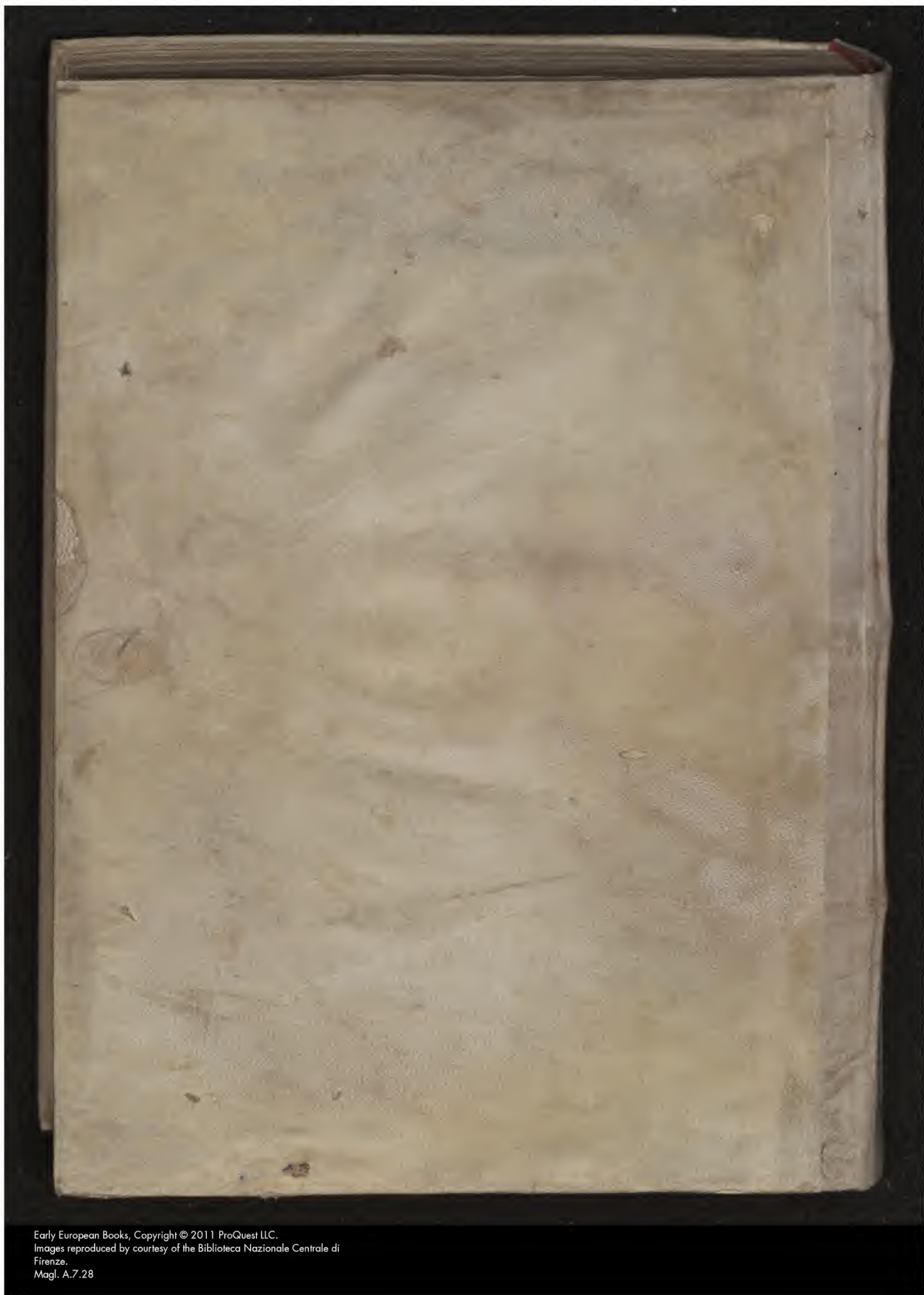

*Jo Magister
de Magistris.
Glossulae
circa Summas
Petri Hispani*

*Venetis
1490*

INCUNABULI
A
7
28
Biblioteca Nazionale Centrale - Firenze

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.28

INCUNABULI

A
7
28

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

A. 7. 28

A. 7. 78

Anno 1887.

Summule magistri
Johannis de magistris

Sp. Rev. M. Luigi Maggioni

229
— 229 —

XV.

Impressor lectori salutem.

Solebā antea curiosissime lector mecum ipse cogitans admirari quid-
nā cause esset q̄ hac imprimendi industria diui Johānis de magistris
parisiensis bonarū artium ac philosophic monache cūmū super logi-
cam physicamq; Aristotelis cōmentariola quotidie imprimerentur: glosu-
le vero eius supra petri hispani summulas hucusq; intacte penitus dimitte-
rentur. Hec cū mecum sepius discuterem inueniebam id non voluminis ra-
ritate aut penuria sed eiusdem p̄fecto inuestigata difficultate accidisse. S; cū
hoc ipsum tūmodo comuni omnium vtilitati que ex his glosulis percipi
speratur obstaret: mea industria nō sine magno labore effeci vt qua lima: qua
castigatione: quave emēdatione cetera sua scripta ipressa sunt quotidieq; im-
primuntur: ea etiam he glosule conficerentur. Quamobrē hoc meo labore:
hac mea impensa: hoc meo deniq; studio his tandē glosulis omnīū certe no-
bilia studiosorū ingenia vt reliquis suis scriptis illustrabuntur: de quaz vtiq;
laudibus 7 vtilitate possē multa in presens adducere. Sed de his que iā omni-
bus notiora fere sunt q̄ vt a me dicantur: hoc solum dicā: sine his nullam per-
cte sciendi rationem constare posse: quas tibi coemās hortor: ac veluti poli-
cleti regulam biblio tuo coacerues velim. Vale.

In hoc libro septem principales tractatus continētur. Quorum primus est de enūciatione cor-
respondens libro periarmentias Aristotelis.

Secundus est de quinq; vniuersalibus correspondens libro predicabiliū Porphyrij.

Tertius est de predicamentis correspondens libro predicamentorū Aristotelis.

Quartus est de silogismo simpliciter libro priorū Aristotelis correspondens.

Quintus est de locis dialcticis qui correspondet libro topicorū aristotelis.

Sextus est de fallacijs correspondens libro elenchorū aristotelis.

Septius ē de paruis logicalibus nulli speciali libro correspondens considerans de septem p̄p-
etatibus terminorum. Ideoq; diuiditur in septem partiales tractatus:

Primus est de suppositione.

Secundus est de relatione.

Tertius est de ampliatione.

Quartus est de appellatione.

Quintus est de restrictione.

Sextus est de distributione.

Septimus 7 vltimus est de expositione

Prohemium

Clarissimi bonarum artium ac philosophie monache parisiensis magistri Johannis de magistris simulacrum petri hispani glossule exactissime ad mentes doctoris subtilis felici sydere incipiunt.

Sicut aliorum librorum quattuor sunt cause. scilicet materialis. formalis. efficiens et finalis. Et per declarati-
one istorum dictorum notanda sunt aliqua per ordinem.
Primum est quod sit causa. Unde causa est ad cuius esse se-
quitur aliud scilicet effectus. et diuiditur. quod quidam est causa intrin-
seca. alia extrinseca. Extrinseca alia est efficiens et
alia finalis. intrinseca alia est formalis alia materialis. Vnde causa
dicitur extrinseca quod non est essentia siue conceptus quoditatio
illius cuius est causa. Sed causa intrinseca est illa que
est de essentia siue de quidditate illius cuius est causa. Se-
cundum dictum est. quod duplex est causa efficiens huius
libri. scilicet totalis et partialis. partialis dicitur petrus his-
panus qui hunc librum simulacrum extraxit a libris
logice Aristotele. a Porphyrio Boetio et multis alijs.
Et dicitur hic liber simulacrum transumptive et per quandam
multitudinem ad summam proprie dictam. Unde hic summa per
proprie dicta resultat ex aggregatione plurium quorum
numeros. ita iste liber resultat ex aggregatione
plurium quorum tractatum quorum quibus dicitur simulacrum. sed
aggregatum ex his dicitur simulacrum. Cuius efficiens tota-
lis est ipse deus. Et huius libri titulus est iste. Iste est
tractatus simulacrum magistris petri hispani. Titulus
hunc sic diffinit. Est denominatio libri huius omnis su-
as causas. vel secundum aliquid suarum causarum. Similiter causa efficiens
partialis est subiecti attributionis huius scilicet. Cuius effi-
ciens totalis dicitur esse intellectus cuius obiecto. quod simulacrum co-
currunt ad candum notitiam siue scientiam istam quod logica
dicitur. Vnde notitia dependet ab obiecto et potest esse tantum
a causis essentialibus per se illud Augustinum a cognos-
cente et cognito parit notitia. Tercium dictum est
quod finis huius libri est duplex. scilicet extrinsecus et intrinse-
cus. Finis intrinsecus est cognitio perfecta argumen-

tationis. Nam cuiuslibet scilicet finis intrinsecus est co-
gnitio perfecta sui subiecti quantum ad principia eius
pres et proprietates. Ut autem argumentatio vel si-
logismus vel aliquid aliud sit subiectum huius scilicet vi-
debitur in logica. dicitur autem subiectum cognoscere quantum ad sua
principia pres et proprietates quod cognoscitur subiectum
diffinitive si diffinitionem habeat. vel quod cognoscitur
secundum eius proprium conceptum quoditatum. et quod cogno-
scitur passio iuxta diffinitionem subiecti. et diffinitio iuxta
diffinitio generaliter capiendum diffinitionem. Vnde illud quod
proprie scilicet est ipsa conclusio cuius principia sunt complexa
et illa sunt per se nota cognitionis significationibus terminis
rui. Sed illud de quo habet scientia est subiectum conclusionis
quod continet virtualiter omnes veritates illius habitus. Primum
enim continet primum predicatum scilicet passionem. et sic continet per
ma propositionem quod formaliter continet suam diffinitionem
vel suum conceptum quoditatum. et sic continet totam vitam
et illius habitus. et est proprium principium est diffinitio vel
conceptus eius quoditatum. et intelligo de conceptu ob-
iectivo et non quoditativo. Cuius finis extrinsecus est
ut habita cognitione perfecta huius subiecti scientiam argu-
ere in alijs scientijs. et argumentationes componere ex
terminis aliarum scientiarum. ut facilius accipiamur notitiam
subiecti illarum scientiarum. et per philosophiam logicam est nobis
necessaria cum alie scientie sine ea sciri perfecte non possint.

Secundo scilicet dicitur quod aliquid habet causas mate-
riales potest intelligi tripliciter. Vno
quod habeat causam materiale ex qua vel in qua vel circa quam. Vnde scientia
non habet materiam ex qua. cum sit forma simplex et non composita
falte ex re et re. non habet materiam ex re et re. et re et re. quod ab ipsa
sunt abstrahibiles diuersi conceptus. et habet mediantibus
diuersis realitatibus in ipsa rebus. Sed habet materiam
in qua. quod per quod illud habet materiam in qua quod haberet alicui tantum
suo subiecto. scientia est habitus. quod est in intellectu subiective
habere. Habet etiam causas materiales circa quam. et talis dicitur proprie
causa materialis scientie quod est obiectum siue subiectum attributio-
nis. Et si arguas. obiectum est causa efficiens notitie. non
est causa materialis. Respondendo autem. et distinguendo notis. vel
causa materialis ex qua. et sic proceditur. vel causa materialis circa
quam. et sic negatur. accipiens enim dependet a substantia
in triplici genere cause scilicet materialis efficientis
et finalis secundum Aristotelem septimo methaphysice
Idem ergo potest esse causa efficiens et causa materialis. in
qua vel circa quam respectu alicuius effectus puta
notitie intellective. Et quod notitia dependet ab ob-
iecto et potest esse. ideo videndum est quot conditiones
requiruntur antequam aliquid sit subiectum attributionis
in aliqua scientia. id est quot conditiones requiruntur
antequam aliquid subiectum primo virtualiter continens omnes
veritates illius habitus sit causatum notitie quod dicitur scientia

Prohemium

Dicitur igitur secundum Aristotelem per posteriorum quod tres conditiones requiruntur. Prima est quod de eo pre-supponatur quid est et quia est. secundum quod resupponatur subiectum esse ens potens existere contradictionem non implicans. Et similiter quod presupponatur quid significatur per nomen. quod ignoratis significatio nibus terminorum ignoratur principia. cum prin-cipia scimus in quantum terminos cognoscimus. vel de quod de ipso presupponatur habere conceptus quiditatem. Secunda conditio est quod de ipso de-monstratur passiones per definitionem subiecti vel rationem eius formalem. quia definitio est medium sciendi ex secundo posteriorum. et hoc generaliter accipiendo definitionem. Tertia conditio est quod omnia considerata in illa scientia habeant reductionem et attributionem ad ipsius subiectum. aut ut principia. aut ut partes subie-ctive vel integrale. aut ut passiones. aut ut proprietates. quod tales non sunt proprii speciem: sed habent cognosci per speciem sui habitus. Requiritur etiam quod sub tali ratione formali in nulla alia scientia consideret. Alij vero communiter assignant alias condiciones subiecti attri-butionis. scilicet ille non videtur sufficiens. quod propter il-las subm non habet quod sit subm in aliqua scientia formati. Et sicut iste. quod illud subm sit principaliter consideratum in illa scientia cuius est subm. Et ideo quod passiones et prin-cipia subm considerant ibi ratione subiecti et non ratione sui. ideo non habent rationes subiecti attributionis. Secun-da conditio est. quod omnia considerata in illa scientia habeant reductionem ad ipsum. id est quod omnia que quoduntur in illa scientia querantur ut deveniamus in perfecta notitiam subiecti attributionis. Tertia conditio est quod illud sit adequatum illi scientie cuius est subiectum.

Tertio sciendum est quod subiectum de octo mo-dis. siue est equocum ad octo. Primo accipitur per obiectum alicuius potentie. ut color de subiecto visus. id est obiectum. Secundo modo accipitur per seruum vel famulum alicuius domini. seruus enim deus est subiectus domini suo. Tertio sumitur per corpore posito sub alio. ut fundamentum ponitur sub pariete. ideo fundamentum deus est subm parietis. Quarto capitur per subiectum accidentis ut dicimus quod fortis est subiectum albedinis. et tale deus subiectum ibi est fortis. et hoc modo anima est subiectum cuiuslibet scientie. Quinto accipitur per subiectum alicuius propositionis. ut homo currit. homo enim est subiectum. et currit est predicatum. Sexto capitur per subiectum proprie passionis. ut cum deus est subiectum risibilitatis. Se-pimo accipitur per inferiorem alicuius superioris. sic species deus subiectum respectu generis. Octavo accipitur per subiectum attributionis. et hoc ultimo modo

accipitur in proposito. et isti modi patent in his versibus. Obiectum verna positum sub. cui quod liberet. Quod prius est copula. proprii. logicaliter infra. Quo simul ars heret. sunt bis subiecta quaternaria Causa vero formalis huius libri est duplex: scilicet forma tractat et forma tractandi. Unde forma tractandi est modus procedendi. qui est diuisionis. diffinitionis. discursus. et ex parte nostri exemplorum positionis. Sed forma tractat est diuisionis libri per capitula. et capitulorum per tractat. et tractatum per partes. Diuiditur enim iste liber prima sui diuisione in septem tractatus. primus est de enunciatione. Secundus est de predicabilibus. Tertius est de predicatione. Quartus est de syllogismo simpliciter. Quintus est de syllogismo dialectico. Sextus est de fallacijs. Septimus est de paruis logicalibus. Qui iteque diuiditur in septem tractatus. scilicet in tractatum de suppositionibus. de reatiuis. de ampliationibus. de appellationibus. de restrictionibus. de distributionibus et de exponibilibus. Et sic patet causa titulus et diuisionis huius libri.

Sed contra predicta arguitur primo sic. Iste liber est tamen una summa. ergo male deus summa in pluri numero. Secundo arguitur sic. scientia est habitus conclusionis per demonstrationem acquisitus: scilicet argumentatio non est conclusio. igitur hec scientia non est de argumentatione. et per consequens non est in ea subiectus. 3. sic arguitur. omnis causa equiuoca est dignior suo effectu. cum inter istas animas sui effectus sit distinctio specifica. scilicet argumentatio vel syllogismus non est perfectior ista scientia. cum sit ens rationis et ipsa sit ens reale. igitur sequitur quod argumentatio vel syllogismus non est subiectus huius scientie. 4. sic arguitur. anima est subiectum huius scientie. ergo argumentatio non est subiectus.

Ad rationes Ad primam deus si considerare tur hic liber ut est unus totus talis tractatus de uno subiecto primo sic deus summa in singulari numero. sed si consideretur secundum quod plures paruas summulas siue tractatus continet sic dicitur summule in plurali numero. Ad secundam dicitur quod licet de sola conclusione sit scientia tanquam de illo quod scitur per demonstrationem. tamen de subiecto actionis huius est scientia tanquam de eo de quo scitur aliquid per demonstrationem. Ad tertiam deus concedendo quod omnis causa equiuoca totaliter dignior est et perfectior suo effectu. sed non oportet de causa equiuoca prius cuiusmodi est subiectum siue obiectum huius scientie. Ad quartam deus quod anima sit subiectum inbentionis huius scientie. non tamen est subiectum attributionis cuiusmodi est argumentatio vel syllogismus de quo videbitur illogica.

De diffinitione dyaletice

Dyaletica est ars artium scientia sciāz ad oīuz methadōz principia viā habens. Sola enī dyaletica p̄babit liter disputat de p̄cipijs omnium aliarum scientiarum.

Circa hūc textū Notādū ē p̄rio q̄ iste liber p̄ma sui diuisiōe diuidit̄ i p̄bemiūz tractatū. Tractatus incipit ibi. Sonus est q̄cqd. Qui d̄r ē tractat⁹ de enunciatione. In p̄bemiō aut̄ more boni auctoris reddit auditores beniuolos dociles et attentos ostendēdo dyaletice siue logice vtilitatem eā sic diffinīdo. Dyaletica ē ars artium scia scientia ad oīuz methadōz principia viā h̄ns. Per h̄ enī q̄ d̄r ars artium scia sciāz. ostendit excellētiā eius. Et p̄ hoc q̄ d̄r ad oīuz methadōz principia viā h̄ns tāgit eius vtilitatē. Un̄ dyaletica dupliciter accipitur vno mō generat̄ vt idē ē q̄d logica. et sic diffinībit. Alio modo capitur specialit̄ p̄ parte logice siue p̄ silogismo dyaletico de quo determinat̄ in libris topicorū. et hoc mō nō diffinībit. Et diuidit̄ logica in veterē et nouā. vñ logica non dicitur vetus eo q̄ sit p̄us iūta vel acquirit̄. Nec d̄r noua eo q̄ de nouo vel posterit̄ sit acquirit̄ v̄l iūta. sed logica cōsiderans de partib⁹ que naturali ordine sūt p̄ores d̄r vetus logica. sicut pars illa in qua cōsiderat̄ de terminis et propositionibus que naturaliter sūt p̄ores silogismo. sed d̄r logica noua eo q̄ considerat̄ de partibus que naturali ordine sūt posteriores. **S**imilit̄ ars capitur dupliciter. vno modo generaliter. Alio modo specialiter prout ē vñ habit⁹ intellectus distict⁹ a aliis. et sic n̄ capit̄ hic. q̄ si sic oppositi a ponerent̄ i illa diffinitione. q̄ ars et scia sūt habit⁹ oppositi. Et h̄z istā acceptiōz sic diffinī ab Aristotē. Ars est recta rōz et nob̄ factibilia. i. Ars ē habit⁹ intellectus p̄ rectarōnem docēs opari circa factibilia. Et diuidit̄ i septēz artes mēchanicas q̄ in his v̄sibus cōtinent̄. Lana. ne mus. miles. nauigatio. rus. medicina. His ars fabrilis cōnumerari pōt. Alio mō capit̄ ars generalit̄. et tūc sic diffinī a tullio. Ars est collectio multorū p̄ceptorū i vñ finē tendentiū. et hoc mō nō opponitur scie s̄ est sup̄ius ad artē et scientiā p̄prie dictā et sic capit̄ in diffinitione dyaletice. Et diuidit̄ i qui q̄ habitus intellectuales specificē distictos q̄bus n̄ cōgit dicē iūta. i. falso asserire. et iō vocat̄ virtutes intellectuales et sūt isti. Intellect⁹. scia. prudētia. sapia. et ars specialit̄ capta. Quorū sufficiētia sic pōt haberi. Quia oīs habit⁹ intellectus vel ē circa n

cessaria vel circa cōtingētia. Si primū. hoc est dupl̄. q̄ vel ē circa cōtōnes vel circa p̄ncipia. si primū sic ē scia. Si 2^m. hoc ē dupl̄. vel ē circa p̄ncipiū cōtōis. et sic ē intellect⁹. vel circa p̄ncipia prima necia et icōplexa. et sic ē sapia. Un̄ sapia ē cognitio de reb⁹ altissimis. Si circa cōtingētia. hoc ē dupl̄. vel ē circa agibilia vel circa factibilia. Si p̄mū. sic ē prudētia. si 2^m. ē ars p̄prie capta. Ab alijs tñ ponit̄ alia sufficiētia habitū intellectus h̄ mō. Qz oīs habit⁹ intellectus aut est practic⁹ aut speculatiu⁹. Si speculatiu⁹ hoc ē tripl̄. Vel ē circa p̄ncipia demonstratiōis. et sic ē intellect⁹. vel est circa p̄ncipia cōtōis. et sic ē scia. vel circa vtrūq̄. et sic ē sapientia. Un̄ fm̄ Arist. 6. ethicorū. Sapia est simul intellect⁹ et scia. Si sit habit⁹ practic⁹. h̄ ē dupl̄. vel ē circa agibilia. et sic ē prudētia. vel circa factibilia. et sic ē ars sp̄at̄ capta. Sub arte aut̄ gñā l̄is capta cōtinent̄ septē artes liberales que in his v̄sibus cōtinent̄. Gra. loquitur. Dya. v̄o refert. ret. v̄ba colorat. Mus. canit. ar. nūcrat. geo. pōderat a. colit astra. Quap̄ tres p̄me dicuntur triuales. i. grāmatica. logica. et rethorica. quasi tres vie i vñ finē tendentes. i. in cognitionē finonis. Alie v̄o d̄r quadriuales quasi quattuor vie in vñ finē tendētes. i. in cognitionē cōtōis. Musica. n. est de cōtōitate discreta tracta ad sonū. Arismetica de cōtōitate discreta n̄ tracta. Astrologia aut̄ de cōtōitate contracta ad motum. Et sic p̄z declaratio huius nominis ars quod est primus terminus in diffinitione dyaletice positus.

Secundo sciendū ē q̄ p̄ declaratiōe termini secundi positi in diffinitione dyaletice vidēdū ē que res sit scia. Un̄ scia ē q̄dā q̄litas habitualis existens subiectiue i aia n̄ra q̄ disponit̄ ad faciē et p̄mptē cōsiderandus aliquod subm̄ per se intelligibile. Et q̄ sit habitual⁹ q̄litas p̄z. q̄ h̄z p̄z et ethicorū tñ sunt tria i aia. i. passio potētia et habit⁹. quod d̄r intelligi de cōtōibus dispositionē et nō de p̄uis ad dispositionē. S̄z scia nō ē potentia cuz potētia insit nobis a nā. scia v̄o nō. Nec ē passio cū ip̄a passio impediāt aliqui intellectū a cōsideratiōe veritatis. Unde p̄h̄. 7. phicorū. Alia q̄scendo a passionib⁹ sit sciēs et prudens ergo reliquit̄ q̄ sit habitualis qualitas manēs i intellectu n̄ro cessante actuali cōsideratiōe intellect⁹. q̄a tenet p̄ locū a sufficiēti diuisione. Un̄ ad sciētā p̄prie dictā quattuor cōditōes requiruntur. p̄^a q̄ sit certa et infallibilis notitia sine dubitatiōe et deceptiōe. Et per hoc differt ab opiniōe et suspitione quibus frequenter accit̄ q̄ sint falsē. **C** Se

De diffinitione dyaletice

cūda additio est q̄ sit de obiecto nēcio. qz qd̄ scitur ipolē est aliter sc̄ hē. et p hoc differt ab arte et prudentia. ¶ 3^a est q̄ ista notitia sit cāta ex aliq̄ cōplexo prius euidente intellectui. et p hoc differt a notitia p̄cipioz. ¶ 4^a ē q̄ illd̄ cōplexū sit applicatū ad ipm p discursū silogisticū. Ex q̄b^o cōditi onibus colligitur diffinitio scie q̄ talis est. Scia ē certa et infallibilis notitia obiecti necessarij habētis euidentia ex aliquo cōplexo prius euidente itelle ctui applicato ad ipm p discursū silogisticū. que ē eadem in sentētia huic diffinitioni q̄ habetur. 6. ethicorū. Scia est habitus cōclōnis per demonstratiōē acquirīt. Ex hoc inferūtur duo correlaria. Primū est q̄ scia et intellect^o sūt due notitie speci fice distincte. p̄z qz notitia p̄cipioz ē cā notitie cō clusionis. et nō ē cā vniuoca. q̄ est equiuoca. s̄z inē causaz equiuocā et sūū effectū est distinctio speci fica. ergo. p̄m^o correlarium vepz. 2° correlarium est q̄ notitia p̄missaz computaz ad cōclutionē ē cā notitie cōclusionis. qd̄ satis p̄z ex diffinitione silogismi p̄fecti cum d̄r. qm̄ illi^o ē cā. mō idē esse sui ipius cām est falsum. qz secūdo de aia habetur q̄ nullas res generat seipam. ergo. Unde iste geniti uos sciaz reflex^o supra ntm̄ iportat excellentiam et dignitatem. Dupliciter tñ pōt intelligi q̄ ipa sci entia excedat alias scientias. Uno^o quantū ad p sectionē subiecti et dignitates siue modū pceden di. et isto modo bec scia nō excedit oēs alias scias cuz multe sint de nobilioz et perfectioz subiecto q̄ sit ista. Alio modo pōt intelligi ipam excellere alias scias quantū ad vñ et applicationē. et isto mō oēs alias scias excellit. cū ad omnes scias possit applicari. Aliqui tñ aliter dicūt q̄ bec scia iter sci entias adimulatiuas. i. subfuentes. q̄ sūt tres. s. grāmatica logica et rethorica ista ē dignior et no bilior. s̄z nō ē dignior et nobilior oib^o alijs scijs nō ad miclatis. 3° ēmin^o i diffinitōe dyaletice ē metha d^o q̄ p̄t capi dupl̄r. vno^o p̄p̄e vt ē breuis via cito et facili^o ducēs ad finem. alio^o capīt trāsūptie et sili tudinarie p illo l̄i q̄ p̄p̄e d̄ose et breuē tradūf ea q̄ diffuse hnt i alijs libris. et isto^o capīt h̄ methad^o. et n̄ p mō. vñ d̄r s̄z aliq̄s. logica h̄z viā ad p̄n⁴ oium methadoz. i. aliaz sciaz a se. D̄r tñ et meli^o. qz fm̄ illū modū s̄z quē logica h̄z viā ad p̄n⁴ aliaz sciaz h̄z ē viā ad sua p̄n⁴. qd̄ pbat. qz vt logica d̄r h̄re viā ad p̄n⁴ aliaz sciaz eo q̄ ē pbatia p̄cipioz cuius s̄z scie alci^o a se. et isto^o sic logica n̄ h̄z viā ad p̄n⁴ aliaz sciaz cū n̄ sit pbatia p̄cipioz scie metha p̄bice. nec alic^o alci^o. sic ēt n̄ h̄z viā ad sua p̄n⁴. Ut logica d̄r h̄re viā ad p̄n⁴ oiaz aliaz sciaz. qz docz

ex p̄ncipijs cuius s̄z scie argumētōes pponere et isto mō sic logica h̄z viā ad p̄n⁴ aliaz sciaz. sic ēt ad sua p̄n⁴. Ex q̄b^o p̄z declaratio ēminoz et p̄icu laz i diffinitōe dyaletice positaz q̄ s̄b breuib^o p̄nt sic itelligi. Dyaletica. i. logica ē ars artū scia scia rū. i. iter oēs scias admiclatis dignior et nobilior ad oiaz methadoz p̄n⁴ viā h̄ns. i. docēs ex p̄p̄iis p̄ncipijs oiaz aliaz sciaz p̄p̄ias argumētōes p̄p̄ere. Et si arguā. illa diffinitio ē nugatoria. q̄ n̄ ē bōa. cā ē nota. et aīis pbat. qz s̄z p̄^o oca ibi arā capīt vt est sup̄i ad sciaz et alios h̄it itellcū ales. q̄ cū addit suū iseri^o. s. scia ibi ē nugatio. qz s̄z p̄m^o 6. thopicorū. docō vñ si suū p̄tictare vt iseri^o adda tur ē nugatio. Ad h̄rīdetur negā o aīis. et ad p̄ batōes d̄r q̄ i duob^o casib^o t̄rigit aliqd̄ idē repetē. s. ad explicatōes laudis et excellētie. vt ad expli catōes vitupij. mō d̄r q̄ ibi repetit idē ad onēdū excellētiā et dignitatē h̄^o scie ad alā scias. et sic p̄z q̄ ibi nō ē nugatio cū nō sit repetitio iurū vñ^o et eiusdē. vt d̄r q̄ ibi n̄ addit scia vt iseri^o. s̄z ibi addi tur tenēdo expōitiue ita q̄ sit sc̄sus. Dyaletica est ars artū. i. scia sciaz. ita. s. q̄ onda p̄ quo iserio ri tenet tale sup̄ius et sub q̄ mō hic cōsideratur.

Tertio sciēdū ē q̄ circa p̄dicta incidit vna difficultas. vtz. s. logica sit scia spe culatiua vel p̄ctica. De q̄ s̄t duo mōi dicēdi. Pro d̄claratōe p̄mi ēmini aduertēdū ē q̄ illa scia d̄r p̄ ctica q̄ cōsiderat d̄ opabilib^o a nobis p̄ itellcū et volūtātē liberā docēs q̄r d̄beam^o opari circa op abilia. et sic illa scia q̄ ē directiua alicui^o opis intel lectus d̄r p̄ctica. Un̄ vt d̄r scie p̄ctice duo sūt fines. p̄m^o est notitia actualis certa et euidens de cōclutione. Secōs est q̄ illa sit directiua alicuius opatōis siue itellct^o aut volūtatis. s̄z illa scia d̄r spectatiua q̄ finalr̄ ordinat ad scire tāq̄ ad finē im mediatū et n̄ ordinat ad aliq̄s opatōes tāq̄ ad finē mediatū. iō n̄ ē directia alic^o opis. et s̄z hūc modū rīdet q̄ logica ē scia p̄ctica. pbat. qz oīs illa scia ē p̄ctica q̄ ē d̄ opabilib^o a nob̄ libe p̄ itellcū et vo lūtātē. i. q̄ ē directia alic^o opis a nob̄. s̄z logica est h̄z. q̄ ē p̄ctica. minoz p̄z. qz logica docet nos diffi nire diuidere et discernere q̄r et quō argumētati onē fozmare debem^o. s̄z isti sūt act^o q̄z logica est directia. q̄ cō. va. Alius modus dicēdi ē. pro cuius intellectu est aduertendū q̄ solū illa scia d̄r p̄a ctica q̄ est directiua alicuius alteri^o opatōis ab in tellectu q̄ est naturalr̄ posterioz ipa intellectione nata cōformiter elici rationi recte vt recta sit. Et il la scia d̄r speculatiua que ordinatur ad scire et n̄ est directiua talis opatōis. Et secūdū hūc mō

De prioritare dyalectice

dū dī ad dubiū q̄ logica nō ē p̄tica s̄ speculatiua. pbat. Ois scia p̄tica ē directiua p̄ris. i. alius opatiois ab intellectu. s̄ logica nō ē directiua p̄ris. ḡ nō ē p̄tica. Et vltra nō ē p̄tica. ḡ ē speculatiua. q̄ ois scia ē p̄tica vel speculatiua. minor p̄. q̄ nulla opatio intellectus ē p̄ris. cū p̄ris sit opatio alterius potēte ab intellectu. s̄ logica nō est directiua nisi opatio intellectus. ḡ nō ē directiua p̄ris. et sic nō est p̄tica. Itē si logica ē p̄tica h̄ ē q̄ ē dī opa/bilib⁹ a nob. s̄ p̄p̄ h̄ nō dī dī p̄tica. ḡ. minor pbat. q̄ tūc ois scia esset p̄tica cū ois talis ordine tur ad aliquod op⁹. puta ad speculari. et sic sciētia libri de aia ē p̄tica cū sit de opabilib⁹ a nob. puta de sensatiōib⁹. de motib⁹. de appetitib⁹ sensitiuis. sed hoc falsū est. igitur. De hoc dubio amplius videbitur in logica.

Sed contra p̄dca arguit p̄ sic. ois ars ē dī scibilib⁹ a nob. s̄ logica nō ē ars. C. 2. sic. me/thaphysica ē excellēti⁹ et dignior logica. ḡ logica nō ē ars artū. C. 3. sic. Scia ē necessari⁹. ars hō cōtēti⁹. ḡ si logica sit. ars ip̄a nō erit scia. C. 4. sic. Ois ars ē habit⁹ p̄tic⁹ s̄ logica est ars. ergo logica est habitus practicus. maior pbat p̄ ari. 6. ethicoz dicēte. ars et prudētia s̄ habit⁹ p̄tici.

Ad rōes Ad p̄mā dī et ad tertiā q̄ capien/do artē sp̄at̄ ars ē dī scibilibus a nob et cōtēti⁹. nō t̄n̄ ars ḡnāl̄ capta quēad modū capī in diffinitōe dyalectice. C. Ad sc̄daz dī q̄ si logica nō sit excellēti⁹ et dignior metha/physica et alijs scijs realib⁹ attēdēdo dignitatē ex pte subī. t̄n̄ ē excellēti⁹ alijs sciētijz attēdēdo dignitatē ex pte cōitatis sui subī et vsus et applicatiōis. C. Ad q̄rtā dī q̄ ari. capit artē sp̄at̄ vt ē bī r̄ intellectuā diffinēt⁹ sp̄ē dī alios bī. et non capit artē ḡnāl̄ q̄l̄r capitur in diffinitione dyalectice. Et bī p̄cedit ratio capiēdo artē specialiter.

Et iō i acq̄sitōe oīuz aliāz sciāz dyalectica dī ē p̄ior. dī enī dyalectica a dya q̄ ē duo. et logos q̄ ē fmo v̄l̄ lexis q̄ ē rō. q̄si duoz fmo v̄l̄ rō. s̄. opponētis et r̄ndētis i disputādo. S̄ q̄ disputatio nō pōt bī nisi mediāte fmoē. nec fmo nisi mediāte voce. nec vox nisi mediāte sono. iō a sono tāq̄ a cōiozi i choādū ē. C. Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ ex p̄dca diffinitōe dyalectice Petr⁹ bī. ifert v̄nū correlatiōē dicēs q̄ iō i acq̄sitōe aliāz sciāz dyalectica dī ē p̄ior. q̄

pbat. q̄ cōmunissima s̄ p̄ior ordinē doctrine. s̄ logica rōe vsus et applicatiōis ē cōissima. ḡ ē p̄ior ordinē doctrine. Et ē nulla scia acq̄rit nisi p̄ demonstratiōē q̄ ē sp̄es argumētatiōis. cū ḡ dyalectica ondat oēs modū arguēdi. s̄ dyalectice et demonstratiue et sophistice. sc̄q̄ q̄ nulla scia pōt acq̄ri sine dyalectica. Et h̄ dīntelligi p̄fecte et c̄plete. Un̄ aliquam sciāz ē p̄ior alia pōt itelligi dupl̄r. vno. ordine nature v̄l̄ p̄fectiōis. et sic ille scie s̄ p̄ior q̄z suba sūt p̄ior et p̄fectiōis. et h̄ modo dyalectica nō ē p̄ior oib⁹ alijs sciētijz. q̄z subz ei⁹ q̄d ē argumētatiō v̄l̄ silogism⁹ est ens rōis. iō posteri⁹ ē subiectis aliāz sciāz saltē realiū. Alio. vna scia pōt dici p̄ior alia ordinē doctrine. et q̄ ad nos. et sic illa scia ē p̄ior q̄ valet ad acq̄sitōē p̄fectā aliāz sciāz. et sine q̄ alie scie nō pōt p̄fecte acq̄ri cuiusmodi ē dyalectica. iō p̄ior ē alijs sciētijz. Et si arguat̄ via doctrine ḡmmatica ē p̄ior logica. ḡ dyalectica nō ē p̄ior. R̄n̄ s̄io distinguit̄ an̄s. vel grāmatica positiua q̄ docet significatiōes terminoz. et sic p̄ceditur q̄ via doctrine ē p̄ior logica et tal̄ grāmatica nō ē scia. vel grāmatica regularis. et ē illa q̄ per h̄as demonstratiōnes docet ofones cōgruas cōponere et docet cōgruas ab icōgruo discernere. et sic negatur an̄s. imo sine logica p̄fecte nulla scia potest acquiri.

Sc̄do sciēdū ē q̄ ad onidēdū q̄d p̄ nom̄ dyalectice significet. p̄. b. i. textu duplices pōt i p̄tratōez illi⁹ nois. p̄r. n. scribi p̄ y grecū et tē dī a dya q̄d ē duo et logos q̄d ē fmo et lexis rō q̄si duoz fmo. s̄. opponētis et r̄ndētis. v. l̄vni b̄ntis v̄l̄ cē duoz. alio. p̄t scribi p̄ latinū. et tē dī a dia q̄d ē dī et logos fmo et ycos scia q̄si scia dī fmoē. Et h̄ p̄z p̄bos h̄sus. Scribe p̄ y grecū dya duo significabit. Scribe per infm̄ dia de significabit.

Tertio sciēdū ē q̄ cōn̄r auctor pbat q̄ i logica p̄ dīrādū ē dī sono tāq̄ dī cōiozi. p̄. q̄ via doctrine dī cōiozib⁹ p̄ dīmiandū ē. s̄ i cōsiderata i ip̄a logi⁹ son⁹ ē h̄. ḡ dī ip̄o p̄ dīmiandū ē. cōn̄a ē no. maior ē p̄h̄i p̄ phicoz. minor pbat. q̄ logica cōsiderat dī argumētatiōē q̄ nō p̄t bī nisi mediāte fmoē. et fmo nisi mediāte voce. nec vox nisi mediāte sono. iō a sono tāq̄ a cōiozi i choādū ē. et si arguat̄. aliq̄ disputa. p̄t bī sine fmoē et voce. ḡ male dī q̄ disputa. nō p̄t bī nisi mediāte fmoē et voce. p̄ solutiōē h̄ aduertēdū ē q̄ triplex ē disputa. s̄. mētāl̄ vocal̄ et scripta. Disputatio mētāl̄ sit q̄n̄ hō p̄ seip̄z cōsiderans disputat. S̄ disputa. scripta ē illa q̄ sit cū v̄n⁹ disputat cū alio p̄ scripturā. quēad modū origit̄ iter duos multū distātes adinuice. Et isti duo modi disputatiōz p̄nt bī sine fmoē

Tractatus primus

nec d' ipis itredit auctoz n'r. s; disputatio vocat fir
q' in' disputat cu' altero vocat. r tal' non p't ba-
beri sine f'mone: r de ipsa intelligitur in textu

S3 tra pda argui p sic. mte scie fuerit i
uete an logica. g logica n e por. z
fic. qlitas e coior q son. g n e icipiedu a sono ta
q a coioi. 3. fic. son. e d csi d r a t o e p b i: g n e d c
f i d e r a t o e l o g i c i. z fic n e icipiedu a sono. 4. fic. es
rois pr bri sine ete rti: s3 v i s p u r a: e es rois cu fit q
d j r e l a t i o r o i s. g p o t b r i s i n e v o c e q e c n s r e a l e.

Ad rōes ad p̄mā ōf q̄ duplex ē logica. q̄
dā ē nāl ⁊ alia ē artificial. vñ logi-
ca nāl ē qdā nāl iclariō q̄ iclamur ad cōsidratōez
⁊ vñ vñ. ⁊ nāl scia ē acq̄ita aii talē logicā. lz aliq̄
sint iucte ip̄cē ⁊ icōplete aii logicā artificialē. ad
z^m ōf q̄ lz q̄litas sit coior sono f3 p̄dicatōez. tñ
q̄ son⁹ nob magis ondit nāz vocis iq̄tū ē sig^m cō
cept⁹ m̄tis q̄ q̄litas. iō ichoādū ē a sono ⁊ nā q̄lita
te. ad 3^m ccedit aīz ⁊ distiguit aīz. vñ sub cadē
rōe forāl ⁊ sic ccedit. vñ s̄b alia rōe. ⁊ sic negat. q̄
cōsidrat a phico iq̄tū ēs nāl. ⁊ a logico iq̄tū sig^m
m̄tis ccept⁹. ad q̄rtā ōf q̄ relatō rōis sūda i aliq̄
obo cognito ⁊ t̄mā ad aliō ob3 cognitū. f3 n̄ con
surgit ex nā c̄tēroez f3 p̄ actū itellēis. iō ccludit
ar^m q̄ talē oispura: puta m̄tal vel scripta pōt h̄ri
sine voce. f3 n̄ d̄spūatio vocat. iō talis relatō sū
data i p̄missis vocalib⁹ nō pōt ēē nisi ille sint.

Son⁹ ē q̄cqd ab auditu. pprie t p se p
cipit. dico at. pprie qz lz hō vl capana
audiat hoc ē nisi p sonū suū. Sonorū
ali⁹ vox ali⁹ n̄ vox. son⁹ vox ē idē qz ip
savor. Vñ vox ē son⁹ ab ore aīal. plat⁹
nālib⁹ istrumētis format⁹. Mālia istia
qb⁹ vox format s̄ non ē. s. guttur lin
gua. palatū. q̄tuor dētes z duo labia.
vñ ver. Instia non ē s̄ guttur lingua
palatū. Quatuor z dētes. s̄ z duo la
bia s̄l. Son⁹ n̄ vox ē q̄ ḡnat ex collisi
one duorū cor. porū iaiatorū. vt fragor
arborū. strepit⁹ pedū. Uocū alia signi
ficatia. alia n̄ significatia. vox signifi
catia ē illa q̄ auditui n̄o aliqd rep̄ntat
vt hō hoīez. vox n̄ significatia ē illa q̄
auditui n̄o nihil rep̄ntat vt buf bas.
¶ Circa b̄uc textū notādū ē p̄ qz h̄ oīr. p. b. de
clarat cōsiderationē suā ēā i cōbōdō a sono. iō i p̄n

cipiob^r tractat^r diffinit^r sonū h^o modo. Son^o ē q^d
 qd^d ppe^r z p se ab auditu p^rcipt^r. In q̄ diffinitione
 q^dq^d tenetur indefinite z n^o v^r. Et pōi^r ibi ppe^r ad
 d^riam sensibiliū cōius: Nā duplex ē sēibile. s. cō
 mune z p^rpum. Sēibile cōē ē illd^d qd^d a p^rib^o sē
 sib^o natū ē p^rcipt^r. z s^rit qnq^z talia. s. magnitudo nu
 mer^o mor^o figura z quies. Et d^rir sēibilia cōia n^o
 qz ab oib^{us} sēib^{us} p^rcipt^r sed a p^rib^o: puta a
 duob^o v^ela a trib^o p^rcipt^r. S^z sēibile p^rpuz ē qd^d
 ab vno sēsu exteriori p^rcipt^r. Et s^r qnq^z talia. s.
 obiecta sēsu exteriori q^d sūt tact^o visus gust^o audi
 tus z olfact^o. Et ponit^r p se i p^rdicā diffinitioē ad
 d^rias sēibiliū p accēss. est. n. qdā sēibile p se qd^d
 imutat sē sū rōē iū z n^o rōē ali^o v^r p^roloz. aliud est
 sēibile p accēss qd^d n^o p se imutat sē sū s^rioz alicu
 i^o alteri^o sicut ē suba q^d sitas z sic de alijs. sic q^d in
 telligitur i p^rdicatā diffinitione. Son^o ē aliqd^d p^rce
 p^ribile v^r aptū natū p^rcipt^r ppe^r z p se ab auditu.
 z d^r ppe^r ad exclusionē sēibiliū alioz sē suoz. Et
 q^d hec diffinitio i^r bōa pōt^r est. p^rbari. qz sibi cuēi
 unt cōditōes bone diffinitiois q̄ cōiter assignā eē
 tres. p^a ē q^d diffinitio ueniat oī cōtēto sub diffini
 to. i. d^d q^d cūq^z v^e p^rdicat^r diffinitū affirmatiē z cēn
 tiat^r d^d eodē p^rdicat^r diffinitio. z^a ē q^d ueniat soli
 diffinito. z b^o d^d itelligi p se p^r siue ouertibil^o. alias
 hec cōditio repugnat p^rme. Un^o diffinitio bⁱ uen
 nit cui^z cōtēto sub diffinito per se s^rz n^o p^rmo: z p se
 i^o soli diffinito hoc mō uenit. Un^o illa p^rpō i q̄
 p^rdicat^r diffinitio de inferiorib^o diffinita ē in aliquo
 mō dicēdi per se. Tertia cōditio est q^d diffinitio
 sufficienter declarat quiditatem diffinita q^d sa
 ciat ipm^o differre a quolibet alio.

Sciendum est q̄ son⁹ diuidit̄ in sonū vo
cē ⁊ i sonū n̄ vocem. Que diuisio pōt
sic p̄bari: q̄ si sibi conueniunt cōditōes regite ad hoc
q̄ aliqua diuisio sit bona: ⁊ sūt tres. p̄ma ē q̄ mē
bra diuisionis sint opposita v̄t habeant diuersas rō
nes ita q̄ vnū in sua rōe for̄ mali dicat negatōes
alterius. Secūda est q̄ mēbra diuisionis non de
bēt excedi a diuiso. s̄ debēt euacuare totā p̄tē
diuisi sic q̄ nihil sit sub diuiso qui cōtineat in aliq̄
mēbrozū eius. Tertia est q̄ mēbra diuisionis sit
sūpra non excedat diuisi sed cū eo cōuertat. h̄q̄
buscunq̄ conueniāt mēbra diuisionis: eis d̄z cōuēi
re diuisum. Et oēs iste tres cōditōes conueniūt p̄
dicte diuisioni. ergo est bona. Vnde son⁹ vox est
idē q̄ ip̄a vox. Sic diffinitur aūr vox. Vox est so
nus ab ore aīalis platus nālibus inflātis format⁹
Et ponit son⁹ loco generis. Deinde ponit ab ore
aīal̄ plat⁹ ad dīas soni facti ex p̄cussione duozū

De voce

corporum iaiatorum. Et ponit nālib⁹ istis format⁹ ad
dñaz tussis et sternutatiois et aliorum sonorum scōp ab
ore aialis nō mediātib⁹ nālib⁹ istis q̄ sūt necio reg
fita ad cōpletā et dōbitā formatōez vocis. Et sunt no
uez que ibis versibus continent. Instrumenta no
uem sunt et. qui patent in textu.

Tertio sciendū ē q̄ son⁹ non vox est q̄ gñat⁹
ex collisiōe duorum corporum iaiatorum vt
fragoz arborum. et sic diffinit. collisiō ē mutua duorum
corporum iaiatorum rēpulsio. Ad h⁹ n. q̄ aliq⁹ son⁹ sit nō
vox nō regit⁹ q̄ corpora a q̄b⁹ sit nō sūt aiata. s̄z sus
ficit q̄ nō causat ab eis scōm q̄ aiata sūt s̄z scōm q̄
corpora dura. Diuidit aut⁹ vox i vocē significatiuā
et nō significatiuā. Unde vox significatiua capitur
dupl⁹. Uno⁹ gñat⁹ p. vocere pñtate rē vt cōceptū
mētis aut effectū aut suā ymaginē aut platorem.
et isto⁹ nō capitur h⁹ vox significatiua. q̄ sic ois vox
mūdicet significatiua. Cui ois vox repñtet se et suā
ymaginē aut suū platorē. Alio⁹ capit special⁹. et ad
ipaz tres additōes regit⁹. P⁹ia ē q̄ sit repñtatiua
alicui⁹ alteri⁹ a se. Scōda ē q̄ repñtet aliqd aliud a
suo platore. Tertia ē q̄ significet illā rē ex volūta
te et iētōe iponētis. et isto mō capit h⁹. Un⁹ vox signi
ficatiua ē illa q̄ auditui nō aliqd repñtat. s. aliqd a se
et a suo platore cui⁹ ipa sit sig⁹. Et h⁹ dī ad dñā vo
cis nō significatiue. q̄ lz repñtet se ipaz et suū platorē
tñ nō ē repñtatiua illi⁹ c⁹ ē sig⁹. Est at⁹ sig⁹ s̄z tullius
aliqd qd se offert sē sui aliqd dereliquēs intellectui
s̄z vox nō significatiua ē illa q̄ auditui nō nihil repñ
tat vt bu. ba. bas. iste voces nihil repñtat intellectu
tāq̄ sig⁹ lz tñ repñtat p mōz rei. s. mōz q̄rūdā q̄li
tatū sēhibiliū. aliqñ tñ iste voces pferunt cuz aliq
spāli gestu corporis. et sic sūt iteriectōes derisionem
aut affectum mentis significantes.

Sed contra p⁹ca arguit. P⁹io sic. Ois
p⁹pō ē s̄a i q̄ p⁹dicat⁹ vlt⁹ vlt⁹
sūptū. s̄z i diffinitōe soni p⁹dicat⁹ vlt⁹ vlt⁹ sūptū. q̄ dī
finitio soni nō ē bōa. Scōdo sic. Soni tubaz et aliorum
instrūz musicaliū sūt voces cū bēant quādā melo
diā et articulatoez q̄ sūt p⁹betates vocis et tñ nō sūt
ab ore aial⁹ mediātib⁹ istis nālib⁹. q̄ nō bñ vox dif
finit. Tertio sic. i fractōe papiri ē son⁹ non vox et tñ
nō gñat⁹ ex collisiōe duo corporum iaiatorum. q̄ diffō nō
ē bōa. Quarto sic. In p⁹culsiōe duarū manuū adi
uicē ē son⁹ nō vox. et tñ nō cāt ex p⁹culsiōe duorum cor
porum iaiatorum. q̄ diffō soni nō vocis nō ē bñ assignata.

Ad rōnes Ad p⁹mā dī q̄ lz q⁹qd sit sig⁹ di
tributi⁹ tñ i diffōne nō tenet vlt⁹
s̄z i definite. et sic nō p⁹dicat⁹ vlt⁹ vlt⁹ sūptū. Ad f⁹az dī
q̄ lz soni musicaliū instrūz dicant⁹ voces trāsūptiue

pp⁹ silitudinē quā bñt cū voce. p⁹pē dēa. tñ nō sūt vo
ces p⁹pē dēa. Ad t⁹tiā dī q̄ i fractōe papiri nō sit per
culsiō duorum corporum formal⁹ nō equalēter q̄tū ad
suū effēz q̄ ē violēta fractio aeris. et h⁹ suffic⁹ ad sonū
nō vocē. Ad q⁹rtā dī cōcedēdo maiore et et minores
et negādo cōiaz. q̄ vt dictū ē suffic⁹ q̄ illa duo corpora
ad causationē soni nō vocis bēant se vt iaiata ita q̄
s̄nō essēt inaiata eque bñ causarēt sonū nō vocē.

Vocū significatiuaz alia significat na
tural⁹ alia ad placitū. Vox significatiua
natural⁹ ē illa q̄ apud oēs idēz repñtat
vt gemit⁹ infirmorum latratus canū. Vox
significatiua ad placitū ē illa q̄ ad volūta
tē p⁹imi i⁹stituētis aliquid significat. vt
hō hōiem equ⁹ equū. Vocū significati
uaz ad placitū alia icōplexa alia p⁹ple
xa. Complexa vt oratio. Incomplexa
vt nomen vel verbum.

Circa p⁹textū nōndū ē p⁹ q̄ h⁹ cōr auctor diui
dit vocē significatiuā i vocē significatiuā nāliter et
in vocē significatiuā ad placitū. Cui⁹ diuisionis rō
ē. Q̄ ois vox significatiua h⁹ ordinē ad suū signi
ficatū. vel q̄ ordo iste ē ab instinctu nature et sine ipo
sitione. et sic ē vox significatiua natural⁹. vel sit s̄m
placitū i⁹stituētis. et sic ē vox significatiua ad pla
citū. Un⁹ duob⁹ modis aliqd ē significatiuū natura
l⁹. Uno mō q̄ ē nālis similitudo illi⁹ qd significat.
et hoc mō cōcept⁹ aie natural⁹ significat res et h⁹ mō
nō capit h⁹. Alio⁹ dī vox significatiua nālit⁹ q̄ h⁹ a nā
sua q̄ sit significatiua et nō ē ex impōne facta s̄m
placitū alicui⁹. Un⁹ vox significatiua nāliter ē illa
q̄ apud oēs idē repñtat. i. illa q̄ quātū ē de se nata
ē repñtare suū significatū idē apd oēs absq̄ ipo
sitione facta a volūtate hūana s̄z ex aliq̄ dispōe nā
li vel gestu corporali cōte passionē aut aie affectuz.
vt gemit⁹ infirmorum apud oēs saltē eiusdem ydeo
matis naturaliter idē significat. s. dolores. Et nō ē
intelligēdū q̄ ille voces. s. gemit⁹ et latrat⁹ signifi
cent natural⁹. s̄z intelligēdū dī vocib⁹ significatis p
hec noia gemit⁹ et latrat⁹. Rō p⁹dcē diffōnis est. q̄
vox significatiua natural⁹ signif. cat ex naturali i
nfectu nāe. s̄z eadē ē nā apd oēs iō vox significatiua
nālit⁹ o⁹ apud oēs idē repñtare. p⁹o dēclaratōe dif
finitōis vocis significatiue ad placitū ē aduerten
dū q̄ ipositiō ē volūtaria ordinatio alicui⁹ rei vel
vocis ad significādū aliqd qd nō significat nālit⁹ s̄z
ex tali impositiōe. Et pōt fieri ipositiō trib⁹ modis.

Tractatus primus

Uno modo p aliqui cōmunitatē. Secundo modo p aliquē babētē auctoritatē in cōitate vel politia. Tertio modo pōt fieri ex qdā cōsuetudine. sic in ista orōne. lu p^o ē in fabula. ex qdā cōsuetudine accipim^o illaz. p ista. inimic^o accedit ad nos. significat. n. inimicū ad nos accedē. Et sic ois vox q significat aliq isozuz triū modoz significat ad placitū. Un^o vox significatiua ad placitū ē illa q ad placitū pmi istituētis aliqd repñtat. vt hō. i. illa q apta nata est repñtare illud qd pmi^o instituēs voluit p eaz significari. Et pncipiū hui^o significatōis fuit volūtas. p^o q^o vo/ces nō sūt eedē apud oēs. eo q nō hñt eūdē affcñ formāl^o z imutabilē sed libez z mutabiles cogno scēdi. z ē voluntas. g voces significabunt ad placi tum. Cōcept^o xō z passiones aīe sūt eedē apd oēs. q^o passiones aīe cāntur ab ipis reb^o z sūt earundē naturales sititudines. s^o ipē res sūt eedē apd oēs. g^o z cōcept^o. Un^o vox significatiua nāl^o z ad placi tū tripl^o dñt. p^o q^o vox significatiua natural^o idē apud oēs repñtat. Significatiua xō ad placi tū solū idē repñtat apd cognoscētes eius ipōnez. Secūdo dñt q^o vox significatiua nāl^o repñtat affe/ ct^o z passiones appetit^o vt irā gaudiū vel doloz. Sz vox significatiua ad placitū repñtat cōcept^o z res mediātib^o cōceptib^o. Tertio dñt q^o vox signi/ ficatiua ad placitū significat ex istituōe volunta/ ria pmi iponentis. sed vox significatiua natura/ liter significat sine tali institutione.

Secundo sciēduz ē q vox significatiua ad placitū diuidit^o vocē cōplexaz z icōplexā. Et n accipit^o h cōplexio p qūq^o cōplexio/ ne. q^o sic ois vox significatiua ad placitū cēt cōplexa cū cōponat^o ex voce z significatōe. Et ēt cū tal^o vox cōponat^o ex lris z sillab. Sz accipit^o h cōplexio p vniō/ ne plū vocū significatiuar^o ad placitū. Et sic diffi nī. Vox significatiua icōplexa ē illa q suū significa tū repñtat mediāte cōceptu simplici. Et ad talē vo cē icōplexā nō suff^o ē q bēat significatū icōplexū s^o regit^o q sit vox icōplexa. vel vox gerēs formaz vocis icōplexa. Sz vox cōplexa ē illa i q vniū ples voces significatiue mediāte cōceptu cōplexo. vt h oīo. hō currit repñtat suū significatū mediāte cōceptu cōplexo. Un^o cōcept^o simplex ē vni^o rei simpliciū ituit^o. vt cōcept^o hoīs vel asini. Sz cōcept^o cōplex^o est plū rez appbē faz ituit^o. nō ē tñ intelligēdū aliqū cōceptū cē cōplexū itriscece z formāl^o capiendo cōceptū p actu itelligēdi. cū tal^o notitia sit simplex de pnto q^o litat^o. mō q^o qd ē i pnto ē formāl^o icōplexū z itriscece. Sz tal^o cōcept^o d^o ē cōplex^o extriscece z obi ue q^o ē d obo cōplexo. Et h p^o q^o h^o Ari. scie x^o tu tes scī pnto q^o litatis z tñ scia b^o d aliq cōplexo. g^o zē.

Tertio sciēdū ē q duplex est vox cōplexa. q dā ē cōplexa cōplexiōe distāte z ē illa inē c^o extrema pōit aliq vox siue aliq copula vniēs illa extrema sic h. hō ē aīal. Alia ē cōplexa cōplexi one indistāte. z ē illa i q extrema inē se vniunt sine aliq copula inē media p mōz dēminatōis z deter minabilis. vt hō alb^o. Un^o ad h^o q aliq vox sit cōple xa cōplexiōe qūq^o siue cōplexiōe distāte siue in distāte due cōditōes regit^o. p^o q^o ibi sint ples vo ces significatiue. Et iō si essent due voces q^o vna cēt nō significatiua z alia significatiua nō cēt ppue vox cōplexa. Secūda ē q vna se bēat vt dēminatō res pēū alē. p^o q^o hō totū hō asin^o nō ē vox cō/ plexa. Sz ad vocē incōplexaz regit^o q illa vox sit dictio z nō sit aggregata ex plib^o vocib^o significa tiuis. z q nō significet mediāte cōceptu cōplexo. q^o si significaret mediāte cōceptu cōplexo z cōfuso illd qd plures voces significat cōceptu disticto nō po/ teret q cēt vox incōplexa. sic chimera z vacuum significāt sua significata cōceptu cōfuso simplici z tñ dñsōnes illoz significāt idem cōceptu cōplexo.

Sed contra p^o cā arguit^o p sic. Sic se bz cōcept^o ad res ita voces ad cōcept^o. s^o concept^o nāl^o significāt res. g voces nāl^o significāt cōcept^o. z sic. Ois cōcept^o ē icōplex^o. sed ois vox significat cōceptū. g ois vox ē icōplexa. Maior p^o nā itellect^o nō pōt sit plura itelligē. g zē. Tertio sic. Vox icōplexa ē ps vocis cōplexa. g mē bra dñsōnis coicidūt. Quarto sic. Ois vox ē cōple xa ergo male ponit^o vox icōplexa. Hñs patet. q^o omnis vox plura includit. ergo zē.

Ad rōnes Ad p^o mā d^o q ē i aliq silē z i ali/ quo dissile. Est. n. silē i h^o q cōcept^o cāt a reb^o sic significatio vocū cāt ab ipis medi antib^o cōceptib^o. s^o ē dissilitudo i h^o. q^o cōcept^o ē nāl^o simili^o rei cāta ab ipa re natural^o. z h capiendo cōceptum p spē itelligibili. vox aut non ē reinatural^o silitudo nāl^o repñtās s^o ad placitū tñ. Ad scōdaz d^o negādo maiore saltē i se su deō i scōdo notabili. Ad pbatōez d^o q lz itellect^o nō possit sit pta itelligē vt pta sit z h^o p^o p^o rōes eaz. tñ pōt sit pta itelligē p mōz vni^o cōplexi. Ad tñā d^o q lz vox icōplexa sit ps māl^o vocis cōplexa. tñ nō ē ps formalis. rō. n. in cōplexi ē alia a rōe cōplexi. Ad qrtam d^o negando aīa. z ad pbatōz d^o q cōtinē multas ptes nō faē vocē cōplexā vt ad ppo^o logmur d cōplexiōe. s^o regit^o aī q aliqua vox sit cōplexa q significet suū signi ficatū mediāte cōceptu cōplexo.

Qmē ē vox significatiua ad pla/ citum sine tpe. c^o nulla ps sepa

De nomine

ta aliqd significat fira z recta. vox i ista diffœe pœit loco gñis. Significatiua pœit ad differetia vocis nō significatiue. Ad placituz ponitur ad dñam vocis significantis naturaliter. Sine tpe ponit ad dñam verbi quod significat cū tpe. Cui⁹ nulla ps sepata aliqd significat: ponit ad dñam oñis cuius pres sepate aliqd significat. finita ponit ad dñaz nois i finiti quod nō ē nomē s3 logicuz s3 nomē i finiti vt nō hō non equ⁹. Recta ponit ad dñaz noium obliquoꝝ vt carbonis carboni q̄ n̄ sūt noia s3 logicū s3 sūt noia obliq̄ vl casus noiuꝝ. Unde solus rect⁹ s3 logicū dicitur eē nomen.

¶ Circa hūc textū notandū est p̄io q̄ hic cōter Petrus bis. vult determinare de enūciatione. z ante q̄ hoc faciat p̄ determinat de p̄ibus ei⁹ que sūt nomē z vbi. Et p̄ determinat d̄ noie. cui⁹ rō ē q̄ nomē significat p̄ modū substātie. vbi hō p̄ modū act⁹. s3 substātia p̄cedit actū. ideo p̄ ordo: Et p̄ sic diffinit nomē. Nomen est vox significatiua ad placitū sine tpe pro cui⁹ intellectu notādū est q̄ triplex ē nomē. s. mentale. vocale z scriptū. Uñ nomē mentale ē illd qd pōt eē subiectū vel p̄dicatū māle ppōnis mentalis. sed nomē vocale ē illd qd pōt eē subm ppōnis vocalis. Et nomē scriptum ē illud qd pōt eē subm ppōnis scripte. ¶ Ulteri⁹ aduertēdum est q̄ nomen pōt capi dupliciter vno mō fundamentaliter z p̄ substrato. s. p̄ ipā voce significatiua alicuius rei sine tpe. Alio mō pōt capi pro p̄ se significato z formaliter. z tūc est qdā relatio rōnis q̄ h3 p̄ fundamēto vocē significatiua ad placitū sine tpe cuius nulla ps sepata aliqd significat finita z recta. z habet p̄ termino rem significatā p̄ talem vocem. ¶ His dictis inferi tale correlarium q̄ hic diffinitur nomē p̄ se significato fundato i voce significatiua ad placitū cū alijs partibus diffinitionis. qd p3 sic. q̄ vl diffinitur vox vel ipā res. vel diffinitur aggregatū ex oibus his. non aggregatū. q̄ tale est qd multiplex z cōplexū cuius nō est diffinitio. Nec diffinitur vox cū sit ens reale. z logicus nō cōsiderat etiā realia sed entia rōnis. Nec diffinit res qd p3 eadē rōne predicta. ergo reliquit q̄ ibi diffinitur p̄ se significatum aut termin⁹ p̄ se significato.

s3 tale nō est ens reale s3 ens rōnis. q̄ correlarium vox. ¶ Un⁹ p̄ intellectu diffinitionis ei⁹ est notādū q̄ nō diffinitur hic nomē p̄ noie mentali vel scripto. s3 diffinitur p̄ noie vocali. Cui⁹ rō est. q̄ iste liber ordinatur ad disputatiōez. s3 disputatio vocalis inter oēs est principalior. igitur. z istud d3 intelligi q̄ ibi diffinitur nomē vocale. i. q̄ ibi diffinitur aliq̄ z⁹ intentio hñs p̄ fundamēto vocē significatiua ad placitū cū alijs circūstātijs positus i diffinitione nois. Un⁹ sicut hoc nomē dictio vel terminus significat respectū siue relationē vocis ad rē significatā. sic hec dictio nom⁹ significat respectū rōnis vocis significatiue ad placitū ad rē significatam. Et nō accipit significatiua i p̄dicta diffinitione āpliatue: vt tñ val3 sic pōtēs aliqd intellectui representare. q̄ sic ois vox siue sit iposita siue n̄ eēt significatiua cū sibi nō repugnet significare. s3 capis nō āpliatue vt tñ val3 sicut ap̄tū natū significare. vel vox q̄ ex ipositione quā actu h3 pōt intellectui aliqd representare. z sic sole voces iposite ad significādū sūt significatiue. Un⁹ prius nāliter vox est significatiua q̄ sit sub p̄tate posita. Et nō d3 intelligi q̄ nomē significet ad placitū cuiuslib3 q̄ sic voces cōtinue possēt aliqd z aliqd significare. s3 d3 intelligi ad placitū p̄mi iustitietis. vel vni⁹ totius cōitatis. aut hñtis p̄tate supra totā cōitatem.

Secundo sciēdū ē circa illaz p̄iculā. sine tpe. q̄ dñā est inter significare tps z significare cū tpe. Quia significare tps est d̄ suo p̄ncipali significato rep̄tare tps. sicut hec nōmina ānus dies mēsis. S3 significare cū tempore ē p̄ter tale p̄ncipale significatū iportare aliquam dñaz tps. vel significare suū significatū sub aliq̄ dñā tps. S3 vltra ē intelligendū q̄ duplex est significare cū tpe. nā qd d3 ē significare cū tpe de i finiato. aliō ē significare cū tpe idēmiato. vñ significare cū tpe d̄terminato ē significatū p̄ncipale iportare siue rep̄tare sub vna dñā tps p̄cise sic q̄ nō sub alia sic s̄ vbi. vñ istd vbi amo iportat actū amādi siue rep̄tat p̄cise fieri p̄ tpe p̄nti. s3 significare cū tpe idēmiato ē significatū p̄ncipale rep̄tare sub aliq̄ dñā tps. n̄ tñ sic p̄cise qn qñz i portet sub alia. sic fac̄ h̄ p̄ncipiū amans. Naz ly amās qñz ponit cū vbo p̄ntis tps. z sic iportat actū amādi adiacē p̄ tpe p̄nti. vt i hac ppōne. ego sū amās: qñz hō ponit cū vbo p̄teriti tps z tē iportat actū amādi adiacuisse p̄ tpe p̄terito. z s̄t qñz pōit cū vbo futuri tps. z tē iportat actū amādi sub tpe futuro: ¶ Ulteri⁹ ē intelligēdū circa hāc p̄iculā cui⁹ nulla ps zc. Nam ipā pōt multio mōio

De nomine

intelligi. Pro mo sic exponit. cuius nulla ps rē. i. cui immediate nō corrdet cōcept⁹ cōplex⁹. Et sic p istā particulā possz excludi nomē ifinitū. qz vt di cū alq nomini ifinito immediate corrdet conce/ pt⁹ cōplexus. Uel sic exponit. cui⁹ significatio tota lis nō cōsurgit ex significatiōib⁹ ptiū eius. Uel sic. cui⁹ nulla ps separata ē significatiua alicui⁹ qd p totū significat. Et dictis possūt iferri duo correla ria. Primū ē qz picipia apud logicū sūt noia. qz n significāt cū tpe determinato. Scd⁹ ē qz noia cōpo site figure sūt noia. qz quis ptes eoz sint significa tiue separe nō tñ sūt significatiue alicui⁹ illius qd p totū significatur. Et ponit recta ad dñas qd minū obliquoꝝ. qz noia obliqua significatiue p p sonat sūpta ex significatiōe quā actu hñt nō pol/ sūt reddere suppositū x bo pōali pñtis tpiis mōi finiti. Et ponit finita ad dñas nominis ifiniti. qd aut sit nomē ifinitū z qz nomē ifinitū nō ē nomen videbit iferi⁹. Et qd oibus pōt haberi intellectus diffinitōis nois hoc mō. Nomē vocale est vox si gnificatiua ad placitū. i. sūda i voce apta nata ex ipositiōe quā actu bz ad placitum pñti istituētis intellectui aliqd repesētare. sine tpe determinato. i. nō iportando aliquā dñā tpiis dterminatā. finita. i. finite significatiōis. recta. i. noiatui casus. cui⁹ nulla ps rē. i. cui⁹ partes separate a toto nō sūt si gnificatiue alicuius illi⁹ qd signif cat p totum.

Tertio sciēdum est qz circa predicta mouē tur alique diffcultates. Prima ē vtz nomē significet ad placitū. z vt qz nō. qz illd non significat ad placitū qd signif cat nāliter. sed nomē significat naturaliter. ergo nō significat ad placitū. maior est nota z minor pbat. qz significa/ re est de natura nois z forma eius. sed forma ē na turalis rei. g significare cōuenit nomini naturalr Scdō sic. illud ouenit naturaliter nomē qd non pōt ab eo separi. s. significare n pōt sepa. i. a noie. g significare nātr ouenit noi. pro solōe ē aduertēdū qz nom pōt dupliciter considerari. vno. quantū ad suū materiale qd dē esse vox. Alio mō quantū ad suū formale. z sic est quoddā totū cōposituz ex voce z rōe significandi cū modis essentialibus z accidētalibus. z tūc dñ qz nomini pmo mō cōue nit significare ad placitū qz stetit in voluntate pñi impoentis qz talis vox aliqd significaret. Sed capiēdo nomē secūdo mō dñ qz non ouenit sibi significare ad placitū. imo essentialiter sibi conue nit euz rō significandi sit forma eius. Nec dñ intel ligi qz vox pccise sit sūdamētū nois. sed vox q ad placitū significat sine tpe est sūdamētum nois

Et argumēta prius dicta bene cōcludūt pro ista parte. Secda difficultas ē. Utz vox sit signifi/ catiua cōcept⁹ z cōcept⁹ sit signif. catiua rei. Ad h mdeē cum doctore subnli qz vox est significatiua rei z nō cōcept⁹. Sitr cōceptus ē signif. catiua rei. sic etiā scriptura repesētat ipaz rē s. z tñ ordine q/ dā. Un sic vni⁹ caufe plures sūt effect⁹ subordina ti quoz vn⁹ nō ē cā alterius z tñ posterior nō ē nisi primus eēt. s. inter ipos effectus ē qdā ordo me/ diationis z imediatiōis respectu sue cause. Ita si mitr i pposito cōcept⁹ immediat⁹ repesētat res qz voces. z voces repesētant res immediat⁹ qz scriptu re z tñ voces nō significāt cōceptus. Voces enim nūq significarent nisi cōcept⁹ p⁹ significarēt. nec ēt scripture non significarēt nisi pñs voces repesēta rent z sic vnū illoꝝ signoz nō ē cā alteri⁹ nisi qz ime diatius se bz ad cām. Un vox significat res non vt exites vel intellectas. Un vox dñ significare nē vt abstrahit aliqd ab existētia. Tertia difficul tas ē. Utz nomē ifinitū aliquid ponat. Pro cui⁹ solutione est notādū qz nomē ifinitū ē cui⁹ priua ta ē certa z determinata qualitas remanēte sub stātia ifinita z ideterminata vt nō nō equ⁹. Et fm aliquos: Nomē inf nitiū dñ qd est trāscēdens quo ad significatiōē. qz oē illud qd terminus finitus positiue significat hoc idē terminus ifinit⁹ negati ue significat. z cū h qdlibz aliis cū p qz alio possit accipi. vt ly nō hō tñ valz sic ens qd nō ē hō vt ens n exis hō. z sic cōmūit tenei qz nomē ifinitū signifi cat oē ens mūdi vt nō hō significat hominē rōne huius termini hō. z significat oia alia ab hōie cum p quolz alio ab hōie accipiat. Et ita vt dicūt aliq subordinaē cōceptui cōplexo mediante qz vniuoce oia alia significat. Ita qz bz duplex significatum scz māle z formale. Māle ē quod significat p illū terminū ens ppositū negatiōi. Et formale ē qd si gnificat p terminū sequētē negatiōē. z tūc qñtis significet illa diuersa cōceptib⁹ pñalib⁹. tñ signi ficat illa vno totali cōceptu. Alij tñ dicūt qz nomē ifinitū subordinaē cōceptui icōplexo. Et qz in cō/ ceptu nois. ifinitū nō icludis cōcept⁹ entis. s. illa via nō ē multū secūra. z tūc dicet ad difficultatē qz nomē ifinitū fm pñmā opinionez aliquid ponit saltē illd qd ponit hoc nomen ens. sed fm aliam opinione z iceretur qz nihil ponit qz pñcatu taz de ente qz de nō ente. sed enti z nō enti nihil ē cō/ mune. igit. Quarta difficultas ē. vtz obliqu⁹ oblique ten tus possit ēē subiectū pñonis. z vide tur qz sic: qz potest esse predicatuz p pōsitionis. ergo subiectum. tenet dñā. quia in conuersione

De nomine

de predicato sit subiectū. Aliis p̄ in ista p̄positio-
ne. asin⁹ est bois. ¶ Itē pōt eē mediū in p̄ma si-
gura. ergo pōt eē subz. tenet cū p̄ descriptionē
p̄me figure datā ab auctore iseri⁹. Aliis p̄ p̄ exē/
plū. nā hic est bonus filioſissimus. Cuiuslibet bois
asinus currit. fortes est bō ergo fortis asinus cur-
rit. Itē dicēdo boiem pōt eē currere. hoc nomē
boiem est subm̄ et tñ est obliquus oblique tētus.
Sitr dicēdo me teder vici. ly me est subz et tñ est
obliquus. ergo obliquus oblique tentus pōt eē
subz. ¶ In oppositū arguit p̄ auctore in tertio q̄
excludit nomina a diffinitione nominis.
¶ Pro solutiōe dubij est notādū q̄ p̄ponum ca-
thegoricaz q̄d sunt modales: et q̄d sūt p̄pōnes
de me: alie sūt de x̄bo personalie alie sūt de ver-
bo impersonali. Ulteri⁹ ē aduertēdū q̄ duplex repe-
ritur subiectū in p̄pōne. s. subiectū enūciatiōis et
subiectū distributiōis. Unde subiectū distributi-
onis ē termin⁹ distribut⁹. p̄pōne autē copulā: et sub-
iectū enūciatiōis ē q̄d supponit respectū copule
verbalis. Hīs notatis dī ad dubiū q̄ obliqu⁹ obli-
que tentus nō pōt eē subm̄ enūciatiōis in p̄pōe
cathegorica de inesse et simp̄r primo. i. de x̄bo
p̄sonali p̄itis t̄pis modi finiti. Et hoc p̄ per Ari-
stotē in primo piarmentias quitale rōnez adducit. Il-
lud nō supponit nec supponere d̄z cui si addatur
est vel erit vel fuit talis oī in qua ponitur nō signi-
ficat verum vel falsū: sed illa oī i qua ponit obli-
qu⁹ oblique tēt⁹ nō significat ver⁹ vel falsū. q̄ mi-
nor p̄z. q̄ tales oīones sūt incongrue: sed v. rū et
falsū p̄supponit cōgruū. ergo. Tñ obliqu⁹ obliq̄
tētus pōt eē subiectū distributiōis vt pbat vna
rō. pōt eē subm̄ p̄pōnis modalis et p̄pōnis de x̄-
bo impersonali: vt p̄z ex rōibus p̄dictis. ¶ 5ª dif-
ficultas ē. vt recto et obliquo conueniant cōce-
ptus sinonimi. i. si rect⁹ sit nomē fm̄ logicū et etias
obliquus. Et videt q̄ sic. q̄ loco vnius sinonimo-
rū licet ponere reliquū. Itē eadē rō est recti et ob-
liqui. ergo si rectus sit nomen et obliquus erit no-
men. cū est nota. et p̄z aī ex Aristotē. p̄ piarmeni-
as. ¶ Ad dubiū r̄ndetur q̄ l̄ rect⁹ et obliqu⁹ er⁹
sint sinonimi sic q̄ significent vñ et eandē rē et ha-
beant eodē modos significandi accentuales: tñ q̄
habēt diuersos modos significandi accentuales vñ
pōt ad huc reddere suppositum verbo p̄sonali
et alternon. Ex quo p̄z q̄ loco vnius sinonimorum
nō semper licet ponere reliquū. Sed ad h̄ q̄ lo-
co vnius sinonimorum liceat pōtē reliquū ceteris
eodē modo se h̄nt: bus requirit q̄ illa sinonima
habeant similes modos significandi accentuales q̄d

non habent rectus et obliquus. Ex quo p̄z solutio
rōnum. ¶ Alia difficultas ē. vt oē nomē possit
infinitari. Et videtur q̄ nō. q̄ ad h̄ q̄ aliq̄d nomē
isinitet regit q̄ habeat significatum determina-
tū. s. nō oē nomē h̄ significatū determinatū. q̄ nō
oē nomē pōt infinitari. minor p̄z. q̄ trāscēdētia
nō h̄nt significatū determinatū. igr. Et maior p̄z
per duas p̄ditiones requisitas ad hoc q̄ aliq̄d no-
men infinitet. p̄ima ē q̄ significet substantiā euz
q̄litate determinata. 2^a ē q̄ tale nomē nō sit ne-
gatiuū nec negatōez includēs. ¶ In opp^m argu-
itur. Oē nomē significat per modū substantiē et q̄l-
tatis determinate. q̄ nō ē maior rō q̄ vñ possit in-
finitari magis q̄ aliud. q̄ q̄litas pōt p̄uari p̄ ne-
gationē remanēte substantiā infinita et idetermina-
ta. Et si dicat q̄ ē maior rō de vno q̄ de alio. q̄ i
aliquibus est idē a quo nomē imponit et cui nomē im-
ponitur. in alijs vero nō. iō nō pōt negari q̄litas
determinata cū ēt negat substantia. Sed h̄n va-
let. q̄ q̄uis possit eē q̄ sit vna et eadē res a q̄ ori-
tur illi duo modi significandi. tñ sūt diuersē p̄pe-
tates in ip̄a re a quib⁹ illi duo modi significandi
h̄nt ori. iō intellect⁹ noster ferēs non in finito ne-
gationē p̄pōnez pōt facere tñ p̄uare q̄litate
determinatā remanēte substantiā infinita. h̄ ē p̄po-
sitū ex noīe finito et negatione significat aliq̄d si-
ne isto mō significandi qui ē significare p̄modū
q̄litis determinate. Et p̄ hoc p̄z r̄nsio ad argu-
mentū. ¶ Alia difficultas. vt signa vñ et alia
sincathegoreumata sint noia. Ad dubiū respon-
detur p̄ distinctōez. s. q̄ nomē pōt capi tripl̄r. vno
mō cōiter. et sic oīs vox que pōt reddere sup̄posi-
tū x̄bo siue hoc sit tenendo eā materialr. vñ signi-
ficatiue ē nomē. Alio mō pōt capi p̄pe. et sic solū
illa vox significatiua et personalr sūpta dicere
nomē q̄ pōt supponere respectu x̄bi p̄sonal. siue
talis vox sit simplex siue nō. et sic noia infinita sunt
noia. 3° mō: d̄r capi p̄p̄ finit. et sic solū illa vox si-
gnificatiua sine tpe finita et recta potēs reddere
suppositū x̄bo p̄sonali idicatiui modi dicere eē
nomē. Et quo patet capiēdo nomen communi-
ter sincathegoreumata erunt nomina.

Sed contra p̄dicta arguitur primo sic.
Nulla materia p̄caat de
eo cui⁹ ē in materia. s. vox ē m̄a nois. q̄ nō p̄dicat de
noie. ¶ 2° arguit sic. Nomē isinitū pōt eē subm̄
enūciatiōis. q̄ ē nomē apud logicū. ¶ 3° arguitur
sic. Nomē p̄positū diuidit in duas p̄tes intelli-
biles p̄oris sensus capaces. ergo p̄tes nois p̄posi-
ti aliq̄d significāt ¶ 4° arguit sic. sic se h̄z obliqu⁹

De verbo

Verbi ad rectum nominis. ita obliquum nominis ad rectum verbi. scilicet ex obliquo verbi cum recto nominis sit oratio vera vel falsa et congrua. sicut si sit ex obliquo nominis cum recto verbo sit oratio vera vel falsa et congrua:

Ad rationes. Ad primam dicitur quod maior est etiam in naturalibus. scilicet non in artificialibus. bene. non. dicitur cum significatio est lignum. Ultra dicitur quod illud totum. scilicet vox significatiua ad placitum predicatur ut secundum admetum de sua relatione: et circuloque per se generis nominis. Ad 2^{am} dicitur quod nomen infinitum non est subiectum alicuius enunciationis aliquid determinate significantis: nisi capiat per aliquo finito: puta per hoc vel aliquo alio. scilicet tunc non est nomen infinitum. Ad 3^{am} dicitur quod partes nominis compositi ut partes sunt nihil significant nisi per appositionem. Et contra hoc est quod nomen compositum ipso ad significandum sub conceptu simplici. ita quod vni parti non imponitur aliquid significatum et alteri alteri. scilicet totum significatum repñatur per totam vocem. quare partes nominis compositi ut sic nihil significant. Ad 4^{am} dicitur quod non est simile obliquo nominis et verbi. hoc tamen oratio in qua ponitur verbum obliquum non est per se enunciatio. neque significat per se verum vel falsum. scilicet solus significat verum vel falsum id quod aliud dicitur indicatum modi significat verum vel falsum. et sic obliquum verbi bene suam affirmatio indicatiui. scilicet obliquum nominis non sic suam rectitudinem: quare non est oratio simile.

Verbum est vox significatiua ad placitum cum tempore. cuius nulla pars separata aliquid significat finita et recta. Cum tempore ponitur ad diuisionem nominis quod significat sine tempore. finita ponitur ad diuisionem verbi infiniti. ut non currit. non laborat. quod non sunt verba sed dyalectici sed verba infinita. Recta ponitur ad diuisionem verborum obliquorum ut currebam currens currens currebat. que non sunt verba sed dyalectici sed verba obliqua. Tamen solus verbum propriis temporis indicatiui modi sed dyalectici cum dicitur verbum. Reliqua vero verba eiusdem modi et aliorum modorum dicuntur verba obliqua. Aliis vero periculis ponitur hic eadem ratio quod ponebatur in diffinitione nominis. Et sciendum est quod dyalectici ponit tamen duas partes orationis scilicet nomen et verbum. Alias autem appellat sine categoriaticas id est cum alijs significatiuas

Circa hanc textum sciendum est quod dicitur per hanc ponitur diffinitio est verbi et formis se habent ad diffinitionem nominis. et talis est. Verbum est vox significatiua ad placitum cum tempore. per intellectum aduertendum est quod sic ponitur dicitur est dicitur quod triplex est nomen. ita est triplex est verbum. scilicet materiale: vocale et scriptum: et formis dicitur in locutione precedenti. Item verbum vocale de quo est adpositum per triplex summa. vno: generaliter. et sic omnis vox quod potest esse appositum respectu nominis in quocumque ponitur dicitur est verbum. alio: capitulum per se. et sic omnis vox indicatiui modi cuiuslibet quod tempus sit que potest esse appositum respectu nominis siue finiti siue infiniti dicitur est verbum. alio: capitulum per se. et sic sola verba propriis temporis indicatiui modi dicitur esse verba. Item est notandum quod verbum capitulum dupliciter. vno: per se significato. et tunc significat respectu rationis vocis significatiue ad placitum cum tempore ad suum significatum. ita quod per se secundum admetum hoc vocem significatiua ad placitum cum tempore. et per finem hoc rem significatam. alio: capitulum per se dicitur. et sic vox quod dicitur et repñatur actum per modum egrediens a substantia dicitur est verbum. His notatis dicitur quod verbum capitulum per se significato in decreto quod dicitur vocale. id est quod hoc per secundum admetum vocem significatiuam ad placitum cum tempore est ibi diffinitum. Quod possit sic probari. quod verbum ibi diffinitum iterum vel res aut iterum secreta rei. Non iterum secreta rei. quod illud est ens per actum cuius non est diffinitio. neque res. quod logicus non considerat per se de rebus. neque diffinitur primas iterationes. sed reliqua tertia. scilicet ibi diffinitur iterum. Ex quibus patet quod sit ibi diffinitum. Et in eis diffinitione ponitur secundum locum generis quod est vox significatiua ad placitum. id est vox quod ex ipso dicitur quod actu hoc nata est repñare intellectui aliquid ad placitum proprii instituentis vel totius coitatis cum tempore. id est significando suum significatum sub aliqua certa oratione temporis. cuius nulla pars separata. id est se patim intellecta vel accepta aliquid significat. supple illi quod per totum significat. Finita. id est finite significantis. Recta. id est indicatiui modi propriis temporis. Tamen verba infinita propriis temporis et obliqua non sunt verba apud logicum. ut non currit non laborat. Est autem verbum infinitum cuius ponitur est actus specialis remanere actu generali infinitum et indeterminato. vel est verbum scriptum cum negatione in finitate per compositionem. Ut autem aliquid ponatur: et verum omne verbum possit infinitari possit et formis dici sic dicitur est in capitulo de nomine. Et non capitulum temporis in diffinitione verbi per se. scilicet per mensuram motus. quod sic nullum verbum significat cum tempore. cum tempus in verbo nihil aliud sit quam modus significandi quod est respectus rationis huius secundum admetum in re. sed debet capi in diffinitione verbi cum tempore id est significans suum significatum sub modo significandi quod est tempus cui modo significans

De verbo

di correspondet mēsurā q̄cūq; sit illa. siue sit eter-
nitas siue euiternitas siue tempus. pprie dictum
actus importati siue representati p verbis.

Secundo sciendū ē q̄ circa hanc p̄ticularē
cū tpe mouet h̄ oubiū. Utrum
se3 vbu n possit absolui a tpe. Ad hoc dicendū est
q̄ verbū absolui a tpe potest intelligi dupl̄r. Uno
mō q̄ significet suū significatū nō ubi mō signifi-
candi q̄ est tps. z sic nō est verū q̄ verbū absoluiat
a tpe quia oē verbū significat rē p modū act⁹ cui
actui conuenit tps p mēsurā: large capiēdo tem-
pus. a qua quid ē mē-
ura sumitur tps in vbo. qd
est modus significandi. Alio mō pōt intelligi vbu
absolui a tpe. i. q̄ sit vniūtiū aliq̄ extremoz. p ali-
q̄ tpe determinato. non sic q̄ sit vniūtiū ipoz. p oī tpe
idēter. z sic vbu pōt absolui a tēpore. v3. i. p pōn-
bus neci3 i q̄b⁹ p̄dicatū uenit subo. p oī dīa tps
idīferēter. q̄ nece. sariū. sp ē. z hoc p3 i bac. p pōne
bō ē aīal. Et q̄ hoc sit pōt. i. vbu3 pōt absolui a
tpe determinato p3. q̄ p3 i quātū pus pōt absolui a
suo posteriori. sed verbū pus ē naturaliter verbū
q̄ significet cum tēpore. igitur potest ab olui a tē-
pore. ¶ Alia difficultas ē. vtrum verbū p se sum-
ptū sit oīo z ad p̄plexū. Et videt q̄ sic q̄ vt dīc Ar.
stoteles vbu p se. i. p̄tū cōstituit itellectū. z qui z u-
dit q̄ se sit. i. illud ē oīo q̄ audita q̄ se sit anim⁹ audi-
toris: q̄ vbu p se sūptū ē oīo. q̄ p̄tes aliq̄d significāt
¶ Ad hoc dicendū q̄ aīus auditoris q̄ se ē audito
vbo pōt itell. gi dupl̄r. aut q̄tū ad p̄mā opatiōem
itellectus q̄ ē simplicīū apph. sio. z tūc itellect⁹ bī
q̄ se sit audito vbo. nec o3 q̄ illd sit oīo. Aut s3 h̄am
opatiōes itellect⁹ q̄ ē p̄positio z diuī sio z tunc itelle-
ctus n̄ q̄ se sit audito vbo. ¶ Alia difficultas. vtz
vbu i ofone possit īfinitari. Ad hoc ridetur q̄ p̄m
aliq̄s verbū i ofone pōtū nō pōt īfinitari. q̄ vt sic
ē nota opōnis extremoz. vtz ex arist. p̄ p̄iarme-
nias vbi dicit. vbu ē nota eoz q̄ dīr de alto. sīr si
hoc vbu ē purū dixeris ip3 quocq; nihil ē. cōsignifi-
cat enī quādā cōpositiōē. i. quā sine extremis nō est
itelligē. Et ita negatio sibi addita i ofone nō tollit
spālez actū vbi relinq̄ndo actū gīalē. s3 negat ip3
fīn q̄ ē nota opōnis extremoz. remouēdo talem
vniōnem. ¶ Ex quo inferi q̄ hoc vbu ē vt signifi-
cat opōnē p̄dicatū cū subo nō pōt īfinitari. quia sic
ē purū sincathegoreuma cū solū significat p̄dica-
tū vniūtiū s̄bo. Si vbo capiat rōe cē significati p ip3
sic bī pōt īfinitari ferendo negatiōēz hūc p̄cipio
ens. vt dicēdo homo nō ē. id est hō est non ens. Et ē
tale documentū q̄ omne verbū non resolutuz re-
solubile tamē incit z suū p̄cipiū potest īfinitari.

Tertio Sciendū ē q̄ dīcēt Petrus hys pa-
nus insert vniū correlariū sc3 q̄ tan-
tū sūt due p̄tes ofois. p̄ro q̄ ē aduertēdū q̄ dupli-
ces sūt p̄tes. q̄ dā m sūt p̄tes p̄ncipales sine q̄b⁹ nō
pōt p̄poni. p̄pō cathgorica. vt sī nomē z vbu. Alie
sūt p̄tes minus p̄ncipales sine q̄bus pōt componi
p̄positio cathgorica. vt sūt aduerbia z cōiunctio-
nes z sic de alijs. Ideo d3 itelligi q̄ tātū sunt due
partes p̄ncipales. z sic vocat oēs alias p̄tes sinca-
thegoreu: naticas. i. significatiuas cū alijs. vñ sinca-
thegoreuma dīr a sin quod ē con vel sī. z cathgo-
reuma qd est significatiūū quasi cū alijs significa-
tiūū. Un̄ vox dicit sincathegoreumatica q̄ n̄ signi-
ficat aliquā rē ad extra sed ex impōne tñ exercet
aliquē actū circa p̄ncipales p̄tes p̄positionis. puta
distribūēdo. negādo. cōfundēdo z dīstinguēdo. z
sic obliqua z signa distributiua dicuntur sinca-
thegoreumata vel rōe significationis aut rōe officij.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄ro cōtra
ordinē istaz duarū partū
ofonis z hoc sic. Verbu habet modū forme cuz sit
p̄dicatum formale. p̄pōnis. nomē aut habz modū
māe. s3 forma p̄cedit māz. ergo definitio vbi d3
p̄cedere determinatiōem nois ¶ Secūdo argui-
tur sic. creare ē verbum z tñ nō significat cum tpe
cu n̄ fiat in instanti. ergo male ponit cum tēpore i
dīfinitione verbi. ¶ Tertio arguit sic. Aduerbia
z cōiunctiōes sūt p̄tes p̄ncipales p̄positionū moda-
lium z ypotheticarum. ergo male dicit q̄ tātū sūt
due p̄tes ofonis scilicet nomē z verbū. ¶ Quar-
to arguit sic. Iste p̄pōnes sunt vere. adā fuit. anti-
christ⁹ erit. z tñ ibi ponit obliq̄. q̄ vbu obliq̄ p̄t v-
p̄dicari i ofone. z p̄ oīs verbuz obliq̄ū est verbū.

Ad rationes Ad p̄mā dicit cōcedendo
maiorē z distinguēdo mi-
norē. vel via generationis z sic negat. vel via p̄fe-
ctionis z sic cōcedit. ¶ Ad scdām dicit cōceden-
do maiorē z distinguēdo minorē. vel q̄ significet
suū significatū sub modo signif. candi qui ē tps ca-
piendo tēpus pprie. z sic concedit q̄ non signifi-
cat cum tpe. vel q̄ significet suū significatum sub
modo significādi grāmatically q̄ est tēpus cui cor-
n̄ det ad extra tēpus. capiēdo ip3 pro quacūq; mē-
sura. z sic negatur. ¶ Ad terriā cōceditur q̄ sunt
p̄tes magis p̄ncipales illaz p̄positionū modali-
um vel ypotheticarum i quantum sūt modales vt
ypoethetice. sed non sunt partes p̄ncipales. p̄posi-
tionum ypotheticaz z modalium i quantum sunt
propositiones. Vel dicitur q̄ aristoteles loquitur
de p̄tib⁹ p̄ncipalib⁹ p̄pōnis cathgorice i quantum

Tractatus primus

cathegorica est. ¶ Ad quartam dicitur quod verba obliqua non sunt verba apud logicum propriissime capiendi verbum. Nec possunt vere aut false predicari de aliquo nisi inquantum habent reductionem ad verba propria temporis indicativi modi. et hoc de quod

Ratio est vox significatiua ad placitum cuius partes separe ali-

quid significant. Cuius partes separe ali-

quid significant. hoc totum ponitur ad differentiam nominis et verbi quorum partes separe nihil significant.

Alie vero particule ponuntur hic eadem ratione quam diffinitionis nominis et verbi ponebantur.

¶ Circa hunc textum notandum est primo quod postquam Petrus Hispanus determinauit de nomine et verbo que sunt partes orationis. hic consequenter determinat de oratione ponendo eius diffinitionem quam talis est. Oratio est vox significatiua ad placitum cuius partes separe aliquid significant. pro cuius intellectu est notandum quod oratio potest capi tripliciter.

Uno modo fundamentaliter pro re subiecta illi intentioni oratio que dicitur esse fundamentum illi intentioni et sic non diffinitur hic. quia est vox composita et compositorum non est diffinitio. Secundo modo capitur oratio pro intentione concreta rei. id est per aggregatum ex illa intentione et re subiecta illi intentioni. Et adhuc

istis modo non diffinitur hic. quia est ens per accidens cuius non est diffinitio. Tertio modo capitur pro intentione scilicet per quadam relatione rationis habente per fundamentum aliquod complexum cuius partes separe aliquid significant. et per terminum rem significatam per tale complexum. et hoc modo diffinitur hic. Unde

dupliciter intelligi potest nomen et verbum esse partes orationis. Uno modo accipiendo nomen et verbum per se significatis. et sic non sunt partes orationis formaliter capte cum sint relationes specie distincte que habent terminos et fundamenta distinctos. Alio modo

potest intelligi quod nomen et verbum sunt partes orationis accipiendo nomen et verbum fundamentaliter et per denominatum. et sic bene sunt partes integrales orationis fundamentaliter accepte. ¶ Et licet ipsa oratio sumpta per denominatum non sit vox incomposita: est tamen vox unitate ordinis et complexio

magis proprius vocum significatiuarum unitarum sub una forma. Et est vox unitate finis quia preceps vocum unitarum per proprium et eundem finem videlicet. scilicet receptum complexum

Sciendum est quod licet oratio non sit

erit primo et per se imposita ad si-

gnificandum: est tamen imposita ex consequenti et ratione

suarum partium. Per hoc enim quod partes orationis sunt

significatiue oratio composita ex ipsis trahit suum

significatum. et tamen habet significatum distinctum

ab ipsis. quia ille partes significant sub conceptu simpliciter. Oratio vero sub conceptu complexo. Sic etiam

potest dici quod oratio significat ad placitum ratione impositionis suarum partium. licet oratio finem se non primo significet ad placitum. ¶ Unde orationis duplices sunt partes. quedam sunt remote sicut littere et syllabe. et quedam sunt propinque sicut nomen et verbum. Prime autem non sunt significatiue. sed alie sunt significatiue que proprie dicuntur partes.

¶ Ex quibus potest haberi intellectus diffinitionis orationis hoc modo. Oratio est vox significatiua ad placitum. id est apta nata significare cuius partes propinque et principales aliquid significant separe.

¶ Sciendum est quod circa predicta mouentur aliquae difficultates. Prima est. videlicet utrum oratio significet ad placitum. Et videtur quod non. quia non est imposita ad significandum. ergo non significat ad placitum. Item instrumentum virtutis naturalis debet esse naturale. sed oratio est instrumentum virtutis naturalis scilicet interpretatiue. ergo oratio significat naturaliter et non ad placitum. ¶ Ad dubium respondetur cum auctore. quod oratio significat ad placitum. ¶ Ad rationes. Respondetur primo dicitur quod oratio primo et per se non est imposita ad significandum finem se totum. sed est imposita ad significandum finem suas partes. ideo etiam Aristoteles omisit illam particulam ad placitum in diffinitione orationis. ¶ Ad secundam dicitur quod quilibet virtus naturalis habet instrumentum naturale per quod potest explere suum opus. virtus habet nouem instrumenta naturalia quibus format vocem que respicitur ad placitum et non naturaliter. ideo bene concludit argumentum quod instrumentum immediatum virtutis naturalis debet esse naturale. sed non concludit de instrumento mediato cuiusmodi est vox siue oratio. ¶ Alia difficultas est circa illam particulam. cuius partes separe aliquid significant. Vtrum scilicet si ista littera. a. imponeretur ad significandum tantum quantum hec oratio homo currit. vtrum esset oratio vel non. Et videtur quod non. quia partes eius nihil significarent cum non habet partes. Et si diceres quod licet partes eius vocales nihil significarent: tamen partes eius mentales bene aliquid significarent. Tunc inferretur. ergo non est oratio vocalis de qua est hic ad propositum. ¶ In oppositum arguitur. Equiualeat orationi vocali in significando et in veritate et in falsitate. ergo est oratio. Ad hoc dicitur

Secundo

Sciendum est quod licet oratio non sit

De oratione

Et q̄ anteq̄ aliqd oratio dicat̄ or̄ q̄ sit signū distin-
cte representatiuū et p̄fecte articulāt cuiusmōi nō
est illa littera. a. p̄ casū positū. ideo nō deberet di-
ci oratio p̄pter carentiā articulatiōis. q̄ or̄ q̄ ora-
tio sit vox apta nata representare distincte suū si-
gnificatū. S̄z magis p̄rie or̄ dicit signū cōplexū
mētāliter. Nec h̄z p̄p̄riū nomē sibi iposuit q̄ hoc
de nouo a modernis iuentū ē q̄ utiq̄ antiq̄z oēa
despiciūt. Et ad rōnem dī negādo dīaz q̄ ad ora-
tionē vocalē de qua ē hic ad p̄positū requiritur
nomen et verbum. Vel saltem plures voces signi-
ficatiue requiruntur quod non sit in ista.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p̄rio sic. nullū
cōplexū pōt diffiniri. s̄z ora-
tio est qd cōplexū. q̄ male hic diffinitur. maior p̄z
q̄ nullum cōplexū h̄z vñ ē. Sc̄do arguitur sic
Curro pluit tonat et similia sūt oratiōes et tñ par-
tes eaz septe nō significāt. ḡ diffinitio oratio-
nis est mala. Tercio arguitur sic. Ois vox signifi-
catia h̄z aliqd p̄p̄riū significatū. s̄z oratio nō ē h̄z
eo q̄ significat rōnem suarū p̄riū. ḡ male dī q̄
oratio est vox significatiua. Quarto arguit̄ sic.
Significās de necessitate nō significat ad placitūz.
s̄z illa oratio h̄z currit in p̄ma eius significatiōe
significat hominem currere nec pōt aliud significa-
re. et similiter quelibet alia oratio. ergo oratio non
significat ad placitūz.

Ad rationes Ad primā dī q̄ oratio sū-
damētāliter accepta ē qd
cōplexū nec hic diffinitur. s̄z oratio formaliter ca-
pta ē qd cōplexū. et sic hic diffinitur. Ad sc̄dāz
dī q̄ ille dī h̄rute sermonis nō sūt orationes q̄ p̄-
tes eaz septe nō significāt. tñ de bonitate itel-
lect̄ suppositis vñ alī i ip̄is intellectis sūt oratiōes
et p̄tes eaz septe eo modo itelligēdo aliqd signi-
ficāt. ad etiā dī q̄ h̄z oratio trahat suū significatū
ex suis p̄rib̄ cātr̄. tñ nō h̄z ip̄m formalē a p̄rib̄. s̄z
h̄z p̄p̄riū significatū rōnem opōnis suaz p̄riū medi-
ate acceptū cōplexo. Et hoc pōt patere manifeste
q̄ i cōditiōalib̄ stat aliquā p̄pōnez eē xam. et tñ
oēa suas p̄tes eē falsas videlicet dī ista. si asin̄ vo-
lat asin̄ h̄z alas. Ad quartā dī cōcedēdo maiore et
distinguēdo minore vel q̄ significet ad placitū
p̄ et p̄ se vel rōnem suaz p̄riū. tē dico q̄ significat ad
placitū ratione suaz p̄riū et nō p̄mo et per se.

Orationum alia perfecta alia ip̄fecta
Perfecta ē illa q̄ p̄fectū sēsū gñat i ani-
mo auditoris vt h̄o currit. Imperfecta
ē illa q̄ ip̄fectū sensus gñat in aio audi-

toris. vt h̄o albus. Orationūz p̄fectaz
alia indicatiua vt h̄o currit. alia ip̄atiua
vt petre fac ignē. Alia optatiua vt vti-
nā essez bonus clericus. Alia cōiunctiua
vt si veneris ad me dabo tibi equum
Alia deprecatiua vt miserere mei de-
Harum autem orationum sola indica-
tiua dicitur esse propositio.

Circa hūc textū notādū est p̄mo q̄ postq̄ au-
ctor posuit diffinitionē oratiōis. hic dīr ponit di-
uisionē ei⁹ diuidendo i orationē p̄fectā et ip̄fectāz
Cui⁹ diuisionis ratio est. Quia ois oratio represē-
tat aliquē sensū. vñ q̄ talis ē p̄fectus vel ip̄fectus
Si p̄m sic est oratio p̄fecta. si zᵐ sic est oratio imp̄-
fecta. Un̄ sēsū p̄fectus ē qui cōplete cōmīat actū
intellect̄ nō suspēdens aīum audientis. vt cuz dī
h̄o currit. ibi est sētētia p̄fecta nō requirēs addi-
tiōem alteri⁹ vt intellect̄ ibi gēscat. Et tātus valet
sensus p̄fectus sic sētētia p̄fecta siue notitia per
quam scīr vep̄ alteri iesse. S̄z sensus ip̄fect⁹ ē sē-
tētia ip̄fecta. q̄ n̄ p̄fecte terminat actū intellect̄ sed
alio idiget vt p̄ficiat vt dicēdo h̄o albus. Et nō ac-
cipit̄ hic sēsū p̄ potētia sēsitiua aīe. s̄z a-
cipit̄ sensū p̄ sētētia q̄ ē significatio orationis. Un̄ oratio
p̄fecta sic diffinit̄ ē illa q̄ p̄fectū sensus gñat in aio
auditoris id est i intellectu. per hoc enī q̄ oratio
p̄sentat̄ auditui mediāte sp̄e refert̄ ad intellectū. et
intellectus cognoscēs significatiōem terminorūz ap-
p̄hendit p̄ illā sp̄ez sensum oratiōis. Et ita oratio p̄-
fecta mediāte similitudinē gñat sēsū p̄fectū id ē cō-
ceptū cōplexū p̄fecte terminatē actū intellect̄. S̄z
oratio imperfecta est que imperfectum sensū ge-
nerat i animo auditoris. i. i intellectu audientis.

Secundo sciendum est q̄ oratio perfecta
diuiditur scilicet in orationem
indicatiuam. imperatiuam. optatiuam. et coniu-
ctiuam. et deprecatiuam. Quaz sufficiētia sic ha-
betur. Quia omnis oratio perfecta explicat sen-
sum perfectum. vel ergo explicat conceptum in-
tellectus vel affectum. Si conceptum. hoc est du-
pliciter. vel explicat talez conceptum determi-
nate et sic ē indicatiua. vt dubitanue et additione
et sic ē cōiunctiua. si explicat affectum mētis. hoc est
dupl̄r. vñ p̄tinet ad affectū cōcupiscibilē. et sic est
oratio optatiua. vñ ad irascibilē. et h̄ ē dupl̄r. vel dī
notat ip̄eritū. et sic ē ip̄atiua. vel dīprecationē q̄ fit
ad superiores. et sic est deprecatiua. et hec est diui-
sio generis in suas species sicut est precedens.

bb

De ppositione

Tertio sciendū ē q̄ oratio indicatiua est illa cui⁹ p̄cipale x̄bū est indicatiui mōi et p̄f. t̄is temporis saltē. et maxime illa d̄r indicatiua. q̄uis alie orationes i q̄bus ex̄bū indicatiui mōi et alterius t̄pis sint indicatiue. t̄n s̄ min⁹ p̄cipales. Et oratio i peratiua ē illa cui⁹ x̄bū p̄cipale est i peratiui mōi. et sic de alijs. Et q̄ x̄bū indicatiui ē ceteris p̄fectius ideo oratio indicatiua ē ceteris orationib⁹ digni⁹ or et p̄fectior. Un̄ sola indicatiua significat v̄z v̄l falsū: eo q̄ alie n̄ oit aliq̄d d̄r minate ēē vel nō ē ideo sola illa d̄r ēē p̄positio siue enūciatio. et sic alie oratiōes p̄fecte ab indicatiua p̄tinet ad gr̄maticā vel ad r̄thoricā quātū ad vsū quia sūt apte ad persuadendum. Ex quibus apparēt diffinitiones diuisiōis mēbroz oratiōis

Sed contra p̄dicta arguit. p̄mo sic. oē illud ē p̄fectū cui nihil d̄est de requisitis ad suū c̄plemētū. s̄z ois oratio habet debitā c̄positionē materie et forme. q̄ ois oratio ē p̄fecta. et sic p̄dicta diuisio est mala. ¶ 2° arguitur sic. Nihil ē p̄fectū cui p̄t fieri additio: sed cui libet orationi p̄t fieri additio. g^o nulla oratio est perfecta. et sic diuisio est mala. ¶ 3° arguitur sic. Nulla enūciatio agit i intellectu audiētis. g^o nulla generat sensū p̄fectū i intellectu auditoris. aīo p̄z. q̄ intellect⁹ ē i passibilis. g^o nō agit i ip̄z. Quare sic arguit. oratio optatiua significat verū vel falsū. vt ista. ego vellē esse bonus clericus. g^o male d̄r i textu q̄ sola indicatiua significat v̄z v̄l falsū

Ad rationes ad primā d̄r q̄ licet ois oratio possit dici p̄fecta p̄fectione illa q̄ resultat ex c̄positione materie et forme eius. nō t̄n ois oratio ē p̄fecta p̄fectione finis. q̄ nō repr̄sētat cōceptū c̄plexū p̄fecte ēminantem actū intellect⁹. Ad 2^{am} d̄r q̄ aliquid d̄r vel p̄t dici p̄fectū dupl̄. Uno mō simpl̄ et extra genus cui penit⁹ nulla p̄t fieri additio. et sic solus deus ē p̄fectus. Alio aliquid d̄r p̄fectū i genere vel sp̄e. et sic oratio bene d̄r ēē p̄fecta cū ei nō possit fieri additio essentialis et necessario requisita ad h̄ q̄ sit sub tali genere vel specie. Ad 3^{am} d̄r q̄ licet intellectus nō sit passibilis passiōe corruptiua. ē t̄n passibilis passiōe p̄fectiua i cū possit multis c̄cepti bus p̄fici. Ad 4^{am} d̄r q̄ illa nō significat p̄ et per se v̄z v̄l falsū nisi rōne oratiōis indicatiue puta i virtute huius. volūtas mea est q̄ ego sim bonus cleric⁹. et ita dicendū est de oib⁹ alijs ab indicatiua.

¶ **Propositio** ē oratio v̄z v̄l falsū significās indicādo. vt hō currit

¶ **Circa** hūc textū notādum ē p̄ q̄ postq̄ deter

minatū ē de p̄tib⁹ p̄positionis. et de oratiōe q̄ ē genus enūciationis. hic d̄r d̄rmiatur de ip̄a enūciatiōe de q̄ p̄cipalr itēdit i h̄ tractatu. Et p̄ diffinit ip̄az sub noīe p̄positionis h̄mō. p̄pō est oratio v̄z v̄l falsū significās indicādo. In qua diffinitōe ponit oratio loco generis: Et ponit v̄z v̄l falsū significās. ad d̄raz orationū ip̄sectaz. et ponit in dicando ad d̄raz aliaz orationū p̄fectaz ab indicatiua. et etiā q̄ nulla illaz significat p̄ se v̄z v̄l falsū. ideo ponit indicando ad maiore explicationē. s̄. ad ostēdendū q̄ sola indicatiua d̄r p̄pō. v̄n p̄positio et enūciatio sūt idē fm̄ rē s̄z distiguuntur ratione formali. nā d̄r enūciatio iquātū p̄ ip̄am enūciatur mētis cōceptus. s̄z d̄r p̄positio in quātū ponit p̄ alio sc̄z p̄ cōclusionē iferēda. et ideo distinguūt rōne formali s̄z sint idē fm̄ rem. Et q̄ p̄pō est nob̄ notior enūciatione ideo diffinit enūciatio sub nomine p̄pōnis. v̄n ab Ali. p̄ pyarmen ias sic diffinit enūciatio. enūciatio ē oratio i q̄ v̄z v̄l falsū ē:

Secundo sciendū ē p̄ declaratiōe diffinitionis p̄pōnis q̄ p̄pō p̄t capi dupl̄. Uno⁹ p̄ p̄ se significato. et tūc ē relatio rōis fundata i aliq̄ c̄plexo significante v̄z v̄l falsū cōparata ad suū significatū c̄plexū. Alio⁹ caput p̄denoiato. et sic vox c̄plexa v̄z v̄l falsū significās d̄r ēē p̄positio. Itē est aduertendū q̄ significare v̄z ē significare ita ēē sic est vel significare ita n̄ ēē sic n̄ ē. ex^m p̄mi. vt hō ē aīal. ex^m sc̄dī vt hō n̄ ē asin⁹. s̄z significare falsū ē significare aliq̄d ēē aliq̄ q̄ sit. v̄l n̄ ē ita sic ē. ex^m p̄mi vt hō est asinus. Et replū sc̄dī vt hō nō est aīal. et d̄r p̄pō significare v̄z q̄ n̄ repr̄sētat suū significatū v̄l aliquā c̄pōnez ad equate et eodē mō sic ē. et p̄ oppositū d̄r significare falsū. Aduertēdū ē v̄lteri⁹ q̄ diuersimode aliq̄ exponūt illā p̄ticulā indicādo. q̄dā enī sic exponūt indicādo. i. indicatiui mōi. et cōmuni sic exponūt. alio mō p̄t sic exponi indicādo. i. asserēdo. q̄ ois oratio q̄ significat v̄z v̄l falsū asseritiue d̄r p̄pō. et dicūt isti q̄ sic exponūt q̄ ista p̄ticula addit p̄pō orationes interrogatiuas. vt ista. vtz celū mouet vtz asin⁹ currit vel nō. et sic de alijs q̄n significāt. v̄z v̄l falsū. ex q̄ p̄t parere intellect⁹ diffinitōis p̄positionis h̄mō. p̄pō ē oratio nō interrogatiua q̄ h̄z p̄ fūdamēto c̄plexū v̄z v̄l falsū significans ex q̄ iferi q̄ alie orationes ab indicatiua nō sūt p̄pōnes. Secundo infertur q̄ oratio interrogatiua non est p̄positio o quia non significat verum vel falsum. ¶ Et si arguatur. partes orationis interrogatiue significant verum vel falsum. ergo oratio interrogatiua significat verum v̄l falsum

De ppositione

an̄s p3. q2 ptes isti^o ofonis vtz hō currit vel nō currit. significat verū vel falsū. Rndetur negādo an̄s: et ad ppositionē dī q ille p se sūpre verū vel falsum significant. s3 vt sumunt sub mō interrogatiuo non significant verū vel falsū. Et si querat vtrū circulus pēdens ante tabernā repñtans vinū vendibile sit ppō. vel nō. Et videt q sic. q2 significat verum vel falsū. ergo ē ppositio. tenet cōtra a diffōne ad diffinitū. Rndet q nō est ppō. q2 nō ē oratio. nō. n. sufficit ad ppōnē significare vtz vel falsū. s3 regritur q sit ofo q ē distinctiū signū xcept^o. Et ad rōnem cesso ante negat cōtra et cōis q2 nō arguit plo cū a diffōe ad diffinitū cū an̄s nō sit nisi ps diffōis.

Tertio sciēduz ē q circa pdcā mōuent aliq dubia. p̄mū ē vtz bec ofo canis ē substantia. sit ppō. Et videt q sic. quia significat vtz vel falsū vt notū ē. ergo est ppō. In oppositiū arguit. eadē ē ppō et ppō vna. ex pmo elencop. s3 illa ofo nō ē ppositio vna. ergo nō est ppositio. minor pbat. q2 ē ppositio plures. p̄o dubio ē notandū q sicut fmin^o equocus cōsideratus in ordine ad plura significata q significat mediātib^o plurib^o conceptib^o of equoc^o. et idē cōsiderat^o i ordine ad vnū suoz significatoz qd significat mediante vno cōceptu ē vniuoce^o. sic est de ista ofone q ipa cōsiderata in ordine ad vnū suoz sensū p̄cise est ppositio vna et significat vtz vel falsū. S3 illa cōsiderata in ordine ad plures sēsus quos repñtat nō ē vna. nec p̄cise est vera vel falsa q̄uis i oibus suis sensib^o si bi cōrñdētib^o sit vera accipiendo diuisim illos sensus eo q equalit trib^o ppōnib^o cōiunctis sūptis. Et hoc p3 p̄fic. naz nō dicit q iste tres ppōnes. hō est aial. hō ē risibilis et homo ē rōnalis. sint vna ppōvera vel falsa. et sic sūtr dicēdū de ista. ¶ Scōz dubiū ē. vtz bec ofo homo q est aial sit ppō. Et videt q sic. q2 icludit ppōnē. igr. In oppositiū arguit. q2 non significat vtz vel falsū. q non ē ppositio. Ad dubiū rndetur q dicta ofo non ē ppō eo q ipa tota non significat vtz vel falsū qd regrit ante q sit ppō. Et ad ratiōes dī q dato q illa ofo icluderet i se ppositionē verā. tamē q2 ipa totalis non significat vtz vel falsū. igr ipa totalis nō ē ppō. ¶ Tertiiū dubiū ē. que res sit v̄itas ppositionis. et qd formaliter dī vtz: et vtz distinguat a ppōe. p̄o de claratōe supponit p q v̄itas ē i reb^o et i intellectu diuersimode tñ. p̄mū p3. q2 vtz ē obm̄ intellectus. ergo v̄itas ē in reb^o. Scōz p3. q2 i sola ppositione et diuisione intellect^o est veritas vel falsitas ex p̄pyarmentias. ergo rē. Dicit autē res h̄a triplr. p̄mo. q2 ē manifestatiua quātū ē dō se cuiūqz intellectui.

Scōo q2 ē affirmatiua intellectui. Tertio q2 scā affirmatiōe res ē i intellectu sic cognitū ē i cognoscēte g. Supponit scōo q duplex ē v̄itas i intellectu scilicet fm̄ duplicē intellect^o oparōez s3 quā intellectus nat^o ē cōformari obo vt mensuratū mēsure ex qn̄to metaphysice. Unde icōplexa ē cōformitas act^o simplicis ad obm̄ itelligibile simplex. S3 v̄itas cōplexa ē cōformitas notitiē siue act^o cōplexi ad obm̄ cōplexuz. p̄mū enī ē icōplexa et ē i actu simplici. et hō i actu cōplexo. Tunc his suppositis rndetur ad dubiū. Et p̄mo ad p̄mā pte q v̄itas ē format^o relatio q habet p fundamēto notitiā et p termino obm̄ itelligibile. Quātū ad s3 pte dī q act^o intellectus ē subm̄ quo scilicet intellect^o format^o denoiatur ver^o cū sit subm̄ qdā illi^o resp̄cū. Un̄ notitia exis i intellectu aut aliqd ipi^o notitiē ē rō format^o siue dā diueritatē siue ipaz cōformitatē. et sic p3 q intellect^o dī format^o ver^o cū sit subm̄ qdā v̄itatis. Ad etiā partē dubij dī q distiguit ab ipa ppōne. et se h3 vt accñs vel vt accñtale resp̄cū ppōnis. Et si q̄ratur vtz v̄itas sit i re. Ad h̄b̄cūit rndet p distictōez. q2 duplex ē v̄itas. s. v̄itas fūdamētalis q ē aptitudinalis cōformitas qditatis ad intellectu. Et tal^o n̄ distiguit realr ab ipa qditate rei s3 bñ ex nā rei. nec ipa res h̄mō ē p̄p̄e cā ipi^o v̄itatis cū nūbil causet seipz Alia ē v̄itas format^o et ē ipa cōformitas actual^o rei i tellecte ad intellectu. et sic ipa res ē bñ cā ipi^o v̄itatis. q2 se h3 vt fmin^o relatiōis. mō relatio cēntialr de p̄det a fūdamēto et fmin^o. Et tē rndet ad q̄stū q veritas format^o ē i re vt i fmin^o vt i cā. s3 ē i intellectu vt i subō. qd p3. q2 p̄p̄a p̄fectio intellect^o ē i intellectu. s3 v̄itas ē p̄p̄a p̄fectio intellect^o. igr ē i intellectu. maiō p3. q2 p̄p̄a p̄fectio nō ē sepata ab eo c^o ē p̄p̄a p̄fectio. et mior pbat q2 v̄itas ē finis sciāz speculariaruz que sunt in intellectu. ergo rē.

Sed contra predicta arguitur p̄ sic. In nulla bona diffinitōe d̄bēt poni opposita. s3 i ista ponit^o opposita. s. vtz et falsū. q diffinitio nō ē bona. et arguit sic. ppō sp̄ repñtat suū significatū ad qd iposita ē ad significādū. vt bec ppō. hō currit sp̄ significat hōies currere siue currat siue n̄ currat. ḡ ois ppō ē v̄a. et nulla est ista. et arguit sic. ens et vtz cōuertit^o. s3 ois ppō ē cōḡ ois ppō ē v̄a et p̄cise nulla est falsa. et arguit sic. Ois ppō significat vtz vel falsū. s3 n̄ ois ppō est cōficat vtz. ḡ ois ppō significat flm̄. cōtra p3 q2 tota distictia cū dīstructiōe vni^o p̄tis ad affirmatōez alterius est bona consequentia.

Ad rationes Ad primam

bb z

De substantia ppositionis cathegorice

ut q̄ opposita ut opposita sunt nō debēt poni in ea
de dīfōne. sed si cōsiderent in quātū circūloquun
tur. nobis vna dīfōne possūt bñ poni i eadē dīfōne.
Vel dicūt q̄ possūt poni dīfōctiue in eadē dīfōne
nō tamē copulatiue. Ad scdaz dī q̄ oratio non dī
vna eo q̄ repñtat suū significatū absolute. s3 q2
ip̄a repñtat ip̄s adeq̄te z cōformit sicut est i re. Ad
tñā dī q̄ oīs ppō ē vera veritate entis s3 nō vītate
ppōnis q̄ dī ēē veritas format. Ad q̄rtā dī dīstin/
guēdo aīs. q̄ vel ē vna ppō dīfōctiua z sic cēdi
tur dīfōtia z negat dīfō. q2 sicut ip̄s ē falsū ita z aīs.
Si hō sit de dīfōcto extremo negat dīfō z dīfōtia.
nec ibi arguit a tota dīfōctiua cū destructōe vni/
p̄tis ad affirmatōez alī. s3 cōmittit fallacia figure
dictōis arguēdo a sēsū cōposito vō ad sēsū dīfō s3

Propositionū at alia cathegorica alia
ypothetica. cathegorica ē illa q̄ h3 sub
iectū z p̄dicatū z copulā tāq̄ p̄cipa/
les p̄tes sui ut hō currit. In hac enīz p/
positione hō ē subiectū: currit vero p̄di
catum. Et quod cōiūgit vnu z cū altero
est copula. ut p3 resoluēdo homo cur
rit. idest hō est currēs. ibi homo ē subie
ctum z currēs p̄dicatū. z illud verbū
est dicūt ēē copula q2 copulat vnu cum
altero. Et dicūt cathegorica a cathego
riso as. quod idē ē sic p̄dico p̄dicas. vñ
de dicūt cathegorica idest p̄dicatū. Su
biectū ē illud de quo aliud dicūt scilicet
p̄dicatū. P̄dicatum ē quod dicūt de
altero scilicet de subiecto.

Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ cōr hic Petrus
bñ. diuidit ppōnē i cathegoricā z ypotheticā. Lu
ius diuīfōis rō ē q2 oīs ppō significat vēr vel fal/
sū. vel ē talis imēdiate cōponit ex plib⁹ f̄minis. z sic
ē ppō cathegorica. vel ex plib⁹ oīb⁹ z sic est ppō
ypothetica. Et hāc diuīfōnē tāgit Arist. p̄ piar me
nias hoc mō cū dicūt. Enūciatio enī alia est simplr
vna q̄ dī cathegorica. Et alia ē cōiūctōe vna que
dī ypotheticā. **C**ōsequēter ponit auctor dīfō/
nem ppōis cathegorice hoc mō. Propō cathego/
rica ē illa q̄ h3 subm z p̄dicatū z copulā tāq̄ p̄tes
p̄cipales sui. Vñ p̄ hoc relatiuū q̄ itelligit genus
dīfīniti. Et ponit q̄ h3 subm p̄dicatū z copulāz. ad
dīfōz oīonū imp̄fectaz in quibus non ponitur co
pula verbalis. Deinde ponit tāq̄ partes p̄cipales

sui ad dīfōz ppōnis ypotheticę. que q̄uis habeat
subm p̄dicatū z copulā nō tamē tāq̄ p̄tes p̄cipa/
les sui. Unde subz z p̄dicatū i ppōne cathegorica
hñt rōnē matie z copula verbalis rōnē forme. naz
copula se h3 i ppōne cathegorica sicut forma nā/
lis i corpe nāli q2 ip̄a vñit subiectū z p̄dicatū adi/
uicē que se habent p̄ modū matie. In ppōne autē
cathegorica duplex possum⁹ rep̄ire p̄dicatū scz
matiale z formale. Vñ materiale ē illō qd vñitur
cum subo p̄ copulā verbalē. z tali p̄dicato nō repu/
gnat ēē subiectū. S3 p̄dicatū formale est qd vñit
p̄dicatū materiale cūz subiecto z sibi repugnat su
bici. Unde p̄dicatū materiale z formale q̄q̄z dī
stinguunt f̄m vocē hoc est qd sub diuersis vocibus
importentur ut hō ē aīal. quandoq̄z vero nō dīstin/
guuntur f̄m vocē. sp̄ tñ f̄m re m̄ ut homo currit.

Secundo Sciendū est qd cūz in oī ppōne
cathegorica enūciat aliqd de
aliquo iō in qualibet tria regunt. p̄mo illō de
quo aliqd dicitur scz subiectus. Scdo illō qd dī d
alio scz p̄dicatū māle. Tercio illud p̄ qd vel mediā
te quo vnum dicūt de alio scz copula. Et dī cathē
gorica. i. p̄dicatiua. Et si dicūt aliq̄ est cathegorica
in qua illa tria p̄numerata nō reperiūtur. ergo
male dictum est qd in ip̄a tria reperiuntur. Pro
solutōe illius ē aduertendum qd duplex est p̄posi/
tio cathegorica. quedaz est de est secūdo adiacēte
in qua nō ponit aliud p̄dicatū materiale p̄ter
istud verbū est exp̄essū z sic semp p̄dicat exñtiāz.
qd patet q2 habet resoluī in est z suū p̄cipiū scilz
ens p̄cipialiter sūptus qd tñ valet sic exñs. Alia
ē ppō de est tertio adiacēte in qua ponit aliō p̄/
dicatū ab illo vbo est. ut i hac ppōne homo ē aīal.
z istud verbū est tertiu adiacens saltē in ppōnib⁹
necessariis nunq̄z p̄dicat exñtiāz ita qd valeat oīa.
hō ē aīal. ergo hō ē. s3 solū p̄dicat iclusiōnē cēntia/
lem vel vñōnē p̄dicati cū subo. Et dī p̄positio de
est tertio adiacente nō qd tale verbū ponat i tertio
loco sed quia ad formandū ppōnē illā o3 p̄habere
p̄dicatum z subiectū. z deinde his habitis o3 mediā
te copula ip̄a coniungere. Tūc dicūt qd q̄uis i q̄li
bet cathegorica illa tria reperiunt xtuat tñ n̄ sp̄ for
malī. ut p3 resoluēdo ppōnes de ē scdo adiacēte.

Tertio Sciendū ē qd hic cōr ad maiores de/
claratiōnē dīfīnitiōis p̄positionis
cathegorice auctor dīfīnit subz z p̄dicatū. Unde
subz p̄positionis est illud de quo aliqd dicitur scz
p̄dicatum. Sed p̄dicatū ē quod dicitur de alia. s.
de subiecto. Et q2 subiectū z p̄dicatum sunt corze
latina ideo dīfīnitur vnu per reliquū. Unde subz

De q̄titate ppōnis

enī dī p̄dicati subiectū. 2 p̄dicatūz dī subiecti p̄dicatū. Subm̄ tñ 2 p̄dicatū possūt sumi dupl̄r. Uno modo formal̄ p p se significato: vt sic ipoz tent duas it̄tiones sc̄as vel relationes rōis que habēt p fūdamēto rē que subijcīt 2 p̄mīno rez que de alio dī vel econuerso. 2 isto modo ibi dī/ finitur. Alio mō subm̄ 2 p̄dicatū pnt sumi p gno/ minato. 2 isto mō non hic diffinitur. Et si dicat. ille it̄tiones sc̄de sc̄z subm̄ 2 p̄dicatū non sūt in gñe. ergo n̄ pnt diffiniri. pñ a p̄z. qz diffō d̄z vari p gen^o 2 dīā. Et añs pbat. qz sola entia realia sūt i pnto vt p̄z ex 5° metaphice. Ad h̄ dī qz buiu/ modi rela/ tōes 2 sc̄de it̄tōes nō sūt i gñe p se. pnt tñ denoia tiue reduci ad gen^o relatōis vt p̄z f̄z doctorē sub/ tilē octaua diffictōe tñ finiaz. ¶ S̄z iux̄ p̄dcā mo uet̄ vna difficultas vtz. f. negatōes 2 signa vlia 2 p̄ticularia sint ptes subī. Silf̄ dubitat vtz ille ppō/ nes. Tñ aial ē h̄o. Magfo legēte pueri pficiūt. 2 sic de f̄tīb̄ sint cathegozice vel ypothetice. ¶ Ad p̄mā dī qz siḡ vlia 2 negatōes nō sūt ptes subī si se rētur i p̄ncipio ppōnis 2 ab ip̄is ppō sumat q̄tita tē suā. s̄z bñ sūt ptes subī si ponātur iter ptes subī. 2 ppō ab illis nō sumat suā q̄titatē. vt vidēs oēm boīez ē equ^o. ibi h̄ signū oēs ē ps subī. Et ē qz sint ptes p̄dicati p̄z. qz nisi sit sic ille nō cēt d̄dictorie. fortes ē ois h̄o. 2 fortes nō ē ois h̄o. qz amoris illis signis i talib̄ ppōnib̄ vel saltē i f̄tīb̄ ille sit statēt i x̄itate 2 falsitate. Ois h̄o ē ois h̄o. 2 qdā h̄o non ē ois h̄o. nisi illud signū ois cēt ps p̄dicati. qz bec cēt falsa qdā h̄o non ē h̄o. S̄z qz i istis ois h̄o currit. ali qz h̄o nō currit i qz bec signa nō ponunt iter ptes subī nō sūt d̄tegritate ei^o. probatur. qz ppōes d̄di ctorie debēt cē de eodem subo qd tñ n̄ cēt si ip̄a si gna cēt ptes f̄bi vt notū ē. Ad aliud du^m r̄ndetur qz ista. tñ aial ē h̄o 2 sibi f̄tles formal̄ sūt cathego rice. qz h̄nt subz p̄dicatū 2 copulā tāqz ptes p̄ncipa les sui. S̄z virtuat̄r 2 equalēter icludunt duas ca thegoricas. De sc̄dā vō ppōne dī qz ista n̄ est cathe thegorica s̄z ē ypothetica vel imediate reducibilis ad ypotheticas̄z sic enim resoluitur pueri pficiunt dum magister legit.

Sed contra p̄dcā arguit̄. p̄mo sic. In bona dīfione mēbra debēt cē opposita. sed i ista diuisione mēbra n̄ sūt opposi sita cū vñū cōtineat̄ in alfo qz cathegorica cōtinetur i ypothetica. ḡ dīfio nō ē bona. 2 arguit̄ sic. tñ sūt due ptes p̄ncipales orōnis sc̄z nomē 2 x̄bū. ḡ ppō cathegorica nō bz tres ptes p̄ncipales. Tercio ar guit̄ sic. subm̄ 2 p̄dicatū opponunt̄. ḡ p̄dicatū nō p̄t vere dici de subiecto. ḡ zc. 4° arguit̄ sic. In hac p

positione h̄o ē h̄o. h̄o ē subm̄ 2 tñ de ip̄o non p̄dica tur aliud cuz idē non sit aliud a seip̄o. ergo diffinit̄ subiectum qd est de quo aliquid dicitur.

Ad rationes Ad p̄naz concedit̄ maior 2 negat̄ mior. 2 ad pbatōz dī qz vñū non cōtinet̄ i alio formal̄ s̄z bñ māl̄ vñū i alfo cōtineat̄. Ad 2^{am} dī qz tātū sūt due ptes orō nis cēntial̄ 2 specificē disticte sc̄z nomē 2 x̄bū. tñ se ples māl̄ disticte vt plā noia 2 plā verba. Ad 3^{am} dī qz p̄dicatū 2 subiectū capta formal̄ quo ad il las uētōes opponūtur relatiue. iō bec ē falsa. subz ē p̄dicatū. Si tamē accipiātur p denoia t̄is sic nō opponūtur. 2 vñū p̄t vere de alio p̄dicari. vt h̄o est aial. Ad 4^{am} dī qz l̄z p̄dicatū non sit aliū a sub iecto real̄ est tñ aliud fm̄ sitū 2 numez. 2 h̄ sufficit qz non capitur hic aliū vt dīc̄ distictionē cēntialē. Propōnū cathegorica 2 alia vlis. alia p̄ticularis. alia idēfinita. 2 alia singlaris. Propōv̄lis ē illa i q̄ subijcīt̄ t̄min^o cōis signo vli dēfīnātus. vt ois h̄o currit. Termin^o cōis ē qui apt^o nat^o ē p̄dicari de plibus. vt h̄o de sorte 2 de platone. Signa vniuersalia sunt bec. ois nullus quilibet neuter 2 similia.

¶ Circa hūc textū notādū est p̄ qz diuīsa ppōe pe nes subaz ei^o. hic cōr̄ auctor diuidit ip̄ā 2 potissi me illā que est de simplici subo in ppōne vniuersa lē singlarē particularē 2 idēfinitā. q̄ diuīfio ē da ta p̄nec̄ ei^o q̄atitatē. Et bui^o diuīfionis sic h̄ suffi ciētia. qz i oī ppōne cathegorica de subo simplici seu icomplexo subijcitur t̄min^o cōis vel discretus discrete tēc^o. Si 2^{am} sic ē ppō singlaris. Si p̄mū hoc est tripl̄r. vel subijcitur termin^o cōmūis sine si gno 2 sic ē idēfinita. vel cū signo. 2 hoc dupl̄r. vel cum signo vniuersali 2 sic est ppositio vniuersalis: vel cum signo p̄ticulari 2 sic est ppositio p̄ticularis. Unde quātitas ppositionis ē quedā p̄p̄ietas ppōnis cathegorice sibi cūeniens ratione subī eo qz tenetur vniuersalit̄ vel p̄ticularit̄ idēfinitē vel singlariter. Et notāter dī ppōnis cathegorice. qz ppositionib̄ ypotheticis n̄ cūenit h̄re quātitates. Notanter etiā dī cūeniens ppositioni cathegori ce ratione sui subiecti. qz quātitas ppositionis nō attendit̄ ex pte p̄dicati s̄z ex pte subiecti. Ratio ē qz ppositio redditur quāta p aduētū signoz vni uersaliū vel p̄ticulariū. que p̄p̄ie loq̄ndo adueni unt subiecto 2 non sūt de itēgritate ei^o. f. subiecti. s̄z ip̄a non adueniunt p̄dicato. ergo tñ sūt partes

Tractatus pri mus

pdicari. Et n̄ capitur h̄ quātitas prope pro magni tudine aut extēsiōe corpali. s̄ capitur methaphorice ad similitudinem quātitatis discrete. q̄ sic q̄ritas discreta ē multitudine ex plurib⁹ vnitatibus aggregata. ita ēmin⁹ cōis i secōtinēt multa suppo⁹. p q bus i ppōne tenetur. Un̄ duplices sūt ppōitōes cathegorice. q̄dā sūt de simplici subo z sunt ille in quibus ponit p subo aliq̄ icōplexū. vt iste bō est aial. fortes ē bō. Alie sūt cathegorice de subo ople xo. z iste sūt multiplices. q̄ q̄dā sūt d copulato sbo sic ista. bō z asin⁹ currit. Alie sūt de oditionato sbo sic ista. bō z asin⁹ currūt. Alie sūt de diuīcto sbo sic ois bō vel asin⁹ currit. Alie sūt de oditionato sbo sic ois ppōi ē nēcīa ē x̄a. Alie sūt i gb⁹ a pte subī pōit aduerbiū tpale. vt nullū aial dū dormit vigi lat. Alie sūt i gb⁹ ad subīn ponit iplicatio. vt ois bō g currit mouet. Alie sūt q̄ bnt subīn oplexū ex adie ctio z substātiu. vt bō alb⁹ currit. Et alie sunt q̄ bnt subīn oplexū ex recto z obliq̄. vt cuiuslibz hoīs oculus ē dexter. Et sic dēz ē pus ista diuīsiō potis sime dā s̄ cathegorice simplicis subī. si tñ sūt d cō plero subo pōit dici q̄ aliqñ otigit aliquā taliū p positionū ēē pluriū quātitatū. vt qñ vna ps subie cti tenetur inde z alia vniuersaliter.

Secundo Sciēdū ē q̄ h̄ cōr auctor diffi nit p̄m mēbz h̄ oīsonis. s. ppō nē vltēz cui⁹ diffō ps i textu. q̄ diffō sic dēz explicari. Propō vltēz illa i q̄ explicite vel iplicite subijciit termin⁹ cois distribut⁹ p signūz vltē aut p aliq̄ sibi equalens. D̄ notāter explicite vel iplicite pp istas ppōes. nihil ē i bursa mea. z sic de alijs. q̄ sunt vni uersales. z tñ i eis nō subijciit ēmin⁹ cōis explicite. D̄ cōiter tentus ad excludēduz istas ppōes. ois bō ē totū i quātitate. ois bō ē vltē. Et d̄ distribut⁹ p signū vltē ad excludēduz istas ppōes. n̄ ois bō currit. n̄ null⁹ bō currit. z sic de alijs sūt b⁹ q̄ n̄ sunt vltēs s̄ p̄ctīares. Per h̄ at q̄ d̄. aut p aliq̄ equa lēs d̄it tales ppōes dici vltēs. n̄ q̄dā bō currit. n̄ q̄ dā bō n̄ currit z sic d̄ alijs. vñ sigm vltē ē sincathego reuma faciēs ēmin⁹ cōez tenēi p oib⁹ suis suppo sitis copulatiue. sic i ista ppōne ois bō currit. bō ibi distribuit⁹ z sic descēsus ab eo copulatiue vt sic for tes currit z plato currit. z sic de alijs. ḡ ois bō cur rit. Cōse q̄nt diffinit auctor ēmin⁹ cōez boc modo. Termin⁹ cois ē apr⁹ nat⁹ ē pdicari d̄ p̄ib⁹. Que diffō sic explicat. Termin⁹ cois ē q̄ apt⁹ nat⁹ ē pdi cari d̄ p̄ib⁹ vniuoce x̄e z affirmatiue. Notāter d̄ apr⁹ nat⁹ q̄ n̄ oīz q̄ actu pdicet d̄ plurib⁹. D̄ ē vni uoce pp terios singulares q̄ pnt pdicari d̄ plurib⁹ eguocē. D̄ ē x̄e z affirmatiue q̄ ēmin⁹ singulars

pōt pdicari d̄ p̄ib⁹ x̄e z negatiue vt dicēdo asin⁹ ē iohēs. plato n̄ ē guillerm⁹. Ultimo al⁹ q̄ addūt h̄ac p̄ticulā d̄ plurib⁹ iupponētib⁹ p reb⁹ eēntia tr̄ disti ctis. Et dēz itelligi terminū ēē aptū natū pdicari d̄ plurib⁹. s. i diuersis ppōib⁹ z nō i eadē ppōne. Un̄ tres sūt termi cōēs. q̄dā sūt q̄ actu bnt p̄ia supposi ta vt bō. Alij sūt termi cōēs q̄ actu n̄ bnt plura sup posita exītia s̄ p potētiā nālē pnt h̄re p̄ia suppo⁹ vt rosa i hyeme n̄ bz plura suppo⁹ exītia. tñ alio tpe p potētiā nālē bz plura suppo⁹. Alij sūt termi cōēs q̄ actu n̄ bnt plura suppo⁹ nec pnt h̄re p potētiā nā lē. tñ p potētiā supnālē z quātūz ē ex se repugnat habere plura supposita vt sol luna.

Tertio Sciēdū ē q̄ h̄ cōr Petr⁹ hispanus exēplificat de signis vlt⁹ b⁹ dicēdo. si gna aut vltia sūt bec. ois null⁹ q̄libz z sic d̄ alijs. Sz q̄ signa sūt i multiplici d̄ia. iō ad maiorem eozūz notitā h̄idā ponunt aliq̄ diuīsiōes ipsoz. Un̄ si gnoz q̄dā sunt vltia vt ois null⁹. z q̄dā p̄ticularia. vt quidā z alter. Et conueniūt i hoc q̄ dicūt dispōnem subī i ordine ad pdicatiū. seu d̄termināt itellecūm ad capiēdu terminū cōez cui addunt i aliq̄ ppōne Sed differūt in hoc q̄ signum vniuersale d̄termi nat intellectū ad capiēdu terminum cōmūnem cui addūt p oib⁹ suis suppositis copulatiue. z sigm p̄ticulare p oib⁹ suis suppositis diuīctiue. Signo rum x̄o vltius q̄dā sūt negatiua vt null⁹ n̄ b̄. z ista distribuit terminū z reddit ppōnē negatiua rōne negatōis incluse i eis vt dicēdo. null⁹ bō currit. Alia sūt affirmatiua. vt ois. Itē signoz vltius distributi uoz q̄dā sunt distributiua substātie. Alia sūt distri butiua accitīs vt quātūlibet q̄lelibet. Itē signoz distributiuz sūt q̄dā distribuit p p̄ibus subie ctiuis vt ois. Alia p p̄ib⁹ integralibus vt totū capi endo totū sincathegozeumatice vt dicēdo tot⁹ for tes est mior forte. q̄ ibi sit distributio p p̄ib⁹ inte gralib⁹ fortis. Itē signoz distributiuz p p̄ibus subiectiuis q̄dā distribuit p duob⁹ tātū vt vter z neuter qd accipit t̄ pro plurib⁹. Itē signoz vltius q̄dā icludūt terminū sue distributōis z q̄dā n̄. Itē signoz vltius q̄dā sūt absoluta z sūt illa q̄ in sua si gnificatione n̄ icludūt relatiuū illi⁹ termini quē di stribuunt sicut ois z q̄libet. Alia sūt que icludunt relatiuū vt q̄cqd qd n̄ valet sic oē illd qd. z q̄cūqz sicut ois qui. iō vocant̄ geminata. q̄ i orōne i q̄ po nūt regrit duplex x̄bū. sic i ista q̄cqd currit mouet

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. Membra diuīsiōis p positionis cathegorice non sunt opposita. ergo di uīsiō nō ē bona. Secūdo arguitur sic. in illa ppō

De quantitate ppositionis

ne cuiuslibet hominis asinus currit, et similiter neu-
trum oculum habendo tu potes videre, subiicitur
tunc cōis siq̃ vlti dēterminat. et tū n̄ sū vltis. q̃ diff? p
pōis vltis n̄ ē bona. 3. arguit sic. 1. ē vltis. n̄bīl ē in
bursa mea. et tū i ea n̄ sūbicit tūis cōis. s. tūmō sū
vlē. s. n̄bīl. q̃ diffinitōes. 4. arguit sic. oē vlē p̄di
catur de multis. nullum signū predicatur d̄ mul-
tis. ergo nullum signum est vniuersale.

Ad rōes Ad p̄mā d̄ negādo aīis. et ad p̄ba
tōes d̄ p̄ticulāris sōfāt n̄ d̄icē
i vlti q̃uis b̄n māl̄ r̄xuat̄. Ad s̄az d̄ q̃ tales p
pōes ex pte s̄bi enūciatōis sūt p̄ticulāres vel sin-
gularēs. s. ex pte s̄bi d̄istributōis sūt vlēs. iō ille
n̄ s̄t simplicis q̃titatis qz n̄ sūt simplicis s̄bi. Ad t̄
tiā cēdit maior et d̄istiguit mior. vlt̄ exp̄sse vlt̄ eq̃
ualēter et subitellē. p̄ cēdit mior. et negat. Ad
q̄rtā cēdit q̃ nullū sū d̄ vlē in p̄dicādo. s. bene
d̄ vniuersale in d̄istribūdo. et hoc sufficit ad s̄
q̃ aliqua signa dicantur vniuersalia.

Propō p̄ticlāris ē illa i q̃ s̄bi c̄it tūis
cōis siq̃ p̄ticlāri dēterminatus. vt qdā hō
currit. Signa p̄ticlāria s̄t hec. qdā alē
aliq̃s et s̄ilia. ppō idēfinita ē illa i q̃ sub
i c̄it t̄min? cōis sine siq̃ vt hō currit.

Circa hūc textū notādū ē p̄ p̄ postq̃ auctor d̄
t̄mīauit d̄ ppōe vlti q̃ iter oēs ppōes s̄ p̄fectiorē
q̃titatē. h̄ n̄r ponit d̄iffinitōē ppōis p̄ticlāris
q̃ clare p̄z i t̄ex. i q̃ ponit s̄b r̄ela? illa r̄efrēs gen?
d̄iffinitū. et ponit. i q̃ s̄bi c̄it tūis cōis. ad d̄iaz ppō
nis singl̄is. **U**lt̄ ponit siq̃ p̄ticlāri dēterminat. ad
d̄iaz ppōis vltis et idēfinitē. et sic tota d̄iff? d̄z con-
fōmīter itelligi s̄t d̄iff? ppōis vltis sic q̃ ibi req̃-
ritur q̃ ibi s̄t tūis cōis cōiter t̄t? siq̃ p̄ticlāri dē-
terminat? aut aliq̃ alio equalēte n̄ ipedito p̄ negati-
onē aut p̄ aliq̃d aliō. vñ ppō n̄ d̄ p̄ticlāris eo q̃
s̄bz sup̄pōat p̄ vna suaz p̄tū s̄biuaz p̄cise. qz i p̄
pōe p̄ticlāri s̄bz supponit d̄iffūctiue p̄ oib? suis
suppositis. S̄z d̄ p̄ticlāritas qz ad veritatē ei?
sufficē q̃ p̄dicat? illi? ppōis vltē p̄dicet d̄ aliq̃ partiū
s̄biuaz. vñ termin? cōis q̃tū ē d̄ se n̄bz maiorē d̄
t̄mīatōē ad stādū p̄ oib? suis suppositis copulati-
ue q̃ p̄ aliq̃b? vel p̄ oib? d̄iffūctiue. iō ad limitā-
dū itellēctū ad h̄ q̃ capiat ip̄z pro oib? vlt̄ p̄ aliq̃
b? suis suppositis cūctētissima ē tal? d̄ispō signoz

Scdō propōe idēfinita ponēdo ei? d̄iffinitio-
nē q̃ talis ē. ppō idēfinita ē illa i q̃ subicit̄ termi-
n? cōis sine siq̃. vt hō currit. et d̄ idēfinita. qz termi-
n? cōis sūpr? sine siq̃ n̄ dēterminat ad aliq̃ sup̄pōēz

p̄t. n. aliq̃n supponē simplr et aliq̃n p̄sonat̄ vlt̄ mā-
tr. vt hō ē spēs. hō ē aīal. vlt̄ hō ē dictio d̄issilaba.
vlt̄ d̄ idēfinita ab aliq̃b? n̄ qz dēterminatē et finitē
q̃titatis n̄ sit. qz oīs ppō ē finitē et dēterminatē q̃-
titatis. s. d̄ idēfinita. qz s̄bz ei? n̄ dēterminat̄ p̄ ali-
q̃d si? vlt̄ vlt̄ p̄ticlāre. et ita s̄bz teneat dēmiatē
p̄ aliq̃ t̄mī ad v̄ificatōē locutōis. t̄mī teneat idēfinita-
tē q̃tū ad modū enūciādī. eo q̃ n̄ dēterminat̄ p̄ ali-
q̃d si? vlt̄ vel p̄ticlāre. et d̄iff? ei? d̄z cōfōmīter
itelligi s̄t d̄iff? ppōis p̄ticlāris s̄b mō. ppō idēfi-
nita ē illa i q̃ s̄bi c̄it t̄min? cōiter t̄t? sine siq̃ q̃tifi-
cātē. aut aliq̃ alio s̄bi equalēte. vñ si? q̃tificās ē
si? reddēs ppōēz q̃tā s̄t s̄t siq̃ iā p̄i? oca. puta oīs
et null? S̄z si? n̄ q̃tificās ē si? qd n̄ reddit ppōēz
q̃tā s̄t s̄t signa exclusiua. vt t̄mī et solus. ex q̃ p̄-
tere p̄t q̃ hec ē idēfinita. sol? hō currit. t̄mī hō cur-
rit. et ē notādū q̃ s̄m aliq̃s tales ppōes. hō ē spēs
aīal ē gen? et sic d̄ alijs d̄n̄r singl̄es. qz tales t̄mīni
significātes q̃ditates cōes significant eas s̄z se et
absolute vt abstrahūt ab oib? suis singl̄ib? et p̄ mo-
dū vni? rei. iō ab ip̄is d̄n̄r eē singl̄es. t̄mī ab alijs oi-
cūctē idēfinitē. qz res significata ē cōicabit mul-
tis indiuiduis et pluris cabilis ip̄is. iō i illis ppōni-
b? s̄bi c̄it termin? cōis sine signo. g? debet d̄ici idē-
finitē. Insuper est aduertēdū q̃ ista ppō. hō q̃ est
sortes currit. n̄ ē idēfinita s̄z singl̄is. et s̄bz ponat̄
termin? cōis sine siq̃? t̄mī itrigit̄ per illā ip̄licatōēz
q̃ ē sortes ad stādū p̄o dēterminato sup̄p? Et si āgu-
at. hō significat oīa sua sup̄pō? g? sc̄q̃ q̃ n̄ p̄t itrigi
ad stādū p̄ aliq̃ dēterminato sup̄p? oīa p̄z. qz di-
ctio n̄ p̄t cadē a sua ip̄ositione. g? n̄ p̄t restrigi. R̄n̄
d̄et q̃ s̄z termin? cōis n̄ possit restrigi q̃ ad signifi-
cationē. t̄mī p̄t restrigi q̃ ad locutionis x̄ificationē.
Unde aliud ē significare supponere et reddere lo-
cutionem veram vt videb. tur inferius.

Tertio sciendū est q̃ circa p̄dcā mouetur
istud dubiū. Utrūz hec p̄positio.
Ens quod est sortes currit: sit idēfinita vel singu-
laris. Et vlt̄ p̄ q̃ n̄ sit singularis. qz nulli termino
singulari cūctienter additur signum vniuersale.
Sed buic p̄plexo. ens qd ē sortes: cūctiēter addi-
tur signū vlē. vt dicēdo. oē es qd ē sortes currit
vel nullū ens qd ē sortes currit. ergo in illa n̄ sub-
i c̄itur termin? singularis. igit̄. Itē hec ē vniuersa-
lis. nullum currēs ē ens quod est sortes. sed oīs
talis cūctitur simpliciter et non in alijs q̃ i istā.
nullum ens quod est sortes currit. et sic illa non ē
singularis. s̄z vltis. mior p̄z per aristotelem p̄ p̄oz
qui dicit q̃ omnis vniuersalis negatiua cūctit
in vlt̄z negatiua. **C** In opp? arguitur. Illa ppō
bb 4

De q̄titate propositionis

ē singlis i q̄ subiecti ē min⁹ discret⁹ discret⁹ tēt⁹ z vni-
uoce. s3 i i⁹ ens qd ē sortēs sibi cū ē min⁹ discret⁹
discret⁹ z vniuoce tēt⁹. ḡ ē singlis. minor p3. q2 h̄ to/
tū ēs qd ē sortēs n̄ p̄t p̄dicari d̄ p̄lib⁹. v̄e z affirma-
tie. igr̄ ē min⁹ singlis. cōia p3 p̄locū a diffinitōe. ad
diffinitū. p̄ n̄sōe ad q̄sū aduertēdū ē qd d̄ h̄ mā
sūt due optiones. q2 p̄⁹ ē qd talis p̄pō ēs qd ē sor-
tes currit. ē indefinita. z qd ibi subiecti ē min⁹ cōis v̄l
saltē p3 p̄ncipalis illi⁹ ē min⁹ cōis. z h̄ suffic. z ad
rōez i op̄m̄ m̄dēt negādo cōiā. s3 v3 sic itelligi qd h̄
totū ēs qd ē sortēs currit ex mō sue significatiōis
p̄ncipali sibi ouētiētis. vel qd ad suū signū magis
p̄ncipale n̄ p̄t p̄dicari d̄ p̄lib⁹. z h̄ ē f̄ l3. q2 ēs ē p̄n-
cipalior p3 illi⁹ sibi. z p̄t p̄dicari d̄ p̄lib⁹. ḡ suffic ad
h̄ qd totale s3 sit terius cōis. z qd p̄pō dicat̄ id̄ fini-
ta. s3 h̄ n̄ val3. q2 pari rōe diceret̄ qd h̄ p̄pō. iste h̄
currit eēt id̄ finita. qd ē f̄ l3. q2 ex mō sue significa-
tiōis sibi p̄ncipali ouētiētis p̄t p̄dicari d̄ p̄lib⁹. id̄ sic
i ista. h̄o restriḡ p̄ istd̄ p̄nom̄ d̄m̄ratiūū iste. sic s̄l̄
ēs restriḡ p̄ h̄ac implicatiōez. f̄. qd ē sortēs. Alia igr̄
ē op̄io v̄ior qd talis p̄pō ē singlis eo qd totali subo
ip̄ugat p̄ p̄lib⁹ accipi vniuoce. et ad rōes an̄ op̄m̄.
ad p̄mā distiguit maior. v̄l t̄io singli icōplexo. z sic
cedit maior. vel cōplexo cuiusmōi ē ēs qd ē sor-
tes. z sic negat̄. Ad aliā d̄ qd n̄ ois v̄lis negatia cō-
uertitur simpl̄. s3 solū illa q̄ ē d̄ p̄dicato cōi cuius
modi n̄ ē ista. nullū currēs ē ens qd est sortēs.

S3 tra p̄dca arguit̄ p̄ sic. bec ē p̄ticularis.
n̄ ois h̄o currit. z t̄n̄ n̄ subiecti ē min⁹
cōis signo p̄ticulari d̄m̄iat⁹. ḡ. d̄ diffinitionē p̄pō
nis p̄ticularis. z arguitur sic. Cōius n̄ potest
determinare min⁹ cōe. s3 siḡm̄ p̄ticularē ē cōius
d̄ min⁹ d̄terminatū q̄ sit termin⁹ cōmunis. q2 p̄t
applicari cui3z t̄m̄io cōmuni. ḡ nō p̄t d̄m̄iare
t̄m̄iuz cōmunē. 3. arguit̄ sic. bec ē indefinita. solus
sortēs ē dictio dissillaba. q2 ibi tenet̄ p̄ illa voce et
p̄ alijs sibi s̄lib⁹. z t̄n̄ i ea n̄ subiecti ē min⁹ cōis. ḡ. d̄
diffinitōez. 4. arguit̄ sic. bec est indefinita solus h̄o
currit. z t̄n̄ ibi n̄ p̄ditur terminus communis sine
signo. ergo diffinitio non est bona.

Ad rationes ad p̄mā d̄ qd q̄uis i illa n̄
subiectiatur ē min⁹ cōis siḡ
p̄ticulari d̄m̄iat⁹ formal̄ t̄n̄ b̄n̄tuali rōe negōis
remouētis t̄r̄tū signi v̄lis. ad 2^m d̄ qd l3 signū p̄-
ticularē id̄d̄rēter possit addi cui3z t̄m̄ino cōmu-
ni. t̄n̄ q̄n̄cunq̄ sibi additur facit̄ ip̄m̄ teneri p̄ suis
suppositis diffinitiuē. z sic determinat̄ ip̄s ad stan-
dū p̄ aliquibus. Ad t̄rtiā d̄ qd si sumatur sortēs
materialiter z nō significatiue t̄n̄c reddit̄ p̄pōnē
indefinitam large capiēdo p̄positionē. Ad quar-

tam d̄ qd l3 i ea sit signū exclusiū nō t̄n̄ ē signū
vniuersale vel p̄ticularē disponēs sub3 vniuersa-
liter vel p̄ticularit̄. z d̄ isto solū ē hic ad p̄positū.
Porpositio singularis ē illa i qua sub-
iecti ē min⁹ discret⁹ v̄l termin⁹ cōmunis
cū p̄nom̄ie d̄m̄onstratiuo vt sortēs cur-
rit. v̄l ille h̄o currit. Termin⁹ singula-
ris v̄l discret⁹ ē qd ap̄t̄ natus est p̄di-
cari de vno solo. vt sortēs de seipo.

Circa hūc textū notandū ē p̄mo qd postq̄ d̄ter-
miatū ē de p̄positionē v̄l p̄ticulari z indefinita. hic cō-
sequēter auctor d̄m̄iat d̄ p̄pōe singulari. rō ordi-
nis ē. q2 i p̄dictis subijcitur t̄m̄in⁹ cōis cōmuniter
tentus qui semper potest teneri pro multis. in sin-
gulari h̄o subijcitur terminus discret⁹ vel t̄m̄in⁹
cōis cū pronōie d̄m̄onstratiuo. vel termin⁹ cōis sin-
gulariter accept⁹ qd n̄ p̄t teneri vniuoce p̄ plurib⁹.
ideo i illis trib⁹ p̄fectior ē q̄ritas subiecti rōe cu-
ius iter has p̄pōnes vltimo determinat de singu-
lari ip̄am sic diffinitis. **Propō singularis** ē illa in q̄
subijcitur t̄m̄in⁹ discret⁹ discret⁹ tēt⁹. vel t̄m̄in⁹
cōis sūptus cū p̄noie d̄m̄onstratiuo p̄mitiue spe-
ciei. z n̄ deriuatiue vt sortēs currit vel ille h̄o scribit̄
Et d̄ p̄pō singulari. q2 sub3 ei⁹ tenetur p̄ vno sup-
posito t̄n̄ sic qd sibi ip̄pugnat teneri p̄ plurib⁹. Et q̄
p3 qd n̄ d̄ singulari q̄ditiuē. eo qd sit vna res sin-
gularis q2 sic ois p̄pō eēt singularis. S3 d̄ singu-
laris d̄noiatuē. q2 sub3 tenet̄ p̄ vno singulari. Et
notat̄ d̄ cū p̄noie d̄ratiuo p̄mitiue sp̄ei. q2 si tale
p̄nom̄ d̄ratiūū eēt d̄riuatie sp̄ei p̄pō n̄ eēt singla-
ris s3 indefinita. sic ē ista me⁹ equ⁹ ē alb⁹. Et rō b̄ est
q2 p̄nom̄ d̄ratiūū p̄mitiue sp̄ei d̄rat aliqd certū z
deteriatū suppo^m t̄ri cōis cui adiūgit̄ z facit̄ ip̄s te-
neri p̄cise p̄ vno d̄ratiuo suppo^m d̄rato. S3 p̄nom̄
d̄ratiūū d̄riuatie sp̄ei n̄ d̄rat p̄cise aliqd d̄ratiuz
suppo^m t̄m̄i cōis cui adiūgit̄. s3 s̄l̄git̄ ip̄s id̄m̄t ad plā
suppo^m. z vt cōit̄ d̄ p̄pō q̄drupl̄ p̄t dici singulari
p̄t. q2 i ip̄a subiecti t̄m̄in⁹ discret⁹ vt sortēs cur-
rit. z q2 i ea subiecti t̄m̄in⁹ cōis sūpt⁹ cū p̄noie d̄ra-
tio p̄mitiue sp̄ei. vt i ista iste h̄o currit. 3. q̄n̄ i ea cōis
cōis subiecti h̄is supōnē simplicē vt h̄o ē sp̄es. 4.
q̄n̄ subiecti aliqd d̄ez qd solū suppoit̄ p̄ vno singula-
ri d̄co. vt boies currē ē polē. illd̄ d̄ez boies currē ac-
cipi p̄ seipo z ē sensus. h̄ p̄pō h̄o currit est p̄o i s.
Secundo Sciendum est qd consequēter
petrus h̄s. ad declarationem
diffinitionis propositionis singularis diffinit ter-
minum discretum sic. Termin⁹ discret⁹ est qd ap-
tus natus ē p̄dicari de vno solo s3 d̄ se ip̄o vt sor-

De quantitate ppositionis

res ē sortis. q̄ diffinitio d̄ sic itelligi. f̄ min⁹ discre-
tus ē termin⁹ cui ex rōe sua repugnat p̄dicari de
plurib⁹ vere affirmatiue ⁊ vniuoe mediante co-
pula de p̄feti nō āpliata. ⁊ d̄ vniuoe q̄ p̄t p̄di-
cari de plurib⁹ equiuoe. d̄ etiā vere ⁊ affirmati-
ue. q̄ p̄t p̄dicari negatiue de plurib⁹ ⁊ etiā false
Et d̄ mediāte copula de p̄feti nō āpliata. q̄ po-
test p̄dicari de plurib⁹ mediāte copula āpliata. ⁊
rō q̄ nō p̄t p̄dicari de pluribus ē ista. q̄ h̄ signi-
ficatū icōmunicabile distinctū ab alijs. s̄ q̄d ē incō-
municabile n̄ uenit multis actu vel aptitudie et
sic nō p̄t dici de multis. q̄ dici de p̄supponit eē
in. Et si querat⁹ vtz. ppōnes sint singulares i gbus
ponūt p̄noia d̄mōstratiua tāq̄ suba vt iste currit
ego curro. Ad h̄ r̄ndetur q̄ p̄nom sine d̄mōstratio-
ne ⁊ sine relatiōe acceptū ē indeterminatū. s̄ cū de
mōstratiōe finitā ⁊ tenetur p re d̄mōstrata. ideo
d̄ h̄tute rez d̄monstrataz p q̄b⁹ p̄noia ponūtur
ip̄a possūt supponere n̄ tñ d̄ h̄tute p̄p̄a. ⁊ sic sita-
lia sint primitiue speciei reddunt p̄positionem
singularem et non alias

Tertio sciēdū est q̄ circa p̄dicta mouētur
aliqua dubia. p̄m⁹ ē vtz p̄nomē cū
f̄mino cōi positū a pte subiit ps subi. r̄ndetur q̄
n̄ s̄ ē qdā act⁹ sincathegoreumatic⁹ limitās itelle-
ctū ad h̄ q̄ capiat talē termin⁹ cōmunē p vno sin-
gulari. sic p̄ de alijs signis q̄ n̄ sunt ptes subi. ⁊
dubitat⁹ cui⁹ quātītatis sit ista. Istē homo vel asī-
nus currit. et etiā ista. sortes vel asinus currit
ad primam ptem r̄ndetur p distinctione m. q̄ vel
h̄ p̄nomē iste cadit sup totū subm ⁊ tūc facit totā
p̄positionē singulārē. si h̄o cadat p̄cise sup p̄mam
ptē. tūc d̄ q̄ illa nō est vni⁹ simplicis quantitat̄is
eo q̄ est de subo cōplexo. ⁊ tūc quo ad p̄mā ptem
dicere singulāris. ⁊ quo ad scdaz dicere d̄f̄ini-
ta. ⁊ sic q̄cūq̄ ppō est de subo cōplexo nisi eodez
mō teneat respectu copule totale subm. ⁊ vna ps
nō est sic alia. ppō nō est alicui⁹ vni⁹ quātītatis. ⁊
si arguat⁹ ois ppō cathēgorica est vniuersal p̄ticu-
laris idēfinita vel singulāris. q̄ ip̄a est alicui⁹ d̄f̄i-
nitate quātītatis. Ad h̄ r̄ndetur q̄ oēs ppōnes
cathēgorice de simplici subo sūt v̄lēs p̄ticulares
indefinite vel singulares. s̄ nō ois q̄ q̄libz ppō ca-
thēgorica de subo cōplexo sit alicui⁹ determinate
quātītatis. v̄l d̄ q̄ illa d̄z dici p̄ncipatr illi⁹ quātī-
tatis cui⁹ subz enūciatiōis respectu copule acci-
pi⁹ sic q̄ si subm teneat vniuersalr d̄z dici v̄lēs. si
p̄ticulr d̄z dici p̄ticulr. ⁊ sic d̄ alijs s̄ilib⁹.

Sed contra p̄dicta arguit⁹ p̄ sic. hec ē sin-
gularis oēs ap̄t dei sūt du-

odecim ⁊ tñ nō subijcitur i ea termin⁹ discret⁹. v̄l
termin⁹ cōis s̄ptus cū p̄noie de mōstratiuo. q̄ cō-
tra diffinitionē ppōnis singulāris. C̄ 2⁹ arguit⁹
sic. In ista ppōne. tot⁹ sortes est albus. subijcitur
termin⁹ discret⁹. ⁊ tñ nō est singulāris. q̄ equiuale-
isti. quelibz ps sortis est alba. q̄ diffinitio uenit ali-
is a diffinito. C̄ 3⁹ arguit⁹ sic. Nullū idēterminatū
h̄bit terminū cōmunē ad standum p vno singula-
ri supposito. sed p̄nomē d̄mōstratiuū ē indeter-
minatū. q̄ significat substātiā ifinitā ⁊ indetermi-
tā. q̄ illa ppō non ē singulāris in q̄ subijcitur termin⁹
cōmunis cū p̄nomie d̄mōstratiuo. C̄ 4⁹ arguit⁹
sic. Termin⁹ singulāris predicatur de pluribus
ergo contra diffinitionē termini singulāris.

Ad rationes ad p̄mam d̄ q̄ si i ista oēs
ap̄toli dei sūt duodecim
ly oēs sumat collectiue tūc est h̄a ⁊ singulāris. Et
s̄ ibi subz teneatur p pluribus. tñ illa plura capi-
untur vt collecta ⁊ p mōz vni⁹ discreti. ⁊ sic ibi est
termin⁹ singulāris. si h̄o ly oēs teneatur distribu-
tiue tūc est v̄lēs ⁊ falsa. Ad scdaz d̄ si totū capiat
cathēgoreumatice tūc est singulāris. ⁊ ē s̄sus sor-
tes h̄is ptes ē alb⁹. Si h̄o teneat sin cathēgoreu-
matice t̄c distribuit p p̄tib⁹ itegralib⁹ ⁊ ideo illa ē
v̄lēs ⁊ tñ valz sic q̄libz ps sortis ē alba. ad 3^{am} d̄ q̄
p̄nomē cōsiderat⁹ s̄ suos mōs significandi cēntia-
les ē idēterminatū. nec p̄t vt sic h̄bere f̄m̄uz cō-
munē. s̄ ip̄z cōsiderat⁹ sub suis mōis significandi
acc̄ntalib⁹. s̄ sub d̄mōstratiōe ⁊ relatiōe p̄t h̄be-
f̄m̄uz cōmunē cui additur ad stādū p vno suppo-
sito d̄f̄inito. ad 4^{am} d̄ q̄ s̄ finin⁹ singulāris p̄di-
cetur d̄ plurib⁹ s̄ tñ n̄ ē vniuoe ⁊ ⁊ affirmatiue.

Itē p̄positionū cathēgoricarū alia ē af-
firmatiua alia negatiua. Affirmatiua ē
illa i q̄ p̄dicatur affirmat⁹ de s̄bo vt hō
currit. Negatiua ē illa i q̄ p̄dicatur nega-
tur de subo vt hō nō currit. Diuisa pro-
positiōe tripl̄r sciēdū ē q̄ triplex ē q̄siti-
uū quod q̄rim⁹ de ip̄a ppōne. s̄ q̄ q̄lis
⁊ quāta. Que q̄rit de substātia ppōis.
ideo ad q̄onē factā p q̄ r̄ndēdū ē cathe-
gorica v̄l ypothetica. q̄lis q̄rit de q̄lita-
te ppōnis. iō ad q̄onē scāz p q̄lis r̄ndē-
dū ē affirmatiua v̄l negatiua. Quāta q̄
rit de quātītate. iō ad it̄rogatiōez fa-
ctā p quāta r̄ndēdū ē v̄lēs v̄l p̄ticularis

Tractatus primus

vel indefinita vel singularis. vñ versus.
Que ca. vel yp. qualis ne. vel af. v. qñ
ta par. in. fin.

Circa hūc textū notādū ē p q̄ illic pte pōit di
uisio p pōis penes ei⁹ q̄litate. z ē q̄litas p pōis af
firmatio vel nega? p pōis extrēoz. vñ sic q̄ntitas
p pōis se t3 ex pte subi. ita q̄litas q̄ ē affirmatio
vel negatio se t3 ex pte p pōis extrēoz vel coplē
Et diuisio talis ē. p pōis categoricaz alia ē affir
matia z alia ē negatia. c⁹ diuisiois rō ē. qz i oi p pōe
categorica aut copula ē affirmata vel negata. si
p m sic ē affirmatia. si z m sic ē p pō negatia. vñ p/
pō affirmatia ē illa i q̄ p dīcatū affirmat d subo. i.
res iportata p dīcatū dnotat i eē rei significare
p subz. S3 p pō negatiua ē illa i q̄ p dīcatū remo
uet a sbo. i. res iportata p dīcatū dnotat rēoueri
a re significata p sbrm. alij tñ dicūt q̄ i p pōe affir
matia p dīcatū pponitur cū sbo. z i negatia p dīca
tū rēouet a sbo. p q̄ ē aduertēdū q̄ p pō p dīcati
cū sbo ē duplex. qdā ē f3 mōz enūciādū tñ: i ista
repi i oi p pōe affir. siue x a sit siue sta. alia ē p pō
f3 rē z modū enūciādū fil. z i rēpi i affirmatio ve
ris tñ. fil duplex ē remotio p dīcati a sbo. vna ē
f3 mōz enūciādū tñ. z i rēpi i negatio siue x is si
ue f is. alia ē rēotio f3 rē z modū enūciādū fil. z i
tñ rēpi i negatio x is. vñ i istis. bō n ē lapis. bō n ē
asin⁹. vñ affirmat⁹ z nega? pñt capi duplī. vno?
fōr alī. f. p pōe affirmata vel negata. z sic se dīe
p pōis. z sic h mō diuiniūtur. Affirma? ē qdā p pō
itellect⁹ pponētis p dīcatū cū sbo. vbi dnotat rez
iportatā p dīcatū dūēire rei iportate per sbr. Et
nega? ē qdā diuisio itellect⁹ in q̄ dnotatur p dīcatū z
separari a sbo. siue rē iportatā per p dīcatū rēoue
ri a re iportata p subiectum. Alio mō capiuntur
affirmatio z negatio p dīcatū. f. p oīe affirmati
ua z negatia. Et h mō sūt spēs enūciatōis. Et capi
endo isto mō affirmatōz z negatōz ē diuisio gnīs i su
as spēs. S3 capiēdo p pō ē diuisio penes q̄litate q̄ p n
cipalī respīc p dīcatū qd b3 rōez foz. Vel ē diuisio p
dīas eēntiales p pōis. Et si obijciat. n ē istī diuisio
nis excedūt diuisiō. q̄ diuisio ē mala. anīs p3. qz aliq̄ ē p
pō affirmat⁹ vel negat⁹ q̄ nō ē categorica. cū affir
matio z negatio repiāt i ypothetis. Ad h dī q̄ af
firmatio z negatio pñt capi duplī. Uno? p pōne
affirmat⁹ vel negata p dīcati cū sbo tñ. z isto negat⁹
anīs cū sua pbatōe. alio? capiūt affirmat⁹ z nega? p
pōe affirmata vel negata p dīcati cū sbo. vñ iē du
as p pōes. z isto? non capiūt i p dīcā diuisione. z bñ
repiuntur hoc modo in ypothetis.

Scdo sciēdū ē q̄ dñr p e. hif. oñdit q̄ pōstet
trib⁹ diuisionib⁹ p pōis. Una i categori
ca z ypothetica. q̄ diuisio ē penes ei⁹ subz. alia i vlēs
pticularē indefinitam z singularē. que diuisio vo
catur penes ei⁹ quātitate. alia in affirmatiua z ne
gatiua q̄ vocat⁹ diuisio penes ei⁹ q̄litate. Sic etiā
sunt tria q̄sitiua p pōia illis trib⁹ diuisionib⁹ consideren
tia. sic q̄ vñū q̄rit d p⁹ diuisioe p cise. aliō d scda. z re
liquū d tta. z sūt ista. q̄. q̄lis. z q̄ta. Un q̄ q̄rit d p⁹
diuisione. Et ad talē questionē rēndendum cathe
gorica vel ypothetica. Qualis q̄rit de q̄litate. z ad
talē qōnē rēndendum ē affirmat⁹ vel negat⁹. q̄ta q̄rit
de q̄titate. z ad talē questionē rēndendum est vñi
uersalis pticularis indefinita vel singularis. vñ ver
sus. Que ca. vel yp. q̄lis ne vel af. v. quāta par. in.
fin. Cuius expositio patet in textu. Et debet itelli
gi q̄ tñ sūt tria q̄sitiua p pōa correspondētia tribus
diuisionib⁹ p dīctis sic q̄ vñū q̄sitiuū ē appropriat⁹
vñi diuisioni ita q̄ non alteri. z quāuis sint multa
alia q̄sitiua de propositione. vt an ytrum z sic
de alijs. tamen illa non sunt propria. sed indiffe
renter querunt de substantia qualitate z q̄titate.

Tertio sciēdū ē q̄ substantia capitur duplī
vno? p pē vt ē ens p se. z isto mō nō
capiūt h. alio mō capiūt gnāt z trāscriptiue p oi illo:
qd b3 modū substantie siue p citate rei. l3 enī albe
do sit accidēs. pōt tñ fieri q̄sitiō d ipa vt sumit per
modū substantie. fil cū dī q̄ q̄ta q̄rit d q̄titate nō
accipiūt q̄titas p pē. f. p magnitudine rei. f3 capiūt
p illo qd b3 modū q̄tittatis. fil affirmatio z nega
tio n sūt q̄litates accitales p pōis affirmatiue
vel negatie. qz n adueniūt sibi post suū eē cōpletū
f3 sūt q̄litates eēntiales ipi. bñt tñ mōz accitales re
spectu p pōis i coi cuius sūt dīe diuisiue.

S3 tra p dīcta arguit p. sic. ista ē categori
ca. c d3 est vel n ē. z tñ n ē affirmatia
neq3 negatiua qz vñū mēbz affirmatur z aliō ne
gatur. q̄ p dīcta diuisio ē i sufficiens. z arguitur sic.
Diffinitio p pōis negatiue ouenit alijs a diuini
to. igr n ē bona. anīs p3 d ista p pōne. hō q̄ non cur
rit mouetur. q̄ ē affirmatiua. z p dīcatū negatur d
subiecto z c. 3? arguitur sic. nulla dīa est spēs. f3
affirmatio z negatio sūt dīe p pōitionis q̄ n sūt
spēs p pōis categorice. 4? arguitur sic. vñi q̄siti
ui est tñ vñū responsiūm. ergo questionī facte p
quanta non debent responderi hec q̄tuor. f. vñi
ue salis particularis indefinita vel singularis.

Ad rationes Ad p mā dī q̄ si illa cōiun/
ctio vel copulct iter p pō/
sitiōes sic n ē categorica f3 ypothetica diuisiua

De passionibus propositionis

et affirmatiua. Si vero illa diuictio vel copulet iter finios sic est categorica affirmatiua. quia principalis copula non negat. et est sensus. quod si est ens vel non ens. Ad 2^{am} dicitur quod si predicatum minus principale negetur subiectum predicatum magis principale affirmat de subiecto. nec negatio fertur super subiectum principale. ad 3^{am} dicitur quod conceditur doctores inquit habere. hoc sub illa ratione quod est dictum. tamen per defectum nominis impositi ad significandum eodem nomine noianit species et dictum habet diuersis rationibus formalibus. Ad quarum tamen dicitur quod vniuersitatis est vniuersitatis adequatum et proprius tamen possunt esse plura particularia responsiua non ad equata cuiusmodi est in proposito.

Item per se patet categoricarum quodammodo principat utroque termino ut hoc est aial. hoc non est aial. Alie principat vno termino. ut hoc currit. hoc disputat. Alie vero nullo. ut plato disputat. equum mouet. Item per se patet principat utroque termino. Alie principat per eundem ordinem ut hoc currit. hoc non currit. Alie vero ordine reuerso. ut hoc est aial. aial est hoc. Item per se patet utroque termino principat secundum eundem ordinem alie se contrarie. alie subcontrarie. alie contradictorie. alie subalterne.

Circa hunc textum notandum est per quod postquam auctor dicitur terianit dicitur per se quod ad eum principia. hic contrahitur dicitur de passionibus et est. scilicet de legibus operum positione reuersione et copollentia. Et antequam hanc faciat per mittit aliquas diuisiones quod prima est. Propositiones categoricarum quodammodo principat utroque termino. alie vero vno termino. alie autem nullo. i. propositiones categoricarum quodammodo conueniunt utroque termino. quodammodo altero termino. et quodammodo in nullo. Exemplum primum. ut ois homo est aial. nullus homo est aial. Exemplum secundum. ut ois homo est aial. nullus homo est asinus. Exemplum tertium. ut ois homo est aial. nullus asinus est lapis. vniuersum istud habet principare capit tripliciter. quia vno modo capit putat id est quod principat ratione suscipe. et sic capit ab Ari. quanto topicorum. quia dicitur quod species principat per genus. et non conuenit. et istis duobus modis non capitur hic. 3° modo capit putat id est quod conuenire et sic capit hic. quia tamen valde dicere. propositiones utroque termino participant: sic propositiones categorice utroque termino conuenientes. vniuersum propositiones categorice dicitur utroque termino conuenientes quia sic se habent quodque terminus vniuersum est

similis cuius terminus alteri. propositionis. et capit hic terminus per extremo. propositionis. i. per se vel predicato sic hoc currit. hoc non currit. Et propositiones dicitur conuenientes altero termino tamen quia vniuersum terminus vniuersum est similis vno termino alteri. et alter terminus est dissimilis altero termino. ut hoc currit. hoc ambulat. Sed ille propositiones dicitur nullo termino principat quod nullus terminus vniuersum est similis alicui termino alteri. Alia est diuisione. propositionis et ista. propositionum utroque termino principat quodammodo principat utroque termino secundum eundem ordinem. alie vero ordine reuerso. vniuersum propositiones participant utroque termino secundum eundem ordinem sunt quodque subiectum vniuersum est simile subiecto alteri us. et predicatum vniuersum est simile predicato alteri. ut hoc est aial. hoc non est aial. Sed propositiones participant utroque termino ordine reuerso sunt quodque subiectum vniuersum est simile predicato alteri. et predicatum vniuersum est simile subiecto alteri. aial est hoc. 3^a diuisione est ista. propositionum categoricarum utroque termino principat secundum eundem ordinem quodammodo opponitur contrarie. alie subcontrarie. et alie contradictorie. et alie subalterne.

Secundo sciendum est quod oppositio capit duobus. vno per repugnancia reali quod est iter duas res non patietes se simul in eodem subiecto. et isto modo non capit hic. alio modo capit per oppositionem logicalem quod vocatur oppositio terminorum vel propositionum. Et capit hic per oppositionem propositionum quod vocatur repugnancia duarum propositionum eiusdem subiecti et predicati in quantitate tamen vel in qualitate tamen vel in utroque. et non capit per oppositionem terminorum quod est repugnancia duorum terminorum non potestum simul et semel dici de eodem subiecto singulariter et vniuerso re. vniuersum oppositio propositionum est duplex. vna est propositionum quod constituitur ex terminis oppositis: et sic ille dicitur oppositio quod predicata opposita enunciant affirmatiue de eodem subiecto singulari. vel de subiecto communi vel re. ut fortis est albus. fortis est niger. vel ois homo est albus. ois homo est niger. et de tali oppositione non est hic ad propositum. Alia est oppositio propositionum categoricarum quod est repugnancia duarum propositionum utroque termino principat secundum eundem ordinem in qualitate tamen vel in quantitate tamen. vel in utroque simul. et de ista est hic ad propositum.

Tertio sciendum est quod habet quatuor species oppositionis. propositionum sic habet sufficientiam. quia vniuersum propositiones opponuntur in quantitate et qualitate simul. vel in alio tamen. si per se sic se contradictorie. si per se habet dupliciter. aut opponuntur in quantitate tamen. et sic sunt subalterne. aut in quantitate tamen et habet dupliciter. quia vel habet se velas. et sic se contrarie. vel habet particulares. et sic sunt subcontrarie. vniuersum aduertendum est quod non solum ad oppositum requiritur identitas terminorum sed vocem. imo etiam se re. nec sufficit acceptio sinonimorum. imo requiritur

Tractatus primus

acceptio eiusdē nois. et iō dicit aristo. p̄pyarmēias
q̄ ad oppositōes regrūtū additōes regite ad ve
rū elēctū. S3 dubitatur. vtz cuius affirmatiōi
sit negatio opposita. Ad h̄ r̄ndetur q̄ sic. qz q̄qd
origit affirmare origit et negare. q̄ cuius affirmati
oni erit negatio opposita. Ulteri⁹ dubitatur vtrū
tū vñ vni opponat. Ad h̄ d̄r q̄ tū vñ vni oppo
nitur oppōe c̄pleta q̄ ē d̄dictio. qz eodē mō d̄z ne
gatio negare quō affirmatio affirmat. s3 affirma
tio affirmat vñ vel p̄ticulariter. q̄ negatio d̄z ne
gare opposito mō. qz si affirmatio affirmat vñ. ne
gatio negat p̄ticulariter. Et ista oppō ē p̄fectissi
ma. qz ē tā i q̄litate q̄ in q̄titate. v̄tate et falsitate
et nō i alijs. vel d̄r q̄ eadē sp̄e oppōis tū vñ vni
opponitur. s3 diuersis sp̄eb⁹ oppōis p̄lib⁹ oppōit

S3 ^{predcā arguitur p̄ sic. diuersaz p/}
^{p̄dum diuersi sunt ordines. s3 oēs}
ppōnes sūt diuerse. ergo nulle sūt ppōnes p̄tici
pates vtroqz terminō fm eūdē ordine. C 2. argui
tur sic. Oēs ppōes conueniūt in copula. q̄ oēs ppo
sitiones conueniūt in aliquo fmio. et p̄ oīs male d̄r
q̄ qdā in nullo conueniūt. C 3. arguitur d̄ 2. d̄m̄
onē sic. ordo ppōis catur ex ordinatione suoz ter
minoz. s. subiecti et p̄dicati. s3 i oib⁹ ē similis ordo
qz subz sp̄ p̄cedit p̄dicatū. q̄ nulle ppōes p̄cipiāt
ordie diuerso. C 4. arguitur sic. De oppōne d̄c
miatur i p̄dicamētis. q̄ h̄ de ea nō d̄z determinari.
C 5. arguitur sic. Oēs ppōes cathogorice conue
niunt i ratione p̄positionis. ergo male d̄r q̄ qdā m̄
conueniunt in vno termino tantum.

Ad rōnes ^{Ad p̄mā dicitur q̄ l3 i diuersis}
^{ppōnibus sūt diuersi ordine}
fm̄ nūez. n̄ tū fm̄ sp̄ez. C Ad secūdā d̄r q̄ copu
la in p̄posito n̄ ē terminus p̄positionis cū non sit
extremū p̄positionis nec per se terminet māl̄ p
positionez. qz h̄ conuenit tū subo et p̄dicato. C Ad
tertiā d̄r q̄ l3 subm̄ sp̄ p̄ponitur p̄dicato. tū illud
qd̄ ē subz vni⁹ potest ēē p̄dicatū alē⁹ et conuer
so. et sic poterunt participare ordine conuerso.
C Ad quartā d̄r q̄ l3 in p̄dicamētis d̄termie
tur de oppositione rez vel terminoz. n̄ tū de op
positione p̄positionū. C Ad q̄ntā d̄r q̄ h̄ signuz
exclusiū tū n̄ facit exclusionē resp̄cū conueniētie
l cōi. s3 solū facit exclusionē resp̄cū terminoz sic
q̄ alique p̄positiones conueniunt in vno fm̄ino
tū. et alique in vtroqz. et sic de alijs.

Cōtrarie s̄v̄lis affirmatiua et v̄lis nega
tiua eiusdē subz et eiusdē p̄dicati. vt oīs
hō currit. null⁹ hō currit. S̄bcōtrarie

s̄ p̄ticularis affirmatiua et p̄ticularis
negatiua eiusdē subz et eiusdē p̄dicati.
vt qdā hō currit. qdā hō nō currit.

Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ i ista parte au
ctoꝝ d̄c̄miat d̄ ppōnib⁹ d̄zijs q̄rū diff̄nitio p̄z in
textu. p̄ q̄ ē aduertēdū q̄ ad h̄ q̄ aliq̄ ppōes sint
d̄zie tres additōes regrūt. p̄ 1. ē q̄ abe sint v̄lēs vt
q̄ fm̄io p̄ticipātes s3 eūdē ordinē. 2. ē q̄ q̄l fm̄i
nus n̄ distribut⁹ in vna distribuatur i alia. et p̄ de
sectū istius additionis iste n̄ sūt d̄zie. oīs hō est aial:
oīs hō aial n̄ ē. 3. additio ē q̄ vna sit affirmatiua et
alia sit negatiua. et q̄ fm̄ini teneantur vniuoce. eā
āple et eā restricte et eodē mō appellatē in vna sic
i alia. Defectu c⁹ iste n̄ sūt d̄zie. oīs hō currit. nullus
hō currit. qz i p̄ hō stat p̄ viris et mulierib⁹. et in fa
stat p̄ viris tū. S3 d̄ria isti⁹. oīs hō currit est ista.
oīs hō n̄ currit. et d̄ria istius. nullus homo currit ē
ista. quilibet homo currit.

S̄c̄do ^{sciēdū ē q̄ ad h̄ q̄ aliq̄ ppōes dicātur}
^{s̄ d̄zie tres additōes regrūt. p̄ 1. ē q̄ abe}
sint p̄ticulares vel indefinites. qz idē ē iudiciū d̄ p̄i
cularib⁹ et indefinitis q̄ ad oppōes diuersiōes et eā
pollērias. 2. additio ē q̄ sint diuerse q̄litate ita q̄
vna sit affirmatiua et alia negatiua. 3. additio ē q̄ p̄
dicatū n̄ distributū in vna si sit distribuibile distri
buat⁹ i alia. Defectu c⁹ iste n̄ sūt subd̄zie. qdā hō ē aial.
qdā hō aial n̄ ē. Et iste n̄ sūt s̄ d̄zie. hō oē aial ē. hō
nullū aial ē. eo q̄ p̄dicatū i vtrazqz tenetur vñ. qd̄
d̄z fieri in s̄ d̄zijs. qz si i vna p̄dicatū sit distributū
n̄ d̄z distribui i alia. p̄ q̄ ē notādū q̄ ppōnū qdāz
s̄ d̄ mō loq̄ndi c̄suetō. alie sūt q̄ d̄r d̄ mō loq̄ndi
icōsuetō. et sūt ille i q̄b⁹ aliq̄ subz ponitur p̄ p̄di
catū et copulā sic i ista. oēs equū videt hō: et aliquā
do p̄dicatū ponitur immediate an̄ copulas. Et d̄r
tales ppōes d̄ mō loq̄ndi icōsuetō. qz n̄ s̄ ita i v̄su
sic alie. Et si q̄ratur q̄re sit talis transmutatio ter
minoz. R̄ndetur q̄ sit pp̄ duas cās. vna est pp̄ oꝝ
natū v̄boꝝ qz q̄nqz scā tali transmutatione oꝝ est
magis ornata q̄ ante: 2. ē ad h̄ndū aliū modum
suppositionis et āpliationis. Et si q̄ratur q̄re non
sunt aliq̄ ppōes s̄ d̄dictorie sicut et subd̄zie. R̄n
detur q̄ in contradictorijs vna semper est parti
cularis sub qua non potest sumi alia. p̄positio qz
sub p̄ticulari nihil est sumere. ideo non possūt
esse alique subcontradictorie.

Tertio ^{sciēdū q̄ circa p̄dcā mouēt aliq̄ du}
^{bia. p̄m̄ ē: vtz iste sint d̄zie. cuiuslibz}
hoīs oculus est dexter. et nullius hoīs oculus est
dexter. Et videtur q̄ sic. quia ambe sūt vniuersa

De oppositiōe ppositionum

les eiusdē subī z eiusdē p̄dicati q̄p vna ē affirmatiua z alia negatiua. igr̄ zc. ¶ In opp^m arguitur. qz p^a n̄ ē vltis. ēt ip̄s n̄ oueniūt oēs aditiōes req̄site ad h̄ q̄ aliq̄ ppōes sūt dīe. ergo n̄ sūt dīe. Ad h̄ r̄ndetur f̄z q̄idā q̄ bñ p̄cipiāt legē dīaz. s̄z n̄ n̄ sūt dīe. Un̄ p̄cipare legē dīaz ē aliq̄s ppōes n̄ posse s̄t ēē v̄as s̄z posse ēē s̄t falsas. saltē i materia dīgēti. Alī ē dicēdū q̄ nō s̄ dīe qz ēminuo n̄ distributⁱ vna n̄ ē distributⁱ alia: ergo n̄ s̄ dīe p̄z dīa p̄ legē dīaz. Nec illa negatio dī cadē s̄ rectū vt p̄z resoluēdo. qz sic resoluūt. vllⁱ boīs asin^o n̄ currit. Et si diceretur q̄ s̄t ēē dicēdum de ista. null^o hō currit q̄ s̄t ēē s̄t. vllⁱ hō n̄ currit. z q̄ negatio n̄ caderet s̄ subm. dico q̄ subm̄ n̄ distribuitur rōe negatiōis cū negatio n̄ cadat s̄ ip̄s. s̄z distribuitur rōe signi v̄is inclusi i illo signo nullus. qd̄ quidē signū v̄le nō ponitur i alia. s̄. i. il/la. nullⁱ boīs asinus currit qz n̄ distribuit rectū. s̄z bñ distribuit obliquū. mō ad distributiōē obli qui n̄ sequit distributio recti. ex q̄ p̄z q̄ n̄ ē s̄t ēē ista. nullus hō currit. Ex q̄ sequit q̄ ille p̄dicte. p̄pōes n̄ dīz. qz eis defīc vna aditio req̄sita ad h̄ q̄ aliq̄ ppōes sūt dīe. s̄. q̄ ēmin^o n̄ distributus i vna distribuitur i alia. Dubitatur vltⁱ q̄ res sit oppositiō dīa logicalis. z vtrūz sit circūscripto oī opere intellectus. Ad p̄mā p̄tē dubii r̄ndetur q̄ oppositiō dīa logicalⁱ est respect^o rōis cārus p̄ actū opatiūū intellect^o opantis duas ppōes v̄les adiuicē eiusdē subī z eiusdē p̄dicati penes dīū mōdū enūciandi idē p̄dicatū d̄ eodē subo. Et ad se/ cūdā p̄tē dī q̄ talis oppō n̄ bz ēē circūscripto ope intellectus: qz negatio boīs de boīe nō bz ēē circūscripto ope intellectus. s̄z bz solū ēē per opatiōē intellect^o n̄r̄. Et bz ēē in subo intentōali. puta i p̄pōne. S̄z oppō rectū est ens reale z relatio realis que bz ēē in subo reali z non intētiōnali.

S̄z p̄tra p̄dicta arguitur p̄ sic: Iste ppōes s̄ dīe. oīs hō ē sortēs. z null^o hō ē sortēs: z tñ termin^o non distributⁱ vna n̄ distribuitur i alia. q̄ z^a aditio nō ē bñ posita. ¶ z^a arguit. dīa sūt forme actiue z passiue iter se. s̄z ppōes nō sūt actiue z passiue iter se. ergo n̄ s̄ dīe. ¶ z^o arguit. Iste sūt v̄les. oīs hō currit. nullus hō currit. vtrūq̄ ēmin^o p̄cipātes f̄z eūdē ordinē. q̄p vna ē affirmatiua z alia negatiua. z n̄ n̄ s̄ dīe. q̄ male dī finitūf ppōes dīe. ¶ z^o arguit sic. ppōes q̄ se cōpatiūt i v̄itate n̄ opponūt. qz n̄ bñt repugntiā. sed subdīe se opatiūt i v̄itate. q̄ non sūt oppositē.

Ad rōes Ad p̄mā negatⁱ dīa. qz i illa aditiōe dī intelligi s̄t terminus dī/

tribuibilis cuiusmodi n̄ ē in predictis. ¶ Ad se/ cūdā dī q̄ l̄z dīa icōplexa sūt forme actiue z passiue adiucē. nō tñ dīa cōplexa logicalia q̄uis repu gnēt ad h̄ qd̄ ē ēē s̄t v̄a. ¶ Ad t̄tiam dī negando dīaz. qz q̄uis sūt p̄cipātes vtrūq̄ terminō. tñ n̄ sūt oppositē aliq̄ p̄dicat^o oppōnū cū ip̄s n̄ ouēi ant aditiōes req̄site ad h̄ q̄ sūt oppositē. nā in illis ēmis nō tenētur eq̄ āple z eq̄ restricte. ¶ Ad q̄r t̄ā dī q̄ l̄z subdīe nō repugnēt i v̄itate. repugnāt tñ i v̄itate z q̄litate. z h̄ suffīc ad h̄ q̄ sūt oppositē Cōtradictoriē sūt v̄lis affirmatiua z p̄ticularis negatiua. v̄l v̄lis negatiua z p̄ticularis affirmatiua eiusdē subī z eiusdem p̄dicati. vt oīs hō currit. quidā hō nō currit. nullus hō currit. quidam hō currit. S̄balterne sūt v̄lis affirmatiua z p̄ticularis affirmatiua. vel v̄lis negatiua z p̄ticularis negatiua eiusdē subiecti z eiusdē p̄dicati. vt oīs hō currit. quidā hō currit. nullus hō currit. quidam hō nō currit. z hoc totū patet in figura sequēti.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ postq̄ auctor d̄ terminauit d̄ dīis z subdīis. h̄ dīr d̄tēmiat de d̄dictoriis z subalternis. R̄ d̄ ordīs ē. qz ppōes dīrie z subdīrie s̄t eiusdē q̄tatis. s̄z d̄dictoriē z subalterne nō sūt eiu dē q̄tatis: iō p̄ d̄tēmiat d̄ illis q̄ de istis. p̄ q̄ ē aduertēdū q̄ duplices sūt d̄dictoriē. qdā sūt repugnātes in v̄itate z falsitate z q̄litate solū. z tales s̄t d̄dictoriē f̄m rē tñ. z hoc mō dūc ppōes singulares eiusdē subī z eiusdē p̄dicati z diuerse qualitaris sūt d̄dictoriē. vt sortēs currit. sortēs nō currit. alie sūt d̄dictoriē q̄ repugnāt in v̄itate z falsitate z q̄titate z q̄litate s̄t. z ille sūt d̄dictoriē f̄m rē z modū enūciandi s̄t. z d̄ talib^o solū dat ista diffinitio q̄ est posita in textu:

Scdō sciēdū est q̄ d̄dictio ē affirmatiō z negatiō eiusdē p̄dicati de eodē subo ad idē f̄m idē s̄t r̄ in eodē tpe. Ex q̄ diffinitioē colligūtur q̄nq̄ aditiōes req̄site ad h̄az d̄dictōes. p^a ē q̄ affirmetur z negē idē p̄dicatū d̄ eodē subo. z h̄ f̄z rē z vocē s̄t. Defectu cui^o ille n̄ d̄dictūt. marcus currit. tullius currit. q̄uis p̄cipēt legē d̄dictoriāz. z^a aditio ē q̄ p̄dicatū enūciēt d̄ subo opato ad idē. Iō iste n̄ d̄dictūt. sortēs ē p̄r platonis. sortēs n̄ ē p̄r iohānis. z^a aditio ē q̄ p̄dicatū affirmet z negēt d̄ eodē subo f̄m idē. i. f̄m eādē p̄tē. Iō iste

Tractatus primus

nō dicitur. *fortes videt f3 octos. fortes nō videt f3 au res. 4^a* additio ē q̄ i vtraq; subz teneat silr. sic. f. q̄ eodē mō suppoat i vna sic i alia. iō iste nō dicitur. hō ē spēs. null' hō ē spēs: qz i p^a hō supponit sim/ plr i z^a psonalr. 5^a additio ē q̄ p̄dicatū in vtraq; enūciat p eodē tpe. iō iste nō dicitur. *fortes currit bodie. fortes nō currit cras.* S3 ad dictiones f3 rē z modū enūciādū silr tres additōes spālī regrūt. p^a ē q̄ vna sit vltis z alia p̄icularis vel idē finita. z^a ē q̄ sint diuerse q̄litas. i. q̄ vna sit affirmatiua z alia negatiua. z^a ē q̄ minus distribuibil' nō distri buo' i vna distribuaf i alia. Defectu cui' iste nō dī cū. ois hō ē aīal. z qdā hō aīal nō ē. f3 qz i aliqb' p/ pōnib' difficile ē assignare dictiones. iō ad h' fa/ ciēdū poniū hec regula gñal' q̄ cōiter obfua. q̄ nō qz nisi ferre negatōes negatē s totā ppōem d q̄ ē difficultas: z tē ipa sūpra cū illa negatōe erit dī ctozia ipimet qñ sumebat sine negatōe. vtr' qz q̄ rat dare dictionē istā. caput b3 ois hō. dico q̄ nō ē ista. aliqb' hō non h3 caput. qz sūt silr false. f3 ē ista nō caput b3 ois hō. S3 iux' h' dubitat. vtz dē dōrie repugnāt i vitate sic q̄ nō possint silr ēē v. Ecyl' q̄ n. qz bñ segtur. vna dictionē ē v. g. z alia. z per cōf dictionē possūt silr ēē v. p3 cōia. qz ex opposi to dicitis iser' opp^m aītis. bñ. n. segtur. neutra ps dictionis ē v. g. vna nō est v. C In opp^m ē cōis locutio. p solone rōis ē notādū q̄ ly alia pōt ca/ pi duplr. vno p̄tue put ē relatiuū diuerſitatis notās dīſionē iter suū supposituz z illd qd refert z sic negat pma cōia. alio: capitur vt est signū p̄i culare facies. ppositionē p̄icularē. z tē cōia ē bōa z mī valet dicē. vna dictionē ē v. g. qdā ē v. siue dicē. vna dictionē ē v. g. qdā ē v. modo ex isto nō segt q̄ dictionē sint silr v. C Dubitat. vtrū dictionē hēant silr potētiā ad eēndū v. Et vtz possint silr ēē v. p isto ē aduertēdū q̄ dupli cia sūt dictionē. qdā sūt sibi inuicē dīcētia. z sūt illa que sūt eiūsdē subī z p̄dicatū cū alijs additio/ nibus requisitis. alia sūt dictionē nō sibi inuicē dī cētia. sed alijs ppositionib' dīcūt. sic iste due. Ois hō currit. ois lapis ē alb' q̄ nō dīcūt sibi inuicē f3 alijs. f. i. s. i. s. qdā hō nō currit. qdā lapis nō ē al b'. z ē aduertēdū q̄ ly silr illa ppositione potest dēmiare h' xbu pnt. vel h' totū ad eēndū v. Tūc ridetur ad vtrūq; p̄tē dubij p duo dēā. p^m est. d dictionē non sibi inuicē dīcētia pnt ēē silr v. q̄cū qz modo ly silr dēterminet. h' clare p3 i exēplo p̄di cto. z^m dictū ē q̄ si ly simul dēterminet ly ēē v. tē dictionē sibi inuicē dīcētia non pnt simul ēē v.

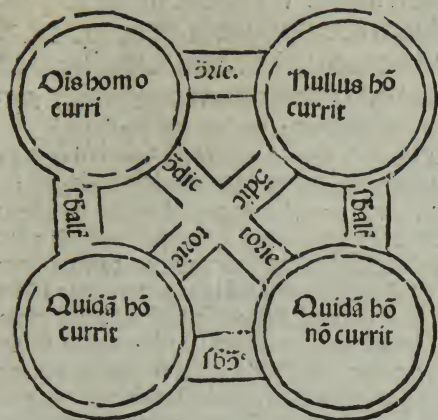
S3 si dēterminet ly possunt. tūc d dictionē sibi inuicē dīcētia possunt simul ēē v. i. habēt potētiā simul vt sint v. Et illa de possibili poniū iēē per duas ppōes singulares. f. p̄stas. h' ē v. z h' ē v. rū. z q̄uis sint false. tam nō sūt impossibiles. quia ois talis ppositio cuius subiectū includit plura supposita non ponitur i cē pynam f3 per plures.

Tertio sciēdū est q̄ subalterne sūt vltis af firmatiua z particularis affirmati ua. vel vltis negatiua z p̄icularis negatiua eiūsdē subī z eiūsdē p̄dicatū. Et ad ipas p̄ regritur q̄ sint diuerse q̄litas. z q̄ sint eiūsdē q̄litas. qz nūq; negatiua poniū sub affirmatiua. z sic non re pugnāt in vitate z falsitate nec in q̄litate f3 in q̄ titate solū. que repugnantia dī materialis. qz q̄ titas se tenet ex parte materie ppositiōis. z ob h' h'iri. nō enumerat eam inter spēs oppōis.

Sed contra predicta arguitur p̄ sic. Ine dīcunt. ois homo est ens. z idem homo est non ens. z tamen neutra est nega tiua. ergo contra dīffinitionem ppōnum dīcto riarum. C Sēdo arguitur sic. In dīctorijs sub iectū nō tenetur eodē modo. qz i vna tenetur vtr' z in alia particulariter. ergo male dicitur q̄ ter mini debent eodem modo teneri in vna sicut in alia. C 3^a arguit sic. Sbalne nō repugnāt. qz vna cōtinet aliā. v3. vltis cōtinet p̄icularē. g male dicit ē q̄ opponit. C 4ª arguit sic. Subōrie sūt sub alijs posite. g sūt subalterne. z sic neutra est vltis. z p cōis contra dīffinitionem.

Ad rōes Ad p̄mā dī negādo aīis. qz q̄uis ad eas sequātur dīctorie. nō tñ sūt dīctorie: f3 bñ p̄cipāt legē dīcōriaz. C Ad 2^{am} dī q̄ nō regritur i dīctorijs q̄ subz habeat eādē suppositionē in spē spālissīma. f3 suff ē q̄ ha beat eādē supponē i gñe aut in spē subalterna sic q̄ si in vna supponat psonalr z ē i alia. C Ad 3^{am} dī q̄ particularis cōtinet vlti z sequitur ad vltē rōe sui significati. non tñ rōe: quantitatis. sed ex hoc non sequitur quin opponātur f3 q̄tri/ tatem. C Ad 4^{am} dī q̄ subalterne nō dñr sub/ alterne eo q̄ ambe ponantur sub duab' alijs. sed eo q̄ vna cōtinetur sub alia. et iō l3 due sbōrie sint subalterne respectu suarum vltim. nō tñ sūt sub alterne inter se. Et dīffinitio pus data solū itelli gitur de his que subalternantur adinuicē. Vult de natura pastillos prima figura. Quatuor in numero concomitante mero. Soluere qui renuit asinus efficitur.

De ppositioe

Ropositōuz triplex ē materia
scilz natural. ptingens. z remo
ta. Naturalis ē illa i qua p dica
tum ē de eētia subiecti vel propriū ei
vt homo est animal homo est risibilis
¶ In ista pte Petr^{us} bis. vult determinare de le
gibus ppositiōū oppositarū. sed anteq̃ de ipis
determinet ipe determinat de mā ppositiōū. qz
tales leges seu regule variantur secundum va
riationē materie pponū. iō anteq̃ de ipis deter
minet pū determinat de mā ppositiōū cathe
goricaz q̃ nihil aliū ē q̃ subm z pdicatū se hntia si
cur repugnātia vel cūcētia nēcio z itāsmutabilr
seu cōtignē. Si p^m sic ē mā remota. Si z^m sic est
mā nālis. Si t^m sic ē mā cōtigēs. I3 for¹ ppois ca
thegorice ē copla hbal vniēs pdicatū cū subo. Et
capiū h mā z for² p quandā sit tudinē ad māz z for
mam proprie dictas.

Primo sciendū ē q̃ pprie loquēdo ppo
sitiō nō ē i aliqua mā. qz materia
ē pars ppositiōis. mō totū nō ē i sua parte I3 po
tius ex sua pte. Et ideo qn dī q̃ ppositiō cathego
rica ē in tali materia dī intelligi q̃ est de tali ma
teria. Un ad maiore noticiā habendā de materijs
ppositioū cathegoricaz ponūtur due regule. p⁴
ē q̃ in quacūq̃ mā est ppositiō affirmatiua i eadē
est ppositiō negatiua sibi correspōdēs. z sua dīria
z sua dīdictoria z sua subalterna equipollēs z sua
cōuertēs: vt oēs iste sūt in mā contingentī. oēs hō
currit. nullus hō currit. quidā homo currit. z sic d
alijs similib². z⁴ regula est talis. In quacūq̃ mā ē
ppositio cathegorica de iesse de p̄senti. i eadē est

pp. dē futuro de preterito. z ppositio modalis
diu sa de quocūq̃ mō sit. vt oēs iste ppositione
hō est aial. hō fuit aial. homo possibilr fuit animal
Unde ppositiōes cathegorice p dicūtur eē i aliq̃
mā. qz cōuenit eis p hre subm z predicatū. z ppo
sitiōes ypotetice nō sūt in aliqua materia nisi rō
ne suaz cathegoricaz i virtute quaz hnt subm z
predicatum. ideo ad eadē materiam reducuntur
ex qua sunt cathegorice ex quibus componūtur

Secundo sciendū ē q̃ hō auctor diffinit
mām naturalez cuius diffinitio
pzi textu. z sic dī intelligi. Nā naturalis est bitu
do extremoz talis q̃ pdicatū de subo hē affirma
tiue eētia tr predicat vel accidētalr itransmuta
biliter z directe. i qua diffinitione ponit bitudo lo
co generis. z totū residuū ponit ad dīria māe cō
tigētis z remote. Et dī mā nālis eo q̃ pdicatū
nāliter cūenit subo ita q̃ res significata p p dica
tū hz naturalē z necessariā bitudinē ad subz siue
ad rē significatā p subz. Et I3 ppum nō sit de eē
tia sui subī. tñ necessario cōsequitur naturā sui subī.
z ppter hō dī iesse suo subo naturalr. Un aduertē
dū q̃ eētia alicuius rei dī illō quo formāl rē
hz eē. sicut būanitas ē forma q̃ hō hz eē. z sūt ista
tria idē realr. eētia quiditas z nā. S3 distinguū
h3 rōez. Et ad facilr cognoscēdū q̃ pponēs sint in
mā nāli ponūtur alique regule. p¹ ē. qn pdicatū
aliqua eiusdē coordinationis i recta linea p dica
mētali hē z affirmatiue directē siue indirectē tal
ppō ē i mā nāli. z⁴ regula ē qn dīe pdicat dī hī q̃
rū sūt dīe vlt². vel qn dīf nitio pdicat dī diffini
to tal. ppō ē i mā nāli. vt hō ē rōalis. z⁴ regula est
qn ppa passio pdicat dī suo subo. ppō vel dīferio
rib² ad p se subz talis ē i mā nāli. vt hō ē risibilis.
4⁴ regula ē qn idē pdicat dī seipo. vel sinonimuz
dī sinonio. vel cūertibile dī cūertibili tal² ē i mā nā
li. Silr oēs iste ppōes sūt i mā nāli i qb² cā pdicat
dī suo cāto p se. Ex qb² p3 q̃ duo sūt grad² māie
nālis. p^m ē qn pdicatum est de eētia subiecti.
Secūdus ē qn subm ē de eētia sui pdicati.

Tertio sciendū ē q̃ circa pdeā mouet hō u
biū. si q̃ mā sūt ppōes i qb² p dica
tio indirecta. vt sūt iste. aial ē hō. substantia ē hō. Et
vt q̃ sint i mā cōtigēti. qz pdicatū pōt ad eē z abel
se subo. I3 si i mā cōtigēti. añs p3. qz iste p̄nt siml² eē
hē. aial ē hō. aial nō ē hō. itē i c² de legib² dī q̃ due
vlt² p̄nt sūt eē false i mā cōtigēti. I3 nō i mā nāli. sed
iste due. oē aial ē hō. z nullū aial ē hō sūt sūt false
g nō sūt n māia naturali. ¶ Ad dubiū rñ dē fm
opinioā modernoz logicoz q̃ tales sunt in mā

Tractatus primus

teria naturali eo qd in eadē materia sunt ppositio
duertens et uersa. et etiam qd superius vtrū pōt
negari a suo inferiori. ¶ Sed h̄ arguitur. quia
in illis predicatum nō est de essentia subi nec ne-
cessario cōsequitur ipm subm. ergo tales non sūt
in materia naturali. oīa p3. quia cui non conuēit
diffinitio nec diffinitum. Ideo aliter rīdetur qd
ppōnes in quibus est predicatio indirecta nō sūt
pprie in aliqua materia hic posita directe s3 so-
lum reductiue. Et ad argumenta rīdetur qd nō
sunt in materia cōtingenti neq3 per se neq3 redu-
ctiue. sed sunt in materia naturali reductiue. Et
quando dī qd predicatum non est de essentia sub-
iecti. dicitur qd illud nō requiritur nisi in illis que
per se et directiue sunt in materia naturali cuius
modi non sunt predictē.

S3 ^{predicta arguitur p3o sic.} **contra** materia ppōnū est triplex. ergo
male dī qd ppōnū categoricarum triplex est
materia. ¶ 2. arguitur. bec ppō sortēs est ens
est in materia naturali cum ens sit de ratione sub-
iecti et est in materia cōtingenti cum predicatū
possit adesse vel abesse subo. q3 sortēs potest esse
et non esse. ergo materia cōtingens et naturalis co-
incidunt et sic non sūt mēbra opposita. ¶ 3. argu-
itur. Ista est in materia naturali. ignis est calid⁹
cum predicatum necessario isit subo: et tamen pdi-
catum non est de eēntia subi nec pprium ei⁹. e-
rgo diffinitio materie nālis non est bona. ¶ 4. ar-
guitur. In ista ppōne. homo est aialitas. bō est r
de essentia subi. et tū illa nō est in materia naturali
qd predicatū nō potest vere dici d subo. igr̄.

Ad rōnes Ad p̄mā cōceditur aīis et nega-
tur oīa. q3 cōmittitur fallac a si-
gure dictionis arguendo a suppositione persōa-
li ad simplicē. Ad secūdā dī qd si ens capiat no-
minaliter vt tū valet sic ens bns essentia3 sic ista
ē i mā nāli. sortēs est ens. si xō capiat p̄cipiat vt
tantū valet sic existens sic illa est in mā cōngen-
ti et sic equiuoce est i mā naturali et cōngēti. Ad
tertiam dī qd licet eē calidum nō sit pprium igni
q̄rto mō. tū est sibi pprium scdō mō. et hoc sufficit
Ad quartā dī qd licet aialitas secundū rē sit de es-
sentia bois. tū scdōm mōm p̄dicandi quo predicatū
in illa ppōne nō sibi cōuenit imo repugnat ei pre-
dicari de alio a se. q3 scdōm Auicenam quinto lue
methaphisice equinitas est tū egnitas. sic qd sub il-
lo modo concipiendi non conuenit sibi predicari
de aliquo alio nec aliquid predicatur de ipa.

Contingens est illa in qua predicatum

potest adesse vel abesse subiecto p̄f
subiecti corruptionem. vt homo est al-
bus. homo non est albus. Remota est
illa in qua predicatum non potest con-
uenire subiecto. vt homo ē a sinus.

¶ Circa hūc textū notandū est p̄mo qd postq̄ au-
ctor determinauit de mā naturali. hic cōsequēter
determinat de mā cōtingenti ipam sic diffiniens
Materia cōtingens ē illa in qua p̄dicatū pōt adesse
se vel abesse subiecto p̄ter subiecti corruptionē.
In q̄ diffinitōe ponit mā loco generis. nā3 illa re-
fert gen⁹ diffinitū. Et ponit adesse ad oīas mate-
rie remote i qua predicatū nō pōt conuenire subie-
cto. ponitur etiā abesse ad oīam materie natura-
lis. in qua p̄dicatū nō pōt abesse subiecto. Et p̄ ad-
esse et abesse i p̄posito itelligitur realis inherētia
vel abietia ab aliq subo p̄ter eius corruptionē: et
sic pōt p̄dicta diffinitio exponi realiter et logicalit̄.
Realit̄ sic. Materia cōtingens ē illa in qua p̄dicatū:
id est res significata p̄dicatū pōt quantū ē de se
et sibi nō repugnat realit̄ posse inherere subo et tamē
inherere abiq3 hoc qd sub3 designat eē. Logicalit̄ xō
sic exponit. Materia cōtingens est illa i qua p̄dica-
tum pōt vere affirmari de sbo quātū ē de se et sibi
nō repugnat vere negari abiq3 h̄ qd sbo3 designat supponē

Secundo scien⁹ ē qd mā dī cōtingens eo qd p̄di-
catū cōtingenter et non necio sbo
duēit. Unde cōtingēs p̄t capi dupl̄. Unomō genera-
liter pro oī illo qd pōt esse. et sic cōuertit cū possibili
li. et tunc dī tam de necio q̄ de possibili non necio
Aliomō capiū ip̄. liter p̄ cōtingenti nō necio qd sc3
potest eē et nō eē et tūc diuidi p̄ cōtingēs natū. con-
tingens raro. et cōtingēs ad vtrūlib3. Et a cōtingētī
h̄ mō accepto dī mā cōtingens. Unī mā cōtingēs
de p̄ se significato significat respectū rōnis causa-
tū p̄ actū itellec⁹ opantis p̄dicatū qd h3 habitudi-
nē cōtingētē ad subm. et hoc modobie diffinitur.
Aliomodo capiū p̄ denoiato. et tūc mā cōtingens
non est nisi sub3 et p̄dicatū que habēt cōtingētē ha-
bitudinē adinuicē. Et si q̄ratur in qua mā sūt iste
ppōnes coruus est niger. nix ē alba. nāsus ē sim⁹.
carbo ē niger. et sic de alijs. Ad hoc rīdetur scdōm
aliq3 qd tales sunt i mā cōtingētī. Et si arguat sic.
i ip̄is p̄dicatū nō pōt abesse subo. q̄ nō sūt in mā cō-
tingētī. Rīdetur concedēdo aīis et negādo cōntiā et
oīis. q3 p̄dicatū non possit abesse subiecto: tū sub-
iectū pōt vere negari de p̄dicato. et h̄ suffic ad nō
qd aliquē ppōnes sint in materia cōtingenti. Un-
de dicūt qd quīs illa nunq3 possit vera esse nix nō

De materia ppōnū

Et alba: tñ bec pōt eē ha. albū nō est nix. Jō sic expo-
nunt materiā cōtingentē dicendo q̄ ē illa in q̄ p̄di-
catum potest adesse vel abesse subo vel ecōuerso
p̄ter ei⁹ corruptōes. S3 hoc nō valet. quia parī for-
ma vel rōne seq̄ret q̄ ista ppō. hō ē aial. eēt in mā
cōtingēti. cōis est falsum. q̄ illud ex q̄ segtur. p̄batur
oīa. qz q̄uis aial non possit abesse tñ bene ecōuer-
so. vnde q̄uis ista nō possit eē vera. homo nī ē aial:
ista tñ potest eē vera. animal non ē homo. Jō alr
dī q̄ tales sūt i mā cōtingēti eo q̄ p̄dicatū bz cōtingē-
tē habitudinē ad subiectum. Et ad argumētū ref-
pōdet negādo ātecedēs. s. q̄ p̄dicatū non possit ab-
esse. et ad p̄bationē cum dicitur q̄ ista non est vera
coru⁹ nō ē niger. nix non ē alba. ccedit. tñ est possi-
bilis. Un p̄dicatum abesse subo non ē ipm vere ne-
gari de subo. sed est ipm quātū est de se. z sibi non
repugnat vere posse negari de subo. mō paliquā
potētiā tales p̄nt eē vere. qz i talibus res significa-
ta p̄dicatū non ē de eēntia rei significata p̄ subm
neqz ppriū. s3 ē realr distincta. q̄re realr p̄t lepari.

Tertio Sciēdū ē q̄ circa diffinitionē mate-
rie remote ē intelligenduz q̄ triplr
p̄t fieri remotio p̄dicatū a subiecto. Uno⁹ p̄ nega-
tionē negando p̄dicatū de subo vt homo non ē la-
pis. Alio modo subtrahēdo ipz siue remouēdo s3
vocē. z de istis duab⁹ remotōib⁹ nī ē hic ad p̄positū
Tertio modo p̄telligi p̄dicatū remoueri a subo
fin rē p̄pter repugnātiā quā hnt res significata ad
inuicē. z a tali remotione dī mā remota. Ex q̄ i se-
rūtur duo correlaria. Primū ē q̄ ppōes affirma-
tiue i materia rēota sūt falsē. z opposito modo ē in
materia nāli. qz affirmatiue sunt ip̄ ve. Scōs ē q̄
oēs ppōes negatiue i materia rēota sūt sp̄ve. z
opposito mō ē i mā nāli. Et si q̄ratur i q̄ mā sūt iste
būanitas ē aialitas. būanitas est rationalitas. Rñ
detur q̄ sūt i māria rēota. qz talia abstracta signifi-
cāt q̄ditates s3 se abstrahēdo a suppositis z subie-
ctis. z illis sub tali mō sp̄pugnat p̄dicari de aliq̄ sed
in q̄tū biusmodi sūt separata.

Sed contra p̄dca arguit. p̄rio sic. Ista
ē i māria cōtingēti. hō ē causa
tus. z tñ p̄dicatū non p̄t abesse subo. q̄ 3 diffinitōes
materie cōtingētis. z arguitur sic. h ē in māria cōti-
genti. coru⁹ ē niger. z tñ p̄dicatū nō potest abesse sub-
iecto cū sit acciis inseparabile. ergo 3 diffinitionem.
3. arguit sic. bec ē i materia remota. fortis ē albe-
do. z tamē p̄dicatū p̄t ouenire subiecto. ergo 3 dif-
finitionē materie remote. 4. arguitur sic. bec ē in
materia remota. hō nō ē asinus. z tñ p̄dicatū p̄t oue-
nire subo. qz enūciatur de ipō ve. q̄ diffō mala.

Ad rationes Ad p̄mā dī negādo mmo
rē qz potest negari z p̄ ali-
quā potentiā remoueri a subo. iō ē in materia cōti-
genti. Ad scōam cceditur. maior z negat minor. z
ad p̄bationē dī q̄ non dīscapabile eo q̄ nullo mō
p̄t separari. s3 qz difficulter potest separari. Ad 3^{am} dī
q̄ albedo p̄m suū eē p̄t iesse forti: non tñ p̄m p̄dica-
tionē qz sub illo mō dicēdi non potest de eo ve p̄-
dicari. Ad 4^{am} dī ccedēdo maiore z distiguendo
miorē. vel affirmatiue z sic negatur. vel negatiue
z sic conceditur.

Lex siue natura cōtrariarū talis ē. q̄ si
vna ē vera reliq̄ ē falsa. z nō ecōuerso.
Possūt enī ambe sil eē falsē i materia
cōtingēti. vt oīs hō est alb⁹. null⁹ hō est
albus. In naturali vero māria z remo-
ta sēper vna ē vera z reliqua falsa. vt oīs
hō est aial. null⁹ hō est aial. oīs homo ē
asinus. nullus hō ē asinus. **Lex** siue na-
tura subcōtrariarū talis ē. q̄ si vna ē fal-
sa reliq̄ est vera. z nō econtra. Possūt
enī ambe simul eē vere i cōtingēti māria
vt quidā hō est albus. quidā hō nō ē al-
bus. Un lex subcōtrariarū cōtrario mō
se habet legi contrariarū.

Circa hūc textū notādū est p̄mo q̄ determina-
to de materia ppōnū. cū in ista pte auctor deter-
minat de legib⁹ p̄positionū oppositarū. Et q̄tuo-
facit p̄m q̄ sūt q̄tuo- gñā oppositionū. Et qz ppō-
nes cōtrarie p̄cedunt oēs alias ppōnes oppositas
s3 ordīnē p̄us positū eo q̄ cōtrarie sunt ambe vles
z habēt p̄fectiorē quantitātē alijs p̄positionib⁹ op-
positis. ideo auctor hic p̄us dīrminat de lege con-
trariarū q̄ de alijs. p̄o quo ē aduertendū q̄ lex
capitur duob⁹ modis. Uno modo p̄stitutōe siue
ordinatione q̄dā de modo viuendi humano p̄cipi-
endo opa virtuosā z p̄hibendo viciosā. z isto modo
capit quādo dicitur q̄ tres sūt leges. s. lex nature.
lex humana. z lex diuina. Et de ista acceptione nī
est hic ad p̄positum. Scōdo modo capitur lex p̄ re-
pugnantia duarū ppōnū similitudinariē ad leges
primō modo dictā. z isto modo sic diffinit. Lex est
repugnantia duarū p̄positionū i veritate z falsita-
te simul. vel in altero illoz tñ. vel etiā i qualitate
tñ. vel in quātitate tñ. vel in q̄litate z quantitate
simul. z isto mō capitur lex in p̄posito. Un lex cōtra-
cc

Tractatus primus

fiat potest haberi in tribus propositionibus. Prima est quod due contrarie in nulla materia possunt simul esse vere. Cuius triplex assignatur ratio.

Prima est quia una contrariorum scilicet vniuersalis affirmatiua significat quod predicatum conuenit subiecto pro quolibet supposito subiecti. et alia scilicet vniuersalis negatiua significat quod predicatum pro nullo supposito subiecti conuenit tali subiecto. sed impossibile est quod predicatum conueniat subiecto pro quolibet supposito eius et quod pro nullo supposito subiecti conueniat tali subiecto simul. quia hoc implicat contradictionem. igitur due contrarie in nulla materia possunt simul esse vere. Secunda ratio est. quia si due contrarie essent simul vere sequeretur quod due contradictorie essent simul vere. sed hoc est impossibile et contra primum principium. ergo et antecedens. quia ex vero non sequitur falsum. Probatur consequentia. quia contrarie sunt vniuersales. sed ad veritatem vniuersalis sequitur veritas sue particularis que opponitur contradictorie alteri vniuersali. ergo si due particulares illarum vniuersalium essent simul vere omnes propositiones de quattuor angulis essent simul vere quod est impossibile. ergo due contrarie non possunt simul esse vere. Secunda propositio est quod due contrarie in materia contingenti possunt simul esse falsae. Probatur quia in materia contingenti predicatum potest conuenire subiecto pro aliquibus suppositis subiecti. et pro aliquibus suppositis non. sicut albus conuenit homini pro aliquibus suppositis hominis pro alijs non. scilicet pro illa parte pro qua non conuenit aliquibus suppositis hominis falsificatur vel affirmatiua in qua denotatur predicatum conuenire omnibus suppositis subiecti. et pro alia parte pro qua predicatum conuenit aliquibus suppositis falsificatur negatiua in qua denotatur predicatum remoueri a quolibet supposito subiecti. ergo due contrarie possunt simul esse falsae in materia contingenti.

Secundo Sciendum est quod tertia propositio legis contrariorum est ista quod due contrarie in materia naturali et remota nunquam possunt simul esse falsae. et hoc supposito quod sunt de predicatione directa. Ratio est quia in materia naturali ubi est predicatio directa predicatum necesse conuenit subiecto pro quolibet supposito subiecti. ergo vniuersalis affirmatiua semper est vera et vniuersalis negatiua semper est falsa. Et in materia remota predicatum repugnat iusto pro omnibus suis suppositis. ergo in tali materia vniuersalis affirmatiua est falsa et negatiua est vera. Et dicebatur nota

ter quod ille proponens debebat esse de predicatione directa. quia si essent de predicatione indirecta posset simul esse falsae. ut iste. omne animal est homo. nullum animal est homo. Sicut deum est tales proponens de predicatione indirecta non sunt in aliqua materia nisi reductiue. ideo de talibus auctor non intendit determinare. Ex quibus predictis patent tres proponens legis contrariorum seu propositionum oppositarum contrarie. Unde etiam patet quod repugnantia in veritate conuenit contrariis ratione forme sue oppositionis quia eis conuenit in quacumque materia. Sed repugnantia in falsitate non conuenit contrariis ratione forme scilicet ratione materie scilicet naturalis vel remotae. Ex quo patet quod bec omnia sunt formalis et bona. ista propositio est vera et habet contrariam ergo sua contraria est falsa. Sed bec omnia non sunt formalis. bec propositio est falsa et haec contraria ergo sua contraria est vera. scilicet solum est materialis quia habet veritatem in materia naturali et remota simul.

Tertio Sciendum est quod hi consequenter auctor determinate de lege subcontrariorum cuius tres sunt partes sicut in lege contrariorum. Prima est quod due subcontrarie in nulla materia possunt simul esse falsae. Probatur quod si due subcontrarie possent simul esse falsae. ergo et due contradictorie. consequens est falsum ergo et antecedens. patet consequentia. quia cum ad falsitatem particularis sequitur falsitas vniuersalis. si subcontrarie quae sunt particulares possent simul esse falsae due contradictorie earum una est vniuersalis et alia particularis essent simul falsae. Secunda pars legis subcontrariorum talis est. quod due subcontrarie in materia contingenti possunt simul esse vere. Ratio est quia in materia contingenti predicatum potest inesse subiecto pro aliquo supposito. Et pro aliquo non. Sed pro illo supposito. Pro quo predicatum conuenit subiecto particularis affirmatiua redditur vera. quia ad veritatem eius sufficit predicatum inesse subiecto pro aliquo supposito eius. Sed pro supposito pro quo tale predicatum non inest subiecto particularis negatiua redditur vera. quia ad veritatem eius requiritur et sufficit predicatum remoueri ab aliquo supposito subiecti. Igitur subcontrarie in materia contingenti possunt simul esse vere. Tertia pars legis subcontrariorum talis est quod in materia naturali et remota due subcontrarie nunquam possunt simul esse vere. Ratio huius est quia in materia naturali predicatum conuenit cuilibet supposito subiecti. ideo negatiua semper est falsa et

De legibus

affirmatiua vera. s3 i mā remota p̄dicatum nulli supposito subi ouenit. id affirmatiua semp ē falsa z negatiua v̄a. Et sic p3 q̄ repugnare in falsitate cōuenit subōrijs rōne sue forme oppōnis. qz in oī mā eis cōuenit. S3 repugnare i xitate cōuenit eis gratia m̄ae cū eis si cōueniat i oī mā sed solū i nā li z remota. p3 vltēri q̄ lex dīaz z subōriaruz oppposito mō se hnt cū dīe repugnēt i xitate i q̄cū q3 mā. z subōrie i falsitate in q̄cūq3 mā sint. Et q b? tal regulā haberi pōt. Hec cōia ē bona. ista p̄positio est falsa z b3 subōriā. q̄ sua subōria est v̄a s3 ista cōia nō est formalis. ista p̄pō est v̄a z b3 subcontrariam. ergo sua subcontraria est falsa.

Sed cōtra p̄dicta arguit. p̄rio sic. Iste sūt dīe. oīs hō ē totuz i quātitate z nullus hō ē totū in quātitate. z tñ sūt sūt vere. ma ior p3. qz p̄ma est v̄is affirmatiua z alia v̄is negatiua. 2? arguitur sic. Due dīe hnt sūt potētā z sūt v̄e. q̄ male dictū ē q̄ n̄ possūt sūt cē v̄e. 3? arguit sic. Due dīe possūt sūt cē false. s3 falsitas v̄is pro uenit ex falsitate p̄icularis ei? q̄ ad falsitatē dīa rum o3 q̄ subōrie sūt sūt false. 4? sic arguit. Idē n̄ pōt iēē z non inēē eide3. 3 i subōrijs idē affirma tur z negatur de eodem. ergo in materia contin genti non possunt simul esse vere.

Ad rōnes Ad p̄mā dī q̄ si in illis p̄pōni bus hō teneatur p seipo distri buto z nō significatiue sic nō sūt dīe. si aut teneatur significatiue sic sūt dīe. z false. Ad 2^{am} dī q̄ ly sūt pōt dīermiare ly potētā z sic cōcedit aīs. v̄l pōt dīermiare ly cē v̄e z sic negat aīs. z eodē mō diceretur ad cōs. Ad tertiam dī q̄ ad falsitatem vniuersalis nō requiritur falsitas sue p̄icularis. sed tantum falsitas vni?narum singulariuz. Et l3 xitas singularis sufficiat ad xitatem p̄icularis tñ falsitas vni? singularis nō sufficit. ad falsitate3 vni? p̄icularis. Ad 4^{am} dī q̄ l3 idē nō possit iēē z non inēē eide in spē. s. p̄o. diuersis suppositis.

Lex siue natura p̄dictioziarū tal ē q̄ si vna ē vera reliq̄ ē falsa. z n̄ cōuērsio In nulla enī materia possūt esse sūt ve re aut false. vt oīs hō est aīal. quidā hō nō ē aīal. lex siue natura subalternarū tal ē q̄ si v̄is ē vera p̄icularis erit vera z nō econuērsio. pōt enī p̄icularis esse vera sua v̄is exīte falsa. vt oīs hō est al

b? quidā hō ē alb? s3 si p̄icularis sit fal sa vniuersalis erit falsa z n̄ econuērsio.

Circa hunc textum notandus est primo q̄ hic cōr auctor determinat d lege contradictoziarū dī cens q̄ due p̄pōes dīdictorie i nulla materia pos sunt simul esse vere aut false. Nec istud indiget probatione cum sit primum principium. Tamen aliqua ratio hic adducitur. quia si possent simul cē vere tunc idem simul esset z nō esset. sed hoc ē i possibile z contra primum principium quod est. d quolibet est aff rmatiō vel negatiō vera. z de nul lo ambo simul. Et similiter inter ens z non ens nō est dare medium. quod tamen oportet si due con tradictorie essent simul vere vel false. z sic contra dictoria habent repugnantiam i veritate z falsita te simul. Unde aliud est p̄positiones esse contra dictorias z participare legem contradictoziarū: qz alique sunt p̄positiones participantēs legem contradictoziarū in puta iste due. quidam homo est animal. z quidam homo non est animal. z tamē nō sūt contradictorie. Unde participare legē cō tradictoriaz ē p̄pōnes non posse sūt cē v̄as neq3 falsas. Ex quo p3 q̄ bec cōia ē bona. ista p̄pō ē v̄a z habet dīdictoziā. ergo sua contradictoria ē fal sa. z econuērsio. Et hoc maxime est verum de p̄ positionibus contradictionem nō implicantibus.

Secundo sciendum est q̄ lex subalternarū talis est q̄ p̄positiones subalt ne possunt simul esse vere z etiaz simul false. Ra tio est. qz p̄icularis sequitur ad vniuersalem. ergo si p̄icularis sit falsa vniuersalis erit falsa: qz si cōs est falsum ita z aīs. similiter si vniuersa lis sit vera p̄icularis erit vera. qz ex hō nō seq tur nisi verum. igitur. Alia rōne p̄batur sic. quā docūq3 p̄dicatū vere dicitur de subiecto p om nibus suis suppositis vere dicitur de quolibet il lorum suppositorum. ergo si vniuersalis sit vera p̄icularis erit vera. Et si p̄icularis sit falsa vni uersalis erit falsa. ergo subalterne possunt simul esse vere z simul esse false. Item si vniuersalis es set vera z sua p̄icularis falsa sequerē q̄ due contradictorie possent simul esse vere aut false. s3 consequens est falsum z impossibile. ergo z ante cedens. patet consequentia. quia si ista vniuersal quilibet homo currit sit vera sua p̄iculari. s. ista. quidā homo currit. existente falsa tunc per le gem subcontrariarū sua subcontraria erit v̄a. s. ista. quidam homo non currit. ergo due contra dictorie erunt simul vere. qd est impossibile.

Tractatus primus

Tertio sciendū est qd ad vītātē particularis non segtur vītās vīs. z h rōe forme qz in mā ptingēti p̄dicatur pōt cūēre alicut supposito subī z trīnō cūenire oībus. ergo particularis pōt eē vā vī ex nīe falsa. Sed ad falsitātē particularis segtur falsitas sue vīs. z rō ē. qz si p̄dicatū nō vē dicatur d aliquo supposito subī qd regritur ad falsitātē particularis nō vīficabitur d quolz supposito. igit ad falsitātē particularis segt falsitas vīs. Sed ad falsitātē vīs non sequitur falsitas sue p̄dicularis. qz ad falsitātē vīs sufficit p̄dicatū falsē dici de vno supposito subī. quod nō sufficit ad falsitatem particularis. igitur.

Sed contra p̄dicta arguitur. p̄rio sic. Unū contradictoriōz ē vēr ergo z alterum est vēr. z per oīs due dīctōie p̄nt simul esse vē vel falsē. C. 2. arguitur sic. Iste p̄positiones omnis homo est animal. z deus. sūt dīctōie z tamen p̄nt simul esse vēr. igit. C. 3. arguitur sic. nō sequitur. oē aīal p̄ter sortē currit ergo quoddā aīal p̄ter sortē currit. ergo ad vītātē vīs nō sequitur vītās sue p̄dicularis. C. 4. arguitur sic. bñ segtur. qdāz bō ē aīal. g oīs bō est aīal. sūf bñ segtur. iste sol lucet. ergo oīs sol lucet. ergo ad vītātē p̄dicularis sequitur veritas vīs.

Ad rationes Ad p̄maz dī qd alterū pōt capi dupliciter. vno? vt ē signū p̄diculare. z tñ valet sicut aliquod. z tē cōia ē bona. alio modo capitur vt ē relatiū dīversitatis. z sic cōia non valet. C. Ad secūdā dī qd ille p̄pōes nō sūt sibiūicē dīcētes d qd? intelligitur regula data. C. Ad tertiā dī qd cecidit aīas z negat cōia z cōis. qz nō capitur p̄ticularis illi? vīs. eo qd signū exceptiū nō potest addi t̄mino p̄ticularit̄ tento. s. vīr. p̄ticularis. n. p̄dicte vīs ē ista. aliqd aīal aliud a sortē currit. C. Ad quartā dicit ne gando qd bene segtur nisi grā mātīe. qz tales cōie non tenēt gratia forme qzūis sint bone cōie mālēs

Lez p̄positionū cathēgoricarum vtroqz t̄mino p̄cipātū ordīe p̄uerso triplex ē p̄uersio

.s. simplex. p accīis: z p p̄trapositiōem. C. Circa hūc textū notandū ē p̄mo qd postq̄ auctor d̄terminauit de oppositiōe que ē passio p̄pō nū vtroqz t̄mino p̄cipātū fm eūdē ordīe. h cōir auctor d̄terminat de cōuersiōe que ē passio p̄pō nū vtroqz termino p̄cipātū ordīe cōuerso. p̄ro cuius declaratiōe suppoit p̄rio qd cōuersio multis modis capiū. Uno modo generaliē p quacūqz

mutatiōe vni? reii aliā rē sic mutatio d bono i malū vel d q̄litate vna in aliā q̄litate. Alio mō capitur spālīter p mutatiōe vni? p̄pōis in aliā z sic ē p̄prietas siue pa? p̄positionū. Que adhuc trib? modis p̄t capi. p̄mo? gnālī p omni mutatiōe vni? p̄pōis i aliā. z h mō cōtinet sub se cōuersiōē i t̄mīs z cōuersiōē in oppositā q̄litate q̄ cūenit p̄positioni b? d̄ringenti ad vtrūlibet. vt dicēdo sortē currere ē cōtingēs. Scōdo modo accipit p̄pē put ē mutatio p̄dicati in subī z cō siue sit bona cōia siue nō. Tertio modo accipit p mutatiōē subī i p̄dicatū z cō cū bona cōia vni? p̄pōis ad aliā. z isto t̄tio mō capit̄ hic. Circa qd aduertēdū ē qd cōtrouersia ē inter doctores qd isto noīe cōuersio significatur. Qui dā. n. dicūt qd cōuersio ē mutatio sit? terminoz p̄pōis cum bona cōia vni? ad aliā. z istud sic declarat. qz p̄pōes s. se totas non cōuertunt s. solū termini putā subiectū z p̄dicatū. z ad talē mutatiōē terminoz segtur cōia p̄pōnum. q̄ scdm istū mōz dicē di apparet qd cōuersio nō est cōia. sed ex ea oritur cōia. qz ex tali mutatiōe situs terminoz oritur cō sequētia p̄pōnū ad inuicē. Sed istud nō vī vale re. qz cōuersio est passio p̄pōnū. ergo sequitur qd nō est mutatio situs terminoz. qz talis mutatio sit? cōuenit ip̄is terminis p̄. z cōuersio cōuenit p̄mo p̄pōni vt subiecto adequato. g cōuersio nō est mutatio. Similī cōuersio est cōia que fundatur sup aliquo antecedēte z terminatur ad cōis q sūt que dam cōplexa. z ex ip̄is cōponitur vna ypothetica rōnalis. z p consequens cōuersio nō cōuenit terminis sed p̄positionib?. Alius modus dicendi ē qd cōuersio est passio p̄pōis orta non ex habitu dīne terminozum. sed ex habitudine vni? totū p̄pōis ad aliam p̄pōnez que insertur. Verbi grā ista p̄pō. homo ē aīal. insert istā. aīal ē bō. ratione habitudinis totius complexionis. z non rōne bītudinis t̄mioz ad quā cōiaz segt mutatio sit? t̄mioz.

Secundo sciendū est qd cōuersio vt hic sumitur sic pōt diffiniri. Cōuersio est passio p̄positionum vtroqz termino p̄cipātū ordine cōuerso vnius ad aliaz formalis cōsequentia. Et ponitur formalis cōscq̄ntia loco generis. Deinde ponitur vtroqz termino p̄cipātū ad differentiam consequentiāz que non p̄cipāt vtroqz termino. Et ponitur ordine cōuerso ad differentiam cōsequentie p̄positionum p̄cipantiuz ordine eodem. sicut est consequentia subalternarum z p̄positionum equipollentium. Cōuersio tamen pōt capi dupliciter vt ad p̄positum sufficit. Uno modo p per se significato z tunc signifi

De conuersione

cato. et tunc significat duas ppōus utroque emio pti
cipatū ordie ouerso. et sic ibi diffiniū. Alio? caput
sūdametalē et p dnoiato. et tunc vna ppō ouersa q
se bz vt aīis. et alia ouertēs q se bz vt aīis sē cōuer
sio. et sic nō diffiniū h. qz ē quoddā pplexū cōnon ē
diffinitio. Unā cōna ppōus ē habitudo vni? ppōnis
ad aliā. vt aītis ad cōns: pp quābitudinē cōns seqt
ad aīis. Et diffiniū sic format cōna. qz ē qz i oibus
terminis cōsimili forma arguēdi refēta. et sūis for
ma ē qn arguū ex ppōnib? sitib? in q̄litate et q̄ti
tate i qbus termini eodez mō disponunt in vna
argumētatiōe sicut in altera. Et qz p qz cōna q̄te
net p̄cise gratia habitudis terminoz nō ē format.

Tertio sciendū ē qz ppōus utroque termi
no p̄cipatū ordie ouerso triplex
ē ouersio. s. simplex p accidēs. et p cotrapositionē
Cui? ouisionis sic h? sufficiētia. qz i oī cōuersione
qz ē cōna vni? ppōnis ad aliā. vel ē mutatio termi
noz finitōz in terminos infinitos vt i terminos fini
tos. Si p̄mū. sic ē ouersio p cotrapōnē. Si secun
dū h? duplī. vt ibi ē sola mutatio p̄dicati i subie
ctū et cōtra manēte eadē q̄litate et q̄titate. et sic ē
ouersio simplex. vel ibi ē mutatio p̄dicati i subie
ctū mutata q̄titate et manēte eadē q̄litate. et sic ē
cōuersionis p accidēs. Et q̄uis Aristoteles p̄mo pō
rū determinās de ouersionib? nō enumeret con
uersionē p p̄pōnē: tū conueniēter ab auctore isto
enumerat. qz solū aristoteles determinat de ouer
sione ppōnū: vt ē p̄ncipiū reductiuū silogismoz
ip̄fectoz ad p̄fectos. Et qz cōuersionis p p̄pōnē ad h
nō deseruit. ideo aristoteles de ea nō determinat
s. auctor noster cōsiderat vel determinat de con
uersione gnālī. put. s. ē passio ppōnis. iō eam hic
enumerat iter alias spēs. qz ē qdā spēs cōne q nō
ē p̄ncipiū reductiuū silogismoz q̄re aristoteles
eā omisit. Et si dicat ouersio ē passio ppōnū vtro
que terminio p̄cipatū ordie cōuersio. s. i ouersione
p p̄positionē. ppōnes nō p̄cipāt vtroque terminio
igit nulla ē talis cōuersio. Respōdet qz cōuersio
ē passio ppōnū vtroque terminio p̄cipatū large
capiēdo terminū. vt. s. termin? finit? et infinit? dicū
tur vni? termin? pp aliq̄le cōueniētiā et apparētiā
quā hnt i voce. et h? sufficit ad h? qz i cōuersione per
p̄positionē ppositō ouertēs et cōuersa dicant p̄ci
cipare vtroque terminio. S. iuxta hīc idit vna dif
ficultas vtz. s. cōuersio sit argumētatio vel cōtri
neat sub spē argumētatiōis aut possit reduci ad
argumētatiōē vel silogismū. De isto dubio sē
varie opiniones. Una ē qz cōuersio cōtineat sub
aliq̄ spē argumētatiōis. et rō eoz talis ē. qz i logica

dēmiat s. oī mō viciēdi d notitia noti ad noticiā i
gti. h. h. ē cōplexū vt i pplexū. si sit cōplexū tē ē āgu?
si sit cōplexū tē inuēit p ditionē vel diffinitōem
Et cū ouersio nō sit diffinitio vt diuisio et deuenia
tur p ipaz de notitia noti ad noticiā ignoti videt
qz sit argumētatio. aut qz cōtineat sub aliqua spē
argumētatiōis. s. quā opinionē arguitur sic. qz pē
titur i q spē argumēti sit. Nō pōt dici qz sit silogis
mus. neqz iductio neqz ex? qz in illis ad min? sūt
tres tēmini. Et qz nō sit enthimema p. qz oē ē th
mema bz tres terminos et ē reducibile ad silogis
mū. s. ouersio nō p̄t reduci ad silogismū. qd p. qz
reducere aliq̄ argumētatiōē ad silogismū ē oīd
re bonitatē cōne per aliq̄ cōnaz euidentiorē. s. si re
ducere cōuersio ad silogismū ibi eēt nuga? igitur
Itē i oī bona argumentatiōe silogistica nūqz
medium intrat cōclusionē neqz ē in enthimematica.
sed in ouersione q̄qd ponitur in ante ponit in cō
sequēte. saltē dū illud pertineat ad cēntiā. ppōis
qz sequitur qz conuersionis non ē argumētatio. qz in
oī argumentatione ē aliquod medium in x̄tute
cui? isertur talis cōclusio. qz non ē i ouersione. ga
cōclusio isertur ḡa totius cōplexionis. S. ad has
rōnes sic rident. dicēdo qz ouersio ē enthimema
et qz in ea sunt tres termini. qz vnus eoz sumitur
i duplici habitudine sic fit in silogismo exposito
rio. Alia est opio que dicit qz ouersio nō ē forma
liter enthimema neqz aliqua argumentatio. et ei?
approbatio in hoc stat qz si ouersio eēt enthimēa
oporteret illud reduci ad silogismū imperfectū
secunde vel tertie figure. et ipz silogismū imp̄fctū
reduci ad primam figurā per ouersionē. et tūc cō
clusio illius silogismi imp̄fcti non erit alia a pre
missis. vt p. in hoc exēplo. nullū. b. est. a. g. nullū
.a. est. b. ergo per primū modū secūde figure ad
dendo istā. omne. a. est. b. et arguatur sic. nullū. b. ē
.a. oē. a. est. a. ergo nullū. b. ē. a. et iterum reducat
ad p̄nam figuram per conuersionē maioris. et ar
guatur sic in celarent. nullū. a. est. b. omne. a. ē
.a. ergo nullū. a. est. b. cōclusio non est alia a ma
iori. et tunc idē esset notius et ignotius. prius et po
sterius. quia idem assumeretur ad pbandum se
ipsum. Item si conuersionis esset enthimema cū oē
enthimema perficiatur per silogismum. tunc cō
uersio perficeretur per silogismum. consequens
est falsū. qz silogismus p̄fctur per conuersionē
ergo ouersio nō perficitur per silogismū. qz tunc
idem esset perficiens et perfectū. qd ē icōueniens
predicta arguitur p̄ sic. Cōuersio nō
ē ali qua argumentatio cuz in ipa

Tractatus primus

nullum sit medium. et in omni argumentatione sit medium. ergo conuersio non est formalis. ¶ 2. arguitur. Homo et risibile conuertuntur. et similiter pater et filius. et non per aliquod harum specierum conuersionis. ergo male ponuntur tamen tres species conuersionis. ¶ 3. arguitur. Conuersio est mutatio situs terminorum. ergo est passio terminorum et non propositionum. ¶ 4. arguitur. Nihil dat alteri quod non habet. sed conuersio non habet euentiam necessitatis illationis. cum omnes conuersiones eam trahunt a silogismo. ergo conuersio non dabit silogismo euentiam necessitatis illationis.

Ad rationes

Ad primam respondendo aduersus conuersionem et aduersus conuersionem. quia ibi committitur fallacia conuersionis arguendo ab inferiori ad superius negative. ¶ Ad secundam respondendo concedendo maiorem et minorem et negando conuersionem. quia hoc et risibile dicuntur termini conuertibiles. pater autem et filius dicuntur ad conuertentiam. et sic committitur fallacia equiuocationis ratione illius uerbi conuertuntur. ¶ Ad tertiam dicitur negando conuersionem. imo conuersio est consequentia propositionum que sequitur ad mutationem situs terminorum. ¶ Ad quartam dicitur concedendo maiorem et distinguendo minorem vel formaliter. et sic conceditur. vel effectiue. et sic negatur. quia per talem conuersionem ille propositio que prius erant posite in silogismo imperfecto capiunt debitam dispositionem terminorum a conuersione. et sic conuersio est causa effectiua talis euentie.

Conuersio simplex est quando fit de subiecto predicatum: et de predicato subiectum manente eadem qualitate et quantitate. et hoc modo conuertitur uisus negatiua in seipsam. et particularis affirmatiua in seipsam. ut nullus homo est lapis nullus lapis est homo. Quidam homo est animal. quoddam animal est homo.

¶ Circa hunc textum notandum est propter postquam auctor posuit conuersionis diuisionem. hic dicitur determinat de modis eius. Et quia in conuersione simplici et per accidentis manent inde termini secundum rem et uocem simul. in conuersione uero per contrapositionem non manent idem termini: ideo prius determinat de conuersione simplici et per accidentis quod de alia. Et quia in conuersione simplici est simplex mutatio situs terminorum et non mutatur quantitas nec qualitas. in conuersione uero per accidentis est mutatio quantitatatis. ideo auctor prius determinat de conuersione simplici quod de conuersione

per accidentis. Et diffinitur conuersio simplex ab auctore. est mutatio predicati in subiectum et e converso manente eadem qualitate et quantitate. et habet hunc modum conuertitur uisus negatiua uisus negatiua. et particularis affirmatiua particularis affirmatiua. quod diffinitio non est generalis. sed solus de scriptiua. et data per posteriora siue per accidentis que sunt nobis notiora. ideo in hac diffinitione ponitur mutatio loco generis seu coloris. Deinde ponitur. predicati in subiectum et e converso. ad omnia conuersionis per oppositionem. Et ponitur manente eadem qualitate et quantitate ad omnia conuersionis per accidentis. in qua est mutatio quantitatatis. In hac tamen conuersione non manet eadem qualitas et quantitas in numero. quia conuertens et conuersa sunt in numero. Sed potest sic diffiniri a priori. Conuersio simplex est formalis conuersionis duarum propositionum utroque termino participantium ordine conuerso manente eadem qualitate et quantitate. uero conuersio simplex de significato formali significat conuersionem per propositionem utroque termino participantium ordine conuerso in genere manente eadem qualitas et quantitas. et sic habet per se fundamētum propter oppositionem conuersam. et per terminum conuertentem. Unde conuersio simplex potest capi dupliciter. Uno modo generaliter pro mutatione predicati in subiectum. et e converso. siue ibi sit mutatio terminorum in terminos infinitos. aut finitos. et sine mutatione qualitatis et quantitatibus: siue ibi sit bona conuersionis formalis aut materialis. et sic uisus affirmatiua de terminis conuertibilibus conuertitur simpliciter. et particularis negatiua in materia remota. Alio modo potest capi conuersio simplex solus pro conuersione formali duarum propositionum utroque termino participantium manente eadem qualitate et quantitate. et isto modo hic diffinitur conuersio simplex. Et potest dici simplex duabus de causis. prima est. quia ibi est simplex mutatio predicati in subiectum sine alia mutatione. Secundo dicitur simplex. quia in hac conuersione propositio per se primo et secundum se totam conuertitur et non gratia sue partis. Uel dicatur sub alijs uerbis quod conuersio dicitur simplex. quia una propositio est illatiua alterius conuertibiliter eo quod conuertens sequitur ad conuersam et e converso. Quod tamen non fit in conuersione per accidentis. in qua licet particularis sequatur ad uisum non tamen e converso. Et non diffinitur sicut quidam dicunt eo quod per se fiat. sed quia una propositio infert aliam bonam conuersionem sine mutatione qualitatis et quantitatibus. Id non ualet obiectio quam faciunt in qua diffinitio nobiliori propositio debetur nobiliori conditio. sed uniuersalis affirmatiua est nobilior negatiua. Et similiter conuersio simplex est nobilior conuersione per accidentis. eo quod conuersio simplex est conuersio

De conuersione

p se: et conuersio p accens fit p aliud. igit. Ad obiectio
ne rñdet q rō pcedit ex falsa suppone. supponē
do q conuersio dī simplex eoq fiat p se. et dī p ac
cidēs eo q fiat p aliud qd nō ē verū. imo conuersio
dicitur simplex propter causam prius dictam:

Secundo sciendū est q p declaratione p
dictorū ponūtur aliquę regule
¶ P^{ri}a ē q particularis affirmatiua dī p^{re}dicato
cōi conuertit formālī i particularē affirmatiuā con
uersione simplici. et similit̄ indefinita. Probatur qz
bene segtur. qdā hō est aial. g^o quoddā aial est hō.
Et ibi est mutatio p^{re}dicati i subm̄ et e contra. igitur
Aliis pbat̄ qz si ista sit hā quidā hō est animal. tē
aliquid idē est homo et aial. signetur illō et sit sortes
et arguatur sic. sortes ē hō. sortes est aial. g^o quod
dā aial est homo. g^o bene segtur de p^{ri}mo ad vlti
mū qdā hō est aial. ergo quoddā aial est hō. qd p
bat̄ p illā regulā cōnāz. qd segtur ad cōs bo
ne cōnē segt ad eius aīas. s. pmissē filogisimī expōsi
torij sequitur ad istā. qdāz hō ē aial. et ad pmissas
filogisimī expōsitorij segtur ista. qdāz aial ē homo
g^o p illam regulam bene segtur qdā hō ē aial. g^o qd
dā animal est homo. ¶ 2^a regula ē. vniuersalē ne
gatiua debite conuertit simplici in vltimē negatiuam
pbat̄ sic. qz bene sequitur nullus hō est lapis. er
go nullus lapis est hō. supposito qz sit de p^{re}dicato
cōi qz si ē de p^{re}dicato singulari non valeret cōnā
pbat̄ igit. regula. qz bene sequitur. nullus hō est
lapis. ergo nullus lapis est homo. qd p^{ri}mo quia oīs
illa cōnā est bona i qua ex opposito cōnā sequitur
oppositū antecedentis. sed sic est de ista. qz ad istā
quidam lapis est homo. que est contradictoria. cō
sequentis sequitur ista. qdam homo est lapis. que
est contradictoria aīas. ergo p^{ri}ma cōnā erit bona
p^{re}terea si nō sequitur nullus homo est lapis. g^o
nullus lapis est hō. oppositum cōnā stabit cū āte
cedente. s. ad ipsū segtur dīdictoriū aīas. g^o due cō
tradictorie stabūt sūt i xitate qd est impossibile. et per
cōs oportet p^{ri}am cōnāz fuisse necessariā. Et si di
catur vltis negatiua et p^{ri}cularis affirmatiua con
uertit simpliciter. g^o vltis affirmatiua et p^{ri}cularis nega
tiua debēt etiāz conuerti simpliciter vel opz dare
causā qre non. Rñdetur q cōnā non valet. et cā ē
qz i vlti negatiua subm̄ et p^{re}dicatū eodez modo sup
ponunt scz confuse et distributiue. et ita sicut p^{re}di
catū negat de subo. ita subm̄ negari potest de p^{re}
dicato. Et sicut i p^{ri}culari affirmatiua tam subm̄ qz
p^{re}dicatū p^{ri}cularit̄ et affirmatiue de se iuicē p^{re}dicā
tur. S. i vlti affirmatiua subm̄ distribuit̄ et non p^{re}di

catum quia nullius propositionis affirmatiue p^{re}
dicatū distribuitur et ita conuertendo simpliciter
vniuersalē affirmatiuam argueret̄ a non distribu
to ad distributū ex pte p^{re}dicati. et cōmitteret̄ falla
cia cōnā. Et pariformit̄ ē i p^{ri}culari negatiua. quia
subz p^{ri}cularis negatiue nō distribuit̄. cū nullius
p^{ri}poīs p^{ri}cularis subiectū distribuitur et p^{re}dicta
tum eius distribuitur eo q est p^{re}dicatum p^{ri}po
sitionis negatiue et ita argueretur a nō distributo
ad distributū et ex pte lbi. et tal̄ mod^o aguedi nō v^z
¶ **Tertio** Sciendū ē q p solōe aliquorū argu
mētorū q poss. tñēi ad conuersionē sim
plicē ponūt aliq̄ documēta q valēt ad facili^{er} con
uertēdū mltas p^{ri}poēs de qb^z ē diff. cltas. P^{ri}m^o docu
mētū ē tale. qz qñ i aliq̄ p^{ri}poē ponit aliq̄ hō ab illo
hō ē: tale hō debet resolui et est suū p^{ri}icipiū si
tale hō bēat p^{ri}icipiū eiusdez significatiōis et rēpo
ris. et si tale hō non bēat p^{ri}icipiū eiusdez significa
tionis et t^{ri}poīs debet suppleri per istud nomen isini
tū q vlt^{is} sic ista. null^{us} hō amat. d^z sic conuertit. nihil
qd amat ē hō. ¶ 2^m documētū ē q ad p^{re} p^{re} conuertē
dū p^{ri}poēs dō obligat̄ eas resoluerē anqz conuertē
tur. ita q resoluat̄ i vltimā cathegoricā bñt̄ subz p^{re}
dicatū et copulā. q facto conuertit̄ sic alie. Ex^m. me
penitet p^{re}cti. hec d^z resolui i istā. ego habeo p^{re}ctē
ciam dō p^{re}ctō. q scō sic conuertitur. bñs penitētia d^z
p^{re}ctō ē id qd ego sū. sūt ista. null^{us} furnus ē i p^{re}ctē. d^z
resolui i istā. nullus furn^{us} ē ens in pane. et sic con
uertit̄. g^o nullū ens i p^{re}ctē ē furn^{us}. ¶ 3^m documētū ē q
p^{ri}poēs de hōis ipersonalib^z. sicut ista. tedet aīas
meā vite mee. itur i antiqz siluā. interest regis bñ
facere. dō bēit sic resolui. Aīa mea h^z tediū de vita
mea. aliqz it vel vadit in āriqz siluam. aliqd quod
spectat ad regē ē bñfacere. et sic dō oib^z alijs i qbus
ponūtur hōis ipersonalia qbus resolutis debent
sic conuertit̄ sicut et alie p^{ri}poēs. ¶ Aliud documētū ē
q p^{ri}poēs i quibus a parte sub^z pōitur obliqu^{us} vlt
signū obliquū d^z resolui i rectū in conuertēte medi
ante illa dictione qvlt^{is} qz posita in tali gñe i tali nu
mero et i tali casu sic obliqu^{us} ponebat̄ et conuersa. vt
cuiuslibz hōis asin^{us} currit. q sic resoluit̄. qlibet hō est
c^oasin^{us} currit: et conuertitur i istā p accens. cui^{us} asinus
currit ē hō. et ista. null^{us} hōis ocul^{us} ē dexter. q sic re
soluitur. null^{us} hō est cui^{us} oculus est dexter. et sic cō
uertit̄ simplici. nullū ens c^oocul^{us} ē et dexter ē hō. Et
gñat̄ oēs p^{ri}poēs similes dñt sūt resolui et conuer
ti. ¶ Aliud documētū est q quādo auctor dīc
vniuersalis negatiua conuertitur in vniuersalez
negatiua. itelligit̄ dñ illa sit de mō loquēdi cōsuetō

Tractatus primus

et de predicato cōi. et de terminis finitis. dñi etiā non arguat a min^o aplo ad magis aplū. ita vt copula teneatur eque ample et eque restricte i cōuertēte et cōuersa. qz alias non valet consequentia.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄rio sic. Aliq̄s hō est gñandus. g^o aliq̄d generādū ē hō. g^o p̄ticularis affirmatiua nō conuertit i p̄ticularē affirmatiuā. 2° arguit. nō sequitur nullus hō ē mulier. g^o nulla mulier ē hō. ergo vniuersalē negatiua nō cōuertit i formālē s̄z cōuersio nē simplicē i v̄lēm negatiuā. 3° arguit. Nō sequitur nullus hō ē spēs. ergo nulla spēs est hō. 4° arguitur. Nō sequitur albus fuit hō. g^o hō fuit albus. supposito qz sortes incipiat nūc fieri alb^o. tūc ista ē v̄a albumi fuit hō que ē añs. et ista est falsa. homo fuit albus que est consequens. igitur.

Ad rōes ad p̄mā dñi qz concedit añs. et negatur cōia. qz non bene cōuertit. sed dñs sic cōuertit. ergo qddā gñandū est v̄l erit homo qz dñs qz termini teneatur eque ample et eque restricte i vna sic i alia. Ad 2^{am} dñi qz conceditur añs. et negatur cōia. qz nō bene cōuertit. s̄z dñs sic cōuertit. nulla mulier ē aliquis hō. ita vt iste terminus hō eodē mō teneatur i cōuertēte sic i cōuersa. Ad 3^{am} dñi qz concedit añs et negatur cōia. qz nō bene cōuertit. s̄z dñs sic cōuertit. ergo nulla spēs est aliquis hō. ad p̄mā hō teneatur i scda p̄ suppositis sic tenebatur i p̄ma. Ad 4^{am} dñi qz anteq̄ illa cōuertat dñs resolui i istā albū ē p̄terit^o hō. et sic cōuertit. g^o p̄terit^o hō ē alb^o.

Conuersio p̄ accidēs ē facere de subo p̄dicatū et de p̄dicato subm manēte eadēz qualitate sed mutata quāritate. et hoc mō p̄uertit vniuersalē affirmatiua in p̄ticularē affirmatiuā. et vniuersalis negatiua i p̄ticularē negatiuā vt ois hō est aial. ergo quoddā aial ē hō. nullus hō ē lapis ergo quidam lapis nō est hō. Circa hūc textū notandū ē p̄mo qz postq̄ auctor determinauit de cōuersione simplici in qua ē sola mutatio p̄dicati i subm et ecōtra. cōn̄ auctor dñeriat dō cōuersionē p̄ accidēs i q̄ ē mutatio p̄dicati i subm cū mutatiōe quāritatis. p̄pōnis. Et dñs itel ligi qz ibi est mutatio quāritatis. i. qz illa p̄pō que sequitur. s̄z cōuertēs nō est eiusdē q̄ritatis cū cōuersa. Et diffinit sic auctor cōuersionē p̄ accidēs. qz ē mutatio p̄dicati in subm et ecōtra manēte eadēz qualitate s̄z mutata quāritate. Et dñs cōuersio p̄ accidēs qz scdm ipam p̄pō nō conuertitur scdm se totaz

et p̄ se primo. s̄z gratia sue p̄tis. s̄z fm suā particula rē. Ut ista. ois hō est aial. cōuertit in istaz. aliquod aial est hō. gratia istius p̄ticularis. quidam homo est aial. Et sic illa p̄pō dñs cōuertit p̄ accidēs que nō conuertitur fm oēs suas singulares s̄z fm aliā quam tñm. ideo talis cōuersio noia per accidēs. naz illud qd conuenit secundū partem alicui cōuenit ei p̄ accidēs. Aduertendū ē tñ qz cōuersio per accidēs pōt capi dupl̄r. Uno mō p̄o p̄ se significato et formāl̄r. et h̄ mō diffinit h̄c et sic significat cōiam p̄positionū vtroqz termino p̄ticipatū ordine cōuersio. i. quib^o manet eadēz qualitas sed mutatur quantitas. Et hoc mō a p̄iori pōt sic diffiniri. Cōuersio per accidēs est formāl̄r cōia p̄pōnis vtroqz termino participatū ordine cōuersio in quibus manet eadēz qualitas s̄z mutatur quāritas. Alio modo capitur p̄o denominato. et tunc illa p̄pōsitiō que hoc modo conuertitur diceretur conuersa per accidēs. et alia diceretur cōuertēs.

Secundo sciendum est qz secundum hāc cōuersionem debite conuertitur vniuersalis affirmatiua in particularem affirmatiuā. Probatur quia hec ē bōa consequentia cum mutatione p̄dicati et subiecti. vt omnis homo est animal. ergo quoddā animal ē homo. Quod patet per illam regulā. quicquid sequitur ad cōsequens bone consequentie sequitur ad ei^o añs. s̄z ad istam. omnis homo est animal sequitur ista. quidam homo est animal per legem subalternarum. et ad istā quidam homo est animal sequitur ista qd quoddam animal est homo per cōuersionē simplicē. ergo ista quoddam animal est homo sequitur ad istam omnis homo est animal per consequentiam de primo ad vltimum. Sed tamē vniuersalis affirmatiua non conuertitur simpliciter. quia tunc argueretur a non distributo ad distributum ex p̄te p̄dicati prime. qz nō distribueretur i prima cū esset p̄dicatum p̄positionis affirmatiue. et tamē distribueretur in secunda cum esset subiectum p̄pōnis v̄lis. Aliter probat. qz si non sequatur. ois homo est animal. ergo quoddam animal est hō. tē oppositū cōit̄is. s̄z nullū aial est hō ad quam sequitur contrarium et etiam contradictorium antecedentis stabit in veritate cum antecedente. et per consequens due contradictorie et etiam due contrarie simul starent in veritate quod est impossibile. Consequentia patet per vnam maximam fūdatam in primo principio qdlibet cum quolibet vel eius oppositum stat. Sicut secundum hanc cōuersionē debite cōuertit v̄lis negatiua in p̄ticularē

De conuersione

negatiua. pbatur qz bec est bōa dñā. nullus hō est lapis. ergo qdam lapis nō est hō. igr̃ vltis negatiua debite ouertitur in p̃ticularē negatiua. añs patet. qz bene seqtur null⁹ hōmo ē lapis. ergo null⁹ lapis est hō. p̃ ouersionē simpliciē vniuersalis negatiue. sz ad istā. null⁹ lapis est hō. seqtur ista quidaz lapis non ē hōmo p̃ legem subalternā. ergo ista quidaz lapis non ē hō sequbatur ad p̃māz scz ad istā nullus hō ē lapis. z sic prima dñā fuit bōa. ¶ Aduertendū est tñ q̃ iste p̃positiōes ois hōmo ē mortu⁹. ois hō est generandus. nullus hōmo est mulier. ois hōmo p̃ter sortē currit. z ois hō iquantū animal ē sēntiū. z sic de alijs non sic cōuertunt. quoddam mortuū est hō. z sic de alijs. sz p̃ma conuertit̃ istaz. quod fuit mortuū est vel fuit hō. alia conuertitur i istā. aliqd̃ gñandū ē vel erit hō. z alia sic conuertit̃ quedā mulier non ē aliqs hō. z alia sic conuertitur aliqd̃ currens ē hōmo ali⁹ a sorte. z alia sic conuertitur aliqd̃ sēntiū inquantū aial ē hō. Et generaliter añq̃ ouersio valeat oportet q̃ termini teneāl eque ample z eq̃ restricte in ouersa z ouertente.

Tertio Sciendū ē q̃ duplex est conuersio. Quedā est cōuersio pp̃rie dicta qñ scz de sub̃o conuerse sit p̃dicatū conuertentis. z d̃ p̃dicato conuerse sit p̃cise subiectū conuertētis nihil addendo z nihil remouendo qd̃ se teneat a p̃e subiecti z p̃dicati. Alia ē conuersio ip̃op̃rie dēā seu reductiua. z est qñ sit additio vel remotio alicuius in sub̃o vel p̃dicato conuerse vel ouertentis. Hoc notato ifertur tale correlariū. q̃ sz p̃mū modum ouersionis non oēs pp̃ōnes vniuersales affirmatiue aut negatiue sunt ouersione p̃ accidēs cōuertibiles. Neq̃ etiā vniuersales negatiue z particulares affirmatiue sunt ouertibiles conuersione simplici. Sed bene fm̃ z^m modūz conuersionis oēs sunt ouertibiles. ¶ Sed iuxta hoc dubitatur quomō conuertuntur iste. Neuter istoz ē albus. z similī ista. Uterq̃ istoz ē albus. Parisi⁹ z rome vēditur piper z sic de sibi⁹. Ad hoc ridet̃ q̃ p̃ma sic ouertitur. nullum albū est aliqs istoz. Scd̃a xō sic ouertitur. aliqd̃ albū ē alter istoz. Sz tertia ante q̃ conuertatur d̃z resolui in aliā pp̃ōnē puta i istā. vtroq̃ istoz locoz venditur piper. z debet sic conuerti. quod venditur altero istoz locoz est piper.

Sed contra p̃dicta arguitur. p̃mo sic. Non sequit̃ omnis hōmo videt lapidē. ergo quidā lapis videt hōiem. q̃ vltis affirmatiua nō debite ouertitur p̃ accñs. ¶ Scd̃o arguitur. non seqtur ois hō est mortuus. ergo qddaz

mortuū est hōmo. cum añs possit ēē ṽz dñe exñ te salio. ergo vniuersalis affirmatiua non cōuertitur per accidens. ¶ Tertio arguitur. Nō sequit̃ nullus hōmo est generandus: ergo quoddam generandum non est hōmo. nec similī sequitur null⁹ senex erit puer. ergo nullus puer erit senex. ergo male ouertitur vniuersalis negatiua. ¶ Quarto arguitur. Non sequitur nullus animal p̃ter hominem est rationale. ergo quoddam rationale nō est animal p̃ter homines. ergo vniuersalis negatiua non debite conuertitur per accidens.

Ad rationes Ad primam dicitur concedendo añs z negando consequentiam. quia non bñ conuertit̃. sz debet sic cōuerti. ergo quoddā videns lapidē nō ē hō. ¶ Ad secundam conceditur añs z negatur dñā. qz committitur fallacia consequentis arguendo a magis amplo ad minus amplum. z sic non valet dñā. ¶ Ad tertiam dicitur per eandem rationē. quia omnes tales male cōuertuntur eo q̃ termini non tenentur eque ample z eque restricte in vna p̃positione sicut in alia. ¶ Ad quartam dicitur q̃ illa male conuertitur sed debet sic cōuerti. ergo quoddam rationale non est animal aliud ab homine resoluendo l y p̃ter in aliud ab. z hoc modo debet fieri in reduplicatiuis z exclusiuis.

Cōuersio p̃ cōtrapositionē ē facere de subiecto p̃dicatū z de p̃dicato subiectū manente eadem ql̃itate z quantitate sz mutatis terminis finitis i terminos infinitos. Et hoc modo cōuertit̃ vniuersalis affirmatiua in vniuersalē affirmatiua. z particularis negatiua in scipsā. vt ois hō est aial. ergo omne nō aial ē non hō. Quidā hō nō est lapis. ergo quidā nō lapis non est non hō. Ande versus. Simpliciter feci. ouertitur. eua p̃ acci Asto per contra. sic fit conuersio rota. Afferit a negat e sunt vniuersali ambe. Afferit i negat o sūt p̃ticulariter ambe. Et sciendū est q̃ signū positū in subiecto p̃positionis que debet ouerti debet poni supra totū p̃dicatū z totū reduci ad subiectum in ouertēte. ¶ Preterea cadē

Tractatus primus

est ouersio propositionis particularis indefinite et singularis.

Circa hunc textum notandum est primo quod determinatio de conuersione simplici et per accidens ubi termini mutantur solum secundum situm. contra auctor determinat de conuersione per contrapositionem ubi termini mutantur secundum situm et significata simul. Et definit eam sic. Contrauersio per contrapositionem est mutatio predicati in subiectum et e contra manente eadem quantitate et quantitate. scilicet mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Et non debet intelligi quod ibi sit propria mutatio subiecti in predicatum et conuersio nisi secundum vocem et non secundum rem significatam. quod tertius finitus et infinitus non significat unam et eandem rem. nec sic sunt unus et idem terminus nisi secundum voces. Et sicut dictum est de alijs diffinitionibus que dantur per posteriora sic etiam dicendum est de ista. Et dicitur ouersio per contrapositionem eo quod terminus prius propositus sit dicto terminis alteri propositus. Unde de terminis finitis et infinitis datur talis regula quod quanto tertius finitus est minus cois tanto finitus sibi contradictori est magis cois. Verbi gratia. homo et animal se habent sicut superius et inferius sic quod homo est inferius ad animal. sed non homo est superius ad non animal. negatio enim de superiori facit inferius. et de inferiori superius. Et hoc quoddam conuersio per contrapositionem non est formalis contraria. quia ut dicunt non tenet in omnibus terminis consimili forma arguendi recta. Et datur instantiam. quod veritas affirmatiua in terminis transcedentibus non potest conuertere. ut non sequitur omnis homo est existens. ergo omne non existens est non homo. quod prima est vera et secunda falsa. quod patet. quod veritas affirmatiua est falsa cuius subiectum per nullo supponit. Similiter dicunt quod particulares negatiua de teris per nullo supponitibus non conuertunt debite hoc ista conuersionem. quod non sequitur secundum eos chimera non est homo. ergo quidam non homo non est non chimera. quod prima est vera et secunda falsa. Quia autem secunda sit falsa patet quia sua contradictoria est vera. scilicet ista: omnis non homo est non chimera. Sed isti male dicunt quod omnes tales debite conuertuntur. Et ad probationes earum dicitur quod subiecta illarum propositionum aliquo supponunt. scilicet per aliquo ymaginabili quod significat. et hoc sufficit. Sicut hec est falsa. omnis non homo est chimera. quod chimera est non homo. et tamen chimera non est non chimera.

Secundo Sciendum est quod secundum istam ouersionem debite conuertitur veritas affirmatiua de teris finitis in veritatem affirmatiua de teris infinitis. probatur. quod hec est bona ouersio per contrapositionem. omnis homo est animal. ergo omne non animal est non homo. igitur. Aliis patet. quod bene sequitur. omnis homo est animal. ergo omnis homo non est non animal. quod animal et non animal

contradiciunt. Et ultra. omnis homo non est non animal. ergo omne non animal non est homo. per conuersionem simplicem veritas negatiue. Et ultra. omne non animal non est homo. ergo omne non animal est non homo. quod homo et non homo contradiciunt ideo de quocumque vere negatur homo. de ipso vere affirmabitur non homo. ergo de primo ad ultimum bene sequitur omnis homo est animal. ergo omne non animal est non homo. Postea feretiam probari aliter. quod sicut animal est superius ad hominem ita non homo est superius ad non animal. ratione infinitationis. ideo sicut animal vltius verificatur de homine ita non homo de non animali. Similiter secundum istam conuersionem debite conuertitur particularis negatiua in particularem negatiua. quod bene sequitur cum transpositione terminorum et mutatis terminis finitis in terminos infinitos. ut bene sequitur. quidam homo non est lapis. ergo quidam non lapis non est non homo. ergo illa ouersio est bona. antecedens patet. quod bene sequitur quidam homo non est lapis. ergo quidam homo est non lapis. quod lapis et non lapis contradiciunt. Et ultra. quidam homo est non lapis. ergo quidam non lapis est homo. per conuersionem simplicem particularis affirmatiue. Et ultra. quidam non lapis est homo. ergo de primo ad ultimum sequitur. quidam homo non est lapis. ergo quidam non lapis non est non homo. et sic particularis negatiua debite conuertitur in particularem negatiua per contrapositionem. Non tamen conuertitur simpliciter vel per accidens. quia ibi argueretur a non distributo ad distributum ex parte subiecti prime quod non distribueretur in prima cum esset subiectum propositionis particularis et tamen distribueretur in secunda cum esset predicatum propositionis negatiue.

Tertio Sciendum est quod determinatis et positis diffinitionibus conuersionis: consequenter auctor ponit in textu duo notabilia. Primum est quod signum positum in subiecto per positionis conuerse non debet poni seu sumi cum predicato propositionis conuertentis sed cum subiecto eius. Et hoc intelligendum est de conuersione simplici et per contrapositionem in quibus manet eadem quantitas et idem signum. et non in conuersione per accidens ubi mutat quantitas. Secundum notabile est quod eadem est conuersio particularis indefinite et singularis. Ratio est quod sicut singularis per uno supposito verificatur ita etiam particularis et indefinita. ideo de ipsis est idem iudicium quo ad conuersiones. sed non quo ad oppositiones ut aliqui dicunt. quod due particulares diuerse qualitatis opponuntur subcontrarie dummodo sint eiusdem subiecti et predicati. et tamen due singulares eiusdem subiecti et predicati diuerse qualitatis non opponuntur subcontrarie.

De ppositione ypothetica

trarie sed poti⁹ dicitur. Ex quo manifeste p³ q³ illi falsi dicunt dicentes idē esse iudiciū de singularibus particularibus et indefinitis quo ad oppositio- nes et eqpollētiās. Sed h³ hoc arguit. ppō singula- ris affirmatiua et singularis negatiua de p³dicatis cōmuni- b⁹ cōuertitur formalit⁹ cōuersione per ac- cidēs. q³ bene segtur. sortes est hō. g³ aliquis hō est sortes. et etiā sortes nō ē asin⁹. g³ aliquis asin⁹ non ē sortes. et nō possūt uerti simpl⁹. cū in illis sit mu- ratio quātitatis. ergo cōuertitur p³ accidēs. et sic p³ dictū notabile erit falsū. q³ illi dicentes q³ nō ē idē iudiciū d³ singularib⁹ et p³icularib⁹ negāt auctore. Quidā tñ excusare volētes ipm dicunt q³ auctor noluit d³ nec sēire q³ p³icularis indefinita et singu- laris eodē mō conuertitur. s³ tñ voluit dicere q³ sic p³icularib⁹ et indefinitis cōuenit posse uerti. sic etiā singularib⁹ cōuenit posse uerti. S³ in h³ non bene eū excusāt. q³ cū tradere deberet artē suffici- entē de cōuersionib⁹. et nō doceat fm ipos q³ p³ p³ositiones singulares d³beat cōuerti. v³ eē dimiut⁹. s³ l³ et Aristo. q³ determinat de uersionib⁹. q³ non est dicēdū. Ideo aliter dicēdū ē. q³ eadē est uer- sio p³icularis indefinite et singularis. Et ad argumē- tū rñdēt dicēdo q³ singularis et p³icularis sūt eiuf- dē quātitatis h³ mō intelligēdo q³ duplex repit quā- titas i⁹ ppōnib⁹. Una ē q³ se tenet ex pte modi enū- ciādi p³dicatū de sub⁹. et isto mō ccedit q³ non ma- net eadē quātitas i⁹ singulari et i⁹ p³iculari. alia ē q³ ritas q³ se tenet ex pte hui⁹ q³ ē reddere locutionē h³am. Et tūc d³ q³ singularis et p³icularis sūt eiuf- dem quantitatis ad h³ q³ est reddere locutionem h³am. cū i⁹ ipis eadez sit cā veritatis. Ex quo pate- re pōt q³ p³positio p³icularis pōt capi dupl⁹. Uno mō specialit⁹ pro p³positione i⁹ qua subijcitur ter- minus cōmunis signo particulari determinatus et sic p³positio p³icularis distinguitur a singula- ri. Alio mō capitur generalit⁹ p³ oī ppōne ad cui⁹ xitātē sufficit veritas pro vno supposito et sic ide- finita et singularis sunt. p³positiones particulares Ideo hoc mō diceretur q³ oīs ppō singularis de mō enunciandi et s³ l³ indefinita uertitur in aliam p³positionē q³ est eiufdē quātitatis nō quātuz ad modū enūciādi sed quātū ad h³ q³ est reddere lo- cutionē h³am. Et ideo oportet dicere q³ sic d³ itel- ligi diffinitio uersionis simplicis q³ est mutatio subiecti in p³dicatū et econtra manēt eadē qua- litate et quantitate in conuertente et cōuersa quā- tum ad hoc quod est reddere locutionem veraz.

Sed contra d³dicta arguitur p³imo sic. Termini finiti et infiniti non

sunt idem termini. g³ in conuersione p³ cōtrapositio- nem nō sit de subiecto p³dicatum. Scdo arguitur. si p³icularis negatiua conuerteretur p³ contrapo- sitionē argueret a nō distributo ad distributū ex parte subiecti conuerse quod nō distribueretur in prima et tamen distribueretur in secunda cum esset p³dicatū p³positionis negatiue g³ tal⁹ cōuer- sio non valet. Tertio arguitur. Nec est bona cō- uersio. aliquis hō est sortes g³ sortes ē homo. et tñ signum nō additur p³dicato conuerse positū a pte subiecti cōuertētis. q³ termino singulari nō d³ ad di signū g³ primū notabile est falsū. Quarto ar- guitur. si illud notabile esset veruz sequeretur q³ vni et eidez termino apponeretur duo signa sino- nima quod est falsū. antecedens patet conuer- tendo istā. quidam homo ē quoddā animal. quia tunc debet sic conuerti. quoddam animal est hō vbi est manifesta nugatio.

Ad rationes Ad primam dicitur di- stinguendo antecedēs. v³ q³ non sint iidem termini secundum vocem et sic negatur. vel secundum rem et vocem et sic conce- ditur. Ad secundam distinguitur aīis vel ex parte eiufdē termini et sic negatur. vel mutato termi- no secundum rem et sic conceditur. modo regula illa intelligitur quando arguitur a termino nō di- tributo in vna ad eundem nō distributum secun- dum rem et vocem alia quod non sit ibi. Ad ter- tiam concedatur totum argumentum et negetur vltima consequentia quia illud notabile suppoit si sit possibile et conueniens q³ tale signum addat p³dicato conuerse. q³ non sit in illis p³positioni- b⁹ i⁹ q³ b⁹ p³di⁹ ē finitū singularis. Ad q³rtā d³ q³ d³ sic uerti addēdo s³bo uertētis h³ additū q³ ē. iō sic uertit q³ dā hō ē q³ dā aīal. g³ q³ dā q³ ē q³ dāz aīal ē hō. Et hec d³ conuersionib⁹ dicta sufficiant.

Equitur de p³positiōe ypothe- tica. P³positio ypothetica ē illa que habet duas cathegori- cas p³positiones tanquam principa- les partes sui. vt si homo currit homo mouetur. Et dicit⁹ ypothetica ab ypo- quod est sub et thesis quod est positio quasi suppositio siue suppositina locu- tio. quia vna pars eius supponitur al- teri. P³positionū ypotheticaz alia ē p³ditioal. alia copulatiua. alia disiunctiua.

Tractatus primus

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam auctor
superius definiuit de propositione categorica de qua
principali tractat in hoc capitulo. inter iterum definit
nare de propositione hypothetica que componitur ex pluri
bus categoricis. Et sequitur categorica sicut compositio
sui sua compositio. Item primo sic definitur. Pro
positio hypothetica est illa in qua coniunguntur due cathe
gorice per aliquam coniunctionem. Pro cuius declaratione
est notandum quod propositio hypothetica potest capi dupliciter. vno
modo per significatum eius formale. et tunc significat respec
tum rationis fundatum super duabus categoricis coniunctis
per aliquam coniunctionem copatis ad suum significatum comple
tum. Alio modo capit per denotatum et tunc est quodam comple
tus ex duabus categoricis coniunctis per aliquam coniun
ctionem. Et hoc modo non definitur quod non habet vnum per se coe
ptum nec vna additatem. Sed primo modo hoc definitur. In qua
definitione ponitur hoc relatiuum illa quod refertur generis dif
finitur. Et residuum ponitur ad orationem. propositio categorica
est. vbi hoc totum. scilicet illa que habet duas categoricas iun
ctas per aliquam coniunctionem ponitur ad circuloquendum
sua propositio orationem que non est ignota. id est ponitur eius funda
mentum ad notificandum nobis orationem. Et de intelligi pos
set diffinitio. propositio hypothetica est illa que habet duas ca
thegoricas mediate vel immediate. explicite vel impli
cite. coniunctas per aliquam coniunctionem aut per aliquam sibi
equalis. vel includens actualiter coniunctionem. Et de me
diate. quod est aliquid hypothetica que immediate non componitur
ex duabus categoricis. Et de implicite per istas propositio
nes. magistro legente pueri perficiunt. sole lucere dies
est. In quibus ponuntur due categorice implicite et co
iunctio vniens predicatum. quod ablatiuum positi absolute
ponitur resolui per dum per si vel per quod. Et de per aliquam sibi eg
ualens vel includens actualiter coniunctionem. quod multum sunt
hypothetice in quibus non ponuntur formati aliquam coniunctiones
sed solus actualis. vbi patuit in predicis propositio. Item per quod
due propositioes categorice in propositioe hypothetica se habent
ut materia et compositio coniunctionis ut for. que si sit nega
ta propositio hypothetica erit negata. et si sit affirmata erit
affirmativa. et sic ponitur dici quales cum habeant copulas
principales affirmatas vel negatas. Sed non dicitur quante. quod
quantitas propositio se habet ex parte subiecti. sed subiectum non est pars
hypothetice nisi bene remota. sed a partibus remotis
non de fieri denotatio. ergo etc.

Secundo sciendum est quod propositio hypothetica de ab ypo
sitione subiecti et thesis positio. quasi suppositio i
ua locutio. Et si dicatur in propositioe hypothetica non enunciat
vna propositio de altera cum vna non se habeat per modum subiecti
et alia per modum predicati. illa locutio non de dici super
positiua. Ad hoc respondendo ante et negando contrariam.
quod hypothetica non de suppositiua locutio. eo quod ipsa

vna sit subiectum et alia predicatum. sed quod ipsa vna cathego
rica est in potentia ad aliam. et se habet per modum determinati
onis: id est aliquo modo sibi supponitur. Et si ulterius dicatur
vnum opus non constituit aliud. sed pro categorica et hypo
thetica opponitur cum sint membra diuidentia propositioes. sed
categorica non constituit hypotheticam. Ad hoc respondetur nega
do maiorem et distinguendo minorem. vel si categorica
et hypothetica capiuntur per se significatis. et sic acci
ditur quod opponitur nec vna est per alterum. Sed si ca
piantur per denotatis. et sic negatur cum hoc modo vna nul
lo modo est pars integralis alterius.

Tertio sciendum est quod inter auctorem notificat
propositioes hypotheticas per diuisionem. et ex
gitur determinando de modis eius. ibi. aditionalis. etc.
dicitur sic. propositioes hypotheticarum alia aditionalis alia
copulativa et alia disiunctiva. et ultra has species ponuntur
aliqua alias tres species. scilicet causalis localis et temporalis. vbi
tamen ille reducitur ad predictas. Et ipsarum sic habetur
sufficiencia. quod in omni propositione hypothetica coniunguntur due
categorice. vel coniunguntur per voces tamen et sic est
disiunctiua. vel per voces et significata. sit. et hoc est dupliciter
vel illa significata denotant se habere per modum antecedentis
et consequentis et sic est aditionalis. vel copulatur per modum di
uersorum. et sic est copulativa. Ex quo patet quod in aditiona
li in qua vniuntur due categorice per modum antecedentis
et consequentis et per modum vni. magis denotatur vniiri quod
in aliis in quibus vniuntur per modum vniuersorum. Ad copula
tiua hoc reducitur temporalis et localis. vbi temporalis est illa
cuius partes copulantur per aduerbiu temporale dum. aut per
aliquid sibi equiuale. ut fortis currit dum plato dis
putat. Et ad veritatem eius requiritur quod illi duo actus qui
enunciantur exerceantur in eodem tempore. Et ad falsitatem eius
requiritur quod in diuersis temporibus exerceantur et ideo temporalis re
ducitur ad copulatiua. quod tamen valz dicere fortis cur
rit in alio tempore et in illo plato disputat. Sicut localis est
illa cuius partes copulantur per aduerbiu locale vbi.
Ideo denotatur localis ad aduerbiu vbi. et ad verita
tem eius requiritur quod illi duo actus qui enunciantur exercean
tur in eodem loco. ad falsitatem requiritur quod non exerceantur in
eodem loco sed in diuersis. quod tamen valz dicere fortis cur
rit vbi plato disputat. siue fortis currit in alio loco
et in eodem plato disputat. Sicut causalis sub conditiona
li continetur. quod causalis significat ordinem quem etiam aditiona
lis importat. distinguentes tamen habent a aditionali dicunt
quod conditionalis importat solam contrariam propositioem. sed causalis i
portat causam contrariam. Vnde causalis propositio est illa in qua
coniunguntur due categorice per hanc coniunctionem
neque quod. vel aliquid sibi equiuale. ut quod sol lucet
dies est. Et ad eius veritatem requiritur quod ante sit causa
consequentis. Et ad falsitatem quod ante non sit causa consequentis.

De ppositione ypotetica

S3 *pro* p^oca arguitur p^o sic. bec ē ypoteti-
ca. sortes currit q mouet. z tñ ibi n̄
iungūtur due cathegorice per aliq̄ diuisiones
q̄ diffinitionē p^ois ypotetice. **C2** arguit sic.
ex duob^o ētib^o in actu n̄ pōt fieri vnū tertiū. sed
due cathegorice s̄t due p^oes i actu. q̄ ypotetica
non pōt fieri ex duab^o cathegoricis. **C3** arguit
sic. si ista vox. a. iponere ē ad significādū tñ q̄cum
ista p^o. si sortes currit sortes mouetur: eēt p^o
ypotetica: z tñ i ea n̄ iungūtur due p^oes cathgo-
rice per aliq̄ diuisionē. ergo s̄ diffinitōez. **C4**
arguitur sic. qdā p^o ē copulatiua z diuisiua s̄t.
vt sortes currit. vel plato z iohannes disputat. q̄
mēbra diuisionis coincidūt.

Ad rōnes Ad p^omā dī q̄ distinguit maior:
vel formalī. z sic negatur. v^o x̄
tualit^o z sic cedit. Et eodē mō dicat ad miorē:
Ad scdaz dī q̄ cedit maior nisi vnū sit m^o porē.
tia ad reliquū. mō vna cathegorica ē i potētia ad
aliā. Et ē q̄ due cathegorice se hñt i potētia re-
spēū copule diuisionalis cū habeant se vt mā. p
pōis ypotetice. Ad tertiā dī q̄ casu admissō dī
q̄ equalēter ibi essent due cathegorice diuicte
p aliquā diuisionē. z h̄ patere pōt in expositiōe
diffinitōis. Ad quartā dī q̄ distinguit aī. v^o re-
spēū eīsdē. z sic negatur. vel respēū diuersorū
z sic cedit. sic itelligēdo q̄ aliqd idē cplexū pōt
dici copulatiua z diuisiua per respectum ad
diuersas copulas.

Conditionalis est illa in qua iungūtur
due cathegorice per hāc coniūctionē
si. vt si sortes currit sortes mouet. Et
illa cathegorica cui imēdiate pponit
illa coniūctio si dī aī. reliqua vero
p^ois. Ad veritatem pditionalis erigit
q̄ aī non possit esse verum sine con-
sequente. vt si homo est: animal ē. An
omnis pditionalis vera est necessaria
z omnis falsa est impossibilis. Ad fal-
sitate conditionalis sufficit q̄ aī pos-
sit esse verum consequente exīte falso
vt si homo est: album est.

Circa hūc textū notādū ē q̄ hic aī auctor
determinat de mēbris ppositionis ypotetice z
p^o determinat de pditionali. q̄ perfectior ē alijs
ypoteticis. eo q̄ in ipa vniuntur cathegorice per
modū aī. z cōis. cum oīs cōia silogistica z gñā

liter oīs argumētatio sit p^o ypotetica. cū i ipis
iungūtur due p^oes cathegorice p istā diuicte
q̄. In alijs at ypoteticis iueniūtur solū due cath-
gorice p modū diuersaz p^oū. iō pus deīmiat
de pditionali q̄ de alijs ipaz p sic diffiniens. Con-
ditōalis ē illa i qua iungūtur due cathegorice p
aliq̄ diuisionē pditionale siue h̄ fuerit explicite
vel implicite siue formaliter aut equialēter. q̄
de equalētib^o idē est iudiciū. Et dī talis p^o dicit
onalis. q̄ ponit veritatem sui cōis pditionaliter. deno-
tando consecutionē vni^o p^ois ad aliā. Ex q̄ ps. q̄
ad cpletā rōez conditionalis sufficit q̄ vna p^o
denotetur sequi ad aliā. Sed i cālī vltra hoc reg-
ritur. s. q̄ aī sit cā cōsequētis. vt h̄. q̄ sole lucen-
te dies sit. z sic cālīs addit cālitate aī. respectu
cōsequētis vltra conditionalē. Rōne c^o plus reg-
ritur ad veritatem ei^o q̄ ad veritatem conditionalē. Un-
p^o cōditionalis pōt capi duplī. vno^o p^o p se si
gnificato. z tūc significat respectū rōis fundatū
i duab^o cathegoricis coniunctis p aliq̄ coniūctio-
nē conditionalē. sic q̄ h̄ aī pro fūdamēto. vel il-
lud quod se h̄ per modū aī. z cōsequēs p ter-
mino. Et illa coniūctio si est nota illatiōis. alio^o
pōt capi pro denotato. z tūc ipē cathegorice diun-
cte p aliquā diuicte pditionalē quaz vna deno-
tatur inferre aliam dī. rōditionales. Et capitur
hic p modo z n̄ z. Un i diffinitōe p^oca ponitur il-
la loco gñis. z residuū ponitur ad dī. az aliarum
p^oū. i qbus n̄ iungūtur due cathegorice p
aliq̄ diuisionem pditionalē. Et illd totū circūlo
q̄tur nobis vna p^oam dī. az pditionalis.

Scdo sciendū est q̄ hic aī auctor subiūgit
quoddam notabile dicens q̄ diuicte
conditionalis notat ordinem. ideo cui pponitur
illa cōiūctio si. ē aī. z alia p^o ē cōsequēs. Deinde
subiūgit quid requiritur ad veritatem conditiona-
lis dicens q̄ ad veritatem conditionalis requiritur
q̄ aī non possit eē verū sine consequēte. Cuius
ratio ē: q̄ conditionalis h̄a ponit cōsequētiaz ne-
cessariā. z in bona cōia impossibile ē aī eē verū qn
cōis sit verū. q̄ ex h̄o nūq̄ sequitur falsū. igitur
Alia rō ē. q̄ ad veritatem rei i cā cōuertibili sequit
tas rei in effectu. Ex quo infertur q̄ oīs conditio-
nalis h̄a est necessaria. z falsa ē impossibilis. S3 ad
falsitatem pditionalis o3 q̄ aī possit eē h̄us sine cō-
sequēte. Rō est. q̄ sicut dī ē pditionalis solū dī
notat cōiam vni^o ad aliā. Sed ad hoc q̄ sit ma-
la cōia sufficit q̄ aī possit eē h̄um cōite exīte fal-
so. vel q̄ pro nullo tēpore cōis necessario sequit
ad aī. quod denotatur in cor. ditionali falsa. Ex

Tractatus primus

quo patet qd aliqua conditionalis est χ a cuius qlibet pars est impossibilis. Et ea que dicta sunt debent intelligi de conditionalibus affirmatiua et negatiua

Tertio sciendum est qd a tota conditionalibus affirmatiua duobus modis arguitur. Uno modo a positione antea ad positionem consequentis. ut hic. si sortes currit sortes mouetur. 2º modo a destructione consequentis ad destructionem antea. ut si sortes currit sortes mouetur. si sortes non mouetur. si sortes non currit. et duobus aliis modis male arguitur. scilicet a positione consequentis ad positionem antea. ut si homo currit homo mouetur. si homo mouetur. si homo currit. non valet. 2ºº a destructione antea ad destructionem consequentis. ut si homo currit homo mouetur. si nullus homo currit. si nullus homo mouetur. non valet contra. Sed iuxta hoc dubitatur. vtrum ois conditionalis sit χ a cuius qlibet pars est impossibilis. si est querere vtrum ad impossibile sequitur quodlibet. et vtrum sic. quia non est maior ratio quare vnum impossibile sequatur quod aliud. Item ad sortes esse et non esse sequitur sorte esse asinum. maxime sic arguendo. sortes est et non est. si sortes est vel homo est asinus. si homo non est: ergo sortes est asinus. ¶ In oppositum arguitur. quia ois argumentum inferens aliquid infert gratia alicuius habitudinis que est antea ad consequens ut visus est et conditionalis. et sic in ois argumento terminus inferens et terminus illatus habent aliquam habitudinem quod non est respectu impossibilis ad quodlibet. ergo ad impossibile non sequitur quodlibet. pro solutione notatur qd impossibile duobus modis potest considerari. Uno: secundum possibilitatem que est circa compositionem propositionis impossibilis. 2ºº consideratur quantum ad ea ex quibus fit talis compositio impossibilis. Tunc dicitur qd impossibile per modo nihil infert in quantum habet. Probatur qd impossibilitas de se nihil est. sed consequentia fundatur in inclusione consequentis in antea. et nihil nihil includit. igitur. 2ºº dicitur qd impossibile consideratum 2º modo infert ea que in ipso sunt inclusa. ut hominem esse asinum infert hominem esse rudibile. igitur. Dicitur tertio ad dubium qd ad impossibile non sequitur quodlibet. patet. quia impossibile non habet habitudinem ad quodlibet quod requiritur antea qd impossibile possit inferre quodlibet. quia omnis consequentia tenet gratia alicuius habitudinis. Quis cum impossibili bene sciet quodlibet. quia si impossibile sit verum quodlibet esset verum. Et ad argumenta responderetur qd non sit maior ratio quare vnum infert quod aliud cum aliquando sit conuenientia et habitudo termi-

norum vnius impossibilis ad aliud. Ad secundam negatur antecedens. sed bene sequitur cum sorte esse et non esse stat sorte esse asinum.

Sed contra predicta arguitur primo sic. bene conditionalis est vera. si sortes currit sortes mouetur. et tamen non est necessaria. cum vtraque pars sit contingens. non ois χ a est necessaria ¶ 2º arguitur sic. In ista propositione. aial currit si homo currit. aial est antea cum precedat aliam propositionem. et tamen non sequitur ista coniunctio. si ergo textus est falsus. in quo dicitur qd antea sequitur istam coniunctionem si ¶ 3º arguitur sic. si textus esset verus sequeretur qd ista conditionalis esset vera. si homo currit aliqua propositio est conditionalis. et si similiter ista. si nulla propositio est negatiua aliquid propositio est negatiua. et similiter ista. si nulla propositio est χ a aliquid propositio est vera. contra est falsum. ergo et antea. contra patet. quia antea non potest esse verum quin consequens sit verum. ¶ 4º arguitur sic. ista est falsa. non si homo currit homo mouetur. et tamen antecedens non potest esse verum consequente existente falso. ergo etc.

Ad rationes Ad primam dicitur qd conceditur maior et negatur minor. Et ad probationem conceditur qd vtraque pars est contingens. et negatur consequentia. quia est habitudo necessaria vni ad aliam. et hoc sufficit ad eius necessitatem. ¶ Ad secundam distinguitur maior. vel capiendo antea ut tamen valet sicut prece-

dens. et tunc conceditur qd aial currit est antea. vel capiendo antecedens ut tamen valet sicut ois vere vel apparenter inferens aliquod consequens. et tunc negatur. ¶ Ad tertiam dicitur qd textus intelligitur de propositionibus conditionalibus quorum partes non habent reflexionem supra se. modo iste habet reflexionem supra se. et illud quod requiritur ad veritatem conditionalis requiritur ad eius necessitatem. Et ad falsitatem eius sufficit qd deficiat vna illarum conditionum requisitarum ad eius veritatem. ¶ Ad quartam dicitur qd textus intelligitur de conditionalibus affirmatiuis. et non negatiuis quare non preedit ratio. Copulatiua est illa in qua coniunguntur due categorice per hanc coniunctionem. et ut sortes currit et plato disputat. Ad veritatem copulatiue exigitur vtraque partem esse veram. ut homo est aial. et deus est. Ad falsitatem eius sufficit alteram partem esse falsam. ut homo est aial. et equus est lapis.

De ppositione ypothetica

Circa hanc tertū notādū ē qd dēmiato d p pōe conditōali. h dicitur f3 ordinē pū positū auctoz dēmiat d p pōe copulatiua ipaz p sic diffiniēs. p pō copulatiua ē illa i q conūgūtū due cathegorice p b. c. conūctionē. z aut p aliqd sibi equalens. q diff. sic ē itelligēda. p pōitio copulatiua ē illa i q explicite vel iplicite mediate vel imediate conūgūtū due cathegorice per istā conūctionē copulatiua z aut p aliqd sibi equalēs. z sic dicitur sub se tpalē. localē. copulatiua d ēminis d p dīcamēto substantie. z d p dīcamēto qritatis. z sic de alijs. Et m d tpali. vt qñ sol lucet dies ē. Et de locali. vt fortes ē vbi plato nē. De copulatiua d ēmis sū stātie vt bō ē aial q est alb. De copulatiua d ēmis p dīcamēti qritatis. vt fortes ē tā. qñ ē plato. z in istis aliquid ponitur qd equalit istī conūctio ni copulatiue et. Unī illa conūctio z p r capi dupl. vno copulatiue vt. f. conūgit multas p pōes. z tē fac p pōitionē copulatiua ypoteticā. Alio p r capi copulati. z h dupl. vel vt conūgit iter ēminos a pte subiecti positos vel a pte p dīcati. et vtroq mō constituit p pōes cathegoricā d coplato extrēo

Scdo sciendū ē q ad vītātē copulatiue regritur vt rāq pte eē xam. Ratio ē. qz copulatiua ponit ābas suas ptes sū. assumēdo ipas f3 sua significata. ideo ad vītātē copulatiue regritur q vt rāq ps eius sit x. ipa. n. est sicut totū itegralis respectu suarū ptiū. Sed ad eē totū itegralis regritur eē cuiusq ptiis pncipalis eius. ideo ad vītātē copulatiue regritur vītās vt rāq sue ptiis. Quid tū in tpali vltia h aliud regritur. f. qz dōe ptes sū hē pte eodē tpe. Similī in locali regritur vt rāq pte eē verā pte eodē loco. vt hic fortes currit vbi plato disputat. hēni n requiritur ad ipā iquantū ē copulatiua s3 iquantū est talē copulatiua eo q spēs addit aliqd vltia suuz genus. mō tpalis z localis sū spēs copulatiue. ideo plus regritur ad vītātē ipaz qz ad copulatiua iquantū copulatiua. Unī ad possibilitatē copulatiue n sufficit ābas ptes eē possibiles. qz tūc ista eēt possibit. fortes currit. z fortes n currit. cū vt rāq ps sit possibilis. sed vltia h requiritur q ambe ptes sū sibi inuicē ppossibiles. S3 ad necessitatē copulatiue regritur necessitas vt rāq ptiis pncipal. Et ad cōtingētā eius sufficit vñ pte eē contingentē dūmō alteri n repugnat. qz si alteri pti repugnaret tota copulatiua eēt ipossibilis. S3 ad ipossibilitatē ei sufficit q vna ps ei sit ipossibilis vel vna alteri incōpossibil. S3 ad falsitatē copulatiue affirmati

ue sufficit alterā pte eē falsā. rō ē quia ipa pō nit sū mul ābas ptes eius sū. p pō vltis oēs suas singul a res. g. p p falsitatē vni cathegorice ipa tota ē falsā. Et q ps q arguēdo a falsitate vnius cathegorice ad falsitatē totū copulatiue est bona dīa. Et sic p3 qd regritur ad vītātē z falsitatē copulatiue. Et h d3 itelligi d copulatiuis affirmatiuis z n negatiuis. Ad vītātē aut copulatiue negatiue regritur z sufficit vītās vni suaz ptiū. Sed ad falsitatē ei regrit z sufficit falsitas cuiuslibz sue partis. vt dī aliter q ad vītātē copulatiue negatiue regrit illd qd sufficit ad vītātē dīstīctiue affirmatiue dpositē ex ptiū dīctītib ptiū copulatiue affirmatiue. Et sū ad falsitatē copulatiue negatiue regrit illd qd regrit ad falsitatē dīstīctiue affirmatiue dpositē ex ptiū dīctītib ptiū copulatiue negatiue. Unī oib ypoteticis pōt dari dīctio serendo negationē ad copulā pncipalem vel pponendo negatōes totū p pōni. qz non ē veri dare dīctiōes qz totū p pōni pponere negatōes. Similī etīā i copulatiuis potest haberi talis regula q copulatiua z dīstīctiua de ptiū dīcentib contradicunt.

Tertio sciendū ē q sunt qtuor regule ad arguendū in copulatiuis. pma ē q a tota coplata affirmatiua ad qlibz pte ei pncipalē est bōa dīa. vt bñ segf. fortes currit z plato disputat. g plato disputat. Seda regula est. a pte copulatiue affirmatiue ad totā copulatiua affirmatiua n valet dīa nisi vna ps sit aīis ad aliā z iherat ābas ptes simul. Exēplū pmi vt non segf. fortes currit. g fortes z plato disputat. Exēplū scdū vt fōtes currit ergo fortes z bō currit. s3 solū hoc ē grā matie. Et rō istaz duaz regularū est ista qz a p pōne hūte plures causas veritatis ad p pōitionē aliq illarum causarū iportantē ē bona dīa z nō eē. s3 copulatiua affirmatiua h3 plures cās sue veritatis. f. xītat ē suaz ptiū pncipaliū. ergo arguendo a tota copulatiua affirmatiua ad qlibz pte ei pncipalē ē bona dīa. vt dīc pma regula. z n eē sic dīc scda. Tertia regla ē q a tota coplata negatiua ad qlibz ei pte pncipalē n valet dīa vt n segf. n fortes currit z plato disputat. g fortes n currit z plato n disputat. Quarta regla ē q a pte copulatiue negatiue ad totā coplatiua negatiua v3 dīa. vt bñ segf. n fortes currit. g n fortes currit z plato disputat. vñ ista p pō copulatiua negatiua n fortes currit z plato disputat n sūgt qz fortes n currit z plato n disputat. s3 sūgt qz n ē ita sic ista p pō affirmatiua sūgt fortes currit z plato disputat. z ita dīcī de oib copulatiis negatiuis.

Tractatus primus

Sed contra ^{dicta arguitur.} ^{prio sic.} ^{hec} ^{ē copulatiua.} ^{sortes et plato} ^{currūt.} ^{et tñ ibi nō sūt due categorice.} ^{g. contra} ^{diffinitionē copulatiue.} ^{Secūdo arguitur sic.} ^{hec} ^{ē copulatiua.} ^{ois homo currit.} ^{et tñ ibi nō cūgunt} ^{due categorice} ^{paliqūa cūctionē.} ^{g. diffinitio} ^{nē.} ^{maior pz qz cōtiet istas.} ^{sortes currit.} ^{plato cur} ^{rit et sic de alijs.} ^{Tertio arguitur.} ^{totū tñ valz sic} ^{q̄libet ps.} ^{ergo ad h. q. copulatiua sit falsa} ^{oz quāli} ^{bet pte eius eē falsam.} ^{et sic nō sufficit falsitas vni} ^{us suaz prium.} ^{Quarto arguitur sic.} ^{hec ē copu} ^{latia affirmatiua falsa.} ^{sortes fuit vbi adā fuit.} ^{et tñ} ^{ābe presili.} ^{sc. h. e. g. male dī i textu q. ad verita} ^{tē copulatiue sufficit et regit vtrāq. pte eē veraz.} ^{mior pz.} ^{qz ista ē h. a. adā fuit.} ^{et sic ista.} ^{sortes fuit.}

Ad rationes ^{ad primā dī q. distingui} ^{tur maior vel q. ly et copu} ^{let iter terminos et sic negat.} ^{vel iter ppōnes et sic} ^{proceditur.} ^{Ad secūda dī q. negatur maior.} ^{et ad p.} ^{bationē cōcedit aīis et negatur cōia.} ^{qz illd nō suffi} ^{cit s. requirit q. aliquid cōtineat actualr duas ca} ^{thegoricas cūctas p hanc cōiunctionem et.} ^{Ad ter} ^{tiam distinguitur aīis vel capiēdo totū categori} ^{reumatice et sic negatur.} ^{vl sine categoriematice} ^{et sic cōcedit s. negatur cōia.} ^{qz capiēdo totū cathe} ^{goreumatice cōcedit q. ad h. q. tota copulatiua sit} ^{falsa sufficit vna pte eē falsam.} ^{Ad quartā dī cō} ^{dēdo maiorē et distinguēdo minorē.} ^{vel q. ille ptes} ^{ppōnis q. explicite ibi ponitur sint h. e. et sic conce} ^{ditur.} ^{vl ptes i quas resoluitur q. impl. cite dicunt} ^{partes copulatiue simpliciter dicte et sic negatur.} ^{Disiunctiua est illa i qua cūguntur due} ^{categorice p hanc cūctionem vel.} ^{vt} ^{sortes currit vl plato disputat.} ^{Ad ve} ^{ritatē disiunctiue sufficit altera ptem eē} ^{veram.} ^{vt homo ē aīal vel equus est la} ^{pis.} ^{Tamen permittitur q. vtrāq. sit ve} ^{ra:} ^{sed non ita proprie.} ^{vt hō ē animal} ^{vel equus est hūmibilis.} ^{Ad falsitatez} ^{eius erigitur vtrāq. partem esse falsaz} ^{vt hō est asinus vel equus est lapis.}

Circa hunc textū ^{notandū est.} ^{p. q. hic consequē} ^{ter auctor determinat de ppōne disiunctiua i qua} ^{uniuntur due categorice fm voces tñ ipaz pri} ^{mo sic diffiniens.} ^{Propositio disiunctiua est illa in} ^{qua uniuntur due categorice p hanc cūctionem} ^{vel aut per aliqd sibi equiualens.} ^{Que diffinitio} ^{debet sic intelligi.} ^{q. disiunctiua est illa in qua ex}

^{plicite vel implicite uniuntur due categorice cō} ^{iuncte p hanc cūctionem vel.} ^{aut per aliqd sibi eg} ^{uales.} ^{Et dī ppō disiunctiua eo q. ibi ponitur cū} ^{ctio disiunctiua q. coniungit voces et cūgunt signi} ^{ficata.} ^{Ex quo pz q. duo sunt actus eius.} ^{prim} ^{est coniungere voces p que cōuenit cū alijs cūi} ^{ctionibus et rōne cuius dī cūctio.} ^{Secūdu est} ^{disiungere significata.} ^{et p hoc differt ab alijs speci} ^{ebus coniunctionis.} ^{Unde hec cūctio vel pōt} ^{capi dupl. r. vno mō disiunctiue et sic cūgit iter p.} ^{positiones et cōstituit ppōne ypotheticā et isto mō} ^{capitur hic.} ^{Alio mō capitur disiunctim et sic cūi} ^{git inter terminos et cōstituit ppōnes categoricā} ^{de disiuncto extremo.} ^{et hoc dupliciter.} ^{Uno.} ^{vt} ^{cōiungit iter terminos a pte p̄dicati positos.} ^{et sic cō} ^{stituit ppōnem de disiuncto p̄dicato.} ^{vt hō est aīal} ^{rōnale vel irrationale.} ^{Alio mō vt cūgit iter ter} ^{minos a pte subī positos et sic cōstituit ppōne cathe} ^{goricā de disiuncto subō vt sortes vl plato sedet.}

Secundo ^{sciendum ē q. ad veritatē disiū} ^{ctiue affirmatiue sufficit q. vna} ^{ps eius p̄ncipalis sit vera.} ^{Cuius ratio est.} ^{qz disiū} ^{ctiua ponit duas categoricas disiunctiue.} ^{ideo de} ^{suo significato formali ponit vnam categoricaz} ^{nō tñ determinate hanc vel illā sed indeterminate} ^{ideo ad eius veritatē sufficit vnam prem eē verā} ^{Et ad eius possibilitatē requiritur q. vna ps eius} ^{p̄ncipalis sit possibilis.} ^{vt sortes currit vel hō est} ^{asinus.} ^{Et ad necessitatē eius requirit q. vna ps} ^{eius p̄ncipalis sit necessaria vel cōposita ex p̄ib} ^{legem dīdictorū vel dīriaz p̄icipantib.} ^{qz neces} ^{se est vna illaz eē verā.} ^{et ad iposibilitatē ei} ^{requiritur vtrāq. ptem ei} ^{eē impossibilem vt hō est asi} ^{nus.} ^{vel equ} ^{est lapis.} ^{qz si vna eēt poss. bilis tota} ^{disiunctiua eēt possibilis.} ^{Et ad cōtingentiā eius req} ^{ritur q. quelz ps eius sit cōtingens et altera ipos} ^{bilis.} ^{Sed ad falsitatem disiunctiue affirmatiue re} ^{quiritur vtrāq. ptem eē falsam.} ^{qz si vna ps esset} ^{vera tota disiunctiua eēt h. a.} ^{qz pz qz disiunctiua re} ^{quiritur ad quālibet ei} ^{pte.} ^{ergo si vna ps disiuncti} ^{ua sit h. a. tota disiunctiua erit h. a.} ^{quia ex vero non} ^{sequitur nisi verū.} ^{ergo ad falsitatem disiunctiue} ^{requiritur falsitas vtriusq. sue partis.}

Tertio ^{sciendū est q. auctor solū locut} ^{ē d} ^{disiunctiuis affirmatiuis.} ^{iō ad ma} ^{iorem explicatiōez habēdā hic ostenditur quid re} ^{quiratur ad veritatē disiunctiue negatiue.} ^{Unde} ^{ad eius veritatē requiritur vtrāq. pte eē veraz.} ^{Et} ^{ad falsitatem eius requiritur falsitas vni} ^{suarū} ^{partium p̄ncipalium.} ^{Vel dī q. ad veritatē dis}

De equipollentijs propositionum

functione negatie regitur illud quod requirebat ad veritatem copulatie affirmatiue pposite ex pteb' extra dicentib' pteb' disiunctiue negatie ante q' sibi supradederetur negatio. Et ad falsitatem ei' requirit' ynam pte' esse falsam. Vel aliter d' q' illud quod requirit' ad falsitatem disiunctiue affirmatiue requirit' et sufficit ad veritatem disiunctiue negatiue. et illud quod sufficit ad veritatem affirmatiue sufficit ad falsitatem negatiue. Unde ponunt' hic due regule. Prima e' a tota disiunctiua affirmatiua cuius destructione yni' pte' pncipalis ad aliam partem pncipale' destructione est bona cōia. vt bene sequitur. sortes e' hō vel plato e' asinus. sed plato non e' asinus. g' sortes e' hō. Secunda regula est. a quolibet pte' pncipali disiunctiue affirmatiue ad totam disiunctiua affirmatiua e' bona cōia. hū cni' sequitur sortes currit ergo sortes currit vel plato disputat. Istis autem regulis positis pōt' facili' poni yna alia de negatiuis. s. arguēdo a tota disiunctiua negatiua ad quālibet pte' ei' pncipale' e' bona cōia. vt bñ sequit' non hō est asinus vel homo e' equus ergo nullus hō est asinus et null' homo est equus.

Sed contra p'dicta arguitur. Primo sic hec e' disiunctiua. petre fac ignem vel petre lege. et tamē in ea non coniungunt' due cathegorice. g' diffō mala. Secūdo arguitur sic. hec est yna disiunctiua. nō homo e' asinus vel equ' e' risibilis. et tamē nulla ps ei' est vera. ergo text' est falsus. Tercio arguit' sic. diunctio disiunctiua de sua natura habet disiungere. ergo p illas non pōt' coniūgi due cathegorice. q' diungere et disiungere sunt actus oppositi. Quarto arguitur sic. hec e' disiunctiua falsa oēs homines sunt asini vel hoies et asini sunt asini. et tamē yna ps est vera scz hec asini sunt asini. et sic ad falsitatem disiunctiue non regrit' falsitas ytriusq' sue partis.

Ad rationes Ad pma' dicit' q' illa e' equipollens disiunctiua. Ad 2^{am} d' q' text' intelligit' de affirmatiuis et nō de negatis. Ad 3^{am} cedit' aia et distinguitur cōis vt respectu eiusdē et sic cedit'. vel respectu diuersor' et sic negat'. Ad 4^{am} d' q' illa pōt' e' yna copulatiua et sic e' vera q' vtraq' ps ei' est vera. Vel pōt' e' yna disiunctiua negatiua et sic est falsa. et sic negatur q' yna ei' pars pncipalis sit vera. q' ista est falsa oēs homines sunt asini. et etiā ista est falsa homines et asini sunt asini. Et hec de ypotheticis dicta sufficiant.

Equit' de equipollentijs de quibus dant' tales regule. Prima

est q' si alicui signo vniuersali vel particulari preponat' negatio equipollet' suo cōtradio. vt iste equipollet'. nō oīs homo currit. et quidā homo nō currit. Secūda regula e' q' si alicui signo vniuersali postponat' negatio equipollet' suo cōtrario. vt iste due equipollet'. oīs hō non currit. nullus homo currit.

¶ De hac hūc textū notādū ē pmo q' postq' auctor superi' determinauit tā de pponib' cathegoricis q' de ypotheticis hic cōter' deteriat de quadā passione pponis. s. de equipollentia que pmo conuenit pponibus cathegoricis et p cathegoricis ypotheticis. ideo ad denotandū q' conueniat ytriusq' imediate post determinationē pponum cathegoricar' et ypotheticar' determinat' de equipollētia pponuz. Pro quo est notādum q' equipollētia ppositionū sic diffinitur. Equipollētia est duar' pponuz ytroq' termino picipatiū ēz eundē ordinē yni' ad aliā formalis cōia ppter negationes ppositam tñ. aut postpositam tantum. vel prepositam et postpositaz sit. In q' diffōe pōit' formal' cōia loco gñis. et totū residuū ponit' ad dñaz aliāz cōiaz. Et q'ntis gen' diffinitū ponat' i p loco diffōnis ēz sitū. tñ pōitur ēz itellectū. Un' egpollētia d' ab h' noie equ' e' equū qd e' egle. et polleo. es. qd idē ē q' valeo valei q' egl' valetia. Et sic ppoēs egpollētes dñr q' equalētes. Un' ppoēs dñr dupliciter egpollere. Uno mō in significado et tūc ppoēs dñr egpollere q' significat' yna et eadē rē imediate et eodē cōceptu. Alio mō ppoēs dñr egpollere i xitate et falsitate. et h' dupl' ynomō formalr. alio? materialr. Unde ille propositiones dicuntur equipollere in xitate et falsitate q'rum yna ē illatiua alteri' i bōa cōia mālī. et hoc mō ppo' particularis et vniuersalis i mā nālī sūt egpollētes q' yna ē illatiua alteri' et contra. bñ. n. sequit' i cōia mālī. homo ē aial. g' oīs homo est aial. et istis duob' modis non sumit' hic equipollētia. Alio mō ppoēs dicūt' equipollere formalr et sunt ille q' yna ē illatiua alteri' et contra i bona cōia et formalī ppter negationē ppositā tñ. vt postpositā tñ. aut ppositā vt postpositā sit. et sic capiti' pposito. Et q' p' q' hoc mō capiēdo egpollētiā nō solū repit' iter ppoēs cathegoricar' ēz ypotheticar'. q' ppoēs ypotheticar' it' se egpollēt' p' appōnē negatōis. Un' triplex ē negatio. s. negatio negat' negatio i finitā. et negatio pūis. Un' negatio negans ē q' negat' ppoēs pponis. S. negatio i finitans ē q' negat' ppoēs

dd

Tractatus primus

in se cā terminis faciēs ipm ifinitū vt hō hō currit.
Sed negatio priuās est q̄ negat habitū ⁊ reliquū
subiectū i aptitudine ad habitū sicut cecitas. Et so
lum itelligit de negatione negatē i diffōe equipol
lentiā. Et vt dictū ē ponitur i diffōe equipollē
tie formal' oīa loco gnis. ⁊ totū residuū loco ofie.
Ex quo ēt patz q̄ equipollētia ē spēs format' oīe.

Secundo Sciēdū ē q̄ equipollētie ppō
num q̄tuor regulis cognoscun
tur in textu positis. Prima est. si alicui signo vlti
pticulari pponatur negatio egpollet suo dictionio
Que regula vā sic itelligi. Datis duab' ppōnibus
dictionis si vni earū pponatur negatio negās ca
dēs supra totū sequēs tūc aggregatū ex illa nega
tione ⁊ ppōe cui additur equipollet illi ppōni cui
an additionē negationis dīcebat. Vbi grā. iste p/
pōnes. quilibet hō est alb'. ⁊ quidā hō nō est albus
dīcunt. tūc si isti ppōni quilibet hō est albus pre
ponatur negatio dīcēdo non quilibet homo est al
b'. tūc illd aggregatū egpollet isti qdā hō nō ē alb'
Causa hui' regule ē q̄ ppōnes dictionis de termi
nis coib' differūt i q̄litate ⁊ q̄titate. ⁊ cuz negatio
sit talis nature q̄ negat illud totū qd post se repit
⁊ ei' oppositū ponit. ideo cū pponatur alicui ppō
ni destruit q̄litate ⁊ q̄titate eius ⁊ oppositū po
nit. Et ista reglā nō solū hz x̄ritatē i ppōib' cathego
ricis s̄ et i hypotheticis. nā si alicui ppōi hypothetice
negatio negās cadēs sup totū sequēs tunc aggre
gatum ex tali negatione ⁊ ppōe cui pposita est ne
gatio equipollet illi cui an additiones negationis
dīcebat. ergo tale aggregatū pōi ppōni dīcit.
Ex quo p̄z q̄ non est verū dare dictiones q̄ totū
ppōi pponere negatiōes. Et si querat qualiter ē
q̄ negatio iducit nouā q̄litate vel q̄titate cū nō
sit alicui' q̄litaris vel q̄titaris. Ad h' rīdetur q̄ du
pliciter aliquid potest iducere nouam q̄litate aut
q̄titate. vno mō format'. alio virtual' ⁊ causatiue
⁊ hoc scdo mō negatio iducit ⁊ i primo modo.

Tertio Sciēdū est q̄ hic oīr Petr' bis. po
nit scdaz regulā equipollētiāz que
talis est. Si alicui signo vlti postponatur negatio
equipollet suo contrario hoc ē facit ppōez cui adue
nit equipollere illi cui an aduētū negationis dīce
bat. Que regula vā sic itelligi. Si alicui signo vlti
postponatur negatio negās immediate post totū di
stributū a pte subiecti cadēs supra totū sequēs. tunc
aggregatū ex illa ppōe ⁊ negatione egpollet alte
ri ppōi. vt ista quilibz hō non currit equipollet isti
null' hō currit. Dicebatur etiam negatio negans
q̄ si ponatur negatio ifinitas ppōes non equipol

lent. Et ppter hoc iste nō egpollent. nihil nō idem
aiali est homo. ⁊ oē idē aiali ē hō. q̄ ipma negatio
postposita capiti ifinitanter. ⁊ ēt pma ē vera ⁊ scda
falsa. Et of notanē sequēs immediate totū distribu
tum a pte subiecti. nā alias non oporteret q̄ egpol
lerent. Et ppter defectū istius additionis iste non
equipollent oīs hō aiali non ē. null' hō aiali est. q̄ in
pma negatio non ponitur immediate post totū di
stributū a pte subiecti. s̄z ad hoc q̄ equipollerent
oportet q̄ negatio ponere ad ly aiali ⁊ negaret
totū sequēs. Ppōt etia defectū istius additionis iste
non sūt equipollentes. cuiuslibet hoīs oculus non
est dexter. ⁊ nullius hoīs ocul' ē dexter. Et causa
hui' regule est q̄ ppōes contrarie solū differūt i q̄li
tate ⁊ ex quo negatio non pponit signo non mutat
q̄titate. sed q̄ cadit supra copulā mutat q̄lita
tem ⁊ sic facit ipsas equipollere.

Sed contra pdeā arguitur. Primo sic.
Si plures ppōnes egpolle
rent tūc plures ppōnes vni ⁊ eidē dīcerēt. s̄z oīs
est falsū q̄ tū vni vni opponit. ⁊ illud ex q̄ sequi
tur erit falsū. ¶ Scdo sic arguitur. si pma regula
ēet vera seq̄retur q̄ vna ppō equipolleret sue dī
ctioni. sed oīs ē falsū. ⁊ anō. oīa p̄z p regulā pri'
datā. ¶ Tertio arguit sic. Idē inquantū idē sp̄na
tum est facere idē. s̄z negatio postposita nō facit dī
ctionis egpollere. ⁊ nec ipa pposita. ¶ 4° arguit
sic. Iste nō equipollēt. oē currēs mouet ⁊ nullū nō
currēs mouetur. ⁊ tū negatio postpōitur signo. er
go secunda regula est falsa.

Ad rōes Ad pma dī q̄ p̄z p̄es ppōes non
equipollētes nō p̄t vni ⁊ eidē dī
cere. tū p̄es ppōes egpollētes b̄i p̄t vni ⁊ eidē
contradicē. Ad 2^{am} negat oīa itelligēdo regulā mō
perpo'. s̄. q̄ fac ppōez cui addit egpollē illi cui an
aduētū negatiōis dīcebat. Ad 3^{am} dīcedū maior ⁊
mior. ⁊ negat oīa q̄ negatio dī suo actu ppō apta
nata ē negare. ⁊ sibi accit q̄ faciat egpollē. ppōnes
dīctionis vlti dīce. nec bz h' ex sua rōe p̄pā s̄z solū ex
sua rōe p̄pā bz negare. Ad 4^{am} dīcedū maior ⁊ dī
q̄ reglā vā sic itelligi q̄ negatio ponatur post totū
distributū. cuiusmodi non est in predictis.

Tertia regula ē q̄ si alicui signo vlti
salv' pticulari pponat ⁊ postponat ne
gatio equipollet suo subalterno. vt iste
duc equipollent. non omnis homo nō
currit. quidam homo currit. Et dicte
regule in his versibus continentur.

De equipollentiis

Unde versus. **P**re contradic. post
contra. pre postqz subalter.

Nō oīs quidā nō. oīs nō q̄si nullus.

Nō nullus qdā. s̄ nullus n̄ valz oīs

Nō aliq̄s nullus. n̄ qdā n̄ valz oīs.

Nō alter neuter. neut̄ n̄ p̄stat v̄qz.

Ex istis regulis infer̄ regula que tal̄ ē

Si duo signa v̄lia negatiua ponant̄ in

eadē locutione: ita q̄ vnū sit in subo z

reliq̄uz in p̄dicato: primū equipollet

suo p̄trario p̄ secūda regulā. z fin suo

p̄tradiozio p̄ primā regulā. vt nihil ē

nihil. equipollet huic. quodl̄z est aliqd

qz p̄ secūda regulā nihil nō z quodlibz

equipollet. sic oīs non z nullus. z per

primā regulā nō nihil z aliqd equipol

lent. sicut non nullus z quidam. z sic

due prime sunt equipollētes.

Circa hūc textū notādū ē p̄mo q̄ hic d̄nr

petrus h̄s. ponit tertiā regulā q̄ tal̄ est. Si alicui si

gno pponat̄ z postponat̄ negatio eqpollet suo sub

alterno. Que d̄z sic intelligi. Si alicui signo p̄pōa

tur negatio z postponat̄ ita q̄ vna imēdiare post

ponat̄ post terminū distributū. z alia an̄ signūz eq

poller suo subalterno. i. illi p̄pōni cui ante aduen

tū negatiōis opponebat̄ subalterne. Et rōhui? re

gule ē. qz subalterne repugnāt solū i quātitate. s̄z

negatio p̄posita signo mutat quātitatē. p̄pōnis. z

p̄ negationē postpositā ipedit̄ ne mutet̄ q̄litatē. qz

vna negatio destruit actū alteri. iō p̄ma negatio

variat solū quātitatē z p̄ cōis fac̄ eas equipollere

Et si arguat̄ sic. sic sebz affirmatio ad affirmatio

nē ita negatio ad negationē. s̄z due affirmatiōes

nō equalēt vni negationi. ḡ due negatiōes non

equalēbūt vni affirmationi. Ad h̄ d̄r q̄ non ē s̄ile

qz negatio sēper oppositiū iducit. iō negat̄ q̄quid

post se repit. Et sic p̄ma negatio q̄ post se repit ali

am negationē negat̄ ipaz z destruit. s̄z destructa

negatione ponit̄ affirmatio. qz de q̄libz ē affirma

tio v̄l negatio ha z de nullo ābo s̄il. ideo destructa

illa negatiōe ponit̄ affirmatio. z sic due negatiōes

cadentes supra se inuicē equivalent vni affirma

tionī. sed due affirmatiōes nō equalēt vni nega

tiōi. qz v̄l affirm? nō destruit aliāz magis affirmat

iō d̄ic ius. duplici affirmatiōe firmior sit p̄batio.

Secundo sciendū est q̄ ex istis regulis se

quitur alia regula q̄ tal̄ est. Si

duo signa v̄lia negatiua ponant̄ i eadē locutione

vnū i subo z reliq̄ū in p̄dicato p̄mū eqpollet suo

ōrio z reliq̄ū suo d̄dictorio. Que d̄z sic intelligi. si

i aliq̄ p̄pōne cathegorica ponant̄ duo signa v̄lia

negatiua negat̄er accepta vnū cū subo z reliq̄ū

cū p̄dicato z an̄ copulā tūc illa p̄pō eqpollet vni

alteri p̄pōni in qua cū subo ponitur vnū signū d̄

riū signo v̄l negatiuo. z cū p̄dicato p̄ditur signūz

d̄dictoriū signo v̄l negatiuo. vt iste eqpollēt nihil

nihil est. z q̄dlibz est aliquid. Et d̄z capi p̄mū p̄sbo

z scd̄z p̄ p̄dicato. D̄r notat̄er si ambo ponant̄ an̄

copulā. qz iste nō equipollēt. nihil ē nihil. z q̄dlibz

ē aliquid. qz p̄ma ē negatiua cū h̄eat vnicā nega

tionē an̄ copulāz. z scda ē affirmatiua. s̄z negatiua

nō equiuālz affirmatiue igr̄. Et rō regule ē qz pri

mo signo postponitur negatio z sic eqpollet suo d̄

rio p̄ scd̄az regulā. z scdo signo p̄pōitur negatio. z

sic equipollet suo contradictorio p̄ primam regu

laz vt v̄sum ē i exemplo predicto.

Tertio sciendū ē q̄ hic petrus h̄s. d̄nr po

nit aliq̄s versus ad maiorē notitiā

de equipollētijs habendā q̄ sic intelligūt̄. Non oīs

equipollet quidā nō siue sit a pte sub̄ siue a pte p̄

dicati dūmō cadat negatio sup̄ copulā. Exēpluz

a pte p̄dicati. vt fortes nō oīs hō ē eqpollet isti for

tes quidā hō n̄ ē. Exēplū a pte sub̄. vt non oīs hō

currit equipollet isti. quidā hō n̄ currit. z s̄ilr oīs n̄

valet nullus siue h̄ sit a pte sub̄ siue a pte p̄dicati

vt fortes oē aial nō est. z fortes nullū aial est. S̄ilr

oīs hō nō est alb⁹ z nullus hō ē alb⁹. S̄z nō nullus

valz quidam siue h̄ sit a pte sub̄ siue a pte p̄dicati

vt fortes nō nullū aial est. z fortes aliqd aial ē. vel

nō nullū aial currit z aliqd aial currit. S̄ilr nullus

nō valz oīs z h̄rā i subo q̄ in p̄dicato z possūt faci

l̄r dari exēpla sic i p̄cedentib⁹. S̄ilr n̄ aliquis eq

pollet nullus. nō at̄ equipollet neuter. neuter nō

equipollet vter. d̄nr petrus h̄s. ponit aliqd metz

quod d̄z sic intelligi. p̄re cōrradic. id ē propositio

cui p̄ponitur negatio eqpollet suo d̄dictorio. post

id est. p̄pō v̄lis i q̄ ponitur negatio negās imēdi

ate seq̄ns totū distributū eqpollet suo d̄rio. p̄re

postqz subalter. id est. p̄pō i q̄ ponitur z postpōitur

negatio negās signo tal̄ eqpollet subalt̄ne illi? p

positionis cui addūt̄ negationes. Et omnia ista

debent intelligi quādo negatio capitur neganter

et non quando capitur infinitanter. quia vt vult

philosophus primo peryarmentias signo non de

bet addi negatio infinitas.

dd z

Tractatus primus

Sed cōtra p̄dictā arguitur. P̄rio sic. pp̄o particularis eq̄poller v̄lī v̄lī ista q̄dam hō est aīal eq̄poller hūic. oīs hō est aīal. ḡo ad faciendā eā eq̄pollere sue v̄lī nō addere negationē. ¶ 2° arguitur sic. Iste non eq̄pollēt nō qui libet hō nō currit z aliquis hō currit. q̄ p̄ia est negatiua z secūda est affirmatiua. ḡo p̄ia p̄i cathegoricis q̄ nūq̄ affirmatiua eq̄poller negatiue. et q̄ p̄ma sit negatiua p̄i q̄i sup̄ copulā cadūt negationes. ḡo est negatiua. p̄ia est manifesta. q̄ si solum vna negatio caderet sup̄ copulā faceret totā pp̄o nem negatiua. ergo a fortiori si due. q̄ q̄cqd pōt v̄nū pōr reliquū. Et affirmatur. q̄ si ista pp̄o nō gl̄ibz hō non currit n̄ eēt negatiua marie eēt ideo q̄ prima negatio ipedit x̄tutē secūde. s̄z h̄ est falsū. q̄ simile nō agit i sibi simile. z etiā q̄ nega² ē q̄ dā sincatbegoreūia. sincatbegoreūiata x̄o nō agit i se. q̄ sed a negatio n̄ agit ipediēdo p̄ias. ¶ 3° arguitur sic. due subalterne minus repugnāt q̄ due dīctorie ḡo min² requiritur ad faciendū duas subalternas eq̄pollere. s̄z ad eq̄pollētā dīctoriarum sufficit vna negatio ḡo ad eq̄pollētā subalternarum n̄ requiritur due negationes. ¶ 4° arguitur sic. iste n̄ eq̄pollēt nīl ē nūbīl. z q̄l̄z est aliquid. q̄ p̄ma est negatiua cū ibi ponatur t̄ri vna negatio: z alia est affirmatiua. sed negatiua nūq̄ equipollet affirmatiue. ergo contra quartam regulam.

Ad rōnes Ad p̄mā dissinguitur maior vel
formalr ⁊ sic negatur. vñ mātr
⁊ p̄bitudinē terior ⁊ n̄ gratia forme arguendi et
sic cecidit. Ad scōz negat maior. ⁊ ad p̄batioē
negat maior. s. q̄ sit negatiua. ⁊ negat cōiā. ⁊ cum
dī. q̄qd facit vnū possūt facē duo cecidit si nō sint
se inuicem impediētia. modo negationes se inui
cem impediūt. ⁊ intellect⁹ noster ē p̄ncipalr cā q̄
pō ē affirmatiua vñ negatiua scōz q̄ capit copulā
p̄pōis affirmatiue vñ negatiue. ⁊ negatio ē solū
cā istrumētalis q̄ intellect⁹ capit copulā negatiue.
mō n̄ oīz sit intellect⁹ mediāte vna negatiōe capit co
pulā negatiue q̄ etiā mediātib⁹ duabus capiat co
pulā negatiue. Ad cōfirmationēz cecidit cōiā. tqñ
dī. sile n̄ agit i sibi sile cecidit. gō nō ipedit. negatur
cōiā. q̄ ipedit ⁊ rūtē p̄me agendo i idē i qd agit p̄
negatio. q̄ ⁊ r̄ p̄me negationis ⁊ ⁊ r̄ scdē sile ca
dūt sup̄ copulā ⁊ se mutuo ipediūt. Ad tertiā cec
ditur aīz ⁊ etiā cōiā. ⁊ negat vltiā cōiā. q̄ due ne
gationes min⁹ sūt q̄ vna ⁊ min⁹ faciūt solum actū
negādī q̄ solū mutāz quāritatē ⁊ vna sola p̄posita
figrō mutat qualitatē. Ad q̄rtā cecidit aīz q̄ illa
negatio n̄ s̄r ad copulāz qd tñ opteret ad h̄ q̄ q̄r

ta regula sit $\forall a, z$ hec \exists pollētijis dicta sufficiāt.

Quidus ē adiacēs rei determinatio. Et h3 fieri p adiectiui. s3 duplex ē adiectiui. quoddam ē adiectiui nois. vt albus niger z filia. aliud ē adiectiui verbi vt aduerbia. fm enī psciāti aduerbiū ē vi verbi adiectiui. Et ideo duplex est mōs vi⁹ nominal⁹ qui fit p adiectiui nois. alius aduerbial⁹ qui fit p aduerbiū. vt hō currit veloci⁹. Itēz aduerbioz qdaz determināt verbus gīa pponis vt ista sex neēcio pūgēter possibil⁹ impossibil⁹ vero z falso. Alia determināt verbiū gīa rei verbi vt fortit⁹ agit veloci⁹ currit. Alia determināt gratia tēporis vt hodie cras z alia aduerbia tpalia. Alia aduerbia determināt rōne mōi. vt vduerbia op⁹ tādī horandi. z sic sumit multipliciter modus p aduerbia. Sed omissis oib⁹ alijs solū nunc de illis dicenduz est qui compōnem determināt vt sūt neēcio cōtingenter z c. Cum enim dī homo neccsario sedet designatur qz cōpositio sessionis cū homine sit neccsaria. Sed cum dicitur homo bene currit vel veloci⁹ significatur qz cursus hominis sit velox vel bonus. z ī ista determinatur res verbi. ī prima vero cōpositio unde soluz illi modi qui cōpositio nem determināt faciūt p⁹positiōem modales ideo de talibus solummodo hic itendimus. Et sumuntur quando q3 predicti modi nominaliter. vt possibile impossibile contingens neccsariū verum z falsum. Quandoq3 aduerbi aliter. vt possibiliter impossibiliter neccsario contingenter vero z falso.

Circa hūc textū notādūz ē pūmo quod postq3 auctor superi⁹ determinauit de p⁹positibus de

De modalibus

icē. hic dñr determinat de ppōne modali. z diui-
ditur bec ps in duas ptes. qz pmo oñdit qd est mo-
dus z qd modis dicat modus. i. z^a pte oñdit qd ē
ppō modalis ibi. ppō modalis est illa. Et qz ppō
modat dñr a modo ideo ponit hic definitionē mōi
dicens. Modus ē adiacens rei determinatio. In
qua diffinitōe ponitur determinatio loco gñis. lo-
co xpo differentie ly adiacens rei hē dñr determinabile
Un idē sunt realr modus scōz logicū z adiectiuū
scdm grāmaticū. sed oē adiectiuū ē determinatio
adiacēs rei id est sui subī z sibi adiacet. Et qz p³ q^o
oē adiectiuū siue sit determinatio subē siue subī si-
ue p̄dicatū vt sē sig^a vñā z p̄ticularia z alie dī pō-
ñes possūt dici modus cōmuniē capiēdo modum

Secundo sciēdū ē q modus i coi sic diui-
ditur: qz qdaz est modus noial
alius est modus xbalis. de mō aut noiali nō mul-
tū ē h ad ppositū eo qz hic ē sermo de mō q̄lifican-
te forma ppōnis q ē copula. Un ois modus hz fie-
ri p adiectiuū cū sit adiacēs rei. vt q sit p adiecti-
uū nois z sic est modus noialis. vt p adiectiuū xbi
qd est aduerbiū. z sic est modus xbal. Et etiā talis
modus dñr xbal rōne sui subī qz ē determinatio x/
bi. Un modus noial significat p modū bitus z ge-
tis. iō dñr determinare nomē vel aliqd positū p mo-
dū nominis. s. aduerbiū significat p modū fluxus
vt fieri i alio. rōne cui⁹ ē oueniēs determinatio xbi
z adiectiuū ei⁹. Et sic patere pōt sufficiētia p̄dicte
diuisionis. Sz vt beatur modus siue mēbz modi
de quo ē ad ppositū rurū diuiditur modus xba-
lis p q̄tuor modos scōz diuisione aduerbioz. qz
qdam modificat xbbū grā opōnis. vt possibilr ne-
cessario cūgens verū z falsū. Alia grā rei ver-
bi vt fortit velocit. Alia grā tps vt aduerbia tpa-
lia. Alia dñr determinat grā mōi vt aduerbia optandi
z hortādi. Un res xbi dñr actus ei⁹ spālis. i. est res
significata p tale xbbū. Et boz mōz sic habetur suf-
ficiētia. qz ois modus xbal attribuit xbo aut rōne
sue substātie aut rōne sui accētis. si pmo mō h est
duplr. aut rōne forme. s. opōnis z sic sūt isti modi
poss. bilr imposs. bilr. z sic de alijs modis faciētibus
ppōnē modale. aut grā mēbz xbi. z sic sūt isti modi
fortiter velocit. Si xpo dñr determinat xbbū grā accētis
hē duplr. aut rōne tps z sic sunt aduerbia tpa-
lia aut rōne modi z sic sūt aduerbia optādi aut hor-
tandi. Notādū vltēr⁹ q pmissa diffinitōe modi i
cōmuni z diuisione dñr oñdit auctor d q acceptio-
ne ē hic ad ppositū dñcs qz hic solū determinan-
dū ē de modo q reddit ppōnē modalem: sed soli
modi determinātes opōtionē ppōnis reddunt

ppōnē modale z nō illi q dñr determinat subm vel p̄e-
dicatū qz solū modificat ptes mēbz. ppōnis. qz so-
lum de illis q dñr determinat opōnē est hic ad ppositū.
Un opōtio ppōnis pōt duplr dñr determinari. vno
mō generali determinatiōe sine āpliatione ipius
opōnis z h modo isti modi verū z falsū determi-
nāt opōnem z faciūt ppositionē modale gñaliter
dictā. Alio mō dñr determinatur copula siue opōtio
ppositionis spāli determinatione qñ modus dicit
aut significat aliquē spālē modū entis z āpliat cō-
positionē siue copulā vltra tps sue p̄iacētis z hoc
mō pōt z ipōtē faciūt ppositionē modale pprie
dictā. Sed iuxta hoc mouetur vna difficultas
Utz sint tñ q̄tuor modi faciētes ppositionē mo-
dale p̄p̄e dictā. z vñ qz sic qz auctor solū determi-
nat dñr nō faciēdo mēbz dñcs qz nō sūt ptes mo-
di qz q̄tuor. vt auctor ē dñr ut⁹. ad h dñr qz plures
sūt alij modi ab istis faciētes ppositionem moda-
lem. tñ qz iter istos q̄tuor pp̄pōnē vt postpōnē
negationis repit oppositio z copollētia z nō i alijs
modis ideo solū auctor dñr determinat de istis nō de ali-
is. z p h p̄z solutio ad obiectionē. Un isti mōi pōt
z ipōtē cūgēs z neciūm capiūtur duplr. Uno⁹
vt sūt termini p̄me ipositionis z tē dñr modos ip-
saz repz ad extra. vt pōt significat possibilitatez
i entib⁹ z sūt necē z sic de alijs. Alio mō possūt ca-
pi vt sūt termini scōe iūctionis z tūc dñr modos p-
pōnis z significat respect⁹ q̄dā exites iter scōz z p̄-
dicatū ppōnis. vt cū dñr bōinē eē aial ē necē. ly ne-
cessē denotat bitudinē neciā subī ad p̄dicatū
vt tñ sic hec. ppō bō est aial ē ppō neciā. Sz bo-
minē currere ē pōtē iste modus pōtē significat bi-
tudinē pōtē p̄dicatū ad subm. z tñ valet sic hec
ppō bō currit ē pōtē. Et isto mō isti modi non fa-
ciūt ppōnē modale diuifā s. opōtā. Alio mō ca-
piūtur sicut begoreumatice z tūc faciūt ppōnem
modale p̄p̄e dictāz vt fontes possibiliter ē currēs
ibi poss. bilr ē sicut begoreumatica z facit ppositio-
nē modale pprie dictam.

Tertio sciēdū ē q ad modū facientē ppō-
nē modale tres additiōes requiruntur
p̄ria ē q talis modus determinet cōpositionem
ppōnis defectu cui⁹ aduerbia q dñr determinat subz
z p̄dicatū ppōnis nō reddūt ppōnem modalem
Secda additio est q talis modus dicat aliquā dñāz
entis circa talē opōtionē. defectu cui⁹ negatio z
isti modi ymaginabile z opinabile nō faciūt ppō-
nē modale. Tertia additio ē q tal modus ampli-
et opōnē vltra tps sue p̄iacētis. defectu cui⁹ verū z
falsū nō faciūt ppōnē modale p̄p̄e dictā. Un ou-
dd 3

Tractatus primus

plures dicuntur esse modales. quidam sunt modales diuise. alie sunt coposite. Unum coposite sunt ille in quibus modus subijciunt vel predicantur et totum dictum est alterum extremum ut hominem currere est possibile. ibi est totum hominem currere est subiectum. et possibile est predicatum. et est copula ipsa sine aliquo modi determinatione quod unum predicatum cum subiecto. et sic talia propositio videtur esse de necessitate. Sed propositiones diuise sunt ille in quibus modus se tenet a parte copule tamquam determinatio eius et partes dicti sunt diuise ita quod una pars est subiectum et alia predicatum. ut hominem possibile est currere. ly hominem est subiectum et currere est predicatum. et ista copula est modificata et determinata illo modo possibile unum predicatum cum subiecto. Ex quo patet quod illa non est de necessitate sed modalis.

Sed contra dicta arguitur. Primo sic. nullum subiectum vel predicatum propositio est determinatio copule. sed ille modus possibile et si necesse sunt subiecta vel predicata propositio modalis. quod non sunt determinationes copule et sic non faciunt propositio modalem. Secundo arguitur sic. impossibile est modus et tamen non est determinatio adiacens rei quod non significat alteram formam siue alteri adiacentem. ergo male ponit diffinitio modi. Tercio arguitur sic. omne dicitur modale est in potentia. sed propositio propositio cum sit forma totius est in actu tamen et non in potentia. quod non est determinabilis. quod nullatenus determinat propositio. Quarto arguitur sic. determinationes entis incomplexi non determinat propositio propositio. sed necesse et contingens sunt modi et termini entis incomplexi ergo non determinant compositionem propositionis.

Ad rationes ad primam de concedendo maiorem et distinguendo minorem. vel si capiatur ut sunt termini in intentione et sic negatur. vel ut sunt termini in se de intentione et sic conceditur minor et negatur omnia. Ad secundam conceditur maior et negatur minor. et ad probationem distinguatur. vel quod non significat formam realem adiacentem propositio quod significat impossibilitatem quod est putatio potentie et sic conceditur. vel quod non significat formam determinatam secundum nostrum modum intelligendi et sic negatur quod impossibilitas apprehenditur per modum forme. Ad tertiam conceditur maior et distinguitur minor vel respectu totius copositionis et sic conceditur. vel per respectum ad suam determinationem et sic negatur uno idem potest esse in actu et in potentia respectu diuersorum. Ad quartam de quod si capiatur contingens et necesse ut sunt termini entis incomplexi quod est inherens predicatum cum subiecto sic sunt determinationes ipsi. et sic sumuntur in proposito. et non ut sunt determinationes entis incomplexi.

Propositio modalis est illa que determinat aliquo istorum sex modorum

possibile impossibile contingens necessarium verum et falsum. ut forte currere est possibile. et sic de alijs. et in istis modalibus verbum dicitur subijci. modus autem predicari. omnes autem alie propositiones que non determinantur per illos sex modos dicuntur de necessitate. Sed adhuc ille propositiones que modificantur his modis vero et falso ad preces reliquuntur. quod in illis condem modo sumuntur oppositio et contrarietas sicut in illis de necessitate. In illis autem de his quatuor modis possibile impossibile contingens et necessarium alio modo sumuntur oppositio equi pollentie vel contrarietas ut postea patebit. Sciendum autem quod quilibet istorum quatuor modorum quatuor facit propositiones modales. id est cum modi sunt quatuor quatuor erunt propositiones. et sic erunt secundum. Verbi gratia. Iste modus possibile si sumatur sine negatione facit unam propositionem modalem. ut forte currere est possibile. Si autem sumatur cum negatione lata ad verbum facit secundam ut forte currere est impossibile. Si vero cum negatione posita ad modum facit tertiam. ut forte currere non est possibile. Si cum negatione posita ad verbum et ad modum facit quartam. ut forte currere non est possibile. Et hoc modo secundum unumquemque aliorum modorum sumuntur quatuor propositiones modales. Circa hunc textum notandum est primo quod postquam auctor determinauit de modo dicitur ad propositum. huius consequenter in ista parte determinat de propositione modalis eam sic diffiniens. Propositionis modalis est illa que determinat aliquem istorum sex modorum. possibile et sic de alijs. Que diffinitio potest intelligi tam de propositione modalis diuise quam composita. Unde verificatur sic de modalis diuise. quod est propositio categorica in qua est aliquod verbum principale copulans extrema et ponitur aliquis istorum modorum possibile impossibile et sic de alijs. Alio modo potest exponi de modalis composita. et hoc sic. Propositionis modalis composita est illa in qua ponitur aliquis istorum modorum a parte subiecti vel

De modalibus

p̄dicati mediāte copula n̄ modificata. ⁊ ista expō
 magis v̄r eē d̄ intentōe auctoris v̄r p̄z ex notabili
 qd̄ ifert ex illa diffinitōe dicēs. v̄bū d̄z s̄bici. mo
 d̄ ar̄ p̄dicari Qd̄ notabile sic itelligit̄ i modalib⁹ cō
 positio. v̄bū. i. d̄cū p̄ qd̄ itelligit̄ p̄positio de iēē.
 d̄z eē sub̄i. ⁊ mod⁹ p̄dicatū. S̄z de modalib⁹ v̄is
 istud notabile sic d̄z itelligi. v̄bū d̄z sub̄i. i. v̄bus
 d̄z se b̄re v̄r determinabile. mod⁹ x̄o p̄dicari. i. mo
 d̄ d̄z se b̄re v̄r determinatio. q̄ i modalib⁹ d̄sa mo/
 dus ē d̄terminatio ⁊ copula ē d̄terminabile. Un̄
 ppō modalis cap̄it̄ dupl̄r. vno⁹ p̄ se significato
 ⁊ t̄ significat̄ relationē rōnis sūdat̄ i aliq̄ p̄plexo
 b̄rite sub̄i p̄dicatū ⁊ copulā modificatē aliq̄ istoz
 modoz p̄le ip̄le. ⁊ sic de alijs. alio⁹ cap̄it̄ p̄ d̄no
 miato. ⁊ tūc ppō p̄posita ex subo p̄dicato ⁊ copla
 modificata d̄r modalis denotat̄. ue. ⁊ h̄ mō n̄ diffi
 nitur h̄. s̄z p̄ p̄mario eius significato. v̄i i illa diffi
 nitōe illa refert gen⁹ diffinit̄. s̄. ppōez cathgoricā
 q̄ ē gen⁹ ppōnis modalis. q̄z diuiditur i cathgori
 cā d̄ iēē ⁊ cathgoricā modālē taq̄ in suas spēs. ⁊
 residuū circūloqr̄ nob̄ d̄iam ei⁹ p̄ quā est tui i
 eē. et t̄i aduertēdū ē q̄ ppō modalis cap̄it̄ dupl̄r
 vno⁹ cōit̄ p̄ oī ppōe in qua modificatur copula si/
 ue h̄ sit d̄terminatōe ḡnāl̄ siue spāl̄. ⁊ sic v̄z ⁊ fal/
 sū faciūt̄. ppōnē modālē ⁊ h̄ modo h̄ cap̄it̄. alio⁹ ca
 pitur spāl̄ solū p̄ illa ppōne cui⁹ p̄pō spāl̄ modi
 ficatōe d̄terminatur āpliādo ip̄am vltra temp⁹
 sue piacētis. ⁊ sic v̄z ⁊ falsū n̄ faciūt̄ ppōem mo/
 dalē. s̄z isti modi p̄le ip̄le d̄tingens ⁊ necessariū
 q̄ d̄terminādo p̄positionē āpliāt̄ ppōnē vltra tps
 sue piacētis faciunt̄ ppōez modālē. C In sup̄ ē
 aduertēdū q̄ sicut p̄us d̄cū est. ppō modalis di/
 uiditur i p̄positā ⁊ diuisā. Unde p̄posita est illa in q̄
 p̄dicatū dicti ponit̄ cū s̄bo dicti. ⁊ d̄z p̄ferri dictū
 platidē cōtinua nō faciendo pausā iter p̄tes dicti
 S̄z modāl diuisa ē illa i q̄ p̄dicatū dicti diuiditur
 a subo ⁊ copula modificata mediat̄ iter p̄tes dicti
 Et scd̄z aliquos taz modalis diuisa q̄z p̄posita sūt
 simpl̄r modales. nec sic differūt nisi spē accidētā/
 li. q̄z. s̄. i vna dictū s̄t accipit̄ nō d̄iscōtinuādo iter
 p̄tes dicti. ⁊ i alia sit d̄iscōtinuatio inter p̄tes dicti
 Un̄ dictū ē oratio cōposita ex accusatiuo ⁊ v̄bo i
 finitiui modi. S̄z sub̄z dicti ē accusatiu⁹. ideo tal
 oratio an̄ aduentū modi d̄r piacens modalis. Et
 copula modificata ē forma toti⁹ ppōnis modalis
 Sciēdū est q̄ ibac p̄te auctoz de
 terminat̄ d̄ passionibus ppōnis
 modal. s̄. de egpollētia ⁊ oppōne. Et q̄z oppositio
 nes ⁊ egpollētie modalij nō possūt facit̄ cognō

Secundo

sci nisi p̄us cognoscat multiplicatio ppōnuz mo
 daliū. ideo anteq̄ de ip̄is d̄terminet p̄mo oñdit̄
 auctoz q̄ ppōnes modales possunt multiplicari
 scōm quēlz modū. Un̄ aliē sumitur oppō ⁊ egpol
 lētia i modalib⁹ ⁊ illis de iesse. Et de modalibus
 s̄i due opinioēs. q̄z vna ē q̄ modalis cōposita nō
 est modalis s̄z solū diuisa. Alia dicit q̄ tam moda
 lis diuisa q̄z p̄posita sunt simpl̄r modales. ⁊ hanc
 opinionē v̄r maxime ifequi auctoz noster. p̄ cui⁹
 declaratione notandū est q̄ in ppōne modalī du
 plex repit̄ cōpositio. p̄ria ē cōpositio p̄tū dicti iter
 se. Alia x̄o est cōpositio modi cū dicto. ⁊ q̄z quali
 tas ppōnis sūt affirmatio ⁊ negatio attēduntur
 ex p̄te cōpōnis. ideo sic duplex ē cōpositio ita etiā
 ibi repitur duplex qualitas. Illa aut̄ i qua negat̄
 modus ē format̄ negatiua. s̄z illa i qua solū nega
 tur cōpositio dicti nō ē simpliciter negatiua. s̄z v̄r
 dic̄ ari. ē negatia s̄z qd̄ q̄z negatia d̄ dicto. Un̄ fm̄
 istū mōz p̄le p̄uariatōez affirmatōis ⁊ negatōis
 p̄nt fieri q̄tuoꝝ ppōes modales. p̄ria ē affirmatia
 tā de d̄co q̄z de mō v̄r fortē currere ē p̄le. Scd̄a
 ē negatia d̄ v̄troq̄z v̄r fortē nō currere nō ē p̄le. 3^a
 ē negatia de d̄co solū v̄r fortē non currere ē p̄le
 Quarta ē negatia d̄ mō solū v̄r fortē currere nō ē
 p̄le. Et s̄lt̄ p̄st̄ eē q̄tuoꝝ fm̄ quēlibet modū aliū
 ⁊ sic i toto p̄nt mltiplicari sexdeci ppōes modales
 fm̄ q̄tuoꝝ mōs. Un̄ per. a. significat̄ affirmatiua tā
 de dicto q̄z de mō. p̄. v. significat̄ negatia d̄ v̄troq̄z.
 p̄. e. negatia de d̄co solū. p̄. i. negatiua de mō solū.
 iux̄ illos h̄sus. Destruit. v. totū s̄z a cōfirmat̄ v̄trūq̄.
 Destruit e d̄cū denegat̄ iq̄z mōz. Ex q̄b⁹ p̄z quō su
 mis̄ q̄litas i modalib⁹ ex p̄te v̄trūq̄. ppōis ⁊ h̄ v̄r d̄
 modalib⁹ p̄positioz n̄ d̄ diuisis. S̄z vidēdū ē de q̄ti
 tatemodalij. Un̄ i modalib⁹ tripl̄r attēdit̄ q̄litas
 p̄rio ex p̄te dicti. 2^a ex p̄te sub̄i d̄ci. 3^a ex p̄te mo/
 di. Un̄ ex p̄te dicti oēs sūt singulares vel idēfinite
 q̄z d̄cū sup̄pōit̄ p̄vna ppōe de iesse. S̄z ex p̄te s̄bi
 d̄ci aliq̄ sūt singlares. aliq̄ p̄ctlares. aliq̄ idēfinite.
 ⁊ aliq̄ v̄les. s̄lt̄ ē ex p̄te mōi aliq̄ s̄ v̄les. aliq̄ p̄ticu
 lares ⁊ sic d̄ alijs. Et h̄ s̄t d̄cā s̄z it̄tione auctoris.
 Nūc āt vidēdū ē de alia op̄ione p̄ cui⁹ declaratōe
 Tercio Sciēdū ē q̄ modal⁹ p̄po^a n̄ ē modal⁹
 s̄z d̄ iesse q̄z i ea ē simplex iherētia p̄/
 dicati ad sub̄z. cū mod⁹ sit extremū ppōis v̄t sic non
 h̄nt̄ s̄tutē āpliādi. s̄z solū mō ē d̄notatiua iclusionis p̄
 dicati i s̄bo. ppōis itellecte p̄ d̄c̄z. s̄z s̄o^m modal⁹ d̄isa
 ē modal⁹ co q̄ i ea copla ē inmodificata ⁊ āpliata v̄l
 tps sue piacētis. ⁊ fm̄ h̄ac op̄i. assignat̄ ḡnq̄z v̄rie mē
 modales p̄pōas ⁊ d̄isas. p̄^a ē q̄z i modalib⁹ p̄posit̄

Tractatus primus

mod⁹ vnitur cū dco mediate illa copula ē. vel ali/
qua sibi equalēte. siue aliq⁹ mō ipaz dēf mīante. s3
i modalib⁹ diuifis illa copula ē cū mō ipaz dēf mīā
te ē pncipalis copula. vt i ista. hō possibilis ē aial. h
totū possibilis est copula. z¹ oīa ē. qz i modalib⁹
cōpositis mod⁹ ē subm vel pdicatū māle. in diuifis
hō nō. s3 ē pars copule vel dēf mīatio eius. 3¹ est
qz i modalib⁹ cōpositis vt i plurib⁹ vnu extremum
supponit mālī siue simplr. in diuifis hō nō. 4¹ oīa
ē qz i modalib⁹ cōpositis modi nō hnt xrtutē āpliādi
z capiūtū vt sūt f mīni secū de itētois. i diuifis hō
hnt xrtutē āpliādi z capiūtū vt sūt termini p me
itētois. 5¹ oīa ē qz i cōpositis sumit eodē mō oppō
z eqpollētia sic in illis de inēē. i diuifis hō nō. Un
ad h⁹ qz modalis diuifis sit affirmatia regrii qz i ea
nulla ponat negatio vel qz ponatū due negatōel
cadētes s pncipalē copulā. vel pncipalioz ē prem
cople vt hō possibiliter ē aial. hō nō possibilis nō ē ani
mal. S3 ad hoc qz modalis diuifis sit negatiua re
gritur qz negatio pponatur toti copule vel pnci
palioz pti ei⁹. vt ista. hō nō possibilis ē aial ē nega
tiua. qz negatio pponit toti copule. Sitr ista ē ne
gatiua. hō possibilis nō ē aial. qz pncipalioz ps copu
le. f. hoc xbtū ē negatur. Un illa ps copule dī pnci
palis i modalib⁹ s3 c⁹ exigētā extrema ordināt adi
uicē. Ex quo ps qz nō oīz sp pponere negatōez mō.
ad h⁹ qz ppō modalis sit negatiua. sed regritur qz
pponatur toti copule vel pncipalioz pti ei⁹. Ulte
ri⁹ ē aduertēdū circa qritatē ppōuz modalū taz
diuifaz qz cōpositaz qz oēs modales cōposite si nō
ponat aliqd signū qriticās subm sūt singlēs vel i
dēfinitē. Et pnt effici vlēs aut pncipalēs addēdo
toti dco signū vlē vel pncipalē i neutro gñe. vt oē
oēz hōiez currere ē possibile. ista ppō valet tm sic
ista. oīs talis ppō. oīs hō currit est possibilis. S3 i
modalib⁹ diuifis duplī attēdit qritas. vno mō ex
pte subī dicti qd ē subm ppōis modalis z sic eodē
mō dicēdū ē de qritate eaz sic de qritate ppōuz
dīcē z dī simplici copla. alio⁹ pōt attēdi qritas ex
pte modi: z sic illa ppō i qua ponit iste mod⁹ necē.
aut iste mod⁹ impolē sine negatōe ipediēte ē vlīs
z illa in q ponitur iste mod⁹ polē sine negatōe ipe
diente ē pncipalis. Sed 3¹ mō posset attēdi qriti
tas ex pte modi z subī fil. z tē vna z eadem ppō ē
vlīs z singularis. vt ista. sortes necessario ē hō. q
ex pte subī est singularis. z ex pte modi ē vlīs. Et
hec vniuersalitas nō ē attendēda ex pte supposito
rū. sed ex pte tpum. qz illa qritas ē mēfura acce
ptōis copule relpcū tpis fm āpliātōez modi. Un
necessariū ē ipossibile āpliāt ad oē rps dīfīctiue;

sic signapncipularia ad oīa singularia ad que cōpan
tur: s3 possibile z cōtingens āpliāt ad pīs z futur⁹.
S3 extra⁹ pcedat arguit p sic bec. ppō ē mo
dalis. homines possibile ē currere. z
tñvū nō subscitur s3 pdicatur. ergo notabile tex
tus nō ē vep. C3¹ arguitur sic. bec est modalis.
homine esse asinū ē impossibile. z tñ nō modificat
aliquo modo. qz dīfīctio mala. minor ps. qz in ipa
iste mod⁹ impossibile destruit totā cōpōnē. gñ dter
minat nec modificat eā. C3² arguitur sic. oēs p
pōes de eodē mō sūt eodē in spē eo qz modales i di
fīnguitur ex pte modi qz ē forma ppōis modalis
ergo nullus modus facit qtuor ppōes i spē. C4¹
arguitur sic. cuiuslibz ppōis ē vnica forma. s3 qritas
ē forma ppōis gñi⁹ ppōis ē vnica qritas: z sic nō
potest attēdi duplex qritas. C5¹ arguitur sic. mo
d⁹ in modalib⁹ se h3 p modū forme. s3 qritas se t3
ex pte materie. z nō ex pte forme. ergo in ipis non
sumitur qritas ex pte modi.

Ad rationes. Ad pma cōceditur maior
z minor. z negatur oīa. qz
illud notabile maxime intelligitur de modalib⁹
cōpositis z nō diuifis. CAd 2ª cōceditur maior z
negatur minor. z ad pbatōez dī qz impossibile nō
p se destruit illā cōpositōez. sed ex cōtī tñ. qz p se p
negat vnu spālem modū entis a tali cōpōe. f. possi
bilitatem vel potētiā. CAd tertiā dīfīnguitur
aīis: vel specie essentiali z sic cōceditur qz in ipis ē
idem modus. vel specie accidentalī. f. affirmatiōis
z negatiōis z sic negatur. CAd quartā cōcedi
tur maior. f. qz tñ est vna forma pncipalis. tñ pnt
esse plures subordinate ad se inuicem: qz vna est
min⁹ pncipalis z alia magis pncipalis. CAd qn
tam cōceditur maior z dīfīnguitur minor. vel qriti
tas supposito⁹ qz sumitur ex pte subī ppōis. z sic
conceditur: vel quantitas temporis que sumitur
ex parte forme. z sic negatur.

Ar at ppōmz modalū cōpol
lētie qtuor regulis cognoscūt.
qz prima ē. Cuiusqz dco affir
mato attribuit polē eidē attribuit pti
gens. z ab eodē dco remouet ipolē. z
ab ei⁹ ptradctōio opposito remouetur
necē. vt sortē currere ē polē. sortē cur
rere ē ptingens. sortē currē nō ē impolē
sortē nō currē nō ē necē. Secūda regula
ē. Cuiusqz dco negato attribuit polē

De modalibus

eide attribuitur cōtingēs et ab eodē remo-
uetur ipole et ab eius p̄dictorio op-
posito remouet neceſſe. vt ſortē nō cur-
rere ē pole. ſortē nō currere ē cōtingēs.
ſortē nō currere non ē ipole ſortē curre-
re non ē neceſſe. Tercia regula ē. A quo-
cūq; dicto affirmato remouet pole ab
eodē dicto remouet cōtingēs. et eidem
attribuit impole. et ei⁹ p̄dictorio op-
posito attribuit neceſſe. vt ſortē curre-
re nō ē poſſibile. ſortē currere nō ē cō-
tingēs. ſortē currere ē impole. ſortem
non currere ē neceſſe. Quarta regula ē.
A quocūq; dicto negato remouet poſ-
ſibile ab eodē remouet cōtingēs. et ei-
dem attribuit impoſſibile et ei⁹ cōtradi-
ctorio oppoſito attribuit neceſſe. vt ſor-
tem non currere nō ē pole. ſortē nō cur-
rere nō ē cōtingēs. ſortē non currere
ē impoſſibile. ſortē currere ē neceſſe.
Iſtaꝝ aut regulaz exēpla diſponunt in
quatuor lineis ſiue ordinibus figure ſeq̄n-
tis qui p̄nt p̄ hos verſus denotari. Pri-
mus amabimus edētulq; ſecundus.
Tertius ylace purpurea reliquus. De-
ſtruit. v. totū. ſ. a. cōfirmat vtrūq;. De-
ſtruit. e. dictū deſtruit. i. qz mōz. Vē ne-
ceſſariat ipoſſibile quaſi null⁹. Poſſi-
bile quidā quidā nō poſſibile nō. E di-
ctum negat i qz modū nihil a ſz v totū.
Et hec parēt i figura ſeq̄nti. Oēs aut
ppōnes que ſūt i prima linea equipol-
lent p̄ primā regulā et p̄uertunt iter ſc.
que vero i ſecūda p̄ ſecūdā. q̄ in tertia p̄
tertiā. et q̄ in quarta per quartam.
Circā hūc textū notādū ē q̄ p̄ hic cōr-
bis. determinat de equipollētia ppōnuz modalū
cui⁹ cognitio valet ad cognoscēdū cōuerſiones ea-
rum. qz inſ equipollētes ſp̄yna ſeq̄it ad aliā et econ-
tra. Unde equipollētia ipaz ppōnum modalūz q̄t-
tuor regulis cognoscitur. Prima ē q̄ quicūq; dco

affirmato attribuitur pole eide attribuit cōtingēs
et ab eodē remouet ipole et ab ei⁹ oppoſito ddicto/
rio remouetur neceſſe. Cui⁹ rō ē. qz pole et cōtingēs
conuertuntur. ergo quicūq; attribuitur pole eide
attribuitur cōtingēs. et ab eodem remouetur ipole.
qz vnū ddictioꝝ remouet reliquū. Et ſi aliq̄ di-
ctū ſit pole p̄r q̄nq; eē vep et ſuū ddictioꝝ eē ſal-
ſuz. id ſi alicui dicto attribuitur pole a ſuo ddicto-
rio remouetur neceſſe. C Scda regula ē q̄ quicūq;
dicto negato attribuitur pole eide attribuitur cō-
tingēs et ab eodē remouetur impole et a ſuo ddi-
ctorio oppoſito remouetur neceſſe. C Tercia regula
ē q̄ a quocūq; dco affirmato remouetur pole ab
eodē remouetur cōtingēs et eide attribuitur ipole
et ſuo ddictorio oppoſito attribuit neceſſe. C Quar-
ta regula ē q̄ a quocūq; dicto negato remouetur
pole ab eodē remouetur cōtingēs. et eide attribui-
tur impole et ei⁹ p̄dictorio oppoſito attribuitur
neceſſe. Que regule debēt ſic itelligi et p̄mo p̄. Pro-
poſitio affirmatiua de poſi tā de dco q̄ de modo
equipollet ppōni de cōtingenti affirmatiue de eiſ/
dē ſeminis tā de dco q̄ d mō capiēdo cōtingēs vt cō-
uertit cū poſi et egpoller negatiue de ipole de dco
affirmato et d mō negato. et equipollet ppōi de ne-
ceſſario tā de dicto negato q̄ de mō. Cā p̄me par-
tis eſt qz impole et cōtingēs egpollēt. Cauſa ſcde eſt
qz pole et impole ddictūt. ideo ſi pole verificetur d
aliquo de eodē negatur ipole. Cā tertiē p̄tis ē qz
ſubaltne ſunt egpollētes p̄ ppoſitionē et poſpōnez
negationis. et eodē mō diceretur de alijs regulis.
Unde oēs ille regule tenēt ſtute illaz regularūz.
Quaz p̄ma eſt. q̄ ſyna p̄dictioꝝ ē neceſſa vel
cōtingēs et non neceſſa. et habeat d̄dictioꝝ. ſua con-
tradictoria erit nō neceſſaria vel nō poſis et econ-
tra. C Scda regula ē. ſi aliq̄ ppō ſit neceſſaria ſua
ddictoria erit ipolis et eē. C 3^a regula ē. ſi aliq̄ ppō
ē cōtingēs non neceſſa ſua ddictoria erit cōtingēs et eē
Secundo Sciēdū eſt q̄ p̄dictaz regulaz
exēpla ponuntur in textu in
quatuor ordinib⁹ ſiue regulis. et oēs de p̄ma regula
equipollēt p̄mā regulā. et de ſcda p̄ ſcda et ſic d
alijs. Et illi ordines h̄ntur p̄ hos verſus. Primus
amabim⁹. edētulq; ſcda. Terti⁹ ylace. purpurea/
p̄ reliqu⁹. Vñ hec dictio amabim⁹ ſignificat p̄mū
ordinē. et p̄ quattuor vocales debēt itelligi quattuor
ppōnes. vñ p̄ illā vocalē. a. ſignificat ppō de poſi
affirmatiua tā de dicto q̄ de mō. et p̄ ſz. a. datur in
telligi ppoſitio de cōtingenti affirmatiua de vtroq;. ſ.
tam de dicto q̄ de mō. et p̄. i. datur itelligi ppoſitio
d̄ impol i affirmatiua de dicto et negatiua de mō

Tractatus primus

z p. v. significat ppō de nece negatia de vtroq; s. tā de dicto q̄ de mō. Et s̄līr exponunt alie dictiones in alijs ordinib⁹. Et ē notādū q̄ ip̄i illis dictionib⁹ p̄ p̄mā vocalē datur itelligi ppō de possibili. z p̄ scdaz ppō d̄ otigēti. z p̄ terriā ppositio d̄ ipoli. z p̄ quartā ppositio de nece. iuxta sēsū illoz h̄ suū. Destruit. v. totū s̄z. a. affirmat vtrūq; Destruit. e. dictum denegat. i. q̄ modum.

Tertio Sci⁹ dū ē q̄ text⁹ auctoris z regule date s̄m opinionēz aliq̄z moderno ruin logicorū z etiā aliquorū realiū dant solum de modalib⁹ ppositis z nō de diuisis. q̄ nūq̄ in modalibus ppositis s̄m eos mod⁹ additur copule modifi cando eā. z sicut dicit si modus addit dicto. tūc est extremū ppositis. q̄ vt dictū est in pcedētib⁹ nota bilib⁹ modus d̄ attribui dicto q̄ de ipō affirmati ue p̄dicat. z d̄ remoueri ab eo q̄ ab ipō negatur. z sic p̄z q̄ mod⁹ est extremū z per oīs non pōt modificare ppositionē. Et adducit hic aliq̄s rōes pba biles q̄ modalis pposita non ē modalis. z hoc sic. Oīs ppositio i qua dictū subieitur ē singulari eo q̄ dictū accipitur p modū vnius singularis. sed ex singularib⁹ nō pōt sillogizari. ergo ex modalibus non posset fieri sillogism⁹ qd̄ est falsū. q̄ p̄hs p̄mo priozū docet sillogizare ex puris modalib⁹. maior est manifesta q̄ totū dictū qd̄ cūq; sit illud suppo nit. p̄ vna ppositione intellecta p ipm. minor etiāz est nota. ergo z conclusio. Itē ppōnes modales dis ferunt ab illis de inesse eo q̄ i illis de inesse signifi catur p̄dicatū iē sub fine aliquo mō. i modalib⁹ vero d̄ notatū inesse cū modificatione. sed q̄n mo dus p̄dicatur de dicto denotatū inesse dicto sine mo dificatione. q̄re nō erit modalis s̄z de inesse. z p̄ oīs vt dicitur auctor dās regulas de mō multiplicandi ppōnes z de egpollētis ppōnū modalū solū dat de illis q̄ non sūt modales. Itē de egpollētis ppō num modalū diuisaz ponunt aliq̄s regulas. z h̄ sumēdo egpollētā ex pte modi q̄ ex pte dicti eo dem mō sumit in ipis sic in illis de inesse. z hoc si ob seruetur identitas modifi q̄ modus non teneat aliter in vna ppositiōe q̄ i alia. z hoc p̄ ppositionē negatiōis vel postpōnē. vt ista nō oīs hō possibilē ē alb⁹. equipollet isti aliq̄s homo nō politer ē albus. z ista oīs hō nō politer ē alb⁹ equipollet isti null⁹ hō politer ē alb⁹ z sic de alijs. S̄z ad habēdū facit notitiā egpollētiaz modalū diuisaz notare oīs q̄ modū i modalib⁹ comparantur ad signa i ppōnib⁹ de inesse. Un̄ pole z pole nō s̄bnt sic qdā z qdā non. z nece z ipole sic oīs z null⁹. z sicut iste egpollent oīs hō nō currit z null⁹ hō currit. ita iste ipoff. bile ē cē.

z nece est nō cē. z ante aduentū negationis ille erat contrarie z post aduentū ē ut equipollentes. Obser uetur ergo p̄ regula gnāli q̄ ad faciendū in moda libus ppōnes de modis trijs equipollē: oīs postpo nere negatiōes mō. z ad faciendū d̄dictōrias d̄ mo dis egpollē oīs z suffic̄ negatiōes ferre ad mōz negā do totū seq̄ns. z rō ē q̄ q̄ntitas s̄z ex pte modi. et ad faciēdūz contradictōrias equipollere oportet mutare qualitatem z quantitatem: quare oportet ferre negatiōes ad modū. Et p̄porionabilit̄ sic p̄ ppositionē negationis signo vti i illis de inesse sūt egpollētes q̄ erāt d̄dictōrie z p̄ postpositionē nega tionis signo sūt que erant contrarie egpollētes. z p̄ p positionē z postpositionē signo sūt q̄ erāt subaltēne egpollētes. Ita s̄līr i modalib⁹ p̄ ppōnē negatiōis ad modū sūt q̄ erāt d̄dictōrie egpollētes. vt iste d̄dicunt de mō. forte pole ē currere. forte iposibi le ē currere. z tū per ppositionē negationis ad mo dum sūt equipollētes. vt dicēdo forte nō pole ē currere egpollēt hūc forte impole ē currere. S̄līr per postpositionē negatiōis ad modū que erāt cō trarie sūt equipollentes. z per ppositionē z postpo sitionē modi sūt etiā que erāt subalterne equipol lētes vt clare p̄z in sequēti figura exēplificādo de oibus modis. S̄z nūq̄ subcontrarie p̄t fieri egpol lentes sicut nec i illis de inesse. Ex quo p̄z q̄ in illis de inesse n̄ sumit eodē mō egpollētia sic i modalib⁹. q̄ i ill de inesse sumit egpollētia p̄ponēdo negatiōes toti subo z ip̄si signo. vel postponēdo z ferēdo sup totā copulā. s̄z i modalib⁹ n̄ sumitur ferēdo negati onē toti subiecto z signo. sed solū modo p̄ponēdo mō z postponēdo tā cōiuncti q̄ diuisi. qui qdēz mo dus ē ps copule. Et sicut d̄cm̄ est ad hoc q̄ modat sit negatiua nō requirit negatiōes ferri ad modus vel toti copule. s̄z sufficit q̄ p̄t p̄ncipali ferat.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. hoc dictū boies cē animal ē possibile. z tamē nō est contingens cum sit necessa rium. ergo male dicitur q̄ cuiusq; dicto affirma to attribuitur possibile eīdē attribuitur contingens. Secūdo arguitur sic. huic dicto negato deum nō esse attribuitur pole dicendo deum nō esse est possib. z tamē ab eo nō remouetur iposibile di cendo deū nō esse est impossibile. ergo cōtra scdā reglā. Tertio arguitur sic. impossib. bile semper negat dictum cui attribuitur. q̄ semp̄ destruit cō positionem ei⁹. ergo nūq̄ potest attribui dicto af firmato. cōtra tertiā reglā. Quarto arguitur sic. ppōnes quaz vna ē affirmatiua z alia negatia nūq̄ sūt egpollentes q̄ nō egpollēt i q̄litate. ergo

De modalibus

ppō negatiua de possibili z affirmatiua de necessa-
rio nunq̄ expollēt quod est extra tertiam regulā.

Ad rationes

Ad p̄m̄ d̄r q̄ cedit ma-
ior z distiguit minor. v̄t ca-
piēdo p̄tīgēs sp̄āl̄ p̄ p̄tīgētī n̄ necessario. z sic cō-
cedit. v̄t capiēdo p̄tīgēs ḡnāl̄ putauerit cū poli-
z sic negat. ¶ Ad scōdaz distiguit maior. v̄t v̄e. z
sic negat. v̄t falsē z sic cedit. z s̄l̄r d̄r ad maiorem.
Ad t̄ciā distiguit aīa. v̄t v̄tual̄r z sic cedit. v̄t f̄or
maīr. z sic negat. iō p̄t attribui oco affirmato. Ad
q̄rtā d̄r q̄ l̄s affirmatiua z negatiua d̄ eisdē terminis
nunq̄ sint expollētes. tñ ille de diuersis terminis
posuit equipollere quo ad veritatē z falsitatem.

Item equipollentie vel consequentie
modalium possunt haberi hanc regulā
Omnes propositiones de possibili et
impossibili expollēt verbo s̄l̄r se h̄ntē z mō
distiguit. Et oēs de ip̄o z necessario eq-
pollēt verbo distiguit se h̄ntē z mō s̄l̄r.
S̄z oēs ppōes de possibili z necessario
expollēt verbo z mō distiguit se h̄ntibus
z itelligit mod⁹ s̄l̄r aut distiguit se habe-
re q̄stū ad affirmationē z negationē vt
dicat se h̄ntē s̄l̄r cū affirmat i v̄t q̄z vel
i v̄t q̄z negat. Distiguit āt qñ affirmat i
v̄na z negat i alia. Et eodē mō itelligē
dū ē de verbo sicut dē m̄ est de mō. Et
sciēdū ē q̄ p̄dca regula nō facim⁹ timē
onē de p̄tīgētī eo q̄ p̄tīgēs p̄uertit cūz
poli. Unde idē ē iudiciū de ppōib⁹ v̄tri-
usq̄. Exēpla āt q̄rāt i figura disposita
p̄ q̄tuor ordines. q̄z ista regula ḡnāl̄ est
ad oēs. Itē ppōnū modalīū alie s̄t p̄tra-
rie. alie subcontrarie. alie contradicto-
rie. alie subalterne. Unde quartus or-
do. z tertius contrariantur siue pro-
positiones posite in tertia z quarta li-
neis. Primus ordo z secundus subcon-
trariantur. Primus ordo z tertius cō-
tradiciunt. Et similiter secundus z quar-
tus. Sed primus ordo subalternatur
q̄rto z s̄l̄r secundus tertio. An versus.

Tertius est q̄rto semp p̄trarius ordo.
Sit tibi linea subp̄traria prima secūde
Terti⁹ est primo cōtradictorius ordo.
Pugnat cū q̄rto p̄tradicēdo secundus.
Prima subē q̄rtevice p̄ticularis h̄ntē se.
Hanc h̄z ad seriē se lege secūda sequētē
Primus amabim⁹ edēuliq̄z secundus.
Tertius ylace purpurea reliquus.

Circa hūc textū notādum ē q̄ postq̄ auctor
notificauit p̄ q̄tuor regulas p̄uersiones z expollē-
tias ppōum modalīū. h̄z cōn̄r h̄idē facit p̄ alias re-
gulas. Et l̄z p̄dicte expollentie per regulas sup̄di-
ctas cognosci possunt: tñ magis z facili⁹ cognoscūt
p̄ istas regulas cū alijs q̄ p̄ alias sup̄dictas tñ. iō
iste regule ad maiore z faciliore cognitionē h̄ po-
nūt z n̄ superflue. Un̄ sicut i ppōnib⁹ de inēē ne-
gatio p̄posita signo cadēs s̄ totū seq̄ns negat q̄li-
tatē z q̄ritatē: z sic facit d̄dictorias expollere. sic ē
i modalib⁹ negatio p̄posita mō cadēs s̄ totū seq̄ns
negat q̄ritatē t̄pis q̄ se t̄z ex p̄te modi z negat cō-
positionē p̄positionis. iō mutat q̄litatē z q̄ritatē.
z sic facit expollē suo d̄dictorio. Et sicut negatio p̄-
posita signo cadēs s̄ copulā in ill̄ de inēē negat iō
lū q̄litatē z n̄ q̄ritatē. z sic facit d̄rias expollē. ita in
modalib⁹ negatio addita dicto negat tñ cōpositio-
nē oei. z n̄ mutat q̄ritatē modi z sic facit d̄rias eq-
pollere. Et sic in ill̄ de inēē negatio p̄posita z post
posita facit subalternas expollere. sic i modalib⁹ nega-
tio addita dicto z mō facit subalternas expollē.
v̄t ad cognoscēdū h̄z expollēntias ponūt h̄ tres re-
gule. ¶ P̄¹ ē q̄ ppōes de possibili z impossibili eq-
pollēt v̄bo s̄l̄r se h̄ntē z modo distiguit. Cui⁹ rō ē. q̄z
ppōes de possibili z impossibili d̄dicūt. s̄z negatio p̄-
posita modo facit d̄dictorias expollē vt ocm̄ est. iō
ppōes de possibili z impossibili v̄bo s̄l̄r se h̄ntē et
modo distiguit expollent. Un̄ mod⁹ d̄r distiguit se h̄ntē
qñ in v̄na negatur z i alia affirmat. Et d̄r s̄l̄r se ha-
bere qñ i v̄t q̄z affirmat v̄t i v̄t q̄z negat. z ea-
dez rōe d̄r v̄bū s̄l̄r se h̄ntē vel distiguit. verbi ḡra. iste
s̄ d̄dictorie de istis modis possibile z impossibile: s̄z
tē pole ē currere. s̄z tē ipole ē currere. z ad faciē-
dū eas expollere sufficit negatōez ferri ad modū
dū t̄ncadat s̄ totū seq̄ns. vt dicēdo. s̄z tē n̄ ē pole
currere. que expollēt isti. s̄z tē ipole ē currē. z mo-
di eaz se h̄nt distiguit z v̄bū s̄l̄r. ḡ regula ē v̄a.

Sciēdū ē q̄ scōda regula ē q̄ oēs ppōes
de possibili z necessario expollēt v̄bo
z mō distiguit se h̄ntē. q̄ regula sic d̄z itelligi. pro

Tractatus primus

ppones de possibili et necio in quibus nulla ponitur negatio sunt subalterne. et si vni earum proponatur negatio vel postponatur scilicet ille qui erat subalterne fuerit equipollentes. et ideo tam modus quam verbum se habent dissimiliter. ut iste due sortem necesse est currere. sortem posse est currere. sunt subalterne et fuerit equipollentes per primum. nec negationis modo et postponere ut sortem non posse est non currere equipollent isti sortem necesse est currere. Et clarum est quod tam modus quam dictum huius propositionis se habet dissimiliter modo et verbo alteri. et eodem modo posset dici de contingenti quod posse et continens couertitur. 3^a regula est quod propositiones de ipso et necio equipollent verbo dissimiliter se habente et modo similiter. Et ratio est quod propositiones de impossibili et necio affirmatiue tamen de dicto quam de modo orientur. scilicet negatio posita post modum cadens super pra dictum negat qualitate propositionis et non quantitatem. et sic facit ipsas equipollere verbo dissimiliter se habente et modo similiter ad sensum prout datum.

Tertio sciendum est quod hic dicitur: Petrus hic. de terminat de oppositis propositionum modalium ponendo tale diuisionem. propositionum modalium quodammodo sunt tria. quedam subcontrarie. quedam contradictorie. et quedam subalterne. Et huius diuisionis eodem modo potest dari sufficiencia sic data fuit i propositionibus de inesse. Unum omnes modales de primo ordine signantur per hanc dictionem. amabimus. et sunt omnes particulares affirmatiue quod equipollent isti. sortem currere est possibile quod est particularis affirmatiua. Et omnes de secundo ordine quod signantur per hanc dictionem edentuli sunt particulares negatiue quod equipollent isti. sortem non currere est posse. Sed omnes de tertio ordine quod signantur per hanc dictionem sunt verba negatiue. et equipollent isti sortem currere est impossibile. Omnes vero de quarto ordine quod signantur per hanc dictionem sunt verba affirmatiue. et equipollent isti sortem currere est necesse. His suppositis tunc facilliter potest videri oppositio propositionum modalium. unde propositiones de quarto et tertio ordine contrariantur. et ratio est quod verba affirmatiua et verba negatiua eiusdem subiecti et eiusdem predicati contrariantur. scilicet iste sunt verba igitur Scilicet de quarto ordine et primo subalternantur. et est ille de 3° et 2°. et ratio est. quod verba affirmatiua et particularis affirmatiua. vel verba negatiua et particularis negatiua eiusdem subiecti et eiusdem predicati subalternantur. sed iste sunt verba. igitur Ille autem de 3° et secundo ordinibus subalternantur. quod vna est particularis affirmatiua et alia particularis negatiua. scilicet iste de primo ordine dicitur illis de 3° et ille de 2° dicitur illis de quarto. et ratio est. quod se habent ut particularis affirmatiua et verba negatiua. vel particularis negatiua et verba affirmatiua eiusdem subiecti et eiusdem predicati. igitur et. Unum ad hanc dictionem ferre

da est negatio ad modum et non ad deum. Cuius ratio est. quod si cut se habet verbum in illis de inesse. ita modus in modalibus sed ad hanc dictionem in illis de inesse omnes negationes ferri ad verbum. igitur in modalibus ad hanc dictionem omnes negationes ferri ad modum.

Sed contra prout arguitur per sic. Iste due equipollent de possibili et impossibili. sortem currere est posse. sortem currere non est impossibile. et tamen verbum non se habet similiter. quod in vna negatur per verbum est. et in alia affirmatur. igitur male dicitur quod ille de possibili et impossibili equipollent verbo similiter se habente. Et 2^a arguitur sic. omnes equipollentes se eiusdem qualitatis ex parte modi igitur modus in omnibus eodem modo applicat. ergo ille de posse et potest non equipollent modo dissimiliter se habente. Et 3^a arguitur sic. Iste non equipollent sortem currere est posse. sortem non currere non est necesse. quod prout aliquid ponit. et 2^a nihil cum sit negatiua tamen de deo quam de modo. ergo ille de posse et necio non equipollent verbo et modo dissimiliter se habentibus. Et 4^a arguitur sic. omnes tria repugnant in qualitate. scilicet propositiones de quarto ordine et 3° non repugnant in qualitate cum iste sint affirmatiue de quarto et tertio ordinibus sortem currere est necesse. sortem non currere est necesse. eo quod in nulla ipsarum ferri negatio est copulata. ergo male dicitur quod propositiones de tertio et quarto ordinibus contrariantur.

Ad rationes Ad primas concedit maior et distinguit minor vel verbis dicti et sic negat quod non eodem modo se habent in utraque vel verbum vniens ipsas partes dicti et sic concedit. nec de illo intelliguntur regule prout daret. Et Ad secundam conceditur maior et distinguit minor vel quod modus eodem modo se habeat. id est eodem modo ampliet in omnibus equipollentibus. et sic conceditur. vel sic quod sicut vni modo in vna propositione non apponatur negatio ita nec in altera et sic negat nam ideo modi dicitur dissimiliter se habere quoniam vni addit negatio et alii non. Et Ad tertiam negatur maior. et ad probationem conceditur quod negatiua formaliter nihil ponit. scilicet negat quod aliquid istarum sit negatiua formaliter imo ambe sunt affirmatiue quod due negationes equivalent vni affirmationi. Et Ad quartam concedit maior et negat minor quod sicut prout dicitur est ad hoc quod modalis sit negatiua non requirit negationem ferri supra totam copulam. sed sufficit quod feratur super parte principalem qualiter sit in istis.

Sequitur De conuersione. In hac igitur parte videndum est in generali de conuersione modalium ponendo aliquas regulas generales. prout quod est sciendum per prout dicitur terminabit de conuersione propositionum modalium de posse quam de alijs. Et proponitur talis regula. Dispropositionem affirmatiua de posse et de deo particulari potest conuertere simpliciter in particulari affirmatiua. scilicet affirmatiua de posse et de dicto vni

De modalibus

uersali ouertit^r accidēs i particularē d^r possibili.
Ista regula pbat^r quantū ad vtranc^s sui partem.
Et pmo pma p^a pbat^r p^a sⁱlogismū expositoriū
vt capta ista cōuersione quēdam hominē polē ē
ēē currētem. ergo quoddā currēs polē est esse ho
minē. pbat^r qz si quēdā hominē polē ē esse cur
rentem. tūc idē polē est esse hominē z ēē currens.
signet illud z sit sortēs. z arguat^r sic. sortē polē est
ēē currentē. sortem polē est ēē hōinē. g^o quoddā
currens est possibile ēē hōinē. ergo de pmo ad vl
timū bene segtur qndam hōinē polē est ēē currē
tem. ergo quoddā currēs polē ē esse hōinē. Secūda
ps regula patur qz bene segtur oēm hōinē polē ē
esse currētem. g^o qddā currēs possibile est ēē hōi
nē. pbat^r qz ad illā vniuersalem de dicto seg^r ista
pticularis de dicto qndā hominē possibile est esse
currētem. sⁱ ad istā segtur ista. quoddā currens
polē est ēē hōinē. ergo de pmo ad vltimū bene se
quitur oēm hōinē possibile ē ēē currētem. g^o qd
dā currēs possibile est ēē hōinē. ¶ 2^a regula ē q
nulla negatiua de poli pōt ouerti formalit^r. pbat^r.
ex hō nō segtur falsū. vt nō sequit^r deū polē ē nō
esse createm. ergo creat^r polē est nō ēē deū. pma
eni est h^a z sedā falsa z beretica. ¶ Nulla d^r nega
tiua de poli in qua ponit^r iste modus polē sine ne
gatione pcedēte z cum negatiōe sequēte lata ad
hūm. Nūc autē videndū est de cōuersione ppō
nū modalū de nēcio. p^o cui⁹ declaratione po
nuntur due regule. p^oma ē. ois v^ls negatiua d^r
necessario conuertitur i vniuersalem negatiuam
de necessario. vt bene segtur oēm hominēz neces
se est nō ēē asinum. ergo oēm asinū necē est nō ēē
hominē. pbat^r. nam ex opposito d^rictorio cōse
quentis sequitur oppositū ant^ris. g^o cōuersio ē bo
na. cōia t^z p^ona regulā cōia^r. z a^ois. pbat^r. qz bñ se
g^r quēdā asinū polē ē ēē hōiez. g^o quēdā hōiez pos
sibile ē ēē asinū. z ibi arguit^r ab opposito d^rictorio
cōi^ois p^ome cōie ad op^o d^rictoriū ant^ris. Sz pticu
laris negatiua de necessario nō ouertit^r i particularē
negatiuā simpl^r. qz ex hō nō seg^r falsū. vt nō seg^r
quoddā ens necē ē nō ēē deū. g^o deū necē ē nō ēē ens.
nā a^ois ē verū. z cōis falsū. Itē ibi arguit^r a nō distri
buto ad distributū. qz in pma ens nō erat distribu
tū cū ēēt sub^o p^ois pticularis de d^ro. z i z^a di
stribuitur cū sit p^odicatū p^ois negatiue. ouertit^r
tū i aliā de mō loqndi i cōi^oueto. vt bñ seg^r. quoddā ē
necē ē nō ēē deū. ergo deū ens necē ē nō ēē. sⁱ bec cō
uersio ē ip^opa. qz de sub^o nō sit p^odicatū remanēte
eodē situ terminēz. vñ illa d^r negatiua de neces
sario in q^o ponitur ille modus necē cū negatiōe se

quēte ipm z sine negatiōe pcedente. ¶ 2ª regula
est q^o nulla affirmatiua de necessario ouertitur i
aliā affirmatiuā de necessario. sⁱ bñ ouertitur i af
firmatiuā de possibili. Illa eni d^r affirmatiua de
necessario in qua a parte copule ponit^r iste modus
necesse sine negatione pcedente aut sequente. p^o
ps p^o. qz ex hō sequeretur falsū. vt nō segtur qd
dam creans necē est ēē deum. ergo deū necesse ē
esse creatē. Similiter quoddā albū necesse ē ēē
corpus. ergo quoddā corpus necesse est ēē albus.
Similiter omne hominem necesse est ēē aial. er
go omne animal necesse est ēē hominem. In oib⁹
istis antecedens potest esse verū z consequens fal
sum. Secunda pars regule probatur. quia ad af
firmatiuam de necessario sequitur affirmatiua
de possibili per legem subalternarum. z ad affir
matiuam de possibili sequitur affirmatiua etiam
de possibili. vt p^ois vñ sum est. ergo ad affirmatiuā
d^r nēcio sequitur affirmatiua de possibili.

Secundo Sciēdū ē q^o hic cōiter ponūt^r
regule de mō ouertendi propo
sitiones modales de ipoli. ¶ p^oma regula est.
v^ls negatiua de ipossibili ouertitur simpl^r. p^o
batur. qz bñ seg^r nullū hōiez impole ē ēē currēte.
ergo nullū currēs ipole ē ēē hōiem. Ali^o pbat^r. qz
bene sequitur ipole ē nullū. b. ēē. a. ergo ipole est
nullū. a. ēē. b. patet qz i ouerfa itelligitur ouertēs
ig^r ē bona ouersio. pbat^r. nā ista ipossibile ē nul
lum. b. ēē. a. valet istā de necessitate quodā. b. ēē. a.
Et in ista de necesse quodā. b. est. a. itelligit^r ista qd
dam. a. est. b. z in ipam conuertitur. z ad istā de ne
cesse quodā. a. ē. b. segtur ista ipole ē nullū. a. ēē.
b. ergo de p^o ad vltimū sequitur bñ impole ē nullū
. a. ēē. b. g^o ipole ē nullū. b. ēē. a. Quāuis autē bece
regula a quibusdā ponatur tñ vñ q^o nō possit sustine
ri. pbat^r. qz negatiua de ipoli equipollet affir
matie de nēcio. sed vt prius dictum est affirma
tiua d^r necessario non ouertitur i aliā de nēcio. sⁱ bñ
i affirmatiuā de poli vt ibidē pbat^r ē. ergo bec re
gula non ē h^a. Itō ponitur reglā opposita. sⁱ q^o ne
gatiua d^r ipoli nō ouertit^r simpl^r sⁱ conuertit^r p acciōis
i affirmatiuā de poli. p^oat^r qz bñ segtur oēs hōiez
ipole ē non ēē aial. ergo quoddā aial polē est esse ho
minē. p^o qz ad istā oēs hōiez necesse est ēē animal.
cui equipollet ista oēm hōiem ipole est nō ēē aial.
segtur ista quēdā hōiez polē ē ēē aial. Et ad istam
quēdā hōiez polē ē ēē aial sequitur ista quoddā aial
polē ē ēē hōiez. ergo ad istā oēm hōiez impole est
non ēē aial sequitur ista quoddā aial polē ē ēē hōiez.
ps p^o illā regulā z sequētiāz quicquid sequitur ad

Tractatus primus

omnis bone omne sequitur ad eius. **C** Secunda regula est
vltis affirmatio de impossibili uertitur simpliciter sicut
vltis negatio de idem. p. q. bñ sequi oēs hoies ipse ē
ēē asinū. q. oēs asinū ipse ē ēē hoies. pbat. q. oēs.
q. ex opposito de cōtōio omnis sequi oppositū de cōtōi
um antis. q. bñ sequi. quēdā asinū pole ē ēē hoiem.
q. quēdā hoiem pole ē ēē asinū. q. pma oēs ē bona
C 3ª regula ē q. p. ticularis affirmatio de ipoli uer
titur i p. ticularē affirmatiuā de ipoli. pbat. q. nō
sequitur aliqd aial ipole ē ēē hoies. q. aliqd hoiem
ipole ē ēē aial. oēs ē falsū z aīo vep. q. talis oēs nō
valet. z sic regula 3^a. **C** 4ª regula. p. ticularis ne
gatiua de ipoli nō pōt formatr uertit i aliā nega
tiua de ipoli. s. bñ i affirmatiuā de poli. p. ps p.
q. nō sequitur qdā creās ipole ē nō ēē deū. q. deū
ipole ē nō ēē creatē. aīo ē vep. z oēs falsū. Q. an
tecedēs sit vep. p. q. ista quoddā creās ipole ē nō
ēē deū egpollet huic quoddā creās necē ē nō ēē de
u. z ista ē vera. ergo aīo ē vep. Q. at oēs sit falsū
p. q. ista quēdā deū ipole ē ēē creatē egpollz isti
quēdā deū necesse ē ēē creatē. s. bec ē falsa. q. z il
la. Et eodē modo pōt uertit p. pōes de falso sic il
le de impossibili. Et si q. ratat cū p. ticularis affirma
tiua de ipoli uertatur z non i p. ticularē affirma
tiua de ipoli. q. l. ergo uertitur. Ad h. nō dēf. q. tal
nō uertitur i terminis sicut nec p. ticularis nega
tiua i illis de inē. pbat. ē q. nō uertatur. q. ibi
argueretur a ii distributo ad distributū ex parte
subi qd nō distribueretur i p. cū ēēt subm. p. pōis
p. ticularis quo ad deū. z tñ distribueret i z. cum
ēēt p. dicatū p. pōis negatiue. q. affirmatiua de poli
est simplr negatiua cū impole includat negatōes
negatē p. pōnem. quare regula est bene posita.

Tertio sciendū ē q. hic oīs ponitur qdaz re
gule valentes ad cognoscendū uer
sione p. pōnū modalū de cōtingenti. Et aīo q. bñ fiat
ponit vna diuisio cōtingētis q. ē. Cōtingens diuidi
tur i cōtingēs natū. cōtingēs raro. z cōtingens ad
vtrūlibz. Un cōtingēs natū ē qd magis determi
natur ad ēē q. ad nō ēē. S. cōtingens raro est qd
magis dērmīatur ad nō ēē q. ad ēē. S. cōtingens
ad vtrūlibz ē qd nō magis dērmīatur ad ēē q.
ad nō ēē. Exēplū primi. vt hōinē canescere i sene
ctute ē magis dērmīatū ad ēē q. ad nō ēē. Exē
plū secūdi. vt hōinē hēre sex digitos i vna manu
ē magis ad nō ēē q. ad ēē. Exēplū tertij. vt for
tē currenō est magis dērmīatū ad ēē q. ad nō
ēē. Et de isto dātur aliq. regule. p. pma ē. Oēs p.
pōnes de cōtingenti uertit i oppositam q. lita
tē manēre eadē q. litate z eodē ordine terminorū

Et hec regula maxime itelligitur de cōtingenti ad
vtrūlibz nō negato. q. nō enī p. pōnes de cōtingenti
raro z nato posint cōuerti i oppositā q. litate. tñ
hest i aliud genus cōtingētis. Unde uersio i oppo
sitā q. litate ē formatr oēs duaz p. pōnū de cōtingēti
vtrōq. termino p. ticipatū scdm eūde ordinē eius.
de cōtingētis z diuerse q. litaris. vt hōinē cōtingit
ēē albū q. hōinē cōtingit nō ēē albū. z ista regu
la itelligit dū mō negatio ponatur ad x. bñ. S. l.
p. pō de cōtingēti i q. p. cise isti mō cōtingens p. pōis
negatio cōuerti i aliā in q. sibi p. pōis z postpōis
negatio. vt bene sequit nullū hōinē cōtingit esse
albū ergo nullū hōinē cōtingit nō esse albū. Causa
hui⁹ regule ē q. illa de cōtingenti i q. isti mō cōtingēs
postpōis negatio egpollet alteri i q. p. pōis z
postpōis negatio. **C** 2^a regula ē. nulla p. pō de cō
tingēti ad vtrūlibz uertit i formatr i aliā de cōtingēti
con uertitur i aliā de poli. Cā p. p. p. regule ē q. ex
vero sequit falsū. nā non sequitur. deū cōtingit ēē crea
tē q. creās cōtingit ēē deū. Nec ēt sequitur in illis de
cōtingēti negato vt nō sequitur. nullū creās cōtingit esse
deū. ergo nullū deū cōtingit ēē creatē. q. pma ē x. a
z scda ē falsa. Secda ps de sic itelligi q. oīs p. pō de
cōtingēti nō negato uertit i aliā de poli. vt bñ sequitur
deū cōtingit ēē creatē. ergo creās pole ē ēē deū.
Cā hui⁹ ē. q. illa de cōtingēti affirmato includit vna
p. pōne de poli q. pōt conuerti in alias de possibili.
Sed p. illis de cōtingēti negato debemus notare q.
pōt uertit i terminis p. cōuersione. p. pōitionū cathe
goricar p. q. exponūtur. vt ista nullū hoies cōtingit
ēē asinū sic exponitur nullū hoies pole ē ēē asinū.
vt oēs hoies necē ē ēē asinū. iō de sic uertit q. nullū
asinū pole ē ēē hoies. vel aliqd asinū necē ē ēē ho
minē. Alteri⁹ ē aduertendū q. p. pōitio singulari de
cōtingēti nō negato de exponi p. vna copulatiua cui⁹
pma ps ē vna categorica affirmatio de poli. z alia
ē vna categorica negatiua de poli. Et hoc idē dicit
cū pma regla. vt ista fortē cōtingit ēē albū de sic ex
poni. fortē pole ē ēē albū. z fortē pole ē nō ēē albū.
S. talis p. pō singularis de cōtingenti negato de ex
poni p. vna diuisiua de cōtingēti ex p. tibus dicitur p. t.
b. copulatiue affirmatiue p. quā exponit illa de cōin
gēti affirmato. vt ista fortē non cōtingit ēē albū. de
sic exponi fortē impossibile est ēē albū. vt fortē necē
ē ēē albū. S. p. ticularis vel indefinita de cōtingen
ti non negato de exponi p. vna copulatiua cuius
pma pars est categorica de poli affirmatiua z p.
ticularis de dicto. secunda vero ē categorica ne
gatiua de possibili in cuius subiecto ponitur rela

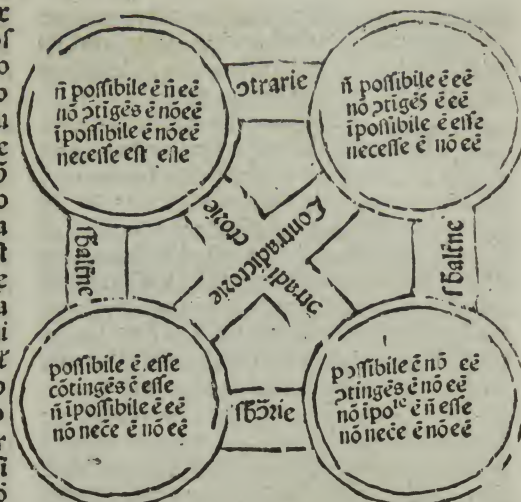
De pdicabilibus

riū idēitatis. vt ista. hoīem origit eē albus sic ex
ponitur. hoīes pōtē ē eē album. z eūdē hoīes pōt
sibile ē nō eē albu. z dōcōria ei' ē vna dīstīctīa pō
sita ex partib' dīcētīb' p'ib' copulatiue. C. pō
stremo ē aduertēdū q' oēs p'pōes de origēti r'pū
gnāt alicui p'pōni de necessario. z alicui p'pōni de
ipōtī ex eisdē terminis. z dīstīllīgī de origēti nō
negato. Rō ē. q' q'libz p'pō de origēti nō negato
eqpollēt vnicopulatiue c' vna pars ē affirmatiua
de pōtī. z sic illa repugnat p'pōi de ipōtī. z alia est
negatiua de ipōtībili q' repugnat affirmatiue de ne
cessario. Et dicebat nōr'iter. q' ē de origēti nō nega
to. q' sic ē de origēti negato nō repugnat alicui
de necessario aut alicui de ipōtībili. imo tales sūt
stātē. vt iste. nullū hoīes origit eē asinū. z oēm ho
minē ipōtībile ē eē asinū. C. 3^a regula ē q' oēs p
pōes affirmatiue d' origēti negato eodē mō ouer
tūtū sic illē d' ipōtībili. p'z. q' sūt eqpollētes. Et si
militer negatiue d' origēti negato sicut negatiue d'
ipōtībili. q' similiter sūt eqpollētes.

Supra predcā arguitur sic. hec ē hā. oē
aīal ipōtībile ē eē asinū. z tū ouertū
in istā. oēs asinū ipōtībile ē eē aīal q' ē falsa. q' ma
le dēnī ē q' v'is affirmatiua d' ipōtībili ouertū sūm
plē. C. 2^a arguitur sic. nō seqtur oēs hoīes falsū
ē eē grāmaticū. q' oēs grāmaticū falsū ē eē hoīes.
q' p' ē vera z 2^a falsa. q' male d' q' eodē mō ouer
tūtū p'pōes de falso z ipōtībili. C. 3^a arguit sic. nō
seqtur puer pōtē ē eē senē. ergo senē pōtē est esse
puer. sūt vidētē pōtē est eē cecū. ergo cecū pōtē ē
ē vidētē. vīnū pōtē ē eē acetū. ergo acetū pōtē ē
ē vīnū. z tū quēlibz illaz ouertūtū sūm regulas p'
us datas de pōtībili. q' ille regule nō sūt vere

Ad rationes Ad p'mam d' z ad secūdā
sūt q' negatur q' anīs sūt ve
rū z cōis falsū. immo sicut cōis ē falsū. ita z anīs. nā
ista ē falsa. oē animal ipōtībile est eē asinū. q'z
ad falsitatē v'is sufficit falsitas vnius suaz singu
lariū. modo hec ē falsa demonstrato animali qd
est asinū. hoc animal ipōtībile ē eē asinū. quia
hec ē vera. hoc animal necesse est esse asinū. z eo
dem modo diceretur de secūda. C. Ad tertiā di
citur q' non bene conuertuntur quia termini non
tenentur eque ample z eque restricte in vna sicut
in alia. Sed p'ma d' sic ouerti puerum possibile ē
ē senē. ergo senē q' est vel erit possibile ē eē puer
z eodem modo diceretur de alijs.

C Sequitur figura.

C Incipit tractatus secundus.

Predicabile q'z sumit pro
prie: q'z cōiter: z sic dī pdi
cabile quod de plurib' vni
uoce pdicatur. vt homo de
sorte z de platone z sic de alijs. Q'z
sumitur cōiter z sic dī pdicabile quod
de vno solo sine de plurib' pdicat vni
uocē vel equiuocē. vt hō de sorte v' de
platone. Tū pdicabile proprie sūptūz
z vniuersale idē sūm sūm rē. tū differūt
sūm rōnem. q' v'le diffinitur per eē in: p
dicabile vero per dici de. Est aut pdi
cabile quod aptū natū est dici de pluri
bus. Ale at quod aptum natum est es
se in pluribus. Predicabile aut p'prie
sūptū siue vniuersale diuiditur per ge
nus specie differentiam propriūz z ac
cidens. z solū de his hic intendim'.

C Iste est secundus tractatus huius libri in quo
auctor noster intendit determinare de quinq' vni
uersalibus post determinationem de enunciatio
ne. Rō ordinis est. q' enunciatio ordine doctrie
z quo ad nos prior est istis vniuersalibus incom
plexis. licet via nature incomplexum precedat cō

Tractatus secundus

plerum tamen ordinem doctrine voluit obseruare auctor noster qz totū notū est suis partib⁹. qz re prius ueniēter determinauit de enūciatōe qz de qnqz vltib⁹. p cuius declaratione

Primo sciendum est qz cuiuslibet sciētie est aliquod subiectum de quo oñ duntur p. r se accētia p. pām diffinitionem tal subī de quo etiā supponitur quid est z qz est. Et scia dicitur vna ab ynitāte subiecti. vt dicit p hūf primo posteriorum. z cū de quinqz vltib⁹ sit scia o3 qz in ipā sit aliquod subiectus. Unde subiectū p pūm z adequatum huius tractatus est vltē for maliter sūptū z non fūdamētaliter qz sibi ueni unt cōditiones subiecti attributionis. Primo. n. de ipō p supponitur quid ē z qz ē. ex p hō p pyar/ menias dicente. Alē est qd aptū natū est dici de multis. z qz per quod quid est eius demonstrant passiones que sit de eo in tali scia. Unde p hō p d aia. quod qd est est pncipium demonstrationis: Unde sic potest fieri demōstratio. Omne quod aptum natum est dici de multis est p d icabile. sed omne vltē ē aptū natū dici de multis. g omne vltē est p d icabile. Ista passio p d icabile de suo subie/ cto demonstrat qd ē vltē p. p pāz eius diffinitōez. 3. qz est primo z pncipaliter cōsideratus i hac scia ad quod oia cōsiderata in hac scia habent ordinez z attributionē. Ex oib⁹ hīs pōt formari rō talis: oē illud ē subm in hac scia de qua supponit qd ē. z qz est. z etiam de quo demonstrant passiones in hac scia per eius p pāz diffinitionē. z ad qd oia cō siderata in illa scia habent attributionē. Sed vltē formalr acceptū est hō respectu huius tractatus g vltē est subm respectu istius scie. maior est nota ex p posteriorz. minor ē declarata per declaratio nē p d icat⁹ additionū. g conclusio vera. Et dñ notant formaliter acceptū. p q est aduertendum qz vltē potest capi triplī. Uno modo fundamētalr z p per se denoiato. z hoc duplī. vno modo p fūda/ mēto remoto intentōis illius yniuersalitatis: z ta le vocatur vltē methaphysicū. z sic ē nā cōis que ē vna tñ a parte rei minor tñ ynitāte nūerali omni opere intellectus circūscripto z remoto de quo dicit p hō septimo physicoz. qz i spē spālissima sit opatio z nō i gñe. qz spēs dicit aliquid vnū a par/ te rei. genus vō nō. qd nō intelligitur de ynitāte pceptus. qz hoc modo ēt genus dicit vnū sic spēs alias non ēt p d icatum in quid z yniuoce dēnō suis spēbus qz iis gen⁹ dicatur siue sumat ab ali qua realitate in re potenciali. tñ nō dicit vnā nāz sicut natura a qua sumitur spēs vt alibi oñdetur

Et de vlti hoc modo accepto ptinet ad methaphy sicū. Alio modo accipit p fūdamēto primo illi⁹ intētionis. z tūc dñ vltē fm cōpletam rōnem vlti/ tis. z sic ē nā cōis exis in intellectu possibili i potē tia p pūa ad hoc vt accipiatur ab eo vt vnū obz nūero intell. gibile dicibile de oib⁹ suis inferioribus p d icatione dicēte hoc est hoc. Et istā vlti/ tem non hz extra intellectū. s3 hz eam ab intellectu agente qui facit potētia intelligibile actu intelli/ bile fm p hō 3. de aia. recte sicut lumen facit po tētia colores actu colores. sic intellect⁹ agēs po tētia intelligibile facit actu intelligibile. Et ad hūc sensū loquitur cōmentator p de aia cū dicit. intel lectus est qui facit yniuersalitatem in reb⁹. Et de isto vlti cōsiderato hoc modo ptinet ad libz d aia. z modo accipitur vltē formaliter. z sic ē respect⁹ rōnis illius quod p d icat⁹ ad illō de quo p d icatur cātum p actu intellectus opantis illa adinūicē. z de vlti hoc modo dñ qz ē subm p mū huius tracta/ tus. 3. modo accipitur p aggregato ex vtroqz. z sic ē ens per accēis z de illo nulla ē scia. qz vt p batur 6. methaphysice de ente per accēis nō ē scia. eo qz nō hz per se vnum pceptum nec vnam per se passionē. nec vnum per se significatum. que tñ omnia requiruntur ad hoc qz de aliquo sit scien/ tia tanqz de subiecto primo.

Secundo sciendum est qz vltē formaliter sūptum diuiditur i qnqz vltia si cut gen⁹ in suas spēs. que vltia sūt gen⁹ spēs dñia p pūm z accēis. Et p batur. qz diuiditur in ea tā/ qz gen⁹ in suas spēs. qz vltē p d icat⁹ vno noie z vna rōe de istis quinqz vltibus que dñit spēs. ergo p d i catur de ipis vt gen⁹. z oia per diffinitionē gñis z mior p batur. qz quodl3 istoz ē vltē. z qd l3 ē aptū natum p d icari de pluribus. qz p vlt⁹ sic habetur sufficientia. qz oē vltē aptū natū ē p d icari de plu ribus. vel g in quid vel in qle. si in qd. h est duplī. vel g dicit totā qditatē illi⁹ de quo p d icat⁹. z sic ē spēs. spēs. n. est tota qd itas suoz indiuiduozum. quia indiuiduum non addit vltia speciem nisi en titatē determinatā a nature ad singularitatē q nec ē qd itas nec p r inens ad qditatē. cū ipā sit seipā p icōicabilis. oī aut quiditas est cōicabilis fm p hō p celi z mūdi. vel dicit partē ei⁹ de quo p d icatur z sic ē gen⁹. vnde 5. methaphysice capto de parte dicit p hō qz genus est ps speciei. Ex quo ps qz ge nus non dicit totā cēntiā spēi. iō nō bñ dicunt illi qui dicūt qz genus dicit totā qditatē. i. cēntiā spe ciei. Si vero p d icatur i quale hoc est duplī. qz vltē p d icatur in quale cēntiale z sic est dñia. dñia cū ē

De predicabilibus

qualitas eēntialis. Uel predicat in q̄le accēitale et h̄ est dupl̄r. vel manat ab eēntialibus p̄ncipijs sp̄s. et sic est p̄p̄iū. Uel osequitur p̄ncipia idiuīdū et sic ē accēns. Et datur ista sufficiētia de v̄lī formatr̄ accepto. tñ declarādo ip̄m p̄ sua sūdamēta q̄z p̄dicationes signate i scōis itentionib⁹ debēt exerceri in p̄mis. Et vtilitas hui⁹ tractat⁹ est q̄z p̄mo valet ad distinctā notitiā p̄dicamentoz. Cui⁹ rō ē q̄z i p̄dicamentis docetur ordiatio sp̄s directe sub gñe et dñaz a latere. ergo ōz scire quid gen⁹ qd sp̄s et quid dñā. Et q̄z in tali ordinatione nō p̄t ordinari neq̄ debēt accētia p se neq̄ omunia. ideo ōz scire qd p̄p̄iū et qd accēns v̄ritent a coordinationibus: q̄z fin Boetii scōdo topicoz suo. Malū non vitatur nisi p̄cognitū. Scōdo valet ad diffinitionū assignationem. q̄z fin p̄lm septimo methaphysice sola sp̄s diffinit que cōstituit gñe et dñā. id ōz scire ad artē diffinēdi quid gen⁹. quid sp̄s. et quid dñā. Tercio valet ad diuisionē seu artē diuidēdi q̄z diuisio sit p̄ dñas eēntiales et nō ōz dari p̄ accētia neq̄ p̄p̄ia neq̄ cōia vt b̄r scōdo posteriorū. Quarto et vltimo valet ad cognitionē demonstratiōnū q̄z in demonstratione ostenditur passio de subiecto qd ē species p̄ diffinitionē ei⁹ que cōstituit ex gñe et dñā. et nō debēt poni i ea aliq̄ p̄dicata fin accēns. ideo ad cognitionē dñōstrationū ōz cognoscere quid genus quid sp̄s quid p̄p̄iū qd dñā et qd accēns. Ex quo p̄z q̄ magna ē vtilitas huius tractatus.

Tercio Sciendū ē q̄z qm accipit v̄le p̄ scōda itentione tunc dicēdo. v̄le est quod aptus natū ē p̄dicari de multis. est p̄dicatio qd ita tiua. Sz si capere i sūdamētalr̄ esset p̄dicatio de noiatiua. et sic p̄dicare i diffō de diffinito. Ex q̄ sequitur q̄ hic diffinit v̄le p̄ scōda itētiōe cui⁹ p̄dicabile ē p̄p̄ia passio ei⁹ demrabilis de eo p̄ qd qd ē ei⁹ ita q̄ si ponat̄ hec diffinitio. v̄le ē qd aptū natū ē eē in multis p̄p̄iū ip̄ius v̄lis vt dicit auctor n̄r. tē dñe q̄ p̄dicari d multis. ē diffō p̄dicabil. Unū v̄nū et idē subm̄ seu sūdamētū sit v̄le et p̄dicabile. tñ iste iten/ tōes sūt formatr̄ distincte q̄ quidē distinctio suffic iñt subiectū et passionē. nō eni ōz passionē eē realr̄ distinctā a suo sub̄. sz sufficit q̄ formatr̄ distiguat vt pbat p̄ls. 4. methaphysice. c. p̄. Verū tamē si capiat p̄dicabile cōmuniter vt dicit auctor in p̄ncipio sic nō ē passio v̄lis. q̄z ouenit alteri ab v̄lī. Sz si capiat p̄p̄e tūc ē passio v̄ls et vt p̄us dictū est.

Sed contra p̄dicta arguitur. p̄mo sic passio distinguitur realr̄ a suo subiecto. sz p̄dicabile ē passio v̄lis vt dictū ē ergo differt ab eo realr̄. Maior patet q̄z idem nō

potest de seip̄o demōstrari cū non hēat cāz inherētie ad seip̄s. sz passio p̄t dñōstrari de subiecto. ergo differt ab eo fm rem. ¶ Scōdo arguit. tra p̄e suppositū. p̄bādo. s. q̄ p̄dicabile nō sit passio v̄lis: ois passio est v̄lis. vel ḡ est gen⁹ sp̄s dñā p̄p̄iū. vt accēns. sed nullū videt dicēdū nisi propoz. et cū p̄p̄ius sit sp̄s v̄lis sequit q̄ p̄dicabile erit sp̄s et nō p̄p̄iū. ¶ Tercio arguitur sic. Ens est vniuersale cum p̄dicetur de multis. et tñ non cōtinetur sub aliquo istoz quinq̄ vniuersaliū. ergo diffō mala. ¶ Quarto arguit sic. p̄dicabile et p̄dicamētū idē sūt. sz decē sūt p̄dicamēta. ḡ decē erūt p̄dicabilia.

Ad rationes Ad p̄mā dicit negādo maiore. et ad p̄batōes distinguitur vel q̄ idē oimode nō possit demōstrari d seip̄o et sic ccedit. vt q̄ idē realr̄ alicui distinctū tñ forma liter et ab eo nō possit demōstrari de eo. et sic negat. et huiusmodi est passio demōstrabilis de suo sub̄. ¶ Ad scōdam dñ q̄ ois passio est v̄lis capiēdo v̄le vt mod⁹. et cum dñ q̄ talis passio sit p̄p̄iū distinguitur vel capiēdo p̄p̄iū vt qd et sic negatur. vel capiēdo p̄p̄iū vt mod⁹ et sic ccedit. ¶ Ad tertiā dñ q̄ ens nō ē vniuersale vt hic caput v̄le eo q̄ non est finitū et limitatū. sed est idifferens ad limitationes et illimitationem quare non est vniuersale. ¶ Ad quartā dicitur q̄ predicamentum et predicabile bene sunt idē subiecto. sed distinguuntur forma liter nec sunt idem conuertibiliter. Uel dicitur q̄ predicamenta et predicabilia distinguuntur penes diuersos modos p̄dicādi de suis subijcibilibus. et predicamenta distinguūtur penes diuersos mōs predicandi de prima substantia. ideo non oportet tot esse p̄dicabilia quot sunt predicamenta.

Enus dñ triplicif. p̄mo mō dicit genus vt ē collectio multorū quodamō se habētū ad inuicē et ad v̄nū p̄ncipii. vt collectio eoz qui sūt de eadē parērela et descendūt ab vno auo. vt romani a romulo. Secundo mō dicit genus quod est p̄ncipium vniuersūsq̄ generatōis. vt p̄i vel p̄ia Tercio mō dicit cui sup̄pōit species. et hoc vltimo mō sumit̄ hic. et diffinit sic. Genus ē quod p̄dicat de plurib⁹ differentib⁹ sp̄s i eo quod quid. vt aial p̄dicatur de hoīe et equo. qm sp̄s differūt.

ce

Tractatus secundus

Ad cognoscendum aut hoc membrum de differentiis speciebus scire quot modis dicitur differens. unde tot modis dicitur differens quot modis dicitur idem. Idem autem dicitur tripliciter. scilicet idem genere: idem specie: idem numero. Eadem genere sunt quaecumque sub eodem genere continentur. ut homo et asinus sub animali. Eadem specie sunt quaecumque sub eadem specie continentur. ut sortes et plato sub homine. Idem numero dicitur quadrupliciter scilicet idem nomine. idem diffinitione. idem proprio. et idem accidente. Eadem nomine sunt quorum res est una: nominaverunt plura ut marcus tullius. Eadem diffinitione sunt quorum unum est diffinitio alterius. ut animal rationale mortale est diffinitio hominis. Eadem proprio sunt quorum unum est proprium alterius ut homo et risibile. Eadem accidente sunt quorum unum est accidens alterius ut sortes et albedo que est in ipso. Similiter differens dicitur tripliciter scilicet genere specie et numero. Differentia genere sunt que sub diversis generibus continentur ut homo sub animali et arbor sub planta. Differentia specie sunt quaecumque sub diversis speciebus continentur ut homo et asinus sub animali. Differentia numero sunt que faciunt diversum numerum. ut sortes et plato. Illud vero dicitur predicari in quid quod convenienter respondet ad interrogationem factam per quid. ut si queratur quid est homo convenienter respondetur animal. et ideo animal predicatur in quid de homine. Aliter autem diffinitur sic genus. genus est cui supponitur species. Item

genus dividitur in genus generalissimum et genus subalternum. Genus generalissimum est supra quod non est aliud genus superveniens. Vel genus generalissimum est quod cum sit genus non potest esse species. Et dividitur in decem generalissima que sunt decem predicamenta scilicet substantia. quantitas. qualitas. relatio. actio. passio. situs. habitus. ubi. et quando. Nec autem decem dicuntur genera generalissima quia nullum genus habet supra se. Et licet ens sit supra ipsa tamen non dicitur de ipsis univoce sed equivoce. ideo non est genus. De his autem nihil ad presens dicitur sed in predicamentis. Genus subalternum est quod cum sit genus bene potest esse species. ut animal est genus. homo et equus et est species corporis animati.

Circa hunc textum notandum est primo quod de terminato de universali tam divinitive quam diffinitive. hic consequenter auctor determinat de quolibet quinquaginta predicabilium in speciali. Et quia genus species et differentia predicantur essentialiter proprium et accidens predicantur denominative et accidentaliter: ideo prius determinat de illis tribus primis quam de alijs. Et adhuc prius determinat de genere quia genus predicatur de pluribus differentibus specie et in quid. ideo sibi perfectius convenit ratio universalitatis quam alicui aliorum. ideo auctor prius determinat de genere quam de alijs primo ponens acceptiones eius. quia omne equivoicum prius semper est dividendum quam diffiniendum. cum aliquid non possit diffiniri nisi pro uno eius significato. Et quia genus est quoddam equivoicum. ideo prius auctor convenienter ponit acceptiones generis ut eliciat membrum de quo est ad propositum. Unde nomen generis prius fuit in usu civiliter loquentium quam in usu philosophorum. et ex usu civiliter loquentium translatum est in usum philosophorum propter similitudinem quam habet genus logicum ad genus dictum in civilibus vel et

De predicabilibus

in nālib⁹. iō dicit porphiri⁹ q⁹ gen⁹ logicū ē dictū
ad similitudinē gñi⁹ pñi⁹ mōi⁹ z scđi⁹ mōi⁹. vñ p⁹ capiti⁹
gen⁹ vt ē collectō mltōz qđāmō se hñtiū ad vnū
pñ⁹. vt collectio mltōz eiūsdē pgeniei sñ pgeies
romanoz qđ scēderūt a romulo dñ vnū gen⁹. z h
mō idē ē qđ pgenies. z⁹ dñ gen⁹ qđ ē pñ⁹ alicui⁹
gñatōis vt pñ vel pñā dñ gen⁹ respcū filioz. Etia⁹
loc⁹ ē pñ⁹ p hoc q⁹ i co ē xpius gñatūa z cōuatiua
locati. rōe c⁹ boies nati i cedē loco sepe ueniūt i
colore vel i cōplexiōe. z⁹ dñ gen⁹ cui supponit spēs
z istud ē gen⁹ logicū. z aliū modi sūt modi gñis dñ
i cūilib⁹. iō hñ enūerātur due pdcē acceptōes ad q⁹
rū similitudinē dñ gen⁹ logicū. vt p istas acceptōes
babeat notitia dñ illo gñe logico. Et q⁹ hñ enūerāt
gñāl⁹ oēs acceptōes gñis s3 solū ille ad q⁹ sñtiū
dinē sumitur gen⁹ logicū. iō nñ sit mētiō dñ gñe ma
sculino feminino z sic de alijs. Un gen⁹ logicū h3
uēciētā cū gñe p⁹ dñ. q⁹ gen⁹ p mō dñ dñ colle
ctiōe multōz adinice. z ē gen⁹ logicū dñ colle
ctōe mltōz spēs q⁹ sub ipō cōtinet. S3 bñt dñam
q⁹ tal⁹ collectio ē totū integrale respcū collecto
rū. S3 gen⁹ logicū ē totū vñ respcū suaz spēsū.
Cōuenit ē gen⁹ logicū cū gñe z⁹ dicto. q⁹ sic ge
nus z⁹ dñ ē pñ⁹ cōp⁹ q⁹ sūt illi⁹ gñis. sic ēt genus
logicū ē pñ⁹ suaz spēs. S3 dñt q⁹ gen⁹ z⁹ dñ
ē pñ⁹ effectiū cōp⁹ que sūt illi⁹ gñis. s3 gen⁹ logi
cū ē pñ⁹ formale z qđitatiū suaz spēs. z ē quasi
pñ⁹ māl⁹ seu potēiale suaz spēs. z ob h⁹ dñt por
phirius q⁹ gen⁹ ē sñtē materie. dñā xō forme. Et q⁹
spēs cōponit ex gñe z dñā ppoxiōabil⁹ sñ statua
ex ere z figura. dñt tñ vt dñz ē gen⁹ logicū z gen⁹
z⁹ dñt. q⁹ gen⁹ z⁹ mō dñt nō ē idē cēntiāl⁹ cum
aliq⁹ descēdētiū ab eo. neq⁹ ē de qđitate alicuius
cōp⁹. ideo nō pñcatur de aliq⁹ illoz i quid. s3 gen⁹
logicū ē cēntiāl⁹ idē spēi. z icludit qđitatiue i con
ceptu formali ei⁹. ideo pñcatur i quid de specie.
Scđo scīdū ē q⁹ gen⁹ logicū pōt capi dupl⁹
Uno mō formāl⁹. z tūc noiāt vñum re
spectū rationis cātū p actū cōpatiū intellect⁹ i aliq⁹
obo cōi qđ ē diuisibile p dñas oppositas formāl⁹
cōpato ad aliquā aliā nās p se iferiorē i qua cēntia
liter z qđitatiue includitur z de q⁹ pñcatur in pri
mo mō dicēdi per se. z isto mō est scđa itētiō. z⁹
accipitur sūdamentaliter p vñā realitate potētia
li que est in re ex natura rei. z potentialis est in o
dine ad realitatē a qua sumit dñā. Et hoc est qđ
dicit pñs z⁹ methaphysice. oportet inquit diffini
tiōe eē oratiōe longā in qua ē aliqd. hoc qđ ē vt
materia. illud vero vt forma. z isto mō ē res pñe

itētiōis. S3 adhuc itētiō mō pōt capi p aggregato
ex vtroq⁹ z sic ē ēs p accñs. vñ gen⁹ p mō acceptū
siue formāl⁹ sic diffinitur a logico. Gen⁹ ē qđ pñ
cat de plurib⁹ dñtib⁹ spē in eo qđ qđ ē. In q⁹ diffi
nitōe itelligit vñ loco gñis p hñ relatiū qđ dñs in
telligere suū añs. Et ponitur pñcātū i qđ ad dñā
pñij z accñtis z ēt dñe q⁹ pñcātū i qñle. z⁹ pñi
tur d plurib⁹ dñtib⁹ s3 ē ad dñiam spēi q⁹ solū pñi
catur d plurib⁹ dñtib⁹ nūero. z sic ille tres pñicu
le ponūtur loco dñe ouertibilis ipius gñis q⁹ ē no
bis inoiata z circūlogtur ipam. z o3 sic itelligi il
la diffinitio q⁹ gen⁹ ē vñ qđ sūdatur i aliq⁹ nā que
apta nata ē pñcari pñcātōe exercita d plurib⁹
dñtib⁹ spē. et q⁹ ibi diffiniat gen⁹ p mō acceptū
i. gen⁹ formāl⁹ acceptū pñā sñc. q⁹ tñ illd diffini
tur in pposito cui pñcātū diffinitio. sed illud ē tñ in
tētiō z⁹. q⁹ z⁹. maior ē māifesta. q⁹ diffinitio o3 p
dicari de diffini. o sñ sit qđitāia i p mō dicēdi p se.
minor p3. q⁹ i ista diffinitōe oia q⁹ ponūtur sñ itētiō
nalia. i. pñcari d plurib⁹ z⁹. z nñ pñt p se p uenire
nisi itētiō. q⁹ diffinitū ē z⁹ itētiō i cōreto supple dñ
gnata. qñ illo mō significatur vt ē applicabilis rei
Ex q⁹ itertur q⁹ opio qñdā ē falsa q⁹ dñt q⁹ diffi
nitur res sub z⁹ itētiōe. q⁹ dñt q⁹ res cōsiderate
a logico sicut pñcāmēta q⁹ sñ vñ res extra aiām
cōsiderātur vt stāt sub itētiōib⁹ secūdis. z p hoc
differt logici cōsideratio a cōsideratiōe methaphysi
ci. S3 istud dictū nō ē verū. quod pñā sñc. q⁹ illud
qđ hñ diffinitur uenit vñiuoce reb⁹ oñz generū
vt aiali coloz i sic de alijs. q⁹ fm idē nomē z fm
eādē rōnē. s3 ipōle ē aliq⁹ rē qñltercūq⁹ sub itētiō
ne generis uenire vñiuoce reb⁹ oñz generz. q⁹ z⁹.
minor pñatur. q⁹ res cōiozi mō significari nō pōt
q⁹ p hñ nomē ens. si ergo aliqua res sub itētiōe ge
neris cēt vñiuoca oibus generib⁹. ens pōt esse
vñiuocū illis sub itētiōe gñis. z sic cēt tantum
vnū gen⁹ generalissimū. quod ē falsū. q⁹ p3 pñm
in libro pñcāmētoz z in qñto methaphysice sūt
decē gñā gñāissima. Sequeretur sñt q⁹ ens cēt
gen⁹. qđ ē falsū. q⁹ fm pñz z⁹ posteriorz z⁹ metha
physice. ens nō ē gen⁹. q⁹ z⁹. pñterea si res sub in
tētiōe diffineret. tūc ens per accñs diffiniretur. q⁹
intentio accidit rei. sed ens per accidens non po
test diffiniri. quia diffinitio per se conuenit diffini
to z enti per accidens nihil per se potest attribui i
prio modo dicēdi per se ex primo posteriorum.
Relinquitur ergo illam opinionem esse falsam.
z aliam esse veram dicēte q⁹ hic diffinitur gen⁹
p intentione secūda. Sed circa hāc diffinitionē
cc z

Tractatus secundus

cōplexū differēs spē capitur scđe intentionaliter
Tertia difficultas ē vtz potestas generis ad
 dat aliquid reale supra essentiaz eius. Et vñ q sic
 qz accidēs superaddit aliquid reale vltra suum
 subm. sed potestas generis ē accidēs essētie qz.
 Rñdetur q potestas generis z ei⁹ eētia idē sunt
 reali. differūt tñ ex nā rei. vnde potestas nō ē aliū
 qz quiditas ei⁹. Nec o3 q qcd conuenit vni con
 ueniat alteri: imo ē sufficiēs distinctio. s. ex natu
 ra rei inter potestātē z eētiām ad verif. candum
 contradictoria p̄dicata de ipis. qz hec est vera ge
 nus ē diuisibile f3 p̄tatem. z hec non est x̄a genus
 ē diuisibile f3 eētiām. bene tñ segtur potestas ge
 neris est diuisibil. ergo essentia ē multiplicabilis
Ad rōnē cōceditur maior z negatur minor. et
 etiam consequentia. quia non addit aliquid reali
 distinctum ab ea sed bene ex natura rei.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.28

De pdicabilibus

i illa itentione gen^o. **U**lteri^o auctor determinat de aliquibus p^{ri}b^o possit in dⁱff^one g^ois. s. differētib^o sp^o, et ob hoc p^oit quot modis dicitur idē. quia tot modis dicitur differens quot modis dicitur ides. Unde idem dicitur tripl^r. s. idē genere. idē sp^o. et idē numero. **U**n illa dⁱff^o eadē genere que c^otinēt sub eodē genere p^{ri}mo vt hō et asinus sub aīali. et quedam scda itentio siue relatio rōis. **S**ilr etia^z eadem sp^o specialissima c^otinēt. vt fortis et plato. **I**dē vero numero dⁱff^o q^odrupl^r. s. idē nomine. idem dⁱff^one. idem p^{ri}o. et idē accīte. et declarationes h^oz acceptiōnū clare patēt i textu. **S**ilr differēs dⁱff^o tripl^r. s. differēs g^ois. differēs sp^o. differens numero. et est sp^o scda itentio in c^ocreto designata. Et huiusmodi acceptiōes sufficienter h^ontur in textu. **C**onsequēter auctor p^obat q^o genus pdicatur i qd et hoc sic. **I**llud dⁱff^o pdicari in qd qd c^ouenienter m^odetur ad questionē factā p qd. s. ad qōnē siue iter rogationē factā p qd. c^oueniēter rīdet genus. et hoc p^o tā in sūdamētis q^o i scdis itentionib^o. **P**robatur in sūdamētis vt cū querit quid est hō: c^ouenienter rīdetur est aīal. ergo aīal est genus et pdicatur in quid. **S**imiliter si queratur quid pdicatur de specie c^oueniēter rīdetur genus. ergo gen^o formaliter sūptū pdicatur de sp^o in eo q^o qd pdicatione signata. **E**x quo p^o q^o dⁱffinitio g^ois pdicta ē bōa. q^o nībil supflūū necq^o dīminutū c^otinēt. **U**lteri^o ponit aliā dⁱffinitionē g^ois que talis ē. Gen^o ē cui supponit sp^os que dⁱff^o sic intelligi. Gen^o ē relatiuū qd refert ad sp^om tanq^o ad suū p^{ri}uū correlatiuū et ē relatiuū supponis. vt sic gen^o ē alicui sp^oi genus ita sp^os est alicui^o generis sp^os. ibi gen^o refertur ad specīē tāq^o ad suū correlatiuū subhabitudine obligatus. **U**lterius diuidit auctor genus generalissimū et gen^o subalternū. **U**n gen^o g^oalissimū ē s^o qd nō est aliū gen^o supueniēs. **U**el sic gen^o g^oalissimū ē qd cū sit gen^o nō pōt eē sp^os. q^o dⁱffinitōes debēt sic intelligi. gen^o g^oalissimū format^r sūptū significat relatiōes sūdatā i aliq^o obiecto pdicabili de p^{ri}b^o dⁱffinitib^o sp^o. cui repugnat c^opari vt re ferri ad aliā sibi supiorē tāq^o ad gen^o. **E**t diuidit i decē pdicamēta q^o sūt bec. substantia. q^ontitas. q^olitas relatio. actio. passio. ybi. q^ontitas. et habit^o. **D**ec q^o vt dicit porphiri^o dⁱff^o g^oalissima. q^o nō h^ont aliq^o genus s^o se yniuocē dⁱff^o de ip^os. p^o q^o si eēt aliq^o gen^o yniuocū ip^om maxie eēt ens. sed hoc ē falsū. igit^r. minore p^obat porphiri^os. q^o ens ē equocū igit^r nō est gen^o. aīa p^obat porphiri^os aucte ari. dicētis. si q^o oīa etiā vocet equocē nūcupabit ea et i yniuocē. **S**z dⁱ hoc arguit p^o p^o q^oto tapico^o dicētē.

q^o ens et yniu^o pdicatur de oīb^o fm nomē et f^oz rōnē. id est fm q^oditatē. g^o ens ē yniuocū decē g^ois. itē ens et nō ens dⁱff^o vt vult p^o q^oto methaphysice g^o segit q^o ens nō ē equocū. p^o q^ota. q^o i equocis nō est oppō. dⁱff^o nec c^ota. vt vult p^o p^o pyramenias et p^o clenchoy. **I**tē nulli equoco c^oueniūt passiōes dⁱff^o co demōstrabiles vt p^o q^oto methaphysice. g^o ens nō est equocū. nō n^o p^opter hoc segit q^o sit gen^o ad dⁱff^o eē g^oalissima. q^o p^obat^r. q^o nullū gen^o pdicatur in qd de dⁱff^os. vt p^o q^oto metha. sed ens pdicatur in qd de dⁱff^os. g^o ens nō ē gen^o. **T**ū ē. q^o c^ocept^o entis est idifferēs ad finitū et ad infinitū. g^o c^ocept^o entis nō pōt eē c^oceptus g^ois. aīa p^obat^r. q^o ens diuidit p^oma sui diuisione p^o finitū et infinitū. et p^o q^ota: q^o c^oceptus generis sumitur ab aliqua realitate potētiāli que nata est perfici et actuari ab illa realitate a qua sumitur dⁱff^o. s. oīs talis realitas potētiāli nata pfici et actuari p^o alias realitatē necio ē finita et limitata nec pōt c^ouenire enti illimitato formaliter. **E**t hic ē q^o de^o nec aliq^o format^r dictū dⁱff^o pōt esse in genere. **S**z qd dicēdū ē tūc ad auctore^o q^o dicit q^o ens dⁱff^o equiuocē siue multipliciter dⁱff^o istis. **A**d h^o dⁱff^o cendū est ponēdo ynā dⁱff^otionē q^o duplex ē yniuocum. qd dā est qd dⁱff^o cedit in sua yniuocata f^oz eandē rōnē formalē. s. nō fm eūdē gradū p^ofectionis. **A**liū est yniuocū qd dⁱff^o cedit i sua yniuocata fm eādē rōnē formalem et f^oz eūdē gradū p^ofectionis. **T**ūc dⁱff^o q^o ens ē yniuocū accipiēdo yniuocū p^omo mō. s. nō scdo mō. p^omu^o p^o q^o rō entis dⁱff^o de oībus decē generib^o et icludit i eis. s. nō fm eūdē gradū p^ofectionis. q^o substantia ē p^ofecti^o ēs accidēte

Sed contra predicta arguitur p^o p^omo sic. totum collectiuū nō ē totum yniuersale. sed genus est totum yniuersale. ergo genus non est totum collectiuū. ergo male dicitur q^o genus p^omo modo est collectio multorum. **S**ecundo arguitur sic. genus pdicatur de his quoz est genus. sed principium generationis non pdicatur de his quorum est principium. ergo p^oincipiū generationis nō est genus qd est contra secundam acceptiōnem. **T**ertio arguitur sic. indiuiduum ponitur sub genere et tū nō ē species. ergo male dicitur q^o genus est cui sup^o pōitur species. **E**t si dicatur q^o indiuiduum ponitur sub genere mediante specie. modo illa dⁱffinitio intelligit sic. Genus est cui imediate et directe supponit species. **C**ontra hoc sic arguit^r indiuiduū vagū generis imediate supponit g^oneri vt aliq^o. aīal. et tū nō ē species. igit^r. **Q**uarto arguit^r sic **I**ntentio secūda nō pdicatur de re p^ome itētiōis i

Tractatus secundus

qd cū sit accns. lz illd quod hic diffinitur predicat de re pme itē tōis in quid: ergo illud quod h diffinitū nō est itentio secunda. ¶ Quinto arguit sic. si diffinitur itentio generis paritōne i diffinitione ipi? poneretur itentio speciei cū ergo ille itē tōis sint disparate. z d. iparatū nō pdicet d. d. spato: se qd q genus nō pdicatur de spē. qd diffinitionem.

Ad rationes

Ad primā dicitur cōcedēdo maiore z distinguendo minore vel genus logicū z sic cōcedit. vel gen? cuius dicitur z sic negatur. ¶ Ad secundā d. distinguendo maiore vel genus logicū z sic cōcedit qd pducatur i qd de qlibz suaz specierū. vel ciuilitur dicitur z sic negatur. ¶ Ad tertiam d. negādo aīis qz cū dicitur gen? est cui supponit species: intelligitur qd genus dicit respectum superpositionis z spēs suppositiōis. sic qd respectus gneris respicit respectū speciei tāqz suū propriū correlatiuū ad qd primo refertur. iō indiuiduū isto mō nō supponit generi. qz gen? nō refert ad ipm. lz maior habeat veritatē i sūdamētis. Ad replicā d. qd non est dīa inter indiuiduū vagum z indiuiduum determinatū nisi i modo significandi. qz indiuiduū vagum ē indiuiduū vage signat. n. ideo si vñ nō ponatur immediate nec reliquū. ¶ Ad quartā d. qd intrētio non est quid rei. pducatur tñ in qd predicatione si gnata. lz nō predicatione exercita. Unde ista tota diffinitio pducatur de genere i qd capiēdo gen? formalr. z sūdamētū generis pducatur i quid de sūdamēto speciei. ¶ Ad quītā d. cōcedēdo maiorem z distinguendo minore vñ si vtrunqz accipiat ut qd. z sic concedit qd sūt disparate: nec de se iuicē verificāt. tñ si vñ accipiat ut qd z aliud ut modus bene verificātur d. se iuicē ut dicēdo gen? est spēs. Vel d. qd genus pducatur de specie predicatione signata z fundamentum de fundamento predicatione exercita.

Species est quod predicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid. In hac enim diffinitione hoc verbum predicatur dicit aptitudinem z nō actum. similiter z i alijs homo predicatur de sorte z platone z de alijs picularibus hominibus que differunt numero ut prius patuit. Diffinitur etiaz sic species. Species ē que ponitur sub assigna-

to genere z de qua gen? i eo quod qd predicatur. Et diuiditur i species specialissimā z subalternā. Species specialissima ē que cum sit species non potest ēē genus. ut homo equ? z similia. vel est illa sub qua non est inferior species sū se. Spēs subalternā ē qd cū sit species bene potest esse genus. Unde que cūqz sunt inter genus generalissimū z speciem specialissimā possunt esse genera z species ad aliud tamen z ad aliud sumpta. sūt enī genera respectu inferiorū. species vero respectu superiorū sicut patet i arboze. At hoc autem sit magis planū sumatur exemplū in vnoquoqz predicamento. ut substantia est gen? primū. z sub hoc ponit corpus. z sub corpore ponitur corp? animatum. sub corpore animato animal. z sub animali aīal rationale. z sub rationali homo. z sub homine sunt indiuidua. ut sortes z plato. Indiuiduum ē quod de vno solo predicatur. ut sortes de seipso. z hec patet i arboze porphirij.

Ista tibi plana dabit arbor porphiriana.

¶ Circa hūc textū notandū ē pmo qd postqz auctor determinauit d. gñe hic dñr determinat d. spē cui? rō est qz ut dicit pbs in pdicamentis i capitulo ad aliqd. si qd diffinitio nouerit vñ relatiuorū diffinitio cognoscat. z reliquū eo qd i vtrorūqz rō nib? oz vtrūqz vti. Sz genus z spēs correlatiue se hñt. ideo cōuēienter postqz determinauit de gñe mox determinat de spē pōndō eius diffinitionē qd talis est. Spēs est qd pducatur de plurib? differentibus numero in eo qd qd. In qua diffinitione ponitur vniuersale loco generis. z datur nobis itelligi p hoc relatiuū qd. Deinde ponit d. plurib? differentibus numero ad dñaz generis qd predicatur d. pluribus differentibus specie. Et ponitur i eo qd quid ad differentiam differentie proprii et accidentis que predicatur de pluribus in eo quod qd.

De predicabilibus

le. Exēplū textus. vt hō pdicatur de forte et plato
ne q dnt nūero. Et pbatur i textu q spēs pdicet
i qd qz uenietur ridetur ad interrogatiōes factas
p quid. q pdicatur i quid. Cū auctor diffinit spēm
alia diffinitōe que tal ē. Spēs ē q ponitur sub assi
gnato gñe et de q gen? in eo qd sit pdicatur. In q
diffinitōe ponitur vte loco gñis. et ponitur sub assi
gnato gñe et c. ad circūloquēdū pām dñam. et iō il
le due diffinitōes sūt qditiue qz dātur per gen?
et p aliqd qd circūloquitur pām dñam. Et p⁴ dif
finitio dñs itelligi. Spēs ē vte qd fūdatur i aliq
nā cui uenit opari ad aliquā naturā singularem
de q pdicatur i p modo dicendi p se pdicatiōe ex
ercita tāq de dñtibus nūero vt de forte et plato
ne et sic de alijs hoibz. Et hec diffinitio datur de
spē in rōe vti. Alia xō diffinitio datur p respēz
ad suū correlatiuū qd ē genus. q diffinitio sic itelli
gitur. Spēs ē relatiuū suppois quod refert ad ge
nus tāq ad suū correlatiuū. quod qd gen? pdicat
de spē in eo qd quid pdicatiōe signata i secūdis in
tentōibus et exercita i fūdamētis. Et^m pmi. vt
si qrat quid pdicatur de spē in eo qd quid uēi
ēter ridet gen? q genus formatr suptrō pdicatur
de spē pdicatiōe signata in eo quod quid. Et^m se
cūdi vt si qrat quid est hō uenietur ridetur aial.
ergo fūdamētū gñis pdicatur de fūdamēto spēi
pdicatiōe exercita in eo qd quid. Et in istis diffini
tionibus spēs formatr sumpta est diffinitio et non
res subtrata intēto. quod p. qz oia posita in istis
diffinitōibus sunt scde intētoes et pdicantur eēn/
tiat de diffinitio. Uñ dñtibus signata sumitur se
cūde itēntionaliter. qz species pdicatiōe signata
pdicatur de hoc dñti nūero. et d hoc dñti nūero
et sic de alijs que uenit i hac itēntione scda diffe
rēs nūero. Uñ circa hoc aduertēdū ē q l3 vnus
et eiusdē rei nō possint eē plures diffinitōes qdita
tiue de qb^o itelligitur auctas aristo. 6° topicop vi
centis q vnus rei nō est nisi vnū eē. i. vna qditas
quā explicat diffinitio. qz diffinitio est oratio quid
est eē rei significās p topicop et qrtō methaphysi
ce. Tñ vni rei relatiue fūdamētalr siue mātr ac
cepte possūt eē plures diffinitōes quiditiue. qz
tale relatiuū vnū et idēz exnā realr pōt referri ad
plēs terminos. et fm hoc pōt bñe plures notificati
ones notificātes ipsū p sua fūdamēta opata ad
illos terminos. et qlibz illarū erit diffinitio quidita
tiua eo modo q relatis et relationibus uenit bñe
diffinitōes quiditatis. Sic at est in pposito. quia
spēs ē quoddā relatiuū cretīue designatū quod
pōt referri ad plēs fmos plib^o relatiōibus forma

liter diuersis pp diuersitatem terminor. et p dñs
pōt diffiniri pluribus diffinitionibus quaz qlibet
ē quiditativa. Importat. n. respectū ad gen? q vo
catur respēz suppois. et relatio qua refertur ad
genus est relatio suppois. Et vt intelligitur sic re/
ferri hoc mōbz diffiniri. Spēs est que ponit sub
assignato gñe et de qua genus i eo quod qd sit pdi
catur. i. est qdam respectus rōnis qui relatiōe sup
positōis refertur ad genus sicut ad terminū. Dic
et datur intelligi q ista duo fūdamēta istaz dua
rū itentōz sic se hñt adiucē ex nā rei q vnū est
nātr superius et cōius alio. et aliō iserius et minus
cōe. qre vnū nātr ponitur sub alio vt hō sub aiali
Et qz isti respectus itēntōales sūt pue entitatī. iō
habēt declarari et notificari per sua fundamenta
et terminos. potest etiam illud idem relatiuū vni
uoce tñ alia relatione referri ad indiuidua quoz
est species. et tunc diffinitur diffinitione primo da/
ta. Et sic patet q quelibet diffinitio speciei ē qdi/
tativa et essentialis data per genus et dñam: quia
terminus ponitur loco differentie quando relati
ua diffiniuntur eo q relatio est habitudo ad ter/
minum formaliter.

Secundo sciēdū est q vt pūs dictum est
vniuersale est genus ad ista gn
q vniuersalia que sunt species specialissime ipi?
vniuersalia. ideo neq genus generalissimum ne
q species specialissima neq genus subalternum
pdicantur de pluribus differentibus specie loqn
do de predicatione quiditativa et exercita in secū
dis intentionibus. sed tamen illo non obstat hec
intentio species specialiff ma potest denominati
ue predicari de differentibus specie prime inten
tionaliter acceptis. vt dicendo albedo est species
specialissima. homo est species specialissima et sic
de alijs. Et ideo species non diuiditur in speciem
specialissimam et subalternā per differentias cēn
tiales. sed per differentias quasi accidentales se
tenentes ex parte fundamentorum quibus appli
cantur iste intentiones. Verbi gratia species spe
cialiff ma dicitur attributa alicui fundamento nō
diuisibili per differentias formales sed materia/
les tantum. Species vero subalterna attribuit
alicui fundamento adhue diuisibili per differen/
tias formales cui possent simul applicari intentio
generis et intentio speciei per comparationes ad
diuersos terminos. que intentiones sunt formali
ter diuerse. tamen fundamentum est vnum et idē
solum diuersificatum istis diuersis relationibus
quia non oportet q sit tanta diuersitas in fun/
ce 4

Tractatus secundus

dameris q̄ta est in relationib⁹ fundatis in re. q̄ in eodē fundamento possūt fundari plures itētiōes siue relatiōes diuerse. sicut silitudo et dissilitudo i albedine. Et h̄ logicus p̄ et p̄ncipaliter intēdat de istis respectib⁹ itētiōnalib⁹. tñ dēclarat eos p̄ fūda mēta. et iō ponit arbor q̄ d̄r porphiriana in q̄ oīdī quō fūdamētis istis q̄bu⁹ dam non repugnat vter q̄ respect⁹. s. gñis et sp̄ci. h̄ p̄ predicato repugnet itentio sp̄ci. q̄ sibi repugnat respect⁹ suppositiōis respectū alie nature supioris cui pōt attribui itētiō generis. Que quidē arbor est ouenietē assignata preter hoc q̄ ibi ponit aial rōale p̄ gñe. qd̄ pos tum est s̄m optionem stoicoz qui posuerunt deos esse aialia rōalia et immortalia. et tñ n̄ est verū q̄ esse aialia habet sensū s̄m porphiriū. sed qd̄ h̄z sensum est corruptibile. ergo et mortale.

Tertio sciendū ē q̄ n̄ eodem mō gen⁹ se h̄z ad species sicut species ad indiuiduū q̄ genus est ps q̄ditatis sp̄ci. et sp̄s vltra gen⁹ in cludit aliq̄z entitatē formale et p̄ se p̄tinet ad q̄ d̄tatē. sed indiuiduū n̄ cludit aliqd̄ p̄ se p̄tinet ad q̄ d̄tatē vltra sp̄em. q̄ sp̄s est tota q̄ditas singula rīf. sed bñ addit entitatem que se ipsa ē p̄ incōica bilis et determinatia q̄ditatis ad eē singularitatis. que entitas d̄r mā. sicut q̄dita vocatur forma. Et sic accipit p̄hs mā p̄ celi et mundi cū dicit. Cū di co celi dico formam. i. q̄ditatē. s. aliquid qd̄ de se ē cōicabile et cui q̄tum ē de se n̄ repugnat diuidi i p̄es subiectiuas. S̄z cū dico h̄celū dico formaz i mā. quasi diceret tūc dico q̄ditatē d̄ctam ad esse singularitatis p̄ p̄etatem indiuiduale supadditaz nature. que h̄z sit eadē cū nā reali n̄ tñ formali. h̄z ē difficta a nā ex nā rei. Et ide dicimus q̄ sp̄s d̄ bitur ad indiuidua p̄ d̄rias māles. q̄ natura seu q̄ d̄tas que de se est cōis et vna a parte rei circūscri pto oī opere intellect⁹ determinatur ad esse singu laritatis et cōstituit i eē icibili. Ex isto seq̄ q̄ d̄ria indiuiduale p̄n̄ indiuiduatōis. et p̄n̄ diffictiū itē indiuidua ciuidē sp̄ci. Et hoc p̄z p̄ h̄z septimo methaphysice dicentē. sortes nō gñat aliud nisi p̄ p̄ter materiam vocās mān d̄riam indiuidualem. Ultimo auctoz ponit diffinitōez indiuidui eo q̄ d̄r i diffinitōe sp̄ci quod p̄dicatur de plurib⁹ d̄ntib⁹ nūero que s̄f indiuidua. et diffinitur hoc modo. In diuiduū est qd̄ p̄dicatur de vno solo. p̄o cuius in tellectu aduertēdū est q̄ indiuiduū pōt capi dupl̄r vno modo formali et tūc significat relationē fūda tā i aliqua natura icōicabili que p̄dicabilis est de vno solo. et isto modo diffinitur b̄c. Alio mō capiū fundamentaliter. et tunc ip̄a nā icōicabilis dicitur

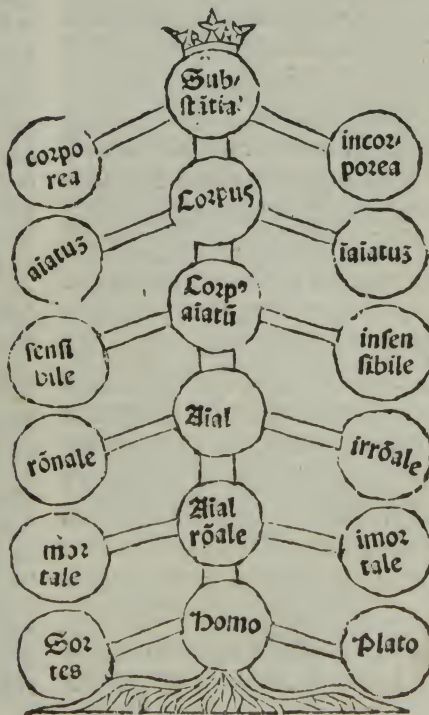
indiu. dū. capiēdo ergo indiuiduū vt quid h̄ diffini tur et diffinitio sic intelligitur. Indiuiduum signifi cat relationē fūdatā i aliqua nā que apta nata est de vno solo p̄dicari. Un̄ indiuiduū fūdamētatur ac ceptū est quadruplex. quoddā enī ē determinatus noiatōe qd̄ significat noie p̄po sibi iposito vt sor tes vel plato. Aliud ē determinatū d̄mōstratiōe qd̄ significatur p̄ f̄minū cōez sūptū cū p̄noie de mōstratiuo. vt iste homo. Aliud est determinatuz circūlocutione quod significatur p̄ circūlocutiōez suaz p̄petatū. vt dicendo talis hō sedens cū gros so capite et longo naso et sic de alijs. Quartū ē de terminatū ex suppositiōe vt sortis fili⁹ supposito q̄ sortes nō habeat nisi vnū filiū. Un̄ d̄r assignētur septē p̄petates indiuidui que i bis s̄sib⁹ continentur. vñ v̄sus. Forma figura loc⁹ st̄rps nomē p̄ia tēp⁹. Hec septem p̄pa continet omnis homo.

Sed contra p̄dca arguit p̄ sic. oīs diffini⁹ d̄z dari p̄ eēntialr notioza. s̄z vnū relatiuoz n̄ est eēntialr notio altero. s̄z vnū nō d̄z diffiniri per reliquū. Cōfirmatur. q̄i diffini tionibus n̄ d̄z eē circulatio sicut nec in d̄mōstra tionibus. ergo vnū relatiuoz nō d̄z diffiniri p̄ reli quū et contra. ¶ 2. arguitur sic. Si sp̄s diffini retur pluribus diffinitōib⁹ q̄ditatiuis seq̄retur q̄ idē posset p̄ se referri ad plura sicut sp̄s ad p̄es terminos. et sic idē diceretur bis qd̄ ē d̄ p̄m q̄nto metha. capto de ad aliqd̄. cōia satis ē nota de se. Cōfirmatur. q̄ vnus rei est nisi vnū eē q̄ditatiū qd̄ explicatur p̄ diffinitionē q̄ditatiuam q̄ cōstat ex genere et d̄ria. vñ. n. rei nō pōt eē nisi vnū genus primū et vna d̄ria cōuertibilis. s̄z n̄ vna diffinitō ¶ 3. arguitur sic. gen⁹ gñalissimū p̄dicatur in qd̄ de pluribus d̄ntibus sp̄e. et s̄f sp̄s subalterna et h̄ ē eēntiale ip̄i itētiōi. ergo p̄la sp̄e difficta ei subij ciūtur eēntialr. et per cōis iste intētiōes n̄ s̄f sp̄s sp̄alissime nec solū distincte p̄ fū damēta quib⁹ ap plicatur. ¶ 4. arguitur sic. Ens p̄dicatur s̄m p̄us et posteri⁹ de suba et accēte. q̄ d̄r simplr de suba et s̄m quid de accēte. s̄z nō d̄r vnuoce de ip̄is. cōia t̄z. q̄ vnuocū p̄dicatur equalr d̄ suis vnuocatis. ¶ 5. arguitur sic. In indiuiduo siue i cōposito nāli n̄ est assignare nisi mān formā et totū cōpositū. sed d̄ria indiuidualis n̄ ē mā neq̄ forma neq̄ cōpositū. s̄z n̄b̄l est. Cōfirmatur q̄ d̄icitur septimo metha physice. substantia vniū cuiusq̄ est sibi p̄p̄a et non alij. ergo nulla est natura communis. et per conse quens non oportet querere aliquod principium indiuiduationis determinatiuum nature ad esse singularitatis. quia natura est de se singularis.

De p̄dicabilibus

Ad rationes Ad p̄mā d̄r q̄ p̄prie rela-
tuum non h̄z diffiniri per
correlatiuū. s̄z d̄z diffiniri p̄ fundamētū z terminū
z per aliqd̄ prop̄ij generis. s̄z nos sepe circūloqui-
mur terminū p̄ correlatiuū. z hoc itelligitur q̄ re-
latiuū diffiniri p̄ suū correlatiuū positū loco t̄mini
Ad cōfirmationē d̄r q̄ hoc v̄z ē i absolutis s̄z non
h̄z veritatē i respectu. ¶ Ad sc̄dam d̄r q̄ sicut
dictū ē non est icōueniēs idē p̄ se referri ad plura.
vnde q̄rto topicoz d̄r ad quodcūq̄ referi genus
referi i ip̄s. s̄z impossibile est idē referri ad plura
p̄ se p̄mo. q̄z sic vna relatio eēt p̄les relationes qd̄
est contradictionis implicatio q̄z relatiōes multipli-
cant multiplicatis ip̄s ēminis ad quos p̄mo z p̄ se
referunt. Nūc ad propositū sp̄s̄ referitur p̄mo z p̄
se ad gen̄. s̄z non referi p̄mo z p̄ se ad indiuidua de
q̄bus p̄dicat licet b̄n p̄ se. q̄z rōne alicui⁹ eēntialiter
iclusū scilicet rōne sui generis qd̄ ē v̄le cui uenit
p̄mo z p̄ se p̄dicari de p̄ibus. sp̄i autē non uenit
p̄mo s̄z solū rōe v̄lis. Unde illō d̄r alicui⁹ cōue-
nire p̄mo z p̄ se qd̄ uenit ei p̄m rōem p̄p̄iā speci-
ficā z non rōne alicui⁹ in eo iclusū. s̄z illō dicitur p̄
se non p̄mo uenire alicui⁹ qd̄ uenit illi rōe alicui⁹
ius eēntialit̄ i eo iclusū. ¶ Ad cōfirmatōez
d̄r q̄ vni⁹ rei absolute n̄ ē nisi vni⁹ eē qd̄
tatiuum cōpletū z totale. sed vni⁹ rei rela-
tiue materialit̄ p̄nt eē p̄les habitudines
seu relatiōes format̄ distincte relate ad
diuersos terminos z p̄ cōis pōt b̄re p̄les
diffinitiones exp̄licates illas diuersas ha-
bitudines q̄z quolibet erit qd̄tatiua eo
modo quo cōtingit qd̄tatiue diffinire re-
spectus. ¶ Ad 3^{am} dicitur q̄ genus ge-
neralissimū. gen̄. balternū z sp̄s̄ subalē
na sūt species specialissime ip̄ius vniuer-
salis. z nullū illoz p̄dicat p̄dicatiōe exer-
cita i sc̄dis intentionibus i quid nisi de dif-
ferentib⁹ numero. sed p̄dicatiōe signa-
ta in sc̄dis intentionib⁹ p̄dicatur de p̄lib⁹
differentib⁹ sp̄s̄. sed illa debet exerceri i
fundamentis siue in p̄mis intentionibus
iō. Si t̄r diceretur q̄ subiectione signata
in sc̄dis intentionib⁹ subijciūt̄ ei plura
specie d̄ria. sed illa d̄z exerceri in primis
intentionib⁹. s̄z loquēdo de subiectione ex-
ercita in sc̄dis intentionib⁹ non subijciūt̄
tur eis nisi ea que solū numero differūt.
¶ Ad quartā dicitur cōcedēdo aīis z ne-
gando consequentiam quia secundum
philosophum tertio methaphysice inter

species eiusdē generis est ordo eēntialis. z tamen
p̄ illū ordinē eēntialē nulla opinio negat genus
p̄dicari vniuoce de suis sp̄ibus. ergo pari rōne sic
erit i p̄posito. Un̄ cū vnitare analogie b̄n fiat vni-
tas vniuoctōis z cō. z ēt p̄p̄tōis p̄m aristō. q̄nto
methaphysice capitulo de vno. Entitas t̄n n̄ cōc̄it
acc̄ti p̄ subaz format̄ s̄z solū cāl̄. s̄z tāz ordo cāl̄is
nō impedit vniuoctōis sic v̄ermis generat̄ a sole
z tamē vniuoct̄ cū sole i corpe q̄z ambo sunt cor-
pora. Quid aut̄ sit dicēdū ad porphirium satis p̄z
ex dictis. ¶ Ad quitā d̄r q̄ d̄ria indiuidualis neq̄z
est m̄a neq̄z forma neq̄z totū cōpositū format̄. q̄z
quodlibet illoz ē cōicabile format̄. s̄z d̄ria indi-
uidualis ē ēntitas qd̄a que seip̄a p̄mo ē icōicabilis
Et iō ipsa ē vltima actualiata ip̄i⁹ m̄ae forme z to-
tius cōpositi. licet ipsa realiter identificet̄ cum na-
tura cuius est. z ideo d̄ria indiuidualis m̄ae est ea
dez cū m̄a. z forme cū forma. cōpositi cū cōposito. Et
hoc sufficit ad verificādū dictū philosophi diuiden-
tis subaz in m̄az formā z totū cōpositū. Ad confir-
mationē dicit̄ q̄ suba vniuersaliūq̄ ē sibi prop̄ia
aut per se aut p̄ aliud. s̄z ex hoc nō sequitur q̄ nō
sit aliqua natura de se cōmunicabilis z v̄ificabilis

Tractatus secundus

Differentia dicitur tripliciter. communiter proprie et magis proprie. Communis differentia est quod unum differt ab alio separabili accedente. ut sortis sedens differt a plato ne currente. Propria differentia est quod unum differt ab altero inseparabili accedente. ut sortis simus differt a plato ne aglino. Differentia magis propria est quod unum differt ab altero specifica differentia. ut homo per rationale differt ab equo et asino. Et diffinitio sic. differentia est quod predicatur de pluribus differentibus specie in eo quod quale ut rationale predicatur de homine et de dijs que differunt specie. sumus enim rationales nos et dii ut vult porphirius: sed mortale additum nobis separat nos ab illis. Illud autem dicitur predicari in quale quod convenienter respondetur ad interrogationem factam per quale. ut cum queritur quis est homo convenienter respondetur rationalis. et ideo rationale predicatur de homine in quale. Aliter sic diffinitur. differentia est quod abundat species a genere ut homo abundat ab animali his differentiis rationale et mortale. Et sciendum est quod eadem est differentia diuisiva et constitutiva scilicet diuisiva generis et constitutiva speciei. ut rationale diuidit animal cum anima sibi opposita. **B**icimodum enim animalium aliud rationale aliud irrationale. et iste due differentie constituent diuersas species sub animali. omnes enim differentie adueniens generi constituit species et ideo constitutiva vel diuisiva nominantur. mortale enim additum super hoc genus animal constituit species. et ideo dicitur Boetius quod sola species diffinitur. diffinitio enim consistit ex genere et differentia. sed sola species habet genus

et differentias. et omne illud quod habet genus et differentias diffinitur.

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam auctor superius determinauit de genere et specie que predicantur in quod de suis inferioribus dicitur hic determinat de predicabilibus que predicantur in quale. et primo de differentia que predicatur in quale. et primo ponendo multiplicem acceptionem differentie dicens. quod differentia dicitur tripliciter scilicet communiter proprie et magis proprie ut patet in textu. Cuius diuisionis ratio est quod vel illa differentia sumitur ab accedente vel ab aliqua natura rei. ita quod sumatur ab ultima actualitate formali ipsius nature et sic est differentia magis proprie dicta quod constituit species sub genere et facit ipsam a quolibet alia differre. et ideo talis differentia facit aliud hoc est diuersitatem essentialem. Si autem talis differentia sumatur ab accedente hoc est dupliciter. vel sumitur ab accedente separabili et sic est differentia communiter dicta. quod vulgus frequenter distinguit res per hec accidentia communia et separabilia. Si vero sumatur ab accedente inseparabili tunc dicitur differentia proprie dicta que ideo vocatur proprie dicta. quod tale accedens quod est fundamentum ipsius differentie habet causas proprias in subiecto et inmutabile. Et iste differentie in hoc conueniunt quod solam faciunt alteratum. id est diuersitatem accidentalem quod species ree essentialiter non possunt distingui per differentiam siue separabilia siue inseparabilia. cum eadem sint principia essendi et distinguendi essentialiter et a priori. Et membra huius diuisionis debent capi cum precisione. alias diuisio non daretur per opposita: quia ut dicit porphirius omnis differentia cuiuslibet adueniens facit alteratum. quia anima magis proprie dicta que dicitur anima per se primo facit aliud. sed ex consequenti facit alteratum. Et diffinitiones horum membrorum parent in textu. Sed de tertio solum est hic ad propositum.

Secundo sciendum est quod anima sicut et quodlibet aliud concretum potest capi tripliciter. Uno modo formaliter et sic importat respectum causatum per actum intellectus comparantis unam speciem ad aliam sub ratione non identitatis et distinctionis. Unde respectus iste videtur esse species distinctionis. quia omnis anima est quedam distinctio. sed non omnis distinctio est anima. quia anima proprie est eorum que conueniunt in aliqua una natura vel in aliquo uno conceptu quia ut dicit philosophus quinto metaphysice. anima sunt diuersa. id est aliquid idem entia quomodo indiuidua sub una specie proprie differunt et due spe

De predicabilibus

Tertio Sciendū est q̄ in hac pte auctor po-
nit vñū notabile dicens q̄ eadē dñā
pōt dici diuīsiua generis ⁊ cōstitutīua sp̄ei. vñ rōna
le ⁊ irrōdale diuidunt aīal. ⁊ rōale cōstitutit hoc gen⁹
aīal rōnale. ⁊ irrōnale cōstitutit aliā sp̄em. oīs enim
dñā adueniens generi cōstitutit sp̄eciē. i. cōtrahit ge-
nus ad esse sp̄ei. ⁊ iō dicit Boetius q̄ sola sp̄ēs dīf-
finitur. quia sola sp̄ēs cōponitur ex gñe ⁊ dñā. scē
diffinitio q̄datīua datur p genus ⁊ dñā ergo so-
la sp̄ēs diffinit. Et q̄s alīqñ illud qd̄ est gen⁹ dīf-
fīnat h̄ tñ nō ē ī cōtū gen⁹ vel sup̄i. ī ī cōtū sp̄ēs
ē. q̄ vt sic ⁊ n̄ alī h̄z gen⁹ ⁊ dñā. ¶ S3 circa p̄dcā
īcidit alīq̄ difficultas. vtz gen⁹ ⁊ dñā sūdanītalī
accepta sīnt idē reālī aut n̄. pro cōdclaratōe ē no-
tādū q̄ sī ī eodē cōposito sīnt plēs forme substātia/
les sic q̄dā n̄ dubitat qñ in q̄s corpe aīato sīnt plēs
forme. q̄ p̄ter aīas oīs ponē forme mīxtiōis ⁊ cor-
p̄itatis. cū aīa sīt act⁹ cor̄p̄is p̄fici po⁹ vitā bñtis
⁊ de aīa. et iō aīa n̄ ē act⁹ p̄m̄ materie p̄me. q̄ cer-
tū ē q̄ mā p̄ma n̄ ē cor̄p̄ p̄fici po⁹ vitā bñtis. Et vl-
tra p̄babile ē q̄ ī hōīe sūt tres aīe reālī dīstīctē. q̄
rū due educūt̄ de potētia materie. 3^a xō educi-
tur p actōēz p̄mī agētis nulla cā z^a cōcurrēte. ⁊ tē
sensibile sumit ab aīa sensitīua. ⁊ rōale ab aīa itel-
lectīua. q̄ aīe sūt reālī dīstīctē. ⁊ tñ h̄ nō obstante
vtracq̄ p̄dicatur de sp̄e quā cōstitutit cēntīalī cum
vtracq̄ īcludatur ī rōe sp̄ei. Nec obstat q̄ q̄s sūt p̄f-
illius sp̄ei. q̄ ps abstractīue ⁊ p modū p̄is dīstīgta
non p̄dicatur de toto p̄m qd̄ dicit pl̄s 4° topicoz.
cū dicit. ps n̄ p̄dicatur de toto. hec. n. est falsa. hō
ē aīa. hō ē cor̄p̄. tñ ps cōcretīue designata sīue ps
toti⁹ bñ p̄dicatur ī toto sīue sīt ps cēntīalīs sīue ac-
cītalīs. vt dicēdo. hō ē capīt⁹. hō ē mālis ⁊ sic d̄
alijs. Si āt ī eodē cōposito n̄ sīnt plēs forme substā-
tiales sic ī cōposito īāīato. tūc gen⁹ ⁊ dñā sumūt ab
eadem forma ī re non tamen ab eadem realitate
sed a diuersīs realitatibus. quia genus sumitur a
realitate potentialī. ⁊ differētia sumitur a reali-
tate actualī. ⁊ sic species componitur ex illis for-
maliter ⁊ ex natura rei dīstīctis. ⁊ vna non inclu-
dit aliam p̄mō modo dicēdi per se. Istīs nota-
tis dicitur ad difficultatem q̄ sī genus ⁊ differen-
tia lūmantur a diuersīs formīs sic dīstīnguuntur
realiter cum hoc tamen benēstat q̄ concurrant
per se ad cōstitutīōē speciei. quia vñū ē actuale ⁊

Tractatus secundus

aliud potēiale. Si hoc genus et dñia sumant ab ea dem forma tūc nō distinguuntur realit sed bene disti gunt formalit ex nā rei vt voluit dicere Aristot. qñ to topicor. cū dixit q genus non picipat dñiam nec ecōuerso. q picipare est picipati rōnem su scipere. mō genus nō includitur i dñia nec ecōtra nec etiā dñia inferior includit supiorē nec ecōtra Et qñis pñcatio generis de dñia vel dñie supio ris dñ inferiori sit necia hoc tñ non est ex bitudine formali extremorū s3 hoc ē qz idēficat realiter i specie. Ex quo p3 q genus est p3 speciei. qz vt di cit porphirius sicut statua cōponit ex ere et figura ita bō ex aīali et rōnali. Si enim gen⁹ diceret totaz essentiam speciei tūc qñ adderet dñia talis oratio cōposita ex genere et dñia nō eēt diffinitio. qz diffi nitio d3 dicere totam eēntiam diffiniti et nō plus neq3 min⁹. ergo eēt ibi nugatio qz idem bis dice retur. Ultio ē aduertenduz q duplex ē dñia. s3 ge neralis siue generica de qua dñ primo topicoruz dñia cū sit generalis cū genere collocāda ē. Alia est dñia specifica cōuertibilis cū specie athoma. i. cū specie specialissima. Diffinitio aut data ab au ctore et porphirio solum dat de dñia generali cuz dñ dñia est qd pñcatur et. qd ideo forte ferunt. qz dñe cōuertibiles cū spē specialissima frequenter sūt nobis ignote. Tamē diffiniendo dñiaz pñse in rōne pñcabil nō est data aliqua diffinitio. s3 illa pōt ex diffinitione auctoris et porphirij elici et erit ista. Dñia est qd pñcatur d plurib⁹ i quale eēntia le. et ista differentia est spēs specialissima vñs. Et diuisio eius i dñiaz genericam et specificam est di uisio per quasdam differentias accidentales se tenentes ex parte fundamētorum.

Sed contra pñcata arguitur primo sic. dñia est pñcipiū cōstitutiuū speciei. ergo pñs auctor debuisset determinare de differentia qz de specie. dñia tenet qz pñs est d terminandū de pñcipio qz d pñcipiato. ¶ Scdo arguit sic. diffinitio dñie data in rōne pñcabil nō cōuenit oī cōtento sub diffinito qz nō cōuenit dñie cōuertibili cuz spē specialissima. igit. Et si dicat q dñia cōmunis ad dñiam specificaz et subalternaz ē pñcabile seqt q dñia erunt duo pñcabilia. qz si cut pñcari in qd d plurib⁹ differentib⁹ spē et in qd de pluribus differentib⁹ numero cōstituit duo pñc abilia. s3 genus et speciem. sic sūt pñcari in quale de pluribus differentib⁹ spē et d plurib⁹ differen tibus numero faciūt duo pñcabilia et sic erūt sex pñcabilia. ¶ Tertio arguit sic. gen⁹ est. diuisibile g dñia non est diuisua generis et pñs text⁹ est sal

sus. ¶ Quarto arguit sic. gen⁹ includit duas dif ferentias et spēs soluz vñaz. ergo male dñ q dñia est qua abundat spēs a genere. et si dicat q genus solū potētia continet et non actu. s3 genus b3 semp plures spēs actu g actu b3 plures dñias. dñia tenz qz gen⁹ dñitur ad cē speciei p differentias. g si ac tu bēat plures spēs bēbit actu plures differentias.

Ad rōnes rem vt dñia formalit sūpta et sic negat. qz tūc spēs et dñia sunt duo pñcabilia ex q diuidētia vñi genus quoz vñi nō cōstituit aliud Vel differentia sūdamātr accepta et sic cedit aīis et negatur dñia. qz auctor nō tenuit ordinē nāe sed doctrie pñctiois. ¶ Ad 2^{am} dñ dñia diffinitio d dñia ab au ctore i rōne pñcabil nec dñia generalis ē pñcabi le nec dñia special. sed differentia que ē cōmunis ad vtrāq3 cuius diffinitio data ē i ultimo notabili Ad replicaz dñ q nō ē iste qz pñicare in qd non ē eiusdē rōnis i gñe et spē. Tum p qz gñitas generis ē formalit diuisibil p dñas formales nō aut gñitas spēi. iō pñcari i quid d pluribus differentib⁹ spē et pñcari i quid d plurib⁹ differentib⁹ numero fa ciūt pñcabilia distincta. non sic aut ē de pñcari in qle d pluribus differentib⁹ spē. et pñcari in qle de pluribus differentib⁹ numero. qz vtrōbiq3 illd qua le est eiusdē rōnis. ideo nō sūt duo pñcabilia di sticta. Tū 2° qz genus aliē pñcat i qd qz spēs. cuz gen⁹ dicat pñe gñitatis illi⁹ d quo pñcat. spēs ho dicit totā quiditatē ei⁹ d q pñcatur. Sic aut non est d dñia qz tam dñia gñal qz special dicit pñm gñitatis et nō dicit totā gñitātē. ¶ Ad tertiaz dñ distinguēdo aīis vel qz genus sit diuisibile scdm eēntiaz et sic ceditur. vt fm ptatez et sic negatur. et l3 eēntia et potestas sint idē realit distinguunt tñ for malit et ex nā rei. ¶ Ad qrtā dñ distinguēdo aīis vt ptate et sic cedit vt actu et sic negat. Et ad re plicā dñ cedit do maiorē n tñ sic itelligēdo qz ha beat plures spēs et i ceptu suo formali includat il las. et distinguūt minor vt qz genus nō possit bēre plures spēs nisi habeat plures dñias actualitate potēntialitatis et sic cedit qz p illas dñias pñcipa les dñit ad diuersas spēs. vt actu formali et sic ne gat. qz gen⁹ nō includit dñias in diffinitione sua nec i ceptu gñitatio ei⁹ saltem diuisiuas ipi⁹.

¶ Proprius dicit qdruplr. Uno mō dñ pñiū quod pñenit soli s3 si oī. vt cē grāmaticū. ho mō dñ pñiū quod pñit oī s3 si soli. vt cē bi

De p̄dicabilibus

pedē. Tercio mō dicit̄ ppriū quod cōuenit oī z soli sed nō semp. vt canescē i senectute. Quarto mō dicit̄ pprium quod conuenit omni z soli z semp. vt risibile iest omni hōmī z soli sp̄i z sēper. n̄ enī dicit̄ hō risibil̄ eo q̄ semp ac tu rideat sed q̄ aptus nat̄ est ad riden dū. z pprium hoc mō sūptū est vnum de quibz p̄dicabilibz. Et diffinit̄ sic ab Aristotele. pprium est quod conuenit omni z soli z sēper. z cōuersum p̄dica tur de re z nō indicat quid est eē rei. vt risibile iest homini. Non indicat quid est eē rei ponitur in diffinitioe p̄prij ad differentiam diffinitiois q̄ conuer sum p̄dicatur de re z indicat quid ē esse rei. substantia animata sēsibilis cōuertit̄ cum animali z idicat eē ei q̄ oīs dif finitio dat̄ per substantiaalia. oē enī supe rius est de essentia sui inferioris. Diffi nitio enī diffinit̄ sic ab Aristotele. dif finitio ē oratio qd ē eē rei significans. p̄ priū autem nō indicat qd ē esse rei.

Circa hūc textū notādum ē p̄mo q̄ q̄ p̄pium p̄dicat̄ p se non aut̄ p accidēs. ideo p̄us determinat̄ Petrus his. de pprio q̄ de accidēte. Et ponit q̄ tuor acceptiones ei. Primo mō d̄ pprium qd̄ est soli sp̄i sed nō oī in diuiduo illius speciei. vt eē grāmaticū iest soli hōmī sed nō oī homini. ideo iest soli speciei. Et q̄ causat̄ cōtingēt̄ z non necio a p̄ncipijs illi speciei. iō nō iest oī indiuiduo illi speciei. sic esse grāmaticū causatur a p̄p̄is p̄ncipijs hōmīs mediante intellectu z voluntate scdm q̄ ad studiū applicāt̄. iō solū repitur vbi est voluntas z intellectus. z q̄ volūtas cōtingēt̄ z nō necio ap plicatur ad studiū. ideo nō iest omni indiuiduo. Et d̄z ibi capi esse grāmaticū vt dicit̄ actū z nō vt di cit̄ aptitudinē. q̄ scd̄z q̄ dicit̄ aptitudinē est ppri um q̄rto mō. S̄z ppriū secūdo modo ē qd̄ in ē oī. s. indiuiduo. s. nō soli. s. speciei. inē enī oī q̄ in se quitur necio p̄ncipia speciei. sed nō iest soli speciei q̄ illa p̄ncipia nō sūt adequata illi speciei sed sūt cōmunia multis. vt esse bipedē inestur rem que necessario exigit talē dispositionē ad hoc q̄ exer

ceat suas opationes. s. ad h̄ q̄ grad iatur. Et q̄ n̄ solum forma vnius speciei puta hominis requi rit talem dispōnem sed etia3 plures alie vt p̄z de auibus. ideo eē bipedē nō solum conuenit homini s̄z etia3 auibus. Et capi ibi bipedē vt dicit̄ aptitudi nem z nō actū. s. enī hō non semp actu hēat du os pedes tñ semp apt̄ natus est hēre. Tercio mō d̄ pprium qd̄ inē oī z soli sed nō sēp. inē enī oī q̄ necessario cōsequitur p̄ncipia scdm q̄ sūt sub aliqua determinata dispōne. z inē soli q̄ cōsequi tur p̄p̄a p̄ncipia speciei. sed nō inest semp q̄ illa p̄ncipia nō sūt semper sub illa determinata dispo sitione. sicut canicies causat̄ ex frigiditate cerebri eo q̄ cerebrū ex se est frigidissimū. cui frigiditas mediate tēpat̄ p calorē cordis. z q̄ i senectute ca lor nālis in frigidatur nec sufficit tēperare frigidi tatem cerebri. ideo ex ipi cerebri frigiditate cau santur albi pili. frigiditas enī est mater albedinis.

Secundo sciendū est q̄ p̄p̄us quarto mō est qd̄ iest oī z soli z sēper. vt ri sibile inest oī homini q̄ necio iestur p̄ncipia spe ciei. s. hominis. iest etia3 soli q̄ iestur p̄ncipia ade quata illi speciei. z iest semp q̄ iestur ea n̄ scd̄z q̄ stant sub aliqua determinata dispōne. In istis aut̄ diffinitionibz d̄z intelligi accēs loco generis si ue forma accidētāl. z h̄ ḡnāl̄r accipiedo accēs. q̄ l̄z oīa in sit oī soli z semp. q̄ tñ nō est accēs vl̄ for ma accidentalis. ideo nō est ppriū. Et hoc modo rū sic habet̄ sufficientia. Quia oē ppriū fluit a p̄ p̄is p̄ncipijs speciei. vel ergo fluit a p̄ncipijs adeq̄ tis vl̄ iadeq̄tis. Si iadeq̄tis sic est pprium scd̄o mō. Si adeq̄tis h̄ est dupliciter. q̄ vel fluit necio vl̄ cōtingēt̄. si cōtingēt̄ sic est ppriū p̄mō. si necessa rio hoc est dupl̄r. q̄ vel fluit ab ipis scdm q̄ sūt sub aliqua determinata dispositione z sic est pro prium tertio mō. vel scdm q̄ non sūt sub aliqua determinata dispositione z sic est pprius quarto modo. Et solum pprium quarto modo dicitur p̄ prie ppriū z facit̄ p̄dicabile ab alijs distinctū. Et iō Petrus his. solum de ip̄o d̄terminat̄ ip̄m sic diffini ens. p̄p̄riū est qd̄ conuenit oī soli z semper. z cō uersim p̄dicat̄ de re z nō indicat qd̄ ē eē rei. Et d̄z intelligi oī indiuiduo soli speciei. Nō tenet̄ aut̄ il la cōiunctio z copulatiue eo q̄ eēt nugatio. s̄z ex positue ita q̄ est s̄sus. inest oī z soli z id est cōuer sim p̄dicatur de re. de specie cuius est pprium Un̄ pprium respectu speciei h̄z rōnē pprij z pre dicatur conuertibil̄. sed respectu indiuiduorum h̄z rōnem cōmunem z nō p̄dicatur cōuertibiliter Et additur z nō indicat quid est esse rei ad d̄fiam

Tractatus secundus

diffinitionis q̄ indicat quid ē eē rei eo q̄ dat p ge-
nus z differentia q̄ sūt pncipia essentialia diffiniti
Et si arguatur accidētia magnā pte cōferunt ad
cognoscēdū qd̄ qd̄ ē. igit̄ est ppiū. D̄r ad aīas q̄ li-
cet accidētia a posteriori magnā pte cōferūt ad co-
gnoscedūz qd̄ quid est. nō aut̄ a priori z simplr.

Tertio sciēdū q̄ p hāc diffinitionē nō diffi-
nit pma intentio ppij sed secūda
cōcretive designata q̄ lz nō p̄dicatur d̄ specie vel
individo speciei p̄dicatiōe exercita. tñ bene p̄di-
catiōe signata. ¶ Est aut̄ pma itētiō ppij nā cō-
munis cōis speciei cū ipa cōia cōvertibili. S̄z secū-
da itētiō ppij est vna relatio rōnis causata i ta-
li natura p cōparationem intellectus q̄ natura si
cōparetur ad speciem causat vna relatio q̄ d̄r ppi-
um qd̄ est p̄dicatū. z si cōparetur ad individua d̄r
pprium qd̄ est p̄dicabile. Nō aut̄ datur dicta dif-
finitio de ppo i rōne p̄dicabilis nec etiā vniuer-
salis. qz ppium nō est p̄dicabile respectu speciei
cū oē p̄dicabile habeat respectū ad plura de q̄-
bus p̄dicatur. Ex quo sequitur pmo q̄ i illa dif-
finitōe ppij nō d̄z subintelligi vlt̄ loco generis
sicut cōmuniter d̄r. qz ibi supflueret illa p̄ticula z
n̄ indicaret quid est eē rei. eo q̄ diffinitio sufficien-
ter excluderetur p vniuersale cū ipa nō sit vlt̄is
¶ Secūdo sequitur q̄ ppiū in rōne p̄dicabilis
sic pōt diffiniri. Propriū ē quod p̄dicatur d̄ plu-
rib⁹ i quale accidentale p se. Ratio autem quare
Petrus hīc. nō diffinit ipsum in ratione p̄dica-
bilis. z s̄lt̄ vtz ppiūz reat̄ a sp̄e distinguatur vel
nō videbitur alias in p̄dicabilibus porphirij.

Sed contra p̄dicta arguitur p̄mo sic.
p̄hs solū ponit tres modos
proprij. s. ppium quando. proprium ad aliquid. z
propriū simpliciter. q̄ male hic enumerātur qua-
tuor modi. ¶ 2º arguit̄ sic. illd̄ qd̄ uenit sp̄e i cō-
uenit oī individo. ergo male assignatur p̄mº mo-
dus. ¶ Tertio arguitur sic. eē bipedē soli speciei
cōuenit z tñ est ppiū secūdo mō. ergo male assi-
gnatur secūdos modus. aīas p̄z qz bipes est vlt̄ia
differentia diffinitōis hominis vt p̄z sic dicēdo hō
est aīal gressibile bipes. s̄z vlt̄ia d̄tia semp est con-
uertibilis cum diffinito. ḡ esse bipedem cōuertitur
cum homine. ¶ Quarto arguitur sic. oē p̄dicabi-
le d̄z immediate p̄dicari de plurib⁹. s̄z ppiū nō p̄di-
catur immediate de plurib⁹ imō p̄dicatur de sp̄e et
ex consequenti de indiuiduis. ergo nō est p̄dici-
cabile. ¶ Quinto arguitur sic. Illud est essentia
le alicui qd̄ sibi inest per suam eēntiā. s̄z ppiū
inest speciei p̄eēntiā eius. s. p̄ sua pncipia essentia

lia. ergo propriū ē eēntiale z nō accidēs.

Ad rationes ad primā d̄r q̄ p̄hs p ppi-
um ad aliqd̄ itelligit ppi-
um primo z secūdo modis qz vtrūqz est propriū
in respectu ad aliud. ¶ Ad secūda d̄r q̄ illud qd̄
cōuenit speciei eēntalr cōuenit oī individo eius
s̄z nō oīz illo qd̄ cōuenit speciei accidētalr. cuiº
modi est ppiū p̄mo mō. ¶ Ad tertiā d̄r q̄ bi-
pes nō est differentia. s̄z h̄ totū gressibile bipes cir-
cūloquitur nobis vna d̄tia. z s̄z vlt̄ia p̄ticula diffi-
nitionis nō circumloquens debet conuerti cum
diffinito sicut communiter dicitur nō tñ ē neces-
sariū d̄ p̄ticula circūloquente cuiusmōi est bipes
¶ Ad q̄rtā d̄r cōmuniter q̄ ppiū nō p̄dicat de
sp̄e scd̄z se. s̄z scd̄z q̄ ē multiplicata p indiuidua. z
qz sp̄es scdm q̄ est multiplicata p indiuidua nō
h̄z rōnez vniº s̄z multoz. id̄ ppiū immediate p̄dicat
d̄ p̄tib⁹. pōt tñ meli⁹ solui rō negādo maiore. nāz
d̄tia ē p̄dicabile z tñ immediate solū p̄dicat de illa
sp̄e quā cōstituit. ¶ Ad q̄ntā d̄r q̄ aliquid d̄r eēn-
tiale dupl̄r. vno mō. qz est d̄ eēntia alicui. z sic p-
piū nō est eēntiale speciei. alio mō qz necio con-
segtur eēntiam z hoc modo ppiūz est essentiale:

Accidēs est quod adē vlt̄ abē
pter subiecti corruptionem vt
album nigrum. hec enim pos-
sunt adesse z abesse p̄ter subiecti cor-
ruptionem. Aliter diffinitur sic. Acci-
dens ē quod nec est genus nec species
nec differentia nec propriūz. inest au-
tem rei. vel sic. accidēs est quod cōtin-
git eidem iesse z nō incē. vt albū nigrū
sedere homini. Et de his duab⁹ diffini-
tionib⁹ vlt̄imis dicit Aristoteles q̄
secūda melior ē q̄z prima. qz ad cogno-
scendum primaz oportet scire quid sit
gen⁹ quid species quid differentia quid
propriū. Secunda autē per se finita
est ad cognoscendum quid per eam di-
citur. Accidentiū aliud separabile ali-
ud inseparabile. Separabile est illud
quod potest separari a subiecto. vt al-
bum nigrum sedere z huiusmodi. In-
separabile ē quod nō pōt separari a subio

De predicabilibus

ut nigredo in coruo et albedo in cigno. Non tamen contra diffinitionem qua dicitur quod accidens est quod adest et abest preter subiecti corruptionem. quia ut vult porphirius coruus potest intelligi albus et ethiops niger eadem preter subiecti corruptionem. Accidens aliud eodem alio proprio. Locum albi nigri. Proprium ut albedo sortis similitudo platonis.

Commune est autem omnibus quibus predicabilibus de pluribus predicari. Differunt autem genus et species quoniam genus de pluribus predicatur quibus species et quibus alia predicabilia et per hoc differt ab alijs. Differentia autem differt a genere quoniam genus predicatur in quid: differentia vero in quale. Item differentia differt a specie eo quod predicatur de pluribus speciebus species vero non. Similiter differentia differt ab accidente quia accidentia suscipiunt magis intentionem et remissionem differentia vero non suscipit magis neque minus. Differt autem species a genere quia genus pertinet species et non pertinetur ab eis. Species autem differt a differentia quia de pluribus differentijs bene constituitur una species. ut iste differentie rationale mortale coniunguntur ad constitutionem huius speciei homo: species vero non coniungitur speciei ut gignat aliam speciem. quedam enim particularis equa cuiusdam particulari asino permisceat ad multam generationem sed non equa et asinus in communi. Species autem differt a proprio quia species natura prior est proprio. proprio vero posterior est speciei. preterea quorum termini et diffinitiones sunt differentes ipsa sunt differentia. Species

autem differt ab accidente quia species predicatur in quid accidens vero in quale vel quomodo se habet. Species etiam natura prior est accidente. Nunc enim accidens natura posterior est suo subiecto. Proprium autem differt ab accidente quia proprium de una sola specie predicatur cuius est proprium. accidens vero de pluribus speciebus. et accidens primo inest individuis et per posterius generibus et speciebus. non enim dicitur homo aut animal currit nisi quia sores vel plato currat. proprium autem primo conuenit speciei et per speciem conuenit individuis. Item genus species differentia proprium equaliter participantur ab omnibus de quibus predicantur. Accidens vero non. sed suscipit intentionem et remissionem. Item genus differentia species proprium vniuoce predicantur. Accidens autem non predicatur vniuoce sed denominatiue. Predicari autem vniuoce est predicari secundum unum nomen et rationem unam secundum illud nomen sumptam. Ut homo secundum unum nomen predicatur de sorte et de platone. Ut sortes est homo. plato est homo. et ratio eius secundum illud nomen est una. Ut animal rationale et mortale. Et ob hoc ens non potest esse genus. quia licet secundum unum nomen predicetur de pluribus non tamen secundum unam rationem. ratio enim entis secundum quod dicitur de substantia est ens per se. secundum autem quod dicitur de alijs non est predicamentis est ens in alio. et sic predicatur secundum diuersas rationes. et ideo non predicatur vniuoce sed potius equiuoce

Tractatus secundus

aut multipliciter. predicari autem equi-
uoce est predicari vno nomine et ratio-
nibus diuersis secundum illud nomen sum-
ptis. ut canis vno nomine predicatur
de cane latrabilis. sydere celesti. et pisce
marino. non autem secundum illud no-
men ratio est eadem omnibus sed alia
et alia. Denominatiua dicuntur quæ-
que ab aliquo solo casu sunt differentia
et secundum illud nomen habent appella-
tionem. ut a grammatica grammaticus. a
fortitudine fortis. Unde grammatica
et fortis predicantur denominatiue. et
ergo accens denotatiue dicitur predicari.
¶ Circa hunc textum sciendum est primum quia ac-
cens imperfectiorem modum predicandi omnibus
alijs predicabilibus habet eo quod predicatur in quælibet
accidentale per accens. ideo ultimo loco determi-
natur de accente. Et diffinitur sic prima diffinitio. accen-
s est quod adest vel abest subiecto preter sub-
iecti corruptionem. Que diffinitio sic debet exponi.
Accens est forma apta nata adest et apta nata ab-
esse subiecto absque hoc quod subiectum definat esse
ens. Et qua diffinitione sequitur quod ad hoc quod ali-
quid sit accens alicuius non requiritur quod possit se
pari ab eo manente secundum esse extrinsecum: et ideo l3 calidi-
tas non possit naturaliter ab igne separari nec album a
niue. et sic de multis alijs. tamen sunt accensia que sunt
apta nata abesse preter hoc quod subiectum definat
esse ens. ¶ Et sic diffinitur. accens est quod nec est
genus nec species nec differentia nec proprium. inest autem
rei. Et debet ibi intelligi vniuersale loco generis.
Totum residuum ponitur ad differentiam aliorum
predicabilium. Et dicitur inest autem rei. id est accens
inheret subiecto quod est ens in actu completo et
perfecto. Datur autem ista diffinitio per negatio-
nem aliorum predicabilium eo quod inter omnia est
imperfectius. Diffinitur autem accens tertia dif-
finitione sic. accens est quod contingit eidem inesse
et non inesse. Ratio est quia accens inest subiec-
to per causam contingentem: ideo quandoque inest
et quandoque non inest. Et licet pes fortis possit inesse
et non inesse sorti. hoc tamen non est sicut accens suo sub-
iecto sed sicut pars integralis suo toto. Ideo diffi-
nitio sic debet intelligi. Accens est quod conti-
git eidem inesse. id est inherere secundum quantum modum
essendi et non inesse. id est non inherere. Non diffi-

nitur autem accens in ratione predicabilis per
aliquam predicationem diffinitionis. sed sic potest
diffiniri. accens est quod predicatur de pluribus
differentibus numero in quælibet accidentale per accens.

Secundo sciendum est quod accens diuiditur
in accens separabile et in accens insepara-
bile. Quare autem dicitur accens separabile et in-
separabile dictum est prius. Et iterum diuiditur accen-
s in commune et proprium. unde aliquod accens
potest dici commune tripliciter. vno modo per cau-
salitatem quia. scilicet natum est causari a multis cau-
sis. et per oppositum accens dicitur proprium quod non
est natum causari nisi ab vna causa. alio modo dicitur
aliquod accens commune per predicationem
quod. scilicet de pluribus predicatur. Et per oppositum
illud accens dicitur proprium quod de vno solo pre-
dicatur: sic accensia vniuersalia sunt communia
et particularia sunt propria. alio modo dicitur accens
commune. quia potest indifferenter inesse cuilibet
parti subiecti. et per oppositum illud dicitur proprium quod
solum sibi determinat vnam partem in subiecto
sicut similitudo natum et cecitas oculum.

Tertio sciendum est quod consequenter aucto-
r determinat de quinque vniuersalibus
comparatiue postquam de ipsis determinauit secundum se.
Et ponit conuenientias et differentias eorum. et primum
conuenientiam generalem inter omnia predica-
bilia dicens quod commune est omnibus quinque pre-
dicabilibus de pluribus predicari. Ratio est. quod de
pluribus predicari est de diffinitione predicabilis:
ideo debet conuenire cuilibet contento sub diffi-
nitione. Deinde ponit differentias et primo ostendit quod ge-
nus differt ab alijs. Differt autem genus ab alijs.
quia predicatur de pluribus quam alia de quibuscumque
quoniam predicatur species differentia proprium aut accens de il-
lis predicatur genus. Differentia autem differt a genere
quod predicatur in quale. genus vero in quid. Et dif-
fert a specie et proprio quia differentia predicatur de pluri-
bus differentibus specie. species autem et proprium de
pluribus indiuiduis. Differt etiam ab accente. quia
accens suscipit magis et minus et non differentia. Differt
autem species a genere eo quod genus continet species et
non e contra. et hoc debet intelligi potestate et non
actu. Differt autem species a differentia quia de pluribus
differentijs potest fieri vna tertia species sicut ex
rationali et mortali fit homo. sed ex duabus specie-
bus non potest fieri vna tertia species. quia ex duobus
existentibus in actu non potest fieri vnum tertium.
Sed species differt a proprio: quia species est prior
proprio. secundo quia quorum diffinitiones sunt diffe-

De pdicabilibus

rentes ipa sunt dñia. s. distinctiones sp̄i et pprii sūt differētes. ergo sp̄s et ppriū differūt adinuicem: Differt etiā ab accidente. qz accñs pdicat in quale et propriū i qd. Propriū vō ab accñte differt primo qz ppriū pdicat d vna sola sp̄e. accñs vero pdicat d plurib⁹ sp̄ibus. Scdo qz ppriū pmo ouenit sp̄i et p specie idiuuidis. accñs vero ecōuerso. Deinde ponit dñiam iter accñs et alia pdicabilia dicens qz accñs differt ab alijs eo qz suscipit magis et min⁹. s. alia non qz equat⁹ insuntbis qbus insūt. Scdo qz accñs pdicatur equoce vel denotatiue alia vō pdicantur vniuoce. Un pdicari vniuoce ē pdicari vno nomine et vna rōe. Sed pdicari equoce est pdicari vno nomine et diuersis rōnibus. S. pdicari denominatiue est pdicari nomine et non rōe. et d istis magis videbitur i predicamentis

Sed contra pdicta arguitur. Primo sic. obustio est accñs et nō p̄r adesse domui p̄ter corruptōez ei⁹. ergo p̄ma diffō accñtis non est bona. C. Scdo arguitur sic. qd est semp i subo subsistēs nō pōt non iesse subo. s. accidens sp̄ est in subo subsistēs. ergo nō uringit eidez iesse et non iesse. C. Tercio arguitur sic. idē accñs est sepabile et inseparabile sicut p̄z d nigredine i coruo et d nigredie i sorte. igr membra disionis coicidunt. C. Quarto arguitur sic. asin⁹ et equa sūt due sp̄s ex qbus fit tertia. s. mulus. ergo ex duab⁹ sp̄ibus potest fieri vna tertia species.

Ad rationes Ad p̄mam dñ negādo minorem pōt eni obustio ad esse domui siue apta nata ē adesse p̄ter h̄q dom⁹ desinat cē ens. C. Ad s̄az dñ qz accñs sp̄ est i subo q̄diū ē. s. nō est sp̄ i subo. i. p̄o oī tpe. C. Ad tertiā dñ qz non ē iconueniens membra alicuius disionis coicidere respectu diuersoz. C. Ad quartā dñ qz ex equa et asino p̄ricularib⁹ bñ fit mulus actōe nā li et hoc i genere cāe efficiēz. s. ex equa et asino i vli. s. ex nā eq et asino nō fit mulus. s. ex duabus dñis tāqz ex duabus naturis fit vna sp̄s et hoc apōe methaphisica. Et hec de vlibus dñā sufficiant.

C. Incipit tractat⁹ terri⁹ de pdicamentis
Ad cognoscēdū pdicamēta quedā sunt necessario p̄mittēda sine quoz cognitione nequaquā pōt haberi cognitio pdicamentoz. Eozuz ergo que dicuntur. quedam sunt vniuoca. quedā equiuoca. et quedam denominatiua.

C. Postqz auctor supius determinauit de quib⁹ vlibus i tractatu d pdicabilibus: consequenter i hoc tractatu auctor dtermiat d oēm generibus siue decē pdicamentis fm qz pdicamentū notat ordinem genēz et sp̄erum. Et rō ordis ē. qz ordiare ne scit q rōnes ordinabiliū ignorat. iō ouenienter auctor p̄us determinauit et posuit rōnes vlium qz dēminauit d ordie ipoz. C. Pro cui⁹ dclaratōe.

Primo Sciendum est qz put dñ pmo posterioruz. oīs scia vna est vnius generis subī de quo igr p̄ssiones p̄ p̄pam rōnem illi⁹ subī. De quo qdē subo debet p̄cognosci qd ē et qz ē. Cū ergo hec scia sit vna oīs qz ei⁹ sit aliqd subz vniū p̄mū a q̄ ista scia hēat vnitatē sp̄ez dignitatē et ordinē. hoc aut non ē ens dicibile icōplexū ordinabile i genere fm sub et sup. put stat sub voce tale ordinē significāte. vt dñc Albert⁹. Tum pmo qz illud subm est nugatoriū qz dicibile icludit ens: ergo dicē ens dicibile icōplexū est nugatio. tenet cōtia ga disionibus positis loco noīum idez bis dicetur fm doctrinam p̄hīp̄mo peryarmenias et secundo thopicoz. Aliunde ēt patet cōtia qz scdōz aristotelem sexto topicoz dicto vli si suuz iferius vel minus cōmune addatur ibi est nugatio. Tum ēt ga vel ens supponit ibi p̄ ente reali vel ente rōnis. Nō p̄mū. ga d ente reali p̄ se nō itendit logic⁹ cum logica sit d secundis itentionibus adiunctis p̄mis. Nec fm. quia hoc satis significat p̄ dicibile cum dicibile siue vltē quod idem est sit ens rōnis. Tum ēt ga ens rōis nō videtur ordinabile i genere ga fm ipm nihil reponitur i genere nisi ens reale. Tum etiam ga dicibile v̄f poni in pdicamento relatōis ergo n̄ est subm. Itēz iconuenienter additur ista p̄ticta sub voce qz hoc accidit ei. modo cōsiderare subm suum sub accñte est cōsiderare ipm modo quo non potest diffiniri et per consequens ē cōsiderare ipm modo quo non potest esse subm. cōtia tenet. ga subm d quo ē scia d̄bet per se esse diffinibile vel saltem habere per se conceptum qd ditatiuum de quo dmonstretur aliqua passio per rōnem tal subī vt patet ex pmo posteriorum. Tuz etiaz quia illud quod est hoc modo subm est pars eius qz est subiectū i qto tractatu scilz filogisimi. s. notitia filogisimi potest haberi sine voce. alias seq̄ res qz habēs demonstratiōez mentalē sine voce nō h̄ret dem̄strationē quod est icōueniēs vnde nulla ps logice est de voce tamqz de subiecto.

Secundo sciendum est qz subiectū huius tractatus ē pdicamentū siue genus generalissimū. Cuius ratio est quia ei con

ff

Tractatus tertius

ueniunt tres conditiones sub pmi alicui⁹ scie. qm⁹ prima e q⁹ de ipo presupponitur qd est cu hoc no ondat⁹. et etia q⁹ est. Secda est q⁹ p quod quid est ipsius demonstren⁹ passiones de ipo. Tertia est q⁹ notitia ei⁹ pncipalr iteda i hac scia et notitia alioz q⁹rat⁹ ppter ipm sic q⁹ alia attribuant⁹ ad ips. Sz iste tres conditiones ueniunt gni generalissimo p respectu buius scie. Unde Aristoteles ilibro pdicamentoz dederat de decē generalissimis p supposita rōne generis gñalissimi tāq⁹ de ptribus pncipalibus ipsius sub pmi. et cuiuslibz gñis gñalissimi i gñit passiones et ppetates. ergo manifeste p⁹ ex pcessu eius q⁹ genus gñalissimu⁹ e subm ilibro pdicamentoz et p ois illo tertio tractatu q⁹correspondet libro pdicamentoz aristotel. Unde ab Aristotele ponuntur decē pdicamenta que sunt pncipia formalia. i. sunt qditates quedam. Et quelz haruz qditarum est fūdamētū vniuz respectus cū cuiuz repugnat opari ad aliq⁹ aliā naturā cui possit attribui intentio generis. Et sic dñr generalissima denotatiue. et gñalissimū dñr de istis decē respectib⁹ qditarie. et pdicatur vt spēs de indiuiduo. sed denotatiue predicatur de fundamētis intentionū. Et sic genus gñalissimū qd est supius ad ista gñalissima est subm buius tractat⁹. Et ptes ei⁹ pncipales sunt ipa decem gñalissima. et q⁹ isti respect⁹ sūt oculti iō notificant p sua fūdamēta et terminos.

Tertio Sciendū e q⁹ circa hac ptemicidit difficultas. Utruz. i. scia bui⁹ tractatus sit de vocibus aut rebus vel sedis intentionibus. Ad quā difficultatē rident aliq⁹ q⁹ est de rebus nō absolute consideratis. sz iquātū accipiunt sub quibz dā sedis intentionibus vel iquantū ipsis attribuuntur quedā secūde intentiones. Sed hoc e falsū qd pbatur q⁹ predicamēta sic considerata sūt entia per accñs cū sint aggregata ex ente reali et ente rōnis. sed de ente per accñs nō est scia fm Aristotele. sexto methaphisice. q⁹ segtur q⁹ scia libri predicamentoz nō est de reb⁹ sic acceptis. Alij⁹ dicūt q⁹ scia libri predicamentoz est de vocib⁹. Et pbant p Boetium q⁹ dñr q⁹ liber iste e de decē vocib⁹ decē reruz pma pncipia significatib⁹. Sed hoc iprobatur. p⁹io p⁹ Aluicēnam i pncipio logice sue dicentē q⁹ ad consideratōem vocū nos i ducit necessitas q⁹ logicus nō hz considerare noia aut dñba vocalia nisi iquantū valēt ad loquēdū et expmēdū. q⁹ si eēt pōte dicere vel expmēre solo intellectu aut cognoscere quēadmodū i angelis non idigeremus vocibus. et iō si aliquo mō logicus consideret de vocib⁹ hoc e q⁹ sine ipsis nō pōt docere aut doceri. Et q⁹ dñr q⁹ neq⁹

q⁹ logica neq⁹ aliq⁹ pars logice est pncipalr de terminis vt dicūt logici moderni. q⁹ aut eēt dñmimis mentalib⁹ vocalib⁹ aut scriptis. Non vocalib⁹ q⁹ tūc surdus nō possēt hēre log⁹ cā qd e falsū. Neq⁹ d scriptis q⁹ cecus a natiuitate nullā hēret sciam. Neq⁹ de metalibus q⁹ dozmies nō hēret logicam quorum vtrūq⁹ est fctm q⁹ sequitur dñm verū. **Tertio** dñr q⁹ tota logica et q⁹libz pars logice e de sedis intentionib⁹ acriterue designatis. hoc p⁹ auctoritate et ratione. Primo auctoritate Aluicēne dicēris q⁹ logica est de sedis intentionibus adiunctis pmiis. Rōne sic q⁹ logica non est de rebus prime intentionis quia tunc eēt scia realis. neq⁹ de reb⁹ acceptis sub aliq⁹ itentione q⁹ de ipsis vt sic nō est. scia cū rea pme itetōis accepte sub aliqua sedā itentione nō sint dissimibiles neq⁹ habeāt vnū acceptuz qditarium neq⁹ vnam p se enitratē sed sūt entia p accñs. ergo de ipsis vt sic nō e scia. sic sequit⁹ tertium q⁹ de sedis intentionib⁹ est tota logica et quelz pars logice. **Unde** tria sūt antepredicamēta in gñali. i. diffinitio. diuisio. et regula. Et septē i spēs. i. tres diffinitiones. due diuisiones. et due regule. **Unde** antepredicamētū est documentū traditū ab Aristotele. valens immediate a pōri ad notitiam ipoz predicamentoz habēdā. Tum enim genera pdicentur de suis inferioribus et accñtia denotatiue de subo ipsa non sūt gñā respctū sui subū. Et equiuoca nō sunt ordināda i aliquo gñe vno eo q⁹ nō hnt aliq⁹ vnu p se significatū: iō oportuit psciri q⁹ sunt equiuoca quoz diffō pmo ponit⁹ q⁹ ipa sūt reijciēda p a coordinatiōe pdicamētali. Deinde ponit⁹ diffō vniuocoz q⁹ reductio eoz q⁹ sūt vni⁹ gñis ad vnū p⁹ pncipiū illi⁹ gñis qd de oib⁹ alijs predicat⁹ i qd et vniuoce e pncipalr i libro itera. Et q⁹ accñtia nō pnt pfecte notifi. cari nisi p sua subiecta q⁹ eēt diffōnibus eoz ponūt subiecta vt dñr 7⁹ methaphysice. de quibus predicant⁹ denotatiue. iō ne cū fuit pmitte diffōnem vniuocoz diffōni denotatiuoz.

Sed contra predcā arguit⁹ p⁹io sic. pncipioz nē scia sz itellec⁹ p posterior. sz decē gñā sūt decē pma pncipia vt dicit porpbiri⁹ ca⁹ de spēs. q⁹ de i⁹ sis nē scia sz itellec⁹. Et arguit⁹ sic. subm cuiuslibz scie dñr eē diffimibile sz gñalissimū nē e diffimibile. q⁹ soli spēs e diffō. sed gen⁹ gñalissimū cū sit gen⁹ nō pōt eē spēs. q⁹ nō pōt diffiniri nec p ois e subm b⁹ tractat⁹. Et arguit⁹ sic. pdicabilia sufficēt ducūt nos in notitiā pntoz. q⁹ i oportuit pmitte antepredicā. et q⁹ sz frustra ponunt⁹ pta vbi pauca sufficiūt. Et arguit⁹ sic. fm Boet. vt p⁹ dñs e iste tractat⁹ e de decē vocib⁹ decē rep

De predicamentis

¶ ^{Ad pñam distiguntur maior vt pñcipioz cōplexoz} pñ⁴ significātib⁹. q̄ segit q̄ nō ē de scōis itētib⁹.

Ad rationes

demonstrationis et sic conceditur q̄ de ipis nō est scientia sed intellectus. vel principiorum incōple-
rorum cuiusmodi sunt pdicamenta fundamenta
liter accepta et p denominationis et sic negatur. s̄ illa
scientia est methaphisicalis. tamen de pdicamen-
tis et generibus formalit acceptis est scientia logi-
calis. sed bec nō sūt principia imo sunt quedam in-
tentiones secunde causate p actum intellectus. et
illo modo sūt diffinibilia. et sūt species et hnt passio-
nes de ipis demonstrabiles. Unde de cōclusionē ē
scia tāq̄ de illo qd scit et notitia subī p virtualiter
cōrinet notitiā cōclusionū dōstratay in aliq̄ scia
¶ Ad secūdā dī q̄ nō d̄ semp subz cuiusq̄ scien-
tie ē diffinibile. qz d̄ ente transcendenter accepto
est scia vt dī q̄to methaphisice. et tñ ens nō h̄z dis-
tinctionē cū nō sit spēs. s̄z sufficit q̄ habeat conce-
ptum qd̄itatiuū et aliquā p̄tietatem dōstrabile
de ipō. Et si habeat plures passiones ordinatas tē
p̄ma passio d̄z ponit loco medij et p illam d̄bēt alie
dōstrari de ipō. s̄z p̄ma passio erit p se nota d̄ il-
lo subo. In pposito tñ minor ē falsa qz gen⁹ gñalis
simulū acceptū formalit et p se significato ē spēs
et p cōis ci⁹ ē diffinitio qd̄itatiua vt visū ē in priori-
bus. ¶ Ad tertiā negat aīis. sed bene vep ē q̄ va-
lent ad notitiā pdicamentoz mediate s̄z nō imedia-
te cuiusmodi sūt antepdicamēta. ¶ Ad q̄rtaz dī
q̄ aucto ritas Boetij sic intelligit q̄ iste liber ē d̄ d̄
cē vocib⁹. i. d̄ decē reb⁹ significatis p illas voces
¶ Ut dī q̄ est de decem vocib⁹ minus pñcipit. et d̄
decem reb⁹ significatis magis pñcipit. siue de
relationib⁹ fūdatas sup illa decem pñcipia.

Equoca dñr quoz solū nomē ē cōe. et
rō sube s̄z illud nomē ē diuersa. vt aīal
significat aīal viuiū et aīal pictū. et nomē
i eis solū ē cōe. et s̄z illud nomē rō sube
ē diuersa. dicim⁹ enī de leone picto i pa-
riete. ecce terribile aīal. et de leone viuo
idē dicim⁹ equoce. et de statuīs regū di-
cimus. isti sūt tales reges. et de his q ad
huc regnāt dicim⁹. isti sunt tales reges
sumēdo nomē regis equoce. ¶ Aniuoca
dñr quoz nomē ē cōe et rō sube s̄z illud
nomē est eadē. vt hoc nomē aīal ē cōe
hoī boui et leoni. et s̄z rō sube s̄z illud

nomē ē eadē. vt hō ē aīal. bos ē aīal. et
hō ē suba aīata sēfibilis. et bos ē sba aīa-
ta sēfibil. et sic nomē ē cōe eis et rō s̄z il-
lud nomē ē eadē. nihil enī aliud ē hō s̄z
q̄ ē aīal q̄z suba aīata sēfibil et s̄z bos.

¶ Circa hē textū notādū ē p q̄ h̄ aucto n̄ diffi-
nit equoca sic. Equoca dñr q̄z solū nomē ē cōe et s̄z
illud nomē rō sube ē diuersa. ¶ Pro⁹ d̄claratōe suppo-
nit q̄ h̄ diffiniūt equoca equocata qz si n̄ diffiniūt
set potuiss̄z ēē du^m an fuiss̄t aliq̄ talia. z⁹ suppo-
nit q̄ equoca equocata formalit accepta s̄z relati-
egpantie et talia sp dñt diffiniri i plari nūero. id̄ au-
cto n̄ et Ari. diffiniūt i plari nūero sic et cetera rela-
egpantie vt s̄z sitia diffinitia tria et sic d̄ alijs q̄ diffini-
unt i plari nū⁹ s̄z methaphisice. Et equocis ipozat
triplex respect⁹. qz ipa equocata pñt opari adinu-
cē et sic ipozat respect⁹ egparatie. vt syd⁹ celeste n̄
solū ē equocū ad canē s̄z ad piscē marinū et canē la-
tēbile. Et dñr rela⁹ egpantie. qz extrema sūt eiusdē
rōis. s̄z equocata. pñt et opari ad nomē i quo equo-
cāt. et sic ipozat respectū supponis. Et z⁹ ipozat
respectū supponis p q̄to nomē cōe supponitur ip-
sis. vñ p nomē nō d̄z intelligi vox. qz hoc ē ip̄tines
ad rōes equocoz. sed p ipm̄ itelligitur aliq̄s res-
pect⁹ supponis. Un̄ equoca pñt capi dupl̄r. vno⁹ for-
malit et p se significatis. et tñ significat respectū
rōis fūdatos sup diuersis pceptib⁹ opatis ad sei-
uicē. et ad aliq̄ nomē ip̄is cōe. et hoc modo hic diffi-
niūt. et appl̄catur i fundamētis illud qd̄ signific-
catur i secundis itētib⁹. Alio mō pñt capi fūdam-
talit et tñ ip̄i pceptus equiuocati i aliquo noīe di-
cūtū ēē qd̄a equiuoca. et hoc mō non pñt diffiniri
qz nō hnt vnū pceptū fm̄ illud nomē in quo equo-
catur. Jō sic itelligitur diffinitio. Equoca equoca-
ta dñr. i. sūt conceptus obiectiue relatiui ad seiui-
cē et ad vnū nomē siue pceptū et fm̄ illud nomē rō
substātie ē diuersa. i. cōceptus qd̄itatiui sūt diuer-
si. Et notāter dī fm̄ illud nomen. qz aliqua sūt eg-
uoca in vno conceptu que tñ sūt vniuoca in alio.
Ex^m. tria significata hui⁹ noīs canis equocātū in
cane. et tñ vniuocātū i corpore. et ibi nō capitur rō
pro diffinitione quiditatiua sed pro conceptu q̄-
ditatiuo. Ex quo patet q̄ equiuoca formaliter ac-
cepta s̄z vniuoca. a⁹ s̄z n̄ possēt diffiniri cū solū vniu-
ci sit diffi⁹. z⁹ p̄s q̄ h̄ diffi⁹ ē qd̄itā qz dat p gen⁹ et
dñā. et pōit h̄itudo ad cor^m ad cūcū loqundū ei⁹ dñā

¶ **Secundo** sciendum est q̄ determinato d̄
equiuocis tāq̄ de primo reijci-
endis a coordinationibus predicamentalibus. cō-

ff z

Tractatus tertius

sequenter videndum est de vniuocis eo quod vniuoca per se sunt coordinata in genere. quia generaliter predicatur vniuocum de speciebus et specie de indiuiduis. Suscipiunt. n. indiuidua rationem specierum et species rationem generum. ut dicit philosophus in topicorum. quod genera predicantur vniuocum de suis speciebus. Et diffinitio eorum. scilicet vniuocorum talis est. Vniuoca dunt quorum nomen est commune. et secundum illud nomen ratio substantie est eadem. Ubi est aduertendum quod duplicia sunt vniuoca. quia quedam sunt vniuoca vniuocantia. alia sunt vniuoca vniuocata. unde vniuocum vniuocans est aliis conceptus obiectum communis eadem ratione dicibilis de pluribus suppositis contentis sub illo conceptu communis. sicut ens est vniuocum vniuocans quia vniuocum nomen est vniuocum conceptus formalis et generalitudo dicitur de decem generibus. Sed vniuoca vniuocata sunt partes conceptus specialis significati per vniuocum conceptum generalem in quo illi conceptus specialis vniuocatur. sicut conceptus hominis et bouis vniuocatur in vniuoco conceptu generalis animalis. qui conceptus est alius a conceptibus aliorum vniuocorum. tamen est communis eis et generalitudo includitur in eis. Et sunt substantia et accidentia vniuocantia. quia conceptus entis est alius a conceptibus substantie et accidentis. tamen includitur in ipsis: et est dictus de ipsis in quodam. Ut cum quis quid est substantia. conuenienter respondet ens. et sunt diceretur de accidente. Ex quo sequitur quod non accipitur nomen per vocem. quia logicus non intendit per se de voce. sed accipit per conceptum. Vniuoca sunt relationa comparationis. quia referuntur adiuicem relatione comparationis que respicit extrema que sunt eiusdem rationis. Et talia debent diffiniri in plurali numero. id conuenienter auctor non et philosophus diffiniuerunt vniuoca pluraliter et non singulariter. Sed quoniam operatur vniuoca ad ipsum nomen commune sive conceptum. quod. scilicet nomen dunt vniuocum actiuum. tunc ibi est respectus suppositis ad illud conceptum vniuocum actiuum tamquam ad correlatiuum proprium. et est relatiuum superpositum: quoniam operatur vniuocum vniuocans ad ipsa vniuocata passiuue contenta sub tali nomine. et omnes isti respectus exprimitur in predicamento diffinitionis. quia ipsa est conuenienter data.

Tertio sciendum est quod logicus non intendit per se de rebus sed solum de secundis intentionibus que applicantur primis et denotant eas. sic est in proposito. quia vniuoca et equoca non accipiuntur per rebus sed per conceptibus sive intentionibus secundis que sunt formaliter respectus. igitur illi respectus debeant declarari per fundamenta eo quod sunt per entitatis. et per rationis cognitionis scibilitatis. Et id philosophus illud quod significauerunt in secundis intentionibus declarauerunt in fundamentis. Ut bonum et bos communis animalia nuncupantur. et secundum illud nomen ratio substantie est eadem. quod philosophus. quia si vtrique assignetur ratio eo quod sunt animalia rationalia eadem habet rationem. Vniuocum diffinitio vniuocorum predicatur generalitudo de ipso diffini-

to. quia diffinitum est et intentionis vel sunt secundum intentiones. Et omnia posita in diffinitione sunt intentionalia. Sed quoniam dunt animal est vniuocum. et homo et bos sunt vniuoca sub animal tunc est predicatio denotativa. et sunt diffinitio vniuocorum predicatur de ipsis denotative. Et diffinitio talis est essentialis et generalitudo. quod philosophus. quia duntur per genus proprium et duntur. n. tangitur per hoc quod duntur. per quod denotatur quod sunt conceptus specialis dicitur vel significabiles sub aliquo communis conceptu. Et ponitur ibi quorum nomen est commune. ad exprimentum conuenienter latinum ad quod referuntur isti respectus. quia vniuoca non solum referuntur ad seiuicem sed et referuntur ad conceptum communem. Et per hoc duntur conceptus per hoc quod duntur. secundum illud nomen ratio substantie est eadem. Et accipitur ratio substantie per diffinitionem vel conceptum generalitudo et formali quia non species vniuoca habet diffinitionem generalitudo ut generalis materia respectu suorum inferiorum non habet diffinitionem generalitudo cum ipsa sit soli speciei. Sed bene habent commune conceptum quiditatum.

Sed contra predicamentum arguitur per hoc. equoca non potest diffiniri. ut duntur in 4. topicorum. quia male duntur quod diffinitio illa est generalitudo. Et arguitur sic. vniuocum est animal multa. sed vniuoca operatur ad equoca sicut vniuocum ad multa. igitur diffinitio vniuocorum debet poni animal diffinitionem equocorum. Et arguitur sic. vniuoca sunt nomina. sed nomina non est nomen commune. quia si nomina esset nomen commune esset processus in infinitum in nominibus. igitur male duntur quod nomen est commune. Et arguitur sic. vniuoca vniuocata sunt res. sed logicus non habet considerare de rebus. igitur non diffiniuntur vniuoca vniuocata. Et arguitur sic. diuersorum diuerse sunt rationes. sed vniuoca sunt diuersa. igitur male dicitur quod ratio substantie est eadem.

Ad rationes Ad primam duntur distinguendo animalia. quia equoca capiuntur dupliciter. vniuocum per se significatis. et sic sunt respectus sive intentiones secundae. et importat respectus comparationis per se et respectus suppositis ad nomen commune cui supponuntur. et sic negatur quod non potest diffiniri. quia illo modo equoca sunt vniuoca. quia sunt vniuocum nomen et eadem rationes predicantur de omnibus equocis. et capiuntur per denotatis sive per illis quibus applicantur ille intentiones. tunc conceditur quod non sunt diffinibilia nec de ipsis bene loquitur. Ad secundam duntur distinguitur maior. vel si vniuocum et multa operatur iter se ratione vniuocum et multitudinis et sic conceditur. vel si operantur sub aliqua alia ratione sicut est in proposito. quia equiuoca proponuntur vniuocis eo quod sunt per reicienda a coordinatone predicamentali sic generaliter sunt prius extirpanda quia bona sunt intendenda. Ad tertiam duntur vniuoca sunt conceptus et illo conceptus sunt alia signa. quia sicut conceptus sunt signa rerum. ita et voces sunt signa

De pdicamentis

ceptuum. p pyarmenias. z illoz ceptuum pot
eē vn' cept' gñalis vt pñs dictū ē. ¶ Ad qrtam
distinguit maior: vt si capiatur formatr z sic negat
vt sūdamētalr z sic ceditur. z negat dñā. qz h so
lū diffiniūtur vniuoca formatr accepta z n funda
mētalr. ¶ Ad qntā dñr distinguēdo maiorē vel q
diuersoz sint diuersē rōes totales z sic cedit. vt
ptiales z sic negatur. bō. n. z bos sūt res diuersē. z
tñ ouenit i aial. Et ē nō capī ibtrō p diffiniōe
pñse s; p ceptu quiditatio sūe rōe formali.

Dēoiatia dñr qñq; ab aliquo solo ca
su sē dñā z s; illud nom hñt appellati
onē. vt a grāmatica grāmatic'. z a for
titudie fortis dñt solo casu. i. sola cadē
tia q ē a pre rei. z s; illud nomē hñt ap
pellatōez. nomē. n. denoiatiū d; cōi
care cū noie vniuoco i pñcipio z diffe
re i fine. vt a grāmatica grāmatic'. ab
albedine albus.

¶ Circa hūc textū notādū ē p qz defmīnato d ill
q dñr vniuoca z equoca: dñr oñdū q dñr denoiati
ua q pñe sūt pdicata accñtalia dñā de subiectis q
b'iberēt. Et iberere nō ouenit pñe nisi formis ac
cñtali b' qñ faciūt p se vñū cū subiectis quib' iberē
rēt ex eo q adueniūt subo iā exñti i actu. z iō n fa
ciūt nisi vñū p accñs cū subiectis qb' adueniūt. Et
hec qdē defmīnatio denoiatiuoꝝ ē necessaria. qz
i h libro itēndū de reductōe oium accñtiū ad subz
de quo denoiatie pdicātur. igr oportuit ad b; di
stictā cognitionē pñre q sūt dñoiatia pdicata. Et
diff. niūtur sic i textu. Denoiatia dñr qñq; ab ali
quo solo casu dñā sūt. z fm illud nomē hñt appel
lationē. vt a grāmatica grāmatic'. p c' declarati
one supponit p q denoiatiua pñt capi duplx. vno
mō p p se significato. z tñc significāt res pñs rōis
cātū p actū itellect' opātis aliq q dñt solo casu. i.
finali emiatōe dictōis. z ouenit i pñcipio. z ipa in
illo noie hñt appellatōez. i. pñsionē ad alienā nāz:
qz vñū illoz significat formā accñtalē i abstracto
z abstrahēdo a subo. reliquū significat illā eādē
nāz accñtēdo sūū subm. mō subiectum est aliene
nature a forma accidentalī. exēpla text' si grāma
tica z grāmatic'. Alio: pñt capi sūdamētalr. z tē
ipa creta dñr denoiatiua. z supponit q triplex
ē pdicatio denoiatiua. s. voce tñ. significatōe tñ.
z voce z significatōe fil. et rō ē qz vt pdicātū deno
miatiū ē p se cñtialis totius opositū de quo pdi
catur ita q nō opatur tale denoiatiū ad subm p

cise in rōe susceptiui. sed opat ad ipz sic ad totū cō
positū c' ē cñtialr ps. z talis pdicatio fmīxitatē ē
qditatiua vniuoca z cñtial. vt dicēdo hō ē aial. z
tē diceretur q i pdicatis cñtialib' recipi pdica
tio dñoiatiua gñalr dñā z nō pñe dñā. Denoiatia
hō significatōe dñr q fm reīxitatē iporat formas
accñtales realr subiectis iberētes. z s; vñatē de/
noiantes s; aliq; formā abstractiue designabiles
vt significabilē. z tñ s; vocalē deriuaōez b; dño
miatia vt creta nō dñiūtur ab abstractis vt sit cō
ueniētia ipñ dictōis. z solū dñā i finali vocis ca
dētia vt studiosū qd ē denoiatiū a xute. z tñ cū
illa pñcipali nō ouenit i pñcipio dictōis z differt i fi
ne. Cōueniēter igr dñr q ē denoiatiū significatōe
qz oia q regritur ad hā denoiatōez q se tenēt ex p
te rei hñtur ibi: s; illud qd regritur ex parte vocis
ibi desit. S; ad denoiatia voce z significatōe fil
tres dñitōes regrit. p' ē q talia iporat formas ac
cñtales accñtēdo subiecta sic qz eo mō significen
tur q eis nō repugnat pdicari d subo. ¶ 2ª dñitio
ē q talia dñoiatia habeāt abstracta a qb' dñiūtur
sic qz ouēiēt cū ipis pñcipalib' i pñ dictōis z dif
ferāt ab eis i fine. z pñs i mō significadi. ¶ 3^a cō
ditio ē q ipa dñoiatia ouēiāt cū pñcipalib' i signi
ficato. His suppositis dñr q h diffiniū dñoiatia
formatr accepta q hñt sūdari sup ill' denoiatis sū
damētalr acceptis. qbus ouēiūt pñcē tres dñitōes
scēdū ē q duplex ē pdicatio dñoiatia

Scdo qdā ē q sūt a pre cñtiali z illa n exclu
dit qditatiaz pdicatōez. z h' gen' pdicatur denoia
tie d spē. vt dicēdo. hō ē aial. z dñā sūt vt hō ē rō/
nal. z d illa pdicatōe dñoiatia loq' pñs z? topico
rū. vbi. d. qz i oib' pdicatis excepto accñtē ē ouēiēt
eā dñoiatōez q ē ab iē ad eē vt bñ seq' bō: ict ani
mal. ē aial. z sic d alijs. z i accñtib' n v; dñā ab in
eē ad eē vt n seqtur ethyopi ict albedo. ē ethyopl
ē alb'. Alia ē pdicatio dñoiatiua sūpra a for' accñ
tali iberēte s'eo. z tal' dñoiatiua pdicatio excludit
pdicatōez qditatiuā. z d illa loqtur pñs li: pallega
to cū dñr q a gñe nulla pdicatio denoiatiua ē de
spē. qz ipole ē q illd qd ict vt gen' isit vt accñs. z
d illa pdicatōe l; itelligat dñr ari. tñ ē igr ad pdi
catōez dñoiatiaz q abstrā' z cōctū ouēiāt ipñ: oi
ctōis. z dñant i fine cū alijs dñitōib'. z 1^a ē pñjss' p
dica' dñoiatia. iō fspiciēdo ad dñā albi dñtis q p
dica'. pñj d spē n ē dñoiatia eo q i pdicatōe dñoi
for' dñoiatis d; eē extrisec' applicata dñoiato. z
h. d. ari. inuē ex duob'. p i h q. d. dñoiatia. qz s; p
scianū oēs pñoes tr' isitē s; z pñs notauit diuer
sitatē i casuali cui aduigū. z i h q. d. appellatōez

Tractatus tertius

quod expōit alibi ad Aliēnā nāz pulsiōē ita qd nā d
neminātis sit quāsi ex triser^o adueniēs subo r nō
emanans a pncipijs eēntialib⁹ subiecti quō subm
emanat a spē. Et hec qdē hāc pnt capiēdo dnoia
tiuā pdicatōez strictiss⁹ me vt excludit pdicatōez p
mi r sedō mōi p se. Sz large capiēdo pdicatōez de
noiatiuā p oī ca pdicatōe q nō ē qditiuā nec eēn
tial tūc ppriū pdicatur denominatiue.

Tertio Sciēdū ē q circa pdicta incidunt
alique difficultates. Prima ē vt ruz
nomē denoiatiuū denoiatōe fm rē r vocē sit signi
ficet formā vel sōm vlt aggregatū ex vtroq. Ad
quā rīdēt aliq q ab solutū siue abstractū deriuat a
creto sic dicit grāmāti: r dnt abstractū r cre
tū i pncipali significatōe qz cretū significat subm
pncipalr r notat formā. abstractū vero pncipalr
significat formā. Et hui⁹ opionis sūt moderni logi
ci. r dicit q Aristo. noluit dīe q creta differāt ab
abstractis finali tminatōe r nō i significato. sz vo
luit dīe q ex pte vocis nō dnt nisi sola finali tmi
natōe. Alij hō dicit q cretū significat aggrega
tū ex sūto r forma. Hoc pbāt aucte cōmētatoris
sedo topicoy dicitis q illud qd significat hō nomē
albū nō est vnū f3 dīfōnē qz significat albedinē r
recipiētē ipaz. Sedo pbāt f3 pām. sedo pyarmeni
as. qz significare ē intellectū cōstituerē. sz nomē acci
dētale cōstituit intellectū sui subī. ergo cretū signi
ficat aggregatū ex subō r forma. Altr rīdēt
r meli⁹ supponēdo p duas supposiōes siue distictōes
quaz pma ē. aliqd dī significare aliqd duplr. vno
mō pprie qz. si pōsitū ē ad significādū illud. Alio
mō cōiter qz. f. dat itelligere illud ex dnti qz nō
sit pōsitū ad significādū ipz. vel qz cōmitatur p n
cipale significatū. C^z 4^a distictio. est. qlibet forma
accītat q ē i se qdā eēntia simplex pnt duplr. cōde
rāi. vno: f3 ppa rōe r f3 se r sic significat p nomen
abstra^m. alio mō f3 qz i format sūm r sic significat
p nomē cretū. ex his dī p qz nomē cretū significat
sūm cōit accipiēdo significāc. f. p significatōe con
comitate. z: dī qz tale nomē nō significat ppe r p n
cipalr sūm i3 solā qūitatē. pbāt p aucte ari. dntis
qz dnoiatia solo casu dnt q nō dnt i pncipali signi
ficato. z: aucte eiusdē in ca: d suba dntis: albū so
lā qūitatē significat. 3: aucte cōmētatoris p metha:
dntis qz dntū tm significat for^{am}. Ex his dōis pnt
facilr solui rōes adducte p z^a opione. C^z 4ª diffi
cultas. vtz oē qd nō pdicatur vniuoce aut equoce p
dicet dnoiatie. ita qz sint tm tres modi pdicādi. p
c^o solone ponūtur due distictōes. C^z 4^a ē. pdicari
vniuoce accipitur duplr. vno: gñalr put distigui

tur s3 qd ē pdicari equoce. ita. f. qz oē illō dicat p
dicari vniuoce qd nō pdicatur equoce. alio: accipit
ppe put idē ē qd pdicari noie r rōne eēntialr ita
qz pdicatū sit d eēntia sibi. C^z 4^a dī: pdicari dnoia
tie accipit duplr. vno: gñalr put distigui s3 pdicari
onē qditiuā r sic rōale rīfibile r studiosū pdicāt
dnoiatie. a: ppe p pdicatōe illa i q pdicatū ē de
noiatiuū ab aliq abstracto f3 rē r vocē sit. r sic illa
nō pdicāt denoiatie. ex his dī p qz si accipiat pdicāi
vniuoce equoce r denoiatie ppe tē m ita f3 q pdi
cāt. q tm nllō istoy modoy pdicatur. vt hō ē studi
osus. hō ē aial. z: dī qz accipiēdo pdicatōez vniuo
cā r equocā gñalr sic tm f3 duo mōi pdicādi. f. vni
uoce pdicari r equoce. 3: dī qz accipiēdo pre
dicatōez vniuoce r equiuocam pzope r denomia
tiuam cōiter sic oē qd pdicatur aut pdicatur vni
uoce aut equiuoce aut denominatiue.

Sed contra pdcā arguitur. pzo sic. de
noiatiā nō sūt aliqd vniuz. er
go nō pnt diffiniri. cōia p3. qz solū illa q hnt vniū p se
ceptuz r vnā p se qditiatē pnt diffiniri. C^z Sedo
arguit sic. albū r albedo sūt denoiatiua r tm nō dnt
denoiatie cū albedo de nullo pdicet dnoiatie. r
z affirmatiue. g dīfō mala. C^z 3: arguit sic. abstra
ctū dntiat a creto. g cretū nō bz appellatiōez ab
abstracto. C^z 4: arguit sic. oē accis pdicat dnoia
tiue d suo sūto q oia talia dnoiatia sūt ppe dnoiatia
ua. C^z 5: arguit sic. ois pdica: vlt ē dnoiatia vlt eēn
tial r qditiua. sz dnoiatia significatōe tm pdican
d aliq sūto nō eēntialr nec qditiatē g dnoiatie r p pnt
ipā sūt pprie denoiatiuar sic dīfō d3 eis cōcūire

Ad rōes Ad p^{am} distigui aīz vlt dnoiatia
sūdamētalr accepta r sic ccedit
q nō ē aliqd vniū. vlt forī capta r sic negat imo sūt
aliqd v^m f3 significatōz forī qz nō supponāt p pli
b⁹. C^z Ad z^{am} negat maior qz albe: nō ē dnoiatia
imo solū creta sūt dnoiatia r sic ccedit mior qz de
nllō dicat dnoiatie r affirmatiue. r sic negat cōia
Ad z^{am} dī distigui: aīz vlt f3 dntiatōz vocalē r sic
ccedit. r hoc modo grāmāti dicit abstracta dnt
uari a cretis vlt f3 deriuatiōem realē r sic negat
qz abstractū significat formā f3 se r abstrabēdo a
sūto: cretū hō sūgt illā eādē formā cū iberentia ad
sub3. for^a aut f3 se nāl r pcedit seipaz vt ē i subō. iō
cretū denoiatur ab abstracto. C^z Ad 4^{am} dī qz
qz oē accis pdicat denoiatie. sz nō a qdūqz abstra
cto dī denoiatie. sz solū ab illo cui cūcūt i pnt: dnti
onit r differt i fine. C^z Ad 5^{am} ccedit maior r ē
minor. sz dī qz qz studiosus pdicatur denoiati
ue hō tm nō ē a pte f3 ab aliquo alio nomine ficto

De predicamentis

a quo deriuatur puta a studioftrate.

Eoz q dicunt qdā dicunt cū pplexiōe
vt hō currit. qdā sine pplexiōe. vt hō
vl currit. Sz p^{ri} q^o altez mēbz huius
diuisionis subdinidat: distiguēdi sunt
octo modi effendi i. qz necessarij sūt ad
sequēte diuisionē cognoscēdā. z ad ea
q postea dicentur. Prim^o igit modus
eēndi i: ē qñ aliqd dī eē i alio sic ps ite
gral i suo toto. vt digit⁹ i manu. z pa
ries i domo. Secū^{do} mod⁹ eēndi i: ē sic
totum integrale i suis p^{ri}b⁹ sil sūptis. vt
dom⁹ i piete tecto z sudamto. Tertius
modus ē sic spēs i suo gñe. vt hō i aiali
vl vñquodqz iferi⁹ i suo supiori. q^{ri}
modus ē sic gen⁹ i spē vt aial i hoie. vl
silr quodlz supi⁹ i suo iferiori. Quint^o
modus eēndi in: dī sicut forma i matia
z iste quī⁹ mod⁹ subdiuidit. qz quedā
ē forma subalis vt aia ē forma subalis
hois. quedā est forma accñtalis vt al
bedo hois. z p^{ri}ma hāz dicit. pprie in
esse sicut forma i materia. vt aia in cor
pore. alia aut dī esse i alio sicut accidēs
i subo vt albedo i pariete. Sextus mo
dus eēndi i: est sicut aliquid ē in sua cā
efficiente. vt regnuz i regēte. Septim^o
modus eēndi in: est sicut aliquid ē i suo
fine vt virt⁹ i bñtudine. Octauus mo
dus eēndi i: dī sic aliquid ē i suo p^{ri}nēte
vt vinū in vase. z locatuz in loco. Hos
aut octo modos eēndi in: distiguit Ari
storeles q^{ri}to phisicoz. Boetius autēz
assignat nouē. qz subdiuidit quintuz vt
dictū ē. vñuersus. Insūt ps. totū. spēs.
genus. z calor igni. Rex i regno. res in
fine. locoz locatū. Eoz q sūt. quedāz
dñr de subo: in subo vero nullo sūt. vt
genera spēs substātie z dñe eaz. q oia
dicunt substātie vles extenfo noie sub

stantia. vt hō aial rōnale. Bici de subo
put hic sumit est superius dici de infe
riori. vt aial dicit de hoie. z hō de sor
te. z color de albedine. z esse i subo su
mitur sz qz accidens est in subo. Alia
vero neqz de subiecto dñr neqz in sub
iecto sunt. vt idiuia sube. Alia dicit
tur de subiecto z sunt i subo. vt genera
z spēs alioz nouē p^{ri}dicamētoz dñr de
iferioribus z sūt in subo. sicut accñs in
subo. vt color dī de albedine. vt de ife
riori. z est i corpe vt in subo. Alia vero
i subo sunt z de subo nullo dñr. vt hec
scia est in aia vt accñs i subo. sz non dī
de aliquo iferiori. z iste color est in cor
pore vt in subiecto. z non dicitur de su
biecto. ois enim color incorpore est.

¶ Circa hūc tex. notādū ē p q dēmiato d 3: anp
dicamto nūc auctor nī dēmiat d 4: qd v3 ad cog
scēdū distictōez eoz q ponūt i gñe ab hīs q n ponū
tur. pōit ergo talē diuisionē. Eoz q dicuntur qdā
dicuntur cū pplexiōe vt hō currit. quedā sine pple
xiōe vt hō. Rō ē qz oē qd significatur p vocem
aut significatur p vocē vñā mediāte vno cōceptu
z sic dī sine cōplexiōe. vel significatur p plures
voces mediāte pceptu pplexo z sic dī cū pplexiō
ne. Et capī ibi dñr vt idē ē qd expmūi vel signi
ficantur p vocem significatiuā. Unde dici multi
pliciter accipiūt. Uno mō vt idē ē qd dñrari vt
cū dī dyaletica dī a dya. i. deriuat. ¶ 2: mō idēz
est qd p^{ri}dicari vt cū dī p^{ri}dicatuz dī de subo. ¶ 3:
mō vt idē ē qd p^{ri}ferri. z istis modis nō capitur hic.
¶ 4: mō capitur vt idē est qd p vocē significari
z sic capī h. ¶ Alteri⁹ ē aduertēdū q duplex est
plexū. s. distās z idistās. Cōplexū distāns ē ex
trema diuigil p copulā vbalē. vt cū dī. hō ē alb⁹.
z dī distās eo q extrēa distāt adiuicē. vl eo q m
tū distāt talē plexū ab icōplexiōe. plexū idistās
ē illd c extrēa sine aliq⁹ bo vñūi sibi inuicē. sz me
diāte alia diuictōe. vl c vñū extremū h3 rōez dter
miatōis z aliū dēminabil. vt cū dī hō alb⁹. Et ca
pi ibi plexio p aggregatōe plū vocū significati
uaz qz qz p se significat. Et iō l3 ista vox hō opo
natur ex lris z sillabis: tñ ppe nō dī plexa. Silr
quāuis hō sit compositus ex pluribus partibus:
tamen non dicitur significari euz cōplexione per

Tractatus tertius

hac vocem hō. Unbec diuisio ponit hic ad viden-
dū q̄ sūt reponibilia i p̄dicamēto z que nō. Un illa
que dicunt cū cōplexione fm q̄ b̄s nō reponunt i
p̄dicamēto. q̄ nō b̄nt p se vñ cōceptum nec p se
vnā q̄ditatē. Duplicita tñ sūt cōplexa: q̄dam sūt cō-
plexa fm vocē tñ q̄ circūloquuntur nobis aliq̄
icōplexū in omiatū. vt h̄ cōplexū corp⁹ animatuz
z talia fm significatū circūlocutū bene reponunt
i p̄dicamēto q̄ significat vñ p se cōceptū z vnam
p se ēntitatē. Alia sūt cōplexa h̄z cē et vocē sūt z ta-
lia sūt duplicita. q̄ q̄dā sūt ex q̄b⁹ nō sit vñ nisi p
accidēs vt h̄d alb⁹. Alia sūt ex quib⁹ sit vñ p se
vt diffinitio z diffinitio. Tūc d̄r q̄ nulla cōplexa si-
ue p se siue p accidēs reponunt i p̄dicamēto nisi fm
suas ptes. si siue ptes i p̄dicamēto reponētur. sicut
aial rōnale h̄z q̄d est diffinitio nō ponit i p̄dicamē-
to nisi p aial q̄d ponit tāq̄ gen⁹ z rōnale tāq̄ d̄ria
Silt h̄d alb⁹ nō est i p̄dicamēto s̄z h̄d ē i p̄dicamē-
to sube z albedo i p̄dicamēto q̄lītatis. Dicibilia āt
icōplexoz q̄dā ponunt i p̄dicamēto z quedam
non ponunt vt in sequētibus videbitur.

Secundo sciēdū est q̄ n̄r auctor ponit se-
cūdam diuisionē q̄ d̄r quintuz
antep̄dicamētū. S̄z q̄ ipa nō pōt cognoscī nisi pri-
us cognoscātur modi eēndi i. iō auctor noster pri-
us ponit illos modos anteq̄ determinet d̄ illa di-
uisione. Sūt igit octo modi eēndi in. vt p̄z i textu
quoz sufficiētia cōmunit assignat sic. q̄z oē q̄d ē in
alio aut est i eo realr idē. aut ab eo realr differt. si
sit idē realr h̄ est duplr. aut ē in eo p modum p̄tis
aut p modū toti⁹. Si p modū p̄tis h̄ ē duplr. vt p
modū p̄tis integralis z sic ē prim⁹ modus. Aut per
modū p̄tis subiectiue z sic est tertius modus. Si
p modū toti⁹ h̄ ē duplr. vt modū toti⁹ integralis z
sic ē secūdus modus. Aut p modū toti⁹ v̄lis z sic ē
quart⁹. Si realr ab eo differt h̄ ē duplr. q̄z aut h̄ ē
in eo actualr aut virtualr solū. Si actualr hoc est
duplr. q̄z vt dat cē illi i q̄ ē z sic est q̄nt⁹ modus. vt
nō. z sic ē octau⁹ modus Si h̄o est i eo h̄tualr hoc
ē duplr. vt est i eo sic i cā pducēte z sic ē sext⁹ mo-
dus. vt sic i cā nō pducēte z sic ē septim⁹ modus
Nō ē autē bec diuisio vñ antep̄dicamētū. q̄ ipa nō
immediate ordinat ad cognitionē p̄dicamētoz. sed
ad cognitionē vni⁹ diuisionis antep̄dicamētal. z
ex cōsequēti ad cognitionē p̄dicamētoz. Circa quā
diuisionē ē aduertēdū q̄ differēt totū integrale
ē i suis p̄tib⁹. z ptes i toto. Totūz enī integrale d̄r
ē i suis p̄tib⁹ q̄z integrat ex ipis. s̄z ptes integrales
sūt i toto q̄z māl cōponūt ipm. Silt etiā differen-
ter gen⁹ est i sp̄s z sp̄s in ḡnē. q̄z gen⁹ est i sp̄e qui

ditatiue z i actu. sp̄s aut in ḡnē potestatiue solus
z nō actu. Res h̄o d̄r cē in suo efficiēte q̄ ipm effi-
ciēs h̄z h̄tutē pducēdi ipaz. Res aut d̄r cē in suo
fine. q̄z vnaqueq̄ res i suo fine bonitatē vt mali-
ciam accipit. Insup est aduertēdū q̄ q̄nt⁹ modus
eēndi i subdiuidit i duos modos h̄z q̄ duplex est
forma. s. substātiat z accidētal. Et ita est vnus mo-
dus h̄z quē forma substātiat est i mā sic aia i cor-
pore. Et ali⁹ ē modus h̄z quē forma accidētal ē in
subo sic albedo i pariete. Qz aut forma substātiat
sit i mā p̄z. q̄ illud q̄d dat esse alicui simplr ē in eo
cui dat cē. s̄z forma subat dat cē formale materie
ḡ forma substātiat ē i mā. Silt forma accidētal
dat cē accidētale suo subo. iō h̄z cē in subo. Et q̄z
uis tā forma accidētal q̄z subat dat esse h̄ tñ est di-
uersimode. q̄z fo⁹ subat dat cē subate z simplr. s̄z
forma accidentalis dat esse accidentale z fm qd.

Tertio sciēdū est q̄ n̄r auctor ponit secun-
dā diuisionē antep̄dicamētalē q̄ d̄r
q̄ntū antep̄dicamētū dicēs q̄ eoz q̄ sūt q̄dā dicūt
de subo. i subo h̄o nullo sūt. Alia sūt q̄ nec sunt in
subo nec d̄ subo dicūtur. Alia sūt i subo z d̄ subo
dicūtur. Et alia sūt i subo z de nullo subo dicunt
Exēplū p̄mi vt secūde sube. s. h̄o aial z sic de alijs
Exēplū secūdi vt p̄me sbe puta fortes plato z sic
d̄ alijs. Exēplū tertij vt v̄lis accidētiū puta albe-
do nigredo color z de alijs. Exēplū q̄rti vt accidē-
tia p̄cularia puta bec albedo bec nigredo z sic d̄
alijs. Circa q̄d ē aduertēdū q̄ accipitur subz eq̄
uocē: cū additur huic q̄d ē dici de. z cum additur
huic q̄d ē esse i. Un dici d̄r ē aliqd enūciari q̄ditatie
d̄ suo iseriori tāq̄ de subo suo. S̄z cē in: ē accidēs
cē in subo z p̄dicari accidētalr d̄ subo. Un substā-
tie v̄les vt h̄o aial z sic de alijs dicūtur de s̄bo et
nō sūt i s̄bo. Rō p̄mi ē q̄z b̄nt iseriora sub se d̄ q̄b⁹
ēntialr p̄dicātur. ḡ dicūtur d̄ subo. cōsequētia p̄z p̄
diffinitionē huius q̄d ē dici de. Secūdū p̄z p̄mā
pprietatē sube q̄ ē ista. Cōmune ē oī sube in subo
nō cē. ḡ secūde substātie nō sūt in subo. Substātie
h̄o particulares nec sūt in subiecto nec dicuntur
de subiecto. non enim sunt in subiecto eo q̄ sunt
substātie. nec dicuntur de subiecto quia sūt sub-
stantie particulares. nullum autēz particulare ha-
bet inferiora sub se de quibus essentialiter predi-
cetur. Sed accidentia vniuersalia sunt i subiecto
z de subiecto dicuntur. sunt enim in subiecto quia
sunt accidentia. omne autēz accidēs habet esse
in subiecto. Dicuntur etiam de subiecto cum sint
vniuersalia. et omne vniuersale habet inferiora
sub se de quibus essentialiter predicatur. Acci-

De predicamentis

dentia veroprticularia sunt in subō eo q̄ sunt acci-
dentia. et non dñr de subō eo q̄ sunt pticularia. Ex
hac diuisione pōt iferri q̄ vltia d̄ predicamēto sube-
sūt entia extra aīas. sic q̄ nō sunt accñtia vt conce-
ptus vel voces. p̄. q̄ si vltia de predicamēto sube-
eēt accñtia sequeret q̄ eēnti i subiecto. cū oē acci-
dens sit i subō. hoc autē ē manifeste extra diuisione
igitur rē. Scdō pōt iferri q̄ non solū termi sunt di-
cibiles. sed etiā res extra aīam. p̄. q̄ illa que dñr
non sūt i subiecto sed oīs termi est i subiecto suo:
ergo aliqua dñr que non sunt termini.

Sed contra ^{predcā arguitur.} Qē ens est icōplexū. simitr
et oīs vox cum oē ens sit vnum. et oīs vox sit vna. er-
go oē quod d̄ sine cōplexiōe dicī. et sic dīfō mala.
Secundo arguit sic. canis dicī et tamē non d̄
cum cōplexiōe eo q̄ nō includit p̄les. nec sine cōple-
xiōe q̄ includit p̄la significata. ergo dīfō mala.
Tertio arguit sic. forma et matia opponunt sic
act⁹ et potētia. s̄ vñū oppositōz nō ē i alio. ergo for-
ma nō ē i matia. Quarto arguit sic. oē subm
est p̄us eo cui⁹ est subm. s̄ iferi⁹ nō est p̄us supiori.
ergo inferi⁹ nō est subm supioris. Quito arguit
sic. singularia puta p̄me sube vt sortes et plato di-
cunt de subō vt p̄. dicēdo sortes ē sortes. plato est
plato. et tñ nō hñt iferiora sub se. q̄ diuisiō est mala.

Ad rationes ^{Ad p̄mam d̄ q̄ negatur.} maior et distinguitur mi-
nor vel vnitāte simplici et sic negatur. vel vnitāte
aggregatōis et sic ceditur. Ad hāz d̄ q̄ canis
p̄pe non ē vox cōplexa cū non hēat p̄les voces si-
gnificatiuas. et q̄uis significet plura tñ illa non se-
habēt p̄modū determinantis et determinabilis. iō
nō est vox cōplexa nec ē vox p̄prie icōplexa q̄ nō
significat mediante vno cōceptu sua significata cō-
plexere vel icōplexere. Ad tertiā d̄ distinguēdo ma-
iore vel quo ad suas rōnes formales et large capiē-
do oppositiōnē et sic cedit. vel quo ad eē eēntie et
sic negat. Ad q̄rtā d̄ distinguēdo maiore vel sub-
iectū accidētis et sic cedit. vel subiectū superioris
et sic negatur. Ad q̄ntam distinguitur maior vel
subz p̄positiōis et sic ceditur q̄ singularia puta
p̄me substātie dicūt de subō. vel capiēdo subie-
ctū inferiori alicuius superioris et sic negatur.

Quando alteruz de altero p̄dicatur vt
de subiecto q̄cunqz de eo quod p̄dicat
dicūt: oīa de subiecto dicūt vt sor-
tes ē homo. homo est aīal. ergo sortes
est aīal. Diuersoz genēz et nō subalter

natim positoz diuerse sunt spēs et dñe.
vt aīalis et scie que sunt diuerse genera.
dñe. n. aīalis sunt rōnale irrōnale. diui-
ditur. n. p̄ has dñas vt aīalīz aliud rō-
nale aliud irrōnale. dñe autē scie sunt na-
turale morale et sermocinale. diuiditur
.n. scia per has dñas. vt scia et alia natu-
ralis alia moralis alia sermocinalis.

Circa hūc textū notādū ē p̄mo q̄ ad cognoscē-
dū ordinē eoz q̄ ponunt i p̄dicamēto ponit auctor
talē regulā p̄mā anp̄dicamētalē q̄ d̄ eē sextū an
rep̄dicamētū. s̄ q̄n aliter de altero p̄dicatur vt de
subō q̄cūqz de eo q̄d p̄dicatur dñr oīa etiā de sub-
iecto dñr. Que regula sic intelligitur q̄ sunt duo
quoz vñū p̄dicatur de alio vt de p̄ se iferiori q̄cūqz
eēntialr p̄dicatur de p̄dicato. p̄dicatur etiā de sub-
iecto. Nō. n. ad hoc q̄ arguatur p̄ hāc regulā suffi-
cit q̄ in p̄ma p̄dicatōe sit ordinatio p̄z ordinē q̄nqz
p̄dicabiliū. et in scda sit p̄dicatio eēntialis et directa
sicut cōmuniter d̄. s̄ regitur q̄ in vtraqz p̄pōne
sit p̄dicatio eēntialis. et q̄ sit directa q̄ nulla p̄di-
catio indirecta p̄pe est eēntialis. Q̄ aut nō sufficit i
p̄ma p̄dicatōe p̄dicatio ordinata p̄z q̄ solū il-
la q̄ eēntialr p̄dicatur dñr de subō. vt hic accipi-
tur dici de subō. Quāuis aut accñs p̄dicatur de
subō. nō tñ eēntialr et sic nō d̄ de subō vt ibi capi-
tū dīci de subō. Scdō p̄z q̄ bec regula datur ad co-
gnoscēdū eēntialē ordinē eoz q̄ ponūt i genere
.s̄. ad cognoscēdū q̄ si aliqd sit supius supiori eēn-
tialr sit etiā supi⁹ iferiori. vt sit corp⁹ ē supi⁹ ad aīal
et aīal ad boīez. q̄ corp⁹ est supi⁹ ad boīez. Si ergo
sufficeret ad arguēdū p̄ hāc regulā q̄ i p̄ori p̄pō-
ne eēt p̄dicatio ordinata et i scda eēntialis tūc ar-
gueret p̄ hāc regulā. hō ē alb⁹. albū ē coloratū. q̄ hō
ē colorat⁹. et sic sicut coloratū est supi⁹ eēntialr ad
albū. sic eēt supi⁹ eēntialr ad boīez: q̄d nullus cē-
dit. Ex q̄b⁹ seqtur p̄mo q̄ bec cñā nō ē bona. hō est
aīal: aīal ē asin⁹. q̄ hō ē asin⁹. s̄ cōmittit fallacia accñ-
tis. Seqtur scdō q̄ cñā p̄ dictā regulā illata est so-
lū cñā mālī eo q̄ nō tenet i oīb⁹ ēminis sūt forma
arguēdi retēta. Tñ p̄ sitem regulā possēt fieri cñā
formalis tenēs i oīb⁹. p̄pōnib⁹ tā affirmatiuis q̄ ne-
gatiuis quorūcūqz ēminoz obfūato q̄ p̄ma p̄pō
sit affirmatiua et scda vltis formalis vel equalenter
ipā tñ nō mutata p̄z vītātē et falsitatē. seqtur. n. for-
malr. hō ē aīal. oē aīal est albū. ergo hō ē alb⁹. Sitr
seqtur sortes ē hō. et nullus hō est asin⁹. ergo sortes
nō est asin⁹. Q̄ aut bec cñe sint formales p̄z q̄ oēs

Tractatus tertius

tales reducuntur ad primam figuram faciendo de secunda propositionem primam et e converso. Vel sic arguendo. o[mn]e aial est albu[m]. h[oc] e[st] aial. g[er]m[in]e e[st] albu[m]. Et h[ec] b[ea]t[us] mod[us] arguendi huius regule dicunt alia quarta figuram filogisticam esse in qua mediū in prima propositione predicatur et in secunda subijcitur.

Secundo sciendum est quod hic dicitur auctor ponit secundam regulam antipredicamentalem quod vltimū antipredicamentū. et talis. Diuersorum generum et non subalternatim positum diuerse sunt species et orie. Cuius ratio est quod orie creantur a parte generis, g[er]m[in]e ad diuersitatem generum sequitur diuersitas oriaz et species. Et oris intelligi de differētijs constitutivis et non diuisiuis. Genera. n. subalternatim posita aliquib[us] h[ab]ent eandem oriaz ut corpus et aial h[ab]ent corporeū. s[ed] non h[ab]ent easdem oriaz diuisiuas sic quod ille orie sint diuisiue generum subalternatim positum. Vnde aliquid dicitur subalternatim posita dupl[ic]iter. Vno modo quod vnu[m] continetur sub alio sic aial sub corpe. Alio modo quod ambo continentur sub eodem de tertio ut planta et aial sub corpe. Hec. n. regula intelligitur de generib[us] non subalternatim positis utroque modo ita quod nec ambo contineantur sub tertio nec vnu[m] sub altero. Genera. n. subalternatim posita secundo modo bene h[ab]ent easdem oriaz sic corporeū et aiatū ueniunt aiali et plate. Et hoc inserit quod hec regula valet ad cognoscendum oriaz quod ponuntur in diuersis predicamentis. scilicet ad sciendum quod sub diuersis generib[us] debet ordinari diuerse species et orie. Vnde aliquos oris sic intelligi hec regula. ipse est quod diuersorum generum generalissimorum sint eedem species et orie vniuoce et diuisim siue s[ed] eadē rōne. Quis dicat quod diuersorum generum generalissimorum sint eedem species vniuoce et diuisim accepte. Et dāt exēplū sicut cenare s[ed] eundē conceptū sūt h[ab]ere reponi in diuersis predicamentis quod significat tūm sic de sero comedere. g[er]m[in]e rōne vni[us] partis sui concept[us] h[ab]ere reponi in predicamento actōis. et rōne alteri[us] partis h[ab]ere reponi in predicamento quā. et sic s[ed] eundē conceptū vniuoce et diuisim diuersorum generum eēnt eedē species. S[ed] h[ec] est falsū. quod sola icōplexa reponuntur in predicamento. id est solū p[er] se h[ab]ere reponi in predicamento actōis. et in quibus notat illā actionē fieri in aliquo tpe h[ab]ere reponi in predicamento quā. Et sic non valet eor[um] dēm. s[ed] quod diuersorum generum generalissimorum s[ed] eundē conceptū vniuoce et diuisim acceptorum p[oss]unt esse eedē species et orie. quod p[oss]it esse quod albu[m] ponit in predicamento qualitatis p[er] se. et tū significat subiectū. s[ed] p[ro]pter hoc non valet argue re quod beat reponi in predicamento subie. quod dicibilia sūt in g[er]m[in]e ordināda s[ed] sua significata et non significata.

Tertio sciendum est quod circa predicta icidit aliqua difficultates. Prima est vtrum iste additōes sint sufficētes quod cōiter assignentur ad s[ed]

quod aliquid reponat in predicamento. s[ed] quod sit vlt[er] vel particularare et quod sit icōplexū et ens extra aiaz. Et arguitur quod non. quod entia ueniunt iste tres additōes. et tū non reponit in predicamento. g[er]m[in]e ille non sunt sufficēter assignate. Secundo sic arguit. probando quod sint pauciores res. quod diffō reponit in predicamento et tū est quod icōplexū. g[er]m[in]e ad hoc quod aliquid reponit in predicamento non requiritur quod sit icōplexū. Maior. probat quod diffinitio et diffinitū idē sūt. s[ed] diffinitū reponit in predicamento. g[er]m[in]e et diffinitio. pro solutōe est aduertendum quod solū vlt[er] finitū et limitatū h[ab]ere reponi in predicamento. quod ens reale finitū diuiditur in decē predicamenta. Et etiā quod diffinitio et diffinitū significēt vnā et eadē rōne cēntia liter tū hoc est diuersimode. quod diffinitio significat explicite. illud quod diffinitum significat implicite. His visis oris ad dubium quod ille tres additōes sūt sufficēter assignate capiēdo vlt[er] ut dēm. et particularare ut se extendit ad singulare. Et ad primam rōnē oris negādo maiore. quod ens non est vlt[er] finitū. s[ed] ē idifferēs ad finitū et infinitū. id est non reponit in predicamento. Ad alia oris negādo maiore. et ad probationē cōceditur quod diffinitū reponitur in predicamento et non diffinitio. Et quod diffinitio significet idē cū diffinito cēntialit[er] non tū sub eodē modo significādū quod reponitur in predicamento nisi rōne suar[um] partiu[m]. Secunda difficultas est vtrum aliquid idē possit esse in diuersis generib[us]. Et videtur quod sic. quod scia est in genere qualitatis et in genere relatiōis quod s[ed] Aristotelē quanto metaphysice et septimo physicoz scia est ad aliquid. ergo idē p[oss]it esse in diuersis generibus. Preterea figura est in genere quantitatis quod geometria p[er] se cōsiderat quantitatem et cōsiderat de figura. et etiā est in genere qualitatis ut postea videbitur. ergo aliquid idē est in diuersis generibus. In oppositū est auctor et oēs reales philosophi. pro solutōe ponuntur aliquę distinctiones. Prima distinctio est quod idem dicitur multipliciter. scilicet idē genere. idē specie. et idē numero. Et idē numero oris tripl[ic]iter. scilicet idē accitē. idē p[ro]prio. et idē diffōne. Et secunda distinctio siue sup[er]pō quod tot modis oris idē s[ed] se quor[um] modis oris vnu[m] s[ed] se. scilicet vnu[m] numero. Vnu[m] specie. Vnum genere. Vnu[m] p[ro]porione. His visis ridetur ponendo duas p[ro]positiones. Prima est quod idē p[ro]porione idē accidente et idē p[ro]prio possunt esse in diuersis predicamentis. probatur quod animal et color sunt idem p[ro]porione quod huiusmodi identitas est in simili se habere. sicut enim color se habet ad albedinē ita animal ad hominē. et tamen animal et color sunt in diuersis generibus non subalternatim positis. Similiter sortes et albedo sunt idē accidēte. et sortes et risibile sunt idē p[ro]prio.

De predicamentis

et manifestum est ea esse in diuersis generibus igitur
 ¶ 1ª ppō. idē spē. idē diffōe et sūtr idē gñe nullo?
 scī diuersis generib⁹ gñalissimis. pbatur. qz ad es
 sēiale spē pñet gen⁹. gñ idē spē vt gñe eēt i di
 uersis generib⁹ generalissimis ista ābo gñā eēt d
 ei⁹ eēntia. gñ idē nō eēt idē eēntia⁹ qz cū diuersis
 generib⁹ nō subalēnis nūb il idē eēntia⁹ igr. Quā
 tū xō ad idē diffōne ē p se notū. gñ ppō xā. ¶ Ad
 rōes i 3iū. Ad pñā dī qz scīa equoce bz reponi in
 pdicamēto qñtatis et relationis. qz f3 qz significat
 habitū mētis. i. habitū cētū sub ente cātū ab obo
 et potētia ex frequēti cōsideratōe bz reponi i pdica
 mēto qualitatis. et f3 qz significat imaginē ipsi⁹ sci
 bit⁹ siue silitudinē bz reponi i pdicamēto relatiōis.
 iō idē vniuoce tētū nō reponitur i diuersis pdica
 mētis. ¶ Ad f3 distiguitur maior qz figura pōt
 capi dupl^r. vno⁹ vt significat supficiē nūcratā li
 neis. et tūc ē i pdicamēto qñtatis. Alio⁹ capitur
 vt significat terminatōez f3ciez et lineaz et sic est
 in predicamēto qñtatis. Et sic patet qz non vniuo
 ce habet reponi in diuersis generibus.

Sed contra pdcā āguīt p sic. n sequitur
 aial ē corp⁹. corp⁹ ē qñtitas.
 ergo aial ē qñtitas. et tñ arguitur p pñā regulā cō
 ditōib⁹ obfuaris. qz vtrobqz ē pdicatio eēntia⁹. er
 go p^a regulā ē falsa. ¶ 2ª arguitur sic: si illa reglā
 eēt bōa se qñtetur qz qñta figura eēt ponēda qz pñ
 illā regulā āguīt p dispōez qñte figure. f3 nō ē po
 nēda qñta fī^a. gñ ē tal^a regulā nō ē ponēda. ¶ 3ª āgu
 itur sic. corp⁹ ē i gñe sube. et tñ ē i gñe qñtatis vt i
 ferius videbitur. gñ idē ē i diuersis pdicamētis siue
 i diuersis gñib⁹ nō subalēnati positis. et p cñs 2^a re
 gula est falsa. ¶ 4ª arguitur sic. rōale ē dñā aial.
 qz aial diuiditur p rōale et irrōale. et ē dñā scie.
 qz scīa diuiditur i scīaz realē et rōalē. tñ aial et scīa
 sūt diuersa gñā nō subalēnati posita gñ 2^a re^a ē f3.

Ad rationes Ad pñā dī et negatur qz
 āguatur p illā regulā sed
 omittitur fallacia equocatiōis. qz diuersimode ac
 cipitur corpus i p^a. ppōe et i 2^a. ¶ Ad 2^{am} dī di
 stiguēdo cñam. qz dupl^r pōt itelligi qñtā figuraz
 nō eē ponēdā. Vno⁹ qz nō sit mod⁹ arguēdi distin
 et^a a p^a fī^a capiēdo pñā figurā stricte. s. p illa di
 spōe. i q mediū subijcitur i p^a et pdicat i alia. et isto⁹
 negatur qz qñta figura nō sit ponēda. Alio⁹ itelligit^r
 qz qñta figura nō sit modus arguēdi distict^a a p^a
 fī^a capiēdo pñā figurā largo mō. s. p illa dispōne
 i qua mediū subijcitur in vna pmissaz qñcūqz illa
 sit. et pdicatur i alia quecūqz illa sit. et sic cōceditur qz

qñta figura nō sit ponēda disticta a pñā. qz isto mō
 pñā figura bz diuidi i duos modos. pñm⁹ est qñ
 mediū subijcitur i maiore et pdicat i minore. secū
 dus. qñ mediū pdicatur i maiore et subijcitur i mio
 re. et tal^a habet pñā f3gulā. Et sic cōcedit^r qz qñta fī^a
 nō ē ponēda disticta a pñā largo mō capiēdo p
 mñā figurā. ¶ Ad tertiā dī qz corp⁹ bz reponi i pdi
 camento sube et qñtatis. f3 nō vniuoce quō itelli
 gitur regula. ¶ Ad qñtā distiguitur maior qz rō
 nale dupl^r accipitur. vno modo vt significat ani
 mā rōalem. et tūc ē dñā aialis. Alio⁹ capitur vt si
 gnificat habitū denoiatiue dñā ab ente rōis. et tē
 est dñā scie. Sed hoc nō est sub eadē rōe qz ē dñā
 animalis. sed sub alia et alia ratione.

Qz qz nullā pplexionē dñr
 b singulū aut significat sbaz aut
 qñtate. aut qñtate. aut ad ali
 qd. aut agē. aut pati. aut vbi. aut qñ. aut
 sūtr eē. aut hīc. Est. n. subayt exēplariē
 dicat. vt hō et equ⁹. qñtitas vt bicubitiū
 tricubitiū. ad aliqd vt duplū triplū. qñ
 tas vt albedo nigredo. vbi vt i loco est.
 qñ vt heri fuisse cras fore. sūtr vt iacē se
 dere. hīc vt armatū eē. calciatū eē. agē
 vt secare vrē. pati vt secari vrē. His ba
 bitis dicendū ē de vnoquoqz pdicamē
 toz et prio de suba cum sit prior alijs
 predicamentis.

¶ Circa hūc textū notādū ē p qz postqz auctor dī
 emiauit de anpdicamentis. hōr i ista pte icipit dī
 terminare de ipis pdicamētis. Et diuidit hps in
 duas ptes. In pñā pte. determinat dī ipis pdica
 mētis i gñali. In 2^a de ipis i spāli. 2ª ibi. Sub
 stātia. pñā itez diuiditur i duas. qz pñā vñā
 diuisionē. scōdo ponit corp⁹ exempla. Et rō ordis ē.
 qz anpdicamenta valent ad cognitionē pdicamē
 toz imediate: et a pñā et sine ipis non pñā pñā
 et completa notitia pdicamētoz. igr auctor im
 mediate determinat de ipis pdicamentis i gñali
 ponēdo nūez ipsoz qz in hō reddit auditores attē
 tos ad audiēdū. Vñ circa hāc diuisionē cūenientē
 assignatur sufficientia ipsoz pdicamentozū
 et cōiter a logicis sic assignatur. qz oē dicibile icō
 plexū ordinabile in genere vel est ens p se vel ens
 i alio. Si ens i se sic est substātia. si ens i alio hoc ē

Tractatus tertius

Dupl'r. qz vel est ens absolutū vel respectiū. Si absolutū hoc est dupl'r. v'l cōsequitur substantiā rōe materie: z sic ē q̄ntitas: vel rōe forme: z sic est qualitas. Si sit ens respectiū hoc ē dupl'r. qz vel dicit respectū substantiē ad aliquod extrinsecū: v'l respectum alic' extrinseci ad substantiā. Si p'mū: hoc est dupl'r: qz v'l dicit respectū partis z sic ē situs. sit' .n. dicit respectū p'tiū substantiē ad totū z ad locū v'l dicit respectum totū. z h' dupl'r. qz v'l catur a forma. z sic est actio. vel a m'a z sic est passio. vel a toto composito z sic est relatio. Si dicat respectū alicuius extrinseci ad substantiā hoc est dupl'r. qz v'l illud extrinsecū est adiacens t'm vel adiacens z applicatum simul. Si p'mū h' est dupl'r. qz vel adiacet in motu z sic est q̄n. v'l in quiete. z sic est vbi. si sit adiacens z applicatus simul: z sic ē habitus. Et q' p'z q' s'c de cōp'dicamēta neq' p'la neq' pauciora

Secundo

sciendum est q' dicibile incomplexū dupl'r accipitur. vno mō generalier p' oī illo qd' pervocē icōplexā significatur eo mō. i. quo capitur in p'ma diuisione ante p'dicamentali. z hoc modo nō diuiditur dicibile i' cōplexū in p'dcā diuisione: eo q' chimera z multa alia sunt dicibilia icomplexa q' in nullo p'dicamēto reponūtur. Alio mō capitur sp'āl'r p' dicibil' i' icōplexo ordinabili in genere. z h'mō diuiditur i' decē p'dicamēta. Sil'r p'dicamēntū accipitur dupl'r. Uno: p' tota coordinatōe genez sp'ēz z d'iaruz. Alio: p' p'ncipio illius coordinatōis. i. p' genere g'nalissimo. z vtroq' modo sumendo p'dicamēntū t'm sūt decē p'dicamēta que cūterātur i' textu. Un' illud est in p'dicamento substantiē quod cūueniē r'ndet ad qōnē factā p' quid d' p'ma suba v'l si q'rat qd' sortes cūueniēter r'ndet est aial bō z corp'. Un' p'dicantū sic diffinit. Est gen' generalissimū alicuius coordinatōis. v'l ē ip'a tota coordinatio. Unde oīa p'dicamēta z dicibilia i' ip'is reponibilia sūt in cōplexa qd' p'z duab' rōnib'. p'ima ē. illa sūt icōplexa ex quoz cōplexione fit affirmatio z negatio sed ex cōplexione eozum fit affirmatio z negatio. igit' ista sūt icōplexa. Scda rō est. oīs affirmatio ē v'a vel falsa z sil'r negatio. s'z nullum istoz est affirmatio v'l negatio. z p' oīs qd'z eoz ē icomplexū.

Tertio

sciēduz est q' circa p'dicta icidūt alique difficultates. p'ima ē vtz diuisio p'dicta. i. illa. eoz que fm nullā complexione dicūtur sit bene posita. z videt' q' nō. Tū p'mo qz multa sūt q' fm nullaz cōplexionē dicuntur vt materia z forma z t'n nō significant substantiā. Tū etiam qz ista diuisio v'l dari de vocib' z nō de re

bus. cū sole voces significēt substantiaz qualitatē aut quantitātē. p'io solutione huius ponunt aliq' dicta. p'rimū est q' aliqua sunt que p' se z directe reponuntur i' genere sicut genera species z indiuidua. Alia v'o reductiue. z hoc multipliciter. qz quedam reducuntur vt p'ncipia illi' p'dicamēti sicut forma z materia z punct' siue vnitas in predicamēto quātitatis. Quedā v'o reducūtur vt p'tes integrales. Quedā vero vt p'uationes qz p'uiatio habet cognosci per habitum. secundū qd' dicit' ē: **¶** Unde nota q' hec diuisio sic debet intelligi. eo rū cōceptū siue obiectoz que obiecta fm nullaz complexonē dicūtur id est secundum nullaz complexionem significantur. quedā significāt substantiā. i. sunt substantia vt homo est substantia. animal est suba. Un' auctor noster z Aristo. accipiunt ibi actū signatū p' actu exercito. z actiūz p' passiuo. z signū p' signato. Aliud dcm ē q' i' predicta diuisione nō capis' accept' vel dicibile i' sua tota cōitate. s'z tātū capis' dicibile p' dicibily vniuoco icōplexo z ente reali finito z limitato. His suppositis d'r q' predicta diuisio ē b'n posita sic itelligēdo q' oē qd' reponit' p' se z directe i' p'dicamēto significat subaz q̄ntitatē aut q̄litatē z sic d' alijs. i. ē suba q̄litas aut q̄ntitas z sic d' alijs. S'z d' illo qd' ponit' reductiue nō o'z q' significet subaz q̄litatē aut q̄ntitatē zē. s'z sufficit q' significet p'tē v'l p'ncipiū illoz. Et p' h'p'z solutio ad p'mā rōnē. **¶** Ad 4^m d'r q' hec diuisio dat' d' rebus. Et ad p'uationē cū d'r q' soli voci cūuenit' significare cedit' q' soli voci v'l acceptui cūuenit. sed ibi capitur act' signat' p' actu exercito z actiū p' passiuo. **¶** z^a difficultas ē vtz de' sit i' predicamento. Ad h' r'ndet' q' nō ē in predicamento: z p'bat' p'mo sic. qz nō ē ens reale finitū z limitatū g' rē. Tū ē qz si ē ē i' predicamēto maxie ē ē i' predicamēto sube s'z h' nō qz s'z Augustinū. 7° d' trinitate ca: 5° de' n' nisi abusiue suba dici pōt. g' nō est in predicamēto sube. Tū ē qz v'l ē ē p'ma suba v'l scda. nō p'ma qz tē p' substatet accitib'. nec scda qz tūc scdario substatet. s'z i' rō nullū ē accitio. g' rē. Tū ē qz maxime p'p'riū ē sube s'z sui mutationē ē ē susceptibile d'rio rū. g' cūuenit oī sube. s'z illd' dō n' cūuenit. g' n' est i' predicamēto sube. Itē si ē ē i' predicamēto v'l ē ē vt gen'. v'l vt spēs. v'l vt indiuiduū. Nō p'm' qz nō predicat' d' p'lib' d' r'ntib' spēs. Nō s'z. qz tē cōponetur ex gnē z d'ria. s'z nullū cōpo' ex gnē z d'ria ē sūme simplex. z de' ē sūme simplex. g' nō cōponit' ex gnē z d'ria. z p' oīs non reponitur i' predicamēto vt spēs. Nec vt indiuiduū qz adhuc ē ē magis cōpositū euz indiuiduū addit supra spēs d'ria z indiuidualē.

De substantia

Sed contra ^{predicta arguitur.} primo sic. ens unum bonum et reliqua transcenduntia sunt dicibilia i complexa et tñ n̄ sūt in aliquo istorum pdicamentorum ergo diuisio ē insufficiens. ¶ Secūdo arguitur sic. deus ē dicibile i complexū particulare. ergo est in pdicamento. ¶ Tertio arguitur sic. materia non est in predicamento et tñ sibi cōueniūt oēs pdicte conditiones assignate. ergo ille non sufficit. ¶ Quarto arguit sic. gen⁹ et spēs sūt dicibilia cōplexa et tñ non sunt in aliquo istorum pdicamentorum ergo diuisio est male assignata.

Ad rationes ^{Ad p̄mā dī q̄ nō sūt i pdi-} camēto qz vt p̄us dictū ē oē qd̄ reponitur i pdicamēto ē finitū et limitatū. s̄z trāscēdētia n̄ sūt finita nec limitata s̄z abstrahūt a finito et limitato. iō rē. Et p̄ idē r̄ndetur ad secūda negādo oīas pp̄ eandē causā. ¶ Ad tertiā dī dī s̄nguendo maiorē vel p̄ se p̄ sic acceditur. vel reductiue et sic negatur. ¶ Ad quartā dī q̄ genus et spēs possūt capi dupl̄r. Uno mō sūdamētalr et p̄ p̄ se dīnotat. et sic p̄ se reponūt i pdicamento. Alio mō formatr et p̄ p̄ se significatis et tē n̄ reponūt i pdicamēto nisi forte reductiue vt postea vidēbit

Substātia autē diuidit p̄ priaz et secūda. Prima substātia ē que pp̄rie principalr et maxime substare dī. vel prima substātia est que neqz i subo est neqz de subo dicit vt aliquis hō aliquis equ⁹. Secūde substātie sūt spēs in quibus sūt prime substantie. et hāz sp̄erum genera vt hō et animal. Est enī aliquis hō in homine qui est spēs. et hō i aiali quod est gen⁹. Individua substantie dicuntur prime substātie qz primo substant alijs. genera vero et spēs eoz dicunt secūde substātie. qz secundo substāt alijs. vt aliqz hō dī grammaticus et currēs et aial et substātia. ergo hō dī grāmaticus. currēs aial et substātia. Itē ea q̄ dicuntur de subo oīa pdicantur nomine et rōne vt hō pdicat de sorte et de platone. eorum vero q̄ sūt i subo in plurib⁹ quidē neqz nomē neqz rō pdicat de subo. vt

hec albedo vt hoc albū. In aliqb⁹ autē nomē nihil phibz pdicari de subo. rōnez vero pdicari de subo ē ipole. vt albū pdicat de subo. rō vero albi nunqz de subo pdicat. Itē secūday substātiarum spēs ē magis substātia qz genus. qz spēs ē pp̄quior prime substantie qz gen⁹. et etiā qz plurib⁹ substāt. quibus cūqz enīz substāt gen⁹ et eisde substāt spēs. et cūz hoc spēs substāt ipi generi s̄z spēs specialissime eq̄lir substant. et eq̄lir sūt substātie vt hō equ⁹ et similia

¶ Circa hūc textū notāduz est p̄ q̄ d̄terminato d̄ pdicamētis in generali. d̄r̄r auctor d̄terminat de ipis i speciali. Et p̄ de substantia eo qz substantia tripl̄r p̄cedit accidens. s̄nā diffinitione et tpe. Et p̄ d̄terminat d̄ ipa diuisione ponēdo talem diuisionē Substantiaz alia p̄ma. alia scda. cui⁹ rō est qz oīs substātia aut ē v̄tis aut p̄ticularis. Si p̄ticularis sic est p̄ma substātia. si v̄tis sic est scda substātia. Ex quo isertur qz nō sūt ponēde tertiē et q̄rte substātie. qz oīs substātia secūda dī scda pp̄ p̄ qz secūdario substāt accitibus. ¶ Est autē hec diuisio vt cōmuniter dī diuisio analogi i sua analogata. ex eo qz nomē substātie p̄p̄us dī d̄ p̄ma substātia qz d̄ secūda. put substātia dī a p̄ se substādo. q̄uis talis analogia nō tolāt ynuocationē. qz rō substantie cōuenit v̄tisqz. s̄z tñ vt dicitur a p̄ se eēdo equat̄r ouenit oībus substantijs eo qz oēs substātie h̄nt eē p̄ se. Un̄ substantia pōt capi dupl̄r. Uno mō sūdamētalr. et tūc est qd̄itas cōmunis ynuoce et i qd̄ dicta d̄ omnib⁹ substātijs. Alio mō capit formatr et tē significat relationē rōnis sūdatā i tali qd̄itate cōmuni cōpata ad accidentia quibus h̄z substare. et in pdicta diuisione accipit h̄mō. Un̄ p̄ma substātia diffinitur sic. Est q̄ pp̄rie p̄ncipatr et maxie substare dī. Et ibi ponit q̄ qd̄ dat nobis in telligere genus diffiniti. s̄. substātia formatr sūptā Et dī pp̄rie pp̄ accidentia q̄ vidētur substare. vt superficies videtur substare albedini. non tñ p̄p̄e substāt tāqz subz qd̄. l̄z tāqz subm quo. Et dī p̄ncipatr ad differentiā secūday substantiaz q̄ nō p̄ncipatr substant. Et dicit maxie ad dīam secūdarū substātiā q̄ sūt spēs sp̄ealissime. q̄ l̄z videātur p̄ncipali⁹ substare qz genera nō tñ maxie substāt imo sola p̄ma substātia maxime substare dicitur Et oēs he p̄ticle circūloquūtur nobis pp̄iam

Tractatus tertius

oriam ipsi diffiniti. Unde prima substantia potest capi dupliciter. Uno modo per se denotato et tunc non incommunicabilis quod substantiat accidentibus de prima substantia. Alio modo potest capi per se significato et formatum. et tunc significat relationem rationis causatam per actum intellectus copantis aliquam primam substantiam ad accidentia penes hoc quod illa prima substantia primo substantiat accidentibus et hoc modo hic diffinitur. Et sic debet intelligi predicta diffinitio. prima substantia est quod proprie et principaliter et maxime substantiare deus. id est relatio subdata in aliqua natura cui prope principaliter et maxime convenit accidentibus substantiare. Ex quo potest concludi quod hec diffinitio est quidamativa cum dicitur per subdametum et terminum. Unde subdametum illius relationis est substantia prima subdametum taliter accepta. et terminus est ipse accidentis cui copatur. Secundo sic diffinitur prima substantia. Est quod nec est in subbo nec de subbo deus. id est relatio subdata in aliquo natura cui repugnat esse in subbo ut accides. et etiam dici de subbo ut superius de suo per se inferori. Et in hac diffinitione subintelligitur substantia loco generis. et deus nec est in subbo ad oriam accidentium. etiam deus nec de subbo deus ad oriam secundarius substantiarum. Quia enim prima substantia est substantia id non habet esse in subbo. et quod est prima. id non deus de subbo quod non habet aliquod inferi sub se de quo possit essentialiter predicari. et omnes predictae diffinitiones habent declarari in subdametis. ut fortes vel aliquis homo aut aliquis bos est cui primo et principaliter convenit substantiare.

Secundo sciendum est quod hic auctor diffinit secundam substantiam dicens. Secundum substantie sunt genera et species in quibus sunt prime substantie. id est secundum formatum acceptum subdatur in naturis vel obiectis quibus potest attribui intentio generis vel species coparatis ad accidentia quibus secundario substantiare dicitur. Ideo secundum substantie per se significatio sunt relationes rationis quibus per fundamentum obiecta de predicamento substantie quibus potest attribui intentio generis vel species. et per terminum habent accidentia quibus non primario sed secundario substantiat. sic homo est secundum substantiam et animal est secundum substantiam. et tales predicationes sunt denominatione. unde hic auctor ponit quandam oriam iter ea que sunt in subbo et ea que dicuntur de subbo dicens quod illa que dicuntur de subbo predicant nomine et ratione. scilicet illa que sunt in subbo nunquam predicant ratione sed aliqui nomine predicant. Unde ea que sunt in subbo possunt dupliciter capi uno modo concretive. alio modo abstracte. Si abstracte teneantur tunc nec nomine nec ratione predicant de subbo et hoc ex affirmative. si concretive bene predicant nomine sed non ratione et quidamative et essentialiter de subbo. quod illud quod predicat ratione explicat naturam eius de quo predi-

cat. unde auctor comparat secundas substantias inter se ponendo tale conclusionem. Inter secundas substantias species est magis substantia quam genus. et hoc intelligitur de substantiis fundamentaliter acceptis. Probat sic. illud quod est propinquius prime substantie est magis substantia quam illud quod est remotius. sed species est propinquior prime substantie quam genus. ergo species est magis substantia quam genus. etiam per quod inter analogata illud precipue perfectius rationem analogi quod propinquius est primo. et minor per quod illud est propinquius prime substantie per quod convenientius respondetur ad interrogationem factam per quod de ipsa prima substantia. siue quod magis idcirco quid tatem prime substantie. scilicet sic est de species. nam si queratur quod est socrates: conveniunt respondetur quod est homo quod est animal. et si queratur quod est arbor: conveniunt respondetur quod est arbor quam planta. Secundo probat sic. illud est magis substantia quod pluribus substantiat. scilicet species pluribus substantiat quam genus. ergo species est magis substantia quam genus. minor per quod quibuslibet substantiat genus eiusdem substantiat et species et cum hoc ipsi generi. quod sic intelligitur per aliquos. quibuslibet substantiat genus et species. id quibuslibet predicatis subiectis genus essentialiter siue etiam denominatione eiusdem subiecti species et cum hoc ipsi generi dum tunc fit predicatio directa et tale predicatum non pertineat ad oriam. et hoc per illam regulam quicquid est plus priore est prius posteriore. et quicquid est superius superiore est superius inferiore.

Tertio sciendum est quod hic auctor comparat species ad invicem ponendo tale conclusionem. omnes species specialissime me de genere substantie dicuntur de genere substantie. Probat quod illa que equaliter sunt propinqua prime substantie equaliter sunt substantie. scilicet species specialissime equaliter sunt propinque prime substantie nec una substantiat per aliam si homo non substantiat accidentibus per asinum aut equum. non enim poniturordo in aliis substantiis respectu huius quod est substantiare nisi una substantiat per aliam. ergo conclusio habet. et per eandem causam inter primas substantias una non est magis substantia quam alia. unde ad hoc quod aliquid dicatur magis substantia non sufficit quod pluribus substantiet. quod tunc genus est magis substantia quam species. sed regitur quod immediatus et pluribus substantiet. et id quod quis genus pluribus substantiet quam species eo quod plurima accidentia sunt generi quam species. tunc quod species immediatus substantiat quam genus ipsa est magis substantia quam genus. De autem species immediatus substantiet quam genus per quod accidentia non sunt generi nisi mediante species. et sic genus substantiat accidentibus sic et species eis substantiat et cum hoc generi. genus autem non substantiat sibi ipsi. unde substantia capitur dupliciter. uno: ut deus per se eendo et sic non suscipit magis nec minus et tunc per predicatum ab alijs distinctum. alio: deus per se substantiando siue ab actu substantiandi et sic tantum suscipit magis et minus nec

De substantia

ē vnū p̄dicamētū ab alijs dīstīctū. s̄ p̄dicat̄ d̄noīati
ue d̄ s̄ba p̄mō capta. vt cū d̄r q̄ vna s̄ba ē magis
substantia q̄ alia. debet itelligi q̄ plures act̄ sub
stanti insūt magis vni substantie q̄ alteri. 2 ma
nifestus est q̄ talis p̄dicatio est denominatiua.

Sed contra p̄dicat̄ arguitur p̄ sic. ḡna ḡna
lissimā d̄r de subo 2 tñ n̄ p̄
dicatur noīe 2 rōe cū n̄ h̄nt rōem. ḡ d̄rā quam po
nit auctor iter ea que sūt in subo 2 d̄r de subo n̄
ē h̄i posita. ¶ 2° arguitur sic. loco dīfīnīti licet po
nere suā dīfīnītiōē. ergo si nō mē de aliquo p̄di
cetur ē rō ei⁹ de eodē p̄dicabitur. 2 p̄nō si illa q̄
sūt in subo p̄dicentur noīe d̄ subiecto ē rōe p̄dica
būtur. ¶ 3° arguitur sic. scdē substantie nō sūt sub
stantie. ḡ male d̄r q̄ inter secūdas substantias vna
ē magis substantia q̄ alia. an̄s p̄z. qz oīs substantia
est ens p̄ se. s̄ scdē substantie nō sūt entia p̄ se. tñ p̄.
qz s̄ i alio. s̄ in p̄mis. tñ secūdo. qz secūde substan
tie sūt ḡna 2 spēs. s̄ ḡna 2 spēs sūt respect̄ rōis. 2
sic nō sūt substantie. ¶ 4° arguitur sic. gen⁹ plurib⁹
substat q̄ spēs. ergo gen⁹ est magis substantia q̄
spēs. ¶ 5° arguitur sic. oīs p̄p̄a passio ouenit plus
vlti q̄ p̄ctari. s̄ substantare ē passio substantie. ḡ p̄p̄a
ouenit substantie vlti q̄ p̄ctari sine p̄me sube.

Ad rationes Ad p̄mā cedit maior 2 di
stīgitur minor vel q̄ p̄dice
tur rōe. i. dīfīnītiōe. 2 sic ceditur. vel rōe. i. ceptu
gditatio: 2 sic negatur. qz ad h̄ q̄ aliqd p̄dicet̄ ra
tione sufficit q̄ icludatur eēntialr i alio de quo p̄
dicatur. ¶ Ad secūdā cedit an̄s 2 p̄ma cōia. sed
negat̄ vltima. qz n̄ oīs dīfīnītiō albi p̄dicet̄ de ho
mine q̄ p̄ hoc explicet nām hoīs. vñ sicut dcm ē
p̄dicari rōe ē p̄dicari eēntialiter. mō dīfīnītiō ac
cētis nō p̄dicat̄ de subiecto eēntialr. q̄re nec rōne
¶ Ad tertiā d̄r dīstīguēdo an̄s vlti capiat̄ forma
liter: 2 sic ceditur. vel sūdāmētāl. 2 p̄ se deno
minatis. 2 sic negatur. Et ad cōfirmatōē d̄r q̄ non
sūt in alio sicut accētis i subiecto. s̄ sic sup̄i suo in
feriori. ¶ Ad q̄rtā ceditur an̄s 2 negatur cōia. qz
l̄ plurib⁹ substat n̄ tñ immediati⁹ nec plurib⁹ modis
q̄re n̄ magis s̄stāt. ¶ Ad q̄ntā d̄r q̄ substantare apti
tudinalr ē passio substantie cōis ad p̄mā 2 secūdā.
substantare vō actualr p̄ouenit substantie p̄ctari.

Disvisis dicēdū ē de cōitātib⁹ 2 p̄p̄ri
etātib⁹ sube. Lōe ē oī sube i subo nō eē.
qz eē i subo p̄p̄erit solū accētī. ¶ Hoc p̄z
i primis substantijs p̄ dīfīnītiōē prime
substantie. In secūdis q̄t p̄z iductiōe 2

silogismo. Inductiōe sic. hō nō ē i sub
iecto. equ⁹ nō ē i subo. neqz aīal 2 sic de
singulis. ḡ nulla secūda substantia est in
subo. Silogismo sic. nihil eoz q̄ sūt in
subo p̄dicat̄ noīe 2 rōne de subiecto.
sed oīs secūda substantia p̄dicat̄ noīe
2 rōne de subiecto. ḡ nulla secūda sub
stantia est in subiecto. Hoc autē nō est
propriū substantie sed ēt differētie p̄p̄e
rit. 2 hoc itelligit̄ de d̄ijs substantie.
¶ Nec ē istātia de p̄ribus substantie que
sūt in suo toto. 2 ideo vident̄ eē i subo.
qz aliud ē modus eēndi in. vt accētis ē i
subo. 2 aliud sicut pars ē i suo toto. vt
prius patuit. ¶ Itē omnib⁹ secūdis sub
stantijs 2 d̄ijs carū conuenit vniuoce
p̄dicari de primis. hec. n. omnia p̄dicā
tur de primis substantijs. noīe 2 rōe.
q̄re vniuoce p̄dicantur. ¶ Itē oīs prima
substantia significat hoc aliqd. i. idividu
um 2 vnū numero. s̄ secūda substantia
vñ significare hoc aliqd sub appellatio
nis figura eo q̄ ē i p̄ia suba. vlti ēt de ef
fētia ei⁹. n̄ tñ significat hoc aliqd. s̄ po
tius q̄le qd sine qd cōe. n̄. n. illud quod
significat p̄ secūdā subaz ē vnū nūero si
cut illud quod significat p̄ primā sub
stantiā. itē sube nihil ē p̄trariū. s̄ hoc nō
ē p̄p̄riū sube. qz n̄ p̄uēit soli sube. sed ēt
q̄stītati 2 quibusdam alijs.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ dēmiato d̄ sub
stantia s̄z se 2 q̄stū ad ei⁹ eē substantiale. d̄r dēmiat̄
d̄ ipā s̄z eē accētale. Et rō oīdis ē. qz suba vniuscū
iusqz p̄cedit accētis. s̄ iste p̄p̄etates se h̄nt vt accē
tia ip̄i⁹ s̄be. q̄re dēmiato d̄ ipā q̄stū ad eē eēntiale
p̄uēit̄ dēmiat̄ d̄ p̄p̄etātib⁹ ei⁹ q̄ si sex. q̄z p̄⁹ est.
cōe ē oī sube i s̄bo n̄ eē. quā p̄tē p̄bat auctor d̄ p̄i
mis substantijs p̄ dīfīnītiōē cap. d̄ sedis vō p̄bat in
ductiōe 2 silogistice. vt clare p̄z itūēti. h̄ āt p̄p̄etas
sic ē itelligēda. cōe ē oī sube eē p̄ se 2 n̄ eē i alio sic
accētis i suo subo. p̄ hoc qd d̄r eē excluduntur non
entia que q̄uis non sūt in subiecto. tamen eis nō

Tractatus tertius

uenit hec ppetas. Per hoc vero quod dicitur nō esse in alio sicut accidēs i subiecto excludūt ac- cidētia. Et quis hec ppetas videatur esse negati- ua tamē per ipsam intelligitur vna affirmatiua q̄ ē. Commune est omni substātie esse per se. nam esse per se est ppius modus ipsius substantie sicut esse in alio est ppius modus accitit. Et quo patet q̄ nulla substantia predicatur denominatiue deno- minatiōe ppe deā. Probatur. quia quicquid pre- dicat dnoiatie ē i subo. s. nlla suba ē i sōo. ḡ nulla substantia predicatur denominatiue. ¶ Circa tñ- banc ppetatem aduertendum est q̄ substantia ac- cipitur dupliciter. vno modo gñalr p oī illo quod est reponibile in predicamento substantie siue di- recte siue indirecte siue per modum pncipij z disfe- rentie substantialis. z hoc modo materia z for- sunt substantie. Alio modo capitur specialiter p omni illo quod est reponibile in recta linea predi- camentali solum. z tunc dñe substantiales nō sūt substantie. Hoc notato dicatur si capiatur primo modo. tunc hec ppetas est ppa substantie quar- to modo. p. quia conuenit omni substantie soli z semper. ergo est ppa quarto modo. cñia p. per lo- cum a diffinitione. Dicitur secundo q̄ si capiatur substantia specialiter. tunc hec proprietates est pro- pria secundo modo eo q̄ conuenit omni substan- tie z non solum etiam cōnēiat differentiis sub- stantialibus. ergo zc. ¶ Sed contra hoc instatur quia partes integrales substantie sunt substantia z tamen sunt in subiecto ergo male dictus est. Lō- mune est omni substantie in subiecto nō esse. Ad hoc dicatur q̄ partes integrales s. sint in alio non tamen fm illum modum essendi in quo aliquid ē i subiecto sicut accitit. s. bñ sūt i subiecto scd̄ p mū- modū eēndi i. Quāuis autē hec ppetas sit ppa substantie scd̄ se accipit: tñ nō est cōis omni substā- tie. i. substantie multiplicata per sua inferiora.

Secundo

sciendū est q̄ dñr auctor ponit se- cūda ppetatē substātie dicēs. Lōe est oib' scd̄is substātijs z eaz differētijs vni- uoce pdicari de p̄mis. Lur' rō est qz scdē substātie z dñe eaz pdicātū vno noie z vna rōne de p̄mis. ergo pdicātū vniuoce. tenet cñia p diffinitionem vniuoce. añs p. qz oēs scdē substātie z dñe eaz sunt de rōne eēntiali z quiditatiua p̄maz. s. pdica- ri rōne est pdicari scd̄ eē eēntiale z quiditatiuuz. ergo scdē substātie z dñe eaz pdicātū rōne de p̄- mis. Unde pdicari vniuoce accipitur dupl'r. Uno mō generalr vt est pdicari vno noie z vna rōne si- ue pdicātū sit explicatiuū subiecti siue nō. z sic ac-

cidētia bene pdicātū vniuoce de p̄ma substātia. Scdō mō accipit vt ē pdicari vno noie z rōne ex- plicatiua nature eius de quo pdicaf. z sic nihil pdi- cat de p̄mis substātijs vniuoce sine rōne nisi scdē substātie z dñe eaz. Est autē hec ppetas substan- tijs vlt' ppa q̄ro mō z ppa pmo mō substan- tie i cōi. qz conuenit soli z nō oī cū nō conueniat substā- tijs singularib'. s. est ppa scdō mō scdē substātie vlt' accepte spāt'r p suba vlt' reponibili in recta li- nea pdicamētalī. ¶ Cōsequēter auctor ponit ter- tiā ppetatē dicēs oīs p̄ma suba significat hoc ali- qd. i. oīs p̄ma suba est vna numero siue indiuidū de genere substātie. Et ibi accipit act' signatus p actu exercito qz nulla p̄ma suba significat s. aliqd cū nullū sit signū ad placitū institutū sed significat p signa ad placitū instituta. ¶ Cōsequēter addit auctor qz secunda substantia videt hoc aliquid si- gnificare sub appellatiōis figura. tñ nō significat s. aliquid sed quale quid. i. nō ē indiuidū z singula- re s. est q̄le quid. i. pdicātū quiditatiuū z eēntiale dicibile d̄ p̄mis. Et rō q̄re videt hoc aliquid signi- ficare est ista. qz appellam' nomine substātie pri- culare sicut appellam' socratem hominē z id eo videtur secūda substātia hoc aliquid significare nō tñ vt significare illam rē qua appellam' eā. Et rō est qz significare hoc aliquid est significare sub- stātiā icōmunicabilē. significare hō quale qd est significare substātiā icōmunicabilē. quare sequi- tur qz secūda substantia significat quale qd z non hoc aliquid. Et semp in predictis debz capi actus signatus pro actu exercito.

Tertio

sciendum qz cōsequēter ihac parte auctor ponit quartā ppetatēz sub- stantie dicēs qz substātie nihil est cōtrariū. id est vna substātia non est alteri cōtraria. Probatur qz cōtraria possunt verificari de eodēz successiue. s. nō sūt aliq̄e substātie que successiue possint veri- ficari de eodē ita qz modo verificentur z postmo- dum nō verificentur. ergo vna substātia nō est al- teri cōtraria. ¶ Pro declaratione hui' est aduer- tendū qz substantia accipitur tripl'r. vno mō put se extendit ad oē illud qd p se vel reductiue repo- nitur i predicamento substantie. Alio mō put se extendit ad omne illud qd p se reponitur in pdica- mēto substātie siue sit directe siue indirecte. Ter- tio accipitur magis pprie pro illo quod reponit per se in recta linea predicamentali. ¶ Scdō est aduertendū qz cōtrarietas rez de qua est bicad- propositiū accipit tripl'r. Uno mō generaliter put se extendit ad repugnātiā habitus z priuationis

De substantia

et isto modo accipitur contrarietas cum dicitur
q^d principia rez naturalium sunt contraria. Secun-
do modo ut se extendit ad repugnantiam duar^{um} dis-
ferentiar^{um} ex opposito diuidentium idem genus et sic
accipitur contrarietas cum dicitur q^d in vnoquoq^{ue}
genere est vna prima contrarietas. id est est vna re-
pugnantia duar^{um} differentiar^{um} ex opposito diuidentium
idem genus. Tertio modo capiuntur contrarietas p^{er} repugnantia
duar^{um} formar^{um} oppositar^{um} mutuo se expellentium ab
eodem subiecto. et hoc modo capitur hic. ¶ His no-
tatis dicitur primo q^d si substantia et contrarietas
accipiuntur primo modo substantia bene habet con-
trariam. Probatur quia forma substantialis et priua-
tio illo modo contrariantur. Secundo dicitur q^d si
substantia et contrarietas accipiuntur secundo mo-
do substantia bene habet contrariam. patet quia due
differentie diuidentes idem genus isto modo sunt
contrarie. Tertio dicitur q^d si substantia et contra-
rietas accipiuntur tertio modo tunc substantia non est
contrarietas. p^{er} q^{uod} in substantia non sunt forme actiue
et passiue mutuo se expellentes ab eodem subiecto. igitur.

Sed contra

¶ Secundo arguitur sic. differentie substantiales
non habent rationem cum eay non sit differentia. ergo
male dicitur q^d predicatur nomine et ratione. ¶ Ter-
tio arguitur sic. secunda substantia significat quic-
quid significat prima. sed prima significat hoc aliquid.
ergo secunda significat hoc aliquid. ¶ Quarto ar-
guitur sic. ignis et aqua sunt substantie. et tamen ignis
contrariatur aque. ergo substantie est aliquid contrarium.

Ad rationes

¶ Ad primam distinguitur an-
tecedens vel substantie secundum
se et secundum suam suppositionem simplicem et sic concedi-
tur. vel secundum suppositionem personalem et sic negatur.
¶ Ad secundam dicitur q^d ad hoc q^d aliquid predi-
cetur vniuersale sine ratione non requiritur q^d habe-
at rationem siue diffinitionem. sed sufficit q^d sit essentia
le illi de quo predicatur. ¶ Ad tertiam dicitur disti-
guendo maiorem. vel de primario eius significato et
sic negatur imo significat naturam communicabilem
multis vel de secundario significato et ex parte
tunc sic conceditur. ¶ Ad quartam conceditur maior
et distinguitur minor. vel secundum suas formas
essentiales et sic negatur. vel secundum suas formas accidentales
et sic conceditur. et ideo nihil est contrarium substan-
tie per se proprie capiendo contrarietatem.

¶ Item subiectum non suscipit magis et minus. non
enim dico q^d vna substantia non magis sub-

stat quod alia. sed dico q^d vnaqueque substan-
tia secundum esse suum non intendit neque remittit. ut
album quandoque est magis album quandoque
minus album. sortes vero non est magis homo
vno tempore quod alio tempore. nec magis homo quod
plato. Item proprie proprium est substantie cum
sit vna et eadem numero secundum sui mutatio-
nem esse susceptibile contrariariorum. ut idem homo ali-
quando est albus. aliquando niger. aliquando cali-
dus. aliquando frigidus. aliquando prauus. ali-
quando studiosus. Neque est instantia de
oratione quam licet hec eadem oratione sortes se-
det. aliquando est vera. aliquando falsa. tamen hoc non
est sed sui mutatione sed sui mutatione rei
ut quod sortes sedet vel currit. Et ideo no-
ta q^d verum et falsum sunt in rebus ut in subo-
iectis sunt in oratione ut in signo. Tamen equiuocat
modus eandem in cum dicitur verum et falsum esse
in rebus et in oratione. Similiter equiuocat susce-
ptibile cum dicitur res est susceptibilis veri
et falsi. et oratio est susceptibilis veri
et falsi. sicut equiuocat susceptibile cum
dicitur vniuersale est susceptibilis sanitatis. et
animal est susceptibilis sanitatis. Nec enim su-
scipit sanitatem quod significat eam. Illud ve-
ro quod est subiectum eius. Et ita hoc proprium
non pertinet orationi sed soli substantie.

¶ Circa hunc textum notandum est primo q^d determina-
to de quatuor primis proprietatibus consequenter in
hac parte auctor determinat de quinta dicens q^d
substantia non suscipit magis nec minus. que sic
exponitur de rebus. proprium est substantie id est rei de
predicamento substantie non suscipere magis et minus
id est non intendere et remittere seu in proprio suo esse perfici
vel impisci. Quicquid enim suscipit magis et mi-
nus oportet q^d sit diuisibile et q^d possit successive
acquiri. cum ergo omnis substantia secundum essentiam sit indi-
uisibilis et acquiratur in instanti sequitur q^d nulla sub-
stantia suscipit magis neque minus. ¶ Et si arguatur
aliqua substantia est essentialiter perfectior alia et
habet aliquos gradus perfectionales quos non ha-
bet alia. ergo suscipit magis et minus. Ad hoc re-
spondetur concedendo q^d aliqua substantia est essentialiter

Tractatus tertius

perfectior alia. et negatur consequentia quia nulla talis substantia in suo proprio esse est ita aut remissa sed illa perfectione quam habet habuit dum primo incepit esse. ideo post suum esse non aduenerit illius gradus perfectionales et sic non suscipit magis neque minus. Unde suscipere magis est aliquid in suo proprio esse perfici. Sed suscipere minus est aliquid in suo proprio esse imperfecti. Et causa suscipiendi magis et minus est latitudo graduum in forma. qui quidem gradus distinguitur ex natura rei ab ipsa forma. nec sunt de eentia forme secundum se sed componunt ipsam formam. Potest autem hec proprietas logicaliter exponi sic. Proprius est substantie. id est dicibilibus de predicamento substantie non suscipere magis neque minus. Et debet hic accipi substantia ut dicitur a se essendo. quod ut dicitur a se substantio bene suscipit magis et minus ut prius visum est.

Secundo sciendum est quod consequenter Petrus hispanus ponit sextam proprietatem substantie dicens. maxime proprium est substantie esse sit vna et eadem numero secundum sui mutationem esse susceptibile contrariorum. In hac autem proprietate quatuor tanguntur. Primum est quod substantia est susceptibilis contrariorum. Et debet sic intelligi. Substantia est apta natura esse subiectum contrariorum et hoc successiue. sicut homo est aptus natus esse subiectum albedinis et nigredinis virtutis et vicij que sunt forme contrarie.

Secundum quod tangitur in hac proprietate est quod substantia suscipiendo contraria manet vna et eadem numero. sicut idem homo successiue potest esse bonus et malus albus et niger. Et ratio huius est quod omnia contraria sunt accidentia. ergo possunt adesse et abesse subiecto preter subiecti corruptionem. et per consequens idem subiectum numero est aptum natum suscipere contraria.

Tertium quod tangitur illa proprietate est quod substantia suscipiendo contraria mutat. Et probatur sic. illud mutat quod se habet aliter nunc quam prius. sed quia substantia suscipit aliquod accidentis contrarium illi quod prius habuit aliter se habet quam prius. sicut socrates aliter se habet quando est albus et quando est niger. ergo substantia suscipit contraria secundum sui mutationem. Quartum quod tangitur illa proprietate est quod esse susceptibile contrariorum est maxime proprium substantie. quod potest exponi dupliciter. Uno modo secundum quod illa dictio maxime potest teneri aduerbialiter. et tunc est sensus. maxime proprius est substantie. id est proprie proprium. Alio modo potest exponi secundum quod illa dictio maxime potest teneri nominaliter. et tunc est sensus. proprium est maxime substantie. id est prime substantie. Unde hec proprietas conuenit tam primis substantijs quam secundis. sed differenter eo quod suscipere contraria primo et per se conuenit substantijs primis saltem actualiter

et ex consequenti secundis sicut homo non est albus nisi quia sortes vel plato est albus.

Tertio sciendum est quod circa predicta incidunt alie que difficultates. Prima est utrum orationi conueniat suscipere contraria. Et videtur quod sic. quod verum et falsum sunt contraria. sed eadem oratio successiue dicitur vera et falsa. ergo oratio suscipit contraria. pro solutione huius est notandum quod non est intentio auctoris negare mutationem ab oratione que nunc est vera et postea falsa. quod impossibile est quod sit transitus a dicto contrario in contradictorium sine mutatione. nec est a contrario in contrarium. si ergo oratio sit nunc vera et postea falsa oportet mutari. Sed vult quod ista mutatio non est per ipsam orationem sed in re. ita quod mutatio orationis presupponit mutationem rei. Et per hoc distinguitur a substantia. quod si sui mutationem et nulla alia mutatione presupposita ista substantia est susceptibilis contrariorum. Et aduertendum est quod verum et falsum sunt in oratione ut in signo. et dicitur forma liter relationis conformitatis et difformitatis ad rem. ita quod si oratio sit conformis rei tunc est vera. si vero difformis tunc est falsa. id non est intentio auctoris quod oratio non suscipiat contraria. quod verum et falsum sunt contraria. et sunt in oratione sicut respectu contrarij in subiecto. sed vult ut prius dictum est quod oratio non suscipiat illa nisi aliquod prius mutetur. His notatis ostendit ad dubium quod oratio suscipit contraria. sed non per se ad mutationem rei cum ipsa res per suscipiat contraria. Et per hoc per solutionem ad obiectiones. Et quarta difficultas est. utrum eadem oratio possit sine sui mutatione esse quandoque vera et quandoque falsa. Et videtur quod non quod transit de contrario in contrarium non potest intelligi sine mutatione. et auctor noster videtur hic negare orationem esse mutabilem. sed dicit solam rem mutari quando fit transitus de veritate in falsitatem. sed transitus de veritate ad falsitatem est transitus de contrario in contrarium. ergo videtur quod oratio non suscipiat contraria sine sui mutatione. Et sic. veritas et falsitas secundum se videntur esse contraria. id non videtur posse quod eadem oratio transeat de veritate ad falsitatem sine sui mutatione. Ad ista sunt ostendenda quod non est possibile orationem transire de veritate in falsitatem vel econuerso nisi fiat in ea mutatio respectiua. id est conformitatis et difformitatis. et per consequens veritatis et falsitatis que consistunt in hac conformitate et difformitate. tamen non est ibi aliqua contrarietas absoluta proprie. Et istam solam intendit hic auctor vitare.

Sed contra predicta arguitur sic. Animal est animantius planta secundum Boetium. ergo quedam substantia suscipit magis et minus ergo contra istam proprietatem. Secundo arguitur sic. angeli sunt substantie

De q̄titate

et tamen non suscipiunt contraria. ergo hec proprietates non conueniunt omni substantie. **C** Tertio arguitur sic. eadem superficies numero aliquando est nigra aliquando alba et tamen superficies non est substantia. ergo hec proprietates non conueniunt soli substantie. **C** Quarto arguitur sic. corpus celeste non est susceptibile contrariorum et tamen est vera substantia. ergo non conueniunt omni substantie suscipere contrarium.

Ad rōes Ad primas dicitur quod aliquid dicitur dupliciter alicui altero. Uno modo quod intensius est alicui et tunc aial non est animatus plāta. Alio modo quod in suis operationibus videtur pluribus potētis anime et sic aial bene est animatus plāta. non tamen propterea sequitur quod suscipiat magis et minus quod non intenditur neque remittitur. **C** Ad secundam dicitur quod quicquid angeli non suscipiunt contraria tamen susceptibles sunt contrariorum quod sunt mutabiles de bono in malum. **C** Ad tertiam dicitur quod superficies non suscipit albedinem tanquam subiectum quod. sed tanquam subiectum quo. debet enim intelligi quod esse susceptibile contrariorum tanquam subiectum quod sit proprius substantie. **C** Ad quartam dicitur quod corpora celestia sunt susceptiva contrariorum videlicet sunt enim diuersas diuersas situs. et etiam susceptibles sunt densitatis et raritatis.

Quantitatis aliud primum. aliud discretum. Quantitas continua est cuius partes copulantur ad eundem terminum communem ut partes linee copulantur ad punctum. Est autem discreta quantitas ut numerus et oratio. unde due sunt species eius. non enim est in numero aliquis terminus communis ad quem partes eius copulantur. ut in decem quinque et quinque. aut tria et septem ad nullum terminum copulantur sed semper discreta sunt. Est autem numerus multitudo ex unitatibus aggregata. similiter in oratione syllabe non copulantur ad aliquem terminum communem sed ynaqueque separata est ab alia.

C Circa hunc textum notandum est primum quod determinatio de substantia cuius auctor determinat de quantitate. Cuius ratio est quod quantitas immediatus uest substantie quam alia accipit. quod alia accipit mediate quantitate inheret substantie. ideo immediate post determinationem substantie auctor determinat de quantitate ponendo tales di-

uisiones. Quantitatis aliud continuum aliud discretum. Et debet hec diuisio intelligi sic. Generis quantitatis aliud est genus continuum aliud discretum. Et ponit aliud in neutro genere propter duas causas. prima est ad ostendendum quod hec diuisio non est in specie specialissimas. Secunda est ad ostendendum quod membra huius diuisionis differunt essentialiter. aliud. n. quod est neutri generis dicitur diuersitate essentiali. Et huius diuisionis sic habetur sufficiens. quod omnis quantitas denotat substantiam et est mensura ei. vel ergo denominat eam quantum et sic est quantitas continua. vel quorundam et sic est quantitas discreta. Unde quantitas in generali non diffinitur in textu eo quod non habet unum denominatum sed duo. scilicet quantum et quorundam. Accidit autem non diffinitur nisi finem quod denominat substantiam. posset tamen sic diffiniri. quantitas est hec quantum quantum vel quoti dicitur. Vel sic. quantitas est ens mensuratum substantie. Et quantum diffinitur quanto metaphysice sic. Quantum est quod est diuisibile in ea que sibi sunt quoti quod libet natum est esse hoc aliquid. **C** Consequenter auctor non diffinit quantitate discretam dicens. quantitas discreta est cuius partes non copulantur ad aliquem terminum communem. scilicet partes eius semper manent discrete et separate ab invicem. sicut quantitas binarii quantum sunt due unitates non coniunguntur adiunctum: cum aliquem finem non conueniunt deest principium unum et finis alteri. **C** Deinde auctor ponit diuisionem quantitatis discrete et diuidit eam in numerum et orationem. Cuius diuisionis ratio est. quod omnis quantitas discreta est mensura alicui rei. aut ergo illas res est permanens et sic est numerus. aut successiuas et sic est oratio. Unus numerus accipit unitatem et species ab ultima unitate non tamen se considerate. scilicet in ordine ad alias unitates. Quod autem numerus sit quantitas per quod est diuisio quoti. et etiam conuenienter respondet ad interrogationem factam per quorundam. nam si queratur quoti sunt homines itus. conuenienter respondet decem vel viginti. numerus. n. denarius mensurat decem homines et decem lapides et sic de alijs.

Secundo sciendum est quod numerus potest capi tripliciter. Uno modo pro numero numerato. Alio modo pro numero numerate. Tertio modo pro numero formali. Unus numerus numerat sunt ipse res que numerantur. et talis numerus non est in predicamento quantitatis nec forte in alio predicamento quod potest dici de omnibus predicamentis. et ille numerus vocatur transcendens. Sed numerus numeratus est ipsa anima que numerat efficiens ipsas res. Sed numerus formalis superius est id quo formalis numeramus aliquas res sic unum duo tres. Et his iherunt duo correlaria. primum est. numerus numerat non est quantitas. probatur quod nullum transcendens est species quantitatis. scilicet numerus numerat est transcendens. igitur et cetera. minor per quod illud est transcendens quod conuenit enti antequam descedat in decem

Tractatus tertius

predicamēta. sed numerus numeratus est huius/
modi. ergo est transcendēs. minor pz qz ipsi enti due
niūt sex passionēs ante q̄ descendat i decem pdica
mēta. z ille sūt numer⁹ numeratus. igit̄ correlariū
vez. Secōdo iserī q̄ numer⁹ numerās nō est in pdi/
camēto q̄ritatis. pbat qz aia est numer⁹ numerās
sz aia nō est q̄ritas. ergo numerus numerās nō est
in pdicamēto q̄ritatis. Tercio iserī q̄ numer⁹ for
maliter acceptus. s. p illo quo formalr numeram⁹
substātiā mālez est in pdicamēto q̄ritatis. pbat qz
omne illud est i pdicamēto q̄ritatis qd denomi
nat subāz quotā. z p qd z ueniet̄ rīdet̄ ad iterro
gationē factā p quotū. sed numerus formalis ē bz
g numer⁹ formalr accept⁹ ē spēs q̄ritatis. minor
pz qz p numez formalr acceptū nos dicimur q̄ti.
z sūt cū q̄rit̄ quoti sūt hoies itus rīdetur decē.

Tercio sciēdū ē q̄ oīo capiūt multipl̄. Uno
mō p scdā itentide fundata sup ali
quo signo cōplexo z sic oīo nō est in pdicamēto. qz
nō est ens reale. Alio mō p ofone q̄ est signū mēta
le vel scriptū z sic est in pdicamēto q̄ritatis. nā si sit
ceptus est in pma spē. si sit vox. est in scdā. z hoc si
accipiat̄ p voce solū vel scriptura solū. qz si ac
ciperetur p aggregato ex voce z significatōe siml
sic eēt ens p accis z nō h̄et reponi in aliquo pdica
mēto. Ex hoc infertur q̄ termini nō sunt in aliquo
pdicamēto vt sunt signa. pbat̄ qz termini vel ac
cipiunt̄ p vocibus vel ceptibus vel p scriptu
ris diuisim z sic oēs termini mūdi erūt in pdicamē
to q̄ritatis. vel capitur p voce z ceptu seu rōne si
gnificādi z sic sūt entia p accis qz illo mō est qd ag
gregatū ex voce q̄ est ens reale z rōne significandi
q̄ data est ab intellectu. sz ens p accis nō h̄z reponi
in aliquo pdicamento. ergo seq̄tur q̄ termini non
h̄nt reponi i pdicamēto. sed solū ip̄e res sūt i pdica
mēto z n̄ termini. z accipit̄ oīo p mēsurā sillaba
rū vocis: z illo mō oīo ē spēs q̄ritatis. pz qz ē mē
surā sillabe lōge vt breuis. ḡ ē q̄ritas. Nā si q̄rat̄
q̄ta ē hec sillaba. z ueniet̄ rīdetur breuis vt lō
ga. Qz sit discreta pz qz ptes ei⁹ ad nullū terminū
cōez copulāt̄ sed manēt separe z distictē abinui
cē. capiūt tñ ynitate z formā per aggregatōez ip̄a
rū inter se. z ueniet̄ eni nūler⁹ z oīo in hoc q̄ vtrun
q̄ incipit abidiuisibili. s. nūer⁹ ab ynitate. z oīo a lit
tera. Unde oīo nō ē ip̄e lfe sed ē mēsurā itrieca
ip̄az l̄fap. Unde nō intēdit auctor noster dicē q̄
lfe sillabe sint ptes ofonis que ē q̄ritas. sz ex h̄p
sillabe nō copulāt̄ ad aliq̄ terminū cōem qz p
tes ofonis q̄ est q̄ritas h̄nt eē subiectiue in substā
tije. z iō si sillabe nō copulāt̄ ad terminū partes

ofonis q̄ ē q̄ritas nō copulāt̄ ad terminū cōem.
¶ Sed circa pdcā mouēt̄ aliqua dubia. p̄mū
ē. q̄ est rō fm quā q̄ritas dicit̄ de oib⁹ spēbus. z
vtz yniooce dicatur de cōtinua z discreta. Et vid̄
tur q̄ nō. qz per p̄us of̄ de vno mēbro q̄ de alio.
ergo seq̄tur q̄ nō yniooce. Et h̄ cōfirmatur. qz oē
yniuocū ē p̄us diffiniēdū q̄ diuidēdū. z p opposi
tū equocū est p̄us diuidēdū q̄ diffiniēdū. Sz p̄
auctor noster notificat q̄ritatē p diuisione q̄ per
diffinitionē. ergo v̄ q̄ nō sit ynuiocū nec p̄us ge
n⁹. Pro solutōe h̄ notandū ē q̄ q̄ritas cōtinua z
discreta p̄nt cōpari ad suū gen⁹ cōe qd ē q̄ritas. z
sic neutra eaz ē p̄or q̄ritate cōtinua. nā rō mēsu
rādi nō attribuit̄ q̄ritati cōtinue nisi rōe q̄ritatis
discrete. sicut vlna nō mensurat pānū nisi ex hoc
q̄ toties replicatur ā pannū. iō vlna nō cōpetit rō
mēsure nisi ratione q̄ritatis discrete. His dictis
inferunt̄ duo correlaria. p̄mū ē q̄ quāritas
yniuoce dicit̄ de quāritate cōtinua z discreta. pa
tet qz est genus respectu ipsaz ergo yniooce pre
dicatur de ipsis. Secōm correlariū ē q̄ rō mēsu
re non ē ratio quāritatis vt est genus. pz qz illa rō
p̄ prius cōuenit quāritati discrete q̄ cōtinue z p di
seretam cōtinue. sz ratio generis nō cōuenit p̄ pri⁹
yni suaz specierum q̄ alteri. nec ynī p alterā. er
go seq̄uit̄ q̄ rō mēsure nō est rō quāritatis se
cundū quā attribuit̄ rō generis. Ad primā par
tem ergo dubij dicit̄ q̄ rō diuisibilitatis que ē
rōnis eiusdē i partes ē propria rō quāritatis sibi
z ueniet̄ in quātū ei attribuit̄ rō generis. z ynī
uoce conueniens oibus suis speciebus. qd patz ex
quinto methaphisice vbi diffinitur eo mō quo ge
nera diffiniūt̄. z hoc quātū est qd ē diffiniōile
i ea que insunt quoz singulum natū est eē hoc ali
quid. i. potest diuidi in ptes eiusdē rōnis. Ex q̄
bus dictis p̄ot haberi q̄ prima rō quāritatis ē de
se habere ptes integrales. Alio mō pz qz quāritas
cōtinua z discreta nō diffiniunt̄ p mēsuram sed
ptes scōm q̄ copulāt̄ ad inuicē z nō copulāt̄.
ergo p se z uenit̄ eis eē partibile seu diuisibile. Itē
gnto methaphisice penes rōnes diuisibilitatis su
mūt̄ spēs quāritatis qz diuisibile in nō cōtinua
ē oratio. z i cōtinua sunt alie spēs quāritatis. ergo
rō diuisibilitatis ē ppria rō quāritatis. ¶ Scdā
difficultas ē vtrū oratio sit spēs quāritatis discre
te. Ad istā difficultatē rīdetur diuersimode. Qui
dam. n. dicūt q̄ oratio nō est spēs quāritatis disti
cta distinctione formali a numero. sicut simitas
a curuitate. ita q̄ numerus dicit multitudinē di
cretorū. z oratio dicit talē multitudinē i determi

De q̄titate

nata mā. s. in voce plata. s. limitas dicitur curuita
tē in determinata mā. s. in naso. Et ad aristoteles di
cūt q̄ ipse loq̄bat̄ fm opinionē tūc famosā z nō ēz
suā ppam opionē qz vt dicit cōmentator Aristot. in
logicalibus n̄ rēphēdit opionem falsā antiquoz p
pter eius iuuētutē: sed i pbia z methaphysica dūz
deuētus ē in expientia rēphēdit falsas opiones.
Et hoc cōfirmāt p aristot. 5. methaphysice diuidētē
q̄titatē in multitudinē z magnitudinē. z subdiui
dit magnitudinē z nō multitudinē. quare ibi vide
tur q̄ mltitudinis nō sit nisi vna spēs. Aliq̄b⁹ ē rōnī
bus pbat̄. qz oīs q̄titas discreta denoiat substan
tiā quorā. s. oīo nō denoiat oīonē quorā. q̄ oīo nō
est q̄titas discreta distincta a nūero z pbat̄ mior
qz oīo ē mēsurā sillabe breuis vlt̄ lōge. s. sillaba
nō ē substantia. ergo seq̄t q̄ oīo nō ē mēsurā substan
tie. Preterea oē accīs p̄dicatur denoiatiue de p
ma substantia dū tñ in cōcreto significatur. s. fm n̄
pōt p̄dicari de pma suba. ergo oīo nō ē q̄titas di
screta. Et iste mod⁹ dicēdi est valde p̄babil̄. Alius
modus dicēdi est q̄ oīo ē spēs q̄tītatis distincta
a nūero z tpe vt dicit auctor z ēt aristot. Et q̄ disti
guatur a tpe p̄z. qz tps est mēsurā cōtinua. oīo h̄o
discreta. Itē tps mēsurat motū. oīo oīo nō s̄ m̄su
rat vocē p̄ferentis. Sed q̄ distiguit a nūero p̄z
distigūdo. qz duplex ē multitudo sonoz disticto
rū i oīone plata. nā quoddā ē quorūdā distictoz
acceptoz in se z p modū permanētū. alia ē disti
ctoz sonoz cū succēssioē vni⁹ ad alterū. z talis vo
catur oīo. Et s̄ succēssio sit oīa mālīs circūlogī
tñ oīam formālē. Et ad argumēta alterius opio
nis r̄ndetur negando minoz. qz s̄ oīo q̄ ē q̄titas
nō habeat cōcretū v̄sitatū pp penuriā terminoz tñ
p̄hibz qn possēt p̄dicari si haberet cōcretū v̄sitatū.
Immo argumēta eoz deducūt ad oppositū. z h̄i
oīs q̄titas discreta denoiat substantiā quorā vlt̄ p̄
dicatur denoiatiue de pma substantia. sed oīo ē q̄
titas discreta qz fm eos nō distiguitur a nūero. q̄
oīo denoiat subam quorā. vel p̄dicatur denoiatiue
de pma substantia qd̄ ipi negāt. z sic argumēta ipo
rū cōcludūt i ipsos. Et ad aristot. dicitur q̄ verū est
q̄ nō subdiuidit multitudinē. sed loc⁹ ab auēte nō
tenet negatiue. z ibi exp̄sse pbat oīonē ēē spēm q̄
tītatis distinctam a nūero z sic patent rōnes ab
vtraq̄ parte.

Sed contra p̄dicta arguit̄ p sic. oē p̄dica
mentū h̄z vñū modū p̄dicā
di de pma substantia. sed q̄titas nō h̄z vñū modū
p̄dicādi de ipa. ergo nō ē vñū predicamētū. ¶ z
arguit̄ sic. nūerus nō est ens absolutū ergo nō est

spēs q̄tītatis. aīa p̄batur qz nūerus ē multitudo
sed multitudo ē relatio cū multū sit respectiui. q̄
nūerus nō est ens absolutū. ¶ 3. arguitur sic. oē
accīs h̄z vñū subm. sed numerus nō h̄z vñū subz
ergo nūcr⁹ nō ē accīs. ¶ 4. arguitur sic. oīo vt h̄
accipitur ē solū mēsurā vocis plate: sed vox pla
ta nō ē substantia. ergo oīo vt hic sumit̄ nō ē mēsu
ra substantie. z per oīs est quantitas.

Ad ratiōes Ad p̄mā dī concedēdo ma
iorem z negādo minozē qz
habet vñū modū p̄dicandi fm rem. s. p̄dicari in q̄
tū. z ille modus diuiditur in duos modos p̄dican
di spāles. s. in quorū. z in aliū modū p̄dicandi cui n̄
est nomē impositiū. iō loco illius accipim⁹ modū p̄
dicādi generalē. s. modū p̄dicādi in q̄tū. ¶ Ad se
cūdā dī negando aīa. z ad p̄bationē dī q̄ multus
accipitur dupl̄r. vno mō sūdamētatr. s. p̄ illo qd̄
est multū. z sic multū nō ē relatiui. alio mō accipi
tur p̄spectu ad aliud z formāl̄. z sic multū est
relatiui. z multitudo ē relatio. ¶ Ad tertiā dī q̄ n̄
oīo omne accidens habere vñū subiectū nūero s̄
sufficit q̄ habeat vñū subiectū aggregatione. iō n̄
ē incōueniens q̄ maior sit vñitas in accīte q̄ i su
biecto. ¶ Ad q̄rtā dī concedēdo maiorē z mino
rē. sed distiguit. vlt̄ primo z per se z sic conceditur:
vlt̄ ex oīti z sic negatur. z etiam quia illud quod ē
mēsurā accidentis est mēsurā illius in quo ē ta
le accidens. z etiam non est de ratione quantita
tis q̄ sit mēsurā substantie. sed q̄ si diuisibilis in
pres q̄z quelibz apta nata ē ēē hoc aliquid.

Quantitatis cōtinue alia linea. alia su
perficies. alia corp⁹. alia tēpus. alia lo
cus. vnde quinqz sūt spēs ei⁹. q̄ aut li
nea sit quātitas cōtinua p̄z. qz pres eius
copulant̄ ad aliquē terminūz cōmunē
puta ad pūctum. z partes superficiē
ad lineam. partes corporis ad superfi
ciem. partes autem temporis ad nunc
vt preteritum z futurum ad presens.
partes autem loci ad eundem terminū
copulantur ad quē corporis p̄ticule.

¶ Circa hunc textum notandum est primo q̄ de
terminato de quantitate discreta: consequenter
auctor determinat de quantitate continua ipsa
sic diffiniens. Quantitas continua ē illa cuius p
tes copulantur ad aliquē terminū cōm qui ē p̄n
cipium vñius z finis alterius. Et diuiditur in has

Tractatus tertius

spēs. s. in lineā superficiē corpus tps & locū. Cuius
diuisionis sic habet sufficientia. qz ois quantitas ē
mēsurā substantie. vlt ergo ē mēsurā intrinseca vlt
extrinseca. si intrinseca hoc ē duplr. qz vel mensurat
fm vna dimēsiōē vlt fm plures. Si fmū: sic est li
nea. Si 2^m hoc ē duplr. qz vlt mēsurat fm duas di
mensiōes & sic ē superficies: vlt fm tres & sic ē corp^o.
Si sit mensura extrinseca hē duplr. qz vlt mēsu
ra durationis & sic ē tps. vel magnitudis & sic ē lo
cus. Unā linea diffinitur sic. est lōgitudo sine latitu
dine & p̄fūditate c^o extremitates sūt duo pūcta. li
nea enī imaginarie cātur ex fluxu pūcti in lōguz.
iō linea a fluxu pūctibz lōgitudinē. Et qz fluxus
pūcti a pūcto icipit & in pūctū terminat. iō extrē
tates linee sūt duo pūcta. Qz ūs at linea nō sit sine
latitudine & p̄fūditate. tñ n̄ icludit latitudinē & p̄
fūditatē i sua diffinitōe. iō bñ dcm ē sine latitudine
& p̄fūditate. Qz at linea sit q̄ntitas p̄z. qz mēsurat
substātiā. Et qz sit cōtinua p̄z. quia ptes eius termi
nant ad aliquē terminū cōm. s. ad pūctū. in linea
enī sūt duplicita pūcta. quedam sunt i actu. & sūt il
la q̄ terminant lineam. alia sūt i potentia & sūt illa
que cōtinuāt eā. Unde linea pōt capi duplr. vno^o
p illa re q̄ vna dimēsiōē mēsurat. & sic linea non
ē q̄ntitas qz de ipā p̄dicatur denotatiue vt dicen
do linea ē quanta. alio^o capitur p illa dimēsiōe
vnica q̄ mensurat illā & sic linea ē q̄ntitas. Et si
q̄ratur quare ponūt pūcta i linea cū ex ipis n̄ po
nat. R̄ndetur qz necessario ponūt ad cōtinuādā
vlt fmīādā ipām lineā qz illa pūcta nō sūt linea s̄
solū se hñt p modū p̄ncipij cōtinuātis ptes linee
vel terminantis ipām lineam.

Secundo sciēdū ē qz superficies ē lōgitudo
cū latitudie & sine p̄fūditate
cuius extremitates sunt due linee. Ratio huius ē
qz superficies causatur ex fluxu imaginario linee in
latū. ergo superficies est lōgitudo cū latitudine. & qz
ille fluxus incipit a linea & finit in linea. ideo extre
mitates eius sūt due linee. Copulātur aut partes
superficiē ad lineā i potētia. Et sicut i linea sunt du
plicita pūcta. s. in actu & i potētia sic etiā in superficie
sūt duplices linee. s. i actu & i potētia. ¶ Cōsequē
ter auctor ponit diffinitionē corporis q̄ est. Corp^o
est lōgitudo cū latitudine & p̄fūditate cuius extre
ma sunt due superficies. Corpus. n. imaginarie cau
satur ex fluxu superficiē in p̄fundū. ideo a superficie
habet latitudinē & lōgitudinē. & a fluxu superficiē in
p̄fundū habet p̄funditatē. Et qz ille fluxus icipit
a superficie & terminat i superficie. ideo extremitates
sunt due superficies in actu. Copulātur aut partes

eius ad superficie in potētia. Et qz superficies & corp^o
sunt q̄ntitates p̄z qz sūt mēsure substantie. Qz aut
sunt cōtinue p̄z qz partes eius copulātur ad aliquē
terminū cōmunē. Unde corpus capit duplr. Uno
modo p substantia que apta nata est plurib^o dimē
sionibus mēsurari & sic corpus ē de genere substā
tie & nō est quātitas. Alio modo capit p illa trina
dimēsiōe qua mēsuratur ipa substantia & sic est
quātitas. Unde eo modo quo be species diffinitē
sunt nō sunt pprie notificate p tales diff. nōdēs cū
ipē sint negatiue. tñ pōt dici qz tales negatōes sun
dātur in affirmatione & etiā hoc mō habēt diffiniri
a metaphysico cū pprie debēt diffiniri sicut diffi
nit philosophus ipas i q̄nto metaphysice. linea est
quātitas diuisibilis fm vnū. superficies est q̄ntitas
diuisibilis fm duo. & corpus fm tria. Vel sic. linea
est quātitas mensurans fm longū tantū. superfi
cies fm longitudinem & latitudinē. & corpus fm
longitudinē latitudinē & p̄funditatē.

Tertio Sciendum est qz consequenter au
ctor determinat de quantitate que
dicitur mensura extrinseca eo qz talis mensura nō
erit subiectiue i suis mēsuratis. Et sunt due spēs
scilicet tēpus & locus. tēpus enī non est in rebus
tpalibus quas mēsurat s̄ est in p̄mo mobili. & loc^o
est in locante & non locato qd mēsurat. Et diffi
nitur sic. tēpus est mēsurā motus fm prius & po
sterius. i. tēpus est mensura p̄oris & posterioris in
motu. Qz autē tēpus sit quātitas p̄z. qz est mēsu
ratiuum substantie. duratōes enī i substantiāz men
surantur tpe. Et qz sit cōtinua probat quia par
tes eius copulant ad aliquē terminū cōēs scilicet
nunc indiuisibile. preteritum enim & futurū copu
lantur ad ipm indiuisibile siue ad nūc quod est fi
nis p̄teriti & p̄sens futuri. Unde tēpus non habet
eē nisi i successione & de genere successiuo quoz
partes nō possūt remāere simul i eē. ergo eē vni^o
repugnat eē alteri^o. ¶ Cōsequēter auctor deter
minat de loco ponēdo qz sit quātitas qz est mēsu
ra locati. Et qz sit quātitas cōtinua patet. qz partes
eius copulant ad aliquē terminū cōm scilicet ad
eundē terminū ad quē p̄ticle corporis copulant
¶ S̄tra hoc istatur. loc^o dicitur relatiue ad loca
tum. ergo locus non ē q̄ntitas. Secundo. particu
le corpis & loci non finitū ad aliquē terminum
cōm ergo text^o est falsus. ajs. p̄batur. qz p̄ticle
corpis terminantur ad superficiē & particule loci
non. quia locus est superficies & ptes superficiē non
terminātur ad superficiē. ¶ Pro solōe est aduer
tendū qz locus habet aliqd matiale & illud est vlti

De quantitate

ma superficies corporis continetur. h3 etiam aliqd forma
le et illud est immobilitas vt dicitur quarto physicoru.
His dictis ponunt aliq dicta. Primus est qd loc⁹
formati cap⁹ nō est spēs q̄tatis continue. Proba
tur p aristotele qnto methaphysice qui nō enume
rat locū iter spēs q̄tatis. vbi commentator ponit
rōnem quare aristoteles obmisit locū dicens qd lo
cus nō est q̄tatis fm opinionē aristotelis s3 tantū
fm opinionē famosā quā insequitur in pdicamentis.
Secūdm dictū est qd partes loci nō pnt copulari
ad eūdē terminū cōm ad quē partes corporis ter
minantur. et hoc pbat scda rō imperfecta. Terc
tiū dictū est qd loc⁹ materialiter accept⁹ non est spēs
q̄tatis continue distincta a superficie. pbat qz
locus est superficies vltima corporis continens vt dicitur
quarto physicorū. Sed qd dicendū est ad auctore et
aristotele qd pbat locū eē spēs quantitatis continue.
ad hoc rōdetur qd nō loquūtur fm opinionē ppi
am s3 fm opinionē ponētiū locū eē spatiū equale
locato. et fm illā opinionē h3c oīa eēt vā. s3 h3c
opinio reprobat quarto physicorū.

Sed cōtra p̄dicta arguit primo sic. p̄se
ctū et ip̄sectū nō variant spēm
s3 linea superficies et corp⁹ nō differūt nisi p̄ p̄fectus
et ip̄fectus ergo nō differūt spēs. Secūdo arguit
sic. Linea superficies et corp⁹ nō sūt accīdia. ergo
nō sūt q̄tates. an̄s p3. qz dē accīdēs habet sub
iectū sibi adequatū. s3 ista nō sūt h3. quod p3 qz nō
dabile est sub3 qd nō hēat longitudinē latitudinē
et pfunditatē. Tercio arguit sic. Tēpus est q̄ti
tas p accīdēs fm p̄h3 quinto methaphysice. s3 nul
lūm gen⁹ p̄dicat de sua spē p accīdēs. ergo tēpus
non ē spēs q̄tatis. Quarto arguit sic. tēpus ē
quantū p motū. ergo si tps eēt q̄tatis a fortiori
mot⁹. et per oīs eēt sex spēs q̄tatis continue. an̄s
patet. qz tempus est mensura motus.

Ad rōnes Ad p̄mā dī qd p̄fectus et ip̄
fectus in eadē spē non variāt
speciē. s3 tātū p̄fectū et ip̄fectū. s3 bene diuer
sis spēsbus. Ad secūdā negetur anteccedens. et
ad p̄bationē negat maior. qz nō o3 qd dē accīdēs
habeat subm adequatū sic qd in eodē subo nō sint
alia accīdētia. Ad terciā dī qd tps nō ē quanti
tas sic qd p accīdēs p̄dicatur de tpe. imo p se et in p̄
modo dicēdi p̄dicat de ip̄o. sed sic dī p accīdēs
qd tps h3 eē ab alio. i. a motu et mobili et dependet
ab illis in gñe cāe materialis et efficientis. Ad
quartā dī distinguēdo antecedēs vel qd tempus
sit quantū per motū in genere cāe formalis. et sic ne
gatur. vel in genere cāe efficientis et sic concedit.

quāuis tamē videt de mente aristotelis quīro me
thaphysice qd mot⁹ sit spēs q̄tatis vt videbūt.

His visis dicendū est de cōmunitatib⁹
q̄tatis. Prima cōitas est. q̄tati
nihil ē cōtrarium. vt bicubito tricubito
vel superficiei nihil ē cōtrariū. qz cōtrari
etas primo iest q̄litas non oibus sed
quibusdam. q̄tatis autē nō est quali
tas. quare sequit qd cōtrarietas non est
in q̄tate. Item q̄tatis non susci
pit magis neqz minus. Non enī vna li
nea ē magis linea q̄ alia nec numerus
ternarius ē magis numerus q̄ binari⁹
et sic de alijs. Itēz p̄p̄iū ē q̄tati p3
eā equale vel icquale dici. vt vn⁹ nume
rus est equalis vel inequalis alteri nu
mero. et vnum corpus est equale vel
inequale alteri. et vna linea est equalis
vel inequalis alteri lineae.

Circa hunc textum notandum est primo qd de
terminato de quantitate secundum se et absolu
te. hic consequenter auctor determinat de ea quā
tum ad eius proprietates que sunt tres. Qua
rum prima est. quantitati nihil est contrarium qz
contraria sunt forme actiue et passiue adinuicem
sed quantitates non sunt forme actiue et passiue.
ergo q̄tates non sunt contrarie. potest tamen
dupliciter intelligi qd quantitati nihil est contra
rium. Uno modo qd nihil sit ei contrarium per ac
cidens. et sic in quantitate reperitur contrarietas
quia superficies alba per accidens contrariatur
superficieī nigre. Alio modo potest intelligi qd ni
hil contrariatur ei per se accipiendo contrarieta
tem pro repugnantia duarum differentiarum
idem genus diuidentium. vel pro repugnantia
p̄uacionis et habitus. vel etiam pro repugnantia
perfecti et imperfecti. et sic in quantitate reperitur
contrarietas. Si vero capiatur contrarietas pro
prie pro repugnantia formarum actuarū et pas
suarum sic in quantitate non est contrarietas. et
hoc modo accipitur contrarietas in predicta pro
prietate. Consequenter auctor ponit secūda
proprietatem que talis est. Quantitas non susci
pit magis neqz minus. Patet. quia vna linea nō
ē magis linea q̄ alia. nec vna superficies ē magis su
p̄ficies q̄ ali. neqz magis q̄tatis q̄ linea q̄uis

Tractatus tertius

vna sit maior & alia minor. Un magis & minus & maius & minus differunt. qz suscipere maius & minus ē suscipere maiorem extensionem vel minorem partium q̄ntitatis. ita q̄ illud ē maius qd̄ est plus extēsum. Suscipere aut magis & minus ē in suo pprio ēē & subali pfici & iperfici. Et q̄uis q̄ntitas suscipit maius & minus vt dictū est: tamē nō suscipit magis & minus. Sūt autē iste due pprietates pprie q̄ntitati se cūdo modo eo q̄ conueniūt omni q̄ntitati sed nō soli.

Secundo sciēdū est q̄ tertia pprietas q̄ntitatis est. Proprius est q̄ntitati fm eā equale & inequale dici vt patet ex cōi vsu loquēdi. cū. n. aliqua duo eiu dē sūt q̄ntitatis dicim⁹ q̄ sunt equalia. cū vero sunt diuersarū q̄ntitātū dicimus ea esse inequalia. Equalitas. n. & inequalitas sunt relatiōes fundate in q̄ntitate. Unde in p̄dicta pprietate bec p̄positio fm pōt dicere duplicē habitudinē. vno mō pōt dicere habitudinem cause formalis. ita q̄ sit sensus. ppriū est q̄ntitati fm eā formaliter egle & inequale. sed hoc ē falsū. qz fm q̄ntitate nō dicimur equales formaliter cū equalitas sit relatio qua formalit̄ dicimur equales. Alio modo pōt dicere habitudinē cause efficiētis & sic est vep q̄ dicimur f3 q̄ntitatē egle vel inegle effectiue. Unde aduertēdū ē q̄ equalitas vel inequalitas nō est passio q̄ntitatis. qz ois ppria passio est idē realit̄ cū suo subo f3 egle vel inequalitas nō ē idē realit̄ cū suo subiecto. f. cū q̄ntitate ergo seqtur q̄ non est ppria passio q̄ntitatis. minor p3 qz q̄ntitas p se ponit̄ in diuersis p̄dicamētis distinguuntur realit̄. sed equalitas & inequalitas reponit̄ in p̄dicamēto relatiōis & nō q̄ntitatis. ergo distinguuntur realit̄ a q̄ntitate. Sed qd̄ dicēdū ad auctore & Aristotē dicētes q̄ egle & inequalitas est passio q̄ntitatis. Dicatur q̄ voluerūt solūmodo p egle & inequalitatē circūloqui ppriā passionem q̄ntitatis. & posuerūt actū p aptitudinē. ideo conuenit q̄ntitati qz fm eam aptitudinalit̄ dicat egle vel inegle. & talis relatio aptitudinalis nō distinguitur realit̄ a suo fundamento qz implicat contradictionē q̄ sit quātitas & q̄ nō sit talis aptitudo ad dici equale vel inequale.

Tertio sciēdū est q̄ p̄ter has diuisiones habitas de quātitate est vna alia talis. Quātitatū alie sunt q̄ntitates p se & alie p accidēs. Unde q̄ntitates p se sunt ille de q̄bus ias determinatū ē & habēt directe poni in p̄dicamēto q̄ntitatis. Sed q̄ntitas p accidēs est illa que nō habet p se reponi in p̄dicamēto q̄ntitatis. sicut albi ē q̄ntitas p accidēs. qz q̄nta fuerit sup̄ficies tāū albi fore dices. ergo si sup̄ficies est lōga & lata vel mēsurat fm lō.

gitudine & latitudine sic etiā albi erit lōgū vel latū. S3 hoc qd̄ est ēē lōgū & latū nō est de rōne albi q̄uis repugnat sibi ēē sine q̄ntitate. & ideo albi est q̄ntitas p accidēs qz ē mēsurā substātie p sup̄ficiē. qz nō dicim⁹ albi ēē lōgū vel latū nisi qz sup̄ficies ē lōga vel lata. & sūt nō dicim⁹ actionē esse lōgā nisi qz ip̄s i quo fit talis actio ē lōgū. ¶ Et si arguat q̄ albedo idētificat realit̄ q̄ntitati. qz illa nō distinguit realit̄ q̄ nō pōt separari & separatim cōseruari. f3 albedo & q̄ntitas sunt h3 ergo nō distinguitur realit̄. Ad hoc dicitur q̄ ppter distinctionē realē tāū ali quoz non valet iſſeri possibilitas separationis qz adhuc illo stāte ip̄a habēt necessariā depēdētiā ad iuicē. & pbatur q̄ distinguātur realit̄ qz que sunt in diuersis p̄dicamētis distinguuntur realit̄. sed albedo & sup̄ficies sunt in diuersis p̄dicamētis. ergo distinguuntur realit̄. maior ē nota ex p̄mo posterior. & minor per se est manifesta. ergo conclusio vera.

Sed contra p̄dicta arguitur p̄mo sic. locus sursum & locus deorsū contrariant̄ cū sub eodē genere maxime distāt. ergo in quātitate est contrarietas. ¶ Secundo arguitur sic. inequale suscipit magis & minus & tamē inequale est quātitas. ergo quātitas suscipit magis & minus. ¶ Tertio arguitur sic. equalis dicitur f3 virtutē & ieq̄lis. ergo bec pprietas conuenit alijs a q̄ntitate. antecedēs patet qz hoies potētes portare idē pōdus dicitur egle virtutis. ¶ Quarto arguitur sic. i q̄ntitate est motus. ergo i q̄ntitate est cōtrarietas. cōtra patet qz ois motus sit de cōtrario in cōtrariū.

Ad rationes Ad p̄mā negetur antecedēs. & ad pbationē distinguitur cōtra. vel q̄ maxime distāt distātia formali & sic negetur. vel locali & sic cōceditur. modo illa distātia nō sufficit ad cōtrarietate. ¶ Ad secundā dicitur q̄ equale vel inequale accipiunt̄ dupl̄r. Uno modo pro fundamēto & sic egle & inequale suscipit magis & minus. Alio modo accipitur formalit̄ pro ip̄a egle & hoc modo nō suscipit magis & minus. ¶ Ad tertiā negetur antecedēs. & ad pbationē distinguitur cōtra. quia duplex est equalitas. Quedā ē equalitas molis siue magnitudinis. Alia est equalitas virtutis. & a prima res dicitur equalis fm talem equalitatē molis vel magnitudinis. ab equalitate vero virtutis bene dicunt̄ aliq̄ equales equalitate. hic autē accipit equalitas pro equalitate molis & nō pro equalitate virtutis. ¶ Ad quartā cōcedit̄ antecedēs & distinguit cōtra vel capiēdo cōtrarietatem proprie & sic negat̄. vel generaliter & sic concedit̄. vt visum est in primo notabili.

De predicamento ad aliquid vel relatione

Aliquid vero talia dicuntur quod aliis dicuntur vel quomodo libet aliter ad aliud ut duplum dimidium duplum. et dimidium dupli dimidium. pater filij pater. filius patris filius. maius minore maius. et minus maiore minus. vel secundum habitudinem alius casus ut similis simili similis. vicinus vicino vicinus. Relativorum tres sunt species. quod dicitur secundum equiparantiam ut quicunque eodem nomine dicuntur ut similis simili similis et equalis equali equalis. et vicinus vicino vicinus. Alia secundum suprapositionem dicitur ut duplum triplum quia ista supraponuntur aliter sic dominus seruo supraponitur. Alia vero secundum suppositionem ut servus domino supponitur. et filius patri. et dimidium duplo. duplo dimidium.

Circa hunc textum notandum est primo quod determinato de quantitate auctor determinat de relatione. Et quibus ordine perfectio quantitas precedit ad aliud eo quod quantitas est ens absolutum ad aliud vero respectivum. et etiam multe relationes fundantur in quantitate. tamen auctor noster doctrinam Aristotelis. in sequens prius determinat de ad aliud quod de quantitate. Cuius ratio est quia ut communiter de pluribus relationibus fundatur super quantitate et quantitate est super quibus aliis predicamentis. relationes autem habent cognoscere fundamenta et terminos ideo ordine doctrine ad aliud sequitur quantitate et precedit quantitate. **C**uius predicamentum convenienti? noiaur huius nomine ad aliud quod huius nomine relatio vel huius nomine relativum. Et ratio est quia nam eorum que sunt in predicamento est esse dependentes ad aliud tamquam ad terminum sed ratio de dependentia. magis explicite significatur per ad aliud quod per relationem vel relativum eo quod hoc propositio ad significat dependentiam. et huius nomen aliud noiativum casus significat terminum illi dependentie. Et quibus rei veritate ad aliud non sit predicamentum cum sit quoddam complexus vel ens per accidentem. tamen circumscribimus nobis aliud predicamentum gratia cuius diffinitur in textu sic. Ad aliud vero talia dicuntur quicunque huiusmodi quod sunt aliorum dicuntur. i. referunt. vel quomodo libet aliter ad aliud. Que diffinitio huiusmodi sic exponi. talia id est illa dicuntur ad aliud id est referunt ad aliud. quicunque id est quod hoc ipsum quod sunt aliorum. dicuntur id est referuntur ad aliud subbitudine obliqui casus ut genitivi dativi accusativi vel ab-

lativi. Convenit autem relativis hec diffinitio tam secundum esse quam secundum dici. Unde relativum secundum dici est quod de suo principali significato non importat relationem. Relativum vero secundum esse est quod de suo principali significato et totali importat relationem. Et est duplex. nam quoddam est relativum secundum esse reale quod. scilicet potest esse circumscripto opere intellectus. Aliud est rationis quod scilicet de principali significato importat relationem que dependet ab intellectu secundum esse et consuari sicut sunt secunde intentiones. Relativum autem reale est duplex. quoddam est aptitudinale sive fundamentale et tale semper requirit terminum in aptitudine et predicat de suo fundamento necessario et per se non differt realiter ab eo. Aliud est relativum actuale quod. scilicet importat relationem que requirit actu fundamentum et terminum et tale predicat contingenter de suo termino. Et illud adhuc est duplex quia quoddam est extrinsecus adveniens. Aliud est intrinsecus adveniens. Unde relatio intrinsecus adveniens est que necessario ponitur positis fundamentum et termino in quacunque distantia ponatur. ut positus duobus albis in quacunque distantia immediate surgit relatio que est similitudo. Et de intrinsecus adveniens quia in se habet naturam fundamenti et termini. Relatio vero extrinsecus adveniens est que non necessario ponitur positis fundamentum et termino sed aliud aliud requirit ut posita potentia activa ignis et potentia passiva stuppe non immediate ponitur actio sed adhuc requirit approximatio adinvenit.

Secundo sciendum est quod ad hoc quod aliquid relativum sit in hoc predicamento reponibile requiritur primo quod sit relativum secundum esse. Secundo quod importet relationem realem. Tercio quod illa relatio sit actualis. Quarto quod sit intrinsecus adveniens. Quito quod a suo fundamento realiter distinguitur. Per primum autem excluduntur omnia relativa secundum dici. Per secundum vero omnes secunde intentiones. Per tertium omnes relationes fundamentales sive aptitudinales. et tales sunt eiusdem predicari cum suis fundamentis. Per quartum autem excluduntur sex ultima predicamenta que importat relationes extrinsecus advenientes. **C** Relativa autem in textu dividuntur sic. Relativorum alia sunt equiparantie. alia suppositionis. alia suprapositionis. Cuius divisionis ratio est quia omnia relativa important respectum. vel ergo important respectum equalitatis et sic sunt relativa equiparantie. alia inequalitatis et hoc est dupliciter. quia aut dicunt respectus superioritatis et sic sunt relativa suprapositionis. vel respectus inferioritatis et sic sunt relativa suppositionis. Unde relativa equiparantie sunt que eodem nomine noiantur ut

Tractatus tertius

filis et filie. Relatiua vero suppositio sunt illa que importat
superioritatem ad sua correlatiua sic pater dominus et sic de
alijs. Relatiua vero suppositio sunt illa que importat inferiori-
tatem respectu suorum correlatiuorum sicut filius et filius.
Oportet autem relatiua que non importat superioritatem vel inferiori-
tatem ad sua correlatiua diuisi in relatiua cognate. His
decisio inferi quod relatio intrinseca adueniens est generis generalis-
simum. Probatur quod sit generis quod predicatur de pluribus
demonstrantibus specie ergo est generis. Et quod sit generalissimum per quod
illud est generis generalissimum quod non est aliud generis superue-
niens. Item relatio intrinseca adueniens est hoc ergo est genus
generalissimum. minor per quod nihil predicatur de relatione
quod dicitur nisi ens. Item ens non est generis ergo non est aliquid ge-
nus superueniens. et inferitur quod nulla relatio extrinseca
adueniens nec est ratio nec relatio realis transcendens
est in predicamento relationis. quod relatio intrinseca adueni-
ens nec est generis generalissimum nec predicatur essentialiter de
istis relationibus. igitur non sunt in predicamento relationis. Ex
de relatione transcendenti sic identitas et diuersitas que non
sunt aliter determinati generis quod idem et diuersum di-
uidunt ens et quodlibet genus entis.

Tertio sciendum est quod iuxta predicamentum aliquid dif-
ficultates. **C**apitulum primum est. utrum relatio sit ens
ex aia. Et videtur quod non. quod relatio non est nisi operatio
vni ad alterum. sed talis operatio non est nisi in intellectu et
ab intellectu operante. Item non est ens reale item ens in aia. In
oppositum est philosophus quanto magis. quod diuidit ens in decem
genera quorum vnum est relatio. Pro isto dubio est notandum
quod de diuisionibus duo modi dicendi. primum modus
est quod omnis relatio est ab aia fabricata. et probatur sic. quod non est
ponenda pluralitas sine necessitate. item omnia entia prout
equi bene saluari non ponendo tales respectus propter aia sic
ponendo. Item tales non sunt ponendi propter aiam et sic dicunt
quod omnis relatio est ab aia causata. Sed istud decem non potest
stare in veritate. probatur. quod sic ens diuiditur in ens in aia et
ex aiam. ita relationes diuiduntur in relationes reales et
rationes. item prima diuisio non potest stare si poneretur omnia entia
omnino esse ab aia fabricata. Item nec est. Item illud quod cognos-
citur per sensum est reale. item relatio est hoc. nam distantia solus a
terra est relatio. stat autem quod potest cognosci per sensum ergo est
Item productio rei vel esse realis aliogeni intellectus omnia pro-
duceret. item productio termini est relatio ergo relatio est ens
reale et non ratio. Item quicunque aliquid diuisum est ex aiam di-
uidetur in ens ex aiaz. item ens quod secundum se est reale diuiditur
in decem genera ergo est. Ex istis rationibus potest aliter modus
dicendi. scilicet quod relatio est ens ex aiam: quia decem predica-
menta sunt decem respectu prima principia quorum relatio est vnum
ergo est. Et ad argumentum in contrarium dicitur quod duplex est
operatio. vna est actualis quam facit intellectus componendo
vnum alteri et illa dependet ab intellectu compa-

rate. alia est operatio formalis que surgit ex formalibus
rationibus extremorum et illa est in re preter compositionem
intellectus. **C**apitulum secundum est. quid intelligit auctor
per hoc quod in diffinitione relationum ponitur vel quodlibet
alter ad aliud. Ad hoc respondetur quod intelligit relationum
referri ad aliud sub habitudine genitui casus vel
cuiuscunque alterius. Vnde quoniam aliquid predicatur de ali-
quo in recto illud non est nota relationis vel cum ob hoc
est hoc. sed nota relationis secundum hoc fieri per obliquum vel per
filium patrem. filium patris filium. Sed forte videtur quod illa
diffinitio conueniat relationibus rationis cum totum esse earum
sit ad aliud se habere sub habitudine obliqui casus. Ad
hoc respondetur quod predicta diffinitio non conuenit ipsis. quod ta-
les proprie non dicitur ad aliud cum aliud sit deus entis et vi-
cat diuersitatem essentialis. item tales relationes non sunt en-
tia cum habeant solum esse per operationem intellectus. ergo
sequitur quod proprie non dicitur ad aliud quod ens non est aliud
a non ente. quare predicta diffinitio non ipsis conuenit.
Capitulum tertium est. utrum relatio realis sit eadem
cum suo fundamentum. Ad hoc respondetur quod relatio realis ac-
tualis non est eadem omnino cum suo fundamentum sed distinguitur
reale ab eo. probatur. nulla vniuoca res limitata potest
continere opposita formaliter secundum predictam identitatem. item
eodem fundamentum successive fundatur opposita relationes
formales: quod quia ratio contineret vnam istarum ea-
dem ratione contineret aliam per identitatem realem et
sic idem contineret opposita formaliter. Item fundamen-
tum potest remanere sine relatione. ergo rela-
tio distinguitur reale a fundamentum. autem per quod posito quod
non sit nisi vna qualitas in mundo tunc non est simili-
tudo. et cras generetur alia qualitas eiusdem spe-
ciei tunc erit similitudo: ergo fundamentum potest
esse sine relatione: et per consequens distinguuntur
realiter ab inuicem. **C** Sed contra hoc instatur quod si
hoc sit verum quod relatio sit alia res a fundamento
tunc erit processus in infinitum in relationibus quod
si similitudo sit res alia a fundamento ipsa cum alia
similitudine erit eiusdem sicut due albedines sunt
eiusdem speciei et sunt similes et ita due similitudi-
nes erunt similes: et iterum quereretur de tertia
et quarta et quinta similitudine. **C** Secundo sic. omnes
res realiter ab alia distinctam potest deus facere
sine alia. cum ergo relatio sit res distincta reali-
ter a fundamento videtur quod deus poterit eam a
fundamento separare et sic per seipsum facere. **C** Ad
primam dicitur quod in talibus ponendus est status
in secundo processu. licet enim duo alba sint simi-
lia non tamen due similitudines sunt similes. et si
sint similes seipsas sunt similes. Et quia causa for-
malis non proprie denominat seipsam. et ideo est

De ad aliquid vel relatione

Natus in secundo. Ad aliud dicitur qd omnem res distinctā ab alia et ipsa potest deus potest separare. s3 posteriorē nō. relatio aut posterior ē cōtinenti suo fundamēto. ideo nō potest relationē separare a fundamēto quāvis fundamētū possit esse sine relatione.

Sed contra predicta arguit. Primo sic. partes substantie sunt substantie et tñ dñr ad aliqd. ergo diffinitio cōuenit alijs a diffinito. **Secundo** arguit sic. pānitās ē ad aliqd et tñ nō refert subhabitudine alicuius obligatiōis. non. n. dicim⁹ pānitās filiatiōis pānitās. ergo diffinitio nō est bona. **Tertio** arguit sic. nullū equocū est gen⁹. relatio ē qddā equocū. ergo nō ē gen⁹. minor p3 qd dñr de relatiōe reali et rōnis non vniuoce s3 equo. **Quarto** arguit sic. illa q ponunt supra se iuicē pdicant de se iuicē. sed vñū relatiuū nō predicatur de correlatiuo. ergo nō ponitur supra aliud et per cōs nulla sunt relatiua suprapositionis.

Ad rationes Ad pmas dicit qd l3 partes substantie non sunt relatiua fm cōtinenti relatiua s3 dici. **Ad 2am** dñr q licet pānitās bñ refert i creto quāvis nō i abstracto. etiā pānitās nō ē relatiua sed est relatio et rō referēdi. **Ad 3am** cedit maior et distinguit minor. qd relatio potest dupliciter considerari. vno modo i generali vt dñr tā de relatiōe reali q rōnis tā extrinsecus adueniēte q intrinsecus. et si relatio nō ē vniuoce neq3 genus. alio modo capitur p relatiōe reali intrinsec⁹ adueniēte et tñ ē pdicamētū et gen⁹. **Ad 4am** dñr q dupliciter potest poni aliq fm sub et supra. vno modo fm rōnes subijcibilis et pdicabilis et hoc modo relatiua non ponuntur sub et supra. Alio modo fm rōnem cause et effectus et hoc modo relatiua ponuntur sub et supra.

Post hec sequuntur cōmunitates relationis. Prima est qd cōtrarietas est relationi. vt virtus est contraria vicio cū vtrūq3 eorum sit ad aliquid. hoc autem non puenit omni relationi. duplo enim nihil est contrarium neq3 triplo. Item relatiua suscipiūt magis et minus vt simile dicitur magis et minus simile et similiter inaequale. Sed hoc non cōuenit omnibus relatiuis. duplū enim non dicitur magis et minus duplū. neq3 triplū neq3 pater. Item relatiua dicuntur ad cōuertētiam vi pater filij pater. filius patris filius. Item relatiua sunt simul na-

tura. simul enim sunt duplū et dimidiū pater et filius. Item relatiua posita se ponunt et perempta se perimunt. vt si duplum est dimidiū est et e contra. et si duplus non est dimidiū non est et e contra.

Circa hūc textū notandū est pmo qd hic dñr auctor noster determinat de relatiuis ponendo cōtinentes et proprietates eorū. Et ponit pmo duas cōtinentes quāz pma est. Conuenit relatiuis habere contrariū. p3 qd virtus et viciū sunt contraria et sunt relatiua. ergo habere contrariū cōuenit relatiuis. Quia etiā cōuenit q̄litaribus et nō cōuenit oib⁹ relatiuis. ideo habere contrariū nō est p̄p̄iū ipsis q̄to mō. dicit enim qd nullis relatiuis fm esse cōuenit habere contrariū. et p3 qd illud cuius totū esse est ad aliud quodāmodo se habere et est respectiū et depēdēs nō habet contrariū. qd contraria sunt forme actiue et passiue adiuicē. sed totū esse relatiuorū est respectiū et depēdēs. ideo nullū relatiū fm cōuenit habere contrariū. Relatiua autē s3 dici possunt dupliciter considerari. vno modo quo ad esse absolutū qd est alterius generis. et sic aliquid potest eis esse contrariū. Alio modo quo ad respectus quos includit seu cōnotat et sic nihil est eis contrarium. potest tamē alr dici qd habere contrariū p accidēs cōuenit relatiuis et nō p se. qd vbiq3 potest esse motus ibi est contrarietas. ergo cū in relatiuis nō sit p se motus sed solū p accidēs sequitur qd ad aliqd nō habet p se contrariū sed solū p accidēs. **Secunda cōmunitas** relatiuorū est talis. Cōuenit relatiuis suscipere magis et minus. p3 qd relatiua p se itēdūt et remittūt in suo p̄prio esse vt p3 de equalit̄ simili et dissimili. ergo suscipere magis et minus cōueniūt relatiuis. hoc tamē nō est eis aliquo modo p̄p̄iū. non. n. cōuenit eis solis. sed etiā qualit̄atibus. nec etiam oib⁹ sed solū illis quorū fundamēta suscipiūt magis et minus. sicut enim respectus causatur a fundamēto. sic ad itēsiōē fundamēti sequitur itēsiō relatiuorū. Et quo p3 qd sicut ad aliqd nō est per se et pmo motus. sic ad aliqd nō suscipit pmo et p se magis et minus. tamē bene i ad aliqd potest esse p se motus cū aliqua relatio p se itēdat et remittat. Et hoc nō vult philosophus negare quinto physicoz. sed vult negare solū qd ibi nō est motus pmo et p se. Et qd ibi sit motus p se p3 qd ibi est alia forma a forma absoluta extrinsece acq̄sita et pcedēs de esse ipsefecto ad esse p̄fectū. ergo sequitur qd ibi est p se motus.

Secundo sciēdū est qd dñr auctor potest duas alias proprietates quāz pma ē. Relatiua dñr ad cōuertētiam. Et potest dupliciter exponi

Tractatus tertius

yno. sic. ad eē vni. relatiui segē eē alterius. vt pzi
exēplo text. si pater ē fili. ē. z si filius ē p. ē. z sic
exponit ē p. p. relatiui z. modo. q. z. uenit oī s.
n. soli. nā bō z risibile hoc mō dñr ad conuertentiā. q.
ad eē vni. segē eē alterius. Alio. pōt sic exponi. re
latiua dñr ad conuertentiā. i. referūt ad seiuicē s. mu
tuā dependētiā. s. q. sic vni. p. dīcat de seipō cū obli
q. sui correlatiui ita ē cō. vt sic dñr p. ē filij p. sic ē
dñr filius ē p. filius. z sic exponendo est propriū
quarto modo. Conuenit enim omnibus rela
tiuis z solis. Differunt enim conuersio conuerti
bilitas z conuertētia. q. conuersio ē passio p. p. nuz i q
bus de subo vni. sit predicatū alterius z cō. S.
conuertibilitas ē passio eoz que de seiuicē ē z vtr
p. dīcant vt homo z risibile. Sed conuertētia ē refe
ribilitas s. m. mutuā dependētiā z hoc solū conuenit
relatiuis. C. z. p. p. etas ē. relatiua sūt sūt nā. i. con
uertunt s. m. essendi oīam. vt sic bñ segē p. est s. si
lius ē z cō. p. bat q. sūt sūt nā. q. illa q. posita se po
nūt z p. mpta se p. m. unt sūt sūt nā. z hoc s. vnum
n. sit cā alteri. s. relatiua posita se ponūt z perem
pta se p. munt. z vni. nō ē cā alteri. ergo s. sūt nā.
Relatiua tñ p. m. dupl. accipi. vno mō p. denoia
tis. vt pater z filius p. substantia q. genuit vel q. ge
nita ē. z sic nō oī relatiua eē sūt nā imo vni. pōt esse
prius alio natura z tpe. Alio mō p. m. cap. formatr
siue p. p. se significatis. s. p. ipis respectib. z sic oīa
relatiua sūt sūt nā. ideo hec p. p. etas conuenit oīb.
relatiuis q. uis forte non conueniat solis. ideo ē eis
propria secundo modo.

Tertio sciendū ē q. circa p. d. cā mouent aliq
dubia. Primū ē. vni. relatiuum ba
beat diffiniri per suū correlatiuū. Et vt q. sic. quia
s. m. p. p. b. r. i. u. n. e. s. s. e. est in vtrouq. rōnibus vtrif
q. vtr. ergo diffiniuntur p. se inuicē. Itē cōiter dici
mus pater est res habēs filiū. z filius est res habēs
patrē. z i talibus vni. relatiuū diffinitur p. reliquū
ergo zc. Ad hoc rñdetur dimissa opinione noialū
q. vni. relatiuū nō debet diffiniri p. reliquū. s. vni.
relatiuū debet diffiniri p. suū fundamētū in recto z
p. fundamētū sui correlatiui in obliquo. vnde si ali
quis velit diffinire patrē debet sic diffinire. pater
est animal qd. genuit aliud aial ex suba sua vel ex
suo semine. z filius ē aial genitū ab alio aiali exisē
te ex semine eius exisētis. Et q. relatiuū debeat
diffiniri p. fundamētū z terminū z nō p. suū correla
tiuū. p. bat q. diffinitio debet eē cēntialr. notioz
diffinito. sed vni. relatiuū nō est notius altero cuz
ipā sint simul natura. ergo vni. nō diff. nitur p. reli
quū. Itē si ita esset sequeretur q. idē diffiniretur p.

seipz. oīs est falsuz q. vel est notius seipō. z oīa p.
batur. q. aliquādo idē refertur ad seipz. C. Ad ra
tiones ante oppositū. z primo ad auctoritates p. p.
p. b. r. i. u. n. e. s. s. e. q. illa est diffiniri. vel in p. p. a. for
ma z sic non oportet diffiniri p. reliquū. vel in suis
fundamētis z sic conuenit. Ad aliam dicitur q. tales
declaratōes nō sunt diffinitōes sed sunt quedā no
tificatōes iperfecte. C. Secūduū dubiū ē vtz spēs
ad aliqd. z spēs qualitatis sint disticte. Et videtur
q. nō q. scia virtus doctrina z disciplina sunt i p. dī
camēto ad aliqd. z etiā i p. dīcamēto qualitatis
ergo zc. Et cōfirmatur. nā Aristoteles dicit i p. dīca
mētis q. nihil phibet genus esse ad aliqd. z species
esse de alio p. dīcamēto. vt scia z disciplina que sūt
genera sunt in p. dīcamēto ad aliqd. z gramatica
z musica sunt in p. dīcamēto qualitatis. C. In op
positū arguit q. diuersoz generū z nō subalterna
ti positoz diuerse sūt spēs z dīc. s. spēs ad aliqd.
z q. uatatis non sūt cedē. C. Ad argumētum rñdēt
negādo q. sint in p. dīcamēto ad aliqd. imo sūt in p.
dīcamēto q. uatatis q. de suo significato formali s.
gnificant q. uatāt. Et neget gen. eē de vno p. dīca
mēto z spēm ei. de alio. vñ s. doctrina z discip li
na sint i p. dīcamēto ad aliqd. nō tñ scia z virtus et
viciū. Et dñr vltra q. doctrina z disciplina non
sūt genus ad sciētiā. Et ad Aristo. dñr q. non dice
bat s. m. opinionez propriam sed dubitatie.

Sed contra p. dīca arguit p. p. sic. nul
la forma simplex indiuisibil
bz dñr ad suscipere magis z minus. s. relatiua s.
forme simplices cū sint respect. indiuisibiles. er
go nō sūt sūt magis z minus. C. Secūdo arguitur
sic. cōle non suscipit magis z minus. g. nec simile z
p. oīs male dictū est simile suscipit magis z min.
C. Tertio arguit sic. bō z risibile dicūt ad con
uertentiā z tñ non sūt relatiua. ergo dici ad con
uertentiā nō est p. p. relatiuis. C. Quarto arguit
sic. illa q. opponūt nō ponūt se inuicē. sed relatiua
non opponuntur ergo nō ponūt se inuicem.

Ad rationes Ad primaz dicitur q. nō
est icōueniens q. aliqua
forma manēs eadē s. m. specie possit suscipere ma
gis z min. z etiā habere cōtrarium. nā sicut sūda
mēta relationū possūt itendi. ita etiā relationes sūt
date super ipis. C. Ad secundam negetur conse
quentia quia non est simile de q. uatate z similitudi
ne. quia equalitas sūdat in quantitate que nō su
scipit magis z minus. sed similitudo fundatur i q. u
tate que suscipit magis z minus. ideo similitudo
potest intelligi z remitti z non equalitas. C. Ad

De ad aliquid vel relatione

tertiū negat anō qz conuertentia est passio relatio
rū quibz bñ dicatur conuertibila. qz conuertētia est
referibilitas fm mutuā dependētiā. z hoc solū cō
uenit relatiuis. ¶ Ad quartā dñ qz opposita nō
ponit se iuicē in eodē subo. nñ bñ i diuersis. sic at ē
relatis. n. n. posita se ponit i eodē subo s3 i diuersis

Itē alia diffinitio relatiuoz talis est.
Ad aliquid sūt quibz hoc ipz eē ē ad ali
ud quodāmodo se habere. z hec diffi
nitio est ppria relatiuoz. Itē propriū re
latiuoz est qz si quis diffinitē nouerit
vnuū relatiuoz diffinitē noscet z reli
quū. vt si diffinitē nouerit quid sit du
plum diffinitē noscet id cuius ē du plū
necesse ē enī in vtrorumqz rationi bus
vtriusqz vti.

¶ Circa hūc textū notādū ē p qz cñr pe. hispa.
ponit diffinitionē ad aliqd conueniētē solū relati
uis fm eē z est hec. Ad aliqd xō talia sūt quibus s3
ipz eē ē ad aliqd quodāmo se hñe. Que diffinitio sic
expōitur. illa sūt ad aliqd quoz ppuz eē ē se habē
ad aliud quodāmo. i. fm bñtudine alicui⁹ obliq ca
sus. Et ponitur ibi quibz hoc ipz eē ē ad aliud. ad
vñam relatiuoz fm dici. Sub hac enī diffinitōe
cōphendūtur relatiua fm eē que ad se iuicē referūt
tur relatōe reali. ad quā tres additōes requiruntur sic
pūs dñi est supius. s. qz ābo extrema sint realia: z
pp hoc iter nō entia solū repitit relatio rōnis. z^m
ē qz sint reat⁹ distincta z pp hoc relatio idētitatis
nō ē realis. z^m est qz extrema sint eiūdē rōis z or
dinis z qz surgat ex natura extremoz. z iō rela
tio creature ad creatorē nō est real. non. n. distin
guis reat⁹ a sūdāmēto. Et hoc v3 intelligi de relati
one reali ppissime sūpta. Cōsequēter ex hac diffi
nitōe isert auctor vñā ppetatē illoz relatiuoz di
cēs. Propūm est relatis qz si qs nouerit diff. nite
vñū relatiuoz diffinitē noscet z reliquū. cui⁹ rō ē
qz totū eē relatiuū ē ad aliud se hñe. s. ad correlati
uū. ergo nō pōt cognosci illud relatiuū nisi cogni
to illo ad qd referit. s. si qs diffinitē nouerit vñū re
latiuoz diffinitē noscet z reliquū. Nō est tñ intel
ligendū vt pūs dñi est qz correlatiuū sit de diffini
nitōe relatiui. qz diffinitio prior ē eēntialr diffini
to. s3 vñū relatiuū nō ē not⁹ altero neqz pūs qz ipa
sūt sñ natura. ergo seqt qz vñū relatiuū nō diffinit
p suū correlatiuū. tñ cognitio vno facit pōt cogno
sci reliquū. Et rō ē. qz vñū qd qz relatiuū h3 diffini

ri per suū sūdāmētū z terminū. cū ergo sūdāmen
tū relatiui sit fmīn⁹ correlatiui z cō seqt qz si qs dif
finitē nouerit vñū relatiuoz noscet ptes diffinitio
nis alteri⁹. z sic altez pōt facit cognosci.

Secundo sciendū ē qz accēs absolutū z re
spectiuū dñt adiucē eo qz ac
cidens absolutū tñ h3 vñā depēdētiā. s. ad sub3.
accēs xō respectiuū h3 duplicē depēdētiā. vñā. s.
ad subm inqñtū est accēs. oē enī accēs depēdet a
suo subo. Aliā at depēdētiā h3 ad terminū inqñtū
ē respectiuū. oia. n. respect⁹ est ad aliqū terminū
Et iō oē relatiuū h3 diff. niri p subm sicut sūdāmē
tū positū in sua diffinitōe loco gnīs sicut alia accē
dētia cōcreta. vt si diceretur pater est res hñs pa
tēritatē. h3 etiam diffiniri per terminū siue sūdāmē
tū sui correlatiui positū loco dñe. z hoc inqñtū rela
tiuū. Et quibz relatio semp sit inter duo extrema
tñ nō ē in vtroqz tāqz in subo. sed in vno tāqz i sub
iecto z in alio tanqz in termino.

Tertio sciendū qz iuxta pdictā diffinitōem
mouetur tale dubiū. Vtr ipa cōue
niat solū relatiuis fm esse an etiā relatiuis fm di
ci. Et arguitur p suppositū qz aut illa diuīso re
latiuoz datur p opposita aut n. si nō. n. valet diuī
sio. si sic. ergo relatiua fm dici non sūt relatiua s3
eē. ergo nō sūt relatiua. z sic relatiua male diuidū
tur in illa. Si dicatur qz membra debēt itelligi cū
pēfione tñc sequitur qz relatiua fm dici tñ sunt
relatiua fm dici z nō in reipitate. z ita nō eēt ma
gis relatiua qz nigrū z albu. Preterea alterū mē
bzū diuīsonis. s. fm eē conuertitur cū diuīso. ergo
reliquū superfluit. anō p3. qz idem est hō absolute
z hō fm eē. Sitr idē erit relatiuū absolute z rela
tiuū s3 eē. Ideo atz dicitur qz relatiua nullo mō
diuiduntur in relatiua fm eē z in relatiua s3 dici
qz sumendo mēbra pēfise relatiua fm dici nō sunt
magis relatiua qz homo mortuus sit hō. tñ aliqua
entia sūt relatiua fm esse vt p3: z quedā sūt relati
ua fm dici vt sūt illa qz denotatiue dicuntur z sūt
i alijs generibus z fm aliā habitudiez dñr ad alia.
tñ simplr loquēdo nō sūt relatiua: Jō sic rñdetur
ad dubiū. qz pdcā diffinitio ē conueniens relatiuis. h
pbat. qz illa notificatio de relatiuis ē conueniēs
qz indicat rōnem eoz inqñtum sūt relatiua. s3 noti
ficatio illa est bñiū modi. ergo zc.

Sed contra pdicta arguitur pñio sic. ca
put nō ē vere ad aliquid. z tñ
eē eius est quodāmodo se habere ad aliud. s. ad ca
pitatū. ergo diffinitio illa nō solū conuenit vere
relatiuis. ¶ z arguitur sic. totū eē cuiuslibet accēs

Tractatus tertius

tis ē ad aliū. s. ad subm. ergo si hec diffinitio sit bona oē accēs erit ad aliqd. ¶ 3. arguitur sic. vnaq̃ q̃ spēs d̃z diffiniri per p̃p̃m gen^o z p̃p̃iā d̃fiaz ergo vnaq̃q̃ spēs relatiuoz pōt diffiniri sine fundamēto z termino. ¶ 4. arguitur sic. diuersa entia realr distincta nō hnt sūt cognosci: sed relatiuū z correlatiuū sūt entia realr distincta. ergo nō hnt sūt cognosci: ergo male dcm̃ est q̃ si q̃s diffinite no uerit vñū relatiuoz diffinite noscet z reliquū.

Ad rationes maior z distinguitur minor vñm suū p̃p̃iū ē: z sic neget: vñm suū ē p̃no tatiū z sic ceditur: sed negetur cōia. q̃ p̃p̃iū esse ei^o est absolutū. ¶ Ad 2^{am} d̃f q̃ nihil p̃p̃e dicit ē ad aliqd nisi ē ei^o sit ad aliud tāq̃ ad terminū. Et iō q̃uis ē cuiuslibet accētis sit ad aliqd nō tñ est ad aliud. Vel d̃f p̃p̃ie loquēdo ē accētis absoluti nō ē ad aliqd s̃ ē in alio vt i subo. ¶ Ad tertiaz d̃f q̃ vnaq̃q̃ spēs relatiuoz ex nā rei habet p̃p̃m gen^o z p̃p̃iam d̃fiam. z p̃ cōis possēt diffiniri diffinitōe q̃ditiua per eius cētialia n̄ tam a nob̄ p̃ isto statu. possūt tñ diffiniri diffinitōe data per additamentū que solū datur per sūdāmētū z terminū. z illa nō est simpliciter quiditiua. sed ē q̃ditiua co modo quo diffinire possum^o respectus q̃ditiue. ¶ Ad q̃rtā d̃f q̃ simplr loq̃ndo vñū relatiuoz pōt cognosci sine reliquo tñ cognito vno facili cognoscitur reliquū.

Qualitas ē fm quā q̃les ē dīci
q mur vt s̃z albedinē dīcīmur albi. z secūdu colorē colorati z s̃z iustitiā iustī. Qualitatis quatuor sūt spēs. P̃ria ē hīr^o z dispō. Differt āt hīr^o a dispōne. q̃ hīr^o p̃manētiō ē z diuturnior. vt sūt virtutes z scie. Scia. n. difficillime ē mobilis nisi forte grādis p̃mutatio fiat vel ab egritudine vel ab aliquo h̄mōi circa sciētē. s̄līr de virtute. iustitia. n. vel castitas nō cito de facili p̃mutāt. dispōes vero d̄nr q̃ de facili p̃mutāt vt calor. frigiditas. egritudo. sanitas. vnde habit^o p̄nt dīci dispōnes z nō ecōuerso. illi. n. qui habitū hnt quodā mō sūt dispositi vel melius vel peius ad ea q̃ hnt. dispōnes āt n̄ s̄ hīr^o. vñ hīrus pōt sic diffiniri. hīrus ē

qualitas difficillime mobilis.

¶ Circa hunc textum notandum est primo q̃ cō sequenter auctor determinat de qualitate que in ordine predicamentorum quartum locuz obtinet. ipsam primo sic diffiniens. Qualitas est secundum quam quales esse dicimur. In qua diffinitione subintelligitur forma accidentalis loco superioris. Et hec propositio secundum debet dicere circumstantiam cause formalis. Non enim debet h accipi quale pro q̄li generis quod est materiale neq̃ pro quali speciei. neq̃ pro quali transcendente scilicet pro quali quod sequitur ē rei quia sic omne accidens predicaretur in quale nec isto modo distingueretur contra predicari in quantum vel in quorum vel secundum alios modos predicandi. Sed accipitur hic quale propriissime scilicet pro quali accidentali dicto denotatiue a qualitate quod solum debz dici quale simpliciter. Et predicari in quali hoc modo distinguitur contra predicari in quantum z sic alios modos predicandi. Debet etiam in hac diffinitione suppl. ri. nos substantie dicimur id est denominamur. Sic ergo declaratur hec diffinitio. Qualitas est forma accidentalis secundum quam formam nos substantie denominamur quales simpliciter. quamuis hoc sit posterius z minus notum secundum naturam q̃ ipsa qualitas. tamen est prius z notius quo ad nos. non enim potest qualitas diffiniri per priora z notiora secundum naturam cum sit genus generalissimum ideo cōuenienter describitur per quale quod est eius effect^o. q̃ effect^o q̄litaris ē nobis notior ipā q̄litate. Unde ipius q̄litaris q̄tuor sūt spēs. s. habit^o z dispō nāl potentia vel ipotentia. passio z passibilis qualitas. forma z circa hoc aliquid constans figura. Quaz sufficiētia sic habetur. omnis qualitas qualificat substantiam. ergo qualificat eam ratione materie. z sic est forma. Et circa hoc aliquid constans figura. Talis enim qualitas qualificat substantiam quantum ad materiam. licet effectiue proueniat a forma substantiali. Vel qualificat substantiam ratione forme. z hoc est dupliciter. quia vel qualificat mediantibus naturalibus potentijs. z sic est habitus z dispositio. Vel qualificat eam immediate z hoc dupliciter. q̃ vel ē principiū determinatū opandi z sic ē passio z passibilis qualitas. vel indeterminatū z sic ē naturalis potentia vel ipotentia. potētia. n. ē indeterminata quātū ad actū opandi. Dī aut d̄nr q̃ hec diuisio ē generis i suas spēs immediatas. z quāuis diuisio generis in suas

De predicamento qualitatís

spēs immediatas nō possit ēē nisi in duo: tñ diuisio generis in spēs immediatas pōt ēē in plures cuius modi sunt hec spēs predcē. iō vt dicitur sunt ali que spēs immediate nobis innominate in quas di uiditur hoc genus qualitas.

Secundo sciendū est qd pōt dici z melius qd hec diuisio nō ē pprie in spēs accipiendo pprie spēm. s; i quosdā modos ita qd illi quatuor modi q assignantur i textu sunt quatuor modi accidentales ipsius qualitatís sumpti ex diuersis habitudinib; ad subiectū. Qd autē non sint spēs p; q; impossibile ē duas spēs eiusdē generis abstractiue pdicari de eodē. s; de eadez quali tate i numero pdicantur habit; z dispositio z natu ralis potētia vel ipotentia. s. de colore sumptio fm diuersas habitudines. ergo sequit qd iste quatuor non sunt distincte spēs. maior p; q; omnis diuisio generis i spēs sit p; differētiā formaliter opposi tas. ergo impossibile ē duas spēs eiusdē generis d eodē i numero abstractiue pdicari. de hoc autē ali as magis videbitur. Est ergo prim; modus quali tatis habit; z dispositio q differūt ab inuicē. quia habit; ē qualitas de difficili mobilis a subiecto. di dispositio vero ē qualitas de facili mobilis a subie cto. conueniūt autē eo qd taz habitus q; dispositio di sponit subiecta ad opationē. s; habitus pfecte di sponit. dispositio vero imperfecte.

Tertio sciendū est qd dispositio capitur du pliciter. Uno mō gnāliter p omni qualitate disponēte subiectū siue illa qualitas sit facilliter mobilis a subiecto siue difficulter z sic di dispositio differt ab habitu sicut supius ab inferiori z cōtinet habitū z disponēs ppe dictā. Scdō mō accipit spāliter p qualitate d facili mobili a subie cto q disponit subiectū ipse ad opatōez z sic di stinguūt habitū. Et vt cōter dicitur quāuis dispo sitio z habitus sint duo noia non tñ sunt due spēs s; vna tñ. qz res significata p habitū z dispositōez ē eadē fm eēntiam. z differt solum scdm eē perfe ctum z imperfectum. z ideo habitus z dispositio conueniēter ponūtur vna spēs. perfectum. n. z im perfectū nō variant speciem. potest tñ meli; dici qd habitus z dispositio nō sunt vna species s; sunt vn; modus vt superius dictūz est. Unde sub hoc modo reponūtur generaliter omnes qualitates disponētes subiectum ad opandū mediantib; na turalibus potētijs. quaz quedā sunt corporales vt sanitas robur egritudo z sic d multis alijs. alie sunt intelligibiles quaz quedā sunt acqsite vt sa pientia intellectus prudētia sciētia ars. alie sunt i

fuse vt fides spes caritas: z alie sunt concreate vt spēs rex in mentib; angeloz. In hac ēē spēs simili; reponūtur oēs scie z oēs artes z oēs virtutes mo rales. z similiter vicia eis opposita.

Sed contra predicta arguit; primo sic. habitus ē vnū pdica mētūz ab alijs distinctum. ergo nō est spēs neq; modus qualitatís. **Secūdo** arguitur sic. risibilitas est habitus de difficili mobilis a subiecto z tñ nō ē q/ litas. ergo habitus non est qualitas de difficili mo bilis a subiecto. **Tertio** arguitur sic. nullū ens in anima est i predicamēto. s; sciētia est in anima ergo nō est in predicamento qualitatís. maior pa tet. qd ens extra aiam diuiditur in decem predica camenta. **Quarto** arguitur sic. rōnabilitas est qualitas z tñ secūdū eā nō dicimur quales. ergo male. d; qualitas est scd; quā quales eē dicimur.

Ad rationes Ad primā d; qd habit; ca pit tripliciter. vno mō p forma priuationi opposita. sicut cūz d; qd visus et cecitas opponūtur sicut priuatio z habitus. Secū do mō capit; habitus put ē corpor; z cor; que cir ca corpus sunt adiacentia. z hoc mō ē pdicamen tum ab alijs distinctū. Tertio mō capit; p qualita te disponēte subiectū pfecte ad opationem. z hoc mō capit; dic. **Ad scdā** d; qd lic; risibilitas sit qualitas de difficili mobilis a subiecto n tñ disposit subiectū ad opatōez mediantib; naturalib; potēti is. Meli; tñ dicēdū ē qd risibilitas nō ē q/ litas s; ē subiectū. nō. n. ē de difficili mobilis a subiecto cum nō possit nec apta nata sit difficulter vel facilliter a subiecto remoueri cū pdicē de eo i scdō mō di cendi p se. **Ad tertiā** d; qd ens accipit duplici; vno mō p ente qd hz eē in aia tanq; in subiecto z tale bñ reponit i pdicamēto. Alio mō pro ente qd nō habz aliquod eē nisi esse cognitū in aia z tale n ē in aia sicut i subiecto s; sicut cognitū i cognoscē te nec reponit i pdicamēto. scia autē ē in aia primo mō z nō scdō mō. **Ad quartā** d; qd rōnabilitas est qualitas accipēdo qle p quali generis aut spe ciei. nō tñ accipiendo pro quali accidentale.

Secunda spēs qualitatís est naturalis potētia vel ipotētia aliqd facile facien divel patiēdi. vt sanritinus d; qui hz na turalē potētiā vt nihil ab aliqb; accūta libus egritudine i ferētib; patiat. Et egrotatius d; qd hz naturalē ipotētiāz aliquid patiēdi. Durūz autem dicitur

Tractatus tertius

habere naturalē potētīā resistēdi sectioni. 7 molle naturalē ipotentiaz qz cito secas. curiores enī 7 pugillatores dñr simul de ista spē non qz exerceāt actus suos s3 qz hñt naturalē potētīā hoc faciendi. Tertia spēs q̄litas est passio 7 passibilis q̄litas vt ille q̄litas q̄ efficiunt in sēfibus passiones. vt i gustu dulcedo amaritudo 7 similia. 7 etiā ille q̄litates sūt in hac spē q̄ ab aliquibus passionibus gñant vel facile vel difficile mobilibus et pmanentibus. siue enim nigredo ab aliqua passione naturali generetur siue ab egritudine vel ab estu qualitas passibilis dicitur. Quarta species qualitatē est forma et circa hoc aliqd cōstās figura vt dispositio corporis vt triangulatio quadrangulatio rotunditas curuitas rectitudo.

Circa hūc textū notādū est pmo qz scda spēs q̄litas est nālis potētīa vtipotentia. Naturalis enim potentia ē q̄litas iherēs rei a natura qua ipsa est potens ad opandū facit suas opatōes. 7 ad resistēdū suis contrarijs. Naturalis vero ipotentia ē q̄litas inextēs rei a sua nā q̄ ipsa est impotens ad exercendum suas opationes naturales 7 ad resistēdū suis contrarijs nociuis. vt sanitas ē naturalis potētīa. Et vt cōmuniter dicitur natural potētīa causatur a victoria forme supra mām. Nālis 7o ipotentia cātur ex victoria mae supra materiam 7 formā. forma aut dñr habere victoriā sup materiā qñ in mā nō sunt aliquē dispōnes 7rie ipediētes operationes pprias ipi forme. s. qz mā s3 ex gētīā ipius forme totalr est disposita. s3 materia dñr habere victoriā sup formā qñ in mā sūt dispōnes 7rie ipediētes. pprias opationes ipius forme. Et s3 hac opationē i hac specie reponūtur oēs aptitudines naturales quib⁹ res disponit ad facillē opandū. Reponunt etiā potētīe aīe vegetatiue q sūt nutritiū generatiū 7 augmētatiū. Et etiā qñq sensus exteriores 7 qñq interiores. Et etiā oēs inclinationes naturales nominate nominib⁹ habitūū vt sūt liberalitas iustitia curfor 7 pugillator fm qz nominant nāles inclinationes ad actus. Nec aut duo nomina. s. nālis potētīa vtiipotentē

tia circūloquuntur vnū modū generalē inominatum conuenientē ad omnes modos qualitatē qbus sum⁹ potētes vel ipotentes ad agēdū nāliter

Secundo sciēdū ē qz tertia spēs q̄litas ē passio vtpassibilis q̄litas. vnde passio 7 passibilis qualitas conueniūt in hoc qz iportant eādē formā essentialē et specificā. S3 differūt dupliciter. primo qz passio importat qualitatem sub esse impfecto 7 nō pmanēte in subiecto sicut rubedo proueniens ex verecūdia. et diffinitur sic. Passio est qualitas cito trāsies inferens passionē vel illata a passione sicut rubedo ex verecūdia inferi ex aliqua passione. S3 passibilis qualitas noiat formā sub esse pfecto 7 pmanēti. Et diffinitur sic passibilis qualitas: est qualitas inferens passionem vel illata a passione que scilicet qualitas pmanēs ē in subiecto sicut albedo nigredo caliditas frigiditas. Secūdo differūt qz passio nō denominat suū subiectū simpliciter quale sed solū aliqd passum. sicut de boīe pallido dicimus qz timuit. Passibilis vero qualitas denominat suū subiectū simpliciter quale. Nō dñr āt aliquē qualitates passiones aut passibiles qualitatē qz aliqd patiant aut pati possunt. s3 dicunt passibiles qualitates qz sunt passiones aīe q nate sunt causare passionē corporalē aut passionē spūalē. Exēplum primi vt ira gaudiū timor. Exēplū secundi vt caliditas 7 frigiditas. Alique. n. sunt qualitates que dicuntur passibiles aut passiones eo qz in ferunt ab aliqua passione sicut palloz causatur ex timore 7 rubedo ex verecūdia.

Tertio sciēdū ē qz q̄rta spēs q̄litas ē forma 7 circa hoc aliqd cōstās figura: Forma aut accipitur tripliciter. Uno mō pro forma substāiali q̄ reductiue ē in p̄dicamēto substātie. Secūdo modo accipitur vt diffinit eaz auctor sex principioz 7 sic est quoddam trāscedens verificabile de oib⁹ p̄dicamētis accidentiū. 7 istis duob⁹ modis nō accipitur hic. Tertio modo p de bita cōmensuratione partium alicuius toti⁹ fm exigentiam sue forme ex qua cōmensuratiōe cōsurgit qdam decor siue qdā rei pulchritudo 7 hoc modo hic accipitur. Similiter figura accipitur dupliciter. Uno modo pro quātitate terminata q sic diffinit. Figura ē que termino vel terminis clauditur. 7 sic ē quātitas. Alio mō accipitur pro terminatiōe quātitatis scēm quam dñr qz triangulus 7 qdriangulus sint figure 7 sic generaliter oīa artificialia reponūtur i hac specie. similiter pulchritudo 7 decor 7 rotūdum 7 sic de aliis. Unde iste qua

De qualitate

tuor predictae species dicuntur ab aliquibus species qualitatibus et probatur per Aristotelem in predicamentis qui vocat eas genera et species. et similiter per auctorem qui dicit. qualitatibus enim quatuor sunt species ergo omnes predictae sunt species. Alij vero dicunt quod non debet dici species neque genera sed modi generis aut species. quia omnibus speciebus debet esse nomen commune incomplexum et uniuocum. sed omnes tales predictae complexe significantur nec habent unum per se significatum vel unum per se modum significandi. sed habent diuersa significata. ergo tales non sunt species. sed sunt modi specierum qualitatibus. et circulo quidetur quod species inominatas propter defectum impositionis nominum. Probatur etiam auctoritate Aristotelis in libro predicamentorum dicentis quod alij sunt modi qualitatibus ab istis. sed illi qui positi sunt dominum magis usitati. quare videtur velle philosophus quod non sunt species qualitatibus sed modi eius.

Sed contra predicta arguitur primo sic. potentia est ad aliquid scilicet ad actum. ergo naturalis potentia non est qualitas. Secundo arguitur sic. risibilitas est naturalis potentia et tamen non est qualitas. ergo naturalis potentia non est qualitas. Tertio arguitur sic. secundum qualitatem dicimur quales. sed per passionem non dicimur quales. ergo passio non est qualitas. Quarto arguitur sic. nullum principium substantie est qualitas. sed forma est principium substantie. ergo forma non est qualitas.

Ad responsiones Ad primam dicitur quod potentia per se significato et capta formaliter est ad aliquid. tamen pro se denotato est ens absolutum. Et ultra dicitur quod non est species secundum predicamentum. sed solum est quidam modus accidentis ipsius qualitatis. Ad secundam dicitur quod distinguitur maior et minor naturalis potentia capitur dupliciter. uno modo per principium alicuius rei et sic risibilitas est naturalis potentia. Alio modo per quidam facilitatem ad operandum et sic non est naturalis potentia. Ad tertiam dicitur quod quibus secundum passionem non dicamur quales simpliciter aliam qualitatem sicut rubedo habens esse permanentem in subiecto est apta nata denotare ipsum subiectum simpliciter quale. sic etiam quaecumque alia rubedo cum omnes rubedines sint eiusdem speciei. tamen secundum nostrum modum loquendi non dicimur quales sed passibiles. Ad quartam negetur consequentia quia committitur fallacia equiuocationis ut patet in tertio notabili.

Qualia vero dicuntur que sunt hec denominatiue dicuntur vel quomodolibet aliter ab his ut a grammatica grammaticus et iusticia iustus.

vel quaecumque dicuntur ab aliqua qualitate non denominatiue eo quod nomen non est impositum ipsi qualitati ut cursor et pugillator. Et nota quod cursor et pugillator dicuntur dupliciter. Uno modo dicuntur cursor et pugillator ab arte currendi et pugillandi. et sic sunt in prima specie qualitatibus quia iste artes sunt habitus. Alio modo dicitur cursor non quod habeat artem currendi sed quia habet naturalem potentiam ad actum currendi. et pugillator non quod habeat artem pugillandi. sed quia habet naturalem potentiam ad actum pugnandi. et isto modo dicuntur qualia ab istis naturalibus potentibus sed non denominatiue eo quod nomina non sunt imposita istis naturalibus potentibus a quibus dicuntur qualia. et sic cursor et pugillator sunt in secunda specie qualitatibus. alia autem dicuntur qualia non denominatiue quando nomen est impositum qualitati secundum quam dicitur quale sed eam non participat secundum illud nomen. ut studiosus a virtute. et sic sunt tres modi sumendi quale a qualitate.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic dominum diffinit quale sic dicens. qualia vero dicuntur que. sed hec denominatiue dominum vel quomodolibet aliter ab his. Que notificatio sic habet exponi. Qualia. scilicet dicibilia que dicuntur denominatiue sunt illa que dicuntur secundum qualitates iam dictas vel quomodolibet aliter. id est non denotatiue. Ex qua diffinitione patet quod duplicia sunt qualia. quedam sunt que dicuntur denominatiue. alia vero que non dicuntur denotatiue. Illa. id est. qualia que dicuntur ab aliquibus qualitatibus quibus est nomen impositum dum tamen ueniat in principio dictationis et differat in fine dominum denotatiue ut a grammatica grammaticus. et iusticia iustus. Qualia vero dicuntur non denotatiue dupliciter. primo quod dominum ab aliqua qualitate cui non est nomen impositum ut cursor et pugillator. cursor. id est. ille qui naturaliter est dispositus ad currendum. et pugillator qui naturaliter est dispositus ad pugillandum. et sic cursor dicitur a qualitate disponente naturaliter subiectum ad tale actum. id est. a naturali potentia cui non est nomen impositum.

bb

Tractatus tertius

Secundo aliqua dicuntur qualia non denominatiue qz nō ueniūt in pncipio dictiōis z differūt in fine vt studiosus dī a virtute non denominatiue. Ex his pz qz tres sūt modi sumēdi quale a q̄litate. z fm p̄mū modū sumit̄ quale denominatiue. s; s; alios duos modos non sumitur denominatiue.

Secundo sciēdū est qz cursor z pugillator accipiuntur dupl̄r. Uno mō vt dīr ab arte currēdi z pugillādi. z hoc mō dīr de/ noiatiue eo qz q̄litati est nomē ipositū vt cursor dīr ab arte cursoria. z pugillator ab arte pugillatoria. z hoc mō sunt i p̄ma spē q̄litaris. Alio mō accipiū/ tur cursor z pugillator fm qz dīr a gbusdā nālibus potētis. s. qz aliq̄s dicat cursor nō qz hēat artē cur/ rēdi. sed qz hz q̄litate p quā pōt hoc facill̄r facere. z hoc mō cursor z pugillator sūt q̄lia dicta a q̄litate nō denoiatiue. z sunt in secunda spē qualitaris.

Tertio sciēdū est qz oia q̄lia dīr denomina/ tiue ab alia q̄litate. sed non a q̄cūqz. Hoc pz sic. qz oia qualia significāt formas accēta/ les q̄qdē forme accētales dīr esse forme denomi/ nates subm qd̄ significat ocretū. ideo q̄uis mul/ ta ocreta siue qualia nō dicātur denoiatiue ab ali/ gbus qualitatibus pprie sumēdo denoiatiōē. n̄ hī dīr denoiatiue ab alijs q̄uis ip̄is formis deno/ minātib; nō sit nomē ipositū p qd̄ ueniāt cū ip̄is denoiatiuis i pncipio dictionis z differāt in fine. qz hoc est ipertinēs ad denoiatiōē generalr capram qz forma denominās z denoiatiuis ueniāt i pnci/ pio dictiōis z differāt in fine. sed sufficit qz denomi/ natiū z denominās significēt vnā z eādē formā realr distinctā a nā denoiata z qz differāt i mō signi/ ficādi qz ppter vocis uenientia n̄b̄l acgritur aut depdī i denoiatiuo z denominante. Uel dī qz q̄/ uis aliqua denoiatiua puta studiosus z multa alia nō dicātur denoiatiue a virtute. z cursor nō dicat̄ denoiatiue a quadā nālī potentia. n̄ studiosus dīr denoiatiue a studiofitate. z sūt cursor dīr denoiati/ ue nō a naturali potētia. sed ab vno nomīne signi/ ficāte illā naturalē potētia qd̄ uenit cū eo in pnci/ pio dictionis z differt in fine. sed forte tale non est ipositum z pōt fingi fm vocis cōuenientiā. vt si di/ catur cursoritas quod significat tantū sicut natura/ lis potentia ad currendū z cursor significat illā na/ turalē potētia in cōcreto ideo dicitur denoiatiue.

Sed contra p̄dicta arguitur p̄mo sic. a virtute dicitur aliqd vir/ osum. ergo aliquid dīr denominatiue a virtute. C Secūdo arguitur sic. in predicamēto quātita/ tis nō ē determinatū de denominatiuo eius. ergo

hic nō est determinādū de denominatiuo qualita/ tis. C Tertio arguit̄ sic. qualitas p̄us diffinita ē p q̄le. ergo nō debet hic diffiniri quale p qualitate. C Quarto arguit̄ sic. cursor z pugillator sūt in se/ cūda spē q̄litaris. ergo nō sūt in p̄ma. oia tenet qz si eēt in p̄ma aut eēt vniuoce aut equoce. nō vni/ uoce qz iste spēs nō distiguūtur eēntialr. ergo eq/ uoce z p ois non reponūt in predicamento.

Ad rationes Ad primā dicitur cceden/ do antecedēs z etiā cōse/ quēs qz non est dictū qz aliqd nō dicatur denomi/ natiue a virtute. sed dictū est qz a virtute nō dīr stu/ diosus. C Ad 2^{am} dīr qz omnia denominatiua q̄/ titatis dicūtur denominatiue a q̄ritate. z ideo de/ illis nō determinauit auctor noster. s; qualia non semp dīr denoiatiue a qualitatibus. z ideo ad p̄o/ dendū multiplicitatē ip̄m auctor noster decēmina/ uit. C Ad tertiā ccedit̄ qz q̄litas p̄us diffinita est p q̄le tanq̄ p nobis notū qz ocreta notiora sunt ab/ stractis. s; hic diffinit̄ q̄le p qualitatē tanq̄ notius nāl̄r. qz abstractū est causa ocreti. z causa est noti/ or suo effectu. C Ad quartā negēt cōsequētia. z cū ifertur nō habet reponi i predicamēto. distiguūtur vel fm oia sua significata simul z sic ccedit̄. vel s; vni in vna spē z fm aliud in alia z sic negatur.

Est autem contrarietas in qualitate vt albedo contrariatur nigredini. iniusticia iniusticie. hoc autem non est propriūz qualitati quia non conuenit omni qua/ litati. figura enim nō habet aliquod cō/ trarium neqz aliquis medius color vt rubedo blanedo. Et sciēdū qz si vniū contrariorum fuerit quale reliquū erit quale. vt iniusticia est qualitas ergo iniu/ sticia. instum est quale ergo iniustum. Itēz qualitas suscipit magis z minus. dicitur enim instus magis z minus in/ stus z albus z grāmaticus. sed hoc nō est propriūz qualitati. quia quadratū non suscipit magis neqz minus neque circulus neqz quadrangulatio neqz cir/ culatio. Itēz propriūz est qualitati fm eā simile vel dissimile dici vt albus albo similis dicit̄. z instus insto. albus autem nigro dissimilis dicitur.

De qualitate

Circa hūc textū notāduz est pmo qd determinatō de q̄litate diffinitive et diuīsiue et etiā de q̄litate q̄litate ad ei⁹ accētia et p̄p̄tates. Et pmo ponit p̄mā p̄p̄tate q̄ talis est. Qualitati uenit habere triū. v. iusticia tria iusticie. et albedo nigredini. Cui⁹ rō est qd aliquē q̄litates sunt forme positīue q̄ nō p̄t simul se cōpari in eodē subo. sed bñ successiue. ergo aliqua trietate triatur. Unde trietas in q̄litatib⁹ pōt q̄drupl⁹ accipi. Uno mō p repugnātia aliq̄ q̄litatū nō se p̄mittētū sūt et semel in eodē subo. siue ille q̄litates se expellant ab eodē subo siue nō. et sic reperit talis trietas i q̄litatib⁹ p̄me sp̄i. Secōdo mō accipit p repugnātia qualitatū aliquo mō se expellētū ab eodē subo. siue ille q̄litates maxime distāt siue non. et sic medij colores triatur extremis vt rubedo albedini. Ter. io mō accipit trietas p repugnātia q̄litatū nō se p̄mittētū i eodē subo imo se expellentū ab eodē siue hoc sit actōe p̄pria aut actōe suāz cāp. et hoc modo albedo et nigredo triatur. Quarto mō accipit p̄p̄tate p̄p̄tate repugnātia q̄litatū se expellētū ab eodē subiecto actione p̄pria. et talis trietas solū reperitur iter q̄tior q̄litates p̄mas. scilicet caliditate frigiditate humiditate et siccitate. Habere aut triū nō est aliquo mō p̄p̄tate q̄litate. nō. n. uenit soli neqz omni cū aliq̄ q̄litates de scōa et q̄tra sp̄b⁹ nō habeāt triū. Cōsequēter auctor i textu ponit vñā p̄p̄tate triorū dicēs qd si vñū triorū fuerit q̄le reliquū erit quale. et si vñū triorū fuerit in genere qualitatis reliquū erit i genere q̄litate. et hoc habet ex decimo metaphysice vbi dicit qd tria maxime distāt sub eodē genere. ergo sequitur qd sunt i eodē genere.

Secundo sciēdū est qd scōa p̄p̄tate q̄litate est bec. Cōuenit. qualitati suscipe magis et minus. Que qdē p̄p̄tate pōt dupl⁹ expōi. vno. realtr. alio mō logicaltr. Realtr sic. q̄litates itēdūt et remittūt i suo proprio eē. sic albi⁹ dī magis et min⁹ albi⁹. sūt calidū frigidū et alia mlt̄a. Et si dicat Aristoteles dicit i predicamentis qd vñā q̄litas nō ē magis virtus q̄ alia. et tñ aliq̄ dī magis et minus q̄litas ergo vñ qd qualitas nō suscipit magis et min⁹. Ad hoc dī qd q̄litas et sūt q̄litz alia q̄litas pōt dupl⁹ cōsiderari. vno mō h̄z eē eius specificū et vt p̄cindit a supposito et sic h̄z nō suscipit magis et min⁹. qd eē vñū scilicet neqz itēdūt neqz remissionē suscipiēs ē. Alio mō pōt cōsiderari fm qd h̄z eē in supposito suis siue i feri. vñb⁹ suis. et sic h̄z suscipit magis et minus in suo p̄p̄o eē indiuiduali p̄p̄tate graduū indiuidualiū que non

sūt de q̄ditate sp̄i s̄z indiuidui. Logicaltr sic expōnitur. qualitas suscipit magis et min⁹. i. p̄dicat⁹ euz istis aduerbijs magis et min⁹ vt dī cēdo asin⁹ ē magis albus q̄ equ⁹. quocūqz enī mō exponat qualitas suscipit magis et min⁹. Cūis ēt bec p̄p̄tate nō ueniat oibus q̄litatibus eo qd nō uenit illi dī q̄tra sp̄e. nulli tñ albi⁹ uenit a q̄litate nisi p̄ q̄litate sciēdū ē qd tertia p̄p̄tate q̄litate talis est. p̄p̄tate est qualitati h̄z eā sūt vel dissimile dici. sicut h̄z albedinē dicimur siles vel dissiles. et sūt fm nigredinē. Unde similitudo est rep̄ dīntiū eadē q̄litas. sed dissimilitudo ē rep̄ dīntiū diuersa qualitas. Hoc aut pōt tripl⁹ intelligi. p̄ qd illa q̄litas sit eadē in genere et sic nō ē intelligēdū. qd sic tria eēnt silia eo qd habent eandem q̄litate in genere. et modo pōt intelligi qd sit eadem q̄litas in nūero. et sic iterū nō ē intelligēdū. qd eadē q̄litas in numero nō pōt esse in diuersis subiectis. Tercio mō potest intelligi qd sit eadē in sp̄e sp̄aliū ma et hoc mō intelligitur hic. illa enī dicunt similia que habēt eadē qualitatem in sp̄e. Non est tñ intelligēdū qd similitudo et dissimilitudo sint p̄p̄tates q̄litate cum sint relatōes neqz q̄litate in aliquid dicat sūt vel dissimile formaltr. cū similitudo que non ē qualitas et dissimilitudo sint forme q̄bus aliq̄ dicit sūt vel dissimile. sed debet sic intelligi. uenit q̄litate qd h̄z eā aliquid dicat sūt vel dissimile effectiue. i. qd sit solum fundamentum similitudinis vel dissimilitudinis. quia similitudo in nullo alio fundatur q̄ in qualitate et ideo uenit omni qualitati soli et temp̄.

Sed cōtra p̄dicta arguit. Prius sic. cōtraria sūt sub eodē genere posita. sed qualitas non ponit sub alio genere cum sit genus generalissimū. ergo qualitati nihil ē contrarium. Cōsecundo arguitur sic. que maxime distāt nō cōueniunt i genere. s̄z cōtraria maxime distant. qd nō cōueniunt in eodē gne. et p consequens male dictum est qd si vñū cōtrariorū fuerit quale reliquū erit quale. Cōtertio arguitur sic. aliqua qualitas mouetur de perfecto ad imperfectū. sed motus sit de contrario in contrarium. et cum idem non contrarietur sibi ipsi. sequitur qd isti gradus indiuiduales variant speciem. vel qd eadem qualitas non suscipit magis et minus. Cōquarto arguitur sic. omnia indiuidua ei⁹dem speciei dicuntur similia et per suāz formam specificam. ergo non couenit soli qualitati secundum eam simile vel dissimile dici.

Ad rōnes Ad primā dicitur qd licet qualitas in cōmuni non ponat sub

bb z

Tractatus tertius

aliquo genere nec habeat. **Primum**, tñ aliqua qualitas sub illo genere cōtēta bñbz **Primum**, et ipsa eius suo **Primum** ponitur sub eodem genere. **Ad secundam** dñ q̄ qualitates distant fm̄ suas pprias rōnes et specificas. tñ in rōe generis sui cōueniūt. ideo nō maxime distāt simplr sub eodē genere. **Ad tertiam** dñ q̄ idem mouetur de imperfecta q̄litate ad p̄fectā qualitātē. et tñ p̄fecta et ip̄fecta q̄litas sūt eiusdē sp̄ei et hñt eandē cēntiā. et iō nō ē icōueniēs q̄ idē moueatur ad aliquod magis p̄cū in eadē sp̄e. **Ad quartā** dñ q̄ oia indiuidua eiusdē sp̄ei per suā formā specificā sūt sūtia sūtitudine cēnti ali que vocatur idēitas specificā. nō tñ sūt sūtia sūtitudine accñtali q̄ pprie sūtitudine dñ.

Actio ē fm̄ quā id quod subijci tur agere dicimur vt secās aliquis dñ agere in eo quod secat vñ sectio est actio. et fm̄ sectione agit secās in eo quod secat. et p̄cussio est actio. **Propriū** actiōis ē ex se iſerre passiōē. **Recipiūt** at agere et pati contrarietate. calefacere enī ē cōtrariū ei quod ē frigidū facere. et delectari ē p̄trarium ei quod ē trīstari. **Recipiūt** agere et pati magis et minus. calefacere enī magis et minus dñ. et caleſieri dñ magis et minus. et sūt delectari et trīstari

Circa hñc textū notādū ē p̄ q̄ postq̄ p̄c. bñ. de terminauit de quatuor primis predicamentis q̄ sūt alijs perfectiora: cñr determinat de sex alijs q̄ cāntur a quatuor p̄mis saltē in genere cause efficiētis et nō formālis. q̄ ipsa sūt gñalissima et sūt sex p̄ma p̄ncipia rerū. et sic nō hñt gen⁹ sē se. nec dependēt ab aliquo i gñe cause formālis. Et p̄ determinat de actione ipām p̄ sic diffiniens. **Actio** ē fm̄ quā in id qd subijci agere dicimur. Et dñ diffinitio sic exponi. **Actio** est forma accñtalis respectu extrinsec⁹ adueniēs fm̄ quā formālī dicimur agere i id qd subijci. i. in passū. sicut fm̄ calefactio nē agens dñ formālī calefacere. Et hec ppō s̄z dñ dicere circūstāriā cāe formālis cū actio sit for⁹ denoiāns. et agens sit denoiatiu⁹ formālī distinctū ab actiōe: Unde actio pōt capi duplī. vno⁹ p̄ forma introducta i passū vel p̄ q̄litate q̄ est rō formālī agendi et sic nō ē predicamētū actiōis nec i p̄dicamento. alio⁹ accipitur p̄ relatione reali q̄ conſurgit ex debita applicatione et approximatione

agentis et patientis qua formālī agens dñ agens et tunc actio dñ predicamētū. **Un duplex** ē actio. qdā ē vbi p̄ter opationē nō ē aliqua res opata sicut egatio et nauigatio et ābulatio. et tales opatōes appellātur noīe actiōis. **Alia** ē actio que notat opationē tranſeūtē vbi. s. p̄ter operationē ē aliqua res opata sicut ē domificatio et talis actio p̄pe appellatur noīe faetionis. **Nō aut** accipitur hic actio p̄prie sed cōiter put sub se continet actionē p̄pe dīctam et faetionē. Et q̄ actio sit relatio extrinsec⁹ adueniens p̄z. q̄ nō ponitur posito sūdāmēto. nec conſurgit ex nā extremoz. vt posita potētia actia ignis et posita potētia passiua aque que sūt nāles potētie nō immediate ponitur actio sed requiritur aliud scilicet approximatō.

Secundo sciendū est q̄ cñr auctor nō pōt tres p̄prietates actionis quarū p̄ma ē. p̄prium est actioni ex se iſerre passiōem: calefacere enī iſert caleſieri. Que p̄prietas probatur q̄ ois cā q̄rū ē de se iſert suū effectū. s̄z passio est effectus actionis. ergo actio de se iſert passiōē. Et hoc vñ intelligendū de actiōe. i. de for⁹ fluente introducta in passū. **Pōt etia** hec p̄prietas logicālī exponi hoc mō. **Propūm** est actiōi ex se iſerre passiōem. i. a p̄pōe i qua p̄dicatur vep⁹ d̄ genere actiōis ad p̄pōem in qua p̄dicatur vep⁹ d̄ genere passiōis est bona cñia. vt bñ ſegtur ignis calefacit aquā. ergo aq̄ caleſit ab igne. Et at hec p̄prietas p̄p̄a actiōi. et q̄nis aliq̄ potētie naturales et aliq̄e passiuales qualitates iſerant passiōē hoc tñ nō est ex se immediate sed mediātē actione.

Tertio sciendum est q̄ secūda p̄prietas actionis est habere contrarium. probatur. q̄ aliq̄e actiōes significant qualitates que sūt **Prīe** vt frigeſcere significat frigiditatem et **Prīa** huic quod est calefacere ergo in actiōe est dīctas et frigeſactio et caleſactio contrariantur ergo rē. **3^a** p̄prietas est q̄ actio suscipit magis et minus vt calefacere suscipit magis et minus et similiter frigeſcere. ergo caleſactio et frigeſactio suscipiunt magis et minus. Ille autem actiones suscipiunt magis et minus et etiam habent contrarium que fundantur super qualitatibus suscipientibus magis et minus et habentibus contrarium. et rō b⁹ est. q̄ ad intensiōem fundamētī et remissiōem sequitur intensio et remissio in relationibus fundatis in talibus fundamētis. sed actio est relatio. ergo ad intensiōem et remissiōem sui fundamētī sequitur intensio et remissio in ipsa. et sic suscipi magis et minus. Sed hoc nō est de per se sed de p̄ac

De passione

eidens. non eni sunt iste pprietates pprie aliquo modo actioni qz non cōueniunt omni neqz soli.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄rio sic. nullo p̄mū p̄ncipiū est causa alicuius alteri p̄mi p̄ncipij. sed actio est p̄mū p̄ncipiū. ergo non ē cā passionis que est aliud p̄mū p̄ncipiū. C̄ Secōdo arguitur sic. oē iserēs prius est illato. sed actio nō ē p̄rioꝝ passionē. ergo nō isert passionē. C̄ Tertio arguit sic. contraria nō p̄rit sūt in eodē cōuenire. s̄z calefacere z frigefacere sūt eide cōueniunt. ergo non d̄riantur iter se. minor p̄z qz aqua tepida simul calefacit corpus frigidum z frigefacit corp̄ calidū. C̄ Quarto arguit sic. actō et passio cōueniunt in genere. ergo non sunt genera ḡnālissima qz habet aliud gen⁹ supra se saltē illud i quo cōueniunt. C̄ Quito arguit sic. actio z passio sūt cōtraria. sed d̄ria posita sunt sub eodem genere. z q̄ posita sunt sub eodē genere nō sūt ḡnālissima. ergo actio z passio nō sunt ḡnālissima.

Ad rationes Ad primam d̄r q̄ vnus p̄mū p̄ncipiū nō est causa alteri p̄mi p̄ncipij i genere cāe formalis s̄z sit in genere cāe efficientis. C̄ Ad secūda d̄r q̄ s̄z oē iserēs sit p̄i illato nātr non tamen s̄m t̄ps. modo s̄z actio s̄m naturā p̄cedat passionē non t̄m s̄cōm tēpus. C̄ Ad tertiā dicit q̄ q̄uis contraria nō possunt eide cōuenire tāq̄ subo qz idē nō est subiectū cōtrarioꝝ. possunt tamē cōuenire eidez tanq̄ cause. p̄t eni idēz sūt esse causa contrarioꝝ. C̄ Ad quartam cōceditur q̄ actio z passio cōueniunt i ḡnē nālī. s̄z in materia sed non logiali. C̄ Ad quintā dicitur q̄ non oportet sp̄ d̄ria poni sub eodē genere. imo sunt aliquādo ipsa met genera contraria vt patet per philosophum in postpredicamentis.

Passio est effect⁹ illatioqz actio nis. vt calefieri infertur ex calefacere z efficiē. Proprius autē passionis est primo inferri ex actione. Itē passio nō est in agente sed in patiēte. De reliquis vero q̄ p̄i d̄icta sūt mō sufficient. Que sequunt de alijs q̄tuor p̄iis non sunt data a petro hispano. C̄ Circabunc textū norandū est primo q̄ passio sex modis accipit. Vno mō p̄ accidēte p̄rio alicui rei. vt cū d̄r q̄ risibile ē passio hoīs. C̄ Secōdo mō accipitur p̄ cōceptu aīe. vt cū d̄r in primo peryarmentias q̄ voces sūt note passionū. i. cōceptuūz qui sunt in aīa. C̄ Tertio mō accipit p̄ mo

tu appetitus s̄i s̄iui vt sunt passionē ire timoris amoris z gaudij. C̄ Quarto mō accipit p̄ dolore vel pena i s̄icta alicui violentē vt est passio christi. C̄ Quito modo accipit pro qualitate que h̄z esse imperfectū z cito trāsit z sic ē spēs vel mod⁹ q̄litas. C̄ Sexto mō accipit p̄ imēdiato effectu actiōis z sic accipit hic. z sic diffinit. Passio ē effectus illatioqz actionis. Et dicit effect⁹ ad denotandū ali quid se habens per modum cōmunionis sui generis diffinit. Et dicitur illatio ad denotandum q̄ ille effectus necessario sequit actionē. Et dicit actiōis ad d̄riā ipi actiōis qz q̄uis ipsa sūt effectus z illatio nō tamē actionis sed q̄litas a quibus causatur. Unde actio z passio differūt resp̄cū b̄ qd ē iserri ab alio. qz actio tāti isertur a q̄litate. z passio a q̄litate z ipa actōe. Unde duplex est effectus. s̄z permanēs z trāsies. Effectus p̄manēs est q̄ habet eē in facto eē z nō solū i fieri. Sed effect⁹ trāsies ē qui solum habet eē in fieri z nō in facto esse. vt sunt nauigatio z equitatio. Et p̄yroqz istoz modoz accipit hic effect⁹. Passio t̄m accipitur dupl̄. vno mō p̄ forma acq̄sita i aliquo subo z t̄m non est in p̄dicamēto. Alio mō p̄ relatione extrinsecus adueniente q̄z surgit ex debita app̄oximatōe potētie actiue z passiue z t̄m ē p̄dicamētū ab alijs distinctū.

Secundo Sciendū ē q̄ due sunt passiois pprietates ab auctore assignate. Prima ē. cōuenit passio inferri ex actione. probatur qz oīs effectus isertur a sua cā. sed passio est effect⁹ actionis. ergo p̄p̄iū est actioni inferre passiōem. Et hoc v̄r intelligi de passione que ē forma acq̄sita. z nō de passioe format̄ supra. C̄ Secūda pp̄ietas ē. passio nō est i agēte s̄z in patiēte. probatur sic. qz quod isertur ab alio z causat̄ non ē i illo. sed passio isertur ab agēte ergo passio nō est i agēte. s̄z i patiēte. siue capiat passio p̄ forma acq̄sita siue pro respectu patiētis ad agēs. Unde passio formaliter sūt ta fundat̄ in potētia passiua patientis z terminat̄ ad potētia actiua agentis. si tamē accipiant actio z passio māl̄. s̄z p̄ forma success̄ ue acq̄sita in aliquo p̄cedēte de eē imp̄fecto ad esse p̄iectū sic sunt i patiēte. z hoc p̄z per p̄mū sedō de aīa dicēte actus actiuoz sunt i patiēte p̄disposito z tertio physicoz. actio z passio sunt vnus morus ergo zc. Itēz agēs intendit assilare sibi passum cui producat in sp̄e similit̄ formā quaz habet. sequitur ergo q̄ illa forma existēs in ḡnē est eadē cēntialit̄ cū forma producta i patiēte. ergo sequit q̄ actio realr capta scilicet p̄ forma p̄ducta est in patiente. licet actio format̄ accepta nō possit esse i eo s̄z

Tractatus tertius

i agere q: p actionē formālī captā agēs dī forma
liter agere. z ē rō formalis qre agēs est agens. q si
ipā cēt i patiēte patiens formālī diceretur agere.
quod est falsum.

Tertio sciēdū ē q passio ē cēntialī forma
respectiua. p batur. q illud ē forma
respectiua qd ē cēntialiter ad aliud: s: passio ē h
eo q ipole ē accipe passionē sine aliquo termino.
ergo zc. z^a rō q cuiuscūqz abstracti dcretū est re
spectiū. ipm abstractū ē respectus. sed dcretum
passionis ē respectiū vt pz s: methaphy. vbi dicit
q agēs z patiēs referūt in z: relationis q seq
q passio ē relatio seu respectus. Et h dicit aliq q
i oī actōe z passiōe sūt tres ētates absolute z ser
respect². p^a ētatis absoluta ē ētatis agētis. z^a en
tatis patiētis. 3ª ētatis forme pducte i patiēs. s:
q agēs pducit illā formā. iō ipius agentis ad for
mā ē vñ respectū. s. pducētis ad pductū. z cō for
me pducte ad agens. Est ali² respect² q ē pducti
ad pducens. Et qz talis forma recipitur i patiēte
iō ipius patientis ad formā ē quidam respect² q ē
recipiētis ad receptū. z ē ali² sibi opposit² q ē re
cepti ad recipiēs. Et cū agens pducit formā i pa
tiēte ē vñ respect² agentis ad patiētem. z est ali² sibi
sibi oppositus q est ipius patientis ad agēs.

Sed cōtra predicta arguitur p sic. nullus
gen² gñalissimū ē effect² alteri
us gñalissimū. s: passio est gen² generalissimū. q nō
ē effect² actiōis que ē gen² gñalissimū. C z argu
itur sic. actio nō ē causa passionis. ergo passio non
ē effect² eius. añs patet. quia omnis cā produc² su
um effectū mediāte aliqua actiōe. ergo si actio sit
cā passionis tūc actionis ē ēt actio: z per cōis pced
retur in infinitum i actionib². C 3ª arguitur sic. ac
cidēs nō migrat de subiecto in subm. ergo passio
nō pcedit ab agēte in patiēs. z p cōis non ē in pati
ente subiectiue. C 4ª arguitur sic. effectus z illa
tio idē sūt. ergo vñ superflue ponitur.

Ad rōnes Ad pñam dicitur q passio po
test cōsiderari dupliciter. vno
modo s: q est pñum pñcipium essentiale oīum
illoz que sunt de sua coordinatione z sic non ē ef
fectus actionis. Alio modo consideratur in parti
culari. z sic non est pñcipium sed est effectus acti
onis. C Ad secundam negetur añs. z ad probati
onem distinguitur añs. qz duplex ē causa. quedā
est pñcipalis. s. illa que producit effectum z sic cō
ceditur. alia est qua producit effect² qui. s. non
est agens pñcipale. sed id quo pñcipale agēs
dicitur agere formaliter z sic negatur añs. Actio

añt non est causa pñcipalis passionis sed minus
pñcipalis. C Ad tertiā deditur q acciō nō pōt
migrare ab aliquo i quo pñs fuit tāqz in subo. tali
ud tanqz in subm. tñ pōt migrare ab vno tāqz a cā
i aliud tāqz in subm cuiusmodi ē passio. C Ad qz
tā dī q nō sūt idē dūerib² liter. Ut dī q ibi illa cō
iūctio et tenet expositiue ita q sit sensus. passio ē
effectus. i. illatio actionis ita q ibi sit expō nomis
minus noti per nomen magis notum.

Ad do est quod ex adiacentia
tpis in re tpali derelinquit². vt
hodie cē. cras fore. Itē duplex
ē qñ. s. simplex z cōpositū. sicut duplex
est tempus. Item tres sunt propieta
tes quando. prima est q quando nō su
scipit magis neqz minus. Secunda ē
q quando nihil est contrarium. Ter
tia est q quando est in omni illo quod
incipit esse in tempore.

Circa hunc textū notādū ē p q qñ accipit du
pl². Uno² interrogatiue vt cū dī qñ venit sortes.
alio² relatiue vt dicēdo sortes venit qñ plato cur
rebat. z his duob² modis ē vñū sicut begoreuma
3² modo accipitur vt tantum valet sicut i tpe. vel
aliqñ. z sic ē vñū pñdicamētū ab alijs distinctū. quod
sic diffinitur. Quando ē quod ex adiacētia tpis in
re tpali derelinquitur. Que diffinitio habet sic ex
poni. Quando est ens respectiū quod causat
in re temporalis ex adiacētia temporis. sicut enī
sortes non dicitur formaliter albus nisi ab albedi
ne. sic etiam res temporalis non dicitur esse vel
fuisse formaliter in tempore nisi per vñum acciō
existens in ea subiectiue quod dicitur quādo. Un
illud quando non est ipsum tempus sed est ab eo
causatum. nec est res temporalis sed in ea est sub
iectiue z formaliter. z inheret ei per respectus ad
mensuram sue durationis. que quidem mensu
ra est tempus. Qz autem quādo non sit tempus p
batur sic. quia omnis causa efficiens est extrinse
ca suo causato z realiter ab eo distinguitur. Sed
tempus est causa ipsius quando. ergo tempus et
qñ real² distinguuntur. Unde tempus dicitur ad
iacere rei temporalis z non inherere quia ē mēsu
ra extrinseca rei tpal² z hz ē sōiue i p mobili. vñ ex
adiacētia ipi² rei tpalis cōsurgit qdā respect² rei q
vocat qñ. Un qñ ē pñdicamētū ab alijs distinctū. pz.
qz ē gen² gñalissimū hñs gñā z spēs distinctas a ge
nerib² z spēs² alioz pñdicamentoz. Habet etiam

De predicamento quando

modū pdicādi distictū ab alijs. s. pdicari i qñ. qđ p
batur qđ illō pdicatur i qñ qđ uenietē rñdet ad
interrogatōes factā p qñ. sed cū qñtur d p^a suba p
h qñtiū qñ uenietē rñdetur qñ. vtp̄ta cū qñt
qñ fuit fortes uenietē rñdetur beri. g qñ pdicat
uenietē i qñ. Accipitur m equoce qñ fm qđ ē ge
nus gñalissimū hui⁹ pdicamēti. z fm qđ ē qñtiūm
ei⁹. Hñā at subalterna ei⁹ sē fuisse eē z fore. Spēs
ho ei⁹ sē eē in die. eē in āno. fuisse i āno. fuisse i die
z sic de alijs. Et indiuidua ei⁹ sē fuisse i hac die: in
hac ho: a. in hoc anno. Et si queratur. vtp̄ qñ equa
leat hui⁹ qđ eē i tpe. Rñdetur qđ equalz hui⁹ qđ
ē i tpe. qđ eē hodie ē spēs qñ. sed eē hodie valz tñ
sic eē i tpe. ¶ Diuidū ē qñ i qñ simplex z i qñ cō
positū. Unde qñ simplex ē qđ cātur a tpe simplici
vt ab ipō nē vt eē i pñti vlt eē nūc dī eē qñ simplex
Ss qñ cōpositū est qđ cātur a tpe cōposito. s. pñtito
z futuro. Et i h pdicamēto reponūtur oia qđ ueni
enter rñdentur ad interi rogationem factā p qñ vt
sunt i āno in die in bora z sic de alijs.

Scdo sciēdū ē qđ ipius qñ sunt due p̄p̄rieta
tes. p^a ē. Nō hñe dñū uenit ipi qñ. qđ
at nō hñe dñū ueniat ipi qñ p³. qđ si ipm haberet d
riū maxime eēt fuisse i tpe z fore. sed hoc ē falsū. z
eo qđ ipa xificat d eodē. iste enī sūt hñe sñt fortes fu
it beri fortes erit cras: g segtur qđ nō dñātur. Aliē
p̄batur. qđ dñā sūt forme passiue z actiue adinu
cē. s. fuisse z fore nō sūt forme actiue z passiue ad
iuicē. ergo nō dñātur. ¶ z^a p̄p̄etas est. qñ nō susci
pit magis neqz min⁹. p̄batur. qđ aliquid nō dī fu
isse z eē z fore in tpe magis qđ aliud. ergo zē. Hāz
at p̄p̄ietatū rō cōis pōt eē qđ qñ cātur immediate a
tpe qđ nec hñe dñū nec suscipit magis vel minus
Et capitur ibi contrarietas p repugnātia duarū
formaz actiuaz z passiuaz que n pñt sñt eē i eodē
sed bñ successiue. qđ si accipet dñietas cōiter. i hoc
pdicamento posset reperiri dñietas.

Tertio sciēdū est qđ qñz tēpus differunt z
ueniūt. Lōueniūt. n. in hoc qđ sicut
tēpus est ens successiū ita similiter z quādo. Sed
differunt qđ tempus est in pmo mobili subiectiue.
quādo vero in re tēporali. z qđ tempus adiacet rei
tēporali cōsurgit quidā respectus ad tēpus z aliū
sibi oppositus. s. tēporis ad rez tēporalē. Et si que
ratur quis est talis respectus rēpōdetur qđ est re/
spectus extrinsecus adueniens qđ nō ponitur ne/
cessario posito fundamēto z termino ergo zē. Et si
arguatur in oppositū qđ ille respectus est intrinsecus
qđ ponitur positis fundamēto z termino. quod p³
quia positis motu z tēpore necessariū est morum

esse in tēpore. ergo est relatio intrinsecus adueniens.
Ad hoc rēpōdetur ponendo pmo cū philosopho
quarto physicoz si esset mobile extra celū z moue
retur nō moueretur in tpe eo qđ nō esset sub tpe. z
tamē res tpalis esset. z tps esset z nō esset ille respe
ctus qđ est esse i tpe. ergo necessario z clare p³ qđ qñ
nō necessario ponit positis fundamēto z termino.

Sed contra pdicta arguitur p³imo sic.
in tpe non pdicatur de pma
substantia. ergo non est pdicamentū z per conse
quens neqz quando. cum in tēpore z quādo equi
ualeant. antecēdēs patet quia solus obliquus nō
potest predicari de aliquo. ¶ Secundo arguitur
sic. si queratur quando factum fuit hoc. conuenien
ter rēpōdetur anno domini millesimo quadrage
simo. z sic de alijs. z tamen hoc totum non est in p/
dicamento cum sit quoddā complexum. ergo non
omnia per que conuenienter respondetur ad que
stionem factam per quando in hoc predicamento
reponuntur. ¶ Tertio arguitur sic. nullum sinca
thegoreuma ē pdicamentū. sed quando est sin/
cathegoreuma. ergo quādo non est pdicamentū.
minor p³. qđ non ē nomen neqz verbū. g est p sin/
cathegoreumatica. p̄batur p auctore qvocat oēs
alias ptes oīois a noie z verbo sinca thegoreuma
ticas. ¶ 4° arguit sic. hō trigita ānoz magis fuit
i tpe qđ hō vigiti ānoz. g qñ suscipit magis z min⁹.

Ad rationes Ad primā dicit qđ qñ in
tēpore non possit predica
ri de aliquo per se m bene pōt cum recto scz eē in
tpe. ideo hoc totū esse in tpe circūloquitur nobis
illum respectū qui ē pdicamentū quando. ¶ Ad
secundam dī qđ qñis hoc totū āno dñi millesimo
zē. sit cōplexū s. vocē z fm p̄p̄iū significatū. tamē
fm significatū circūlocutū ē icōplexū. z iquantū
hō ponit i pdicamēto. ¶ Ad tertiā dī qđ quādo ca
ptū interrogatiue vel relatiue ē sinca thegoreuma
nō tamē vt significat idē sic esse in tpe vel mensu
rari tpe. ¶ Ad quartā dicitur qđ vnus hō nō dicit
tur magis fuisse qđ alter quāuis vnus dicatur in
maiori tēpore fuisse qđ alter.

Bi ē circūscriptio corporis
locati a loci circūscriptione
procedens. vt in ecclesia esse. i
foro esse. Et diuiditur vbi. quia quod
dam est vbi simplex. z est illud quod a
simplici loco procedit vt est locus pun
ctorum. et quoddam est vbi cōpositū.

Tractatus tertius

⁊ ē illud quod a loco pposito pcedit.
 Proprietates vbi sūt due. Prima est
 qd vbi nihil ē cōtrariū. Secūda ē qd vbi
 non suscipit magis neq3 min⁹. huius ē
 qd vbi n̄ suscipit itēfionē ⁊ remissionē.
 Circa bsc textū notādū ē p qd remissio diffinit i
 textu. Vbi ē circūscriptio corpis locati a loci cir
 cumscriptōe pcedens. In q̄ diffinitōe ponit circū
 scriptio loco gnis vel cōioris. Et ponit locati ad d/
 notādū subn̄ ipsius vbi. Et ponit a circūscriptōe
 loci pcedēs ad denotādū ei⁹ cām efficientē. Vbi
 enī ē qd dā accessi respectuiuz exis i corpe locato
 cātū ex circūscriptōe actiua loci. Unde circūscri
 ptio accipit duplᵃ. vno: vt ē circūscribētis actio.
 ⁊ sic ē i pdicamēto actōis. 2. mō vt est circūscripi
 passio ⁊ sic ē i pdicamēto passiōis. 3. mō idē ē qd
 ē circūscriptiō. ⁊ h̄ mō accipitur bsc. Pro declarati
 one h̄ diffinitōis ponit aliq̄ distictio. 1. Prima
 ē. loc⁹ cap⁹ tur duplᵃ. Vno mō p se significato ⁊
 sic loc⁹ nihil aliud ē q̄ qdā relatio locantis ad loca
 tū seu sup̄ficiē circūscribētis ad circūscriptuz.
 ⁊ sic vocat locatio actiua. alio mō capit p denoiato
 ⁊ tūc ē ip̄a sup̄ficiē circūscribēs locatū. 2. ⁊ 4. di
 stictio. vbi capitur duplᵃ. Vno mō vt ē qdām qdi
 tas cōis ad vbi actiū ⁊ vbi passiū. ⁊ vbi actiū
 ē relatio locātis ad locatus. ⁊ vbi passiū ē relatio
 locati ad locatū. p̄ 1. locatio dī actia seu vbi acti⁹.
 ⁊ 4. xō dī passiua seu vbi passiū. alio: vbi cap̄t f3
 restrictionē vsualē ad stādū p̄cise p vbi passiuo q2
 qñcūq3 aliqd dī cōe vob⁹ ⁊ vni ē nomē ipositū.
 alteri xō nō. tūc illud cōe restrigitur ad stādū p il
 lo cui nō ē nomē ipositū. sed vbi actiuo ē nomē im
 positū. locus formalr sup̄r ⁊ vbi passiuo nō ē no
 mē ipositū. iō vbi cōe ad vbi actiū ⁊ vbi passiuū
 restrigitur ad stādū vsualr p vbi passiuo. His vi
 sis dī qd vbi nō diffinit i textu vt ē gñalissim⁹. sed
 vuenit solū diffinitio vbi passiuo. Et q2 vbi actiū
 ⁊ passiū sūt relatiua ⁊ cognitio vno relatiuorū fa
 cilit cognoscitur ⁊ reliquū. iō facit pōt cogici vbi
 acti⁹. Ex his inferi qd vbi nō catur a loco formalr
 sup̄to cū loc⁹ isto mō sit ei⁹ spēs: q̄uis bñ causetur
 ab ip̄o māt capro. ⁊ eodem modo dicendum est
 de alijs predicamentis.

Secundo sciēdū ē q̄ loc^{us} mātr cap^{ituli} z̄ vbi
ōm̄t. p̄ q̄ loc^{us} ē cā cētrīfēca z̄ ef
ficiēs ip̄i vbi. z̄ vbi ē ab eo causat^{us}. z̄ ōm̄t. q̄ loc^{us}
nō ē in locato subiectiue sed ē in locatē. vbi q̄ est
subiectiue i locato. Et vbi diuiditur i vbi simplex
z̄ i vbi cōpositū. Vbi simplex ē qd̄ cā a loco simplici

vñ sicut yñ sñ ē ca? de qñitate pñcule loci copulat
 ad eñdē terminū cōez ad quē copulatūr pñes cor
 pis. s. ad aliqñ idiuisibile. iō talis termin⁹ apō ma
 thematicos vocat loc⁹ simplex ⁊ corñidet alicui i
 diuisibili. Vbiñō pñositū ē qđ cāa loco pñositū ē
 āt loc⁹ pñositus corñidens locato diuisibili. Unde
 vbi vt ē qđā gditas cōis ad vbi actiuitū ⁊ ad vbi pas
 siuū ē vñū predicamētū ab alijs distictū. pbat. qz
 ēmañ gen⁹ gñalissimū hñs vñū modū pñicādi dñ p
 ma suba distictū a mō pñicādi oium alioz pñicām
 toz. mod⁹ āt pñicādi ei⁹ est predicari i vbi. ⁊ pñum
 ei⁹ qñitiuū ē vbi. pbat. qz oia illa ponū i pñicām
 to vbi qñueniēter vidētur rñderi ad iterrogatio
 nē factā p vbi. s. cū qñitur dñ p⁹ suba p hñ qñm vbi
 queniēter rñdetur vbi. gñ vbi iterrogatiue caput
 ē pñum qñitiuū hñ pñicamēti. ⁊ minor p. qz cū qñ
 ritur vbi ē sortes queniēter rñdet ē i capō ē i terra
 ⁊ sic de alijs. Sñā et ei⁹ subalterna assignātūr esse
 deoz sūz sursū añ retro dexte ⁊ sinistru. Spēs ei⁹
 spālissime assignātūr eē i aere i terra i domo ⁊ sic dñ
 alijs. ⁊ ei⁹ ididua sūt eē ibac domo ibac ecclīa ⁊c.
Tertio sciēdū ē qñ ipi⁹ vbi assignātūr due p
 pñetates. p⁹ ē nō bre ōrium. pbat
 p locū a maiozi. qz si bre ōrium queniēter vbi maxi
 me cēt sursū ⁊ deorsū. ⁊ tñ ista nñ ōiatur cū poss. nt
 simul ⁊ semel de codē vñficari. idē enī corp⁹ est sur
 sū ⁊ deorsū respēctū diuersoz. s. ōia nunqñ pñt sūt
 ⁊ semel vñficari de codē. ergo sursū ⁊ deorsū nō ō
 riantur. Et qñis sursum ⁊ deorsum maxime a se
 inuicem distant. hoc tamen non est distantia for
 mali siue specifica sed solum distantia locali quia
 sunt eiusdem speciei. ¶ Secūda proprietas. vbi
 non suscipit magis neqñ minus. pñobatur qz ali
 quid non dicitur magis ⁊ minus in loco qñ aliud.
 cum vtriqñ conueniat equaliter circumscribi a lo
 co. s. hoc fit in maiozi loco qñ aliud. Et ratio istaz
 proprietatum communis talis est. quia vbi in me
 diate causatur a quantitate que nec habet cōtra
 ria nec suscipit magis neqñ minus. ergo ⁊c.

Sed contra predicta arguitur primo sic. substantie incorporee puta angeli sunt in loco. et tamen non circumscribuntur a loco. ergo ubi non est circumscripcio corporis. cum tales non habeant corpus. ¶ Secundo arguitur sic. ubi est sineatiboregum. ergo non est predicamentum. ¶ Tertio arguitur sic. in ubi est contrarietas quia in ipso requiritur motus quanto physicorum. ergo. ¶ Quarto arguitur sic. ubi est circumscripcio actiua locati. sed terminare est actio. ergo reponitur in predicamento actionis.

De positione

Ad rōnes Ad primā dī q̄ substantie icor
poree nō sūt i loco dimēsiōna/
tiue z circūscriptiue. s̄z tātū diffinitīue. z de illo nō
itēditur hic. ¶ Ad 2^{am} dī q̄ vbi capis̄ tripl̄. Uno
mō interrogatiue vt cū q̄ritur vbi est s̄ortes z sic est
q̄stīuū huius p̄dicamēti. Alio mō capis̄ relatiue vt
cū dī s̄ortes currit vbi plato disputat. z his duob⁹
modis nō est p̄dicamētū. Tercio mō accipit̄ p̄ q̄dā
q̄ditate cōi ad vbi actiū z ad vbi passiū z sic est
vnū de decē p̄dicamētis. ¶ Ad 3^{am} neget̄ cōia q̄
ad motū nō regrit̄ d̄rietas pprie dicta. sed sufficit
d̄rietas general̄ dicta de qua nō est hic ad p̄posi/
tū. ¶ Ad q̄rtā dī q̄ talis circūscriptio actiua nō ē
actio saltē accipiēdo cā p̄ relatiōe fundata i circū/
scribēte z terminata ad circūscriptū. sed est q̄dā re/
latio cāta a sup̄ficie z terminata ad corpus locatū.

Positio est quedam partiūz si/
tus z generationis ordinatio.
vt sessio statio z sic de alijs.

Item tres sunt pprietates positionis.
Prima est q̄ positio nō habet p̄trariū.
Secūda est q̄ positio nō suscipit ma/
gis neq̄ minus. Tercia est q̄ p̄p̄iū est
positioni substantie proxime assistere.

¶ Circa hunc textū notādū est p̄mo q̄ positio sic
diffinit̄ in textu. Positio est q̄dā sit⁹ partiū z gene/
ratiois ordinatio. Unī positio ē duplex ordo. Un⁹
ē partiū i loco. z iste tāgit̄ cū dī est q̄dā sit⁹ partiū.
Alius est partiū in toto q̄ est p̄ generationē. z talis
ordo tāgit̄ cū dī generatiōis ordinatio. p̄er posi/
tionē aut̄ triplex denominat̄ ordo partiū. p̄m⁹ ē
partiū i loco. secūdus est partiū iter se. z tertius est
partiū i toto. p̄mus aut̄ ordo p̄prie significat̄ p̄ hoc
nomē situs. videm⁹. n. q̄ q̄n aliq̄s surgit q̄ partes
eius alr̄ z alr̄ situat̄ i loco q̄ q̄n sedet. scdus ve/
ro z tert⁹ ordo significat̄ur noie positiois. Unī posi/
tio est p̄dicamētū ab alijs diffictū habēs genera z
spēs z idiuidua z modū p̄dicādi diffictum ab alijs.
Genera. n. subalterna eius sūt positio inata. z posi/
tio acquisita. situari surū z deorsū. Spēs eius spe/
cialissime sūt sedere stare z sessio z statio. Indiu/
dua x̄o ei⁹ sūt sessio socratis. statio platonis. Mo/
dus aut̄ p̄dicādi ei⁹ ē p̄dicari i quō ē situatū. Repo/
nitur aut̄ in hoc p̄dicamēto oīa p̄ q̄ conuenienter re/
spōdet̄ ad interrogatiōem factā p̄ quō est hoc situa/
tū z eor̄ abstracta. Si. n. q̄rat̄ quō situat̄ socrates.
conueniēter respōdet̄ iacet vel stat z sic de alijs. s̄it̄
bec est cēnnalis p̄dicatio. sessio est positio acquisita.

Secundo sciēdū est q̄ tres sūt positiois p̄/
prietates sicut situs. ¶ Prima
nō habere d̄riū. q̄ si aliq̄ positio haberet d̄riū tūc
maxime manere z iacere d̄dicerēt̄ siue d̄riaretur.
z tū nō d̄riatur q̄ ea rōne qua iacere z manere d̄/
riaretur. eadē rōne stare z manere d̄riaretur. sed
hoc est falsū. q̄ vni nō p̄nt ēē plura d̄ria. ergo posi/
tioni nō iest d̄rietas. Scdō p̄bat̄ q̄ d̄ria maxime a
se inuicē distāt z mutuo se expellunt ab eodē subie/
cto. sed positioes nō sunt huiusmodi. ergo positioni
nihil est d̄riū. ¶ Scdā pprietas est. positio nō su/
scipit magis z minus. q̄ socrates nō dī magis ne/
q̄ minus stare vel iacere q̄ plato. ergo iacere z sta/
re nō suscipiūt magis z minus. nec etiā alia sitia q̄
nō p̄nt itēdi z remitti i suo p̄prio esse. ergo zc.

Tercio sciēdū est q̄ pprie p̄p̄iū est positioi
maxime assistere substantie. Et q̄ sit
pprie p̄p̄iū p̄bat̄. q̄ positio ip̄ortat quēdā ordinē
partiū ad totū z ad locū. s̄z ordo partiū i toto inest
toti p̄ generationē s̄z q̄ vna pars p̄cedit aliā. ergo
immediatius iest substantie siue assistit q̄ aliud accēs
Unī positio pprie dicit̄ respectū extrinsecus adue/
niētē cātū ex ordine partiū iter se z ad locū. Aliq̄tū
dicūt q̄ bec p̄p̄etas bz veritatē i sex vltimis p̄di/
camētis ita q̄ sit sensus. iter sex vltima p̄dicamēta
p̄mo assistit immediatius substantie q̄ aliq̄d aliud p̄di/
camentū. Et dicūt isti q̄ relatio immediatius assistit
substantie. z s̄it̄ q̄ritas q̄ positio. eo q̄ relatio cātur
a toto. positio vero a partibus ordinatis inter se z
ad totū z ad locum. sed totum prius est suis parti/
bus saltem via perfectionis. ergo relatio causata
a toto immediatius substantie assistit q̄ positio.

Sed contra p̄dicta arguit̄. Primo sic. si/
tus denoiat totū z nō p̄tes.
dicim⁹. n. q̄ hō sedet z nō p̄tes ei⁹. ergo male dicit̄
i diffinitōe q̄ est q̄dā partiū situs. ¶ Scdō arguit̄
sic. iacere z stare maxime distāt. nec p̄nt eidē sit̄ iēē
s̄z bñ successiue. ergo iacere z stare d̄riantur. ¶ 3°
arguit̄ sic. Relatio z q̄ritas p̄mo i sunt substantie q̄
positio. ergo nō est p̄p̄iū positiois p̄xim⁹ assistere
substantie. ¶ Quarto arguitur. situs z positio idēz
sunt. ergo vnū nō debet diff. niri per reliquum.

Ad rationes Ad p̄mā dicit̄ p̄ q̄uis posi/
tio p̄mo conueniat toti tanq̄
subiecto. p̄uat̄ tū conuenit partibus sic q̄ partes se ba/
bēt tanq̄ illud mediāte quo conuenit toti. ¶ Ad se/
cūdā dicitur q̄ q̄uis iacere z stare nō possint siml̄
z semel iesse eidē subiecto. nō tū expellūt se ab eo/
dē subiecto p̄ se. s̄z solū p̄ accēs. p̄ hoc. n. q̄ aliquid
mouetur locat̄ z accipit aliū z aliū ordinez diuer

Tractatus tertius

simode situatur. ¶ Ad tertiam dicitur qd petrus hispanus nō itēdit simplr dicere qd positio imedia tius iſt ſubſtātie quolibet alio accñte. ſz vult dice re qd iter ſex vltima p̄dicamenta bñ positio imedia tius eſt ſubſtātie q̄ alia. cū ſit imediati⁹ aſſiſtit ſub ſtātie. nō. n. eſt idē aſſiſtere z ſiberere. nā ad aſſiſtere ſufficit p̄i⁹ eē. ¶ Ad q̄rtā dī qd positio z ſitus p̄i⁹ capi duplī. vno mō generatr z ſic ſūt ouertibilia. alio mō pōt capi positio ſpālī. z ſic non ſunt ouerti bilia. nec vnum poteſt diſſiniri per reliquum.

Abitus eſt corporum z eoz que circa corpus ſunt adiacētia. vt tu nicatum eſſe. loriatū eſſe. Et tres ſunt proprietates eius. Prima eſt qd habi tus ſuſcipit magis z minus. vt eques ē armatioz pedite. Secunda eſt qd habi tus non habet contrarium. Tertia eſt qd habitus ſemper eſt in pluribus. ſcili cet in habente z in habito.

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄mo qd habit⁹ ſic diſſi nitur i textu. Habit⁹ ē corporū z eoz q̄ circa corp⁹ ſūt adiacētia. Et dīcē eē p̄dicatio cālis z non for malis. dī. n. ſic exponi. habit⁹ cātur ex corporib⁹ z eoz q̄ circa corp⁹ ſūt adiacētia. Et dī. ubi intelligi ac cidēs loco generis ita qd ſit ſenſus. habit⁹ cātur. i. habitus eſt accñs cātū. Unī habit⁹ nō eſt corp⁹ neqz ea q̄ ſunt circa corpus eo qd illa p̄i⁹ exiſtere habitu nō exñte. ſz eſt qdā accñs reſpectiū extrinſecus adueniēs cātū ex adiacētia z applicatōe eoz q̄ cir ca corpus ſunt z ipoz corporū. quo accñte aliqd dī formalr habere vel haberi ſiue habituati. eē. Unī habere fundat ſup corpore vel i corporib⁹ z ēminatur ad illud qd eſt circa corp⁹. Relatio aut ſibi op poſita fundatur i eo qd eſt circa corp⁹. z ēminatur ad ipz corp⁹ qd habituatur. Qd aut ſit relatio extriſe cus adueniēs p̄z. qz nō ponitur poſitis extremis. vt poſito corpe z ſit poſito eo qd ē circa corpus non ponitur habere. ſz requiritur applicatio eoz adiūicē.

Secundo ſciēdū ē qd habit⁹ ē genus gene raliffimuz hñs ſub ſe p̄tes ſpēs ſubalīnas. qd ſit genus p̄batur qd p̄dicatur de plu rib⁹ differētib⁹ ſpēs. Et qd ſit generaliffimū p̄z. qz ē gen⁹ z nō hz aliqd ſupueniēs gen⁹. ergo eſt genus generaliffimū. p̄z cōia p̄locū a diſſōne ad diſſinitū. Uez eſt tñ qd habitus pōt capi duplī. Uno modo actiue. ſ. p̄relatōe fundata i corpore z terminata ad illud qd eſt circa corpus z ſic eſt ſpēs hui⁹ p̄di camēti. Alio mō capī p̄ relātōe illi oppoſita. ſ. ha

beri que fundatur in illo qd eſt circa corpus z ſic ē alia ſpēs huius generis. Sed habere in ſua qdita te cōmuni vt ſupius eſt ad habere actiue. z haberi eſt p̄dicamētū ab alijs diſſictū. Cuius genera ſub alterna ſunt habere z haberi. z armatū eē z veſtitū eſſe. Species vero eius ſpecialiſſime ſūt loriatū eſſe ſiue loriatio. capuciatū eſſe. z galeatū eē z ſic de ſilibus. Habet etiā idmīdua vt ſūt armatio ſor tis z loriatio platonis z ſic de ſingulis. Reponū tur aut in hoc p̄dicamento omnia que cōueniēter ridentur ad q̄ſtionē factā p̄ hoc interrogatiū quō eſt hoc habituati. Reponūtur etiā abstracta eoz z omnia que de ipſis eſſentialiter p̄dicantur.

Tertio ſciēdū ē qd ipi⁹ bit⁹ tres ſunt p̄peta tes qz p̄ma ē ſuſcipe magis z min⁹. Dicim⁹. n. qd ſortes qz hz galeā z loricas ē magis ar mar⁹ qz hz lorica tātū. qd armatū eē ſuſcipit magis z min⁹. ¶ 2⁹ p̄petas habit⁹ ē nō hñe dī. Rō hu ius ē qz ſūdamēta z ēmini ipi⁹ habit⁹ nō hñt dī. qd etiā nec habit⁹ hz dī. relatiōes. n. nō dñr dīe niſi ex dñi z p̄ accñs. ſ. ad dīetate ſūdamētoz. z ēmini noz. qz totū eē relatiū ē ad aliud. Lātur. n. rela tiones a ſuis ſūdamētis z ēminis. iō ſi ſūdamēta z ēmini nō habebūt dīa nec z ipe relationes. p̄i⁹ hñe dīa. qz dīa ſūt forme adiūicē maxime diſtātes z mutuo ſe ab eodē ſubo expellētes qd non p̄i⁹ ſit ei dē iēc nec de eodē xificari. ſz armatū eē z loriatū eē p̄i⁹ ſit de eodē xificari. qd bitui nihil ē dī. ¶ 3⁹ p̄petas ē. p̄pziū ē bitui i p̄tib⁹ exiſtere. p̄robat qz habit⁹ ē qdā reſpect⁹ extriſec⁹ adueniēs cāt⁹ a cor poze tanqz a ſūdamēto. z ab eis q̄ circa corp⁹ ſunt tanqz a ēmino z ecōuerſo. qd bitui ouenit i p̄tib⁹ exi ſtere. ¶ Aduertēdū ē tñ qd aliqd dī exiſtē i alio du p̄t. Uno mō tāqz i ſubo. Alio mō tāqz i cā vel ēmi no. ¶ Iſto notato iſerunī duo correlaria. p̄m⁹ ē. ipōſſibile eſt idē accidēs in pluribus ſubiectis exi ſtere. z hoc tanqz i ſubiecto. qd p̄bat qz idē accidēs in numero nō pōt eē in diuerſis ſubiectis. cū acci tia numerētur ad numerationē ſuoz ſubiectoz. qd idē accñs numero nō pōt i plurib⁹ ſubiectis exiſte re. ¶ Sec⁹ correlariū eſt qd idē accñs pōt exiſte re i vno tanqz i ſubiecto z i alio tanqz i termino ſiue i cauſa. hoc p̄z qz relatio eſt accñs qd hz eſſe i vno ſubiectiue puta i ſūdamēto z i alio termina tiue. ergo idē accñs pōt i pluribus exiſtere. i vno ſcilicet tāqz i ſubo. z i alio tanqz i termino. z hoc modo intellexit auctor noſter.

Sed contra predicta arguit. Primo ſic: tunica ē habit⁹ z tamē nō ē adiacētia corporū. nec cauſat ex his que circa cor

De postpredicamentis

pup sūt. ergo habitus nō ē adiacentia corpis z eo-
rum que circa corpus sunt. ¶ Secōdo arguitur sic.
qn̄ ē adiacentia tēporis ad rē tēporalem. ergo est
adiacētia corpis z eoz que circa corp⁹ sunt. z p cō-
sequens hec diffō dūenit alijs a diffinito. ¶ Ter-
tio arguit sic. habit⁹ est spēs qualitatis. ergo nō ē
p̄dicamentū ab alijs distinctū. ¶ Quarto arguit
sic. nullū accēs est in plib⁹. sed habit⁹ est accidēs
ergo habitui non conuenit in pluribus existere.

Ad rationes Ad p̄mā dicit qd si accipia-
tur habit⁹ mālī z p̄noia
to tunc tunica ē habit⁹. si autē accipiat⁹ format⁹
tē tunica nē hīr. nō. n. ē ad id qd aliqd for̄t of hīr vt
bituatū eē. ¶ Ad 2^{am} of qd ad h̄ qd aliqd sit hīr nō
suffic qd sit adiacēs. i. qd cātur ex adiacētia tñ sed
cū h̄ regit qd sit applicatū rei hīr. nō qn̄ hīr cā ex
adiacētia tpi h̄ ē ex tpe adiacēte rei tpi. z illd vo-
cā eē i tpe z vbi eē i loco. iō vbi z qn̄ non sūt hīr.
¶ Ad 3^{am} of qd hīr pōt capi duplīr. vno p̄ q̄lita-
te liberet h̄ de difficili mobilia sbo z sic hīr ē q̄lita-
tas. Alio mō capī p̄ qdā respcū extrīsec⁹ adueniē-
te q cā a corpe z fīat ad id qd ē circa corp⁹. z sic ē
vnū p̄ntū ab alijs distinctū. ¶ Ad 4^{am} of qd quis
idē accēs n̄ possit i plib⁹ eē tāq̄ i subis pōt tñ eē in
plib⁹ tāq̄ i cāis. vti vno tāq̄ i sbo z in alio tāq̄ in
termino. Et hec de predicamentis.

Itē autē alterz alteri opponi
d quadruplīr. oppositōz enī que
dam sunt relatiua vt pater z fi-
lius. duplum z dimidium. quedaz sūt
priuatiue opposita. vt priuatio z habi-
tus. visus z cecitas. auditus z surditas
Alia sūt p̄rariē opposita. vt albū z ni-
grum. Alia sunt contradictorie opposi-
ta. vt sedere non sedere. Que autē sunt
relatiue opposita dictum est in capitu-
lo de relatione. Contraria sunt que-
cunqz sub eodem genere posita maxi-
me a se inuicēz distant. mutuo se expel-
lunt. z eidem susceptibiliuicissim i sunt
a quo mutuo se expellunt nisi alterum
insit a natura. vt albedo in cigno. et ni-
gredo in coruo z ethiope. caliditas at
non est in igne vt accidens in subiecto
immo vt substantiale i eo cuius est sub

stantiale. sicut sunt quedaz que cadunt
in diffinitione alicuius non secundum
predicationem sed potius vt principlū
vt punctus in diffinitione linee. z vni-
tas in diffinitione numeri. z iste mod⁹
essendi in : cōtinetur sub quarto modo
fm quem vnaqueqz pars diffinitionis
est in suo diffinito. z sic ignis non est
subiectum caliditatis. s; materia ignis
est subiectum eius. hec enim susceptibi-
lis est caliditatis z frigiditatis. vnde ca-
liditas est in materia ignis vt i subiecto:
in igne vero non vt i subiecto. sed vt sub-
stantiale in eo cuius est substantiale.
¶ Priuatiue opposita sūt q hnt fieri circa
idē subiectū ordie irregressibili. z tem-
pore determinato a natura. ordine irre-
gressibili dico qz ab hīu i priuatiōez de-
uenire pole ē. s; nō ecōuerso. ipole enī
ē a priuatiōe i habitū regressū fieri. vt vi-
sus z cecitas hnt fieri circa oclz. a visu at
deuēire i cecitatē pole ē s; nō ecōuerso.
¶ Circa hunc textū notādū ē p̄ qd postq̄ auctor
definiuit d̄ atēp̄nz z p̄nz cū dieriat d̄ postp̄ntis
Est at postp̄dicamētū qdā documentū sequens
determinatōez p̄dicamētōz valēs ad cōpletā noti-
tiā p̄dicamētōz habēdā. Et sūt gng postp̄dicamē-
ta. s. positio. pus. sūt. mor⁹. z b̄re. Quoz sufficiētia
assignat. qz oē postp̄dicamētū valet ad notitiā pre-
dicamētōz. vel ergo valet ad cognoscēdū ea q̄tū
ad suū fieri z sic ē mor⁹. vel q̄tū ad suū eē. z hoc
triplīr. qz vel valet ad cognoscēdū eoz repugnan-
tiā. z sic ē oppō. vel eoz ordinē. z sic ē pus. vel va-
let ad cognoscēdū eoz cōueniētiāz z hoc duplīr.
vel cōueniētiā inferioris cū supiori z sic ē sūt. vt cōue-
niētiā accētū cū suba z sic ē b̄re. ¶ Oppō at ē du-
plex. s. cōplexoz z icōplexoz. cōplexoz oppō ē pa-
ppōuz z d̄ illa defmīatū ē i p̄tractatu. s; d̄ oppōe
icōplexa ē h̄ ad ppo^m. Et p̄t sic diffiniri. Est repu-
gnātia formalis aliquoz q non possunt simul z se-
mel de eodez verificari respcū eiusdē. Et diuidit
i q̄tuo: spēs: scilicet i oppōnē priuatiuā cōtrariāz
relatiuā z contradictoriā. qz sufficiētia sic h̄. Quia
ois oppositio ē repugnantia duoz extremoz. vt

Tractatus tertius

ergo ambo extrema sunt entia. vel unum est ens et alter non ens. Si ambo sunt entia hoc est dupliciter. quia vel referuntur ad se invicem et sic est oppositio relativa. vel non et sic est oppositio propria. Si unum extremorum sit ens et alter non ens hoc est dupliciter. quia vel est iter ens et non ens simpliciter et sic est oppositio contradictoria. vel inter ens et non ens in determinato subiecto. et sic est oppositio privativa. Non est autem hec divisio generis in suas species. sed vocis in suas significaciones. eo quod oppositio non est univoca de istis quia aliqui istarum oppositorum sunt relationes reales. alie vero sunt relationes rationis eo quod habent fieri iter ens et non ens. sed entia reali et entia rationis nihil est eodem univoco. ergo oppositio non est univoca de istis quatuor membris.

Secundo sciendum est quod oppositio relativa est repugnantia iter relativum et suum correlativum. Quid autem sit relativum dictum est prius. Non est intelligendum quod oppositio relativum opponatur illi a quo referitur ad se invicem. sed relative opposita habent repugnantiam ad simul eundem in eodem et respectu eiusdem ut pater et filius respectu eiusdem opponuntur et non possunt verificari de eodem. Quando etiam relativum et correlativum habent sub se species non oportet quod illa species sua generalitate et respectu eiusdem accepta opponatur. causa enim et effectus possunt de eodem verificari respectu eiusdem quibus hoc sit in diversis generibus causarum. ut ambulatio post cenam est causa sanitatis in genere cause efficietis ipsa ambulatio est effectus sanitatis in alio genere cause. Debet ergo attendi oppositio secundum species relationis et non secundum genera. Debet etiam ipsa oppositio relativa attendi ut dicitur aliquo iter relativum supponis et supraponis solus et non iter relativum egparatice. quia iter illa nulla est oppositio. Consequenter auctor diffinit propria in textu sic. Contraria sunt que sub eodem genere posita sunt. et maxime a se invicem distat. et eadem susceptibili vicissim insunt a quo mutuo se expellunt. Que diffinitio sic exponitur. Contraria sunt opposita que posita sunt sub eodem genere proprio et distat maxime a se invicem distantia formali. et hoc ponitur ad propriam eorum que mediant iter ipsa propria. Et eadem susceptible vicissim insunt. id est apta nata sunt inesse successively eidem subiecto numero. a quo mutuo se expellunt. id est sunt apta nata expellere se actione propria. sicut calidum expellit frigidum. aut actione aliena. scilicet actione suarum carum sic alie qualitates proprie expellunt se invicem. Et additur nisi alter eorum sit a natura ad propriam contrarium que naturam in se suis subiectis. nam quia caliditas in igne naturam. id est frigiditas non est nata sibi inesse. Unde duplicia sunt propria: scilicet mediata et immediata. Contraria mediata sunt illa iter que mediat aliqua species participans aliquid utriusque extremi ut inter album et nigrum mediat rubeum

Contraria vero immediata sunt illa iter que non mediat aliquid eiusdem generis ut iter sanum et egrum. Quis tamen mediet aliquid alteri generis. scilicet corpus susceptibile contrarium. Dicitur autem propria immediata a mediatis. quia non est necesse alteri contrarium mediatorum semper inesse subiecto. non enim necesse corpus quod dicitur esse album vel nigrum. sed contrarium immediatum necesse est alterum in subiecto esse quod dicitur ipsum esse si ipsum sit susceptibile. ut si animal est necesse est quod ipsum sit sanum vel egrum.

Tertio sciendum est quod opposita privative sunt que habent fieri circa idem subiectum ordine in gressibili et tempore determinato a natura. Unum duplex est privatio: quidam est imperfecta que negat actum et non potentiam eo quod relinquit principia habere sicut quies negat actualem motum: sed relinquit potentiam ad movendum. et a tali privatione potest fieri regressus in habitum. Alia est privatio perfecta que negat sit actum et potentiam eo quod destruit principia habitus sicut cecitas negat actualiter videre et posse videre. Et quia talis privatio negat potentiam eo quod destruit principia habitus. id est a tali non potest naturaliter fieri regressus in habitum. Quibus hoc posset fieri sed potentia supernaturalis. Unum ad privationem perfectam quinq[ue] conditiones requiruntur: prima est quod oportet carentiam forme. 2^a est quod im- portet aptitudinem ad ipsam formam. cecitas enim que est privatio perfecta visus importat carentiam visus in subiecto apto nato videre. 3^a est quod privatio et habitus habeant fieri circa idem subiectum. opposita enim privative habent fieri circa idem subiectum. eapp[ro]p[ri]e surditas non est privatio visus. 4^a conditio est quod a privatione i habitum non possit fieri regressus neque mor[is] Quis h[ab]ere possit fieri ex a cecitate enim non potest naturaliter fieri regressus neque mor[is] ad visum. et propter hoc quies non est perfecta privatio mor[is] cum a quiete in motum possit naturaliter fieri regressus. 5^a conditio est quod sit tempus determinatum a natura i quo habetur natura. Et ideo quibus catulus ante nonam diem non videat non est tamen eo privatio visus. eo quod non est aptum naturaliter videre ante nonam diem. Oppositio ergo privativa est repugnancia privationis et habitus. Habit[us] autem est forma acquisita i aliquo subiecto ut visus i oculo et sic de alijs. Sed privatio est carentia forme i subiecto apto nato. Deinde auctor non diffinit de oppositis contradictoria ipsas sic diffinit. Contradictio est oppositio secundum se non est dare medium. Duplex autem est medium scilicet medium per abnegationem et medium per participationem. Medium per abnegationem est medium de quo habet negat utriusque extremorum. et tale reperitur iter propria immediata. Est enim aliquod subiectum quod nec est sanum nec egrum sicut lapis. Medium autem per participationem est medium quod participat naturam utriusque extremi. et sic rubeum mediat iter album et nigrum. et tale medium non reperitur inter propria immediata. Inter vero

De postpredicamentis

contradictoria nec ē mediū p abnegationē nec per participationē. z sic in diffōne ponit fm se eo q cōtradictoria non habēt ab alijs oppōnibz q inter extrema eoz nō sit mediū. Cōtradictio vero semper est iter ens z nō ens. z iō contradictoria sunt talnāe q necesse est alterū de qbz verificari z nūqz abo sit

Sed contra predicta arguit. pūmo sic homo z asinus opponūtur. z non fm aliquā pdictaz oppositionū. ergo diuisio est insufficientis. Cōsecundo arguitur sic. oia opposita sūt relatiua cū oppositio sit relatio. ergo sequitur q mēbra illi diuisiōis coīcidūt. Cōtertio arguit sic. albi z nigri contrariātur z etiā pūatiue opponuntur. qz nigr ē pūatio albi. ergo diuisio nō ē bona. Cōquarto arguit sic. dīctoria magis distant qz traria. ergo male dī in diffōne contrariōrum q cōtraria maxime distant.

Ad rationes Ad pma dī q bō z asinus nō sūt opposita s3 magis sūt disparata. Cōad scdaz dī q si opposita accipiātur formalr z p per se significatis sic oia sūt relatiua qditiue. si tñ accipiuntur malr z p denotatis sic sūt relatiua denotatiue. Dī vltia qz cōia illi ar gumētū nō valet. qz nō ē idē cē relatiua z relatiue opposita. Cōad 3^{am} dī q albi z nigri xtuālri icludūt oppōne pūatiua z dīctoria nō formalr qre nō sūt pūatiue opposita. Cōad qrtam dī q qūis dīctoria maxime distāt simplr non tamē distātia que ē sub eodē gñe. cū dīctoria nō reponant sub eodē genere. z cōtraria sub eodē gñe reponuntur

Itius dicit quadruplr. Pūio p mō et pprie aliquid dī pri^o altero fm tēpus put aliquis dī senior et antiquior alfo. sicut hō habēs trigita annos dī prior hoīe hñte viginti ānos. Secūdo mō aliqd dī pri^o a quo nō cōuertit subsistēdi pñtia. vt vnū est pri^o duob^o. duob^o enī exstibz mox cōsequēs ē vnū esse vt ly duo sunt vnū est et non ecōuerso. Tercio mō dicit pri^o secūdū ordinē quēdā vt i disciplinis pri cīpia priora sūt pclusionib^o. et i grāmatica littere sūt priores sillabis. et in oō ne phemiū ē pri^o narratōe. Quarto mō prius dī quod meli^o ē z honorabilius. cōsueuerūt enī pūmi hoīes honorabi-

liores et magis dilectos apud se dicere priores. Pūter hos qtuor modos iā dictos ē vnus alter modus prioris cōrū q cōuertunt fm cēndi psequentiā. z alter ē quodā mō cā alterius. z hoc mō aliquid dī prius alfo natura. vt res est cā veritatis oōnis de se facte. sic hoīez currere pūertit cū oōne hō currit. et si hoīez currē sit vey hec ē vera. hō currit et ecōuerso. res aut est cā veritatis oōnis de se facte et nō ecōtra. ab eo enī q res est vl nō ē oratio dicit vera vl falsa. ergo hec res hominē currere prior est hac oratione homo currit.

Imul dicit tribus modis. Pūio f mō dñr simul quoz generatio est i eodē tpe et neutriū ē prius neqz posterius. et hec dñr simul tēpore. Secūdo modo dñr simul quecūqz cōuertuntur et neutriū ē cā alteri^o sicut qlibet relatiua. vt duplū et dimidiū pī et fili^o et sic de alijs. Tercio mō dñr fil^o que equalr cōdiuidūt aliquod genus vt hō equus leo z sic de alijs q condiuidūt hoc gen^o aīal. et filr differētie diuidētes aliquod genus dñr fil^o vt rōale irrationale et sic de alijs. isti at duoyltimi modi dñr fil^o nā. primus aut modus dī simul tēpore Cōcirca hūc textū notandū est pmo q postq au ctor determinat de pmo postpredicamēto dñr auctor dēminat de scdo quod vocat pri^o. Et dicitur post pdicamentū qz valet ad cōpletā notitiā pdicamentoz habēdā. Et qz auctor dicit in pdicamentis q relatiua sūt simul nā. iō oportuit scire q sunt simul nā. Et qz que sūt priora z posteriora nō sunt fil^o nā. iō auctor dēminat de pōri cui^o sunt gn qz modi qui ibis xstibz cōtinent. Tēpore natura pūo ordine dīc z honore. Causam causato dīcimus cē pūo. Unde illud dīcē pūo alio tpe cui^o duratio pcedit duratiōez alteri^o. sic puer decē annorum prior ē tpe puero nou hñte nisi qtuor annos. Illud autem est pūo natura a quo non ouertitur cēndi cōia vt vnus pūo est duob^o quia bñ sequit

Tractatus tertius

duo si. q̄vñū ē. sed n̄ seq̄r eō. Illud at̄ ē p̄us ordine qd̄ ē pri^o via discipline et op̄onis. vt p̄ncipia p̄ora sūt c̄clusiōib⁹. et ligna et lapides domib⁹. Illud h̄o ē prius bonore qd̄ ē dignius et p̄fecti⁹. vt h̄o h̄tuo sus prior ē h̄oie vitioso. S̄ illud ē pri^o c̄alitate qd̄ ē cā alci⁹ dū tñ ab vno ad alterū cēndi cōia ouerta tur. et fm̄ hūc modū res ē cā vitatis vel falsitatis ofonis que ē ex ip̄a re. Et q̄ tot modis d̄r vñū op̄ positōz quot modis d̄r et reliquū. iō tot sūt modi p̄terioris quot sūt modi p̄oris q̄ facit p̄nt habe ri p̄ modos p̄dōs. quoz suff. ciētia sic habet. q̄ oē qd̄ ē prius altero aut ē p̄us fm̄ rē aut fm̄ rei posi tionē. si 2^m. sic ē terti⁹ modus. Si p̄mū hoc ē dupli citer. q̄ aut ē prius fm̄ cē aut fm̄ aliqd̄ cōis cē. si 2^m sic ē quart⁹ modus. si p̄mū hoc ē dupl^r q̄ vt ē pri^o tpe aut nō. si p̄mū sic ē primus modus. si 2^m hoc ē dupl^r. q̄ vel vñū ē cā alterius et ouertūf h̄z cēndi cōiam. et sic ē q̄ntus modus. aut nō et sic ē se cund⁹. Tñ auctor nō nūerat hic oēs modos p̄oris s̄z solū illos q̄ valent ad cognoscendū p̄dicamēta. p̄hs enim quinto metha. enumerat eo q̄ determi nat de priorī secundum q̄ est passio.

Secundo sciēdū ē q̄ p̄m⁹ mod⁹ p̄oris valz ad cognoscendū ordinē int̄ sub stātiā et acc̄is cōe eo q̄ subā p̄or ē tpe acc̄itib⁹ cōi b⁹. 2⁹ modus valet ad cognoscendū ordinē int̄ supi ora et inferiora. q̄ a supiorib⁹ ad inferiora n̄ ouertūf subsistēdi cōia. et iō supi⁹ p̄us ē inferiori. 3⁹ mod⁹ va let ad cognoscendū ordinē iter d̄rias et spēs ei⁹. dif ferētie enī sūt de op̄one spēs. et p̄ cōis sūt simplicio res ip̄a spē et p̄ cōis p̄iores. 4⁹ modus valet ad co gnoscendū ordinē iter substātiā et acc̄is eo q̄ sub stātia dignior ē acc̄ite. v̄z ē ad cognoscendū ordinē iter subas eo q̄ aliq̄ sūt perfectiores aliis. 5⁹ mo dus valet vt cōiter d̄r ad cognoscendū ordinē iter subm̄ et passionē ei⁹. eo q̄ subm̄ et passio ouertūf h̄z cēndi cōiam et subm̄ est cā passionis. p̄us tñ accipi tur dupl^r. vno⁹ p̄ se significato et tunc significat relationem p̄oris ad posteriorem et eius correlati uum est posterius. et hoc modo non est p̄dicamen tū. Alio⁹ accipitur p̄ denoiato. s. p̄ re que ē alia p̄ or. et sic est postp̄dicamētū et reperitur i diuersis p̄dicamētis. et eodē modo dicēdū ē de posteriori.

Tertio sciēdū ē q̄ sit qd̄ ē 3^m postp̄dicamē tū accipitur dupl^r. vno⁹ aduerbiali ter et sic ē sincathegoreuma nec ē postp̄dicamētū Alio⁹ accipit̄ noiat̄ vt ē vñū nomē decretū cui⁹ ab tractū ē simultas. et tūc si capiat̄ p̄ se significa to ē i p̄dicamento relationis eo q̄ significatū eius ē respect⁹ vñius rei ad aliam rē q̄ cui⁹ ea existit. si

h̄o capiat̄ sūdamentāl^r et p̄ denoiato sic aliquan do ē in predicamento substantie et aliqñ in alijs p̄ dicamētis. et sic ē postp̄dicamentū. Et ip̄ius assign tur tres modi qui in his versibus cōtinentur. Tē pore dico simul quoz generatio nūc ē. Que con uertuntur dicimus esse simul. Suntq̄ simul spēs genus vñum diuidentes. Illa enī sunt simul tpe quoz ḡnatio ē in eodē tpe. Illa vero sunt sit natu ra que ouertuntur fm̄ cēndi cōiaz. et vñus non est causa alterius vt relatiuum et correlatiuum. S̄ illa dicuntur simul que ex opposito diuidūt idem genus. vel illa in qua ip̄m genus diuiditur vt rōa le et irrōnale diuidunt animal. et animal diuiditur in hominem equum et sic de alijs speciebus. Et il loz modoz sic habetur suff. ciētia. q̄ illa que sūt simul aut sunt simul tpe et sic ē p̄mus modus. aut simul natura et hoc dupl^riter. quia aut illa cōuer tuntur fm̄ cēndi consequentiam. et sic est secund⁹ modus. aut illa ex opposito diuidunt idem genus et sic est tertius modus. Unde primus modus va let ad cognoscendum ordinem inter aliquas sub stantias et accidentia. Valet etiam ad cognosce dum ordinem inter subiectum et propriam passio nem. Secundus modus principaliter reperitur inter relatiuum quia illa conuertuntur secunduz cēndi consequentiam. et vñus non est causa alte rius. et hoc accipiendo pro ip̄is respectibus. quia si acciperetur pro denominatis tunc vñus esset causa alterius. Nam illa res que est pater est cau sa illius rei que est filius cum eam produxerit. Tertius modus reperitur in omni predicamen to et generaliter i omni genere siue generalissimo siue subalterno. quodlibet enim genus habet dif ferentias per quas diuiditur. et etiam species. Ex q̄bus p̄z utilitas huius postp̄dicamenti.

Sed contra predicta arguitur primo sic Omne prius est prius ordi ne ergo tertius modus non distinguitur ab alijs. **Secundo** arguitur sic. Omne totum prius est suis partibus. ergo sillabe sūt p̄iores litteris et dictiōes sillabis. **Tertio** arguitur sic. Illoz q̄ sunt simul. vñum nō est prius altero. sed ea que cōuertuntur sunt simul. ergo vñū nō ē prius alfo **Quarto** arguitur sic. tot modis dicitur vñum oppositoz quot modis et reliquū. s̄z p̄us et sit sunt opposita ergo tot sunt modi simul quot sūt modi p̄ oris. et p̄ cōis non sūt nisi i res modi p̄ioris.

Ad rationes Ad primam dicitur q̄ or do accipitur dupl^r. Uno⁹ generaliter pro quocunq̄ ordine qui est inter pri

De postpredicamentis

us et posterius, et sic omne prius est prius ordine. Alio modo accipitur spatium per ordine discipline et proportionis et sic est unus modus prioris ab alijs distinctus. Ad secundam de distinctione animae vel via resolutionis et sic conceditur, vel via compositionis et generationis et sic negatur. Ad tertiam dicitur quod quavis ea que convertitur sunt simul tempore: non tamen oportet ea esse sit natura: potest enim esse aliquid prius secundum unum modum et posterius secundum alium. Ad quartam negatur animae, immo prius opponitur posteriori, id est tot sunt modi prioris quod sunt modi posterioris. Sunt et alij modi sicut habetur in principio metaphysice, scilicet illi qui enumerati sunt ad primum sufficienter.

Sextus sex sunt species, scilicet generatio, corruptio, augmentatio, diminutio, alteratio et secundum locum mutatio. Generatio est progressio a non esse ad esse. Corruptio est progressio ab esse ad non esse. Augmentatio est praecrescentis quantitatis maioramentum. Diminutio est praecrescentis quantitatis minoramentum. Alteratio est mutatio a contraria qualitate in contrariam qualitate vel in mediam ut cum aliquid permutatur ab albedine in nigredinem vel in medios colores. Ad hoc sunt loci est mutatio de uno loco in alterum. Ad hoc autem sunt loci cum sex species sunt siue dicuntur sex ante retro sursum deorsum dextrorsum et sinistrorsum. Ad omnes autem has partes fit motus.

Abere dicitur multis modis.

Primo modo dicitur habere aliquam qualitatem ut disciplinam aut virtutem. Secundo modo dicitur habere quantitatem ut magnitudinem, ut bicubitum, tricubitum. Tertio modo dicitur habere ea que circa corpus sunt adiacentia vel vestimentum et tunicam, aut circa membra ut in manu anulum. Et habitus isto tertio modo superius est unus de decem predicamentis et diffinitur sic. Habitus est corporis et eorum que circa corpus sunt adiacentia, ut est armatio vel calligatio, et sicut fingantur nomina in alijs secundum

adiacentiam illarum, hec enim dicuntur habere, illa vero haberi. Quarto modo dicitur habere membrum ut manum aut pedem. Quinto modo dicitur habere sicut patines contentum ut lagenam vinum aut modicum grana tritici. Sexto modo dicitur habere possessionem ut domum aut agrum. Septimo modo dicitur habere uxorem, et de hoc modo dicitur aristoteles quod iste modus est alienissimus in eo quod est habere propter hoc quod vir habens uxorem etiam habet ab ea, vinculum enim matrimonij indissolubile ligat utrumque, et dicitur quod forte alij modi apparebunt in eo quod est habere, sed qui consueverunt dici pene omnes enumerati sunt.

Circa hunc textum notandum est primum quod sex assignantur species motus que in his versibus continentur. Auger diminuit corrumpit vel generatur. Alterat et mutat per multa loca vagatur. Quare sic assignatur sufficienter. Omnis motus est inter duos terminos, vel ergo ambo sunt affirmativi vel unus est affirmativus et alter negativus, si secundum hoc est dupliciter, quia vel terminus ad quem est affirmativus et terminus a quo est negativus et sic est generatio, vel e contra et sic est corruptio. Si ambo termini sint affirmativi hoc est tripliciter, quia vel est ad qualitatem et sic est alteratio vel ad ubi et sic est loci mutatio, vel ad quantitatem et hoc est dupliciter quod vel est ad maiorem extensionem quantitatis et sic est augmentatio, vel ad minorationem quantitatis et sic est diminutio. Non est enim hec divisio generis in suas species, sed divisio vocis in suas significationes eo quod motus non dicitur secundum eandem rationem de omnibus. Non ergo debet hic accipi species proprie cum dicitur quod sunt sex species motus sed debet accipi species pro modo specificabili. Non etiam accipitur hic motus prout accipit philosophus cum dicit generationem non esse motum, sed accipitur hic motus generaliter pro omni mutatione que requirit aliquod subiectum siue illa mutatio sit instantanea siue successiva. Advertendum est tamen quod motus accipitur dupliciter. Uno modo ut consideratur secundum esse reale, scilicet secundum quod est passio rerum naturalium et sic motus non est consideratio logica sed consideratio philosophica naturalis. Alio modo consideratur secundum quod est quoddam transcendens hijs sub se diversos modos ad diversa puncta reducibiles est enim

Tractatus tertius

motus nātr sumptus in eodez predicamento cū suo termino ad quem siue cum forma acquisita p motum: et hoc modo cōsideratur a logico. et ē post predicamentū. Est ergo pma spēs motus gñatio que sic diffinitur. Generatio est pgressio de non esse ad eē. Non autem accipitur hic pgressio p prie pro motu progressiuo. sed accipitur transū priue et gñat. s. pro mutatiōe. Et dicitur de non esse ad esse ad denotandū fminos generationis. cuiuslibet enī motus duo sunt fmini. s. fminus a quo et terminus ad quē. ideo sic intelligitur diffinitio. Generatio est mutatio de nō esse tāq de fmino a quo ad esse tanq ad terminum ad quem. Et qz generatio et corruptio opposito modo se habēt ideo corruptio diffinit ex opposito sic. Corruptio est progressio de esse ad non esse. et eodem mō exponitur bec diffinitio sicut precedens.

Secundo sciendum est qz augmētatio est pexistētis q̄tatis maioratio. Est enī motus de minori quātitate ad maiore. s. diminutio ē pexistētis q̄tatis minoratio eo qz diminutio est mot⁹ de maiore q̄tate ad minore. Cōueniūt at augmētatio et diminutio in hoc qz ambe sunt ad quantitātē. Sed differunt qz fminus ad quē augmentationis est maior extensio q̄tatis. fminus vō ad quē diminutionis ē minor extensio q̄tatis. ¶ Quia vō spēs motus ē alteratio que sic diffinitur. Alteratio est mutatio de vna q̄litate contraria ad aliam qualitatem dīam vlt me diam. Unde alteratio fit tripliciq. vno modo iter qualitates extremas vt alteratio que est ab albedine i nigredine. ¶ Secūdo modo fit ab extrēo in mediū vel econtra sic illa que fit ab albedine i rubedine. ¶ Tertio mō fit ab vno medio i aliud mediū sicut ea q̄ fit a rubedine ad viriditātē. Quāuis enī oīs mot⁹ sit de extrario i dīū non tñ accipiēdo dīritatē p̄p̄issime sed gñaliter. Locū aut mutatio diffinit. Est mutatio de vno loco i aliū locū. que mutatio terminat ad vbi. Et qz mot⁹ diuidit f̄m diuisione termini ad quē iō mot⁹ f̄z locū diuiditur i motū sursum. deorsū. ante. retro. dextrosus et sinistrosus. sicut et ipse locus.

Tertio Sciendū ē qz n̄r auctor noster i hac pte determinat de vltimo postp̄dicamēto qd vocat h̄re. Et assignat octo modos ei⁹ qui i his vltibus cōtinentur. Affectū quātū vestitum dic velut aurū. Mēbrū cōtentū possessio dic mulier. Unde p affectū intelligit q̄litatē. p quantū h̄re quātitatē. p vestitū ea q̄ circa corp⁹ sūt adiacētia. sicut ornat⁹ extrinsecus corpis. et hoc siue sunt scdm

totū siue f̄m p̄tē. Per mēbrū intelligit h̄re partem integrale. Per cōtentū intelligit sext⁹ mod⁹. Per possessionē intelligitur septim⁹ mod⁹. Per mulierē vō intelligitur octau⁹ mod⁹ et vltim⁹. Et iste vltimus mod⁹ est alienissim⁹ mod⁹ h̄re vt dī i textu. Et hoc mod⁹ sic h̄r sufficiētia. qz i oī h̄re habēs h̄z aliqd. aut q̄ h̄z et h̄r et sic ē octau⁹ mod⁹. Aut h̄r tñ et sic est septim⁹. Aut h̄z tñ et hoc ē dupl̄r qz vel illud qd h̄r ē c̄p̄ h̄rē. siue ab eo distās et sic ē sext⁹ mod⁹. aut ē itra habētē et idistās ab eo. et hoc ē dupl̄r. qz vel est suba vel accidēs. Si suba hoc ē dupl̄r. qz vel ē p̄ integralis et sic est quitus mod⁹. vel nō. et sic ē quartus. Si sit accidēs hoc ē tripl̄r. qz vel ipi inest rōe matie et sic ē scd⁹ mod⁹. vel rōe forme et sic est primus mod⁹. vlt̄rōe totū p̄positi et sic ē tertius. Modi vō habere reductiue sūt i codē p̄dicamēto in quo ē res habitata. Ex q̄ sequit qz q̄nt⁹ et octau⁹ mod⁹ sūt i p̄dicamēto substantie. Prim⁹ est i p̄dicamēto q̄litalis. Scd⁹ i p̄dicamēto q̄titalis. Tertius ē p̄dicamētū ab alijs distictū. Sext⁹ ē in p̄dicamēto re latōis. cōtinēs. n. ē ad aliqd cōtinēs. et cōtētū est ad aliqd cōtētū. Septim⁹ mod⁹ reducitur ad p̄dicamētū relatiōis eo qz possessio est alicui⁹ possessio. Nō tñ h̄re dī vniuoce de oib⁹ istis modis eo qz nihil vniuoce capitū est p̄dicamētū et postp̄dicamētum. Se primus. n. mod⁹ ipsius habere est p̄dicamentū. et alij modi ad diuersa p̄dicamēta reducuntur. ergo habere non dicitur vniuoce de oibus istis modis.

Sed contra p̄dicta arguit. Primo sic. oīs mot⁹ ē cōtin⁹ et diuisi⁹. cuz mot⁹ sit de genere successiuoz. s. generatio nō ē cōtinua aut diuisibilis nec etiā corruptio cū fiant in istōti. q̄ generatio et corruptio nō sūt mot⁹. ¶ Secūdo arguit sic. p̄uatio ē mot⁹ et tñ nō cōtinet sub aliquo p̄dictoz modoz. q̄ diuisio ē i sufficiēs. ¶ Tertio arguit sic. celū mouet motu locali et nō non mouet de vno loco i aliū locū. q̄ diffō mot⁹ f̄z locū nō ē bona. minor p̄z qz celū nō ē in loco cū nō habeat aliqz supficiē ipz circūscribētē. ¶ Quarto arguit sic. nullū equocū est p̄dicamētū. q̄ nullū postp̄dicamētū ē equocū. tenet dīa a fili. ¶ Quinto arguit sic. aliqd dī habere actionem aut passionē vt spēs aut dīas et sic de multis alijs modis h̄re qz nō enumerat⁹ hic. q̄ isti modi nō sūt sufficiētes assignati.

Ad rationes Ad p̄mā dī qz hic non accipit mot⁹ sp̄at̄r p motu successiuo. s. generat̄r p omni mutatiōe siue illa sit instantanea siue successiua. et sic gñatio et corruptio bñ sūt mot⁹. ¶ Ad 2^{am} dī qz mot⁹ accipit dupl̄r: vno mō. p omni mutatiōe siue illa regrat subz siue

De sillogismo

non. et hoc modo puatio est motus. alio modo capi-
tur p mutatioe q regit subz et sic puatio no e mor.
¶ Ad 3^m dicitur qd celum non mouet de loco ad locum s3
se totum s3 bñ mouet s3 suas ptes. Et no dicitur intelligi qd
moueat ad locum circumscribentem suas ptes cum nihil
circumscribat eas. s3 dicitur intelligi qd mouetur ad circū
scriptionem actiua suaz partiū eo qd p eius cōtinue
moueri aliud et aliud circumscribunt. ¶ Ad qrtā dicitur
q non e sile qd de rōne p̄dicamēti e q sit genus ad
eas q sub eo cōtinētur. et id e q sit vniuoctū. sed de
rōne postp̄dicamēti no est q sit gen⁹ aut spēs. imo
qd habet postp̄dicamēti s3m diuersos modos d3 in
diuersis p̄dicamētis reponi. et id e tale est vniuo-
ctū. ¶ Ad qntā dicitur qd s3 sint multi modi bñe qui no
enumerant^r hic. tñ illi q sūt enumerati cōiores sūt
et magis vñtati. et alij facilliter cognosci pñt p p̄di-
ctos. Et hec de tertio tractatu dicta sufficiāt.

Sequitur quartus tractatus de sillogismo.

Propositio est oratio affir-
mativa vel negativa alicuius
de aliquo vel alicuius ab
aliquo. Termin⁹ est i quez
resoluitur propositio vt in
subiectum et in predicatum.

¶ Iste e qrtus tractat⁹ sūmulaz magistri petri
hispani. q postq i p̄cedētib⁹ determinauit de p̄nci-
pijs sillogismi. nñr determinat de ipso sillogismo.
Sillogism⁹ aut accipit dupliciter. s. simpliciter siue incon-
tracte. et tracte. Sillogism⁹ contractus e triplex. s.
dialectic⁹. demonstratiu⁹. et sophisticus. Sillogism⁹
demonstratiu⁹ est sillogism⁹ contract⁹ ad mās necessa-
riā. s. cuius tam p̄missa q conclusio sunt necessarie et
accipiūt vt necessarie. S3 sillogism⁹ dyalecticus e
sillogism⁹ contract⁹ ad mām pbabilem. s. cui⁹ conclusio
et p̄missa aut altera iparū accipiūt tanq pbabiles
S3 sillogism⁹ sophistic⁹ e sillogism⁹ contract⁹ ap-
parenter ad mām verā cui⁹ conclusio vñ p̄missa s3 ap-
parenter vere aut cōia appenter bona. De sillogis-
mo it demonstratiu⁹ nñ determinat pe. bñ. pp nñ/
mā difficultatē ei⁹. et et eo qd ipse est instructor iu-
uenit. sed de sillogismo dyalectico et sophisticō de-
minat in sequētib⁹ tractatib⁹. Un sillogism⁹ simpli-
citer est sillogism⁹ no contractus ad aliquā mām.
et de ipso determinatur in isto capitulo.

Primo sciendū e qd sillogismus accipitur
dupliciter. vno modo vt e termin⁹ p̄me i
tētois: et sic e vna oō p̄posita ex duabus p̄missis et
vna conclusioe. alio modo vt e terminus scōe intentio

nis siue p significato formali et tñc e intentio scōa
que cōcretiue designata p̄dicatur de sillogismo p/
me itentionalr capto denoiatiue. et est respect⁹ cau-
satus p actū intellect⁹ opantis ipas p̄missas ad
conclusionē penes hoc qd ipse p̄misit necessario in
seruit conclusionē et h3 p fundamento p̄missas et p
termino conclusionē. Unde sillogismus simplr ac-
cipitur dupliciter. vno modo accipit simpliciter vt id e qd
vñr. quantum ad sua principia et oēs ei⁹ partes tā
integrales q subiectiuas. et quantū ad suas passi-
ones et et suaz priuz. et sic e subm toti⁹ logice a p̄bo
tradite. alio modo vñr qrtū ad p̄ncipia passionē et
p̄p̄tates ptes subiectiuas. et qrtū ad passionē sua-
rū partiū subiectiuaz. et sic e subm adequatū toti⁹
noue logice. Alio modo accipitur simpliciter. i. nō cōte-
et sic e sillogismus simpliciter. i. nō cōtus ad aliquā ma-
teriam sed cōsideratus quantū ad ea que sibi con-
ueniūt grā sue forme in oī mā abstrahendo ab oī
matia. et non s3m rem sed s3 intellectū. qd oīs sillogi-
smus est cōtract⁹ ad materiā necessariā probabilē
vel sophisticā. s3 hoc nō sibi cōuenit ex sua rōe for-
mali. imo ex suo cōceptu qd itatiuo. et abstrahit ab
omnibus istis. et sic sillogismus simpliciter captus
scōe itentionalr est subiectū huius tractatus.

Secundo Sciendū est qd oīs sillogismus
cōponit⁹ ex p̄positionibus et ter-
minis. ideo ante q. p. h. diffiniat sillogismū ostē-
dit quid sit. ppō et quid sit termin⁹. Diffinit ergo. ppō
nem sic. p̄positio est oratio affirmatiua alicui⁹.
s3 p̄dicati de aliquo. s. de subo. vel negatiua alicui⁹
p̄dicati ab aliq. s3 a s3o. Et auctor diffinit hic p̄o-
positionē categoricā per affirmatiuā et negatiuā.
cui⁹ ratio e qd hic solū determinat de s3līs cathego-
ricis quo ad eoz bonā et formale dispōnē ad quaz
requiritur certa ordiatio p̄missaz penes affirmatio-
nē et negatōes. s. qd ambe sint affirmatiue vel negati-
ue vel vna affirmatiua et alia negatiua. ¶ Un hec
diffinitio sic explicat⁹. p̄pō e oō. i. relatio rōnis
q b3 p fundamēto et tmino aliqō. s. p̄dicatū dictū
de subo mediāte copula affirmatiua vt p̄dicatū
qd enūciatur de subo vniuocto et vniuoce tēto me-
diāte copula negatiua. Et sic ibi diffiniit. ppō p sū-
damētū et tminū eo mō q relatiua a nobis diffiniū-
tur. Et nō diffit. p. h. ppōnē p̄vex et falsū qd p/
positio de qd hic agit abstrahit a vñ et falso s3 nō ab
affirmatio et negatio. Est eni duplex. ppō. s. ppō.
vna et ppō ples. p̄pō vna est duplex. s. vna sim-
pliciter et vna cōiunctione. Un nō datur hec diffō
de oī p̄pōne. s3 solū de ppōe sillogistica. i. cathe-
gorica cū ex ypoteticis nñ fiat s3līs categoric⁹.

Tractatus quartus

Tertio sciendum est quod terminus sic diffinitur. Terminus est in quo resoluitur propositum ut in subiectum et predicatum. Cuius ratio est quod quodlibet resoluitur in ea ex quibus componitur. sed propositum componitur ex terminis sicut categorica tanquam ex subiecto et predicato ergo omnis propositum resoluitur in terminos tanquam in subiectum et predicatum. Terminus autem accipitur dupliciter. uno modo realem et proprium. et sic terminus nihil aliud est quam finis alicuius magnitudinis. alio modo capitur metaphorice. et hoc dupliciter. uno modo capitur per quiddam officium includente omnia propria et entia alicuius. et sic capit plures terminos per totum. et idem est quod diffinitio. alio modo capitur per partem integralem propositi: et sic adhuc capit dupliciter. uno modo generaliter ut convertitur cum voce significativa. et hoc modo verba sunt termini et sunt partes subiecti et predicationis sunt termini quoniam. scilicet subiectum et predicatum sunt complexa et sic non capit hoc terminus. Alio modo capit magis stricte per quod dicitur a terminando. et hoc modo in quibus propositum categorica sunt duo termini tamen quorum unus est subiectum et alius est predicatum. et sic accipitur hoc terminus. Nec hoc modo copula et balis dicitur dicitur terminus eo quod non terminat propositum sed ponitur in medio eius. Et quoniam propositum resoluitur in litteras et syllabas hoc tamen non est ratio in subiectum et predicatum. et idem non dicitur eis hec diffinitio. Adhuc sciendum est tamen quod terminus potest capi per se significato. et tunc significat relationem rationis categoriarum per actum intellectus operantis aliquem terminum secundum admodum acceptum ad propositum penes hoc quod est extremus et finis eius. alio modo capitur per se denotato. et tunc extremum propositi categorice dicitur terminus denotatio. Unum hec est denotatio predicationis. hoc est terminus propositi totius: et per modo capitur hic. Et diffinitio eius dicitur sic intelligi. Terminus significat relationem secundum admodum acceptam. Unum si capiuntur terminus et propositum formaliter et proprie significato tunc propositio non resoluitur in terminum cum sint due relationes specificae distincte. modo una relatio non componitur ex pluribus relationibus. Si vero capiuntur per se denotatis et secundum admodum acceptis tunc terminus est per se integralis propositi et in ipsis resoluitur propositum.

Sed contra predicta arguitur. primo sic. In primo tractatu determinatum est de propositum de eadem hic non debet determinari. Secundo arguitur sic. Nullum superius debet diffiniri per sua inferiora. sed propositio est superior ad affirmatores et negatores. ergo per eas non debet diffiniri. Tertio arguitur sic. Unum quodque resoluitur in ea ex quibus componitur: ergo propositum resoluitur in copulam cum ea componatur. tamen non est terminus. quia si esset terminus tunc in sillo essent plures termini quam tres. ergo terminus non habet diffinitur. Quarto sic arguitur. Sillogi-

smus est subiectum adequatum totius logicae. ergo non est subiectum huius libri.

Ad rationes Ad primam dicitur quod alia et alia ratio determinatur hic de propositum. et in primo tractatu. quia in primo tractatu determinatum est de ea in quantum est signum metris. idem diffinita est per significare verum vel falsum. hic autem determinatur de ea putetur per sillogismum. et ponitur per alio. scilicet per actionem in seceda. idem negatur omnia. Ad secundam conceditur maior saltem ea ratione qua sunt inferiora. tamen bene potest diffiniri per ea in quantum sunt nobis notiora ipso diffinito. et idem ponitur ad circumloquendum per primam eius dicitur convertibilis cum eo. Ad tertiam per solutio ex dictis in ultimo notabili in quo dictum est quod quantum propositum componitur ex copula tanquam ex parte formali et est in ea resoluitur resolutione formali. tamen non componitur ex copula tanquam ex parte materiali. nec resoluitur in ipsam resolutionem materialis de qua est hic ad propositum. Ad quartam dicitur quod patuit solutio in primo notabili.

Dici de omni est quoniam nihil est sumere sub subiecto de quo non dicitur predicatum. ut omnis homo currit. hic cursus predicatur de homine. et nihil est sumere sub homine de quo non dicitur currit. Bici de nullo est quoniam nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueat predicatum. ut nullus homo currit. hic cursus remouetur ab omni homine. et nihil est sumere sub homine a quo non remoueat cursus.

Circa hunc textum notandum est primo quod postquam per hoc determinauit de principiis materialibus sillogismorum. scilicet de termino et propositum. hic autem determinat de principiis regulatiuis eorum. quod sunt duo. scilicet dici de omni et dici de nullo. Dici autem de omni est quoniam nihil est sumere sub subiecto de quo non dicitur predicatum. Dici de nullo est quoniam nihil est sumere sub subiecto a quo non remoueat predicatum. Et dicitur sic exponi illa regula. dici de omni est quoniam nihil est sumere sub subiecto alicuius propositi de quo non dicitur predicatum. de quo non aptum natum sit predicatum eiusdem propositi predicari. Et per illud dici intelligitur istud principium. quod affirmatio de subiecto distributo affirmatur de omni sumpto sub eo. Et per illud principium valet ista omnia. Omne animal est subiectum. omnis homo est animal. ergo omnis homo est subiectum. Et similiter exponitur diffinitio dici de nullo. Et etiam intelligitur unum principium oppositum illi. Unum duplex est dici de omni. quod dicitur est positivum et aliud est posterioriasticum. Dici de omni positivum est predicatum affirmari de subiecto distributo siue vere siue false. ut omnis homo est animal. omnis homo est asinus. idem si sola propositum vel affirmatiua regitur dici de

De sillogismo

Omni positivum. Et sicut in sola vltima negatiua dici de nullo. Sed dici de oī posterioris est predicatum vere affirmari de subō distributo vel non distributo necessario p quibet dīa tps. vt oīs bō est aīal vel oīs asin⁹ ē aīal. ¶ Est at duplex vltitas. s. tps et supposito. In illa ppōne dī ē vltitas tēpōz qñ pīcatū uenit subō p oī tpe. Vltitas vero supposito ē qñ pīcatū iest cuilibet supposito subī vel denotatur cuilibet inesse. Et iō etiā duplex est vltitas supposito. q. qdā est qñ pīcatū uenit reatī cuilibet supposito subī vt i hac ppōne bō est rībilis. Alia ē qñ uenit subō et cuilibet supposito s. modū enūciandi. vt i hac ppōne. bō est albus. Et solū de hac vltitate r dīci de omni positivū est hic ad ppositū. Et quo p q i aliq ppōne dīci de omni posterioris est in q nō est dīci de oī positivū et cōtra. vt i ppositiōib⁹ affirmatiuis falsis est dīci de oī positivū et nō posterioris. Et sicut in ppōnibus indefinitis vel pīcularib⁹ neciis. vt i hac bō est rībilis. bō est aīal. est dīci de oī posterioris et nō positivū.

Secundo sciendū est q dīci de oī est pīcipiū regulatiuū sillogismoz affirmatiuoz. et dīci de nullo ē pīcipiū regulatiuū sillogismoz negatiuoz. Oēs. n. sillogismi in qbus est cōa formalis regulātū p dīci de oī vel dīci de nullo. et hoc itelligēdū est de sillogismis quoz mediū ē tēmin⁹ vltis vlt tētus. Et etiā itelligēdo de regulatiōe mediata vel imediata directa vel indirecta. Ad hoc. n. q aliquis sillogismus regulat p dīci de oī regit q tēminus q pīcatū in pīmissis de aliquo subō distributo pīcat in cōlusiōe de aliquo supposito illius subī. Exēplū. vt oē aīal currit. oīs bō est aīal. q oīs bō currit. currere. n. i maiore affirmat de aīali vlt supō. et bō ē supō sub aīali. ideo currere affirmat de boīe i cōlusiōe. Per dīci aut de nullo itelligit hec maxima. Quicqd negat de aliquo subō distributo negat de quolibet supposito cōtēto sub ipō. Et virtute illius maxime valet sillogismus. nullus bō ē asin⁹. sortes ē bō. q sortes nō ē asinus. Ex qb⁹ sequitur q soli sillogismi pīme figure directe cōcludētes imediate regulantur p dīci de omni vel dīci de nullo. Omnes aut alij mediate et indirecte per illas maximas regulantur.

Tertio sciendū est q dīci de oī nō est passio pīcatū i ordine ad subō. Et formati loquēdo dīci de oī ē respect⁹ rōnis qbz p sūdāmētō et termino aliq quoz vñū pīcat de alio vlt et affirmatiue vel vlt et negatiue. et sic ē passio pīcatū i ordine ad subō. Vñ pīcari de alio vlt ē pīcari de subō dī

distributo p signū vlt aut p aliqd ei equalens. Et q dīci de oī nō sit passio sillogismi p q sillogismo nō uenit pīcari de aliq affirmatiue vel negatiue. Sed dīci de oī uenit illi qd pīcat de aliq affirmatiue vlt negatiue. q nō ē passio sillogismi. Maior p q sillogis ē ppō ypothetica cui repugit pīcari. Et sicut nō ē passio ppōis qz eodē mō sibi repugit pīcari dī aliq. iō dīci de oī ē passio pīcatū i ordine ad subō.

Sed contra pīcata arguitur pīmo sic. In hac ppōne bō ē aīal. nihil est sumere de subō de quo non dicat pīcatū. et tñ in ea nō ē dīci de oī. q dīffō dīci de oī nō ē bona. ¶ 2° arguit sic. In hac ppōne oīs bō currit. ē dīci de oī. et tñ ē aliqd sumere subō de quo nō dicat pīcatū. qz hec ē vera. Adā ē bō. et tñ cursus non dī de eo. q dīffō nō ē bona. ¶ 3° arguit sic. Iste sillogismus regulat p dīci de oī. oīs bō currit. adā ē bō. q adā currit. et tñ nō ē bon⁹ sillogismus cū pīmissis possint eē vere cōlusiōe falsa exīte. q dīci de oī nō ē sufficiens pīcipiū regulatiuū sillogismoz. ¶ 4° sic arguit. In hac ppōne. oīs sortes currit vel nullus sortes currit. ē dīci de oī et dīci de nullo. et tñ ille nō sūt vltis. ergo non omni illi ppositiōi cui conuenit dīci de omni uenit q sit vniuersalis.

Ad rōnes Ad pīma dī q qñ pīcatū il/ h⁹ ppōnis reatī et vere ueniat cuilibet cōtēto sub subō. nō tñ denotat dīci de illis s. modū enūciandi cū ipa nō sit vltis. ¶ Ad 2^{am} cōcedit maior et minor negat. et ad pbatōne dī q adā nō ē supō sub boīe. qz bō i hac ppōne oīs bō currit distribuit solū p pītib⁹ exītib⁹. adā aut nō ē sup^m exītis. nec bz ē i pītib⁹. ¶ Ad 3^{am} dī q i minore male subsumit eo q adā nō ē sup^m boīs accepti i maiore. cū accipiat solū p boīb⁹ exītib⁹ i pītib⁹. ¶ Ad 4^{am} dī q tñ b⁹ ppōib⁹ nō uenit dīci dī oī negat nullo. qz s bz illaz ppōnū ē tēmin⁹ discret⁹ cui spūgt dītribui et p pītib⁹ tenēti. imo oēs tēs sē falsē et ipsope

Sillogismus ē oīo i q qbusdā positis et pcessis necē ē aliud accidē p ea q posita sūt et pcessa. vt oē aīal ē suba. oīs bō ē aīal. q oīs bō ē sba. Hec totū ē oīo i q qbusdā positis. s. duab⁹ pīmissis necē est aliud accidē. s. pcessōne. Oīs aut sillogismus pstat ex trib⁹ tēmis et duabus ppōnibus. qz ppōnū pīma vocat maior. sc cūda minor. Ex tribus aut tēmis nō pīt fieri due ppōnes nisi alter illoz tēmioz

Tractatus quartus

sumat bis. Et tunc ille terminus bis sumptus aut subiicitur in una et predicatur in alia et sic est prima figura. aut predicatur in utraque. et sic est secunda figura. aut subiicitur in utraque et sic est tertia figura. Horum autem terminorum alter vocatur medium. alter maior extremitas. alter vero minor extremitas. Medium est terminus bis sumptus aut conclusio. Maior extremitas est terminus superius in maiori propositione cum medio. Minor extremitas est terminus superius in minori propositione cum medio. Ad sillogismum autem exprimitur modus et figura. Figura est ordinatio trium terminorum secundum subiectionem et predicationem. Nec autem ordinatio fit tribus modis ut dictum est prius. Et secundum hoc tres sunt figure. Prima figura est quando medium subiicitur in una propositione et predicatur in alia. ut omnis animal est subiectum. omnis homo est animal. ergo omnis homo est subiectum. Secunda figura est quando medium predicatur in utraque. ut omnis homo est animal. nullus lapis est animal. ergo nullus lapis est homo. Tertia figura est quando medium subiicitur in utraque. ut omnis homo est animal. omnis homo est subiectum. ergo quodammodo subiectum est animal. Unde versus. Sub prima. Secunda pre bis. Tertia sub bis. Modus est ordinatio duarum propositionum in debita quantitate et qualitate. Debata quantitas est quod si una sit negativa reliqua erit affirmativa. Debata qualitas est quod si una sit particularis reliqua erit universalis.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic consequenter Petrus hispanus diffinit sillogismum dicens. Sillogismus est oratio in qua quibusdam positis oportet aliud accidere per ea que posita sunt et conclusio. Sed hec diffinitio non est diffinitio sillogismi simpliciter. eo quod talis sillogismus simpliciter abstrahit ab omni materia. ideo non oportet eius premissas cedere. id est hec diffinitio est diffinitio sillogismi dialectici. cui oportet premissas cedere eo quod debent esse probabiles. Ratio autem quare per hoc diffinit sillogismum dialecticum et non sillogismum simpliciter est quod ipse hunc tractatum ordinat ad se-

quenter. in quo determinat de locis dialecticis. Sillogismus autem simpliciter diffinitur ab Aristotele. Est oratio in qua quibusdam positis oportet aliud evenire eo quod hec sunt. In qua diffinitio ponitur oculo loco generis. Et dicitur in qua quibusdam. id est duabus premissis positis. id est dispositis in debito modo et debita figura. Et ponitur ad duas entimematis. conversionis. inductionis. et exempli. in quibus ponitur premissa premissa. vel si ponatur non tamen disponuntur in modo et in figura. Dicitur autem necesse est aliud accidere. id est necesse est conclusionem sequi contra for- mali. et hoc. ad duas rationes malis. in qua conclusio non sequitur ex necessitate et formaliter ex premissis. Et dicitur necesse. ad duas rationes sophisticas. Et dicitur aliud. ad duas rationes illarum argumentationum in quibus arguitur a tota copulativa ad alteram eius partem. et sic de alijs. Et dicitur eo quod hec sunt. ad denotandum quod premissa eo modo disposite debent esse causa illationis illius conclusionis. Et hec diffinitio sic debet exponi. Sillogismus est oratio. id est relatio fundata in oratione. in qua premissa sunt disposite ad necessarium inferendum aliquam conclusionem. et est habitudo premissarum ad conclusionem. et ipsa relatio habet per fundamentum premissarum. pro termino conclusionem.

Secundo sciendum est quod duplex est necessitas. quodammodo est necessitas rationis. alia est contritio. Necessitas rationis est que pervenit ex habitudine necessaria contritio ad aliam. Et quod duplex est habitudo. scilicet materialis et formalis. id est duplex est necessitas rationis. scilicet materialis et formalis. Materialis est que pervenit ex habitudine terminorum in antecedente et contritio positum. et id est contra materialis est que non tenet in omnibus terminis scilicet forma arguendi retenta. sed tenet in aliquibus solum. ita quod si manet idem modus arguendi et mutantur termini in alios terminos non oportet contritio valere. Necessitas rationis formalis est que pervenit ex habitudine formali contritio ad contritio. bitudo autem formalis pervenit ex debita compositione terminorum. ideo contra formalis est que tenet in omnibus terminis scilicet forma arguendi retenta. ita quod si termini mutantur manente eadem dispositione non minus valet contra. Unde si contra forma arguendi retinere est arguere in propositionibus scilicet quantitas et qualitas. et eodem modo dispositis in modo et in figura. Necessitas autem contritio est que pervenit ex habitudine terminorum ipsorum contritio et contritio. Unde sillogismo simpliciter debet esse necessitas rationis et non contritio. hoc est quod contritio debet ex ante inferri necessario. sed non oportet quod termini contritio et contritio habeant necessariam habitudinem adiuvicem. sed in sillogismo demonstrativo requiritur utraque necessitas. Et in sillogismo sunt semper tres termini. scilicet medium maior extremitas et minor extremitas. Unde medium est terminus bis sumptus autem contritio. extremitates. id est premissa debent coniungi in medio aut

De sillogismo

abe separari ut p hoc separatur vel coniungantur inter se i conclusionem. Maior autem extremitas e finis sumptus in maiori propositione cum medio. Minor autem extremitas e terminus sumptus i minori propositione cum medio. Et sic sunt in sillo trii due premissae. quarum prima vocatur maior et secunda minor. Conclusio autem ab aliquo dicitur esse de entia sillo. quia ut dicunt accipiendo sillo in propositione opposita ex ante et ante cum nota illa rationis tunc dicitur esse per sillo. Ab aliquo vero dicitur non esse de entia sillo. quia illud quod sequitur ad aliud non est de entia illius ad quod sequitur. sed dicitur sequitur ad sillo. ergo non est de entia sillogismi. Probatur etiam per aristotelem dicentem secundo priorum quod idem sillo potest inferre plures conclusiones. ergo non est de entia sillo. Alii dicitur et melius quod sillo potest capi dupliciter. vno modo per rationem oppositam ex ante et ante cum nota illatibus. Alio modo capitur formaliter per similitudinem antist ad rationem seu per relationem causatam ab intellectu. et tunc dicitur quod capiendum sillo per rationem dicitur esse de entia sillo. Probatur quia per propria perfectionem et in se circa aliam dicitur esse de entia illius et est perfectio. sed dicitur esse huiusmodi. et dicitur quod capiendum sillo foris siue per relationem rationis siue per similitudinem antist ad rationem non est de entia sillogismi. sed sillo in illo modo habet per fundamentum antist et per terminum conclusionem. modo finis vel fundamentum alicuius relationis non est de essentia ipsius relationis.

Tertio Sciendum est quod figura ab auctore sic diffinitur. Est ordinatio trium terminorum secundum subiectum et predicationem. Et ibi hac diffinitione ponitur ordinatio loco generis. Et trium terminorum ad triam modi quod proprie ordinatio duarum propositionum. Et ponitur secundum subiectionem et predicationem ad ostendendum modum per quem figure distinguuntur. Sunt autem tres figure. scilicet prima figura secunda et tertia. quarum diffinitiones patet in textu. Unum haec diffinitiones sic explicari. Figura est relatio rationis circa per actum intellectus nostri ordinantis tres terminos et comparans eos adiuvante secundum subiectionem et predicationem. Et haec figurarum potest haberi sufficientia. Quia omnis figura est ordinatio trium terminorum quorum alter est medium. vel ergo illud medium subijcitur i vna propositione et predicatur i alia et sic est prima figura. vel predicatur in utraque et sic est secunda figura. vel subijcitur in utraque et sic est tertia. Et sic patet quod non sunt plures neque pauciores. Sed aliqui posuerunt quartam distinctam ab alijs ut galenus. Sed tamen assignari ratio quare non sit ponenda. quia frustra fit per plura quod equum potest fieri per pauciora. cum ergo per istam quartam dispositionem non posset inferri aliqua dicitur quoniam per primam bene et sufficienter inferatur. sequitur quod eam ponere non est necesse. Posset tamen dici quod non est inconueniens eam ponere dummodo debite arguatur ut si observando duas additiones. scilicet quod ma-

ior non sit negatio. minor non sit particularis. Nam hic est bonus sillogismus. homo est animal et ovis animal est suba. ergo ovis homo est suba. Et quis plures in libro priorum earum non ponat tamen diceretur quod ratio est quia sufficienter posuit dispositionem eius in vna regula antepredicamentali. imo vix esse melior modus arguendi quam i secunda et tertia figuris. quia reducitur ad primam per solas transpositionis ne premissarum. quare etc. Consequenter vero auctor dispositionis finit modum et hoc sic. Modus est ordinatio duarum propositionum i debita qualitate et quantitate. Et ponitur ordinatio loco generis. Et ponitur duarum propositionum ad triam figure quod est ordinatio trium terminorum. Et ponitur i debita qualitate et quantitate ad trias combinationum inutilium in quibus qualitas et quantitas non debite observantur. Unum debita qualitas est quod abe premissae sint affirmatiue vel saltem altera. quia ex puris negatiuis nihil sequitur. Debita autem quantitas est quod utraque sit vltima aut saltem altera quia ex puris particularibus nihil sequitur. Sed contra predicta arguitur. primo sic. Idem est oratio et oratio vna. sed sillogismus non est oratio vna. ergo sillogismus non est oratio.

Sed contra Secundo sic arguitur. In qualibus propositiones sunt duo termini. et i quolibet sillo due sunt propositiones. ergo in quolibet sillogismo sunt quatuor termini. Tertio arguitur sic. In sillogismo ex oppositis sunt tantum duo termini. ergo non i omni sillogismo sunt tres termini. ans patet. quia hic est bonus sillo ex oppositis. ovis homo est animal. nullus homo est animal. ergo nullus homo est homo. et tamen ibi sunt duo termini. homo et animal. item. Quarto arguitur sic. conceditur quod sillogismus est in modo et tamen non conceditur quod sit in oratione duarum propositionum. ergo modus non est ordinatio duarum propositionum.

Ad rationes Ad primam dicitur quod quis sillo non sit vna oratio simpliciter et categorica. est tamen vna coniunctione. scilicet hypothetica. et hoc sufficit. totum enim aggregatum ex conclusione et premissis est vna hypothetica conditionalis. Ad secundam distinguitur consequens vel secundum numerum et sic conceditur. vel secundum speciem vel rationem formalem et sic negatur. omnis enim terminus in sillogismo positus aut est maior extremitas aut minor vel medium. Ad tertiam dicitur quod quis in sillogismo ex oppositis non sint nisi duo termini. sunt tamen tres officialiter eo quod unus eorum habet officium duorum. scilicet maioris extremitatis et minoris extremitatis. Ad quartam dicitur quod proprie non debemus concedere sillogismum esse i modo et in figura. sed debemus dicere quod in sillogismo est dispositio premissarum et conclusionis. et quod sillogismus est dispositus secundum talem figuram vel talem modum.

Tractatus quartus

Unde tales dantur regule vniuersales ad quamlibet figuram. Ex puris particularibus indefinitis et singularibus nihil sequitur. unde oportet alteram premissarum esse vniuersalem. Itz ex puris negatiuis nihil sequitur. unde oportet alteram premissarum esse affirmatiuam.

Circabūc textū notandū est pmo qd i textu ponitur quinque regule gnales ad quamlibet figuram. Quaz pma est qd ex puris particularibus nihil sequitur. Et illa sic probatur. qd ois sillogismus debet regulari p dici de ois et dici de nullo. sz qn abe pmissis sunt particulares siltus nō regulatur p dici de ois et dici de nullo cū nulla pmissarum sit vltis. ergo ex puris particularibus non ponitur bonus siltus. Scdo probatur sic. qd ppter vnionē duarū extremitatū in aliquo tertio fm diuersas ptes ei non sequitur vnio eaz inter se. sed qn abe pmissis sunt particulares extremitates vniuntur i medio vel saltē possunt vniri sz diuersas ptes eius ergo non ois eas vniri inter se in conclusio ne. Tertio probatur. qd sz talē dispōnē ex his sequetur falsū sic arguēdo. aial est asinus. sortes ē aial. ergo sortes est asinus. Premisse illius silti sunt de et conclusio falsa. Et etiā sunt vabiles in tali dispōnē termini i quibus ois et in qd nulli. ergo talis dispositio non ē bona. Scda regula est qd ex puris negatiuis nihil sequitur. Probat qd arguēdo ex puris negatiuis ex veris sequitur falsū. vt sic arguēdo. nullus hō ē lapis. nulla petra ē hō. g nulla petra est lapis.

CScdo probatur qd ppter separatōem aliquorū duorum ab aliquo tertio i pmissis p diuersis ptribus nō sequitur separatō eorū i conclusio ne. sz qn abe pmissis sunt negatiue solū dnotat separatō extremitatū a medio. ergo **C**3. probatur. qd in tali dispōnē sunt repibiles termini i quibus ois vt sunt risibile. hō. equus. et termini i quibus nulli. vt sūt equus. homo. lapis. **C**Unā aduertendū est qd tmini i quibus ois sunt tres tmini ex quibus opor-
nuatur due pmissis de fm dispōnē datā cū qd stat vna vltis affirmatiua in veritate ex extremitatibus illarū pmissarum constituta. Terminis vero in quibus nulli sūt tres tmini ex quibus constituitur due pmissis de sz dispōnē datā cū qd stat i veritate vna vltis negatiua ex extremitatibus illarū pmissarū constituta. **C**Unā ad dandū terminos i quibus ois obsequiade sūt due regule. Prima ē qd duo illoz tminoz. scilicet extremitates sic se habeāt qd vnus. scilicet maior extremitas sit vltis verificabilis affirmatiue de minori extremitate. eo qd ois ex ill

extremitatibus vnus vltis affirmatiua verā opoi. Scda ē qd si abe pmissis sz dispōnē datā sint affirmatiue. opz tmini tmiū. scilicet mediū ē verificabile affirmatiue de alijs duobus terminis. Si vero ambe pmissis se sint negatiue ois eum verificari negatiue de abobus. sz si vna sit affirmatiua et alia negatiua ois eū verificari affirmatiue de vno et negatiue de alio. et ois tmini qd ab eo se negat ē totaliter diu patū. **C**Silt ad facili-
liter dādū terminos i quibus nulli ponunt due regule. Prima ē. necesse ē duos illoz terminoz scilicet extremitates sic se hēre qd vnus illoz. scilicet maior extremitas vere possit et vltis remoueri ab altero scilicet a minori extremitate. Scda regula est qd si abe pmissis debeat ēē vere affirmatiue ois terminū mediū esse verificabilem de oibus alijs. et si ambe sint negatiue ois eū ab alijs ēē disparatū. si vna sit affirmatiua et alia negatiua oportet cum esse verificabilem affirmatiue de vno et ab alio esse disparatū.

Secundo Sciēdū ē qd pcedēs oīas tenē formati i dispōnē fm quā datur tmini i quibus ois et i quibus nulli deducit ad iconueniens vt oporteat cū cedere ex his sequi falsū. vt duas oīas vel dīctorias ēē siltas. Probat qd si qs dicat conclusio vltis i qua dant tmini i quibus ois et i quibus nulli. querit ab eo an vltis vel particularis affirmatiua vel negatiua sequatur si dicat vltis aut particularē negatiua sequi formati. ergo ipa sequit i omni bō tminis. Accipiatur aut tmini i quibus ois. et si dicet illis oīas nō valere. nō erit oīa formati. Si hō dicat qd sequitur tunc cū vltis affirmatiua cōposita ex extremitatibus stabit i veritate cū pmissis. et tunc oportet eū cedere qd illa conclusio que sequit ex his ē falsa. vel qd due contrarie aut dīctorie sint siltas. Et si dicat vltis vel particularē affirmatiua sequi. su mediū sūt termini i quibus nulli. deinde sic pū pcedēdū ē.

Tertio Sciēdū ē qd nō obstantibus duabus regulis pmissis. tñ ex puris particularibus aliquid sequitur in quinque casibus. Primus est si arguat i pma figura minore extēte negatiua conclusio de modo loquendi iconfucto. vt bñ sequitur formati. homo est aial. asinus non est hō. ergo asinus nō ē aial. Scds casus est si mediū sit terminus singularis singulariter tentus et vnus. ec. vt bene sequitur. sortes currit. et aliquod albus est sortes. ergo aliquod album currit. Tertius casus est si medium in minore sumatur cum relatione identitatis. vt bene sequitur. homo currit. et aliquod animal est idem homo. ergo aliquod animal currit. **C**4. casus ē qd si sub tmino distribu-

De sillogismo

to i maiore q̄ sit d̄ modo loq̄ndi iconfueto fiat sub
 ſup̄tio i maiore bñ ſeḡtur: q̄ vt bñ ſeḡtur. oēs equi
 videt bō. brunell' ē equ'. g' brunellū videt bō. 5°
 caſus ē ſi me^m ſumatur i maiore cū ſigno vti. vt bñ
 ſeḡtur. aial currit. z aſin' ē oē aial. g' aſin' currit. ſi
 tr ex puris negatis aliquid ſequitur i trib' caſib'
 p̄m' ē ſi me^m varietur penes finitū z iſinitū. vt bñ
 ſequitur. nullū n̄ riſibile ē bō. z nullus aſinus ē riſi
 bilis. ergo nullus aſin' ē bō. z caſus ē qñ ābe p̄/
 miſſe ſūt d̄ t̄igēti ad vtrūl'. vt oēs boies t̄igēt n̄
 eē currētē: z aliq̄d albū t̄ingit n̄ eē boies. g' aliq̄d
 albū t̄igēt nō eē currētē. 3° caſus ē ſi vna ſit d̄ con
 t̄igēti ad vtrūl'. ſ. p̄¹ z z¹ ſit de neceſſario ſeq̄ con
 cluſio negatia de t̄igēti ad vtrūl'. vt bñ ſeḡtur.
 oēs boies t̄igēt nō eē albū. z aſinū nō ē n̄ eē boies
 ergo aſinū nō t̄ingit eē albū. Et q̄ i oib' p̄d̄cis ca
 ſib' ſit bona cōia p̄z q̄ ſm talē diſpōēz. ſ. p̄me ſigu
 re ip̄oē ē aīo eē vep̄ qñ cōis ſit vep̄: tamen ille cō
 ſequētie non p̄p̄e debent dici ſillogiſtice.

Sed cōtra p̄d̄cā āguitur p̄ ſic. bñ ſeḡt aial
 ē fortes. bō ē fortes. g' bō ē aial.
 g' ex puris p̄icularibus aliquid ſeq̄t. C² ſic āgū
 itur. bñ ſeḡtur. ſi nō ē aial nō ē bō. ſz n̄ ē aial. g' nō ē
 bō. g' ex puris negatiuis aliq̄d ſeḡtur. C³ arguit
 ſic. In d̄arij d̄abiles ſūt termini i quib' oī: z i ſerio
 in q̄bus nulli. g' n̄ ē icōueniēs i aliq̄ bona diſpōē ſil
 logiſtica rep̄ire terminos in quib' oī z in q̄b' nulli.
 C⁴ arguit ſic. Auctor n̄r z ariſto. dicūt q̄ ex pu
 ris p̄icularib' z negatis nihil ſeq̄t formatr g' male
 dictū ē q̄ aliquid poſſit ſequi formatr.

Ad rōnes Ad p̄mā d̄r q̄ ſequit' ḡra mate
 ne v̄tute ſillogiſmi expoſitorij.
 qz mediū ē termin' ſingltis. n̄ tñ ſeq̄t ḡra forme ſillo
 giſtice. nā ſi loco illi' termin' ſingltis ponereſ t̄min'
 cōis cōia nō valeret. C² Ad z⁴ d̄r q̄ illd̄ d̄cū ſolū
 itelligitur i ſillogiſmis cathegoricis. iſte āt ſillogiſ
 m' ē ypothet'c'. Et vltra d̄r q̄ nō arguitur tñ ex
 puris negatis. qz maior illi' ſillogiſmi ē ſimplr af/
 ſirmatia eo q̄ copula cōditionalis i ea poſita nō eſt
 negata. C³ Ad tertiā d̄r q̄ n̄ ē icōueniēs i aliq̄ diſ/
 pōē debita rep̄ire terminos i q̄b' oī ſolū vel i q̄bus
 nulli ſolū. ſz ē icōueniēs i cadē diſpōē rep̄ire t̄mi
 nos i q̄b' oī z i quib' nulli ſit. C⁴ Ad q̄rtā d̄r q̄ con
 cludit q̄ ex puris negatis nihil ſeq̄t formatr z ſil/
 logiſtice. mō vt d̄c̄z eſt ille cōie n̄ ſi p̄p̄e ſillogiſtice.
 Itē ſi aliq̄ p̄miſſaz fuerit p̄icularis con
 cluſio erit p̄icularis z n̄ cōtra. Itē ſi ali
 q̄ p̄miſſaz fuerit negatia cōcluſio erit ne
 gatia. Itē mediū nūq̄ d̄z pōi i cōcluſiōe

Circa hunc textum notandus eſt p̄imo q̄ ter
 tia regula generalis eſt. q̄ ſi aliqua p̄miſſarū ſu
 erit particularis conluſio debet eſſe particularis
 Cuius rō ē. qz effect' ſp̄ inſequitur debilioz p̄ez
 ſue cāc. ſz p̄pō p̄icularis ē d̄bilior p̄pōe ſillogiſmi
 ergo ſi aliq̄ p̄miſſaz fuerit p̄icularis cōcluſio p̄icu
 laris. C⁴ regula ē q̄ ſi aliqua p̄miſſaz ſit nega
 tina cōcluſio eē negatiua. p̄z eadē rōe ſicut p̄cedēs. p̄z
 z qz p̄p̄ ſep̄ationē extremitatū a medio i p̄miſſis
 non ſequitur vniō earū inter ſe in cōcluſiōe. ſed ſe
 quitur eaz ſep̄atio. ſed qñ altera p̄miſſarū ē nega
 tiua extremitates in medio ſep̄antur eo q̄ medi
 um conuenit vni extremitatum z non alteri. er/
 go in conluſione extremitates non debent v̄niri
 ſed ſeparari. C⁵ Quinta regula eſt q̄ medium nō
 debet intrare conluſionem. p̄obatur: qz in ſillo
 giſmo tantum debent eſſe tres termini ſillogiſtici
 conſtituentes tres propoſitiones. quarum quelibet
 ſumitur bis in toto ſillogiſmo. ſed ſi medium
 intraret conluſionem tunc medium ter ſumeret'
 z alter eorum ſemel tantūz. ſed hoc eſt falſum. er/
 go medium non debet intrare conluſionem. Ali
 ter probatur. quia ſi medium intraret conluſionē
 tunc non concederetur aliud a p̄miſſis. quod p̄z
 quia vel mediūz ſubijceretur z maior extremitas
 predicaretur: z ſic non diſtingueretur a maiori p̄
 poſitione. vel medium predicaretur de minori ex
 tremitate z ſic non diſtingueretur a minori. v̄l me
 dium predicaretur de maiori. z ſic ſolum conlu
 derentur cōuertētes maioris p̄pōis. ſed ex ſillo
 giſmo ſequitur ex neceſſitate aliud a p̄miſſis: et
 ē modus arguendi diſtinctus a conuerſione. er/
 go nullo mō mediū debet intrare conluſionem.

Secundo ſciendū eſt q̄ vt ſuperi' dictū m
 eſt ad debite ſillogizandum oīz
 ad minus alteram p̄miſſarum eſſe v̄niuerſalem
 v̄niuerſalitate prioristica que ſit per diſtributio
 nem termini communis. C¹ Eſt autem quadru
 plex diſtributio. ſcilicet in termino z extra termi
 num. in numero et extra numerum. Et ſecun
 dum hoc poteſt ibi eſſe quadruplex deſcenſus in
 propoſitione v̄niuerſali. Diſtributio in termino
 eſt quando ſit deſcenſus per propoſitiones ſingu
 lares z non accipitur alius terminus a ſubiecto
 propoſitionis v̄niuerſalis. ſed dantur ſingulares
 illius ſubiecti. Et ſic ſit deſcenſus in termino ſub
 hac propoſitione. Omnis homo eſt animal. er
 go ille homo eſt animal. z ille homo eſt animal.
 Sed diſtributio extra terminum eſt. quando ſit
 deſcenſus ſub propoſitione v̄niuerſali ſi accipi

Tractatus quartus

atur alij termini a subo illius vltis. vt sub p̄dicta p̄p̄oe sit descensus ex terminū p̄p̄oes singulares .f. sortes ē aial. plato ē aial zc. z nō ē dabilis aliq̄s bō qn sit aial. Distributio i nūero ē qn descēdēdo nō accipitur f̄min⁹ alterius nūeri a termino subī p̄p̄ois vltis. Distributio v̄o ex nūerū ē qn sit descēsus sub p̄p̄oe vlti accipiēdo terminū alteri⁹ nūeri vt sub hac p̄p̄oe. oēs boies currūt sic sit descēsus i nūero. isti boies currūt z illi boies currūt. z n̄ sūt dabilis aliq̄s qn nō currāt. Sed ex nūerū sic d̄z descēdi. ille bō currit. ille bō currit. z nō ē aliq̄s bō q nō currat. ¶ Ad hoc aut̄ q̄ aliq̄ p̄p̄oe sit vltis vlti tate p̄ristica regitur q̄ i ea sit distributio in termino z ex terminū. in numero z ex numero. Et p̄ h̄ soluitur ille palogismus. omnis eēntia diuina ē p̄r. fili⁹ ē eēntia diuina. ergo fili⁹ ē p̄r. conclusio illi⁹ palogismi ē heretica z p̄misse sūt vere. Nā si i maiore sit solū distributio in termino ip̄a est v̄a: cū oēs singulares ei⁹ i termino sint v̄e. f. hec eēntia diuina est p̄r. z hec eēntia diuina ē filius. S̄z si i maiore fiat distributio ex terminū tūc ip̄a ē falsa. z bñ segtur conclusio. sed sic conclusio ē falsa ita maior. qz sic subumeretur. ois eēntia diuina ē p̄r. ergo p̄r ē p̄r. fili⁹ ē p̄r. sp̄s sanctus ē p̄r. Et s̄z soluitur multi alij fillogismi facti i d̄istam̄. vt nulla eēntia diuina ē generās. p̄r ē eēntia diuina. ergo p̄r nō ē generās.

Tertio sciēdū ē q̄ ad debite fillogizādum s̄ obf̄uande qdā regule ḡnales. q̄ru3 p̄ma est q̄ termini nō teneātur equiuoce s̄z vniuoce. z iō n̄ segtur. ois canis currit. aliquod syd⁹ celeste ē canis. ergo aliquod celeste syd⁹ currit. nā mediu tenetur equo ce in maiore z in minore. nec d̄z dici fillogismus qz ad fillogismū p̄p̄e dictū regrit̄ v̄nitas medij z figure. ¶ 2^a regula ē q̄ termini teneātur eq̄ āple z eq̄ restricte. f. q̄ n̄ arguat̄ a magis āplo ad min⁹ āplū z eō sine distributōe magis āpli: z iō nō ē hic bon⁹ fillogismus. nullū mortuū ē viuēs. aliq̄s bō ē mortu⁹. ergo aliq̄s bō n̄ ē viuēs. nec hic ē. n̄b̄l qd̄ ē viuēs ē mortuū. aliq̄s bō est viuēs. ergo nullus homo est mortuus. ¶ 3ª regula ē q̄ n̄ d̄z arguit̄ a termino n̄ distributo i v̄na ad f̄minū distributū i alia. nec ēt ab v̄na sup̄pōne ad alia sibi repugnātē. Et p̄p̄ h̄ n̄ bñ arguit̄. ois bō ē aial. null⁹ equus ē bō. ergo nullus equ⁹ ē aial. nec h̄ ēt. nullus aial ē sp̄s. bō ē aial. ergo bō n̄ ē sp̄s. ¶ 4ª regula ē q̄ n̄ fiat sub̄s̄criptio i maiore nisi sub f̄m̄io distributo i maiore: z iō n̄ segt̄. cuiusl̄z d̄dictio nis altera p̄s ē v̄a. f̄z te eē asinū ē d̄dictiois altera p̄s. ergo te eē asinū est verū. ¶ 5^a regula ē q̄ i maiore vel conclusio n̄ ponatur aliq̄d s̄ncat̄ hegozeu

ma vel aliq̄ determinatio icludēs negationē nisi i la fuerit posita in maiore. z iō n̄ segtur ois bō est albus. sortes ē p̄ se bō. ergo sortes ē p̄ se alb⁹. S̄z nō segtur. alb⁹ ē coloratū. sortes icipit eē alb⁹. ergo sortes icipit eē colorat⁹. ¶ 6^a regula ē q̄ si in maiore fuerit positū aliq̄d s̄ncat̄ hegozeuma si illud sit d̄c̄m̄atio p̄dicati d̄z eē i alia d̄eterminatio subī. z si i alia sit d̄eterminatio op̄pōnis d̄z eē i alia d̄eterminatio op̄pōnis: z iō n̄ sequitur. ois bō ē aial. sortes ē t̄m̄ bō. ergo sortes ē t̄m̄ aial. qz ip̄ose ē aīis eē v̄ez ante ex̄ite falso aliquo casu possibili possito. ¶ 7^a regula ē q̄ i maiore p̄p̄oe p̄dicatū n̄ denotatur iē subo cū aliq̄ modo exp̄s̄s̄ seu modificat̄ione n̄ posita i maiore: z iō n̄ segtur. ois bō ē alb⁹. sortes necessario ē bō. g. sortes necessario ē alb⁹. nec segt̄: oē currēs ē bō. sortes velocit̄ ē currēs. g. sortes velocit̄ ē bō. Et p̄nt addi multe alie regule s̄z he sūt que potissime debent obf̄uari.

Sed contra p̄d̄cā arguit̄ p̄s̄ic. vltis ē maioris v̄ritutis q̄ p̄ricularis. g. 2^a magis d̄z ass̄lati p̄p̄ois vlti q̄ p̄riculari. ¶ 2^a arguitur sic. iste ē bon⁹ fil̄s. ois bō ē aial. null⁹ bō est aial. g. null⁹ bō ē bō: z homo intrat conclusioē. z t̄m̄ homo ē mediū cū sit termin⁹ bis sup̄r i p̄missis. g. me^m p̄t intrare conclusioē. ¶ 3^a arguitur sic. ille est bon⁹ fil̄s. ois bō ē aial. sortes ē bō. g. sortes ē aial. z t̄m̄ ibi mutat̄ sup̄pō v̄na i alia. g. n̄ ē n̄c̄io q̄ in bono fil̄o sup̄pō n̄ mutat̄. ¶ 4^a arguit̄ sic. ois fil̄s q̄ ē i aliq̄ si^a ē in aliq̄ mō s̄z fil̄s cui^m me^m tenet̄ equo ce ē i aliq̄ figura. ergo ē in aliquo modo illi^m figure: z p̄c̄is talis fil̄s ē bonus fil̄s.

Ad rationes Ad p̄mā d̄r q̄ p̄mā n̄ vs i mo magis segt̄ op̄m. esse et̄ eni magis ass̄lati sue cāe d̄biliori sic sortes genit⁹ magis ass̄latur ḡnanti p̄riculari q̄ soli. z t̄m̄ sol ē maioris v̄ritutis in agēdo cū sit cā vltis q̄ p̄ct̄aris qz cā p̄maria pl⁹ i fluit i effectū q̄ s̄c̄daria ex li^o de cāis. ¶ Ad 2^{am} d̄r q̄ n̄ gl̄z termin⁹ bis sup̄r aī cōclusioē ē me^m. f̄z solū ille q̄ bis sumit̄ sub rōe eius d̄ ē f̄m̄i fillogistici: iste at̄ termin⁹ bō i fil̄o ex opposit̄is semel sumitur sub ratione maioris extremi tatis z semel sub ratione minoris. ¶ Ad tertiam dicitur q̄ non est inconueniens in fillogismo mutare v̄nam sup̄positionem in aliam non sibi repugnātē: Dictū ē eni p̄us que sup̄positiōes sūt repugnātes z q̄ n̄. ¶ Ad quartā d̄r q̄ ad v̄nitatē fil̄i z bonitatē non sufficit v̄nitas figure. f̄z cū hoc regritur v̄nitas medij. modo in fillogismo cuius mediū predicatur equiuoce non est v̄nitas medij. z p̄c̄is talis fillogismus non est bonus.

De prima figura

Prima figura nouē hz modos. Primi quatuor modi concludunt directe. Reliqui vero quinque concludunt indirecte. Directe concludere ē maiore extremitate predicari de minori i conclusionē. Indirecte concludere ē minore extremitate predicari de maiore i conclusionē. Nota duas regulas quā priā tātū conuenit pte figure quo ad quatuor primos modos. 7 secūde quo ad oēs. Secūda etiā conuenit tātū prime figure quo ad eius quatuor primos modos. et tertię figure quo ad oēs. Priā regula talis ē. minore existēte negatiua nihil sequit̃. Secūda regula est. maiore existēte pteiculari nihil sequitur.

Circa hūc textū norandū ē pmo q̃ postq̃ pte trushispan^o determinauit de sillogisimis 7 posuit dispōne sillogisimi cū q̃busdā regulis gñalib^o. cū dērmiat de pma figura i speciali. Et p̃ d pma ponēdo duas regulas. Quāz pma ē. minore existēte negatiua i pma figura nihil seq̃. 7 hīn modis directe concludētib^o. Probat pmo sic. qz i tali dispositiōe arguit̃ a nō distributo ad distribū. g̃ cōnā n̄ valz. añs pz qz si minor sit negatiua o3 maiore esse affirmatiua. eo q̃ vt p̃us dictū ē ex puris negatiuis nihil seq̃. Et nā o3 conclusionē eē negatiua eo q̃ si aliq̃ pmissaz sit negatiua conclusio d3 eē negatiua. Si aut̃ maior sit affirmatiua i pma figura aut i tertia figura tūc maior extremitas q̃ ē ei^o p̃dicatum nō distribuit̃. 7 tñ distribueret̃ i conclusionē cū ipa sit p̃dicatus p̃pōnis negatiue. g̃ argueret̃ a nō distributo ad distributū. ex pte maioris extremitatis. Probat scđo: qz i tali dispōne sūt dābiles termini i q̃b^o oi. vt aial. bō equus. 7 i q̃b^o nulli vt aial bō lapis. g̃ tal dispō nō valz. 7 p̃ dñs regula vera. **C** 7ª regula ē. maiore existēte pteiculari in pma figura nihil seq̃. Probat pmo sic. qz i tali dispōne sūt dābiles termini i q̃b^o oi. 7 i q̃b^o nulli. vt pz cuiuslibz itueri ergo zc. Probat scđo sic. qz cuiuslibz boni sillogisimi mediū d3 eē distributū i altera pmissaz. sed si maior sit pteicularis i pma figura mediū nō erit distributū i aliq̃ pmissaz. g̃ talis dispō nō erit bona. Maior pz qz si mediū nō distribueret̃ extremitates possēt vniri vt separari in medio secūdum diuersas ptes ei^o. g̃ nō seq̃ret̃ vnio vel sepratio ipa

rū i conclusionē. Et minor pbat. qz si maior sit pteicularis i pma figura mediū nō erit distributū in ipa cū sit i b3 p̃pōnis pteicularis. Nec etiā distribuitur in minore eo q̃ minor vt dictū ē d3 esse affirmatiua. nullū aut̃ totale p̃dicatū p̃pōnis affirmatiue distribuitur. ergo mediū in nulla premissa/rum erit distributum.

Secundo sciēdū est q̃ cū auctor pōit nouē modos pme figure. g̃bentur p̃has nouē dictiones i his x̃sib^o cōtētas. Barbara celaret. darij. serio. baralipton. Celantes. dabitis. fapesmo. frisesomoz. Quoz sic habet̃ sufficiētia. qz ois modus ē ordinatio duap̃ pmissaz. vt ergo ambe pmissę sūt vles. vel ābe pteicularis. vel maior vlis 7 minor pteicularis. vt econtra. Si ambe sint vles h̄ ē quadrupl̃. vt ābe sūt affirmatiue. 7 sic est barbara 7 baralipton. vt ābe negatiue. 7 sic nihil seq̃. vt maior affirmatiua 7 minor negatiua 7 sic ē fapesmo. vt eō 7 sic ē celaret 7 celātes. si ābe sint pteiculares h̄ ē q̃drupl̃. 7 q̃cūq̃ mō disponant̃ nihil seq̃. si maior sit vlis 7 minor pteicularis h̄ est q̃drupl̃. qz vt ābe sūt affirmatiue 7 sic ē darij 7 dabitis. vt ābe negatiue. 7 sic etiā nihil seq̃. vt maior ē affirmatiua 7 minor negatiua 7 sic itez nihil seq̃. vt eō 7 sic ē serio. Si aut̃ maior sit pteicularis 7 minor vlis h̄ ē q̃drupl̃. qz vel ambe sūt affirmatiue vt ambe negatiue vel maior negatiua 7 minor affirmatiua. 7 his trib^o mōis nihil seq̃. vel maior ē affirmatiua 7 minor negatiua. 7 sic ē frisesomoz. Et q̃b^o pz q̃ fm pma figurā p̃nt fieri sedeci cōbinationes. quā tñ quatuor sūt viles ad directē concludēdū. Fapesmo tñ 7 frisesomoz valēt i oī figura. Alij tñ mōi solū indirecte concludūt.

Tertio sciēdū ē q̃ quatuor modi pme figure directe concludūt. alij vō indirecte. Un̄ directe concludere ē maiore extremitate d̄ minori p̃dicari i conclusionē. Indirecte vō concludere ē minore extremitate predicari de maiore i conclusionē. Et quīs Aristoteles nō enumerat nisi quatuor modos pme figure. s. directe concludētes. tñ Boetius 7 petrus bipanys enumerauerūt nouē modos. Aristoteles enī solū enumerat illos q̃ eēntia liter distinguūtur. i q̃b^o. s. est alia 7 alia dispō pmissarum. 7 ideo solū enūerat quatuor p̃mos modos. Alij vō enumerauerūt modos accidētalr̃ distinctos fm cōclusionē vel modū cōcludēdi accidētalr̃ distinctos 7 ideo enumerādo modos tā eēntia liter q̃s accidētalr̃ distinctos dicunt̃ eē nouē. Alia cā pōt assignari. qz pl̃s posuit pma figuram eē regulā oīum aliaz ad quā reducūtur alie. ideo solū

Tractatus quartus

enumerat modos ad quos modi aliarum figurarum
possunt reduci et illis modi directe concludentes. ¶ Ad
uertendum est tamen quod si aliquos prima figura habet duos
species. Prima est quando medium subijcitur in prima propo-
sitione et predicatur in secunda. Secunda est quando medium predicatur
in prima et subijcitur in secunda. tamen prima perfectior est alia quam
uis secunda non habeat necessitatem concludendi a prima. tamen
habet euidentiā. quia per solam transpositionem premissarum secunda
scilicet reducitur ad primam quod non est verum de alijs. quia nun-
quam per solam transpositionem alie figure reducuntur ad pri-
mam. Verbi gratia sic arguendo. omnis homo est animal. omne animal est
substantia. ergo omnis homo est substantia minore transposi-
ta in locum maioris et maiore loco minoris sit dispo-
sicio premissarum sic. et hunc modum arguendi videtur ponere
Aristoteles in antepredicamentis. Unam primam figura non si-
gnificat nisi ordinem terminorum scilicet subiectionem et predica-
tionem. quod quidem ordo est relatio rationis cum non possit esse
circumscriptio opere intellectus. quia talis ordo puenit ab
intellectu comparare extremum extremo scilicet subiectio-
nem et predicationem. et sic diceretur de modo. Modus
autem non est nisi ordinatio duarum propositionum. que ordina-
tio non habet esse nisi interueniente actu intellectus.

Sed contra predicta arguitur per sic. Ma-
iore existente singulari in pri-
ma figura aliquid sequitur. ergo et particulari. scilicet omnia quia
de singularibus particularibus et indefinitis idem est iudi-
cium. ¶ Secundo arguitur sic. bene sequitur. omne non homo est
non risibile. lapis non est homo. ergo lapis non est risibile.
et tamen minore negatiua. ergo minore negatiua in pri-
ma figura aliquid sequitur. ¶ Tertio arguitur sic.
In isto syllogismo omnis homo est animal. substantia est homo. ergo
substantia est animal. maior extremitas est predictum conclusio-
nis et minor extremitas est subiectum. et tamen ibi non concludit
directe cum in conclusione sit predictio indirecta. ergo
directe concludere non est maiore extremitate predicari
de minore in conclusione. ¶ Quarto arguitur sic.
Ex abibus de contingenti ad vtrilibet negatiuis ali-
quid sequitur secundum aristotelem primo priorum.
ergo ex puris negatiuis aliquid sequitur.

Ad rationes Ad primam videtur quod quibus ali-
quid sit idem iudicium de pri-
cularibus indefinitis et singularibus eo quod quilibet illarum
est syllogizabilis. tamen non est de eis idem iudicium quantum
ad modum syllogizandi. et maxime quando terminus sin-
gularis est medium. Et ratio huius est. quia quando extren-
mitates vniuntur in medio communi distributo ille pos-
sunt vniiri per diuersas partes eius. sed autem non est potestatem quando
medium est terminus singularis. et ideo maiore singu-
lari existente potest fieri bonum syllogismus et non particulari
¶ Ad secundam videtur quod ille non est bonum syllogismus eo quod non

est idem quod subijcitur in maiore et predicatur in minore.
et ideo se ibi quatuor termini. ¶ Ad tertiam videtur quod non ea-
dem ratione videtur predictio directa et indirecta. videtur enim pre-
dictio directa eo quod predicatur superius de inferi-
ori vel equale de equali. conclusio vero videtur directa eo
quod maior extremitas predicatur de minori in conclu-
sione. ideo cum predicatione indirecta stat conclusiones
esse directam. ¶ Ad quartam videtur quod in illo casu ex abibus
negatiuis bene aliquid sequitur. non tamen formaliter
quia hoc non est in omnibus terminis. sed solum in
terminis contingenter habitudinem habentibus.

Barbara. Primus modus constat ex du-
abus vlibet affirmatiuis vlem affirmati-
uam directe concludentibus. ut omne animal est
substantia. omnis homo est animal. ergo omnis homo est sub-
stantia. Celaretur. Secundus modus constat ex ma-
iore vli negatiua et minore vli affirma-
tiua. vlem negatiua directe concluden-
tibus. ut nullum animal est lapis. omnis homo est
animal. ergo nullus homo est lapis. Darij.
Tertius modus constat ex maiore vli af-
firmatiua et minore particulari affirma-
tiua. particulari affirmatiua directe con-
cludentibus. ut omne animal est substantia. quidam
homo est animal. ergo quidam homo est substantia. Fe-
rio. Quartus modus constat ex maiore
vli negatiua. et minore particulari affir-
mativa. particulari negatiua directe
concludentibus. ut nullum animal est lapis. qui-
dam homo est animal. ergo quidam homo non est lapis.
¶ Circa hunc textum notandum est primo quod hic dicitur au-
ctor determinat in speciali de modis prime figure
et per determinat de modis directe concludentibus ex eo
quod habent etiam de se euidentiā. et primo determinat de
modo designatur per hanc dictionem barbara. Unde
barbara est dispositio duarum propositionum vlium affirmatiuarum
debito modo ordinatarum ad conclusionem vlem affirma-
tiua inferendam. Ex quo patet falsitas opinionis dicen-
tium quod barbara est syllogismus aut denotat syllogismum.
quia barbara non denotat nisi modum. scilicet modus ut prius
dictum est non est nisi ordinatio duarum propositionum in de-
bita quantitate et quantitate. que quidem ordinatio non est syl-
logismus. sed sequitur quod barbara non est syllogismus. Ut autem
istatue quod illi modum fuerit falsum dissoluantur ad hoc
adducuntur aliqui obiectiones ex quibus solutio de ap-

De prima figura

parebit necessitas illi⁹ modi. ¶ Prima obiectio ē
n̄ seg⁹ cuiuslibet⁹ bois asin⁹ currit. oē rudibile ē asin⁹
bois. g^o oē rudibile currit. nam posito q^o glibz bō ba
beat vni asinū currētē z aliū nō currētē pmissē
erūt⁹ ē z^o falsa. z tñ arguit⁹ hz dispōnē d̄ barbara
ḡ illa nō valet. ¶ Scda instātia. nō segtur oē cur
rēs est asin⁹. ois bō pōt eē currēs. g^o ois bō pōt esse
asin⁹. pmissē sūt⁹ ē z^o falsa. ¶ Tertia instātia.
nō segtur oē currens est asin⁹. ois bō est currens. g^o
ois bō est asinus. pmissē sūt⁹ possibiles z cōclusio ē
ipossibilis. s^z ex possibilib⁹ nō inferi ipote. z tñ arguit⁹
i primo modo. g^o talis obiatō nō ē bōa. ¶ Quarta
instātia. n̄ seg⁹ oē rōale v^l irrōnale ē asinus. ois bō ē
rōnalis v^l irrōnal⁹. g^o ois bō est asin⁹. pmissē sūt⁹ ē
z cōclusio falsa. g^o dispō de barbara nō ē bōa. ¶ Pri
ma eni instātia sic soluit⁹ eo q^o i minore n̄ bene subsu
mit⁹. dicit⁹ ē eni sup⁹ q^o i mōre d^z fieri subsumptio
sub termino distributo i maiore. sic aut⁹ n̄ est ibi. q^z
subsumit⁹ sub termino n̄ distributo. s. sub asino q^o nō
distribuit⁹. q^z quicunq⁹ subm⁹ pponis cōponit⁹ ex re
cto z obliquo obliquo pcedēte rectū. tē silli subo
addat⁹ signū v^l solus obliqu⁹ distribuit⁹ z n̄ rect⁹.
s^z si rect⁹ pcedet obliquū tē signū v^l distribuit⁹ tā
rectū q^z obliquū. iō sic deberet sillogizari. cuiusli
bet bois asin⁹ currit. sortes ē bō. g^o sortis asin⁹ cur
rit. Et eodē mō soluit⁹ bec instātia cuiuslibet bois
oculus ē dexter. aliqd̄ sinistrū ē oculus bois. g^o ali
qd̄ sinistrū ē dextrū. ibi nō submittit⁹ sub termino di
tributo. s^z deberet sic sillogizari. cuiuslibet bois
oculus ē dexter. sortes ē bō. g^o sortis oculus est de
exter. ¶ Scda instātia sic soluit⁹. ex eo q^o i maiore nō
pōt aliq^o modus. et in minore ponitur aliquis mo
dus ampliatus. ideo copula non tenetur e^q re
stricte i mōre sic i maiore. Sillogism⁹ aut⁹ assup⁹
p tertia instātia ē bon⁹ cū sibi apponat⁹ cōiunctio copu
latia. iō q^zuis ille pmissē sint d̄ se potes. sē tñ adiui
cē icōpōssibiles. et pmissis at potib⁹ s^z sibi icōpōli
b⁹ n̄ p̄t seg⁹ z^o icōpōlis q^zuis ābe sint potes. nā totus
a⁹ns equaler vni copulatiue icōpōli ad c⁹ icōpōlitatem
suffic⁹ q^z ptes ei⁹ sint icōpōtes. 4^a hō instātia sic sol
uit⁹. q^z maior p̄t eē distiucta v^l d̄ distiucto subo. si p̄
mū. sic maior ē h̄a. s^z tē n̄ sit filla cathegoric⁹. si z^o
h̄ ē dupl⁹. q^z v^l totū distiuctū distribuit⁹. z tē maior
ē falsa. z ē bon⁹ filla. v^l solū distribuit⁹ p⁹ ps disti
cti. s. rōale z sic maior ē h̄a. s^z n̄ bñ sillogizat⁹. q^z p̄di
catū mioris ē i pl⁹ q^z subñ distributū maioris. Ex
bis p⁹ q^z si debite arguat⁹ hz dispōnem d̄ barbara
necio seg⁹ z^o v^lis affirmatia i oib⁹ tēmis z in tali dis
pōe ipote ē a⁹ns eē v^lez q^z cōns sit v^lez. z^o mod⁹ pri
me figure d̄signat⁹ p bāc dictionē celaret. Un̄ cela

rēt ē dispō duaz p̄pōz v^lū ordiatay i d̄bita q̄t
tate z q̄titate. q^z p⁹ ē v^lis negatia. z^o affirmatia
z directe cōcludā v^lez negatiuā. v^l bñ seg⁹. nullū
aial ē lapis. ois bō ē aial. g^o null⁹ bō ē lapis. S^z d̄
istū modū p̄t sic istari. nō seg⁹ nullū currēs ē asin⁹.
ois bō p̄ter sortē ē currēs. g^o null⁹ bō p̄ter sortē est
asin⁹. ¶ z^o sic istat⁹. n̄ segtur nullū d̄x⁹ ē sinistrū.
cuiuslibet bois ocul⁹ ē dexter. g^o null⁹ bois ocul⁹ ē sini
ster. ¶ z^o sic istat⁹. Nullū viuēs gñabitur. ois bō ē
viuēs. g^o null⁹ bō gñabitur. z tñ arguitur i istis hz
dispōez illi⁹ mōi p̄dicti. ergo talis dispō non valz.
¶ Priā instātia sic soluitur. Ex eo q^o hoc sincat⁹
gozeuma preter. positum est in minore z non ē po
situm in maiore. modo v^l dictum est in vna regu
la nullum sincat⁹ gozeuma debet poni in minore
quod non ponatur in maiore. ¶ Secda instan
tia sic soluitur eo q^o arguitur a non distributo ad
distributū. nam iste termin⁹ oculus distribuitur in
cōtione. eo q^o segtur negatiōez. z tñ non distribue
batur in mōre. eo q^o rect⁹ sequēs obliquū non di
tribuitur ad distributionē obliq⁹. ¶ Tertia instan
tia sic soluitur eo q^o ibi arguit⁹ a min⁹ amplo ad ma
gis amplū ex pte minoris extremitatis. nā iste ter
minus hō i mōre restringit⁹ ad p̄tes p participiū
p̄tis t̄pis. in cōtione vero per participiū futuri
temporis stat pro presentibus z futuris.

Scdo sciendū ē q^o tñ mod⁹ p̄me figure sigtur
p bāc dictionē darij. Un̄ darij ē dispō
duaz p̄pōnū affirmatiay. q^z p⁹ ē v^lis z scda p̄icu
laris ordiatay ad cōcludēdū directe p̄ictare affir
matiuā v^l bñ seg⁹ oē risibile est aial. quidā bō ē risi
bilis. ergo qdā homo ē aial. ¶ S^z d̄ istū modū sic
instatur. nā non segtur oē indiuiduū alicui⁹ sp̄ei est
asinus. sortes est indiuiduū alicui⁹ sp̄ei. ergo sortes
est asinus. cōtō ē falsa. tñ pmissē sunt vere. Maior
pbat⁹ q^z omne indiuiduū alicui⁹ asini ē asin⁹. ergo
oē indiuiduū alicui⁹ speciei est asin⁹. Scdo sic istat⁹
non segtur oē aial si ē. rudibile est asinus. aliquis
homo ē animal. si ē rudibilis. ergo aliq^o bō ē asi
nus. ¶ Prima instātia sic soluitur eo q^o maior illi
us sillogismi ē falsa. q^z per eā denotat⁹ q^z de quocū
q^z v^lez ē dicere q^z ē indiuiduū alicui⁹ sp̄ei de illo ve
rū ē dicē q^z ē asin⁹. z h̄ ē falsū q^z totū subz distribui
tur cū rect⁹ pcedet obliquū. Et ad pbatōez maioris
negat⁹ cōna q^z ibi arguit⁹ ab inferiori ad sup⁹ cū distri
butōe supioris q^z indiuiduū alic⁹ sp̄ei ē sup⁹ ad idiui
duū asini. ¶ z^o instātia sic soluit⁹ eo q^o maior pōt eē
ypothetica. z sic ē h̄a. s^z ex ea n̄ p̄t fieri filla cathego
ric⁹. Un̄ pōt eē cathegorica z h̄ ē dupl⁹. q^z v^l ē d̄ cō
ditōato sbo vel de cōditōato p̄dicato. si sit de cōdi

Tractatus quartus

onato subo tunc bene arguitur. scilicet sicut dicitur: est falsa ita
et maior. Denotatur enim quod dicitur verum est dicere
quod est aial si est rudibile quod de illo verum est dicere quod est
asinus. Si sit de additionato predicato sic est ha. signi-
ficat enim quod dicitur verum est dicere quod est aial. de illo
verum est dicere quod est asinus si est rudibile. scilicet sic accipie-
do non bene arguitur. quia predicatum minoris est in plus quam
subiectum maioris. deberet enim sic argui. oem aial si est ru-
dibile est asinus. ois homo est aial. ergo ois homo si est rudibilis
est asinus. Et sic hunc modum soluitur iste syllogismus.
ois propositio vel ei? dictionaria est ha. hec propositio. ois
homo est asinus? est propositio vel ei? dictionaria. ergo hec propositio
est asinus est ha. Si sit soluitur iste syllogismus. nullum
aial dum dormit vigilat. ois homo est aial dum dormit.
ergo nullus homo vigilat. Si sit iste. oem quod est quod est ne-
cesse est esse. fortes est quod est. ergo forte necesse est esse. oes
isti syllogismi eodem modo solvuntur sic et procedens.

Tertio sciendum est quod quare? modus prime fi-
gure designat per hanc dictionem serio
Unde serio est dispositio duarum propositionum ordinatarum de
bita qualitate et quantitate. quarum prima est. velis nega-
tiva. et secunda particularis affirmativa. et concluditur di-
recte particulari negatiua. ut bene sequitur. nullum rudi-
bile est lapis. quidam homo est rudibilis. ergo quidam homo non est la-
pis. **Sed** istum modum sic illustratur. non sequitur. nullus
denarius valet albi. quidam francus valet denarius. ergo
quidam francus non valet albi. nam premissae sunt vere et conclu-
sio falsa. ergo. **¶** 2. illustratur sic. non sequitur. nullum aial
est species. homo est aial. ergo nullus homo est species. nam premissae
sunt vere et conclusio falsa. et tamen arguitur secundum predictam di-
spositionem. ergo ipsa non valet. **¶** Prima instantia sic soluitur
eo quod plus predicatur in minore quam subijciatur in maio-
re. idem hic non sunt tamen tres termini scilicet quatuor. nam do-
narius subijciatur in maiore et conuales predicatur in
minore. et instantia sic soluitur. quod homo in minore tene-
tur per suppositis et in conclusione per nam in con. et idem termi-
ni non tenentur secundum eadem suppositiones quare non bene arguitur
prout enim si est in maiore instantie alie quam facili possit solui per
ea quod dicta sunt. **¶** Ex his inferuntur correlarij quod tamen
sunt quatuor modi prime figure directe concludentes ad
quos oes alij modi habent reduci. quia solui isti modi re-
gulatur per dici de ois et de nullo. Unum barbara et va-
rij regulatur per dici de ois. et alij duo. scilicet celaret et serio
regulatur per dici de nullo. Et si queratur utrum arguen-
do secundum dispositionem istorum modorum contra sit formalis. Di-
missis opinionibus aliorum siue argumentis videtur quod
sic si debite arguatur. scilicet quod termini teneantur in iuo-
ce. et quod tamen sint tres termini et quod teneantur eadem ample et
eodem restricte in una propositio sic in alia. et etiam quod fiat di-
stributio in talibus in numero et extra numerum. in termino

et extra terminum. probatur sic. quia in talibus disponibilibus
non est dabilis instantia. quia si est dabilis instantia maxime
est in terminis applicatiuis et in terminis diuinis. scilicet
hoc non est. igitur in tali modo arguendi non est dabilis instantia
Maior per sic arguendo. Nulla homo est meretrix.
ois mulier est homo. ergo nulla mulier est meretrix.
talis modus arguendi non valet cum premissae sint vere
et contra falsa. **¶** Rndet. n. quod talis syllogismus non est bonus
neque arguitur per aliquem predicatum modum. quia arguitur a ma-
gis amplo ad minus amplum ex parte medij quod tenetur
in maiore per premissas tamen ratione huius copule est premissis terminis
et in secunda tenetur per premissas et futuris ratione huius habi-
ent. Non est etiam dabilis instantia in terminis diuinis ut su-
peri? patuit quoniam sic obieciatur. ois essentia diuina
est pater. filius est essentia diuina. ergo filius est pater.
Dicitur. n. quod non debite arguitur quia ille non sunt verba
veritate requisita ad syllogismum positivum.

Sed contra predicta arguitur. primo sic
In ois bona contra ex opposito
omnis dicitur inferri oppositum antea. scilicet non potest fieri in predicis
modis. cum nulla propositio categorica dictionetur to-
ti antea quod est propositio hypothetica. ergo tales modi non sunt
conne formales. **¶** 2. arguitur sic. Non sequitur ois essen-
tia diuina est generas. filius est essentia diuina. ergo filius est
generas. premissae. n. sunt vere et contra falsa. et tamen arguitur in
varijs. igitur. **¶** 3. arguitur sic. Non sequitur. nullum aial
si est in mari est extra mare. fortes est aial si est in ma-
ri. ergo fortes non est extra mare. et tamen arguitur in
serio. **¶** Quarto arguitur sic. Nullum aial est genus.
substantia est aial. ergo substantia non est genus.

Ad rationes ad primam dicitur quod due premissae
alicuiusmodi sunt arijs. et ad do-
bite arguendum ex opposito omnis in syllo ois arguere
ad distictionem oppositam ex premissis dictionibus premissis
copulatiue. Ut dicitur quod non ois semper inferre oppositum
toti? antea. scilicet sufficit quod ex opposito consequentis
cum altera premissarum inferatur oppositum alteri?
premissae in uno syllogismo. et alterius premissae in alio
¶ Ad secundam dicitur quod si sit solui distributio in termino in
maiore ipsa est vera. sed non valet syllogismus. si vero sit di-
stributio in termino et extra terminum sic contra est bo-
na. scilicet sicut dicitur: est falsa ita et maior. **¶** Ad tertiam dicitur
quod maior potest esse hypothetica. et sic est ha. sed ex ea
non sit syllogismus categoricus. Uel preter categorica dicitur addi-
tionato subo. et sic est falsa et bene arguitur. sed sicut
contra est falsa ita et maior. scilicet si sit de additionato predicato
sic est vera. et non bene arguitur. quia illud quod est subie-
ctum maioris non est precise predicatum minoris. **¶** Ad
quarta dicitur quia mutatur suppositio personalis
in simplicem ex parte minoris extremitatis

De prima figura

Baralipon. Quintus mod⁹ constat ex duabus vlibus affirmatiuis particularem affirmatiuā indirecte pcludētib⁹. vt oē aial est substātia. ois hō ē aial. ergo qdam substātia est homo. Et reducitur ad primū modum prie figure per puerſionē pclusionis p accidēs. Celantes. Sext⁹ modus pstat ex maiore vniuersali negatiua et minore vniuersali affirmatiua vniuersalem negatiuā indirecte pcludētib⁹. vt nullū aial est lapis. ois hō ē aial. ergo nullus lapis ē hō. Et reducitur ad secundū modum prie figure pclusionē puerſa simplicit̃ Dabitur. Septim⁹ pstat ex maiore vli affirmatiua ⁊ minore particulari affirmatiua particulare affirmatiuā indirecte pcludētib⁹. vt oē aial est substātia. quidā hō est aial. ergo quedā substātia ē homo. Et reducitur ad tertium modū prie figure pclusionē puerſa simplr. Fapesmo. Octau⁹ modus pstat ex maiore vli affirmatiua ⁊ minore vli negatiua particularē negatiuā indirecte cōcludentibus. vt oē aial est suba. nullus lapis est aial. ergo quedā suba nō est lapis. Et reducitur ad qrtū modū prie figure maiore ecōuerſa p accēs ⁊ minore simplr ⁊ p trāspōſitiōez pmissaz. Frisefom oz. Nonus mod⁹ cōstat ex maiore pticulāri affirmatiua ⁊ minore vli negatiua pticulāre negatiuā indirecte pcludentib⁹ vt quoddā aial ē suba. null⁹ lapis ē ani mal. ergo quedā suba nō ē lapis. Et reducitur iste mod⁹ ad qrtū modum prime figure maiore ⁊ minore puerſis simplr ⁊ per transpositionem premissarum. Circa hūc textū notadū ē pmo q⁹ qntus mod⁹ pme figure qui ē indirecte pcludēs dicit̃ baralipō ⁊ reducitur ad barbara p puerſionē pnis p accēs. nō tñ dī itelligi q⁹ reducatur ad barbara per puerſi-

onē ſue cōclusionis cum ipa non poſſit conuerti p accēs. ſz dī itelligi q⁹ reducitur ad barbara p cōuerſionē pclusionis de barbara. Reducere aut̃ vnūz modū ad aliū nō ē facere de vno mō aliū modum ſed eſt pbare vnū modū eē ſormalē dñaz p euidētiā oīe alteri⁹ modi. Sic g. pbat̃ euidētia oīe de baralipon. qz ad pmiſſas de baralipon ſormalr ſegtur pclusionio de barbara. eo q⁹ pmiſſe ſūt eedē ⁊ eodē mō diſpoſite in barbara ⁊ i baralipon. ſz ad ad pclusionem de barbara ſegtur ⁊ de baralipon p cōuerſioē pclusionis de barbara p accēs. ergo de pmo ad vltimū ad pmiſſas de baralipon ſegtur pclusionio ſormalr eiūsdē. oīa tenet per hāc regulaz. Quicqd ſormalr ſequitur ad oīs alicui⁹ bone oīe ſequit̃ ad ei⁹ aīs. ſz ad oīs de barbara ſequit̃ oīs de baralipon p puerſionē p accēs. ergo ad pmiſſas de barbara ſequitur ⁊ eadē. ¶ Scd⁹ mod⁹ idirecte pcludēs d. ſignat̃ p hāc dictionē celātes cuius diſſo clare p̃z in textu. Et pbat̃ q⁹ ſit ſormalis oīia p reductionē ei⁹ ad celarēt pclusionē puerſa ſimpliciter. Nā ad pmiſſas de celātes ſegit̃ cōcluſio de celarēt eo q⁹ i celarēt ⁊ celantes ſunt eedē pmiſſe. ſz ad pclusionē de celarēt ſequitur cōcluſio de celātes p puerſionē ſimplicē. ergo de pmo ad vltimū ad pmiſſas de celātes ſegtur pclusionio eiūsdē. Reducit̃ etiā iſte mod⁹ ad darij p ipofſibile capiēdo oppoſitū cōtradictoriū cōclusionis pro maiore. ⁊ minorem pro maiore. inferendo oppoſitum cōtradictorium maioris quod oportet puertere ſimplr ⁊ erit ſilluſ i darij. Uñ reducere p ipole eſt ex oppoſito pclusionis cū altera pmiſſa ruz iſerre oppoſitū alterius pmiſſe. ¶ Terti⁹ mod⁹ idirecte pcludēs. ſ. dabitur reducitur ad darij p cōuerſionē pclusionis. Probat̃ etiā ei⁹ oīia ſicut pcedens. ad pmiſſas enī de dabitur ſegit̃ cōcluſio de darij. ⁊ ad cōclusionē de darij ſequitur pclusionio de dabitur. Reducit̃ etiā ad celarēt p ipofſibile accipiēdo cōtradictoriū pclusionis p maiore ⁊ maiorem p minore iſerēdo cōdictoriū pclusionis quod oz cōuertere ſimplr. ⁊ erit ſillogiſmus in celarent: **Secundo** Sciēdū eſt q⁹ Fapesmo reducitur ad ſerio puerſiōē maiorem p accēs ⁊ minorem ſimplr. ⁊ trāſmutādo pmiſſas. Probat̃. nā ad pmiſſas de fapesmo ſormaliter ſequitur pmiſſe de ſerio. Nā ad maiore de fapesmo ſormalr ſegtur minor de ſerio p puerſionē p accēs. ad minorem xō de fapesmo ſegtur maior de ſerio p puerſionē ſimplicē. Et vltra ad pmiſſas de ſerio ſegit̃ ſormalr ⁊ de fapesmo. qz vtrobiz ē eadē ⁊. ergo dī ad vltimū ad pmiſſas de fapesmo

Tractatus quartus

segitur eiusdem. Reducit et per ipse ad barbara capiēdo oppo-
nēdo oppo- dictionū conclusionis per maiore et maio-
re per minore inferendo dictionū minoris. Frisefo-
moz at reducitur ad serio maiore et minore conuersis
simpliciter et scilicet transpositione permissarum. per quod ad permissas de
frisefomoz format sequuntur permissas de serio per
conuersiones simpliciter. et ad permissas de serio segit-
ur de frisefomoz eo quod eadem est utrobique. Unde per ad
ultimū ad permissas de frisefomoz segit-ur eiusdem
Reducit et per ipse ad celaret capiēdo dictionū
conclusionis per minore et minore per maiore inferendo d-
dictionū conuersae maioris. Reducit et ad dāli ca-
piēdo dictionū conclusionis per maiore et maiore per mi-
nore inferendo dictionū conuersae minoris. Isti autē
duo modi ultimi. scilicet sapienter et frisefomoz valēt i
oifigura adcludēdū particularē negatiuā.

Tertio sciendū ē quod tres sūt modi reductio-
nis sillogismoz ipsefectoz ad sillogis-
mos perfectos quod dicitur esse quatuor primi modi prime figure.
Primus modus reducendi ē per conuersionē. 2us per trans-
positionē permissarum. 3us per ipse. et ultra istos tres modos
Alii per per ponit unū aliū modū quod reducere ali-
os modos ipsefectos ad sillogismos expositorios.
Ubi aliqui modi reducuntur per solā conuersionē conclu-
sionis et tūc ille permissas quod perfecte inferrebāt conclusio-
nē conuersā euidenter inferunt conclusionē conuertētē.
et euidenter. et hoc modo baralliptō reducitur ad bar-
bara. quod ad permissas de barbara segit-ur directe vltis
affirmatiua. et ad vltimā affirmatiuā segit-ur particu-
laris affirmatiua per conuersionē per accens: Unde per ad vlti-
mū ad permissas de barbara segit-ur particularis af-
firmatiua. Aliquē et fit reductio per conuersionē abaz
permissarum et transpositionē vni permissas vlt in celare. Sed re-
ducere per transpositionē permissarum nō ē aliud nisi quā ad ali-
quā copulatiuā cōpotes sūt debite ordinate segit-ur
aliquod: et ad eadē copulatiuā cōpotes sūt debite or-
dinate segit-ur eadē. vlt ista conclusio. ois hō ē suba segit-
ur ad istā copulatiuā cōpotes sūt debite ordinate.
ois aial ē suba. et ois hō ē aial. Sed eadē conclusio segit-
ur ad eandem copulatiuā cōpotes sūt debite ordinate.
pute ad istā. ois hō ē aial. et ois aial ē suba.
segit-ur eadē conclusio. scilicet ois hō ē suba. Sed reductio
per ipse per vocat sillogismū conuersiū. et fit ad vi-
dēdū seu pbandū si conclusio sit vera vel permissas. scilicet
he aut si cōna sit bona. quod si permissas sint he aut cōna
sit bona tūc dicitur vel dictione sue cōtē sit falsē. quod
si exposito conclusio cū altera permissas infera-
tur oppo- alteri permissas tūc talis cōna erit bona.

Sed cōtra pdeā arguit per sic. Auctor nō po-
nit tres modos idirecte cōclu-

dētes cōueniētes i permissis cū tribus primis modis dī-
recte cōcludētib⁹. ergo a sili dō ponere aliquē mo-
dū idirecte cōcludēte cōueniēte in permissis cū q̄r-
to. C 2. arguitur sic. nō segit-ur nullū currēs ē hō.
ois aial ē currēs. ergo nullus hō ē aial. permissas sunt
he posito quod nullus hō sit et ois aliud aial currat. g i
celātes nō ē cōna formalis. C 3. arguitur. non segit-
ur ois rōale vlt irrōale ē asinus. ois hō ē rōalis vlt irrōal-
g asinus ē hō. Premisse scilicet he et ois falsa. et tū arguit in
baralliptō. g nō ē formal cōna. C 4. arguitur sic. frisefo-
moz nō reglā p dicit d ois aut dicit d nullo cū ma-
ior ei sit particularis. g nō ē cōna formal sillogistica.

Ad rōnes Ad primam dicit quod nō ē sile eo quod
nullus modus directe cōcludēs p-
aliquid cōcludē idirecte nisi ois ei possit cōverti. cō-
clusiones at triū primoz modoz pnt conuerti i ter-
minis. scilicet nō conclusio de serio cū sit particularis nega-
tiua quā nō pōt conuerti in terminis. C Ad 2. dicitur quod
hō nō codē modo stat in maiore et cōclusionē nec ē
aial i maiore. stat enim i permissis per peritib⁹ tātū pp pti-
piū restringēs ad pntia. i cōclusionē he stat idēnt p-
oib⁹ siue existāt siue nō cū illa sit necessaria. et i po-
sitionib⁹ necessariis copula absoluit a tpe. C Ad
tertiā distiguit maior quod vel ē distictia vel de dis-
tictio subo. si sit distictia sic ē vlt quod sillogismus
nō valēt cū ex ea nō pōt fieri sillogismus cathego-
ric⁹. eo quod ypothetice nō sūt alicuius q̄titatis. si sit d-
distictio subo hō ē dupl⁹. quod vel totū distictū distri-
buitur. et sic ē bonus sillogismus. scilicet sicut cōclusio ē
falsa ita maior quod significat quod ois rōale vel irrōale
ē asinus. scilicet hoc ē falsū. si xō pma pars disticti di-
stribuat. tūc maior est he et nō segit-ur cōclusio pp h-
quod illud quod ē sub maioris nō ē pdicatū totale mō-
ris. C Ad q̄rtā dicit quod hō frisefomoz immediate nō re-
gulatur per dicit de ois aut de nullo. tamē bene regu-
latur immediate. scilicet per reductionem eius.

Egē de fa figura cō tales dant
regle. In fa figura maiore ex
istēte particulari nihil segit-ur. Itē in
fa figura ex puris affirmatis nihil segit-ur.
in fa figura sp cōcludit negatiue. fa figu-
ra quatuor hō modos. Celare prim⁹ mo-
d⁹ pstat ex maiore vlt negatiua et minore
vlt affirmatiua. vlt negatiua directe cō-
cludētib⁹. vlt null⁹ lapis ē aial. ois hō ē
aial. g null⁹ hō ē lapis. Et reducitur iste
modus ad secundum modū prime figu-

De secunda figura

re maiore puerfa simplr. **Camestres.** Secūd' mod' pstat ex maiore vli affirmatia. z minore vli negatia. vlez negati uā directe pcludētib'. vt oīs hō est aīal. null' lapis ē aīal. g' null' lapis ē hō. Et reducit iste modus ad f3 modū priē figure miore z ploe puerfis simplr. z p trāspōitōz pmissaz. **Festino.** Tertius mod' pstat ex maiore vli negatia. z miore ptielari affirmatia ptielare negatiuā directe pcludētib' vt nullus lapis est aīal. qdā hō ē aīal. g' qdā hō nō ē lapis. Et reducit iste mod' ad qrtū modū pri me figure maiore puerfa simplr. **Baroco.** qrtus modus cōstat ex maiore vli affirmatia z miore ptielari negatia. ptielare negatiuā directe pcludētib'. vt oīs hō ē aīal. qdā lapis nō ē aīal. g' qdā lapis nō ē hō. z reducit ad primū modū priē figure pipole. Reducē āt pipole ē ex opposito pconis cū alēa pmissaz inferre oppositiū alēi' pmissē. **Sīat. n.** oppositiū pclois. s. oīs lapis ē hō cū maiore h' qrti. s. cū ista. oīs hō ē aīal. sic arguet. oīs hō ē aīal. oīs lapis ē hō. g' oīs lapis ē aīal. **Circa hūc textū notādū ē p postq' auctor d' terminat d' p' figura i q' mediū ē mediū iunctōe z positione sit. cūr dēminat de scda in q' mediū ē mediū iunctōe tū. Nā i scda figura maior extremitas est pmut termin' z d' ea pdicat mediū. scds hō termin' ē mediū z miore extremitas ē vltimus. Minor āt extremitas ponit sub medio z sub maiore extremitate. z sic ipa sp subicit tam in pmissis q' i iunctōe. s. maior extremitas subicitur cū medio z pdicat d' maiore i ploe. **Assignat āt tres regule ad sillogizandū i scda figura.** p'ia ē q' maiore ex pte ptielari nihil seqt. p'obatur q' maiore ex pte ptielari arguitur a nō distributo ad distributiū ex pte maioris extremitatis q' non distribuitur i maiore cū sit sub p'ois ptielaris. z tñ distribuitur in pcone cū sit pdicatū p'ois negatie. sp cūi' d' b' figure ē negatia. **Scdo.** p'obatur q' i tali dispōe repiūtur termi i q' b' oī. vt hō aīal aīal. z i q' b' nulli. vt aīal. hō. lapis. g' talis pbinatio nō valz.**

Scda regula ē. ex puris affirmatis nihil segtur i scda figura. p'obatur p q' i tali dispōe repiūtur tñ i q' b' oī. vt aīal. aīal. rudibile. z i q' b' nulli. vt aīal. aīal. equus. g' zc. **Scdo.** p'obatur q' cū i q' b' boni sūt i me' d' ē distributū i aliq' pmissaz. s. cū arguitur ex puris affirmatis mediū in nulla pmissaz distribuitur cū i vtrāq' sit pdicatū p'ois affirmatie. g' ex puris affirmatis non valet sūt i scda figura. maior p3. q' nisi mediū distribuitur i pmissis extremitates poterūt vniri i medio vel separi p diuersis pnb'. ergo nō segtur vñio vel sepatio carū iter se in pconione. **Tertia regula ē q' i scda figura sp cōcludat negatie.** p3 q' i scda figura semp alēa pmissaz ē negatia vt p3 p regulā pcedēte. g' d' d' ē negatia vt p3 p regulā gnālē sup' positā q' ē q' si aliq' pmissaz sit negatia pconio d' ē negatia. **Secundo.** Sciēdū ē q' b' figure quatuor sūt mōi. qz sufficiētia sic b'. qz oīs mod' fē figure ē ordiatio duaz pmissaz i q' b' idē pdicatur i vtrāq'. vt g' ambe pmissē sunt vlez vt ābe ptielares. vt maior vlis z miore ptielaris vel cō. Si ābe sint vlez hoc ē qdrupl'r. vel ābe sūt affirmatie z sic nihil segt. vel ābe negatiue. z sic nihil segtur. vt maior negatia z miore affirmatia z sic ē cesare. vt cō z sic ē cāstres. si ābe sint ptielares hoc ē qdrupl'r. z quocūq' mō disponātur nihil segtur. si maior sit vlis z miore ptielaris h' ē qdrupl'r qz vel ābe sint affirmatie vt ābe negatie. z his duobus modis nihil segt. vt maior ē negatiua z miore affirmatia. z sic ē festino. vt cō z sic ē baroco. si hō maior sit ptielaris z miore vlis h' ē qdrupl'r z q' cū qz mō disponātur nihil segtur. **Un' p' mod' scde figure designatur phāc dictōez cesare. z ē dispō. duaz p'pōnū vliū ordinatāz i debita q'ritate qz pma ē negatia z scda affirmatia. Et cōcludit vlez negatiuā directe vt hñ segtur. nullus hō ē equ'. oē binnibile ē equ'. g' nullū binnibile ē homo. Et talis sūt nō reglatur imediate p dīci de oī z dīci de nullo. s. regulatur i q' tū h3 reduci ad fm modū pri me figure. s. maiore cōuersa simplr. Et p'obatur c' d'ia qz ad pmissas de cesare sequitur pmissē d' cesaret. z ad pmissas de celaret segtur c' de cesare. g' ad pmissas de cesare segtur c' eiusdē. z p cōiaz de pmo ad vltimū z p illā regulā cōiaz q' ē q' q' q' d' sequitur ad cōis bōe cōie segtur ad ei' aīas. **Scds mod' ē camestres cui' d' d' p3 i textū. q' etiaz redu citur ad celaret p puerfione simplicē miore z con clusionis ei'. z p trāspōnez pmissaz. Et codez mō p'obatur ei' cōia sicut z pcedē. Ex quo patz q' qui libz eoz pōt cōcludere quatuor p'pōes manētib'.****

Tractatus quartus

eisdē pmissis. p. q. p. cludunt directe vltz negatiua. z. concludunt eam indirecte. q. conclusio directa eoz pōr conuerti simpliciter. Et etiam concludunt duas pōnes particulares negatiuas q. subalternantur illis vltz negatiuis. Tertius modus est festino qui reducitur ad serio maiore conuersa simp. z. nō potest iste modus concludere i. directe aliquam cōclusionem eo q. cōclusio eius nō potest conuerti in terminis.

Tertio sciendum ē q. quartus modus scōe figure ē baroco. qui nō cludit nisi directe eo q. sua conclusio nō potest conuerti. Nec potest reduci ad aliquem modū pme figure p conuersionē. Cuius rō est. q. si per conuersionē possz reduci. vel hoc esset conuertēdo maiore que nō potest conuerti nisi per accēs. s. in pticularem affirmatiuā z. sic ambe pmissē cēt particulares. vel reducere tur conuertēdo cōclusionē aut minozē. z. hoc nō ē possibile q. particularis negatiua nō conuerteretur in terminis. ergo baroco nō potest reduci p conuersionē ad aliquē modum pme figure. Sed reducitur p impote ad barbara capiēdo cōdictoriū cōclusio nis pro minozē z. maiore p maiore inferēdo opp^m cōdictoriū minozis. Et pba sic ista cōia per vna z. regulam cōiaz. Quid illa cōia est bona i. qua ex opposito cōdictorio cōclusionis cū altera pmissarū infer tur opp^m alterius pmissē. sed ex opposito cōdictorio cōclusionis d. baroco cū altera pmissaz inferi opp^m minozis. ergo talis cōia est bona. Verbi grā arguēdo i. baroco. ois hō ē aial. qdā lapis nō ē aial. ergo qdā lapis nō ē hō. reducitur sic capiēdo cōdictorium cōclusionis p minozē quod ē ois lapis ē hō. z. arguitur sic. ois homo ē aial. omnis lapis ē hō. g. ois lapis ē aial. que conclusio est opp^m contradictoriū minozis. Unde reducere vnū modū ad alium p impote est ex opposito cōdictorio cōclusionis cū altera pmissarum inferre oppositum alterius pmissē. z. q. in secunda figura illud quod subiicitur in maiore pducatur in cōclusionē. iō reducendo modos secūde figure ad modos prime figure p iposibile o. q. maior maneat eadem z. opp^m conclusio fiat minoz. z. sic o. sēp seruare maiore z. variare minozes. Unde cessare reducitur ad serio p impote capiēdo opp^m cōdictoriū cōclusionis d. cessare. Sed camestres reducitur ad darij. z. festino ad celaret eodē mō faciēdo. s. capiēdo opp^m cōdictoriū cōclusionis p minozē aliop. modop. z. maiore p minozē inferendo opp^m cōdictorium minozis.

Sed contra pdicta arguitur pmo sic. oē album est sortēs. ois homo

ē sortēs ergo omnis hō ē alb. z. tñ arguitur ex puris affirmatiuis in secunda figura. ergo ex puris affirmatiuis in secunda figura aliquid sequitur. C. z. arguitur sic. quecunq. vni z. eidem sunt. illa sunt eadem inter se. sed arguendo ex puris affirmatiuis extremitates in pmissis denotantur eē eedem vni tertio. s. medio. ergo pnt denotari eē eedē inter se in cōclusionē. C. 3. arguitur sic. cesare z. camestres habent easdem pmissas. ergo non sunt modi distincti. cōia tenet. q. sillogismi distinguuntur per pmissas. C. 4. arguitur sic. nō sequitur nullum subm est pducatur. z. cuiuslibet p pōnis est pducatur. ergo nullius pōnis est subiectum. z. tam arguitur in cesare. ergo cesare non est formalis cōsequencia.

Ad rationes Ad pnam dicitur q. illa cōia non tenet virtute sillogismi regulati per dici de omni z. dici de nullo. s. nature sillogismi ex pposito cuius mediū est cōm singularis singulariter tentus. Et regulatur per hanc maximam. quecunq. vni z. eidem singulari singulariter z. vni uoce tentus sunt eadem. illa iter se sunt eadez. Ad secūdam d. q. nō o. illa que sunt eadē in vno cōi eē eadem inter se. sed solum ea que sunt eadē vni singulari singulariter tento. Ad tertiā d. q. quis in cesare z. camestres sint eedē pmissē mālter. non tamen formalr. q. nō sūt eodē modo dispositē z. dnt per transpositionē cārum. z. sic transpō pmissarū potest variare modū cōm non figurā. Ad quartam d. q. ille sillogismus nō regulatur per dici de omni aut dici de nullo eo q. in minozē non subsumitur sub termino distributo i. maiore. iō ille sillogismus non valet.

Equitur de tertia figura cuius tales dantur regule. In tertia figura minozē existente negatiua nihil sequitur. Item in tertia figura conclusio debet eē particularis. Tertia figura sex habet modos. Barapti primus modus pstat ex vniuersali affirmatiua maiore z. vniuersali affirmatiua minozē. particularē affirmatiuaz concludentibus directe. vt omnis hō ē substantia. omnis homo est animal. ergo quoddam animal est substantia. Et reducitur ad tertium modum prime figure minozē conuersa per accēs

De tertia figura

Felapto. Secundus modus pstat ex vli negatiua maiore. et vli affirmatiua minore. particularē negatiuā directe cōcludēti bus. vt null⁹ hō ē lapis. ois hō ē aial. & quoddā aial non ē lapis. Et reducit ad qrtū mōm prime figure miore puerfa p accns. **Disamis.** Terti⁹ modus pstat ex particulari affirmatiua maiore. et vli affirmatiua miore. particularē affirmatiuā di recte pcludētib⁹. vt quidā hō ē suba. ois hō ē aial. & quoddā aial ē suba. et re ducit ad tertiū modū prime figure ma iore et miore puerfis simplr et p trāspo sitionē pmissaz. **Datifi.** Quartus mo dus pstat ex vli affirmatiua maiore et parti culari affirmatiua miore. particularē af firmatiuā directe pcludētib⁹. vt ois hō ē sba. qdā hō ē aial. & quoddā aial ē sba. Et reducit iste mod⁹ ad tertiū mo duz prime figure miore puerfa simplr. **Bocardo.** Quintus modus pstat ex ma iore particulari negatiua. et miore vli affir matina particularē negatiuā directe con cludentib⁹. vt quidā hō nō est lapis. ois hō ē aial. & quoddā aial nō ē lapis. Et reducit ad primū modū prime figu re p ipole. **Sumat** ei oppositū cōtradi ctoriū cōclusiōis cū altera pmissaz et in feretur oppositū alterius pmissae. vt oē aial ē lapis. ois hō est aial. & ois hō ē la pis. **Hec** pclusio scā p ipole in prio mō prie figure ptradicit maiori puerfēti. s. tertiē figure. **Ferison.** Sextus modus pstat ex maiore vli negatiua et miore parti culari affirmatiua particularem negati uam directe concludentib⁹. vt nullus homo est lapis. quidā homo est aial. ergo quoddā aial non est lapis. Et re ducitur ad quartū modū prime figure minore conuerfa simpliciter.

Circa hūc textū notādū ē pmo qd postq auctor determinauit d scda figura pnter determinat de tertia figura. in q mediū subijcit in ytraq pmissaz. me diū enī i tertia figura ē vltim⁹ tmmua positione eo q sp subijcit. et maior extrēitas ē prim⁹ terminus: qz semp predicat. et miore extrēitas ē medius ter min⁹ qz pdicat d medio i miore. et i pcone subijcit maiori extrēitati. **De** sillis aut h⁹ figure datur due regule. Quaz pma ē. minore exnte negatiua nihil sequitur. p3 pmo qz miore exnte negatiua re perititur termini in qb⁹ oī et in qb⁹ nulli. & zc. p3 scdo qz miore exnte negatiua arguit a nō distributo ad distributū. qd p3 qz maior extrēitas nō distribue retur maiori ppoē cū eēt pdicatū ppoīs aff. mati ue. et ui distribueretur i pcone cū eēt pdicatū ppo nis negatiue. si enī aliq pmissaz fuerit negatiua. s. o3 cē negatiua et miore negatiua o3 maiore ē affir matiua. qz ex puris negatis nihil sequitur. ergo re gula 2a. **Scda** regula ē q i tertia figura sp pclu ditur particularē. pbatur p. qz pcludēdo vlt in tertia figura ex vli sequitur falsū. vt p3 sic arguēdo. ois hō est risibilis. ois hō ē aial. ergo oē aial ē risibile. **Scdo** pbatur qz si posset in tertia figura vlt pclu di argueretur a nō distributo ad distributū. ergo talis cōia non valet. anis p3. qz miore extrēitas que ē pdicatū ppoīs non distribueretur in minori pposi tione eo q oportet minorem esse affirmatiua et tñ minor extrēitas distribueretur in pcone si cōcto eēt ppositio vliis. et sic argueretur a nō distributo ad distributū. **Un** hui⁹ figure sex sūt modi qui per has dictiones designāt. s. Darapti. Felapton. Di samis. Datifi. Bocardo. Ferison. Quoz sic hī sufficiē tia. qz ois mod⁹ tertiē figure ē ordinatio duaz pre missaz in qb⁹ mediū sul iicitur. vel ergo abe pmissae sunt vles. vel abe plicares. vlt⁹. Si abe sint vles hoc ē qdruplr. qz vel abe sunt affirmatiue. et sic ē da rapti. vel ambe negatiue. et sic nihil sequitur. vel ma ior ē affirmatiua et minor negatiua. et sic etiā nihil se quitur. vel ecōtra et sic ē felapton. Si sint ambe p ticulares hoc ē qdruplr. et quocūq mō disponant ex eis nihil sequitur. Si maior sit vliis et minor parti cularis. hoc ē quadruplr. qz vel abe sunt affirmatiue. et sic ē datifi. vlt⁹ abe negatiue. et sic nihil seq. vlt⁹ ma ior affirmatiua et minor negatiua et sic itez nihil sequit. vlt⁹. et sic ē ferisō. si maior sit plicaris et minor vliis hē qdruplr. vlt⁹ abe sūt affirmatiue. et sic ē disamis. vlt⁹ abe negatiue et sic nihil seq. vlt⁹ maior ē affirmatiua et minor negatiua. et sic ēt nihil seq. vlt⁹ sic ē bocardo. sciendū est qd hōz modoz dara

Secundo

prī felapto disamis et datifi diffi

kk

Tractatus quartus

nitōes patēt i textu. Et triplē eoz oīe pbantur. s. p ouersionē. p sūm expōitōiū. 7 p ipōtē. Reducitur g darapti ad darij minore ouersa p accis. 7 p/ dat. qz ad pmissas d darapti sequunt pmissē de da/ rij. 7 ad pmissas d darij seqt d d darapti. g ad p/ missas d darapti seqt d eiūsdē. Felapto at reduciū ad serio p ouersionē miozis p accis. Disamis ē re/ ducitur ad darij maiore ouersa simplr 7 minore po/ sita loco maioris. Et eodē modo pbatur oīa hoz/ duoz modoz sicut pcedēs. ¶ Darapti ē pbatur p sūm expōitōiū. qz si pmissē de darapti sint vere vt hō. oīs hō ē aīal. oīs hō ē risibil. tūc erit aliquid idē qd erit aīal 7 risibile. signetur illd 7 sit sortes. 7 tūc arguatur sic. sortes ē aīal. sortes ē risibil. ergo qdā risibile ē animal. bec d segtur ad pmissas sil/ logisim expōitōiū. 7 pmissē sūm expōitōiū sequū/ tur ad pmissas de darapti. ergo ad pmissas de da/ rapti sequitur d eiūsdē. oīa t3. qz quicquid sequit/ ad oīe bone oīe sequitur ad ei aīal. ¶ Felapton at qsi eo mō pbatur. qz iste pmissē de darapti sūt hē. null hō ē equ. oīs hō ē aīal. ergo erit dabile ali/ qd de quo hē negabitur equ. 7 affirmabit aīal. si/ gnetur illd 7 sit sortes. 7 arguatur sic. sortes non ē equ. sortes ē aīal. ergo qdā aīal non est equ. Da/ tisi aut 7 disamis eodē mō pbatur sicut pmius. Et/ quilibz eoz modoz pōt cōcludere tā directe qz indi/ recte. excepto felapton cui cōclusio nō pōt ouerti

Tertio

sciendū est qz modi tertie figure et/ scde figure diuersimode reducūtur p ipōtē ad mōs pme figure. qz vt dictus ē ad redu/ cendū mōs scde figure oz maiore seruare 7 oppo/ sitionis accipe p minore inferēdo oppositū mino/ ris. Et rō huius ē. qz idē subijcitur in maiore 7 pdi/ catur in oclōne. g ponēdo oppositū oclōnis p mi/ noze erit dispō pme figure. Sz reducēdo modos/ tertie figure p ipōtē ad modos pme oz seruare mi/ noze 7 accipe oppositū oclōnis p maiore iferendo/ oppo/ strariū vel tradictōiū maioris. Et rō est. qz idē in tertia figura p dicit in minore 7 subijcitur in/ oclōne. 7 sic ponēdo oppositū oclōis p maiore erit/ dispō pme figure. Ex q p3 qz darapti 7 disamis re/ ducū p ipōtē ad celarēt. felapto 7 bocardo ad bar/ bara. datisi ad serio 7 ferison ad darij. Scdo seqt/ qz reducēdo darapti 7 felapto p ipōtē ifertur op/ positū trīum maioris. Sz reducēdo alios quattu/ oz modos ifert tradictōiū oclōnis. ¶ Quicquid. s. bocardo nō pōt pbarip ouersionem qz. vel hoc cēt/ p ouersionē maioris q nō pōt ouerti nisi p accis. 7 tūc argueret ex puris pticularib. vel p ouersionē/ minoris 7 oclōnis. sz hoc nō. qz sūt pticulares nega

tive q nō ouertunt in fminis. Sz bocardo reduciū p ipōtē ad barbara capiēdo oppositū tradictōiū oclōnis p maiore 7 minore p minore iferēdo oppo/ sitū tradictōiū maioris. pōt ēt pbari p sūm expō/ itōiū eodē mō sicut felapto. ¶ Sexto at mod. s. ferison reduciū ad serio minore ouersa simplr. 7 p/ ipōtē reducitur ad darij capiēdo tradictōiū con/ clusionis p maiore 7 minore p minore iferendo cō/ tradictōiū maioris. Probatur etiā p sūm expō/ itōiū eodē modo sicut pcedens.

Sed contra

dicta arguit. pzo sic. pze/ misse iferētes aliquā oclōne/ trāspōite eadē adhuc iferūt. sz si pmissē d felapto/ trāspōnānt minor erit negatia. g itia figura minore/ exnte negatiua aliquid segtur. ¶ 2o arguit sic. bñ/ seqt. oē risibile currit. oē risibile ē hō. g oīs hō cur/ rit. g itia figura pōt vtr ocludi. ¶ 3o arguit sic. nō/ segtur. cuiuslibet hoīs ocul. est dext. cuiuslibz hoīs/ ocul. ē sinister. ergo sinister est dext. pmissē. n. pnt/ eē hē oclōne exnte falsa. 7 tū arguit in darapti. er/ go nō ē formalis oīa. ¶ 4o arguitur sic. nō segtur/ oīs hō vel asin. ē risibilis. oīs hō vel asin. ē rudibilis. ergo rudibile ē risibile. 7 tū arguit darapti. g. rē. ¶ 5o arguitur sic. nō segtur. alicui hō iest sanitas/ oī hō iest albedo. g. qdā albedo ē sanitas. sūtr etia3/ nō segt a qdā boie vtr equ. ab oī boie vtr lapis. g. a/ qdā lapide vtr equ. 7 tū arguitur in disamis. ergo.

Ad rōnes

Ad pma dī qz nulle pmissē oclu/ dentes aliqz oclōne ipis trāspo/ sitis eadē cōcludūt saltē eodē mō. sz alio mō eandē/ possēt cōcludē. s. idirecte. 7 iō minore negatia in etia/ figura bñ aliqd seqt cōcludēdo idirecte sz nō oclu/ dendo directe. ¶ Ad 2am dī qz ibi nō ē formalis/ oīa eo qz solū tenet gīa mae nāl. ¶ Ad 3am dī qz/ i minore nō bñ subsumit eo qz vt dcm ē supius non/ o3 fieri subsumptio nisi sub tmino distributo i maio/ re. i hoc aut fillo solū distribuit ille genitiū hoīs. 7/ tū subsumit hō toto hoīs ocul. Dī scdo qz non bñ/ ocludit. deberet. n. sic ocludi. g. aliqd ēa c. ocul. ē/ dext. ē ēs c. ocl. ē sinister. ¶ Ad 4am dī qz qlibz/ pmissaz ē duplex. ga distributio p cadē s totū dī/ iūctū. 7 sic ē sēsus maioris. qz d qūqz vez ē dīe qz/ ē hō vtr asin. d eo vez ē dīe qz ē rudibil. 7 sz bñc sē/ sū ābe pmissē sēfle 7 bñ ocludit. sz sic ē sē ita 7 p/ missē. vtr p cadē distributio s pām pte dīsticti. s. s/ bñc ē minū hō. 7 sic ē sēsus qz d qūqz vez ē dicere/ qz ē hō de illo vez ē dicere qz ipē vtr asin. ē rudibil/ 7 sic ābe pmissē sūt vere sz male ocludit. deberet/ ei sic cōcludi. ergo aliqd qd ē hō vel asin. est rudibi/ le. ¶ Ad quinta dī qz in vtroqz illoz duoruz filloz

De sillogismo

nū male cludit. deberet enim p̄ sic cludi. gēs cui
iēst albedo ē ens cui iēst sanitas. In scōdo xō debe
ret sic concludi. ergo a quo videtur lapis ab illo vi
detur equus. vel sic. ens a quo videtur lapis est
ens a quo videtur equus. p̄ autem debeat sic cō
cludi patet resoluendo premissas

Sillogismoꝝ p̄cludētium p̄
cularē negatiuā idirecte tales
dant r̄le. Nullus fillius cōclu
dēs p̄cularē negatiuā idirecte pōt cā
cōcludere directe. et cōcludens directe
pōt p̄cludere idirecte. Itē prima figu
ra p̄cludit oīa ḡia p̄pōnū. s. v̄lez p̄ticu
larē affirmatiuā et negatiuā. Secunda
figura p̄cludit p̄ticulārē negatiuā et
v̄lem negatiuā. Tertia p̄cludit p̄ticu la
rē affirmatiuā et negatiuā. Uñ versus
Barbara celaret darij ferio baraliprō.
Celantes dabitis fapesimo frifesomoz
Cesare cāestres festio barocodarapti
Felapto disamis datisi bocardoferisō
In his q̄tuor versib⁹ p̄dictis sūt. xix. di
ctōes nonēdecī modis deseruiētes. ita
q̄ p̄ primā dictionē itelligit̄ prim⁹ mo
dus prime figure. et p̄ secūdā secūdus
modus. et c. Unde primi duo versus
deseruiunt oībus modis prime figure
Tertius vero versus p̄ter vltimā eius
dictionē defuit modis se figure. ita q̄
pria dictio defuit prio mō et fa so mō
et sic de alijs. Altiavero dictio t̄tj ver
sus cū alijs dictōib⁹ q̄rtiver. defuit mo
dis t̄tie figure. Sciēdū ē q̄ p̄ has voca
les. s. a. e. i. et o. itelligit̄ q̄tuor ḡia pro
pōnū. ita q̄ p̄ hā vocalē. a. itelligit̄ v̄lī
affirmatiā. et p̄ e. v̄lī negatiā. et p̄ i. p̄
ticularis affirmatiā. et p̄ o. p̄ticularis
negatiā. Et i q̄l3 dictōe t̄t tres sillabe et
aliud residuū ē supflūū nisi. Ad. vt po
stea patebit. Et p̄ primā illaz sillabaz
itelligit̄ maior p̄pō. et p̄ p̄z mior. et p̄

t̄tia p̄clusio. verbi ḡia. pria dictō. s. bar
bara h3 tres sillabas i q̄rū q̄l3 pōit. a. et
p. a. ter positū significat q̄ prius mod⁹
prie figure p̄stat ex duabus propōib⁹
v̄lib⁹ affirmatis v̄lez affirmatiāz con
cludētibus. et ita itelligit̄ de alijs dicti
onibus h3 vocales ibi positas. Et scien
dū ē q̄ q̄tuor dictōes primiverſus ic̄i
piūt ab his cōsonantibus. b. c. d. et f. et
oēs alie dictōes sequētes. et p̄ hoc itel
ligēdū ē q̄ oēs q̄ ic̄ipiūt p̄dictōez i cho
atā p. b. debent reduci ad primū modū
prie figure. et oēs q̄ ic̄ipiūt p̄ dictōez in
choatā p. c. ad sim. et p. d. ad t̄tj. et p̄
f. ad q̄rū. Itē vbiq̄z ponit̄. s. i. illa di
ctōe significat q̄ p̄pō itellecta p̄ vocalē
immediate p̄cedētē d3 p̄uerri simplr. et
p̄pō itellecta p̄ vocales immediate p̄ce
dētē istā l̄am. p. d3 p̄uerri p̄ acc̄is. Et
vbiq̄z ponit̄. m. ibi d3 fiet trāsp̄ositio
i p̄missis. est. n. trāspō i p̄missis facē de
maiore miorē et cōuerſo. et vbiq̄z po
nit̄. c. significat q̄ mod⁹ itellectus p̄ istā
dictōz i q̄ pōit̄ d3 reduci p̄ ip̄ole. vñ ver.
Simplr vertivult. s. p. vero p̄ acc̄i.
Ad. vult trāspom. c. p̄ ip̄ole duci.
Sernat maiorē variatq3 secūda miorē.
Tertia maiorē variat suatq3 minores.
S3 qz aristoteles i prioribus oñdit p̄i
gatōes i q̄bus non seqt̄ p̄lo ex p̄missis
cē inutiles p̄ inētōez t̄minoz i q̄b⁹ n̄ tenz
hmōi p̄iugatio. iō v̄tīl ē inētio taliū t̄mi
noz. vbiq̄z ēt fiat inutil p̄iugatio p̄tra
reglas silloꝝ pri⁹ assignatas. Accipiēdi
iḡi sūt duo t̄mini diuersi. s. due spēs s̄ b
vno ḡie. d̄ia v̄l p̄p̄io v̄l acc̄ite. vt hō.
asin⁹ aial. v̄l duo termini quoz alter de
alfo p̄dicet̄ sine p̄uertibilr sine nō cū ex
tranco vtriusq3. vt hō risibile. lapis. vel
homo aial. lapif. vel accipiēdi sūt duo

kk z

Tractatus quartus

termini quorum alter de altero predicatur siue
 pueritibilis siue non cum superiore aduersus
 ut homo risibile. suba. vel homo. aial suba.
 Per hac enim regulam distinctionem cuiusque
 generis applicetur siue sube siue quantitati siue
 alicui aliorum species inueniuntur termini per quos in-
 utilis coniunctio demonstrabitur non tenere.
 et tales terminos appellat aristoteles. in pri-
 oribus terminos in quibus non. Et nota
 quod inuenire terminos in quibus non. est acceptis
 tribus terminis facere coniunctionem in qua pre-
 misse sunt vere et conclusio falsa manente
 eadem qualitate et quantitate propositionum. Ver-
 bi gratia. hic est inutilis coniunctio. nullus homo
 est asinus. nullus lapis est homo. ergo nullus lapis
 est asinus. Et isti sunt termini quibus sic. Con-
 tra hanc inutilem coniunctionem accipiuntur termini in
 quibus non. per secundam meorum regulam. homo risi-
 bile. asinus. et arguitur sic. nullus asinus est
 homo. nullum risibile est asinus. ergo nullum ri-
 sibile est homo. ecce premissae sunt vere et conclu-
 sio falsa seruata eadem qualitate et quantitate
 propositionum in utraque coniunctione
 et utrobique manente eadem figura.
 Circa hunc textum notandum est per quod postquam auctor de
 terminauit de formatione syllogismorum in omnibus figuris.
 tunc ad declarationem eorum quod dicta sunt prius ponit quodam
 notabilia quae satis clare parent in textu. Et quod prius fa-
 cta est mentio de syllogismo expositio. id videndum est
 quid sit et quoniam tenet et rationem. Est ergo syllogismus expositio
 totius et medii est singularis singulariter et vniuocae
 terti. Unum tamen istud principium quodcumque vni et eidem
 tertio singulari singularem terto sunt eadem illa inter se sunt
 eadem. Ex quo patet quod ad bonum syllogismum expositio
 tres conditiones requiruntur. prima est quod sit dispositio in aliquo
 trium figurarum. 2^a est quod medius cuius sit terminus singu-
 laris. 3^a est quod ille terminus teneatur vniuocae et sin-
 gulariter. quod aliter in illo syllogismo non tamen teneat tres termini
 imo quatuor. quod tamen impedit bonitatem syllogismi. Et quod syllogismus ex-
 positio sit syllogismus per diffinitionem syllogismi superposita.
 quod ibi est dispositio duarum propositionum debito modo ordinatarum.
 Et quoniam talis syllogismus non sit in aliquo modo. tamen bene re-
 peritur in figura. quia in ipso ordinantur tres ter-
 mini secundum subiectionem et predicationem;

Secundo

sciendum est quod syllogismus expositio est du-
 plex. scilicet affirmatiua et negatiua. et
 uterque est in omni figura obfueris regulam generalibus quod dicta
 tur de formatione syllogismorum tamen in prima et tertia figuris
 non arguatur minore negatiua. et in 2^a a maiore par-
 ticulari: si enim argueretur minore negatiua in prima et
 tertia figuris aut maiore particulari et tunc argue-
 retur a non distributo ad distributum. ut patet in syllogismo per
 me figure. sortes est aial. asinus non est sortes. ergo asinus non
 est aial. Quis enim bona ratione si concluderetur indirecte.
 Si in tertia figura. sortes est aial. sortes non est asinus
 ergo asinus non est aial. Et in secunda sic arguendo. aial non
 est sortes. et homo est sortes. ergo homo non est aial. Ex quo patet quod
 si debite arguatur syllogismus expositio valet in omni figu-
 ra. Unum syllogismus affirmatiua expositio additio ob-
 natas et est regulis tenet in omni figura. quod formatur secundum
 sortes est aial. risibile est sortes. ergo risibile est aial.
 Si in secunda bene sequitur. homo est sortes. aial est
 ergo aial est homo. Si in tertia. sortes est homo: sortes est
 aial. ergo homo est aial. Si syllogismus negatiua non tenet in omni
 si nisi predictis regulis specialibus obfueris.

Tertio

sciendum est quod duo sunt principia regula-
 tiua syllogismi expositio. primum principium est re-
 gulationum syllogismi affirmatiui et est istud. quodcumque vni et ei-
 dem singulis singulariter et vniuocae terto cui debite potest
 addi hoc complexum omne quod est sunt eadem illa iter se sunt
 eadem. Aliud est principium regulationum syllogismi negatiui. et
 est istud. quodcumque duorum vnus uest alicui singulari
 singulariter et vniuocae terto et alterum est diuersum ab
 illo illa iter se sunt diuersa. Ex predictis patet quod syllogismus ex-
 positio est omnia formalis et necessaria cum regulam
 pillas maximas. Et tenet in omnibus terminis syllogismi
 forma arguendi retenta. Nec est ista ratio quod non tenet in
 omnibus terminis sed solum in terminis singularibus ma-
 xime quod ad medium. quod termini ceteros variat formas
 arguendi eo quod variat quantitate propositionum. et ideo non valent
 ista ratio de illis. Postremo est notandum quod sunt aliquae
 regule valentes ad cognitionem reductionis syllogismi
 secundae et tertiae figure per conuersionem ad syllogismos pri-
 me figure. Unum reducendo modos secundae figure ad
 modos prime per ipso est species suare maiorem secundae fi-
 gure per maiorem prime figure: et variare minorem et con-
 cludere oppositum minoris. Sed ad reducendum modos
 tertiae figure ad modos prime figure per ipso est species suare
 minorem tertiae per minorem prime et concludere oppositum ma-
 ioris ut patet per bonos versus. Seruat maiorem variatque
 secundam minorem. fuit minor tertia variatque maio-
 rem. Unum ad reducendum syllogismos per conuersionem omnes
 modi incipientes per b. reducuntur ad barbara per c. ad
 celaret per d. ad darii. per f. ad serio. et hoc aliqui per con-

De sillogismo

uerfione oēs modiicipiētes p. b. reducunt ad barbara. p. c. ad celarent p. d. ad darii p. f. ad serio. et si aliqui p. uersione maioris aut minoris aut clusiū sūnt. et p. trāspōitionē pmissaz. Uij. ppō. dsignata p. vocalē cui immediate seqt. f. d. cōuerti simplr i reductiōe p. uersionē. Et propō. dsignata p. vocalē cui immediate pcedit. p. d. conuertit p. accidēs. Et silr. ppō. etiā dsignata p. vocalē cui immediate seqt. m. d. trāspō. v. p. p. istos & sus. Simplr. & ti vult. f. p. & p. acci. m. vult. trāspō. c. p. ipō. duci

Sed contra p. dicta arguit. p. sic. nō sequitur. fortes ē aīal. fortes ē tā. tū bō. g. tātum bō ē aīal. et tū arguit expositorie in tertia figura. g. filius expositori nō ē i. e. a. et arguit sic. n. seqtur. bec eēntia diuina ē pater. bec eēntia diuina ē fili. g. h. ē est pater. et tū arguit expositorie in tertia figura. g. vt pus. et arguit sic. fortes ē aīal. fortes est nullus asin. g. nullus asin ē aīal. et tū arguit ex affirmatiuis i tertia figura. g. cōia nō valz. et arguit sic. nihil qd. g. nabitur ē fortes. bō est fortes. g. bō nō g. nabitur. et tū arguitur i scda figura expositorie aditōib. obseruatis ergo. et sic arguitur. non seqtur. fortes vel plato ē fortes. s. plato ē fortes vel plato. g. plato ē fortes. et tū arguitur expositorie in prima figura vt videtur. ergo sillogisimus expositorius non tenet in omnibus figuris.

Ad rōnes Ad p. m. d. q. nō bñ clauditur s. deberet sic concludi. g. aliqd. qd. ē tātū bō ē aīal. Ad dēdū est enī p. regula g. nali q. s. sillogismi expositorii d. equalere. ppō. n. p. ticulari. et Ad scda d. q. ibi nō bene arguit s. p. n. cipia regulatiua sillogismi expositorii. i. subo. eniz illaz. ppō. nū nō p. t. addi hoc p. p. lēxū oē qd. ē manē. te eadē xitate ei. si enī adderet p. m. s. cēt bonus filis. s. sic. ē f. a. sic. et p. m. s. et Ad 3. d. q. ibi male cōcludit. deberet enī sic. cludi. g. aliqd. qd. ē null. asin. ē aīal. q. ex puris affirmatiuis nō d. iserri clusio negatiua. cu. z. clusio debeat eē filis al. cui p. m. s. et Ad q. t. a. d. q. ibi arguit a. min. am. plo ad magis aplū ex p. te m. o. iser. t. r. ē. t. q. i. m. i. o. ri. ppō. e. tenet p. p. t. i. b. et i. m. a. i. o. r. i. p. p. t. i. b. et futuris. et Ad 5. d. q. ibi d. s. i. c. ē. t. i. a. d. i. t. i. o. q. illd. d. i. s. t. i. c. t. u. fortes vt plato eg. pollet vni t. m. i. n. o. cōi. cū sup. pōat p. pluribus. oportet autem in sillogismo exposito. rio medium teneri mere singulariter. vt dictū est. Potestates autē sillogismorū sex sūt. Quaz. p. r. i. a. est posse plura concludere. Secunda potestas ē ex falso seq. verū.

Tertia p. r. a. s. posse circularitē cōcludere. Circa hūc textū notādū ē p. m. o. q. postq. in p. c. dentib. auctor dēf. minauit de filis cathegoricis et mixtis. n. t. in hac vltima p. te auctor dēf. m. i. a. t. de p. t. i. b. sillog. et Uij. p. r. a. s. filis sic d. i. f. f. i. n. i. t. Est quedā p. p. n. e. t. a. s. attributa fillo ad veritatis euidentia et falsitatis ostēsiōē. Et sūt sex p. r. a. t. e. s. q. p. p. m. a. est. filius pōt. plura cludē. Circa quā potestātē ad uertendū ē q. vt pus. d. c. n. est filis pōt. capi dupl. r. Uno mō p. aggregato ex p. m. i. s. s. i. s. et conelone. et sic nō capis in p. p. o. s. i. t. o. q. illo mō filis nō isert aliquaz. clonē sillogistice. Scdo filis capitur p. p. m. i. s. s. i. s. tā. tum. et sic capitur i p. p. o. s. i. t. o. et Uij. si aliqd. aīis seq. tur aliqd. cōia tūc q. c. q. d. seq. tur ad cōia ē. seq. tur ad aīis. Istō supponitur tāq. vna reglā i qua sūdatur ista p. m. a. p. r. a. s. sillogisimorū. Hoc notato sit bec p. m. a. s. i. l. l. o. mō capiendo filis p. p. m. i. s. s. i. s. t. n. i. d. ē filis nū. mero pōt. i. f. e. r. e. f. o. r. m. a. l. r. et sillogistice p. l. e. s. cōclōes. p. b. a. t. u. r. q. sillogism. i. f. e. r. e. s. d. i. r. e. c. t. e. cōclōz. v. l. e. z. a. f. f. i. r. m. a. t. i. u. ā. pōt. i. d. i. r. e. c. t. e. i. f. e. r. e. p. t. i. c. u. l. a. r. ē. a. f. f. i. r. m. a. t. i. a. z. ei. cōuertētē. et pōt. i. f. e. r. e. d. i. r. e. c. t. e. p. t. i. c. u. l. a. r. ē. a. f. f. i. m. a. t. i. u. ā. ei. s. u. b. a. l. t. e. r. n. ā. g. o. v. a. Ex hac. cōclōe iserunt aliq. correlarie q. opio illoz. ē falsa q. d. i. c. i. t. q. p. p. o. de. ē. scdo adiacētē nō pōt. d. m. o. s. t. r. a. r. i. et d. i. c. i. t. s. i. c. q. bec ē idē m. o. s. t. r. a. b. i. l. i. s. aliq. s. u. b. a. i. m. ā. l. i. s. ē. et p. b. ā. t. s. i. c. q. illa opio sit falsa. nā d. c. i. t. i. s. t. e. p. p. o. e. s. aliq. s. o. a. ē. i. m. ā. l. i. s. et aliq. i. s. b. a. i. m. ā. l. i. s. ē. d. e. i. n. adducāt. p. m. i. s. s. e. euidentē d. m. o. s. t. r. a. t. e. s. i. s. t. ā. aliq. i. d. a. ē. i. m. ā. l. i. s. tūc i. x. t. u. t. e. i. s. t. i. r. e. g. u. l. e. p. o. s. i. t. e. ex q. ad illā cōclōz. seq. i. s. t. ā. aliq. i. s. b. a. i. m. ā. l. i. s. ē. et illa seq. tur. ad p. r. e. m. i. s. s. a. s. d. e. c. ē. d. m. o. s. t. r. a. t. i. o. i. s. et illa cōia ē. euidentē. g. i. s. t. ā. q. z. ā. b. e. p. m. i. s. s. e. sūt euidentē. i. d. o. z. illā cōclōz. d. ē. scdo adiacen. te eē euidentē. Et cū aī. e. d. u. c. t. i. o. n. ē. illi. d. m. o. s. t. r. a. t. i. o. i. s. illa cōclō. erat dubia seq. q. p. illā d. e. m. o. s. t. r. a. t. i. o. z. ē. d. e. m. o. s. t. r. a. t. a. et notificata. Tūc bec opio nō v. r. cōt. i. e. re. x. i. t. a. t. ē. q. z. n. u. l. l. a. p. p. o. t. i. g. e. s. ē. d. e. m. o. s. t. r. a. t. i. l. i. s. s. z. bec ē cōt. i. g. e. s. o. aliq. s. u. b. a. i. m. ā. l. i. s. est. g. n. ē. d. e. m. o. s. t. r. a. b. i. l. i. s. m. a. i. o. r. ē. n. o. t. a. ex p. p. o. s. t. e. r. i. o. r. z. et m. i. n. o. r. p. b. a. t. u. r. q. z. q. n. i. c. i. q. s. h. x. b. u. ē. p. o. n. i. t. u. r. s. i. m. a. d. i. a. c. e. s. p. d. i. c. a. t. e. x. n. i. t. ā. s. z. e. x. n. i. a. cōt. i. n. g. e. t. e. r. cōuēn. i. t. s. u. o. s. u. b. o. g. o. z. c. z. et ad p. b. a. t. i. o. n. ē. ei. cū d. i. c. i. t. q. b. n. seq. t. ā. l. i. q. s. u. b. a. ē. i. m. ā. l. i. s. ergo aliq. s. u. b. a. i. m. ā. l. i. s. ē. n. e. g. a. t. u. r. q. z. a. p. p. o. e. d. e. ē. 3. o. a. d. i. a. c. e. n. t. e. a. d. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. d. e. e. s. t. s. e. c. u. n. d. o. a. d. i. a. c. e. n. t. e. i. n. p. p. o. n. i. b. n. e. c. e. s. s. a. r. i. s. n. v. z. cōia cuiusmōi ē. i. b. i. N. e. c. ē. v. e. z. q. illa sit ei. cōuertēs vt d. i. c. i. t. q. z. d. p. d. i. c. a. t. o. cōu. e. r. t. ē. n. o. n. s. i. t. s. u. b. i. e. c. t. u. m. cōu. e. r. t. i. s. .

Secundo c. i. e. d. u. ē. q. aliq. d. i. c. i. t. e. u. d. ē. fillo. g. i. s. m. u. nō. e. q. p. z. i. m. e. d. i. a. t. e. i. f. e. r. r. e. p. l. e. s. cōclōes. et p. b. ā. t. s. i. c. nā. e. a. d. ē. cā. nā. l. i. s. n. p. t. e. q. p. z. i. m. e. d. i. a. t. e. i. f. e. r. r. e. p. l. e. s. e. f. f. i. c. i. s. s. p. e. c. i. f. i. c. e. d. i. s. t. i. c. t. o. s. g. o.

Tractatus quartus

nec eedē pmissē pnt eā p̄ r̄ immediate iſerre p̄les cō
cluſiōes sp̄e diſſerētes. cōia p̄3. q̄ cālitas p̄miſſarū
ſup̄ cōcluſiōes nō ē maior q̄ ſit cālitas cārū natu
raliū ſup̄ ſuos effect⁹. Et ſic iſta opinio cedit q̄ l̄3
idē ſillogiſm̄ iſerat plures cōcluſiōes. tñ vñ illaz p̄ in
ſert r̄ immediate. r̄ aliā vñ alias iſert mediate r̄ cōſr
S̄3 ab alijs h̄ac opinionē poniſſet bec cōcluſio. q̄ idē
ſillogiſm̄ pōt eque p̄ r̄ eque immediate iſerre plu
res cōcluſiōes formaſſet. p̄robaſ. nā eedē p̄miſſe ſil
logiſmi ex oppoſitis poſſūt immediate iſerre cōcluſio
nē i 3ª figura r̄ etiā i 2^a. vñ ad iſtas p̄miſſas oīs do
ctrina ē ſtudioſa r̄ nulla doctrina ē ſtudioſa. ſeq̄ ime
diate iſta cō i 3ª figura. aliq̄ ſtudioſū n̄ ē ſtudioſū
r̄ etiā ſequiſ immediate iſta cō i ſecūda figura. aliq̄
doctrina nō ē doctrina. S̄cō p̄baſ. nā p̄miſſe ſil
logiſmi facti i barbara iſerūt immediate cōcluſiōes
vñem affirmatiuā. q̄ r̄ p̄nt iſerre cōcluſiōē p̄ticularē
affirmatiuā. Itē ſi vna p̄miſſaz ſillogiſmi facti
i barbara eēt p̄ticularis. tñ talis ſillogiſm̄ iſerret
immediate cōcluſiōē p̄ticularē. g^o a fortiori cū ābe
p̄miſſe ſint vñes affirmatiue immediate iſerūt cōclu
ſiōē p̄ticularē affirmatiuā. cōia r̄3. q̄ p̄miſſe vñes
ſūt potētiōes i iſerēdo q̄ p̄miſſe q̄rū vna ē vñis
r̄ aliā p̄ticularis. Et ad rōnē alterius opinionis dī
q̄ nō ē ōnino ſimile. ¶ Un̄ aduertendū q̄ prima
vñitas hui⁹ potēſtatis eſt poſſe multas cōcluſio
nes p̄ca idē p̄miſſas iſerre. ſcōda vñitas ē ad iſciē
dū aliquā cōiaz ieuidēter illatā eē bonā. nā ſi aliq̄
p̄miſſe iſerāt vñā cōcluſiōē ieuidēter r̄ eedē iſe
rūt vñā aliā ieuidēter ad quā ſeq̄ cōcluſio ieuidēs.
tē ipā p̄baſ eē bōa p̄ regulā iſtute hui⁹ potēſtatis
Tertio ſciēdū ē q̄ ſecūda potēſtas ſillogiſ
mōz eſt ex falſis ſeq̄vz. Circa quā
potēſtatē aduertēdum eſt q̄ aliqua p̄poſitio ca
thegorica duplī pōt dici vñ vel falſa. vñō dī i to
to eē vñ vel i toto falſa. alio dī eē i p̄tē vñ vel i p̄
tē falſa. Un̄ p̄pō cathegorica ſi ſit affirmatiua dī eē
in toto vñ c^o p̄dicatū cōuenit ſubō p̄ q̄libet ei⁹ ſup
poſito. vñ iſta ē in toto vñ. hō eſt aīal. vel oīs hō eſt
aīal. S̄3 p̄pō dī i toto falſa ſi ei⁹ p̄dicatū nō cōuenit
ſubiecto p̄ aliquo ei⁹ ſuppoſito. vñ iſta. hō ē aſin⁹
S̄3 ſi talis p̄pō cathegorica ſit negatiua ipā dī i
toto eē vñ ſi p̄dicatū n̄ cōueniat ſubō p̄ aliquo ei⁹
ſuppoſito. vñ ē iſta. hō n̄ ē aſin⁹. talis dī eē falſa ſi
p̄dicatū ei⁹ cōuenit ſubiecto p̄ q̄libz ei⁹ ſuppoſito
vñ ē iſta. hō n̄ ē aīal. S̄3 p̄pō dī eē i p̄tē vñ c^o p̄dica
tū cōuenit ſubō p̄ aliquo ei⁹ ſuppoſito r̄ p̄ aliquo
n̄. Et p̄pō dī eſſe in p̄tē falſa cui⁹ p̄dicatū remoue
tur a ſubō p̄ aliq̄ ei⁹ ſuppoſito r̄ nō p̄ quolq̄. Et q̄
iſerūt duo correlaria. p^m ē q̄ i modis vñib⁹ p̄me ſi

gure maiore in toto falſa r̄ minore i toto vñ iſerūt
cō vñ. p̄batur q̄ ex dīa illius maioris q̄ ē i toto
falſa r̄ minore q̄ ē in toto vñ iſerūt cōcluſio dīa
cōcluſiōi p̄oris ſillogiſmi. ergo oī illā cōcluſiōes eē
verā ex quo ābe p̄miſſe ſūt vñ. Si ergo cō prioria
ſillogiſmi etiam fuiſſet vñ tñc due dīe fuiſſent ſi
mul vñ. vñi g^o a. ſormet iſte ſillogiſmus i barbara
oīs hō ē aſin⁹. oē riſibile ē hō. ergo oē riſibile ē aſi
nus. tñc ſumat dīa maioris q̄ ē iſta. null⁹ hō ē aſi
nus. r̄ minore remanēte iſerūt celaret iſta cō nullū
riſibile eſt aſin⁹ q̄ eſt dīa cōcluſiōi p̄oris ſillogiſ
mi. r̄ tñc habebitur in celaret iſte ſillogiſm⁹. null⁹
hō eſt aſin⁹. oē riſibile ē hō. ergo nulluz riſibile eſt
aſin⁹. ¶ C^o z^m correlariū ē. In q̄libz modo cuiuſq̄
figure ex p̄miſſis qualitercūq̄ variatis in falſita
te poteſt iſerri cōcluſio vera niſi in caſa ex
preſſo i cōcluſiōe precedenti. p̄batur. q̄ ſi am
be p̄miſſe ſūt in toto falſe ſtat cōcluſiō eſſe verā. vñ
bene ſeq̄. oīs hō ē aſin⁹. oē rudibile ē hō. ergo oē
rudibile ē aſin⁹. ibi ābe p̄miſſe ſūt i toto falſe r̄ cō
i toto vera. Similiē bene ſeq̄ i ſcōda figura. omnis
hō ē aſin⁹. nullū rudibile ē aſin⁹. ergo nullū rudibi
le ē hō. Et vñitas hui⁹ potēſtatis ē vñ n̄ credam⁹
q̄ neceſſariū ſit ſi cō fuerit vera q̄ p̄miſſe ſint vere
r̄ vñ nos credamus q̄ ſi cō ſit falſa q̄ p̄miſſe ſint
falſe vel aliq̄ earū. Tertia potēſtas ē poſſe circu
larit cōcludere. vñde ſillogiſm⁹ circularis ſic diſſi
nitur. Eſt ſillogiſm⁹ ex cōclōne prioris ſillogiſmi cōuertē
te vñi p̄miſſaz iſert alterā p̄miſſā. vñ ſumat iſte ſil
logiſmus. oē rōnale ē riſibile. oīs hō eſt rōnalis. oīs
hō eſt riſibilis. reſpēctū iſtū pōt ſillogiſm⁹ circularit
cōuertēdo maiore ſimp̄r i iſtū. oē riſibile ē rōnale. r̄
ſumēdo cōclōnē dicti ſillogiſmi loco minoris iſerēdo mio
re p̄oris ſillogiſmi. r̄ hēbit iſte ſillogiſm⁹. oē riſibile ē rōnale. oīs
hō ē riſibilis. q̄ oīs hō ē rōnalis. ¶ Ex quo p̄3 p̄ licet
ad hūcū ſillogiſm⁹ circularit regant duo vel tres ſillogiſmi. tñ
dī circularis i ordie ad aliū ſillogiſm⁹ propter quādaſ ſi
militudinē. nā ſic dīſcribēs aliquē circūluz reuerſit
ad idē p̄cūctū vñ p̄ceſſit. ſic ſillogiſm⁹ circularit reue
ritur ad eandem p̄poſitionem ipam iſerendo in
ſecundo ſillogiſmo a qua reſceſſit in primo.

Sed contra p̄dicta arguitur. p̄mo ſic.
bene ſequitur. homo eſt. er
go animal eſt. r̄ iteruz bene ſequitur. aīal eſt. ergo
gen⁹ eſt. r̄ tamen non ſequiſ. homo ē ergo gen⁹ eſt.
ergo aliqd ſequitur ad cōſequens quod non ſequiſ
ad antecedens. r̄ per cōiſ illa reglā qua fundatur
iſta potēſtas ſc̄3 prima eſt falſa. ¶ S̄cō arguiſ
ſic. bñ ſequitur quadrupedale ē. ergo bipedale ē. r̄
vñtra bidedale ē. ergo pedale eſt ei⁹ media pars. r̄

De sillogismis

tamen non sequitur. quadrupedale est. ergo pedale est media pars eius. cum autem sit verum quod non sequitur ad eius. ergo aliquid sequitur ad contrarium bone dicitur quod non sequitur ad eius. **C** 3. sic arguitur. Ex his non sequitur nisi verum: ergo a falsi ex falsis non sequitur nisi falsum. et contrarium est per se positum. **C** 4. arguitur sic. sillogismus est formalis contra. sed sillogismus circularis non est formalis contra. ergo non est sillogismus. minor pars. quod sillogismus circularis solum tenet in terminis conuertibilibus.

Ad rationes Ad primam dicitur quod bene sequitur. hoc est. si animal est. et est animal. ergo generatur. sed non videtur contra. hoc est. generatur. ergo non arguitur per illam regulam predicis. sed solum in essentialiter ordinatis. **C** Ad secundam dicitur quod bene sequitur. bipedale est. ergo sua medietas est. sed pedale ut sua refert bipedale. et cum ultra dicitur quod non sequitur quadrupedale est. ergo sua medietas est. sed pedale. distinguitur de illo relatiuo sua: quod vel sua est relatiuum illi autem quadrupedale. et sic conceditur quod contra non videtur. quod in priori contra capiebatur sua ut erat relatiuum de bipedale. et sic non eodem modo accipitur in vltima contra sicut in prima. alioquin sua potest esse relatiuum de pedale. et sic conceditur ista contra. quadrupedale est. ergo pedale est sua medietas. quod sensus eius est. pedale est medietas bipedalis. **C** Ad tertiam dicitur quod non est oio sillogismus. quod propter unione debita et extremitatum cum medio in primis his sequitur unio et extremitatum inter se in conclusionem. sed non sequitur si extremitates sint vnite cum medio in premissis falsis quod propter hoc non possint esse vniri adiuncte propter necessarium habitudinem illarum extremitatum. **C** Ad quartam dicitur quod sillogismus circularis est formalis contra. ad probationem negatur illa: sed bene videtur quod si quis voluerit in sillogismo circulari ex premissis his inferre conclusionem veram. tunc oportet quod sillogismus circularis componatur ex terminis conuertibilibus: sed valeat in oibus terminis. tamen non semper concludit verum. quod aliqua premissarum non semper est vera.

Quarta potestas. concludere conuersiue
Quinta potestas. sillogizare per ipolem. Sexta potestas. concludere ex oppositis.

C Circa hunc textum notandum est per quod quarta potestas sillogismorum est concludere conuersiue. Unde sillogismus conuersiue sic diffinitur. Est sillogismus ex opposito conclusionis contrarii vel dictorii alioquin potest fieri cum vna premissa inferre oppositum alterius premissae: ut formetur iste sillogismus. oportet rationale est risibile. ois homo est rationalis. ergo ois homo est risibilis. respectu ipsius sillogizatur conuersiue secundum oppositum contrarii vel dictorii potest sillogismi cum vna premissa inferre oppositum alterius premissae. Ex quo patet quod sicut sillogismus circularis est bonus sillogismus et simplex

supponens vnum alium modum in ordine ad quem dicitur contrarius. sic et sillogismus conuersiue est sillogismus simplex qui dicitur conuersiue in ordine ad alium sillogismum. Unde si contrarius sillogismus fuerit verus tunc non solum ex opposito dictorii conclusionis. imo et ex opposito contrarii cum vna premissa potest inferri oppositum alterius premissae. Unde sumendo contrarium conclusionis de barbara cum maiore iterimur minor in camestres per suum contrarium. Sed sumendo contrarium conclusionis cum minore iterimur maior in selapto per suum dictorium. Sed sumendo dictorium conclusionis de barbara cum maiore iterimur minor in baroco per suum dictorium. Et sumendo dictorium cum minore iterimur maior per suum dictorium in bocardo. Et sicut modo dixerat de oibus alijs modis. **C** Unde aduertendum est quod sillogismus conuersiue et ad ipolem dicitur. per in hoc quod sillogismus conuersiue supponit vnum alium sillogismum in ordine ad quem dicitur conuersiue. sed sic non est sillogismus ad ipolem. et dicitur. quod contrarius sillogismi conuersiui quod est contra: quod est falsa. Sed conclusio sillogismi ad ipolem illata sillogistice semper est falsa. et dicitur quod quod abest premissae sillogismi conuersiui sunt et et quod sunt false. aliqui vna contra et alia falsa. Sed in sillogismo ad ipolem semper vna premissarum est contra et alia falsa. Conueniunt tamen in hoc quod abest premissae ex eisdem terminis in eodem modo et figura. et conueniunt quod ois sillogismus ad ipolem est conuersiue capiendum sillogismum ad ipolem precise per eius processum qui est sillogisticus. sed non econuerso. Utilitas autem huius sillogismi conuersiui dicitur esse probare sillogismum inferre bonam et formalem contra. nam ois ille sillogismus est bonus et formalis ex cuius contrarii vel dictorii conclusionis cum vna premissa inferatur oppositum alterius premissae. nam sic fit in sillo conuersiue

Secundo sciendum est quod quita potestas sillogismorum est sillogizare per impossibile. Unde sillogismus per impossibile sic diffinitur. Est in quo ex opposito contradictorio conclusionis probande cum vno manifeste vero inferatur vna conclusio manifeste falsa. ex cuius falsitate et interemptione inferatur veritas conclusionis probande. ut ista. ergo ois homo est risibilis. probatur per sillogismum ad impossibile sic. aliquis homo non est risibilis. omnis homo est rationalis. ergo aliquod rationale non est risibile. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum. non minor: ergo maior. et ultra maior est falsa. et ergo sua contradictoria est vera quod est ista conclusio probanda. ergo omnis homo est risibilis. Et dicitur notat ex opposito dictorii et contrarii. quod probando aliquam conclusionem per ipolem debemus capere dictoriam conclusionis probande pro vna premissa: et non contrariam. quod si haberes quod contra conclusionis probanda

Tractatus quartus

de eēt falsa adhuc nō haberetur q̄ conclusio p̄ban
da eēt. q̄ stat duas t̄rias sūt eēt. vñ i sillo ad
ipole duo supponūt q̄ n̄ hāt ex p̄missis. p̄m̄ e q̄ ex
p̄missis n̄ seḡt cōf̄sa. t̄rute b̄ sup̄pōis t̄z h̄ cōf̄sa.
cōf̄sa. ḡ aliq̄ p̄missa. n̄ mior. ḡ maior. z̄m̄ est q̄
duo d̄cōria n̄ p̄nt eēt sūt nec f̄sa. t̄rute c̄ sup̄pō
nis t̄z h̄ cōf̄sa. d̄cōriū d̄cōis p̄bade ē f̄sa. ḡ cōf̄sa. p̄ban
da ē f̄sa. ex q̄ seḡt correlāie q̄ i sillo ad ipole sūt tres
p̄cessus. q̄ p̄m̄ ē sillogistic. z̄ duo alij sūt eēt m̄a
fici. z̄ seḡtur q̄ sils ad impole ē p̄p̄e sils ex ypo
th̄si ḡ fert cōf̄sionē p̄ncipāl̄ it̄cā t̄rute alie. i sup̄pō
nis n̄ exp̄sē i p̄m̄ f̄sa. Un̄ sils p̄p̄e d̄r ex ypoth̄si ḡ
fert cōf̄sionē p̄ncipāl̄ it̄cā t̄rute alicuius
suppositionis non exp̄sē in p̄missis. Et dicitur
ab ypos quod est sub z̄ thesifis posito quasi suppo
sicio alicui non exp̄sē in p̄missis. z̄ er̄ due sūt sp̄s.
vna ē sillogism̄ ad ipole de q̄ p̄us vñ ē. alia ē sil
logism̄ ex trāsup̄tōe z̄ vocat̄ sils ex trāsup̄tōe ḡ
transfert sē ad cōf̄sionē m̄n̄ p̄ncipāl̄ it̄cā. ex q̄
z̄ ē sup̄pōe nō exp̄sē in p̄missis i fertur cōf̄sionē p̄ncipa
liter it̄cā. vñ f̄sionē vel it̄cā p̄bare q̄ d̄r. eadē est d̄i
sciplina. ipe p̄bet p̄ istā q̄ d̄r. eadē ē p̄t̄as. z̄ d̄i
de supponat q̄ idē sit de illis duab̄. tunc si ex illa
cōf̄sionē p̄bata z̄ ex illa sup̄pōe i fertur alia cōf̄sionē
p̄ncipāl̄ it̄cā ibi ē sillogism̄ ex trāsup̄tōe. z̄ vñlitas
sillogismi ad ipole ē ista. f̄. scire an d̄dictoria cōf̄
sionis p̄bade sit falsa. z̄ cōf̄sa. p̄bada sit f̄sa. Un̄ aduer
tēdū ē q̄ vñs affirmatiā nō pōt p̄bari p̄ impole in
p̄ma figura. p̄z q̄ d̄cōria vñs affirmatiē n̄ pōt eēt
p̄missa sillogismi facti i p̄ma figura. ḡ vñs affirma
tiā nō pōt p̄bari i p̄ma f̄sa. p̄ ipole. an̄s p̄z. q̄ d̄dicto
ria vñs affirmatiē ē p̄ticularis negatiua. mō ex p̄
ticulari negatiua n̄l̄ seḡtur i p̄ma figura. Nā vel illa
p̄ticularis negatiua eēt maior. z̄ sic n̄l̄ seḡt. vel
mior. z̄ sic iterū n̄l̄ seḡt. q̄ maiorē p̄ticulari z̄ silr
miorē negatiua i p̄ma figura n̄l̄ seḡt. tñ vñs affirma
tiā pōt p̄bari i p̄ma f̄sa. p̄batur. q̄ p̄ticularis nega
tiā f̄sa pōt sillogizari i p̄ma f̄sa. ex duab̄ p̄missis ma
nēte vna f̄sa z̄ alia manēte falsa. z̄ tñc ex falsitate il
lius cōf̄sionis pōt i ferri falsitas vñs p̄missa. Ul
teri⁹ ex falsitate illi⁹ pōt i ferri falsitas cōf̄sionis sibi d̄
dictorie. z̄ sic erit ibi vñs tot⁹ sillogismus ad ipole.
cōf̄sa. sillogistice illata ē vñs affirmatiā. Ex q̄ p̄z q̄ n̄
ē idē sillogizare aliq̄ cōf̄sionē p̄ ipole. z̄ ip̄az p̄bare
p̄ ipole. vñ p̄z ex d̄cis. Un̄. n. affirmatiā nō pōt p̄
bari i p̄ma figura p̄ ipole. f̄z bñ pōt sillogizari p̄ im
polē. S̄z q̄reret aliq̄ cōf̄sa i sillogismo sillogizatur
ad ipole z̄ q̄ p̄batur p̄ ipole. R̄idetur q̄ cōf̄sa illata p̄
sillogizatur p̄ ipole. z̄ cōf̄sa vñlitas illata p̄batur p̄ im
polē. S̄z q̄reret aliq̄ vñs sillogismus ad ipole sit

sillogism̄. Ad h̄ r̄idetur q̄ sils ad ipole pōt capi
dupl̄r. vno. p̄ aggregato ex trib̄ p̄cessib̄. quoz
p̄m̄ ē sillogisticus z̄ alij duo sūt entimematici. alio.
capit̄ sils ad ipole p̄ p̄cessu sillogistico non pur
secū cōnuerātur alij duo p̄cessus entimematici. tunc
d̄r q̄ capiēdo sillogism̄ ad ipole p̄ mō. tñc d̄r q̄ n̄
ē sils. q̄ ē aggregatū ex tribus p̄cessibus. f̄z capi
endo secundo modo sic est sillogismus.

Tertio sciendū ē q̄ circa vñlitas potestates
f̄. q̄ cōcludere ex oppositis. Aduer
tēdū ē q̄ sils nō d̄r ex oppositis q̄ est ex p̄missis
oppositis subalterne vel sub̄rie. f̄z sils p̄ t̄ro vo
cat̄ ex oppositis q̄ ē ex p̄missis oppositis d̄rie vel
d̄dictorie z̄ infert cōf̄sionē in qua idē negatur d̄ se
ip̄o. Ex quo seḡtur q̄ sillogism̄ ex oppositis non
reperitur i p̄ma figura. p̄z. q̄ p̄missis sillogismi ex
oppositis debēt eēt d̄rie vel d̄dictorie. z̄ per ois de
bēt p̄cipare vñs terminū s̄m̄ eūdē ordinē. nā in
p̄ma figura nō ē idē ordo terminoz i p̄missis. q̄ ois
q̄ mediū subiiciatur i vna p̄missarū z̄ p̄dicetur in
alia. ḡ z̄. Et vñlitas eius ē p̄p̄los qui dicūt d̄ria
vel d̄dictoria eēt simul f̄sa qui cogit̄ur ad cōcedē
dū p̄p̄onem in qua idē negatur de seip̄o. Ex q̄ p̄z
q̄ conclusio sillogismi ex oppositis semper est falsa.

Sed cōtra p̄d̄cā arguitur p̄ sic. sils cōuersi
u⁹ z̄ ad ipole idē sūt. ḡ male po
nūt due p̄t̄es disticte. C̄ z̄ arguit̄ sic. sillogism̄
ad ipole nō ē sils. ergo male d̄r q̄ ē sils. an̄s p̄z.
q̄ i sillo ad ipole sūt tres p̄cessus. ergo male d̄r q̄
ē sils. C̄ z̄ arguitur sic. in oī bono sillogismo de
bēt eēt tres termini. f̄z in sillogismo ex oppositis n̄
sūt tres termini. ergo sillogismus ex oppositis nō
ē bon⁹. C̄ 4. arguitur sic. Nec p̄p̄o. nulla chimē
ra ē chimera. pōt eēt conclusio sillogismi ex oppositis
z̄ tñ ē f̄sa. ergo male d̄ictū ē q̄ cōf̄sa sillogismi ex op
positis semper ē falsa. minor p̄z. q̄ sua d̄dictoria est
falsa. f̄. ista. q̄dā chimera ē chimera. cū sub̄m̄ci⁹ p̄
nullo supponat. mō ois illa affirmatiā ē falsa. cui⁹
subiectum pro nullo supponit.

Ad rationes Ad p̄mā d̄r q̄ idē sils po
tēst eēt cōuersu⁹ z̄ ad ipole
f̄z h̄ n̄ resp̄ctū eius idē f̄z resp̄ctū diuersoz. z̄ idē ois i
ferre q̄ n̄ sit duo sils. imo multū d̄rnt vt patuit i p̄
notabili. C̄ Ad 2. d̄r q̄ r̄nsio p̄z i sine scōi nota
bil̄. C̄ Ad 3. d̄r q̄ i sillo ex oppositis t̄rualr sūt
tres termini vel off̄. ciat̄. q̄ illi duo exerceēt officia
triū. C̄ Ad quartā d̄r q̄ negatur maior. z̄ ad p̄ba
tōez d̄r q̄ h̄ ē f̄sa. chimera ē chimera. Et cu⁹ p̄bat̄
q̄ nō. d̄r sub̄ illi⁹ affirmatiē sup̄pōit eo mō q̄ signi
ficat z̄ p̄ illo q̄d significat. q̄ sic significat ens ima

De locis dialecticis

ginabile ita supponit pro ente imaginabili. Et hec de quarto tractatu dicta sufficiant.

C Sequitur tractatus quintus.

Ario dī multis modis. **P**ri-
mo mō rō idē est qđ diffōyl
descriptio. vt hic. **U**niuoca
dicunt quoz nomen ē pmi-
ne rō sube fm illud nomen ē eadem.
Secūdo mō est quedā virtus aie. **T**er-
tio mō idez ē qđ oīo oīdens aliqd sicut
sunt ppōnes vel rōes disputantiū. **A**lio
mō idez ē qđ forma matie. vt in cultello
ferrū ē matia. dispō vero iducta i ferro
ē forma. **A**lio modo idez est qđ essentia
cōmunis p̄dicabil de plibus. vt cēntia
gñis speciei. vel dīe. **A**lio mō idem est
qđ mediū iferens p̄clusionē. z hoc mō
sumitur rō in diffōne argumenti q̄ talis
est. **A**rgumentū est rō rei dubie faciens
fidez. i. mediū p̄bās p̄clōnez. **C**ōclusio
.n. debet p̄firmari p̄ argumentū. **E**st at
cōclusio argumenti vel argumentis p̄-
bata ppō. **S**z aīq̄s probet tūc est dubi-
tabilis. z est q̄stio. **Q**uestio sic diffini-
tur. **Q**uestio est dubitabilis ppō. **A**de-
diū at ē quod hz duo extrēa. argumēta-
tio ē argumēti p̄ oīonē explicatio. i. oīo
explicās argumētū. **D**iffert at argumētū
a medio z ab argumentatōe. qz mediū
dicīt eo qđ hz duo extrēma. **A**rgumen-
tū aut addit supra mediū virtutez p̄bā-
di p̄clusionē. **U**nde ad hoc qđ sit argumē-
tū exigit qđ sit mediū z qđ habeat virtutē
p̄bādi p̄clusionem. **A**rgumētatio autē
dicīt totalis oratio composita ex p̄missis
z cōclōne. z i illa manifestat virtus ar-
gumēti. **A**liquādo enī tota oratio pōt
i ferre vlem affirmatiuā. aliqñ non nisi
pticularē affirmatiuā. aliqñ vnīuersa-
rēz negatiuā. aliqñ pticularē negatiuā.

z sic māifestat tota virtus argumēti cū
ostendit supra quāz cōclōsionez potest
ipsū argumētū z supra quā nō pōt. quod
qdez sit in argumentatione vt supra pa-
tuit. **A**rgumētationis quattuor sūt spe-
cies. s. sillogismus. iductio. entimema.
z exēplū. **D**iffō aut silli data ē prius. **I**n-
ductio ē a singularibus sufficientē enue-
ratis ad vlem p̄gressio. vt sōtes currit. pla-
to currit. z sic de alijs. q̄ oīs hō currit.
Iste est q̄ntus tractatus sūmulaz magri petri
hyspani qui dī de locis dyalecticis. **I**n quo postq̄
determinauit de sillo simpli consequē ipse dēmi-
nat de sillo dyalectico cōtracto ad māz p̄babilem.
Qui sillogism⁹ dyalectic⁹ dī eē subiectū attributōis
hui⁹ scie. qz ei auenit cōditiones subi attributōis
Et nō intellectuali de locis eo qđ locus sit subz. s. eo
qđ loc⁹ hz se tanq̄ illd in q̄ fīdatur z firmatur sillo-
gism⁹ dyalectic⁹. **U**n silli triplī dītur ad māz. **U**no
mō ad māz nēciā. z ē qñ sillogismus talis p̄ponitur
ex ēminis hūitib⁹ necessariā hūitudine. z sic ē silli de
monstratiuus. **A**lio mō dītur ad māz p̄babilem
que est mā cōtingēs vel capta sub modo cōtingētis
z sic ē sillogism⁹ dyalectic⁹. **T**ertio vt dītur ad ma-
teriam apparenter probabilem tantum que ha-
bet similitudinem cum materia probabili. z sic est
sillogismus sophisticus.

Sciendū est qđ ad declarationē
diffinitionis argumenti hic ponit
auctor sex acceptiones huius nominis ratio que p
hos versus continentur. **D**iffinit virtus ostēdit for-
ma vel esse. **E**st medium ratio per quod concludi-
tur ergo. **E**t soluz de sexto modo est hic ad propo-
situm. quia illo modo sic accipitur in diffinitione i
qua dicitur. **A**rgumentum est ratio rei dubie fa-
ciens fidem. **E**t ponitur ratio idest mediū loco ge-
neris. **E**t dicitur faciens fidem. idest probans con-
clusionem. ad differentiam mediij sillogismi simpli-
citer quod non probat conclusionem cum in ea so-
lum inquiratur z requiratur necessitas consequē-
tie. **N**on enim debet hic accipi fides pro principio
theologico quod dicitur esse assensus firmus circa
aliquid credibile a deo reuelatū. sed debet acci-
pi pro assensu causato per medium probabile. qui
quidē assensus dicitur proprie credulitas vel opi-
nio z non scientia. **U**nde argumentum potest
capi dupliciter. **U**no modo pro per se significato.

Tractatus quintus

et tunc est secunda intentio circa pactum intellectus comparatis
mediū ad conclusionem virtute cuius inferi et probat talis
conclusio. et isto modo diffinitur. Alio modo capit per se de
nomiato. et tunc mediū sillogismi dicitur esse argumentū
¶ Unde mediū. ratio. et argumentū idē sunt fm re
sed differunt formā. Dicitur enī aliqđ mediū ppter
extrema quoz est vniūū aut sepatiuū. Et dicitur
ratio fm qđ est instrm anie ad inferendū vel pban
dum conclusionē. Et dicitur argumentū eo qđ p ipsū
intellectus vincit ad assentiendū conclusioni que prius
erat dubia et sit evidens p tale mediū. Et ideo dicitur
argumentū qđ arguēs mentē. illud enī quod prius
erat dubiū et accipiebat p modū questionis sit cer
tum per argumentū et accipitur p modū conclusionis
Sitr concto ppositio et enūciatio idē sunt funda
mentālī sed differunt rōne formali. Dicitur enī enun
ciatio quasi conceptū mētis enūciās. Dicitur autē con
cto eo qđ est argumētū vel argumētis probata ppo. Et dicitur
ppo. quasi p alio posito. s. p conclusionē inferenda.
Questio vero est ppositio dubitabilis vel accepta
p modū dubitabilis cū signo interrogatiuo.

Secundo Sciendū est qđ argumentatio sic
diffinitur i textu. Est argumen
ti p orationē explicatio. i. explicās virtutē argumē
ti. nā argumentū hz virtutē inferendi conclusionē. que. s.
per argumentū explicat. sicut enī diffō declarat
pncipia eēntialia diffiniti que iplicite significātur
p diffinitū. ita similiter argumētatio explicat virtu
tē argumēti ostēdēdo vueniētiā quā hz mediū ad
maiorē extremitatē et minorē. ad quā vueniētiā
sequit vueniētia extremitatū inter se in cōclōne.
Sic ergo argumētatio de suo formali significato
significat respectū fundatū in ofone pporhetica qđ
nata ē inferre talē conclusionē et explicare virtutes ar
gumentū. Et fm quosdā non capit hic argumēta
tio gñaliē neqz argumētū. s. solū spālīter accipit. s.
p argumētationē dyaletica. in qua mediū est illa
ratiū et probatiū conclusionis. qđ sicut in hoc tractatu
solū determinat de sillogismo dyaletico. sic etiam
hic solū determinat de argumentatiōe dyaletica.
¶ Unde ipius argumētatiōis quattuor sūt spēs.
scilicet silks. inductio. entimema et exemplū. Qua
rū sufficiētia sic hz. qđ in oi argumentatione pcedi
tur ab ante ad pōs. vel ergo pceditur a toto vel a
parte. si a toto hoc est duplī. quia vel in ante sunt
due pmissē in modo et in figura dispositē. sic ē sil
logismus. vel nō. sic est entimema. Si fiat pcessus
a pte hoc ē duplī. vel quia sit pcessus a pte ad to
tum et sic ē inductio. vel a pte ad partē. sic est exem
plū. Dicitur autē cōiter qđ bec diuisio ē diuisio ana

logi i sua analogata eo qđ i sillo magis explicatur
virtus argumēti qđ in alijs. Et etiam quia oēs alie
spēs ad silks reducūtur. Pōt tñ dici qđ bec diuisio
ē diuisio gñis i suas spēs eo qđ ista scda itētiō argu
mētatio pōt de istis quattuor itētiōibz in qđ et vniūoce
pdicari. Et quous tres reducunt ad silks. non tamē
est itelligendū qđ vna fiat formālī alia cū distiguā
tur a spē. sed sic ē itelligendū qđ ex ppositionibus
assūptis in vna fiat alia per assūptionē alicuius alte
rius pponis. Vel est pbare euidētiā conclusionis
haz speciez per silks qui est euidētiōis cōtia. et hoc
modo aliqđ pōt reduci ad aliud et cum hoc ab eo
specificē distigui. sicut p3 de scda et tertia figuris qđ
reducunt ad pma et ab ea specificē distinguuntur.

Tertio Sciendū ē qđ Petrus hispanus dif
finiuit sillogismū dyaleticū in prece
dēti tractatu ideo hic nō diffinit ipm. s. tantū po
nit diffōnes alioz. ¶ Diffinit ergo inductionē. In
ductio ē pgressio a singularibz ad vlt. Et non acci
pitur hic pgressio ppter s3 pro motu rōnis. Et dicitur
a singularibus ad vlt ad dīam aliarū specierum
argumētatiōis. Silks enī et entimema pcedūt ab
vltibus ad singularia. i. min⁹ vniuersalia. Exēplū
vero pcedit ab vno singulari ad aliud. Et non de
bet hic accipi singulare p singulari simlī. s. p nā
icōicabili. siue p idiuiduo. s. p inferiori siue pro sin
gulari i respectu qđ ē min⁹ cōe. D3 et accipi vlt p
termino supiori distributo p signū vlt. Un singular
ia pnt duplī enūciari. vno mō i sufficiētiā. qñ scilz
nec formālī nec vltualī oia singlaria enūciānt. et
tūc talī inductio ē inductio dyaletica. vt si argueret.
Erudit⁹ auriga ē optim⁹. erudit⁹ cāstris ē optim⁹.
gōis erudit⁹ ē optim⁹. talī cōia nō necio seqi. s3 solū
pbabilī ē. ex qđ p3 qđ inductio dyaletica ē formālī cōia.
qđ nō necio seqi. Alio singlaria pnt sufficiētiā enū
ciari et hoc duplī. Uno mō i ppria forma. et hoc qñ
singlaria sūt nobis nota et tūc debet addi bec p
ticula et nō sunt plura. vt sic arguēdo. iste sol lucet.
et nō sunt plēs soles. ergo ois sol lucet. Alio modo
enūciādo aliqđ in ppropia forma. et appbēdēdo alia
sub hac pctica. et sic de alijs. et hoc maxime cōtingit
qñ singlaria nō sūt nobis nota vt sic arguēdo. for
tes currit. plato currit. et sic d alijs. gōis bō currit.
Et o3 bec diffō sic expōi. Inductio ē pgressio a sin
gularibz supple siue i respectū siue min⁹ cōibz ad suū
vlt distributū p signū. Et qđ sequit qđ descēsus et
inductio opponūtur quia descēsus est ab vniuer
sali ad singulare. sed inductio est a singularibz ad
vlt. ¶ Unde inductio potest capi duplici. Uno
mō p p se significato. et tūc est relatio rōnis cāra p

De locis dialecticis

actu intellectus nostri. q̄bz pro sudamēto ppōnes
singularis siue min⁹ vles: z p̄termio ipam ppō/
nē vlem. Alio mō capis sudamētatr z p̄ se deno
miato. z tūc ē ppō ypothetica rōnal⁹ p̄posita ex p̄
positiōib⁹ singularib⁹ z vna vli. Ulteri⁹ aduertē
dū ē q̄ q̄i min⁹ distribut⁹ ē aliqd cōplexū cōiun
ctū mediāte aliqua cōiunctiōe ad debite iducēduz
sub eo a p̄te subī o3 p̄ncre iplicationē i qua affir/
matur illō qd erat distributū i ppōne vli d̄ termi
no singulari. Et ideo hec inductio nō valz. iste bō
vel asin⁹ ē rudib⁹. ois bō vel asinus est rudib⁹. q̄
ois bō est rudib⁹. S3 o3 sic iduci. iste gest bō vli asī
nus est rudib⁹. ille q̄ ē bō vel asin⁹ est rudib⁹. Et
sitr iducēdū ē sub istis ppōnib⁹ vli b⁹. ois ppō vli
ei⁹ d̄dictoria ē x̄a. ois bō si est rudib⁹ ē asin⁹. z sic
de similib⁹. Unī inductio reducī ad sillogisimū
accipiendo oia singularia p̄ medio. z p̄dicatū cōclu
sionis p̄ maiore extremitate. z s̄bm ei⁹ p̄ minore.
vt hec inductio sortes currit. plato currit. z sic de
alijs. q̄ ois bō currit. sic reducī ad sillogisimū. oē
qd est sortes vel plato z sic de alijs currit. ois bō ē
sortes vel plato. z sic d̄ alijs. q̄ ois bō currit. Unde
reducere iductionē ad sillogisimū nihil aliō ē q̄ p̄
bare cōiaz iductiōis p̄ cōiam euidentiozem.

Sed contra ppō est x̄a vel falsa. s3 que/
stio nō est vera vel falsa. ergo questio non est pro
positio. minor paret de ista. vtrum sortes currit
C Sedo arguit sic. ētimema z sillogisim⁹ nō sunt
spēs distincte. ergo male dictū ē q̄ argumētatiōis
quorū s̄ spēs. ancedēs p3 p̄ aristotelē p̄ posterior
dicētē. ētimema ē verus sillogisim⁹. C 3. arguitur
sic. In oi argumētatiōe ancedēs d3 eē not⁹ d̄sequē
te. s3 singularia cū sint infinita ipa sūt min⁹ nota vli
b⁹. q̄ i iductione nō d3 p̄cedi a singularib⁹ ad vli
C 4. arguit sic. nō seq̄. iste asin⁹ currit. iste asin⁹
currit. z sic de alijs. ergo omnis bō currit. z tamen
arguitur a singularibus ad vli. ergo.

Ad rationes Ad p̄maz d̄ q̄ q̄stio capī
duptr. Uno mō p̄ aggre/
gato ex signo interrogatiuo z ppōne. z sic nō ē ppō
formalis nec x̄a nec falsa. Alio mō capī p̄ ppō
ne cui addit signū interrogatiuū. z sic bene ē x̄a vli
falsa. C Ad sedo d̄ q̄ entimema ē virtual⁹ z i/
plicitē s̄llus. nō tñ formal⁹ z explicite. C Ad 3. m
d̄ q̄ q̄uis singularia sint min⁹ nota simplr z fm
nām. tñ sūt notiora quo ad nos. Et l3 sint infinita
nec cognoscim⁹ ea in pp̄ia forma. tñ cognoscim⁹
vnū p̄ similitudinē ad aliō. C Ad Quartam dici

tur q̄ ibi non arguitur a singularibus ad suū vli.
quod debet fieri in bona inductione.

Entimema ē sillogisim⁹ ip̄fectus. id/
est oratio i qua nō omnibus p̄missis
positis infertur festinata cōclusio. vt oē
aial currit. ergo ois bō currit. In hac
enī argumētatione includit hec p̄propo
sitio. ois bō est aial. que si poneret per/
fectus essz sillogisim⁹. Aristoteles autē
sic diffinit entimema. Entimema ē ex
ycotib⁹ z signis. ycos idē ē q̄ ppō pro
babilis. Signū vt hic sumitur idēz est
q̄ demonstratiua seu necia p̄positio vli
pbabilis z hoc inferendo. Signūz vt
hic sumit dīc necessitate illatiōis. ycos
autē dicit probabilitatez ip̄ius propo
sitionis i se s3 quā probabilitatē ppō d̄
eē vera. Unī l3 in entimemate ē tantūz
vna p̄positio inferens z alia illata. tñ
secundū q̄ inferens p̄positio appa
ret omnibus eē vera vel plurib⁹ sic d̄
ycos. qz sic iā cēt pbabilis. vt quilibet
diligat diligētez se. secundū autē q̄ ip̄a in
fert concusionem de necessitate sic est
signū. z sic eadē p̄positio est ycos z si
gnū secundū aliud z aliud. Si quis obij
ciat q̄ entimema debeat sic diffiniri. en
timema ē ex ycore z signo cum sit tñ
vna p̄positio inferens que est ycos
z signum secundū diuersa. Ad hoc sic
dicēdū ē q̄ l3 sit vna p̄positio inferens
actu tñ h3 i se virtutē duarū p̄positio
nū. qz h3 in se virtutē pp̄iam z illius q̄
subintelligitur. z sic est vna secundum
substantiam z due secundum virtutē.
et ideo dicitur i plurali numero ex yco
tibus et signis et non ex ycore et signo.
Sciēdum q̄ omne entimema d3 redu
ci ad sillogisimū. In entimemate enī s̄ tres

Tractatus quintus

termini sic i sillogismo: et duo illoz sunt i conclusione et sunt maior extremitas et minor extremitas. Alius autem non ponit i conclusione et est medius. illaz autem extremitatu altera sumit bis et altera semel. Ex extremitate ergo tantum semel supra et ex medio fiat una propositio secundum exigentiam sic modi et figure et habet sillogismus. verbi gratia i hoc entimemate. omne animal currit. ergo omnis homo currit. homo et currit si due extremitates. et animal est medius. sed illa extremitas scilicet homo sumpta est tantum semel. ex ipsa ergo et medio fiet una propositio. scilicet omnis homo est animal. et tunc erit perfectus sillogismus sic. omne animal currit. omnis homo est animal. ergo omnis homo currit. Exemplum quando unum particulare probatur per aliud propter aliquod simile repertum in ipsis. ut parisienses pugnare contra rotomagenses malum est. ergo turonenses pugnare contra parisienses malum est. quia utrobique est pugnare affines contra affines. quia autem argumentum per locum confirmatur ideo danda est diffinitio loci prout locus hic sumitur.

Circa hunc textum notandum est propter quod dicitur. Petrus Hispanus sic diffinit entimema. Entimema est syllogismus imperfectus. Et exponit sic hanc diffinitionem dicens. Entimema est oratio in qua non omnibus premissis positis inferri festinata conclusio. ut omnis homo est risibilis. ergo sortes est risibilis. ibi enim subintelligitur hec premissa sortes est homo. et aliter diffinitur a philosopho huiusmodi. Entimema est syllogismus ex ycoribus et signis. et quibus i entimemate ut i pluribus non sit nisi una premissa format et secundum subam. tamen ibi sunt plures secundum virtutem eo quod premissa ibi posita virtualiter includit aliam. ycos autem et signum sunt idem realiter sed differunt formaliter. quia propter quod dicitur ycos scilicet quod est probabile scilicet eadem dicitur signum propter similitudinem ad aliam propter quod dicitur quod necio inferri. Unum duo sunt modi dicendi de reductione entimematis ad sillogismum. nam secundum unum modum dicitur quod in

entimemate reducibili ad sillogismum sunt tres termini et non plures. quorum duo ponuntur i conclusione. scilicet extremitates. alii vero non ponuntur i conclusione. et est medius. eo quod medius non dicitur intrare conclusionem. sed hunc modum ergo entimema reducitur ad sillogismum per additionem illi prepositionis que deficit. propter quod datur tale documentum. Considerandum est enim utrum i antecedente ponatur predicatum conclusionis vel subiectum. nam si ponatur subiectum deficit maior. quia dicitur constitui ex medio et predicato illi conclusionis. si autem i antecedente ponatur predicatum conclusionis minor deficit. quia dicitur constitui ex medio et subiecto illi conclusionis. Sed est alius modus reducendi scilicet quod dicitur quod omnis argumentatio que non est sillogistica inductiva vel exemplaris est entimematica. et quod omnis entimematica habet reduci ad sillogismum. Et secundum hunc modum ponuntur tria documenta. Primum est quod si in entimemate sunt tantum tres termini et i antecedente ei sit una premissa tantum. tunc dicitur reduci eo modo quo nunc dicitur est. Secundum documentum est. si in aliquo entimemate sint tantum duo termini tunc dicitur addi una premissa i qua idem predicatur de seipso. Tertium documentum est. si i aliquo entimemate sint plures termini tres. tale est reducendum ad plures sillos. vel tales termini sunt reducendi ad tres terminos.

Secundo sciendum est quod exemplum est processus ab uno singulari ad alium singulare. probandum propter aliquod simile i ipsis reperiuntur. ut sortes est risibilis. ergo plato est risibilis quia uterque est homo. i qua diffinitione ponitur processus loco generis. Et ponitur ab uno singulari ad alium ad duas sillogismi et entimematis et etiam inductionis que procedit ad plures probandum. et ponitur propter aliquod simile i ipsis reperiuntur ad ostendendum virtutem probationis que pervenit ex similitudine duorum particularium ad invicem. eo quod illud quod convenit uni convenit alteri. Unum exemplum non immediate habet reduci ad sillogismum sed per reductionem ad inductionem imperfectam et dicitur ad sillogismum. sed accipiendo finem iportantem similitudinem per medio et predicatum conclusionis per maiorem extremitate et subiectum eiusdem per minorem inferuntur conclusio exempli per sillogismum cuius maior probatur inductione imperfecta per antecedens exemplum. Ut factum est exemplo. sortes est risibilis. ergo plato est risibilis. formatur primo talis inductio imperfecta. sortes est risibilis. ergo omnis homo est risibilis. Secundo fit sillogismus sic. omnis homo est risibilis. plato est homo ergo plato est risibilis. concluditur ibi conclusio exempli. Sed secundum alios dicitur quod exemplum non reducitur ad unum sillogismum sed ad duos. scilicet capiendo pro medio primi sillogismi primum singulare. et pro maiori extremitate predicatum conclusio

De locis dialecticis

nis ipsi exempli. et p. minori subm. et i. secundo capien-
do illud i. quo ducuntur duo singulabilia p. medio. et
p. maiori extremitate predicatur conclusio. et pro mi-
nore alio singulare siue subm. eiusdem conclusionis.

Tertio sciendum est quod exemplum potest capi dupliciter.
Uno modo generaliter per omnia bona et mala i. qua
infertur aliqua et per aliquam similitudinem iter res an-
cedentes et consequentes repta. siue ante siue post sunt per
pones particularis siue singulares siue viles. Et sic
est ibi exemplum. omnes rotomagenses sunt bone gentes ar-
more. ergo omnes colonenses sunt bone gentes armorum
quod sic rotomagenses sunt exercitati i. illis artibus ita et
colonenses. Alio modo capit per se bona conclusio-
nis particularis probata ex alia. propones particulari vel
particularibus. et hoc accipiendo particulare ut non distin-
guatur a singulare. et sic capit exemplum i. proposito. Et
tunc exponitur definitio exempli sic. Exemplum est bona
probabilia conclusio particularis ex vna propones
particulari per aliquam similitudinem iter ante et post re-
pta. Et sunt aliquos exemplum non de bona et mala nisi i. an-
cedere et consequere exprimat terminum significans similitu-
dinem. Et ideo non est hic bonum exemplum. brugen-
ses sunt diuites. ergo rotomagenses sunt diuites. quod tam-
en illi qui illi habent bonum portum maris. Et hic est bonum
exemplum. brugen-
ses sunt diuites eo quod habent bonum portum
maris. ergo rotomagenses sunt diuites eo quod habent simi-
liter bonum portum maris. Unde ductio et exemplum diffe-
runt per quod ductio semper est ad vltimam conclusionem. exemplum
vero quod ad particularem. Secundo differunt quod ductio in-
ancedere habet plures propones singulares. exemplum
vero vna quod non repugnat exemplo quod possit habere
plures singulares i. ancedere ex illis iterum conclusionem
vilem. Et si queratur utrum omne entium sit redu-
cibile ad syllogismum. Ad hoc respondetur per duas conclusio-
nes. Prima est quod entium i. quo arguitur ex vna pro-
positione categorica infertur alia propositio. et hoc per medium di-
uersum ab extremitatibus conclusionis est ad syllogismum
reducibile. probat conclusio. nam dato isto entium
bonum currit ergo aliam currit. per additionem vni premissae.
scilicet bonum est aliam reducitur ad syllogismum. Secunda
vero si formatur entium i. inferendo conclusionem ex vna pro-
positione vel pluribus i. ancedere positum non dispositum in
modo et figura et non per medium diuersum ab extremitati-
bus conclusionis. ipsum non est reducibile ad syllogismum
probat quod conuersiones equipollentes et omne i. quod argu-
itur a tota copulatiua ad quolibet eius preteritum sic et ali-
is non sunt reducibiles ad syllogismum et tamen sunt entium.

Sed contra hic est entium siue syllo-
gismus imperfectus. omnis asinus currit. ergo omnis bo-

currit. eo quod iste syllogismus perficitur additione huius
premissae. omnis homo est asinus. et tamen ibi non est bona et mala
illa non sit probabilia. ergo i. entium i. mate non est bona et mala
consequenter. Secundo arguitur sic. vnum particulare est ita
ignotum sicut aliud. ergo in nulla argumentatione proce-
detur ab vno singulabili ad aliud. et tamen tenet quod omnis
argumentatio dialectica procedit a magis noto ad
minus notum. Tertio arguitur sic. ista et mala non valent
sortes et risibiles. ergo omnis homo est risibilis. ergo exemplum non co-
uenienter reducit ad syllogismum. Quarto arguitur
sic. conuersiones et equipollentes sunt entium i. mate
et tamen non reducuntur ad syllogismum. ergo.

Ad rationes Ad primam de qua quod ibi non
est syllogismus probatur vel
entium i. mate probatur. tamen ibi est bona et mala siue bonum vel
logismus illatum si illa propositio omnis homo est asinus ibi sup-
pleat. Ad secundam de qua quod vnum singulare est
naturae et simpliciter non sit notius altero. tamen vnum potest esse
notius altero quo ad nos. et hoc sufficit ad argumen-
tum dialecticum. Ad tertiam de qua quod ibi non est et mala
formaliter. tamen ibi est et mala probabile eo quod sic est de vno indi-
uiduo sic etiam est exemplariter de omnibus alijs quod cum eo con-
ueniunt. et hoc sufficit ad argumentationem dialecticam siue
exemplum. Ad quartam de qua quod per solutionem in finem notabili
Locus est sedes argumenti vel id a quo
ad propositam questionem conueniens tra-
hitur argumentum. Quid autem sit questio
dictum est. Et sciendum quod propositio. que-
stio. conclusio. et enunciatio secundum substantiam
ita idem sunt. Differunt autem secundum ra-
tiones. diuersas enim habent rationes siue dif-
finitiones. ut prius patuit. Secundum enim
quod dubitabilis est. est questio. Prout vero
iam probata est per argumentum est conclusio
Prout ponit pro alio i. premissis est pro-
positio. quod propositio dicitur secundum quod est in pre-
missis ad probandum conclusionem. Enun-
ciatio est autem secundum quod significat
esse vel non esse. ut sortes currit sortes
non currit. Habito de diffinitione loci
sequitur definitio ipsius loci. Locus autem
diuiditur in locum maximam et in locum
differentiarum maximam. Locus maxima
idem est quod maxima. Maxima est pro-
positio qua non est altera prior neque notior

Tractatus quintus

ut oē totū malus ē sua pte. Itē de quo
cūqz p̄dicat diffinitio ⁊ diffinitū. ⁊ de
quocūqz p̄dicat spēs de eodē p̄dicatur
genus. Locus differētia maxime ē il
lud quo vna maxima differt ab alia. ut
iste maxie. de quocūqz p̄dicat spēs et
genus. ⁊ de quocūqz p̄dicat diffinitio
⁊ diffinitū. differūt p terminos ex quib⁹
cōponunt. Vna enī cōponit ex gñe ⁊
spē. Altera ex diffinitōe ⁊ diffinito. vñ
isti termini simplices dicunt differētie
⁊ maxie. Et sciēdū q̄ tā locus maxima
q̄ locus differētia maxime dī locus qz
vtrūqz cōfert firmitatē ⁊ robur argu
mēto. Vñ proportionalr sumit hic lo
cus ad locū i rebus naturalibus. qz sic
ille seruat res oēs i cē. sic similr hic lo
cus p̄firmat argumētū. Itē locus dīa
maxime diuidit p locū intrinsecū extrin
secū ⁊ mediū. Locus intrinsecus ē qñ su
mit argumētū ab his q̄ sūt de substantia
rei. ut i diffinitōe. ut si dicat aīal rōna
le mortale currit. ergo hō currit. Loc⁹
extrinsecus ē qñ sumit argumētū ab his
q̄ ōnino sepata sūt a substantia rei. ut ab
oppositis. ut si q̄rat vtz sortes ē albus
⁊ p̄bet sic. sortes n̄ ē niger. ergo sortes
ē albus. Locus medius ē qñ sumit ar
gumētū ab his q̄ prim cōueniūt cū ter
minis i questione positis ⁊ prim disse
runt ab eis sic vniuoca ⁊ denotatiua q̄
dicunt p̄ngata. ut si q̄rat vtrū iusticia
sit bona ⁊ probetur sic. iustuz est bonū
ergo iusticia est bona.

Circabūc textum notādum ē primo q̄ aīr au
ctor determinat de loco dialectico ipm sic diffini
ens. Loc⁹ ē sedes argumēti vel id a quo ueniēs
elicit argumētū. In qua diffinitōe nō capī locus
pprie p superficie corpis cōtinētis qmō capī q̄to
p̄biscopz. s̄ accipit ut ē termin⁹ secūde intentiōis
⁊ metaphoxice p loco logicali nō tñ s̄ophistico s̄

tantū dialectico. Nō etiaz accipit sedes pprie sed
trāsūptiue p quandā similitudinē. qz sic res gescit
⁊ firmat in sede. sic etiā argumētū dialecticū fūda
tur ⁊ firmat in loco dialectico cū p ipm firmet. Et
sic exponit ista diffinitio. Locus dialectic⁹ ē sedes
argumēti. idest regula cōfirmatiua argumēti. di
alectici. aut alicui⁹ consequentie. p̄babit. vel illud
a quo ueniēs elicit argumētū. i. id ex quo cōpōi
tur talis regula cōfirmatiua q̄ ē. ppō p se nota. Et
p̄mā pticulā tangit locus maxima. ⁊ p secundam
locus dīa maxie. Et nō accipit hic maxia adiecti
ue sed substantiue sic q̄ ibi ē appositio. Vñ duplex
ē locus dialectic⁹. s. locus maxima ⁊ loc⁹ dīa ma
xima. Vñ locus maxima idē ē qd ipa maxia. Ma
xima autē ppositio p se nota qua nō ē altera p̄or
nec notior i suo genere. sic q̄ nulla ē ppositio cōsti
tuta ex illis terminis ex q̄b⁹ cōstituit q̄ sit p̄or ⁊ noti
or. s̄ posset dari aliqui aliqua simplr prior ⁊ noti
or. Et sic loc⁹ maxia p̄t capi p suo formali signi
ficato ⁊ tūc significat habitudinē maxime ad argu
mētū p̄babile. qz tal maxima ē. p̄batiua ⁊ confir
matiua argumēti dialectici. Alio mō capī p de
nominato. ⁊ tūc ipa ppositio p se nota dī esse loc⁹
maxima. Et q̄uis maxima sit pua i quātitate est
tū magna in virtute. qz in ea est virtus certifican
di ⁊ confirmādi plures ppositiones. ⁊ vocat multis
nominib⁹. p̄rio vocatur maxima propter causas
dictam. Secundo vocatur dignitas qz seipaz di
gnificat ut ab intellectu cognoscatur cognitis ter
minis. Tercio vocat cōmunis animi cōceptio qz
ab intellectu multoz facilt concipitur. Quarto dī
ppositio p se nota qz apprehēsis terminis eius si
ne noticia cuiuscūqz ppositionis p̄t cognosci. Vñ
vna maxia differt ab alia i h q̄ i vna sūt alij ⁊ alij
termini ex q̄b⁹ cōstituūtur tales maxime. Et etiaz
ē alia ⁊ alia bitudo terminoz i diuersis maximis
positoz sic in hac maxia. De quocūqz p̄dicatur dif
finitio ⁊ diffinitum. ut isti duo termini diffinitio ⁊
diffinitū vel bitudo eoz adiūcē dicūtur loc⁹ dif
ferentia maxime. ⁊ pillos differt illa maxia ab ista
De q̄cūqz p̄dicatur spēs de illo p̄dicatur gen⁹ il
li⁹ spēi. Et sic isti duo termini gen⁹ ⁊ spēs sūt loc⁹
dīa maxie. Et sic p̄z q̄ ille maxie differunt p has
bitudines ⁊ pillos finines. qz p tales bitudines sū
dant i finis siue i reb⁹ significatis p finios. ideo
tales maxie pillos terminos differre dicūtur.

Secundo sciendum est q̄ locus maxima
et locus differētia maxime ad
inpicem differunt. quia locus differētia maxime

De locis dialecticis

dic terminos vel bitudine terminos ipsius maxie in q
firmat argumentu dyaleticu. Loc^o x^o maxia dic p
poez ex illis terminis constituta. q^o pp^o explicat q^o est
bitudo antia z ois. z roborat tale habitudinem.
Ex q^o sequitur alia d^oia. s. q^o argumentu dyaleticu fir
mat i loco d^oia maxie icoplete: z in loco maxia
coplete. vt si q^oatur. vii loc^o. b^o currit. g^o aial cur
rit. z rideat a sp^o ad gen^o n^o e terminatu adhuc ar
gumtu. q^o pot dubitari q^ois e habitudo iter sp^o z
suu gen^o. sed q^o vltra q^oitur maxia. z rideatur. de
q^ocuq^o p^odicatur sp^os de illo p^odicatur gen^o illi sp^oi
z tuc coplete z pfecte terminat argumentu. nec pl^o v
la dubitatio reliq^o. Ex p^odis p^o qd q^oit cu q^oit vii
loc^o. Solu eni q^oitur d^o habitudie termini isferen
tis ad terminu illatu: siue antia ad ois. id loc^o d^oia
maxie d^o suo formali significato significat tale ha
bitudine. s. termini isferetis ad terminu illatu siue
antia ad ois: z notat siue denoiat ipos terminos
hntes tale bitudine. Sz cu q^oitur maxia: nihil ali
ud q^oitur nisi q^o regula afirmatia ois siue q^o e p
p^o p se nota explicat bitudine terminoz z cu hoc
pfirmas bitudine antia ad consequens.

Tertio sciendu e q^o loc^o d^oia maxie diuidit i
locu extrinsecu. intrinsecu z mediu. Lo
cus intrinsecu sic diffinitur. Est q^o sumitur argumen
tu ab his q^o sunt de suba terminoz i queshoe posito
ruz. ita q^o termin^o isferet sit de eentia illati. Et sic i
telligitur illa diffi^o. loc^o intrinsecu e q^o iter terminuz
isferet z terminu illatu e intrinseca bitudo. inter illa
n. t^o d^o locus intrinsecus. z tuc capitur intrinsecu ge
neratr p oi illo qd e i alio fm aliq^o modu eendi
in. z n^o accipit ppe put intrinsecu e illd qd est de in
trinseca opoe z eentia eius. Et ab alijs sic diffinitur
Est termini maxie vel regule afirmatiue alius
oie dyaletice. cuius termin^o isferet z termin^o il
latus supponit p eode ouertibilr. vel significat
ide ouertibilr. aut de vno eoz verificat e in aliq^o
mo eendi i. Ex^m pmi sic arguendo. b^o currit. g^o r
bile currit. h^o termin^o isferens. s. b^o. z termin^o illat^o
. s. ribile sunt ide reatr z supponit p eode. Ex^m se
cudi. nihil e loc^o n^o replet coze. g^o nihil e vacuu. il
li termini significat ide. Ex^m tertij. vt dom^o e. g^o pari
es e. ibi vno eoz terminoz significatur de altero fm
aliq^o modu eendi in. Loc^o extrinsecus sic diffini
tur. Est q^o termini maxie vt regle afirmatiue ali
c^o oie dyaletice cuius terminus isferens repugnat
termino illato. Et q^ouis inter terminos aliq^o n^o sit
bitudo ouenietie. t^o iter eoz e bitudo repugnatie.
id inter ipos pot e locus. Sz loc^o medius sic dif
finitur. Est q^o sumitur argumentu ab his que p^ois

oueniunt z p^oim d^ont cu terminis i questione pos
tis. hoc est dictu. loc^o medi^o e loc^o cui^o termin^o isfer
res p^ois ouenit z p^oim differt a termino illato. sic s^o
cretu z abstractu q^o ouenit i re significata. z dif
ferunt in mo significadi. Ex q^o p^o q^o n^o d^o loc^o medi
us eo q^o aliquid mediet iter terminu isferent^o z ter
minu illatu. q^o sic ois locus e^o medius cu ois loc^o
sit bitudo medi^o iter terminos. sed d^o loc^o medi^o
quodam^o p p^oicipatione loci intrin^o. i. z extrinsecu.
eo q^o terminus isferens p^o differt z p^oti couenit cu
termino illato. vt bene sequitur. albu est coloratum
ergo albedo est color.

Sed contra p^oca arguitur p sic. Argum
tu z locus ide sunt. ergo loc^o
n^o est sedes argumenti. an^o p^o in isto argumento
b^o currit. ergo aial currit. b^o est argumentuz eo q^o
habet potestate cludedi c^oclusionem. z est loc^o. eo
q^o est sp^os includet habitudine ad aial quod e ge
nus. C^o z arguitur sic. loc^o d^oia maxie e pars ma
xime. ergo mebra illius diuisionis coicidit. ergo.
C^o z arguitur sic. Ois locus est habitudo. sed ter
mini n^o sunt habitudo. ergo termini n^o sunt locua.
C^o z arguitur sic. locus a ca efficiente ad suu effe
ctum est loc^o intrinsecus. z tamen causa efficiens
est extrinseca suo effectui. ergo diffinitio loci in
trinseci non est bona.

Ad rones Ad p^omaz d^o q^o l^o locus z argu
mentum sint idem s^o fundamenta
liter. non t^o formaliter cu sint due int^octiones spe
cifice distincte. C^o Ad scdaz distinguitur an^o. vel si
capiatur formaliter z p per se significato z sic ne
gatur vel pro per se denominato. z sic iterum di
stinguitur. vel q^o sit pars materialis maxime z sic
conceditur. vel formalis z quiditativa: z sic nega
tur. C^o Ad tertiam distinguitur maior. vel si capi
atur loc^o p per se significato. z sic conceditur vel p
denoiato z sic negat. imo termini maxie sunt deno
miate loc^o d^oia maxime. C^o Ad q^ota d^o q^o cedit
maior z distinguitur minor. q^o aliq^o pot dici dupl^o
extrinsecu alteri. Uno q^o n^o e de intrinseca ratioe
eendi z compositione eius: z sic conceditur minor
Alio modo aliquid dicitur esse extrinsecum alte
ri quia totaliter est extra ipm tam secundum ac
tum q^o secundum virtutem. z secundum nullum
modum effendi in ipo continetur: z sic causa effici
ens non est extrinseca suo effectui quia virtuali
ter in eo continetur.

It^o loc^o intrinsecus didit p locu a sba z p
locu a cocomitatib^o subaz. locus a sub

Tractatus quintus

stantia ē qñ sumit argumētū ab his q
sūt de substantia terminorū i qōne posi-
torum. Et ille locus diuiditur p locū
a diffinitione a descriptiōe ⁊ a nomi-
nis interpretatione.

Circa hūc textū notandū ē primo q in tertio
tractatu hui⁹ libri auctor diuidit locū intrinsecus
i locū a substantia ⁊ locū a cōcomitātib⁹ substantia⁹
Unde locus a substantia est qñ sumit argumētū
a substantia ē minorū in questione positorum. Que
diffinitio sic itelligitur. Locus a substantia est qñ
termin⁹ iferēs dicit adequate ⁊ cōuertibit⁹ totā
substantiam: id est eēntiam termini illati ⁊ hoc expli-
cite vel implicite. diffinitū enī nō dicit explicite
totā substantiam diffinitionis nec descriptā descri-
ptiōis. **E**t notādū est q nō accipitur hic substantia
put dissiguitur d accis aut cōtra accidentalia
i p̄dicamento accidētū reponibilia. sed capis sub-
stantia p omni illo qd est de eēntia siue cōsequitur
eēntiam cōuertibiliter termini illati. **D**iuiditur
enī loc⁹ a substantia p locū a diffinitione ad diffini-
tū. a descriptione. ⁊ interpretatione. ⁊ isti iplicite
stinet locum a diffinito a descripto ⁊ interpretato
Quorū sufficiētia sic facit pōt haberi p diffinitio-
nes suorū mēbrorū ⁊ ideo relinquūtur. Et quo p⁹
q phas diuisiones solū diuidit explicite loc⁹ diffi-
rētia maxie. tñ iplicite diuiditur loc⁹ maxima. ⁊
eius diuisiones facilliter possunt haberi.

Secundo sciēdū est q termin⁹ iferens est
terminus positus i antecede-
te habens certā habitudinē ad terminū positum in
sequeute. ppter quam habitudinē antecedens
antecedit ad tale dñs. S⁹ termin⁹ illat⁹ ē terminus
positus in ante habēs certā habitudinē ad termi-
num positū in ante. ppter quā habitudinē seque-
ns sequitur ad tale antecede. Et sic arguēdo. hō est. er-
go animal ē. termin⁹ iferens est hō. ⁊ terminus illa-
tus ē animal. ⁊ rōe habitudinis illoz duorū termi-
norum adinuicē vna illaz pponit antecedit ⁊ alia se-
quitur. **S**⁹ restat dubitū a quo. s. locus dialecticus
pncipalr denoiatur an a termino iferente vel illa-
to. **R**idetur q denoiatur a termino inferente. qd
pbat⁹ sic. qz locus denoiatur a termino i quo cō-
sistit tota virtus pbatōis dñs. sed in termino infe-
rente stat tota virtus probationis. ergo locus d⁹
ab ipso denominari. **M**inor p⁹. s. qz si argumētū
dialecticum reduceretur ad sillogismum. tūc ter-
minus inferens ēēt medium sillogismi. sed in me-
dio est tota virtus probatiua vt alias dictum ē. er-

go in termino inferente est tota virtus probatiua
argumenti. Non tamen debet intelligi q loc⁹ de-
nominetur a termino inferente fundamētaliter
accepto. quia sic iste locus. sortes est homo. ergo
sortes est animal. diceretur locus ab hōie: quod ē
falsum. sed debet denominari a termino inferen-
te formaliter accepto. id est ab habitudine s⁹ quā
talitudo habet rationem termini inferentis. vt babi-
tudo illius argumenti est a specie ad genus. ideo
ille locus denominatur a specie. In eodē enī ter-
mino possunt fundari diuerse habitudines. vt in
homine est habitudo diffinita ad diffinitionē. ⁊ spe-
ciei ad genus. si ergo in aliquo antecedente ponatur
homo ratione diffinita aut sub alia habitudine
ille locus dicitur a diffinito. si hō sub habitudine
speciei ille locus dicitur a specie. Lognoscutur at
sub qua habitudine ponitur terminus inferens
in antecedente per terminum illatum. eo q si in cō-
sequente ponatur diffinitio terminus in antecede-
te debet poni sub habitudine diffinita. **E**x quo p⁹
q sub eodem fundamento pnt fundari diuerse ⁊
plures relationes: ⁊ ille specificantur a termino ad
quē cum capiāt diffinitionē a fundamēto ergo o⁹
dicere q necessario capiant a termino cum totū
eē relatiui sit ad aliud. s. ad rem:

Tertio sciēdū ē est q querere in aliq dñā
vnde locus: non est aliud q i ipā q
rere terminum maxime vel regule confirmantis
talem consequentiam. Qui quidē terminus vifi-
cabilis est de termino iferente rōe habitudinis quā
habet termin⁹ iferēs ad illatū. Ut cū queritur.
Un locus. aial rōale currit. ergo hō currit. **R**idetur
a diffōne ad diffinitū. ergo nos qrimus illū ter-
minum diffōnis de q verificatur termin⁹ illat⁹. S⁹
cū querim⁹ maximā querimus pponē per se notā
firmatiuā talis dñe. vt cū queritur maxima. aial
rōnale currit. q hō currit. ridetur. qquid verifica-
tur de diffōe ⁊ de diffinito. **S**ed cū queritur q
re locus dialectic⁹ pncipalius denoiatur a termino
inferente. ⁊ locus sophisticus ab illato. De prima
visū est in pcedēte notabili. Sed ad scōaz partem
dubij dñ q ratio ē qz loc⁹ sophistic⁹ est deceptor⁹.
modo deceptor latet in cōclusionē. qz hō p augmē-
tatōēz sophisticā dēcipi credēdo q pp talē argumē-
tationē debite iferatur seu pbat⁹ aliq dñ. que tñ
non pbat⁹ nec infertur. ⁊ sic deceptio in loco so-
phistico latet in ēmino illato. ⁊ sic denoiatur huius-
modi locus a termino illato. Unde circa p̄dictā di-
uisionē loci a substantia in locū a diffōne. descriptione. ⁊
interpretatione aduertēdū ē q diffō potest capi du-

De locis dialecticis

pliciter: vno mō pprie p oīe ouertibilr explicatē
gditatē z eēntiā rei significatē per diffinitū. z hoc p
cise p eēntialia. z hoc modo sola diffō gditatiua ē
diffō. Verū est tñ q ab aliqb⁹ diffinitio cālis ppter
filitudinem quā habet cū diffōne gditatiua. qñqz
vocat diffinitio stricte capiēdo diffōnem. Et fili tu
do que ē iter diffinitionē causalē z gditatiua ē
ista qz sicut i diffōne cāli ponunt termini ipoztates
cām vel cās rei significatē p diffinitū. sic etiam in
diffinitōe gditatiua ponit terminus qui ipoztat for
mam z eēntiā rei significatē per diffinitū. Alio mō
accipitur diffō gñaliter p oī illo qd explicat eēntiā
alic⁹ siue a pōri siue a posteri. z sic diuidit i diffi
nitionē gditatiua causalē z qd nois. Et isto mō. nō
capit diffinitio i pposito. pzo mō. qd patet qz ad vi
dendum dñāter mēbra pdicte diuisionis oportet
qz diffō capiat vt se extendit tam ad diffinitionē z g
ditatiua qz causalē. Sed descriptio capitur pzo oī
oīe explicatē ouertibilr naturā dscripti. que qui
dē oratio accñtalr z denominatiue pducatur de d
scripto. vt homo est aīal risibile. ē descriptio hoīs
Et interpretatio in pposito capit p oīe conuertibilr
z synonyme explicatē modū significādi alicui⁹ tñ
ni. z sic interpretatio est diffō qd nois. z iterpretatū
est diffinitū. diffinitōe quid nominis. Et dñ notāter
ouertibilr explicatē modum interpretandi. quia
si non. talis locus non teneret.

Sed contra pdicta arguit. pzo sic. Que
cunqz cōcomitant subāz ali
cuius rei sunt extra ipam ergo loc⁹ a z comitanti
bus subātā ē extrinsecus. ¶ Secdo arguitur sic.
Res sp denoiatur a fine. qz fm pñm sedo de aīa. a
fine vñ quodqz iustū ē appellari. ergo locus dialecti
cus dñ denoiari a termino illato z non isferente.
¶ Terno arguit sic. si locus denoiatur a fīmo in
ferente seqretur qz iste locus p quē tenet ista oīa.
hō currit. ergo aīal currit. denoiaret abhoīe. oīs ē
fīm qz denoiatur a spē. ¶ Quarto arguitur sic. p
bando qz locus nō denoiatur a fīmo isferēte secū
de itentionalr capto. si sic seqretur qz loc⁹ a diffōe
ad diffinitū. a descriptōe ad descriptū. z sic d alijs.
eēnt loci a relatiuis. oīs est falsū z pbatur oīa. qz
spēs z gen⁹ dñr correlatiue sic diffō z diffinitum.

Ad rōnes Ad pñm dñ negādo aīis capiē
do eē extra aliud vt dñ illud qd
nullo mō eēndi in est in alio quomō accipitur hic.
quāuis accipēdo eē extra aliud vt idē est quod nō
eē de ppositione intrinseca z eēntiali. aīis sit pñcula
riter vez non tñ vlr. qz a genere sumit locus a con
comitantibus subāz. z nī genus nō ē extra subam

rei. ¶ Ad sedas dñ q non dñ sp vñ quodqz de/
nominari a suo fine. Secdo pōt dici qz quāuis in
ill⁹ que dicūt cālitatē finis res sp denoiatur a fine.
non tñ in ill⁹ que dicūt cālitatē efficiētē cuiusmo
di est loc⁹. Terno pōt dici qz non est icōueniens lo
cū denoiari a termino illato minus pñcipalr. cū
hoc tñ stat qz pñcipalr denoietur a termino infe
rente. ¶ Ad 3^m dñ q oīa denoiatur a termino in
ferente. idēst ab habitudine termini inferentis ad
illatum. Et vltra euz dicitur qz loci a specie ad ge
nus. a diffinitione ad diffinitum. z sic de alijs. eēnt
loci a relatiuis. negatur oīa. qz species et genus
non capiuntur hic fm malr. ideo illud quod signifi
catur in secundis intentionibus exercetur in pri
mis. est tñ verū qz si exerceretur in secundis inten
tionibus qz esset locus a relatiuis. Et per hoc etiā
patet solutio quarti argumenti.

¶ Diffō ē oīo idicās quid ē eē rei per
eēntialia. locus a diffinitione est habi
tudo diffinitionis ad diffinitū. z cōtiet
quattuor argumēta z quattuor maxias
Primo subiēdo diffōne affirmatiue
vt aīal rōnale currit. ergo homo currit.
Maxia. quicquid pducatur de diffōe z
de diffinito. Secdo predicando diffō
nem affirmatiue. vt fortes est aīal ratio
nale mortale. ergo fortes ē homo. Maxia
de quocunqz predicat diffō z dif
finitū. Terno subiēdo diffinitōz nega
tiue vt aīal rōnale mortale nō currit. er
go hō non currit. maxia. qe qd remo
uet a diffōne etiā remouet a diffinito.
Quarto pducendo diffinitōz negatiue.
vt lapis non est animal rationale mor
tale. ergo lapis non est homo. maxia
A quocūqz remouet diffinitio z diffi
nitū. locus a diffinito est habitudo ipi
us ad suam diffinitionem. z pñet qtu
tuor argumenta z quatuor maxias.
sicut locus a diffinitione. Primo sub
iēdo diffinitū affirmatiue. vt hō cur
rit. ergo aīal rationale mortale currit.
maxia. Quicquid predicatur de dif
finito

Tractatus quintus

finito et etiam de diffinitione. Secundo predicando diffinitum affirmatiue. ut sortes est homo. ergo sortes est animal rationale mortale. maxima. De quocumque predicat diffinitum et diffinitio. Tertio subiiciendo diffinitum negatiue. ut homo non currit. ergo animal rationale mortale non currit. maxima. Quicquid reuertitur a diffinito et etiam a diffinitione. Quarto predicando diffinitum negatiue. ut lapis non est homo. ergo lapis non est animal rationale mortale. maxima. A quocumque remouetur diffinitum et etiam diffinitio. Et sciendum quod locus spiritus debet denotari a termino inferente et non est ab illato. ut quando diffinitio est inferens est locus a diffinitione. quando vero diffinitum est inferens est locus a diffinito. Descriptio est oratio significans esse rei per accidentalia. ut animal risibile est descriptio hominis. Vel sic. Descriptio est oratio posita ex genere. et proprio. ut animal risibile. locus a descriptione est habitudo descriptionis ad descriptum. et continet quatuor argumenta et quatuor maximas sicut locus a diffinitione. et formantur hic eodem modo argumenta et maxime sicut ibi nisi quod ibi ponitur diffinitio et diffinitum. hic vero descriptio et descriptum. Interpretatio est duplex. Quaedam enim est que non reuertitur cum interpretato suo. ut ledens pedem est interpretatio huiusmodi nominis lapis. Alia est que conuertitur cum interpretato suo. ut amator sapientie est interpretatio huiusmodi nominis philosophus. et hoc modo sumitur hic. Et diffinitio sic. Interpretatio est expolitio nominis minus notum per aliud nomen magis notum. vel per integram orationem. locus a nominis interpretatione est habitudo interpretantis ad interpretatum et pertinet tot argumenta et tot maximas sicut locus a diffinitione. Primo subiiciendo interpretationem affirmatiue. ut amator sapientie currit. ergo philosophus currit.

maxima. Quicquid predicat de interpretato et de interpretato. Vel sit a parte predicati. ut sortes est amator sapientie. ergo est philosophus. maxima. De quocumque predicat interpretatio et interpretatum. Negatiue sic a parte subiecti ut amator sapientie non currit. ergo philosophus non currit. maxima. Quicquid reuertitur ab interpretatione et etiam ab interpretato. A parte predicati sic. sortes non est amator sapientie. ergo non est philosophus. maxima. A quocumque remouetur interpretatio et etiam interpretatum. et eodem modo intelligitur de interpretato sicut de diffinito.

Circa hunc textum notandum est prius quod ad notificandum locum a diffinitione petrus hispanus permittit diffinitionem diffinitionis dicens. Diffinitio est oratio indicans quod est esse rei per accidentalia. Et debet sic exponi. Diffinitio est oratio explicans conuertibiliter quod dicitur siue essentia diffinitionis per se per accidentalia. scilicet per genus et differentiam. Ex quo sequitur quod hic non capit diffinitio per quocumque diffinitionem sed specialiter per diffinitionem quod dicitur in terminis. Ulterius sequitur quod diffinitio est quod dicitur in terminis et per denominatum non potest diffiniri sed solus per se significato et ut est una secunda intentio. et ut sic est quid incomplexum. Quid autem sit locus a diffinitione. quid locus a diffinito. quando et quot modis teneatur. et que sunt eorum maxime patet clare in textu. Est autem aduertendum quod diuersimode sumitur locus a diffinitione. ad diffinitum. et petitio principij. et locus demonstratiui. Unum diffinitio et diffinitum possunt dupliciter considerari. Uno modo inquantum diffinitio et diffinitum. et hoc dupliciter. Uno modo per respectum ad predicata que notiori modo conueniunt terminis illato et inferenti. et sic ab eis sumitur petitio principij. Secundo modo ad predicata que notiori modo conueniunt terminis inferenti et illato. et sic sumitur locus a diffinitione. Alio modo considerat diffinitio finem quod explicat principia essentialia diffinitionis per que demonstratiue et propter quid cognoscitur propria passio ipsis diffinitionis. et sic a diffinitione ad diffinitum sumitur locus demonstratiui. Locus autem dialecticus a diffinitione ad diffinitum non est semper bonus. non enim termini habent suppositionem simpliciter significatam. scilicet cum arguitur respectu predicatorum sed intentionaliter. siue predicatorum ponentium differentiam inter diffinitionem et diffinitum. Diffinitio enim a diffinitum differunt et conueniunt. ideo non debet argui ab uno ad aliud respectu predicatorum que conueniunt uni ea par-

De locis dialecticis

re qua differunt ab alio. et ideo hic non bene arguitur
aial rationale est diffinitio. ergo hoc est diffinitio. Nec
hic. aial rationale est oratio posita ex genere et dicitur. g.
bomo est oratio posita ex genere et dicitur. et sic de alijs
argumentis similibus. Posset etiam addi alius casus in
quo non est. scilicet quod diffinitio et diffinitum ponuntur a parte
dicati precise post verba actus aie iterio: et significatio
ut scio. cognosco. intelligo et sic de alijs. Rō ē qz tē
appellat suas rationes formales. et ideo non sequitur. i-
telligo aial rationale. ergo intelligo hominem eo qd i ri-
gore logice anis pot esse verum dicitur exite falso.

Secundo sciendum ē qd descriptio est oratio
idicās qd est eē rei p accidenta-
lia. Et quo p qd diffinitio et descriptio conueniunt in
hoc qd utraqz explicat esse eēntiale siue eēntiā rei
Sed differunt qd diffinitio explicat illud eē p pnci-
pia eēntialia. descriptio vero p accidentalia. Et dicitur
p accidentalia et non per accidentia qz supi aliqui de-
scribit p sua inferiora qd pprie non sūt accidentia ei
Quis dicitur accidentalia. eo qd hnt modū acciden-
tiū i h qd se extra eēntiā sui superioris sic et accidentia
Duplicitia aut sūt accidentia. qdā sūt indiuidui qd dicitur
tur accidentia cōmunia. Alia sūt accidentia spēi que
dicuntur accidentia ppria. Et ergo si i descriptione
ponitur accidentia illa debet eē ppria eo qd deseri-
ptio vno mō diffinitur qd ē oratio cōstās ex genere et
pprio. ut aial rationale ē descriptio hominis. Qui au-
tē sint loci a descriptione et descriptio. quot modis et
quomō tenet. et quot sūt ei maxime clare p i tex-
tu. Et ad debite arguēdū obseruandi sūt illi casus
i quibus non tenet locus a diffinitione ad diffinitū
Un diffinitio et descriptio possunt capi duplī. Uno
p denominato et tūc sūt orationes cōposite ex ge-
nere et pprio et ex genere et discretia. Alio modo
pnt capi p se significato. et tunc sunt relationes
rōis cāte p actū intellectus pātis diffinitionē ad dif-
finitū. et descriptōes ad descriptū. et h mō capiūt h

Tertio sciendum ē qd duplex ē interpretatio. qdā
ē conuertibilis cū interpretato: ut ama-
tor sapientie interpretatur philosophus. Alia ē non cōuertibi-
lis qd excedit interpretatū. ut ledēs pedē excedit lapi-
dē. Alia ē interpretatio qd exceditur ab interpretato ut p
secte factū exceditur a pfecto. Locū at ab interpreta-
tōe ad interpretatū vel eō solū sumitur ab interpreta-
tione conuertibilis. eo qd sicut pūs dicitur ē in oī loco a
suba terminū iherēs et terminū illar debet eē con-
uertibilis. Diffinitur ergo sic interpretatio. Est expli-
catio vnius noīs min⁹ notū p aliū nomē magis no-
tū. Ex quo p qd diffinitio et descriptio dnt ab in-
terpretatione. qz ipse non explicat vñ nomē p aliū s

explicant eēntiā siue re significatā p nomen. Dnt
et interpretatio et etimologia et translatio: eo qd
etimologia est prope expō vnius dictōis p alias
eiusdē ydiomatis. sed translatio est d. vno ydioma-
te ad aliud. Interpretatio vero est superius ad etim-
ologiam et ad translationē. et fit qd aliq dictio expo-
nitur p plures alias eiusdē ydiomatis siue diuer-
soz. Loci aut ab interpretatione ad interpretatū
vel eōtra tenet eodē modo sicut dictū est de pce-
dētib⁹. Sūt et alij octo loci a substantia qui i textu
non enumerantur explicite. eo qd sūt reducibiles ad
sex pdictos. Tres enī reducuntur ad locū a diffini-
tōe. quoz pimus est ab vno synonymo ad aliud. et
econtra. 3. a differentia ad spēz et hoc capiēdo dif-
ferentiam p dīa conuertibilis cum spē. 4. qui est
a spē ad dīam cōuertibilem reducitur ad locum
a diffinito. 5. qui est a ppo ad speciem reducitur ad
locū a descriptione. Sext⁹ qd est eōtra reducitur ad lo-
cū a descripto. Septim⁹ qd ab exponentib⁹ ad ex-
posita reducitur ad locū ab interpretatione. Octau⁹ qd
est eō reducitur ad locū ab interpretato. Posset tñ oī-
bus istis assignari vn⁹ locus cōis qui diceret loc⁹ a
conuertibilis. et posset formarifacit⁹ argumēta et ma-
xime s3 locos. Quoz oīus sicut sufficiētia. Nam
oīs loc⁹ a suba sumit ab habitudine terminoz con-
uertibilū adiūcē. et hoc duplī. vel illi termini sūt con-
uertibiles i significādo. et sic est loc⁹ ab interpretatione ad
interpretatū. vel aliq alius loc⁹ ad vñ illoz redu-
cibilis. s3 loc⁹ a synonymo ad synonymū. vel ab ex-
ponentib⁹ ad exposita vel eō. Vel illi termini sunt
conuertibiles i supponēdo. et hoc duplī. nam vel illi
termini sūt formālī conuertibiles et pdicant de se inuicē
eēntialit⁹: et sic est loc⁹ a diffōne ad diffinitū. vel eō.
aut aliq alius loc⁹ ad vñ illoz reducibilis. s. loc⁹ a
dīa eēntiali ad spēz imēdiatā. vñ ē locus a synony-
mo ad synonymū. vñ illi termini sūt conuertibiles formālī
et pdicantur de se inuicē conuertibilī accitāt et sic est
locus a descriptione ad descriptū et eō. vñ aliq ali⁹ lo-
cus ad istū reducibilis. s. a ppa passiōe ad suū subz.

Sed contra pdeā arguit. pzo sic. eadez
ē bitudo a diffōne ad diffini-
tū et eō. qd loc⁹ a diffōne et loc⁹ a diffinito non distinguū-
tur. Et arguit sic. descriptōis non ē descriptio. qd ma-
le h describit descriptio. anis p qz si descriptōis eēt
descriptio tunc pari rōe illa descriptio describeret et
hret aliā descriptionē. et itez illa aliā. et sic in infinitū
Tertio sic arguit. non sequi iust⁹ ē amator sapie.
ergo iustus est philosophus. et tñ arguitur ab interpretatōe ad
interpretatū. ergo tal⁹ locus non valet. Quarto sic
arguitur. non sequitur amator sapie ē interpretatio. ergo

Tractatus quintus

phs ē interpretatio. ⁊ tamen arguitur ab interpretatiōe ad interpretatum. igitur.

Ad rationes Ad p^{ma} d^r q^d nō ē eadē bitudo formalit^r iter diffinitio nō ē ⁊ diffinitū ⁊ ecōtra l^z diffinitio ⁊ diffinitū sint idē realiter. ¶ Ad secūda d^r q^d descriptio dupl^r accipitur Uno modo p^{me} itētiōat^r ⁊ sic ē quoddā cōplexū quod nō pōt diffiniri. alio mō secūde itētiōaliter. ⁊ sic ē qd icōplexū ⁊ pōt diffiniri p^r diffinitionē p^{tic}ularem cuius nō ē diffinitio. ¶ Ad tertiā d^r q^d ibi ē bona cōia. sed antecedēs est falsū sic ⁊ cōia. eo q^d non amat nisi quod actualiter possidet. iust^r ergo nō hīs sapientiā non amat eā q^{uis} eā appetet. desiderū enī ⁊ appetit^r sūt rei nōdum habite. amor^r rei habite. ¶ Ad quartā d^r q^d cōsequentiā non valet. nec arguitur ab interpretatiōe ad interpretatū q^z arguitur respectu p^{dic}icatorum secūde intentionaliū in q^{bus} nō v^z cōia.

Eq^e de locis a cōmitatibus substantiā qui sūt q^{ui} sumit argumentū ab his q^{ui} sequūt^r t^{er}minos in q^ōne positos. Et diuidit^r. q^z ali^{us} ē loc^{us} a toto. ali^{us} ē loc^{us} a p^{te}. ali^{us} a cā. ali^{us} ab effectū. ali^{us} a g^{ner}atōe. ali^{us} a corruptōe. ali^{us} ab v^{is}ib^{us}. ali^{us} a cōiter accidentibus. Locus a toto diuiditur sicut ip^m totū. Est enī quoddā totū v^{le}. aliud totū integrale. aliud totū iⁿ q^ueritate. aliud totū iⁿ modo. aliud totū iⁿ loco. aliud totū iⁿ t^{pe}. Et s^{im} hoc m^ultiplex est locus a toto. q^z ali^{us} ē locus a toto v^{le}. ali^{us} a toto iⁿtegrali. ⁊ sic de alijs. ⁊ s^{im} diuidit^r loc^{us} a t^{pe}. Totū v^{le} v^t hic sumit^r ē quodl^z sup^{er}ius substantiā l^e sup^{er}ū ad suū iⁿferius iⁿ linea p^{dic}icatorum tali. v^t aīal ad hōiem ⁊ hō ad sortem. Pars subiectiua d^r quodlibet iⁿferius sub toto v^{le} sup^{er}ū. Locus a toto v^{le} siue a g^{ner}e est habitudo ip^sius totius v^{le} ad suā p^{te} subiectiua siue ad suā sp^{eci}iem. ⁊ est semp destructiuus p^{dic}icando totum. v^t lapis nō est aīal. q^z lapis nō est hō. Maxima. A quocūq^z remouetur genus siue totū v^{le} ab eodē remo-

netur spēs siue pars subiectiua. locus a sp^{eci}ie siue a parte subiectiua est habitudo ip^sius ad genus siue ad suū totū v^{le} ⁊ est semp p^{str}uctiuus. ⁊ tenet duo argumenta ⁊ duas maximas. P^{ri}mo subiiciendo spēm affirmatiue. v^t hō currit. q^z aīal currit. maxima. Quidā p^{dic}icat de sp^{eci}e siue parte subiectiua: hoc etiam p^{dic}icat de g^{ner}e siue de toto v^{le}. Secūdo p^{dic}icando spēm affirmatiue. v^t sortes ē hō. ergo sortes est aīal. maxima. De quocūq^z p^{dic}icat spēs siue pars subiectiua. de eodē p^{dic}icat genus siue totum vniuersale.

Circabūc textū notādū ē q^d loc^{us} a cōmitatibus substantiā est q^{ui} sumit argumentū ab his q^{ui} sequūt^r terminos iⁿ questione positos. i. quando termin^{us} iⁿferiēs ē iⁿtrise^c termino illato s^z aliq^uē modū cēndi iⁿ. sed nō dicit totā eius cēntiam adequate ⁊ conuertibiliter. Et diuidit^r octo spēs. v^t p^{ri}o iⁿ textu. Et si sint ali^j loci a cōmitatibus substantiā t^{er} reducūt^r ad aliq^uē istoz. P^{ri}m^{us} locus a cōmitatibus substantiā ē locus a toto ad suā p^{te}. Et q^z totū diuiditur iⁿ sex modos. ita ē loc^{us} diuiditur iⁿ sex spēs. Et quia quot modis dicitur totum. tot modis dicitur p^{te}: ideo etiam loc^{us} diuiditur iⁿ sex spēs: Sed oīa clare patēt iⁿ textu. P^{ri}m^{us} hō locus a toto ē loc^{us} a toto v^{le}. ⁊ est v^{le} sup^{er}ius alicuius iⁿferioris. v^t aīal respectu hōis ⁊ equi. Et nō d^r accipit^r v^{le} p^{te} p^{re} genere vel p^{te} sp^{eci}e vel p^{te} illo q^u ordinatur s^z aliud iⁿ directa linea p^{dic}icatorum tali. s^z d^r accipit^r cōiter p^{te} oī illo quod est al^{ter} cōis siue sit ens reale siue rōis siue vniuersus siue analogū. Sic ē p^{ro}portionalit^r nō capitur iⁿferius p^{te} s^z cōiter p^{te} oī illo quod ē vniuers^{us} cōit^re respectu alteri^{us}. Un^{us} loc^{us} a toto v^{le} ad suā p^{te} siue a sup^{er}iori ad iⁿferius ē habitudo totius v^{le} ad suā p^{te} subiectiua siue ad suū iⁿferius. Et s^{im} hūc locū sicut s^{im} p^{te} cedentes possunt formari quatuor modi argumenti totū ⁊ quatuor maxime Quis dicatur iⁿ textu q^d solum tenet per vⁿⁱā maximā. s. arguēdo a toto ad partē negatiue ⁊ aliquando affirmatiue. v^t b^u se q^uitur. lapis non est aīal. ergo lapis nō est hō. Ex quo sequit^r q^d circa hūc locū sunt tres regule siue maxie icōstātes. ⁊ falsę. P^{ri}ma ē arguēdo a toto v^{le} ad suā p^{te} affirmatiue subiiciendo. v^t nō seq^uit^r aīal cur

De locis dialecticis

rit. *g* bō currit. Secūda est a toto vli arguēdo ad suam partem affirmatiue predicando. vt n̄ segtur asin⁹ ē aial. ergo asin⁹ ē bō. Tertia arguēdo a toto vli ad suā ptē subijciēdo negatiue et sine distri butiōe. vt aial n̄ currit. *g* bō n̄ currit. Loc⁹ at a pte subiua ad suū totū ē habitudo patis subiectiue ad suum totum. Et tenet duobus modis. s. affirmati ue subijciēdo. et affirmatiue p̄dicando. et sic sūt due maxime. s. vere arguendo a pte subiectiua ad su um totū. et alie due sūt falsē. s. arguēdo a pte sub iectiua ad suū totū negatiue subijciēdo et negatiue p̄dicando. ¶ Et ad debite arguēdus p̄ hos locos obseruandū ē p̄mo qd nō arguat respectu p̄dica torū secūde itēcionalit̄ siue ponētū d̄rias inf̄ supi⁹ et inferi⁹. aut a toto et a p̄tib⁹ habētibus suppositio nē simplicē. Scdō obseruādū est s̄z aliquos qd to tū et pars non īsequitur dictionē iporantē actus aie iteriorē rōne cui⁹ appellāt suas. p̄prias rōnes Tercio ē obseruandū qd nō arguat cū dictionib⁹ sine catēgoriētiā negatiue icludētib⁹. et qd n̄ distribuāt totū vlc. p̄pter qd nō sequit̄. sortes dis fert ab sino. ergo sortes differt ab aial. nec sequit̄ sortes icipit ēē albus. ergo sortes icipit ēē colorat⁹ Quarto obseruādū ē qd termini ī antecedēte et con sequente teneant̄ yniformiter. et ideo non segtur ignis calefacit aquā. ergo ignis facit aquā. nec se quit̄. aliq̄s existēs vltra parisiū agit parisiū. qd in antecedēte subitelligit̄ vna oratio et nō in cōite.

Secundo sciendū ē qd a toto vli ad suam p̄tē cōstructiue ē bona cōia si to rum ynīuersale distribuatur et etiam subijciendo destructiue. et etiam affirmatiue subijciendo et eti am predicando. dū tñ vbiq̄ sit distributum per li gnū vlc. vt bñ segtur. oē aial ē substātia. *g* ois bō ē substātia. homo ē oē aial. ergo bō est asin⁹. nullum aial currit. ergo null⁹ bō currit. S̄z auctor n̄ hoc omisit qd ibi nō arguit̄ p̄prie a toto vli ad suā p̄tē. s̄z magis a toto in quātitate. S̄z a pte subiectia ad suū totū ē bona cōia destructiue dū n̄ negatio segtur totum et p̄tē. vt bñ segtur. bō n̄ ē asin⁹. ergo aial nō ē asin⁹. Quod p̄batur qd ex opposito d̄cōrio cōtis infertur opp̄m̄ an̄tis. bñ enī segtur. oē aial ē asinus. ergo ois bō ē asin⁹. s̄z bñ sequitur. bō nō currit. ergo aial nō currit. qd ex opposito d̄cōrio cōtis infertur opp̄m̄ an̄tis. segtur enī. oē aial currit. ergo ois bō currit. S̄z qd iste mod⁹ arguēdi nō t̄z vlr̄ ideo auctor non determinat de illo. Qd at nō teneat vlr̄ p̄s. qd nullo hoīe exīte nō sequitur bō n̄ currit. ergo aial n̄ currit. qd si nullus bō existeret et oia alia aialia ab hoīe curreret̄ iste eēnt̄ s̄z vlc. bō n̄

currit et oē aial currit eo qd aial ibi restringitur ad p̄ntes. Secūdū ergo hūc modū dicēdi iste mod⁹ arguēdi sp̄t̄z posita cōstātia p̄tis s̄biue vt si bō sit bñ segt̄. bō nō currit. *g* aial n̄ currit. Exq̄ segt̄ p̄mo qd iste loc⁹ t̄z vlr̄ quando nō ē p̄dicatio accitāl vt bō non ē asin⁹. ergo aial non ē asin⁹. et sequitur qd non sp̄t̄z p̄dicatione existente accidētali. qd qñ nullū suppositū p̄tis existit. tūc non v̄z cōsequētia.

Tercio sciendū ē qd arguēdo a pte subiecti ua ad totū vlc cōstructiue non ē cōy malis cōsequētia nisi obf̄uatio aliquib⁹ cōditionib⁹. ¶ P̄m⁹ qd totū vlc nō distribuāt. qd si sic cōsequētia nō valeret. non enī segtur. ois bō ē rōalis. ergo oē aial ē rōale. ¶ 2⁹ cōditio ē qd pars subiectiua et su um totū non sumant̄ cū dictione signi. ficāte actū aie interiorē. vt nō segtur. cognosco hoīem. *g* co gnosco aial. qd posē est cognoscere rōnem specifi cam hoīs et ignorare rōnē aialis. ¶ S̄z n̄ valet il le locus negatiue nisi obf̄uatis duab⁹ conditioni bus. p̄ma ē qd arguatur cū cōstātia part̄ subiecti ue. defectu cui⁹ non segtur. musca non vigilat. *g* aial non vigilat. qd si musca non eēt sicut ī byeme. an̄s eēt vep̄. vel cōis falsū. Scdā cōditio est qd ar guatur sine distributiōe totū vlc. ¶ Et s̄z argu endo a toto vli ad suā p̄tē subiua negatiue est bo na cōia duab⁹ cōditionib⁹ obseruatis. p̄ma ē qd to tū vlc distribuatur. et p̄pter hoc non segtur. aial non ē rōnale. *g* homo n̄ ē rōnalis. et 2⁹ cōditio est qd to tū et sua pars subiectiua non sumant̄ cū dictiōe iporantē actū aie interiorē. ¶ Et s̄z arguēdo a to to vli ad suā partē affirmatiue oīz obseruare duas cōditiones. p̄ma ē qd ponat̄ cōstātia p̄tis subiecti ue in ante. et 2⁹ qd totū vlc distribuatur. Et iste lo c⁹ n̄ d̄z p̄prie denoiari loc⁹ a cōmitantib⁹ subaz. s̄z locus a cōmitante subaz. qd arguēdo a toto vli ad suā p̄tē non arguitur a cōmino īferēte ad cōminū illatū tāq̄ p̄ta cōmitāria s̄z tanq̄ ynū cōmitās.

Sed contra p̄dicta arguit̄. p̄rio sic. bñ se quitur numer⁹ est. ergo bina rius est. s̄z duo sūt. ergo ynus est. eo qd ex opposi to cōtis sequitur oppositū antecedētis. ergo loc⁹ a toto vli ad suā partē valet affirmatiue. ¶ 2⁹ ar guitur sic. nō segtur asinus est non bō. ergo asinus est non aial. et tamē arguitur ab īferiori ad supius affirmatiue. ergo tal⁹ locus non valet. min⁹ patet quia sicut se habet homo ad aial ita non homo ad non aial. sed homo est īferius ad aial. ergo non ho mo est īferius ad non aial. ¶ Tercio sic arguit̄. non segtur. homo sit albus. ergo homo sit aliquid. et tamen arguitur ab īferiori ad superius affirma

Tractatus quintus

tiue. ergo talis locus non valet. ¶ Quarto arguitur sic. non sequitur. asinus differt ab homine. ergo asinus differt ab animali. similiter non sequitur. sortes incipit esse albus. ergo sortes incipit esse coloratus. et tunc in istis arguitur per locum a parte in modo ad suum totum affirmatiue. ergo.

Ad rationes Ad primam dicitur quod illa omnia non tenet per locum a superiori ad inferius affirmatiue. sed magis tenet per habitudinem que est inter causam et effectum vel totum integrale et suam partem. ¶ Ad secundam negatur minor et eius similitudo. quia quando cum negatio infinitas additur superiori et inferiori per compositionem. tunc de superiori fit inferius et de inferiori fit superius. ideo ibi arguitur a superiori ad inferius affirmatiue. ¶ Ad tertiam dicitur quod illa omnia non valet eo quod hoc verbum fit includit negationem. Et similiter dicitur ad quartam quod in illis non arguitur ab inferiori ad superius affirmatiue. quia in istis verbis differt. desinit. incipit. et sic de alijs includuntur negationes. et habent exponi per propositiones negatiuas.

Totum integrale est quod est propositum ex partibus habentibus quantitate: et pars eius dicitur pars integralis. Pars integralis est que cum alijs partibus constituit totum. locus a toto integrali est habitudo totius integralis ad suam partem: et est constructiue semper ut domus est. ergo paries est. maxima. posito toto integrali ponitur et quolibet eius pars. locus a parte integrali est habitudo ipsius ad suum totum: et est destructiue. ut paries non est. ergo domus non est. maxima. Destructa parte integrali destruitur et suum totum. Totum in quantitate est vniuersale sumptum vltimum. ut omnis homo. nullus homo. Pars in quantitate est quodlibet inferius potentum sub illo toto vniuersali vltimum sumpto. locus a toto in quantitate est habitudo ipsius ad suam partem: et est constructiue et destructiue Constructiue sic. ut omnis homo currit. ergo sortes currit. maxima. quicquid predicatur de toto in quantitate et etiam de quolibet eius parte. vltimum sic. si vltimum est vera qualitas

eius particularis erit vera. Destructiue sic. Nullus homo currit. ergo sortes non currit. maxima. quicquid remouet a toto in quantitate et a quolibet eius parte. vel sic. Si vltimum est falsa quolibet eius particularis erit falsa. locus a partibus in quantitate est habitudo omnium partium in quantitate sit sumptum ad suum totum. et tenet constructiue et destructiue. constructiue sic. ut sortes currit. plato currit. et sic de alijs. ergo omnis homo currit. maxima. quicquid predicatur de partibus in quantitate sit sumptum et de suo toto. destructiue sic. sortes non currit. plato non currit. et sic de alijs. ergo nullus homo currit. maxima. quicquid remouet a partibus in quantitate sit sumptum. et ab eius toto. vltimum si quolibet singulis non est vera suauis non erit vera. ¶ Circa hunc textum notandum est propter totum integrale est illud quod constat ex partibus quantitate habentibus. Dicitur autem quantitate habentibus. ad omniam totorum de quorum ratione non est bene presertim quantitatiue. et ideo non dantur ille descriptiones de omni toto et omnibus partibus integralibus quantitatiuis. Iohannes Boetius autem diffinit totum integrale. quod omittit illam particulam. quantitate habentibus et dicit sic. Totum integrale est quod est ex partibus Et hec diffinitio est generalior prima. Vltimum pars integralis diffinitur sic: est aliquod ex quo cum alio resultat aliquod totum. Vltimum duplex est pars integralis. quedam est homogenea. alia eterogenea. Pars homogenea est que est eiusdem nature siue speciei cum suo toto. Et talis pars suscipit predicationem sui totius. vnde quilibet pars aque est aqua et quilibet pars sanguinis est sanguis. Pars eterogenea est illa que est alterius nature siue rationis a suo toto. et talis non suscipit predicationem sui totius affirmatiue et in recto. falsum est enim dicere quod caput hominis est homo et brachium hominis est homo. item pars eterogenea est duplex. quod quedam est principalis. alia est minus principalis. pars principalis est sine qua totum non potest esse. pars verominus principalis est sine qua totum potest esse ut pes vel manus. ¶ Istis notatis inseritur hoc propositum. Locus a toto integrali ad eius partem minus principalis non tenet constructiue. probatur sic. quod non sequitur. homo est ergo pes est. Similiter locus a parte minus principali ad suum totum non valet destructiue quod non sequitur. coquina non est. ergo domus non est Et si ianua vel fenestra non est. ergo domus non est.

De locis dialecticis

¶ Secūda ppō ē. **Locus** a toto integrali ad ei⁹ prem
pncipalē bñ valet cōstructiue respē hui⁹ verbi est
scōi adiacētis. qz bene segtur domus ē. ergo sūda
mētū est. **Et** maxima p quaz tenet iste cōtū ē ista.
Toto integrali posito ponit⁹ z eius ps. **¶** 3ª pposi
tio est. **Loc⁹** a pte integrali magis pncipali ad suuz
totū integrale bene valet respectu hui⁹ verbi scōi
adiacentis. s. est. quia bene segtur. cor non ē. ergo
homo nō est. sūtr fundamentū non ē. ergo domus
nō est. **Et** dī notanter respectu verbi z secūdi adia
centis. qz respectu verbi cōi adiacētis tales cōtū
non valēt. nō enī segtur paries n̄ valet cētū libras.
ergo dom⁹ non valet centū libras. **¶** Et si qrat⁹.
vtrū valeat respectu hui⁹ verbi est tertiū adiacētis
Ad hoc dī q bene valet respectu eoz que sequun
tur ad hoc verbū est. vt bene segtur dom⁹ est ens.
ergo z ptes. **¶** Unde ad hūc locū reducū locus a
noīe collectiuo ad eius ptē z ecōtra. z tenet eodez
modo sicut pcedēs. vt bene sequit⁹. ppts est. ergo
homo nō est. sed non sequitur exercit⁹ est ergo equus
est. qz sine equo pōt eē exercitus. **¶** Et sūtr ad hūc
locū reducū loc⁹ a toto numerali ad suā ptē z eō. z
tenet eodē mō sicut pcedēs. vt bñ segtur qtuor sū.
ergo duo sūtr. z vltra. duo nō sūtr. ergo qtuor non
sūtr. s. nō segtur: quattuor sūtr plura duob⁹. ergo
duo sūtr plura duob⁹. nec q segtur qtuor sūtr alia
a duobus. ergo duo sūtr alia a duob⁹. **¶** S. que
rit quō differūt totū vlt⁹ totū integrale. Rndet q
sic differūt. nā totū integrale cōponit⁹ ex plib⁹ ptib⁹ z
est ille ptes sūtr. nec stat ipz eē sine ptib⁹. S. z
totū vlt⁹ ē qd n̄ stat ex ptib⁹ integralib⁹ z hoc subie
ctiuū. s. ē potētiat⁹ cōtū oēs suas ptes subinas.
Secundo sciēdū ē q cōtū auctor dīrmiat
de toto i quātitate ponens pmo
dīffinitionē q ē ista. Totū i quātitate ē vlt⁹ vlt⁹ sū
ptuz. vt nullus hō currit. oīs hō currit. ibi hō est to
tū i quātitate nō s. se s. s. q ē distributū p illud
sig^m oīs hōtū c⁹ tenet vlt⁹. nā si s. se sumat ē totū
vlt⁹. Vlt⁹ totū vlt⁹ z totum i quātitate sūtr idē cōtū
aliter. sed differūt i s. qz totū vlt⁹ ipozat nāz vlt⁹
p modū vni⁹. s. totū i quātitate illā ipozat p mōz
pluriū z multiplicatā p sua inferiora. Et ita ps q ag
gregatū ex signo vlt⁹ z terminio cōmūi nō ē totuz in
quātitate. Probat qz totū i quātitate dīz verifi
cari dī qualibz sua pte. sed aggregatū ex signo vlt⁹
z terminio cōmūi distributo p eū nō pōt verificari
dī eo. p qlibet sua pte. s. aggregatū tale nō ē totuz
i quātitate. Nā oīs iste sūtr falsē. sortes ē oīs hō. pla
to ē oīs hō. Vlt⁹ termin⁹ communis distribut⁹ p si
gnū vlt⁹ vocat totū i quātitate p similitudinez ad

quantitatē cōtinuā. qz sicut cōtinuū est diuisibile
i plures ptes quarum qlibz sūscipit pditionem
totius. ita sūtr totū i quātitate multiplicatur in
plures ptes de quibus predicatur vere z affirma
tiue. Vlt⁹ partes totius i quātitate sūtr singularia
alicuius superioris. Et i pdicta dīffinitione ponit⁹
vlt⁹ loco generis. z residuū ponitur ad dīam tori
us vlt⁹ z alioz totorum. Unde locus a toto i quā
titate est habitudo totius in quātitate ad suam
ptē. Et tī cōstructiue z dīstructiue subiiciēdoz pre
dicādo in recto vel in obliquo. Unde dantur qua
tuor regule ad arguendum p locum a toto i quan
titate ad suam ptē. Prima est q arguendo a to
to in quātitate ad quālibet ei⁹ ptē a affirmatiue
est bona consequentia posita constantia subiecti
i ante. vt bene sequitur. oīs homo currit. z omīs
hō ē ergo sortes currit. **¶** 2ª regula est q arguē
do a toto in quātitate ad quālibet eius ptē affirma
tiue pditione est bona cōtū. vt bñ segtur. sortes vi
det oēm boiem. s. sortes videt hūc boiem. **¶** 3^a re
gula ē q arguēdo a toto in quātitate ad quālibz eius
ptē negatiue ē bona cōtū. z subiiciēdo. vt bñ segt⁹.
nullus hō currit. s. sortes nō currit. nec oīs addere
cōtūā subiecti in ante. qz ad vlt⁹ negatiue non
requiritur aliquid vel aliqua eē ex pte rei. **¶** 4^a re
gula ē. a toto in quātitate ad suā ptem negatiue pdi
cādo ē bona cōtū. vt bene segtur. sortes non videt
boiem. ergo sortes non videt platonē. **¶** Et vltra dī
bet obseruari q nō arguatur a toto in quātitate ex
plicitē vel iplicitē dīmonstrādo p nomē dīmonstra
tiuū. qz si tūc ponitur ex pte subiecti facit ppōnez
singlez. z iō nō arguitur a toto i quātitate. s. ab vno
singli ad aliud. vt nō segt⁹. oīs hō ē totū i quātitate
s. sortes est totum in quātitate. z dīz obseruari q ar
guendo affirmatiue arguatur solū ad supposita p
qbus distribuitur termin⁹ cōtū. Nā si argueretur
ad alia oporteret cōtū valere. Ex quo segt⁹ p q ar
guēdo a termino distributo i termino dīz argui so
lū ad supposita in termino. z sequitur q arguen
do in pditionib⁹ accītalib⁹ nō dīz argui affirma
tiue ad supposita nō exītia eo q in pditionib⁹
accītalibus restringūt ad exītia. n̄ arguēdo ne
gatiue bñ valet. z sequitur q in pditionib⁹ non
accītalib⁹ pōt argui affirmatiue z negatiue tam
supposita exītia q nō exītia p s. q in talib⁹ pdi
cationibus termini non restringūt ur sed stant in
dīfferenter pro omnibus suis suppositis. Tercio
debet obseruari q distributio signi vniuersalis n̄
impediatur per negationem aut per aliquid aliō
Ex quo sequitur q hic n̄ arguitur a toto i quātitate

Tractatus quintus

fortes n̄ videt hoiez. ergo fortes nō videt platonē.

Tertio Sciēdū ē q̄ loc⁹ a pte tot⁹ i quāritate ē habitudo eius ad suū totū. ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue subiiciēdo ⁊ p̄dicādo. ¶ Et s̄m̄ hūc locū ponunt aliq̄ regule generales. quaz q̄libet cōtinet duas sp̄ales. ¶ Prima ē q̄ arguēdo a p̄ibus tot⁹ i q̄ritate sufficiēter enumerat⁹ ad suū totū affirmatiue tā subiiciēdo q̄ p̄dicādo est bona cōia. vt bñ sequit⁹. fortes currit. plato currit. ⁊ sic de alijs. ergo ois hō currit. ¶ 2ª regla est q̄ arguēdo a p̄ibus totius in q̄ritate sufficiēter enumeratis ad suū totū negatiue tam subiiciēdo q̄ p̄dicādo ē bona cōia. vt bñ sequitur. fortes nō currit. plato nō currit ⁊ sic de alijs. ergo nullus hō currit. ¶ Ultra tñ h̄ v̄z obſuari in isto loco. ¶ Prio q̄ nō arguatur a p̄ibus determinatis ad vnam determinatā. ⁊ ad hoc vitandū datur tale documentū q̄ quādo subm̄ducētiū ē termin⁹ cois supponēs determinate oib⁹ ibi addere relatiuū idētitatis in alijs iducētib⁹ a p̄ma. ⁊ iō non sequitur. hō est fortes: hō ē plato ⁊ sic de alijs. ergo hō est ois hō. s̄z debet sic argui. hō est fortes ⁊ idē hō est plato. ⁊ idē hō est ci cero. ⁊ sic de alijs. ergo hō est ois hō. q̄z sicut cōis ē falsū ita ⁊ antecedēs. Secō v̄z obſuari q̄ alia terminis iducētib⁹ ⁊ termino distributo maneant s̄ilia. iō s̄ iducatur a pte subioz q̄ sit idē p̄dicatum in oib⁹ p̄pōnib⁹ tā iducētib⁹ q̄ iductis. Ex quo sequitur q̄ hic non bñ arguitur. fortes est fortes. plato est plato. ⁊ sic de alijs. q̄ ois hō ē ois hō. sed v̄z sic argui fortes ē ois homo. plato ē ois hō. ⁊ sic d̄ alijs ergo ois homo est ois hō. ⁊ sic cōis ē falsū ita ⁊ aīis.

Sed contra predicta arguit⁹. Prio sic. bñ sequit⁹ de m̄strādo domus hoc est domus. ergo hoc non est p̄ies. ergo locus a toto integrali ad ei⁹ partē tenet negatiue subiiciendo. ⁊ sic male dictū ē q̄ tenebat affirmatiue. ¶ 2ª arguitur sic. bñ sequit⁹. p̄s aque ē. ergo aq̄ ē. ergo loc⁹ a pte tot⁹ integrali ad totū suū t̄z affirmatiue. ¶ 3ª sic arguit⁹. nō sequitur. ois hō ē vn⁹ hō. q̄z hec mulier ē vn⁹ homo. ⁊ tñ arguit⁹ a toto i q̄ritate. i. ḡ. Antecedens p̄z. q̄z aīis ē v̄z ⁊ cōis falsū. q̄z p̄z. q̄z ei⁹ cōtradiatoriū ē falsū. s̄. aliquis homo n̄ ē vn⁹ homo. ¶ 4ª arguitur sic. bñ sequit⁹. fortes n̄ currit. q̄ non ois homo n̄ currit. ⁊ tñ ibi arguitur a pte tot⁹ in q̄ritate ad suū totū vna pte solū enumerata. q̄ male dicit⁹ q̄ loc⁹ ille n̄ tenet nisi qñ arguit⁹ ab ip̄is sufficiēter enumeratis.

Ad rōnes enumeratis. Ad p̄mam dicitur q̄ ille cōtie sunt bone s̄z non tenēt p̄ hūc locū cum aīis sit affirmatiuū ⁊ cōis negatiuū. s̄z tenēt p̄ locū a dispatis

¶ Ad secundā d̄r q̄ illa cōtia non tenet p̄ locū a toto integrali ad suam ptem vel e contra. s̄z tenet p̄ locū a pte subiectiua ad suum totū. eo q̄ pars integralis homogenea se habet vt pars subiectiua respectu sui totius. ⁊ totū homogeneū in qua libet sui parte saluatur. ¶ Ad tertiam d̄r q̄ sicut cōis est falsū ita ⁊ antecedēs. ⁊ ad p̄batiōē dicitur q̄ ista. aliquis homo non est vnus homo. non est sua cōtradiatoria: sed hec. aliquis v̄l aliq̄ homo nō est vnus hō. ⁊ hec est vera. quia in cōtradiatorijs termini debent capi eque ample et eque restricte in vna sicut in alia. ¶ Ad quartā d̄r q̄ non arguitur a pte totius in q̄ritate: s̄z magis ab inferiori ad superius. Nam eualenter sic arguitur. fortes non currit. ergo qdā homo nō currit. modo manifestū est q̄ hic non arguitur a pte totius in q̄ritate ad suum totum.

¶ Totū i modo est v̄l sumptū sine de terminatione. vt hō. Pars i modo est v̄l sumptū cū determinatione nō diminutēte. vt homo albus. ⁊ eodē mō sumitur argumētū in hoc loco. sicut i loco a ḡne ad sp̄em. Totū in loco est dictio p̄prehendens oēs locū aduerbialr. vt vbiq̄z nusc̄. Pars in loco est dictio p̄prehendens aliquē locū aduerbialr. vt ibi. hic. Locus a toto i loco est bitudo ip̄ius ad suam partē ⁊ tenet p̄structiue ⁊ destructiue. p̄structiue sic. deus est vbiq̄z. ergo de⁹ ē hic. maxima. Quicūq̄z p̄petit totū in loco ⁊ q̄libet eius. Destructiue cesar ē nusc̄. ergo nō ē hic. Maxima. Quicquid remouet a toto in loco ⁊ a q̄libet eius parte. Locus a pte i loco ē habitudo ip̄ius ad suū totū. ⁊ ē semper destructiuius. vt cesar nō ē hic. ergo nō ē vbiq̄z. maxima. Quicūq̄z nō p̄petit pars in loco nec eius totū. Totū i tpe ē dictio p̄prehēdēs omne tps aduerbialr. vt semp nusc̄. Pars enim i tpe est dictio p̄phēdēs aliquod tps aduerbialr. vt nūc. heri. cras. Exēpla autē sumantur hic sicut a toto i loco.

De locis dialecticis

Circa hunc textum notandum est per quod auctor dicitur
minat de toto in modo sic diffiniens totum in modo. Totum
in modo est terminus superius sine determinatiōe vel cum
minori determinatiōe. Ex^m primi. ut homo per se superius est to-
tum in modo respectu huius quod est homo albus. Ex^m secundi. ut
homo albus est totum in modo respectu huius quod est homo albus
musicus. Ex^m tertii. quod potest esse totum in modo respectu in modo
respectu diuersorum: sicut per se in modo non est terminus superius
determinatiōe refrigerare. ut homo albus est per se in modo res-
pectu huius termini huius. Unde quadruplex est determinatio
scilicet distrabens. diminuens. ampliās. et refrigerēs. Defini-
tatio distrabens est que trahit terminum ad aliam signifi-
cationem a sua significatiōe propria et principali et facit
ipsum teneri in significatiōe propria: ut sunt: deum. oppo-
natum. intellectum et sic de alijs. Definitio ampliās est quod
facit terminum stare per plures. Quod si per se sumeretur
respectu copule terminum. ut mortuum et gignendum. Defini-
tatio diminuens est quod diminuit dictionem termini cui ad-
iungitur. ut finem dictionem respectu huius termini albi. Quod si
iste determinatiōes non faciunt proprie terminum in modo. sicut ma-
gis dicitur sicut quod dicitur determinatur in fallacijs. Deter-
minatio refrigerēs est illa quod facit terminum teneri per
pauciores. Quod si sine tali determinatiōe sumeretur: et
sola talis proprie facit terminum in modo. Unde locus a toto in modo so-
lus tamen non est. negatiue. ut bene sequitur. sortes non est homo. 3.
sortes non est homo albus. Ex^m tertii. quod per se finem huius locum est solus
vna regula vera videtur quod est. quod a toto in modo ad suam
partem negatiue est bona conclusio. Sicut locus a parte in modo ad su-
um totum teneri duobus modis. scilicet affirmatiue subi-
ciendo et predicando. ut bene sequitur. homo albus currit. ergo homo cur-
rit. Si vero bene sequitur. sortes est homo albus. ergo sortes est
homo. Et sicut huius locum sunt due regule. **C** Sequitur
terius quod hec proprie homo albus est albus est coniunctio. per quod
bene sequitur per hunc locum homo albus est albus. ergo homo est
albus. et tamen secunda est coniunctio ut clare per quod. ergo per prima.
quod ex necessario nunquam sequitur coniunctio. Et si quod
videtur per dictionem teneat aliter quod dicitur. Dicitur quod bene tenent
alio: sicut non videtur. locus enim a toto non tamen affirmatiue sine
conclusionem partis in modo. nec tamen affirmatiue aut negatiue si-
ne distributione totum. tamen enim negatiue subi-
ciendo si totum distribuatur. et affirmatiue toto distributo et po-
sita conclusionem partis. **C** Unde ad obiectum arguendum a toto in
modo ad suam partem aut e converso datur aliquod regule. Prima est quod
nihil est per se in modo nisi totum in modo possit videtur affirmati-
ue de eo predicari. Et quo sequitur per quod si arguat
cum definitiōe distrabente non videtur conclusio. ut non sequitur ima-
go est homo imaginatus. ergo imago est homo. Nec est sequi-
tur e converso arguendo negatiue. 2. sequitur quod non valet conclusio
arguendo cum definitiōe ampliāte. ut non sequitur anti-
christus est albus possibiliter. ergo antichristus est albus. 3. sequitur

quod non valet conclusio quod determinatio non tenetur vniu-
ce quod per se sumitur et quod additur alteri ut non se-
quitur. sortes est bonus ebrius. ergo sortes est bonus. 4. re-
gula est quod a parte in modo non ponatur aliquod additio siue
illa per se non equalit vni additioali quod quodammodo di-
minuit de ratione eius cui adiungitur. ut non sequitur. vel-
le esse in luto per centum scutis. ergo velle esse in luto. 3. re-
gula est quod non arguatur cum dictionibus includentibus ne-
gatōem. id est non sequitur. sortes incipit esse homo musicus. ergo sortes
incipit esse homo. nec sequitur. ignis facit boiem calidus.
ergo ignis facit boiem. Iste enim dicitur non valet per quod vna
proprie includitur in ante quod tamen non includitur in ante. 4.
regula est quod arguendo a parte ad totum non videtur argui cum di-
tributione totum. quod non sequitur. ois homo albus currit. ergo
ois homo currit. 5. est obsequari quod non arguat in predica-
tis ponentibus dictionem inter totum et partem sicut et
in alijs locis observandum est.

Secundo sciendum est quod hic auctor dicitur deter-
minat de loco a toto in loco pri-
mo sic diffiniens totum in loco. Totum in loco est dif-
finitio comprehensio omnium locum adverbialiter. ut sicut vbi quod. nu-
quam. nullibi et cetera. In qua diffinitio ponitur dictio loco generis scilicet
et residuum ponitur ad dictionem totius in quantitate quod
non importat omnem locum adverbialiter. Nam aliquod totum
in quantitate potest comprehendere omnem locum. ut cum dicitur ois
locus vel in omni loco. sed hoc non est adverbialiter. Pars
vero in loco est dictio comprehensio aliquem locum aduer-
bialiter. Et dicitur adverbialiter ad dictionem partis totius in quan-
titate quod non importat aliquem locum adverbialiter. Con-
sequenter auctor definit dictionem a toto in tempore sic diffiniens to-
tum in tempore. Est dictio comprehendens omnem tempus adverbialiter
aliter. ut semper et nunquam et cetera. Pars in tempore est dictio com-
prehensio aliquod tempus adverbialiter. ut aliquando bodie
et sic de alijs. Unde locus a toto in loco est habitus
dictionis ad suam partem. Et tamen affirmatiue et negatiue subi-
ciendo et predicando. Ex quo sequitur quod arguen-
do a toto in loco ad suam partem sunt quatuor regu-
le. 1. a toto in loco ad suam partem affirmatiue subi-
ciendo est bona conclusio. ut bene sequitur. vbi quod est homo. ergo homo
est homo. 2. a toto in loco ad suam partem affirmatiue affirma-
tiue predicando est bona conclusio. ut bene sequitur. deus
est vbi quod. ergo deus est hic et ibi. 3. a toto
in loco ad suam partem negatiue subi-
ciendo est bona conclusio. ut bene sequitur. nullibi est homo. ergo homo non est
homo. 4. a toto in loco ad suam partem negatiue predi-
cando est bona consequentia. ut bene sequitur.
cesar est nullibi. ergo cesar non est hic. Locus a parte
in loco ad suum totum est habitus partis in loco
ad suum totum. Et tenet affirmatiue et negatiue
subi-
ciendo. et possit formari regule sicut prece-
denti

Tractatus quintus

C Loci aut a toto i tēpore ad ptem ei⁹ ⁊ econtra penit⁹ eodē modo tenēt sicut ⁊ pcedētes. **C** Ex q̄ seqtur q̄ isti duo loci. s. locus a toto in loco ⁊ locus a toto in tempore tenent sicut locus a toto in q̄titate. Loci vero a parte in loco ⁊ a pte in tempore codē tenēt sic loc⁹ a pte toti⁹ i q̄titate ad suū torū

Tertio Sciendū ē q̄ sunt alij loci a toto ad ptes ⁊ econuerso de gbus auctor n̄ facit mentōez eo q̄ illi loci hnt reduci ad p̄dictos:

C Unq̄q̄ repeririū tota pter enūerata que tñ ad ipā reducunt. s. totū copulatiū. totū disunctiū. uum. p̄atiū successiū. ⁊ totū aggregatiū seu collectiū. Totū potestatiū ē quod p̄ponitur ex p̄tib⁹ ⁊ tūtib⁹ ⁊ potētij. vt aīal rōale ēē totū p̄atiū uū resp̄cū s̄f̄itiū vegetatiū ⁊ intellectiū. Et s̄f̄i q̄ ternari⁹ resp̄cū binarij ⁊ tñarij. **C** Sz totū copulatiū ē illd i q̄ p̄la iungunt p̄ iunctionē copulatiū. vt sortes currit ⁊ plato disputat. **C** Totū collectiū seu aggregatiū ē qd sub vna voce singulari p̄la adiūcē distincta rep̄ntat. vt p̄p̄s. societas. Et ps ei⁹ ē aliqd illoz de tali mltitudine ex q̄ cōponit. Et hec tria hnt reduci ad totū integrale. qz ab ip̄is trib⁹ totis ad suas ptes ⁊ ecōtra t̄z loc⁹ dialectic⁹ eo mō sic a toto integrali. Sz totū disunctiū ē illd i q̄ p̄la iunguntur p̄ iunctionē disunctiū. vt sortes currit. vt plato disputat. Sz totū successiū ē qd p̄ponit ex p̄tib⁹ successiuis q̄ n̄ pnt esse s̄f̄i sic t̄ps. Et ista duo vltia hnt reduci ad totū vlc. qz arguēdo ab ip̄is ad suas ptes codē mō t̄z loc⁹ sicut a toto vli. s. negatiue tñ. vt arguēdo sic a toto disunctiū. sortes n̄ currit vel nō disputat. ergo sortes n̄ currit. Et a toto successiū bñ seqtur. nō ē dies. ergo nō est merities. **C** Sz tñ ille cōtē que sunt a toto copulatiū vt disunctio ad suā pte q̄uis sint logice tñ p̄p̄e n̄ vidēt. dialectice qz cōtē dialectice tenēt grā bitudis t̄m̄ioz ille hō n̄ s̄z grā mōi agnēdi. iō tales cōtē nō vident posse reduci p̄p̄e ad locos dialecticos. **C** S̄f̄i ad locū a toto integrali reduci loc⁹ a singulari ad p̄ale. fm quem arguitur sic. homo est aīal. ergo boies sūt aīalia. Et t̄z p̄bāc maximaz. sic singulare de singulari. ita plurale de plurali. Anteq̄ tñ teneat tres conditiones requirunt. **Prima.** qz regit cōstātia t̄mini cōtē. ideo non seqt sol est substantia. ergo soles sunt substantie. vtrum tamē hoc sit verum alias videbitur. **Secunda** cōditio est q̄ predicatū non insit subiecto per accēs. vt non seqtur. homo est albus. ergo homines sunt albi. **Tertia** cōditio ē q̄ nō arguatur i terminis obliquis. propter quod non sequitur. hominis est asinus. ergo hominis sunt asini.

Sed contra ^{predicta arguitur:} **Primo** sic. Non sequitur chimera non est ens ergo chimera non est ens opinabile. ergo locus a toto in modo ad suam partem non tenet negatiue. **Secundo** arguitur sic. Non sequitur ethiops est albus secundum dentes. ergo est albus. ergo locus a parte in modo ad suum totū affirmatiue non tenet. **Tertio** sic arguitur. Nō sequitur homo est hic. ⁊ homo est ibi. ⁊ sic de alijs. ergo hō est vbiq̄. ergo locus a partibus totius in loco sufficienter enumeratis ad suum totum non valet. **Quarto** arguitur sic. Non sequitur. fortes non est vbiq̄. ergo fortes non est hic. ergo loc⁹ a toto in loco non tenet negatiue.

Ad rationes ^{Ad primam dicitur q̄ illa} ^{consequentia non} valet. eo q̄ opinabile est determinatio distrabens ⁊ non cōtrabens. **Ad scđam** dicit q̄ ly scđm dentes diminuit de rōne albi ⁊ non est determinatio restringens sed diminuens ⁊ sic non valet cōtē. **Ad tertiam** dicitur q̄ ibi est fallacia figure dictionis arguēdo a p̄tib⁹ determinatis ad vna⁹ determinatā. iō non bene arguit. s̄z debet sic argui eo mō quo dictū est in loco a parte toti⁹ i q̄titate. **Ad quartā** dicitur q̄ ibi non arguitur a pte ad totū i loco eo q̄ distributio ei⁹ impeditur per negatiue.

Causa est ad cuius esse sequitur aliud secundum naturā. Et diuiditur i causam materiale. formale. efficiēte ⁊ finale. **Causa efficiēs** ē a qua primo fit motus ad hoc q̄ fiat aliquid. vt domificator est prius mouens ⁊ operās vt fiat domus. ⁊ faber vt fiat cultell⁹. **Locus** a cā efficiēte ē habitudo ip̄ius cause efficientis ad suum effectū. Et est constructiū ⁊ destructiū. **Constructiue** tenet sic. domificator est bonus. ergo domus est bona. maxima. si causa efficiēs est bona ipsum quod fit bonum est. **Destructiue** sic. domificator non est bonus. ergo domus non ē bona. maxima. cuius causa efficiēs n̄ est bona ipsum quod fit non est bonū. **Econuerso** tenet locus ab effectū ad causam efficientem.

De locis dialecticis

Circa hūc textū notandū est p̄ q̄ postq̄ auctor determinauit de locis a toto p̄te. n̄r auctor de/terminat d̄ locis a cā r ab effectu. p̄ sic diffiniēs cām
Cā ē ad cui⁹ eē seq̄ aliud fm nām. Et ponitur ad cui⁹ eē seq̄ aliud ad d̄nāz effect⁹. q̄ ad eē eē e/ctus iquātū bz nō seq̄ aliud. q̄us ad effectū fm q̄ est cā alterius possit aliud seq̄. Et d̄r secūdum nām ad explicandū modū quo o3 effectū seq̄ suam cāz
 Nō enī o3 q̄ effectus sequat̄ suā cām tpe. sed sufficit q̄ cā sequatur natura. Segur enī capī dupl̄r
 Uno mō vt dic̄ ordinē tñ. r sic sequi aliud: est esse post aliud. r oē illud sequitur h̄ mō qd̄ ē posterius
 Alio mō sicut vna res sequitur alia3. Alio⁹ accipit̄ vt dic̄ ordinē r depēdētiā sūt. Et h̄ dupl̄r. Uno mō vt dic̄ depēdētiā i inferendo. sic conclusio seq̄tur ex p̄missis. Nā illatio cōclusionis depēdet a p̄missis. Alio modo vt dic̄ depēdētiā i eēndo r h̄ mō capitur i diffinitione cāe. Un̄ cā pōt suum effectū p̄cedere dupl̄r. Uno mō nā tñ vt suba p̄cedit aliq̄d suoz accidētū. Alio mō nā r tpe sūt. vt domificator p̄cedit domū.
Et si arguatur. posita cā totali sūt ponitur effect⁹. ergo effect⁹ nō seq̄tur cām. R̄ndet̄ distinguēdo antecēdēs. vel sūt tpe. r sic cōceditur. v̄l sūt nā r sic negatur. R̄plicatur sic. cā r effect⁹ sūt relatiua. sed relatiua sūt sūt natura ergo cā non p̄cedit effectū nā. R̄ndetur q̄ cā r effect⁹ possunt capi dupl̄r. Uno mō format̄ et p̄ se significatis. r sic cōceditur totū argumētū. Alio⁹ possūt capi p̄ denotatis r sūdāmētāt̄ r sic negat̄ r hoc mō accipitur hic cā. Unde causa diuiditur per cām finālē formālē efficiētē r mālē. Cui⁹ diuisionis hic habetur sufficiētia. q̄ ad cāz sequitur effect⁹. v̄l ergo tal̄ cā est extrinseca v̄l intrinseca. si intrinseca h̄ ē dupl̄r. q̄ v̄l est dās eē formale r sic ē cā formale. v̄l est recipiēs eē formale r sic est causa material̄. Si sit extrinseca hoc est dupl̄r. v̄l est id a quo res sit. r sic ē cā efficiēs. vel id p̄ qd̄ res sit r sic est cā final̄. Nō enī o3 intelligi q̄ sint solū quatuor: cāe in numero v̄l i sp̄e aut i gñe tuz sint alique cāe finales gñe differētes. r sūt alique formales r aliq̄ efficiētes. sed o3 sic intelligi q̄ solū sūt quatuor: modi causandi siue quatuor: rationes formales causandi. r omne illud quod est causa causat secūdum aliquam illarum rationū3.

Secundo sciēdū est q̄ p̄dicta diuisiō non ē p̄prie diuisiō yniuocū eo q̄ cā d̄r de istis quatuor: secūdū p̄us r posterī⁹. Lāc enī possūt cōsiderari quadrupl̄r. p̄rio mō secūdū ordinē causādi. r sic finis ē p̄ma cā. scda efficiēs. tertia material̄. 4.⁹ formal̄ eo q̄ finis p̄ mouet efficiēs

r efficiēs motū a sine mouet mās disponēdo eā. r quarto iducitur forma. Scdo possūt cōsiderari fm p̄p̄ngatē ad effectū. r sic māl ē p̄ma. scda forma lis. tertia efficiēs. r quarta finis. Tertio possūt cōsiderari quātū ad eē ita q̄ illa sit p̄or: cui p̄mo cōuenit eē. r sic efficiēs ē p̄ma. scda māl. tertia for malis. r quarta finis. Quarto possunt cōsiderari quantū ad rōnē p̄ncipij mouētis. r sic forma ē pri ma. q̄ forme uenit mouere r oē mouēs mouet p̄ formā. r sic secunda ē efficiēs. tertia finis. quarta māl. Unde cā efficiēs sic diffinitur. Cā efficiēs est a qua p̄mo sit mot⁹ r qua res sit. Et ibi subintelli gitur causa loco generis. Et nā accipitur mot⁹ p̄o motu reali.
Est aut̄ duplex cā efficiēs. quedam ē in potētia vt domificator. aliquis enī d̄r domifi cator. nō q̄ actu domificet. sed q̄ bitū bz quo pōt domificare qñ vult. Alia est i actu vt domificans actuat̄. Itē cā efficiēs est duplex. q̄ quedā est q̄ regit̄ ad fieri effect⁹ r eē q̄. s. effect⁹ q̄uat̄ i eē r sine q̄ n̄ q̄uat̄ i eē nec fieri. vt sol r de⁹ i cāc efficiētes istoz i ferioz. Alia est q̄ solū requiritur ad fieri effe ct⁹ r nō ad eē. vt fontes generās respectu platōis r domificator respectu dom⁹. Itē quedā ē cau sa efficiēs yniuoca que generat effectū sibi similē i sp̄e. Alia ē equiuoca que generat effectū nō sibi similē i sp̄e. Loc⁹ at̄ a cā efficiēte t3 respectu hoz p̄dicatorū bonū r malum siue nō bonū suppositis quatuor ordinib⁹. p̄ma ē q̄ bonū r malū nō dicāt bonitatē vel maliciam moralē. s3 dicant bonitatē vel maliciam cāe efficiētis i antecēdētē r efficien tis i consequente. Scda ē q̄ efficiēs debite r per fecte operetur secūdum artē v̄l potētiā quam bz inquantum efficiēs. Tertia q̄ nō sit defectus ex p̄te materie v̄l iſtrumētū aut alicui⁹ alteri⁹. Quar ta est q̄ i antecēdētē ponatur copula de p̄nti. r i cō sequētē copula de futuro. Ex quo sequitur q̄ ad h̄ q̄ bec oīa valeat domificator: ē bon⁹. q̄ domus ē vel erit dona. o3 eam sic intelligi. domificator: ē bonus domificator. r operatur secūdū artē me liori mō quo pōt operari. nec est defect⁹ ex parte materie v̄l iſtrumētū aut alicuius alterius. ergo domus est vel erit bona.

Tertio sciēdū est q̄ ad vidēdū q̄ mō t3 loc⁹ a cā efficiēte ad effectū respectu ali orū p̄dicatoz a p̄dictis ponūt̄ aliq̄ alie regule. r p̄ d̄ cā efficiente i potētiā ponūt̄ due regule. p̄ma ē ab eē cāe efficiētis i potētiā ad posse eē effe ct⁹ ē bōa cōsequētia. vt bene seq̄tur domificator: ē v̄l pōt eē. ergo domus pōt eē. Secunda est a non eē cāe efficiētis i potētiā ad nō eē v̄l posse eē effe

Tractatus quintus

ctus nō valz dñā. vt nō segt domificator nō ē. ergo dom^o nō est vt nō pōt eē. ¶ De cā aut efficiente ponunt aliquē regule. Prima ē. ab eē cāe efficiētis i actu ad fore eē vt pōsse esse effect^o ē bona cōsequētia. vñ bñ sequitur. domificās ē. ergo dom^o ē vel pōt eē. Scda regula ē. ab eē cāe efficiētis in actu ad fieri effect^o ē bona dñā. vt bene segtur domificās ē. g^o dom^o sit. Tertia regula ē. a nō eē cāe efficiētis in actu ad nō fieri effect^o ē bona dñā vt bene sequit. domificās nō est. ergo domus non sit Quarta regula est. a nō eē cāe efficiētis i actu ad nō eē vel nō fore effect^o nō valz dñā. vt nō segtur domificās non ē. g^o dom^o nō est vel nō erit. Iste ergo loc^o solū tenet in pdicatis pdictis. nisi forte teneat arguēdo a cā efficiente respectu sui vbi acti ui ad effectū sui vbi passi. ui vt domificator domificat. ergo dom^o ē domificata. ¶ Dñā cōmuniē q^o t^o arguēdo a cā vniuoca respectu cuiuslibet pdicati conueniētis cāe et effectui a tota spē. Et fm h^o bic arguit p bñc locū fortes est rībilis. eg^o plato ab eo genit^o est rībilis. Un loc^o ab effectū cāe efficiētis ad suā cām t^o respectu hōz predicatorū bonum et malū siue nō bonū. posito q^o añs sit de pñti et cñs sit de pñtito et q^o effectus opatus sit debite opat^o fm suā potētā vel artē. et q^o nō sit defectus ex pte alicui^o alteri^o. ¶ Et ad sciēduz qmō t^o respectu alioz pdicatorū ponunt aliq^o regule. et pmo ponūt tres arguēdo affirmatiue. pñā est. ab esse effect^o ad fuisse cāe semper ē bona dñā. Scda regula ē. a fieri effect^o ad eē cause efficiētis siue sit i actu siue i potētia ē bona dñā. Tertia regula ē ab eē effectus ad eē cause i actu nō valz dñā. Sz ad arguēdu negatiue ponūtur gñq^o regule. pñā ē a nō eē effect^o ad nō eē cause efficiētis siue in actu siue i potētia nō valz dñā. Secūda regula est. a nō fieri effect^o ad nō eē cause efficiētis i actu ē bona dñā. Tertia regula ē. a nō fieri effect^o ad nō eē cāe efficiētis i potētia nō valet cōsequētia. Quar regula ē. a non fore effect^o ad non esse cause efficiētis in actu ē bona cōsequentia. Sz a nō eē cause i potētia nō valet. Quinta regula ē. a nō fuisse effect^o i fieri ad nō fuisse cause efficiētis i actu cōsequētia est bona. De alijs autē predicatis ab istis codez modo dicatur sicut de istis dictum ē:

Sed contra

¶ pñā arguitur. pñā sic. Ad positionez cause segtur positio effect^o cū sint ralatiua. ergo cā non pcedit effectū. ¶ Scdo arguitur sic. forma et finis coincidunt vt dñs secūdo pñsicoz. ergo forma nō distinguit a fine. ¶ Tercio arguit sic. Dis^o cā pcedit su

um effectū cū sit vltimū ipi^o rei. Sz finis nō ē causa ¶ Quarto arguit sic. efficiēs nō mouet nisi pñs sit motum a fine. ergo cā efficiēs nō ē a q^o pmo sit mot^o

Ad rationes ¶ Ad pñā dñs q^o posita cā to tali simul tpe ponit effect^o et nō natura vt patuit i pmo notabili. ¶ Ad scda dñs q^o quīs forma et finis coincidunt i eadē re in numero hoc tñ nō ē fm eadē rōnē formale. quīs eni vna et eadē res sit forma et finis h^o tñ ē sz diuersas rōnes. ¶ Ad tertiā dñs q^o quīs finis secūduz suūz eē reale qd bz extra animā sequit effectum. tñ secundum esse intentionale quod habet in intentione agentis ipsum pcedit et secundum hoc esse sibi conuenit ratio causalitatis. ¶ Ad quartam dicitur q^o quīs efficiens nō moueat nisi prius sit motum a fine. finis tamē amatus et cognitus mouet intentionaliter et motu reali non sensibili. sed nō mouet motu reali sensibili.

Materia ē ex qua cū alio aliquid fit. et ē duplex. qdā enim ē pmanēs. et qdā ē transiēs. ¶ Permanēs. vt i cultello ferrū. Lāscis. vt i pāc farina et aqua. Et diffinit^o etiam sic materia. Materia ē q^o tātū ē i potētia. Locus a cā materiali ē hitudo ipi^o ad suum effectū. et est cōstructiuus et destructiuus. Cōstructiue sic. ferrū ē. ergo arma ferrea possūt esse. ¶ Maxia. posita cā materiali potē ē ei^o effectū poni. Destructiue sic. ferrū nō ē. ergo arma ferrea nō possūt eē. maxia. remota cā materiali pmanente tātū remouet et ei^o effectus. locus ab effectū cause material tenet pstructiue sic. arma ferrea sūt. g^o ferrū est. maxia. posito effectū cause material pmanētis ponit eius cā. locus ab effectū cāe material trāscūtis tenet pstructiue. vt vitrū vel panis ē ergo filij vt faria fuit. materia enī trāscūtis nō manet sz trāscē rē i alias materiā. maxia. posito effectū materie trāscūtis necesse ē ipaz materias pñsisse forma est que dat esse rei et conseruat eam in esse. locus a causa formali est habitudo ipsius cause formalis ad su

De locis dialecticis

us effectū. et tenet constructiue et destructiue. Constructiue sic. albedo ē. ergo albus ē. **Maxia.** posita causa formali ponitur et eius effectus. Destructiue sic. albedo nō ē. ergo albus nō ē. **maxia.** **Re-** mota cā formali remouet et ei⁹ effect⁹ **Ecōtra** vero ē de effectū cāe formalis **C**irca hūc textū notādū est q^d hic cōntr auctor determinat de loco a cā materiali ad eius effectum p^r sic diffiniēs mām. **C** Mā ē ex qua cū aliquo sit aliqd. Et o³ bec diffinitio sic intelligi. Mā ē cā ex qua cū aliquo. s. cū forma sit aliqd. i. totū cōpositū et p^r hoc d^rt ab oib⁹ alijs causis. Nā si p^r p^rie accipitur bec p^ro ex sic ex cā efficiēte nō sit aliqd s³ bñ a cā efficiēte sit aliqd. Si tr aliqd nō sit ex fine sed p^r sine. Nec etiā ex forma sit aliqd sed p^r formam accipiedo ergo. p^rie hāc p^rōnē ex ut dicit bitudinē seu circūstantiā potētie ex qua p^r sit aliqd sic ex mā p^rie sit cōpositū. Ex quo sequit^r q^d hic non accipit mā p^rie p^r ente in potētia eo mō quo accipitur in p^rmo p^risicōp. s³ accipit p^r o illo ex quo sit aliqd tanq^m ex ente in potētia ad aliquā formā. sūbalē v^t accitālē. **C** Est aut duplex mā. qdā est p^rmanēs q. s. sub eadē rōne manet i suo effectū. vt ferrū in cultello. Alia est trāsēns et est illa q^d ex p^r p^ria rōne et spē nō manet i suo effectū s³ trāsīt i materiā effectus. vt aqua et farina in pane et filix i vitro. Itē mā diuidit i materiā i qua. ex qua et circa quā. Un mā in qua d^r ē sūbm accitālis. S³ mā ex q^d ē altera p^r cōpositū. Nā hō circa quā ē obiectū siue s³ alic⁹ scie circa q^d bñatōdō ratio illi⁹ scie **Secundo** sciēdū ē q^d ad vidēdū quat^r loci⁹ a cā māli ad suū efficiē teneat quatuor ponūtur regle. p^rma ē q^d ab eē cause mālis siue p^rmanētis siue trāsēntis ad eē effectus nō v³ cōia. vt nō sequitur. ferrū ē. g^o cultell⁹ ferre⁹ est nec seq^r. farina et aqua sūt. ergo panis ē. **C** 2ª regla ē. ab eē cāe māli siue p^rmanētis siue trāsēntis ad posse eē effect⁹ v³ cōia. vt bñ seq^r. aq⁹ et farina sūt g^o panis pōtē. Si tr seq^r. ferrū ē. g^o cultell⁹ ferreus pōtē **C** 3ª regla ē. a nō eē cāe mālis p^rmanētis ad nō eē effect⁹ est bona cōia. vt bñ sequitur ferrū nō ē. ergo cultell⁹ ferre⁹ nō ē. S³ ad nō eē cāe mālis trāsēntis ad nō eē effectus nō v³ cōia. vt nō seq^r. aq⁹ et farina nō sūt. ergo panis nō ē. **C** 4ª regla ē. a nō fuisse cāe mālis tam trāsēntis q^m p^rmanētis ad nō fuisse effect⁹ ē bona cōia. vt bñ seq^r. aq⁹ et farina nūq^m fuerūt. ergo panis nec ē nec fuit. **S** 3° loc⁹

ab effectū cāe mālis ad cām mālem ē bitudo effectus ad suā cām mālez. Et ad h^o cognoscēdū ponūtur aliquę regule. Et p^r ponūtur tres ad arguēdū affirmatiue. p^r 1ª est. ad eē effect⁹ cāe mālis p^rmanētis ad eē sue cāe ē bona cōia. vt bñ sequitur. cultell⁹ ferreus ē. ergo ferrū ē. **C** 2^a ē. ab eē effectus cāe mālis trāsēntis ad eē cāe nō v³ cōia. vt nō sequitur. panis ē ergo aq⁹ et farina sūt. **C** 3ª regula ē. ab eē effectus cāe mālis trāsēntis ad fuisse cāe māle ē bona cōia. vt bñ sequitur. panis ē. ergo aq⁹ et farina fuerunt. S³ ad arguēdū negatiue ponūtur due regule. p^r 1^a ē. a nō eē effectus ad nō eē cāe mālis siue p^rmanētis siue trāsēntis nō v³ cōia. **C** 2^a ē. a nō posse eē effect⁹ ad nō posse eē cāe mālis siue p^rmanētis siue trāsēntis ē bona cōia. vt bñ sequitur. cultell⁹ ferreus nō pōtē eē. ergo ferrū nō pōtē eē. Nec āt regula et ē p^rcedentes debent intelligi posita possibilitate aliāz causāz. Debet etiā intelligi nātū loquēdo. possibile enī eē simp^r panem eē dato q^d nūq^m farina p^r fuisse. Ex p^rdictis isertur q^d p^rdicti loci nō tenent in alijs p^rdicatis ab istis p^rdictis nisi in ill⁹ que ad ea sequuntur.

Tertio Sciēdū est q^d cōntr auctor determinat de loco a cā formali. p^rmo sic. diffiniens formā. Forma est q^d dat eē rei et cōseruat eam in eē. Et debet sic intelligi bec diffō. Forma est cā que dat eē formale rei et cōseruat eā i esse formali. Et ponit cā loco g^ois et residuū ad d^riam aliarum causāz. Un duplex ē forma. s. sūbalis et accitālis. Forma sūbtāialis est q^d dat esse simp^r. s. sūbale. Forma accitālis ē que dat eē accitāle et h³ quid. **C** Itē forma sūbal⁹ est duplex. q^r quedā ē forma toti⁹. Alia ē forma p^ris et ē q^d i format alterā p^rte cōpositū. s. māz vt aia i hoie. S³ for⁹ toti⁹ ē q^d resultat ex vniōe forme p^ris cum mā vt humanitas est forma totius resp^r hōis. Un loc⁹ a cā formali tenet constructiue et destructiue. et sic fm hunc locū sūt due regle. p^ria ē ab eē cāe formal⁹ ad eē sui effect⁹ est bona cōia. vt bñ seq^r. albedo ē g^o albus ē. Secda ē a nō eē cāe formalis ad nō eē sui effect⁹ ē bona cōia. vt bñ seq^r. albedo non ē. g^o albus non ē. Si tr loc⁹ ab eē scū cāe formal⁹ ad suā cāz destructiue et constructiue. Et sūt due regle siles p^rcedentib⁹. Ad hoc enī q^d obite arguat p^r hos locos due cōditōes d^ritobfuari. p^ria ē q^d arguat resp^r h⁹ p^rdicati eē vt resp^r p^rdicatoz cōitū ad ip³. q^r resp^r aliōz n³ t³. 2^a ē q^d n³ arguat a for⁹ cōi t³ p^rpa. Aliq⁹ tū p^r has cōditōes addūt alias q^rtuor. Quāz p^r 1^a o³ obfuari arguēdo tā affirmatiue q^m negatiue tā a cā q^m ab effectū. alie aut

Tractatus quintus

tres dñt obfuarī arguē? a cā affirmatīe ⁊ ab effectū negatīe. Quap̄ p̄ ē q̄ cā format̄ sit abstractū ⁊ effectū et̄ sit cretū. ⁊ maxīe ī formīs accidētalīb⁹. Scda p̄ditio ē q̄ forma sit sufficiens ad dñominā dū subm. Tertia ē q̄ circa illā formā nō sit factus miraculū. Quarta q̄ illa forma nō possit natura liter eē separata a suo subo ipō manēte ī effe.

Sed cōtra p̄dicta arguitur. Prio sic. oīs cā ītrīnseca remanet ī suo effectū. s; oīs cā mālīs est ītrīnseca. ergo oīs cā māl remanet ī suo effectū. ⁊ p̄ oīs nulla mā ē trāsiens. C Sedo arguit̄ sic. nō seq̄ ligna ⁊ lapides possūt esse. ergo dom⁹ pōt eē. eo q̄ multe alie cāe reguntur ad posse eē dom⁹. ergo ad posse eē cause materialis ad posse effectus non valet oīa. C Tertio arguitur sic. Nō seq̄tur cultellus est. ergo ferrū ē q̄ cultellus pōt eē ex alia materia. ḡ ab eē effect⁹ cause pmanētis ad suam causam non valet oīa. C Quarto arguitur sic. nō seq̄tur. albedo ē. ergo abū ē q̄ albedo ī sacramēto altaris ē. ⁊ tamē non ē albū. s; nō sequitur aīa rōnalis ē. ergo homo ē eo q̄ ipa pōt esse separata ab hōie. ergo loc⁹ a cā formati ad suū effectū non tenet constructiue.

Ad rōnes Ad primā dñ q̄ materia nō dicitur trāsiens eo q̄ nullo modo manet ī effectū. sed q̄ nō manet ī effectū sub p̄pā rōne ⁊ eadē sp̄. bene enī manet fm eē materiale nō tñ manet sub eē proprio ⁊ specifico. C Ad 2az dñ q̄ debz argui posita possibilitate aliaz cāz vt prius dictū ē. C Ad tertiā dñ q̄ cultellus nō ē p̄prie effectus fieri. s; cultellus ferreus. ideo nō bñ arguitur. q̄ dñ argui ab effectū ad suā cām mālē sine qua effect⁹ nō pōt eē. C Ad quartā dñ q̄ ī illis casibus albedo ⁊ aīa rōnalis nō hñt rōnem cāe formati. de rōne enim causē formati est aliqd īfōrmare ⁊ illi dare eē. ī illis aut casib⁹ nīl īfōrmāt. Ultra posset dici q̄ ille dñe nō tenent propter defectū aliquarum conditionum p̄us positarum.

C Finis ē gratia cuius aliqd fit. locus a cā finali est hñtudo ipsius ad suū effectū. ⁊ ē p̄structiue ⁊ destructiue. Cōstructiue sic. beatitudo est bona. ergo virtus ē bona. maxīa. cuius finis bonus est ip̄s quoq; bonū est. Destructiue sic. pena non ē bona. ergo peccatū nō est bonū. maria. cuius cā mala ē ip̄m quoq; malū est. Econuerso aut̄ est

de loco ab effectū cause final. Generatio est p̄gressio a non esse ad eē. locus a generatione est habitudo ipsius generationis ad suū generatū. ⁊ est cōstructiue ⁊ destructiue. p̄structiue sic. gñatio domus ē bona. ergo domus ē bōa. maria. cuius gñatio est bona. ip̄s quoq; bonū ē. Destructiue sic. gñatio latronū ē mala. ergo latro est malus. maxīa. cuius gñatio ē mala ip̄m quoq; generatū malū ē. econuerso aut̄ ē de loco a generato. corruptio ē p̄gressio ab eē ad non esse. locus a corruptione ē hñtudo corruptionis ad corruptū. ⁊ ē p̄structiue ⁊ destructiue. cōstructiue sic. corruptio antichristi ē bona. ergo antichristus ē malus. maria. cuius corruptio ē bona ip̄m corruptū malū ē. Destructiue sic. corruptio domus ē mala ergo domus ē bona. maria. cuius corruptio mala ē ip̄m quoq; bonū ē. econuerso ē de loco a corrupto.

C Circa hūc textum notādū est p̄mo q̄ determinato de locis sumptis a cā efficiēte mālī ⁊ formati: dñr auctor determinat d locis sūptis a cā finali p̄mittēdo diffinitionē finis dicēs. Finis est grā cui⁹ aliqd fit. Et est duplex. Nā qdā est finis quo. alius ē finis grā cui⁹. Un finis quo ē effectus pductus ab agēte quo bito cessat opatio agētis. vt sanitas. S; finis gratia cui⁹ est ip̄m obiectum aut aliquid preexistēs operationi agentis ī quod agens dirigit suā actionē. Et illo mō finis grā cui⁹ pncipalius est ip̄e deus. Et exponit̄ hec diffinitio sic. finis ē cā gratia cuius aliqd fit. id est id ī quo agēs dirigit suā actionē. ⁊ p̄ h̄ excludit̄ finis quo. Unde l; medic⁹ cōficiat medicinā nō tñ cōficit ip̄am. ppter sanitatem. sed cōficit tanq̄ p̄p cām illius sanitatis. Unde locus a causa finali est habitudo eius ad suū effectū. S; locus a causa finali gratia cui⁹ tenet destructiue s; non constructiue respectu b⁹ verbi ē secūdi adiacentis. Primū pbat̄. bene sequitur creator non ē. ḡ creatura non ē. ḡ p̄ma ps est ha. Secundū probatur q̄ nō sequitur creator est ergo creatura est. ḡ secūda ps ē vera. Sed locus

De locis dialecticis

a cā finali quo ad suū effectū tenet constructiue re-
specū horū p̄dicatoz bonū z malū duab⁹ additio-
b⁹ obfuitis. ¶ p̄^a ē q̄ i cōte arguat respectū h⁹ co-
pule est vel fuit. defectū cui⁹ nō sequitur sanitas ē bo-
na. g. medicina laxatiua ē bona. s. d. sic i ferri. g. me-
dicina laxatiua ē vel fuit bōa. ¶ z^a additio ē q̄ i ante
addat q̄ tal finis q̄ nō poterat conueniēti⁹ acq̄ri q̄
per tale mediū. Defectū cui⁹ nō sequitur sanitas ē bona. g.
fornicatio p quā acq̄sita ē illa sanitas est bona. s.
d. sic argui. sanitas ē bona z nō potuit conueniēti⁹
acq̄ri q̄ p fornicationē. g. fornicatio ē bona. S. lo-
cus ab effectu cāe finalis quo ad cām suā tenet cō-
structiue respectū horū p̄dicatoz bonū z malū trib⁹
additib⁹ obfuitis. ¶ p̄^a ē q̄ arguat in cōte res-
pectu huius copule disiuncte ē vel erit. Defectū cui⁹ nō
sequitur. virtutes morales sūt bone. g. felicitas hūa-
na ē bona. sed bñ sequitur. ergo felicitas humana ē
vel erit bona. ¶ z^a additio ē q̄ addat in ante q̄ p
tale mediū acq̄ratur finis q̄. Defectū cui⁹ nō sequitur.
medicina laxatiua ē bona. g. sanitas ē bona. S. d.
dicere q̄ medicina laxatiua p quā acq̄ritur sātas
est bona g. sanitas ē vel erit bona. ¶ z^a cōditio est
q̄ si arguitur respectū h⁹ p̄dicati malū q̄ supponat
i ante q̄ h⁹ finis nō potat acq̄ri conueniēti⁹ per aliud
mediū. Defectū cuius nō sequitur fornicatio ē mala. er-
go sanitas acq̄sita vel acq̄rēda per talē fornicati-
onē ē vel erit mala. q. potat acq̄ri p me^m conueniēti⁹.

Secundo sciendū ē q̄ cōtr auctor dēmiat d
loco a gñatōe p̄lic diff. mēs gñatōez. Sñatio ē p̄gressio de nō eē ad eē. Et nō acci-
pitur p̄gressio p motu p̄gressio aialis. sed acci-
pitur cōiter vīdē est qd mutatio. Et dī de nō esse
ad eē ad explicādū terminos gñatōis. Nō eē enī ē
termin⁹ a quo ipius gñatōis. z eē est terminus ad
quē. Sñatio at accipit duplici. vno. p̄pē. s. put est
mutatio de nō eē substantie ad eē substantie. z sic nō
accipit h. Alio. accipitur cōiter. s. p oī mutatione
de nō eē ad eē siue substantie siue accitibus. z sic con-
uenit tā substantijs q̄ accitibus. z hoc mō accipitur h
Corruptio at ē p̄gressio de eē ad nō eē. Que qdē
diffinitio sic exponitur sicut pcedēs. Un loc⁹ a ge-
neratōe ē bitudo ipi ad gñatū. Et t̄z affirmatiue
z negatiue tā in generatōe rei successiue q̄ pma-
nētis. vt bene sequitur. platio vocis ē bona. ergo
vox ē bona. Silt negatiue. platio vocis nō ē bo-
na. g. vox nō est bona. Silt a gñatōe rei pmanen-
tis ad genitū constructiue respectū horū p̄dicatoz bo-
nū z malū est bona. p̄z. q. bñ seq̄. gñatio illi⁹
dom⁹ est bona. g. dom⁹ ē bona. Silt arguēdo de-

structiue ē bona. gñatio dom⁹ nō ponat in ante copula dis-
iuncta. vt bñ seq̄. gñatio dom⁹ nō ē bōa. g. dom⁹ nō ē
vel erit bōa. S. loc⁹ a gñato ad gñatōez t̄z constructiue
vt bñ seq̄. ista dom⁹ ē bona. g. gñatio ei⁹ ē vel fuit
bona. Et hē itelligēdū dūmō semp ponat copula
disiuncta. Ita q̄ si arguatur a gñatōe ad gñatūz in
ante ponatur copula de p̄nti z de futuro. S. si ar-
guatur a gñato ad gñatōē quocūq̄ mō dūmō in
ante ponatur copula disiuncta. s. ex p̄nti z preterit
to est bona consequentia.

Tertio sciendū est q̄ locus a corruptione ē
habitus ipsius ad suum corruptū.
Et t̄z affirmatiue z negatiue respectū horū p̄dicato-
rū bonū z malū suppositis duab⁹ cōditōib⁹. ¶ p̄^a
ē q̄ si arguatur affirmatiue oportet q̄ antecedēs
sit affirmatiuum sic q̄ in eo ponatur bonum z cō-
sequens sit negatiuum sic q̄ in eo ponatur malū.
Si autē arguatur negatiue debet eē in mō dīo.
Un vt dicit aliqui q̄ auctor nō itelligit qñ argui
per hūc locū constructiue vel destructiue q̄ arguat
a p̄pōe negatiua. S. tūc arguitur negatiue cū āgu-
itur a p̄pōe i qua ponitur hoc predicatū malum
quod icludit negationē. ¶ z^a cōditio ē q̄ si i an-
tecedente sit copula presentis t̄pis. in ante sit co-
pula disiuncta ex p̄nti z futuro. Sic ergo d̄z argui.
corruptio vitij ē bona. ergo vitijz ē vel fuit malū.
Silt corruptio latronis est bona. g. latro est vel fuit
malus. Loc⁹ aut a corrupto eodē modo t̄z suppo-
sito q̄ si in ante sit copula p̄ntis t̄pis. in ante sit
copula disiuncta ex p̄nti z futuro. vt sic d̄z āgui. virt⁹
est bona. ergo corruptio virtutis est vel erit mala.

Sed contra predicta arguitur primo sic
na. ergo potatio medicinalis est bona. eo q̄ pota-
tio nunc non est. ergo locus ab effectu causē fina-
lis non tenet constructiue. ¶ Secundo arguitur
sic. elemosina est bona. ergo furari propter clemo-
sina m est bonum. ergo locus a causa finali ad su-
um effectum non valet. ¶ Tertio arguitur sic.
Non sequitur. latro est malus ergo generatio ei⁹
est vel fuit mala. q. potest esse q̄ habuit perfectaz
z optimam generationem. ergo locus a genito
ad generationem nō tenet destructiue. ¶ Quār-
to arguitur sic. non sequitur. corruptio xpi fuit bo-
na. ergo xps fuit malus. ergo locus a corruptione
ad corruptum non tenet constructiue.

Ad rationes Ad primam dicitur q̄ n
bñ arguitur. quia deficit
yna predictarū cōditionum. sed d̄z sic argui. sūni

Tractatus quintus

tas est bona. ergo potatio medicinalis p̄ quas fuit
acquisita fuit bona. ¶ Ad secundam dī q̄ nō valz
dīa illa eo q̄ furari ē mediū p̄ accidēs. posset eti
am dici q̄ nō t̄z eo q̄ elemosina nō sit convenient
p̄ furum. ¶ Ad tertiāz dī q̄ q̄uis latro possit ha
bere bonam generationē bonitate nature z mōi
generationis. nō t̄i bonitate finis. Generatio enī
dicitur bona bonitate finis q̄i generatū sequitur
suū finē ad quē generatio ei⁹ ordinatur. sic aut̄ nō
est de latrone. ¶ Ad quartā dī q̄ q̄uis corruptio
christi fuit bona quo ad nos i quātū liberati sum⁹
p̄ eum. t̄i fuit mala secundū se. s. in quātū destru
ctiua christi. debet autem argui de bonitate rei se
cundū se z non per accidens.

¶ Usus vt hic sumit̄ est operatio rei siue
exercitium ipsius. vt equitare est opa
tio equi. z secare securis. Locus abusi
b⁹ est habitudo ipsi⁹ operatiōis ad id
cuius est opatio siue vsus. z est p̄stru
cti⁹ z destructi⁹. Constructi⁹ sic.
equitare est bonū. ergo equ⁹ est bonus
¶ Maxima. cuius vsus bonus est ipsuz
quoqz bonū est. Destructi⁹ sic. oc
cidere hominē malū est. ergo occisor ē
malus. ¶ Maxia. cui⁹ vsus est malus ip
sum quoqz vsitatum malū est. Ecōtra
est de loco ab vsitato. Cōmuniter acci
dentia sunt duplicia. quedam entz sunt
que aliquando se p̄sequitur z aliquan
do nō. vt p̄ptus z adulter. z ab his nō
sumitur locus dialecticus sed sophisti
cus. Alia sunt quoz vnū semp sequitur
ad aliud. vt penitere sequitur ad deli
q̄sse. z ab his sumit̄ locus dialectic⁹. Et
t̄z p̄struētie z destructiē. p̄struētie sic.
iste penitet. ergo deliquit. ¶ Maxia. Si
cōmuniter accidētū posterius inest z
primūz in fuit. Destructiue sic. Iste nō
deliquit. ergo nō penitet. ¶ Maxia. Si
cōmuniter accidentium prius nō inest
posterius non inerit.

¶ Circa hūc textum notādū ē p̄mo q̄ n̄r auctor
noster determinat de loco ab vsibus ad suū vsū

tatum. rōne cuius primo diffinit vsū sic. Usus est
operatio siue exercitium. z vsitatus est res qua
vtimur in nostra operatione. Exēplum primi sic
equitatio ē vsus equi. z sectio ē vsus securis. sic
equ⁹ z securis sunt vsitata. Un̄ vsus non est aliū
q̄ opatio ad quā res ordinata est. Et ip̄a p̄cedit a
duob⁹. s. ab efficiente principali z a re qua vtimur
s. ab istrumēto p̄ncipali agentis: vt secare causat̄
ab homine secante tāq̄ a p̄ncipali agente. z a secu
ri tāq̄ ab istrumento eius. Et q̄ illa operatio im
mediatius videtur esse ab istrumento eo q̄ per
istrumēta sit distinctio opationū vt scriptio disti
guitur p̄ calamū. z sectio p̄ securim. ideo arguen
do ab vsibus vsus d̄z cōparari ad rē qua vtimur
z non ad vtētem. Et intelligit̄ de vsu ad quē res
p̄ncipaliter ordinat̄ z non generaliter de oī vsu. sic
solum de illo qui pōt haberi sine aliquo malo iter
ueniente. Nam non sequit̄. panis alienus ē bonus
ergo comedere panē alienū est bonū. q̄ panis alie
nus non pōt comedi nisi iterueniente aliquo ma
lo. Unde q̄ nos vtimur rebus artificialib⁹ z etia
multis naturalib⁹ que sunt p̄pter nos. ideo sum⁹
quadāmodo cause finales illaz rerum. ideo hic lo
cus ab vsu ad vsitātū est quasi idem cū loco a cā
finali ad suū effectum. Un̄ locus iste dī ab vsi
bus z non ab vsu. nō q̄ sēper arguatur per hunc
locus a pluribus vsibus. sed q̄ pōt per hūc locus
argui a pluribus vsibus simul ad vnū vsitatum
Sicut arguēdo. equitatio est bona. portatio mer
cantiarum de vna patria in aliam ē bona. cultura
agri est bona. ergo equ⁹ ē bonus. ibi arguit̄ a plu
ribus vsibus eiusdē rei ad vsitatum. Et tenet iste
locus cōstruētiue z destructiue. z secundū hoc s̄
due regule. Prima ē. a bonitate vsus ad bonitatē
rei qua vtimur ē bona dīa. Unde bene seq̄. seca
re ē bonū. ergo securis est bona. Maxima. cuius
vsus bon⁹ ē ip̄z quoqz bonū ē. Secda regula est. a
malicia vsus ad maliciā rei qua vtimur est bona
dīa. vt bene sequit̄ depredari transeūtes ē malū
ergo spelūca latronis est mala. Similr occisio ho
minis ē mala. ergo res qua occidit̄ est mala. Siml
tenet locus ab vsitato ad vsuz. z possunt formari
due regule similes p̄cedētibus. Ex quo p̄z q̄ isti
loci tenent respectu hoz p̄dicatorum bonum z
malum vel cōiūm ad ip̄a. Ulteri⁹ p̄z q̄ in istis lo
cis z multis p̄cedentibus qui tenet̄ respectu istoz
p̄dicatoz bonum z malū auctor reputat illa ar
gumēta destructiua in quoz antecedente p̄dicat̄
iste termin⁹ malū sine negatione. sicut argumētū
ē destructiū peccare est malū. ergo pena ē mala

De locis dialecticis

Alia hō argumēta vocat auctor constructiua i quo rū antecedēte p̄dicatur iste termin⁹ bonū sine negatiōe. sic equitare est bonū. ergo equus est bon⁹.

Secundo sciēdū ē qd cōr auctor determinat de locis a cōiter accidētib⁹ siue de loco ab vno cōiter accidētū ad aliud. Et possūt sic diffiniri cōiter accidētia. Cōmuniter accidētia sūt illa que se simul cōmitātur in eodē subo. vel quoz vnū segtur aliud i eodē subo. Exēplū p̄me ptis sic albedo i lacte. Exēplūz scde ptis vt penitere i deligisse. Nā deligisse segtur ad h̄ qd est penitere. Vñ duplicia sūt cōiter accidētia. qdā sūt q̄ contingētē sequūtur se in eodē subo i nō semp. nec vt i plurib⁹. vt magnitudo et fortitudo i eodē homine. Alia sūt q̄ semp se sequūtur i illa sūt duplicia. q̄ qdā sūt que conuertibit⁹ se inuicē consequūtur. i a talib⁹ sumitur locus a substantia q̄ dī cōuertibilib⁹. i reducitur ad locū a descriptione ad descripū. sic risibile i flebile in bōine. vel i brutis h̄re duo cornua. i h̄re duos v̄tres. i nō h̄re dētes i supiori mandibula. Alia hō sunt que se inuicem cōsequūtur. nō tñ cōuertibilib⁹ sed vt i plurib⁹. i ab istis sumitur iste loc⁹ dialecticus. vt penitere segtur ad peccasse. Et a communiter accidētib⁹ p̄ mō captis nō causatur locus dialectic⁹ sed sopbisticus. vt nō sequitur. tal errat d nocte ergo est fur. Unde locus a cōmuniter accidētib⁹ t̄z affirmatiue ab iesse posterioris accidētis ab insuisse prioris. vt bene segtur iste penitet. ergo peccauit. S̄z ab inēē prioris ad inēē posterioris nō valz cōia affirmatiue. vt non sequit⁹ iste peccauit. ḡ penitet. Tenet etiā iste locus destructiue a nō cē prioris ad nō cē posterioris. s̄z nō cōuerfo vt bene sequitur iste nō peccauit ergo non penituit. Et maria isti loci talis ē. destructo p̄ore cōiter accidētū destruitur i posteri⁹. **C** Sed cōtra hoc qd dictū ē qd valet loc⁹ arguēdo affirmatiue a posteriori cōiter accidētū ad p̄us sic arguit. antecedens illi⁹ argumēti iste penituit ergo peccauit. p̄t eē v̄ez cōite exīte falso. ergo cōita non valet. añs p̄z. q̄ x̄ps penituit i tñ nō peccauit. q̄ dixit penitet me fecisse hoiez. s̄līr alijs penitet q non peccauit sicut alijs penitet q̄re non rapuit pecunias ali cuius. ergo p̄dicta cōita nō valet. **A**d hoc ride tur qd penitere accipit duplici. Uno modo ḡnālī vt tñ valet sicut h̄re displicētiā vel modū displicētiē de aliquo. i sic accipitur penitere in p̄dictis argumentis. eo qd deus creauit hoiez i p̄pter eius delictum p̄ modū displicētiē erga boiem se habuit. q̄ puniens aliū se h̄z per modū displicētiē respectu

puniti. Alio mō capitur penitere spālīter vt idem ē qd penā sumere vt displicentiā h̄re de pctō p̄pe trato i cōmissō. i sic malus penitet de malo quod fecit. i illo mō de n̄ penituit. **S̄z** dubiū ē an locus ab vno cōiter accidētū ad aliud se b̄nitiū teneat respectu eiusdē copule in ante i cōite. Pro quo ē aduertēdū qd duplicia sūt cōiter accidētia. qdā sūt quoz vnū sequit⁹ aliud p̄ eodē tpe vt eclipsis lune ad interpōnē diametralē terre iter solē i lunam. Alia sūt quoz vnū nō cōmitat⁹ alter p̄ eodē tpe s̄z in tpe sequēti sic penitere ad peccasse. Tūc dicitur capiēdo cōiter accidētia p̄ modo locus ab vno ad alterū respectu eiusdē copule ceteris s̄līr se b̄nitiū ē bon⁹. vt b̄n sequit⁹. terra ē diametralī posita iter solē i lunā. ḡ eclipsis lune ē. S̄z si illa cōit accidētia se cōmitat⁹ i modo tūc cōtingit frequēt mutare copulā in ante i cōite. vt b̄n segtur. iste penitet. ḡ peccauit. **U**terius est aduertēdū qd a plurib⁹ cōiter accidētib⁹ rectores iudices i causi dici faciūt argumēta p̄babilia i persuasua. Sic bō iste ē errabūdus de nocte i facit magnos sumpt⁹ nec h̄z multa bona i q̄libet die ē ociosus ergo ē fur. h̄ arguitur a q̄tuor cōiter accidētibus quozuz nullū p se iūptū sufficeret facere p̄suasione de cōclusiōe. tñ illa q̄tuor s̄līr s̄p̄ta faciunt magnam p̄suasione de conclusionē.

Tertio sciēdū ē qd determinato de locis itri fecis nūc restat determinare de quib⁹ dā alijs locis reducibilib⁹ ad diuersos locos. i vno cāi loci ab ante ad cōis vel econuerso. Pro q̄ cui dētia querit. Vt loc⁹ ab ante ad cōis sit loc⁹ a cōcomitātib⁹ substantiā vel nō. i si sit. ad quē locū predictoz ē reducibilis. Ad h̄ rīdet qd loc⁹ ab ante nō ē spālīs loc⁹. sed tot sūt spēs locoz ab ante ad cōis quoz sūt argumētōz spēs quib⁹ cōtingit ex ante in ferre cōis. vt sic arguēdo. aīal rōale eē albū ē v̄ez. ḡ hoiem eē albū ē v̄ez. ista cōia t̄z per locū ab ante ad cōis q̄ est loc⁹ a substantia. S̄līr arguēdd. fortez eē albū est v̄ez. ergo forte nō cē nigz ē v̄ez. ista cōitia tenet p̄locū ab ante ad cōis q̄ est loc⁹ ab oppositis. Et sic d̄z reduci talis loc⁹ ab ante ad cōis ad illū locum p̄ quē tenet cōitia qua arguit⁹ a p̄pōne pro q̄ supponit dētiā antecedentis ad p̄pōnē p̄ qua supponit dētiā cōitī. i q̄ cōitia arguit ab antecedēte ad cōis. vt ista cōitia. hoiez eē albū ē. v̄ez. ḡ aīal eē album est v̄ez. t̄z per illū locū p̄ quem t̄z ista cōitia. h̄ est albus. ergo aīal est albū. i per locū a parte subitua ad suū totū. **E**t dī vltēri⁹ qd loc⁹ ab ante ad cōis tenet cōstructiue respectu hoz modoz verum necessariū i possibile. i non respectu illoz

m m

Tractatus quintus

falsū et ipote. Et rō est qz si antecedēs alicui⁹ cōne sit vepz necessariū vel pote o3 cōsequēs eiusdem cōne eē vepz. s3 si antecedēs sit falsū vel ipote non o3 cōne eē falsū vel ipote. Ex quo p3 qz totī sūt species locoz ab antecedēte ad cōne vel econuersio quot sūt spēs argumētationū i qbus arguitur ab opposito cōntis ad oppositū antecedētis. Et l3 loc⁹ ab antecedēte ad cōne si ātecedēs et cōne accipiant formalr sit loc⁹ a relatiuie. tñ si capiātur sūdāmē talr et p denominatis. s. p. ppōne qz h3 iſerre aliam ppōne vel iſerri ab alia ppōne sic locus ab antecedente ad consequens non est locus a relatiuie sed habet fieri eo modo quo nunc dictum est.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic. Idē ē vsus et cāfinalis. ergo loc⁹ ab vsib⁹ nō ē distinct⁹ a loco cāe finalis. Et arguitur sic. nō segtur. egitare ē bonū. ergo equus claudus vel cec⁹ est bon⁹. et tñ arguitur p locū ab vsib⁹. ergo tal⁹ loc⁹ nō est bon⁹. Et 3. sic arguitur. nō segtur. iste ē cōptus. ergo est adulter. et tñ arguitur p locū a cōmunitē accidētib⁹. ergo talis loc⁹ nō val3. Et 4. arguitur sic. non segtur. aligs penitet. ergo peccauit. qz aligs penitet ex eo qz nō occidit hominē. et tamen arguitur per p̄dictum locum. ergo talis loc⁹ nō valet.

Ad rōnes Ad p̄m dī qz opatio dī vsus et finis respectu diuersoz. na 3 dī finis siue cāfinalis fm eē qd h3 in itētiōne agētis i quātū agens pducit rem p modū amati et desiderati. s3 dī vsus fm eē reale qd h3 extra animā et in executiōe opis. Ad secūdā dī qz ibi nō bene arguitur eo qz egitare nō ē vsus equi claudi. ideo o3 sic argui. equitare ē bonū. ergo equ⁹ est bon⁹. et in alia cōnā cōmittebatur fallacia cōntis. Ad tertiā dī qz ibi nō bñ arguitur p locū a cōmunitē accidētib⁹. qz illa accidētia non se inuicē cōsequuntur nec cessario nec vī pluribus. iō cātur loc⁹ sophistic⁹ et non dialecticus. Ad quartā dicitur qz patu it i secundo notabili.

Equi de locis extrinsecis. qd aut sit loc⁹ extrinsecus dictū est prius. locoz aut extrinsecoz alius ē ab oppositis. alius a maiori. alius a minori. alius a simili. alius a pportione. alius a trāsup̄tiōe. alius ab auctoritate. Itē oppositoz quatuor sūt spēs. s. relatio. p̄trarietas. p̄uatio et cōtradictio. Relatiue opposita sūt quoz alter

sine altero nō pōt eē. locus a relatiuie ē habitudo vnius relatiuoz ad aliud. et ē p̄structiu⁹ et d̄structiuus. p̄structiuus sic. pat⁹ ē qz filius ē. et filius est. qz pat⁹ est Maria. Posito vno relatiuoz necio ponit et reliquū. Destructiue sic. pater nō est. ergo filius nō ē. et econuerso. maxima. remoto vno relatiuoz remouet et reliquū. locus vero a relatiue oppositis tenet solū destructiue sic. sortes ē pater platonis. ergo nō est filius eius. Cōtrarietas est p̄trarioz oppositio vt albi et nigri. p̄trarioz quedā sūt media tā vt albi et nigri iter que sūt mediū colores. Quedā vero imediata. vt sanus et egrū circa aial. locus a p̄trarijs ē habitudo vnius p̄trarioz ad reliquū. et tenet p̄structiue et destructiue. cōstructiue sic. hoc aial ē sanū. qz nō ē egrū. maria. Posito vno p̄trarioz remouet et reliquū. Destructiue tenet tantū i p̄trarijs immediatis cū cōstantia subi. vt hoc aial nō est sanū. qz ē egrū. maria. remoto vno p̄trarioz imediate oppositoz ponit reliquū subiecto manente.

Circa hūc textum notādū ē p̄mo qz postqz auctor determinauit de locis intrinsecis hic cōn vult determinare de locis extrinsecis. rō ordinis ē qz loc⁹ intrinsec⁹ et loc⁹ extrinsec⁹ qdā mō opponūt et opposita iuxta se posita facili⁹ possūt cognosci. iō post determinationē de locis intrinsecis auctor determinat de locis extrinsecis. Un vt p̄us dictū ē loc⁹ extrinsecus ē qñ sumitur argumētū. i. mediū ab his qz sunt extra substantiam terminoz i questione positorum id ē qñ tale mediū nō cōuenit terminis i questiōe positis secūdū aliquē modū cēndi in. Et ipius sūt septē spēs. s. ab oppositis a maiori vel minori. a simili. a pportione. a trāsup̄tione. et ab aīte. Et qz i loco ab oppositis termin⁹ iſerēs est magis extracēntiā qz i alijs. iō hic dēmiat de loco ab oppositis q diuiditur fm diuisionē oppositoz. Opposita aut sūt quadruplicia. s. relatiua. contraria. p̄uatiua. et cōtradictoria de qbus dictū est in postp̄dicamētis. Un relatiua sūt illa quoz totuz eē est ad aliud

De locis dialecticis

se habere. Et possunt dupliciter considerari. Uno modo ad conuertentiam que in ipsa regitur quantum ad esse. et sic ab ipsis sumitur locus a relatiuis. Alio modo consideratur quo ad repugnanciam quam habent inter se. scilicet ad eum si in eodem subiecto. et sic ab eis sumitur locus a relatiue oppositis. Unus locus a relatiuis est habitudo unius relatiui ad eum sui correlatiui est bona conuersio. ut bene sequitur. pater est. ergo filius est. Secunda regula est. a non esse unius relatiui ad non esse alterius est bona conuersio. ut bene sequitur. pater non est. ergo filius non est. Et fundantur iste regule et iste locus in vna proprietate relatiuorum que est ista. Relatiua posita se ponunt et pempta se pemptunt. ex quo sequitur per istum locum tenet respectu illius predicatum est. et non respectu aliorum predicatum. quia non sequitur pater est albus. ergo filius est albus. Cetero sequitur quod non oportet arguere ibi quod sunt relatiua denotatiue. nec debet accipi relatiua per denotatiua sed per se significatiua. Sed locus a relatiue oppositis est habitudo unius oppositorum ad reliquum. Et tenet affirmatiue quod ubi additionibus observatis. Prima est quod non arguatur in relatiuis epparatione. quia non sequitur fortis est similis plato nisi. ergo fortis non est similis eidem. Secunda additio est quod arguatur respectu termini singularis. quia non sequitur fortis est pater hominis. ergo non est filius hominis. potest ergo poni talis regula. ab uno relatiue opposito affirmato respectu alicuius non singularis ad suum oppositum relatiue negatum de eodem subiecto respectu eiusdem singularis est bona conuersio. Ex quo sequitur quod arguendo per locum a relatiue oppositis est arguere ab affirmatione unius relatiui de aliquo subiecto ad negationem sui correlatiui oppositi de eodem subiecto. ut sic arguendo. fortis est pater platonis. ergo non est filius eius. Sed non est negatiue. quia non sequitur. fortis non est pater platonis ergo fortis non est filius eius.

Secundo sciendum est quod huius auctor dimitat de loco a diuersis per diffinitiones dialectice. Contrarietas est repugnancia vel oppositio diuersorum ut repugnancia albi et nigri. Quid autem sint diuersa et quot sunt dictum est prius in predicamentis. Unus locus a diuersis est habitudo unius diuersorum ad reliquum. Et est affirmatiue et negatiue. Et ad arguendum affirmatiue ponitur talis regula. In omnibus diuersis tamen mediatio quod immediatis quod est in his quorum necesse est alterum in se inesse susceptibili ipso existente ab affirmatione unius de aliquo subiecto ad negationem alterius de eodem subiecto est bona conuersio ut bene sequitur. fortis est albus. ergo non est niger. Maria posito uno diuersorum in aliquo subiecto ab eodem remouetur reliquum. Et de istis locis a diuersis quod potest argui per hunc locum

cum a pluribus diuersis in ante positus. Et ad arguendum hoc modo ponitur talis regula. Si unum extremum alterius diuersitatis est verificabile de uno extremo alterius diuersitatis reliquum est extremum prime diuersitatis erit verificabile de alio extremo prime diuersitatis. ut si iniustitia est virtus iniustitia erit vitium. Et hec conuersio fundatur in ipso termino. Tunc ad debite arguendum per hanc regulam quatuor additiones debent obseruari. Prima est quod ponatur constantia subiecti diuersitatis. Secunda est quod in antecedente non sit predicatio contingens sed per se. Tercia est quod ab extremo unius diuersitatis non contingantur sub uno extremo alterius. Quarta est quod utrobique sit idem genus diuersitatis. scilicet extremum ad extremum vel unius mediis ad aliud medium. Ad debite et arguendum affirmatiue ab uno diuersorum ad reliquum oportet obseruare quod copula in diuersis teneatur precise per eodem tempore pro quo tenebatur in ante. scilicet. si quod in ante notet plures partes temporis copulatiue et et in ante notet precise illas copulatiue.

Tertio sciendum est quod ad arguendum negatiue per locum a contrariis ponuntur tres regule. Prima est. in contrariis mediatis a negatione unius de aliquo subiecto ad affirmationem alterius de eodem subiecto non valet contraria. Secunda regula est. In contrariis immediatis quorum necesse est alterum inesse subiecto susceptibili ipso existente a negatione unius de illo subiecto ad affirmationem alterius contrariis est bona conuersio. Exemplum prime regule. ut non sequitur. homo non est albus. ergo niger. Exemplum secunde regule. homo est et non est sanus. ergo eger. Tertia regula est. in diuersis immediatis quorum non est necesse alterum in se inesse subiecto ipso existente a negatione unius ad affirmationem alterius de aliquo subiecto posita constantia subiecti susceptibilis per tempore per quo ipse subiectus est susceptibilis est bona conuersio. ut bene sequitur fortis est bonus virtutis rationis et non est inuolucrosus. ergo viciosus. Ex quo quod per ibi requiruntur tres additiones ad arguendum. Prima est quod ponatur constantia subiecti defectu cui non sequitur. equus fortis non est eger ergo est sanus. quia si equus fortis esset mortuus ante esset verum et contrarium falsum. Secunda additio est quod arguatur respectu subiecti apti nati suscipere diuersa. id non sequitur. lapis non est sanus. ergo eger. quia ante esset verum et contrarium falsum. Tertia additio est quod ponatur tempus determinatum respectu subiecti ad hoc quod subiecti habereat alterum diuersorum. quare non sequitur infans non est inuolucrosus. ergo est viciosus. quia non deuenit tempus in quo infans debet esse virtuosus vel viciosus.

Sed contra predicatur arguitur. prius sic. In omni loco dialectico terminum inferens habet includi in medio illato. sed unum oppositorum non includitur in alio cum unum dicat negationem alterius ergo ab oppositis non sumitur locus dialecticus. Cetero arguitur sic.

m m z

Tractatus quintus

Nō segtur sortes fuit alb⁹. ḡ sortes non fuit niger
 z tñ arguit^r constructiue a cōtrarijs mediatis. ḡ talis
 locus nō valz. ¶ Tercio arguitur sic. mai⁹ z min⁹
 sūt relatiua. ergo loc⁹ a maiori ad min⁹ z ecōtra ē
 locus a relatiuis. sūt aīis z cōis sūt relatiua. s3 oīs
 loc⁹ ē bitudo aīis ad cōis. ergo oīs loc⁹ ē a relati-
 uis. ¶ Quarto arguit sic. pote est idē p eodē tpe
 pēise z adeqte simul eē albū z nigrū. ergo nō seqt^r
 per locū a dīijs hoc ē albū. ergo nō ē nigrū. aīis p3
 posito q p media parte scutū sit albū z p alia pre
 nigrū. tūc idē simul ē albū z nigrū. ergo loc⁹ a dīi-
 is non tenet affirmatiue.

Ad rōnes. Ad pma dī q qūis vnū oppo-
 sitoz nō existat i reliquo. tñ ba-
 bet virtutē inferēdi aliud. cū affirmatio vnus sit
 negatio alterius. non āt regriū in oī loco dialetico
 terminū illatū eē in termino inferēte vel econtra
 fm existētiā vīcētiā. s3 sufficit q sit i eo fm vīu-
 tē inferēdi. ¶ Ad scōaz dī q loc⁹ a dīijs nō tenet
 nisi in ppōib⁹ de inēē z de pīti z nō in ppōib⁹ de
 pterito z futuro. nec ēt i ppōibus modalib⁹. mō ar-
 gumētū fiebat i ppōib⁹ de pterito. ¶ Ad tertiam
 dī q maius z minus aīis z cōis p p se significatis
 sūt relatiua z ab ipīs sumit^r locus a relatiuis. Alio
 mō accipiūt^r p dnoiat^r. z sic ab eis nō sumit^r lo-
 cus a relatiuis sed a maiori ad minus. ¶ Ad q-
 taz dī q admittit casus argumēti z trāscāt pmissē
 z distiguit cōis. vī lī z cūgit inf terminos z sic cōse-
 quēs ē vīus. vel inf ppōes. z sic ē falsū. z vītra dī-
 cūt aliq q nō oē corpus ēminatū ē coloratū. sed ē
 coloratū vel colorata. mō scutū illo casu posito ē
 colorata. qz ē sue medietates que sūt colorate.

¶ Que āt sūt priuatiue opposita dictū
 ē prius. Locus a priuatiue oppositis ē
 bitudo priuatiōis ad habitū. vel bitus
 ad priuationē. Et tenet cōstructiue. vt
 iste ē vidēs. ergo nō ē cecus. vī ē cecus
 ergo nō ē vidēs. Maxima. posito vno
 priuatiue oppositoz circa aliquod sub-
 iectū ab eodē remouēt^r reliquū. Destru-
 ctiue nō tenet nisi cū constātia subī z cū
 tpe determinato a natura. Catulus enī
 nō dī vidēs neq3 cecus ante nonē dies
 z puer nō dī edētulus ante tps deter-
 minatū a natura. cōtradictio est oppo-
 sitio cuius secūdū se nō est dare mediū.

Locus a cōtradictorie oppositis ē ha-
 bitudo vni⁹ ptradictorie oppositoz ad
 reliquū. vt sortē sedere ē vez. ergo sor-
 tē nō sedere est falsū. Maxima. Si vnū
 ptradictorioz ē verū reliquū erit falsū.
 ¶ Circa hūc textū notādū est pmo q bīc dīr au-
 ctor dīrmiat d loco a pūatie oppositis. i. ab vno
 pūatie oppositoz ad reliquū. Un pūatiue oppo-
 sita sūt quoz vnū ipicat alterz cū negatiōe pūan-
 te z nō cū negatiōe negātē. Et diffinitio pūatiue
 oppositoz ppe acceptoz habita ē in postpdicamē-
 tis. s3 pūatiue opposita cōiter accepta sic possūt
 diffiniri. q sūt illa quoz vnū icludit negationē al-
 teri⁹ cū apitūdie ad ipm. Et pōt dupl^r sumi argu-
 mētū i pūatie oppositis. Uno mō q arguat a plu-
 rib⁹ terminis i antepositis ad aliū terminū i cōite
 positiū eis pūatiue oppositiū. vt vidēs est cecus.
 ergo cec⁹ ē se sū vīsus pūatus. Et loc⁹ p quē tenet
 talis cōia pīrie vocat^r loc⁹ a pūatiue oppositis. et
 de tali loco auctor nō facit mētiōē s3 aristoteles
 determinat de eo z thopicoz. ¶ 2° mō pōt sumi
 argumētū ab vno termino i āncedēte ad aliū i con-
 sequēte sibi pūatiue oppositiū. vt sortes est cecus
 ergo sortes nō ē vidēs. z locus pīrie p quē t3 tal^r
 cōia denoiat^r locus ab vno pūatiue oppositoz ad
 reliquū. Un ad arguēdū p locū a pūatiue opposi-
 tis ponunt^r due regule. Prima ē q ab affirmatione
 vni⁹ pūatiue oppositoz de aliquo subō ad nega-
 tiōē alteri⁹ vīr d eodē est bona cōia. z^a regula est
 a negatiōe vni⁹ pūatiue oppositoz de aliquo i bō
 ad affirmationē alteri⁹ de eodē posita cōstātia sibi
 susceptibilis p deteriorato tpe a natura ē bona cōia
 Ex quo segtur q arguēdo negatiue tres cōditio-
 nes regunt^r. Prima est q ponat^r cōstātia subī. Secū-
 da ē q illō subm sit susceptibile habit⁹. Tertia est
 q sit tps determinatū a nā. vt bene segtur iste ca-
 tulus ē noues diez z nō ē vidēs. ergo ē cecus. Ar-
 guit^r etiā vt dictū ē p hūc locus a plurib⁹ pūatiue
 oppositis i ātecedēte. p quo ponit^r tal^r regula. Si
 vnū extremū vni⁹ ppōnis pūatiue ē verificabile
 de vno extremo alteri⁹ ppositionis. etiā alterz p-
 uatiue oppositiū erit verificabile de altero extre-
 mo. vt bene seqt^r. vidēs ē sentiēs. ergo cec⁹ est sen-
 su vīsus pūat⁹. Et ad arguēdū p hūc regulā tres
 cōditōes regunt^r. Prima ē q pōatur cōstātia subī
 cōitis. z^a ē q nō arguatur i ppōnib⁹ d mā origen-
 ti. z^a ē q pūatio supioris bitus restringatur p ha-
 bitum inferioris pūationis. ideo bec cōia non est bo-
 na. oē tāgibile ē sēibile. g^o oē itangibile ē isēibile

De locis dialecticis

sz dz sic argui. oē tāgibile est sēstibile. q̄ oē intāgibile ē isensibile sensu tact. **O**bseruādū etiā q̄ vbi p eodē tpe p̄cise teneat in ācedēte z cōsequente:

Secundo sciēdū est q̄ bicōntr auctor dēfīat de loco a dīctorijs. ratio ne cui? dīctionē p̄mo sic dīfīnit. Cōtradictio est oppositio cui? fm se nō est dare mediū. Et hoc itel ligēdū est tā de medio p abnegatiōez q̄ de medio p p̄cipatiōē. z rō est q̄ dīctio est repugnātia dīctorioz. sz in dīctorijs vnum ē ens z alterz non ens simplr. sz inter ēs z nō ens nō pōt dari mediū ergo rē. **S**z aduertēdū ē q̄ duplex ē dīctio. q̄ dā ppōnū de qua satis vīsum est i p̄mo tractatu. Alia est dīctio terminoz de qua satis vīst est in p̄p̄dicatiōē ut sedet z non sedet. z fm vtrāq̄ dīctionē pōt sumi loc⁹ dialectic⁹. sz i dīctione p̄positionū oz arguere respectu istoz p̄dicatozū vep z falsū. In alia autē oz arguere ab affirmatiōe vni? dīctorioz ad negatiōē alterius de aliq̄ subo z cō. Loc⁹ autē a dīctorijs est bitudo vnius dīctorioz ad reliquū. z tenet affirmatiue z negatiue ponēdo dīctoriū a p̄e p̄dicati z non a p̄e subī. Et ad arguēdū affirmatiue ponitur tal regu la. ab affirmatiōe vni? dīctorie oppositoz d ali quo subo ad negatiōē alterius de eodē est bona cōia. vt bene segtur. fortes ē alb⁹. ergo fortes nō ē nō alb⁹. Addūt tñ aliq̄ adhuc duas cōditiōes ad h q̄ debite arguat p̄hac regulā. p̄ma ē q̄ alteruz extremoz ppōnis nō sit termin⁹ obliqu⁹. nō enīz segtur. fortis ē asin⁹. ergo fortis nō ē nō asin⁹. z⁹ ē q̄ arguat i ppōnib⁹ d p̄nti. defectu cui? nō segtur fortis fuit albus. ergo fortis nō fuit nō alb⁹. possz tñ dici q̄ in omnibus tam de p̄nti q̄ de alijs teni poribus arguēdo p p̄dicatā regulā ē bona cōia. dū tñ termini dīctorijs sint totalia p̄dicata. z q̄ co pula teneat eodē modo in vna licet in alia.

Tertio sciēdū ē q̄ ad arguēdū p̄hic locuz negatiue ponit tal regu la. A negatiōe vni? dīctorioz de aliquo s̄iecto ad affirmatiōē alterius de eodē ē bona cōia. vt bñ seq̄. fortes nō ē albus. ergo fortes ē nō alb⁹. Et hec regu la tñ vtr si termini dīctorijs sint totalia p̄dicata sic q̄ negatiō faciēs terminū īfinitū addatur toti ex tremo z nō solū vni parti īpius extremi. Et hec re gula datur de dīctorijs terminoz. Et ponit hec maxima de ip̄is. De quolz vīficat alt rū dīctorio rū z de nullo ābo sit. vel sic. de quocūq̄ affirmat vñ dīctorioz d eodē remouet z reliquū. **D**e dīctorijs aut ppōnū ponūtū aliq̄ regule. **C**p̄ ē. a vīate vni? dīctoriaz ad falsitatē alterius z cō

ē bōa cōia. vt bñ seq̄. forte curre ē vep. q̄ forte nō currere ē falsū. **C**z⁹ regula ē. a necessitate vni? dīctorie ad possibilitatē alteri? ē bona cōia. Unde aduertēdū q̄ in istis oppositis duplex ē cōia. s. cō/ seq̄ntia cōrio z cōia in ip̄o. z vtrāq̄ iterū diuidit. q̄ qdā est cōrio terminoz. alia ē ppōnū. z s̄it qdā ē i ip̄o terminoz. alia ē in ip̄o ppōnū. Cōsequētia āt in i ip̄o terminoz ē q̄n in ante p̄dicatū d̄ de subiecto z in cōite op̄m p̄dicatū d̄ d̄ opposito sub iecti eodē ordine fuato incōite sicut in ante. vt vi sus ē s̄esus. ergo cecitas ē insensibilitas. Sz cōia cōria terminoz est in qua p̄dicatū d̄ de subie cto in ante z oppositum subiecti dicitur de oppo sito p̄dicatū in cōite. Sed cōia in ip̄o p̄positio num est illa in qua antecedens infert consequē. et oppositum antecedentis infert oppositum con sequentis. vt triplex ē multiplex. ergo subtriplex est submultiplex. Et cōia ecōtrario. ppōnum est i qua an̄s infert cōis z ordine trāsmutato i illa oppo sitū cōitis infert oppositū antecedentis. **E**t dīf ferunt due p̄me. s. cōie terminoz a cōsequētijs ppō num q̄ due p̄me sunt simplices. z sedē sunt cōposi te. Secō differunt ex alia pte q̄ cōitia in ip̄o tenet p̄ istā regulā. si oppositū in opposito. p̄positū i ppo sito. Sz cōia ecōtraria tenet p̄ hanc regulā cōiarū. In oi bona cōia ex opposito dīctorio cōitis infert oppositū antecedētis. **U**n ad hoc q̄ cōia in ip̄o valeat in cōtrarijs tres cōditiōes requirūtū. P̄ia ē q̄ arguat in p̄dicatis p se. iō non segtur. albus est dulce. ergo nigr⁹ est amaz. Secō cōditio ē q̄ arguatur h̄z idē gen⁹ oppōnis. iō non segtur. albus est coloratū. ergo nigrū est non coloratū. q̄ albus z nigrū opponūtū cōtrarie. z coloratū z non colora tuz contradictorie. Tertia ē q̄ ambo extrema vni us contrarietatis nō cōtineant sub extremo altī. ideo nō segtur p̄dīgalitas ē viciū. ergo liberalitas est virt⁹. Sz cōia in ip̄o non valet in dīctorijs nisi grā materie. q̄ non segtur. hō est animal. ergo nō homo ē non aīal. quia an̄s potest esse vep cōite ex n̄ te falso. sed bene valet in ēminis cōuertibilibus z hoc grā materie. vt hō est risibilis. ego non homo ē nō risibilis. Sz cōia ecōtrario īminozū z ppō num tenet in cōtradictorijs sed non tenet in con trarijs formaliter. p̄ma pars patet quia bene se quitur. homo est animal. ergo non homo est nō ani mal. nec in simili modo arguēdi est vabilis instan tia. Item patet p̄ illā regulā. Omnis illa cōsequen tia est bona ex qua ex opposito contradictorio cō sequentis infertur oppositum antecedentis. sz sic est in consequentia ecōtrario. Seruāda est tamē

Tractatus quintus

additio. s. q. arguatur fm q. valet duci. si p. trapo-
sitione. et nō alit. et hinc cōtra terminos. quare
nō segtur. nullus hō ē asinus. g. nullus asinus ē nō
bō. q. pma ē v. et z. falsa. et v. negatia nō ducit
titur p. pōnē. sed bñ p. ticularis. Secūda ps ps qz
solū valet in dñis que se hñt per modū totū p. t. i
tegral. vt bñ segtur. cacochemia est mala dñs p. o. et
ad itra et ad ex. g. cūchimi. ē bona dñs p. o. ad itra et
ad ex. Et dñs ab eu quod ē bonū et chimos humor
qñ bonus humor. Et cacochemia dñs a cacos qd ē
malū et chimos humor quasi malus humor. Sz cō
sequētia i ipso terminos valet i p. uatiue oppositis
et nō cōtra cōtra. et hoc aligb. additōib. obfuar. p. 4. ē
posita cōtra subiecti. et 4. est q. arguatur in p. dica-
tis per se. 3. est q. p. uatiue habitus supioris restri-
gatur per habitū inferioris p. uationis. Iō nō segt
vidēs ē scētens. ergo cecus ē insensibil. sed bñ seg-
tur. g. cecus ē insensibilis fm visū. Silt cōtra in ipso
p. pōnum tenet in p. uatiue oppositis vltima cōditi-
one obfuar. qz bene segt. si aliqd ē tāgibile illd est
sensibile. ergo si aliquid ē intāgibile illud ē insensibi-
le sēfū tactus. Sz cōtra cōtra nō valet i istis nisi gra-
materie. Valet ēt cōtra in ipso terminos in relatiue
oppositis quatuor additōib. obfuar. s. q. ponat
cōtra subiecti cōtra. et q. arguatur i p. dicatis p. se-
etiā q. abo extrema vni. p. pōnis nō cōtineant sub
vno mē bzo alterius. et ēt q. arguat in relatis sz ēē
et eodē mō dicatur de cōtra p. pōnum. Sz cōtra cōtra
trario tā ē mior q. p. pōnū n. v. i ipis nisi gra-
maie

Sed contra

monstrato boie dormiēte nō
segtur. iste hō ē et nō ē vidēs. ergo ē cec. et tñ argu-
itur per locū a p. uatiue oppositis. ergo talis loc.
nō valet. Et 2. arguitur sic. inter cē et nō ēē que sūt
dīctoria mediat relatio. s. dīctio. g. male dñs q. in-
ter dīctoria nō ē dare mediū. Et 3. arguit sic. cōtra
ē in plus q. añs. ergo oppositū cōsequētis est i p.
q. opp. añtis. et sic nō valet consequētia cōtrario
in cōtradictōis. Et 4. arguitur sic. sicut affirma-
tio est cā affirmatiōis. ita negatio est cā negatiō-
nis. ex p. posterior. ergo si antecēdēs affirmatiū
inferat consequēs affirmatiū ita ēt cōtradictōis
cōtra. g. cōtra in ipso valet in cōtradictōis.

Ad rationes

Ad p. m. dicitur q. vidēs
accipitur dupliciter. vno.
vt dicit habitum videndi. et sic cōtra illa est bona. sz
añs est falsū sicut et cōtra. Alio mō accipitur vt dic-
actū videndi. et sic cōtra non valet nec arguitur p. lo-
cū a p. uatiue oppositis. qz vidēs hoc mō acceptus
nō opponitur ceco. Ultra posset dici q. illa cōtra nō

tenet eo q. hō nō ē susceptibilis visus. p. tpe q. doc-
mit. Ad secūdā dñs q. q. uis inter cōtradictoria
mediat relatio que ē respectiū nō tamē inf. ipsa
mediat ens absolutum neqz per abnegationē ne-
qz per p. ticipationē. Ultra posset dici q. talis rela-
tio est ens rationis. et intelligitur in diffinitione dī-
ctionis q. nō sit dare mediū quod sit ens reale.
Ad tertiam dñs negādo cōtra. qz ex quo cōtra ē
cōtra añte suū dīctoriū est min. cōtra q. dīctoriū
añtis. qz de paucioribus dñs. Ad quartā neget
consequentia. qz illa auctas solum itelligū d. cōtra
nis conuertibilibus.

Sunt autem alia opposita que dicun-
tur disparata que non sunt opposita
secundum aliquod genus predictę op-
positionis. sed sunt diuerfa. vt homo
et asinus. Et a talibus sumitur sic ar-
gumentum. sortes est homo. ergo non
ē asinus. maxima. De quocūqz dicit
vnū disparatorū abstractiue ab illo co-
dem remouet et reliquū. Dñs notanter
abstractiue. quia si concretine sumere-
tur tunc non sequeretur. quia non seg-
tur. hoc est album. ergo non est quan-
tum. sed bene sequitur. hoc est albedo.
ergo non est quantitas. Maius vt hic
sumitur est quod supraponitur alicui
in potentia et virtute. minus est quod
ei supponitur. Locus a maiori est ha-
bitudo ipsius maioris ad minus. et est
semp destructiuus. vt rex non pōt ex-
pugnare castrū. ergo nec miles. maxi-
ma. Si id quod magis videt ēē nō in-
est. nec id quod min. videt ēē se ierit.
Locus a minori est habitudo minoris
ad maius. et ē semp p. structiuus. vt mi-
les potest expugnare castrum. ergo et
rex. maxima. Si illud quod minus vi-
detur ēē se ierit. et id quod magis vi-
detur ēē se ierit. Similitudo est rerū
differētium eadez qualitas. Locus a
simili ē habitudo vni. p. siliz ad reliquū

De locis dialecticis

Et tenet pstructiue et destructiue. Cōstructiue sic. sicut risibile inest homini. ita hinnibile inest equo. s3 risibile inest homini vt propriū. ergo hinnibile inest equo vt proprium. **Maxima.** De filiis idem est iudiciū. Destructiue sic. sicut risibile inest homini ita hinnibile inest equo. sed risibile nō inest homini vt genus. ergo nec hinnibile inest equo vt genus. **Maxima.** De similibus idē est iudiciū.

Circa hūc textū notandū est pmo qd hic cōter auctor determinat de locis disparatis dicēs qd disparata dñr illa que adiucē aliquo mō opponunt non aliqua oppōne pdictaz. Illa enī dñr dispersa qd de se iuicē pdicari non pnt et sūt duplicia. qd qdā sunt substantia. vt bō et equ⁹. Alia sunt accidentalia. vt albedo nigredo. **C** Loc⁹ a disparatis ē habitudo vnius disparatoz ad reliquū et t3 affirmatiue tantū. Et ad arguēdū pbūc locū ponunt aliquę regule. Prima ē qd i disparatis subalibus tā abstractis q3 concretis ab affirmatione vni⁹ aliquo subiecto ad negatōez alteri⁹ de eodē est bona cōia. Illa. n. dñr dispersa que sūt diuersa gnā vel diuersis generibus. vt sicut subā q̄litas q̄litas vel diuersę aut i diuersis gnibus. Ex quib⁹ segtur pmo qd arguendo in tminis disparatis accidentalib⁹ i concreto sumptis nō tenet cōia per hunc locū. vt non segtur. albi⁹ ē dulce. ergo albi⁹ nō ē amarus. **C** 2⁹ segtur qd valet cōia per hunc locū arguēdo negatiue. q3 non segit. brunellus nō ē bō. ergo brunellus ē asinus. **C** Tercio segtur qd arguēdo pbūc locū disparata debēt poni a pte pdicati nisi predicatū qd pdicaretur de ipis eēt tmin⁹ singularis. **C** Unde loc⁹ a disparatis h3 reduci ad locum a contrariis. tñ dispersa differunt ab ipis contrariis in hoc qd ipā dispersa nunq3 possūt pdicari de eodē subo successiue. oueniunt tñ i hoc qd sicut contraria nō pdicant de eodem sil⁹ et semel sic nec dispersa. **C** Segit qto qd in locis a disparatis in tminis accidentalibus i abstracto sūptis ab affirmatione vni⁹ de aliquo subo ad negatōez alii⁹ de eodē valet cōia. vt bñ segit. bō ē albedo. q̄ non ē nigredo.

Secundo Sciendū ē qd hic cōter auctor de terminat de loco a maiori et ē a minori pmo sic diffiniēs mai⁹. Mai⁹ ē qd superponit alteri i potētia et virtute. vt rex supponitur militi. Min⁹ vero ē qd supponit alteri i potētiā

virtute. vt miles supponit regi. Mai⁹ aut⁹ et min⁹ accipiunt qdrupl⁹. Primo mō aliqd dñr maius aut minus fm quantitātē. vt centū libe sunt maioris q̄litas q3 decēz. Secdo mō dñr maius qd h3 fieri difficilius. vt debellare ciuitatē ē magis q3 debellare castrū. Tercio accipit mai⁹ p illo quod excedit alteri i potētia vel virtute. et min⁹ p eo quod excedit ab altro. Et hoc dupl⁹. Uno mō accipit mai⁹ pprie p eo quod supraponit alteri vt rex quantū ad aliqd supponitur militi et ecōtra de minori. Alio modo dñr maius qd excedit alteri i potētia vt virtute q̄tū ad verificationē locutōis eo qd ipm magis vñ inesse q3 aliud. et ecōtra accipit min⁹. Et h3 bunc modū gnāliter illud ē mai⁹ quod facili⁹ inest. illud vero min⁹ qd difficili⁹. Et hoc mō accipiēdo mai⁹ et min⁹ intelliguntur maxime posite in textu. Unde loc⁹ a maiori ē bitudo maioris ad min⁹. Et t3 negatiue tñ. vt bñ segtur rex non pōt debellare castrū ergo nec miles. **Maxima.** Si illd qd magis videtur esse non inest nec illud qd minus. **C** Et ad arguēdū pbūc locū ponunt due regule. Prima ē: a non iesse maioris ad non inesse minoris est bona cōia. vt bene segtur. rex non pōt debellare castrū. ergo nec miles pēdēdo mai⁹ et min⁹ a pte subiecti. S3 a non iesse minoris ad nō inesse maioris valet cōia. si maius et minus ponant a pte predicati. vt bene segtur. rex non pōt debellare castrum. ergo nec ciuitatē. **C** Secda est qd iesse minoris ad iesse maioris subiecti dñr mai⁹ et min⁹ est bona cōia. vt bene segtur. miles pōt debellare castrū. ergo rex. **C** Ex quo segtur qd arguēdo a maiori ad minus accipiēdo mai⁹ et min⁹ pmo aut secdo mō arguēdū est ecōtrario eo qd illud qd est maius fm aliquem illoz modoz est min⁹ s3 quartū et min⁹ videtur inesse. Et ecōtra illud qd est min⁹ s3 aliqd illoz modoz maius videtur iesse. **C** Secdo segit qd fm hunc modum tripl⁹ potest argui. Uno mō comparando vni⁹ pdicatū p libus subiectis. Alio modo comparando predicata plura vni subiecto. Tercio modo comparando plā pdicata plib⁹ subis. Et poss3 argui s3 hūc 2⁹ mōz a maiori ad min⁹ p qd ponit due regle p⁹ ab affirmatōe alie⁹ dñr minori i po⁹ ad affirmatōez eiusdē dñr maiori ē bōa cōia. vt bñ segit. miles pōt debellare castrū. q̄ rex. 2⁹ ē. a negatōe alie⁹ dñr maiori i potentia ad negationē eiusdē dñr minori ē bona cō sequentia. vt bene sequitur. rex nō potest debellare ciuitatē. ergo nec miles. Et semp⁹ d3 argui quo ad proprietates i qd mai⁹ excedit min⁹. S3 loc⁹ a maiori ad mai⁹ ē bitudo ipi⁹ minoris ad mai⁹. et t3 constructiue si arguat rspecū illi⁹ i qd mai⁹ excedit min⁹ vt be-

Tractatus quintus

ne sequitur. miles potest debellare civitates. ergo rex.
Maxima. Si illud quod minus videtur esse igitur illud quod
magis. Et per hanc regulam confirmatur aliqui logici hanc re-
gulam. Ad ipsam sequitur quodlibet. et sic habet. Necessa-
rium sequitur ad quodlibet. eo quod minus videtur quod ipse sit
verum quod quodcunque aliud. Iam si ipse sit verum quodlibet
erit verum. sic magis videtur quod necessarium sit verum quod
cunque aliud. Iam si quodcunque aliud sit verum necesse erit verum.

Tertio Sciendum est quod similitudo est res ordinum
eadem quantitas et non sufficit ad similitudi-
nem identitatis in genere. quod si sic albus et niger eadem similitudo
cum conveniant in eadem qualitate generica. nec requiritur quod
sit eadem quantitas in numero quod accens variatur secundum va-
riationem sui subiecti. ita quod est aliud accens numera-
liter in uno supposito et aliud in alio. sed requiritur eadem
qualitas in specie. Et isto modo duo alba dicerentur similia
Et non capitur hic similitudo proprie putatur capitur in pro-
cedimento quantitatibus. sed capitur generaliter per similitudinem seu
convenientiam tantum essentiali quam accidentaliter. Et intelligitur sic
diffusio precedens. Similitudo est rerum differentium eadem quan-
titas. id est similitudo est relatio que habet per fundamentum
et terminum quantitates numero differentes. Unde
locus a simili est habitudo unius similitudinis ad reliquum. et
tenet constructivum et destructivum. constructivum sic. sicut
animal igitur homini ita igitur equo. sed animal inest
homini ut generi. ergo animal igitur equo ut generi. Maxima.
De similibus simile est iudicium. Destructivum sic. sortes
non est binibilis. ergo plato non est binibilis. Maxima.
Quicquid remouetur a reliquo. Unde secundum quod vult Aristoteles
similitudo in proposito nihil aliud est quam equalis
apparere siue similis quia unum predicatum igitur alicui sub-
iecto est apparere quod aliud igitur alicui subiecto sicut illa
duo predicata risibile et binibile respectu hominis et equi
Et ita patet quod similitudo in proposito nihil aliud est quam
predicatum quo equaliter siue similiter videtur igitur suo sub-
iecto sicut alterum videtur inesse suo subiecto.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic.
Opposita opponuntur aliqui ge-
nere oppositis sed dispersa sunt opposita. ergo oppo-
nuntur aliqui genere oppositis. Secundo arguitur sic. Non
sequitur deus non potest peccare. ergo sortes non potest
peccare. et tamen arguitur per locum a maiori ad minus
negativum. ergo sequitur quod talis locus non valet. Tercio
arguitur sic. Non sequitur. sortes potest portare decem li-
bras. ergo potest portare centum. et tamen arguitur per
locum a minori ad maius affirmativum. ergo talis conclusio
non valet. Quarto arguitur sic. Non sequitur rex
non potest bibere potum vini. ergo nec miles. et tamen
arguitur per locum a maiori ad minus negativum. er-

go talis conclusio non valet. Quinto sic arguitur.
Non sequitur. sicut oculus igitur corpori ita intellexit alicui.
sed oculus igitur corpori ut pars integralis. ergo etiam intel-
lectus inest anime ut pars integralis.

Ad rationes Ad primam dicitur quod quavis oia
opposita opponantur formaliter
aliquo genere oppositis non tamen ea quod opposita sunt etua-
liter cuiusmodi sunt dispersa. Ad secundam dicitur quod ibi
non arguitur a maiori ad minus. quod maius puta deus
non excedit minus puta homines in illa proprietate quod est
non peccare. nec quod ad verificationem locutio-
nis. quod suum oppositum. sed peccare nullo modo potest con-
venire deo. Ad tertiam dicitur quod ibi non arguitur a mi-
nori ad maius sed verificationem locutionis. sed arguitur
a maiore secundum quantitatem ad minus affirmativum. quod por-
tare decem libras magis videtur credere alicui quam por-
tare centum. Ad quartam dicitur quod ibi non arguitur a ma-
iori ad minus quo ad proprietates in genere maius ex-
cedit minus. Ad quintam dicitur quod ibi non arguitur ea parte quod sunt
similia sed ea parte qua sunt distincta. intellexit enim oculus
convenit in hoc quod uterque est pars. sed differunt. quod oculus est
pars integralis corporis. intellexit vero pars partialis anime.

Proportio est rerum differentium eadem habi-
tudo. Locus a proportionem est habitu-
do unius proportionabilium ad reliquum. ut
sicut se habet rector navis ad naves: ita se
habet rector scholarium ad scholas. sed in na-
vi regenda eligendus est rector non sorte:
sed arte. et in scholis regendis eligendus est
rector non sorte: sed arte. Maxima. Be-
proportionabilibus idem est iudicium. Dif-
fert autem iste locus a loco a simili. quod in loco
a simili sumitur comparatio secundum similitudinem
inherentem. ut sicut risibile inest homini:
ita binibile inest equo. In loco autem a pro-
portionem non attenditur similitudo inherens:
sed comparatio habitudinis. ut sicut se habet
rector navis ad navem: ita se habet rector
scholarium ad scholas. Transumptio est
duplex. Quedam enim est quando dictio vel
oratio unius significans transumptum ad signi-
ficandum aliud proprie similitudinem aliquam in
eis repertam. ut hec dictio ridere tran-
sumitur ad significandum florere cum

De locis dialecticis

dicatur. prout ridet. Si oratio transsumit cum dicitur arat. i. opera perditur sicut solet dici cum quis in vanum laborat. Et hec transumptio pertinet ad sophisticium. Alia est quam nomen magis notum sumitur per nomen minus noto. ut si debeat per bari quod philosophus non invidet et fiat transumptio ad hoc nomen sapiens. et ista transumptio pertinet ad dialecticum. locum a transumptione est habitudo transumptionis ad transumptum. ut sapiens non invidet. quod philosophus non invidet. *Axioma.* quicquid alicui convenit sub nomine magis noto eadem convenit sub nomine minus noto. Differt autem iste locus a loco a nominis interpretatione accipit diffinitio siue expositio nominis. ut si exponatur hoc nomen philosophus per hoc quod est amator sapientie. In loco autem a transumptione non accipitur expositio siue descriptio nominis. sed per unum nomen minus noto accipit aliud nomen magis notum per quod facilius potest probari propositum. Auctoritas ut hic sumitur est indicium sapientis in sua scia. *Ubi* iste locus solet denotari a rei iudicio. locus ab auctoritate est habitudo auctoritatis ad illud quod per eas probatur. et tenet constructio solam. ut astro nomen dicitur celum circumvolubile. *Axioma.* unicuique ex parte in sua scia credendum est. *Circa* hunc textum notandum est per quod noster auctor dicitur minatur de loco a proportionem ipsam sic diffinitis. Proportio est ratio omnium eadem vel similis habitudo. In qua diffinitione ponitur habitudo loco generis. et ponitur similis siue eadem. quod omnis proportio seu proportionabilitas est similitudo per totum omnium. *Ubi* locus a proportionem est habitudo unius proportionis ad aliam. proportionem sibi similem et magis per se dicere locus a proportionabilitate quam a proportionem. Ex quo sequitur quod in tali loco debet esse quatuor terminum quod duo operantur ex una parte et alij duo ex alia parte. Et significatur in maiore quod talis est habitudo primi ad secundum quod quatuor est tertius ad quartum. Locum autem a pro-

portionem tenet affirmatiue et negatiue arguendo secundum illud secundum quod est proportio siue similitudo. Et tunc iste locus magis proprie in terminis significatur. b. excellens id ad arguendum in illis ponuntur due regule. *Cum* prima est quando sunt aliqua que proportionantur sic ad invicem quod primum excedit secundum. tunc quanto primum excedit secundum tanto tertium excedit quartum. ut sicut se habet sex ad tria ita se habet novem ad sex. sed sex excedit tria in tribus. ergo novem excedit sex in tribus. *Cum* secunda regula est si aliqua proportionantur ad invicem et primum non excedat secundum in proportionem data. nec tertium in eadem proportionem quantum excedet. ut sicut se habet duodecim ad sex ita octo ad quatuor. sed duodecim non excedit sex in proportionem tripla. ergo octo non excedit quatuor in proportionem tripla. Et debet iste regule intelligi de excessu eiusdem proportionis et non eiusdem quantitatibus. *Ubi* proportio ab euclide de quanto libro sic diffinitur. Proportio est duarum quantitatibus sint eiusdem generis alteri ad alteram certa habitudo. Et ponitur duarum quantitatibus. quod proportio per se reperitur inter quantitates cum non sit nisi quodam habitudine secundum quam unum de altero magis vel minus est. et ita triplex est proportio. Quedam est maioritatis sic proportio stupidi ad dimidium. Alia est proportio minoritatis sicut dimidium ad duplum. Alia est equalitatis sic est proportio dupli ad duplum. Et non solum reperitur proportio in quantitatibus sed et in poderibus. poteribus et sonis. Quod in sonis satis patet in musica. et quod in poteribus clarum est in philosophia naturali. et quod in poderibus sit proportio patet in libro de poderibus. *Cum* postremo ponitur eiusdem generis quod linea est proportionalis alteri linee. et una superficies alteri superficie. Sed proportionalitas est similitudo unius proportionis ad aliam. Et locus qui vocatur a transmutata proportionem fundatur in loco. eo quod ad hoc quod arguatur a transmutata proportionem eo quod nomen sit simile alicui loci a proportionem. et deinde eo quod appareat primum ad tertium et secundum ad quartum. ut sic arguendo sicut se habet sex ad tria ita quatuor ad duo. quod per locum a transmutata proportionem sicut se habet sex ad quatuor ita se habet tria ad duo. sed sex excedit quatuor in tertia parte. quod tria excedit duo in tertia parte. Et iste locus proprie tenet in terminis importantibus quantitates. *Ubi* locus a simili et a proportionem differunt sicut superius et inferius. quod omnis locus a proportionem est locus superius ex habitudine similitudinis unius proportionis ad aliam. et sic quilibet talis locus sumitur a similitudine et hoc videtur esse de intentione aristotelem. qui in 2. thopicorum non consideravit locum a proportionem eo quod reputavit ipsum contineri sub loco a simili de quo determinat. Et quis auctor ponat. ostendat iter locum a simili et a proportionem penes hoc quod locus sumitur a simili et a proportionem et locus a proportionem sumitur penes

Tractatus quintus

sit se b. e sic q arguētes p locū a sili debētyi ista
lor^a sic se b3 risibile ad hoies z hinnibile ad equū.
z āguēdo p locū a proportōe debētyi ista forma
sicut se hnt zc. tñ bec dñā n tollit quin loc^a a ppor
tione contineatur sub loco a simili.

Secundo sciēdū ē q nñr auctor dēminat
de loco a trāsuprōe p distiguen
do duplicē trāsuprōez q distinctio p3 in textu. Et
dñ q a p mō trāsuprōis nō sumit loc^a dyaletic^a s3
a z q tñ aliqui dicūt opp^m. iō p cōcordia ponunt
due cōclusiōes. C p^a ē. si p dīcatū trāsuprū dictū d
aliquo subo attribuit illi subo tāq ppe dictū d eo
tūc a tali trāsuprōe nō sumitur loc^a dyaletic^a sed
sophistic^a. p3. q2 fm talē modū sūt palogismi in
z modo fallacie eguocatōis. sicut facile ē videre
p exēplū. C z^a cōclusio. si p dīcatū trāsuprū dēmi
de aliquo attribuat ei tanq trāsuprūe dictū d eo.
tūc a tali trāsuprōe sumit loc^a dyaletic^a. p3. q2 f3
aristo. rethorica z poetria sūt partes dyalettice. iō
p rethorice habet q bec propositio rethorica ē af
secutia dyalettice. i. imitativa. Et ille mod^a arguē
di est maxime vñtatus apud rethores z poetas vt
dicēdo de aliquo rapace q est lupus. Un locus a
trāsuprōe ē bitudo nois magis noti ad nomē mi
nus notū. Et z affirmatiue z negatiue subijciēdo
z p dīcando. vt sapiens currit. ergo pbs. Maxia.
Quicqd conuenit alicui sub noie magis noto cō
uenit ei sub noie minus noto. C Sed dubiū est.
vt p loc^a a trāsuprōe sit locus intrinsecus vel extri
sec^a. Ad dubiū ridetur ponēdo duas ppōnes. p^a
est q loc^a a trāsuprōe p mō dicta est locus extrin
secus. p3. quia termin^a iserēs nō uenit terminō il
lato fm aliqūe modū cēndi in. vt p3 sic arguēdo.
iste ē pbs ad modū vñi. ergo d3 vocari vñus. z^a
ppositio. loc^a a trāsuprōe z mō dicta ē intrinsec^a
p3 q2 ille locus est intrinsecus cui^a terminus inse
rēs z termin^a illatus supponit p eodē. s3 sic est in
loco a trāsuprōe z mō dicta. q zc. Verbi gñā sic
arguēdo. sapiēs n iuidet. q pbs nō iuidet. Ibi pbs
z sapiēs supponit pro eodem.

Tertio sciēdū ē q hic nñr auctor dēterminat
d loco ab auctoritate dicēs. Au
ctoritas ē iudiciū sapiētis i sua scia expti. vt cum
astrologus iudicat solē eē maiorēz tota terra. illa
ppō sic dicta ab astrologo vel iudicata dñ eē ei^a
auctoritas. Auctoritas enī accipit^a duplī. Uno. p
excellētia vel eminētia dicētis. vt cū dñ aliq3 pbs
fuit magne auctoritatis. Alio mō accipit^a p iudicio
alicuius sapiētis experti in aliqua scia de ptinen
tibus ad suam scientiam. z sic capitur auctoritas

ab auctore nostro z a boetio. nñ boeti^a talē locum
vocat a rei iudicio. Et tenet affirmatiue tñ. z hoc
duabus cōditionib^a obseruatis. Prima est q iu
dicans sit sapiens i illo in quo iudicat. Secda cōdi
tio ē q illud sit ad suam scientiā ptinēs. z q ipe sit
expertus in sua scia. z non tenet negatiue. q2 non
sequitur pbs non dēminat tps fuisse āte moui
vel e contra. ergo tps fuit. nō valet cñā. Et est lo
cus ab auctoritate habitudo auctoris ad auctori
tatem seu hñtis auctoritatem iudicādi ad suū di
ctum vel ad suam auctoritatē. ad istum locū redu
citur locus a cōi fama. z sit tale argumētū. cōis fa
ma dicit istuz eē latronem. ergo iste est latro. cñā
tenet per locum ab auctoritate. similr ad eum re
ducitur locus a iuramēto. vt sic arguendo. psona
pba z honesta iurat per fidē suā q plato d3 sibi. x.
francos. ergo ita est. z tenet per locum ab auctori
tate. Un f3 aristotelē z thopicoz pabile ē qd vñ
oib^a vt pbs^a vt sapiētib^a. z hoc vel oib^a sapiētibus
vel pbs^a vel maxime notis. C Un boeti^a dicit
istū locū eē inartificialē eo q ad ipm reducūt^a p
suasiones iartificiales. z idē boeti^a dicit de aliqb^a d
quib^a aristo. dēminat p rethorice sue. q sūt qrtuoz
.i. leges. testes. tortura z iuramētū. vt sic arguēdo
testes deponūt q iste cōmisit furtuz ergo ita ē. ibi ē
loc^a ab auctoritate. z tñ pole ē q testes nō sint sapi
entes. Silt si arguatur. sortes in torturis cōfessuf
ē se cōmisisse furtū. q ē fur. iste ē loc^a ab auctē z tñ n
o3 q ille q ē i torturis sit sapiēs. C Itē ali^a ē locus
ab auctē puta dīna seu auctē fac. z tal^a loc^a ē ifalli
bilis sicut de^a dixit antix p3 fore. ergo ātix p3 erit
C Ali^a est locus ab auctoritate hūana z tūc talis
ē sepe fallax z debilis. verū tñ ē pbabil^a. vt non se
gtur aristo. dīc mūdū eē ppetuū. q mūd^a ē ppetuus

Sed contra predicta arguitur. p sic. Nō
sequitur. sicut se b3 hō ad non
hoies ita aial ad non aial. ergo p locū a transmuta
ta pportione sicut se b3 hō ad aial ita nō hō. ad non
aial. sed omnis homo est aial. ergo oē non homo ē
non aial. C Secūdo arguitur sic. nō sequitur sor
tes ē homo. ergo sortes est humanitas. z tñ argui
tur p locū a trāsuprōe. q a hō z hūanitas idē signifi
cāt. C 3ª sic arguit^a. a trāsuprōe sumit^a loc^a sophistic^a
cus. ergo sequitur q nō sumitur loc^a dyaletticus.
C 4ª arguitur sic. bñ sequitur pbs dixit subaz nō
eē in subo. ergo substantia non ē in subiecto. z tamē
arguitur p locū ab auctoritate negatiue. ergo zc.

Ad rōnes Ad pñā dñ q vt dēmi ē supius
ille loc^a non valet. proprie nisi i
tñis iportantib^a qritatē i ali3 āt repiūt mille istārie

De locis dialecticis

¶ Ad secundā dī negādo om̄am ultimā qz hō z bu
manitas n̄ significāt eodē mō q̄uis significēt idēz
vt pz cuilibz itūcti. ¶ Ad tertiā dī q̄ duplex est
trāsumptio. qdā ē qū verbū pprie n̄ significat ali
quā rē. trā iūmī tñ ad significādū illā ppter simili
tudinē in ip̄is reptā. z a tali sumit loc⁹ sophisticus
Alia ē qū sumitur nomē magis notū p nomen mi
n⁹ notū q̄dē noia significant vnā z eandē rē. z a
tali sumitur loc⁹ dialētic⁹. ¶ Ad 4^{am} dī q̄ ibi n̄
arguit negatīe eo q̄ negatio n̄ pcedit h̄ vbu dicit.

Equit de locis medijs. quid
aut sit loc⁹ medius dictū ē pri⁹

Locoz medioz aliū a p̄iuga
tis. ali⁹ a casibus. z aliū a diuisiōe. cō
iugata z casus differūt sic. qz vniūctū
siue p̄iūctū siue abstractū quod idē
ē: dī cōiugatū euz suo denominatiuo. vt
iusticia z iustū. albedo z albū. Casus
aut dicunt ea q̄ cadūt a p̄iūctiuali vt ius
tū z iuste a iusticia. z dīam hanc as
signat aristoteles ī secūdo thopicoz
Locus a p̄iugatis ē habitudo vni⁹ con
iugatoz ad reliquū. vt iusticia ē bona
ergo iustū ē bonū. Maxia. Quicquid
p̄uenit vni cōiugatoz p̄uenit z reliquo
Et si vniū p̄iugatoz inē iest z reliquuz.
loc⁹ a casibus ē bitudo vnius casus ad
reliquū. vt iustū ē bonū. q̄ quod iuste fit
bene fit. Maxia. quod vni casui p̄uenit
cōuenit z reliquo. z ecōuerso sumit ar
gumētū a casibus z a p̄iugatis. Diuisiō
nū alia fit p negationē. vt fortes est hō
aut nō hō. s̄ nō ē non hō. q̄ ē hō. maxia.
si aliqua duo p̄diuidāt aliquod t̄ctū po
sito vno remouet reliquū. Alia at fit n̄
p negationē. z hec fit. sex modis. trib⁹
p se z tribus p accidens. p̄ia diuisiō p
se ē ḡnīs in spēs. vt aialū aliud hō ali
ud brutū. secūda ē toti⁹ integrali suas p
tes. vt domus alia ps ē p̄ies alia tectūz
alia fūdāmētū. tertia vero est vocis sig
nificatā vt canis ali⁹ latrabīl. ali⁹ p̄iscis

marin⁹. ali⁹ sydus celestē. diuisionū ve
ro p accidēs p̄ia ē subī in accidētia. vt
aialū aliud sanū aliud egrū. secūda dī
uisiō accidētis ī suba. vt sanoz aliud
brutū aliud hō. tertia ē accidētis ī acci
dētia. vt sanoz aliud calidū aliud frigi
dū. locus a diuisiōe ē bitudo vnius cō
diuidētū ad reliquū. vt si fortes ē aial
aut ē aial rōnale aut irrationale. s̄ nō ē
irrōnale. q̄ rōnale. maxia. posito vno
mēbroz diuidētū ī aliquo subo remo
uet reliquū. z filī ī q̄libz alia diuisione
Et hec de locis dicta sufficiant.

¶ Circa hūc textū notādū est p̄mo. q̄ postq̄ au
ctor d. terminauit de locis extrinsecis z de locis in
trinsecis hic n̄r auctor determinat de locis medijs
Et rō quare vltio determinat de ip̄is est ista. qz me
diū nō pōt cognosci sine cognitiōe extremoz. ideo
locus medi⁹ nō pōt cognosci sine cognitiōe intrin
seci z extrinseci. Tñ loc⁹ nō dī medi⁹ eo q̄ mediet in
ter locū intrinsecū z extrinsecū. sed dī medius eo q̄
termin⁹ iherēs p̄iūctū puenit cū terminio illato z p̄iū
differt. ¶ Quid aut sit loc⁹ medi⁹ vīdū ē pus. Et
diuiditur sic qz aliū ē a coniugatis. aliū a casib⁹
z aliū a diuisiōe. Unde coniugata sūt abstracta
z cōcreta que ideo dicūt cōiugata q̄si sub vno
iugo significationis posita. importāt enī z signifi
cāt eandē eētiā z cōueniūt in significato p̄iūcti
uali. qz abstractum significat formam s̄m se z sine
cadentia ad subm. concretum vō illā eandē rem
significat. sed hoc est cū cadētia z concretionē ad
subm. Ex quo sequit q̄ arguēdo p locū a cōiuga
tis nō dī argui respectu eiū idē p̄dicati ī respectu
diuersoz. Vñ locus a cōiugatis tenet affirmatiue
z negatiue dupliciter. s̄ arguēdo ab abstractis
ad concreta z ecōtra. Et maxia p quā arguitur
ab abstractis ē illa. Si abstractū dī abstracto z cō
cretū de cōcreto ¶ Arguēdo vō a cōcretis ē hec
Si cōcretū dī cōcreto z abstractū de abstracto. z
ad arguēdū affirmatiue p hūc locū ponūtur due
regule. Prima est. a predicationē abstracti de ab
stracto ad predicationē cōcreti dī cōcreto ī oibus
est bona om̄a vt bene sequit. Iusticia ē bona. q̄ ius
tus est bonus. Secunda regula. a p̄dicatiōe con
creti de concreto ad predicationē abstracti de
abstracto in non vltimate abstracto z ī non p̄edi

Tractatus quintus

catiōib⁹ p accidēs est bona cōia. vt bene seq^r. & tru
ofus ē bon⁹. g^o & tus ē bona. ¶ Ad arguēdū āt ne
gatiue ponūt^r oue regule. P^{ria} ē. a negatiōe ab
stracti de abstracto ad negatiōē cōcreti d^o cōcreto
nō valz cōia i p^{ri}catiōib⁹ cōntialib⁹ z in vlti^oate ab
stractis. s^z i alijs bñ valz. Exēplū p^{ri}mi. vt nō sequit^r
humanitas nō ē aīalitas. g^o hō nō ē aīal. Exēplum
scōi. vt bñ seq^r. albedo nō est color. g^o albū nō ē co
loratū. z¹ regula est. a negatiōe cōcreti d^o cōcreto ad
negatiōē abstracti d^o abstracto ē bona cōia. vt bñ
seq^r albū nō est coloratū. g^o albedo non est color.

Secundo sciēdū ē q^d casus dicūt^r adie
ctiuū noīs z aduerbiū ab eo d^o
scēdēs. vt iustū z iuste. malū z male. Et dicūt^r ca
sus a cado cadis nō q^d vñ cadit ab altero s^z q^d ā
bo cadūt^r ab vno tertio. s. ab abstracto. vt iust⁹ z iu
ste a iusticia. Et q^uis vñ iugatoz cadat ab al
tero. s. cōcretū ab abstracto. nō tñ dicūt^r casus q^d
ābo nō cadūt^r ab vno tertio. Un^o loc⁹ a casib⁹ tenet^r
affirmatiue z negatiue. affirmatiue sic. iustū est bo
nū. g^o q^d iuste fit bene fit. Maria. Si cōcretū d^o cō
creto. z aduerbiū d^o aduerbio. Negatiue sic. q^d est
iustū nō est viciōsū. g^o q^d iuste fit nō viciōse fit. ma
ria. Si cōcretū negē d^o cōcreto z aduerbiū de ad
uerbio. Et tenet^r iste loc⁹ solū arguēdo ibis q^d s^z or
dinata cōntial^r siue fm superi⁹ z inferi⁹. Et d^o hic
loc⁹ a casib⁹ q^d ponuntur plures casus in aīte. et
similiter dicendum est de loco a coniugatiōe.

Tertio sciēdū est q^d ad notificādū locū a di
uisione auctor ponit spēs diuisiōis
dicēs q^d diuisionē q^dā sit p negatiōē. vt aīalium
aliō bō aliō nō bō. Alia sit p affirmatiōē. vt aīaliū
aliō rōnale aliō irrōnale. Differūt aut^r diuisiones
tripl^r. p^{ri}mo q^d p^{ri}ma diuisiō. s. ea q^d sit p negatiōē
semp sit i duo mēbra tñ. alia s^z o aliqñ sit p duo et
aliqñ p plura. z² differūt q^d p^{ri}ma sit p imediata co
p sit p dīctoria inf q^d nō ē mediū. scdā s^z o nō sem
per sit inf imediata. z³ differūt q^d p^{ri}ma sit p opposi
ta formal^r. z⁴ s^z o aliqñ sit p opposita s^z uat^r tñ. s^z
diuisiō facta p affirmatiōē diuidit q^dā est p se
alia ē p accīs. Diuisiō p se est triplex. q^dā est gene
ris i spēs. vt aīaliū aliō bō aliō b^z utū. Alia ē toti⁹
integrat^r i suas ptes. vt dom⁹ diuidit^r i pietē tectū z
fūdamētū. z³ est vocis multiplicis i suas significa
tiones. i. i sua significata. vt canū ali⁹ latrabīl⁹ ali⁹
piscis marin⁹. ali⁹ sydu celeste. Sīl^r diuisiō p ac
cīs ē triplex. q^dā ē sōi accītia. Alia ē accītis i
suba. z alia ē accītis i accidētia. z d^o diuisiō pac/
cīs eo q^d diuisiū nō inē p se mēbris diuidētib⁹ sic
q^d illa mēbra sint cōntial^r ordiata sub diuisiō. sed

ipā accidūt diuisiō aut diuisiū eis accidit. aut tā di
uisiū q^d diuidētia ei accidit. Et q^uis fm nāz diui
sio subī nō causē p diuisionē accidētū tñ potē ē q^d
ad nos diuisionē fieri p accidētia. Un^o loc⁹ a diuisi
one tenet^r affirmatiue z negatiue. p quo ponit^r talis
regula. Ab affirmatiōe diuisiōis v^l diuisiū z vñ⁹
mēbroz diuidētū de aliq⁹ subo ad negatiōem
alteri⁹ d^o codē subo ē bona cōia. vt bene seq^rur. for
tes ē hō v^l nō hō. s^z ē hō. g^o nō ē nō hō. ¶ Ad argu
ēdū āt negatiue ponūt^r tres relē. p¹ ē. i diuisiō b⁹ da
tis p duo mēbra solū ab affirmatiōe dīsi v^l diuisiōis
z negatiōe vñus mēbroz diuidētū d^o aliq⁹ subo ad
affirmatiōē alteri⁹ d^o codē ē bona cōia. vt bene se
q^rur. fortes ē aīal z nō ē irrōat. g^o ē rōnat. z² rta. in
diuisiōib⁹ datis p plura mēbra duob⁹ ab affirma
tiōe diuisi v^l diuisiōis z negatiōe vñ⁹ mēbroz ad
affirmatiōē alteri⁹ nō valz cōia. vt nō seq^rur. for
tes ē colorat⁹ z nō ē niger. g^o ē alb⁹. z³ regula ē i ta
lib⁹ diuisiōib⁹ ab affirmatiōe diuisi v^l diuisiōis ad
negatiōēz oīuz mēbroz diuidētū d^o aliq⁹ subo exce
pto vno ad affirmatiōēz illi⁹ d^o codē ē bōa cōia. vt
bene sequitur. fortes est coloratus z nō ē niger ne
q^d medio colore coloratus. ergo est alb⁹.

Sed contra p^{ri}dicta arguit^r p sic. nō sequi
tur bō ē aīal. g^o bñanitas est
aīalitas. z tñ arguit^r p locuz a iugatis. g^o z¹.
arguit^r sic. abstractū ē cā formal^r cōcreti. g^o arguen
do ab abstracto ad cōcretū ē loc⁹ a cā formal^r. C²
sic arguit^r. nō seq^r. iust⁹ ē libera⁹. g^o q^d iuste fit libe
rat^r sit. z tñ arguit^r p locū a casib⁹. g^o tal⁹ loc⁹ nō va
lz. C⁴ arguit^r sic. mēbra diuidētia s^z disparata. s^z
a disparatis nō sumitur locus medi⁹. ergo locus a
diuisione. non est medius.

Ad rationes ad p^{ri}mā d^o q^d vt d^o ē p^{ri}ma
loc⁹ a iugatis nō t^z arguen
do a cōcretis ad abstracta vltia abstractiōe nec i p
dicatōib⁹ accidētialib⁹. s^z solū t^z a cōcret⁹ ad abstra
cta a sbo. Ad z¹ d^o q^d non arguit^r ab vno abstra
cto ad vñū cōcretū. s^z arguit^r p locum a cā formal^r
vt dicēdo albū ē. g^o albedo ē. s^z arguēdo a duob⁹
abstractis ad duo cōcreta v^l cō sumit^r loc⁹ a iuga
tis. Ad z² d^o q^d iustū z libera⁹ nō s^z i cōordinata cōn
tiat^r. loc⁹ āt a casib⁹ vt dictū ē solū t^z ibis q^d cōn
tiat^r s^z ordiant^r. Ad z³ d^o q^d si cōsiderēt^r dispata s^z
suas p^{ri}as rōnes sic ab ipis sumit^r loc⁹ extrinsec⁹. s^z
s^z o cōsiderēt^r quātū p^{ri} oueniūt. s^z i diuisiō z in quā
tū p^{ri} differūt. s^z s^z suas rōnes p^{ri}as sic ab ipis su
mit^r loc⁹ medi⁹. z ita i b⁹ loco sēp in āccedēte ponit^r
diuisiū v^l diuisiō cū vno mēbroz diuidētū. Et h⁹ d^o.
locis dialecticis dēā sufficiāt. z per cōis d^o abstractatu

De fallacijs

Incipit sextus tractatus de fallacijs.

Sillogismorum alius demonstratiuus. alius dialecticus. alius sophisticus sine litigiosus. Sillogismus demonstratiuus est qui ex primis veris et immediate datis est sillogizatus. aut ex talibus quae per aliquam primam et vera principium suae cognitionis sumpserunt. Dialecticus est qui ex probabilibus est sillogizatus. Sophisticus ut diffinitur ab Aristotele in elencis est qui apparet esse sillogismus et non est. Aut qui est sillogismus sed non est conueniens rei.

¶ Ille est sextus tractatus simulque magistri Petri Hispani qui postquam determinauit de sillo dialectico consequenter determinat de sillo sophistico. Ratio ordinis est quod sillogismus dialecticus est vere sillogismus et habet fieri ex vere probabilibus. Sillogismus vero sophisticus est sillogismus appens solum aut sit ex probabilibus appenter. scilicet vere probabile praecedat id quod est probabile appenter solum. ergo sillogismus dialecticus praecedat sillogismus sophisticum. Ex quo sequitur quod sillogismus sophisticus est subiectum tractatus ut iseri probabit. et quoniam ille tractatus vocatur tractatus de fallacijs non in id quod fallacia est subiectum eius sed eo quod fallacia est principium affirmatiuum sillogismi sophistici. sicut enim locus dialecticus est principium affirmatiuum argumenti dialectici. sic fallacia est principium affirmatiuum sillogismi sophistici. Sed dubitaret aliquis utrum notitia sophistica sit ars. et si sit ars utrum sit bona. et ut sit. et utrum sit specialis vel generalis. ¶ Ad primam partem respondetur per distinctionem eo quod notitia sophistica potest capere dupliciter. Uno modo per habitum conclusionis argumentationis sophistice acquisito per tale argumentationem propter imperitiam soluendi eam. per quem habitum adheremus tali conclusioni. isto modo notitia sophistica non est ars neque aliquis habitus intellectualium enumeratorum ab Aristotele. sexto ethicorum. Sed est habitus erroneus alicui talium habituum contrarius. Secundo potest capi notitia sophistica per quodam habitum per quem scimus subtiliter proponere argumentationes sophisticas. et per quem etiam ex ipsis oppositis facit et subtiliter dissoluimus quicquid habet de sillo sophistico et eius potentia. et sic notitia sophistica est ars seu notitia intellectualis et ita capitur in presenti tractatu. ¶ Ad secundam partem dubij respondetur quod ars sophistica secundum se est bona eo modo

quo dictum est immediate. tamen potest applicari ad malum finem. scilicet hoc ex malicia hominis eam. sicut scia de cretorum est bona secundum se et tamen quandoque a malis iuristis ad malum finem applicatur. Ultra dicitur quod ars sophistica est valde utilis tam sapientibus quam ignorantibus. sapientibus quidem ne argumentationibus sophisticis inuoluntaria via veritatis cogantur discedere. quod ut ait aristoteles tam sapientes quam ignorantes per istam artem a sophistis redarguuntur. Utilis est etiam ignorantibus gloriam ex sua disputatio de quodammodo. quod illi qui sunt experti in ista scia et in alijs scientijs sunt ignorantes per istam artem possunt appere sapientes in omni arte et scia. ¶ Ad tertiam partem dubij respondetur quod ars sophistica est generalis quoniam ad usum ut satis patet per aristoteles qui ait quod methaphysice dicentem quod methaphysica dialectica et sophistica sunt circa omnia. Sed sophistica docens proponere argumentationes sophisticas in alijs scientijs est specialis et non generalis.

Primo Sciendum est quod sillogismus in compositum diuiditur in sillogismus dialecticum demonstratiuum et sophisticum. et hoc facit auctor ut eliciat membra de quibus est ad propositum. Et etiam quod sillogismus sophisticus est quedam obliquitas et peruatio veri sillogismi. id conuenienter ponunt definitiones aliorum sillogismorum ut ex contrariis veniamus in cognitionem sillogismi sophistici. quod per uariationes cognoscitur per habitum. Et praedictae diuisionis sic habet sufficientiam. Quod omnis sillogismus sit in maiorem necessarium vel probabilem. si primus sit est sillogismus demonstratiuus. si secundus hoc est dupliciter. quod vel sit in maiorem necessarium et simpliciter probabilem. et sic est sillogismus dialecticus. vel appenter tantum et sic est sophisticus. Et haec diuisio quantum ad aliquam sui partem est generalis in suas species. Et quantum ad aliam est diuisio equoquoci in sua equocata. ut si videtur aial per rationale vel irrationale et aial pictum. Sillogismus enim dicitur yniuocum de sillo dicitur et dialectico et equoquoci de illo duobus et de sillo sophistico sillogismus. Sicut cui aial pictum non est aial nisi equoquoci. sic etiam sillogismus sophisticus peccat in forma non est sillogismus nisi equoquoci et secundum quod et de isto magis alias videbitur.

Secundo Sciendum est quod sillogismus demonstratiuus ex primis veris et immediatis sillogizatur aut ex talibus quae per aliquam primam et immediate datam principium suae cognitionis sumpserunt. In hac autem diffinitione subtiliter ligatur sillogismus loco generalis. Et dicitur ex primis veris ad excludendum sillogismus sophisticum peccantem in maiorem. Et residuum ponitur ad ostendam sillogismi dialectici et sophistici peccantis in forma. ¶ Et quod duplex est genus demonstratiois id ibi ponunt due particulae. Quedam enim est demonstratio propter quid quae est potissima. et illa procedit ex primis veris et immediatis. id est demonstrabilibus. id haec particula ponitur in praedicta

Tractatus sextus

diffōne. Dicunt autē pma vera que per seipā fide
barent. idest cognoscuntur cognitio significatiōi/
bus terminorum sicut sunt pncipia indēmōstra/
bilia. Alia vero est demonstratio non potissima.
que scilicet pcedit ex veris sed non ex pmissis et im/
mediatis. qz pcedit ex demōstrabilibz. et ex his qz
cognitio ab alijs pncipijs descendit. id ponit i diffi/
nitōe. aut ex talibus que per aliqua pma xā et im/
mediata pncipiū sue cognitōis supserūt. Sz sils
dyaleticus est qui ex pbabilibz est sillogizatus. per h
qz dī ex pbabilibz excluditur sils sophisticus et de/
mōstratiu. sophisticus qdē peccās i mā pēt excludi
p genus diffinitū. Per hoc at qz dī sillogizat ex/
cludit sillogismū peccās i forma. Et qz in diffinitio/
ne sils dyaletici dī qz pcedit ex pbabilibz. ideo
rōe dī diffinitur pbabile. Et ē illud qd vī oibus vī
pibus vī maxime sapiētibz. Sils sophisticus est
qui est apparēs sils et nō exnō. In oīat sillo sophi/
stico ē duplex cā appētie et cā defect. et rōe pme
cāe dī apparens et rōe scde dī nō exnō. Et diffini/
tur sic ab aristo. sils sophisticus ē qz ex appētibz
sillogizat et ex pbabilibz aut ex appētibz ē appens
In q diffinitōe ponūtur tres pncule qz tāgūt tri/
plex sils sophisticus. i. peccās in forma et peccās i
mā et peccās in mā et forma sil. Un sils sophisticus
peccās in forma ē qui pcedit ex ababz pmissis ve/
ris sed idebite dispositis i mō et figura. vt cū argu/
ere i minore negatiua vel maiore pnculari i p¹ si¹
Sils xō peccās in mā ē qui pcedit ex pmissis fal/
sis dispositis i dōbita forma sillogismi Sz sils pec/
cās i mā et forma sil ē qui pcedit ex aliq pmissa fal/
sa vel ēt indebita forma sillogismi.

Tertio sciēdū est qz sils sophisticus ē subz b¹
scie. pbat. qz ei ueniūt dōitōnes
subi attributōis. g ē subm. anō p3 p qz de ipō sup/
ponitur quid ē et qz ē. et qz de ipō demōstrāt passi/
ones p qd qd ē ipius. Et g qz oīa cōsiderata in hac
scia hnt reductionē et attributionē ad ipm. et pōi
hac scia fieri talis demōstratio. oīs sils qui sillogi/
zat ex apparentibus aut ex probabilibus: vel ex
apparentibus est apparens ē gñatiū deceptōis.
sils sophisticus ē huiusmōi. g sils sophisticus ē gñati
uus deceptōis. Et si obicitur. sils sophisticus ē pna/
tio veri elenchi. sed eadē ē scia pnatōis et habitus
g segtur qz bec scia nō ē distincta a vero elēcho. et p
oīs male dictū ē qz sils sophisticus est hic subz et qz
de ipō ē scia. Ad obiectionē nōdetur qz sils so/
phisticus nō ē pura pnatō veri elenchi. sz ē aliquid
ens positūū quod nō ē tale quale appet. qz appet

ē dispositū in mō et i figura. et nō ē. et appet pbare
clutionē suā et nō ē pbās et sic ē aliqō positūū qz/
uis habeat puationē annexā. qz vniū dīūū icludit p/
uationē alterius. Ex quo p3 qz nō opponit xō elē/
cho pnatōis sz pot¹ dīe. Et si replicet sic. opposi/
tōz eadē ē disciplina. g sophistici et veri elēchi erit
eadē disciplina. Rndēi pcedēdo qz oppositōz ea/
dē ē scia cōis i tñ spālis. sic ergo tā dīo elēcho qz
de sillo sophistico ē logica. et tñ de ipis sūt scie spā/
les distictę que sūt partes logice. Sils at sophisti/
cus pōt capi duplr. Uno pme intentionālī. i. pro/
oīone sposita ex pmissis falsis aut aliqua earū vī
idebite dispositis in mō et in figura. et sic nō ē subm
b¹ scie cū sit qd cōplexū. Alio capitur secūde itētio/
nālī p intētiōne scda sūdata i bz cōpleto. et de ipō
denoiarie pducatur. et sic de ipō ē scia b¹ libri tanqz
de subō ppo et adequato. Et si arguatur. de subō
cuiuslibet scie dī supponi. scd ē et qz ē. Sz aristo:
p elēchoz pbat silm sophisticū ēē. g segtur qz sil/
logismus sophisticus nō ē subm b¹ tractat. Ad h rñ
detur vno sic qz nō o3 sp p supponere subm ēē sic
qz nullo mō pbetur ēē. pōt enī pbari ēē p aliq cō/
mūia qzuis nō posset subiectū ēē pbari p ppa pñ/
cipia illi scie cui ē subiectū. cū enī subiectū debe/
at ēē pncipiū in scia nō pōt pbari per aliqua pōza
ptinētia illi scie. si tñ nō sit manifestū ipm ēē nihil
pbi bet ipm pbari per pncipia cōia et persuadere
ipz ēē p aliquas silitudines. modo pbs hoc mō p/
bat sillogismū sophisticū esse et non per pro/
pria principia huius scientie. Aliter ab alijs dicit
qz pbs nō pbat silz sophisticū ēē. sz pbat aliqē sil/
logismū sophisticū ēē apparentē et deceptorem.

Sed contra predicta arguitur primo sic
In hac diuisione non ponit
sillogismus tentatiu¹ nec sillogismus falsigraph¹
et tamen sunt sillogismi ab alijs distincti. ergo di/
uisio est insufficiens. Secundo arguitur sic. sil/
logismus dyaleticus aliquādo pcedit ex necessa/
rijs. ergo diffinitio eius non est bona. Tertio
arguitur sic. de non ente non est scientia. sed sillo/
gismus sophisticus est non ens. quia dicitur qz est
apparens et non existens. ergo de ipō non est sciē/
tia. Quarto arguitur sic. si de sillogismo sophi/
stico esset scientia illa esset sophistica sed sophisti/
ca scientia non est scientia. ergo de ipō non est sci/
entia. Et confirmatur quia sophista nō est sciens
ergo sophistica non est scientia.

Ad rationes Ad primam dicitur disti/
guēdo maiore vī formā.

De fallacijs

et ex pte. et sic conceditur. vel virtualiter et tanquam oratio sub membris filii dispositis. et sic negatur. non enim ab eis distinguuntur ex parte materie neque ex parte forme quod uis ex parte finis: finis enim filii tentatiui est sumere ex perimentum de scientia ridentis. Et est sillogismus tentatiuus qui ex his que videntur ridenti sillogizat. Sillogismus hoc falsigraphus est qui procedit ex principiis alicuius scientie male intellectis. Ad 2^{am} dicendum quod quod uis filii dialectice aliquando procedat ex necessariis: tamen illa non accipiuntur ut necessaria sed ut probabilia. Ad 3^{am} dicendum quod concedendo maiorem quod non de ente simpliciter non est scientia. Et ad minorem dicendum quod filii sophistici non est non ens. imo est ens. sed non tale quale appetit. appetit enim esse filius bonus et non est bonus sillogismus sicut aliqui apparent pulchri et non sunt pulchri. et tamen non sunt non entia. sed sunt non entia talia quia apparent. Ad quartam dicendum quod aliqui scientia possunt dici sophistica dupliciter. Uno modo intrinsece et formati scilicet. scilicet quod appareat esse habitus scientificus et non est. et sic scientia sophistica nihil aliud est quam habitus acquisitus de ratione illata per sillogismum sophisticum. et tamen non est scientia neque illa sophistica est scientia. Alio modo possunt dici aliqui scientia sophistica extrinsece et obiective. quod scilicet eius obiectum est filius sophisticus. et tunc talis notitia acquisita de illo obiecto per eius propria principia est scientia. et illa vocatur sophistica docens. quod per talem habitum nos scimus exponere filios sophisticos et eos dissolvere. et sic sophistica dicta a tali notitia sophistica docere est scientia.

Disputatio est actus sillogisticus unus ad alterum ad aliquod propositum ostendendum. Disputatio igitur quatuor sunt species. scilicet doctrinalis dialectica. temptativa. et sophistica. Disputatio doctrinalis est que sillogizat ex propriis principiis uniuscuiusque discipline et non ex his que videntur respondentem. Et huius disputationis instrumentum est sillogismus demonstrativus. Disputatio dialectica est que ex probabilibus sillogizat. et est collectiva contradictionis. Et eius instrumentum est sillogismus dialecticus. Tentativa vero disputatio est que sillogizat ex his que videntur respondentem. et necessesse est eum scire qui se simulat habere scientiam. Huius autem disputationis instrumentum est sillogi-

smus tentativus. Sillogismus tentativus est qui procedit ex his que videntur respondentem. Disputatio sophistica est que procedit ex his que videntur probabilia et non sunt. Huius autem disputationis instrumentum est sillogismus sophisticus.

Circa hunc textum notandum est primo quod posita diffinitione sillogismi sophistici et oratio eius ab alijs filiis dicitur auctor determinat de causa finalis ostendendo quomodo ordinatur ad quatuor metas sophistice disputationis. Et quod filius sophisticus ordinatur ad disputationem sophisticam immediate et mediate illa ordinatur ad ipsas metas. id prius videndum est de disputatione de metaphis. Et primo sic diffinit disputatiorem. Disputatio est actus sillogisticus unus ad alterum ad aliquod propositum ostendendum. In qua diffinitione ponitur actus loco generis. Et in ipsa quatuor tanguntur requisiti ad disputationem. scilicet oppositum ridentis. actus disputandi. discursus sillogisticus qui est instrumentum quo fit disputatio. et finis disputationis qui est ostendere aliquid de aliquo. quod est agens a proposito agit propter finem. Et diuisum disputatio in communem quatuor species. scilicet in doctrinales. dialecticas tentativas. et sophisticas. Cuius diuisionis sic habet sufficientia. Quia omnis disputatio fit propter aliquem finem. aut ergo ille finis propter quem fit sumere experimentum de habitu genito et causato. et sic est disputatio tentativa. Vel fit ad generandum habitum. et hoc dupliciter. quia vel ad generandum habitum erroneum appetentem et non existentem. et sic est disputatio sophistica siue litigiosa. vel fit ad generandum verum. et hoc est dupliciter. quia vel talis habitus est firmus et sine formidine de opposito. et sic est disputatio doctrinalis que est generativa scientie. vel fit cum formidine de opposito et dubitatione quadam. et sic est dialectica que est generativa opinionis.

Secundo Sciendum est quod iste quatuor disputationes predictae dupliciter differunt scilicet ex parte instrumentorum quibus exercentur. ex parte finium qui a disputationibus intenduntur. Ex parte instrumentorum sic differunt quia disputatio doctrinalis exercetur per demonstrationes. et dialectica per argumentationes dialecticas et tentativa per argumentationes tentativas. et sophistica siue litigiosa per argumentationes sophisticas siue litigiosas. Et disputatio rhetorica reducitur ad disputationem dialecticam. quia secundum aristotelem rhetorica et poetria sunt pres dialectice. Secundo differunt ex parte finium quod disputatio doctrinalis or-

Tractatus sextus

dinatur ad generandum scientiaz de aliq̄ conclu-
sione in discipulo. et in ista disputatione opponēs
.s. doctor vel magister et respōdēs. s. discipul⁹ eūdē
finem intendūt. s. generare scientiam in discipulo
ideo sic diffinitur. Disputatio doctrinalis est que
ex pp̄is p̄ncipijs alicuius sillogizat et non ex his q̄
videntur r̄ndenti. Et quo patet q̄ ad generandū
scientiam in aliquo duo requirūtur. p̄m est q̄ p-
cedatur ex proprijs p̄ncipijs scientie. 2m est q̄ adi-
scens ea credat que sibi dicuntur quia nō genera-
retur scientia in audiente nisi assentiret verbis q̄
sibi dicuntur. nūq̄ enim principia generant sciē-
tiam in aliquo nisi ille in quo scientia apta nata ē
generari assentiat ip̄is p̄ncipijs. et hec duo tangūt
in predicta diffinitione. Sed disputatio dyaleti-
ca ordinatur ad generandū opionem de quesito
seu de questione que in medio disputationis ad-
ducitur. Et d̄ sic fieri q̄ opponens et respōdēs
accipiant partes contradictorias. et uterq̄ probet
suam partem per rōnes pbabiles et soluat rōnes
in oppositū adductas. Deinde istis captis opponēs
et r̄ndēs p̄nt comparare adinuicē rōnes vni⁹ ptis d̄di-
ctionis rōnibus alterius partis. et s̄nt solutiōes so-
lutionibus. Et tandem debent acquiescere illi p-
ti que ex rōnibus fortioribus roboratur. Et diffi-
nitur disputatio dyaletica. Est que ex pbabilib⁹ ē
collectiua contradictionis. quia ex pbabilib⁹ pōt
argui ad vtramq̄ prem d̄dictionis. ideo ip̄a dicit̄
collectiua d̄dictionis. quia. s. per eam vtrāq̄ pars
contradictionis p̄bari potest. Sed disputatio tē-
tatiua ordinatur ad b̄ndum experientiam de scia
vel ignorantia r̄ndentis. Et sic diffinitur disputa-
tio tētatiua. Est que ex his que videntur r̄ndenti
sillogizat. Et necesse est eū scire qui simulat se ha-
bere scientiam. quia disputatio tētatiua vt d̄ctū
est ordinatur ad sumendum experimentū de scia
r̄ndentis. Tale autem experimentū nō potest su-
mi nisi arguēdo ex his que vidētur respondentī p-
babilia. Et q̄ huiusmodi experimētū maxime d̄z
sumi circa cōia quibus ignoratis ignorantur et p-
pria. ideo ip̄a p̄cedit ex his que vidētur ab eo sci-
ri qui videtur habere scientiaz.

Tertio sciendum est q̄ disputatio sophisti-
ca ordinatur ad apparentem scien-
tiam. ita. s. q̄ per hanc scientiam sophisticā duce-
re nititur r̄ndentem ad aliquā metham apparentē
per argumentationē sophisticā. Et in q̄tuz ip̄e r̄n-
dens nititur ostēdere opponētē non adducere ad
oppm suam rōem eam soluendo apparenter. iō si-
nis eius nō est vt sit sapiēs. sed vt appareat sapiēs

in hoc q̄ exercet apparēter opa sapiētis. Et diffi-
nit sic. Disputatio sophistica ē que ex apparētib⁹
et non ex istētib⁹ sillogizat. Et ratio hui⁹ diffinitōis
est quia ip̄a ordinat̄ ad generandū sciētiam appa-
rēter in opponētē et deceptionē in respondente.
hoc autem nō potest fieri nisi ex apparētib⁹. ergo
et. Unde sūt duo opera sapiētis. p̄mū scz non
mentiri de his que nouit. Nam sapiēs debet p̄po-
nere propositiones veras et eas substinere et cōfir-
mare ratiōib⁹. Secundū op⁹ ē mentiētes posse
manifestare. idest q̄ possit soluere ratiōes sophi-
sticas. Unde sophista sic diffinitur. ē vir copiosus
ab apparenti scientia et non existente eo q̄ tal⁹ so-
phista habet et exercere apparēter opera sapiētis.
ideo dicit aristo. p̄ elenchorum q̄ quibusdam ma-
gis operepretiū est non eē et videri q̄ esse et vide-
ri cuiusmodi est sophista.

Sed contra predcā arguitur primo sic.
Disputatio aliquādo ē act⁹
inductiuus. s. quando fit per inductionē vt enti-
mematicus quando fit per entimema. ergo male
dicitur q̄ disputatio est actus sillogisticus. ¶ 2⁹
arguitur sic. Disputatio sophistica sit ad ḡranduz
deceptionem in r̄ndente. ergo ip̄a nō sit ad oñden-
dum aliquod suppositū. ¶ 3⁹ arguitur sic. nō pōt
fieri haberi opio de duobus d̄dictionib⁹. sed dispu-
tatio dyaletica est generatiua opinōis. ergo ip̄a
non ē d̄dictionis collectia. ¶ 4⁹ arguitur sic. ali-
qua disputatio est rethorica. et tamē nō t̄nēt sub
aliquo istoz mēbzoz. ergo diuisio est nulla.

Ad rationes Ad primaz dicit̄ q̄ q̄uis
disputatio aliquando fit
per inductionē vel per entimema tanq̄ instru-
mētū imperfectū. tñ sit solū per sillogismū tanq̄ instru-
mētū perfectum ad quod oia alia instrumēta p-
que sit reducūt. ¶ Ad secūdā dicitur q̄ q̄uis di-
sputatio sophistica fiat ex oñti ad generandū dece-
ptionem in r̄ndente. tñ p̄ordinatur ad cludēdū
aliquid contra r̄ndentē quod est aliquod ppositū
ostēdere. ¶ Ad tertiā d̄r q̄ disputatio dyaletica
nō d̄r collectia d̄dictōis sic q̄ sil et semel faciat opi-
nari d̄dictionis. sed quia per ipsam vtrāq̄ pars cō-
tradictionis dyaletice potest predicari. Et q̄uis
nullus simul et semel habeat opinione de duab⁹.
tñ pōt b̄b̄re dubitationē de ipsis. ¶ Ad q̄rtā d̄r
q̄ dispu. rethorica t̄nēt iō disputatōe dyaletica:
Sillogismus sophisticus ordiatur ad
quinqz methas. que sunt. redargutio.
falsum. inopinabile. solecismus. et nu-

De fallacijs

gatio. Est aut metha icōueniēs quod dā ad quod opponēs sophista nitit̃ videri ducere rñdētē. ¶ Redargutio ē pre negati cōcessio vñ p̃cōcessi negatio i eadē disputatiōe vi argumētatiōis facta. vñ nisi vi argumētatiōis hoc quis faciat nō ppter hoc erit redargutus. similr nec in diuersis disputatiōibus. Falsuz vt hic sumit̃ est manifeste falsū. Nam si sophista ducat rñdētē ad falsuz occultū nō ppter hoc assequit̃ suū finē. Inopinabile est quod ē ptra opinionē oīuz vñ plīuz vñ maxime sapiētū. vt matres nō diligere filiū. Soleocisimus ē vitiū in p̃textu partiū orōnis ptra regulas artis grāmāticē actū. vt vir mea. Augurio est vñius 7 eiusdē ex eadē parte. inutilis repetitio. vt homo hō currit. dico aut ex eadē pte. qz si i diuersis partibus idēz repetat̃ nō cēt nugatio. vt hō ē hō. risibile ē risibile. Dico aut inutilis repetitio. qz si idēz repetat̃ ad maiorē ex p̃ssionē laudis affectiōis vel vituperij vt deus deus me. latro latro quo vadis. Iste aut quinqz fines vltērius nō ordinant̃ ad vñū finē p̃cipalē: qui est appens sapia 7 nō cñs. Sophista at nō ducit ad istos fines suū rñdētē nisi p eos deueniat ad vltimū finē p̃cipalēz qui est apparens sapia. Et cū quilibet debeat p̃meditari suū finē: ideo de terminatio finū d̃z p̃cedere de terminatiōe fallaciāz. Fallacia est idoncitas de cipiendi faciens credere de ente qz sit nō ens: 7 de nō ente qz sit ens mediāte fantastica visione.

¶ Circa hūc textū notāndū ē p̃mo qz cōter auctor de terminat de methis que sūt fines disputatiōis sophistice. Et p̃mo diffinit sic methā. Metha est in conueniēs ad qd opponēs sophista nititur videri ducere respōdētē. Et capitur hic metha trāsum

p̃tue p qdā similitudinē ad methaz p̃prie dictā. Metha enim p̃prie dicta ē ēminus alicui spaciū. Et dicit̃ a amētiō: metiris qua secūdm tale spaciū metimur. Sitr ē i disputatiōe sophistica. Metha enī est ēminus vltra quē nō p̃cedit disputatio. Postqz enī rñdēs ducit̃ est ad aliqd iconueniens p opponētēz vere vel appenter cessat disputatio iō phistica. Et d̃r in diffōne methē. nitit̃ videri ducere rñdētē. eo qz sophista magis appetit non ēē sapiēs 7 videri qz ēē 7 nō videri. iō sibi suffic̃ qz videat ducere rñdētē ad icōueniēs: Et sunt qnqz methē. scilicet redargutio. falsū. iopinabile. soleocisim⁹. 7 nugatio. Cui⁹ diuisiōis sic h̃r sufficiētia. qz oīs metha ē icōueniēs. vel ergo illud icōueniēs se tenet ex pte rei vel ex pte sermonis. si ex pte rei hoc ē dupliciter. qz vel se tenet ex pte rei absolute. 7 sic est falsū. vel respectiue 7 hoc ē dupl̃r. qz vel sumitur p respectū ad dēā rñdētis 7 sic ē redargutio. vel p respectū ad opponētē vel eoz quos vñ iseq rñdēs in doctrina sua. 7 sic ē inopinabile. Si ex pte s̃mo nō hoc ē dupl̃r. vñ se tenet ex pte sube ei⁹. sic ē nugatio. vel ex pte suoz actūū 7 sic est soleocisimus.

Secundo Sciēdū est qz redargutio est p̃cōcessio vi argumētatiōis 7 in eadē disputatiōe. Sit .n. redargutio quādo rñdens negat illud qd p̃mo cōcesserat. vel cōcedit qd p̃mo negauerat. Et dicit̃ vi argumētatiōis qz 7 si aliqs i eadē disputatiōe cōcedat. voluntarie duo cōradictoria tñ ppter hoc non d̃r ēē redargutus. Et d̃r in eadē disputatiōe qz si non eadē disputatiōe cōcedat vñū cōdictoriū 7 in alia reliquū nō tamē d̃r duci ad methā redargutiōis. ¶ S̃z metha falsi ē manifeste falsi cōcessio. vt si qs concedat ignē nō ēē calidū. Et d̃r manifeste falsi. qz si cōcedat s̃tm obscurū non vñ icōueniens assistētib⁹. nec rñdens deducet̃ ad metham. per hoc opponēs sophista acgrit sapiam apparētē. Ex quo sequitur qz quīs q̃cunqz redargut⁹ cōcedat s̃tm non tñ semp ducitur ad methā falsi qz talis non sp̃ concedit manifeste falsū eo qz aliqui vtrūqz cōradictorium est obscurū. ¶ S̃z inopinabile d̃r qd ē cōtra opinionē oīuz vel pluriū vel maxime sapiētū vel eoz quos rñdens insequitur. Et ē metha inopinabilis cōcessio alicui⁹ talis iopinabilis. Unde si rñdens cōcedat aliqd quod ē cōtra opinionē assistētīuz aut eoz quos ip̃e insequitur in arte 7 doctrina ducitur ad metham inopinabilis. Ex quo sequitur qz aliquando possūt duci ad methaz inopinabilis concedendo verū. eo qz aliquod verū pōt esse cōtra opionē eoz qz ass̃stunt rñdētī. ¶ Soleocisim⁹

Tractatus sextus

est vitium in ore et in pectore orationis et regulas artis grammaticae scilicet. ut si dicatur vir mea sponsa meus. Et metba soleocismi est ocellio huiusmodi orationis. Et perinet huius metba ad grammaticum ipsum respondit congruitate orationis. ad sophisticum vero in quantum ipeditur vitate propositionis. Barbarismus autem non est una metba. eo quod metba est inconueniens quod potest concludi et ridere. Barbarismus autem non potest concludi eo quod sit in litteris et syllabis. Sed nugatio est vitium et eiusdem in eadem preiungitur repetitio: quod si in diuersis partibus idem repetere non potest hoc est nugatio. ut cum dicitur bonus et dicitur inutilis quod si fieret causa laudis vel vituperij non esset ibi nugatio ut cum dicitur deus meus.

Tertio sciendum est quod hic dicitur auctor dicitur minatur de fallacijs finem quas formantur filii sophistici. sed antequam auctor determinat in speciali de singulis fallacijs per diffinitio fallacia in communi dicens. Fallacia est idoneitas decipiendi faciens credere de non ente quod sit ens: et de ente quod sit non ens mediante fantastica visione. Ex quo patet quod cuiuslibet fallacie duplex est causa. scilicet causa appetitiae et causa defectus. Per huiusmodi dicitur idoneitas decipiendi tangitur causa appetitiae. et per huiusmodi tangitur causa defectus. Unum causa appetitiae est quod mouet ad credendum quod non est. Cuius defectus est quod falsificat creditum. Et dicitur mediante fantastica visione. quod quoniam aliquis decipitur per fallaciam tunc appetit sibi esse quod non est vel non esse quod est. Et sic mouet ad credendum aliquid esse tale quod non est. Et sic fantastica visio est apprehensio aliquid cuius appetitis et non existit tale quod appetit. Aliter autem potest diffiniri fallacia. quod est deceptio operit in arte sophistica per ignorantiam artis sophistici. Unum ars sophistica maxime valet ad duo. scilicet ad bene et facilius arguendum sophistici. et ad bene et facilius argumenta sophistica soluendum. Ideo si quis fallatur per argumentum sophisticum hoc erit per ignorantiam huiusmodi artis. Ex his infertur unum correlatum quod fallacia est quedam notitia ex his subiectiue in anima nostra alicuius principij fillogisimij sophistici confirmantis fillo sophistico appareter. per quam notitiam scimus ipsa argumenta sophistica opponere. Unum sic locus dialecticus diuiditur per locum maximam et locum omnia maxime. sic et locus sophistici siue fallacia. Unum locus sophistici maxime est propositio falsa quam nulla alia falsa magis apparet vera et hoc in suo genere sicut in fallacia equiuocationis. Locus maxime est iste. omnis dictio actualiter habet unum significatum. Locus vero differentia maxime est quo una maxima sophistica differt ab alia. Unde in disputatione sophistica duo sunt a quibus potest sumi causa apparentie. scilicet res de quibus disputatur

quarum multoties habitudines ignorantur. et dictiones vel voces per quas fit disputatio. unum etiam causa appetitiae. quia aliquis credit quod sic vox est una quod etiam significatum sit unum.

Sed contra predicta arguitur per hoc. nullus inconueniens est finis alicuius cum omnis finis habeat rationem boni. sed metba est finis disputatoris. huius metba non est inconueniens. Cuius arguitur sic non loqui est metba disputatoris sophistici et tamen non est hic enumerata. ergo diuisio est insufficientis. Cuius arguitur sic. omne manifeste falsum est inopinabile. ergo metba falsi non distinguitur a metba inopinabilis. Cuius arguitur sic. ipse est credere de non ente quod sit ens. ergo diffinitio fallacie est mala ante patet. quod ipse est credere quod ens sit non ens.

Ad rationes Ad primam dicitur quod omnis finis debet habere rationem boni vel appetenter. modo hic inconueniens non habeat rationem boni simpliciter. huius tamen rationes boni appetenter. quia per operationes sophistica acquiritur gloria et appetenter sapientiam. Cuius ad secundam dicitur quod non loqui est metba (patet). sed ille qui ducitur ad hoc quod taceat dicitur duci ad eandem metbam ad quam ducere si loqueretur. Cuius ad tertiam dicitur quod manifeste falsum et inopinabile aliquando sunt idem. tamen inopinabile est magis commune. et est differentia formalis. quia aliud dicitur falsum ratione reifignificatione. quoniam. si non est ita a pre reifignificatione significatur. sed dicitur inopinabile respectu audientium. quando. scilicet audientes opinantur oppositum illi. et tunc quod ridetur dicitur. Cuius ad quartam dicitur quod ante potest habere duplicem sensum. unum est. hoc propositum est impossibile. alius credit quod ens sit non ens: sic ante est verum. Alii sensus est. de aliquo de quo verum est dicere quod est non ens ipse est credere quod sit ens. et sic in isto sensu diuisionis antecedens est falsum.

Fallacie sunt tredecim quod sex sunt in dictione. et septem extra dictiones. In dictione sunt equuocatio. amphibologia. compositio. diuisio. accentus. et figura dictionis. Et septem extra dictiones sunt accentus. scilicet quod ad simpliciter. ignorantia clenchii. petitio principij. quoniam. non causa ut causa. finem proles interrogaciones ut una. Quod autem sunt sex in dictione probat aristoteles. iduentione et fillo. Inductione sic. Equuocatio fit aliquo istorum sex modorum. Amphibologia fit aliquo istorum sex modorum et sic de alijs. &

De fallacijs

ois fallacia in dictōe fit aliquo istorū sex modorū. Sillo sic. ois deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictionibus vel orationibus nō idē significamus fit aliquo istorū sex modorū. s̄z ois fallacia i dictione fit ex eo q̄ in eisdem dictionibus vel orationibus non idē significam⁹. ergo ois fallacia in dictōe fit aliquo istorū sex modorū. Iste sillogism⁹ ē i p̄rio mō p̄rie figure. Probatio maioris. ois mltiplicitas dictionis fit aliquo istorū sex modorū. sed ois deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictionib⁹ vel orationibus nō idē significamus fit ex mltiplicitate dictionis vel orationis. ergo ois deceptio facta ex eo q̄ eisdē dictionib⁹ vel orationibus nō idē significamus fit aliquo istorū sex modorū. Et hec fuit maior. Probatio minoris. ois mltiplicitas dictionis fit ex eo q̄ eisdē dictionib⁹ vel orationibus non idē significamus. sed ois fallacia i dictione fit ex mltiplicitate dictionis vel orationis. ergo ois fallacia i dictione fit ex eo q̄ eisdē dictionibus vel orationibus nō idē significam⁹. et hec fuit minor. et isti duo silli sūt in p̄rio modo p̄rie figure. Sciendū aut̄ ut vult alexander in p̄mēto supra libz elēchoz. q̄ triplex ē multiplex. Aliud ē enī multiplex actuale. aliud potēiale. et aliud fāsticū. Multiplex actuale ē quādo dictio vel orō eadē s̄z substantiā et s̄m modū p̄ferendi diuersa significat. dictio vt i equocatione. vt canis. orō vt i amphibologia. vt liber aristotelis. Multiplex potēiale est quādo dictio vel orō eadē s̄m substantiā diuersa tamē s̄m modū p̄ferendi diuersa significat. dictio vt in accētū vt populus cui⁹ prima sillaba potest ēē breuis vel lōga. et s̄m hoc diuersa significat. oratio vt in compositione vel diui-

sione. vt quicquid vivit sp̄ est. Alius h̄z enim modū p̄ferendi put est diuisa: et put ē p̄posita vt postea patebit. De multiplici fāstico videbit in fallacia figure dictionis. Et q̄ multiplex actuale veriori mō ē multiplex potēiale. et potēiale q̄ fāsticū. iō p̄rio dicēdū ē d fallacijs facientib⁹ multiplex actuale q̄ de alijs. et postea d potēiali. et vltio de fāstico. vñ p̄rio dicēdū ē d equocatione et āphibologia q̄ d alijs fallacijs in dictōe. q̄ i equocatione et āphibologia ē mltiplex actuale et p̄ p̄secq̄ns eadē dictio vt orō s̄m substantiā et s̄z modū p̄ferendi. i alijs aut̄ nō. In istis enī plus ē de identitate q̄ in alijs. Itē adhuc prius est dicēdū de equocatione q̄ d amphibologia. q̄ equiuocatio fit in dictōe. amphibologia vero in orōne. dictio autēz p̄rio est oratione. Sciendum est q̄ fallacia dupliciter sumitur. Quāq̄ enī fallacia idē ē qd cā d̄cipiendi: et quāq̄ idē ē quod deceptio facta ex illa causa. Et hoc primo modo sumitur hic fallacia.

¶ Circa hunc textū notandū ē p̄mo q̄ posita d̄finitione fallacie d̄r auctor ponit diuisionē eius et diuidit p̄ fallaciā in dictione et p̄ fallaciā extra dictionē. Et nō accipit h̄ dictio put distinguit contra orationes. sed accipitur pro quicquid signo istituto ad placitū. Vñ fallacia in dictōe est que sumit cāz app̄parentie ex p̄re vocis significatiōis. Sed fallacia extra dictionē est q̄ sumit cāz app̄parentie ex parte rei significate. ¶ Ex quo egitur q̄ non d̄ fallacia extra dictionē eo q̄ fiat p̄ter dictōes. s̄z q̄ non sumit suā cām app̄parentie ex p̄re dictionis s̄z ex parte rei significate. Sepe enī ignoratur bitudo p̄pter quā cōtingit deceptio. Et melius d̄ fallacia rei. q̄ res s̄m se nō causant deceptiōem. Qd patz q̄ si res s̄z se causarēt deceptiōem tunc apd quēcūq̄ itellctū app̄bēderēt cārent deceptiōez s̄z ē s̄m. ergo zc. Maior pz. q̄ qd cōuenit alicui s̄m se semper sibi ouenit. ergo si res s̄z se causarēt deceptiōem et etiaz apud quēcūq̄ itellctū causarēt deceptiōem. ideo

Tractatus sextus

res causat deceptionē h3 q3 significant p3 dictiones. Et quis ordie nā res pcedāt dictiones tñ in disputa-
tione sophistica dictiones pcedūt res. q3 nō sit dis-
puta iō d reb' nisi h3 q3 p3 dictiones significant. iō p3 d
ēmiat de fallacijs i dictione. Diuidit enī falla in di-
ctionē p3 fallaciā equiuocationis āphibologie opo-
nis diuisionis accētus z p3 fallaciā figure dictionis.
Quaz sufficientia sic habet. Quia oīs fallacia sit
secūdū aliqd3 multiplex. aut ergo sit fm3 multiplex
actuale aut potētiale aut fāsticū. Si secūdum
multiplex actuale h3 est dupl'r. q3 vel est fm3 multi-
plex actuale dictionis z sic est equuatio. vel ē fm3
multiplex actuale orationis z sic est āphibologia.
Si h3 multiplex potētiale. h3 ē dupl'r. q3 v' sit in di-
ctione vt dictio distinguīt3 orationē. z sic est accē-
tus. vel in oratione z h3 dupl'r. q3 vel talis oratio in
sensu cōposito est vera z i sensu diuiso est falsa et
sic est fallacia diuisionis. vel econtra: z sic est falla-
cia compositionis. Si vero fiat scdm3 multiplex
fāsticū sic est fallacia figure dictionis. Sz quere-
ret alijs. quare ab auctore non ponit aliqua falla-
cia figure orationis sicut ponit vna fallacia figure
dictionis. Et quare secūdū multiplex potētia-
le dictionis nō sumunt due fallacie sicut fm3 multi-
plex potētiale orationis. Ad p3mā ptem q3stionis re-
spondetur q3 sicut est aliqua fallacia figure dicti-
onis incōplexe ita est aliqua fallacia figure orati-
onis qñ. f. sit deceptio pp3 similitudinē vni3 orati-
onis cū alia quātū ad formā. pp3 quā cōueniētā cre-
dit3 vna eaz habeat eādē significationē sētentiā
z pp3rietatē sicut z alia. z illa vocat3 fallacia figure
dictionis. generaliter accipiēdo fallaciā figure
dictionis. Ad secūdā ptem dubij respondetur q3
sicut fm3 multiplex potētiale orōnis sumunt due fal-
lacie ita h3 multiplex potētiale dictionis possūt
sumi due fallacie. Verūtiq3 non ita frēqnter de-
cipiūt ideo neq3 aristo. neq3 auctor noster curaue-
runt distinguere illas duas fallacias q3 de ip3is cēt
eodē mō dicēdū pportōat3 sicut de fallacijs opo-
sitiōis z diuisionis. Et hic auctor noster pbat nūe-
rū istarū fallaciāz duob3 modis. f. iducione z sil-
logismo vt clare p3 in textu.

Secundo sciendū est q3 fallacie in dictione
distinguūtur penes modos mul-
tiplicis. ideo auctor diffinit illos modos: Et diffi-
nit sic multiplex. Multiplex est dictione v' appen-
ter plura significans. Ex q3 seq3 q3 ad multiplex re-
gritur vnitas vocis z plalitas significatoz. Et di-
uidit multiplex in multiplex actuale z potētiale
z fāsticū. Quoz sic habet sufficientia. q3 in oi

multiplici ē vnitas vocis z plalitas significatoz.
v' ergo illa vox h3 vere pla3 significata vel appen-
ter. Si appenter sic ē multiplex fāsticū. Si ve-
hoc ē dupl'r. q3 v' illa vox ē vna actualr z sic ē m3
plex actuale. vel potētialr z sic ē m3plex potē-
tiale. Et of3 multiplex quasi multa plicās in vnuz.
iō multiplex actuale in quo ē multiplex vnitas p3 i
uz3 significatoz ē pfecti3 multiplex q3 m3plex potē-
tiale. iō auctor p3us determinat de fallacijs q3 hñt
fieri h3 multiplex actuale q3 de alijs. Vñ multiplex
actuale ē dictio vel of3 vna fm3 v3bz z modū p3
serēdi diuersa tñ significās. In qualib3 enī dictio-
ne sūt duo. f. mā que sūt l're z sillabe. z forma que
ē mod3 pferēdi. Et circa h3 pñt oziri duo dubia. p3
mū ē. vtz multiplex actuale significet sua signifi-
cata sūt coplatie aut distūctie. Ad q3 rñdēt q3 ter-
minū m3plex significāe sua significata coplatie
aut distūctie p3 ē dupl'r. v' p3 diuictō coplat h3
buz sñt plies sñptū. vt si dicat canis currit. canis
significat canem latrabilem. z significat pñcē ma-
rinus. z significat sydas celeste. z sic oīs terminus
multiplex significat sua significata tā copulatiue
q3 distūctiue. Alio mō pōt intelligi sic q3 of3 i q3 poni-
tur tale multiplex subordinet3 vni mentali copula-
tiue aut distūctiue oposite ex significatis illi3 mul-
tiplicis z sic multiplex non significat sua significata
copulatiue vel distūctiue h3 iconiūcte. Cui3 ratio ē
q3 si significaret ea copulatiue aut distūctiue tune
pp3 i q3 poneret3 tale multiplex equaleret vni copu-
latiue aut distūctiue z sic n'la tal' pp3 eēt distiguē-
da. f3 oīs tal' eēt simpl'r pcedēda v' simpl'r negāda.

Tertio Sciendū ē q3 aliud dubiū incidens
circa multiplex actuale ē istd. Vtrū
signū v'le additū ēmino multiplici distribuāt ipm
vnica distributione p3 oibus suis significatis. Ad
hoc rñdetur q3 non. z rō est quia si distribuere3 p3
oib3 suis signis tñc ibi eēt bon3 fl'ls. oīs canis cur-
rit. sid3 celeste ē canis. f. sid3 celeste currit. cñs ē fl'z. f.
z id ex q3 seq3tur. Et cñs p3. q3 talis regularē3 p3 di-
ci de oi. z ibi aliqd3 subsumere3 sub subo distributo
p3 oibus suis significatis. Sz si d3 talis terminus
equocus distribu3 p3 oibus suis significatis op3 q3
tot distributōib3 distribuāt quot hab3 significata.
C Sz vltra hoc est dubiū aliud. vtz. f. oīs pp3 in
qua ponit3 ēminusequiuocus sit distinguenda. Ad
hoc rñdetur per duas cōclusiones. Prima est. nul-
la ppositio in q3 ponitur equiuocū a cōsilio: ratione
talis equiuoci est distinguēda. Probat q3 vel tale
equiuocū per se sumit3 sic stat p3 ei3 pñcipaliori si-
gnificato. v' sumit3 cū dēstmatōe distrahēte z sic

De fallaciis

Sed contra ^{dicta arguitur.} Primo sic. ^{Uni⁹ signi⁹ tm est vn⁹ signifi-}
catu⁹. q⁹ vna dictio n⁹ p⁹t plura significare. ¶ 2° ar-
guif⁹ sic. Significatio e⁹ for⁹ ma dictiois. q⁹ dictio plu-
ra significas non est vna sozmat⁹. ¶ 3° arguif⁹ sic.
De rōne multiplicitaris ē pluralitas. ergo vbies⁹
maior pluralitas ibi ē p⁹fecti⁹ multiplex ⁊ minor
vnitas. ¶ 3° q⁹ dictio ē diuersa h⁹ significat⁹ ⁊ mo-
di. p⁹ferēdi ibi est maior pluralitas q⁹ q⁹ ē diuer-
sa secūdu⁹ significata tm. ergo multiplicit⁹ actuali
erit vnitas vocis ⁊ modi. p⁹ferēdi. ¶ 4° arguif⁹ sic.
oē multiplex h⁹ plura significata. I⁹ multiplex fan-
tasticū n⁹ h⁹ plura significata. g⁹ tale n⁹ ē multiplex.

Ad rationes ^{Ad p⁹ma⁹ d⁹ cōiter q⁹ quib⁹}
^{vnus significati capti for}
mat⁹ sit tm vnus significatū: tm māliter capti p⁹t
ēē p⁹ta significata. d⁹ vltra ⁊ meh⁹ negando a⁹is

Quinuocatio est multiplicitas
e dictiois eiusdē s3 subāz ⁊ mo-
dū pferēdi. vt ī hoc noīe canis
Sciēdū ē q ī q̄lib3 fallacia ē duplex cā
.s. cā appētie ⁊ cā defectus. cā appēti
ī qualib3 fallacia est q̄ mouet ad credē
dū id qd nō est credendū. cā defectus ē
que ostēdit ereditū eē falsū. cā appētie
in equiuocatiōe est vnitas dictiois eius
dē fm subām ⁊ scdm modū pferendi
diuersa significantis. cā defectus siue
falsitatis est diuersitas significatorū.
vnitas enim p̄dicta ī equiuocatiōe mo-
uet ad credēdū qd nō ē. s. vnitatē signi-
ficandi. diuersitas aut ostēdit creditū
eē falsū. equiuocatiois tres sūt modi. s3
p̄rio vidēdū ē quid sit fallacia equiuo-
catis. vñ fallacia equiuocatis ē de-
ceptio pueniens ex eo q aliqua dictio
manēs vna fm subām ⁊ scdm modū
pferendi diuersa significat. Primus
aut modus puenit ex significatiōe vel
p̄significatiōe dictiois. Ex significatio-
ne sic palogizat. oīs canis currit. si dūs
celeste est canis. q̄ si dūs celeste currit.
solutio. vtraq3 p̄missa ē duplex. qz hoc
nomē canis est multiplex equiuoce si-

Tractatus iertus

gnificās aīal latrabile. sydus celeste. ⁊
piscē marinū. ⁊ sic maior vno mō ē ve-
ra. ⁊ alio mō falsa. ⁊ filr mior. vel sic.
oē expediēs ē bonū. maluz ē expediēs
g malū ē bonū. solutio. expediēs dī eq.
uoce. vno mō idē est qđ bonū. alio mō
idē ē qđ neīū qđ accidit ī mīnis malū
qđ oī fieri ad enitādū mai⁹ malū. vnde
vtraqz pmissaz ē duplex. qz vno mō ē
vera alio mō ē falsa. ex pñificatiōe pa-
ralogizat sic. iste pānus ē d āglia. āglia
ē fra g iste pān⁹ ē d fra. n sequit. qz pñia
ē duplex ex eo qz hec pñō d. pōt dicere
circūstātiā cāe materialis ⁊ sic ē falsa.
vel pōt dicere locū ⁊ originē ⁊ sic ē ve-
ra. vel sic. ī quocūqz ē egritudo ipm est
aīal. sī ī humoz īadeqtiōe ē egritudo. g
humoz īadeqtiō ē aīal. pñia est duplex
qz hec pñō pōt dicere cām efficiētes ⁊
sic ē falsa. vl cām formalē siue subz in
quo ē ⁊ sic ē vera. filr dicēdū est d mīo-
ri. vl sic. ppñiū ē qñitati sīz cā filē vl dis-
simile dici. sīz fm similitudinē dī aliqs
simil vl dissimil. g similitudo vl dissili-
tudo sī qualitates qđ falsū ē. imo sunt
relatiōes. Pñia ē duplex eo qz hec pñō
sīz pōt dicere circūstātiā cāe efficiētis
⁊ sic ē vera qz due qñitates eiusdē speci-
ei faciūt vnā similitudinē ⁊ sic qñitas ē
cā efficiēs similitudinis. Si at dicat circū-
stātiā cāe formalē sic ē falsa. qz qñitas n
ē cā formalē similitudis. ⁊ ecōuerso di-
cēdū ē d mīori. filr oē sanū ē aīal. vñia ē
sana. g vñia ē aīal. vtraqz pmissaz ē du-
plex. qz sanū dī d aīali vt d sbo ⁊ d vñia
vt d signāte vl indicāte. d cibovrō effici-
ēte. d dicta vt d pñate. ⁊ sic alio ⁊ alio
mō sanitas ad hec cōpāt. ⁊ sīz hoc hz
diuersas significatiōes. Ex significatio-
ne sic palogizat. qñqz sanabat sanus

ē. laborās sanabatur. g laborās sanus
ē. Adīno est duplex ex eo qz pñicipiū la-
borās pōt dicere pñs tēp⁹ ⁊ sic est. ve-
ra ⁊ tūc ē sensus. laborans nūc sanabat
Si aut dicat pñeritū sic est falsa. ⁊ sic ē
sensus laborās nūc sanabat. ⁊ ecōuer-
so dicēdū ē d cōclusiōe. laborās enīz
equocū ē ad laborātē nūc ⁊ ad laborā-
tē tūc. ⁊ eodē mō ē hic. quicūqz surge-
bat stat. sedēs surgebat. g sedēs stat. ⁊
eodē mō respōdēdū ē sicut fuit respon-
sū ad aliū palogisimū. Alio mō pōt fie-
ri ecōuerso qñ dictio pōt teneri materi-
alr vl pñificatiue sicut hic. de⁹ ē vbi
qz. vbiqz ē aduerbiū. g deus ē aduerbi-
um. dicēdū qz prima ē duplex eo qz hec
dictio vbiqz pōt teneri materialr vl cōfi-
gnificatiue. si materialr sic ē falsa. si cō-
significatiue sic ē vera. sīz nō sequit con-
clusiō. Secundus modus equiuocatiōis
puenit ex trāsūptiōe dictiōis. Un tran-
sūptio vt hic sumit ē acceptiō dictionis
significātis vnū ex īpositiōe ad signi-
ficādū aliū p similitudinē. ⁊ sīz istū mo-
dū sic format palogisimū. Quicquid
ridet hz os. pratū ridet. g pratuz hz os
Pñia ē duplex eo qz hoc verbūz ridet
pōt teneri. ppñie ⁊ ex ipōne vl trāsūptie
si. ppñie sic ē vera ⁊ n seqt pñisio. si trā-
sūptiue sic est falsa ⁊ sic sequit pñisio.
hoc enī verbūz ridere ē equiuocū ad ri-
dere ⁊ ad florere. qz ridere significat ex
prima īpositiōe risum ab ore mittē. flo-
rere enī significat p quādā trāsūptio-
nem. florere enī ⁊ ridere quādā simi-
litudinē habent. qz vtrobiqz duotatur
gandium. ⁊ ideo ridere trāsūmitur ad
florere vt vult aristoteles. ideo sumen-
tes aliquam similitudinē trāsferunt.
Quicquid currit habet pedes. secana

De fallaciis

currit. & secana h3 pedes. **A**traq3 pmissarū ē duplex. qz hoc verbū currit vel tenet pprie vel trāsuprīue. currere enīz z labi assignantī velocitate mor⁹ h3 q currit sumit pprie. sic maior ē vera z minor falsa. si trāsuprīue tūc ē ecōuerso. Tertiū mod⁹ puenit ex eo q aliqua dictio plura significat composita. separata vero vnum solū. vt hec dictio imortale vno modo dicit quasi nō potēs mori. Alio modo dicit quasi potēs non mori. Et secundū hoc sic formatur palogismus. omne imortale est perpetuū. sed omne potens non mori est imortale. ergo oē potens non mori est perpetuū. **A**traq3 pmissarū est duplex cu3 hoc nomē imortale sit equiuocū vt dictū est. Itēz oē incorruptibile est perpetuū. sed oē potēs nō corrūpi est incorruptibile. & oē potens non corrūpi est perpetuū. **A**traq3 pmissarum est duplex eo q incorruptibile vno modo idēz est quod non potens corrūpi. z sic incorruptibile est ppetuum. z sic maior est vera z minor est falsa. Alio mō idēz est quod potens nō corrūpi. vt pri⁹ hō potuit nō corrūpi. z i hoc sēsu maior ē falsa. z minor vera. sic soluēdi sē palogismi equocatōis p'di stictionē palogismoz secūdu equocationē vt prius paruit. Recta solutio est manifestatio sillogismi falsi z propter quid est falsus. z hoc contingit dupliciter. scilicet vel distinguendo vel aliquā pmissarum interimendo. Secundo modo respondendum est ad omnes peccātes i mā. z ad oēs orōes i vtroq3 peccātes rñdēdu est vtroq3 mō. s. vīstī guendo. et aliquā pmissarum. interimēdo. nō h3 idē s3 h3 diuersa.

Circa hunc textū notādū ē pmo q hic cōr au-

ctor nō dēminat de fallacijs in spālī. z pmo de fallacia equocatōis eo q h3 fieri circa mltiplex actuale dictionale qd ē pūs oibus alijs multiplicib⁹. Et diffinit sic equocatio q est multiplicitas dictionis eiusdē fm substantiā z modū pferendi diuersa tñ significantis. Et est duplex equocatio. s. a casu z a cōsilio. vt vīlū est i antepredicamētis. ¶ Patet ergo ex illa diffōne q fallacia equocatōis h3 fieri ex eo q aliq dictio vtualr vna plura significat. z tenetur p diuersis. Ideo cā appētie hui⁹ fallacie ē vnitās dictōis eiusdē fm substantiā z modūz pferēdi. ppter quā vnitatē in voce credī q sit vnitās in si gnificatōe. Et sumit maxima cōfirmatiua argumētoz factorū fm hāc fallaciā sic. Dis dictio actualit vna h3 tñ vnu significatū. Causa vero defectus ē pluralitas significatoz. Et fm has duas cās diffinitur fallacia equiuocationis. sic enim potest diffiniri ex pte cāe appētie q est ydoneitas decipiēdi pueniens ex idēitate dictionis eiusdē h3 mām z formā diuersa significatiōis. S3 ex pte cāe defect⁹ pōt sic diffiniri q est deceptio pueniēs ex plalitate significatoz dictōis eiusdē fm materiam z formā. Et hui⁹ fallacie tres modia assignant ab auctore Quoz sufficiētia sic h3. Qz oīs mod⁹ fallacie equocatōis sit ex aliq mltiplicitate dictōis. aut g illa dictio h3 sē ē mltiplex aut h3 q cōiūgit alteri dictioni Si scd3 sic est tertiū mod⁹. Si p mū hoc ē duplr qz vt eque pmo plura significat z sic ē prim⁹ mod⁹ vel pncipalr significat vnu z trāsuprīue siue scdārio significat reliquūz z sic ē scd3 mod⁹. ¶ Unde p m⁹ modus fallacie cātur ex hoc q vna dictio pncipalit⁹ z ex opione plā significat. Et sic fm itentio nem auctoris p m⁹ mod⁹ habz duos modos piales. Prim⁹ ē ex significatōe dictōis vt canis plā significat ex ipōne. Scd3 ē ex significatōe. Et fm hoc viceret q signif care in diffōnibus pdictis z significatio sit accipiunt gñat vt se extēdūt ad significatiōē pprie dictā z ad consignificatiōē. Et fm hūc modū posset sic palogizari. Quicūq3 discūt sunt sapiētes. ignorātes discūt ergo ignorātes sūt sapiētes. Debet solui iste palogismus p distictōez vtriusq3 pmissaz. eo q si discere accipiat i vtraq3 pmissarum pro docere maior est vera z minor falsa. z sequitur conclusio falsa sicut z minor. Si vero in vtraq3 accipiat pro doceri sic maior est falsa minor vera z sequitur conclusio. Et si capiatur in maiore pro docere z in minore pro doceri sic pmissae sunt vere z non sequitur conclusio propter multiplex eo q ibi sūt qtuor termini. Et eodē modo soluēdi sūt ples fītes palogismi: qñ enīz abe p-

Tractatus sextus

misse sūt mltiplices abe sūt distinguēde ēt si i vtroq;
q; sē su sint vtrū aut in vtroq; sensu false. Et nō solū
fm hāc fallaciā sūt argumētatiōes sillogistice s; ēt
entimematice. hic enī arguit per hāc fallaciā. q;
cūq; discūt sūt sapiētes. ergo ignorātes sūt sapiē
tes. Et v; solui per distinctionē antīis. Et sūt bec
fallacia nō solū h; fieri v; cāri ex mltiplicitate di
ctionū cathegoreumaticarū sed ēt ex mltiplicita
te dictionū sincathegoreumaticarū. vt hic q; qd ē
i hoc vase est aqua. color ē in hoc vase. ergo color
est aqua. Et v; solui per distinctionē vtriusq; pre
missee eo q; illa ppō pōt dicere habitudinē cōtinen
tis ad cōtētū. vel accētis ad subitū. Iste ēt mod^{us} fm
auctore h; fieri cū arguitur a magis āplo ad min^{us}
āplū v; ecōtra. vt sic arguēdo. q; q; sanabaf san^{us}
ē. laborās sanabaf. ergo laborās sanus est. in mio
re enī laborās tenetur p pntibus z p pteritis rōne
h; b; pteriti tps. in cōclōne v; tenet p pntib; tū. idō
p; quat; diuersimode arguit in mioze z in cōclōe.

Secundo

sciendū est q; secundus mod^{us} h;
fallacie sit ex hoc q; aliq; dictio
pncipalr vnū significat z aliud trāsūptiue. vt ride
re pncipalr signīficat actū oris seu ridēdi. z trāsū
ptū ad significādū florere. sūt currere pncipalr si
gnificat modū pgressiū z transūptur ad signifi
candū fluxū aque. Et palogismi facti fm hūc mo
dū nō solūntur p distinctionē vtriusq; pmissarū sed
solū p distinctionē illius i qua sumitur termin^{us} eg
uocus cū aliquo pntente ad suū secūdariū signi
ficatum. Cui^{us} rō ē q; q; cūq; ponitur termin^{us} ana
logus sine restrictōe sēper accipitur p pncipaliori
significato. q; v; sumitur respēcū p dīcati cōueniē
tis sibi p significato trāsūptiū pōt accipi ppe sic
z trāsūptiue. z secūdū h; pōt sic palogizari. q; qd
ridet h; os. p;atū ridet. ergo p;atū h; os. Similr
sic. q; qd currit h; pedes. secana currit. ergo seca
na h; pedes. Et debēt solui isti palogismi p distin
ctionē minoris eo q; dictio trāsūptiue accepta
pōt capi p suo proprio significato z tē minor erit
falsa z maior v; z sequitur cōclusio. si v; accipia
tur trāsūptiue minor erit v; z etiā maior s; nō se
q; cōclusio pp multiplex q; ibi sūt qtuor termini.

Tertio

sciendū ē q; terti^{us} modus hui^{us} falla
cie secūdū auctore nostrum h; fieri
q; aliqua dictio simplex p se sūpra nō h; plura si
gnificata. ipa v; cōiuncta cū alia plura h; significa
ta. vt imortale nū h; vnū significatū. nū cōiunctus
alteri plura significat. Et secūdū h; sit iste palogis
mus. oē imortale est ppetuū. potēs nō mori ē imor
tale. ergo potēs nō mori ē ppetuū. z p; q; sorte

q est potens nō mori est ppetu^{us}. Iste palogismus
soluit p distinctionē hui^{us} qd est imortale. q; si imor
tale pmo modo capiat^{ur} vt tū valet sic n potēs mo
ris maior ē v; z minor falsa. si v; cō sic maior ē
falsa z minor v;. Et his duob^{us} modis ē bona cōia.
s; sic cōis est falsū ita z antecedens. si v; accipiat^{ur} i
vna vno mō z i alia alio mō cōia nō valz s; ē falla
cia equocatiōis. ¶ S; nē videndū ē d mō solūdi
palogismus hui^{us} fallacie. z p; citabit^{ur} opinio aliq;
rum cū rōnibus eoz. secūdo respōdebit^{ur} ad ques
tū fm opinionē p;am respondēdo ad rōnes alte
rius opinionōis. Est ergo opinio aliquoz q; palogis
mi hui^{us} fallacie z gñaliter cuius cūq; fallacie non
sūt solūdi p distinctionē. Rōnes assignāt. q; nulla
ppō ē distinguenda. qd pban tripplr. pmo sic.
q; ois ppositio vel est vera vel falsa. si sit v; ē cō
cedenda. si sit falsa est negāda. ergo nulla ppositio
est distinguēda. Secōdo pbat sic. q; ois ppō v; signi
ficat talr cē sicut est z sic est cōcedenda. vel signi
ficat talr quat; non ē. z sic ē falsa. z p; cōis negāda.
ergo ois ppositio ē cōcedēda vel neganda. Tertio
sic pban. ga si aliqua ppositio ēēt distinguēda hoc
ēēt ppter mltiplicitatē suoz sensuū z tunc vel il
la ppositio sūt suos sēsus copulatiue vel disūcti
ue. si copulatiue vel oēs sēsus ei^{us} sunt veri z sic est
vera q; ad veritatē copulatiue regriū q;libet eius
ptē esse verā. vel aliqs eius sēsus ē falsus z sic ē fal
sa z per cōis negāda q; ad falsitatē copulatiue suffic
vñāptē ēē falsa. Si significat sēsus sēsus disūcti
ue. hoc est duplr. q; vel oēs illi sēsus sunt falsi z
sic est simpliciter falsa. q; ad falsitatē disūctiue reg
ritur vtrāq; ptē ēē falsā. z sic simplr est negāda.
vel aliqs sēsus ē verus z sic ppositio est simplr cō
cedenda. quia ad veritatē disūctiue sufficit vñā
ptē esse verā z ita p; scdm eos q; nulla ppositio
est distinguenda. ¶ Quantū ergo ad hoc qd dicit^{ur}
q; nulla ppō est distinguēda hoc est simplr falsum
qd pbat^{ur} q; ppositio in q; ponitur tmin^{us} equoc^{us}
est vera in vno sēsu z falsa in alio. ergo illa ē distin
guenda. alias enī ēēt cōcedenda z negāda simul z
tunc non posset evitari metha redargutiōis. ergo
aliqua ppositio ē distinguenda. ¶ Ideo ad rōnes
eoz ridetur. Et pmo ad pma cōcedendo q; omnis
ppositio vna si est vera ē cōcedenda z si falsa ē ne
ganda. sed non oportet q; omnis ppositio que
est non vna sit simpliciter concedenda vel negan
da cuiusmodi est ppositio in qua ponitur termi
nus equiuocus. Ideo in vno sensu potest esse ve
ra z in alio falsa. Et adhuc dato q; in omnib^{us} sensu
bus esset vera adhuc respondens debet solvere p

De fallacijs

distinctione ne videat ignorare multipliciter terminorum et sensuum propositionis. ¶ Ad hanc rationem eorum dicitur quod si propositio una significat ita esse sicut est et quod nullo modo significat taliter esse quatuor non est simpliciter et concedenda. Sed si propositio non una habeat duos sensus adhuc est distinguenda cuiusmodi est illa in qua ponitur terminus equus vel multiplex imo finis doctrina aristotelis non solum illa que est vera in uno sensu et falsa in alio est distinguenda sed etiam illa que habet plures sensus et in quolibet est vera siue in quolibet falsa. ¶ Ad tertiam rationem eorum ridetur quod propositio multiplex non significat copulatiue vel disiunctiue diuersos sensus quos habet sed significat eos penitus coniuncte et ita istud argumentum fundatur in uno falso quod supponit quod propositio significet sensus suos copulatiue vel disiunctiue quod est falsum. Relinquitur ergo quod filii huius fallacie sunt soluendi per distinctionem et per omnes multi alij palogismi. Tamen alij dicunt quod quibus palogismi primi modi huius fallacie sunt soluendi per distinctionem non tamen secundi modi quorum motiui sunt isti. quod de analogo per se positum de virtute sermonis stat per famosiori significato. id est concluditur quod nulla propositio multiplex penes finem modum huius fallacie per hunc sermonis est distinguenda. Sed istud dictum est falsum. quod tunc sequitur quod ridens solus phista non possit euadere methodum iopinabilis. sed hoc est inconueniens. ergo etc. etiam per quod quicumque negat dicta sapientissimorum et approbatissimorum ducit ad methodum iopinabilem si vi argumentationis fuerit coactus. sed sapientes vtuntur propositionibus multiplicibus penes et modum huius fallacie et hoc aliqui in sensu primo propositio et transumptiue sicut poete theologi et predicatorum vt satis patet manifeste. ergo palogismi huiusmodi modi sunt soluendi per distinctionem. ¶ Sed ad hoc bene soluendum ponitur talis requiritur quod nunc propositio aliqua est distinguenda penes tres modum fallacie equocationis nisi quando terminus equocutus a consilio comparatur ad aliquod verificabile de ipso pro eius secundo significato. vt ista non est distinguenda. hoc est aial quibus ponatur ibi equocutus terminus a consilio et hoc id est quod non comparatur ad aliquod predicatum verificabile de eo per eius secundum significatum. Sed ista est distinguenda. vixina est sana. quia iste terminus sanus est equiuocutus a consilio et comparatur ad istum terminum vixina de quibus significat per eius secundum significatum. predicta arguitur. primo sic. becyox hoc plura significat. sed forte et platonem et sic de alijs hominibus et tamen non est dictio equiuoca. ergo diffinitio equocationis non est bona. ¶ Secundo arguitur sic. Unitas dictiois plura significantis est causa cognitionis plurium significatorum. ergo non est causa deceptoris. ¶ Terno arguitur sic. In

hac propositione omnis canis currit distribuitur canis per omnes suis suppositis cum sibi addatur signum vltimum. sed illa propositio est falsa et filis in quo ipsa est maior est bonus. ¶ 4. arguitur sic. pluralitas significatorum se et ex parte rei. ergo causa defectus fallacie equocationis se et ex parte rei per omnes fallacia equocationis non est fallacia in dictione sed extra dictionem.

Ad rationes Ad primam dicitur quod quibus homo significet plura dicta sub uno principali significato et primario. tamen non significat primo et per se. imo tamen primo et per se significat humanitatem. ¶ Ad hanc dicitur quod apud cognoscentem et intelligentem talis unitas dictionis est causa cognitionis significatorum. sed est causa deceptionis apud ignorantem. ¶ Ad tertiam dicitur negando maiorem. quod solum distribuitur pro uno suorum significatorum. et ratio est ista quod diffinitio est multiplicatio unius in plura. cum ergo terminus equocutus habeat aliquod unum significatum sequitur quod non potest distribui vnicam distributionem per omnes suis suppositis sed tot distributionibus debet distribui quot habet significantia. ¶ Ad quartam dicitur quod omnes fallacie in hoc conueniunt quod causa defectus sumit a parte rei. ideo non dicitur fallacie in dictione aut extra dictionem ex parte cause defectus sed solum a parte cause apparentie que aliquando se tenet ex parte dictionis et aliquando ex parte rei.

Amphibologia est multiplicitas orationis eiusdem finis substantia et secundum modum proferendi diuersa significatio. Fallacia autem amphibologie est deceptio pueniens ex identitate orationis eiusdem finis substantia et finis modum proferendi diuersa significatio. Cuius apparentie est identitas orationis eiusdem finis substantia et finis modum proferendi. Et dicitur amphibologia ab amphibio quod est dubius et boie secretaria quasi dubia sententia. Amphibologie tres sunt modi. Primus modus puenit ex eo quod aliquod orationis principalem plura significat. vt lib. arist. hec enim oratio est duplex. Uno modo idem est quod liber editus ab arist. Alio modo idem est quod liber possessus ab arist. Et formatur sic paralogismus quicquid est arist. possidetur ab arist. iste liber est arist. ergo possidetur ab arist. Utraque premissarum est duplex

Tractatus sextus

ut dēz ē. Scdōs mod⁹ āphibologic pue
nit ex trāsupōe orōis. Trāsupō at orō
nis ē qñ oīo pprie significās vñū trāsu
mitur ad significādū aliud pp aliqz fili
tudine reptā in ipis. ut litt⁹ arat trāsu
mit ad operā pdi. Et format sic palog
gism⁹. qecquid arat aratro scidit. littus
arat qñ idocilis docet. qñ idocil do
cetur littus aratro scindit. **Ad**nor est
duplex. qz littus arari significat pprie
tram scidi. trāsumit at ad opā pdi. Et
ē similitudo in hoc qz qui litt⁹ arat opaz p
dit z in frustra laborat. **Tertius** mod⁹
āphibologic puenit ex eo q aliqua oīo
pposita pla significat. sepatā vero vñūz
solū. ut seculū scit. hec enī oīo ē duplex
significat enī q aliqz sciat seculū. vel q
seculū habeat sciaz de aliquo. Et ideo
oīo est duplex ex eo q hoc verbuz scit
pōt ordiari cū hoc qd ē seculū a pre añ
z sic ē vera. z sic nō seqt pclō. vel a pre
post z sic ē falsa. z sic seqt pclō. **Silr**
hic. quicquid scit hoc scit. qz hec dictio
hec pōt supponere huic verbo scit vel
appōere. **Silr** hic. quoscūqz vellē me
accipe vellē q accipient. pugnātes vel
lē me accipe. qvellē q pugnātes acci
pent me. **Ad**aior ē duplex qz hec dictio
me pōt ordinari cū isto verbo accipe a
pre añ z sic ē vera. z nō sequit pclō. vñ
a pre post z sic ē falsa z seqt pclō. **Silr**
ista dictio pugnantes pōt supponē vel
appōnē. **Silr** hic. quicquid videt aliquis
hoc videt. colūmā aliqz videt. q colūmā
videt. **Ad**ator ē duplex ut dēz ē i alijs.
Silr hic. quicūqz sūt episcopi sūt sacer
dotes. asini sūt episcopi. ergo asini sūt sa
cerdotes. vtraqz pmissaz ē duplex ex
eo q hec dictio episcopi pōt eē noiati
ui casus vel genitini. **Qz** at deceptio fa

cta ex diuersitate casus faciat āphibo
logiā p3 qz casus dat⁹ ē dictioni ad hoc
ut ordinet cū alia dictione. sed ordina
tio dictionis cū dictione facit āphibo
logiā z nō equocationē. hoc enī p3 ab
aristo. format palogismos āphibolo
gie fm diuersitatē casus z nō equocati
onis. Sciendū ē q aristo. pōit tres mo
dos cōes equiuocationi z āphibolo
gie. **Primus** modus ē quando dictio
vel oratio plura picipalr significat. di
ctio. ut canis. oratio. ut liber aristotel.
Secundus modus est quando sic soli
ti sumus dicere secundū trāsupōne.
trāsupōtio in dictione. ut ridere. in
oratione. ut littus aratur. **Tertius** mo
dus est quando compositum plura si
gnificat. sepatum vero vñū solum.
Exēplū in equiuocatōe. ut his dictio
nib⁹ immortale incorruptibile. **Exēplū**
in āphibologia. ut in ista oīone. seculū
scit. In oibus. n. istis ppositū plura si
gnificat. sepatum vero vñū solum.
Queritur de distinctione istorum triū
modorum communiū. quoz primus
est. quantum ad equationem quando
vñū nomen pncipaliter plura signi
ficat. secundus prouenit ex trāsumpti
one. tertius est quando vñū nomen
compositum plura significat. simplex
vero vñū solum. ut immortale. incor
ruptibile z hoc totū ver⁹. **Sz** tē obijcit.
deceptio pueniens ex psignificatione
dictiois nō pntinetur sub aliquo istoruz
triū modoz i equiuocatōe. verbi grā. si
ent in hoc sillogismo. quicūqz sanabat
sanus est. laborās sanabatur. ergo la
borans sanus est. non continetur sub
tertio modo. qz laborans non est dictio
composita. nec sub secundo quia hec

De fallacijs

dictio laborans non tenetur trāsumptiue. nec sub primo. qz primus pñit ex principali significatione. sed hec dictio laborans nō significat principaliter tēpus. sed ex consequenti p accidentia. & illa deceptio facta ex consignificatione non est sub aliquo istorū trium modorum. solutio. deceptio facta ex consignificatione dictionis continetur sub primo modo equiuocationis. Ad hoc qd obijcit qz primus modus prouenit ex principali significatione dicendum est qz principalis significatio appellat hic quicquid ex eadem impositione importatur per dictiones. sed ex eadē impositione significat quelibz dictio significationem & sua accidentia. Ille enī qui imposuit hoc nomen lapis ad significandum lapidem. sub tali genere sub tali numero imposuit. & sic eadem impositione imposuit ipositor. quia hec dictio laborans importat suum significatum & consignificatum & sic de alijs. vel dicendum est qz principalis significatio ponitur i primo modo equiuocationis & amphibologie ad remouendum transumptionem in eos. quia trāsumptio significat per dictionem non principaliter. vt ridere non principaliter significat florere. s; trāsumptiue & per quandā similitudinē. & hec dictio laborans significat presens tempus & preteritū imperfectum. Item querit quare deceptio facta ex quibusdā accidentibus facit equiuocationē & ex quibusdā amphibologiā. Solutio. dico qz quedam sunt accidentia que consequuntur dictionem non absolute s; prout est ordinabilis cum alia dictione. sicut casus. numerus. ordinantur per dictiones adin-

uicem per talia accidentia. Male enim diceretur. homines currit. quia ibi non ē debitus numerus nec debitus casus. & deceptio ex talibus accidentibus est deceptio in orōne. & sic ē in amphibologia & non in equiuocatione. S; sūt alia accidentia absoluta q̄ cōsequunt dictionē per se vt tēpus & genus. & per talia accidentia non ordinant dictiones adinuicē quia sicut bene dī homo currit ita bñ dicitur. homo currebat. Unde licet tēpus varietur. manet tñ eadem constructio. & ideo nō constructur mediāte tēpore. & sic deceptio ex talibus accidentibus fit in dictione. Et ita in equiuocatione & non in amphibologia.

Circa hunc textum notandum ē primo qz hic consequenter auctor determinat de fallacia amphibologie que fit secundum multiplex actuale orationis dicēs. Amphibologia est multiplicitas orōnis eiusdē fm subaz & modū pferēdi diuersa significātis. vt hec orō. liber aristo. manēs vna h; plures sēsus fm qz iste genitiu⁹ aristotelis pōt cōstrui in habitudine possessoris vel cause efficiētis. Et dī amphibologia ab āphi qd ē dubiū & bole sē tētia qst dubia snia. Et h; amphibologia dicatur dubia snia: nō tñ quelibz dubia snia ē amphibologia. qz illa interpretatio nō est cōueribilis cū interpretato. Cū enī alijs dubitat de cōclōe demonstrationis an sit vera vel falsa h; dubiā snias. & tñ i illa cōclōe nō ē amphibologia. Et ad istā fallaciā reducuntur oēs orōnes i qbus ē allegoria. antifrasis. yperbole. & multe alie figure tropi. qz tales orōnes hñt duplicē sensū. Nō tamē ē intelligendū qz quicūqz ē aliqua orō eadē fm materiā & formā & diuersas h; snias qz ibi sit multiplicitas fm amphibologiā qz oēs que sūt multiplices fm equocationē sūt eadem fm mām & formā. & hñt diuersas snias. & tñ i eis non ē multiplicitas fm amphibologiā. i mo h; equocationem. H; ergo sic intelligi qz aliqua orō eadē fm materiā & formā hñs diuersas snias & nō pp multiplicitatē alicuius suoz significatoz sed rōne totalis orōnis talis orō ē multiplex fm āphiologiā. sicut ista propositio. Haurit aqua scribocleric⁹ absqz libro. habet diuersas snias. & tñ nō p. uenit ex equiuocatione suozum significatozū

Tractatus sextus

sz rōe totalis orōnis. id illa oō ē distinguēda sz am
phibologia. Tñ est aduertēdū q̄ amphibologia pōt
capi duplīr. vno: cōiter p̄ q̄cūq; snia dubia z sic n̄
accipitur hic. Alio: accipitur spālīr p̄ mltiplicitate
orōnis eius idē fm substantiā z modū pferendi non
puenīte ex equocatōe alicuius dictōis posite in
illa orōne. qz sic facit fallaciā amphibologie. Et cau
sa appemīe h̄ fallacie ē vnitas orōnis eius idē fm
māz z formā pp̄ quā vnitatē credim⁹ q̄ sicut oō
ē actualīr vna q̄ bēat vnū sensū tm̄. Et sz hāc cau
sam sumitur hec maxima falsa. Dis oō actualiter
vna tm̄ hz vnū significatū. Lā x̄o defectus est mlti
plicitas sēsuū eius idē orōis fm materiā z formā.
Et fm has duas cās possunt dari due diffinitōes
eius. Prima enī erit ista que dabit ex pte cause
apparetie z hoc sic. Fallacia amphibologie ē ydo
neitas decipiēdi pueniēs ex idēitate eius idē oō
nis fm substantiā z modū pferēdi diuersa significā
tis. Sz ex parte cause defectus sic diffinitur. Fal
lacia ē deceptio pueniēs ex plalitate sensuū oō
nis eius idē fm formā z materiā. Et huius falla
cie tres sūt modisites modis fallacie equocatōis.
Pr̄o quorum declarat one :

Secundo sciendum est q̄ prim⁹ mod⁹ bu
ius fallacie puenit ex eo q̄ aliq
oratio vna fm substantiā z modū pferēdi eque pri
mo habet plures sensus. vt hec oō. cecū atigit vi
dere. hz duos sensus. vnus est q̄ contingit q̄ aliq
videat cecū Alius est. atigit q̄ cecus videat ali
quē. Sitr hec oratio. contingit tacētē loqui. hz du
os sensus. vn⁹ ē q̄ atigit q̄ tacēs loquat. Alius ē
atigit q̄ aliquis dicat aliq̄ rē esse tacētē. z iste est
ver⁹. Et pōt sic palogizari. quēcūq; atigit dicē cō
tingit loq. tacētē atigit dicere. q̄ atigit tacētē loq
Et soluitur p̄ distinctionē orōnis. tacētē atigit loq.
Et ē aduertēdū q̄ fm hūc modū oēs ppōes i
quib⁹ ponitur ablatiu⁹ in designatōe cōne sūt disti
guēde. sicut ista oō. nullo hoīe currēte tu es asin⁹
fm q̄ pōt resolui p̄ duas aut tres diuīctiōes z ad
uerbiū tpale. s. per dū per si vl̄ per qz. Sitr debēt
ppōes in gbus ponūtur gerūdīa ablatiui casus
distigui penes istū modū sicut ista oō. neutz ocu
lū habendo tu potes videre. qz illa pōt eē adiōia
lis causalis vel tpalis. Et sitr ad hūc modū redu
cūtur oēs orōnes que sic se hnt q̄ hnt diuersas sē
rētias pp̄ diuersas habitudines dictōis regentis
ad dictionē rectā. sicut ista oō. liber aristo. Et ad
hoc facilius cognoscendū ponūtur alique regule
Cp̄a est. quando plura noīa eius idē casus quorūz
vnū nō est determinatio alterius sequūtur vl̄ p̄

cedūt aliquod vez qd pōt eodē mō regere vtrāq;
z iter illa noīa ponit infinitiu⁹ illa oō ē distinguē
da fm p̄dictum modū. vt hec oō. Audio grecos
viciisse romanos. hz duos sensus. vnus sēsus est.
audio q̄ greci vicerūt romanos. Alius ē. audio q̄
romani vicerūt grecos. Et sitr dicendū est de hac
ofone. vellē me accipere pugnatēs. z sic de sibi⁹.
Cz⁹ regula est. oīs oō in qua ponitur actus cuz
infinitiu⁹ regēte accusatiuū a pte post est distinguē
da fm hūc modū eo q̄ pōt est regiā a pte an̄ vel a p
te post vt atigit cecū videre. Cz⁹ regula ē. omnis
oō in qua ponitur dictio exclusiua cū mō ē disti
guēda fm hūc modū eo q̄ pōt eē exclusiua vl̄ de
excluso subiecto vl̄ de excluso predicato. Nā si ē
de excluso p̄dicato vt in ista. tm̄ deū esse est neces
sariū. sēsus eius ē. tm̄ hec ppositio deus ē ē neces
saria. z ille est falsus. Si aut sit de excluso subo tē
est sensus. hec ppositio est necessaria. tantū deus
est deus. z ille sensus ē ver⁹. Eodē mō dicendū ē d
istis. tantū hoīem eē sorte est vez. tantū albū esse
nigrū ē ipok. tantū boīem eē asinū ē falsū. Cz⁹
regula est. quādocūq; accipitur modus cum aliq
dicto i aliq ppōe illa pōt distingui penes hūc mo
dū. vt hec oratio. tacentes atigit dicere. fm q̄ ly
tacētē cōstruitur ante infinitiuū habet duos sen
sus. vnus ē. hec est contingēs. tacēs loqur. Alius
ē hic demonstrando illū. s. qui tacet loquitur. Et eo
dē mō dicendū est de istis. pōt est sedētē nō abu
lare. possibile ē non scribentē scribere. Cz⁹ regu
la est. qñ in aliqua ppōne ponitur aliquis modus
mediante aliquo verbo z mediante ista coniuncti
one q̄. illa ppositio est distinguenda fm hūc mo
dū. vt ista ppositio. pōt est q̄ album sit nigrum.
hec ppositio habet duos sensus. vnus est. hec est
possibilis. album est nigrum. alius est. hec est pos
sibilis. hoc est nigrum demonstrando p̄ hoc illd
quod nūc est album. Cz⁹ regula est. quando vi
ctū alicuius ppōnis ponitur cum aliquo modo
mediante aliquo verbo bis sumpto significante
actum humanum illa ppositio est distinguenda
secundum hūc modum. vt hec oratio. quicūq;
dicit te esse animal dicit verum. habet duos sen
sus. vnus est. quicūq; dicit hanc propositionem
tu es animal dicit verum. z iste sensus est verus.
Alius sensus est. quicūq; dicit aliquam proposi
tionem antecedentem ad istam. tu es animal dic
vez. z iste sensus est falsus. nam qui dicit te eē asi
num non dicit verum. z tm̄ dicit vnam ppositiōez
antecedentem ad hanc. tu es asinus. Cz⁹ Septima
regula est que includit multas partiales. et est

De fallacijs

ista. qñcūq; inter duos terminos i aliq; ppōne po-
sitos repitit aliqua cōiunctio adional; copulati-
ua disiunctiua vñ causalis aut aduerbiū locale vñ
tpale. talis ppō distinguit; d; eo q; ipa pōt esse ypo-
thetica vel de ypothetico subo. et si ponat; cōiunctio
disiunctiua illa pōt eē disiunctiua vñ de disiuncto
extremo. Et qñuis multe p̄dictaz; ppōnū possit di-
stingui fm̄ p̄positionē z diuisionē vñ postea pate-
bit. n̄ ē tñ incōueniēs eas distingui penes āphibolo-
giam cū i eadem oratione possit causari due tres
vel aliquādo omnes fallacie.

Tertio sciēdum ē q; secundus modus hui⁹
fallacie puenit ex eo q; aliqua ora-
tio actualr vna pp̄ie bz vnū sensū z d; x̄ture ser-
monis. s; ex vsu loquētiū accipit; seu trāsumit ad
significandū aliā sentētiā sicut bec. ppō. lupus
ē in fabula. pp̄e significat q; decēptio est i lupo z
transumptiue significat q; iniquus accedit vñ au-
dit fabulā. Sicut bec oratio. litus arat; vnū sē-
sum pp̄ū z aliū trāsumptiū. z fm̄ hūc modū sic
palogizatur. q; aratur aratro finditur. s; litus
arat; g; litus aratro findit; minor enī est duplex
q; vñ illa oratio accipitur i sensu pp̄io z sic illa p-
positio ē falsa. z bene seqtur; vñ accipit; in sensu
trāsumptiūo z sic ē x̄a s; nō seqtur; vñ de lit; ara-
ri trāsumptiue ē opaz; p̄di. Et secūdu quosdā ad hūc
modū reducende sūt oēs orationes que pp̄ie si-
gnificāt vnū. z i p̄prie siue s; vsū auctoz; aliū si-
gnificāt. vt fortes ē i seipso. z hic modus p̄portio-
nāl; ē z; mō fallacie equocationis. 3. modus hui⁹ fal-
lacie puenit ex eo q; aliqua oratio p se sūpra non
bz nisi vnā sēntētiā. tñ pp̄ h; q; additur ei aliqua di-
ctio bz plura significata. vt bec oratio seculū scit;
tñ bz vnū significatū. s; q; seculū bz sciaz; d; aliquo
Et si dicatur seculū scit; h; bz aliū sēntētiā q; sensus
ē q; h; bz sciaz; de seculo z est p̄m; sensus. Alius est
q; seculum bz sciaz; de h; Et iste modus hui⁹ falla-
cie p̄portionāl; est tertio mō fallacie equocatio-
nis qui a sicut in tertio modo equocationis aliqua
dictio per se sumpta habet tantū vnū significa-
tū sed cū additur alteri efficitur multiplex z plu-
ra significat. ita tertio modus hui⁹ fallacie ē cū ali-
qua oratio p se sūpra bz tñ vnā sententiā sed cū
addit ei vna dictio ipa habet plures sentētiās.

Sed contra p̄dicta arguitur. p̄mo sic.
In fallacia cōpōnis z diuisi-
onis z multis alijs ē dubia sentētiā. g; fallacia am-
phibologie nō ē ab alijs distincta. ¶ 2. arguitur
sic. āphibologia z equocatio hñt eodē modos. g;
n̄ sūt fallacie distictē. ¶ 3. arguit; sic. multiplicitas

hui⁹ oratiōis oēs afini sūt episcopi. vñ hui⁹ ppōis
hoies z afini sūt afini. puenit ex pte accidētis vñ
dictiōis. g; ipa nō est distinguēda fm̄ āphibologiā
s; s; equocationē. aīis p; q; multiplicitas nō pue-
nit ex pte casus s; quā ly epī pōt eē genitiui casus
vñ notatiui. ¶ 4. arguitur sic. vna oratio tñ signi-
ficat cōpōnē suoz; extremoz;. s; cōpō extremoz; n̄
ppōnis ē tñ vna oratio. q; duoz; ē tñ vna cōpō. er-
go nulla oratio principaliter significat plura qd
est contra primum modum.

Aldrōnes Ad p̄mā dī q; nō q̄libet dubia
sentētiā ē āphibologia. s; solū il-
la q; puenit ex multiplicitate oratiōis eiūsdē fm̄
subaz; z modū p̄ferēdi. ¶ Ad 2. dī concedēdo
q; hñt eodē modos ḡnales s; nō speciales. z distic-
tū i h; q; modi equocationis pueniunt ex h; q; aliq;
dictio icōplexa actualr ē multiplex. s; modi am-
phibologie pueniūt ex h; q; aliqua oratio actualr
vna est multiplex multiplicitate dictiōis icōplexa
¶ Ad 3. dī q; duplicia sūt accidētiā dictiōis. q;
dā sūt absoluta q; cōueniūt dictiōi s; se. z variatio
taliū accidētū cāt equocationē. alia s; accidētiā
respectiua q; pueniūt ei i ordie ad aliā dictionē et
variatio taliū accidētū cāt āphibologiā. ¶ Ad
4. dī q; bz duoz; extremoz; sit vna cōpositio fm̄
māz; possūt tñ eē plures i spē fm̄ q; duo extrema
sub diuersis habitudinibus possūt inter se cōponi
iō vna oratio pōt p̄ncipalr habere plures sensus.

Equit de fallacijs faciētibus
multiplex potētiāle. s. de ppōne
diuisiōe z accētu. Et prius de
ppōne q; de alijs. q; palogismi sūt effi-
caciōes s; ppōne ad finē sophisticū; q;
ē appens sapiētiā z nō existēs. z iō pri-
us dicēdū ē de ppōne q; de alijs. Com-
positio ē eoz; q; debēt diuidi falsa vnio
diuisiō vero ē eoz; q; debēt pponi falsa
diuisiō. Fallacia ppōnis est ydoneitas
decipiēdi pueniēs ex ydēritate oratio-
nis vñ; z eiūsdē s; materiā z s; situz;
magis debitiū p̄tib; i oratiōe positis. cā
appētiē hui⁹ fallacie ē oratio diuisa ha-
bēs ydēritatē i materia cū oratiōe cō-
posita. cā falsitatis siue defect; ē diuer-
sitas sēsus p̄positi a diuisiō. Morādū q;

Tractatus sextus

quā ē vera ī sensu diuiso ⁊ falsa ī sensu
 pposito tē ē fallacia pponis. **D**ī tñ ora
 tio pposita qñ determinatio determinat
 determinabile illud quod magis apta
 nata ē determinare. ⁊ sili dī oratio com
 posita qñ dictiōes ordinant p3 sitū ma
 gis debitū. **E**t dī oratio diuisa qñ deter
 minas dēmiat illud dēmiabile quod
 nō ē magis apta nata dēmiare. vel qñ
 dictiōes ordiant p3 sitū minie debitū
An sumit hec oratio gīa exēpli. qēqd
 viuit sēp est. ī ista oratiōe sūt duo deter
 miata. s. hoc verbū viuit ⁊ hoc verbū
 ē. ⁊ est vna dēmiatio. s. sēp. si g. hec
 determinatio. s. sēp determinat hoc ver
 bū ē quod ponitur a pte predicatoris. sic
 dī oratio composita. qz tūc dēmiatio
 determinat determinabile quod magis
 apta nata est dēmiare. qz illud verbū
 est ponit ī sitū determinato. s. ī pdicato
Si aut determinat hoc verbū viuit. sic
 dicit diuisa qz determinat illud determi
 nabile quod ē min⁹ apta nata determi
 nare. qz illud verbū viuit nō ponit ī si
 tu determinato ipius verbi. ⁊ tūc dicti
 ones ordinant p3 sitū minus debitū
Istius fallacie duo sūt modi. **P**rim⁹
 modus puenit ex eo qd aliqd dictū pōt
 supponere p se toto vel p parte sui ⁊
 p3 istū modū palogizat sic. quēcūqz
 pōt ē ambulare pōt ē qd ipse ambu
 let. sedēte pōt ē ābulare. g. pōt ē qd se
 dēs ambulet. **A**d hoc dicēdū est qd mi
 nor ē duplex. qz si hoc dictū sedēte am
 bulare supponit p se toto huic pdicato
 ipōt ē. idest sedēs sedēdo pōt ambu
 lare. tūc hec pposita est falsa. sic etiaz ē
 ipōt dicere qd sedēs ambulet. **S**i aut
 istud dictū supponat p pte sui tūc ē di
 uisa ⁊ vera ⁊ nō sequit pclusio. ⁊ ē sen

sus sedētem pōt ē ambulare. i. sedēs
 nūc h3 potētiā ut postea ambulet. ⁊
 sili quēcūqz est pōt scribere pōt est
 qd ipse scribat. nō scribentē scribere ē pos
 sibile. g. pōt est qd nō scribens scribat
Dicēdū ē ad istū palogismū sic ad pri
 mū. **S**ecūdus modus puenit ex eo qd
 aliq determinatio pōt referri ad diuersa
 ⁊ penes istū modū palogizat sic. **Q**ui
 cūqz litteras scit nūc didicit eas. s. iste
 antiqu⁹ grāmaticus scit litteras. g. nūc
 didicit eas. **D**icēdū qd maior ē duplex
 qz hec determinatio nūc pōt determinare
 hoc verbū didicit. ⁊ sic ē pposita ⁊ falsa
 ⁊ sequit pclusio. v. pōt dēmiare hoc
 verbū scit. ⁊ sic ē diuisa ⁊ vera. ⁊ nō se
 quit pclusio. **S**ili hic. quod vnū solū
 pōt ferre plura pōt ferre. s. quod nō pōt
 plura ferre pōt vnū ferre. g. quod non
 pōt plura ferre pōt plura ferre. **D**icen
 dum qd maior est duplex qz hec deter
 miatio solū pōt determinare hoc ver
 bū pōt. sic maior ē falsa ⁊ cōposita. ⁊ ē
 sensus qd illud quod nō pōt ferre vnū
 cum alio pōt ferre plura. v. pōt deter
 minare hoc verbū ferre. ⁊ ē sensus ve
 rus ⁊ ppo diuisa vera sub hoc sēsu qd
 pōt iam ferre vnū solū ⁊ ferre non plu
 ra pōt plura ferre. **S**ili tu scis tñ tres
 hoīes currere posito casu qd sex currāt
 ⁊ nescias de tribus. **H**ec est duplex. qz
 hec dictio tñ pōt determinare hoc ver
 bum scis v. currere. si determinat hoc
 verbū currere sic est cōposita ⁊ falsa.
 si scis tūc est diuisa ⁊ vera. ⁊ palogiza
 tur sic. tu scis tantum tres homines cur
 rere posito casu qd sex currant. sed quic
 quid scitur est verum. ergo tantū tres
 homines currere est verū. maior est du
 plex ut iam dictum est.

De fallacijs

De fallacia diuisionis. Quid sit diuifio dictuz est pri⁹. fallacia diuifionis e ydoneitas decipie di pueniens ex eo q oratio aliq cōposita e vera z diuifa falsa. vna et eadem manens fm materiā. differēs secunduz formam diuersa significat. que credit esse vera i sensu diuifio eo q veritatē habet in sensu pposito. Cā apparentie huius fallacie est oō cōposita habēs ydentitatem i materia cū oōne diuifa. Vel causa appentie est ydentitas oōnis eiusdē fm substantiā z fm situm minus debitum. Causa defect⁹ est diuersitas sēsus diuifio a sensu cōposito. Istius fallacie duo sunt modi. Prim⁹ modus puenit ex eo q aliqua coniunctio pōt copulari iter terminos vel iter propōnes. Et h³ istum modū paralogizatur sic. Quēcū qz sunt duo z tria sunt duo z tria. quin qz sunt duo z tria. ergo quinqz sūt duo. quiqz sunt tria. Ad hoc dicenduz est q minor est duplex qz hec cōiunctio z potest cōiūgere z copulare iter terminos vel inter propositiones. si iter terminos sic est vera composita. z est sensus duo z tria insimul iuncta faciunt quiqz. si inter ppōnes sic e falsa. z diuifa. z e sēsus q duo sūt quiqz psone z q tria sūt quiqz psone qd e falsū. Silr e hic. q cū qz sūt duo z tria sūt pia z ipia. quiqz sūt duo z tria. q quiqz sunt pia z ipia. Dicēdū ē q maior e duplex. qz ibi pōt eē copulatio inter terminos. z sic e vera z pposita. z e sēsus. quiqz sunt duo z tria insit pincta. vl ibi e copulatio iter ppōnes. z sic e falsa z diuifa. z e sēsus quiqz sūt duo. z quiqz sūt tria qd e fals. silr hic. oē aial e rōale vl irrōale. s³ n oē

aial e rōale. q oē aial e irrōale. Dicēdū q maior e duplex ex eo q ista pinctō vt pōt pūgere iter terminos z sic e vera z pposita. vel iter ppōnes z sic e falsa z diuifa. Silr h. oē aial vel e sanū vel egrū. Vel h. ois substantia e corpea vel icorpea. Vel hic. ois linea e recta vl curua. An oēs iste sūt vere qn pinctō pūgit inter terminos z sūt pposite. sed sūt false qn pinctō pūgit iter orōnes z ppōes z dise. qz pinctō p se z prio e pinctia p tū orōnis. et pnti ipo pūgit orōne cū orōne. Scds mod⁹ h³ fallacie diuifiois puenit ex eo q aliq dēmiatio pōt referri ad diuersa. vt h. quovidisti hūc pēssū h pēssus ē. s³ oculo vidisti hūc pēssū q oculo pēssus ē. Dicēdū q minor e duplex. qz iste ablatiu⁹ oculo pōt dēmiare hoc pncipiū pēssus sic e disa z falsa z e sēsus. tu vidisti hūc pēssū oculo. z sic seqt pclō. vl pōt dēmiare hoc verbū vidisti z sic e pposita z vera z tē e sē⁹ tu vidisti cū oculo hūc pēssū. s³ tē n seqt pclō. Circa hūc textū notādū ē pmo q dñr auctor hic determinat de fallacijs peccātib⁹ h³ multiplex potētiāle. Et primo de cōpositiōe z diuifione qd accētu eo q magis ydonee sūt ad decipiēdū z ef⁹ ficaces q fallacia accentus. Et adhuc primo de terminat de fallacia cōpositionis q de fallacia diuifiois pp eadē causā. Et hic nō accipiūt cōpositio z diuifio p quacūq cōpositiōe seu diuifione orationis. sed accipiūtur pro ordiatiōe dictionū. s. cōpositio pro partium orationis false secundum sitū magis debitū. z vere secundū sitū minus debitū: sed diuifio accipitur p ordinatione partium false secundū situm min⁹ debitū. z vere secundum sitū magis debitū. Situs aut magis debitus ē qui occurrit intellectui magis conueniēter z magis conuenit dictionib⁹ secundū suos modos onēdēdi. Et q p³ q cōpositio vt hic accipit est eoz que debent diuidi falsa vno. Diuifio v⁹ est eoz que debēt cōponi falsa sepatio. qd at sit fallacia pōnis z diuifiois z q sūt cāe defect⁹ z appētie eoz clare p³ i tex.

Tractatus sextus

Unde eadem oſo ſim ſubſtantiam eſt compoſita
 ⁊ diuiſa quous ſit alia ſim formam ⁊ modū pſeren
 di. Dicitur enim compoſita quando partes ei⁹ or
 dinant ſim ſituz magis debitū. ⁊ dicitur diuiſa qñ
 ordinantur ſim ſitum minus debitum. Et ſit ſal
 lacia compōnis quando oſo in ſenſu compoſito ē
 falſa ⁊ in ſenſu diuiſio eſt vera. Sed ſit fallacia di
 uiſionis e contra. Et harum duarum fallaciarum
 duo ſūt modi cōes. Primus eſt quādo aliqua de
 terminatio diuerſimode determinat idem deter
 minabile. ⁊ hic mod⁹ diuiditur in duos modos ſpā
 les. Primus puenit ex eo q⁹ modus alicuius cō
 poſitionis poteſt deter minare dictum pro ſe toto
 ⁊ ſic eſt compoſita. vel pro parte ſui ⁊ ſic eſt diuiſa
 Et ſim hunc modum poteſt diſtingui iſta. ppō. Al
 bum eſſe nigrum eſt poſe. Nam ſi ſit opoſita ſen
 ſus eius eſt. hec ppō eſt poſſibilis. album eſt nigr⁹
 ⁊ iſte ſenſus eſt falſus. Si vero ſit diuiſa ſenſus ē.
 hec eſt poſſibilis. hoc eſt nigrum demonſtrando p
 ly hoc illud pro quo ſupponit album in alia pro
 pōne. Et ſimiliter iſte due ſunt diſtinguēde. ſedē
 tem currere eſt poſſibile. non ſcribentes poſſibile
 ē ſcribē. ⁊ ſimiles. Et poſſūt formari paralogiſmi
 in quibus omittitur fallacia compōnis qui ſoluū
 tur per diſtinctiones ipſarum pmiſſarum. Si vero
 in predictis ppoſitionibus ponatur impoſe loco
 poſſibilis ipe eſſent falſe in ſenſu diuiſo ⁊ vere in
 ſenſu opoſito: ⁊ ſic facerēt fallaciam diuiſionis. et
 eodē modo pnt formari ſillogiſmi. Secundus mo
 dus ſpālis puenit ex eo q⁹ aliqua diuinctio diuerſi
 mode diungit illa inter que ponitur. quoniā aliqñ
 diungit ea tanq⁹ partes ei⁹dem extremi ppōis.
 ⁊ ſic ppō illa ē cathegorica. Aliquando vero con
 iungit ea tanq⁹ partes diuerſarum ppoſitionum
 ⁊ ſic dicitur coniungere inter propoſitiones ⁊ ē p
 poſitio ypothetica. Rōne cuius poſſunt poni due
 regule. ¶ Prima eſt q⁹ omnis oſo in qua pōitur
 coniunctio vel aduerbium tpale vel locale iter du
 os terminos potentes facere ppōem ypotheticaz
 eſt diſtinguenda eo q⁹ poteſt cē ypothetica vl⁹ de
 ypothetico ſubiecto ſiue predicato. vt hec eſt di
 ſtinguenda. quinq⁹ ſunt duo ⁊ tria. Si eniz illa cō
 iunctio coniungit inter terminos ſenſus eſt q⁹ tā
 tum duo ⁊ tria affirmantur de quinq⁹. Si vero cō
 iungat inter ppōes eſt diuiſa ⁊ eſt falſa. ⁊ ſenſus ē
 quinq⁹ ſunt duo ⁊ quinq⁹ ſunt tria. Similiter iſte
 ſunt diſtinguende. nullum aīal dūm dormit vigi
 lat. omnis homo eſt ſanus vel eger. omnis propo
 ſitio vel eius ſdictoria eſt falſa. omne aīal ſi ē ru
 dibile eſt aſinus. ¶ 2^a regula eſt. quando cūq⁹ in

aliqua oſone ponuntur due coniūctōes ſiue ei⁹
 dē ſpēi ſiue diuerſarū ipa ē diſtinguēda eo q⁹ pōt
 iudicari ypothetica vel cathegorica. vt iſta. duo
 vel tria ſunt paria vel imparia. hz tres ſēſus. Nā
 ſi ſit ypothetica pmi⁹ eſt ſim quod coniungit per
 coniunctionem primo poſitā ⁊ eſt ſenſus. duo ſūt
 paria ⁊ imparia ⁊ tria ſūt paria ⁊ imparia. Secun
 dus ſenſus eſt ſim q⁹ diūgitur p ſecūda cōiūctōez
 ⁊ ſic eſt ſenſus. duo ⁊ tria ſūt imparia. ⁊ duo ⁊ tria
 ſūt paria. ⁊ quilibet iſtorū duoz ſenſuū eſt falſus.
 Tertius ſenſus eſt. duo ſunt paria ⁊ tria ſūt impa
 ria ⁊ ſic iudicatur per vtramq⁹ cōiūctōne ⁊ ſic eſt
 vera. Si ſit cathegorica tūc ē ſenſus ei⁹ q⁹ ali
 qua que ſunt duo ⁊ tria ſūt paria ⁊ imparia. Et ſi
 militer hec ⁊ ſimiles ſunt diſtinguende. oēs boies
 ſūt aſini. vel boies ⁊ aſini ſunt aſini: eo q⁹ poſſunt
 iudicari coniungi per vnam coniunctionem aut p
 aliam. Et quous omnes pdictae ppōnes ⁊ ēt ſite
 poſſunt diſtingui ſim opoſitionem ⁊ diuiſionē. tñ
 vt dictum eſt prius ipe poſſunt diſtingui ſim apbi
 bologiam. ⁊ forte facilius ⁊ magis apparenter qz
 difficile eſt videre quomodo in ipis poterit aſſig
 ri diuerſitas ſenſus ppter ſolam diuerſitatem p
 mutationis aut modi proferendi. ⁊ tamen in pro
 pōnibus diſtinguendis ſim compoſitionem ⁊ diui
 ſionem diuerſitas ſenſuum ex illo d3 puenire.

Secundo ſciendum eſt q⁹ tertius modus
 huius fallacie puenit ex eo q⁹
 eadem determinatio poteſt determiare diuerſa
 deter minabilia. ⁊ vnum deter minabile poteſt di
 uerſis determinationibus deter minari. Exēpl⁹
 primi eſt. vt hec ppō quicqd viuit ſemper eſt. habz
 duos ſēſus eo q⁹ illud aduerbium ſemper poteſt
 deter minare illud verbum viuit ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊
 vera. ⁊ eſt ſenſus. quicqd ſemper viuit eſt: vel po
 teſt deter minare hoc vcrbum ē quod eſt pncipa
 le ⁊ ſic eſt opoſita ⁊ falſa. ⁊ eſt ſenſus. quicquid vi
 uit eſt ſemper. Si ſit iſta oſo. quicq⁹ poteſt vnum
 ſolum ſerre poteſt plura ſerre habet duos ſenſus
 eo q⁹ ly ſolum poteſt deter minare hoc verbū pōt
 ⁊ ſic eſt compoſita ⁊ falſa. nāz ſenſus ē. quicq⁹ po
 teſt ſolum ſerre vñū poteſt plura ſerre. vel pōt de
 terminare ly vñū ⁊ ſic ē diuiſa ⁊ vera. ⁊ eſt ſenſus. q
 cūq⁹ poteſt ſerre vñū ſolū poteſt plā ſerre. Ex^m.
 quando idem deter minabile poteſt diuerſis det/
 minationibus deter minari. vt hic. quadragita vi
 roz centū reliquit achilles in bello. nam ille geni
 tiuus viroz pōt deter minari per illud adiectiuū
 quadragita: ⁊ ſic eſt compoſita ⁊ falſa. ⁊ eſt ſenſus
 q⁹ de quadraginta viris achilles reliquit centum

De fallaciis

in bello. Vel pōt determinari p centū z sic ē diuisa z
va. z est sensus q de centū viris achilles reliquit
qdragita i bello. Et sic pōt paralogizari. quozūcū/
q3 viroz achilles reliquit centū in bello erāt cen/
tus z magis. I3 qdragita viroz cētū reliquit achil/
les in bello. ergo qdragita erant centū z amplius.

Tertio Sciendū ē q sensus ppositus ē qn
aliq dictio pōt quasi cū diuersis di/
ctionibus cōstrui. cōstruitur tamē cū illa dictione
cum qua h3 situm magis cōuenientē. Et ecōtra sē/
sus diuisus est qndo aliq dictio cōstruit cū illa cu3
q h3 sētū minus cōueniētē. ¶ Sed posset qri qli3
scit q3 situs est magis vel minus cōueniens partib/
oratiōis. Et ad h3 sciendū ponūt due regule. pma
ē. si aliq dictio possit cōstrui cū duabus alijs dictio/
nib z vni sit ppingor z alteri remotior situs magis
debit ē q cōstruat cū dictōe ppingore. Et min/
bitus est q cōstruat cū remotiore. Verbi grā. i illa
orōne. gūq3 scit lras nūc didicit illas. ly nunc pōt
cōstrui cū istis duob⁹ vbi3. s. scit z didicit. z q3 ppin/
quius verbū est didicit iō dī bē situm magis debi/
tum si cū eo cōstruatur. Et q3 remoti⁹ ē ab hoc ver/
bo scit iō si cōstruatur cū eo h3 sitū min⁹ debitum z
min⁹ cōuenientē. ¶ Scōda regula ē q si aliqua di/
ctio possit cōstrui cū alijs duab⁹ dictōib⁹ z sit vtri/
q3 eque ppingua tunc sit⁹ magis debitus ē q de/
terminatio determinet pcedēs determinabile. q3
determinatio debet sequi suum determinabile. z
situs minus debet ē si cōstruat cū determinabili scqñ
te. vt q3 in hoc exēplo quicq3 viuit semp est. ly sēp
ponit iter illa duo determinabilia. scz viuit z est. z tē
fm q dicit regula si determinat ly viuit ē situs ma/
gis debet. Si vero determinat ly ē. ē situs min⁹ de/
bitus. ¶ Alii dicūt q situs magis debitus est qn
aliq dictio pōt cōstrui cū duabus alijs tunc sit⁹ ma/
gis debet ē quando cōstruitur cū pncipaliori. Et si
tus min⁹ debet ē qn cōstruit cū dictione min⁹ pnci/
pali. mō vba sūstatiua iter oia vba sūt pncipaliora

Sed contra pdicta arguit primo sic. In
hac ppositōe. hoic3 esse aīal
ē necesse. est cōpositio. z tamē non est eorum que
debent diuidi falsa vniō. ergo diffinitio ppositōis
non ē bona. ¶ Scōdo arguit sic. fallacia ppositōis
z diuisionis hnt eadē causā appētie. ergo nō sunt
fallacie disticte. anō p3 q3 causa appētie vtriusq3
est materialis vnitas dictōis. ¶ Tertio sic argui/
tur. oratio pmo significat cōpositionē siue diuio/
nem suoz extremoz. s3 duo extrema nō pnt vniri
diuersis vnionib⁹. ergo eadez orō non pōt habere
diuersas significatiōes. ¶ Quarto arguit sic. mo

diu. pferendi i orōne se tenet ex pte platōis līarū
et sillabarum dictionis. sed in oratiōe cōposita
z diuisa eodem modo pferuntur littere z silla/
be. ergo ille ofones nō differūt s3 modū pferendi.

Ad rationes Ad primā dicitur q si ac/
cipitur cōpositio genera/
liter p ordinatōe ptium orationis sic ccedit q illa
est cōposita. sed si accipiat spāliter. put soluz re/
peritur icomposita falsa sic in illa orōne nō est cōpo/
sitiō. ¶ Ad scōdam dicitur q fallacia cōpōis z
diuisionis habēt bēde eandē cau ā appētie ge/
neralē scilicet materialē vnitatez orōis. sed non
spālem. causa enī spālis appētie fallacie compo/
sitiōis ē materialis identitas orōis diuise vere
z cōposite false. z cōtra est de fallacia diuisiōis.
¶ Ad tertiā dicitur q eorundem extremoz non
est diuersa cōpositiō fm eandē acceptionē intel/
lectus sed tamen bene possunt diuersimode com/
poni secundum diuersas acceptionēs. ¶ Ad quar/
tam dicitur q licet in oratione cōposita z diuisa
eodem modo pferuntur dictiones secūdū se. non
tamen pferuntur quantum ad vnitatē cap iter se.
q3 qnq3 diuidunt adinuicē z quādoq3 cōponuntur

¶ Sequitur de fallacia accentus.

Accentus est certa lex z regula
ad eleuādū vel deprimendū sil/
labā vniuscuiusq3 dictōis. Et
iste accentus diuidit in accētum grauē
acutū z circūflexū. Grauis est qui de/
primi⁹ i fine. Acutus accēt⁹ ē qui i fine
eleuat. vel acuitur. Circūflex⁹ ē q acuit
z deprimi⁹ sil. vel circūflex⁹ ē qui pce/
dit ab imo z pcedit i altū. z finalr ten/
dit i imū. vt hierusalē. Fallacia accēt⁹
ē ydoneitas dēcipiēdi. pueniēs ex multi/
plicitate dictionis eiusdē fm substātiā.
diuersē fm modū. pferēdi diuersa signi/
ficantis. Cā appētie hui⁹ fallacie ē vni/
tas dictionis s3 materiā vel fm subam/
solū. Cā defect⁹ ē diuersitas significato/
rū. Istius fallacie duo sūt modi. Pri/
mus modus puenit ex eo q aliq dictio
pōt pferri diuersis accētibus. At hic
ois popl⁹ ē arbor. gens ē popl⁹. ergo

Tractatus sextus

gens ē arbor. Dicendū ē q̄ maior ē duplex. q̄ priā syllaba hui⁹ dictionis populus pōt pferri lōga ⁊ sic ē vera ⁊ non sequitur p̄clō. vel potest eē breuis. ⁊ sic ē falsa. ⁊ sic sequit̄ p̄clō. Silr hic. ois ara ē i tēplo. stabulū porcorū ē ara. ergo stabulum porcorū est i tēplo. Dicendum hic sic prius. Silr hic. Quicqd̄ hamat hamo capif. mulier amat. ⁊ mulier hamo capif. dicēdū q̄ maior ē duplex iō q̄ hec dictio hamatur potest referri cum aspiratione. vel sine aspiratione. si prio modo sic ē vera ⁊ non sequit̄ conclusio si secundo mō. sic est falsa ⁊ sequit̄ p̄clō. Vel sic. quoscūq̄ viros iustū est pendere dignū est penā pati. sed iustos viros iustum est pendere. ergo iustos viros dignū ē penā pati. Unde vtraq̄z premisariū est duplex eo q̄ hec dictio pendere pōt pferri media lōga vel media breui. Scd̄s modus prouenit ex eo q̄ aliqua vox pōt esse dictio vel oratio. Ut hic. Tu es ges. s̄z ges ē reges. ⁊ tu es reges. dicēdū q̄ maior ē duplex eo q̄ ges pōt eē dictio vel oīo. si sit dictio tūc ē falsa ⁊ sequit̄ cōclusio. si sit oīo sic est vera ⁊ nō sequit̄ cōclusio. similiter hic. quicqd̄ fecit deus inuite fecit deus coacte. s̄z de⁹ fecit vinū i uir. ergo de⁹ fecit vinū coacte. dicendū q̄ maior est duplex eo q̄ inuite potest esse oratio vel dictio. si dictio sic est vera. ⁊ non sequitur conclusio. vel potest eē oratio. ⁊ sic est falsa ⁊ sequit̄ p̄clō. silr quicūq̄z h̄z dilectōz sup nā h̄z dilectōez dei. vsurarius habet dilectionem supernam. ergo vsurarius habet dilectionem dei. Dicendum q̄ hec dictio supernam potest capi dupliciter. vno modo vt est dictio. ⁊ sic minor est falsa ⁊ sequitur conclusio.

Alio modo potest esse oratio. Et sic ē vera. ⁊ non sequitur conclusio. Similiter hic. Metuo longas pereunte noctes lidia dormis. Unde hec dictio metuo potest esse dictio. Vel oratio.

¶ Circū hūc textuz notādū est p̄mo q̄ hic cōter auctor dēminat de fallacia accentus. accentū sic diffiniēs. Accent⁹ ē certa lex vel regula ad eleuandum vel deprimēdū syllabā vniuscuiusq̄ dictiōis. Per hoc q̄ d̄r ad eleuandum vel deprimēdū tangitur cā finalis. Et per hoc q̄ d̄r syllabam vniuscuiusq̄ dictiōis cāgitur cā finalis i qua. Accentus enī p̄mo ouenit syllabis p̄ syllabas. ⁊ dictiōib⁹. ⁊ per dictiones oratiōib⁹. Et diuidit̄ i accentū grauez cum flexū ⁊ acutū. Accent⁹ grauis ē q̄ sit cū depl̄sione. Accent⁹ acutus est q̄ sit cū eleuatōe syllabe. Accent⁹ vero circūflexus ē q̄ sit cū est mixtus ex depl̄sione ⁊ eleuatōe. ¶ Ideo accēt⁹ pōt capi dupliciter. Uno mō stricte solū p̄ eleuatōe vel depl̄sione cuiuslibet syllabe alicuius dictiōis. ⁊ isto mō capitur a p̄sciano qui diuidit eū in tria membra p̄dicta. Alio mō capitur ḡraliter p̄ omni modo significatiuo p̄ferēdi vel scribēdi aliquā dictiōez in complexā ⁊ isto mō capitur hic. Et notanē d̄r modus significatiu⁹ q̄ eleuatio vel depl̄sio syllabaz alicuius dictionis que sit fm̄ cantuz non vocatur hic accētus. quia talis eleuatio vel depl̄sio nō fit ad aliqd̄ significandū sed ppter melodiā habendā. Et iō hūc diffinit̄ accētus. accētus ē multiplicitas dictiōis eiusdē s̄z materiā ⁊ non fm̄ modū p̄ferēdi. Unde fallacia accent⁹ est ydoneitas decipiendi pueniēs ex vnitare mātiali dictiōis diuerse fm̄ modū p̄ferēdi diuersa significantis. Et eius cā apparet ē illa māt̄ vnitatis dictiōis. S̄z cā defectus ē multiplicitas significatoz illi⁹ dictiōis in modo p̄ferēdi. Et maxia cārmata h̄ fallacie ē ista. ois dictio eadē secundū materiā habet vnum significatum ⁊ vnum accentum.

Secundo Sciēdū ē q̄ hui⁹ fallacie duo sūt modi. p̄mus puenit ex eo q̄ aliq̄ dictio pōt regi diuersis accētibus sic. s̄ q̄ pōt habere eandē syllabā longā ⁊ breuez. vel pōt scdm̄ eandē syllabā scribi cum aspiratione vel sine aspiratione. vt hec dictio populus sibi cāt p̄nam pductā significat arbore. Si vero bēat p̄nam breuem significat gentē. Silr p̄dere potest b̄re mediaz lōgā ⁊ sic significat penā pati. Alio modo pōt accipi actiue vt descendit ab hoc verbo pendo pendis. ⁊

De fallaciis

sic h3 mediam breuem 2 significat iſſerre ſuſpēdiū
Exēplū de ſecundo. vt ſi h3 verbuz amo ſcribatur
ſine aſpiratione tūc ſignificat diligere. Si ſi ſcri
baſ cū aſpiratione tē ſignificat idē qd capere hāmo.
vel ē ablatiu⁹ hui⁹ nominis hāmo hāmi 2 ſic ſigni
ficat inſtrumētū ad capiēdum piſces. Et ſim bñc
modū palogizaf ſic. q̄cunq; vult pendere vult ſu
ſpendi. ſed tortor pedēs homines vult pendere. q̄
tortor vult ſuſpendi. Si ſr q̄cqd hāmaſ hāmo ca
pietur. mulier amatur. ergo mulier hāmo capiſ. Et
debent ſolui per diſtinctionem illarum propositio
num in quibus ponitur dictio multiplex.

Tertio ſciendum ē. q̄ ſecūduſ modus hui⁹
fallacie puenit ex eo q̄ aliqua vox
pōt eſſe dictio vel oratio. vt pſtat pōt eē dictio vt
oratio. pōt enim eē verbū cū ppoſitiōe. Si ſr ſup.
nam pōt eē nomen accuſatiui caſus. 2 pōt eē ppo
cū ſuo caſuali. Si ſr metuo pōt eē vna dictio. 2 ſic
eſt h3bū. 2 pōt eē tres dictiōes. ſ. duo pnomia cū
interiectione. puta me. tu 2 o. 2 pōt eē duo pnomi
na. ſ. me 2 tuo. 2 pōt eē ablatiu⁹ caſus hui⁹ nomi
met⁹ cū hac interiectione o. vt metu 2 o. Et ſim hoc
ſic pōt palogizari. q̄cūq; dicit metu o lōgas peun
te noctes lidia dormis nō dicit ſe timere. ſ. q̄cūq;
dicit metu o lōgas peunte noctes lidia dormis di
cit ſe timere. ergo dices ſe timere nō dicit ſe tiere
Et ſoluitur diſtinguēdo pmiſſas ſecūduſ diſtinctio
nē cōpoſitā. Si ſr ſic palogizaf. q̄cūq; dicit. beu qz
nā tanti cingerūt ethera nimbi. reſpondet. ſ. dices
beu qz nā tātī cingerūt ethera nimbi. iterrogat. er
go iterrogās reſpondet. Et ſoluit p diſtinctionem
hui⁹ dictiōis qz. nā ipm pōt teneri iterrogatie vt
reſpoſiue. Et ſr poſſunt formari alij palogifmi q
oēs ſr hnt ſolui ſicut pcedens.

Sed contra predcā arguit p ſic. bec di
ctio populus ē equiuoca. er
go facit fallaciā equiuocationis 2 non accentus.
Cz ſic arguitur. accētus ipedit deceptionē. q̄ ac
centus nō ē ydoneitas decipiēdi. aſis p3. qz ſim di
uerſos accentus diſtinguitur dictiōes penes di
uerſa ſignificata. Cz arguitur ſic. ſupernā a iter
ſcribitur qñ eſt vna dictio. 2 qñ eſt plures. ergo il
la nō ē eadem ex parte materie. nec poteſt aliqū
decipere ex parte accēt⁹. Cz arguitur ſic. nul
lus accētus ē corpus. ergo nullus accētus ē gūis

Ad rationes Ad primā dī q̄ ſi accipia
tur equiuocatio gñat p
omni multiplicitate vocis ſicut bec dictio popu
lus: eſt equoca: ſed ſi capiatur ſpecialr pro multi
plicitate dictiōis eiufdē ſim mām 2 formā: ſic ipa

nō ē equiuoca. Cz Ad ſecūda dī q̄ illa dictiōi q̄
poteſt regi diuerſis accentibus habet duo. ſ. vni
tatē mālem vocis. 2 rōne illius accentus eſt ydo
neitas decipiēdi. 2 cū hoc h3 diuerſos modos p
ſerēdi qui apud ſcientes ſunt cā cognoscendi mlt
tiplicitatē ſignificatoz. Cz Ad tertiā dī q̄ paralø
giſmi ſecundi modi raro decipiunt i ſcripto. tamē
bene decipiunt in voce eo q̄ in ſcripto facit per
cipitur differentia 2 in voce pua ē differentia ga
ſolū in mō. pſerendi q nō pōt facit percipi. Cz Ad
quartā dicitur q̄ ſi capiatur ly graue. ppe. ſic ſolū
conuenit corpori. Si vero tranſumptiue ſic bene
conuenit dictiōi vel orationi.

Sequit de fallacia figure dictiōis.

Allacia figure dictiōis vltio po
nit iter fallacias i dictiōe. qz fa
cit multiplex ſatāſticū. **Figura**

enī eſt que termino vel terminis clau
dit. ſmīno: vt circulus. ſmīnis: vt trian
gulus quadrangulus. 2 ſimilitudina
rie. Fallacia figure dictiōis ē ſilitudo di
ctiōis cū dictiōe penes finalē teriationēz
in pte non idē ſignificāte. 2 facit multri
plex ſatāſticū. ē at multiplex ſatāſticū qñ
aliq dictio ſignificat vñū 2 videt ſignifi
care aliō pp ſilitudinē quā h3 i pte cum
alia dictiōe. vt videt ſignificat paſſionem
2 videt ſignificare actōez pp hoc q̄ eſt
ſilē huic verbo agē. Cā appentie hui⁹
fallacie ē ſilitudo dictiōis in pte cū alia
dictiōe non idē ſignificāte. Cā defect⁹
hui⁹ fallacie ē diuerſitas eoz q̄ videt eē
ſilia. Iſta at ſilitudo fit trib⁹ modis. ſ.
voce. ſignificatōe 2 ſuppōe 2 h3 hoc tres
ſt modi h⁹ fallacie. **Prim⁹ mod⁹** puenit
ex ſili ſmīatōe dictiōis cū alia dictiōe. vt
qlſcūq; ē muſa talē poeta. ſ. muſa ē fe
mini gñis. q̄ poeta ē ſemini gñis. dicen
dū q̄ n ſeqt q̄ ſi aliq ſint eiufdē ſmīatōis:
q̄ ſint pptea eiufdē gñis. ſilr h. ois aq̄ ē
hūida. flui⁹ ē aq̄. ergo flui⁹ ē hūida.
dicendū q̄ nō op3 q̄ ſi flui⁹ ſit aq̄ q̄

Tractatus sextus

¶ quicquid dicat de aqua qd hoc etia qd
dicat de flumio sub eadē determinatio
ne. vel sic. ois hō est albus mulier ē hō
¶ mulier est albus. vñ in oibus p̄dictis
palogissimis masculinū int̄pretat̄ fe-
mininū. Aut si for̄met̄ sic palogissimū
musa ⁊ poeta similr terminant̄. s̄ mu-
sa ē feminini generis. ¶ ⁊ poeta. tunc n̄
est ibi fallacia figure dictionis s̄ fallacia
p̄sequētis a cōmuniter accidētibus. vt
postea patebit. **Secūd⁹** modus. p̄ueit
ex mutatione vnius p̄dicamēti i aliō
vel qñ vna spēs vnius p̄dicamēti mu-
tat̄ in aliaz spēm. vt hic. quicquid heri
emisti hodie comedisti. carnes crudas
heri emisti. ¶ carnes crudas comedisti
Dicendum qd non sequit̄. qz quicquid
dicit rem de predicamento substantie.
crudū dicit rē de p̄dicamento qualita-
tis. ⁊ sic p̄cedit de vno p̄dicamēto in
aliud. **Et** silr hic. quicquid heri vidisti
hodie vides. s̄ vidisti heri albū. ¶ albū
hodie vides. **Dicendū** qd non sequit̄. qz
albū significat p̄ modū q̄litaris. quic-
quid vero dicit rē de p̄dicamento sub-
stātie. **Silr** hic. do tibi solū denarium
s̄ solū denariū non habeo. ergo do tibi
qd nō habeo. **Dicēdū** qd hec dictio so-
lū dicit relatōez. qz vt hī i sc̄do elencho
rū solū dī qñ nō cū alio. ⁊ hec dictio qd
dicit substātiā. ⁊ sic p̄cedit a relatōe ad
substātiā. **Silr** est hic. Aliquis dat cito
equū: s̄ nō h̄ cito equū. ergo aliq̄s dat
cito qd nō h̄. **Dicēdū** qd nō sequit̄ quia
cito dīc modū act⁹ sine q̄litate. ⁊ qd di-
cit substātiā. ⁊ sic p̄cedit a q̄litate ad sub-
stātiā. **Silr** hic. si p̄ceditur ab vna spē
vnius p̄dicamēti ad aliā. vt quātoſcun-
qz digitos heri habuisti hodie habes.
decem digitos heri habuisti. ergo de-

cem digitos hodie habes. p̄ſito qd vñ
amiseris. **Dicēdū** qd non sequit̄. qz hec
dictio quātoſcunqz dicit quātitatē cōti-
nuā ⁊ hec dictio decē dīc q̄ritatē discre-
tam. **Tertius** modus. p̄ueit ex diuerſa
suppōne finini. **Et** hō ē spēs. ergo ali-
q̄s homo ē spēs. **Et** hō ē dignissima
creaturaz. ergo aliquis hō ē dignissima
creaturaz. hic ē p̄greſſus a ſimplici ſup-
positione ad p̄ſonalē. **Silr** hic. Ois hō
ē aīal. ergo omnis homo est hoc aīal.
Silr hic. Animal est ſortes. animal est
plato. ⁊ ſic de alijs. ergo animal est ois
homo. hic fit p̄ceſſus a pluribus deter-
minatis ad vñā dēſiniatā. **Et** iſte mo-
dus ſolet appellari vñuocus. qz ille ē
minus animal vñuocē ⁊ equalr ſic ſe
h̄z ad oīa ſuppoſita. vñde in qualibz p̄-
miſſarū ſupponit p̄ vñuocē. in p̄lōe ve-
ro pro pluribus ⁊ ſic variat̄ eius ſup-
pō. ⁊ intelligendum qd in p̄dictis qua-
le quid int̄pretat̄ hoc aliquid. i. cōe vel
vñc int̄pretat̄ ſingulare. ſic enī aīal est
hoc aliquid ſi tunc arguat̄. aīal ē ſortes
animal est plato. ⁊ ſic de alijs. ¶ aīal ē
omnis homo. est bonum argumentū
ſic hic. ſortes currit. plato currit. ⁊ ſic
de alijs. ergo omnis homo currit. **Si-**
milr hic non ſequit̄ quando fit proces-
ſus ab immobili ſuppoſitione ad mo-
bilem. vt omnis homo est animal. er-
go omnis homo est hoc animal. ⁊ ſic d̄
alijs. hos tres modos ponit ariſtoteles
dicens qd figura dictionis fit quando i-
nt̄pretatur non idem vel diuerſus. vt
maſculinum vel femininū vel neutz
vel ecomerſo. **Et** rursus quid int̄p̄-
tatur quale vel quantum iterum quā-
do commune int̄pretatur ſingulare
vel hoc aliquid.

De fallaciis

Circa hanc textū notādū est p̄ q̄ auctor def-
minat de fallacia figure dictionis que peccat fm̄
multiplex fantasticus. Unde figura accipitur du-
pliciter. vno modo accipitur p̄prie et sic diffinitur
Figura est que termino vel ēminis clauditur. vt
triangulus vel quadrangul⁹. Alio modo accipit
similitudinarie pro figura dictionis. et hoc modo sic
diffinitur. Figura dictionis est similitudo dictio-
nis in parte cū dictōe nō idē significāte. Fallacia
enī figure dictionis ē ydoneitas decipiendi pueni-
ens ex similitudine dictionis cū dictōe in parte non
idē significāte. Et vñ hic accipi significatū gñali-
t. Cāyo appentie ē similitudo dictōis cū dictōe. Cāyo
defectus est diuersitas eay penes significatiōem
et significatiōes. Et ita p̄ q̄ fallacia figure dictio-
nis fit ex eo q̄ credunt siles dictiōes habere siles
significatiōes vel significatiōes. Et ad hoc q̄ si
at fallacia figure dictiōis tres additiōes reguntur.
p̄¹ est q̄ ille dictiōes sint eadem fm̄ mās. et ē q̄ cō-
ueniant fm̄ vocē. et etiā q̄ conueniant in aliquo alio
modo. et ē q̄ differant in significatiōe vel consi-
gnificatiōe. Et h̄ fallacie tres sunt modi p̄ncipales.
Primus modus puenit ex simili terminatiōe
vnius dictionis cū alia dictione. s. q̄ puenit ex eo
q̄ p̄ similitudinē aliquarū dictiōnū in aliquo alio
te volumus inferre similitudinē i aliquo alio. Et
q̄ tria sunt accētia que cōiter se consequi vident
s. terminatio significatio et modus significandi. iō
iste primus modus diuiditur in tres p̄tales. Pri-
mus p̄uenit ex eo q̄ ex simili terminatiōe volu-
mus inferre similem significatiōem aut similem
modū significandi. vt si sic arguatur. calefacere si-
gnificat agere. ergo vigere significat agere. quia
ille dictiones similiter terminantur. vel sic musa
est feminini generis. ḡpapa est femini generis q̄
habēt similitē terminationē. **S**ecūdus mod⁹ spe-
cialis puenit quādo p̄pter similitudinē i mō signi-
ficādi volum⁹ inferre similitudinē i re significata
vt calefacē s̄ḡt agere. ergo audire significat agē.
eo q̄ habent eundem modum significādi. **T**er-
tius modus ē q̄n̄ propter similitudinē aliquam in
re significata volum⁹ inferre similitudinē i modo signi-
ficādi. vt petra et lapis idē significāt. s. petra ē femi-
nini generis. ergo lapis ē feminini gñis. Solutio
oīuz p̄dictoz palogismoz et similū debet dari ne-
gando cōitiā co q̄ p̄pter silem terminationē nō
segtur similitudo in re significata aut i modo signifi-
candi. nec p̄pter similitudinē in re significata segtur
similitudo i modo significādi aut ecōtra. Et ad istum
modū reducunt oēs palogismi q̄ pueniunt ex simi-

tudine vni⁹ p̄pōnis cathegorice cū alia cathego-
rica. s. q̄ p̄positiones cathegorice credunt b̄re eaf-
dem significatiōes vel p̄prietates p̄ hoc q̄ sūt
siles in voce sicut hic sp̄bō fuit et homo fuit sp̄. Et
sitr reducunt ad cū oēs palogismi q̄ pueniunt ex
similitudine vni⁹ totalis argumētationis cum alia.
sic q̄ credit aliq̄ argumētatio cē bona p̄ similitudi-
nem quā h̄ cū alia argumētatiōe bona. vt sic pa-
logizādo. quicūq̄ fuisti parisi⁹ fuisti homo. bis fui-
sti parisus. ergo bis fuisti homo. p̄ similitudinē
quā h̄ cū ista. quoniam scūq̄ fuisti parisus totiens fui-
sti homo. bis fuisti parisus. ergo bis fuisti homo.

Secundo Sciendū est q̄ scōs mod⁹ p̄nci-
palis hui⁹ fallacie puenit ex eo
q̄ fit mutatio vni⁹ p̄dicamēti i aliud. i. q̄n̄ subter-
mino distributo vni⁹ p̄dicamēti fit subsūptio de re
alteri⁹ p̄dicamēti. Ut si sic arguatur. Quicquid
heri emisti hodie cōcedisti. crudū heri emisti ḡ. cru-
dū hodie cōcedisti. Sitr q̄qd heri vidisti hodie vi-
des. albū heri vidisti. ḡ. albū hodie vides. Sitr q̄
qd fuit heri nigrū hodie ē albū. fuit heri nigrū ḡ.
albū hodie ē nigrū. Ad oēs istos palogismos et si-
miles respōdet negando cōiā q̄ i illis sub termino
distributo p̄ reb⁹ de p̄dicamēto sube subsūmitur
res de p̄dicamēto q̄litaris. q̄qd enī distribuit tm̄
de reb⁹ de p̄dicamēto sube. et tm̄ albū et nigrū et cru-
dū significāt q̄litarē in cōcreto nec sūt i p̄dicamē-
to sbe. Iste enī mod⁹ cōmittit q̄n̄ fit mutatio vni⁹
sp̄ei vni⁹ p̄dicamēti in aliā speciem eiusdē p̄dicamē-
ti. vt si sic arguat. q̄toscūq̄ digitos heri habuisti
hodie habes. s. decē digitos heri habuisti. ergo dē-
cē digitos hodie habes. p̄missis existētib⁹ veris
cōclusio est falsa. posito q̄ amiseris vnū digitū. iō
et negari cōiā. q̄ in maiore fit distributio p̄ quā-
titate cōtinua et i minore s̄sumit p̄ q̄titate discreta
Tertio Sciendū est q̄ tertius modus hui⁹
fallacie puenit ex diuersa suppo-
sitiōe. Et hoc cōtingit vno modo arguendo a sup-
positione simplici ad p̄sonalē aut ecōtra a p̄sonali
ad simplicē. vt sic arguēdo. hō est sp̄s. ergo aliq̄s
hō est sp̄s. aīal est genus. ergo aliq̄d aīal ē gen⁹.
aliquis hō non est species. ergo hō nō est species
et sic de similib⁹. Et debent sic solui ista argumē-
ta negādo cōiā q̄ fit mutatio simplici⁹ suppo-
sitiōis i p̄sonalē aut ecōtra. **S**ecūdo modo fit
iste modus arguēdo a plurib⁹ determinatis suppo-
sitiōib⁹ ad vnā determinatā. Arguere aut a plu-
rib⁹ determinatis ad vnā determinatā est argu-
ere ab antecedēte i quo oīa singularia alicui⁹ vni-
uersal⁹ p̄dicant de aliquo termino idēsinite aut p̄ti-

Tractatus sextus

culariter sumptis ad quos in quoque illorum singularium
vniuersaliter sumptis predicatur de eodem termino
no indefinite vel particulariter sumptis. ut sic argu-
endo. animal est fortis. animal est plato et sic de alijs.
ergo animal est omnis homo. et ibi. caput habet for-
tea caput habet plato. ergo caput habet omnis ho-
mo. Ista argumenta et similia soluantur per negatio-
nem consequentie. eo quod arguitur a pluribus de/
terminatis ad vnam determinatam.

Sed contra predicta arguitur primo sic.
nulla est fallacia figure ora-
tionis. ergo nulla est fallacia figure dictionis. te-
net consequentia eo quod sicut figura est determina-
tio dictionis. ita est determinatio orationis a simi-
li. ¶ Secundo arguitur sic. res vniuersalis predicamē-
ti nunquam mutatur in rem alterius predicamēti. sub-
stantia enim nunquam mutatur in quantitatem vel
qualitatem. ergo male assignatur secundus modus
¶ Tertio arguitur sic. deceptio que puenit ex
parte significatorum dictionis. puenit ex parte rei. er-
go fallacia figure dictionis non est fallacia in dictio-
ne sed extra dictionem. ¶ Quarto arguitur sic. multi
sunt syllogismi in quibus arguitur a diuersa suppositi-
one termini et tamen illi sunt boni et perfecti. ergo male dicitur
quod tertius modus huius fallacie puenit ex diuersa
suppositione termini. autem per in primo et tertio modis
prime figure et multis alijs ubi medium in prima pro-
positione supponit distributive et in secunda compositum
vel determinate. ergo ibi est variatio suppositionis.

Ad rationes Ad primam dicitur quod ibi di-
ctio non capitur per dictionem
incomplexam sed pro omni significato ad placitum in-
stituto. ideo figura dictionis repetitur tam in voce incom-
plexa quam in oratione. ¶ Ad secundam dicitur quod non est in-
telligendum quod res vniuersalis predicamēti mutetur in rem
alterius predicamēti realiter. sed mutatur tamen secundum subsum-
ptionem. sic. intelligendo quod sub rebus distributis vniuersalis
predicamenti sit subsumptio per rebus alterius predicamenti.
¶ Ad tertiam dicitur quod pallogismi causantes
fallaciam figure dictionis possunt considerari dupliciter
Uno modo ex parte rei et secundum se et sic sumi-
tur fallacia extra dictionem ab ipsis. Alio modo con-
siderantur secundum quod in ipsis vna dictio habet simili-
tudinem cum alia. et sic causatur fallacia in dictione. non enim
inconueniens quod in eodem pallogismo sint plures fallacie
et in dictione et extra dictionem. imo frequenter ubi est
fallacia figure dictionis ibi est fallacia accidentis
¶ Ad quartam dicitur quod tertius modus huius fallacie habet
fieri quoniam est mutatio suppositionis vniuersalis generis remo-
ti in aliud genus remotum. et non propinquum.

Equitur de fallacijs extra dictio-
nem que sunt septem. scilicet. accidentis. secun-
dum quid ad simpliciter. ignorantia
electi. petitio principij. etiam. non causa causa.
secundum plures interrogaciones ut vnaque.
Differunt iste fallacie a fallacia in dictio-
ne. quia fallacie in dictione habent causam appa-
rentie ex parte vocis. Sed fallacie extra
dictionem habent causam apparentie et defe-
ctus ex parte rei et non ex parte vocis. et
propter hoc dicuntur extra dictionem.

¶ Circa hunc textum notandum est primo quod cum auctor
determinat de fallacijs extra dictionem que non dicuntur
fieri extra dictionem eo quod cum sunt non fiant per
dictionem. sed quia non sumunt causam apparentie ex parte di-
ctionis sed ex parte rei. fallacie enim tam in dictione et ex-
tra dictionem sumunt causas defectus ex parte rei. ut falla-
cie in dictione ex parte pluralitatis significatorum. et fal-
cie extra dictionem ex parte diuersarum habitudinum di-
uersarum rerum inter se que habitudines ignorant a rident
te. ¶ Sed differunt dupliciter. primo quod fallacie in di-
ctione sumunt causas appetit ex parte dictionis. falla-
cie vero extra dictionem ex parte rei. secundum per tale conue-
niencia aliquarum rerum inter se. et differunt in modo de-
cipiendi. quia fallacie in dictione magis decipiunt homines
disputando cum alio quam cum seipso. id quod ignorat multi-
plicitate dictionis. sed fallacie extra dictionem magis
decipiunt homines cum seipso disputante quam cum alio. quia boni
syllogismi per seipsum decipiunt cum ignorant habitudinem rerum.
et differunt in solutione suorum pallogismorum quia omnes palo-
gismi in dictione solvuntur per distinctionem premissarum aut
conclusionis. excepta fallacia figure dictionis cuius pal-
logismi solvuntur per negationem etiam. sed omnes pallogis-
mi fallaciarum extra dictionem solvuntur per negationem
etiam excepta fallacia petitionis principij. que sumit per
negationem antecedentis. Et sunt septem fallacie extra
dictionem. scilicet. accidentis. secundum quid ad simpliciter. ignorantia ele-
cti. petitio principij. etiam. non causa causa. et secundum plures in-
terrogaciones ut vna. Quarum sufficiencia sic habetur. quia
omnis fallacia extra dictionem peccat vel per electum
aut. quod peccat in probatione tamen et sic est petitio principij. vel
in illatione et hoc dupliciter. quia vel ea est appens contra syllogis-
mi vel etiam in materia. si syllogismi habet dupliciter. vel syllogis-
mi ostensui et sic est accidentis. vel ad ipse et sic est non causa
ut causa. si vero sit ibi appens contra etiam etiam et bitudo lo-
gical. habet quod dupliciter. quia aut ibi est appeter locum a parte in-
mo ad suum totum et sic est per quod ad simpliciter. aut

De fallaciis

habitus pñi sñ sñptarū ad suū totū z sic est igrū
tia elēchi aut habitudo ouertibiliū z sic ē fallacia
ōntis. aut habitudo totius integral ad suas ptes
z sic ē fallacia fm plures interrogationes vt vnā.

Secundo sciendū ē q fallacie ex dictionē potest
sumi fm numez diuisionū entis. Sūt enī septē
diuisiones entis quaz vnā ē in substātiā z accidēs
fm quā sumit fallacia accētis. Alia ē in ens pñi
z ipsectū fm quā sumitur fallacia fm qd ad fm/
plr. 3ª est pens oppositū z nō oppositū fm quā su
mitur ignorātia elenchi. 4ª est per idē z diuersū
fm quā sumitur fallacia petitionis pñcipij. 5^a p p
us z posterius fm quā sumitur fallacia ōntis. 6^a ē
per causā z effectū fm quā sumitur cā vt nō cau
sa. 7ª per vnū z multa fm quaz sumitur fallacia
fm plures interrogationes vt vnā. Et qz in falla
cia accētis est maior ydoneitas decipiēdi qz i ali
is. iō auctor de ipā determinat pñs qz de alijs. Et
qzuis sint multe alie diuisiones entis istis pñes.
puta iste. entū aliud reale. aliud rōnis. z entū rea
liū aliud finitū z aliud ifinitū. z realitū finitū aliū
substantia. aliud accēs. z sic de multis alijs diuio
nib⁹. tñ iste diuisiones pñcte sufficienter vidētur
enumerari quo ad hoc. s. vt cuilibet istarum possit
correspondere vnā fallacia.

Tertio sciendū ē q solutio palogismi ē ma
nifestatio sillogismi falsi. Et diuidit
p solutionē apparentē z p solutionē rectā. Solu
tio apprens est manifestatio sillogismi falsi non
ōndendo pp quid ē falsus. vt si negetur nñ sillo
gismi dicēdo qz ibi ē fallacia accētis nō ōndēdo p
pter quid ē fallacia. Sed solutio recta est manife
statio sillogismi falsi ōndēdo pp quid ē falsus. vt cū
ōnditur in spāli in aliquo sillogismo pp qd ē ibi fal
lacia. Et qz sillogismus pōt dici falsus duplici.
vno mō fm premissas qñ aliqua pmissarū ē falsa
Alio mō fm illationē qñ. s. sillogismus ē peccās in
forma. ideo duplr potest fieri solutio recta que q/
dē est manifestatio sillogismi falsi. s. ostendēdo fal
sitate pmissarū vel defectū quem hñt ita qz nō sūt
dispositi in modo z in figura.

Sed contra predicta arguitur pñc. Fal
lacie solū causant disputati
onem in disputatione litigiosa. sed homo sibi pñi
non facit disputationem litigiosam. ergo male vi
ctum est q fallacie extra dictionem decipiunt ho
minē per seipm considerando. C² arguitur sic.
Fallacia consequentis est pars fallacie acciden

tis. ergo non sunt fallacie distincte. C³ arguitur
sic. Ignorantia elenchi magis peccat contra vep
elēchi q aliqua aliaz. ergo ipa v3 esse pñ alijs.

C⁴ arguitur sic. Paralogismi peccantes in for
ma debent solui per distinctionē. vt dñ secūdo elē
choz. ergo paralogismi fallaciarum extra dictio
nem cum sint peccantes in forma debent solui p
distinctionem z non per negationem consequen
tie sicut prius dictum est.

Ad rationes Ad primā dñ qz qñuis hō
nō faciat sibi ipi disputatō
nē sophisticāz credēdo seipm decipere. tñ qz igno
rat habitudines rez. iō disputando decipit seipz.
C² Ad secūda dñ q fallacia ōntis est ps fallacie.
accidentis in hoc sensu qz vbi cūqz est fallacia ōn
tis ibi est fallacia accidentis. non tamen est ps for
malis fallacie accidentis. quia in eodem paralo
gismo sub diuersis rationibus reperiūtur ille fal
lacie. C³ Ad tertiam dñ q fallacie extra dictionē
non ordinantur secundum suas causas defectus
sed fm suas causas apparentie. ideo qñuis ignorā
tia elenchi magis peccet contra verum elenchū
q aliqua aliarū. tamen quia in ea non est maior
causa apparentie q in alijs. ideo ipsa non debet
esse prior alijs. C⁴ Ad quartā dicitur qz paralogis
mi extra dictionem possunt solui per distinctionē
diuersarum habitudinū eiusdem rei. non tamē
per distinctionem alicuius propositionis multipli
cis de qua distinctōe intelligitur in pñti passu. et
dictū arist. in secundo elēchoz intelligitur de di
stinctōe diuersarū habitudinū eiusdem rei.

C⁵ Inter has aut primo dicēdū ē de fal
lacia accidentis. Ande accēs put hic
sumit idē ē qd extraneū in parte idē
z in pte diuersū. vt hic. hō est spēs. sor
tes est homo. ergo sortes est species.
homo enī ē in pte idē cum specie. scili
cet quando arguitur pro reynniuersali.
z in parte est diuersum a specie. s. qñ
sumitur pro suppositis. Moradū qz in
fallacia accētis sūt ista tria. s. accēs
z res subiecta z attributū. exēpluz. vt
hō est species. sortes ē homo. ergo sor
tes est species. hoc medium homo est
res subiecta. z minor extrēitas ē accēs.
z maior extrēitas est attributū.

Tractatus sextus

Causa apparetur e conuenientia aliquorum duorum in aliquo tertio per premissa. sine est partialis identitas aliquorum duorum. causa obiectus est diuersitas consideranda. Huius fallacie tres sunt modi. Primus modus peruenit ex eo quod aliquid vere predicatur de aliquo subiecto et per hoc creditur dici de accidentibus eius a quo est diuersum. vel quoniam aliquid primo attribuitur rei subiecte in premissis. et postea attribuitur eius accidenti in conclusione. ut hic. homo est species. sortes est homo. ergo sortes est species. Dicendum quod non valet quod ille terminus species qui est attributus assignatur ideo sorti qui est accidentis eo quod dicitur de homine quod est res subiecta. Sicut hic. animal est genus homo est animal. ergo homo est genus. Sicut hic. oves est naturalis. statua est oves. ergo statua est naturalis. non sequitur quod naturale vere predicatur de ere et propter hoc attribuitur in conclusione statue quod non est verbum. Sicut hic. cognosco corstrum. corstrum est veniens. ergo cognosco venientem. Dicendum quod non oportet quod si cognoscas corstrum finem se quod per hoc cognoscas sub illo accipere quod est veniens. Secundus modus peruenit ex particulari identitate aliquorum duorum in aliquo tertio. vel quoniam aliquid commune predicatur de aliquibus duobus cum quibus est in parte idem et in parte diuersum. et propter hoc illa duo creduntur esse eadem inter se. ut hic. sortes est homo. plato est homo. ergo sortes est plato. Sicut hic. homo est animal. equus est animal. ergo equus est homo. Dicendum quod non oportet quod si aliqua duo perueniant in aliquo tertio quod propter hoc conueniant inter se. Tertius modus provenit quoniam ex duobus aliquibus diuersis sumptis male inferuntur aliquid coniunctum secundum accidentis. ut iste est albus et est monachus. ergo est albus monachus. similiter hic. iste canis est pater et tuus. ergo est pater tuus. non se-

quit quia licet illa conueniant in aliquibus secundum premissa. tamen secundum partes alias differunt. Et sciendum quod non licet inferre ex diuersis coniunctum ut habetur secundo peramentas quoniam predicantur diuersa accidentia sibi inuicem per accidentis conuenientia. sicut albus esse monachus. similiter quando duo predicantur quorum secundum intelligitur in primo ut vniuersale in suo specialiori. ut iste est homo et est animal. ergo homo est animal. quia animal intelligitur in homine sicut albus in homine albo. sed in omnibus alijs licet ex diuersis inferre coniunctum. Unde notandum est quod quando aliqua duo accidentia predicantur de aliquo quorum primum in subiecto est per alterum et non per se. ex talibus diuersis capitis non licet inferre coniunctum vel e contra. ut iste est albus et est monachus. ergo est albus monachus. nam albedo non est in subiecto secundum se sed secundum habitum. similiter ex coniunctis non licet inferre diuersum quoniam illa que coniunguntur diminuantur de ratione alterius. ut iste homo est mortuus ergo est homo mortuus. In omnibus autem alijs licet ex coniunctis inferre diuersum. sed illud vltimum argumentum facit fallaciam secundum quid ad simpliciter. Accidentis sic diffinitur ab aristotele. Accidentis est quod est extraneum in parte idem et in parte diuersum. Secundum accidentis vero sunt paralogismi quando idem similiter fuerit assignatum inesse rei subiecte et accidenti. ut homo est species. sortes est homo. ergo sortes est species. homo enim secundum quod sibi conuenit esse species aliter capitur a modo per quem conuenit sorti et platonem. quia conuenit ei esse species

De fallacijs

ut est essentia quedam communis predicabilis de pluribus et prout est in pluribus sic est in sorte et platone. et sic sortes est accidens. homo vero res subiecta. et species significatur utrisque inesse. unde accidens non sumitur hic ut diffinitur a porphirio sed ut dictum est.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic consequenter auctor determinat de fallacijs extra dictionem in speciali. et primo de fallacia accitit ex eo quod est efficacia ad decipiendum. Ratione cuius primo diffinitur accidens dicens. Accitit est quod est extraneum. id est in parte idem et in parte diuersum. Et potest accidens multis modis accipi. Primo modo per illo quod daretur scilicet substantie et isto modo distinguatur extra substantiam. et isto modo accipitur in illa divisione: entium aliud suba aliud accidens. Secundo modo accipitur per illo quod aduenit rei et est extra intellectum ei. ut homo respectu animalis. Tercio modo accipitur per quanto predicabili. Quarto modo accipitur per causali et fortuito. Quinto modo accipitur per propositione contringenti que ex eo dicitur accidens quod quandoque est vera quandoque falsa. Sexto modo accipitur per medio non sufficienti ordinato ad ferendum conclusionem sillogistice et de necessitate quod. scilicet extraneum alteri in quantum fiat sub uno tertio. et hoc modo inscribi non solum accidit superiori. et isto sexto modo accipitur hic. Unde dicit aristoteles per elenchos quod palogismi huius fallacie deficiunt hoc quod ex premissis non sequitur conclusio sed videatur sequi ex eo quod habet apparentiam vere forme sillogistice. Et dicit quod hec est magis efficax ad decipiendum quam quicunque alia fallacia. et quod sciens ab inscijs redarguitur. et tam sapientes quam insipientes per eam decipiuntur. Unde in hac fallacia tria reperiuntur. scilicet attributum accidens et res subiecta. Unde predicatum conclusionis in proposito vocatur attributum. quod attribuitur subiecto. scilicet sub conclusionis dicitur res subiecta eo quod subiectum in conclusionem. et accidens dicitur medium talis scilicet eo quod non est sufficienter ordinatum ad inferendum conclusionem de necessitate in quod attributum predicatur de re subiecta. Et quod concludendo directe maior extremitas est predicatum conclusionis et minor extremitas est subiectum ideo in palogismis directe concludentibus maior extremitas est attributum et minor extremitas est res subiecta.

Secundo Sciendum est quod alij sic diffiniunt fallacia accitit. Fallacia accitit est deceptio pueniens ex ordinacione minorum et duarum propositionum secundum appropinquam formam vere forme sillogistice propter quam appetit esse vera forma sillogistica

ex eo quod omittitur aliquid requisitum ad veram formam sillogisticam. Et ita causa apparens ei est ordinatio terminorum et propositum in forma propinqua vere forme sillogistice apparens. Causa vero defectus est ommissio aliquid requisitum ad formam sillogisticam. Et secundum hoc assignantur tres modi. Primus habet fieri quando accidens est superius ad rem subiectam. propter quod omne illud quod attribuitur accitit sit attributum rei subiecte. Et secundum hoc palogizatur sic. animal est genus. homo est animal. ergo homo est genus. Sicut omne es est naturale. statua est es ergo statua est naturalis. Et iste palogismus. homo non est individuum. sortes est homo. ergo sortes non est individuum. Quod isti palogismi et sibi similes solvuntur negando consequentiam ex eo quod propter partialitatem identitatem accidentis et rei subiecte non sequitur quod quicquid attribuitur accidenti quod attributum sit rei subiecte. aut quicquid remouetur ab uno remouetur ab altero. quod non oportet quod si quod affirmetur vel negetur de superiori ea parte quod differt ab inferiori quod propter hoc negetur vel affirmetur de inferiori. quia medium non tenetur sub eadem ratione in ambabus premissis. Sed secundum modum huius fallacie puenit ex eo quod aliquid commune puenit duobus et propter hoc creditur illa iter se conuenire. ut sic arguendo. plato est homo. sortes est homo. ergo sortes est plato. Similiter homo est animal. asinus est animal ergo asinus est homo. Et omnes isti palogismi solvuntur negando consequentiam propter causam prius dictam. Et quod patet quod ad hunc modum reducuntur omnes combinationes utiles de secunda figura et etiam de tertia. Et isti duo modi possunt reduci ad unum modum in quod reponuntur omnes combinationes utiles de quibus dictum est in tractatu de sillogismis simpliciter.

Tertio sciendum est quod tertius modus huius fallacie puenit ex eo quod ex aliquo diuisis inferuntur coniuncti. ut hic. iste canis est pater et tuus. ergo pater tuus. Similiter hic. iste est monachus et est albus ergo est monachus et albus. Similiter hic. iste est clericus et est magnus ergo est magnus clericus. Iste enim consequentia non valet eo quod non oportet quod si aliquid diuisum dicatur de aliquo quod ipsa coniunctio superius dicta de eodem. Non tamen est semper hec fallacia quicunque arguitur a diuisis ad coniuncta. quod ut in pluribus in eis est bona contraria suppositis aliquibus adiunctis quod videbuntur in secunda piarmenias. Hic enim est bona contraria sortes est animal et est rationalis. ergo animal rationale. Sed hec contraria non valet. sortes est animal et est homo. ergo sortes est animal homo. eo quod in conclusionem est negatio. Nec est sequi canis est pater et tuus. ergo canis est pater tuus. eo quod ly tuum per se positum possessionem significat. non autem quando coniungitur cum hoc quod est pater. Nec sequi iste est bonus et est scriptor

Tractatus sextus

g^o ē bon^o scriptor. eo q^d bonū p se sūptū bōitatē mo-
ralē iporat. non autē diunctū huic q^d est scriptor
s^z significat bonitatē artis. Et oēs tales palogismi
soluunt^r p negationē dñtie ostēdendo causā quare
non sequitur. Sicut qñ in dēfōne aliquis terminus ap-
pellat suā rōnem formale quaz tamē non appella-
bat in pmissiā mittitur fallacia accētis penes p^m
modū. vt non sequitur cognosco coruscū. z corusc^o
est veniēs. ergo cognosco veniētem. Simili^r non
sequitur tu cognosceis quet dēarios hēo i bursa mea
z hoc volo interrogare. ergo tu cognosceis q^d volo
interrogare. In minori autē istoz palogismo^r p^di-
cata non appellat suā rōnē eo q^d ponit ibi aliqua di-
ctio significās actū. aīc iteriore. z tñ in dēfōne ap-
pellat suā rōnē formale eo q^d ponunt verba actus
anime interiorē significātia.

Sed contra predicta arguit. Primo sic:
nulla ē fallacia substantie. g^o
a simili nulla est fallacia accētis. C^o Sec^o arguit
sic. In oī palogismo mediū ē in pte idēz z in pte di-
uersū cū extremitatib^o. ergo si hoc causat fallaciā
accētis i oī palogismo erit fallacia accētis. C^o Ter-
tio arguit sic. q^d est de q^uitate rei non ē sibi accēt.
s^z sup^o est de q^uitate sui inferioris. ergo sup^o non
accidit suo inferiori. C^o Quarto arguit sic. a diuisis
ad cōiuncta ē bona cōia. vt patet per Aristotelem
scōo periarmentias. g^o terti^o mod^o male assignatur.

Ad rationes accipit^r hic accidēs. put di-
stinguit^r contra substantiā. sed accipit^r p extraneo q^d
est in pte idē z in parte diuersū. ideo substantia hoc
mō pōt habere rationē accidētis. put capis^r hic ac-
cidēs. C^o Ad scōaz dī q^d q^u i oī palogismo mediū
sit in pte idē z in pte diuersū. non tñ semp accipi-
tur vt cōueniēs z differēs. q^uis enī medium par-
tim cōueniat z parti differat. sūl^r tamē est bon^o dū
i eo accipiat^r vt idē tñ vel differēs tñ. C^o Ad tertiā
dī q^d l^z nūlū sup^o simplr z absolute accidat suo infe-
riori tñ bñ accidit opatiue z p respectū ad vñū fctū
q^d cōuenit inferiori put differt a superiori. C^o Ad q^u
tam dī q^d arguendo a diuisis ad cōiuncta est bo-
na cōsequentia. scilicet aliquibus cōditionib^o obser-
uatis. s^z ille nō obseruātur non valet cōia.

C^o Sequitur d fallacia s^z q^d ad simplr.

Ictū scōz q^d appellat^r hic dē-
minatio diminutēs de rōe vel dē
eē cui adiungitur. vt cū dico hō
mortu^o. mortuū enī diminuit de rōe ho-
minis. Dictū simplr appellat^r aliqd nō

diminutū. vt hō. Fallacia scōz quid ad
simplr ē ydoneitas decipiēdi pueniēs
ex apparēti cōueniētia dicti s^z quid ad
dēn simplr. causa apparētie huius fal-
lacie est cōueniētia huius dicti q^d est s^z
qd ad illd q^d ē simplr z ecōuerso. cau-
sa falsitatis est diuersitas significato-
rum. sit autem hec fallacia tot modis
quor modis contingit addere alicui de
terminatōez diminuentē. Primo mō s^z
ptē i mō. vt ille ē hō mortuus. g^o ē hō. nō
seq^r q^z mortuū diminuit de rōne hoīs.
z hic. chymera ē es opinabile. g^o chyme-
ra ē es. nō seq^r. q^z opiabile diminuit de
rōe h^o q^d ē eē. Sec^o mō s^z ptē integrale
vt ethiops ē albus s^z dētes. ergo ē alb^o
Tertio mō i his q^u sūt ad aliqd. vt diui-
tie nō sūt bone male vtēti. g^o diuitie nō sūt bo-
ne. nō seq^r. l^z ei diuitie ppare ad aliquid
nō sūt bone. tñ i se sūt bōe. Quarto mō
i his q^u s^z locū sūt. vt bonū ē mactare pa-
trē i trinallif. g^o bonū ē mactare p^rez suū.
vel sic. Bonū ē vt i dicta. i loci s egrota-
tiuis. ergo bonū ē vt i dicta. Quinto mō in
his q^u sūt s^z rēpus. vt bonū ē ieiunare in
q^udragesima. ergo bonū ē ieiunare. vel
sic. expedit alicui mederi qñ egrotat. er-
go expedit alicui mederi. nō sequit^r. q^z l^z
expediat mederi scōz quid: non tñ sim-
plr. Sciendū autē q^d i oibus istis ispicie-
dum est ad cōtradictionē. vt si aliquis
rīdens dicat q^d nō expedit mederi z op-
ponēs assumat q^d expedit quādo egro-
tat nō ptradicit ei. s^z stat i fallacia s^z q^d
ad simplr. Et sciendū q^d eadē ē fallacia
si ex eo q^d est sim quid inferat simplr z
ecōuerso. z intelligēdū est q^d ista falla-
cia qñ fit ab esse secundū quid vt in plu-
ribus fit affirmatie. s^z quādo fit a dicto
simplr. vt in pluribus arguit^r negatie.

De fallacijs

Circabūc textū notandū ē p q bñr auctor d
terminat de fallacia fm quid ad simplr. rōne cui
p vidēdū ē qd sit dictū fm qd z qd sit dictū simplr
Un dictū simplr ē dictio sup̄a sine dictōe aplian
te vel distrabēte seu alienāte vt diminūete. sicut
bō mortu⁹ vt ens opiabile. Un dēmiatio distra
bens est illa q dñt terminū ad aliā significatiōē.
vt pictū. Ampliās at ē illa q facit terminū teneri
tā p bis que sūt q p bis q nō sūt. vt opiabile ima
ginabile. z sic de alijs. Sz determinatio pūans ē
illa q negat seu dicit negatiōē ei⁹ cui ad iūgitur
vt mortuū corruptū z sic de alijs. Fallacia at fm
qd ad simplr sic diffinitur. Est ydoneitas decipiē
di pueniēs ex appēti pueniētia dci fm qd cū dco
simplr. pp quaz ynionē seu pueniētiāz ynū dñ con
tineri sub alio. Et de quocūq dñ ynū de eodē al
ter p vidē dci. Causa appētie eius ē apparēs cō
ueniētia dicti fm qd cū dco simplr. Cā hō defect⁹
ē diuersitas dci fz qd cū dco simplr. Et dñtelligi
pdicta diffinitio fallacie fm qd ad simplr. sic qd d
ceptio pueniēs ex clusione dci simplr i dco fm
quid. ppter quā inclusionem credi⁹ q a dco fz qd
sequatur dictum simpliciter. vel q ad remotionē
dicti simplr remoueat dictū fm quid. Et palo
gismi b⁹ fallacie possunt habere tres causas appa
rentie. quarū due prime pertinent ad figurāz di
ctionis. z tertia ad istam fallaciā. Prima cā appa
rentie est similitudo in voce dicti fm qd ad dictū
simplr ex eo q dictū fm quid vocalr includit di
ctum simplr. ideo si pp istā inclusionē credim⁹ dēz
simplr z dictū fm quid sic se habere q dictus fm
qd inferat affirmatiue dictum simplr. z dictū sim
plr inferat negatiue dictum fm quid. est fallacia
figure dictionis. Secunda causa apparētie ē si p
pter similitudinē paralogismoz hui⁹ fallacie ad ar
gumenta dialetica q tenet p locos dialeticos vide
licet a pte in mō z toto in modo credamus palogi
smos hui⁹ fallacie eē bona argumēta dialetica. z
tenere p pdictos locos. tūc est fallacia figure dictio
nis ptinens ad tertiū modū. Tertia cā appētie ē
si ex eo q dictū fm qd in sua rōne vel dceptu iclu
dat dceptū vel rōnem dicti simplr credam⁹ q ad
dictū fm quid sequat dictū simplr. z ad negatōez
dicti simplr seqtur negatio dicti fm qd. tūc causat
deceptio ptinēs ad istā fallaciā. Ex quo patet q i
eodem paralogismo possunt esse plures fallacie z
in dictione z extra dictionem.

Secundo Sciendū ē q hui⁹ fallacie duo
sunt modi pncipales. prim⁹ est
cū arguitur a dicto fm qd ad dictū simplr. z conti

net sub se sex modos spales. Prim⁹ ē cū arguitur
cum dictōe restringēte. vt hic sortes non est hō al
bus. ergo sortes non ē hō. Scd⁹ ē cū arguitur cū
determinatōe diminūete. sic hic. sortes est hō mor
tuus. ergo sortes ē hō. Terti⁹ est cū arguitur cū
determinatōe distrabēte seu alienāte. ppriā signi
ficationē z supponē ēmini. vt lapis ē homo pictus.
ergo lapis ē hō. Quart⁹ est cū arguitur cū de
terminatōe sup̄a fz locū. vt bonū ē occidē p̄ez in
triuallis. g⁹ bonū ē occidere p̄ez. Quir⁹ mod⁹
sit arguēdo penes determinatōez determinatē fz
ptē integrale. vt ethiops ē alb⁹ fz dētes. g⁹ ethiops
ē alb⁹. Duplicia. n. sūt accitā ibercia parti integra
li. Quedā sūt q dēmināt sibi aliquā ptē in q hñt eē
sic q n pñt eē i alia vt simitas dēmināt sibi nāz z ce
citas oculū. z i talib⁹ n dmittit fallacia fz qd ad sim
plr arguēdo ab iesse accitā scdm partē ad inesse
siue ad denoiari ipm totū. Alia sūt accidētia q in
differēter i sūt cuilibz pti vt albedo nigredo z simi
lia. Et illa p b q insunt yni pti nō sufficiūt denoiā
re totū ideo i arguēdo in bz accidētib⁹ dmittit hec
fallacia. Sext⁹ modus ē cū arguitur indebitē
a coniunctis a diuisa. sicut hic. sortes est bonus sa
ber. ergo sortes est bonus.

Tertio sciendū est q secundus modus p̄ici
pal huius fallacie sit qñ arguit a di
cto simplr ad dictū secundū qd. Et sñr continet sex
modos speciales. pportōabiles sex modis p̄us
dictis de qb⁹ facile est exēpla ad ppositū adducē
Dz etiā hec fallacia obseruari qñcūq arguitur af
firmatiue a fm qd ad simplr. qz tūc non valet cōia
sz cōmittit hec fallacia. sic etiā arguendo a simplr
ad fz qd negatiue non valet cōia. sed cōmittitur
hec fallacia. Et lz dictū in quo ponitur dictio con
trahēs tantum causat locum dialeticum. s. a pte i
modo ad suū totū. nī dictū fm quid qd fit cūz de
terminatione ppria que est diminūēs z ampliās
z sic de alijs bene causat locum sophisticū. Et tal
determinatio ipropria pōt fieri gñqz modis. qñqz
eni est absoluta z qñqz respectiua. Si sit absoluta
hēst duplr. qz vt dēminat dictū. cui adiūgī fra
tione totius diminūendo eius rationem vt ens in
opiabile vel homo pictus. vel determinat ipm ra
tione partis integral. vt albus secundum dentes
Illa autēz que est respectiua ad aliquod extrinse
cū sit tripliciter. quia quedam sumitur per relati
onē ad aliqd extrinsecuz. vt hic diuitie sūt bōe ma
le vtenti. Et quādoqz sumit respectu mēsure que
est locus vt bonum est occidere patrem i triuallis.
z qñqz sumitur respectu temporis. vt bonum est

Tractatus sextus

piſcere merces in mari tempore tēpeſtatis. vñ bo
num eſt ieiunare in quadageſima ⁊ in omnibus
iſtis committitur hec fallacia:

Sed contra predcā arguitur ꝑ ſic. Abi/
ſeriori ad ſuperius eſt bōa
cōſa. ſed dictum ſm qd eſt iſerī⁹ ad dēñ ſimplr cū
ſit min⁹ cōe. ḡ a dēñ ſm qd ad dēñ ſimplr affirma
tiue ē bōa cōſa. ¶ 2.⁹ arguitur ſic. bñ ſequitur. ſor
tes eſt homo mortu⁹. ergo ſortes ē mortuus. ⁊ tñ
arguitur a dicto ſm qd ad dictuſ ſimplr. ergo ⁊c.
¶ 3.⁹ arguitur ſic. Quadageſima nō diminuit d
ratione huius quod ē ieiunare. ergo ibi nō arguiſ
a dicto ſm qd. bonū ē ieiunare in quadageſima.
ḡ bonū ē ieiūare. ¶ 4.⁹ arguiſ ſic. Al toto i modo
ad ſuas ptes ſunt plures loci dyalectici. ergo a di
cto ſm quid ad ſimplr erūt plures fallacie. ⁊ nō tā
tum vna. conſequentia patet a ſimili:

Ad rōnes Ad primam dī qd dictū ſm qd
qd ſit ſine determinatiōe reſtr
gente bene ē iſerius ſaltem per accidēs ad dictuſ
ſimplr. non tñ ſm quid qd ſit ſine determinatiōe.
diminuēte. ¶ Ad ſecūdā negat⁹ mior qz q̄uis bō
mortuus ſit dictū ſm qd reſpectu huius quod eſt
bō. nñ tñ reſpectu huius quod eſt mortuum. ¶ Ad
tertiam dī qd q̄drageſima non diminuit de rōne
huius quod ē ieiunare. qz bene ſequitur. iſte ieiū
nat in quadageſima. ergo iſte ieiunat. tñ diminu
it de rōne huius quod ē bonū. ideo ibi arguiſ a di
cto ſm quid ad dictum ſimplr. ¶ Ad quartaz dī
qd non eſt ſimile qz a dicto ſm qd ad ſimplr eſt tan
tum vna cā apparentie. ideo ibi non ſunt plures
fallacie. vel dicitur qd ſicut eſt vna fallacia a dicto
ſm quid ad dictum ſimplr. ita econuerſo. ſed per
vnā faciliſſe poſſumus intelligere reliquā. quare
non oportet illam diſtinguere.

Lēchus ē ſill⁹ cōtradictōis vni
e us ⁊ eiꝰdē nō nois tñ. nec etiā
rei tñ. ſed nois ⁊ rei ſil. nō ſy
nonimi ſz eiꝰdē. ⁊ ex his que data ſūt
de neceſſitate accidere. nñ cōſiderato co
qd erat in p̄cipio. ad idē. ſz idē ſilr. ⁊
in eodē tpe. Elenchus eſt ſillogiſmus
cōtradictionis. i. cōcludēs ꝑradictoriā
ꝑpōis date a reſpondente. In diſſiniti
one elenchi quedā ponūtur rōe ſillogiſ
mī. vt ex his que data ſūt ex neceſſitate
accidere. ꝑ quod remouet fallacia acci

dentis. Et ponit nō ꝑnumerato eo qd
erat in p̄cipio ꝑ quod remouet ꝑetitō
p̄cipij: vt poſtea patebit. Alia ponūt
rōe ꝑradictōis. vt vnius ⁊ eiꝰdē. i. vni
us ſubiecti ⁊ vnius predicati: vñ niſi eſ
ſet idē ſubm̄ ⁊ idē ꝑdicatū nō eēt ꝑradi
ctio. vt hic ethyops eſt niger. ethyops
nō eſt niger ſm dentes. ex quo nō ē idē
ꝑdicatū iō nō ē ꝑradictō. Et ſilr h. nul
lus homo mortuus currit. ⁊ qdam ho
mo currit. non ē ꝑradictio quia nō eſt
ibi idē ſubm̄. Itē ſm idē ad idē. ſilr ⁊ in
eodē tpe ponūt rōe ꝑradictionis. Et
contra iſtas quattuor ptes peccat hec
fallacia que dī ignorātia elēchi ſm qd ē
vna de tredecī fallacijs. Alio mō acci
pitur ḡnaliter ⁊ tūc ſic diſſinitur. Igno
rātia elēchi ē vnus defectus ḡnalis ad
quē reducitur oēs alie fallacie oñdēdo
qñ peccāt ꝑtra iſtas ꝑriculas. vt po
ſtea patebit. Iſte. n. ꝑricule nō nois tñ
nec rei tñ ſz nois ⁊ rei ſimul. nō ſynoni
mi ⁊ ſic de alijs ponūt rōe ſillogiſmi ⁊
rōe cōtradictōis. qz iſte exigit qd nomē
ſit vñ ⁊ reſ vna ⁊ qd nō ſit nomē ſyno
nimū. vnde nō ē ibi cōtradictio. marcus
currit ⁊ tullius nō currit. nec ē ibi ſillo
giſmus. ois gladius ſcidit. quoddā in
ſtrumētū ē enſis. ergo quoddā inſtru
mētū ſcidit. Fallacia ignorātie elēchi ē
ydoneitas decipiēdi. pueniens ex appa
renti obſeruatōe ꝑricularū diſſinitōis
elenchi que cōueniūt rōe cōtradictōis
tñ. ſ. ad idē. ſm idē. ſilr ⁊ i eodē tpe.
Cauſa apparentie huius fallacie eſt cō
ueniētia dictoz ſm quid ad dicta ſim
pliciter. Cauſa falſitatis eſt diuerſitas
corūdem. Unde huius fallacie ſunt q̄
tuor modi. Prīmus modus eſt cōtra
bāc ꝑriculā ad idē. vt duo ſunt dupluz

De fallacijs

Unius et non sunt duplicia trium et sunt duplicia et non duplicia et in utraque premissa-
rum non sumitur duplicia ad idem. et ideo non
sequitur. Secundus modus peccat con-
tra illam periculam secundum idem. ut hoc
est duplicia illi secundum latitudinem et non est du-
plicia secundum longitudinem. et est duplicia et non
duplicia. Non sequitur quia duplicia non sumitur
secundum idem sed sumatur respectu eius-
dem. Tertius modus peccat contra illam
periculam similiter. ut hoc est species nullus
hoc est species. et idem est species et non species.
non sequitur quia ibi non est contradictio in pre-
missis quia ille terminus hoc non sumitur
similiter quia in una supponit per suis in-
terioribus. in alia vero non sed per se toto vel
per sua forma. Quartus modus peccat
contra hanc periculam in eodem tempore. ut ma-
nus mea est clausa in hoc instanti. et non est
clausa in hoc instanti. ergo est clausa et
non clausa. non sequitur quia non est in eo-
dem tempore. Differat autem hec fallacia a falla-
cia secundum quid ad simpliciter. quia in il-
la est processus ab uno secundum quid
sumptum ad unum sumptum simpliciter
ut hoc est duplicia secundum longitu-
dinem. ergo est duplicia. in ista vero est
processus a duobus secundum quid sum-
ptis ad duo supra simpliciter. ut hoc
est duplicia illi secundum longitudinem
et non secundum latitudinem. ergo est
duplicia et non duplicia. Sequitur de
fallacia petitionis principij.

Circa hunc textum notandum est primo quod hic dicitur au-
ctor determinat de fallacia ignorantie elench. que
peccat contra aliquas periculas in diffinitione veri ele-
chi positas. ratione cuius per diffinit elenchum dicitur.
Elenchus est syllogismus adictionis unius et eiusdem non
nominis tamen nec rei tamen. sed rei et nominis simul. non
synonimi sed eiusdem. et ex his que data sunt de necessi-
tate accidere non connumerato hoc quod erat in principio

ad idem finem idem sicut et in eodem tempore. In qua diffinitio
ne ponitur syllogismus loco generis. Et adictionis ponitur
loco orie syllogismi in adictionis positioni responden-
tis. Et ponitur unius et eiusdem non nominis tamen nec rei
tamen sed nominis et rei simul non synonymi tamen ratione syllogis-
mi et adictionis. Ad utrumque enim requiritur quod termini
maneant iidem finem rem et vocem simul et per hoc remouetur
fallacie in dictioe. Et ponitur ex his que data sunt de ne-
cessitate accidere per syllogismum in quo dicitur esse etiam
etiam et per hoc remouetur fallacia accidentis. Et cum hoc alie
non habentes etiam necessitas. et non connumerato hoc quod erat in
principio ponitur ratione probationis quia elenchus est syllogis-
mus probationis. et per hoc remouetur petitio principij que videtur per
bare et non probat. Residuum diffinitionis ponitur ratione contra
dictiois tamen quia ille quatuor adictiones reguntur ad
veram adictionem. tamen est advertendum quod hic non capitur
elenchus specialiter solum. sed per syllogismum probationis co-
clusionis adictionis positioni respondens siue talis ar-
gumetatio sit syllogistica siue inductiva siue crimi-
natica siue exemplaris. quia quis opponens magis ap-
petat probare adictionem positionis respondens per
etiam syllogisticam. Tamen si ipse non possit hoc verum alijs argu-
mentationibus a syllogismo. Et ad tale argumentati-
onem tres aditiones reguntur. per requiritur illatio id est quod
sit bona etiam. et requiritur probatio. ut si premissa si sunt
ignote possint fieri note et evidentes. et requiritur ad-
dictio. ut si addictio elenchis adicat positioni responde-
tis. Iuxta istas aditiones sic potest diffiniri elenchus.
elenchus est syllogismus illationis probationis adictionis ponendi in
dentis. et de ab eo quod est et lenchus suppositio quasi in supposito

Secundo sciendum est quod ignorantia elenchis capi-
tur dupliciter. Uno modo generaliter per
omissionem cuiuscunque periculi in diffinitione elenchis posite. et
sic non est fallacia species ab alijs distincta. sed omnes alie ad
eam reducuntur. Alio modo capit specialiter per omissionem
alicuius quatuor pericularum in diffinitione elenchis positarum
necio ad adictionem requiritur. et sic est fallacia speci-
aliter ab alijs distincta. Et quis omnes alie fallacie pos-
sint in verum elenchum delectare tamen quia addictio est ultima
dictio elenchis illa que peccat in aliquam periculam posi-
tam requiritur ad adictionem magis dicitur vocari igno-
rantia elenchis quia fallacie peccantes in alias periculas.
Ubi fallacia ignorantie elenchis sic diffinitur. est idonei-
tas decipiendi pueniens ex apparatu observatione
quatuor ultimarum pericularum que tamen non observantur. Et causa
apparentie huius fallacie est apparatus observatio
aditionum requiritur ad veram adictionem. ratione cuius
creditur quod in antecedente pallogismo sit vera addictio
ubi tamen est addictio apparens tamen. Sed causa defectus eius
est ommissio alicuius illarum quatuor pericularum. Ubi igno-

Tractatus sextus

rātia dī negatio siue cū aptitudine ad ipas. Et di-
uidit p ignorātiā pure negationis q̄ ē pura caren-
tia cognitionis actualis et habitualis sic est in pueris
nihil cognoscētib⁹. Alia ē ignorātia p̄aue disposi-
tōis q̄ ē falsa cognitio rei et errōea. Et diuidit q̄
q̄dā ē ignorātia p̄ncipiorū q̄i. s. p̄ncipia false attrē-
dūtur vlt̄ intelligūtur simplici app̄b̄sione sine dis-
cursu. et dī cōposita q̄ ibi multa cōcurrūt ad igno-
rātiā cōclusiōis. Nō aut̄ accipitur hic ignorātia pro
ignorātia pure negatiōis siue cōposita. s. p̄ ignorā-
tia simplici que fit propter ignorantiam alicuius
requisitū ad rationem elenchi.

Tertio sciēdū est q̄ hui⁹ fallacie q̄tuor sunt
modi s̄m q̄ sūt q̄tuor p̄ticle posite
i diffinitōe elēchi. C. 1. p̄m⁹ puenit ex eo q̄ non
arguit ad idē. vt hic. aer ē sup̄ terrā et nō est supra
celū. q̄ est supra et nō ē supra. Sitr̄ sortes est fili⁹ et
nō ē fili⁹ iobānis. ergo est filius et non filius. C. 2.⁹
modus puenit ex eo q̄ ibi nō arguitur s̄m idē vt
si sic argueretur. sortes videt s̄z oculos et nō videt
s̄z aures. g. videt et nō videt. C. 3.⁹ modus puenit
ex eo q̄ nō arguit s̄itr̄. vt hic sortes currit cōtingen-
ter et nō currit necio. g. sortes currit et non currit
C. 4.⁹ modus puenit ex eo q̄ nō arguitur p eo
dē tpe vt nō sequit̄ sortes curret cras et nō curret
p cras. g. curret et nō curret. C. Soluuntur aut̄
oēs isti palogismi et similes p negationē cōne co q̄
nō arguit ad idē s̄z idem vlt̄ s̄itr̄ et p eodē tempore.

Sed cōtra p̄dicta arguit̄. p̄rio sic. Elen-
chus ē d̄dictio. s̄z sillogism⁹ nō
ē d̄dictio. q̄ elēch⁹ nō est sillogism⁹. C. 2.⁹ arguitur
sic. d̄dictoria nō p̄nt enūciari de eodē. g. ad d̄dicti-
onē nō regit̄ affirmatio et negatio in eodem tpe
C. 3.⁹ arguit̄ sic. Ad d̄dictionē regit̄ affirmatio et ne-
gatio eiusdē de eodē et tñ nō ponit̄ ali⁹ modus a p̄-
dictis d̄ aliā p̄ticolā. g. modib⁹ fallacie sūt insus-
ficiēter assignati. C. 4.⁹ arguitur sic. Oēs fallacie
elēchi reducūt̄ ad ignorātiā elēchi. g. fallacia igno-
rātie elenchi male ponit̄ hic vna spāl fallacia.

Ad rōnes Ad p̄maz dī q̄ d̄dictio accipit̄
dupl̄r. vno modo format̄ pro
repugātiā d̄dictoriaz et sic nec sillogism⁹ nec elen-
chus est d̄dictio. Alio mō accipit̄ māt̄ pro p̄pōne
d̄dictēte p̄pōni respōdētis. et sic tā elēch⁹ q̄ sillogis-
m⁹ ē d̄dictio. magis tñ p̄pō d̄z cōcedi q̄ elenchus
sit d̄dictori⁹ q̄ d̄dictio. C. Ad 4.⁹m dī q̄ q̄uis d̄di-
ctoria de eodē nō p̄nt enūciari i eodē tpe tñ bene
p̄nt enūciari p eodē tpe et s̄z sufficit ad d̄dictionēz.
C. Ad 5.⁹m dī q̄ in oī fallacia regit̄ cā appētie. iō

ad fallaciam ignorātie elēchi regitur appens d̄di-
ctio. si aut̄ nō eēt affirmatio et negatio eiusdē d̄ eo
dē nō eēt appēs d̄dictio. iō nō ponitur ali⁹ modus
peccās d̄ illā p̄ticolā. C. Ad 4.⁹m dī q̄ si capiat̄
ignorātia elēchi ḡnat̄ p ignorātia eiusdē p̄ticle
diffinitōis elēchi indifferēter sic fallacia ignoran-
tie elēchi est cōis ad oēs alias. S̄z si capiat̄ specia-
liter p ignorātia quatuor vlt̄imaz p̄ticolaz aut̄
alicui⁹ eaz sic ē fallacia special⁹ q̄bz causas appē-
tie distinctas et causas defect⁹ et distinctas ab alijs

Etere id qd est in principio ē
P quādo conclusio que debet p-
bari sumitur in p̄missis. cuz
ergo idem sub eodem nomine non pōt
seip̄z probare. vt homo currit. ergo hō
currit. i talibus ei est petitio p̄ncipij.
sed talis argumentatio est ridiculosa
nec cadit sub arte. nec est petitio huius
qd ē i p̄ncipio. Ali⁹ enī ē petē p̄ncipij
et ali⁹ ē petē illd qd erat i p̄ncipio. qz pe-
tere p̄ncipium ē quando petitur idēz
sub eodē nomine. vt homo currit. q̄ hō
currit. et isto modo nulla ē fallacia. qz
non cōtinetur sub aliqua spē argumen-
tationis. nec secundum veritatem. nec
secundum apparentiam. sed talis peti-
tio p̄ncipij peccat contra sillogism⁹z
simpliciter dictū. Sed petere illud qd
est in principio est quando idem peti-
tur sub diuerso nomine. vt animal rati-
onale currit. ergo homo currit. Vel sic
Petere illud quod est in principio est
quando minus notum sumitur ad pro-
bationem magis notū. causa apparētie
huius fallacie est diuersitas conclusio-
nis cum p̄missis. causa falsitatis est
diuersitas eorundēz. Petit̄ aut̄ illd qd
est in principio quinqz modis. vt patet
octauo thopicozū. P̄rimo mō qñ dif-
finitū petit̄ i diffinitōe et cō. vt si dubi-
taretur. vtz homo currat vel nō currat

De fallacijs

fiat argumentum. aial rationale currit ergo homo currit. nulla ē ibi probatio qz quādo aliter dubitatur necesse ē alterū dubitari. et ita si sumat vniū ad pbādū aliud peccatum est. Secundus modus est quando particulare petitur in vniuersali. vt null⁹ homo currit. qz fortes non currit. vel si aliquis debeat pbare qz omniū contrariorū est eadē disciplina. et assumat omnium oppositorū est eadē disciplina. ergo oīum contrariorū est eadē disciplina. hic petitur conclusio in premijs. Tertius mod⁹ est quando vniuersale petitur in particularibus. vt si aliquis debeat probare qz omniū oppositorū est eadem disciplina et sumat istam. omnium contrariorū. contrariorū. et sic de alijs est eadē disciplina. ergo oīum oppositorū eadē est disciplina. vel sic. fortes currit. plato currit et sic de alijs. ergo oīs homo currit. Quartus modus est quando contrictū petit in diuisis vel eōtra. vt si aliqz debeat probare qz medicina ē disciplina sani et egri. et dicatur sic. Medicina ē disciplina sani. et medicina est disciplina egri. ergo medicina ē disciplina sani et egri. Quintus mod⁹ est quando vniū relatiuorū petitur in alio vt si quis debeat pbare qz fortes sit pī platonis. probetur sic. plato est fili⁹ fortis. ergo fortes ē pater platonis. nō sequitur. qz hoc assumitur qd est probādū. Sciendum est qz hec fallacia non impedit sillogismū inferentē s3 pbātem. ita fallacia petitionis peccat ptra sillz.

Circa hūc textū notādū ē primo qz dīr auctor determinat de fallacia petitionis pncipij. Rōne cuius p diffinit petitionē pncipij dicēs. petitio pncipij ē qñ idē sumitur ad pbādū seips. U. i. pñ^m i. p

posito vocat illa pñō quā opponēs a pncipio tenet. pbare dīr ridentē et dīcit positioni ridentis. Est aut duplex petitio pncipij. qucdā ē statī. alia ē nō statim. Petitio pncipij statī est qñ idē sub eodē noīe assumitur ad pbādū seips. vt sic arguēdo bō currit. qz bō currit. Et talis petitio pncipij nō est fallacia eo qz nullā bz cām apparentie. et opponēs q sic arguit nō dīr petere pncipiū pbe. Petitio pncipij nō statī ē qñ idē fm eque vel magis dubiū assumitur ad pbādū aliquā cōlōnē. Et pōt sic diffiniri fallacia petitionis pncipij qz ē ydoneitas decipiendi. pueniens ex appenti diuersitate aītis et cōtīs pp quam credim⁹ aīis eē notī⁹ cōtē et bfe et tute pbatūā cōtīs quā tñ nō bz pp improbabilitatem. Uñ cā appentie h⁹ fallacie ē appēs diuersitas antecedentis et cōtīs. rōe cuius credimus aīis bfe et tute pbatūā cōtīs. S3 cā defectus h⁹ fallacie est identitas aītis et cōtīs pp quā aīis nō bz et tute pbatūā cōtīs. Uñ diffinitio pōt dupl⁹ considerari. Uno: i. qz tūcludit pñ^m cēntalia diffinitū q sūt cā passionū subiecti a diffinitōe. Et hoc mō sumit locus demonstratiuus et nō dyalecticus. Alio: cōsideratur in qz tū stat sub cōi intentione diffinitōis. et s3 dupl⁹. qz vno modo accipitur respcū p̄dicatoz q notiori mō cōueniūt diffinitōi qz diffinitio. et sic a diffinitōe ad diffinitū sumit loc⁹ dyalecticus. Alio: sumit respcū p̄dicatoz que notiori mō cōueniunt ipi diffinitio. et sic arguendo a diffinitione ad diffinitū tam causatu petitio pncipij.

Secundo sciēdū ē qz petere pncipiū in pposito nō alud ē qz assumere pñōz eā vel magis dubiū cōlōnē ad quā cōlōnē pbādū ipa accipiebatur. Uñ aristo. istā fallaciam non vocat petitionē pncipij. sed vocat petere id quod est i principio qz si pprijs vellim⁹ nominibus vti. petitio pncipij ē quando eadē pñō assumit ad pbādū ipa mmet. Et fm istā petitionē pncipij vt pñō dē est nō assumitur aliqua fallacia. S3 petere id qd ē i principio ē cū aliqz nitit pbare aliqz cōlōnē p aliā pñōz eā vel magis dubiū cōlōnē. iō hec fallacia peccat i pbātōe. qz si aliqz sillogismus nō habeat aīis notius cōtē dicim⁹ icē petitionē pncipij. Et ita palogismi h⁹ fallacie deficiunt a vero elenchō. qz non sunt pbatūi sue conclusionis. Ex isto sequitur qz nō concurrat ali qua fallacia oēs palogismi hui⁹ fallacie hnt bonā cōiam illatiuā sed non pbatūā. Et modi hui⁹ fallacie multis modis pñt assignari. Uñ fm aristo. secūdo priorum tres sunt modihuius fallacie. pñm⁹ ē communis demonstratori et dyalectico. et talis ē. si

Tractatus sextus

premissa sumpta sit eque vel magis dubia conclusi-
one sicut si aliquis intendat demonstrare istā. ois
asinus est corruptibilis. et arguatur sic. omne bñs
mām est corruptibile. ois asinus habet materias.
ergo omnis asinus est corruptibilis. maior ibi est
magis dubia conclusione. nulli enim dubitant de
conclusionē. sed multi dubitant de maiore. Et pp
hoc dixerunt aliqui celum non habere mās sicut
dicit auerois. Alij vero dixerunt ipsū habere ma-
teriam et fm eos maior esset falsa. Secundus mo-
dus est. ppus demonstratori et est iste. si ad demō-
strandum aliquā ppositionē assumatur aliqua p-
positio demonstrabilis indemonstrata quantum
cūq; sit vera et necessaria in tali casu petitur pnci-
pium. pñ sic. ois demōstratio pzcedere ex pñis
veris et immediatis aut ex talibus que per aliq p-
ma vera et immediata sue cognitionis pncipium
sumpsunt. sed talis demonstratio que pzcedit
ex aliqua ppōe demonstrabili indemonstrata nō
est huiusmodi. ergo. et. Tertius modus est qui p-
peccat contra demonstrationem propter quid
et talis est. si arguatur a posteriori quantumcūq; p-
missa sunt notiores conclusione. vt si demonstra-
tor pposuerit aliq; ppōnem de rōstrare pp quid
et pzcedit a posteriorib; tūc sibi ridetur q; et et pñ
cipium. q; non pbat suā cōclusionē a pñi et hi mo-
di breuiter tanguntur ab aristotele 2° pñ. istis tri-
bus modis potest superaddi quartus.

Tertio sciendū est q; quādocūq; opponēs
accipit pmissam ex qua videtur rñ-
denti q; ex illa sequatur conclusio 3° ipm. ridens
autē debet negare et dicere opponēti q; petit pñ
cipium. quia eiusdem opionis est concedere cōclu-
sionem quā intendit pbare opponēs et pmissam
quam afflamit. Et sub isto modo pphendūt mo-
di quos ponit aristo. 8° topicorū cum aliqu. b^o ali-
is. Primus est. si diffinitio petatur in diffinito vel
econtra. Secundus est. si partes in quantitate pe-
tantur in suo toto. Tertius est. si totum in quanti-
tate petatur in suis partibus. Quartus est. si vnū
relatiuorū petatur in reliquo. Quintus est. si cōiū-
ctum petatur in diuiso vel econtra. Et non solum
sub isto quarto modo continentur isti quinq; mo-
di. imo et multi alij. puta quando species. petitur i
genere vel econtra vt si causa petatur in effectu vel
econtra. Et ita quasi per omnes locos dyaleticos
possit fieri petitio pncipij. ideo tot sunt modi sub
isto quarto modo quot modis contingit antece-
dens esse notius consequente. et hoc contingit tri-
bus modis. p^o quando maior est notior cōclusionē.

2° econtra quando minor est notior cōclusionē. 3°
quādo totale antecedēs nō est notior cōite et h^o i idē
redit cū modis ab auctore positīs in textu.

Sed contra predicta arguitur primo sic
omnes paralogismi peccāt
in materia aut in forma. sed paralogismi hui^o fal-
lacie non peccant in materia. quoniam aliquādo
petitio pncipij procedit ex veris et probabilib^o nec
peccant in forma cum conclusio de necessitate se-
quatur. ergo petitio pncipij non debet enumerari
inter fallacias. ¶ Secundo arguitur sic. A diu-
sitione. a toto in quantitate. a toto vniuersali su-
mitur locus dyaleticus. qñsophisticus. ¶ Ter-
tio arguitur sic. A diuisionē ad coniuncta sumitur
fallacia accidentis ergo non petitionis principij.
¶ Quarto arguitur sic. In paralogismis huius
fallacie antecedens non est notius consequente.
nec apparet cum idem fm rem et vocem non ap-
pareat notius alio. ergo in ipis non committitur hec
fallacia. cum in omni fallacia oporteat esse causā
apparentie et causam defectus.

Ad rationes Ad primam dicitur q; pa-
ralogismi h^o fallacie pec-
cant i materia. et quis petitio pncipij aliquādo p-
cedit ex probabilibus in se et fm se non tamen ex
pbabilibus in ordine ad aliud. q; ille pmissa non
sunt notiores conclusione. ¶ Ad secundam dñ q;
ab omnibus illis sumitur locus dyaleticus si ar-
guatur respectu predicatorū que notiori mō cōue-
niunt terminis in antecedente positīs qñ in conse-
quente. si vero aliter arguatur committitur falla-
cia. ¶ Ad tertiam dicitur q; si indebite arguatur
a diuisionē ad coniuncta sic q; ex diuisionē non sequat
coniunctum sit fallacia accidentis. sed si arguere-
tur debite quo ad illationem et antecedens nō es-
set notius consequente: committeretur hec falla-
cia. ¶ Ad quartam dñ q; in paralogismis in quibus
antecedens est idem fm rem et vocem consequē-
ti non committitur hec fallacia. quia ibi nulla ē cā
apparentie. Sed in istis in quibus antecedens est
idem fm rem consequenti et differt ab eo 3° vocē
tunc committitur hec fallacia quia ibi est appa-
rens probabilitas.

Et fallacia psequētis dicēdū ē.
Secūm pñs sūnt paralogismi
eo q; credimus consequētiā
conuerti que non conuertit. Fallacia
cōsequētis est ydoneitas decipiēdi. pue

De fallaciis

nlens ex apparentia psequentis puerse
que nō cōuertit. Cā apparet hui⁹ falla
cie ē pueniētia vnus consequentie vere
ad aliā nō verā. causa falsitatis est diner
sitas corūde. 7 sciēdū q bñ tenet argu
mentū a positōe antecedētis ad positōz
pntis. Hui⁹ fallacie tres sunt modi. Pri
mus mod⁹ ē qñ arguit a destructōe añ
cedētis ad destructōez psequentis. vt si
hō est aial ē. ergo si hō non ē animal nō
est. vel a positōe cōsequētis ad positi
onē añtis. vt si mel ē rubēū ē. 7 si rubēū
est mel est. Ad istū enī modū reducunt
omnes praue argumentatōes ab inferio
ri ad superi⁹ destructiue. An quorūscū
qz sit pcessus ab inferiori ad superi⁹ cuz
distributiōe superiorū. vt oīs hō currit.
ergo oē animal currit. ibi pmittitur ista
fallacia. vel nullus hō currit. ergo nul
lum aial currit. Scd⁹ mod⁹ solet poni
ab insufficienti inductōe singulariū. vt sor
tes ē aial 7 ecōuerso. plato est aial 7 ecō
uerso. ergo oīs hō est aial 7 ecōuerso. h
enumerant oēs singulares illi⁹. oīs hō ē
aial. 7 nō h⁹ oē aial est hō. que significā
tur p cōpositiōez h⁹ qd est ecōuerso ad
hāc oīs homo est aial. Tertius mod⁹
puenit a cōiter accidētibus. 7 dicuntur
cōiter accētia q se aliqñ psequunt 7 ali
qñ non vt ille ē pptus. 7 est adulter. Si
milf hic. Abusa 7 poeta silr ēminant. s3
musa ē femini gñis. 7 poeta. Ad seqt
q idēritas gñis 7 terminatōis aliquādo
se cōsequunt 7 aliqñ nō. eo q nō est in
oibus. sed in aliquibus. Si aliquis di
cat q in hoc vltimo tertio modo non te
net econuerso. vnde ibi non est conse
quentia. Dicendum est ergo q secun
dum quosdam sumitur consequentia
communiter ad consequentiaz necessa

riam 7 probabilem. 7 in istis non sumi
tur cōsequētia necessaria s3 pbabilis. ra
liter autem ordinant isti modi ab aristo
tele isto modo ordinato.

Circa hūc textū notandū est pmo q pñr hic au
ctor noster de mīat de fallacia pntis. Rōne cuius
pmo videndū est qd sit añs 7 pntis. Antecedēs enī
est ppō cathegorica vel ypothetica iserens cōclusio
nem. s3 añs. est cōclusio illata ex añte. Et añs ē ba
bitudo añtis ad añs. relatiōe cui⁹ bitudis añs isert
añs. Est aut duplex añtia. s. añs simplex 7 añs vt
nunc. Cōsequētia simplex ē que tenet p oi tpe ita q
simplex est ipote añs ē vtz sine añte Cōsequētia at
vt nūc est q t3 p aliquo determinato tpe 7 p oi. vt
bicois hō currit. 7 sortes currit. ipa enī ē bona mī
p eo tpe quo sortes ē. Et itez añs simplex diui
dit qz quedā est mere simplex. Alia est cōposita. Et
dī simplex vel cōposita denoiatiōe extrīseca. Con
sequētia simplex mere est qñ ex vno solo antecede
te isert vñū añs. Et cōposita añtia h3 fieri quattuor
modis. Primo mō arguēdo a positōe añtis ad po
sitiōē añtis. Scd⁹ sit arguendo a positōe añtis
ad pōnē añtis. vt si hō est aial ē. s3 aial est. ergo hō
ē. 7 ibi pmittit bec fallacia. Tertio mō sit a destru
ctiōe psequētis ad destructōez añtis. vt si hō est
aial est. s3 nullū aial est. g. null⁹ hō ē. 7 istis duobus
modis. s. pmo 7 tertio ē bona añs. Quarto mō ar
guendo a destructōe añtis ad destructōem añtis.
vt si hō est aial est. s3 null⁹ hō est. g. nullū aial est. et
ibi cōmittit bec fallacia. Ex pdictis sequit q añtia
simplex ē duplex. qz qdā opponitōne vt nūc. Alia
ē q opponitōne cōposite 7 sic accipit bic.

Secundo Sciēdū ē q fallacia añtis sic dis
finit. ē ydeonitas decipiēdi pue
niēs ex apparenti cōuertibilitate añtis 7 añtis. qñ
sunt cōiter diuerse iter se. Et cā apparet hui⁹ est
apparet cōuertibilitas añtis 7 añtis. ppter quam
credim⁹ q sicut añs isert cōsequēs ita eō. s. q añs
iserat antecedēs. Cā xpo defect⁹ ē diuerfitas ante
cedētis 7 añtis. rōe cui⁹ añs nō isert añs sicut econ
tra. Et qñs fm hāc fallaciā qñq arguat a destru
ctōe añtis ad destructōez añtis. qz tamen opposi
tū cōsequētis seqt ad oppositū añtis. iō equalenter
arguit a genere ad spēs. 7 ideo ipa dicitur fallacia
añtis. Et ipsi⁹ tres sūt mōi. psum⁹ ē arguēdo a de
structōe añtis ad destructōez añtis. vt si hō ē aial ē.
s3 nullus hō ē. g. nullū aial ē. 7 etiam arguendo a
positōe añtis ad positōē añtis. vt si hō est aial est
s3 aial est. g. hō ē. Et penes hūc modū peccat oēs

pp

Tractatus sextus

isti palogismi q sunt ab inferiori ad superius negative
ut asinus non est homo. g. asinus non est animal. aut est in minoris
negatione includitur. ut fortes differt a platone. g.
differt ab homine. fortes incipit esse albus. g. incipit esse celo
ratus. Etiam penes hunc modum peccat ovis iste ante q si
unt a superiori ad inferiori affirmatiue. aut q sunt ab infe
riori distributo ad superius distributus. Exemplum primum.
ut animal est. g. homo est. exemplum secundum. ut ovis hodie currit. g.
ovis animal currit. Et in oibus istis dicitur negari consequentia
ostendendo causam quare non habet.

Tertio Sciendum est q secundus modus huius fallacie
fit arguendo ab insufficienti enumeratione
tunc singularium ad suum ultimum. ut sic arguendo fortes cur
rit plato currit guillemus currit. g. ovis hodie currit. ut
sic. fortes habet pedes. bruceus habet pedes. g. ovis animal habet pe
des. Ut sic. hodie fuit i archa noe. equus uuit i archa noe
leo fuit i archa noe. et sic de singulis speciebus animalium.
ergo ovis animal fuit i archa noe. Si si pbe q ovis hodie
videt oves equum sic arguendo. ille hodie videt illum equum
et ille hodie videt illum equum. g. ovis homo videt oves equum.
omittit fallacia istis ab insufficienti enumeratione
singularium. Ad sciendum autem quod dicitur fieri enumera
tio singularium in illis propositionibus ponit hec regula. Ovis
propositio in q ponit signum ultimum affirmativum tam a par
te subiecti q a parte predicati potest induci a parte subie
cti tamen. et tunc totum predicatum dicitur de quolibet subiecto sin
gulari affirmari. ideo illa dicitur sic induci. ovis hodie videt
oves equum ab istis singularibus. forte videt oves equum
plato videt oves equum. et sic de singulis hominibus. ergo
ovis homo videt oves equum. Secundo potest fieri induc
tio a parte predicati tamen. et tunc omnia singularia predicati
debent predicari divinis de subiecto et utrumque sumptum.
ideo predicata propositionis sic inducitur. ovis hodie videt hunc equum
ovis hodie videt hunc equum. et sic de alijs. g. ovis hodie videt
oves equum. Tertio modo potest fieri inductio a parte
utriusque. et tunc de quolibet suppositio subiecti p se su
pro sub eo debet affirmari omnia singularia predicati.
ut fortes videt illum equum et illum equum. et sic de
alijs equis. et plato videt illum equum et illum. et sic de
alijs. et cicero videt illum equum et illum et sic de
alijs. tam hominibus q equis. g. ovis hodie videt omnes equos.

Tertio modus huius fallacie fit arguendo in coiter
accidentibus. si illis que non necessario se invicem conse
quuntur. ut fortes est compratus ergo est adultus. vel sic for
tes est magnus. ergo est fortis. fortes est pulcher. ergo
est bonus. in omnibus istis contra non valet. quia ista ac
cidentia quicquid se consequantur non tamen de necessitate.

Sed contra

dicta arguitur. Primum sic. contrarium
est de intellectu antecedenti
tis. ergo de destructo antecedente destruitur contrarium. et per co

sequens a destructione antit ad destructionem contrarii
est bona contra. Secundo arguitur sic. positio posteriori
de necessitate prius ponitur. si contrarium est posterius ante. g.
a positione contrarii ad positionem antit est bona contra.
Tertio arguitur sic. singularia sufficienter enume
rata sequuntur ad suum ultimum. g. arguendo ab insufficienti
enumeratione singularium omittit primum modum. et
per contrarium primum modum et secundum modum non distinguuntur. 4.
arguitur sic. a coiter accidentibus est bonus locus dialecticus ergo
sic arguendo non sumitur tertius modus huius fallacie.

Ad rationes Ad primum dicitur negando contrarium
q contrarium non solum includitur i
ante. sed et in alijs multis. g. destructo ante contrarium adhuc
maior illi. Ad 2. dicitur q positio posteriori sed non prius ponitur
prius. non tamen ovis o posteriori sed tempus. contrarium autem prius non est prius
ante. id est positio ante ponitur contrarium et non ovis. Ad 3. dicitur q
arguendo ab insufficienti enumeratione arguitur a parte
tis ad ponere antit. sed non solum sumit causa appetit a parte
consequente antit et contrarium. sed ex parte identitatis singularium
cum ultimo suo. Ad 4. dicitur q i arguendo a coiter accidentibus q
se neccio consequuntur est bonus locus dialecticus. sed argu
do ab illi q se contingunt consequuntur est locus sophisticus pe
nes 3. modum huius fallacie. id est q ad idem modum possit dici dialecticus.

Sequitur de fallacia secundum non causam ut causam.

De cuius evidentiis sciendum q du
plex est fallacia. scilicet ostensivus et ad
impossibile. Ostensivus est qui habet
vnam solam conclusionem. Sillogismus vero
ad impossibile est quando aliquis sillogistice ducit
ad impossibile et propter hoc iterum aliqua
propositionem que erit causa illius impossibilis. vnde
iste sillogismus semper habet duas conclusiones
ut cum dicitur. est ne hodie asinus. hoc pcesso.
contra nullus asinus est animal rationale mortale.
hodie est asinus. ergo hodie non est animal rationale
mortale. sed hoc est impossibile. ergo et ista
hodie est asinus. et ille sillogismus est in quarto
modo prime figure. Sciendum est enim
q non causa ut causa semper fit i sillogi
smis ad impossibile. Fallacia autem secundum non
causam ut causam fit quando non causa ponitur ut
causa. et propter hoc appet sequi impossibile.
et illud quod appet esse causa iterum fit.
ut si quod est ne brunellus hodie. quo pcesso.

De fallacijs

cōtra. nullus asinus est aial rōnale mor-
tale. s; hō ē asinus z brunellus est hō. &
hō nō ē aial rōnale. hoc aut est ipole. &
brunellus nō ē hō. In hac enī dicta ar-
gumēratione ē nō cā vt cā qz iterimur
id qd appet eē cā z nō ē. scilicet brunel-
lus ē hō. cā appētie huius fallacie est
pueniētia huius qd appet eē cā z nō ē
cū eo qd est cā. cā falsitatis est diuersi-
tas eorundē. tale enī exēplū pōit aristo-
teles huius fallacie. sunt ne aia z vita
idē. quo cōcesso. contra. mors z vita sūt
cōtraria. sed mors est corruptio. & vita
generatio. z p p̄suiuere est generari.
s; hoc est ipole. qz quicquid uiuit nō ge-
neratur. sed generatū est. & aial z vita
nō sūt idē. hec conclusio peccat fm cāz vt
cām. ex hoc enī qz aia z vita sūt idē nō
sequit ipole z ita nō d; iterimi. s; ista
mors z vita sūt p̄traria. qz in oībus his
id qd nō est cā appet eē cā. qz cōicat in-
terminis cū aliquibus p̄pōnibus ex quib-
us sequit ipole. Ex his pz qz ista fal-
lacia nō sit i sillogismo ostēsiuo. vt oīs
hō currit. sortes est hō z sol ē i cācro &
sortes currit. hic nō ē fallacia cā vt cāe.
qz hec p̄pōitio sol est i cācro nō ē cā
neq; apparet esse causa sicut apparet
in sillogismo ad impossibile.

Circa hūc textū nōtādū est p qz auctor de-
terminat de fallacia fm nō cām vt cām qz fieri
i sillogismo ad ipole. Est aut duplex sillogism⁹. s.
ostēsiu⁹ z ad ipole. Sillogism⁹ ostēsiu⁹ dī qui ex
vnicō p̄cessu z duab⁹ p̄missis ifert suā conclusionē
S; silis ad ipole est qz ex p̄missis ifert vniū mani-
feste falsū ex cuius falsitate interimit aliq̄ p̄missa
rū z pbat oppositū illi p̄missē. Ex quo pz qz sillo-
gism⁹ ad ipole semp h; aliqua p̄missa falsā eo qz
conclusio ei⁹ semp est falsā et ex veris nō seq̄ falsū
Cū i sillo ad ipole sūt duo p̄cessus. p̄m⁹ ē
ex eo qz p̄cedit ap̄missis falsis ad conclusionē falsā
z iste ē sillogisticus z pōt h; eo ē aliqua fallacia
Secundus ē ex quo p̄cedit a falsitate conclusionis

ad interimēdū p̄pōnē qz ē cā ei⁹ falsitatis z isto ser-
cūdo mō fit fallacia fm nō cām vt cām. Dī aut cā
i p̄posito illa p̄missa qz facit illationē conclusionis qua
remota nō ap̄lius sequit conclusio. S; p̄missa non
cā dī p̄missa qz non opat ad illationē conclusionis sic
qz ipa remota nō itūm⁹ seq̄ conclusio. Sed nō cā vt
cā dī p̄missa nihil faciēs ad illationē conclusionis qz nō
appet aliqd facere ad illationē conclusionis pp ali-
quā conueniētiā quā h; i aliquo f̄mino conclusionis. S;
fallacia a nō cā vt cā sic dīnitur qz ē deceptio p
ueniēs ex cōueniētia p̄missē nō cāe vt cāe cū con-
clusionē illata. pp quā conueniētiā credim⁹ p̄missā nō
cām eē cām illationis conclusionis. Ex quo vlti⁹ cre-
dim⁹ conclusionē eē falsā pp similitudinē p̄missē nō
cāe vt cāe. Cā hō appētie huius fallacie est falsi-
tas conclusionis z cōueniētia ei⁹ cū p̄missa nō cā vt
cā. Cā hō defectus ē veritas p̄missē nō cāe vt cāe.
z etiā eo qz p̄missa nō cā vt cā nihil opatur ad illa-
tionē conclusionis. z ita pz qz ista fallacia sit in regre-
su i cōclusionē facta qua concludim⁹ p̄missam non
cām vt cām eē falsā ex illa conclusionē falsā. vt si
arguatur sic. oīs asin⁹ est rudibil⁹. oē aial ē asinus
oīs homo est aial. ergo oīs hō est asinus. Ista pro-
positio oē aial est asin⁹ est p̄missa cā qz ea remota
amplius nō seq̄r cōclusio. s; ista oīs asin⁹ ē rudib-
il⁹ ē p̄missa nō cā qz ipa remota vt nō posita nō in-
n⁹ seq̄r cō. appet tū aliqd facere ad illationē cō-
clusionis. iō si credatur qz cō sit falsa pp falsitatē p̄-
missē non cāe vt cāe decipitur p hanc fallaciam.

Secundo sciendū est qz duo sunt modi huius fallacie. p̄m⁹ ē qz p̄missa
sa nō causa cōuenit cū p̄missa cāi subo. vt hic. oīs
asin⁹ est rudibil⁹. oē aial est rudibile. oīs hō est aial
ergo oīs hō est rudibil⁹. Et tunc fit regressus ad in-
terimēdum hanc oīs asin⁹ est rudibil⁹ z male fit re-
gressus. ideo omittitur hec fallacia. Et soluit iste
paralogismus negādo cōtra eo qz male fit regres-
sus ad interimēdū p̄missam. falsam qz illa cō
non est falsa. ppter falsitatem p̄missē non cāe vt
cāe s; qz alia p̄missa falsa est causa falsa. C; z
modus est qz p̄missa non causa ex parte sui pre-
dicati uenit cum p̄missa causa. vt arguendo
oīs asinus est rudibil⁹. omne rudibile ē hō. brunel-
lus est rudibil⁹. ergo brunellus ē homo. cō est falsā
ergo aliqua p̄missarum z nō alia qz ista. oīs asinus
ē rudibil⁹. ergo ipa falsa. Rēpondē dum est qz hic
male interimitur qz loco p̄missē causē interim-
tur p̄missa nō cā. s; ea qz nō est cā tal⁹ iposibil⁹ illata. Et
ad fallaciā hāc reducit argumētū qd ex p̄ sillogis-
tici iuicē icōpossibilib⁹ iūcē f; icōpossibilis. vt si sic

pp z

Tractatus sextus

arguat. hē album. hē nigrū. g. albu est nigrū. cōtra ē
ipossibilē. g. aliqua pmissa. R. nō dēf. negādo cōtra
qz cā illi ipossibilis nō est ipossibilitas alicuius
pmissa. s. est icōpossibilitas pmissa. inter se.

Tertio sciēdū ē q. ad h. q. copulatiua sit im
possibilis. b. nō regit q. aliq. p. ei. sit im
possibilis. s. sufficit q. ptes ei. sint icōpossibiles. dū
tū termini teneantur vniuocē. nā ista ē ipossibilis. sor
tes currit. z nō currit. z tū ptes ei. sūt possibiles. s. z
se iō nō dī ipossibilis. s. qz vna illaz priū est alteri
icōpossibilis. Dicūt vltēri. q. si cōtra ē ipossibile. necē
ē antecēdēs illi. cōtra ē ipossibile. alē cōtra nō valeret
iō bene sequi. q. est ipossibilis. ergo totale aīa est i
pote. S. nō seqt. ergo aliq. pmissarum est ipossibi
lis. Dicūt q. applicādo ad ppositū q. defect. p.
ueniēs p. istā fallacia. ē ex eo q. credim. q. nō est
pote. cōclusiō ē falsā. qn aliqua pmissa. nō sit fal
sa. h. tū ē falsū. qz ad ipossibilitatē cōclusiōis sufficit
q. totale antecēdēs sit ipossibilis. S. nō o. q. si tale
aīa sillogismi sit ipote. q. etiā aliqua pmissa. sit i
possibilis. imo sufficit q. vna pmissa sit alē icōpossi
bilis. nec est simile dī ipossibilitate. z falsitate. qd p.
qz ipote ē totale antecēdēs sillogisticū ē falsū. qn
aliqua pmissa. sit falsa. qz copulatiua nō pōt esse
falsa cuiusmodi est aīa. qn aliqua p. eius sit falsa.
iō bene sequi. cōclusiō est falsa. ergo aliqua pmissa
est falsa. s. nō sequi. cōclusiō est impossibilis. er
go aliqua pmissa. est ipossibilis. sed bene sequi
cōclusiō est ipossibilis. g. totale aīa impossibile.

Sed cōtra p. dicta arguit. p. rō sic. In q. i
bet fallacia cōclusiō v. p. bari p.
pmissas q. nō p. batur. ergo i. o. fallacia est fallacia
fm non cām. v. cām. z p. cōtra non distinguit ab ali
is. C. Scdō arguitur sic. Sicut se h. z ens ad non
ens ita cā ad non cām. s. ens z non ens nullo mō
conueniūt inter se. ergo cā z nō cā nullā hnt cōueniē
tiā in se. C. Tertio arguitur sic. ista fallacia. pue
nit ex pte pmissa. non cā. s. illa sēper ponitur in p.
discursu sillogismi ad ipote. fm p. mus. p. cessū eius.
s. ille p. cessus est ostēsiuus. ergo fallacia cōmittit
in tali sillogismo iquātus est ad ipote. C. Quarto
arguitur sic. fallacia fm non cām. v. cāz est bonus
sillogismus. ergo ipa nō debet dici fallacia.

Ad rōnes Ad p. mā dī q. nō cā capitur du
p. r. vno mō generat. p. omni
illo qd nō est cā. nec v. ē cā. z sic quelibet fallacia
est non cā. v. cā. Alio mō capitur specialr. fm q. p.
us diffinita est. z sic solū repit i. hac fallacia. C. Ad
secūdā dī q. q. uis nō ens nūq. sit ens. similr. q. uis
pmissa non cā nūq. sit cā. tū pōt apparere causa

C. Ad tertiā dī q. l. z. hec pmissa nō cā pōt in p. mō
discursu sillogismi ad impossibile. z i. eo sit cā appa
rētie tamē nō sumitur hec fallacia nisi in vltio pro
cessu cū ibi sit cā defect. destruēdo pmissa q. nō est
cā cōclusiōis. z secūdum illū processum talis sillo
gismus ducitur ad impossibile. C. Ad quartā dī
tur q. in sillogismo in quo est fallacia nō cause. v.
cause sunt duo processus. primus est sillogisticus
z ille est bonus. nec ibi est aliqua fallacia. Ali. ē i. q.
intermittitur aliqua pmissa. que nō est cā illius cō
clusiōis. z in illo est hec fallacia.

Ropō plures : ē illa in q. plura
p. dīcant de pluribus. v. plura
de vno. v. v. nū de pluribus. v.
sortes currit. z disputat. v. sic. ē ne hic
z hic hō dīmostrato sorte. z brunello. vel
sortes. z plato currūt. z disputāt. Pro
positio aut vna ē in qua v. nū p. dīcat de
vno. z hoc quadrupl. siue v. nū nume
ro. v. hō ē risibilis. siue v. nū specie. v.
sortes est hō. siue v. nū genere. v. sortes
ē aīal. siue v. nū secūdū prius. z posteri.
v. hō ē ens. aīal ē sanū. siue p. dīcantur
plura ex quibus sit v. nū. v. hō ē aīal ra
tiōale mortale. Secūdū plures interro
gatiōes sūt paralogismi qn ad interroga
tiones plures dat vna respōsiō. Causa
apparētie huius fallacie est vnitas in
rogatiōis cōplex. cā falsitatis ē plurali
tas ipi. Duo sūt modi huius fallacie
Primus modus ē qn plura i. singula
rī numero subijciuntur vel p. dīcant
v. hic. ē ne hic. z hic hō dīmostrato so
te. z brunello. si dicatur sic. g. brunellus
est hō. si non. ergo sortes nō est hō. nō
bene enī respondit qn fecit respōsiō
nē vnam ad interrogationes plures. s.
debet respondere verum est. p. vno. z
falsū. p. reliquo. Secundus modus est
qn plura in plurali numero subijciunt
vel p. dīcantur. v. sunt ne ista bona. v.
non bona. demonstratis bono. z non

De fallaciis

bono. si dicit bona. & bonum ē malū. si nō bona. & bonū nō est bonū. debuisset enī respōdere. bonū est bonū. & maluz ē malū. Si autē cōcedat aliquis hō dari diffinitiones simili modo ī singulari & plurali. vt cecū ē aptū natū videre & nō videt. & ceca sūt apta nata videre & nō vidēt. si effugiet redargutiōez demonstrato vno ceco & altero vidēte. & dicatur sic. sūt ne illa ceca vel non ceca. Si ceca. & illud ē cecū demonstrato vno vidēte. nō enī dicebat illū ē cecum & illū ē vidēte. s; dabat vnā respōsionem eo q̄ concessit q̄ simil' daretur diffinitio in singulari numero & plurali.

Circa hūc textū notandū ē p̄ q̄ hic aut auctor dēmiat d fallacijs s; p̄les interrogatiōes vt vnā & ad hoc ostēdēdū primo diffinit ppōnē plures. d inde ostēdit qd ē propō vna. Dicit g; pmo sic. q̄ ppositio plures est illa ī qua plura p̄dicantur d vno aut vnū de plurib'. aut plura de plurib'. exēpluz pmi. vt sortes currit & disputat. exēplū secūdi. vt sortes & plato currūt. exēplū terrij. vt sortes & plato currūt & disputāt. & dī. ppō plures q̄ ibi s; p̄les ppōnes p̄dicatū cū subo. vel saltē designātur esse & p oppositū. Propō vna est illa ī qua p̄dicat vnū de vno. siue sit vnū numero. siue vnū specie. siue vnū genere. siue accidēte & sic de alijs. **C**ū ppositio plures pōt capi dupl'r. vno mō gūal'r p̄o oī illa ppōne ī qua nō p̄dicat vnū de vno designato p modū vni'. Alio mō capi' stricte p omni illa ppōne ī qua p̄dicant plura p modū pluriū d vno vel vnū de pluribus. & sic capitur hic. Un fallacia fm plures in interrogatiōes vt vna sic diffin. f. Est ydoneitas decipiēdi pueniēs ex conuenientia ī terminis ppōnis plures cū ppōne vna q̄ tñ sūt inter se differētes. Et cā appētie ei' est appens conuenientia ī terminis ppōnis plures cū ppōne vna. ratione cui' credim' q̄ sic ad interrogatiōē vnā dat vna rñsio ita etiā debeato dari vna respōsio ad interrogatiōē plures. Et puenit illa appētia ex numero. vt enī q̄ interrogatio sit vna eo q̄ ī ea nō ponitur nisi vnū signū interrogatiuū. Cā hō defectus est diuersitas interrogatiōis vni' & interrogatiōis plures. nam sicut est aliqua interrogatio vna ita etiā ē aliqua interrogatio plures ī qua interro-

gatur plura de vno vel vnū de plurib' vt p̄la de plurib'. ita ē ēt aliq̄ ppō vna ī q̄ p̄dicat vnū d vno

Secundo sciendū est q̄ hui' fallacie duo sūt modi. Prim' ē qñ ī interrogatiōe plures plura p̄dicant ī singulari numero. vt si q̄ratur. est ne sortes vt brunellus hō. Si deī vna respōsio. f. affirmatiua dicēdo q̄ sic. tūc insert. et go brunellus ē hō. Si respondeat negatiue dicendo q̄ nō. tūc insertur. g; sortes non est hō. **C**2' modus puenit ex eo q̄ ī interrogatiōe plures plura subiiciūtur vt p̄dicantur ī singulari numero. vt d mōstrando duos hoies quoz vn' sit cecus & alter videns & q̄ratur vtr' isti sint vidētes vt cecū. si dicatur q̄ sic tūc insertur. ergo cec' est vidēs. si dicatur q̄ sūt cecū tūc insertur. ergo vidēs ē cec'. Et solūtur isti pallogismi dādo plures respōsiones ad interrogatiōē plures. Et ē sciendū q̄ ad interrogatiōē plures qñq̄ pōt dari vna respōsio & qñq̄ plures.

Tertio sciendum est q̄ interrogatio pōt dici plures qñq̄ modis. Prim' modus est qñ plura ip̄licite interrogantur de pluribus vel plura de vno vel vnū de plurib' sicut est illa ī q̄ ponit ī ēmin' equoc'. **C**Secūs mod' ē qñ ī ea exp̄licite interrogatur plura de plurib' vel plura de vno. vt si q̄ratur. vtrum sortes sit albus musculus **C**Tertius modus ē qñ ī eadem ponuntur plura ex eadē pte quoz vnū est determinatio alteri' vt si queratur vtrum sortes albus sit bon'. **C**4' modus est qñ ī ea ponuntur plures termini coniuncti p cōiunctionē aut aduerbiuz. vt si queratur vtrum sortes vel brunellus sit asinus. **C**Quint' modus est qñ ī ea ponuntur plures termini ī plurali numero. vt si queratur. vtrum isti sint cecū vt videntes. Et inter istos qñq̄ modos interrogatiōis plures duob' p̄mis modis nō ē vna interrogatio. & p̄cis non est ppō q̄ eadem est ppō & ppositio vna. Ex quo sequitur q̄ ista nō ē hā nec falsa nec cōcedēda nec negāda sed distinguenda. & p̄cis non est ad eam dāda vna respōsio. Sed ī interrogatio plures trib' alijs modis ē aliquo modo vna. & ad eam pōt dari vna respōsio. vt demonstrato vno homine vidēte & alio ceco & queratur vtrum isti sint cecū vel videntes q̄uis non possimus respondere q̄ sic. pōt tñ responderi q̄ nō q̄ ista. isti sunt videntes equiuale't vni copulatiue. i. huic. iste est videns & ille nō ē videns. Sed negatiua. opposita. f. ista. isti nō sunt videntes equalz vni diuīctie &c. f. huic. ille nō ē vidēs vt ille nō ē vidēs.

Sed contra p̄dicta arguit p̄rio sic. eadez est interrogatio & interroga

Tractatus sextus

tio vna. sed interrogatio plures non est interrogatio vna. **S**ed interrogatio plures non est interrogatio. **S**ecundo arguitur sic. in illa propositione fortes et plato currunt predicant vnum de pluribus et tunc propositio vna. et non plures. **T**ercio arguitur sic. interrogatio plures fit tribus modis. **Q**uarto arguitur sic. quaecumque sunt plura sunt in plurali numero ergo plura non subiunguntur in singulari numero nec etiam predicantur in singulari numero.

Ad rationes. **A**d primam dicitur quod propositio dicitur vna dupliciter vno modo generaliter et sic omnis propositio est vna in qua predicant vnum de vno vel plura de pluribus hoc est coniuncte. et sic interrogatio plures bene est vna. scilicet vna coniunctio vna. et modo propositio illa dicitur vna in qua dicitur vnum de vno et sic interrogatio plures non est interrogatio vna. **A**d secundam dicitur concedendo quod illa est vna coniunctione sed non vna simpliciter. **A**d tertiam dicitur quod quilibet istorum modorum assignatorum continet tres modos interrogationis plures. ideo bene distinguitur plures. **A**d quartam dicitur quod si capiatur numerus ut est passio rectorum tunc quaecumque sunt plura sunt in plurali numero. sed si capiatur ut est passio termini singularis sic est vnus modus nunc etiam et plura possunt accipi in singulari numero.

Ostendit hec autem reducendum est omnes fallacias ad ignorantiam elenchi. **R**educere autem omnes ad ignorantiam elenchi est ostendere qualiter fallacia quilibet peccat contra aliquam preiudicalem in diffinitione elenchi positam aut ratione sillogismi aut contradictionis. sicut enim divina adueniens generi constituit species: ita ratio contra dictiois adueniens sillogismo constituit elenchum. **U**n quicquid est in elencho aut est in eo ratione contradictionis aut ratione sillogismi. dicitur enim aristoteles quod diuidendum est omnes sillogismos appetentes et elenchos: aut omnes reducendum est ad ignorantiam elenchi. **E**quiuocatio et amphibologia et figura dictiois reducuntur ad ignorantiam elenchi: eo quod duplex esse impedit sillogismum et contradictionem. **C**onpositio. diuisio. accentus reducuntur ad ignorantiam elenchi in eo quod non est oratio eadem vel idem nomen sed differens.

Ostendit autem hoc. scilicet nomen et rationem esse eandem quemadmodum et rem si debeat esse elenchus. **Q**ui vero secundum accidens fiunt manifesti sunt diffinitio sillogismo. quia fiunt contra particulam in diffinitione elenchi positam. scilicet necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa. et secundum hanc fallaciam que est secundum accidens artifices et scientes sepe ab inscijs redarguuntur facientibus sillogismos contra sapientes. nam secundum accidens faciunt sillogismos apparentes. qui vero fiunt secundum quid ad simpliciter reducuntur ad ignorantiam elenchi. quoniam de eodem non est affirmatio et negatio. ut ethiops est albus secundum dentes. **E**t est albus. **M**anifesti sunt autem sillogismi qui prius dicti sunt. et quales nuncupantur. **Q**ui vero fiunt secundum id quod petitur in principio. et non causantur eam. peccant manifeste contra diffinitionem sillogismi. quia in sillogismo oportet sequi aliud de necessitate quod non erat in principio. et sic oportet quod premissae sint cause conclusionis sillogismi. **Q**ui vero secundum consequens reducuntur sicut et illi qui fiunt secundum accidens. **Q**ui vero secundum plures interrogationes ut vnam reducuntur eo quod peccant contra unitatem propositionis. ibi enim non sumitur propositio vna. et per consequens nec propositio. nam eadem est diffinitio vnius rei et rei. ut hominis et vnius hominis. sicut autem est in alijs. vnde propositio vna vnum de vno affirmat. sed non est ita in propositione plures in qua predicant plura de vno vel vnum de pluribus. et propter hoc peccant contra unitatem propositionis. **I**tem omnes fallacie in dictione et finem quid ad simpliciter. reducuntur ad ignorantiam elenchi eo quod peccant contra contradictionem.

De fallacijs

oēs at fallacie alie extra dictōez reducū
tur i hoc q peccāt ptra diffinitōez silli

Et hec d fallacijs pe. bys. dcā sufficiāt

Circa hūc textū notādū ē p q postq auctor d
terminauit de vnaqz fallacia s se oñr determi
nat d ipis p opationē ad vep elēchi onēdo qūo
oēs deficiūt a rōe ei r qñr peccāt d verū elēchi r
p h reducūtur ad ignorātiā elēchi. Nā reducē fal
lacias ad ignorātiāz elēchi ē onēre qūo quelz ea
rū peccat d aliqz pñculaz in diffōe elēchi positā si
ue sit opolita rōe silli simplr siue sillogismi dyale
tici siue rōe dīctōis que adueniēs dyalectico cōstī
tuit elēchi cū sit vltima dñia elēchi. **C** Tñ aduer
tēdū ē q ignorātia elēchi capīr duplr. vno spālī
ter p ignorātia aliquaz quatuor pñcularū vltima
rū in diffōe elenchi positāz. Et tñc fm ignorātiā
elēchi sumit vna fallacia spālīs ab alijs disticta. r
isto mō hic nō accipitur. Alio mō capitur cōiter p
ignorātia cuiuscūqz particule posite i diffōe elen
chi siue illa sit ex parte silli vel dīctōis. r h mō s
ignorātiā elēchi nō accipit vna fallacia spālīs. sed
ad eam omnes alie habent reduci.

Secundo sciēdū ē q oēs fallacie i dictiōe

bñt reducī ad ignorātiā elēchi
Qō sic ppat. qz reducē fallacias ad ignorātiā elē
chi nō ē aliud nisi onēre qūo quelz fallacia pec
cat d aliqz pñculā in diffōe elēchi positā. Sed oēs
fallacie pōcē peccāt d aliqz pñculā in diffōe veri
elēchi positā. qz r. minor pbat iductiue qz oēs pec
cāt d illā pñculā. nō nois tñ nec rei tñ s nois r rei
sit. In fallacijs enī equocatiōis r āphibologie r si
gure dictōis ē vnitas dictiōis r nō rei significate.
In fallacijs dō opōnis r dīctōis nō est vnitas rei cū
accipiatur i diuersis scīs. nec nois. cū oō pōsi
ta r diuisa nō sint vna nisi potētiālī. Silī ē i falla
cia accētus nō ē vnitas rei cū dictio accipiat spālī
ter. nec nois. eo q ipa vox ē vna potētiālī tñ siue
ex pte materie. r diuersa fm modum pferendi

Tertio sciēdū ē q silī pbari pōt q falla

cie ē dictionē ad fallaciā elēchiba
beāt reduci eo q oēs peccāt d aliqz pñculā i dif
fōe elēchi positā. Et p3 in lra. nam fallacia accētis
peccat d illā pñculā ex his que data sūt de necessi
tate accidere q hgt q d3 de nēcitate seq ex pñis
sis. In fallacia. n. accētis s n de nēcitate seq ex p
missis cū oēs palogismi soluāt p negatōez cñe. qz
fallacia cñtis ē ps fallacie accētis. iō ē fallacia d
seqntis peccat d eādē pñculā. Paralogismi at fal
lacie fm qd r simplr r ignorātie elēchi peccāt d pri

culas i diffōe elēchi positas rōe dīctōis ex eo q
icis nō sit affirmatio eiusdē ad idē de eodē r sic de
alijs. Dcm. n. fm qd r dēz simplr nō sūt idē. Paralo
gismi dō petitiōis pñcipij peccāt d illā pñculā non
cōnūerato h qd erat i pñ qz i ipis idē assumit ad p
bādū seipm. Silī i fallacia fm nō cāz vt cām nō sit p
batio dēlōis. iō iste due peccāt d silīz dyalecticus si
ue pbatuū. Et qz ad oēs silīn regit qz sint due p
misse r vna. Et cū interrogatio plures nō sit vna
iō ē fallacia fm plēs interrogatōes vt vna peccat
d vep elēchi. r i talibz palogismis repit duplex d
fect. p ex pte rez ex qb sit disputatio. Et oēs pa
logismi i h deficiūt d vep elēchi. z ex pte rñden
tis q ē i grātia ipi palogismi pp quā rñdēs decipi
tur q duplex ē. p. ē actiua. z. hō passiua. Et p i fal
lacia equocatiōis pūit deceptio eo q i grāt pñta
tē significatoz dictōis actuali plura significātis.
r i āphibologie eo q i grāt diuersa significata oō
nis r sic similiter in alijs fallacijs.

Sed contra pdcā arguit p sic. In pcedē

tibz onē sūt cāe appētie r d
fect cuiusqz fallacie. q supflue h onēdū. **C** z argu
itur sic. Cā defect palogismi se t3 ex pte rei vt dī
ctiōnū r pñis fallacie nō debēt reduci ad ignorā
tiā elēchi. **C** 3 arguitur sic. Fallacia ignorātie
elēchi ē fallacia special ab alijs disticta. q ad eam
nō oēs alie fallacie reducūtur. **C** 4 arguitur sic
passio solū ouenit suo subo. sed dīctio ē passio
enūciationis. q n ouenit sillo nec elencho.

Ad rationes Ad pñā dī q in pcedenti

bus onē sūt in spālī cause
apparētie r defect fallaciariū. h at onēdūtur i gñā
li oēs opando eas ad verum elenchi r onēdo q
mō ab eo differunt. **C** Ad secūdā dīctiō q duplex
ē causa defectus. qdā ē eēntialis r intrinseca. r illa nō
se tenet ex parte rñdētis sed ex pte rerū vel dīcti
onū. Alia ē extrīseca q puenit ex pte rñdētis eo
q ignorat habitudine rez inter se. h at onēdū cāe
defectus r intrinsece r nō accitales aut extrīsece.
C Ad tertiā dī q accipiēdo ignorātiā elenchi
specialiter tunc est fallacia spālīs ab alijs disticta
nec ad eas reducuntur alie fallacie. s3 accipiēdo
eaz gñālī nō est fallacia ab alijs disticta sed oēs
ad eaz bñt reduci. **C** Ad quartā dī q l3 dīctio p
r per se soli ppositioni conueniat. tamen bene ex
consequenti potest conuenire sillogismo ratione
sue conclusionis vel alicuius suarum premissarū
que contradicit conclusioni respondentis.

C Et de sexto tractatu dicta sufficiant.

C Explicit tractatus sextus.

Tractatus septimus

Segt septim⁹ tractat⁹ de suppoib⁹.

Oz que dñr. quedā dñr cū cōplexione. vt hō currit. quedam vero sine cōplexione. vt hō. qz ē terminus icōplexus. Terminus vt hic sumit⁹ ē vox significā vlt⁹ vel pticulare vt hō vel fortis. Terminoz at incōplexoz vnusquisqz aut significat substantiā aut q̄litate aut q̄sitate aut ad aliqd aut agē aut pati aut vbi aut qñ aut situs aut habitus.

Iste septim⁹ tractat⁹ sūmulaz magrī Petri hispani. q dī puoz logicaliū i quo ipe determinat de terminis per respectū ad quādā passioēs eoz. Et p determinat de suppositione terminoz abso lutoz. deinde de suppoē terminoz respectiuoz. Et huius tractat⁹ subm dī a quibusdā eē suppo. aut ē termin⁹ supponēs q̄uis sit cōplexū fm vo cē. nī fm situm circūlocutū ē aliqd incōplexum. Pro nūc tñ dī q nec suppo ē subm huius tractatus cū sit passio termini. nec termin⁹ supponēs cū sit qd cōplexū. z ē ens p accēs. qz ē quoddā aggre gatū ex subo z passioē. Un passio termini ē suppo z termin⁹ ē subm hui⁹ tractatus hñs pncipia passi ones z pperates de eo demonstrabiles. Un h tra ctatus ē utilis ad cognoscēdū vritatē vel falsitatez enūciationū. Veritas enī p pōis nō pōt facit⁹ cog scinī cognoscatur quā suppoēz termini habeāt eo q fm variatōem suppois variatur veritas pro pōnis. Valet ēt ad cognoscēdū vritatē veroz fillo gismoz a sophisticis. Variatio enī supponum fm gen⁹ causat fillogismū sophisticū cū ab ea sumat⁹ tertius modus fallacie figure dictiois. Ex pdcis pz quid est subm huius tractatus z que ē ei⁹ vtili tas. Causa at eius efficiens ē Petrus hispanus. Causa hō mālīs est terminus. Causa finalis itrisē ca est cognitio ipsius termini. Et causa extrinseca ē cognitio enūciationū. et ex cñti toti⁹ argumen tatōis. Lā hō formalis ē eadē sicut in pcedētib⁹ tractatib⁹. Un ad cognoscēdū qbus ouenit sup positio z quib⁹ nō ponit auctor vnā diuisionē po sitā in antepdicamētis q est ista. Eoz que dñr. i. p vocē exprimiūtur quedā dñr cū cōplexione vt hō currit. quedā hō sine cōplexione vt hō per se. Et po sita ē in antepdicamentis hec diuissio ad cognoscē dū vritatē eoz que ponūt⁹ in predicamentis ab bis q nō ponūt⁹. Et hic ponitur ad cognoscēdū

vritatē eoz que supponūt ab bis q nō supponunt; quia illa que dicuntur cum complexione saltem distante non supponunt.

Secundo sciēdū ē q suppo ouenit solum termin⁹. iō auctor nī p diffinit⁹ ē minū. Un termin⁹ ē vox significā vlt⁹ vel pticula re. In q diffinitione ponit⁹ vox loco gñis. Et ponit significā vlt⁹ vel particulare. i. rem vlt⁹ vel pticulare ad vritatē sincathegorematicū q nō sūt ter mini put hic accipitur terminus. **C**irca quam diffinitōēz incidūt alique difficultates. **C**p¹ est. quō ipa pōt saluari cū termini mētales z ēt scripti nō sint voces. **C**Scda ē. q sincathegorematica vident⁹ ēē termini z tñ nō significāt rē vlt⁹ vel par ticularem. **C**3ª est. q isti termini deus z ens z mē ti alij nō significāt rem vlt⁹ cū de⁹ z ens non sint genus nec spēs nec differentia nec p pūm nec ac cidēs. nō ēt significāt rē pticulare cū nō ponantur sub aliquo vti. Sūt chimera bircoeruus z mltē alie dictiones nihil significāt z tñ sunt termini. g zē. **C**Pro solōe pme difficultatis p suppois q triplex ē termin⁹. s. vocalis z mētales z scriptus. Termini nūc at mētales ē passio aīe aliqd nāī significans. Termin⁹ vero vocalis ē vox significā ad placitū. Sz termin⁹ script⁹ ē scriptura significā ad placitū. His suppositis dī ad p mū dubiū q bec diffini tio nō datur de finio mētali nec scripto. sz d finio voeali co q ē pncipalior iter oēs terminos. Est at ali⁹ mod⁹ dicēdi q bec diffinitio datur tā de termi no vocali mētali q scripto. Et qz sicuti bec diffini tio est analogā vt dicūt ita diffinitū est analogū. iō nō est necesse totā diffinitionē ouenire cuiuslibz con tēto sub diffinito. sed sufficit q pncipaliori analo gato oueniat fm oēs partes z minus pncipalibus analogatis sz qdā. **C**Pro solōe alioz dubioz sunt alique diffinitōēs ponende. **C**p¹ia ē q ter minoz quidā sunt cathegorematici. alij sunt sin cathegorematici. z quidā mixti. Cathegoreuma ticū aut vno modo idē ē quod per se predicationū z sūt sincathegorematicū vno modo idē ē quod cū alio significatiū. Alio modo idē est quod pre dicatiuum. Terminus cathegorematic⁹ ē qui potest esse subiectū vel prediciū aut pars sub i vel prediciū propositionis cathegorice. Termini nus vero sincathegorematic⁹ dicitur qui signifi catiue acceptus non potest esse subiectum vel p dicatum nec pars subiecti licet bene pars predi cati. Ut sunt signa vniuersalia particularia ne gationes dictiones exceptiue exclusiue z multe alie. Et hoc maxime si tale signū ponatur in prin

De suppositiōe

capio ppōis. cū enī dī. oīs hō currit ly oīs nec ē sū
iectū nec pō sūbī. qz si cēt pō sūbī tūc iste due. oīs
hō currit z quidā hō n currit nō esset dīctorie co
qz nō esset eiusdē sūbī z pīcati. sed bñ pōt ēē pō p
dicatī. vt dicēdo. nullus hō ē oīs homo. qz si nō ēēt
pō pīcati tē due dīctorie possēt sū ēē hē. qz ista es
serua. nullus hō ē oīs homo. ēē ista. quidā homo ē
homo. z ille sūt dīctorie cū sint eiu dē sūbī z pīdi
catī nisi de necessitate dicat qz oīs est pō pīcati.
¶ Scdā diffictio. termin⁹ accipitur duplīr. vno?
pōi eo quod pōt ēē copula vt extremū ppōis ca
thegorice aut etiā determinatio vel pa. s extremi. z
sic signa vt. a vel particularia z alia signa sīncathe
gorumatica sūt termini. Sīlīr fm ponētes suppositi
tīdēz materialē vna tota ppō pōt esse termin⁹. vt
sic dicēdo. oīs hō ē aīal. ista tota ē ppō. z mō acci
pitur terminus. put distīgnitur dī dīdēz z sic oē in
cōplexū est terminus. s. mō accipitur p eo quod
significatīe sūptū pōt ēē extremū ppōis cathego
rice. Si tñ nō ponatur suppositi materialis nō est ne
cessē illā pīculā significatīe sūptū pōere. z sic nec
xbum nec dīctio nec aliquod sīncathegorumatica
pōt ēē termin⁹. tñ oīo iperfecta bene ē. z sic accipit
pōs terminū p pōz cūz sic distīgniat terminū. Ter
min⁹ ē i quē res soluitur. ppō vt in sūbī z pīcatū
Ex dictis dī ad z. dubiū qz ista diffinitio datur
solū de termino cathegoreumatico. z ideo nō oīs
hāc diffinitōez ēminis sīncathegorumaticis dūēire
sciendum est pro solutiōe tertiū du
bī qz vltē vt particularis accipiuntur duplīr. Uno
mō generalīr pōi eo quod ē supius ad aliud vt hz
modū supioris. siue sit ens reale siue sit ens rōnis
siue sit limitatū siue nō. z pīculare pōi eo qd est
inferi⁹ ad tale vltē. z sic deus ens chymera z etiā
rōnis possūt dici vltia aut pīcularia. Alio mō ac
cipiūt specialīr. s. p eo qd hē z fm rē ē superius
aut inferi⁹ ad aliū. z sic solū illd dī vltē qd est pīca
bile ppīe sūptū. z illud dī solū pīculare qd ē sūbī
cibile talib⁹ pīdicabilib⁹. Ex qb⁹ pz solutio ad ter
tiū dubiū. nō enī accipiunt ppīe vltē aut pīcula
re i illa diffinitione. s. accipiūtur gīalīr. z ideo illi
termini significāt bene vltē aut pīculare. Ex pīdi
ctis sequit qz diffinitio termini dī sic exponi. Ter
min⁹ vocal cathegoreumatic⁹ ē vox icōplexa si
gnificās vltē aut pīculare. capiēdo vltē z pīcula
re gīalīr. ¶ Auctor autē subdividit terminū icō
plexū dicēs qz vnu qzqz terminū icōplexūz sigi
ficat sūbz aut qītatē aut qītatē. z sic dī alijs vt
dēm ē i pīdicamētis. qz diuīsiō ponit bīc z i pīdicamē

tis ppīi diuerfas causas. Nā i pīdicamētis ponit
sic. s. eoz qz fm nullā cōplexionē dicūtur singulum
eoz aut significat sūbīstāiā aut quātitatē aut rela
tionē zē. Et ponit ibi ad cognoscēdā ordinē termi
nūz significatū res pīdicamētales. bīc at ponitur
ad cognoscēdum naturam terminorum suppo
nentium. Circa quam diuīsiōnem icidit dubium.
nō enī videtur esse bona diuīsiō eo qz multi ēmi
nī z etiam cathegoreumatici. vt deus chymera
genus spēs z oratio. z sic de alijs. nō significant ali
quid illorum. Ad hoc possēt dici qz in illa diuīsiō
ne nō accipiuntur sūbīstāiā z quātitas z sic dī ali
is. ppīe z pīcīe p rebus pīdicamētalib⁹. s. acci
piunt gīalīter p omni eo qd ē sūbīstāiā pīcipalis
aut quātitas. vltēz modū sūbīstāiē aut quātitatē
z sic de alijs. Aliter tñ dī qz per hāc diuīsiōnem nō
diuiditur ēmin⁹ in sua cōmunitate s. solū terminus
icōplex⁹ cathegoreumatic⁹ significās rē vltēz vt
particularē in pīdicamento reponibīlē.

Sed cōtra pīdicta arguitur. Primo sic. In
alijs tractatib⁹ determinat de
termino. ergo ēmin⁹ nō ē sūbīectū adequatum
hui⁹ tractatus. ¶ Scdō arguitur sic. oīs nullus z
alia signa vltia significāt quātitatē. ergo sequit qz
signa vltia sūt termini cathegoreumatici. ¶ Ter
tio arguitur sic. oīs null⁹ z alia signa sīncathegoru
matica pīnt ēē extrema ppositionis. vt pz dicendo
oīs ē sīncathegorumatica. ergo pīnt supponere. z per
oīs sūt termini vt bīc accipit ēmin⁹. ¶ Quarto
arguit sic. bec ppō. homo ē aīal. est vox significans
vltē vel particulare cū ipa significet qcquid signifi
cat sūbz z pīcatū ei⁹ z tamē ipa nō est termin⁹ vt
bīc accipit termin⁹. ergo diffīō nō est bona.

Ad rōnes Ad pīmā dī qz i alijs tractatib⁹
non determinatur de termino
sub eadem rōne formali sub qua bīc de eo dītermi
natur s. sub alia. s. sub rōne qz est pars ppōis vel
sūbīvltē sub aliq alia. ¶ Ad scdāz dī qz nō signifi
cāt qītatē ppīe sed denomināt terminum sic
vel sic accipi. s. copulatiue vel disunctiue p suis
suppositis. ¶ Ad tīā dīct qz ipa significatiue acce
pta nō possunt esse extremum ppositionis. qūis
tamen possūt ēē si accipiant materialīr. z iō nō se
quūt ea ēē terminos. vel pīr sic dici z magis cōformi
ter ad opinionem auctoris scilicet qz nullo mō pīnt
supponere aut ēē extrema ppositionis. Cum enī
dī oīs est sīncathegorumatica sensus ē. bec dictio oīs
est sīncathegorumatica. z sic dictio est sūbīectūz. z oīs
ē illud p quo ipm supponit. ¶ Ad qīrtā dīctur qz
bec vox. homo est aīal. nō ē vox icōplexa z ideo

Tractatus septimus

nō pōtē ei diffinitio tēti. pōtē sēdō dici q̄ ipsa d̄
p̄mario significato nō significāt ea q̄ significāt tui ter
mini. S; p̄mo significāt p̄positionē extremorū. de
rōne autē termini est significare p̄mo rem vni
uersalem vel particularem.

Significatio vt hic sumit̄ est rei p̄vo
cem p̄m placitū rep̄ntatio. quare cū ois
res aut sit vlis aut particularis o; dicti
ones non significātes vniuersale vel pri
culare nō significare aliqd. ⁊ sic nō eēt
termini vt hic sumit̄ terminus vt signa
vniuersalia vel particularia. Significatio
nū alia est rei substātiue ⁊ hec fit per no
men substātiuū. vt hō. Alia ē rei adiecti
ue ⁊ hec fit p̄ nomen adiectiuū. vel per
verbū. vt currit vl alb⁹. que nō est p̄prie
significatio substātiua vel adiectiua s; signi
ficat aliquid substātiue vel adiectiue. ⁊
significare aliquid adiectiue vel substā
tiue sunt modi vocū. q; adiectiuatio ⁊
substātiuatio sunt cōpotes modi ⁊ dif
ferentie rez que significant ⁊ non signi
ficāt. Nomina vero substātiua dicuntur
supponere. s; nomina adiectiua vel ver
ba dicunt̄ copulare. Suppositio ē acce
ptio tēti substātiui p̄ aliquo. Differt̄ at
suppositio ⁊ significatio quia suppo fit
per impositionem vocis ad significan
dū rē. suppo est acceptio termini iam si
gnificātis rē p̄ aliquo. vt cū dī hō cur
rit. iste terminus hō tenet̄ stare pro so
te. platone ⁊ sic de alijs. Unde signifi
catio prior est suppoē. ⁊ i hoc differūt
quia significatio est vocis. suppositio
vero est termini iam cōpositi ex voce ⁊
significatione. ergo supponere ⁊ signi
ficare non sūt idē. sed differunt p̄ lo
cum a coniugatis. Item significatio
est signi ad signatum. suppositio vero
est supponentis ad suppositum. ergo
suppositio non est significatio. Copu

latio est acceptio termini adiectiui p̄o
aliquo.

Circa hunc textum notandum est primo q̄
hic consequenter auctor diffinit significacionem
dicens q̄ significatio est rei per vocem secundus
placitum representatio. Unde duplex est si
gnificatio. Quedam est naturalis qua vox aut
conceptus naturaliter ⁊ sine impositione signifi
cat res. propter quod ipsi conceptus siue passiōes
anime sunt eedem apud omnes. Eadem enim na
turalis similitudo representat lapidem in mente
greci ⁊ latini. Alia est significatio ad placitum
que scilicet conuenit termino ex impositione vo
luntaria. Et talis est duplex. quia quedam est pri
maria siue ad placitum p̄mariū que conuenit
vocibus. Alia est secundaria sicut sunt scripture.
Sic enim subordinantur conceptus voces ⁊ scri
pture. quia cōceptus p̄mo naturaliter significāt
res. deinde voces ex impositiōe siue ad placitum
ipsas significāt. ⁊ postremo scripture eadem signi
ficant. ⁊ sic illa tria sunt signa subordiata sic q̄ vo
ces non significarent res nisi conceptus prius si
gnificarent. scripture etiam non significarent nisi
voces ⁊ conceptus prius significarent. Unde hic
nō diffinit significatio prout est communis ad istas
predictas significaciones. Sed sicut prius diffini
tus est terminus vocalis sic etiam diffinitur hic si
gnificatio ad placitum p̄mariū que est signifi
catio vocis imposita ad significandus. In qua dif
finitione ponit̄ rep̄ntatio loco generis. Et pōitur
secundum placitum ad differentiam signifi. catiōis
naturalis que conuenit conceptibus ⁊ aliquibus
vocibus non impositis ad significandum. Et pōit̄
per vocem ad differentiam scripturarū. Et dicit̄
rei ad differentiam sicut bego cumatum que nō
significant res sed dispositiones rerum. Un itez
significatio subdiuiditur. quia quedam est rei sub
stantiue que fit p̄ nomen substantiuū. Alia est rei
adiectiue que fit per nomen adiectiuū. Cuius ra
tio est quia omnis res significatur vt est in se aut
vt est in alio. Si primum. sic ē significatio rei sub
stantiue. Si secundum. sic est significatio rei adie
ctiue. Et quo sequitur q̄ hec diuisio sumitur ex p̄
te rei significate. quia substātiuatio ⁊ adiectiatio
sunt modi rerum quibus non absolute sed rerum
significatarum per terminos. Eadem enim ē res
significata per substantiuum et adiectiuum: sicut
per hec nomina album et albedo idē significa
tur. quamuis subdiuersis modis significandi si

De suppositione

gnificent idem. album enim significat formam accidentalem ut alteri inherere. albedo vero eadem significat sed ut abstracta a suo subiecto.

Secundo Sciendum est quod per declarationem diffinitionis suppositionis supponitur quod suppositio accipitur dupliciter. uno modo per suppositionem realem relatione aliquid supponitur realiter alteri. et sic de ea non est hic ad propositum. Alio modo capitur ut est secunda intentio siue relatio rationis conueniens terminis. et sic adhuc dupliciter. uno modo ut est relatio suppositi ad appositum et supponere hoc modo est verbo suppositus reddere. alio modo capitur ut est secunda intentio logicalis conueniens termino ut est passio et sic accipitur. et Et diffinitur sic. Suppositio est acceptio termini substantiui pro aliquo. Et de termini substantiui ad omnes copulationis que est terminorum adiectiuorum qui non supponuntur sed copulantur. et additur per aliquo. scilicet per resignificata per terminum aut primario aut secundario. Ibi enim accipitur aliquid ut est unum particulare. sed accipitur transcendenter. scilicet per reuelante. Circa quam diffinitionem incidunt aliquae difficultates. Prima est utrum terminus possit supponere tam per se extra propositum. Ad quas dubitationem respondetur quod quibusdam modis modernos logicos sit impossibile terminum supponere extra propositum. tamen secundum auctorem nostrum potest terminum substantiuum supponere tamen propositum extra propositum. Quod primo quod iste terminus habet se sumptus supponit naturaliter. scilicet tam per praesentibus quam futuris et praeteritis. Secundo per quod supponit nihil aliud quam acceptio termini substantiui per aliquam resignificata per ipsum. Sed terminus substantiuus significans rem per ea potest accipi tamen propositum extra propositum. ergo et potest supponere. Ex quo inferitur quod de ratione suppositionis non est quod sit respectu verbi vel praedicati quibus suppositio accidentaliter non sit nisi respectu alteri adiuncti. Tercia difficultas est. utrum terminus adiectiuus possit supponere. Pro solutione supponitur quod duo significant per nomen adiectiuum. unum enim significatur de significato principali et primario. et est forma accidentalis que significat cum quidam dependet ad subiectum. Aliud est quod significatur et minus principaliter importatur tamquam id ad quod illa dependet terminatur. Hoc notato de primo quod terminus adiectiuus non potest supponere per suo significato primario. quod illud quod supponit per aliquo de illis significare per modum per se statim. Secundo de quod terminus adiectiuus potest supponere per suo significato secundario sed non per primario. Alteri inferitur quod non glibet terminus supponit per quolibet suorum significatorum. patet de adiectiuis que non possunt supponere per suis significatis per marijs. ergo correlative verum.

Tertio sciendum est quod tertia difficultas est utrum suppositio distinguatur a termino supponente. De qua sunt tres modi dicendi. primus modus est quod glibet terminus supponere suamet suppositio. Et ultra dicitur quod acceptio termini ut hic accipitur non est aliud quam terminus qui est acceptus vel potest accipi in propositum aliquo. Ex istis inferitur per quod ad hoc quod aliquis terminus supponat non requiritur quod actu accipiat per aliquo in propositum. quod si sic iste terminus homo ex his in libro clauso non supponeret. Sed sufficit quod si aliquis circa eum aduerteret ipsum acciperet in propositum per aliquo. Secundo inferitur quod quicunque terminus potest supponere supponit est suppositio sua. Tamen quicunque est potest supponere est suppositio sua. Quod secundum hunc modum dicitur iste terminus connotatiuus vel ultra terminum connotat acceptio eius in propositum. Et iste modus est modus dicendi Iohannis de corpore et aliorum in notaliu. Tercio modus dicendi est quod suppositio acceptus vel terminus siue termini mentalis est met ille terminus mentalis. Sed suppositio termini ad placitum. scilicet vocalis aut scripti non est terminus vocalis aut scriptus sed est etiam terminus mentalis. Ex quo inferitur primo quod si voce aut scripto non est veritas aut falsitas proposita nisi in ordine ad acceptum mentalem sibi correspondentem. sic et terminus vocalis aut scriptus non potest supponere nisi in ordine ad acceptum mentalem sibi correspondentem. et inferitur quod sicut si scriptum de est in libro clauso non est actualiter propositum nec actualiter verum vel falsum significat eo quod actualiter non accipitur mediante aliquo conceptu. sed est propositio in potentia per propositum. sic ille terminus de in illo libro non supponit actualiter sed tamen in potentia per propositum. Et iste est modus dicendi Marcilij et multorum aliorum in notaliu. Tercio modus dicendi est realium logicorum dicitur quod suppositio logicaliter nihil aliud est quam una secunda intentio siue relatio rationis ex his in termino circa per actum intellectus quod intellectus accipit terminum per resignata per ipsum. Ex quo inferitur per quod suppositio actualiter distinguitur a termino ex natura rei et potest ab eo separari. et inferitur quod suppositio non est forma termini sed est alius respectus cuius quiditate ipsi termini. De sequenter auctor assignat tres formas iter suppositionis et significationis. Prima est quod significatio est proprietas vocis. suppositio vero est proprietas termini significationis rei. et dicitur. Et significatio aduenit simplici voci. Suppositio vero aduenit termino constituto ex voce et significatione. et est quod significatio est relatio signi ad signatum. suppositio vero est relatio termini supponentis ad rem suppositam. De sequenter auctor diffinit copulationem dicens. Copulatio est acceptio termini adiectiuus per aliquo. Et ponit terminum adiectiuum ad omnia suppositionis quod est acceptio termini substantiui. De autem adiectiuum copulat per quod copulare est significare aliquid alteri adiacere. Sed adiectiuum significat formam cui inheretia sic

Tractatus septimus

adiectiua ad subiectū. ergo adiectiua copulāt. Nec capī hic copulare vt idē est qđ cūungere p̄dicatuz cū subō. qđ hoc non uenit adiectiuis sed tantum copule x̄bali. S3 accipit vt est inherere aut adiacere alicui. siue significare aliqd cū inherētia ad subū.

Sed contra p̄dicta arguit. p̄tio sic. Si hec diffinitio significatiōis eēt bona seq̄retur qđ termini scđe itētionis nihil significarēt cū non uideātur rep̄tare aliquā rē z tar ē aliqd significant. ergo diffinitio n̄ ē bona. C Scđo arguit sic. diffinitio significatiōis non dūcīt significationi passionū nec ē scripturaz. ergo non dūcīt oī cōtēto sub diffinito. z p̄tio non ē bona. C Tercio arguit sic. Si dīffō suppositiōis eēt bona seq̄retur qđ termin⁹ substantiuis non possz supponere simplr. cōia p̄z. qđ termin⁹ supponēs simplr non capī p̄ aliquo. C 4.º arguit sic. suppo ē acceptio termini substantiui pro aliquo. ergo terminus adiectiuis nullo modo supponit.

Ad rationes Ad p̄mas z icitur qđ l3 ē mīni cōe itētionis non significent aliquā rem habē. ē cō reale. tamē significant rē rationis habētē esse obiectiū in aīa. z hoc sufficit ad hoc qđ aliqd significēt. C Ad 2am dī qđ solutio p̄z ex dictis qđ hic solū diffinitur significatio ex ipositione p̄maria ad placitū qđ non uenit cōcē p̄tib⁹ aut scripturis. C Ad tertiā dī qđ adiectiuis non supponit in q̄tū adiectiū. tamē bene pōt supponere rationē subī in eo ielusi z connotati. C Ad q̄rtā dī qđ non accipit p̄ aliquo in dīffōne suppositiōis p̄ticulariter z sine hegoreumatice s3 accipit cathegoreumatice z transcender.

Appositionū alia cōmunis alia discreta. Suppositio cōmunis ē que fit p̄ terminū cōmunē. vt homo aīal. Discreta est qđ fit p̄ terminū discretū. vt sortēs. vel p̄ ēminū cōcēm cū p̄nomine demonstratiuo. vt iste homo qui est ēminus discretus. Itē suppositiōnū cōmuniū. alia naturalis. alia accidentalis. Suppositio naturalis est acceptio ēmini cōis pro omnibus his p̄ quibus apt⁹ natus ē p̄cipari vt iste ēminus hō per se sumpt⁹ supponit p̄ oībus hōibus. tā qui sūt qđ qui erūt z qui fuerūt. C Circa hūc textū notādū ē p̄tio qđ consequēter auctor determinat de suppoē diuīsiue. Unde suppo

p̄ma sui diuīsiōne dididit in suppoēz p̄pam z in p̄pam. Suppo ip̄pā est acceptio termini p̄ aliq̄ p̄ quo de rigore sermonis non p̄mittitur p̄cī se supponere s3 ex trāslūptione z vsu loquendi. z de hac suppositione non loquitur hic auctor. Et assignātur tres modi ei⁹ suppoēis. qđ quēdaz est metap̄borica alia est antonomastica. z alia sinodocica. Unde suppo improp̄a sinodocica est illa qđ p̄s supponit p̄ toto. vt cū dī p̄roza est i mari. q̄uis enī p̄roza sit p̄s nauis tamē supponit p̄ tota nauē z exculatur hec locutio p̄ sinodocē. Metap̄borica aut suppositio fit quādo continens ponit p̄ contento aut eō. vt si vas supponat p̄ vino vel vinū p̄ vase. Anthonomastica aut suppo fit quando terminus cōmunis suppoit p̄ vno cui maxie uenit. vt cū dicitur p̄s fecit hoc. q̄uis enī iste ēminus p̄s de virtute sermonis n̄ plus deberet supponere p̄ aristotele qđ platone. tamē qđ arist. inter omnes p̄bos maxie mus reputat. ideo fuisse ēmin⁹ fumatur p̄ se. p̄ eo supponit p̄ anthonomasiā. Sīl r cum dī p̄pheta dicit hoc. ibi p̄pheta supponit p̄ dauid. Et cum dī apostol⁹ dicit hoc. ibi apostol⁹ supponit p̄ paulo. Possūt ēt assignari alij modi s3 diuersitatē figurarū grāmaticaliū. s3 isti sūt mōi p̄ncipales q̄b⁹ auctores frequētius vtunt. C Suppo vero p̄pā ē acceptio termini p̄ aliquo p̄ quo de virtute sermonis p̄mittitur supponere. z hac diuidit auctor p̄ma sui diuīsiōne in suppoē cōez z discretam. Unde alij aliter diuidūt suppoē p̄ma sui diuīsiōne. s. in suppoēz p̄sonalē simplicē z materialē. C Circa quā diuīsiōne icidunt alique difficultates. P̄tia est. qđ ē suppo mālī pro cuius solutione supponit qđ suppo materialis potest fieri q̄qz modis. p̄mo mō q̄uor. plata supponit p̄ seīpa vt scriptū p̄ seīpo. vt si dicatur hō ē vox. plata. ista vox hō supponit materialr p̄ seīpa. Scđs mod⁹ ē q̄nter terminus scriptus supponit p̄ seīpo plato. vel scriptura supponit p̄ voce. vt cū dī hō ē dictio dī sillaba z hō scribatur tūc illa scriptura supponit mālī p̄ illa voce hō. Terti⁹ mod⁹ est q̄nter ēminus vel vox supponit p̄ alio ēmino vt p̄ alia voce sūt. vt cū dī aīal x̄e p̄dicatur de hōic i hac p̄pōne hō ē aīal. ibi hec vox hōmine supponit p̄ hac voce hō. Quart⁹ mod⁹ fit q̄nter ēmin⁹ sūt p̄ subvna suppoē supponit p̄ seīpo sumpto sub alia. vt cū dī. hōbz suppoē p̄sonalē i hac p̄pōne. oīs hō currūt. ibi hō supponit mālī p̄ seīpo supponēte p̄sonalr. Quint⁹ mod⁹ ē q̄nter ēmin⁹ accēpt⁹ subvna suppoē supponit p̄ seīpo n̄ potēte supponē vt si dicat alb⁹ n̄ p̄t supponē. si. n. hec sit vera oīz qđ subiectū supponat p̄ aliquo. non tamē potest

De fallaciis

supponere p seipso supponere aut potere supponere qz sic ppo eēt falsa. Ex quo iserī pmo q ppo ne/gatiua pōt eē qā qūis pōdicatū insit subo vel ei p quo supponit. dūm nō insit illi p quo suppoit. fm q p illo supponit. Ex quo seqt secūdo q nō in oī ppoē pōt termin⁹ habere suppositionē mālē. sz solū qn cōparat alteri extremo qd respicit ipm sz q ē termin⁹. Et est tal' ppo distinguēda peneq uocationē eo q pōt accipi psonalr aut māl'r pro si gnificato aut signo. 3° sequit q suppo material' est acceptio termini qua accipit p se vl p alio sibi si mili aut dissimili eodē mō vel aliter supponente cui nō imponit ad significādū. nec significat natu/raliter proprie illud pro quo supponit. et iste est mo dus dicendi modernorum logicorum.

Secundo sciendū ē q secūda difficultas ē vtz sit de intētiōe auctoris non ponere supponē mālē. de quo sunt duo modi dicē di. Prim⁹ stat i duob⁹ dictis. pmi dictū est. cā qre auctor nō determinat de suppoē materiali qz sa/tis vtitata est apud grāmaticos z de se vī inanise/ta. Secūdū dictū ē. qz petrus hispan⁹ nō dicit q suppositio oueniat solū terminio iam significati z q suppo p supponat significationē eo q suppo solū oueniat terminio p suo significato. Nā sz auctores bō nō significat sortē z platonē. z tñ p eis suppoit. sz dicit h eo q suppo solū cōuenit terminio aliqd si/gnificati nō tñ semp p suo significato. Ex quo iser/tur q d itētiōe ei⁹ nō fuit negare supponē mālēm: ali⁹ modus dicēdi ē q d itētiōe ei⁹ fuit eā oīno ne/gare. qz suppo solum ouenit imio iā significati ali quā rē. sz si suppo māl' ponere nō solū possēt sup ponē voces significatiē sz etiā nō significatiē. qz c. **Tertia** difficultas ē vtz possit saluari z etiam defēdi suppositiōez materialē non eē ponēdā. Lū eniz videat q non possit saluari vitas hāz ppositiōum bō ē vor. aial ē trisillabū. z sic d alijs nisi di/cendo q suba eaz supponūt mālī. Ad quā tamē dubitatōz dicit cōit q i talib⁹ ppoib⁹ suba non sup ponunt logicāl'r cū ibi nō sit relatio termini ad rez significatā qūis sit ibi suppo grāmaticalis que est relatio suppositi ad appositū. Et ideo nō segtur q suppositio mālīs sit iter supponēs logicales cōu/meranda. Est tñ ali⁹ mod⁹ rīdēdi q sz aliquos nū q termin⁹ māl'r acceptus est subiectū aut pōdicatū ppois. sz si videat q non oī teneri al'r q mālī tūc oī ibi suppleri alijs ē min⁹ singularizar⁹ p pno/ men demōstratiū supponens māl'r p illo fīmino. Ex quo seqt q cū dī hō ē dictio dissillaba ista vox boni nō ē subībhui⁹ ppois nec ps ei⁹. sz ē illud p q

supponit subībhui⁹ dicte ppois. Est enī sensus bec di/ctio homo est dictio dissillaba i q iste termin⁹ homo non ē subībhui⁹ sz ē illd p quo supponit subiectū.

Tertio Sciendū ē q suppositio discreta est illa que fit p ēminū discretū siue sin/gularē singulariter z vniuocē tentū aut p alijs sibi equalētē sic ē ēmin⁹ cōis sūpr⁹ cū pnoie dmonstra/tiuo. pōt enī suppo discreta fieri duobus modis. vno: p ēminū discretū p q ponit talis regla. Ter/min⁹ discret⁹ discretē sūpr⁹ z rētus respectu quoz cūqz pōdicat⁹ sp supponit discretē. vt sortes ē hō plato ē aial z sic de alijs. Alio mō pōt fieri p ēminū cōmunē singularizatū p pnomē dīatiūū z dīatū vt dicēdo iste homo currit. Ex q sequit q ēmin⁹ sup ponēs suppoē discreta supponit p vno singulari tñ sic q p alio supponē nō pōt. Un⁹ sz qīdā sic sup po pma sui diuisione vidit⁹ supponē discretā z cōem sic ēt diuidi pōt i simplicē psonalē z mālē. z iō fm ipos suppo discretā diuidit in suppoēz discretaz mālē z suppoēz discretā psonalē. vt cū dī iste hō currit vl sortes currit subībhui⁹ supponit psonal'r di/serete. Sz demōstrādo hāc vocē sortes si dicatur sortes ē dictio dissillaba subībhui⁹ supponit māl'r di/serete. Sed suppo cōis est illa q fit per terminū cōez cōiter tētū. vt cū dī hō currit. hō suppoit cōi ter. Alij addūt vl p terminū singularē cōiter tētū pp suppoēz mālē cōez. Nā fm eos cū dī sortes ē dictio dissillaba sortes supponit māl'r cōiter. f. p se z p sibi sibi bus. **Diuiditur** at suppo cōis fm auctore in suppoēz naturalē z accntalē. Suppo nālīs est acceptio termini cōis p oib⁹ p quib⁹ sua nā siue forma nata ē picipari. vt iste termin⁹ bō p se sūptus suppoit nāl'r p oibus hoibus qui sunt z fuerūt z pnt eē. Unā terminū i pposito dī eē illd quod circūscripto oī ope intellect⁹ adhu c ē mltis cōicabile ex nā rei. vt ē significatū p ēminū cōem qui qdē termin⁹ cōis qūū ē ex se pōt accipi i dīffe/rēter p pntib⁹ pteritis z futuris. Ex q seqt q bec suppo dī nālīs pp duas causas. pma. qz talis sup positio nō ouenit terminio rōe alicuius extrīfeci si bi aduēti. sed ouenit sibi fm se. Secūda cā ē quia talis suppo ouenit terminio rōe nature cōis p euz significatiē. **Sz iuxta** fīdēā oriūm aliq difficult/ates. **1^a** vtz necessariū sit ponere supponēm nālē. Ad quā rīdēd q sic. qūis multi de suppoib⁹ determinātes eā dīmiserūt. Qz at necessariū sit eaz ponere pbatur. qz nō videtur quat' ppoēs dī mō stratiue possint saluari nisi ponēdo q ēmini i ipis nālīter supponāt. f. p pntibus pteritis z futuris. Nā si sic nō eēt seqretur q si quis beri p dīmōstra

Tractatus septimus

tionē acquiuerit sciaz de hac conclusiōe. ois hō ē risibilis. et hodie genitus ē vn' hō q' ipse nō habeat pl' sciaz de illa conclusiōe. qd' videtur absurdū. p' tñ cōia q' i illa conclusiōe. ois hō ē risibilis. hō heri nō supponebat p' illo hōie qui hodie ē genitus. et iō d' ipso nō acquiuerat sciaz et per cōis nūc nō h'z sciaz qd' ē falsū. ¶ 2ª difficultas ē. vtz suppo nālis cōueniat termino solū ex p'pōnez. Ad qua rīdei cōiter q' sic eo q' suppo nālis solū cōueniat termino sup'ro p' se et nō rōe alicui' adiūcti. Dicēdū ē tñ q' ipa potest cōuenire termino tā in p'pōe q' ex p'pōez. v' p'z per hoc quod immediate dictū est. s' dū ponitur in p'pōe q' est in p'mō vel secūdo mō dicēdi per se.

Sed contra ^{predicta arguitur p' sic. si i} bac p'pōe amo est verbum. amo supponeret. tunc propositio esset falsa. quia ipm materialiter sup'tū nō est verbū sed nomē. ergo in tali p'positione non potest esse suppo materialis. ¶ 2^a arguitur sic. hec dicitur. boiem ēē aial est verum. et tamē hec p'positio non pōt saluari nisi dicēdo q' hoc totum. i. hominē esse aial supponit materialiter pro hac p'positione. homo ē animal. ergo necessariū est ponere suppositiones materiales. ¶ 3^a arguitur sic. suppositio sequitur significationem. ergo sicut est aliqua significatio ad placitū ita debet esse aliqua suppositio. et per consequens diuissio suppositionis communis nō est bona. ¶ Quarto arguitur sic. suppositio naturalis non cōuenit termino ratione alicuius adiuncti. ergo non pōt ei cōuenire in p'positione.

Ad rationes ^{Ad primam dicitur q' i illa p'positione amo est verbum.} amo supponit materialiter pro sibi simili posito in alia p'positione. et ideo l'z predicatum non cōueniat sibi secundum q' hic supponit. tamē cōuenit ei pro quo supponit. ¶ Ad secundam dicitur q' illa non conceditur ad illum sensum q' hoc dictum boiem esse animal supponat materialiter pro hac p'positione. homo est animal. Sed ad hunc sensū q' hoc dictū siue significatum hominē esse animal denotatum per hanc p'positionem homo est animal est verum. Et q'uis veritas et falsitas non cōueniant illi dicto tanq' signo eo q' nō est p'positio. tamen cōuenit sibi fundamentali ter et tanq' rei significate. ¶ Ad tertiā dicitur q' q'uis suppositio consequatur significationem. tamē multum differunt inter se. et ideo q'uis sit al' qua significatio ad placitum non est tamen necesse aliquam suppositionem esse ad placitum. quia suppositio alia a naturali non cōuenit termino

absolute sed in cōparatione ad adiunctum. et ideo oportet q' terminus sic supponens supponat secundum exigentiam adiuncti et non ad placitum. ¶ Ad quartam dicitur q' negatur consequentia quia quamuis suppositio naturalis non cōueniat termino rōe adiūcti. tñ sibi pōt cōuenire cū adiūcto. Accidētalīs suppo ē acceptio tñmini cōis pro oibus his pro qb' exigit sūū adiūctū vt hō currit. hic iste termin' hō supponit pro oibus hoibus p'ntibus. Et cuz d' hō fuit vel hō cucurrit. supponit p' p'ntis. et cū d' hō erit vel hō currz suppoit p' futuris. et sic h'z diuersas suppoes fm diuersitate eoz que ei adiūguntur. Accidētalīū supponū alia simplex. alia personalis. Suppo accidentalīs simplex ē acceptio termini cōis pro re vli significata per ipm terminū. vt cū d'. hō est spēs. animal ē genus. Ibi iste terminus homo suppoit p' hoie in cōi. et nō pro aliquo inferiori. et iste tñminus aial supponit pro aiali in cōi. et nō pro aliquo inferiori. Et sūr dicēdū ē d' quolz termino cōi. vt risibile ē propriū. rationale ē differentia. album ē accūs. Itē suppositionū simplicīū alia ē termini cōis in subiecto positi. vt hō ē spēs. Ibi iste terminus hō simplicē h'z suppositionē. qz solū supponit pro natura spēi. Alia est termini cōis positi in predicato propositiōis affirmatiue. vt ois hō ē aial. Ibi iste terminus aial in predicato positus simplicē h'z suppositionē. quia solū supponit pro natura g'nis. Alia ē termini cōis positi post dictionē exceptiua. vt oē aial p'ter boiem ē irrōabile. Ibi iste terminus boiem simplicē h'z suppositiōē. qz nō licet fieri descēssū sub ipso. vñ nō sequitur. oē animal p'ter boiem ē irrōabile. ergo oē aial p'ter hūc hoiez ē irrōabile. ex quo ibi est fallacia figure

De suppositione

dictōis pcedēdo a suppone simplici ad
psonale. Sicut hic hō ē spēs ergo aliq
hō est spēs. et sicut hic. oīs hō ē aīal. ergo
oīs homo est hoc aīal. In oībus enim
istis sit pcessus a simplici suppone ad
personale. Quod autem terminus in pēdica
to positus simplices h3 suppone patet.
q3 cū dicit oīz oppositor eadem ē di
sciplina. nisi ille terminus disciplina sim
plicē haberet suppone. sic fieret dscēsus
sub ipso. et eēt falsa. Nulla. n. pīcularis
disciplina ē oīz pīrarioz. medicina. n. n
ē oīz cōrrarioz sed solū sani et egri. grā
matica nō ē oīz pīrarioz s3 solū pīrui
et cōgrui. logica veri et falsi. et sic d alijs
Circabūc textū notandū est pmo q3 suppo ac
cidentalē est acceptio termi cois p oīb3 his p qui
bus exigit suū adiunctū. ut cū dī. hō est. iste termi
nus homo supponit p oībus his pro quib3 exigit
hoc verbū est sibi adiunctū. s. p oībus presentib3.
Ex quo p3 q3 hec suppositio dī accidentalē q3 dūit
termino respectū alicui3 extrinseci. Consequēter au
ctor diuidit suppositionē accidentalē in suppositionē
simplicē et psonalē. Cui3 diuisionis sic habet suffici
entia. q3 oīs suppo accidentalē est acceptio termini
cois cū aliquo adiuncto. Aut ergo talis terminus
cois accipitur p re vniuersali significata per ipsū
et sic ē suppo simplex. aut p re singulari. et sic ē sup
positio psonalē. Unde suppositio simplex sic diuini
tur. est acceptio termini cōmunis pro re vniuersa
li significata p ipm. In qua diffinitione ponitur ac
ceptio loco generis. Et ponitur terminus cōmunis
ad differentiam suppositionis dīscerere. Et ponit
pro re vniuersali significata p ipm ad dīam sup
positionis psonalē vel materialis. Et itez diuidit
ipam suppositionem simplices sic auctor. q3 quedā
est termini cōmunis positi a parte subī. ut cum di
citur homo est species. animal est genus. ibi homo
et animal supponunt simpliciter. Alia est termini
cōmunis positi post dictionem exceptiuā. ut cū
dicitur: omne animal preter hominem est irratio
nale. iste accusatiuus hominem habet suppositio
nem simplicem. Quod probatur q3 non sequitur
omne animal preter hominem ē irrationale. ergo
oē aīal pter hunc hominem est irrationale. sed
est fallacia figure dictionis arguendo a suppositi

one simplici ad personalem. Alia ē suppositio sim
plex termini cōmunis positi in pēdicato ppositio
nis vniuersalis affirmatiue. ut cū dicitur omnis
homo est animal. ibi animal supponit simpliciter.
quod patet quia cum dicitur omnium oppositor
est eadem disciplina propositio esset falsa. nisi iste.
terminus disciplina supponeret simpliciter. eo q3
nulla pīcularis disciplina est omnium oppositorum.

Secundo sciendum est q3 ex predictis ori
untur aliquę difficultates. Pī
ma est. vtrum suppositio simplex sit termini pro re
vniuersali significata. De qua sūt duo modi dicē
di contrarij fundati in diuersis modis ponēdi vni
uersalia. Pro declaratiōe pīmi modi dicēdi qui
dicit modernorum logicoz ponūtur aliq suppo
nes. Pīa ē q3 nō ē aliqua res vīs sed oīs res est
singularis. Quis aliq termini sint vīs qui signifi
cāt res singulares sub cōceptu cōi. i. representant
pūres res idifferēter. Ex q3 seq3 p3 isti tēmini cōfē
hō aīal et alijs siles nō significāt aliquā rem vēm si
ue naturā aliquā multis singularibus cōicabilem
Sed de pīmaro et d pīcipali significato significāt
res singulares. ut sortem platonē et sic de alijs. et
sequitur q3 tales termini nunq3 supponūt pro ali
qua re vniuersali cū nulla sit talis res aut possit
ēē. C3^a suppositio est q3 termin3 vocalis aut scri
ptus communis non potest supponere nisi tribus
modis. Uno modo pro rebus singularibus quas
vltimate significat. et sic supponunt psonaliter.
Secundo potest supponere pro alio termino vo
cali vel scripto ad quem vltimate significandum
non est impositus. et sic supponit materialiter. ut p
us dictum est. Tercio modo potest accipi pro con
ceptu cui subordinatur in significando mediante
quo significat suum significatum vltimatum. et
sic terminus supponit simpliciter. Ex quo pa
tet q3 differentia est inter suppositionem materia
lem et simplicem. Patet etiam q3 illi qui nō ponūt
suppositionem simplicem distinctam a materiali
sed eam sub materiali comprehendunt magis ge
neraliter accipiunt suppositionem materialem
q3 sit pīus accepta. Dicunt enim omnem terminū
supponere materialiter qui supponit pro termi
no ad quem vltimate significandum non est impo
situs. Et probat opinione adducuntur aliquę au
ctoritates. Et pīmo auctoritas aristotelis se
pīmo methaphysice vbi ex intentione tractans
istā conclusionem dicit q3 nullus vniuersale ē sub
stantia et q3 impossibile est substantiam ēē quod
cūq3 vniuersaliter dictorum. Item secundo me

Tractatus septimus

metaphysice. impossibile est vniuersaliū noīz substantiam esse. Itē octauo metaphysice. vñ nec est substantia nec genus nec accedens. Itē in pbe mio de anima. vñ nihil est aut ē posterius suo singulari. Ratione autem pbatur sic. omnis substantia est vna numero. qz omnis substantia vel est vna res vel plures. si est vna res z non plures ē vna numero. hoc enim ab omnibus vocatur vnum nū/ro. Si est plures res vel est plures res singulares vel vniuersales: Si sit pñū. tunc aliqua substantia esset plures substantie singulares. z per consequē eadem ratione aliqua substantia esset plures bo/ mines. Si sit plures res vniuersales accipiat vna illarum rerum z queratur aut est vna aut plures. Si z^m detur. s. qz est vna tunc erit res singularis. Si pñū. queratur vterius aut est plures res singulares aut vniuersales. z ita erit processus in infinitum. vel stabitur qz nulla substantia erit vñs Itē si ē aliquod vniuersale existens in singula/ribus distinctuz ab eis sequeretur qz posset esse si ne eis. quia omnis res naturaliter pōt alia potest per diuinam potentiā esse sine alia. sed consequē est absurdum. ergo non est aliqua res vniuersalis Itē si illa opinio esset vera sequeretur qz deus non posset vnum indiuiduū annihilare nisi omnia indiuidua destrueret. quia si annihilaret vnum indiuiduum destruit totum quod est de essentia illius indiuidui z per consequē destruit vniuersale qd est in eo z in alijs. z sic alia indiuidua nō manerēt cum non possint manere sine substantia eoz. hāt est absurdum. igitur zc. Itē si tale vniuersale non posset poni totaliter extra essentiam indiuidui. ergo esset de essentia indiuidui. z per consequē in diuiduum componeretur ex vniuersalibus. z ita indiuiduū nō ēt magis singlū qz vñ. Itē seqret qz aliqd d essetia christi esset dñatū z saluatū. quia illa natura existens in xpō est realiter idem illi nature existenti in damnato. puta in iuda. z sic idem esset damnatum z saluatuz. hoc est absurdum igit zc. Deinde specialiter arguitur contra ponentes distinctionem formale inter naturas eoz z differentiam indiuidualem. quia dicitur ab illis qz natura contrahitur per differentiam indiuidualem que ab illa non distinguitur realiter sed formaltr. z non sunt due res. vna tamen non est formaliter alia. ¶ Arguitur ergo primo sic quia i creaturis nunqz potest esse aliqua distinctio qualitercunqz extra animam nisi vbi res sunt realiter distincte. Si igitur inter istam naturam z differentiam indiuidualem sit talis distinctio oportet qz sint rea

liter distincte. Itē eadem res non potest esse cō municabilis z incommunicabilis. Sed fm illam opinionem dñia indiuidualis est incōicabilis. vñ vero cōicabile. ergo nullum vñ est dñia indiuidu alis z per consequens non sunt eodem res. Itē ei dem rei create non possunt simul conuenire oppō sita. cōe autē z pñū sunt opposita. ergo eadē res non est cōis z pñia. Quod tamē sequeretur si nā cōis z differentia indiuidualis essent eadem res. Itē si natura specifica esset eadem realtr cū dif ferentia indiuiduali sequeretur qz tot essent realtr nature communes quot sunt differentie indiuidu ales. z per consequens nullum eoz esset cōicabi/ le. sed quelibet natura esset incōicabilis. Itē que libet res seipsa per aliquod sibi intrinsecum disti guitur aut quocūqz. sed alia est humanitas fortis. z alia platonis. ergo seipsa distinguitur. ergo non per differentiam indiuidualem superadditā. Itē fm sententiam aristo. quecunqz differunt specie differunt numero. sed natura equi z natura boīs seipsis differunt specie. ergo seipsis differunt nū/ro. z sic quelibet res seipsa est vna numero. Itē id quod per nullam potentiā est cōicabile plu/ribus per nullam potentiā est pñicabile de plu/ribus. sed nulla talis natura si sit eadem realtr euz dñia indiuiduali per nullam potentiā potest com/ petere pluribus. quia nullo modo potest conueni re alteri indiuiduo. z sic non potest ēē vñ. Itē ac/ cipio illam differentiam indiuidualem z naturas quā dñit. z quero an intē illa sit maior distinctio qz inter duo indiuidua aut minor. nō maior qz nō differūt realtr. duo vero indiuidua realtr differūt. nec minor. qz tunc essent eiudem rōnis. z per cō/ sequens si vnum est de se pñū numero ita z re/ liquū. Et ppter has rōnes z multas alias dicunt isti qz omnis res est singularis z qz nulla est vñs. z qz nullum est vñ nisi i re pñtado vel i predicādo

Tertio sciēdū est qz pro declaratione alte rius opinionis. s. realiū logicoz po nende sūt alique suppositiones. ¶ pma ē qz non oīs res de se est singularis sed est aliqua res vñs preter aiam ab omnibus singularibus distincta ex natura rei z in pluribus singularibus realiter exi stens. Et hec suppositio inferius probabit. ¶ z^a suppositio est qz terminus cōis vniuocus nō ē im positus ad significandum p res singulares. sed si gnicat de pñificato nām cōem pluribz cōica biles. vñ homo pñificat naturā cōem vel huma nā cōicabile pluribus siue oibz hominibus. Hec aut suppositio patuit circa diffinitionē vniuocoz.

De suppositiōe

Et pōt p nūc probari qz secundū cōmentatorē se
ptimo methaphisice nomina nō iponūt nisi no/
to. Et boetius dicit qz reb⁹ quas vidit noia iposu/
it. sed q ipo suit hoc nomē bō ad significādū nō vi/
dit petrū z iobānem z sic de alijs hominib⁹. g^o nō
iposuit h⁹ nomē bō ad primo significādū petrum z
alios hoies singulares. z^o sic pōt pbari secunda
suppositio qz dicit aristoteles i p^odicamētis qz z^o
substātia significat aliqd z non h⁹ aliqd s³ qle quid.
mō qle qd est cōmune multis. g^o h⁹ nomē bō cū sit
nomē secūde substātie significat aliqd commune
multis. Itē h⁹ nomē bō significat p aliqd z nō signi/
ficat p forte platōē z sic de alijs. qz si sic. audiens
h⁹ nomē bō z sciēs qd per bāc vocē significat idisti/
cte z idetermine itelligeret sortē platōē z sic de
alijs. s³ h⁹ est falsū. g^o hoc nomē bō non significat p
aliqd singulare sed aliquā nāz cōmunē multis ex
nārei. Et quo sequit⁹ qz termin⁹ supponēs p p se
significatio si sit terminus cōmunis supponit p re
vlt⁹. z^o sequit⁹ qz termin⁹ cōmunis supponēs piona
liter nō supponit p suo significato. qd pbat quia
hec est x^a. oē album est substantia. z in ista subm
supponit psonaliter z nō supponit pro eo qd signi/
ficat qz si suppoeret pro eo qd significat tē cēt fal/
sa qz albū vlt significat accūs solū vlt significat ag/
gregatū ex subo z accidēte z quodcūqz dicat neu/
trū eoz ē substātia. Et si dicat qz albū est subm al/
bedinis. Cōtra. si h⁹ cēt vtz sequeret qd voces cō/
tinue cadāt a suis significatis nec posset aliqz mo/
uere digitū qn vox p h⁹ caderet a sua significatiōe
z ipositione. h⁹ autē ē absurdū. oia tñ pbat pōndō
qz sortes sit hodie alb⁹ z postea niger. tunc hoc no/
mē albū hodie significabat sorte z postea nō signi/
ficaret s³ neutrū significaret. z ita voces cōtinue ca/
derent a suis significatis. Est enī suppo simplex ac/
ceptio tmini cois p re vlt significata p ipz. Et quo
patet qz nō ē acceptio tmini pceptū aie. quia si
sic. oia gña z spēs cēt accidētia cum cēt accept⁹
aie q sūt de pma spē q^olratas. Et hic adducunt
rōnes ad pbandū qz sit aliq natura cois in reruz
nā circūscripto oī ope intellect⁹ multiplicata in pti/
bus idiuiduis. qdē natura ē p se significatus ter/
mi cois. Et pbat pmo sic. Quādocūqz aliq rea/
liter ueniūt z reat⁹ differūt. p aliqd ueniunt z p
aliqd differūt. puta sortes z plato reat⁹ ueniūt in
humanitate z differūt suis pzijs oījs idiuiduali/
bus. ergo eatur qz est aliquid reale ipso cōmune z
sunt aliq oīe idiuiduales icōicabiles. Et z^o pbat
plus ueniunt sortes z plato qz ueniant sortes z
alun⁹. s³ non ueniunt in aliq vno singulari nume

rato. ergo ill⁹ d in quo ueniunt nō est vnū numero
z psequēs erit aliquod cōmune. Et tertio a bāz
paristorelē tertio methaphisice. i oī genere v nū
pmū qd est metrū z mensura oīum alioz. s³ nullū
singulare ē mensura oīuz alioz qz nō est mensura
oīum indiuiduoz eiusdē spēi. ergo necesse ē dicē
qz sit aliqd cōmune quod sit mensura oīuz alioz.
Quarto sic. oē sup⁹ ē de eēntia sui inferioris s³
aliquod vlt est de eēntia alicuius substantie. ergo
aliquod vlt est substantia. Quito sic pbat. si
nullum vniuersale cēt substātia omne vniuersale
cēt accidēs z per oīs oia predicamenta cēt acci/
dentia. z ita predicamentū substātie essent accūs.
imo etiam sequeret qz idem cēt superi⁹ ad seipm
qz illa vltia siue sint metalia siue vocalia si sint accūs/
tia vt dicūt nō pnt nisi ponit gñe q^olratas. z p conse/
quēs predicamentū q^olratas cēt cōe ad oia vltia. g^o
esset cōe ad hoc vlt qd ē ipm met p^odicamentū q^ol/
tatis. Itē obiectū intellectus nātr pcedit actum
cuius. s³ vlt est obm intellectus. ergo nātr pcedit
actū intellect⁹. z per oīs ē aliquod vlt seu qd itas
cōis ante oēs actū intellect⁹ quod ē ppositū. Ad
te aut rōnes alie z auctoritates poss⁹ t hic adduci
que cā breuitatis obmittunt. S³ nūc soluēde sūt
rōnes alteri⁹ opionis. qz dubioz solutio ē rōtaria
manifestatio. Pro cui⁹ solone ponūt aliq sup/
pōnes. Pro ergo supponit qz vlt triplr acci/
pitur. vno mō format⁹. s. p itēntione vltitatis et tē
est vna secūda intentio seu relatio rōnis fundata
in nā aliqua que apta nata est reperiri in multis
Alio mō pōt accipi p fundamēto ppiquo illius in/
tentōis z tunc est natura cōis representata p spe/
ciem intelligibilem. z est vnum obm numero itel/
ligibile. z talē vniuersalitatē nō habet circūscri/
pto oī opere intellectus. Alio mō pōt accipi vlt p
fundamento remoto illius intentionis z tunc ē il/
la natura cōis multiplicabilis per oia sua inferio/
ra z reat⁹ existens i ipis circūscripto oī ope intel/
lectus. Secūdo supponitur qz de vlt p accepto
cōsiderat in logica z est subm libri p^odicabiliū. z ta/
le vlt nō bz ē nisi per operationē intellect⁹. Sed
de vlti secūdo mō accepto cōsiderat in libro de
aia. qz intellect⁹ accipit illā nām vt est vnū obm nu/
mero intelligibile dicibile de multis. z talē vlti/
tatē bz i intellectu. S³ de vlti tertio mō accepto cō/
sideratur in methaphysica z vocat⁹ vlt methaphysi/
cū. Tertio suppoitur qz oē tale vlt methaphy/
sicū seu nā communis ē singulare. s³ nō ex se imo
per differentiā indiuidualē sibi superadditā z q^ol/
per accidens. Tunc respōdetur ad rōea. Ad pma

Tractatus septimus

auctoritate pbi dicitur qd philosophi ibi nitebatur
 iprobare opinionem platonis. id dicit qd vniuersalia
 eo modo quo posuit plato non sunt substantie. quia pla/
 to ponebat vniuersalia per se extra singulalia
 ¶ Ad fam dicit qd ibi loquitur de vlti formali accepto
 et non secundum materiam. quia vniuersale formali acce/
 ptum non est substantia sed est vna secundum intentionem. que est ac/
 cidens. Sed aliquod vniuersale fundamentali acce/
 ptum est substantia puta gratia et species de predicamento
 substantie. et aliquod vniuersale est accidens sicut genera
 et species aliorum predicamentorum. ¶ Ad tertiam eodem modo
 dicatur. ¶ Ad quartam dicit qd sic non habet in premissis
 de anima. sed sicut habet anima vniuersale aut nihil est aut posse
 rius. et ita conceditur qd anima sub ratione vniuersalitatis
 formali accepte. posterior est singulari. ¶ Ad primam
 rationem concedit maior scilicet qd omnis substantia est vna
 numero. sed non de se est vna numero sed per ordinem
 indiuiduale. Et quando probatur vel est vna res vel plures
 res dicit qd est vna res sed non de se est vna numero
 sed quasi per accidens. ¶ Ad fam negatur contraria. et
 ad probationem dicit qd non omnes res per se naturaliter
 altera potest separari ab illa nisi iter ipsa sit distinctio
 realis et cum hoc essentialis. modo sic est qd iter naturam
 et indiuiduum non est distinctio realis sed tantum formalis
 siue ex natura rei. ¶ Ad tertiam negatur consequentia quod
 creatio et destructio. generatio et corruptio non respi/
 ciunt nisi singularia ex primo methaphysice. Concedi/
 tur tamen qd deus non potest destruere vnum indiui/
 duum cum eo alio quod est eiusdem rationis quin destrue/
 ret alia indiuidua. sed tamen destructio illud non respi/
 cit sed tantum singulare. ¶ Ad quartam. conceditur
 quod vltimum est de essentiali sui indiuidui et includit in eo in
 modo dicendi per se. Et negatur contraria quod illa natura sic con/
 traria ad esse indiuidui non potest fundare ut sic intentiones
 vniuersalitatis. quare singulare non dicitur dici vltimum. ¶ Ad
 quintam negatur assertio. et ad probationem dicit qd duplex est
 vnitatis. Quedam est vnitatis sibi propria et illa sibi conue/
 nit vbi cum sit. alia est vnitatis accidentalis et numeralis
 et tunc illa natura in christo ut sic non est eadem realiter cum il/
 la que est in iuda. vel dicit qd non est conueniens qd aliquid
 quod est eiusdem speciei cum alio sit miserum alio exister/
 te saluo. ¶ Ad rationes speciales quibus nititur pro/
 bare distinctionem formalem iter naturam esse ordinem indi/
 uidualem. Ad primam negatur illa ratio. quia ad/
 fundandum illam distinctionem non requiritur qd sint due
 res sed sufficit qd vna non sit alia per identitatem forma/
 lem. ¶ Ad secundam dicit qd eadem res realiter est coincubilis et coinci/
 cabilis sed non eadem res formaliter. imo dicere opposi/
 tum est hereticum quod essentialis diuina est coincubilis tri/
 bus personis. et tamen paternitas que identificatur

realiter illi non est comunicabilis tribus personis.
 ¶ Ad 3am dicit qd natura de se operatur qd sit cois. et tamen ratione
 proprietatis distinctio. sibi operatur qd sit propria. et ut sic non sunt
 opposita quod conueniunt sibi sed diuersa. ¶ Ad 4am dicit
 qd tot sunt nature communes quot sunt ordines indiuidua/
 les. sed hoc est per accidens cum natura solum multiplice/
 tur per differentiam indiuiduale. ¶ Ad quintam dicitur ne/
 gando maiorem quia due species sub genere non differ/
 runt seipsis sed suis propriis ordinibus ut per porphyrium
 dicitur. ordinis est quia differunt a se singula. id est singule
 species. sic etiam duo indiuidua numeraliter differunt per
 ordinem indiuiduales. ¶ Ad sextam dicitur concedendo
 maiorem et negando minorem quod ad hoc qd natura possit
 competere pluribus sufficit qd ipsa de se non sit hec. super/
 posito tamen illud quod identificatur realiter cum ordinem indiuidu/
 ali. ¶ Ad septimam dicit qd ordinem indiuidualis et natura
 sunt primo diuersa formaliter et tamen realiter identificantur
 cuiusmodi non sunt duo indiuidua. ¶ Sed ad rationes
 alterius opinionis nititur ridere guillelmus de ockam.
 Et ad primam concedit qd sortes et plato realiter conueniunt
 et realiter differunt. quod realiter differunt specificiter. et rea/
 liter differunt numero. et per idem conueniunt specificiter. et
 differunt numero sicut dicuntur reales qd ordinem indiui/
 dualis per idem conuenit realiter cum natura. et differunt for/
 maliter quod seipsa conuenit et differunt. Et sic dicatur idem
 non est causa ordinis et conuenientie. ergo etc. Respondetur qd idem
 non est causa conuenientie et ordinis. id est oppositum illi differen/
 tie quomodo est in proposito. Nam inter conuenien/
 tiam specificam et ordinem indiuiduale siue numerali
 in nulla est penitus oppositio. Concedendum est ergo
 qd sortes per idem conuenit specificiter et differunt numeraliter
 a platone. ¶ Ad fam negatur consequentia quod non requi/
 ritur ad hoc qd sortes et plato per se conueniant quod sortes et ali/
 n. qd in aliquo comuni conueniant. sed sufficit qd seipsis
 per se conueniant. id est de virtute formis non dicitur concedi qd sor/
 tes et plato conueniant in aliquo quod sit essentialis eorum. sed
 dicitur concedi qd conueniant in aliquo seipsis et suis formis
 ¶ Ad tertiam dicitur qd quibus indiuiduum non sit mensu/
 ra omnium indiuiduorum eiusdem generis vel speciei. idem ta/
 men indiuiduum potest esse mensura omnium indiuiduorum alterius
 generis. vel speciei. Vel dicatur qd philosophi loquuntur
 de illis quibus sunt indiuidua quorum alia sunt maiora et alia mi/
 nora. et vult qd aliquid commune minus alijs sit mensura indiui/
 duorum saltem aliorum eorum quod non sit ita puta. et hoc sufficit per in/
 tentionem philosophi. ¶ Ad 4am dicit qd proprie non dicitur concedi qd vltimum sit
 de essentiali substantie. quod est vltimum essentialis anime. sed vult qd vltimum
 supponit per substantiam. ¶ Ad 5am dicit qd vltimum non est ab intellectu
 intelligibile. sed singulare quod est per se sensibile est per intelligibi/
 le. quare per cum singulare sentiat per qd et per intelligat. et sic
 singulare est obiectioni intellectus. ¶ Sed contra praedicatas

De suppositione

tuaciones obijciūt. of eni cōtradictoria nō verificā
tur de eodē ex quarto methaphisice. 7 p̄thopicoz
dicit p̄hs q̄ ad sciēdū vtz aliqua sint eadē v̄l di
uersa cōsiderādū ē vtz aliqd p̄dicetur de vno 7 ne
getur de altero. 7 si sic nō sūt eadē vel diuersa. Et
si nihil affirmetur de vno qn etiā affirmetur de al
tero tūc illa sūt eadē. Tūc ex isto sūdamēto argu
itur 7 euidenter p̄batur q̄ est distinctio formaliter
v̄l 7 singulare sic arguēdo. De eodē omnino nihil
idē affirmatur 7 negatur. sed aliqd affirmatur de
vniuersali 7 7e negat de quolibz suo singulari 7
ecōuerso. ergo iter v̄l 7 singulare ē distinctio. 7 sic
nō sūt omnino idē. Minor. p̄batur multipl̄r. Pri
mo sic. oē v̄l est in multis. nullū singulare est in
multis. ergo aliqd affirmatur de v̄l qd negatur
d̄ q̄libet suo singulari. Itē v̄l diffinitur. nullū sin
gulare diffinitur vt p̄s septio methaphisice. 7 scdo
posterioz. ergo vt p̄us. Itē v̄l puta genus diui
ditur p̄ d̄rias d̄rias vt aīal p̄rōnale 7 irrōnale. sed
nullū singulare diuiditur per h̄z d̄rias. ḡ vt p̄us
Itē d̄ria distinguit inter duo indiuidua. sp̄s 7o n̄
distinguit. ergo ē aliqua nō ydētitas iter speciem
7 d̄rias indiuidualē. 7 illa nō ē realiter nec rōnis t̄m. er
go ē formalis. Itē si v̄l 7 singulare sūt omnino idē ex
pte rei tūc erit tāta ydētitas iter specie 7 forte ex
pte rei quāta erit iter forte 7 forte. s̄ illa nō sūt sūt
fortes differt fortes nō differt. eo q̄ affirmat 7 ne
gatur idē de omnino eodē. ergo nō stabūt simul. spe
cies boīs differt a platone 7 fortes nō differt a pla
tone. q̄ eadē ē cā repugnātie i vtroq̄. s̄ ydētitas
inter res p̄q̄bus supponūt subiecta. Itē nec nul
la ē res cōmunis duob⁹ indiuiduis eiusdē sp̄i
q̄ oīs res extra animā ē res singularis. s̄ nulla ē
cōmunis duob⁹ indiuiduis. ergo nulla est res cois.
s̄ h̄ ē falsū. tū p̄mo q̄ dicit porphiri q̄ p̄cipatio
ne sp̄i plures boīs sūt vnus hō. 7 p̄hs i diffinitio
ne vniuersoz dicit q̄ vniuersoz ratio substantie est
eadē. Itē etiā circūscripto ope intellect⁹ duo lapi
des magis conueniūt q̄ vnus lapis 7 vn⁹ asin⁹. sed
oīs conueniētia ē sūdata sup vniū. ergo ē alq̄ res ex
tra animā i qua duo lapides conueniūt 7 i qua lapis
7 asin⁹ nō cōueniūt. Itē q̄cūq̄ opantur realiter i ali
q̄. vno cōparat sine cōparatur s̄ magis 7 min⁹ siue
fm̄ egle v̄l i egle. s̄ nullū singulare opetit vtrūq̄
i quo cōparatur. ergo 7c. Itis ergo rōnib⁹ iproba
tur opinio noīalius 7 roborat opinio. realit̄ dicēti
um q̄ v̄l ē in quolibz suo indiuiduo existēs d̄ es
sentia ei⁹ d̄as ei ē nomē 7 rationē distinctū ab eo
ex nā rei 7 formaliter. maxie a d̄ria indiuiduali forma
li. C̄ S̄ circa p̄dicta dubitat q̄ n̄ v̄l q̄ bec p̄pō

sit 7a. hō ē dignissima creaturaz. rosa ē pulcher
rim⁹ floz. fm̄ q̄ subz h̄z supponē simplicē. q̄ si h̄z
supponē simplicē tūc subz supponit p̄ suo signifi
cato. s̄ p̄ nā rei in cōmuni vt p̄s per diffinitionem
suppositōis simplicis. s̄ tal nā n̄ ē dignissima crea
tura creaturaz. euz indiuiduū sit dignius tali nā q̄
ctinet talē naturā 7 cū h̄ aliqd qd h̄z aliquā p̄fecti
onē. s̄ d̄rias indiuidualē. ergo seq̄ q̄ talis p̄pō non
pōt ēē 7a fm̄ q̄ subz h̄z supponem simplicē. Nec
etiā pōt habere supponē p̄sonalē q̄ nullū indiuidu
um boīs ē dignissima creatura creaturaz. ergo se
gtur q̄ nō supponit p̄sonaliter. nec simplr 7 sic diuisio
accidētāl suppositōis ē mala qua diuidit i suppo
nem simplicē 7 p̄sonalē. Itē bec cōcedit ab oībus.
color est p̄mū obiectū visus. 7 tū non est vera fm̄
q̄ subz h̄z supponē simplicē nec s̄ q̄ h̄z supposi
tionē p̄sonalē. q̄ nullus p̄ricularis color est p̄mū
obiectus visus. ergo diuisio 7 diffinitio supponis
simplicis sunt male posite. Itē ista ē 7a. hō est p̄ri
sibilis. 7 tū nō s̄ q̄ subz h̄z supponē simplicē nec
fm̄ q̄ h̄z supponē p̄sonalē q̄ nā cōmunis nō est p̄
risibilis. ergo diuisio supponis accidētāl 7 diffini
tio suppositōis simplicis sūt male posite. C̄ Ad
p̄mā obiectionē d̄r q̄ subiectū i illa h̄z suppositio
nē simplicē. 7 d̄r vltra q̄ dicens illā p̄ponē volu
it solū habere q̄ iter naturas corporales creatas
homo est dignior creatura. 7 solū voluit cōparare
naturā ad naturā. 7 cū hoc stat q̄ indiuiduū ē digni
us illa creatura q̄ ē nā. s̄ cōparatio nō fit nature
ad indiuiduū s̄ nature ad naturam. C̄ Ad secun
dā cōcedit maior 7 negat minor. imo natura boīs est
p̄risibilis tāq̄ ratio formalis ridendi. s̄ nō tāq̄ id qd
erect actū ridendi. Unde fortes nō est risibilis
neq̄ plato nisi q̄ est homo. ideo homo primo est ri
sibilis tāq̄ ratio formalis ridendi. C̄ Ad tertiā d̄r
similiter cōcedendo maiore 7 negando minore q̄ co
lori conuenit ēē p̄mū obiectū visus secūdū q̄ ha
bet supponē simplicē. 7 se h̄z tāq̄ ratio formalis vi
dendi. ideo nigredo 7 albedo non est visibilis nisi
q̄ ē color. id color est ratio formalis videndi.

Sed contra predicta arguitur primo sic
Si predicatum propositio
nis vniuersal affirmatiue supponeret simplr seq̄
retur q̄ hic ēē fallacia figure dictionis arguen
do a suppositione simplici ad suppositionē p̄sona
lem. vt oīs homo est animal. ergo quoddā aīal est
homo. sed hoc est falsū cū ibi sit bona cōsequētia
C̄ Secūdo arguitur sic. Actus ridendi nō p̄mo cō
uenit nature i cōmuni. ergo hō in hac propositiōe
homo est primo risibilis non supponit simpliciter.
qq z

Tractatus septimus

¶ 3° arguitur sic. In hac ppōne. accept^o est spēs q̄i-
tatis. subiectū supponit simplr z tñ supponit p cō-
ceptu. ergo ē aliq̄ suppos simplex p acceptu. ¶ 4°
arguitur sic. In hac ppōne. hic z rome veditur pa-
nis. panis supponit simplr z tñ non p natura i cōi
qz illa n̄ venditur hic z rome. z non pōt alr suppo-
nere quia n̄ potest supponere psonaliter cum nul-
lus panis vendatur hic z rome. gōtra diffinitōem
suppōnis simplicis z diuisionē suppōis accītalīs.

Ad rationes

Ad p̄mā dī negādo cōsequē-
tias qz non semp committit-
tur fallacia figure dictiōis arguēdo a suppōe sim-
plici ad psonalē. s̄z aliq̄ sic z aliquādo n̄ vt postea
videbit. ¶ Ad s̄am cedit q̄ act^o ridēdi non sem-
p p̄mo ouenit nature. s̄z aptitudo ad ridēdū p̄mo
sibi ouenit. ¶ Ad tertiā dī q̄ q̄uis in ista ppō-
ne subiectū supponat p acceptu. tñ supponit simplr
p natura cōsignificata p ipm. eo q̄ iste terminus
acceptus est ipositus ad significandum rem cōem
que est acceptus. Terminus autem nūq̄ suppo-
nit simplr p conceptu cui subordinatur i significā-
do. ¶ Ad quartā dicitur q̄ vendi z emi. pprie
ouenit singularibus z non nature secundum se p̄-
mo z per se. tamen sibi conuenit ex cōi z scdm q̄
est i singularibus. iō ibi subiectū supponit simplr.

¶ Personalis at suppos ē acceptio t̄mini
cōis p suis inferiorib⁹. vt cum dicit hō
currit. iste termin⁹ homo supponit p suis
īferioribus. Itē psonaliū supponū alia ē
deteriata alia p̄fusa. Deteriata supposi-
tio ē acceptio termi cōis i diffinitē sūpti
vel cū fig^o p̄iculari determinat⁹. vt hō
currit. vel aliq̄ hō currit. Et dicit vtra-
qz illaz determinata. qz l̄z in vtraqz ista-
rum iste t̄min⁹ homo supponit p omni
hoīe tā corrente q̄ nō corrente. tamen
p̄vno solo hoīe corrente vera dī. Et qz
aliud ē supponere. z aliud ē locutionē
eē verā p aliquo vel falsā. Igit i p̄dictis
vt dictū ē iste t̄minus hō supponit pro
omni hoīe tā currēte q̄ non corrente. l̄z
reddat locutionē verā p corrente solo.
Qz asit i vtraqz istaz sit determinata sup-
positio p̄z qz cum dicit animal ē sortēs.
vel aīal est plato z sic de alijs. ergo aīal

est oīs hō. ibi ē fallacia figure dictiōis
a p̄libus determinatis ad vnā determina-
tam. Et iō iste termin⁹ aīal i definite po-
situs h̄z determinatā supponē z similr
cum signo p̄iculari. Cōfusa suppos ē ac-
ceptio termini cōis pro pluribus medi-
ante signo vniuersali. vt cū dicit. oīs hō
est aīal. ibi iste termin⁹ hō supponit pro
p̄libus mediante signo vli quia suppo-
nit p quolibz suo supposito. Itē confu-
saz supponū alia ē p̄fusa necessitate si-
gni vel modi. z alia necessitate rei. vt cū
dicit. oīs hō ē aīal. ibi iste termin⁹ hō me-
diante signo vniuersali confunditur siue
distribuit⁹ pro quolibet supposito. et
iste terminus aīal a p̄e predicari posīt⁹
p̄fūdatur necessitate rei. Et cū vnusqz
homo suā habeat cēntiam ideo hoc ver-
bum est necessitate rei tenet⁹ pro tot cēn-
tijs p quot hoībus tenet⁹ iste t̄min⁹ hō.
Et cū vnicuiqz hoī isit sua aīalitas ideo
iste terminus aīal necessitate rei tenetur
pro tot aīalib⁹ pro quot hominib⁹ iste
termin⁹ homo. z pro quot cēntijs hoc
verbū est. vnde iste termin⁹ homo debz
supponere cōfuse. mobilr z distributic.
s̄z p̄fuse z distributic tenet⁹ qz tenet⁹ p oī
hoīe. mobilr vero qz licet fieri d̄scensū
sub eo p quolz suo supposito vt oīs hō ē
aīal ergo sortēs ē aīal. s̄z iste terminus
animal dicitur confundi immobiliter
quia non licet fieri d̄scensūz sub eo. vt
omnis homo ē animal. ergo omnis hō
est hoc animal. Ibi enim fit processus
a simplici suppositione ad personalez.
Sicut hic. homo est dignissima creatu-
rarum. ergo hic homo vel aliquis ho-
mo. vel rosa est pulcherrimus florum.
ergo aliqua rosa. Sed differunt in hoc
quia in istis est simplex suppositio ex p

De suppositione

re subiecti. in illa vero ex pte predicati
 lz videatur opposituz eē quod superi?
 dictum est q in hac ppositione omnis
 homo ē animal. iste terminus aial in p
 dicato positus simplicem habet suppo
 sitionē cū prius dicitur q h3 confusa3.
 Ad hoc dicendum est secundū quosdā
 q quia genus predicatur de pluribus
 differentibus specie iste terminus ani
 mal quando tenetur pro ipso commu
 ni qd est genus sic habet simplicez sup
 positionem. Secundum aut q ipa na
 tura cōmunis ipsius generis multipli
 catur per supposita hominis sic d3 ha
 bere confusam suppositionez non mo
 biliter sed immobiliter. Suppositio aut
 confusa immobiliter pōt simul esse cū
 simplici non secundum idem sed secū
 dum diuersa vt dictum est. Unde secū
 dum hoc dicēdū est q suppositio con
 fusa mobiliter non pōt simul esse cum
 simplici nec secundū idē nec secūdu di
 uersa vt dictū ē. Sed g credo ipole eē
 terminum communem i predicato po
 situm habere simplicem suppositionē
 z confundi mobiliter vel immobiliter
 signovli existente in subiecto affirmati
 uo. vt ois hō est aial z sic de alijs con
 similib3. qz vt vult porphirius. Omne
 qd predicat de aliquo aut est mai9 eo
 aut est egle ei de quo predicat. z itēdit
 de pdicatione per se. sz in hac ppoe. ois
 homo ē aial. ē predicatio per se z non
 predicat equale. ergo maius. nō accidē
 tale. ergo substantiale. vel cētriale. ergo
 genus vel differētia. nō differentia. er
 go genus. sed natura generis multipli
 cata mobiliter vel immobiliter nō ē gen9
 ergo cū dicit. omnis homo est aial cū3
 ibi predicetur genus nō eēt possibile ē

minū cōez multiplicari mobiliter vltimo
 biliter quia significat naturam generis q
 iam actu non esset genus sicut si homo
 confunderet mobiliter vel immobiliter
 iam non esset species. Item hoc idē vi
 detur per aristotelem in primo topico
 rum dicentē q omne quod de alio pre
 dicatur aut predicatur conuersim d3 eo
 aut non. Si conuersim est diffinitio vl
 proprium. Si autem non conuersim
 predicatur de re aut cadit in diffinitio
 nez rei aut non: si non tunc est accis.
 Si cadit in diffinitionem rei aut est ge
 nus vel differentia. non differentia. er
 go genus. Et itendit aristoteles q ibi
 sit recta predicatio. z species subijcia
 tur secundum se. vel multiplicat. sed in
 hac propositioe homo est animal est
 recta predicatio. z subijciē homo z nō
 equale predicatur neq3 accidens. ergo
 genus. Quare non est possibile termi
 num cōmunem in predicato positū cō
 fundi mobiliter vel immobiliter. Itēz
 totum vniuersale quod est genus z to
 tūz in quantitate ex opposito se habēt.
 sed totū in quātitate est duplex. Quod
 dam est totum in quantitate comple
 tum. vrbicunq3 confunditur termin9
 cōmunis mobiliter. vt omnis homo ē
 animal. Aliud est totum in quantitate
 incompletum z diminutum. vrbicū
 q3 confunditur terminus communis
 immobiliter z multiplicatur termin9
 communis simpliciter. ergo si impos
 sibile est totum in quantitate esse gen9
 iquantum huiusmodi non erit impos
 sibile terminum communem in predi
 cato positum confundi mobiliter vel
 immobiliter vt dicebatur. Item cōpa
 ratio illa secundum quam inferiora re

Tractatus septimus

ducuntur ad superiora opposita est cō-
parationi secundum quam superiora
reducuntur ad sua inferiora. sed secun-
dum primam sumitur cōmune in ratio-
ne cōmunis. sed secundum secundam
sumitur commune multiplicatus siue
confusum. Cum ergo terminus cōmu-
nis ut sic sit in ratione generis non ē po-
ssibile ipsum multiplicari in quantum
huiusmodi. Et hec quatuor argumen-
ta sunt concedenda. Causa autem pro-
pter quam mouebantur facilis ē ad sol-
uendum que tantū est vna. quia cum di-
citur omnis homo est animal. cum vni-
cuiq; homini respondeat sua animalita-
tas siue sua essentia cum non possit ēē
hō qui sit animal. ideo dixerunt qd iste
terminus animal tenetur pro tot ani-
malibus pro quot hominibus homo
Quod autem in illo argumento nul-
la sit apparentia patet quia cum dicit
omnis homo est albus necesse ē qd tot
animalitates intelligantur in subiecto
quot sunt homines in quibus tenetur
homo. unde nihil est dicere qd habet il-
las animalitates a predicato cum ibi p̄-
dicetur album. Unde dicendū ē qd ho-
mo logice loquendo non naturaliter
ex animali et rationali componitur. id
de se habet illarū aīalitatū multiplicā-
tionē. unde cum dico sic. oīs homo est
albus nullo modo habet illas animalita-
tes a predicato cum ibi predicet al-
bus ut dictum est. Sic autem est in p̄-
posito cū ibi predicet genus de specie.
ut omnis hō est animal. In hac enī pro-
positione subicitur homo in quo intel-
ligitur multitudo illarū animalitatum
et predicatur hoc genus animal. quod
nullo modo cōfunditur mobiliter vel

immobiliter. s; stat ibi pro natura siue
pro essentia ipsius generis communis
de pluribus predicabilis. unde animal
predicatur et animal intelligitur in sub-
iecto sicut hic omne animal rationale ē
animal. Similiter dico qd hoc verbum
est non confunditur mobiliter vel im-
mobiliter quia qd animal esset vel existeret
i hoc homine hoc habet subiectū
de se anteq; in propositione subijciatur
predicato essentiali vel accidentali. Et
propter hoc destruimus quandam di-
uisionem factam scilicet confusarū sup-
positionum alia est confusa necessitate
rei. alia est cōfusa necessitate modi sine
signi. Dicimus enim qd omnis con-
fusio fit necessitate signi vel modi. ut
cum dicitur omne animal rationale ē
aīal. iste terminus aīal i subiecto positus
tenet necessitate signi p̄ oī aīali qd est
hō. Sicut hic. oīs hō ē aīal. iste terminus
hō tenet p̄ oī hoīe et nō solū pro hoīe
sed et pro oī animali qd ē hō. et iō tot i
telligūt aīalitates quot humanitates
naturaliter loquēdo. qd eadē ē hūanitas
in quol; idiniduo hoīs sed 3 viā logico-
rū et nō sed 3 viā nature sic hō in cōi idē
ē. unde qd sit hec aīalitas vel illa hoc ē
rōe materie. In via. n. nature hūanitas
mea differt ab hūanitate tua p̄ se. et aīa
mea per quā cāt humanitas mea i me
alia est ab aīa tua per quā causat hūa-
nitas tua in te. Et propter hoc signum
p̄fūdīt hoīem nō tñ p̄fūdīt aīal in cōi s; aīal
contractum ad hominem per suas
differētias. unde sequitur qd omnis
confusio fit necessitate signi vel modi.
Et sic est finis suppositionum Petri
hyspani. Et hoc quo ad terminos ab-
solutos.

De suppositione

Circa hūc textū notandū ē pmo q suppositio psonalis est acceptio termini cōmunis p suis inferioribus. vt cū dīr homo currit ibi hō suppoit p forte z platone z sic de alijs. In qua diffinitōe dīr terminus cōmunis ad dīas supponis discrete. z dīr p suis inferioribus ad dīas supponis simplicis. Et quo pz falsitas opinionis dicētū supponez psonale ēē acceptiōe tmini p suo significato. Et h cōfirmat qz cū dīr oē albū currit. ibi albū suppoit psonalr p forte z platone z alijs hominib⁹ albis. z tñ nō significat illos. ergo zc. Adnoz pbat dupli cter. p p aristotele i pdicamētis dicētē albū solaz qualitatē significat. ergo nō significat forte z platone. z qz si albū significaret forte z platone z ali os boies tūc eadē rōne frigidū z nigrū z calidum eos significaret euz possint p eis supponē. z si sic ipositio nominū cōtinue mutaret z non eēt pōte mouere festucā qn vox significaret aliud qz signi ficabat. quoz vtrūqz est iconueniēs. ergo seqt q qñcūqz termin⁹ supponit psonalr q nō supponat p suo significato. Dicēdū est g^o q suppo psonal ē acceptio termini cōmunis p suis inferioribus vel suppositis siue sint supposita p se vl per accidens. Un ad h q alijs termin⁹ cōmunis beāt supponē psonalē nō requiritur q supponat p aliq re singula ri cui spūgnat i plurib⁹ existere. sz sufficit q sup ponat p qbusdā inferiorib⁹ si habeat inferiora. aut p vno si nō habeat nisi vnū. Et diuidit suppo psoat i determinatā z cōfusā. Suppositio determinatā ē acceptio termini cōmunis idēfinitē aut picularit tēti. Est enī suppositio determinatā qñ lbm suppo nit distinctiue z nō est distributū p aliq d signum vltē ita q sub ipo termino pōt fieri descēsus ad oīa sua supposita p ppositionē distinctiua. vt bene segtur hō currit. g^o hic hō currit vel hic hō currit z sic de alijs. z nō dīr suppo determinatā qz illi ter mini sic supponāt determinate p vno supposito sic q nō p alio. sz ad hoc q ista ppō dicat xā sufficit z requiritur q pdicatu possit enūciari de subo p vno determinato supposito. Un aliud est supponē z reddere locutionē verā vt pz i textu: Supposi tio aut cōfusā ē acceptio termini cōmunis p oib⁹ suis inferiorib⁹ mediāte signo vlti. vñ termin⁹ idif ferēter suppoit p oib⁹ suis suppositis fm suppo nē determinatā z cōfusā. qz qñ termin⁹ supponit determinate tūc supponit p oib⁹ suis suppositis distinctiue. Quādo xō supponit cōfusē supponit p oib⁹ suis suppositis copulatiue. z dīr pdicatu cō uenire subo aut ab eo remoueri p quolibet suo

supposito. ex quo sequit q petrus hispanus non diffit suppositionez cōfusā ita gñat sicut aliq eā ac cipit. sz diffinit suppositionē cōfusā z distributiua. Un circa pdicta oriunt due difficultates. pza est quat saluat diff. nitionē suppositiōis cōfuse cē bo nā cū tñ termin⁹ cōmunis supponat cōfuse vbi nullū signū vltē ponit. Ad quaz dīr pmo q nībil fa cit terminū cōmunē supponere cōfuse nisi ratione distributiōis. Distributio igit pmo z p se conuenit signis vltib⁹ z ouenit alijs p accidēs. Cū ergo ea q p accidēs insūt nō cadāt sub arte. ideo dictū ē in il la diffinitōe mediāte signo vlti. Secūdo dīr q illa pricula mediāte signo vlti dīr itelligi q ibi supple atur vel aliquo sibi equiualete quātū ad talez di stributionē. nō enī solus termin⁹ hz suppositionē psignū vltē sz gñat p oē illud qd pōt habere xta tē distribuēdi. z ideo negatio z dictiones negatio nes includētes vt dictiōes exceptiue exclusiue z multe alie faciūt terminos supra quos cadūt sup ponere cōfuse. (C^o z^a difficultas ē vtz suppositio psonal z suppositio simplex possint ne diuidi i sup positionē determinatā z cōfusā. Ad quā respondēt ponētes suppositionē malē z simplicē p cōceptū q quelbz diuidit in discretam z determinatā z cō fusā. nā fm eos si dicatur hō est vox. vel hō ē spēs tūc subim supponit materialr z discrete. Sed fm negantes suppositionez materialē dīr q supposi tio simplex nō pōt diuidi i determinatā z cōfusam cū suppositio determinatā cōueniat termino solū z similiter cōfusā pro suis inferiorib⁹.

Secundo sciendū ē q cūr auctor noster i residuo hui⁹ tractatus tria pim cipalr facit. p recitat quandā opinionē antiquoz circa suppositionē cōfusā. secūdo eam improbat Tertio soluit rationes ad oppositū. C^o primo er go ponit quandā diuisionē antiquoz que est bec Suppositionū cōfusaz alia est cōfusā necessitate rei. z alia ē cōfusā nēcitare signi vl modi. Suppo cōfusā necessitate signi cōuenit tmino i ppōne pō sito cū signo vlti. Sz suppositio cōfusā necessitate rei cōuenit termino cōmuni posito i pdicato. pposi tiōis vltis affirmatiue vt i ista ppōne vlti ois hō ē aial. iste tmin⁹ hō suppoit cōfuse nēcitare signi. Et dīr supponere cōfuse z distributū eo q suppoit p q libz boie copulatiue. Et dīr supponē cōfuse mobili r eo q sub lmo distributo pōt fieri descēsus ynifor mis. sz ille tmin⁹ aial suppoit cōfuse nēcitare signi rei z suppoit immobili eo q sub ipo nō pōt fieri de scēsus. Oz autem iste terminus animal cōfundat

Tractatus septimus

et teneatur p plurib⁹. pb̄ sic. qz cuilibet homini inest sua eēntia et sua aialitas. Cum ḡ dī oīs bō ē aial oīs q hoc verbū est teneat. p tot eēntijs. et aial p tot aialitib⁹. p quot hominib⁹ teneat bō. et p oīs cōiundis et actualit⁹ teneat p vniuersalib⁹. Et cū arguebatur q eos aial bz supponē simplicē. ḡ nō bz suppositionē cōfusā eo q nullus termin⁹ pōt sit et semel habere supponē simplicē et cōfusā. ad hoc dicebāt q lz nullus termin⁹ possit sit habere supponē cōfusā mobilē et simplicē. tū idē termin⁹ pōt sit habere supponē simplicē et cōfusā tū q̄uis non ēz idē sz fm diuersa. secūndum enī q aial teneat p nā cōmuni q natura est gen⁹ bz supponē simplicē et vltra ista nā ē multiplicata p supposita et sic bz suppositionē cōfusā. et p oīs aial supponit simpliciter et cōfunditur imobilit⁹ mediante signo vli posito a pte subī. ¶ Cōsequēter auctor reprobabat hanc opionē quo ad h q dicit p̄dicatū vli affirmatiue supponere cōfuse. Et ad h adducit qtuor ratiōes sūdas in duab⁹ suppositionib⁹. Prima est q natura multiplicata p inferiora non est genus. ¶ 2^a q nā significata p cōmūz cōfuse supponēte multiplicata ē p suppo⁴. Due p̄me rōnes possūt accipi p vna q est bec. In hac ppōne oīs bō ē aial. ly aial ē gen⁹. ergo aial nō cōfundit mobiliter nec imobilit⁹. oīa tenet qz natura multiplicata p idiūdua nō ē gen⁹. et antecedit pba⁹ i textu dupl⁹ p auctorem nostrū vt ibi clare p̄. ¶ Tertia ratio ē. nullū totū i quāritate pōt habere rationē generis. sz oīs termin⁹ q cōfundit bz rōnez totius i quantitate vel cōpleti vel icompleti. ergo nullus tal bz rōnē generis. sz i p̄dicta ppōne p̄dicatur gen⁹. ḡ p̄dicatū illi nō cōfundit. ¶ 4ª ratio est clara in textu. ¶ 3ª rōdet ad rationē eor⁹. s. p distinctionē hui⁹ ppōnis cuilibz homini uest sua p̄pā eēntia et sua aialitas. Et h pōt dupl⁹ intelligi q oib⁹ hominibus uest sua eēntia et sua aialitas. vñ: sz viā logice. ali⁹ sz viā philo⁹sophie et nāe. Dicit enī q oibus uest sua aialitas logical⁹ loquēdo et oib⁹ hoib⁹ uest sua humanitas eodē mō nō fm viā nature. imo cuilibz homini uest sua hūanitas real⁹ q causat a forma rei. vt hūanitas sortis ab aiali rōnali. Et qz tal⁹ aialitas uest homini p se. s. p aliqō itrin⁹ secū sibi et nō p aliqō extrin⁹secū. nō multiplicatio nō uest aialitati ex multiplicatiōe p̄dicati sz subī. ille enī aialitates sūas nāliter inherēt subo anteq̄ i subo ponant⁹. vult enī auctor p hanc solutionē dicere q oib⁹ hominibus inest eadem hūanitas secundum speciem et non secundum numez.

Tertio sciendū est q circa p̄dicta incidunt aliq̄ue difficultates. Prima est. qd ē

suppositio confusa tū. p cuius solutiōe supponitur secūdū quosdā q suppositio cōfusa diuiditur i suppositionē cōfusā tū et i suppositionē cōfusā et distributiua. Suppositio cōfusa tū. ē acceptio termini cōmunis p plurib⁹ inferioribus qui inferuntur ex quolibz illoz et ab ipso ad nullū illoz contingit descendere copulatiue aut disiunctiue sed disiunctim. Et h mō supponit p̄dicatū cuiuslibz ppositiōis p̄ticularis affirmatiue si sit termin⁹ cōmunis vt cūz dicitur oīs homobabet caput ly caput supponit confuse tū. Et quo patet q bene sequit⁹ omnis homobabet caput. ergo omnis homo bz h caput vel illud. Et ad nullū illorum contingit descendere copulatiue aut disiunctiue. nō enī sequitur oīs bō habet caput. qz omnis homo bz h caput et omnis bō habet illud caput. nec sequitur oīs bō bz caput. ergo omnis homo bz hoc caput. vel omnis homobabet hoc caput. Sed debet fieri descēsus disiunctim. idest p propositionem de disiuncto extremo. vt bene sequitur omnis homo habet caput. ergo omnis homo bz h caput vel illud caput et sic de alijs. Et ad talem suppositionē confusam tres conditiones requiruntur. Prima est q terminus cōmunis suppo⁴. at pro pluribus. Secūda est q possit inferri ex quolibet suo singulari pro q supponit. Tertia est q sub termino sic supponente non contingit descendere copulatiue nec disiunctiue sed disiunctim. ¶ Ad habēdū autēz faciliorem cognitionem quando terminus supponit cōfuse et quando non ponuntur aliq̄ue regule. Prima est quotienscūqz dictio sicut begoreumatica non includens negationem importantem multitudinem manēs sicut begoreumatica ponitur i aliq̄ propositione habet virtutem confundendi terminum cōmunem immediate sequentem confuse et distributiue. et terminus cōmunis immediate sequentem confuse tū. vt in hac propositionē omnis bō ē animal. ly animal supponit confuse tū eo q ē terminus cōmunis immediate sequens illud sicut begoreuma omne importantem multitudinem et non includens negationem. Sed i subm illius propositionis. s. ly homo supponit cōfuse et distributiue eo q est terminus cōmunis immediate sequens illud sicut begoreuma omnis. Notāter dicebatur non includens negationem qz si includeret negationē faceret terminū immediate sequentē supponere confuse et distributiue sicut ista signa. s. nullus et neut⁹. nā in ppositionibus i quib⁹ ponūt⁹ p̄dicata supponūt eodē mō sicut subiecta. s. cōfuse et distributiue. Dicebatur vltra manēs sicut begoreumati

De suppositione

ca qz si fuisset ps extremi nob̄et virtutē confun-
dēdi ēminū mediate sequēte vt ibac pp̄oe. vidēs
omnē boiem est aial. ergo aial est vidēs oēm bo-
minē per cōuersionē si mplicē. modo notū est qz i
scda aial supponit determinate ergo z in prima.
Ratio hui⁹ regule ē qz i ista vidēs oēm boiem est
aial hoc totum vidēs oēm boiem est subiectū. z
ita signum vniuersale est ps extremi. Et notanter
dicebat importās multitudinē qz finchathegozeu
mata nō ipotāria multitudinē sic sunt ista alijs z
alter nō habet virtutē cōfundendi ēminū. sed finca
thegozeumata ipotāria multitudinē cuiusmodi
sunt ista ois vterqz. z aduerbia numeralia vt bis
ter quater habet virtutē cōfundendi terminū me-
diate sequēte cōfufe tantū. Ultra dicebat media-
te sequēte quia supra terminū pcedentē nō habz
aliquā virtutē. Et quo sequitur qz hec ē falsa. aial ē
ois homo. qz aial supponit determinate euz non cō-
fundat ab aliq signo. z hec ē vera. omnis homo ē
aial. ¶ Alia regula ē qz dictio sineathegozeuma-
tica ipotās multitudinē bz virtutē cōfundendi ter-
minū mediate sequentē positū in eadē ppōne ca-
thegorica s3 non bz virtutē cōfundēdi ēminū in alia
cathegorica posituz. ideo hec ē falsa p scda parte
ois homo est aial z aliqui hō est illud. quia homo
positus in secūda cathegorica nō cōfunditur a si-
gno pcedēti ideo supponit determinate. z deno-
tatur qz ois hō est animal. z alijs homo puta for-
tes ē illud vel plato z sic de alijs z quelibet earuz
ē falsa saltē p secūda parte. ¶ Alia regula est qz
signū vlc negatiuū positū in vna cathegorica nō
habet virtutē cōfundēdi terminū positum in alia
cathegorica. nā cū dñ nullus hō est asinus z aliq
aial est ille ly aial supponit determinate. Et pre-
dictis p3 qz hec ppōnes sunt vere. bis comedisti
panē. ter bibisti vinū. z sic de alijs. z tñ nullū panē
bis cōedisti z nullū vinū ter potasti. Rōb⁹ ē qz ista
aduēbia nūmeralia bis ter zc. ipotāt mltitudinē rō-
ne cui⁹ habet virtutē cōfundendi terminū sequen-
tem cōfufe tantū. z ideo in ista bis comedi panē. iste
accusatū panē nō supponit determinate p illo
panē v llo qz sic cēt falsa. nā ista ē falsa bis come-
disti panē vel bis comedisti illum z sic de alijs.
S3 hec est vera. semel comedisti vñ panē z alias
comedisti aliū. vel oz facere descēsu per ppōnez
de distincto extremo. nec sequitur bis comedisti pa-
nem. ergo panē bis comedisti. s3 est fallacia figu-
re dictionis arguēdo a suppone confusa tantū ad
determinatā qz panē supponit cōfufe tantū i ante
z dicit qle quid. z in cōsequēte supponit determi-

nate. z dicit hoc aliqd. ¶ Alia regula tal est. qñcū-
qz arguitur a ēminō supponēte cōfufe tantū respe-
ctu alicui⁹ signi mltitudinē importāris ad eūdem
ēminū supponēte determinate respectu eiusdē signi
ē fallacia figure dictionis. vt nō sequitur omnis homo
est aial. ergo aial est ois homo s3 ē fallacia figure
dictionis. Et si d. catur. si hoc esset verum sequere-
tur qz ibi esset fallacia figure dictionis omnis ho-
mo est aial. ergo qōdam aial est ois hō. quia aial i
ācedēte supponit cōfufe tantum. z in cōsequēte
stat determinate. Ad hoc rñdetur qz nō est semper
fallacia figure dictionis qñ arguitur a ēminō sup-
ponēte cōfufe tantum ad eundē terminū supponē-
tem determinate. s3 quādo arguitur a terminō suppo-
nēte cōfufe respectu dictōis sineathegozeumatice
mltitudinē ipotāris ad eūdem terminū supponēte
determinate respectu eiusdē dictōis sineathegozeu-
matice tñc sēper ē fallacia figure dictionis. ¶ Ex
p̄icis pōt isferri qz supposito qz mūdus sit eternus
a pte ante z ēt a pte post. hec ē vera sp alijs hō est
vl fuit. z semp homo erit. vtraqz tamen istaz erit
falsa homo sēper fuit. hō semp erit. quia vt ipsi vi-
cūt homo i ipis ppōibus z maxime i p̄icis suppo-
nit cōfufe tantū. eo qz sequitur mediate aliq signū
distributiū a quobz virtutem distribuēdi. et i se-
cūda suppoit determinate cū sit subiectuz ppōis
idefinite. Un istud aduerbiū sp icludit signum di-
tributiū z terminū sue distributiōis. z valet tñ
dicē sp fuit hō sic oī tpe fuit hō. p3 ēt qz si successi-
ue z cōinue fuerit alijs homo i ista domo tñc ista
ē x̄a tota die alijs hō fuit itus. Et hec ē falsa aliq
hō fuit tota die itus. Et qz prima sit vera patz. qz
quelibz singularis ei⁹ est vera. Nam i qñlibz pte dici
p casū fuit alijs hō it⁹. Et qz scda sit falsa p3 qz est
vna p̄icularis cui⁹ qñlibet singularis ē falsa qz for-
tes nō fuit tota die i ista domo nec plato z sic d alijs
¶ Suppō cōfusa z distributia didi i suppoem
cōfusa z distributiūā mobilē. et in cōfusa in imobi-
lē. Suppō cōfusa mobilis ē acceptio termi cōis p
oibus suis iseriorib⁹ ad q valet descēsus p pposi-
tōez cōplatiūā seu cōplatiue. vt ois hō currit. hō
ibi suppoit cōfufe z distributie. S3 suppō cōfusa z
distributia imobilis ē acceptio ēmini cōis p suppo-
sitis ad q nullo mō cōigit descēdere respectū illius
respectū cui⁹ sit distributio. qñuis p variatiōez alicu-
ius dictōis ibi posite descēsus sit possis. vt in hac
ppōne ois hō pter sortē currit. homo supponit cō-
fufe z distributie imobilis. qz respectū dictionis ex-
ceptiue nō p̄t fieri descēsus ad supposita. non. n. se-
quitur ois homo pter sortē currit. ergo plato pter

Tractatus septimus

fontē currit. Sed si variet dictio exceptiua in hoc
qđ ē aliud a forte tūc poterit fieri de scēsus ad sup
posita. vt bene segit ois hō pref. forte currit. ergo
plato ali^a forte currit. ¶ Scđa difficultas ē vt
petr^o byspan^o simpliciter destruat suppositōes cō
fusā tantū. De qua sūt duo modi dicēdi. Et pri
mus stat in tribus dictis. Primū dcm ē qđ cū rōni
bus auctoris stat supponē cōfusā cē ponēdā. Hoc
p3 q2 rōnes auctoris nō cōcludūt qđ iste accusati
uus hominē debeat accipi p natura in cōi. in hac
ppōne oē aial pter hominē currit. nec etiam cōclu
dunt equus 7 pip accipi p nā in cōi ibis. ppōnib^o
parisi^o 7 rome vendit piper. pmitto tibi equū 7 sic
de alijs. Scđ3 dictū ē qđ in hac ppositione ois hō
est animal. aial pōt supponere cōfusa tātū sicut vi
cebāt antiq. s3 tūc nō est pdicatio gñis de spē. quia
pdicatū non accipitur p natura in cōmuni. sed eg
ualebit illa ppō huic. ppōni. que est de distincto
extremo ois homo est hoc animal vel illud aial 7
sic de alijs. Tertiū dictū est qđ petr^o byspanus sim
pliciter nō destruit opinionē antiquoz. sed destruit
solū qđ pdicatū vniuersalis affirmatiue in qđ ē pdi
catio gñis de spē aut supioris de per se suo infe
riori non cōfundit mobiliter. vt p3 cōsiderādo rōes
ei^o. ¶ Scđs mod^o dicēdi ē qđ nullo mō est ponē
da suppo cōfusā tūc 7 qđ q̄uis nō reprobauerit sup
positionē cōfusā tātū nisi quo ad pdicatū ppositio
nis vltis affirmatiue. tñ de intentione eius fuit eā
destruere oio. Et ideo secūdū eum ioib^o ppōni
bus in qbus alij dicūt eē suppositiones cōfusā tan
tū ē suppo simplex. Et ideo sicut ista ccedit appe
to vinū. 7 ista pmitto tibi equū. 7 sic de alijs sitib^o
sic etiā iste ccedunt. vinū appeto. equū pmitto.

Sed contra

¶ pdcā arguitur. Primo sic. Nec ē indefinita hō fuit al
bus et tamē homo non supponit determinate posi
to qđ null^o homo sit eo qđ subiectū p nullo suppo
nit cū terminus non supponat p aliquo nisi de il
lo verificet. ergo definitio suppositionis determi
nate nō ē bona. ¶ Scđo arguit sic. In hac ppōne
non ois homo currit est acceptio termini cōmunis
p suis singularibus mediāte signo vlti 7 tamē nō
est suppositio cōfusā sed determinata. ergo defini
tio non ē bona. ¶ Tercio arguit sic. bñ sequitur
ois homo ē aial. ergo qđdā aial est homo. qđ aial in
pma non supponit simplr quia tunc argueretur
a suppone simplici ad psonalē. ¶ Quarto argui
tur sic. vēdi 7 emi non vcnit nature. ergo in hac
ppōne hic 7 rome vendit pip non supponit simpli
citer 7 per cōis supponit cōfusa tūc 7 sic oportebit

ponere supponem confusam tantus.

Ad rationes

¶ Ad pma dicit negādo mi
norē. 7 ad pbationē dicit
qđ si illa ppositio sit de pñti tunc nunq terminus
supponit p aliquo nisi de quo verificat mediante
verbo de pñti. s3 si illa sit d pterito aut futuro suf
ficet qđ verificetur de illo p quo supponit mediante
verbo de pterito aut futuro. ¶ Ad 3az dī qđ illd
signum vltē ipedit p negationē ideo non h3 vim si
gni vltis. ideo in diffōne debet intelligi mediante si
gno vniuersali nō ipedito. ¶ Ad 3^{am} dicit negā
do cōmū q2 aliquādo a termino supponēte sim
plr ad ip3 supponentē psonaliter facta aliq muta
tione circa altez extremoz ppositōis pōt valere
qñtia sicut in pposito. quia remouet signum vltē
ab altero extremoz 7 addit signū vniuersale alte
ricoz. ¶ Ad quartā dicitur distinguēdo añs. vlt
pmo 7 p se 7 sic cceditur. vel ex psequēti 7 3z qđ ē
i suis inferiorib^o 7 sic negat. Dicit tamē 3z aliquos
qđ ibi pip supponit determinate in hac ppōne pari
sius 7 rome vendit pip. s3 illa ppositio ē mltiplex
scđ3 cōpositionē 7 diuisionē. i sensu entz cōposito ē
falsa vt 3z ē vna cathegorica de copulato subo
q2 quelibet singularis est falsa. in sēsu vero diui
so ē vera 7 tunc ē copulatiua cui^o quelibet pars ē
vera. 7 tūc sēsus ē. pip vendit rome. 7 pip vendit
parisi^o. 7 sic i ista copulatiua sūt due ptes vere 7
sūt indefinite. ergo subiectū supponit determinate.

Circa

ea qđ dicta sūt de supponib^o notandū
est pmo qđ ex pdictis patz quomodo
suppo scđm petrū byspanū pma sui diuisione di
uiditur. Diuidit eni in suppositionē discretā 7 cō
munē. Et suppo cōmunis diuidit i naturalē 7 acci
dentalē. Suppo vero accidentalis in simplicē 7 pso
nalē. Personalis diuidit in determinatā 7 cōfusā.
¶ S3 3z quosdā alios suppositio prima sui diui
sione diuiditur in suppositionē ppriā 7 ipropā.
Suppositio ppria diuidit in simplicē psonales 7
materialē 7 quelibet harū diuidit in cōmunē 7 di
cretā. Suppo vero cōmunis i determinatā 7 cō
fusā. S3 suppo cōfusā in suppositionē cōfusā tan
tum 7 cōfusā 7 distributivā. Sed suppositio cōfu
sa 7 distributivā diuiditur in supponē cōfusam et
distributivā mobilem 7 immobilem. ¶ Ut aut fa
ciliter possit cognosci quomodo vnusqz qđ termi
nus in ppōne posit^o supponat ponēde sūt aliquē
regle de vnaqz suppo. ¶ De suppone ergo i
propria ponit hec regla. Qñcūqz terminus suppo
nit ipropē ccedēdū ē qđ eodē modo supponit quo
mō cōmū loco cui^o accipit supponēt si i illa ppositi

De suppositioe

tiōe pōneret excepto q̄ supponit ipsoe et alē sup-
poneret ppe. vt cū dīr. apostolus dicit hoc. p sup-
pōnē ipsoam ap̄s suppoit p paulo. id ap̄s sup-
ponit ibi discrete sicut supponeret paulus si pone-
ret. Si tū cū dīr. p̄a est in mari. p̄a supponit ibi dē-
terminatē sicut supponeret nauis si poneret in il-
la. ppōe nauis ē in mari. ¶ De suppoē vō māli illi
q̄ eā ponit p̄it hanc regulā ponere. Si duoz ter-
minoz adiuicē p̄plexoz vnus significet vocē vel
aliq̄ vocis p̄betatē ita q̄ significatē supponens
possit cōficari de aliquo supponēte p voce et non
de supponēte p alia re. et alter terminus nō signi-
ficet p̄ncipat̄ vocē sed aliā rē. et si significet p̄n-
cipat̄ vocē nō tñ accipitur fm q̄ vocē significat
tūc terminus significas p̄betatē vocis trahit alte-
rū ad supponēdū p voce et p oīs ad mālem sup-
pōnē. et nō solū est ita si suppo fm talem supponē
ficta. sed et si sit falsa. vt subiecta istaz p̄pōnū. sor-
tes ē dictio dissyllaba: aial ē trissyllabū. supponit
māl̄r. Unde dissyllabū significat p̄betatē vocis et
sor: es significat aliā rem a voce: tñ trahitur p ipm
p̄dicatū ad supponēdū māliter. Sed fm petrum
hyspanū qui nō ponit supponē māle vt videt nec
deditur: Dicēdū ē q̄ subiecta barū ppōuz n̄ sup-
ponit mā l̄r sed discrete eo mō quo prius dictus
est. De suppoē at discreta ponuntur due regule:
¶ P̄^a est. cuiuslibet p̄pōnis singularis subm̄ sup-
pōit discrete. vt sortes currit. plato currit. ¶ Alia
regula. oīs termin⁹ singularis supponēs et oīs ter-
min⁹ cōis sūpt̄ cū pnoie demōstratio vbi cūq̄ po-
nātur siue a pre sub̄ siue a pre p̄dicati siue post ne-
gationē siue nō semp hnt supponē discretā. Ad-
huc addit aliqui huic p̄cile. singulariter et vni-
uocē et discrete tētus. q̄ dicūt terminū singularē
posse mālr supponere singulariter discrete deter-
minate cōfute. Et si q̄rat q̄lr supponit subm̄ huius
p̄pōis ens quod ē sortes currit. Ad h̄ r̄ndetur q̄
subm̄ dē p̄pōis est termin⁹ singularis supponēs
discrete. Qd p̄z q̄ subm̄ b⁹ p̄pōis nō ē natū p̄di-
cari de plurib⁹: imo sibi repugnat. Un̄ q̄uis ens
p se sūptū sit terminus cōis tñ singularis at p̄buc
tminū sortes. Et l̄z termino singulari i complexo
nō possit addi signū v̄l̄e. tamē termino singulari
complexo pōt addi vt dicendo. oē ens quod ē sortes
currit. Et si v̄lterius q̄ratur q̄lr supponat sub̄ b⁹
p̄pōis. iste homo vel asinus currit. Ad hoc r̄nde-
tur distinguendo eā q̄ hoc p̄nomē iste pōt determi-
nare totū distictū et sic supponit discrete: et ppōē
singularis de disticto subiecto. sed si determinet
p̄cise p̄mā partē tūc subm̄ supponit determinate.

et illa propo est indefinita cum subiectus eius pos-
sit predicari de pluribus.

Secundo sciēdū ē q̄ de suppoē nālī po-
nitur hec regula. In oī ppōne in
q̄ est p̄dicatio gñis de sp̄e differentie aut p̄p̄i aut
alia p̄dicatio in p̄ vel scēdo mō dicēdi p se. tunc
h̄bū absoluitur a tpe et per oīs terminū supponit
nāl̄r. vt cū dīr. hō ē aial. hō ibi b̄z supponē nāl̄e. et h̄
h̄bū ē cōnotat p̄is tēpus sed absolutū et stat idiffe-
rētē p p̄nti p̄terito et p futuro. ¶ De suppoē
q̄t determinata ponūt tres regule. P̄ia ē. sub-
iectū p̄positionis idēfinitē vel particularis siue il-
la sit affirmatiua siue negatiua supponit dēfinita
te. vt hō currit. qdā homo currit. qdāz hō n̄ currit:
¶ Scda regula. cuiuslibz p̄pōis p̄icularis affir-
mativē p̄dicatū sit terminus cōis suppoit sim-
p̄lr aut determinate. ¶ Tertia regula ē. termin⁹
cōis posit⁹ post duo signa distributia cadētia sup-
ipm inter que nullus terminus distribuibilis me-
diat h̄z supponē determinatā vt cū dīr. nonnul-
lus hō currit. iste termin⁹ hō supponit determinate
q̄ illa p̄positio equalit isti qdā hō currit. Et notā
ter dīr inter que nullus termin⁹ distribuibilis me-
diat q̄ q̄uis in hac ppōe nullus hō n̄ ē aial. aial
segtur duo signa quoz quodlibz pōt distribuere
non tñ supponit determinate sed cōfute tñ v̄l sim-
p̄lr. vt p̄z per eqpollēt. q̄ eqpollēt huic oīs hō ē
aial. ¶ De suppoē aut cōfusa et distributia ponūt
aliquē regule. P̄ia ē. cuiuslibz p̄pōis v̄l̄is siue illa
sit affirmatiua siue negatiua subm̄ supponit cōfu-
se et distributivē. vt oīs homo currit. ¶ Scda re-
gula est. cuiuscūq̄ p̄positionis v̄l̄is negatiue cu-
ius p̄dicatū est terminus cōis supponit cōfute et di-
tributivē. ¶ Tertia regula ē. oīs terminus cōis
mediate vel immediate seq̄ens negationē cadētē
sup ipm et nō ipeditā supponit cōfute et distributivē
vt sortes nō ē vidēs boiez. Et notāter dīr si n̄ ipe-
diatur. q̄ dicendo sortes n̄ est vidēs oēz boiez ibi
boiez n̄ distribuitur. s. n̄ supponit cōfute et distribu-
tivē q̄ negatiō ē impedita p signū v̄l̄e. ¶ Quarta
regula est. omnis terminus includens negatiōē
facit terminū immediate seq̄entē supponere cōfu-
se et distributivē. ¶ Quinta regula est. omnis ter-
minus communis sequens immediate aliquam
istaz dictionū. alius. vel aliquem comparatiuū.
vel differt. tunc talis terminus supponit distribu-
tivē eo q̄ ille dictiones includunt negationem.
Ex quo sequitur q̄ hec est falsa. sortes differt ab
homine. sortes est alius ab animali. vt patet per
ei⁹ exponētes. q̄ p̄ma sic exponitur. sortes ē. hō ē

Tractatus septimus

et fortis non est homo. Et dicitur intelligi si non impediat. quia in ista. fortis differt ab omni boie. ibi boie non distribuitur. quia negatio inclusa in illa dictione differt ipse dicitur per signum vltimum et ideo non distribuitur. Ex quo potest patere veritas huius propositionum. Fortis est fortior omni boie. musca est fortior omni aiali. musca est debilior omni substatia. et sic de alijs. quia omnes isti ablatiu in non supponunt confuse et distributive sed determinate. ideo ad veritatem illarum per ad veritatem prime sufficit quod sit aliquis homo debilior fortis. vel aliquod aial debilius musca. Vltima qua substantia fortior musca. ¶ 6^a regula est. terminus cui addit negatio infinitans a pre dicatione supponit distributive. quia bene sequitur. fortis est non homo. fortis non est iste homo nec ille etc. ¶ 7^a regula est. fincarbegozeumata per que sit comparatio equalitatis aut excessus distribuuntur terminus cōem immediate sequente se. ut per de ista propositione. fortis est ita fortis sicut aliquis homo. homo ibi supponit distributive. Exponitur enim sic. fortis est fortis. aliquis homo est fortis. et fortis non est magis fortis vel minus fortis aliquo boie. Exemplum de his per que sit comparatio ad excessum. ut leo est magis fortis quam homo. ibi homo distribuitur. ¶ 8^a regula est quod terminus immediate sequens comparatiuum vel superlatiuum rectus ab eo supponit distributive. ut cum dicitur fortis est fortior equo. leo est fortissimus aiali. supponitur distributive. ¶ Ultima regula est. quod quicquid in obliquitat inobilitatum imobilitat mobilitatum. id est quicquid facit terminum non distributum teneat distributive facit terminum distributum prius teneat non distributive. ut cum dicitur. non omnis homo currit. ista negatio non iungit terminum distributum per signum vltimum. ideo facit ipsum non distributum.

Tertio sciendum est quod secundum ponentes supponez cōfusam terminum terminus cōis quicquid modis cōfusi non distributive. per modo per signum vltimum affirmatiuum mediate sequens ipsum terminum construat cum termino prius distributo per signum vltimum et quod non sit determinatio eius. et modo confusi terminus non distributive qui signum vltimum precedit ipsum immediate siue sit affirmatiuum siue negatiuum. Et aliquod signum negatiuum precedit ipsum mediate. ut cum dicitur. nullum aial est omnis homo. nullus homo est omnis homo. ibi homo supponit confuse terminum. 3° modo confusi quoniam relatiuum diuersitatis precedit terminum cōis. Et signum vltimum negatiuum precedit ipsum relatiuum ut cum dicitur. nullum aial aliud ab boie est risibile. ibi boie supponit confuse terminum. 4° modo confusi per dictiones importate nunc mediate precedentem ipsum. vltimum quoniam terminus cōis sequi copulatum ex aliquibus terminis positus in aliqua propositione. vltimum. ter comedisti panem parisius et rome venditur panis ibi panis in vtraque propositione supponit confuse terminum. 5° modo confuditur per

hunc transitiuum quod natus est transire in ipsum me diare alio verbo. ut cum dicitur. permitto tibi dare equum. volo bibere vinum. ibi vinum supponit confuse terminum. Nec sequitur. permitto tibi equum. quod equus tibi permitto. appeto vinum. quod vinum appeto. De suppone autem simpliciter secundum ponentes eam per conceptum vel intentionem aie ponit talis regula. Si duorum terminorum adiunctum suppone complexorum vltimum principaliter significet intentionem vel aliquam proprietatem intentionalem ita quod significatio supponens verificari possit de aliquo termino supponente per conceptum et non possit verificari de aliquo per re ad extra. Et alter terminorum non intentionem principali ter significat sed aliquam aliam rem significet tunc terminus intentionem significans trahit alterum terminum ad supponendum pro intentione et per consequens ad supponendum simpliciter. et subiecta istarum propositionum fortis est indiuiduum. homo est species. et similia. supponunt simpliciter pro conceptu siue propositio sit vera siue sit falsa. Sed secundum cōis modum et maxime secundum modum realem de suppone simpliciter ponuntur quatuor regule. ¶ 1^a est terminus cōis qui subiicitur alicui secundum intentionem et non impeditur per aliquod sibi additum supponit simpliciter. ¶ 2^a regula. predicatum propositionis vltimum affirmatiue si sit terminus cōis supponit simpliciter. ut omnis homo est aial. ¶ 3^a regula est. terminus cōis supponens vltimum apponens verbo importanti actum aie interioris. puta actum appetendi vel operandi supponit simpliciter. ut si dicatur. vinum appeto vel appeto vinum. vinum vbiq; supponit simpliciter. ¶ 4^a regula est. terminus cōis supponens pro suo significato sic quod non pro suppositis supponit simpliciter. Et generaliter omnis terminus incomplexus quem alij dicunt supponere cōfuse tantum secundum illos supponit simpliciter.

Sed contra predicta arguitur primo sic. In hac propositione. homo est animal copula est presentis temporis. ergo restringitur tantum ad standum pro presentibus suppositis. Tenet consequentia per vnam regulam quam facit auctor de restrictione facta per verbum.

De Relatiuis

CSecundo arguitur sic. Nec ppō. homo est spēs. ē in definita cū nō sit vltis aut particularis aut singularis et tū subm ei? non supponit determinate. ergo nō cuiuslibz ppōnis indefinite subm suppoit determinate. **C**Tertio arguitur sic. in hac ppōne oī tempore fuit aliqz hō. hoc totū aliquis hō seqi mediate signū vlt et tū non supponit cfuse tū cū supponat determinate ergo nō oīs terminus mediate sequēs signū vlt affirmatiū supponit confuse tū. **Q**u aut supponat determinate p3 qz in sua dīctoria. s. ista. non oī tpe fuit aliquis homo. supponit distributiue cū sequat negationem. ergo in alia supponit determinate. **C**Quarto arguitur sic. Termin? copulatiu? nō h3 aliquā virtutē cfundēdi tūz seqntē. g. nō facit ip3 supponē cfuse tū

Ad rationes

Ad primā dī q regula auctoris d3 intelligi i pdicationib? cōtingētibz in quib? verbū non absolutū a tpe. **C**Ad secūdā dī q. Quis illa ppositio non sit pprie singularis h3 tū modum ppōnis singularis eo q subm ei? supponit p nā fm se et vt sic sibi repugnat supponere p plurib? qz nullus pōt fieri dīscēsus. **C**Ad tertiā dī negādo minore. i. q. si supponat cfuse tū. **A**d pbationē negatōia qz ad h3 alique ppōnes dīcāt sufficit q si aliquis terminus suppoat distributiue i vna q supponat distributiue i alia. **C**Ad quartā dī negādo antecedēs qz copulatiū multitudinē iportat. **R**ōne cui? multitudinis h3 virtutē cfundēdi terminū sequēte. **C**Et hec de supponibz terminoz absolutoz.

Sequitur secundus tractatus

Relatiū est duplex. vno mō relatiū est cuius cē ē ad aliud quodāmodo se habere.

et sic relatiū est vnu de decē pdicamētis. Aliud est relatiū qd ē antelate rei recordatiū. qz vt vult priscianus i maiori suo volumie relatio ē antelate rei recordatio. vt sortes currit q mouet. ibi hoc relatiū qui facit recordationē siue relationē de sorte qui ē res antelata. omīssis aut relatiuis secūdū primū modū d relatiuis secūdo mō hic itendimus. Relatiuoz aut quedā sūt relatiua substātie. vt qui ille et similia. Quedā vero sūt relatiua accidētis. vt

qual? talis? tantus? quantus. Relatiūz aut substātie ē qd refert eandē rem in numero cui3 suo antecedēte. vt qui ille. Item relatiuoz substātie quedā sunt relatiua diuersitatis. vt alius. et est illud qd refert eandē rē in numero et supponit p alio. vt sortes currit et alius disputat. Quedā vero ydētītatis. vt qui ille idē. Relatiū aut substātie ydētītatis ē qd refert et supponit p eodē in numero p quo supponit suū antecedens. vt sortes currit qui disputat. ibi hoc relatiū qui refert sortez et supponit p sorte. Relatiuoz substātie ydētītatis quedāz sūt nomina. vt quis. quidā. quedā sunt pnomia. vt ille idem. Itē relatiuoz pnomiūz ydētītatis. quedā sūt reciproca. vt sui. si bi. se cū suo possessiue. vt suis sua suum. Alia non reciproca. vt ille idē. relatiūz at reciproci dī nō q sit patiens s3 qz ponit modū patiētis supra substātiā agentē. qz aliud ē patiens et aliud est modus patiētis. qd p3 p hoc q nominatiūz pōt cē patiens. vt sortes pcurrit. sed non pōt habere modū patientis. vnde modus patientis semp est in obliquis. et sic p3 q aliud est patiens et aliud modus patientis. Si queratur quid addatur supra patiens p relatiū reciprocū. Dicendum ē q ad dī ydētītatem substantie et ponit eā sub mō patientis. vt sortes iubet se. ibi substantia que prius erat agens ponit sub modo patientis vt in hoc pronomine se. Unde reciproci sic pōt diffiniri reciproci est qd significat substantiaz agentem sub modo patientis. vel sic. reciproci ē idem qd suipsius passiui. et ideo hoc relatiū sui significat p modū patientis in quem dicitur

Tractatus secundus

trāfire actus verbi. noiatiuus aūt signi-
ficat per modū agentis. Itē si querat q̄
re hoc p̄nomen sui sibi se caret noiati-
uo: Dicēdū ē q̄ solutio p̄ ex p̄missis
q̄ agens non pōt significare patiēs si-
ne sub mō patiētis. nisi in obliquis. sed
noiatiuus dicit modū agētis et ideo na-
tura noiatiui repugnat nature hui⁹ p̄-
nominis sui. et iō nō pōt habere noiati-
uū. Ex p̄dictis p̄ q̄ relatiua ydētītatis
referunt eandē rem sub suo antecedēte
et semper supponit p̄ eadē re i nume-
ro. et ex hoc p̄ q̄ maior est certitudo p̄
relatiuum ydētītatis q̄ p̄ suū ante-
cedens loco relatiui positiū vt hō currit
hō disputat q̄ dubiū est vtrū de eodē
hoīe dicat. S3 cū dicī hō currit et idē
disputat certū ē q̄ d̄ eodē hoīe dicatur.
hoc enī p̄ p̄ scianū dicēte in maiori
suo volumine q̄ cū dicī. *Ayax* venit ad
troyam. et *ayax* fortiter pugnauit. dubi-
uū ē an d̄ eodē *ayace* dicat an de diuer-
sis. S3 cū dicī *ayax* venit ad troyā et
idem fortiter pugnauit. de eodē *ayace*
in numero statim intelligit. et sic p̄ q̄
maior est certitudo p̄ relatiuū ydēti-
tatis q̄ per suū antecedēs loco talis re-
latiui positiū. Solet aūt dubitari circa
relatiua ydētītatis vtrū deceptio scā ex
diuersa relatōe fiat scdm equiuocatōez
vel scdm amphibologiā vel scdm ali-
quā aliā fallaciā. vt dicēdo homo videt
asinū qui est rōnalis. ibi hoc relatiuum
qui pōt referri adhūc terminū qui ē hō.
vel adhūc terminū qui est asinus et sunt
ibi diuerse relatōes. et ergo fin aliquos
solet icōuenient assignari equiuocatio.
Sed cōtrarium arguit. hoc nomen qui
scdm q̄ est relatiuū significat rem vnā

equaliter se hñtē ad illud quod signifi-
cat p̄ modū substātie. vt color qui est in
corpore locus qui p̄inet rem locataz.
et sic de alijs. ergo deceptio facta ex di-
uersa relatione non facit equiuocatōez.
Item hoc nomen qui secundum q̄ est
nomē significat substātiā īfinitā. s3 ista
substātia īfinita apta nata est finitari
tā p̄vnum antecedens q̄ per aliud. er-
go cum illa substātia īfinitē sumpta in
se sit vna et potest referre quodlibet an-
cedens. ergo significatio huius relatiui
erit vna. quare sequitur q̄ ibi non erit
equiuocatio. Item ratio cuiuslibet re-
latiui secundum q̄ relatiuū est tm̄ vna
hec. s. res antelata vel rei antelate reco-
datiuum. ergo omne relatiuum secun-
dum q̄ relatiuum participat vnum no-
men et vnā rationem. ergo relatiuū
est vniuocum inquantum est antelate
rei recordatiuum. ergo particularia re-
latiua. vt qui. ille. et alius inquantum
sunt relatiua suorum antecedentium
non sunt equiuoca. Si aliquis obijciat
q̄ hoc relatiuū qui ē alterius rōnis se-
cundum q̄ tenetur in hoc antecedente
homo et alterius secundum q̄ tenetur
in hoc antecedente asinus. vt in predi-
cta oratione. ergo est commune. et ha-
bet rationes diuersas ergo est equiuo-
cum: Dicendum q̄ hoc argumen-
tum non valet. Nam similiter posset p̄-
bari q̄ quodlibz vniuocum esset equi-
uocum. vt aīal esset equiuocū secundū
q̄ est hō vel secundum q̄ est in hoīe. et
aliā habet rationem secundum q̄ est
equus. vel secundum q̄ est in equo. et
sic hoc nomen animal aliā habet ra-
tionem hic et ibi. et est commune. non

De relatiuis

tamen equiuocū s; vniuocū. Soluēdū ē breuē q; sic vniuoca dñr habere eādē rōez nō fm se s; i vniuoco vniuocante. vt hō bos equus z filia in aīalī: sītr oīa relatiua dñr habere rōez eādēz nō s; se s; i referēte siue i relatōe. z ēt hñt idēz nomē. iō vniuocāt in eo. s; ille obijciebat de rationib; eoz fm se. An pdcās obiectōes ab ista pcedimus. z iō q; de ceptio scā ex diuersa relōne nō ē fm eq uocationē. Itē illa deceptio ē in ordīa tiōe dictionū in se. q; est i oratōe. q; ordinarīo dictionū nihil aliud ē q; oīo. q; nō ē equiuocatio cū equiuocatio solūz sit i vna dictōe. Itē q; ibi nō sit āphibologia pbat. vbiq; sit amphibologia ibi ē pstructio vnus cū alio. vt in hoc exēplo. liber aristo. quo ad primū mōdū. quo ad scdū vt hic. litus araf. quo ad tñū in hoc. scit seculū. Et s; hoc p; iductiue p oēs modos āphibologie q; vbiq; ē āphibologia ibi ē cōstructio vnus cū vno tm. sed vbiq; sūt diuersa relatiua nō est pstructio vnus cū vno tm. imo vnus cū diuersis. q; deceptio scā ex diuersa relōne nō facit āphibologia. Itē vbiq; ē deceptio ex eo q; aliqua dictio pōt referri ad diuersa est pōvel diuisio. s; deceptio ex diuersa relōne est ex eo q; aliq; dictio pōt referri ad diuersa. q; deceptio ex diuersa relatiōe ē compositio vel diuisio. et hoc idem concedimus.

Itē ē scdū tractatus paruoz. logicaliū in quo postq; pe. hyl. determinauit in pcedēti tractatu de suppōe terminoz absolutoz dñr definit de suppōe terminoz relatiuoz. Cuius ordīa rō ē q; termini relatiui suā suppōem trahūt a terminis absolutis vt patebit in sequētib; igr necesse fuit p; determinare de suppōe terminoz absolutoz q; relatiuoz. Et ponitur hic tractatus disticta pcedenti. q; nō solū hic determinatur de sup

positione terminoz relatiuoz sed etiā de quada; passionē terminū q; vocatur relatio. q; fm diuersā relationem sepe variatur falsitas aut veritas orationis. vt p; in hac oratione. fortes videt asinū qui ē rōnalis. z sic ab bñdī passiōe accipit ille tractat; distinctionē a pcedenti. Et sicut dictum est in pcedentibus q; terminus in q;trū aptitudinaliter supponens ē subm ei. sic ēt potest dici q; subm huius tractatus est terminus relatiuus.

Primo sciendum est q; vt habetur i textu duplex ē relatiuū. s; grammaticale z logicale. Unde relatiuum logicale est cui; totum esse est ad aliud quodāmodo se habere. Relatiuum vero grammaticale est rei ārelate recordatiuū. Et cōformiter potest diffiniri relatio q; ē rei antelate recordatio. Et de ista relatione grāmatali solum est hic ad propositum fm q; pōp diuersam relationem vel diuersū modum supponendi variatur veritas aut falsitas orōnis. Et diuiditur hoc relatiuum grāmatali in relatiuū substantie z relatiuū accētis. Et nō dī relatiuū substantie eo q; sēper referat substantiā. s; q; refert rez se habētē per modū substantie. Sītr relatiuū accētis dī non q; referat accēs sed q; refert rē lebñtē per modum alteri adiacentis. vt qualis talis. Et hoz diffinitōes patent in textu. Itē diuidit relatiuū substantie in relatiuū identitatis. vt ille ipse z relatiuum diuersitatis vt aliud. Item relatiuorum identitatis alia sunt reciproca vt tui sibi. alia sunt non reciproca. vt ille ipse. z istorum diffinitioes patent in textu. Unde relatiuum identitatis substantie est quod refert idem in numero cū suo antecedente z supponit pro eodem in numero. vt cum dicitur fortes currit qui disputat. illud relatiuum qui refert fortem z supponit pro forte. Si enī antecedens supponat pro voce vel significato vel supposito. similiter z eius relatiuum. Ex q; sequitur q; omnes ille orationes sunt falsae. aīal ē trissillabum z illud est substantia. homo currit z ille est species. homo est species z ille disputat. Ex illa etiā diffinitione patet q; sit maior certitudo per relatiuum identitatis substantie positum in oratione q; per antecedens loco eius positum. q; cum dicitur homo currit z homo disputat. dubium est vtrum intelligatur de eodem homine. Si militer cum dicitur. Aiāx venit ad troiam z aiāx fortiter pugnavit. dubium est vtrum de eodem aiace intelligatur. sed cum dicitur. aiāx venit ad troiaz z ille fortiter pugnavit. certum est q; de eodem aiace intelligitur.

Tractatus secundus

Secundo sciendū est q*uo*d iuxta predicta in-
cidunt aliquę difficultates. Et
primo ab auctore mouetur vna in textu que tal
est. Utrum deceptio pueniens ex diuersa relatio
ne termini causet equiuocationem aut amphibo
logiam aut aliq*uam* aliam fallaciā. Et p*ro*bat auctor
q*uo*d non causet equiuocationem. et hoc quatuor rō
nibus que patent in textu. Prima tamen p*o*t sic
formari. nūq*uam* sit equiuocatio nisi ex multiplici
tate termini equiuoci. sed hoc relatiuum qui non
est terminus equiuocus. ergo relatio facta ex di
uersa relatiōe termini nō causet equiuocationē.
minor p*ar*t. q*uo*d nihil quod significat vnica impositiōe
aliquam rem equaliter se habentē ad o*e* aliō q*uo*d
significatur per modum substantie est equiuocū.
sed hoc relatiuum qui est huiusmodi. ergo r*e*. ma
ior patet. q*uo*d nullum equiuocum vnica impositio
ne significat vnam rem equaliter se habentem ad
omnia sua supposita. ergo r*e*. Et potest addi alia
ratio declaratiua que talis est. Nihil cuius tam si
gnificatio q*uam* res significata ē vna est equiuocū. sed
tā significatio q*uam* res significata huius relatiui est
vna. ergo nō est equiuocum. minor p*ar*t. q*uo*d hoc re
latiuium qui significat substantiam infinitam q*uam* p*o*t
finitari et terminari per quodlibet antecedens. er
go res significata per ip*su*m est vna et per o*mn*es et signi
ficatio. Alie rationes clare sunt in textu. Et q*uo*d illa
deceptio non causet amphibologiam probat au
tor in textu. q*uo*d omnia deceptio que est amphibo
logia p*ro*uenit ex diuersa constructione vnius cu*ius*
vno sicut probabile est in singulis modis. Sed d*e*
ceptio ex diuersa relatione terminis sit ex diuersa
constructione vnius cum diuersis. ergo talis dece
ptio nō est amphibologia. Et q*uo*d sit compositio v*el*
diuisio cum nulla sit difficultas de aliis probat sic.
deceptio p*ro*ueniens ex eo q*uo*d aliqua determina
tio potest ferri ad diuersa determinabilia est c*on*po
sitio v*el* diuisio. sed deceptio que sit ex diuersa re
latione termini p*ro*uenit ex eo q*uo*d aliqua determi
natio potest ferri ad diuersa determinabilia. ergo
est c*on*positio v*el* diuisio. ¶ Est tamē aduertendū
q*uo*d dicentes talē deceptionem causare equuocati
onem dicunt q*uo*d non oportet fallaciam equuocatio
nis quo ad omnes eius modos p*ro*uenire ex mul
tiplicitate termini equiuoci. vt patet in illo para
logismo. quicumq*ue* sanabatur sanus est. laborans
sanabatur. ergo laborans sanus est. in quo nō po
nitur terminus equiuocus in significando l*o*q*u*ti si
gnificatione temporis eo q*uo*d laborans potest tene
ri p*ro* laborante nunc v*el* p*ro* laborante tūc. Et si

respondent ad rōnē auctoris negādo illud quod
supponit. s*cilicet* q*uo*d nūq*uam* sit equuocatio nisi ex multipli
citate termini equiuoci. S*ed* dicunt quidam ta
lem deceptionē causare amphibologias et p*ro*ut
eam in tertio modo. et sic probant. q*uo*d hec o*mn*is. sor
tes videt asinum tantū vnū significat. sed cum d*e*
qui est irrationalis tota oratio redditur multiplex
et hoc ex diuersa relatione. ergo r*e*. ¶ Vltra q*uo*d dif
ficile ē videre qualiter illa oratio. sortes videt asi
num qui est irrationalis p*ro*pter diuersam punctu
ationem habeat diuersos sensus. Et sic respōdet
ad rōnem auctoris negando maiore. et p*ro*bat ei*us*
peccat penes fallaciam accidentis et d*e*istis ab in
sufficienti inductione eo q*uo*d deberet p*ro*bare de q*ui*
bet modo et de omnibus indiuiduis sub eo c*on*stet
Istis tamen op*er*ationib*us* o*mn*issis prima videtur esse
p*ro*babilior et verior. Unde de relatiuo reciproco
ponitur talis regula. Omne relatiuiū reciprocum
nō possessiuum semper eodem modo supponit sic
et i*us*u*us* antecedens. ita q*uo*d si antecedens supponat
personaliter ita et relatiuum siue discrete siue de
minate siue confuse et distribu*ti*ue. p*ro* quo ē ad
uertendum q*uo*d quando antecedens supponit con
fuse et distribu*ti*ue tunc relatiuius reciproci q*ui*s
supponat confuse et distribu*ti*ue non sic se habet
confuse et distribu*ti*ue q*uo*d loco eius liceat ponere
suū antecedens distribu*ti*um. aut q*uo*d possit fieri de
scensus copulatiue a parte predicatorum ad singula
ria p*ro* quib*us* supponit. sed supponit distribu*ti*ue
sigillatim ita. s*cilicet* q*uo*d antecedēs et relatiuiū reciproci
supponunt p*ro* eis*dem*. sed in descensu ad singula
ria oportet reddere singula singulis. non eni*m* seq*ui*
omnis homo videt se. ergo o*mn*is homo videt o*mn*es ho
minem. nec sequitur. omnis homo videt se. ergo
videt sortē v*el* platonem guillermū et sic de alijs.
sed debet sic inferri reddēdo singula singulis. o*mn*is
homo videt se. ergo sortes videt sortem. et plato
videt platonem. et sic de alijs.

Tertio sciendū est q*uo*d circa predicta incidit
vna difficultas. vtrum. s*cilicet* illud q*uo*d di
ctum est sit verum q*uo*d relatiuum identitatis substā
tie non supponit p*ro* eodem in numero v*el* p*ro* il
lo v*el* illis p*ro* quo v*el* quibus denotatur verificari
propositio in qua ponitur antecedens. ¶ p*ro*
cuius declaratione aduertendū est q*uo*d relatiuum
identitatis non reciprocum quandoq*ue* tenet p*ur*e
relatiue. s*cilicet* quando secū explicatur suum ante
cedens per modū substantiui. vt dicendo hō cur
rit et ille homo est animal. ibi illud relatiuum ille
est p*ur*ū sincerum a bego*rum*uma p*re*cise habens modū

De relatiuis

significandi vel actū referēdi. Alio mō accipiē relatiuū non pure relatiue sed put sit includit actus referēdi et suū antecedēs. vt i hac ppōe homo currit. et ille mouet. ibi hoc relatiuū ille hz actū referēdi rōne cui⁹ dicitur sicut cathegoreuma. et p illū actū dat intelligere suū antecedēs rōne cuius dicitur cathegoreuma. Ideo inferunt aliq q non solū adiectiua pnt substantiari i neutro gne. sed quedā possūt substantiari i masculino vel i feminino. et dicūt q i hac ppōne hō currit. et ille mouet. ly ille sit masculini generis. tamē tenei substantiue. Et rationem assignāt qz i aliqb⁹ adiectiuis facit subintelligi substantiū et i alijs nō. i his aut i qb⁹ facit intelligi substantiū illa possūt i quolibz genere substantiari sicut ē in istis relatiuis. ¶ Ulteri⁹ aduertēdū est q nullū purū sicut cathegoreuma supponit. patet qz nullū purū sicut cathegoreuma aliqd significat. ergo nullū tale supponit. cōtra patz qz suppo terminē acceptio ei⁹ p re significat p eū. ¶ Itēz notatis istis fm hāc opōne ponunt aliq cōclusiones. ¶ Prima ē. nullū relatiuū idēitatis substantie pure relatiue tētū supponit. patet qz nullū purū sicut cathegoreuma supponit. s3 oē relatiuū idēitatis ē huiusmodi. ergo nō supponit. Maior ē nota et minor pbat qz tale relatiuū pure relatiue tētū p se habet modū significandi. ergo nō pōt supponere. Ex hac cōclusionē p3 responsio ad dubiū scilicet q nullū relatiuū idēitatis substantie pure relatiue tētū supponit. p illo p quo suppoit suū antecedēs. p3 qz nullū tale supponit. ergo nullū tale supponit p illo p quo suppoit suū antecedēs. Antecedēs p3 ex hac cōclusionē. ¶ Secūda cōclusio ē. relatiuū acceptū vt includit actū referēdi et aīcedens p modū subiecti nō supponit. Hāc cōclusionē pbant sic. qz nullū aggregatū ex puro cathegoreumate et sicut cathegoreumate nisi illud sit ps subiecti aut ps p dīcati pnt supponere. sed relatiuū h mō acceptū ē aggregatū ex cathegoreumate et sicut cathegoreumate gñ pnt supponere. cōtra est nota: maior patet qz i hac ppōe aliqb⁹ hō est ai al. ibi hoc totū aliqb⁹ p nullo supponit ex quo ē aggregatū ex cathegoreumate et sicut cathegoreumate. Et sic fm has duas cōclusiones patz rōis ad dubiū. scz ipz negādo. ¶ S3 tūc pteret aliq qd ergo dicēdū est ad cōmune dictū logicorū dicētiū relatiuū supponere. Ad hoc rōdetur q logici nolunt habere q relatiuū pure relatiue tētū supponat. sed volūt hīe q relatiuū pure relatiue tētū refert suū aīcedens p illū vel illū suppositis fm talem vltale suppositionē. vt i hac ppōe homo ē aīal et illō ē rīstibi

le hoc relatiuū illud refert aīal in ordine ad aliqd extremum. s. p aīalibus que sūt homines. Ut dī q logici volūt q relatiuū captū vt includit actus referēdi aīis p modū subiecti supponit. et hoc pōt set cōcedi nō obstāte scda cōclusionē. ¶ Tertia cōclusio et finalis. nō o3 relatiuū idēitatis substantie nō recipit o3 suppoere p se. p illū de gbus verificatur ppōi q ponit suū aīis. patz qz tunc seqret q ista cōditōalis ē ē vera. sortes ē aīn⁹ si ipse ē hō. sortes mouet si ipse gescit. cōsequēs ē falsū et contra cōe3 modū accipiēdi. ergo cōclusio est vera. De hoc dubio enim pampius videbitur inferius.

Sed cōtra p dicta arguit. Primo sic. De relatiuo grāmicali hz dīer minare grāmatic⁹. ergo male dicit q hic dētmia tur de relatio grāmicali. ¶ 2⁹ arguitur sic. In hac ppōe mulier q dānauit saluauit. lignū fuit cā mortis et ipz fuit cā vite. ibi relatiuū n refert idēiū nūero cū. uo aīte et tñ ē relatiuū idēitatis sube. g male dictus ē q relatiuū idēitatis substantie refert idēi nūmero cū suo aīte. ¶ Tercio arguitur sic. hoc relatiuū g ē altius rationis qñ refert sortē et aīnū. et tñ ipis ē aliqd cōmune scz ens. et fm illud nomē ratio ē diuersa. g ē equiuocū. ¶ 4⁹ arguitur sic. Loco relatiui licet ponere suū aīis. ergo idē ē oīs hō videt se et oīs hō vidz omnē hōiem.

Ad rationes Ad pma dī q hic dētmia tur de relatiuo put p ipm causatur veritas vel falsitas i oīoc. i grāmatica et dētmia tur de eodē. put p ipm causat congruitas et hoc n ē iconueniēs q i diuersis sciētijs de eodē dētmia tur sub diuersis rationib⁹. ¶ Ad 2am dicitur q illa diffinitio ē data de relatione psonali et nō simplici. mō i ill ppōnibus ē relatio simplex. Un dī relatio simplex qñ relatiuū refert idē in spē. et supponit p eodem in specie. S3 relatio psonalis est quādo relatiuū refert idē i nūero cū suo aīcedente. ¶ Ad tertiā dī q qñis hoc relatiuū q sit alēi⁹ rationis loqndo de relatiuibus specialib⁹ aītiū non tñ loquēdo de relatiuē i grāli sū pta s3 idē nomē i quo oueniūt aītia. ¶ Ad qrtāz dī negādo aīis qz hoc n ē vep in relatiuis recipro cis saltē ponēdo aīis cum sua dispōne qñis hoc sit vep i aliqb⁹ alijs. et de hoc inferi⁹ videbitur.

¶ Sequitur de relatiuis diuersitatis. Relatiū diuersitatis est quod supponit aliqd ab eodem quod refert. vt sortes currit et alijs

rr

Tractatus secundus

disputat. ibi hoc relatiuū aliū refert
sortem et supponit pro alio a sorte. et
ita facit recordationem de sorte. De re
latiuis at diuersitatis tal' dat' reglā. Si
relatiuum diuersitatis addatur superiori
fit inferior. et si addatur inferiori fit su-
perius. verbi gratia cum dicit' aliud ab
aīali. ergo aliud ab hoīe. ibi ē loc^o a spē
ad gen^o siue a pte subiecta ad suū totū
vle. qz ī hac ppōne aliū ab aīali hoc re-
latiū diuersitatis aliud cūz addit' aīali
qd ē sup^o ad hoīez facit ipz īferi^o. et in
hac aliud ab hoīe addit' īferiori. s. hoī.
et ergo facit ipz sup^o et ergo aliud ab
hoīe ē īferi^o ad illū ab hoīe. et ideo ibi
ē loc^o a spē siue a pte subiectiua. De re
latiuis idēitatis dat' reglā ab ātriquis.
Nulla ppō inchoata a relatiuis idēi-
tatis hz p̄dictoria. Et assignāt talez
causā qz cum dī oīs hō currit. et ille dī-
sputat hoc relatiū ille habet respectū
ad hoc ātcedēs hō pp̄t dependentiaz
siue relatōis. s. cū negatio aduenit ppō-
sitioni inchoate a relatiuo dicēdo sic. il-
le nō disputat. tūc negatio negat verbū
qd sequit'. et nō negat respectū relatōis
quem hz ad ātcedēs. ergo negatio nō
negat totū quicqd affirmatio affirmat.
ergo nō cōtradicit. s. cū hoc fit ī quali-
bet propōne inchoata a relatio sequitur
qz nulla propō inchoata a relatiuo habz
p̄dictoria. S. p̄tra hoc obijcit. quic-
quid cōtingit affirmare p̄tingit et negare
de quolibz supposito. s. verbū p̄tingit
negare de quolibz supposito. ergo et
affirmare p̄tingit de quolibz supposi-
to qd ē dictio relatiua. ergo quolibz p̄-
positio inchoata a relatio hz p̄dicto-
riam. Item quolibz propō siue enūcia-
tio que est vna habz cōtradictoria. sed

propō inchoata a relatiuo. diuimodo
ibi nō sit aliq̄ dictio equiuoca neqz plu-
ra subijciant neqz predicent est vna p̄-
positio. ergo ppō inchoata a relatiuo
hz p̄dictoria. Itē dicit aristo. ī p̄rio
periarmenias circa affirmatōez et nega-
tione qvni affirmationi vna negatio ē
opposita. et cōuerso vni negationi vna
affirmatio ē opposita. ergo affirmatio
ni inchoate a relatiuo negatio vna ē op-
posita. Quod cōcedimus dicētes pre-
dictā regulā cē falsā. Ad rōnem eorūz
rōdemus qz relatiū compāt ante an-
tecedēs et compāt ad verbū cui subijci-
tur. vñ cūz affirmatio et negatio sit oīo
affirmatiua vel negatiua alicui^o de ali-
quo vel alicuius ab aliquo. hoc est p̄di-
cari de subo. Et id sicut p̄ per diffini-
tione predictā affirmatōis et negatōis
affirmatio et negatio respiciūt tātūmo-
do compationem subiecti ad p̄dicatū.
ergo in ppōne inchoata a relatiuo tātū-
modo sumit' contradictoriū per p̄pati-
onem relatiui ad verbū cui subijcit et
non per p̄pationem relatiui ad antece-
dens. qz ille respect^o non est ibi pp̄ter
naturā affirmationis. nec pp̄ter depē-
dentiā subiecti inquātū est subiectum
sed pp̄ter dependentiā eius qd ē subie-
ctum. dicendū tamen est subiectum. qz
aliud est subiectū inquātū subiectūz
et id quod ē subm. et aliud est p̄dicatū et
illud qd ē p̄dicatū. et sic quicquid affir-
mat in propositione inchoata a relatio
negat in sua contradictoria. qz contra-
dictoria istius ille disputat ē ista nō ille
disputat negatiōe p̄posita relatiuo.
De relatiuo at idēitatis non recipro-
co talis datur regula. Omne relatiuū
idēitatis non reciprocum hz eādē sup

De relatiuis

positione quā h3 suum antecedēs. vt cū dī oīs hō currit ille ē sortēs. hoc relatiuū ille supponit pro oī hoīe. qz ē sēsus. oīs hō currit z ille ē sortēs. i. oīs hō est sortēs. Bico at nō reciproci. qz cū dī. oīs hō uidet se. nō ē sēsus. oīs hō uidet oēm hoīem. vñ loco huius relatiui se nō licet ponere suum antecedens. loco autem alterius licet ponere.

Circa hūc textū notādū est p qz nū auctor dēminat de relatiuis diuersitatis p diffinīs ipm relatiuū diuersitatis substantie. Et ē quod supponit p alio ab eo quod refert. vt cū dī sortēs currit z aliū disputat. h3 relatiuū aliū refert sortē de q p suū it facta mentio z supponit p alio a sorte. qd p3 qz loco ei nō licet ponere suū aīs. isse enī n̄ equalēs. sortēs currit z aliū disputat. z sortēs currit z sortēs disputat. Nō est tñ intelligēdū qz relatiuū diuersitatis substantie nūq supponat p eodē p quo supponit suū aīs. s3 hoc d3 intelligi quo ad xificatiōe locutiōis qz ppō i qua ponitur relatiuū diuersitatis p illo eodē supponit p q xificabat ppō i qua ponebat aīs. Et s3 p3 i hac propōe demonstratis duob3 dīctorijs. scilicet istoz ē falsū z reliquū est vep. ibi s3 relatiuū aliter supponit distributiue pro vtroq3 s3 reddit locutiōe verā pro vno. cū g3 relatiuū supponat pro vno seg3 qz p eodē supponit relatiuū diuersitatis z suū aīs s3 nō totalr. s3 qz ista ppō. aliter istoz ē vep solū xificatur p vno. s. p eo cui opetit eē verū. Et alia ppō i q ponitur relatiuū xificat solū p eo cui opetit eē falsū. ideo ille ppōes in quib3 ponitur aīs z relatiuū diuersitatis nunq xificatur pro eodē. Et de ipis dat auctor tales regulā. Si relatiuū diuersitatis addat superiori z inferiori de superiori sit inferiori z de inferiori superiori. Nā dñs ab aīali ē inferiori ad h3 qd ē dñs ab homine. Et hec cōia ē bona ab inferiori ad superiori sortēs differt ab aīali. q differt ab hoīe. Si mīl3 hic a superiori ad inferiori negatiue: sortēs non differt ab hoīe. ergo nō differt ab aīali. Et huius regule ratio est qz relatiuū diuersitatis includit negationē. ergo p additionē eius ad superiori d3 superiori sit inferiori z e cōtra. Et p3 sic qz negatio addita superiori plura negat quam ea que additur inferiori. sed qto plura negantur plura remanent de quibus talis terminus negat3 d3 affirmari. ergo zc **D**einde auctor recitat vnam regulā datam ab antiquis de relatiuis in cōmuni que ē

ista. nulla ppō incipiens a relatiuo h3 cōtradictoriā. quam iprobat trib3 rōnibus in textu. Prima est. qz quid cōtingit affirmare cōtingit z negare. s3 cōtingit affirmare vep de termino relatiuo. q cōtingit idē negari de eodē. z sic ppō icobata a relatiuo pōt habē dīctoriā. alie due rōnes patēt in textu

Secundo sciendū est qz circa ea que dicta sunt icidit vna difficultas qua liter. s. debeat dari cōtradictio in ppositionibus in quibus ponitur terminus relatiuus quando relatiuum z aīs sunt in eadem categorica. vt hic sortēs qui currit disputat. De hac autem difficultate sunt duo modi dicendi. Unus est qz d3 dari cōtradictio ponendo negationem inter duo verba. z sic cōtradictoria istius sortēs qui currit disputat ē ista sortēs qui currit nō disputat. Sed iste modus reprobat3 qz quicquid affirmatur in affirmatiua debet negari in negatiua sibi cōtradictoria. sed in illa affirmatiua sortēs currit qui disputat affirmatur duo de sorte. scilicet currere z disputare. ergo illa duo debent negari in negatiua sibi cōtradictoria. sed hoc non potest esse per negationem positam in medio propositionis eo qz negatio nihil negat qd sit dictū ante se. ergo zc. **A**li3 modus dicendi talis est qz cōtradictorium debet dari z in similibus propositionibus preponendo negationem toti ppositioni. vt sortēs currit qui disputat. sua cōtradictoria est hec. nō sortēs currit q disputat. Et equalit huius diffinitie sortēs non currit vel sortēs non disputat. Prima vero equiualeat huius copulatiue affirmatiue sortēs currit z sortēs disputat. Et iste mod3 ē verior. Et iuxta hāc regulā communem non est verius dare cōtradictionem qz toti ppositioni preponere negationem. Ex quo satis patet qz iste propositiōes chimera q currit nō mouet. antip3 q fuit n̄ disputat sūt false. Nec dīcūt istis chimera q currit mouet. antip3 q fuit disputat cū oēs sint false.

Tertio Sciendum est qz cōter auctor dat aliā regulā de relatiuis identitatis substantie que talis est. Omne relatiuū identitatis sube nō reciproci h3 eadē supponē sicut suū aīs. Et dī notanter nō reciproci qz vt pat3 dictū ē qn aīs h3 supponē cōfusā z distributiua relatiuū reciproci h3 supponē cōfusā sigillatā z ita oīmode nō h3 eadē supponē. Ex q auctor ifert vñam iter relatiuū reciproci z n̄ reciproci qz loco relatiui reciproci licet ponē suū aīs. n̄ at loco relatiui reciproci idē enī est dicere oīs homo currit z ille est sortēs ac si diceret oīs hō currit z oīs hō est sortēs. Non

rr z

Tractatus secundus

aut est idē dicere ois homo videt se et ois homo videt oēs hoīes. ¶ Sed circa p̄dicta oīa aliq̄ diffi cultas. vtz. s. oē relatiū eodē mō supponat sicut suū aīis. Ad quā rīdetur q̄ non. p̄p̄ de relatiuis accētis. s̄r de relatiuis diuersitatis q̄ nō suppo nūt eodē modo sic accētia s̄ variātur modi ip̄oz fm̄ varietatē sine cathegoremātū aut aliāz dicti onū eis adiūctaz. vt si dicat coru⁹ ē niger et q̄libz et hiops ē talis. hic homo currit et nihil aliud ab ho mine currit. p̄z etiā de relatiuo identitatis substā tie reciproco et ēt possessiuo. vt homo equitat oēs suū equū. Sed de relatiuo substātie non reciproco ē maior difficultas. et de ip̄o sūt duo modi dicēdi. Prim⁹ modus ē q̄ relatiū identitatis substātie n̄ reciproco aliq̄ casib⁹ supponit aliter q̄ suppo nat suū aīis. puta si relatiū supponat p̄sonat̄ et suū aīis mālter. vt hic aīal ē trisillabū et illud nō ē dissillabū. Secundus modus ē q̄ aīis supponit coiter relatiuo supponēte discrete. vi hic homo ē sortēs et ille ē risibilis. hic h̄ p̄nomē ille supponit di screte. qz sensus ē. ille homo q̄ ē sortēs est risibilis. 3⁹ modus ē q̄ aīis supponit ofuse et distributue et relatiū supponit sigillatū. vt hic ois homo ē ip̄e met. n̄ enī seq̄tur. q̄ ois homo ē sortēs et ois homo ē plato et sic de alijs. s̄z seq̄tur. q̄ sortēs ē sortēs et plato ē plato et sic de alijs. Ex q̄b⁹ p̄z q̄ s̄z hūc mo dū dicēdi non est eadē suppositio relatiui et aīis Sed qz hic modus n̄ placet ideo dicēdū est aliter et magis ad intentionē auctoris. s̄q̄ relatiū identi tatis substātie h̄z eadē suppositionē cum suo aīte quo ad suppositionē simplicē et ofusā. sic q̄ si aīis bēat suppositionē simplices sic et relatiū. Si h̄o bēat suppositionē ofusā sic et relatiū. Et intelligit̄ de suppoē ofusa et distributia. Ex q̄ p̄t haberi so lutio istaz duaz difficultatū. q̄z p̄ ē. vtz relatiū idētitaris substātie n̄ reciproco possit distribui aī cedēte n̄ distributo. ¶ 2⁹ ē. vtz relatiuum possit āplari vtz restringi aīte nō āplato vel restricto. Ad quas duas difficultates rīdet q̄ nō. Seq̄r ēt q̄ iste due sūt s̄r h̄c. aligō h̄o ē risibilis et sortēs est ille. aligō h̄o ē risibilis et plato nō ē ille. Neq̄ due vltie p̄tes dīcūt. In nulla enī eaz h̄z relatiū di stribui. quod p̄z sic. qz relatiū n̄ h̄z supponē nisi a suo aīte. ergo siue addat̄ relatiō negatio siue non nihilomin⁹ supponit semp supponē sui aītis.

Sed contra p̄dca arguit̄ p̄ sic. In n̄ enti bus nō sūt ḡna aut spēs. s̄z nō aīal et nō h̄o sūt nō entia. ḡvñū n̄ ē gen⁹ alteri⁹: qd̄ ē 5 regulā de relatis diuersitatis. ¶ 2⁹ argui tur sic. q̄q̄d affirmat̄ in affirmatia d̄z negari in ne

gatiua sibi dīdictoria. sed negatio non pōt negare respectū quē h̄z relatiū ad suū aīis. ergo p̄posi tio iēdoata a relatio non h̄z dīdictoriā. ¶ 3⁹ arguit sic. In hac p̄positione. homo currit et ille ē spēs. h̄ relatiū ille supponit simplr et tamen aīis ei⁹ sup ponit personaliter. ergo non oīz relatiuum eodēz modo supponere sicut suū aīis. minor p̄z. qz sibi adiungitur illa secūda intentio species de notans illud subiectum supponere simpliciter iuxta illaz regulā. talia sunt subiecta qualia permittuntur a suis predicatis. ¶ Quarto arguitur sic. In hac p̄positione. homo currit et ille disputat hoc rela tiuum ille supponit discrete et tamen suū antecē dens supponit determinate. ergo non oportet re latiū et suū aīis eodem modo supponere. ma ior p̄z. qz illud relatiuum ille est subiectum p̄po sitionis singularis. ergo rē.

Ad rōnes Ad p̄mā dī q̄ q̄uis i nō entib⁹ non sūt h̄a ḡna et vere spēs. tñ bñ repiunt̄ ḡna et spēs fm̄ modū fm̄ quē se bēbūt p̄ modū supior et inferior. ¶ Ad 2⁹ dī q̄ dupl̄ aliq̄ p̄nt affirmari de aliq̄. qd̄ā. n. affirmant̄ d̄ aliq̄ subo. vt ē subz et sic affirmatur mediāte copla et d̄ illh̄z maior vitatē. Alia sūt q̄ affirmant̄ de subo n̄ s̄z q̄ ē subz s̄z q̄tū ad id qd̄ significat p̄ subz et illa n̄ affirmatur mediāte aliq̄ vbo. et de ill negat̄ ma ior. Respect⁹ at affirmatur de subo fm̄ q̄ ē relati uuz aut s̄z q̄ ip̄e ouenit rei significatē p̄ subm̄ et n̄ fm̄ q̄ ē subiectū. Nec affirmatur ille respect⁹ me diāte copula aliq̄. et iō qz affirmatio et negatio solū respiciūt opōnē p̄dicati cuz subo q̄ significatur p̄ vboz ideo i negatia d̄z solū negari id qd̄ mediāte aliq̄ vbo affirmabat̄ in affirmatia. ¶ Ad tertianē gatur mior qz sicut virtute negatiōis p̄cedētis re latiū n̄ mutat supponē quā h̄z ab aīte. ita etiam nō mutat virtute alicui⁹ adiūcti supponē aītis nisi p̄us fiat mutatio circa suū aīis. ideo sicut aīis sup ponit p̄sonat̄ ita et relatiū et p̄p̄ ē falsa. ¶ Ad quartā negatur q̄ illd̄ sit subiectū p̄p̄onis singla ris. vñ bec dictio ille et s̄ites possūt capi dupliciē. Uno modo demonstratiue et sic faciunt p̄posi tionez singularē. Alio modo relatiue et sic faciunt p̄positionem vniuersalem et aliquando singula rem sicut exigit suū antecedens.

Abito d̄ relatio sube dicēdū ē h̄ d̄ relatio accētis. Relatiū at accētis ē qd̄ refert eadē rē per modū d̄noiatōis. vt tale q̄le. et ē. Tñ ē d̄nā relatiui sube ad relatiūz accētis.

De relatiuis

qz relatiuū substantie refert rē vniuocaz
p modū qz quid ē. vt albedo que est in
pariete. color qui ē i corpore. Relatiuū
aut accidētis ē qd refert rez suā p mo-
dū denoiationis. vt sortes est albus z
talis est plato. Alia aut differentia dat
eorūde qz relatiuū substantie refert idē i
numero. relatiuū vero accētis refert
idē i spē. vt sortes ē albus z talis ē pla-
to. qz idē in numero nō pōt eē i diuersis
subiectis s; bene idē i specie. Relatiuo-
rū aut accidētis aliud ē relatiuū identi-
tatis. vt talis. aliū vero diuersitatis. vt
alter. Relatiuū accētis identitatis est
qd refert eādē qlitatē i spē z supponit
p eadē in spē. vt sortes est albus z tal
ē plato. Relatiuū aut accidētis diuersi-
tatis est qd refert eādē qlitatē i spē. sed
supponit p alia diuersa i spē vt sortes
ē albus z alterius mōi ē plato. Differt
aut relatiuū substantie identitatis a rela-
tiuis accidētis identitatis qz relatiuū
idētatis substantie refert eādē substan-
tiā i numero. relatiuū aut ydētatis ac-
cidentis nō refert idē accidens i nume-
ro s; solū idēz accidens i spē. Relatiuo-
rū identitatis accidentis aliū est relati-
uū quantitatatis cōtinue vt tantus. Aliud
vero qntitatis discrete. vt tot quot. Itē
relatiuū numerorū qdaz sunt noia
vt totidēz. qdā sūt aduerbia. vt totiēns
Sciendū qz tal. tātus. totiēns. totidem
possūt dici relatiua redditua z demō-
stratiua. Relatiua vt si ad pntes referā-
tur. demōstratiua vt cū diciū? demon-
strādo mare tale ē rubz. demōstrando
herculē talis fuit plato. Si aut non re-
ferentes siue p demōstrationē rerū pñ-
tiū tūc sūt redditua. qz reddūt iterrogatio-
ne pcedente. vt qualis est plato tal est

sortes. relatiua qñ sine iterrogatiōe pfe-
runt. vt talis est sortes qlis ē plato. Et
qñ ad noia adiectiua dicunt specialius
accidētis. vt ethiops ē niger z tal ē cor-
uus. z sortes est albus z tal fuit plato.
Circā hūc textū notandū ē primo qz relatiuū
accidētis est. qd refert rē suā per modū denoiatio-
nis. Vñ referre rem suā p modū denoiationis est
eā referre p modū alteri adiacentis. Lū enī dī sor-
tes est alb⁹ z talis est plato. hoc relatiuū talis re-
fert illud antecedēs albū z denomiāt platonez al-
bū. Ex quo sequitur primo qz nō dī relatiuū accide-
tis qz referat rē de genere accidētis s; qz refert rē
significatā p modū accidētis. s. adiectiue. Secūdo
sequit qz relatiuū accidētis pōt referre rē de gñe
substantie. vt dicēdo sortes est human⁹ z talis ē pla-
to. Res enī de pdicamēto substantie pōt significari
p modū denoiationis qñ adiectiue significat. Et p
h differt relatiuū accidētis a relatiuo substantie qz
relatiua substantie referūt rē suā p modū p se stan-
tis z nō alteri iherentis. Relatiua hō accidentis
referūt rem suā p modū denoiationis. Et diuidit
sic relatiuū accidētis qz aliū ē relatiuū idētatis.
vt talis qualis. aliud ē relatiuū diuersitatis. vt al-
ter reliqu⁹ z sic d alijs. Vñ relatiuū accidētis idē-
titatis est qd refert idē in spē cū suo antecedēte
z p eodē supponit. z dicūt notanter idē in spē z nō
numero qz relatiuū idētatis accidentis signifi-
cat aliqua plura habere idē accidēs. s; idē acci-
dēs in numero nō pōt eē in diuersis subiectis. iō
relatiuū identitatis accidentis non refert aut sup-
ponit p eodem in numero cū suo antecedēte s;
p eodē in spē. Et p hoc p; dīa inter relatiuū idē-
titatis substantie qd refert suū antecedēs z sup-
ponit p eodē in numero. z relatiuū idētatis ac-
cidentis qd refert z supponit p eodē i spē. Sed
relatiuū diuersitatis accidētis ē qd refert idē
accidens in specie cū suo antecedente sed suppo-
nit p alio in specie. vt sortes est albus z alterius
modi est plato. sensus enim est. sortes h; albedinē
z illā non h; plato sed aliā qualitatē. Differt enī
relatiuū diuersitatis accētis z relatiuū diuersita-
tis substantie qz relatiuum diuersitatis substantie
aliqñ supponit pro alio in specie z aliqñ non. Re-
latiuū hō diuersitatis accētis sēp suppoit p alio
in spē a suo antecedēte. Deide didit auctor re-
latiuū idētatis accidētis. qz aliud ē quantitatatis
vt quantus. z aliud est qualitatis. vt talis qualis
Et capiuntur quantitas z qualitas pro omni eo

Tractatus secundus

q^d significat p^r modum qualitatis aut quantita-
tis. Itēz diuidit^r relatiuum identitatis quantita-
tis q^d aliud ē quantitas continue et aliud est quanti-
tatis discrete. Itēz subdiuidit^r q^d q^dā sunt noia.
vt quot tot. alia sūt aduerbia vt toties quotiens
¶ Cōsequenter auctor in fine hui⁹ tractat⁹ ponit
vñū notabile. s. q^d relatiua idētitatis accētis ali-
qñ sūt relatiua tñ. aliqñ sūt dñōstratiua. aliqñ red-
ditua. Cñ dñōstratiua dicūt^r in quatuor signifi-
cāt aliquā rem eē talē vel qualē vt quātā quat^r vt
quanta ē res demonstrata. vt si demonstrato sor-
te dicat talis est plato. tal^r est iohānes. tant^r est ben-
ricus. et quicquid demonstratur p^r p^rie significat vt
p^ris et cristēs. S^z redditua sūt qñ ipa respōdēt^r
ad interrogationē pcedētē. vt si q^ratur q^ris est sor-
tes et respōdeatur tal^r qualis est plato. Quādo hō
sine interrogatione et dñōstratiōe ponit^r tūc sē
relatiua vt si dicat talis ē sortes qualis ē plato. et
etiam quando referuntur ad noia accētius. vt cū
d^r eribiops est niger et talis est plato.

Secundo sciendū ē q^d circa māz relatiuo-
rum restāt alique difficultates
soluēde. ¶ Prima est vtz relatiuis oueniat sup-
ponere. Et vt q^d nō q^r relatiua sūt q^daz sīncatbe-
goreumata. q^d nō supponūt. Itē relatiua sūt adie-
ctiua. s. adiectiua non supponūt vt p^r p^r diffinitio-
nē supponēs ergo rē. Ad difficultatē solet dupl^r
responderi. Vno mō q^d relatiuum relatiue tētū nul-
lo mō supponit. et cūz arguit^r logici dicūt q^d relati-
uū supponit. ergo rē. Respōdet^r q^d logici solū vo-
lunt h^{ab}ere q^d relatiuum relatiue tētū refert suūz
aīis p^r isto vt isto aut fin talē aut talē supponē nō
tū ita q^d supponat. Aliter rñdet^r q^d relatiuum dupl^r
accipit. Vno? vt tenet^r pure relatiue. s. qñ exp^rimi-
tur suū aīis cū ipo. vt cū d^r hō currit et ipē hō dis-
putat. et sic ē purū sīncatbegoreuma sic sunt signa
vltia aut p^ricularia. et h^{ab} mō relatiuum non supponit
Alio mō accipit^r nō pure relatiue. s. put includit
actū referendi et suū aīis tāq^d relatiū. et h^{ab} mō nō ē
purū sīncatbegoreuma et sic pōt supponere. Et d^r
h^{ab} modo sumi qñ non exp^rmit^r suū aīis p^r modū sub-
stantiui. vt hīchomo currit et ille mouetur et p^r hoc
pōt responderi ad illud quod ob^rieciēbatur.

Tertio sciendū est q^d est alia difficultas vi-
delicet vtz oē relatiuum supponat p^r
cise p^r cise vel eodē sicut suū aīis: vel vtz suppo-
nat tñ p^r eo p^r quo locutio sui antecēdētis reddi^t
vt denotatur reddi^t va. ¶ Ad quā breuiter rñdet^r
de relatiuis accētis et de relatiuis substantie di-
uersitatis et de reciprociis q^d non. S^z de relatiuis

idētitatis sube nō reciprociis sūt duo modi dicen-
di. Prim⁹ stat in his trib⁹ ppōnib⁹. Prima est. nō
o^r relatiuum idētitatis substantie nō reciprociū in p^r
positione cōditiōali p^r se supponere p^r illo vt illo
p^r quo vt q^d verifical^r illa ppō in qua ponitur su-
um aīis. vt q^d denotet^r supponere p^r illis p^r quib⁹
denotatur verificali ppō in qua ponitur suū aīis
¶ 2ª est. relatiuum idētitatis substantie nō recipro-
ciū i ppōne dñōctiua nō solū supponit p^r illo vel
illis p^r quo vt q^dbus verifical^r ppō sui aīis. s. sup-
ponit etiā p^r illo p^r quo supponit suū aīis si ip^s sup-
ponat. ¶ 3^a ē. relatiuum idētitatis substantie non re-
ciprocū i ppōne copulatiua supponit solū p^r illo
p^r quo verifical^r vel denotat^r ppō sui aīis ve-
rifiari. ¶ Alius modus dicēdi ē q^d relatiuum idē-
titatis substantie nō reciprociū i quacūq^z ppōe pōa-
tur supponit p^r cise p^r illo p^r quo ppō in qua ponit^r
suū aīis verifical^r aut denotatur verificali. p^r o
batur sic. q^d si relatiuum supponeret p^r oib⁹ illis p^r o
quib⁹ supponit suū aīis. tūc iste ppōnes eēt ve-
rial est hō et illud ē asinus. aliq^d ens ē albu et illud ē
nigrū. aial ē sortes et plato ē illd. et multe alie q^d sūt
manifeste false. Nec pōt vt d^r maior assignari rō-
de ppōne copulatiua q^d de alijs. iō relatiuum idē-
titatis substantie nō reciprociū i q^dcuq^z ppōne pona-
tur supponit p^r cise p^r eo p^r quo suppo sui antecē-
dētis xificatur aut denotatur xificari. ¶ Alia
difficultas ē vtz loco cuiuslibz relatiui licz pone-
re suū antecēdēs. Ad quā rñdet^r de relatiuis ac-
cētis diuersitatis substantie et nō reciprociis q^d nō
S^z de relatiuis idētitatis substantie nō reciprociis
d^r p^r q^d si aīis sit termin⁹ cōmuniū indefinite aut p^r-
ticulariter sūpt^r tē loco relatiui licz pōere suū
aīis. Nō enī ē idē dicere aial ē hō et illd ē asinus. et
dicere aial ē hō et aial est asinus. q^d p^rma ē falsa et 2^a
va. et d^r q^d si ante relatiuum pōatur negatio et aīis
suppoat determinate tūc loco relatiui nō licz pone-
re suū aīis q^d nō ē idē dicere sortes est aial et plato
nō ē illd. et dicere sortes ē aial et plato nō ē aial. 3°
d^r q^d si aīis sit termin⁹ singularis supponēs mātr
tūc loco relatiui nō licz ponere suū aīis. q^d nō ē idē
dicere. sortes est dictio dissillaba et ille ē aial. et di-
cere sortes ē dictio dissillaba et sortes est aial. 4°
d^r q^d loco relatiui idētitatis substantie nō recipro-
ci licz pōere suū aīis si ip^s sit termin⁹ singularis nō
supponēs materiā. aut et si sit termin⁹ cōmuniū
distributiuus. et p^r p^r responso ad quēsitum.

Sed contra p^rdicta arguit^r. p^r sic. relati-
um accidentis pōt referre
rem de genere substantie et tñ i substantia non ē

De ampliatiōe

denotiatio. ergo nō refert rē p modū denotiatiōis
C Secūdo sic arguit. aūs relatiui accētis non sup
 ponit sed copulat cum sit adiectiuum. ergo male
 dī q̄ relatiuū diuersitatis accētis refert idē i spē
 cū suo ante z q̄ supponit p alio i spē a suo ante. Te
 net cōia qz si nō supponit n̄ supponit p alio ab ante
C Tertio arguit sic. bñ dicim⁹ tāta est ista sillaba
 q̄ta ē ista. g. p̄dicatū pōt referre q̄titatē discretā
 Tenet cōia qz sillaba ē q̄titas discreta. **C** Quar
 to arguit sic. In hac ppōne coru⁹ est niger. z talis
 ē iste ethiops. hoc relatiuū tal nō supponit p codē
 i spē cū suo ante. g. nō sp̄ relatiuū idētitatis acci
 dentis supponit p codē i spē cū suo ante. Alijs pz qz
 tal ibi supponit p nigredie z nigrū supponit p coruo

Ad rationes Ad p̄mā dī q̄ q̄uū i suba
 nō sit vera denotiatio n̄
 pōt ēē aliquid se habens p modū denotiatiōis
 vt cū substantia significat adiectie. **C** Ad 2^{am} dicit
 q̄ nō accipit hic suppo spāliter put est passio ter
 mini substantiū s̄z generat̄ put se extēdit ad co
 pulationē. Uel dī q̄ illō adiectiuū accipit p eo
 dē cū suo substantiū. rōe cui⁹ dī suppōre. **C** Ad
 tertiā dī q̄ q̄tū z tānū nō reperiūtur i sillaba aut
 orōne s̄z se. sed soluz rōe tpis mēsuratiōis sillabaz. i
 quo tēpore ipa infertur. **C** Ad quartā dī q̄ illud
 relatiuū tal supponit p codē i spē cū suo ante. id
 ē supponit p aliquo habente eādē formā cuz for
 mā que ipōtat p aūs. Uel dicitur q̄ hoc relatiuū
 talis supponit p nigredie quia sensus est. ethiops
 ē tal. i. ethiops h̄z talē q̄litatē. tibi q̄litas supponit
 pro nigredine. Et hec de suppositionibus termin
 rum relatiuorum dicta sufficiant.

C Sequit̄ t̄ius tractatus.

Personalis suppositio ē ac
 ceptio t̄mi cōis p suis iferio
 rib⁹. cui⁹ alia ē dēmiata alia
 p̄fusat p̄p̄paruit. Itē p̄so
 nalis suppois alia ē restricta alia amplia
 ta. z ita ampliatio z restrictio habēt fic
 ri circa suppositionē p̄sonalem. Restri
 ctio est coartatio termini communis a
 maiori suppōne ad minorē. vt cum dī
 hō albus currit. hoc adiectiuū albus re
 stringit hominē ad supponendū tantū
 pro albis. Ampliatio est extēsiō termi
 ni cōmunis a minori suppositione ad

maiorē. vt cuz dicit̄ hō pōt esse antichri
 stus. iste termin⁹ hō nō supponit solū p
 his qui sūt sed etiā pro his qui erūt. vñ
 de ampliāt ad futuros. Dico āt̄ termi
 ni cōis qz terminus singularis vt sortēs n̄
 āpliat neqz restringit. Ampliatiōz alia
 fit per verbū vt per hoc verbū potest vt
 homo pōt esse antichristus. Alia fit p
 nomē. vt hōies antichristū ēē ē possibile
 Alia per p̄cipiū. vt hō potēs ē. ēē ani
 mal. Alia p aduerbiū. vt hō necessario
 ē animal. hō enī non solū ampliatur p
 p̄senti tēpore sed etiā pro futuro. z iō
 sequitur alia diuisiō ampliatiōis. scz qz
 ampliatiōz alia fit respectu supposito
 rī. vt hō pōt ēē antichristus. alia fit respectu tē
 poris. vt hō necessario ē aīal vt dēiū est.

C Itē ē terti⁹ tractat⁹ puor̄ logicaliū petri hy
 spani i quo ip̄e determinat de quadā passione ter
 minor̄ que dī ampliatio. Et qz ampliatio solum
 h̄z fieri circa finitū supponentes p̄sonalr. iō resu
 mit diffōnem suppōnis p̄dalis z eius diuisiones.
 S̄z qz de his satis determinatū est superius. iō
 cōr̄ ponit diuisiōnē aliā que talis est. Suppositio
 nū p̄sonaliū alia ē restricta z alia ē ampliata. Ex
 quo segetur q̄ cū illa diuisiō sit sufficiēs q̄ amplia
 tio z restrictio habet tñ fieri circa suppōnē p̄so
 nalē. Oz aut nō possit fieri circa suppōnē natura
 lem p̄batur sic qz terminus supponēs naturalr sp
 tenē p oibus suis suppositis tam p̄sētib⁹ p̄teri
 tis q̄ futuris. nec ip̄o sic supponente potest p plu
 rib⁹ aut pauciorib⁹ sumi. ergo t̄minus sic suppo
 nēs nō pōt ampliari aut restringi. Probāt quia
 ois termin⁹ qui ampliāt aut restringit tenei p sup
 positis. sed terminus supponēs simplr non tenei
 tur p suppositis. ergo nō potest ampliari aut re
 stringi. Secūdo sic p̄batur. termin⁹ supponēs simplr
 tenei p p̄ se significato seu nā in cōi f m se z abso
 lute. ergo non pōt ampliari aut restringi.

Primo sciēdū est q̄ q̄uis i hoc tractatu n̄
 determinat de restrictione. tamē
 qz ampliatio z restrictio sūt opposita iō auctor dī
 finit restrictōes vt magis appcat qd sit ampliatio
 Un restrictio ē coartatio t̄mini cōmunis a maiori
 suppōne ad miorē. Et b⁹ diffinitōis declaratio po
 rr 4

Tractatus tertius

neque ponetur. Sed applicatio est extensio termini cuius ad maiorem suppositionem ad maiorem. Et ponitur extensio loco generis. et de termini cuius ad omniam termini discreti quod nec applicatio nec restrictio quod ad supposita. Et de maiori suppositione ad maiorem ad omnia restrictiois quod est coartatio termini cuius ad suppositionem maiorem ad maiorem. Unde in hac propositione omnis homo currit: homo semper supponit per omnibus hominibus siue albis siue nigris siue medio colore coloratis. Quia de omnis homo albus currit. restringitur suppositio illi terminibus ad statum per albis terminum. Et si dicatur. homo currit tunc applicatur quod prius tenebatur per prius terminum. nunc autem tenetur pro prius terminum et futuris. Et quod satis per applicatio et restrictio insequitur significationes terminorum et non nisi prius insequitur suppositio quod sunt passionibus subordinate quod sunt uni aut eidem subiecto.

Secundo sciendum est quod ex predictis oriuntur alique difficultates. Prima est: utrum possibile sit terminum applicari vel restringi. Ad quam breuiter respondetur: quod sic. Quod per quod terminum applicari vel restringi nihil aliud est quam ipsum accipi pro prius aut paucioribus suppositis aut iordine ad plures omnia terminis. Sed terminum potest sic accipi ut de se notum est: quod potest applicari vel restringi. Secunda difficultas est. utrum omnis terminus possit applicari vel restringi. Ad quam consideretur solus responderi quod non eo quod terminus singularis non potest restringi ut per per diffinitiones applicationis et restrictionis. potest tamen dici quod aliqui termini potest applicari dupliciter. uno quod ad supposita. alio quod ad tempora. Unde terminum deum applicari quo ad supposita quod tenetur pro prius suppositis tunc sine dictioe applicatione poneretur. Ampliatur quo ad tempora quod talis terminus supponit iordine ad plures omnia terminis quod in alia propositione ubi non potest terminus ampliatus quo ad supposita. Et sic per quod quibus terminus singularis non possit applicari quo ad supposita eo quod non habet supposita tamen potest applicari quo ad tempora. Unde si dicatur antichristus est in hac propositione antichristus tenetur pro eo quod est. Sed si dicatur antichristus erit vel generabit. in illis propositionibus antichristus tenetur distinctiue pro eo quod est vel erit. Et de hac suppositione ampliata quo ad tempora vel restricta non facit auctor mentionem diffinitione applicationis vel restrictionis. sed solum de illa quod est respectu suppositorum ut per per diffinitiones de ipsis datas. tamen est ad profectum de utraque. Et si quis querat unde habet terminum quod applicatur vel ab intellectu aut a dictioe ampliante. Ad hoc respondetur quod cum applicatio sit passio finis personae supponentis de quod illa sibi inest per eius rationem formalem. quod passio necio inest subiecto. cum hoc tamen bene stat quod applicatio non habet esse omni opere intellectus circumscripso cum sit relatio rationis. et tamen necio habet

tudinem ad subiectum suum sic quod hec est necessaria terminum supponens est ampliabilis aut restringibilis.

Tertio sciendum est quod auctor ponit diuisiones applicationis. Quarum prima est. applicationum alia sit per verbum ut cum dicitur homo potest esse animal alia sit per participium. ut homo est generatus. alia sit per nomen. alia per aduerbium. Secunda est. applicationum alia est respectu temporis. alia est respectu suppositorum. Sed illa dicuntur applicare terminum respectu suppositorum quod faciunt terminum teneri tam per suppositis existentibus quam non existentibus sicut sunt verba oppinatur intelligitur etc. Similiter hec nomina possibile impossibile. et hec principia. potens contingens. et hec aduerbia potenter possibiliter contingenter et sic de alijs. Alia vero dicuntur applicare respectu temporis que faciunt terminum extendi ad plures differentias temporis quod prius extendebatur. ut si dicatur homo necessario currit. ibi denotatur quod hoc predicatum currit inest homini per qualibet omnia temporis. Unde duplices sunt dictiones applicationis que dam sunt applicate ex se quibus scilicet ex ipositione data est virtus ampliandi. ut sunt potest potens et sitiles. Alie sunt applicate per alterum et sunt ille quibus ab ipositione non est data virtus ampliandi. sed ad hoc ut amplient omnes eis addere aliquid habet virtutem ampliandi. ut per de hoc verbo est quod de se non habet virtutem ampliandi. sed si dicatur homo est necessario vel contingenter. ratione illi adiuncti habet virtutem ampliandi.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. extensio et coartatio sunt quantitates. sed applicatio et restrictio non sunt quantitates. ergo male dicitur quod applicatio est extensio et restrictio est coartatio. Secundo arguitur sic. terminum supponens respectu verbi prius temporis accipitur per omnibus suis suppositis ut homo potest esse albus. ergo cum accipitur respectu cuiuslibet temporis huiusmodi verbi potest non potest accipi per prius cum terminus non possit accipi nisi per suis suppositis. Tertio arguitur sic. iste terminus homo per se sumptus supponit naturam et tamen potest applicari ut dicendo homo generabitur et sit potest restringi ut dicendo homo albus. ergo terminum supponens naturam potest applicari et restringi. Quarto arguitur sic. in hac propositione omnis homo necio est animal. est applicatio suppositorum et temporis. ergo membra dissonis coincidunt. ante per. quod homo accipitur per omnibus suis suppositis. et respectu cuiuslibet differentie temporis.

Ad rationes Ad primam dicitur quod non capiuntur hic extensio et coartatio per prius finem quod sunt quantitates sed similitudinarie per quod est ibi modus quantitates. Ad secundam dicitur quod quibus termini

De ampliacione

nus supponens respectu verbi de presenti supponat pro oibus suis suppositis non tamen redditur locutio vera pro omnibus sed solum pro pñtibus. Vel dñ qñ talis terminus supponēs respectu verbi de preterito accipitur pro oib⁹ suis suppositis in essendo non tamen in significando. Unde supposita in essendo dicuntur illa que actualiter formā termini cōis participant de quib⁹ verificatur mediante copula de presenti nō āpliata. Sed supposita in significando dñr illa que per se cōtinentur sub significato termini cōmunis siue sint extrinsecia siue non. ¶ Ad tertiam dicitur qñ terminus supponens naturalr per mutationē suppois siue potest ampliari vel restringi nō tamē suppoē ei⁹ pmanente. Et sñr dicitur de termino supponēte simplr. ¶ Ad quartam dñ qñ āpliatio suppositoꝝ tēpoꝝ coincidant in eodem subiecto nō tñ formaliter immo sub diuersis rōnib⁹ formalibus ampliatur quo ad supposita tēpora.

Circa predcā querit de hoc sophisma te. Impossibile pōt esse verū. probat. qñ illud quod est vel erit impossibile pōt esse verū. sed antipm non fuisse post tēpus suū ē impossibile. tē modo pōt esse possibile tē verū. ergo impossibile pōt ēē verū. Cōtra. quicquid potest ēē verū ē possibile. sed impossibile pōt ēē verum. ergo impossibile ē possibile. in tñio modo prime figure. sed cōclusio est falsa. ergo aliqua pmissa. non maior. ergo minor. sed hec ē prima. ergo prima est falsa. Solo. prima simplr ē falsa. hec. s. impossibile potest esse verū. tē sophisma peccat contra fallaciam accñtis. qñ cñ dico id quod est vel erit impossibile duo dico. s. subiectum illius impossibilitatis. tē illā impossibilitatē sine ipm possibile. sed illud quod est vel erit est res subiecta tē impole accidit ei tē posse ēē verū assignat in eē vtriqz. sñ hec. ātixpm nō fuisse erit pole. sed ātixpm nō fuisse pōt ēē verū. qñ impossibile pōt ēē verū. nō valz qñ ātixpñ nō fuisse ē res subiecta tē impossibile ē accñs. tē posse

ēē verū assignat in eē vtriqz. De āpliatio ne qñ fit rōe suppositorū talis dat regula. Termin⁹ cōis supponens verbo habetivim āpliādi a se vel ab alio āplia ē ad ea qñ pñt ēē sub forma tñini supponētis. vt hō pōt ēē aial. hic iste tñinus hō nō solū suppoit p pñtibus s3 ēt āpliat ad oēs qui erūt. Dico āt de se qñ hoc verbū pōt de se h3 vim āpliādi. Dico āt ab alio qñ hoc pñcipium potēs tē hoc nomē pole dāt virtutē āpliādi verbo cui adiungunt. vt hō ē potēs ēē aial. vel aial pole ē esse albū. tē sic de alijs. De ampliatiōe āt que fuit rōe tñis tal dat regula. Terminus cōis supponēs vel apponēs verbo hñti vim āpliandi quo ad tempus supponit pro his qui sñ qui erūt vel qui fuerūt. vt hō necessario est aial. ibi tā homo qñ aial tenet p his qui sñ tē qui erunt. Et hec de ampliacionibus dicta sufficiant.

Circa hunc textū notādū ē p qñ ad declarationē predictoꝝ auctoꝝ mouet h sophisma. Impossibile potest esse verum. Quod sophisma pbatut sic. id quod ē vel erit impossibile potest esse verum. qñ impossibile potest esse verum. añs pñ. qñ forte non fuisse rome pōt ēē verū cū de facto ita sit si nō fuerit. sed forte fuisse rome est vel erit impossibile. s. postqñ fuerit rome. ergo quod est vel erit impossibile potest ēē verum. Et pma cñia pñ locū ab eā ualēti ad equivalens. Improbatur sic auctoꝝ. qñ qd potest ēē verum est possibile. impossibile potest ēē verū. ergo impossibile ē possibile. p ē falsa. ergo aliqua pmissa. nō maior. qñ minor ē est sophisma. qñ sophisma ē falsum. Ad hoc enī multiplr pōt rñde ri. dicūt enī aliqui qñ duplex ē impossibile. s. impossibile per se tē impossibile per accñs. Imposse simplr per se ē quod nō potest esse nec potuit nec poterit ēē verū vt deū non ēē. Sed impole sñ qd tē p accidens dñ quod nec potest nec poterit esse verū qñ uis aliquādo potuit nō fuisse verū. vt aliquē non fuisse parisi⁹ postqñ fuit. Dicūt ergo ad sophisma qñ si intelligat de impossibili per se sophisma ē falsum. si vero intelligatur de impossibili per accñs

Tractatus tertius

tūc ē verū. S; tñ hec solo iprobatur q; illud ē simplr ipote ad quod nulla potētia se extēdit. sed p nullā potētiā pōt fieri q; aliq; n fuerit pisi? postq; fuit q; aliq; nō fuisse pisi? ē simplr ipote. z sic ad pteritū nulla ē potētia. q; oē illud ē simplr ipossibile qd nec ē nec pōt ēē verū. Et ad istas rōes forte rñ derēt q; rōes bñ cludūt hāc p pōem. aliquis non fuit pisius postq; ipse fuit. ēē simplr ipossibile sed n p se. Alij vero solvūt hoc sophisma p distinctiōem eo q; pōt accipi i sensu diuiso vel i sensu pposito. Si enī accipiat in sensu pposito sic sophisma ē falsū q; sēsus ē q; ista p pō est possibilis falsū est verū. Si at sumatur in sensu diuiso tūc ē verū. z ē sēsus demonstrato aliquo qd est vel erit ipossibile h pōt ēē verū. vel hec p pō ē possibilis hoc ē verū. Et il li q; sic solvūt cederēt istas p pōes ēē veras. calidissimū potest ēē calidū. Sitr cec potest ēē vidēs Meretrix pōt ēē virgo. Senex pōt ēē puer. z de filiis. q; id qd potest ēē calidissimū ē vel pōt ēē calidū. z sit qd ē vlt pōt ēē meretrix pōt ēē vgo z sic de alijs. Et si insit q; n sūt possibiles. q; possibilibi posito in ēē nullū segt ipossibile. S; si tales pōt nētur in ēē segt ipote q; nō sūt possibiles. minor pz q; si ponūtur in ēē ipossibile ē possibile. calidissimū ē calidū. cec ē vidēs. z ad ipas sequitur ipossibile. ergo pme sūt ipossibiles. Ad hñ dētur negādo minoz ē ad pbationē dī q; nō debēt sic poni in ēē: sed solū debēt poni demonstrando id p q; supponit subm illarū p pōm vt sic hoc ē verū. hoc est vidēs. hoc ē meretrix: z q; uis forte sint false tam sūt possibiles. Et iste mod' dicēdi cōformis ē cū p mīs regulis ampliatiōnū q; postea dabūt. S; q; auctor soluit aliter iō dicēdū ē cū eo q; sophisma est falsū. Et ad pbationē rñ dētur q; ibi cōmittitur fallacia accētis eo q; in eo tria regiunt. Primus ē subiectū quod ipozatur p ipote id quod est vel erit. Scdm ē ista ipossibilitas. Et tertius est posse ēē verū. Primū vero ē res subiecta. z ē accidēs. tertū est attributū. q; ergo aliqd attribuit rei subiecte ideo credimus q; debeat attribui accidenti z sic decipiuntur per fallacias accidentis. z p hoc pōt sophisma esse falsum.

Secundo Sciēdū ē q; cōsequēter auctor ponit duas reglas generales dō ampliatiōib' cōtinētes sub se multas spāles. Prima ē de ampliatiōe respectū suppositorū. Secda ē de ampliatiōe q; sit respectū tēporū. Prima ergo tal ē: Ois termin' supponēs vel apponēs verbo habenti vim ampliandi quo ad supposita a se vel ab

alio ampliati ad ea que possūt ēē sub forma termini supponētis. Dī a se ppter hoc verbū pōt z similia que de se habēt virtutem ampliadi. Et dī ab alio ppter hoc verbū est qd de se non habet virtutem ampliadi. ampliati tñ virtute alicui' dictionis sibi adiūcte. Unde ēē sub forma termini supponētis est actualr naturā picipare que significatur p terminū supponētē. Secda regula ē. Ois terminus cōis supponēs vel apponēs verbo habenti vim ampliadi quo ad tēpus supponit p his que sūt vlt erūt sub forma fīmini supponētis. vt cum dicitur hō necessario ē aial. hoc verbū est bz virtutē āpliadi ab hoc aduerbio nēcio. iō ampliati terminū supponētē ad ea q; sūt z erūt sub forma fīmini supponētis. Unī pma regula spālis cōtēta sub ill' gñalibus ē tal'. Quilibet terminus cōmunis positus a pte subiecti supponēs vel apponēs respectu xbi pteriti tps ampliatur ad supponendū p illo qd ē vel fuit. Et ad hanc regulam due cōditioes requiruntur. Prima est talis q; termin' aptus nat' sit habere plura supposita. defectu cui' subm in ista ppositione adaz fuit hō non ampliati quo ad supposita. q; non pōt esse in pluribus suppositis. Secunda cōditio est q; talis terminus a pte subpositus non restringatur p cīse ad vnā copulam. Et ppter defectū hui' conditionis ibac ppositione. qd est homo fuit aial. ly homo non ampliatur sed restringitur ad supponendū p cīse in ordine ad copulam de pnti. Secunda regula est. termin' a pte subpositus respectu copule d futuro ampliatur ad supponendū p illo qd est vel erit dūmō talis terminus habeat suppositionem z q; nō sit prius restrictus. Defectu cui' hac ppositione homo generabitur. vel in ista. qd erit hō generabitur. hō nō āpliatur. Et circa hāc regulā dubitatur vtrū pdicatum istius ppositiōis homo ē vel erit aial āpliatur sicut z subm. Ad hoc respondetur q; sic. q; sicut subiectū supponit in ordine ad diuersas copulas diuersas dīas temporū importantes. sic etiam pdicatū. q; copula ē aggregata ex diuersis q; vna ē pntis temporis z alia futuri. Dubitatur vltcrius vtrū hec sit vera aliud a nigro erit nigrum. Ad hoc respondetur q; nō q; in dicta ppositione ly nigro ampliatur z distribuitur p oī nigro siue sit aut erit. z sic ad veritatē illius ppositionis requiritur q; illud qd ē nigrum nec erit nigrum qd est ipossibile. Et si arguatur ponendo eam ēē veram. nam bene sequitur nihil aliud a nigro erit nigrū. sed oē albū est aliud a nigro. ergo

De ampliacione

nullum album erit nigrum. quia ibi arguitur in celarent. et consequens est falsum posito casu quod aliquid quod iam est album vel erit album postea denigretur. et aliquid premissarum non minor. et maior. et sua contradictoria erit vera. ista. aliud a nigro erit nigrum. Ad hoc respondet negando premissam. quia ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributione magis amplum. nam in minore ly album supponit precise pro albo quod est et conclusionem ampliatur indifferenter ad supponendum pro illo quod vel erit. **C** 3^a regula est. quod terminus positus a parte subiecti respectu principii preteriti temporis ampliatur ad presentia et preterita. Si terminus positus a parte subiecti respectu principii futuri temporis ampliatur ad futura et presentia. Et ad hoc due additioes requiruntur. **C** 1^a est quod talis terminus sit compositus. de se cuius subiectum in illa propositione ad quam fuit homo. non ampliatur. **C** 2^a Secunda additio est. quod talis terminus restringatur per restrictionem aliam de se cuius subiectum in hac propositione quod fuit homo est mortuus. ly homo non ampliatur sed restringitur ad supponendum precise in ordine ad copulam de preterito. Et hac regula inferitur corollarie quod si principium erit preteriti temporis et verbum quod erit copula futuri temporis subiectum ampliatur ad ea que sunt erunt et fuerunt si tale subiectum sit ampliabile et non restrictum per aliam restrictionem. ut ibi hac propositione homo erit mortuus. ly homo ratione copule de futuro supponit indifferenter per quodlibet hominem quod est et erit. et ratione predicati quod est principium preteriti temporis supponit indifferenter per quodlibet hominem qui fuit. ideo sensus illius est. quod est homo vel erit aut fuit homo est mortuus. Ex quo sequitur secundo quod hoc est. et verum est mortuum. per quod sensus est. quod est verum vel fuit verum est mortuum. Et hoc est verum quod ad est vel fuit verum et ipse est mortuus. 3° sequitur quod ista est et verum mortuum est mortuum. quia sensus est. quod est vel fuit mortuum est mortuum. et hoc est verum. quia ad est vel fuit mortuus et tunc est mortuus. 4° sequitur quod hoc est concedenda homo est mortuus. Et si argueretur sic in hoc corollarium probando ipsum esse falsum. et hoc sic. nullus homo quod est mortuus. sed omnis homo est homo qui est. et nullus homo est mortuus. etiam patet in celarent et premisse sunt vere. ergo conclusio est vera quod dicitur isti homo est mortuus. Ad hoc respondet negando premissam quia maior extremitas non ampliatur in minore sed ampliatur in conclusionem. et sic ibi arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributione magis amplum. **C** 4^a regula est quod terminus positus in propositione respectu huiusmodi potest ampliatur ad supponendum per bis qui sunt vel possunt esse. Et hac regula patet per quod hoc est concedenda. album potest esse nigrum. quia sensus est. quod est vel potest esse album potest esse nigrum. et sequitur quod hoc est impossibile. omne currens potest

esse homo quia sensus est. omne quod est vel potest esse currens potest esse homo. et hoc est impossibile. quia asinus est vel potest esse currens. Et tamen asinum esse hominem est impossibile. Et isto patet quod hec consequentia non valet. omne currens est homo. ergo omne currens potest esse homo. quia antecedens est possibile et verum in aliquo casu ubi tantum homo currit et consequens est falsum et impossibile. Patet etiam quia arguendo ab esse ad posse non valet consequentia cuius distributione quia arguitur a minus amplo ad magis amplum cum distributione magis amplum quod est virtualiter arguere ab inferiori ad superius cum distributione superioris. **C** Quinta regula est quod isti modi necessarium contingens et impossibile ampliant terminos precedentes ad supponendum pro eo quod est vel potest esse. Probatur. quia nisi predicti modi ampliarent terminos precedentes sequeretur quod due contradictorie possent esse simul false. consequens est contra primum principium. Et probatur consequentia quia ponatur casus quod de facto deus non crearet tunc illa esset falsa creans non potest esse deus. Et similiter omne creans de necessitate est deus cum de facto per casum nullum sit creans. et ille sunt contradictorie. quia ille sunt de secundo et quarto ordine.

C Sexta regula est quod quodcumque copula de presenti additur nomini verbali terminato in bis vel tunc subiectum ampliatur. Et similiter terminus rectus a verbo significante actum anime interioris importans rem in qua denotatur transitus actus illius verbi ampliatur ad supponendum pro illo quod est vel fuit vel erit. Et ratio quare talia ampliant est ista. quia actus anime interioris et maxime intellectus et voluntatis feruntur vel possunt ferri tam in presentia et in futura quam in preterita et in imaginabilia.

Tertio sciendum est quod circa predicta movetur unum dubium scilicet que sunt dictiones que habent de se vim ampliandi. **C** Pro solutione ponitur talis regula. quod terminus supponens respectu huius verbi potest ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel potest esse sub forma termini supponentis. ut ibi hac propositione album potest esse nigrum. ibi album ampliatur pro eo quod est vel potest esse sub forma termini supponentis. Illa enim propositio significat quod illud quod est vel potest esse album potest esse nigrum. Ex quo sequitur quod hec propositio est falsa. omne album potest esse asinus: sensus enim est. omne quod est vel potest esse album

Tractatus quartus

potest eē asinus et hoc est falsū qz plato potest esse alb⁹ et tamē nō potest eē asinus. ideo cōtra non valet. omne albū est asinus. ergo oē album pōt esse asin⁹ sicut pri⁹ patuit qz antecedens est pōt et tamē dñs est impōt. ¶ Ex quo vltēri⁹ patet qz arguēdo ab eē ad posse cum distributōe non valet cōsequecia eo qz arguit a min⁹ amplo ad magis āplus cū distributione magis ampli. et illa cōsequentia nō valet. valeret tamē si nō distribuere. vt hic ē bōa consequentia homo est albus. ergo hō pōt esse albus. Et sicut dictū est de impossibili ita dicendū ē d contingenti suo modo qz iste sunt concedende albi cōtingit eē nigrū. cecum cōtingit eē videntem. Et ideo sūt diceretur de picipijs et nominib⁹ descendētib⁹ ab eis. Similr verba que sic se habēt qz habent naturā trāseundi super rēfuturam aut pntē vel non pntē habent virtutē ampliandi vt sunt ista itelligo ymaginor oppinor et sic de alijs. Et ista nō āpliāt quēlibet terminū s3 illū quem regūt. ¶ Et si qz querat quomodo sūt exponēde ppositiones in qb⁹ sit ampliatio p hāc dictionē pōt aut aliquā aliā sibi siles. Ad hoc rīdetur qz debēt exponi per ppōnes cathēgoricas de disūcto extremō. vt ista. homo pōt currere sic exponitur qd est vel potest esse homo potest currere.

Sed contra pdicta arguitur. pmo sic conuertēs sopbismatis ē vera. ergo sopbisma ē vep. Antecedēs patz. quia bec est conuertēs sopbismatis. verū pōt esse iposibile. ¶ Scdo arguit sic. possibile pōt esse falsū ergo ipōtē pōt esse verū. cōsequecia tenet per locū a cōtrarijs. ¶ Tertio arguit sic. possibile ampliāt quo ad tēp⁹ sicut quo ad supposita. et similiter necessariū quo ad supposita sicut quo ad tps. ergo male exēplificatur de possibili i pma regla et dē necessario in secunda. ¶ Quarto arguit sic. necessarium nō conuenit non entibus. ergo non habet virtutē ampliandi. tenet cōsequecia quia omnis terminus ampliatiuus equat⁹ conuenienti et nēti vt sunt isti ymaginabile opinabile et sic de alijs.

Ad rationes Ad pnam dicitur qz illa nō bene conuertitur sed debet sic conuerti. ergo potēs esse vep est iposibile. ¶ Ad scdā dicitur qz ibi nō arguitur per locū a cōtrarijs. qz qñs verum et falsū cōtrariant. tamē possibile et iposibile non contrariantur sed magis pziatiue opponūtur. Et si dicatur qz illa regula tenet in omnibus oppositis eo qz dicit pbi losophus. si oppositum in opposito et propositum in proposito: Dicendum est qz illa regla est vera

quando illa extrema eodem genere oppositionis opponuntur. sic autem non est hic. ¶ Ad tertiaz dicitur qz qñs possibile ampliāt ad tēp⁹ hoc tamen non est ex consequenti. quia pmo et principa liter ampliāt ad supposita. et econtrario est de necessario. pmo enim ampliāt quo ad tempus et ex consequenti quo ad supposita. ¶ Ad quartam dicitur qz s3 necessarium non possit affirmari de aliquo quod non est. tamen terminus per ipsum ampliatur et potest affirmari de eodem qd est et d eo qd nō est. Et bec de ampliatiōe dēā sufficiant.

Explicit tractatus tti⁹ de ampliatiōe

Sequit tractat⁹ qrtus de appellatiōe

Appellatio ē acceptio tmini pro re existēte. Dico autē pro re existēte. qz tminus significās nō ens nō appellat vt cesaryl ātixps vel chimera et c. Bisfert āt a significatiōe et suppone. qz appellatio ē tantū de re exīte. s3 suppo et significatio sūt taz p re exīte qz p re nō existēte. vt ātixps significat antixpm et supponit pro antixpo. sed nō appellat. hō enī significat hoīez et de natura sua supponit tā pro existētib⁹ qz pro nō existētib⁹ hominibus. appellat aut tantū homines existētes. Appellatio num āt alia est termini communis vt homo. alia est tmini discreti vel singularis vt sortes. Terminus singularis idem significat supponit et appellat. s. rem existētem vt petrus vel iohānes. Item appellationum tmini communis alia est termini cōmunis pro re in cōit vt quādo tmini cōis simplicē habz supponē vt cū dicit⁹ homo ē spēs. aīal ē genus. et sic terminus idē suppoit significat et appellat. vt hō significat hominē i cōmuni. et supponit pro hoīe in cōmuni. et appellat hominēz in cōmuni. Alia āt est appellatio termini cōis pro suis īferioribus vt quando terminus

De appellatione

cōis psonalē h3 supponez vt euz dī. hō
currit. tūc hō nō idē significat supponit
z appellat. s3 significat hoies i cōi z sup
pōit p pīcularibus hoibus z appellat
pīculares hoies tūc exītes. z hec de
appellationibus sufficiant dicta.

C Itē ē quart' tractat' puoz logicaliū in q' ipe d
terminat de appellationib' pūq' de restrictiōe.
Et rō ordīs ē q' termin' p se sup' pōt āplari non
āt restricti nī p aliquod adiūctū. q' zē. Un' appella
tio trib' mōis dī. Uno: vt idē ē qd' vocatio h3 p p
um nomē alic' psonē. vt cū dī ille appellat' anto
nius valet tūc sicut vocat'. z' modo accipit' appel
latio vt ē ppetas nois significātis rē sub mō coita
tis fm quā noia dīr appellatā que sūt coia m' tūc
z' modo accipitur vt ē acceptio termini pro re ex
istēte vel pro reb' exītib': z solū ist' modo de ap
pellatōe ē hic ad ppositū. Et dīstīnī sic appellatō
Appellatio ē acceptio termini p re exīti. In qua
dīstīōe ponit' acceptio loco gñis. Et dī termini so
lū z nō termini cois. q' termin' singularis pōt ap
pellari sicut termin' cois q' uis differāt vt postea
videbit'. Et dī p re exīte ad dīam signīficationis
z suppositionis q' pnt eē tā rei exītis q' n' exītis.
Ex q' seq' q' accipiēdo appellationē ppe termin'
significās n' ens vt chimera hircoceru' z sic de ali
is n' pōt appellare. Ex q' ulterius p3 dīa inter ap
pellationē suppositionē z significatiōē. q' appel
latio ē tūc de re exīte significatio vero z supposi
tio sūt tā de re exīte q' n' exīte. vt antixps signifi
cat antixp'm z supponit pro antixp'o z tūc nihil ap
pellat. Sītr homo significat hoīem z supponit tā
p hoib' exītib' q' n' exītib' sed tūc appellat ho
mīnes exītes. Aliter differūt q' vbiq' ē ap
pellatio ibi ē suppositio. s3 n' cō. Et diuidit' appel
latio in appellationē termini cois z in appellatio
nē termini singularis. Dīnt āt adiūcē q' tūc
singularis idē significat z pro eodē supponit z ap
pellat. sortes enī significat rē singulārē z suppo
nit pro re singulari z appellat eādē rē. Et h' itelli
gēdū ē si talis termin' singularis appellat rē pntē
Termin' ho cois significat nām coēm z suppōit
p suppositis tā exītib' q' n' exītib' z appellat exī
tes solū. Un' duplex ē appellatio fmīni cois. q'daz
ē appellatio termini cois bātis suppositionē sim
plicē z tūc talis termin' idē significat z p eodē
supponit. vt cū dī hō ē spēs homo significat nām
cois z supponit p nām hūana z appellat eādē rem:

Alia ē termini cois psonalē suppositionē bātis z
talis termin' n' idē significat supponit z appellat
vt dictū ē pū. Et ita dī itelligi p dēā dīa de ap
pellatione termini cois psonaliter supponentis.

Secundo sciēdū ē q' dictionū quedā sūt
q' appellāt s3 p se appellata non
bnt vt noia adiectiua q' p se n' bnt appellata s3 rati
one suoz substatīuoz dīr h're. Alie sūt q' n' appel
lāt ppe s3 appellata sūt vt sūt pnoia demonstrati
ua. Alie sūt q' appellāt z bnt p se appellata vt sūt
noia substatīa coia. z solū talib' ppe ouenit appel
latio accipiēdo appellationē eo modo q' p. by. ac
cipit. Un' fm alios alio: diuidit' appellatio q' q'dā
ē appellatio formalis significati fmīni. alia ē appel
latio rationis fmīni. Un' ratio formalis fmīni signi
ficati ē acceptio termini p ei' significato formali
eni iest illd' tale significatū formale sub aliq' dīa
tpis z illa solū ouēit dīctis. vt cū dī. sortes ē ve
nīes. ibi venīes appellat rōnē formale sui fmīni. S3
appellatio rationis ē acceptio termini i ordie ad
dictionē ipo itte actū aīe iteriorē fm illā dēfīnīa
tā rationē h3 quā talis termin' suū significatū si
gnificat sic q' act' ipoztat' p talē dictionē denotē
trāsire in rē significatā p illū terminū. **C** S3 cir
ca h' q' rī. vtz vbiq' sit appellatio rationis sit ap
pellatio termini significati format. Ad h' dī q' sic.
z declarat' p ductionē in singulis ppositionib' in
gb' ē appellatio rationis. nā i ista. cognosco venīē
tē ē appellatio rōnis ita z i ea ē appellatio format
significati q' cognosco significat actū cognoscen
di z appellat ipaz adiacere alicui sub aliq' dīa rē
poris. modo h' ē appellare suū significatū formale
z ita p' reduci i oib' alijs. Et ad faciū cognoscen
dū q'lr termin' appellat z q'lr n' ponit' aliq' regule
p dīa ē. q' termin' appellatiū posit' post xpbū scp
appellat suū significatū formale p tpe xpbī. et h' sic
dī itelligi q' talis termin' n' ē āplatiū vel possi
tus cū tali termino ampliatio. Exēplū pmi. vt i hac
ppōe. adā ē genit'. ly genit' nō appellat gnatōem
passiua p tpe pnti ipoztato p copulā adiacē ade.
sed appellat gnatōē adiacuisse p tpe pterito i
portato p illud p dīcatū genit'. Exēplū scōi. vt i
hac ppōe. antixps ē futur' p dīcatōz. ibi p dīcatōz
nō appellat actū p dīcādī adiacere ātixp'o p tpe p
sēti s3 p tpe futuro. Ex q' p3 q' si sortes nūc ē alb'
itaq' nūq' ante fuisset alb' hec eēt falsa. sortes su
it albus. q' ly alb' appellat suū significatū forma
le p tpe pterito inbēsisse sorti. iō sensus ei' eēt. sor
tes i tpe pterito habuit albedinē z h' ē falsū p casū

Tractatus quartus

positū. ¶ **2^a** reglā. **f**min⁹ appellatiu⁹ posit⁹ tā in
ppōe de pñi qđ d pñi rōe futuro sp appellat su
as rōes formalē sicut qđ ad xitātē ppōis de pñi re
gritur qđ pñi catū i ppa forma xitātē de pñi rōe
demonstrāte rē p qđ supponit subñi. Et sñr dicere
tur d ppōe de pñi rōe. vt ad xitātē b⁹ albū fuit nī
gr⁹ regitur qđ bec aliqñ fuerit x⁹ alb⁹ ē nigr⁹ d mon
strādo p ly hē qđ fuit albū. Et sñr diceret d ppōe
de futuro. ¶ **S**3 circa h⁹ dubitat. vtz termin⁹ ap
pellatiu⁹ significati formal⁹ diuersimode appellat
an⁹ x⁹ b⁹ r post x⁹ b⁹. Ad h⁹ dī qđ in ppōe mere de pñi
ti n⁹ refert terminū appellatiuū pponere v⁹ post
ponere x⁹ b⁹ qđ ad appellatiuū vt i istis. albū ē
sortes r⁹ sortē ē alb⁹. ibi ly albū eodē mō appellat
qđ i vtracq appellat albedinē sorti. Ex isto p³ dī
ct⁹ aliqñ dcedētū istas ppōes. mot⁹ ē s³ nō ē mo
t⁹ qđ dicit⁹ ipi qđ fmin⁹ appellat alr post x⁹ b⁹ r an
z⁹ dī qđ mltū refert pponere r postponere termi
nū respē x⁹ b⁹ pñi rōe vt futuri. p³. qđ si tal⁹ pponat
x⁹ b⁹ pñi rōe vt futuri tps. tūc appellat suū signifi
catū formale ad pñi sub diuīctōe. r qñ postponi
tur x⁹ b⁹ pñi rōe vt futuri tps tñ appellat suū si
gnificatū ad pñi x⁹ b⁹ r nō sub diuīctōe ad pñi. vt
i ista. albū fuit sortes albū appellat albedinē p tē
pore pñi rōe sub diuīctōe ad pñi. r s³ sus ē. qđ est
vel fuit albū fuit sortes. Sñr i ista. sortes fuit alb⁹
ibi alb⁹ solū appellat albedinē p tpe pñi rōe. Ex
qđ pñi rōe x⁹ b⁹ pñi rōe. ppōis. crudū comedisti. nam
crudū appellat cruditatē adiacere alicui p tpe p
ñi rōe sub diuīctōe ad pñi ita qđ appellet crudi
tatē inesse vel inuisse rei quā comedisti. sed in ista
comedisti crudū appellat cruditatē p mōz adiacē
tis rē quā comedisti r h⁹ p tpe sue comestionis

Tertio sciendū est qđ tertia regula talis est
Quicūq terminus sequitur dictio
nē significatē actū aīe inter oīz r regit a tali di
ctione tūc appellat pñi rōe suā pñi rōe. vt i hac
ppōe cognosco venientē. ibi venientē appellat su
as pñi rōe s³ m quā dī cē veniens. Et dī notan
ter termin⁹ sequēs qđ si pcederz tūc appellaret su
am formā sub diuīctōe ad alias rōes ouenien
tes rei significatē. Verbi grā in ista cognosco vē
tē ly venientē appellat pñi rōe suā rōem r iō ad x⁹
itātē eius regit⁹ qđ de venientē habeat notitiā. S3
in ista propositione venientē cognosco ly venien
tē appellat sub diuīctōe ad oīz rōem venientē
conuenientē. ideo ad veritatē dicte propositionis
sufficit qđ de venientē habeat notitiā siue sit notitiā
ppa siue s³ m quā dī veniens siue alia venienti
oueniēs. Et s³ m istū modū dicendi nō valēt iste

oīe. venientē cognosco ergo cognosco venientē
r sic de alijs propter cās iam dictas. Si tamen al
dicat qđ vtrōqz tenetur eodem modo tunc valet
consequētia nec in hoc mō dīcēdi ē dīctio.

Sed contra ^{predicta arguitur primo sic}
ergo solum eis conuenit appellatio. ¶ **S**ecūdo
arguitur sic. adiectiuū quādoqz appellat r tñ nō
est terminus supponens cum tantū modo coplat
r nō supponit. ergo appellatio nō est acceptio s³
mini supponentis r per consequens appellatio p
supponit suppōem. ¶ **T**ertio arguitur sic. oē qđ
appellat habz supposita. sed terminus singularis
nō habz supposita. ergo terminus singularis nō
habz appellata. r sic ipius termini singularis est
appellatio nulla. ¶ **Q**uāto arguitur sic. antez
suis significat rem singularem r pro ea supponit.
r tamen illam nō appellat. ergo male dicitur qđ
fmin⁹ singularis idē significat suppōit r appellat

Ad rationes ^{Ad primam dī qđ nō ac}
cipitur appellatio prout
a grāmatico consideratur. sed vt est acceptio s³ m
ni communis pro re vel rebus exstib⁹ vt patuit
in primo notabili. ¶ **A**d secundam dicitur qđ ad
iectiuū in masculino r feminino generibus co
pulat sed in neutro bñ supponit. s. pro illis supposi
tis quibus accidit suū significatū. r illo modo bñ
appellat. si tamen accipiat appellatio pro qñqz
acceptioe termini sub eius ratione formali tunc
terminus adiectiuus bene appellat vt prius vīdū
est. ¶ **A**d tertiam dī qđ terminus singularis nō
habz supposita tamen res singularis quam signi
ficat respē vocis significatē pōt dici suppositus
r appellatū quīs s³ m diuersas rōes. ¶ **A**d qñ
tā dī qđ termin⁹ singularis bz significare supponē
r appellare tunc illa tria supponunt pro eodem
sed tamen potest significare r supponere r tamē
nō appellabit. vt satis probat ratio. Et bec d ap
pellationibus.

Seqt⁹ quātus tractatus de restrictōe.
Restictio ē coartatio s³ mni cō
munis a maiori suppositione
ad minorem vt dictum ē pri
us. Restrictionum aut alia fit per nom
vt homo albus. iste terminus homo
nō supponit pro nigris neqz pro me
dio colore coloratis. sed restringit ad
albos. Alia fit per verbū vt hō currit.

De restrictiōe

iste terminus hō supponit p pñtibz tā
tū. Alia fit p pñcipiū vt cū dī hō currēt
disputat. ille terminus hō supponit pro
pñtibz. Alia fit p implicationē vt cū dī
hō qui ē albus currit. hec implicatio qui
ē albus restringit hōinē ad albōs. Itē
restrictionū factarū p nomē alia fit p i-
ferius superiori appositum vt aīal hō
currit. ille terminus aīal tānū suppoit
p aīalibus q sūt homines. Alia fit p dif-
ferentiā adueniētē generi q est cēntial
cū sit cōstitutua rei vt cū dī aīal rōnale
hic aīal supponit p rōnālibz aīalibus
Alia fit p adiectiuū accidētis vt cū dī
homo albus. iste terminus hō suppo-
nit tū pro albis hominibus.

C Iste ē quintus tractat⁹ puorum logicaliū pe-
trihyspani. in quo ipe determinat de vna passiōe
termini opposita āpliatiōi q dī restrictio. Et cā p
dīstīnit. Restrictio ē coartatio termini cōis a ma-
iori suppositiōe ad minōrē. Et ibi ponit coartatio
loco generis. Et ponitur termini cōmūnis ad dif-
ferentiā termini singularis q non āpliatur nec re-
stringitur saltē quo ad supposita. z dicitur a maio-
ri suppositiōe ad minōrē ad differentiam āpliati-
onis. cū enim dī homo currit homo supponit pro
omnibus hōinib⁹ pñtibz. sed si dicatur hō albus
currit. homo restringit qz solū supponit p hōinib⁹
albis. pro quo aduertēdū ē q ad h⁹ q aliquis ter-
minus possit aliū restringere due cōdictiōes requi-
rūtur. Prima est q ille terminus possit verificari
de aliquo supposito termini restringibilis z de ali-
quo nō. iō hic nō ē restrictio hō asinus currit. Se-
cūda cōdictio ē q h⁹ verbū ē possit affirmari de a z
gregato ex termino restringibili z restrictione. vt
ad hoc q homo restringatur in ista ppōne homo
alb⁹ currit. o z q hec sit vera homo alb⁹ ē. iō hic nō
est restrictio. nullus homo est generandus. qz hec
est falsa homo generandus est.

Primo sciēdū est q duplex ē restrictio q
dam ē ppna siue nālis alia ē ipro-
pria. z talis ē duplex. qz quedā ē vsualis que ē qū
aliquis terminus accipitur ex vsu loquendi p ali-
quo determinato supposito pro q virtute sermo-
nis nō accipitur vt cū dī rex venit parisi⁹. qūis
enī rex ibi de virtute sermonis possit idifferenter

accipi p omni regē tū ex vsu loquendi restringit
ad regem pprie patrie. Alia est transitiua que sit
virtute alicuius verbi transitiui. vt cum dicitur for-
tes pcutit hominē. virtute illius verbi transitiui
pcutit ille accusatiuis hominēz supponit pro alio
a forte z sic videtur restringi. Restrictio vero p
pria ē que sit virtute alicuius adiuncti termino
cōi. Et ista est quadruplex. qz quedā est que sit p
nomen. alia per verbum. alia p participium. alia
p implicationem. Et huius diuisionis ratio est qz
restrictio fit p aliquam dictionem. aut ergo fit p
dictionē oplexam z sic est illa q sit p implicationem
aut dictionē icomplexam. z hoc duplī. qz vel tal
dictio significat substantiam z sic est illa q sit p no-
men. aut significat actū z h⁹ dupliciter. qz vel signi-
ficat actū distantem a substantia z sic ē illa que sit
per verbum. aut actū indistantem z sic ē illa que
sit per participium. Est autē restrictio aliqō cōple-
xum ex nomine z verbo z relatiuo qui addito al-
teri extremo propositionis. vt si dicatur homo q
est alb⁹. hoc totū qui ē alb⁹ dicitur implicatio.

Secundo sciendum ē q restrictiōis facit
p nomen talis est diuisiō. nā alia
fit per inferius additū superiori vt si dicatur aīal
homo currit. alia vero per differentiam adueniē-
tem generi vt cum dicitur animal rationale. z h⁹
intelligitur de differentia diuisiua. alia fit p adie-
ctiuum accidentis vt homo alb⁹ currit. Et huius
diuisionis sic habetur sufficientia. qz iō restrictio
ne vel terminus restrictus est cēntialis termin⁹ re-
stringenti vel non. si nō sic ē tertiū memb⁹. Si sit
cēntialis hoc est dupliciter qz vel cōuenit termino
restringenti primo z p se. vel ex cōsequētī. Si pri-
mum sic ē p mū memb⁹. Si secundū sic est secun-
dum. Differentia enim pmo restringit gen⁹ qd di-
uidit z ex cōsequenti inferius icludit illaz dīaz. Un
adiectiuū pōt se habere tripliciter ad subm vt ad
pdictū cui adiungitur. Uno mō conuertibiliter
Alio mō magis cōiter. z tertio vt minus cōe. Si
enī se habeat vt cōuertibile tūc non restringit ter-
minū cui adiūgit. vt si dicat hō est rīfibilis. ibi rīf-
bile nō restringit hōiem cū habeat supposita eqūia
sic z ly hō. Si hō sit min⁹ cōe vt dicēdo hō grāma-
ticus tūc semp restringit. Si hō sit magis cōmūe
h⁹ duplī. qz vel cōuenit oib⁹ suppositis illius cui
adiūgitur z cū hoc multis alijs z sic restringit. vt
si dicatur ethiops niger currit. si hō cōueniat aliq
b⁹ suppositis illi⁹ cui adiūgit z aliq b⁹ nō z cū hoc
multis alijs cōuenit sic restringit. vt si dicat hō alb⁹
currit ibi alb⁹ restringit. z conuenit aliquibus sup

Tractatus quintus

positis illius cui adiungitur sed non oibus quibus multis alijs coueniat. et hmo restringit subm cui adiungitur ad supposita qbus illd adiunctu inest qn ponitur ex eade parte cu illo termino comuni

Tertio sciendū ē qd itez restrictionū ponit alia diuisio nam quedā ē que sit rōne significationis. Un restrictio rōne significationis ē qn aliquod adiunctū alteri restringit ipm qd ad significationē pncipalē sic qd termin⁹ restrict⁹ solū tenet p suppositis qbus couenit forma significata p terminū restringentē vt hō albus currit. Alia ē qu c rōne cōsignificatiōis qn aliqd adiunctum alteri restringit ipm quo ad cōsignificatiōē vt cū dī homo est albus. albus enī restringit boī nē rōne cōsignificatiōis q est gen⁹ ad masculinū tm. Et hec sūt intelligenda de significatiōe et cōsignificatione termini restringentis. cū enī dī hō est albus ibi albus significat albedinē et nō significat masculinū genus sed magis cōsignificat. iō restringit hominē quo ad cōsignificatiōē. non autē quo ad significatiōē qz non facit cū teneri p oibus albis solum. et huius diuisionis sic habet sufficiētia. qz ois restrictio sit p aliquā dictionē restringentem. aut ergo ponitur in eadē parte ppositionis cum dictione restricta et sic est primus membrus. vel ex altera et sic est secundum membrus.

Sed contra pdicta arguitur p sic dicens. do sortes alb⁹ currit. ibi sortes restringitur ad standū p albis. ergo terminus singularis pōt restringi et sic restrictio nō est solus termini cōmunis. ¶ 2⁹ arguit sic. verbū non est determinatio subī qz ponit pdictato pponis. ergo nō pōt restringere subm et sic nulla ē restrictio facta p xbu. ¶ 3⁹ arguit sic. pncipiū hz eandē vim restringēdi cū verbo cū habeat idē significatū. s3 cū dī hō currit hō nō restringit ad currentes. ergo cū dī homo est currēs hō nō restringit p currētib⁹. ¶ 4⁹ arguit sic. iferi⁹ additū superiori restringit superius rōne dīe quā includit. ergo primus modus restrictionis facte p nomen et secundus non distinguuntur inter se.

Ad ratiōes Ad pma3 dī qd in ista sortes alb⁹ currit. sortes bene restringitur quo ad significatiōē qz pōt equoce multa significare. s3 non quātū ad suppositionē. iō nō restringit. ¶ Ad secūdā dī qd verbū positū i pdictato non h3 p suam significatiōē restringere subz qz illo mō non est determinatio ei⁹ s3 bene h3 p suam cōsignificatiōē fm quā respicit subm. ideo currit nō restringit ad currētes s3 bene ad pntes. ¶ Ad

tertiā dī qd qn dī hō currit illud xbu non restringit subm p suā significatiōē ad currētes. s3 cū dī hō currēs legit. homo currēs ponit ex eadē pte cum boie. iō h3 restringē hūc tminū hō ad standū p currentibus. et h3 habeat eadē vim nō tñ eodez modo applicata ē ad subm. ¶ Ad quartā dī qd iferi⁹ additū superiori et dīa cōstitutiuā ei⁹ habet viz restringēdi ad eadē supposita. sed differūt quantum ad modos restringendi. naz inferi⁹ restringit superi⁹ substantiue et per appositionē. differentia xō adiectiue et non p figurā. et sic distinguuntur inter se.

¶ De restrictiōe facta p nomē p muniē sumptū tales dant regule. Omne nomen nō diminūēs nec habēs vim apliandi adiunctuz ex eadē pte terminio magis cōmunī restringit ipm ad supponendū p bis ad que erigit sua significatiō vt p3 in exēplis pdictis vt hō p suam significatiōē restringit aīal ad animalia que sunt homies. vt cū dī animal hō. et albus restringit hominē p suā significatiōē ad homies albos. vt cū dicit hō albus. Dico autē nō diminūēs ad remouēdū noīa diminūētia rationez adiuncti vt mortuus vel corruptus et similia q non restringunt sed potius destrūūt adiunctū. Dico autē non hīs vim apliandi ad remouēdū dictiones ampliatiuas. vt potens. pōt. possibile que nō restringūt sed potius ampliant. Et sciendū q minus cōmune semp restringit magis cōmune. vt cum dicit hō albus currit qz homo reperit in albis hominibus et nigris et medio colore coloratis. albus autē non. vnde quo ad hoc hō ē magis cōmune et alb⁹ min⁹ p mune. et sic albus restringit hominē. s3 s3 qd albus reperitur i hoibus. lignis. lapidibus et brutis: hō autez non. sic albus est magis cōmune et hō minus cōmune. et sic homo coartat albū ad albedinē existentem in hominibus cum dicit hō albus

De restrictione

currit. et sic utriusque coartat alterum secundum di-
uersa. Item de termino restricto talis datur
regula. Si signum uel adueniat termino
restricto non distribuit ipsi nisi pro his
ad que restringitur. Cum enim dico omnis homo
albus currit. ibi homo restringitur ad albos et
non potest distribui nisi per albos. Item de
restrictione datur regula talis. Nihil posi-
tum a parte predicati potest restringere termi-
num communem positum a parte subiecti quoad
principalem eius significationem. ut homo est
albus iste terminus albus in predicato po-
situs non potest restringere homines in subiecto
positum ad albos. quia si restringeretur ad al-
bos et per regulam precedentem scilicet si signum
uniuersale aduenierit termino restricto
solum distribuitur ipsi pro his ad que restri-
gitur ut in proposito homo distribueretur solum
pro albis hominibus. et sic istius propositionis
omnis homo est albus sensus esset omnis homo
albus est albus. ergo si una erit vera reli-
qua erit vera. et si una est falsa reliqua erit
falsa. quod tamen est falsum. et cum dicitur omnis homo est al-
bus. iste terminus homo non restringitur et sic per
illa regula. Dico autem quo ad principalem eius
significationem. quia predicatum restringit sub-
iectum quo ad significationem que est genus. ut
cum dicitur cignus est albus iste terminus cignus
restringitur ad mares et non ad mulieres
et sic albus restringitur ipsi quo ad signifi-
cationem que est genus et non quo ad suam si-
gnificationem. Item de restrictione facta per
implicationem talis datur regula. Omnis implicatio
immediate posita termino communi restringit
ipsum sicut suum adiectiuum ut cum dicitur. homo
qui est albus currit. iste terminus homo re-
stringitur ad albos per hanc implicationem. scilicet
est albus. Item de eadem restrictione talis da-
tur regula. Quotiescunque signum uel im-
plicatio ponuntur in eadem locutione duplex est

oratio. ex eo quod hoc signum potest precedere
implicationem et sic distribuit terminum com-
munem per quolibet suo supposito. ut cum dicitur
omnis homo currit qui est albus. Item implicatio
potest prius aduenire et restringere terminum
communem et tunc signum postea adueniens non di-
stribuit ipsi nisi pro his ad que restringitur
ut omnis homo qui est albus currit. et tunc
equiualeat huic. omnis homo albus currit.

¶ Circa hunc textum notandum est primo quod inter au-
ctores ponitur aliquas regulas de restrictionibus. Et primo
ponitur una regula de restrictione facta per nomen que
talis est. Omne nomen non diminuetur neque habens
vis ampliandi adiunctum termino communi ex eadem parte
restringit ipsum ad supponendum per his per quibus erigit
adiunctum siue significatum termini restringentis. ut si
dicatur. animal homo currit animal restringitur ad standum pro
animalibus que sunt bipes. Et tunc non diminuetur quia notia
diminuetur non restringunt eo quod alienam rationem termi-
ni non habent quibus adiunguntur nec predicant de aliquo
supposito ipso. Dicitur etiam non habens vis ampliandi ga-
dictioes ampliatiue non restringunt sed ampliatur. Et
tunc adiunctum ex eadem parte quia nullus terminus restringit
alterum quo ad significationem nisi sibi addatur ex ea-
dem parte. Dicitur etiam termino magis communi quia mi-
nus commune si restringit magis commune et non e contra
ut cum dicitur homo albus currit. cum enim homo reperitur in
hominibus nigris et in medio colore coloratis et albis
non ideo albus restringit hominem ad albos et econ-
tra. Si uero accipiatur per quod reperitur in hominibus et mul-
tis alijs rebus sic homo se habet ut minus commune et coartat
album ad standum per albedinem que est in forma.

Secundo Sciendum est quod de termino restricto
datur talis regula. Si signum uel
adueniat termino restricto non distribuit ipsum per om-
nes suos suppositos sed solum per his ad que restringitur
ut cum dicitur omnis homo albus currit. homo non distribuitur
nisi per albos. Et ratio talis est quia signum uel non di-
stribuit terminum nisi eo modo quo reperitur ipsum
tantum pro suppositis per quibus accipi potest. sed signum
uniuersale applicat solum tali termino communi sic re-
stricto. idem hic solum accipi potest pro suppositis ad
que restringitur. Est tamen aduertendum quod dictio re-
stringens non diminuit uirtutem distribuendi signi ex
parte ipsius. tamen diminuit applicationem eius ad ma-
teriam ex parte termini distribuibilis. ¶ Consequenter
auctor ponit aliam regulam de restrictione in com-
muni que talis est. Nihil positum a parte predicati restri-

Tractatus quintus

git terminū eōdem positiū a pte suā quo ad pncipa
le significatōem termini restringētis quāvis possit re
stringere quo ad significatōem. qm̄ enī dī hō ē al
bus alb⁹ nō restringit hōiem quo ad significatōem
eo q̄ nō facit hōiem teneri p albis tñ. tñ restringit
ip̄m quo ad significatōem. q̄ facit ip̄m teneri p
marib⁹ tñ. Qz at non teneat i illa ppōe p albis tā
tum p̄ p regulā pcedētē. qz si solū distribuēt p
albis ergo eēt idē sensus b⁹ ppōis: ois hō ē albus
z isti ois hō alb⁹ ē albus. ḡ sicut z⁹ sp̄ est h̄a ita de
beret eē z p̄ma: quod falsū ē. iō nō restringit q̄ ad
significationem si ponatur a parte predicati.

Tertio sciendū est q̄ de restrictōe scā p̄ ip̄li
cationē talis datur regula. Ois im
plicatio adiūcta immediate termino cōi restringit
ip̄m sicut suū adiūctū. vt cū dī hōmo qui ē albus
currit. ibi hōmo restringit ad albos per hanc ip̄lica
tionē q̄ est. Et rō regule talis est. qz implicatio h̄z
vim restringendi rōe adiūcti qd̄ ponit i ip̄sa. iō qm̄
in ip̄a ponitur ex eadem pte ppōis cum termi
no cōi eodē modo restringit sicut faceret suū adiū
ctū. Et notāter ponit immediate adiūcta. qz si talis
ip̄licatio nō eēt immediate adiūcta termino nō restri
geret p suā significatōē. vt si dicatur hō currit q̄
ē albus ibi nō restringitur hōmo ad albos sed b̄i re
stringit ad mares. z oī intelligi de ip̄licatōe n̄ dimi
nuēt nec āpliante. Sitr de eadē restrictōe dā
alia regula q̄ talis ē. Quotiescūqz signū v̄le z im
plicatio ponūt i eadē ofone tūc locutio est du
plex eo q̄ signū v̄le pōt pcedere ip̄licationē non
immediate adiūctā termino cōi z distribuit terminū
coēm p oibus suis suppositis. vt cū dī ois hō cur
rit qui ē alb⁹. Uel ip̄licatio p̄ p̄us aduenire tñ
no cōi q̄ signū v̄le: z tūc si signū v̄le sibi addat so
lū distribuīt terminū p bis ad q̄ restringit per ip̄li
cationē. vt cū dī ois hōmo q̄ est alb⁹ currit. ibi hō
mo solū distribuīt p albis eo q̄ hō p̄us restringit
p ip̄licationē q̄ distribuīt p signū. Ex q̄ p̄z q̄
talis locutio ē duplex. illa enī ppō i qua ponitur
ip̄licatio ex eadē pte egualē vni copulatiē. vt
hec. ois hōmo qui est albus currit. equi ualebit
omnis hōmo currit z ille est albus.

Sed cōtra f̄ dēā arguitur p̄ sic: cū dī hō
pōtēs videre currit. ibi pōtēs
restringit hōiem z tñ est dictio āpliatia. ergo male
dī i p̄ma reglā nō h̄is v̄i āplandi. ¶ z⁹ arguitur
sic. signū v̄le in oratione sē per p̄ius aduenit tñ
no cōi q̄ dictio restringens q̄ segtur terminū com
munē. ḡ reperit terminū coēm non restrictū z sic
distribuit ip̄sū p omnibus suis suppositis z nō so

lū p bis p qbus exigit dictio restringens. ¶ 3⁹ ar
guitur sic. talia sūt suba qualia pmittunt ab eorū
p̄dicatis vt dicit Boetius. ḡ p̄dicatū pōt restrin
gere subm̄ quo ad pncipales ei⁹ significationem:
¶ 4⁹ arguitur sic. illud qd̄ ponit a pte p̄dicati nō
pōt restringere terminū in subo per suā significa
tionē. sed dictio restringens ponit a parte p̄dicati
in ip̄licatione. ergo cū ip̄licatio nō restringit nisi
x̄tute termini restringētis adiūcti non pōt nisi p
eius significationē restringere subiectum.

Ad rationes Ad p̄mā dī q̄ potens p
q̄to determinat actuz
vidēdibz v̄i restringendi terminū coēs vt teneat p
bis que h̄nt potētiā v̄isūā si tñ per se sumat h̄z x̄
tutē āplandi ad p̄ntia z futura z hoc per res p̄m̄
ad diuersa. ¶ Ad secūdā dī q̄ h̄z p̄m̄ v̄le fm̄
vocē posterio⁹ sit z immediat⁹ adiūgatur termino cōi.
tñ fm̄ intellectū est ecōuerso. Et cā est qz dictio re
stringens ē absolutā z signū v̄le est dictio respecti
ua que disponit subm̄ i ordine ad p̄dicatū. nō p̄
us ē intelligere illud qd̄ subicitur āre q̄ distribu
atur respectu p̄dicati. ¶ Ad triā dī q̄ illa aucto
ritas sic intelligit. talia sūt suba qualia pmittūt
ab eorū p̄dicatis cōsideratis q̄tū ad significatōem
vel significatōē. z ē q̄tum ad modū supponē
di subm̄ determinat a p̄dicato p significatōē p̄
dicati. s̄z p illā significatōē nō restringit illud cui
adiūgatur quo ad suā significatōē. ¶ Ad q̄rtā
dī q̄ adiūctū significationis ē s̄z ex pte p̄dicati
ppōis ip̄licatiue. sed nō ex pte p̄dicati toti⁹ ppō
sitiōis. Et qz tota ip̄licatio ē s̄z ex pte sub̄. iō p su
as significatōes pōt restringere subm̄.

Sequit̄ de restrictōe scā pverbum de
qua plēs dant̄ regule. quāz p̄ma tal
est. Terminus cōis supponens vel ap
ponens verbo p̄ntis temporis sumpt̄
sūptō nō habente v̄i āplandi neqz ex se
neqz ex alio restringit ad supponēdū p
bis q̄ sūt sub forma tñm̄ cōis suppo
nētis. Dico at̄ termini cōis quia termi
nus discretus neqz restringit neqz am
pliatur. Dico aut̄ verbū p̄ntis t̄pis ad
remouendū alia verba alioruz tempo
rum. quia terminus communis aliaz
habet suppositionem cum eis. Dico
autem simpliciter sumptō ad remo

De restrictione

uendum verba supra cū p̄iculis dimi-
nuentibus vt ē opinabile ⁊ iopinabile.
Dico at̄ nō h̄re viz ampliādi ad remo-
uendū verba āpliatiua vt pōt. Dico at̄
neq3 ex se neq3 ex alio ad remouēdum
verba habētia vim ampliādi ex alio vt
puta ex cōiuncto. sicut hoc verbū ē cuz
dicit̄ est potēs. Dico aut̄ sub forma ter-
mini supponētis q3 hō supponit p̄ his
qui sunt sub humanitate. ⁊ aīal que sūt
sub aīalitate. vt cū dicit̄ hō est animal.
Itē alia dat̄ regula. Terminus cōmu-
nis supponēs vel apponēs verbo de p̄-
terito simplr̄ sūpto nō habēte viz am-
pliādi nec ex se nec ex alio restringit̄ ad
supponēdū p̄ his que sūt vel fuerūt sub
forma t̄mi supponētis. vt cū dī hō fuit
aīal. iste t̄minus hō supponit pro his q
sunt vel fuerunt hoīes. ⁊ aīal pro his q
sūt vel fuerūt aīalia. Itē alia dat̄ regla
Terminus cōis supponēs vel apponēs
verbo de futuro etiā supponit pro his
que sūt vel erūt sub forma termini sup-
ponētis scilicet pro eis que sūt vel erūt in
futuro vt hō erit aīal. Ex p̄dictis p3 q
verbū restringit̄ quo ad significatōez q̄ ē
t̄ps. ⁊ n̄ quo ad significatōez p̄cipalē.
C̄ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄ dñr petrus h̄s.
ponit tres regulas de restrictōe scā per x̄bū. qua-
rū p̄ima est. Termin⁹ cōis supponēs vel appo-
nēs x̄bo p̄ntis t̄pis simplr̄ sumpto nō h̄nti vi āpli-
ādi nec a se nec āb alio restringitur ad supponēdū
p̄ his que sunt sub forma termini supponētis. Et
dī simplr̄ sūpto ad remouendum x̄ba diminuti-
ua vt sunt opinōz imaginōz ⁊ sūt. a. Unde oīa x̄ba
vel p̄ticipia p̄ntis t̄pōis que sic se habent q̄ h̄nt
naturā āpliandi tam s̄ rē p̄teritā q̄ futurā nō re-
stringūt terminū p̄cedentē se sed h̄nt x̄tutē āpliā-
di vt dictū est. Ratio t̄i quare h̄nt x̄tutē āpliādi
nō est ea quā aliqui assignant sc3 q̄ significant
actū qui nō. s̄ in eo de quo enūciatur x̄bū aut si
gnificāt actū qui nō ē in eo qd enūciat̄. āpliant t̄i
terminū sequentē. sed hoc ē falsū. q3 videri enūci-

atur de pariete in quo t̄i n̄ est. ⁊ tamē iste termi-
nus paries nō ampliatur in hac p̄pōe paries vidē-
tur. C̄ Secda regula talis est. Termin⁹ cōis sup-
ponēs x̄bo de p̄terito simplr̄ sumpto nō h̄nti viz
āpliādi restringitur ad supponēdū p̄ his q̄ sunt ⁊
fuerūt sub forma termini supponētis. vt si dicat̄
albū fuit nigrū. albū supponit p̄ eo quod ē vt fu-
it nigrū. Ex quo sequitur q̄ iste p̄pōes nō debēt
negari. x̄go fuit meretrix. puer fuit senex. x̄go pe-
perit ⁊ sic de alijs. Unde bec p̄pō. virgo peperit.
h3 hūc sensū. quod ē vel fuit x̄go peperit. C̄ Ter-
tia regula talis ē. Termin⁹ cōis supponēs x̄bo d̄
futuro simplr̄ sūpto nō habēti vim āpliādi suppo-
nit p̄ his que sūt ⁊ erūt sub forma termini suppo-
nētis. vt si dicatur. hō erit albus. hō supponit pro
his q̄ sunt ⁊ erūt. Ex quo seq̄r q̄ iste p̄pōes sūt cō-
cedēde. cecus erit videns. senex erit puer. virgo
pariet. ⁊ sic d̄ similib⁹. Ex p̄dictis auctorizert̄ vnū
correlariū q̄ x̄bū in p̄dicato positū nō restringit̄
rōne sui significati p̄cipalis. p3 sic. q3 seq̄retur q̄
verbū p̄ntis t̄pōis codē mō restringeret sicut ver-
ba alioz t̄pōz eo q̄ x̄ba p̄ntis t̄pōis ⁊ p̄te-
riti ⁊ futuri idē significāt. secundo p3 q3 si verbuz
restringeret quo ad significatōez iequeretur q̄
aliquib⁹ hoīb⁹ currētib⁹ ⁊ aliquib⁹ n̄ currētib⁹ bec ē et
x̄a. oīs hō currit eo q̄ currit restringeret solū ad p̄-
sentes ⁊ ita sensus ē et oīs hō currēs currit.

Secundo sciendū est q̄ circa p̄dicta oriū-
tur aliquę difficultates. p̄ia ē
vtrum ille regule date de restrictione facta per
verbū sint vere. Ad quam difficultatē responde-
tur q̄ sic. tribus cōditionibus obseruatis. p̄ia
est q̄ ille terminus cōmunis habeat supposita p̄-
sentia p̄terita vel futura ad que possit restringi
C̄ Secunda est q̄ talis terminus cōmunis sup-
ponat personat̄. nā si supponeret materialiter vt
simpliciter nō restringeretur. C̄ Tertia est q̄ in
tali p̄positione nō sit p̄dicatio necia eo q̄ in p̄di-
cationib⁹ necessarijs verba absoluuntur a t̄pō-
re. Et posset addi q̄rta. s̄ q̄ talis terminus p̄ ali-
qd aliud sibi additū a verbo nō restringatur ad
supposita p̄ aliquo determinato t̄pōre. q3 si di-
ceretur omne quod est album fuit nigrum. ibi al-
bum nō restringitur ad p̄ntes ⁊ p̄teritos s3 re-
netur p̄ presentibus t̄i. Et si quis dicat q̄ i p̄po-
sitionib⁹ de p̄terito ⁊ futuro terminus cōmunis
v̄t ampliari. ergo male dicitur q̄ restringitur. Ad
hoc respondetur q̄ verbū de p̄terito vel futuro
dicatur ampliare terminū in ordine ad supponēs
quābz p̄ se respectu verbi d̄ presentis. s3 dī restri-

Tractatus quintus

gere ipm in ordine ad sup pōem quā haberet sine determinatōe alic' alteri' termini restringētis. v' altr' dicatur q' talis termin' nullo mō āpliat. Ad h' eni q' aliquis termin' āpliat nō sufficit q' suppoat p pntib' z pteritis aut p pntibus z futuris mediā te verbo de pterito aut futuro. sed regrit q' illō h' bñ ampliatiū existens pntis tps hēat virtutē āplia di quemadmodum hoc verbum potest:

Tertio sciendū ē q' restat alia difficultas. q'liter. f. pnt concedi iste ppōnes. v' dēs fuit cecus. puer fuit senex z siles. cū tñ nunq' habuerit nec possint habere aliquā ppōez de pnti verā sibi corrdentem. Ad quā rñdetur p q' ad hoc q' aliqua ppō de pterito vel futuro sit vā si illa habeat ppōes ad quas copulatiue de scēdēdo valeat cōā ad inferiōra nō oz ppōem sibi corrdē tē de pnti aliquando fore vel fuisse verā. sed sufficit q' singulares illi' de pnti corrdētes fuerit vere. Ex quo seq' q' hec est vera. adā z noe fuerunt q'uis hec nūq' fuerit vera. adā z noe sunt. ille eni fuerit vere p diuersis tēporib'. adam ē. noe ē. Et eodē modo dicere de ista. ois hō fuit i ista domo casu posito q' omnes boies successiue fuissent in illa domo. Scdo d' q' ad hoc q' aliqua ppō de pterito vel futuro sit vera non oz q' illa de pnti sibi corrdēs in ppa forma sit vel fuerit vā. nec etiaz singulares eius. S3 sufficit q' in illa de pnti ponatur pnomē demonstratiū de subo demonstrās illō p quo supponebat subm illi' de pnti vel pterito. v' ad hoc q' hec sit vera albū fuit nigrū nō regrit hāc fuisse verā albus ē nigrū. s3 suffic hāc fuisse vel eē verā demonstrato illo p quo supponebat albū. f. hoc ē nigrū. Et silt' de istis puer fuit senex. cec' erit vidēs. meretrix erit hō. z sic de alijs.

Sed contra pdcā arguitur p sic. In hac ppōe. ois hō ē aial xbum ē pntis tps. z tñ subm nō restringitur ad pntes. q' pma regula nō est vā i qua d' q' zē. mior p3 q' nullo boie exite illa eēt falsa z per cōā nō eēt necessaria. Scdo arguitur sic. xbum de pnti restringit em nū ad pntia. ergo a silt' xbum pteriti oz restringere ad pterita solū xbum futuri ad futura. C3 agutur sic. cuiuslibz tps vna pars pcedit aliam cū tēp' sit diuisibile. ergo vna ps ē pterita z alia futura z p cōā pntis tēp' cludit pteritū z futurū: z sic pōt facere terminū teneri p pntib' z pteritis. C4: arguitur sic. xbum pteriti vel futuri tps āpliat em nū ad pntia z futura. q' segtur q' non restringit.

Ad rationes illa regula z ēt alie debēt

intelligi in plicationibus i q' bñ nō absoluitur a tpe. sic at non est in ppōnib' necessarijs. Ad secundam d' q' nō est sile q' pntis ē aliquid pteriti. f. finis. z aliqd futuri. f. pncipium. ideo verba pterita restringunt ad pntis z pteritis. xba futuri ad pntis z futur. pteritū vō z futurū nec sūt finis nec pncipiū ideo nō est sile. Ad etiam d' q' cuiuslibz tps diuisibilis vna ps est pterita ante q' alia sit: s3 tēpus pntis simplr dñ non est diuisibile sed capitur p pnti idiu: sibili: quare non includit pteritū z futurum. Ad quartā negatur aīis q' vba pteriti z futuri tps bene restringunt v' pnti patuit.

Circa pdcā querit de hoc sophismate. Omne aial fuit in archa noe. Probat homo fuit in archa noe. equ' fuit i archa noe zē. ergo omne animal fuit in archa noe. Contra. omne aial fuit in archa noe. s3 cesar fuit aial. q' cesar fuit in archa noe. quod ē falsū. q' aliqua pzmistax ē falsa. nō minor. q' maior. q' at prima sit falā p3 p quandā regulā que dicit q' eminus cōis supponēs vel apponēs verbo de pterito simplr supro restringit ad supponendū p his que sūt vel fuerit sub forma emini supponentis. Itē alia ē regula q' si signū vlc adueniat termino restricto distribuit ip3 p oibus illis ad que restringebat. q' cūz dī. omne aial fuit in archa noe. iste eminus aial supponit pro oī aiali quod fuit in archa noe. q' nō fuerunt oīa in archa noe. q' prima est falsa. Itē ad idem in hac propositione. omne animal qd tūc fuit fuit in archa. iste terminus animal restringit magis q' i ista oīone. oē animal fuit in archa noe. cū in pzia plura supponant. sed iste eminus animal restringit ad ea que fuerunt tunc in illo tpe pp implicationem ibi positam. ergo solum illa que fuerunt in illo pterito tempore fuerunt in archa noe z nō plura. oportet q' hec sit falsa. omne

De restrictione

animal fuit in archa noe. cū in ea plu-
ra animalia supponunt. Solutio. qui-
dam dicunt q̄ hec. omne animal fuit i
archa noe est duplex eo q̄ potest fieri
distributio pro singulis genēz vel pro
gñibus singulorūz. primo modo ē fal-
sa. secundo modo est vera. quia quan-
do fit distributio pro singulis gñum.
tunc est distributio pro singulis indivi-
duis que sub eodem gñe ⁊ sub eadez
specie continentur. tunc oportet q̄ oīa
indivīdua cōtenta sub animali fuissent
in archa noe quod falsum est. Sed cū
fit distributio pro generibus singulorūz
tunc solum est distributio pro generi-
bus vel pro speciebus. sed non fuit ali-
qua species animalis que non fuit i ar-
cha noe. ⁊ illo modo est vera. Sed hu-
ic solutioni non acquiesco quia speci-
es animalis nō fuit per se in archa noe
sed tantum individuum. vnde illo tē-
pore non habuit veritatem nisi pro sin-
gulis generum idest pro individuis ⁊
non pro generibus singulorum. An-
de dico q̄ propositio est falsa ⁊ conce-
do omnes rationes adductas ad hoc.
⁊ probatio peccat secundum conse-
quens ab insufficienti inductiōe qz non
accipit oēs pres distributiōis que sunt
sub subiecto istius ppositionis. oē aīal
fuit in archa noe.

Circa hūc textū norādū ē p̄ q̄ p declaratiōez
pdictaz auctor mouet h̄i sopbisma. omne aīal fu-
it in archa noe. Et pbat sic. bos fuit in archa noe.
leo fuit in archa noe. ⁊ sic de alijs spēb⁹ aīaliū. er-
go oē aīal fuit in archa noe. Improbatur sic. bñ se-
gtur. oē aīal fuit in archa noe. cesar ē aīal. ḡ cesar
fuit in archa noe. p̄ ē falsa. ḡ aliq̄ pmissarū. n̄ mior
ergo maior q̄ ē sopbisma. Illō āt sopbisma diuer-
si diuersimode soluit. nā qdā ātqui dixerūt esse
distingūdū eo q̄ ibi potest fieri distributio p gñi-
bus singulorūz. i. p spēb⁹. ⁊ sic vt dicūt sopbisma ē

vez. Vel pōt fieri distributio p singulis generūz
.i. pro individuis. ⁊ sic sopbisma est falsū. S3 hāc
solonē reprobat auctor qz spēs aīalis n̄ fuerūt in
archa noe. ḡ ibi n̄ potest fieri distribu-
tio p spēbus
aīalis. ⁊ per cōis non potest h̄re veritatē nisi p sin-
gulis genēz. antecedeas p3 qz spēb⁹ n̄ opetit eē in
loco nisi rōe indiuiduorūz. Sed aliqui huic soloni
volētes acq̄scere dixerūt q̄ cū dī ibi fieri distri-
butio p spēbus. non itonditur q̄ p̄dicatū attribu-
atur spēbus sic q̄ non p aliquib⁹ indiuiduis. s3 tūc
dī fieri distributio pro indiuiduis q̄ p̄dicatū at-
tribuitur cui3 indiuiduo cuius3 spēs. Et dī fieri
distributio p spēbus quando p̄dicatū attribuitur
vni indiuiduo de vna spē ⁊ vni de alia ⁊ sic de ali-
is. S3 hec confirmatio n̄ videt̄ valere. qz nō ē ve-
rū q̄ de qualibz spē aīalis fuerit aliquod indiuidu-
um in archa noe. ⁊ dato q̄ fuisset tpe diluuii n̄ bi
lomin⁹ illa p̄pōiūisset falsa vt videbit̄ i seq̄ntib⁹.

Secundo sciendū est q̄ illud sopbisma ali-
ter soluitur ab auctore ⁊ dīc q̄
ē simpliciter falsū. Et pbat duplr. vno qz oīs ter-
minus restrictus distribuitur p signūz vlc ad oīa
illa ad que est restrict⁹. s3 in hac p̄pōe. oē aīal fuit
in archa noe. aīal ibi restringitur ad aīalia q̄ sūt vel
fuerunt. ergo dicēdo oē aīal. aīal ibi distribuitur
gñaliter p oīb⁹ aīalib⁹ que sunt vel fuerūt. ⁊ tam-
multa sūt aīalia q̄ non fuerūt in archa noe. ergo
sopbisma ē falsū. C ⁊ sic. aīal p plurib⁹ distribuit̄
i ista p̄pōe. oē aīal fuit in archa noe. ḡ ista. oē aīal
quod fuit tpe diluuii fuit in archa noe eo q̄ in se-
cūda plus restringitur q̄ in prima. s3 in ista. oē ani-
mal quod tūc fuit distribuitur p aīalib⁹ que fue-
rūt tpe diluuii. ergo in p̄ma distribuitur p aliqui-
bus aīis. Cū ergo sola aīalia que fuerūt tpe dilu-
uii fuerint in archa noe. ⁊ adhuc non oīa vt de im-
perfectis vtputa de piscibus ⁊ vermibus sequi-
tur q̄ sopbisma est falsum.

Tertio sciendū ē q̄ circa predcā oriūf aliq̄
difficultates. Prima ē. vtrū signū
vle additū terminio generico possit distribuere p
singulis genēz aut generibus singulorūz. Et vide-
tur q̄ possit distribuere pro generib⁹ singulorūz. qz
signū vle ē instrumētū intellect⁹ ad distribuēdū
terminū cui additur. ḡ si addatur terminio generi-
co poterit p intellectū ordinari ad distribuēdum
p spēbus tñ. Ad hoc breuiter rīdet q̄ nō pōt sic
ri distributio pro generib⁹ singulorūz tñ. quod pro-
batur p per p̄m in vna cōsideratione thopica di-
cētē. si aliquod predicatum assignetur in cē vlti-
mino generico o3 p̄videre si sit iustā in spēbus.

Tractatus quintus

deide si sit iustitia i aliquo indiuiduo et si i aliqua
spe vel i aliquo indiuiduo repiatur ista destru
edū ē pbleuma. ergo sequitur qd i oi p pōe vli p dīca
tū denotatur iesse oibus indiuiduis et ē oib⁹ pēb⁹
si termin⁹ distributiū habeat spēs. et sic i oi p pō
sitione vli affirmatiua ē dici de oi sō dici de oi est
qū nūbīl ē sumere sub subō de quo nō dicatur p
dicatū. ergo in oi p pōe vli affirmatiua p dīcatum
denotatur dici de quolibz supposito subī sō si fieret
solū d. distributiū p spēbus tūc p dīcatū non deno
tatur dici de quolibz supposito subī. qd p pō nō ē ē
vli. 3° sic si hoc esset verū sequeretur qd due dīctio
rie et due dīe eēnt sibi sēd hoc ē falsū. igit. Tenz
cōia. qd si fiat distributiū p spēbus tūc hec erit vā.
oē aīal fuit in archa noe eo qd de qualibz spē aīal
dabile est aliquod indiuiduū quo. i nō fuit i archa
noe et illa cētyera. aliq⁹ aīal nō fuit in archa noe
dīctū hūc oē animal fuit in archa noe. et sic due dī
dictorie et dīe essent similes. Ex quo p dīctio
data ab antiqs penes hoc qd ē posse distribuere
p generib⁹ singulorū vel p singulis generū non est
sufficiens. Et sic sophisma est simplr falsū. Et ad il
lud quod obijciebatur. s. qd signū vli est instrumentū
intellect⁹. dicitur qd ex parte intelligentis signū vli
potest ampliari ad distribuendū gen⁹ pro spēbus
vel indiuiduis. nō autē sic ē ex parte audiētis. qd d
xture s. monis nisi ponatur spāliter determinatio
ad genus sēp sit distributio pro indiuiduis. Et no
tantē dīfīnō determinet qd sic dicēdo oē aīal sū
spēm continet vtrūq⁹ sexū. Nam in aīal rōne de
terminatōis distribuitur p spēbus. ¶ Secūda dif
ficultas ē. vtrum tēpus importatū p b⁹ vbi fuit
distribuitur per signū vli p oi tpe pterito vel te
neatur idifferēter et ideterminate siue dīstīctīe p
ālz tpe pterito sicut i ista oē aīal fuit i archa noe
Ad hoc rīdetur qd in propōe affirmatiua tēpus im
portatū p b⁹ vbi nūq⁹ distribuitur. Et cā est. qd
distributiō signi vli nūq⁹ agit nisi in tēminum cō
munē cui imēdiate adiungitur. In vli xō affirma
tiua nūq⁹ tps importatū p b⁹ vbi distribuitur. Dici
tur secūdo qd i oi p pōe negatiua tps importatū p ver
bū distribuitur et stat copulatiue p oib⁹ suis pib⁹
Ex quo sequitur qd iste ppositiones copulatiue sunt
cedēde. adā fuit albus et adā fuit non alb⁹. anti
xps erit et iis anti xps nō erit exiis. Nec valet ista
cōia. adam fuit non albus ergo adam non fuit al
bus. eo qd ibi arguitur a nō distributo ad distribu
tum ex parte copule que non negatur in prima et
tamen negatur in secūda.

Sed contra

dicta arguitur primo sic. cuiuslibet contradictionis altera pars est vā sō sophisma ē altera pō dīctio nis. g. sophisma ē verū. ¶ 2° arguitur sic. ois p pō de pterito est vera qd semel habuit vñā verā de pteriti. sed ista. oē aīal fuit i archa noe habuit vñā de pti verā. ergo hec ē vera. oē aīal fuit i archa noe. Et confirmatur qd propō aliqū fuit vera. s. tpe diluuij ergo ipa adhuc est vā. 13 cōia qd omnia pō positio vera est necessaria. ¶ 3° arguitur sic. tam rōale qd irrōnale fuit in archa noe. sed oē aīal est rationale vel irrōnale. ergo oē aīal fuit i archa noe. ¶ 4° arguitur sic. sophisma non ē propō. ergo nō est verū vel falsum. aīis p3. qd in sophismate nullū est vbi ptiis tps igitur.

Ad rationes

Ad primam dicitur qd in illo argumento nō fit sub sumptio sub subiecto distributionis. sed sub sub iecto locutōis. et etiā plus p dīcatum in mīore qd sit subī distributiōis i maiore. ¶ Ad secūda dī qd negatur maior nisi intelligatur de propōnibus sin gularib⁹ indefinitis et picularibus. nō autē h⁹ vītatem in alijs. mīor ē ē falsa qd ista nūq⁹ fuit vā. omne animal fuit in archa noe. multa enī aīalia iperfēcā vt vīmes et mures et que ex putrefactione generā tur. similiter de perfectis vt pisces non fuerunt i archa noe. Et ad confirmationem dicitur qd illa nūq⁹ fuit vera. omne animal fuit in archa noe. Et cum dicitur vltra qd ppositiones de pterito vere sunt necessarie. cōceditur si tales sint sin gulares vel indefinite vel particulares de subō simplici non autem si sint vniuersales. ¶ Ad ter tiam dicitur negando cōiam qd ibi sunt duo defe ctus. Primus est qd arguitur maiore particulari in prima figura. Secundus est qd ex vna vni uersali et altera particulari infertur vna vniuer salis. ¶ Ad quartam dicitur qd in ppositioni bus de pterito et futuro non est vītās primo et p se tamen in eis ē bene vītās aut falsitas in ordine ad illas de pteenti.

Solet ē ē qri vtrūq⁹ sīlr restrīgāt tēmini in p pōe negatiua et affirmatiua. Dicunt aliqui qd nō qd esse restrīgāt ad existēs. et nō cē ad nō existēs. qd nō pro eodez fit restrictio in affirmatiua et negatiua Itē videt qd ois negatiua i qua esse ne gāt simplr ē falsū si sīlr restrīgāt tēmini

De restrictione

i p^o p^o d^e negatⁱa z affirmatⁱa. q^u i hac
p^o p^o d^e. rosa ē. iste ē minus rosa restringit^r
ad exⁱst^ens. z si i hac rosa nō est sⁱlⁱr restringit^r
ad exⁱst^ens. tunc est sensus. q^u rosa
q^u nō est. est. z hec est falsa. & z hec rosa
non est. z sic quelibz negatⁱa in qua eē
negatⁱ esset simpl^r falsa q^u falsū est. &
videt^r q^u non sⁱlⁱr restringuntur ēmini i
p^o p^o sⁱtⁱōe affirmatⁱa z negatⁱa. sⁱz
p^obat^r q^u similⁱt restringant^r. quia si i hac
p^o p^o d^e homo est. iste ē minus homo re
stringit^r ad exⁱst^ens. z in hac nullus ho
mo est ad nō exⁱst^ens. ergo vtraq^z est ve
ra. quia de exⁱst^entibus vere p^odicat^r eē z d^e
nō exⁱst^entibus remouet^r esse. ergo p^otra
dictorie sunt similⁱt vere quod ē ip^os
sibile. ergo illud etiā ex quo sequit^r ē im
possibile scz q^u non similⁱt restringant^r
ēmini i affirmatⁱa z negatⁱa. Itē re
gula ē q^u omne verbū simplicⁱt sumptū
nō habens vim ampliandⁱ nec a se nec
ab alio restringit^r ēmini supponētē quo
ad cōsignificatiōē q^u ē tēpus. z nō quo
ad significatiōē. ergo tēpus est cā re
strictionis illi⁹. sed idem tēpus ē i affir
matⁱa z negatⁱa sibi opposita vt ro
sa ē. nulla rosa est. & eadem est causa re
strictionis in vtraq^z. z ergo pro eodez
fit restrictio in vtraq^z. z hec argumen
ta concedimus. Ad hoc quod primo
obijcit^r est dicendū q^u esse nō restri
git^r ad exⁱst^ens. z non esse nō restringit^r
ad nō exⁱst^ens sicut nec hoc verbūz cur
ro ad currētes. quia nullū verbū restri
git^r sibi terminū supponentez quo ad
significatiōē sed quo ad cōsignificatiō
nem que ē tempus. vnde non restringit^r
ad supposita exⁱst^entia sed p^ontia. sup
posita enim p^ontia possūt esse in aliqui
bus terminis tam exⁱst^entia q^u non exⁱst^entia

stentia vt cum dico enunciabile ē. enū
ciabile supponit tam pro exⁱst^entibus
q^u non exⁱst^entibus. Omnia aut^m enūcia
bilia que sunt falsa in p^onti sunt p^osen
tia sed nō exⁱst^entia. q^u nullum falsum ē
z sic eē nō restringit^r ad exⁱst^entia sⁱz ad p^o
sentia cum idem tempus sit vtrobiq^z
q^u est causa restrictionis. Ad aliam di
cēdum est q^u duplex est forma termini
cōmunis. quedā est q^u saluatur i rebus
exⁱst^entibus tū vt humanitas que est
forma hominis. z aialitas que ē fōma
aialis. z i talibus omnia supposita p^o
sētia sunt exⁱst^entia. Alia est forma ter
mini cōmunis q^u saluatur tam in rebus
exⁱst^entibus q^u nō exⁱst^entibus vt enūci
abilitas que ē forma enūciabilis. q^u q^u
dam sunt enūciabilia exⁱst^entia vt deū
esse. z omnia vera. z alia sunt nō exⁱst^e
ntia vt homines esse asinum z oia falsa
Et in talibus non restringitur termin⁹
cōmunis ad exⁱst^entia. sed restringit^r
tā ad exⁱst^entia q^u ad nō exⁱst^entia. Vñ isti⁹ p^o
positiōis rosa nō ē. nō ē sensus. rosa q^u ē
nō est. sed ē sēns. rosa alit^r sup^ota q^u i p^o
nti nō ē. Solz aut^m poni q^u q^udā restrictio
fit abusu. vt cū dⁱ nihil ē i archa q^uuis
plena sit aere. q^u iste ēmin⁹ nihil suppo
nit abusu pro reb⁹ solidis siue firmis z
rex pro rege p^oie. z mag⁹ legit pro ma
g^o proprio. Solz ē p^oi q^u q^udā restri
ctio fit p^o trāsitionē verbi vt cū dⁱ. sortez
pascit hoīez. iste ēmin⁹ hō suppoit pro
alio a fōte virtute trāsitiōis verbi q^u dā
z recipiēs dⁱnt eē diuersa. z iō si aliqui
sit ead^m hoc tū ē p^o accⁱs q^u p^o hoc q^u idē
sⁱz exⁱtriusq^z sic idē ē dux z comes sⁱz
accⁱs. Vnde dicit^r q^u nō seg⁹. sortez pa
scit seipsū. z ipse est hō. ergo pascit ho
minem quod est fallacia accidentis. q^u

Tractatus quintus

hoc pronome senō pōt supponere pro diuersis a sorte. sed homo bene potest

Circa hūc textū notādū est pmo qd i fine huius tractat^o auctor qrit dubitative vtz. s. termini sūt restringan^r in ppositione affirmatiua z negatiua. Et pmo pbat qd nō duabus rōnibus antiquoz. Prima ē. sicut se hz esse ad existētes ita nō esse ad nō existētes. sed eē restringit ad existētes ergo z nō esse ad nō existētes. z p cōsequēs termini nō eodē modo restringunt in affirmatiua z negatiua. **C**z^a rō est. si termini eodē mō restringent i affirmatiua z negatiua sequeret qd ppositio negatiua in q ne garet eē simp^r eēt falsa z includens contradictoria. s. hoc ē manifeste falsū. igit. Prima cōtra patz qz si rosa eodem mō restringeret i illa. rosa est. sicut in illa rosa nō est. tūc sicut rosa i affirmatiua stat p existētibz ita i negatiua. z p cōsequēs sēsus i illa negatiua rosa nō ē. esset hic. rosa q ē nō est. s. ille sen sus ē falsus z includēs contradictoria. igit.

Secundo sciendū est qd auctor ridendo ad illā dubitationē pbat qd termini eodē mō restringunt i affirmatiua z negatiua z pbat hoc duab^o rōnib^o. Prima est. si ēmini non eodē modo restringerent i affirmatiua z negatiua sequeret qd due cōraddictorie eēt simul vere. s. hoc ē impossibile. igit. Prima cōsequētia patz quia bec ē x. ois hō ē eo qd hō tenet solū pro existētibz de qb^o vere affirmat hoc verbū est. s. hēc eēt vera. hō nō ē. qz hō restringit ad bñ existētes de qb^o vere negat hoc verbū ē. Secūdo sic pbat qz cā restrictiois ē tps cōsignificatus p verbū. s. in affirmatiua z negatiua manet idē tēpus ergo zc. **C**z^o sequēter auctor soluit duas rōnes antiquoz per quas pbāt ēminos nō restringi sūt i affirmatiua z negatiua. Pro quaz solutōe ponit duas supponeas. Prima ē hec. verbum est non restringit ad existētes sed ad presentes tñ. pz sic qz vt dictus ē verbum non restringit quo ad significationē pncipalem sed solum quo ad cōsignificationē. sed significatio hui^o verbi est. ē cē. z tempus presens dicit esse cōsignificatum per illud verbū est. ergo nō restringit ad existētes s. ad presentes. **C** Secūda suppositio. nō oia supposita presentia sunt existētia sed quedam sūt existentia quedā nō existētia. multa enim sūt enunciabilia pſentia que tñ nō sūt existentia. puta hoīez eē asinum est enunciabile presens. z tñ non est enunciabile existens eo qd nullum falsum existit. Similr mortuū hz plura supposita pſentia z tñ nulla hz existentia. Un illa di

cuntur pſentia de qb^o termin^o cōmunis affirmatur mediante verbo de pñti. sicut enunciabile enūciatur de hoc enunciabili hō est asinus. dicēdo hō est asinus est enunciabile. Similr mortuū dī de cesare dicēdo cesar ē mortu^o. s. illa dicitur supposita existētia de quib^o affirmat s. x. bñ ē secūdu adiacens. Ex quibus pz solutio pñmi argumenti. Pro solutione secūdi supponitur pmo qd duplex est forma termini cōmunis qdam ē que inuenitur tam in suppositis existentib^o qz nō existentib^o. z i sunt supposita pſentia que nō sunt existētia. Alia est forma termini cōmunis que saluatur in existētibz vt humanitas q est forma hoīs. animalitas que est forma alialis. z in talibus supposita pſentia sunt existentia qz tales forme soluz saluant singulariter in suppositis existentibus. Et pōt addi tertium mēbrum. s. qd quedā est forma termini cōmunis que saluat in non existentibus vt mortuū z generandū z in talib^o nūqz supposita pſentia sūt existētia. s. restrictōe x. ovisuāli dēz ē p^o sufficiēt.

Tertio sciendū est qd de hoc predicto duobio fuerunt diuerse opiniones. Dixerūt enī aliqui v^ovisū ē qd termini non eodē mō restringunt i affirmatiua z negatiua. Tñ auctor dicit ēminos eodē modo restringi in ppositionib^o de pñti tā affirmatiuis qz negatiuis quo ad pñtia z nō existētia. Dī vltra qd aliqua sūt supposita pñtia que nō sūt existētia z hoc pz ex dictis. Alii x. dixerūt ēminos eodē mō restringi in affirmatiua z negatiua. z qd i pōde de pñti pſtringuntur quo ad pñtia z ex cōtra quo ad existētia. z dicit qd oia supposita pñtia sūt existētia. Et p solutōe rōnis supponit qd oia ppositio affirmatiua de pſenti pſupponit ad sūxistatē vnius copulatiue pſite ex duab^o cathegoricis in quaz pma affirmat subm illi^o ppois d hoc termino aliqd mediāte hoc x. bo est. z in secūda affirmat pdicatū de hoc relatio illud demonstrando illud p quo supponebat subm pñtie cathegorice. Ut ad xistatē ist^o hō ē currens regitur xitas illius copulatiue aliqd ē homo z illud ē currens. Si tñ ppo sit vltis ois qd in secūda cathegorica pdicatus affirmetur vlt de omni illo pro quo fiebat xificatio pñtie cathegorice. Sed ad falsitatē negatiue sufficit falsitas alterius partis copulatiue Unde ad xitatem huius homo nō currit regit^r z sufficit qd bec visūctia sit x. a vel ē hō vel aliqd qd ē hō nō currit. Ex quo infertur qd sic in affirmatiua significatur qd subm affirmatur d aliq pñtum de pñti. z de eodem affirmetur predicatum. ita z in negatiua significat subiectū de nullo xificari per

De distributiōe

verbū de pñti. vel predicatū negari de aliquo de quo affirmatū subiectū. Et sic sicut ad vītatez affirmatiue requiritur veritas vni copulatiue: ita ad veritatem negatiue sufficit veritas vnius disiunctiue cōpositae ex pñtibz contradicētibz partibz copulatiue. **C** Secūdo sequitur qd sēsus huius. rosa est. nō ē iste rosa que est ē. s; est talis aliqd ē rosa et illud est. Si militer sēsus negatiue sēz huius. rosa nō est. nō ē iste qd rosa que ē nō ē. s; ē iste. nihil ē rosa vel aliqd qd ē rosa nō ē. Et sic p; qd et quōd dēbeat rīderi ad qstū

Sed contra pñtia arguit. pñtio sic. tēmini nō sūt ampliāt in affirmatiua et negatiua. ergo nec restringunt. antecedenz p; quia cum dicitur homo pōt ēē. ibi homo stat p pñtibz et futuris solū. sed cū dīr homo nō potest esse ibi homo ampliāt ad supposita cuiuslibet tēporis. **C** Secūdo arguitur sic. Si in negatiua termino eodem mōre restringatur sicut et i affirmatiua sequetur qd oīs ppositio negatiua i qua pñdicatur ēē simplr includeret contradicētia sed hoc ē falsū. ergo. **C** 3o arguitur sic. ista cōsequētia est bona. nullus homo currit. qd cesar nō currit. s; si homo restringat in antecedenz ad pñtes cōsequētia nō valeret. igitur et. **C** Quarto arguitur sic. significatio ē magis tētrin secā verbo qd significatio. ergo si vñū restringat qd ad significatōēz. restringet etiā quo ad significatōēz ita restringet ad pñtes. igitur et.

Ad rationes Ad primam dīr qd hoc verbum pōt. potest ampliari rōne sue significatiōis. s; nō pōt restringere nisi rōne significatiōis. ideo nō potest esse simile de ampliatione et restrictione. et sic nō valet cōsequētia. **C** Ad secundam dicitur negādo cōsequētia. qd restrictio ad pñtes non significatur p hoc verbū ē quod affirmat de subiecto. sed significat p hoc qd subm affirmat de aliquo mediante hoc verbo est vt patuit. **C** Ad tertiam negatur minor quia quāuis cesar non sit pñs. significatur tamen ibi vt pñs ratione verbī pñs tēporis cui supponit. **C** Ad quartā negat cōtra eo qd restrictio iem per debet fieri per illud quod est magis determinatum. cōsignificatū autem non est magis determinatum qd significatū. diuersa enī tēpā eius dēz xbi nō distinguunt pñs significatū. s; soluz p significatū. id verbum potest restringi quo ad significatōnem que est tēpus et non quo ad significatōnem. Et bec de restrictione dicta sufficiant.

Tractat⁹ sēpt⁹ d distributiōibz
D Distributio ē multiplicatio termini pñmuni per signū vniuer-

sale facta. vt cū dicit. oīs homo. iste terminus homo distribuit siue confunditur pro quolibz suo inferiori per hoc signū omnis. et sic est ibi multiplicatio. **D**ico at termini pñmuni. qd terminus singularis non pōt distribui. vnde iste sunt incōgrue. omnis sortes omnis plato et sic de alijs. et sic ibi ē solecismus per partes orationis. Signozū vniuersaliū alia sunt distributiua substantie vt omnis nullus. alia sunt distributiua accidentium vt qualis quantus. Signū autem distributiuum substantie distribuit res se habentes per modum eius quod est quid. vt omnis nullus. vt cuius dicitur omnis albedo omnis nigredo. Substantia autem communiter sumitur ad res cuiuslibet generis vt cum dicitur signum distributiuum substantie Signum distributiuum accidentis est quod distribuit res se habētes per modum accidentis vt per modum qualis vel quanti. vt qualiscunqz quantuscunqz. Item signorum distributiuium substantie alia sunt distributiua partium integralium vt totus. alia sunt distributiua partium subiectuarum vt omnis nullus. Item signorum distributiuium partium subiectuarum alia sūt distributiua duorum. vt vter neuter. alia sunt distributiua plurium vt omnis nullus et similia

C Iste est sextus tractatus paruorum logicaliū in quo postq; petrus hispanus determinauit de ampliationibus et restrictionibus. consequentē auctoz determinat d distributiōibus. Ratio ordīs est quia ampliatio et restrictio fiunt per adiectiua q dñr dispōēs subiecti absolute. distributio xpo fit p adiectiua q dñr distributōēs subīi ordine ad pñcatum. Et qd dispōēs reales et absolute sicut album et nigrū pcedunt dispōēs respectiuas que sunt dispositiones modorum siue intentionum per

Tractatus sextus

quas quidem dispositiones sit distributio ideo par-
tet ordo. Et primo diffinitur distributionem sic. Distri-
butio est multiplicatio termini cōis per signū vni-
uersale facta. Et ponit multiplicatio loco generis
Deinde ponit terminū cōmuni ad differentias tē-
nōz discretōz quib⁹ non pōt addi signū vlc. iste
enī sūt icōgrue. oīs sortes oīs plato et siles. Et ponit
tur per signū vlc facta ad ostendendū causa instru-
mentale distributionis. intellectus enī est principa-
le distribuēs. et signū vniuersale ē instrumentum
mediante quo intellect⁹ distribuit tēminū cōez. Nō
ē tamē intelligendū qd distributio solū fiat p signū
vniuersale. pōt enim fieri per negatōem et per mlti-
tas alias dicōes virtutē signi vel negatōis icludē-
tes. S; tamē dicitur in diffinitione per signū vlc
qd distributio pmo ouenit signis vniuersalibus.
alijs vero nō pmo cōuenit s; ex consequēti. Et non
accipit multiplicatio illa diffōne p multiplicatio-
ne reali. sed itētiāli. cū nō oporteat qd ibi sit vera
et actualis multiplicatio. s; sufficit ibi ēē multipli-
cationē fm modū et additionē. cū enim dicit⁹ omnis
sol lucet. ibi sol nō multiplicatur actualr cu; non
habeat actu plura supposita. sed solū multiplicat⁹
fm modū. denotatur. n. ibi qd de quocūq; dicit⁹ sol
de illo dī lucere. nec denotatur qd sol sit actualitē
diuisus p pla supposita. o; enī sub hac conditione
qd si sol sit i plurib⁹ qd lucere plurib⁹ cōueniat. Nō
tamē est negatū p dicitū actualr dici et sine condi-
tione de subiecto cū sit ppō cathegorica. sed nō di-
citur de pluribus suppositis si subiectū non habeat
pla supposita. ¶ Et vltēr⁹ aduertendū est qd di-
tributio duplī sumitur. Uno mō actiue et sic con-
uenit signū vlc tanq; instrū. Alio mō passiue et sic cō-
uenit termino cōi distributo seu distribuibili.

Primo Sciendū ē qd ad distributionē qd
tuor cōcurrūt. pīmū est cā efficiēs
et hec ē duplex vt dictū est. Scdm ē terminus cō-
munis sup quē cadit distributio. Tertiū est illō
pro quo fit distributio. s. suppositū vel supposita.
Quartū est illud respectu cui fit distributio vt fa-
cilitr videri posset cuilibet ituenti i qualibet pposi-
tione. ¶ Et si qs querat qre fuerūt iuncta signa
vltia. Rndetur qd qtuor de causis. Primo enī fue-
rūt iuncta vt facili⁹ posset exprimi mētis cōcept⁹.
facilius enī exprimitur oēmboiez currere per hanc
ppōnem oīs homo currit q; per istas sortes cur-
rit plato currit et sic de siliib⁹. Scdo iuncta sunt ad
cognoscendū differētiās iter diuersas supposēs
scilicet de tēminatam que sit per signum particula-
re. et confusaz que sit per signum vniuersale. Ter-

tio ad habendū cōtradictionē qd cuiuslibz dīcti-
onis simplr oportz alterā ēē vlem. Quarto ppter
sillogismum eo qd in omni sillogismo oportet ali-
quam pmissarum esse vniuersales.

Secundo Sciendū ē qd distributio habet
diuidi fm diuisionem signoz
distributioz eo qd causat p signa vniuersalia vt
dictū est. et iō ad habendū distributōez auctor di-
uidit signa vltia dicens qd signoz distributioz
quedā sunt distributua substantie vt oīs quilibet
null⁹. alia sūt distributua accidētis vt qualiscūq;
totiēs quotiens et sic de alijs. Et dñr distributua
substantie nō qd solū distribuāt pro rebus de p dīca-
mentis substantie. s; qd distribuūt rē se habentē per
modū substantie. Sitr signa distributua accidētis
distribuūt rem se habētē p modū accidētis seu al-
teri adiacētis. Alij enī dicūt qd huiusmodi signa
dicunt distributua substantie eo qd i distribuendo
nō notant aliq; qualitatē accētale capiēdo qlica-
tem p quadā dispositōe accētali. sed dñr distribu-
tua accētis quia i distribuēdo cōnotant aliquam
dispositiōē accidentales vt facile est. videre vbi
talīa signa ponuntur.

Tertio Sciendū ē qd signa distributua sub-
stantie subdiuidunt. qd qdā sunt distri-
butua respectu ptiū integraliū vt totū. Alia sunt
distributua respectu ptiū subiectiāz vt null⁹ vter
q; et hec iter se differūt quia distributua partiū
integraliū possūt distribuere p ptiibus integralibus
Signa vero distributua p ptiibus subiectiis so-
lum debēt addi tēmino vniuersali. Et qd singulare
pōt esse totū integrale sed nō totū vlc. iō quandoq;
addunt sibi signa distributua ptiū integralium vt
cū dī tot⁹ sortes ē albus. ¶ Itē signa distributua
partiū subiectiāz subdiuidunt. qd qdā sunt di-
tributua duoz tātū vt neuter et vterq;. Alia sūt
distributua pluriū vt omnis nullus qlibet et. Et
omniū istoz quedam sunt affirmatiua quedā s; o-
negatiua. iter q auctor pmo de tēminat de signis af-
firmatiuis distributuius sube p ptiib⁹ subiectiis;

Sed contra p dīcta arguit. Primo sic. si
gnū vlc nō multiplicat ter-
minū cōez quātū ad vocē. ergo nec quātū ad signi-
ficationē cū nihil aliud sit in tēmino cōi. ergo male
dī distributio ē multiplicatio termini cōmunis.
¶ Scdo arguit sic. dicēdo tot⁹ sortes currit vlc to-
t⁹ sortes ē minor sorte ibi sortes distribuūt. et tñ nō ē
tēmin⁹ cōis qd. ¶ 3. arguit sic. ibac ppōne rosa ē
pulcherrim⁹ florū iste genitū florū distribuūt et tñ
nō sit p signū vlc. ergo male dicit⁹ p signū vlc scā.

De distributione

¶ Quarto sic accidēs diuidit̃ et multiplicatur ad diuisionē suoz subiectoz. ergo eadē signa q̃ multiplicant et distribuūt substantiā. distribuūt et multiplicāt accidentia. ergo signum distributionum substantie et accidentis coincidunt. ergo diuisiō mala.

Ad ratiōes **¶** Prima dicit̃ q̃ signū vñ additū termino comuni non multiplicat significationē termini s̃ se et absolute sic q̃ faciat habere terminum communem plures significationes. sed multiplicat illam significationē in ordine ad supposita ideo pōt dici q̃ multiplicat terminū cōmunē quo ad significationē s̃m q̃ illa suppositio ē in suppositis. **¶** Ad secundā dicit̃ q̃ sortes et quilibet terminus discret⁹ pōt distribuī oēs ptes integrales. nō tñ in partes subiectiuas. et eodē modo quo distribuūt erit cōmunis cōmunitate totalitatis et cōtinentie. **¶** Ad terciā dicit̃ q̃ ille genitiu⁹ floz distribuūt virtute negationis cluse i illo suplatiuo pulcherrimus. q̃ pmo h̃z negare et ex cōsequenti distribuere. **¶** Ad quartā dicit̃ q̃ accidens multiplicat s̃m numez ad multiplicationē suoz subiectoz s̃z nō s̃m speciē. ideo signū distributionū substantie facit ex cōsequenti multiplicationē accidentis s̃m numez. sed in distribuendo accidentia distincta s̃z speciē alia signa requiruntur.

¶ Horū aut̃ signozum primo dicēdū est de signis distributionis substantie. et iter hec primo de hoc signo ois. Scien dū q̃ ois in plurali nūero dupl̃r sumit̃ uno mō collectie. vt oēs apostoli dī sūt duodeci. nō sequit̃ ergo isti apostoli dī sūt duodeci dīmōstratis aliquib⁹ de ip̃is. Alio mō sumit̃ distributiue vt hic. oēs hoies naturali scire desiderant et tñ querit̃ quid significat hoc signū ois. Et videtur q̃ nihil significet quia ois res aut est vniuersalis aut p̃icularis. sed hoc signū ois non significat rez vniuersalē vel p̃icularem. ergo nullaz rē significat. Itē ad idē. ois neqz est p̃dicabile de vno neqz de pluribus. ergo nec ē vniuersale vel p̃iculare. et sic nihil significat. Sed cōtra. ab eo q̃ res est vel nō est ratio dicitur vera. vel fal-

sa. ergo si ois nihil significet ppter ap positionē vel remotionē ei⁹ non causa bitur veritas vel falsitas i oratiōe. sed hec est vera. aīal est homo. s̃ et hec oē aīal est homo qd̃ est falsū ergo et p̃ia. s̃. q̃ ois nihil significat. **Solutio.** Ad dubiū dicit̃ q̃ ois nō significat vniuersale s̃ vniuersaliter. q̃ facit terminū cōmunē suū stare pro omnibus suis inferiorib⁹. vt omnis homo currit. et sic omnis significat aliquā rem. Sed duplex est res. quia quedā est res subijcibilis vñ p̃dicabilis. vt homo aīal currit disputat. et sic verum est q̃ omnis nihil significat quia quelibet talis res aut est vniuersalis aut p̃icularis. Alia ē res q̃ ē dispositio rei subijcibilis et p̃dicabilis et talē rez significat hoc signū ois et tā. ab ista re q̃ ab alia causatur veritas vel falsitas in oratione. Obijciatur autem q̃ omnis non significat dispositionem rei subijcibilis. quia in sillogismo medium debet reiterari cum suis dispositionibus in minori propositione. ergo debemus sillogizare sic. omnis homo est animal. sortes est omnis hō ergo sortes est animal. quia omnis est dispositio in maiori propositione. ergo debet reiterari in minori qd̃ est falsū ergo omnis non est dispositio subiecti **Solutio.** sicut pater duo dicit. s̃. illud quod ē pater. et pater inquantum pater. similiter subiectum duo dicit. s̃. illud qd̃ ē subz et subz iquātū subiectū. et s̃z hoc est duplex dispositio subiecti. quia quedā est dispositio illius rei quod est subiectum. vt albus niger. et sic de talibus dispositionibus actualibus. et iste debet reiterari i miori. ppōne cū medio

Tractatus sextus

Alia ē dispositio subiecti. scilicet subiecti in quantum subz videlicet in ordine ad predicatū. ut ois nullus et oia signa tā vniuersalia q̄ p̄ticularia. et talis dispositio nō d̄z reiterari cū medio i minori ppōne. q̄ est respectiua. dispōit enī subm i cōparatiōe ad p̄dicatū. ut cūz dicit ois hō albus currit. ista dispō albus d̄z reiterari i minori ppōne cū medio cūz sit dispō ei⁹ qd̄ ē subz q̄ ē absoluta. Ista autē dispō ois nō d̄z reiterari. q̄ ē respectiua subī ad p̄dicatū. et ita subī inquantū subz ē. vñ debemus dicere sic. ois hō albus currit. sortes ē hō albus. ḡ sortes currit. et nō sortes ē ois hō albus.

¶ Circa hūc textū notandū ē p̄mo qd̄ auctor determinat in speciali de signis distributiuis. et p̄mo de hoc signo ois eo qd̄ est signū distributiuū substantie affirmatiuū p̄ p̄tīb⁹ subiectiuis. Et circa ipm̄ incidūt aliq̄ difficultates. Prima est vtrū ois possit distribuē p̄ singul⁹ genēz et etiā p̄ generibus singulorū. Ad quā dicendū ē vt p̄us patuit qd̄ hoc signū ois de rigore sermonis nunq̄ distribuit p̄ specieb⁹ termini cui adiūgitur sic qd̄ nō p̄ oibus indiuiduis ei⁹. Et cā pōt assignari q̄ tales ppōnes sūt de oī denotātes p̄dicatū iesse subō p̄ oib⁹ suis suppositis ergo rē. Ulterius pōt dici qd̄ aliqui aliq̄e ppōnes sūt sēsum auctoris et non d̄ rigore sermonis possunt accipi p̄ generib⁹ singulorū ita qd̄ h̄ signū ois distribuit p̄ specieb⁹ sic qd̄ nō p̄ oibus indiuiduis specie⁹ q̄ nisi sic multe ppōsitiones viderētur falsē q̄ tā p̄pter h̄ admittantur

¶ Secūda difficultas ē vtrū hoc signū ois nunq̄ teneatur collectiue aut possit teneri collectiue vtrū distributiue. Ad quā d̄r p̄mo qd̄ illud signū ois nūq̄ teneatur collectiue i singulari numero. et h̄ p̄ ex intentione p̄bī dicētis. nā p̄dicatū vtrū affirmatiue vere denotatur sēp̄ in eūilibz supposito subī Secūdo d̄r qd̄ h̄ signū ois i plurali numero aliqui teneatur collectiue et aliqui distributiue. vnde qn̄ teneatur distributiue tūc significat qd̄ p̄dicatū d̄r de quolibz de quo ē verificabile subm i plurali nūero. sed qn̄ teneatur collectiue significat qd̄ p̄dicatū d̄r de oibus simul sumptis de quib⁹ d̄r subz. Et q̄ p̄ hoc signū ois in ista ppōne oēs apostoli dei

sūt duodecisi ois tenetur collectiue talis ppō est vera. est enī sensus qd̄ isti apostoli demonstratis oibus simul sumptis sūt duodeci. sed si ly ois teneatur distributiue ē falsū. q̄ sensus ē. de quibuscūq̄ verū ē dicere qd̄ sūt apti dei de illis d̄r qd̄ sunt duodecim. et ita cū petrus et paulus sint apti isti etē h̄a seq̄res qd̄ petrus et paulus essent duodeci.

Secundo sciendū ē qd̄ tertia difficultas ē vtrū hoc signū ois aliquid significet. Et arguit qd̄ i duab⁹ rōnib⁹ textus. Prima ē. ois res aut ē vtrū aut particularis. sed hoc signū ois n̄ significat rē vtrū aut particularē. ergo nihil significat. ¶ Secūda rō ē. q̄quid significat aliqd̄ ē vtrū vel particularē. s̄z ois nō est vtrū aut particularē. ḡ ois nihil significat. minor p̄bat qd̄ ois nec p̄dicat d̄ vno nec de plurib⁹ nec alteri subīcitur ergo rē. In oppositū arguitur hac rōne. omne illud aliqd̄ significat p̄ cuius additionē vel remotionē causatur veritas vel falsitas i oratiōe. sed sic est de h̄ signū ois. ergo hoc signū ois aliquid significat. maior p̄bat qd̄ oratio d̄r vera que significat eē sicut ē vtrū non eē sicut nō ē. s̄z h̄ signū ois nō significaret rē p̄ additionē ei⁹ vtrū remotionē oratio nō mutaret suū significatū. ergo nec veritatē nec falsitatē. minor p̄bat qd̄ bec est h̄a. aial est hō. si autē ei apponatur signū vtrū dicēdo oē aial est hō ipa erit falsa ergo.

¶ Ad hāc dubitationē ridet auctor qd̄ duplex ē res. quedā ē res subīcibilis vtrū p̄dicabilis vtrū hō aial et substantia et sic de similib⁹. et ois talis est vtrū particularis. Alia ē res qd̄ est dispō rei subīcibilis vtrū p̄dicabilis et talis nō ois eē vtrū vel particularē. Istis suppositis d̄r de hoc signo ois qd̄ nō significat rez vtrū vel particularē. s̄z bene significat dispōnē rei vtrū. significat enī vniuersalē q̄ significat terminū cui adiūgitur teneri vtrū pro quolibz supposito suo et ita diceretur de oibus alijs signis.

Tertio sciendū ē qd̄ ex illa vltima difficultate ponitur alia difficultas que talis est. Utrum hoc signū ois sit dispositio absoluta vel respectiua. et si sit respectiua vtrum sit in ordine ad p̄dicatū vel in ordine ad supposita. ¶ Pro quo est aduertēdū qd̄ duo sūt modi dicēdi. dicūt enim aliqui qd̄ hoc signū ois nō est dispositio subī in ordine ad predicatū sed est dispositio subiecti vtrū est vniuersale ad sua supposita. significat enim ipsum teneri pro omnibus suis suppositis n̄ habendo respectum ad predicatū. Quod non sit dispositio subiecti in ordine ad predicatū probant sic. Quia si hoc esset verum sequeretur qd̄ non

De distributioe

posset addi terminus nisi i. pponere posito qd tñ est sal
sum qz bene dicim? sic. ois bō oē aīal z sic de alijs
z? sic. h signū ois est dispositio vniuersal vt ē vlc
ergo nō est dispositio subī vt subm siue subī in oī
die ad p̄dicatū. aīas p̄z qz nō conuenienter pōt ad
di cuiuslibet terminū singulari siue ponat a pte subī
siue a pte p̄dicati. ē est dispositio vlcis vt vlc est
Alius est modus dicendi p q supponit q duplex
ē dispositio subī. nam subz pōt accipi dupl̄r. vno
modo pōt accipi inquantū subm z sub rōne subī
Alio? pōt accipi p eo qd ē subm z fundamētāl
siue p substrato. Et tñ h duplex ē dispositio. que
dā enī ē eius in quantū ē subz z illa est respectia.
alia est ei? qd. est subm vt albi nigruz z similia. z
talis dispositio dī absoluta. Un dispositiōes ab
solute dicunt q disponūt terminū absolute z non
in ordine ad alie. nec vt est ps. ppositiōis. s. subz
aut p̄dicatū. z tñ oīz resolui in sillogismo. Ille vō
dicunt respectiue q disponūt subm vel p̄dicatū
inquantū bō z vt sic subm importat respectū ad
p̄dicatū. ideo tales dispositiōes vocātur respecti
ue qz disponūt vnū terminū in ordine ad alium.
Quibus positis dī pmo q h signū ois non dispo
nit subm s̄z se z absolute. pbat pmo qz ois dictio
absoluta oīz reit̄rari cū medio sillogismi in mino
ri ppositione. sed ois non reit̄ratur cum medio
igitur zc. mino? p̄z qz nos dicimus ois bō ē aīal oē
risibile ē ois bō. ergo oē risibile est aīal. Secundo
probat qz hoc signū ois disponit subm in ordie
ad p̄dicatū. p̄z sic. hoc signū ois denominat propō
nē vlcem eo q additur ad subm. Dicitur vlt̄r
qz ois non ē adeq̄ta dispositio subī inquantū subz ē
eo q pōt addi cuiuslibz s̄bo. nec ē i adeq̄ta dispō vlcis
inquantū vlc ē. qz qñ vlc ponitur a pte p̄dicati.
tunc videtur dispō absoluta qz oīz relumi in sillo
gismo. Ultra dī qz ois est dispositio vlcis nō rōne
qua est vlc nec rōne qua est subz tñ: s̄z rōne vtri
usqz. non enim soīum significat subm teneri p oī
bus suis suppositis sed cūz hoc cōparat subiecta
eius ad p̄dicatū eo q significat p̄dicatū in cē
subiecto pro quolibet eius supposito.

Sed contra

predicta arguitur. p̄mo
sic. numerus singularis est
magis collectiu? q̄ numerus plural. s̄z ois in sin
gulari numero nō pōt accipi collectiue vt dictūz
est. ergo nec in plurali. ¶ Secundo arguitur sic:
distributio est multiplicatio termini cōmunis per
multa supposita. s̄z hoc signū ois i plurali numero
semp denotat terminū teneri pro multis supposi
tis. ergo in plurali numero dnotatur teneri distri

butiue. ¶ Tertio arguitur sic. modus significan
di non variat significatū. ergo siue ois sit pluralis
numeri siue singularis semp tenetur distributiue

¶ Quarto arguitur sic. hoc signū nullus z qlibz
habent virtutem restringendi terminum cui ad
iunguntur pro omnib? suppositis determinatis. s̄z
pro viris. ergo significant dispositiōes absolutas
z p oīs debent reit̄rari in sillogismo cūz medio.

Ad ratiōes Ad primā dī qz q̄uis nume
rus singularis rōne vnitatis
sit magis collectiu? q̄ pluralis tñ pluralis est. ma
gis collectiuus rōne pluralitatis. in collectiōe enī
sunt duo. s̄z vnitatis z pluralitatis. mō pluralitas p̄i
cipalior est vnitatis rōne collectionis. ¶ Ad secū
dam dī qz ois in plurali semp denotat terminū
teneri pro multis suppositis. s̄z qñq denotat mul
ta cōiunctim accepta stare sub ipō p̄dicato. ita q
illud p̄dicatū non conuenit illis pluribus diuisim
sumptis vt. s̄z i istis ppositionibus oēs apostoli dī
sūt duodeci. oēs boies trahūt nauem. Quandoqz
hō illa multa diuisim sumpta stare sub p̄dicato sic
q illi p̄dicato iest p se sumpto vt hic: oēs boies na
tura scire desiderāt non pōt teneri collectie s̄z dī
tributiue. ¶ Ad tertiā dī qz negatur oīa qz l̄z
ois idē significet si collectiue vel diuisiue tene
atur qz silic significat eminū teneri p oibus. hoc
tñ ē diuersimode vt supra vīlū est. ¶ Ad quartā
dicatur qz nullus z quilibz rōne suoz modorūz si
gnificandi significat dispositiōē absolutam z re
stringunt quo ad cōsignificationē. si hō sumatur
sub rōe signi distributiue distribuentis non signi
ficat dispositiōē absolutāz vel respectuam.

Alito quid significet hoc signū
ois z cuius dispositiōē signi
ficet psequenter queritur vtrū
ois erigit tria appellata. z videt qz sic
qz omnis pfectio est in tribus vt habe
tur primo celi z mundi. z sic omne p
fectū est in tribus. s̄z oē z pfectū idē sūt
vt habetur ibidē. ergo omne est i trib?
ergo omnis vult habere tria appellata
Ad idē dicit aristoteles in eodē loco qz
de duobus viris non dicimus oēs s̄z d
tribus viris dicimus oēs. ergo omnis
vult habere tria appellata. Sed cōtra.
in qualibet demonstratione sunt ppo

Tractatus sextus

fitiones vniuersales. sed demonstratio
 nes sunt ex sole et luna. ergo oportet dicere
 omnis sol omnis luna. sed sol non habet
 nisi unicum suppositum et similiter luna
 ergo omnis non vult habere tria appel-
 lata. Ad idem. omne priuatum lumine a
 terre obiectu deficit. hec propositio est co-
 cessiva cuius habeat ab auctoribus. sed omne
 priuatum lumine a terre obiectu non habet
 nisi unicum suppositum. scilicet hanc lunam
 singularem. ergo omnis non vult habere
 tria appellata. ad idem. hoc signum
 omnis significat quoniam vniuersaliter. sed
 hoc quod dico quoniam vniuersali est modus
 proprius vniuersalis. proprius autem di-
 uersificatur secundum diuersitates sui subiecti
 ut si homo est diminutus et risibile est
 diminutus. et si homo est mortuus risibi-
 le est mortuum. sed vltimo aliquando saluatur in
 pluribus ut homo equus. aliquando in vno
 tamen ut sol luna. ergo omnis quandoque vult ha-
 bere tria appellata. et quandoque non. imo vnus
 solus. Ad idem. duplex est forma. quia quedam
 est forma materie ut anima est forma corpo-
 ris. et ista forma. est pars et non predicatur
 de eo cuius est pars. alia est forma que est
 forma predicabilis. et sic omnia superio-
 ra ut genera et species et differentie di-
 cuntur forme inferiorum. ut homo equus
 et sic de alijs. et indiuidua huius forme
 predicabilis sunt materia eius. ergo cuius for-
 ma neutro predictorum modorum suam ex-
 cedit materiam. nec excedit ab ea. nul-
 lum vltimo excedit suam indiuidua nec exce-
 ditur ab eo. ergo cum omnis dicat adquisitiones
 vniuersalium cum suis indiuiduis ut omnis homo
 tunc oportet quod sol habeat nisi unicum supposi-
 tum ut vere dicat omnis sol. quod concedi-
 mus dicendo predictas propositiones esse
 veras. et quod omnis non semper erigit tria appel-

lata. sed quando adiungitur termino com-
 muni habenti plura supposita tunc exi-
 git plura appellata. quando vero adiun-
 gitur termino habenti solum vnus sup-
 positum tunc erigit solum vnus appel-
 latum. ad illud quod primo obiebat
 quod omnis perfectio est in tribus. dicitur quod
 verum est et hec tria sunt. scilicet substantia
 rei virtus eius et operatio eius. Et hec
 tria tangit aristoteles sub breuibus ver-
 bis cum dicit natura apta nata sic facit.
 per hoc enim quod dicit natura tangit sub-
 stantiam rei. et per hoc quod dicit apta na-
 ta tangit virtutes eius. et per hoc quod di-
 cit sic facit tangit operationem debitam
 ei. similiter hoc signum omnis habet sub-
 stantiam signi vniuersalis. et virtutes
 que est distribuere. et operationem eius
 quando distribuit. et in his tribus est per-
 fectio eius. Ad secundum dicendum est quod
 homo et homines differunt. quia homo di-
 cit istam speciem secundum se que est de plu-
 ribus predicabilis. sed homines in plu-
 rali numero non dicit speciem secundum se sed
 multiplicatam actu secundum materiam indi-
 uiduorum numero diuersam. unde omnis
 in plurali ratione multitudinis facit fa-
 cit distributionem per diuersas materi-
 as et vult habere tria appellata. sed omnis
 in singulari numero ex quo recipit specie
 secundum se et non materiam indiuiduorum
 erigit essentiam aptam natam predicari
 de pluribus siue actu participatur de plu-
 ribus siue ab vno. et ideo erigit tria ap-
 pellata. aut vnum solum secundum na-
 turam vniuersalem cui adiungitur.
 Quidam tamen dicunt quod omnis vult
 habere tria appellata ad minus. et dant
 talem rationem. Quocienscumque signum
 vniuersale additur termino communi non

A circular ink stamp from the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze. The text "BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE" is curved along the top inner edge, and "FIRENZE" is printed in the center.

quē distribuit ⁊ non inquitum est dispō subiecti
ad p̄dicatū auctoz mouet circa hoc talē dubitati
onē videlicet. Utrū semp ois exigit tria appella
ta. i. vtruz ad hoc q̄ vere possit addi ēmino cōmū
ni requiraf q̄ ille t̄minus habeat tria appellata si
ue supposita actu exiētia. Appellatū enī vt dictū
est idē ē qđ suppositū exiēs. De hac autē difficulta
te fuerūt diuersi modi dicēdi. Prim⁹ est quozūdā
antiquoz q̄ statit trib⁹ dictis. p̄m⁹ est qđ hoc signūz
ois exigit tria appellata. qđ p̄batur duobus rōni
bus i textu. Prima qz s̄z philosophū i p̄mo de celo
⁊ mūdo omnis p̄fectio est i tribus ⁊ per cōsequens
hoc signūz ois exigit tria appellata. ¶ Secda ratio
fm̄ philosophū vbi p̄i⁹. de duob⁹ nō dicim⁹ oē s̄z
ambo. de trib⁹ autēz dicim⁹ oē. ergo omnis exigit
tria appellata. ¶ C⁹m⁹ dictū est. hec regla. quozū
cunqz ois addit ēmino cōmuni nō habēti sufficien
tiā appellatoz tūc recurrit ad nō ens. vt cū dictū
ois fenix est. qz fenix nō h̄z nisi vñū suppositū exiēs
ideo hoc signūz ois recurrit ad nō existētes ita q̄
semp stat. p̄ vno fenice q̄ ē ⁊ pro duob⁹ qui nō sūt
⁊ sic sunt tria appellata que requirit ois. ¶ Ter
tiū dictū quod sequit ex p̄dictis ē istud. iste p̄posi
tiones nō sūt cōtradictorie ois fenix ē. quidā fenix
nō est. quod p̄batur sic. qz fenix in prima supponit
p̄ vno fenice q̄ est ⁊ p̄ duobus qui nō sunt. in secū
da vero solū supponit p̄ vno fenice existente ⁊ sic
nō est idē subiectū i vtraqz. Ex quo patz q̄ apud
oēs nō est icōueniēs illas duas eē sūt falsas cū nō
sint nec cōtradictorie nec p̄contrarie. Si ā sit ve
ritas in ipsis videbitur inferius.

Secundo Sciendū ē q̄ scōs mod⁹ dicēdi ē auctoris dicētis q̄ ois nō exigit tria appellata. Et hoc pbatur quattuor rōib⁹. p̄ia. i. q̄libet demōstratō debet eē p̄positiones vniuersales. s. de sole t luna possūt fieri demōstratōes. ergo de ip̄is possūt fieri p̄positiones vniuersales t tñ sol nō habet nisi vñū suppositū t s̄r luna. ergo zc. ¶ Scōa rō est. bec p̄pō cōceditur ab oibus. p̄uatū lūmie ab interpositōe terre desu cit. t tamē p̄uatū lūmie a ēre interpositōe non h̄ nisi vñū suppositū. s. h̄ac luna s̄r aerē. ḡ zc. ¶ 3 rō ē. v̄le q̄q̄ saluati p̄lib⁹ vt bō. q̄q̄ i vno n̄ vt sol t luna. s. ois ē dīspō v̄lis. ḡ aliqui exigit vñū appellatū t aliqui p̄la. ¶ 4 rō ē q̄ for. n̄ q̄ excedit m̄z nec cō. s. v̄le ē forma suoz singlarū t ip̄a s̄ mā ei⁹. ḡ v̄le n̄ excedit sua indiuia nec excedit ab eis t p̄ ois cū hoc signū ois v̄le ade q̄tione v̄lis cū oib⁹ p̄ia idiuindis feḡ q̄ s̄ signū n̄ dicendo ois sol lucet nō exigit nisi vñū appellatū. Ex q̄b⁹ feḡ

Tractatus sextus

q̄ si addatur termino cōmuni habēti plura suppo-
sita tunc exigit tria supposita. si vero addatur ter-
mino habenti vnū tunc non exigit nisi vnū.

Tertio sciendum est q̄ aliqui aliter pbant
q̄ ois nō exigit tria appellata. Pri-
mo sic. bec est vera ois sol est lucidissim⁹ planeta
cum ibi p̄dicetur passio de subo suo. et tñ sol nō h̄z
nisi vnū appellatū ergo rē. ¶ Secundo sic. bec ē
vera ois fenix non est asin⁹. et tñ fenix nō habet ni-
si vnū appellatū ergo rē. antecedens p̄z q̄ sua cō-
tradictoria est falsa. s. aliquis fenix est asin⁹. ¶ 3.
pbatur. nullus non exigit tria appellata ergo nec
ois. consequentia p̄z q̄ omnis et nullus sūt contra-
ria. modo contraria habent fieri circa idē ergo rē
et cōfirmatur q̄ cuilibet p̄positioni de hoc signo
nullus correspōdet vel pōt equipollere aliqua d̄
hoc signo ois et contra. Sed q̄ nullus nō exigit
tria appellata pbatur q̄ bec ē vera nullus fenix
est asinus cum eius conuertens simpliciter sit x̄a. s.
nullus asinus est fenix. igitur nō exigit tria appel-
lata. Quibus positis respondetur ad ratiōes an-
tiq̄. Ad p̄mam cum dicitur. ois perfectio est in
tribus: dicitur q̄ hoc ois sic intelligi. nihil est p̄fe-
ctum nisi habeat tria appellata. s. virtutē substan-
tiam et operationem. et sic nihil dicitur omne nisi ha-
beat tria appellata. tñ cum hoc stat q̄ ois pōt ad-
di termino non habenti nisi vnum suppositū. bec
enim semper h̄z tria. s. substantiam virtutē et ope-
rationē. ¶ Ad alias respondetur q̄ omnis in plu-
rali numero vult habere tria appellata vt i plu-
ribus videbitur. nō autē in singulari. Et ratio hui⁹
est q̄ terminus cōmunis i singulari numero signi-
ficat ip̄am speciem secundum se que p̄dicabilis est
de pluribus. et i plurali numero significat naturā
communē non fm se sed multiplicatam in plura
idiuina. et ideo in singulari numero exigit eēti-
as solam aptā natā predicari de pluribus. Unde
ad maiorem declarationem predictōz est bec dis-
ficultas soluenda. vtrum de tribus possumus di-
cere. omnis vel omne. ¶ Pro solutione vidēdū
est quid requiratur ad veritatē p̄positionis vni-
uersalis. Et sic respondetur ponendo duas p̄po-
sitiones. Prima est. omnis p̄positio affirmatiua
v̄lis de hoc signo omnis in singulari numero tē-
ta debet exponi per vñā copulatiua cuius p̄ma
pars affirmatur de aliquo determinato suppositō.
et in secūda affirmatur n̄ ē aliquod suppositū
subiecti de quo non v̄ficetur predicatum. vt h̄
omnis sol lucet. sic enim solet exponi. ille sol lucet.
et non est aliquis sol qui nō luceat. ergo rē. Secū-

da p̄pō. omnis p̄positio vniuersalis affirmatiua
de hoc signo omnis pluraliter et distributive sum-
pto debet exponi per vñā copulatiua habē-
tem tres partes. in quarum prima affirmatur p̄-
dicatum de aliquo determinato supposito et i 2.
de vno alio eiusdem subiecti et in tertia denotat
non esse aliquod suppositū de quo non v̄ficat p̄-
dicatum. vt in ista. omnes homines currūt sic ex-
ponitur. ille homo currit. et ille homo currit. et non
est aliquis homo qui non currat. igitur. Ex quo
sequitur q̄ de duob⁹ si non sint plures possumus
dicere omnes. nec de necessitate regitur q̄ sint
tres: p̄hs autem in primo de celo et mundo volu-
it habere q̄ de duob⁹ meli⁹ et determinati⁹ dici-
tur ambo vel ambos q̄ omnis vel omnes: et hoc ē
verum: non tamen voluit q̄ nullo modo de duo-
bus possemus dicere omne vel omnis. Ex his oī-
bus p̄z q̄ illi male soluūt hoc sophisma ois fenix ē
qui dicit ipsū eē falsū eo q̄ ois exigit tria appel-
lata. ¶ 2. sequitur q̄ illud sophisma est v̄p eo q̄ ē
vniuersalis cuius nec aliqua singularis nec aliq̄
exponens est falsa. ergo rē.

Sed contra p̄dicta arguitur. Primo sic
plus requiritur ad verifican-
dum p̄positionē vniuersalem q̄ p̄ticularem. sed ad
p̄ticularem regitur exītia vni⁹ suppositi. ergo ad
v̄ritatē v̄lis p̄ta requirunt. ¶ Secūdo arguitur sic.
ois denotat terminū cui addi supponere p̄ plu-
ribus. ergo si talis termin⁹ nō habeat actuali plura
supposita bec p̄pō erit falsa. ¶ Tertio arguitur sic.
si ois nō exigeret tria appellata tūc possz addi ter-
mino singulari sicut t̄mino cōmuni non habēti ni-
si vnū suppositū. sed hoc est falsū. ergo rē. ¶ 4.
arguitur sic. quādo q̄ termin⁹ cōmunis supponit
p̄ nō existētib⁹ i p̄pōne vniuersali vt in ista oē
enūciabile ē p̄plexū. g. antiq̄ bñ dicit q̄ pōt siēi
descēsus ad supposita nō existētia.

Ad rōnes Ad p̄mam dicitur q̄ negatur
maior sitelligatur vniuersali-
ter: tñ bene cōceditur in habentib⁹ plura supposi-
ta. ¶ Ad scōdam dicitur q̄ omnis nō denotat sim-
pliciter terminū cōmunē cui addi supponere p̄
pluribus nisi ex sua suppōne habeat plura suppo-
sita. ¶ Ad tertiā negatur cōntia q̄ termino cōmu-
ni nō repugnat ex mō sue impositōis h̄re p̄ta sup-
posita quāuis nō habeat nisi vnū actu. non autē
sic est de t̄mino singulari. ¶ Ad quartā dī q̄ ter-
minus cōmunis cui⁹ forma pōt saluari tam in exī-
tibus q̄ in nō existentib⁹ potest distribui p̄ non
exītibus. sicut p̄z in termino ampliato. non autē

De distributione

terminus cuius forma saluatur tñ in reb⁹ existē
tib⁹. qz ī talib⁹ eadē sūt supposita pñtia z existētia

CScundū pñdicta querit^r d^o hoc sophis
mate. oīs homo est z quodlibz diffe
rēs ab illo ē nō hō. **P**robatio. hec ē vna
copulatiua cuius vtraqz ps ē vera. & ip
sa ē vera. **I**mprobatio. oīs homo ē z
quodlibet differens ab eo est nō hō. for
tes ē homo. ergo quodlibet differēs a
sorte est nō hō. quod est falsū. quia hec
est vna copulatiua cuius altera ps est
falsa. ergo ipa tota est falsa. solutio pri
ma ē simpliciter vera z iprobatio pec
cat penes fallaciā cōsequētis. quia dif
ferēs ab oī hoīe in minus ē q̄ differēs
a sorte. quia differēs ab oī hoīe suppo
nit solū p alijs rebus ab hoīe. sed diffe
rens a sorte supponit p eisde z etiam
p alijs hoībus a sorte. vnde bene sequi
tur differēs ab omni hoīe. & differēs a
sorte. z est locus a parte subiectiua ad
suū totum. sed si huic propositioni dif
ferens ab omni hoīe apponatur signuz
erit processus ab inferiori ad superius
cuius distributione. z sic incidit fallacia
consequentis in improbatione secūduz
vñū pcessū qz duplex ē pcess⁹ i iprob⁹ tōe
qz bene sequit^r. oīs hō ē. & sortes est. z
ē locus a toto in q̄stitate. sed nō sequit^r.
hoc ē differēs ab oī hoīe. & differens a
sorte sed est fallacia pñtis sicut hic. oīs
hō est. & oē aīal ē. **I**te querit^r de hoc so
phismate. oīs hō z alius hō sūt. **P**ro
batio. sortes z alius hō sūt. plato z ali
us hō sūt z sic de alijs. & oīs hō z alius
hō sūt. **I**mprobatio. alius ē relatiuū di
uersitatis substātie. & supponit p diuer
so ab hoīe: sed nō ē alius hō ab oī hoīe
& prima ē falsa. **S**olo. prima ē simplr
falsa z probatio peccat pñ fallaciā z fi

gure dictionis a pluribus determinatis
suppōnibus ad vñā determinatā qz iste
terminus alius hō determinatā suppō
nē in pñmissis z in cōclusiōe. **I**te proba
tio peccat pñ fallaciā accētis. qz l3 sor
tes z plato z sic de alijs inferant oēm
hoīem pñ se non tamen sub hac copu
latione que est oīs z alius homo sunt
vt cū dī. omnis homo z alius homo
sūt. sic cognosco cornuscum pñ se non ta
men sub hoc accidēte quod est venire.
Unde tal^r dat regula. quotienscūqz ali
ud sequit^r siue conuersū siue non si ali
quid pueniat vni quod nō cōueniat alīi.
z p illud cui puenit iferat^r de eo cui nō
puenit semp est fallacia accētis. verbī
grā homo ē. ergo substātia ē. z species
cōuenit hoī z nō substātie. ideo si per
hoīem inferat^r spēs de suba est fallacia
accētis vt hō est spēs ergo suba ē spe
cies. sūt hic risibile ē propriū. & homo
est propriū. hōz alit^r q̄ cōsequunt^r qdaz
psequunt^r cōuersū. vt hō z risibile. alia
nō vt homo z suba. **B**ecō de hoc sophis
mate restat dicere d^o isto. **D**is homo ē
omnis homo. **P**robatio. sortes ē sor
tes. plato est plato. z sic de alijs. ergo
omnis homo est omnis homo. **E**t vt
vult **B**oetius nulla propositio est ve
rior illa in qua predicatur idem de se
ipso. sed sic est hic. quia oīs homo pñ
catur de omni homine. ergo nulla est
verior ista z per consequens est vera.
Improbatio. sua contradictoria est ve
ra scilicet illa. quidam homo non ē oīs
homo. ergo ipsa est falsa. **I**tem ad idē.
omnis homo est omnis homo. sed sor
tes est homo. ergo sortes est omnis ho
mo. sillogismus est in darij. conclusio
est falsa. ergo aliqua pñmissarum. nō

Tractatus sextus

minor ergo maior. sed maior ē sophis-
ma ergo est falsum. Solutio prima ē
simpliciter falsa et probatio peccat se-
cundum consequens ab insufficienti enu-
meratione singularium quia cum illis
quas assumit debet sumere has a par-
te subiecti. sortes est omnis homo. pla-
to est omnis homo. et etiam istas a par-
te predicari. omnis homo ē sortes. om-
nis homo est plato et sic de alijs quas
dimittit. et sic peccat secundum conse-
quens ab insufficienti enumeratione sin-
gularium. Ad aliud dicitur qd ibi idem
non predicatur de seipso sed predicatur
omnis hō ē hōie sup̄to p q̄libz sui pte.

Circa dicta querit de hō sophismate ois hō et
quodlibet differēs ab eo nō est. **C**irca hūc tex-
tū notādū ē p̄mo qd auctor circa hoc signū ois mo-
uet tria sophismata. p̄mū ē. ois hō est et quodli-
bet differēs ab eo est non hō. Quod probat sic. qz
hec est vna copulatiua cui q̄libz ps est vera. ergo
sophisma ē verū. Improbatur sic. bene sequit̄ ois hō
ē et quodlibz differēs ab eo ē non hō. ergo sortes
ē et quodlibz differēs ab eo est non hō puta a sorte
sz hō ē falsū qz altera ps illius copulatiue est falsa
s. hec quodlibz differēs a sorte est non hō ergo
sophisma ē falsū. Ad sophisma fm auctore respō-
detur i hoc passu qd sophisma est verū. Et p soluti-
one hui⁹ sophismatis supponit qd differēs ab hōie
ē minus commune q̄ differēs a sorte. qz d. differēs
ab hōie supponit tm̄ p alijs rebus ab hōie. sz diffe-
rēs a sorte supponit p eisdē et p hōib⁹ oib⁹ alijs a
sorte. Ex quo pz qd ista cōnā non valet differēs ab
hōie ē non hō. ergo differēs a sorte ē non hō. Sed
ad probationē dī ponendo signū distributiū ad
vtrūqz. ideo cōmittit fallacia cūctis arguendo ab
inferiori ad superi⁹ cū distributiōe vtriusqz. Sūt
enim duo p̄cessus quoz primus ē bon⁹. s. iste ois
homo ē. ergo sortes ē. Secundus vero ē malus qū
infertur et quodlibz differēs a sorte ē non hō. Sz ad
maiorē informatiōē p̄dictoz posset queri vtrū
ille due p̄positiones equivalent. ois hō ē et quodlibz
differēs ab eo est non hō. et ois hō ē et quodlibz dif-
ferēs ab oī hōie est nō hō. Solutio hui⁹ ponit p h
qd relatiū differēs includit negatiōē et bz. vtrū

tutē distribuendi terminū ab eo rectū mediante
ista p̄positione a vel ab. et hō clare patebit infra. Ul-
tra dī qd relatiū identitatis substantie nō recipro-
cū sicut sunt ille iste hic et is referūt suū aīa cū sua
distributiōe. i. si aīa sit distributū relatiū erit di-
tributum et eō. ita qd ipse est tale relatiū distri-
bui p quodlibzqz distributiū sibi additū seu distri-
bibile nisi antecederē p̄us distributo. et hoc pz ex
tractatu de relatiuis. Ulteri⁹ additur qd loco rela-
tiui identitatis substantie nō reciproci non semp licz
ponere suū aīa cum sua distributiōe. qz si aliqū
distributiū pcederet ipz relatiū et loco relatiui
ponatur suū aīa cum suo distributiōe rūc i illo an-
tecedēte essent duo distributiua quoz vnu impē-
diret aliud. et p cōis non supponeret eodē mō sicut
relatiū sup̄debat. Ex quo pz qd hō relatiū eo in
sophismate positū supponit cōfuse et distributiue si-
cut suū aīa. nec impeditur eius distributiō p nega-
tiōē iclusā i hoc relatiū differēs. Secundo seq̄r
qd in hac p̄pōne ois hō et quodlibz differēs ab oī
hōie ē non hō. iste termin⁹ hōie non distribuit sed
supponit cōfuse tm̄. Pz qz ibi ponuntur duo signa
distributiua cadētia sup̄ ipm quoz quodlibz natū
ē p se distribuere ipm et sic manet idistributū. et est
sensūs ois hō ē et quodlibz differēs ab aliquo hōie
est nō hō. et hec est falsa. Quāuis auctor videatur
dicere oppositū tū intentio eius ē qd sit falsa qz ipē
nūdū determinauit de istis dictionib⁹ differēt et di-
uersum. ideo vtrū ipis ac si non haberēt virtutes
distribuendi. Ex quo cludit qd ille nō sūt eodem
p̄pōnes ois homo ē et quodlibz differēs ab eo est
nō hō. et ois homo est et quodlibz differēs ab omi-
ni hōie est non homo. vt patet ex dictis. et sic relin-
quitur sophisma verū.

Secundo sciendū est qd secundus sophis-
ma est istud. ois homo et ali⁹ hō
sunt. Quod probatur sic. sortes et ali⁹ homo sūt. plato
et ali⁹ hō sunt et sic de alijs. ergo ois hō et ali⁹ hō
sūt. Improbatur sic. hō relatiū ali⁹ est relatiū
diuersitatis. ergo i illo sophismate supponit p di-
uerso ab oī hōie. sed hō ali⁹ ab omni hōie non est
hō. qz nullus ē. talis. ergo sophisma ē falsū. Ad so-
phisma respondet auctor qd simplr est falsū vt pz
p probationē. Et ad p̄bationē dicitur qd peccat
dupliciter. p̄mo modo penes fallaciā figure
dictionis eo qd arguitur a pluribus determinatis
ad vnam determinatam. nam iste terminus ali⁹
homo in qualibet p̄missa supponit determina-
te p diuersis. et in cōsequente habet vnam deter-
minatā suppositionē tm̄. ideo ibi cōmittitur fallā

De distributione

cia predicta arguendo a pluribus determinatio ad
vna determinatam. Secundo peccat penes falla-
cia accidētis qz quis fortes et plato et sic de alijs i-
ferant oem hominem per se. non tñ sub hac copulatio-
ne et alius homo sunt. Et hoc declaratur in textu per vnam
regulā q talis ē. Quocienscūqz sequitur aliqd ad ali-
ud siue cōuertibiliter siue non si aliqd vni cōueniat
ita q nō alteri ea pte q differat ab altero vni nō in-
fert reliquū sicut videbat i ferre ea pte qua cōue-
niūt tūc ē fallacia accidētis sicut hic bene seqt. hō
ē ergo substantia ē. et si p illud q qd differūt i feratur
sic hō est species. ergo substantia ē species. est fallacia
accidētis. eodē mō dicē dō his q cōuertibiliter se hnt

Tertio sciēdū ē q tertiu sophisma ē. ois hō
est ois hō. Quod pbat sic. fortes est
fortes. plato ē plato et sic de alijs. ergo ois homo ē
ois hō. Secūdo sic. nulla ppo est verior illa i qua
idē pdicatur de seipso. sed sic est in illo sophisma-
te ergo sophisma verū. Improbatur sic. sua cōtradi-
ctoria ē vera. s. hec qdam hō nō est ois hō. ergo so-
phisma ē falsū. Ad sophisma respondet auctor q
ē simplr falsū. Et ad pbanonēz dicit q ē fallacia
accidētis et pcedit ab iufficiēti iducone. qñ eni
ē inductio idē predicatū dō dicit de singularibz qd
pdicatur de toto i quātitate. ideo dō sic dicit fortes
ē ois hō. plato est ois homo et sic de alijs. ergo ois
homo ē ois hō et sic erit sufficiēs iductio sed singu-
lares erūt falsē. Ad secūdas pbanonem negat q
idē pdicatur de seipso. imo pdicatur hoc totum
ois homo de homine sūpto p quolibz supposito
et sic in predicta ppositione vniuersali affirmatiua
pdicatur vniuersale vniuersali sumptū ppter
quod omnis ppositio talis est falsa p p pbi in p
per yarmenias. Et notāter dī affirmatiua qz pōt ēē
aliqua negatiua in qua pdicatū ē vtr sumptū
vtr in illa: nullus hō est ois hō. Sed si subiectū ha-
beret tñ vni suppositū tūc illa ppo ad huc pōt
set admitti vtr ista. omnis sol est ois sol. ¶ S3 de
hoc signo ois et sibi bus restant solū ēē aliquē dif-
ficultates. Prima ē. vtr hoc signū ois vel sibi eg-
ualens additūz alicui cōplexo ex recto et obliq re-
cto pcedente distribuatur tā rectū q obliquū. Ad h
rīdetur p duas regulas. ¶ Prima ē. quocienscūqz
q ē aliquod cōplexū ex recto et obliquo recto pce-
dēre obliquū i mediate tūc signū vniuersale distri-
buit tā rectū q obliquū. Ex quo seqt q hoc sophi-
sma ē falsū et sita. oē indiuiduū alicuius spēi est
asinus. quod p qz bene sequitur. oē indiuiduū
alicui spēi est asinus. fortes ē indiuiduū alicui spe-
ciei. ergo fortes est asinus. Secūdo seqt q pēc cōtra

nō v3. oē indiuiduū b spēi est asinus. ergo oē indi-
uiduū alicui spēi est asinus eo q arguitur ab iferio-
ri ad superiū cū distributōe superioris. Ex his sif
patet solutio illorum sopbi matum quolibz singu-
laris alicuius vniuersalis est vera. quolibet ma-
nus alicuius hominis est dextra. sunt autem illa
sopbi mata falsa. Et similiter de illo. omnis asin
hominis currit supposito q asinus hominis cur-
rat et quilibet asinus aliorūz hominum quiescat.
non enim valet consequentia. omnis asinus for-
tis currit. ergo omnis asin hominis currit. quia
homo distribuitur vtr patet per regulam. ¶ Se-
cunda regula est. si obliquus pcedat rectum in
aliqua ppositione tunc hoc signum omnis vel
sibi equalens distribuit obliquum et non distribu-
it rectum vtr patet in his ppositionibus. cuiusli-
bet hominis asinus currit. si enim hoc totum ho-
minis asin distribuat tunc ille sif bene valet cu-
iuslibet hominis asin currit fortes ē homo. ergo
fortis asin currit. qd tamē est cōtra philosophum
i pmo ptoz. Ex quo p q tale sophisma ē verūz
posito casu q quilibet hō habeat duos asinos quoz
vnus currat et alius nō. Nec valet illa cōsequētia cu-
iuslibet hois asin currit. brunellus ē asin hois. er-
go brunellus currit. hoc āt puenit ex eo q dīte il-
lius tmini asin nō distribuit aliqd subsumitur. Ex
quo p q casu retento ille nō sūt contrarie cuius-
libet hois asinus currit. et cuiuslibz hois asinus nō
currit. nec ille sūt cōtradictorie cuiuslibz hominis
asinus currit et alicui hois asin non currit. hoc pa-
tet. qz oēs ille possūt ē vere eo q asinus ibi nō di-
stribuit. Est eni i talibus pponibus duplex subie-
ctum. qd dā ē subiectū enūciatōis de quo enūciat
pdicatū et ex parte illi tales ppones sūt indefinite.
Aliud ē subiectū distributōis sup quod cadit di-
stributio. et ex pte ei ppo est vniuersalis et potest
ēē maior in siflogismo prime figure et debet lem-
per fieri subsumptio sub illo termino distributo.
vtr patet i siflo imperfecto. ¶ Et potest similiter
dubitari vtrum hoc signū ois additūz toti disun-
cto distribuatur toti disunctū vtr pte ei. potest etiā
qri dō toto additōato et de toto coplato. S3 dō his et
multis alijs videbit i sifcathegorieumant.

Sed cōtra dicta arguit. primo sic. nisi
nō hō. q scda ps coplatie i p sophisma ē sita et per
cōs sophisma ē sif. ¶ 2 arguit sic. fortes nō ē hō
et tñ dī ab oī hoie. qd pbat qz fortes nō ē ois hō q
dīms ab oī hoie. qz ille sī expōnētes illi fortes dīr
aboī hoie q sophisma ē falsū. ¶ 3 arguit sic. ois

tt z

Tractatus sextus

bō z hō pictus sūt. sed bō pictus est alius ab homi-
ne. ergo ois hō z ali⁹ homo sūt. ¶ Quarto argu-
itur sic. aliquis hō est ois hō. z quā rōne est ois hō
eadē rōne ois homo ē ois hō. ergo tertium sophis-
ma est. vey. añs p3 q2 aliquis homo est fortes z sic
de alijs. ergo aliquis hō est ois homo.

Ad rationes

Ad primam dī q² risibile
quātū ad significatiōē
z rōnez ei⁹ formalē est differens ab hoīe. s3 nō quā-
tū ad suppositiōē q2 eadē sūt z equalia supposita
hoīs. z risibilis ideo risibile non est non hō. ¶ Ad
secūdam dī q² l3 fortes non sit ois homo tñ nō seg-
tur q² sit differens ab hoīe. q2 in illa. fortes non est
ois hō. ibi hō non distribuit eo q² negatio pcedēs
signū remouet ei⁹ distributionē. s3 in illa est diffe-
rens ab oī homine ibi hō distribuitur. z sic arguit a
non distributo ad distributū z cōmittit fallacia
cōsequentis. Utrūq² aut⁹ hec sit vera. fortes differt
ab omni hoīe vñ ē p³us. q2 non ē eadē cū ista. for-
tes differt ab hoīe. ¶ Ad tertiā dī negādo añs
q2 q²uis hō pictus sit ali⁹ ab hoīe. tñ qñ homo p se
ponitur stat p pncipali significato. s. p viuis. ideo
suū relatiū solū refert ipm p viuis. ¶ Ad qrtā
negetur añs q2 ibi cōmittit fallacia figure dictio-
nis arguēdo a plurib⁹ determinatis ad vnā deter-
minatā. id deberet sic argui. alijs hō ē fortes. z ali-
gs idē hō ē plato z sic d alijs. g alijs hō ē ois hō.

Equitur de hoc signo nullus
s quod significat quādoque vni-
uersaliter negative. vnde signi-
ficat idēz sicut hoc signum omnis cūz
negatione postposita. z ideo ois non
z nullus equipollēt. De hoc signo nul-
lus talis datur regula. Quociēscunq²
hoc signū nullus adiungitur imēdiate
termino comuni confundit ipm mo-
biliter z distributue. similiter terminū
cōmmez sibi adinnetū imēdiate. vt nul-
lus homo est asinus. vnde pōt fieri de-
scensus subiecto sic. ergo fortes non ē
asinus nec plato z sic de alijs. z etiam
sub predicato. Secundū predicta que-
ritur de hoc sophismate. nullus homo
est omnis homo. Probat⁹ sic. fortes
non est omnis hō. plato non est ois hō

z sic de alijs. ergo prima est vera. vel
sic sua cōtradictoria est falsa. s. ista qui-
daz homo est ois homo ergo est vera.
Contra ibi predicatur oppositū de op-
posito. ergo locutio ē falsa. solutio pri-
ma est vera. z ad improbationem re-
spondetur per interemptionem. quia
ibi non predicatur oppositum d oppo-
sito s3 remouetur omnis homo ab ho-
mine sumpto pro quolibet suo suppo-
sito. z hoc est verum.

¶ Circa hūc textum notandum ē pmo postq² au-
ctor dterminauit d hoc signo ois qd significat qñ
q2 vniuersalr z affirmatiue. cñr de terminat de h
signo nullus qd significat qñq2 vniuersalr z nega-
tiue. Et pmo determinat de eius significatiōe dī-
cens q² nullus significat idēz qd ois postposita ne-
gatione. Nullus enī z ois non totalr idē significat
qd p3 q2 nullus significat idē qd non vllus. sed nō
vllus z ois non idē significant ergo zc. ¶ Conse-
quēter est notandū q² auctor de hoc signo nullus
dat talem regulā. Ois terminus cōmunis media-
te vel imēdiate sequēs hoc signū nullus cōfundit
mobilitate distributue z supponit cōfuse z distri-
butue. Ex quo sequitur q² pōt fieri dscēsus a p-
te vtriusq² extremi. vt in ista nullus hō est asinus
sequit⁹ enī bene nullus homo ē asin⁹. g. fortes nō
est asinus z plato nō ē asin⁹ zc. Et sub p³dicato sic
fit dscēsus. nullus hō est asinus. ergo nullus hō ē
brunellus z fauellus z sic d alijs asinis. Ex quo se-
quit⁹ q² tales ppositiones cōuertuntur simplr vt
ista nullus hō est asinus cōuertitur in istaz nullus
asin⁹ ē hō z sic d similib⁹. ¶ Cōsequēter auctor mo-
uet hoc sophisma. nullus hō est ois homo. Quod
probat⁹ sic. fortes non est ois homo. plato non ē
ois hō z sic de alijs ergo nullus hō est ois hō. Se-
cundo sic cōtraria eius ē falsa. s. hec ois homo est
ois homo vt p³us visum est. ergo ipa ē vera. Im-
probat⁹ sic. ibi p³dicatur oppositū d opposito g²
sophisma est falsū. Ad sophisma respōdet auctor
dicēs q² est simplr verū. Et ad iprobationēz eius
respondetur negando añs. s. q² ibi p³dicetur oppo-
situm de opposito. s3 remouetur hoc p³dicatū om-
nis homo ab homine sumpto p ei⁹ suppositis.

Secundo sciendum ē q² circa predicta sūt
alique difficultates. Prima est
vtrum hoc signum nullus precise idē significet

De distributione

negatiue qđ ois significat affirmatiue. Ad quā difficultatē dī p q hoc signū nullus nō differt ab hī si gno ois in significatiōe pncipali: nī in hoc q hoc signū ois significat quādoqz vlr affirmatiue. nullus vero quādoqz vniuersaliter negatiue. z dī q ista duo signa multū differūt in modo significādi. qz ois distribuit p masculinis z femininis indiffereēter. sed nullus distribuit tñ p masculinis. Ex quo sequitur q ois nō restringit terminū quo ad significationē. sed nullus hī restringit terminū cui adiūgitur in rigore finionis quo ad cōsignificationem. Sequitur scđo q iste non dīantur. ois hō currit. et nullus hō currit: nec iste dīdictoriā. ois hō currit. z quidā hō nō currit. Ex quo p q de rigore finionis nō egpollent. nullus hō currit. z ois hō nō currit: sed cōiter tales ppōes recipiūtur vt dīe vel dīdictorie vel egpollentes. Et hī signū nullus absoluitur a gñe tūc nō plus restringit terminū cui adiūgitur q hoc signū ois. Unā absolutā gñe ē nō si gnificare rem suā sub aliquo determinato gñe. z q hoc possit fieri p q genē ē modus significādi accidetālis nois. id quodlibz nomē a suo gñe absolui pōt z sic ppōes pū posite ex eis sunt aliquę dīe z aliquę dīdictorie z aliquę egpollētes. Et hoc mō vni auctor de istis signis z sibi equalentibz q tūm ad oppōes z egpollētiās. z ita debet dici qtr ista signa absoluuntur a genere.

Tertio sciendū est q z^a difficultas ē. vtrū hoc signū nullus vnica virtute seu distributione distribuat terminū cōm tā sequentē mediate q immediate. Pro solōe supponit q qz uis hoc signū nullus sit vni fm substantiā. tñ ē duplex fm virtutē. qz vt dcm est nullus significat idē qđ ois nō. z sic in sua significatione icludit duo significata. s. hoc signum ois z hāc negationē non. Dī ergo p q terminus cōis sequēs hoc signū nullus mediate vel immediate non sēper distribuitur vt p q si dicatur. nullus hō currit z asinus est aīal. ibi iste terminus asinus segitur mediate hoc signū nullus. tamen non distribuitur. p q secūdo qz si dicatur. nullus hō est ois hō. ibi hō in pdicato nō distribuitur qz ibi cadūt duo signa se inuicē ipediētia sup eūdē terminū. Ad hēni q terminus cōis mediate vel immediate sequēs hoc signū nullus distribuat p ipm due dīctōes regunt. p¹ima est. q ille finis ponatur in eadem cathegorica cū hoc signo nullus. C²a est. q hoc signum nullus nō ipediā p aliquod aliud distributū. Et sic dī ad difficultatē q nō eadē virtute seu distributione hoc signum nullus distribuit terminū cōm immediate sequētes

z immediate sequentē sed duabz rōnibz. distribuit enī terminū immediate sequēte in qstū est signū vlr sed distribuit terminū cōm mediate sequēte iquātum ē includens negationē. Ex oibz pdcis p q ista sophismata sunt vera. nullus homo ē nullus homo. nullus hō est nullū animal. p mū enī egpolleret huic. omnis homo ē aliqz hō. z z³a huic ois hō ē quoddā aīal. Consequēter auctor mouet hanc difficultatem. in qua mā. s. est ista. nullus hō ē ois homo. z ista omnis homo est omnis homo. Ad hī rīdent aliqui q sunt in mā ctingenti eo q pōt ē q non sit nisi vnus homo z tunc ista ē ēēē. ois hō est ois homo. z ista falsa. nullus hō ē ois homo. Dī tñ q est in mā remota. ois homo est ois homo eo q predicatū nullo mō pōt conuenire subō. si enī non ēēt nisi vnus homo puta foxes tūc bec ēēē vera. foxes est ois homo cū ipsa sit necessaria. z idō ista pma nunqz potest esse vera.

Sed contra p¹edcā arguitur p sic. i hac ppōe. nullus homo est ois homo. iste terminus homo mediate sequitur hoc signū nullus z tamen nō supponit cōfute z distributue. ergo zē. C²o arguitur sic. hoc signū nullus est signū vlr ergo est dispō subiecti z nō p dicati z sic nō pōt distribuere terminū a parte postpositum. C³a arguitur sic. bene segit. nullus hō ē ois homo. ergo nullus homo est foxes. sed cōis ē falsū. ergo z aīo. cōis p q arguitur a toto in qstū rate ad suā partē. C⁴a arguitur sic. conuertens sophismatis est falsa. scilicet aliquis homo non ē homo. ergo sophisma est falsum.

Ad rationes Ad p¹imā dicitur q iste terminus minus homo a parte p¹dicati positus non distribuitur ab hoc signo nullus. eo q impedit per hoc signū ois cui immediate additur. C²a ad secūdam dicitur q signū vlr semper est dispositio subiecti in qstū est subī. sed in qstū importat negationē bene potest agere in p dicatum. qz uis hoc non habeat rōne signi. C³a ad tertiā dī q ibi non arguitur per locū a toto in qstū titate. quādo enī preponit negatio huic signo ois non amplius habet rōnem totius in quantitate. C⁴a ad quartam dicitur q illa dī sic conuertit per accis. nullus homo est omnis homo. ergo aliqd quod est omnis hō non est homo. z illa est vera et sua cōuertens sīlī est ista. nihil qđ est ois hō ē hō.

Equit de hoc signo nihil qđ significat idem quod nullus: sed icludit in se finimum reci

Tractatus sextus

pietē suā distributionē qz nihil ē signū
vniuersale cū negatione ⁊ res est fini-
nus recipiēs eius distributionē. Secū-
dum p̄dca querit de hoc sophismate.
nihil vidēs est aliquid vidēs. Probat
sic. nō hāc rē vidēs ē aliquid vidēs. qz nō
vidēs forte est vidēs platōē. nō illā rē
vidēs est aliquid vidēs ⁊ sic de alijs. er-
go nihil videns ē aliquid vidēs. ḡ p̄ia
ē vera. Cōtra. ibi p̄dicat oppositū de
opposito. ḡ locutio est falsa. Quidam
distinguit. nihil vidēs ē aliquid vidēs.
eo qz hec dictio nihil pōt esse accusati-
casus. ⁊ ē sēsus. nullā rē vidēs ē aliquid
vidēs. vel pōt ēē notari casus. ⁊ ē sē-
sus. nulla res vidēs est aliquid videns
⁊ sū hoc ponit amphibologā ex parte
casus. sed hoc nō soluit. qz in vtroqz sē-
su est falsa. Sed alij distinguunt hāc ite-
ruz nihil vidēs. eo qz negatio in hoc ē
minō nihil pōt negare p̄cipium p̄io
positum. ⁊ est sēsus. nullā rē vidēs est
aliquid vidēs ⁊ sic ē diuisa. vel pōt nega-
re hoc verbū est. ⁊ tūc est sēsus. q̄libet
rē vidēs nō est aliquid vidēs ⁊ sic ē cō-
posita. sed hoc non soluit qz in vtroqz
sēsu est falsa cum opposita ponant cir-
ca idē. Solo. dicēdū ē qz p̄ima simplr
ē falsa ⁊ p̄batio peccat p̄tra fallaciā fi-
gure dictōis a plurib⁹ determinatis ad
vnam determinatāz h⁹ termini vidēs.
qz in p̄missis habet suppōem determi-
natā. ⁊ in p̄lōne sūlr. vel peccat s̄z fal-
laciā acc̄tis. qz q̄uis videre cōicat
oib⁹ s̄z se nō tū sū qz vniū in hoc toto
nihil vidēs. An totū accidit p̄ti ⁊ ēē vi-
dēs aliquid assignat incēvtriqz. Sciēdū
ē qz oēs p̄missē sūt duplices qz negatio
pōt determinare verbū vel p̄cipiū vt di-
ctū est p̄i⁹. vñ antiqui posuerūt p̄mis-

sas eē duplices pp̄ talē regulā quā da-
bāt. quotiēscūqz negatio ⁊ distributio
ieludūt i vno termino ad quodcūqz re-
fert vñ ad idē refert ⁊ reliquū. vnde
cū distributio posita i obliquo n̄ possit
i p̄dca orōne attingere verbū ita neqz ne-
gatio. Itē idē ē iudiciū de istis sophis-
matibus. nullum caput hñs ē aliquid ca-
put habēs. a nullo hoie differens ē. ab
aliquo homine differens est ⁊ c.

¶ Circa hūc textū notandum ē p̄ qz auctor d̄
terminat de hoc signo nihil qd̄ in significatōe ei⁹ in-
cludit h̄ signū null⁹. Et p̄ōndit ei⁹ significatōnem
dicēs qz h̄ signū nihil includit hoc signū null⁹ cum
termino suscipiēte ei⁹ distributionē: nihil enī v3 tū
sicut nulla res vñ nullū ens. ⁊ sic includit in se sig-
nū distributionis ⁊ terminū sue distributionis. Ex q̄ sa-
tis p3 qz hoc signum nihil includit tria in se. p̄m ē di-
stributio per quod conuenit cū hoc signo ois. 2m ē
negatio per quod conuenit cū hoc signo null⁹. ⁊ dif-
fert ab hoc signo ois. 3m ē terminus sue distributi-
onis per quod differt ab vtroqz. Ex q̄ satis p3 qz h̄
signū nihil includit hoc signū null⁹. ⁊ iō sicut null⁹
h3 virtutez distribuendi terminū tāmediate q̄
immediate sequentem. ita hoc signum nihil. Ex
quo est aduertendum qz si hoc signum nihil resol-
uatur in signum vniuersale ⁊ negationem. tūc si-
gnum vniuersale debet addi termino inclusio in
hoc signo nihil. vt hec propositio. nihil est homo. d̄
bet sic resolui in hāc. nulla res est homo. similiter
hec. nihil est chimera. debet resolui in istam. nulla
res est chimera. Et ad maiorem notitiā p̄dici-
torum habendam auctor mouet hoc sophisma
inquirendo de veritate vel falsitate huius pro-
positionis. nihil videns est aliquid videns. Quod
probat sic. non hanc rem videns est aliquid vi-
dens. quia non videns fortem est videns platōē
⁊ sic de alijs. ergo nullam rem videns est aliquid
videns. Improbatur sic. ibi p̄dicatur oppositū
de opposito. Nam aliquid videns p̄dicatur de
eo quod est nihil vidēs. ergo sequitur qz sophis-
ma est falsum. ¶ Pro solutione huius sophis-
matis auctor recitat triplicem solutionem. Quaruz
prima est quorundam antiquorum dicentium
ipsum esse multiplex secundum amphibologiam
eo qz hec dictō nihil pōt ēē accusatiui casus ⁊ tūc
sensus eius est. nullam rem videns est aliquid

De distributione

vidēs. Uel pōt eē nominatini casus z tūc sensus ē. nulla res vidēs ē aliqd vidēs. S3 hec distinctio nō soluit sophisma. qz ipm in ytroq; sensu est falsum. ¶ Secūda solutio ē alioz antiquoz dicentium sophisma eē distinguēdū penes cōpositionē vel diuisionē. eo qz negatio iclusa in h signo nihil pōt cadere supra verbū vel supra pncipiū. si cadat sup verbū tūc sensus eius est quālibz rē videns non ē aliquid vidēs. Si hō cadat supra pncipiū tūc sē sus eius est quālibet rem nō videns est aliqd vidēs. s3 ad huc isti nō soluit qz yterq; si sus ē falsus.

Secundo sciēdū ē qz auctor aliter soluit pdictū sophisma dicēs qz ē simpliciter falsū. eo qz ē ppositio idēfinita equualēs buic. nulla res vidēs ē aliqd vidēs. qd ē falsus. Et ad pbationē respōdet primo qz i ea cōmittit fallacia figure dictiōis arguendo a pluribz determinatis ad vnā determinatā. eo qz i pmissis hoc pncipiū videns habet plures suppositiōes determinatas respectu singularium buius termini nihil z in cōsequente nō h3 nisi vnā respectu totū. Un fm intentionē auctoris argumentū egualē buic. videns non hanc rem est aliqd vidēs z videns non hāc rez ē aliqd videns z sic de alijs. ergo nō vidēs est aliquid vidēs. Secūdo soluit auctor idem sophisma dicēs qz ibi ē fallacia accidētis. qā aliqd vidēs stare potest cū pmissis quia sūt particula res fm se z non fm qz vniūtur in isto toto nihil vidēs. ideo illud distributūz accidit partibz. z sic aliquid videre assignat vtriq; iesse. ergo zc. ¶ Tercio auctor recitat vnam solutionem antiquoz dicentium pmissas esse duplices z non cōclusionē hec enim pmissa non hanc rem vidēs est aliquid vidēs ē duplex eo qz negatio pōt ferri supra vbiū tūc sic ē falsa z negatiua z sēsus ei⁹ ē qz videns hāc rē nō ē aliqd videns. Uel negatio pōt ferri ad pncipiū z tūc ē affirmatiua z sēsus ē rē nō vidēs ē aliqd vidēs. z eodē mō dicēdū ē d alijs pmissis Si aut capiant pmissē i p sensu cōsequentiā nīya/ let eo qz arguit ex negatiuis ad affirmatiuas. mō ex negatiua nō seqtur affirmatiua. Si r nō seqtur i scdo eo qz arguit a pluribus determinatis ad vnāz determinatā. ¶ Et si qra qre oportet distinguere pmissas z nō cōclusionē. Ad hoc rīdetur qz cā ē qz i cōclusionē negatio z distributio icluduntur i eodē. s3 distributio iclusa i hoc signo nihil nō pōt attingere pncipiū ergo nec negatio iclusa i eodem obliquo. cōtra patet per regulā antiquoz q talis ē. quādocūq; negatio z distributio icludunt i eadez dictione tūc ad quodcūq; referi vniū ad idē refer

tur z reliquū. In pmissis autē nō ē aliq distributio sed negatio tātū ideo pmissae sunt distinguende z non conclusio.

Tercio Sciēdū ē qz ex pdictis oriūtur aliq difficultates. ¶ Prima est ytrum hoc signū nihil distribuat tā ēminū seqntē media te qz terminū in eo iclusu. Ad hoc rīdetur qz oīs ppo i cuius subiecto ponit hoc signū nihil ē distin guēda eo qz negatio iclusa i eo pōt eē negans vel ifinitās. Si sit negās facit pponē ytez z distribuit tā mediate qz immediate sequēre. Si hō talis nega tio sit ifinitās tūc facit propōez idēfinitā. z solū di stribuit terminū i eo iclusu. Et p hoc p3 solū b⁹ so phismatis. nihil z chimera sūt frēs. Un si tal nega tio iclusa sit negans tūc sophisma ē vep. z ē sēfūl nulla res z chimera sūt frēs z ei⁹ dīctiozīa ē falsa. s3 ista aliq res z chimera sūt fratres. Si hō negatio sit ifinitās. tūc sophisma est falsū. z vna idēfinita c⁹ sēsus ē. nō ens z chimera sūt fratres quod ē fal sū. Et eodē mō dicere de ista. nihil z chimera sūt sorores. z de istis. nihil z chimera sūt filij eozīdez parentum. nihil z chimera sūt fratres carmclitē. ¶ 2⁹ difficultas ē. vtz hoc sophisma sit vep. ex ni hilo nihil sit. Ad hoc breuiter potest dici qz ipz d ri gore fmonis ē falsū qz egpollet buic. pponi. ex qz libz aliqd sit. qd est falsū. Et si qz dicat qz pbs illā pponem ponit in p physicoz. Ad hoc breuiter rī detur qz p illā pbs intelligit vna aliā. s3 illā. nihil sit ex nihilo. vel istā. oē quod sit ex aliquo subo p sup posto sit. z iste ppoēs sūt xē naturaliter loqndo.

Sed contra pdcā arguitur primo sic. h signū nihil significat terminū suscipiēte eius doq; vtz z etiā significat terminū suscipiēte eius distributionē vt p3 in textu. qz ē dictio equoca. sed cōis est falsū. qz aūis. ¶ Secdo arguitur sic. nullū signū distributiū pōt eē subm enūciatiōis. s3 ni hil pōt subijci in orōne tāqz illud de quo enūciat. qz nō ē signū distributiū. ¶ Tercio arguitur sic dormiēs ē nihil vidēs. z tū ē aliqd vidēs. qz nō est ecc⁹. ergo sophisma ē vep. ¶ Quarto arguit sic. dicēdo. nullus hō currit. distributio b⁹ signi null⁹ cadit s subm z tū negatio non ferit ad subm. ergo regula non est vera i qua dī qz qn distributio z ne gatio icluduntur in eodem termino ad quodcūq; fertur vnum ad idem fertur z reliquum.

Ad rōnes Ad pma negat cōia qz nō sūt illa diuersis rōibz quod regritur ad equocatōez. ¶ Ad 2⁹m dī qz h signū nihil icludit ēminū sue distributiōis rōe cui⁹ pōt subijci i enūci atione. non ātinquātum est signum distributiūz

Tractatus sextus

Ad tertiam dicitur quod si non videns neget habitum bene sequitur e cecus ergo non est videns, aliqd. sed si neget actum videndi tunc tunc non sequitur non e cecus ergo e aliqd videns. qz illo mo no opponitur p uatiue videns et cecus. **A**d quartam dicitur quod in signis negatiuis distributio venit rone negatiōis id ad quodcuqz fert distributio fertur etiā negatio et ideo quis in illa ppōne nullus hō rē. non neget subm fin se. negat tñ aliquid de subo p. quolibet eius supposito distributo. et hoc sufficit.

Equis de signis distributiuis duorū. et talia sūt neuter et vter qz. et differunt a pdictis qz ois nullus et similia distribuūt p oibus indiuiduis terminis cōmunis. s3 vterqz et neuter distribuūt solū p duobus p demonstrationē. vt vterqz istorum neuter istorū. **S**ecūdu predicta querit̃ d hoc sophismate. ab vtroqz istorū enūciatū ē verum posito qz sortes dicat deū esse. plato vero dicat hoiez eē aīal. et ambo dicāt simul hoiez eē asinum. et illi duo demonstrantur p hoc pñomen istorum. **P**robatio. a sorte enūciatū est verū. q ab vtroqz istorū enūciatū ē verum. **C**ōtra. ab vtroqz enūciatū est verū. sed nihil enūciatū est ab vtroqz istorum nisi hoīem eē asinū. q hoīem esse asinū est verū qd est falsū. **S**olutio. prima est vera et pbatio peccat fm fallaciā accidētis. sic habet ab aristotele hec propositio pōitur eē vera. oīnz cōtrariorū eadē est disciplina. et tñ nulla picularis disciplina est oīnz cōtrariorū sed disciplina cōmuniter sup̃ra. vnde hic est fallacia accidētis. oīnz cōtrariorū eadē est disciplina s3 nulla ē disciplina nisi hec vī illa et sic de alijs. q oīnz cōtrariorū hec eadez ē disciplina vel ista qd falsū est. sīr hic hō est spēs. et nullus hō ē nisi sortes vī plato et sic de alijs. q sortes est spēs vī

plato et sic de alijs. et sic est fallacia accidentis i proposito qz hec dictio enūciatū ē. et hec dictio verū tenet pro ipso i cōmuni. et sic ab vtroqz istorū enūciatū ē verū. vñ enūciatū non tenet p piculari enūciato ab vtroqz. vnde p piculari enūciatū ab vtroqz accidit enūciato i cōmuni. sicut p piculari i feri us accidit suo superiori. et vter assignat vtriqz iesse. et appellat superius hic oē qd ē maius siue sit cōmune siue accidētale. **Q**uidā tñ dicūt qz p̃ia ē simplicit̃ falsa. et dicūt qz enūciatū accipit pro p piculari enūciato ab vtroqz. et sīr verū pro piculari. et pbatio peccat fm fallaciā figure dictionis a pluribus determinatis ad vnā determinatā huius termini enūciatū et huius termini verū. sed prima solutio melior ē et subtilior.

Circa hūc textū notandū est pmo qz postqz auctor determinat de signis distributiuis plurium dñr determinat de signis distributiuis duorū tñ. **Q**ue in hoc cōueniūt qz distribuūt p pibus subiectiuis. s3 in hoc differūt qz diuinctiua plurius distribuūt terminū cōmunē p quolibz suo supposito. alia hō distribuūt p duobz. **S**unt aut̃ duplicia signa distributiua duorū. nā quoddam est affirmatiuū vt vterqz. alterū est negatiuū vt neuter. **E**t circa ista signa distributiua duorū mouet auctor hoc sophisma. ab vtroqz istorū enūciatū ē verū. posito casu qz sortes dicat deū eē. et plato dicat hoiez eē aīal. et abo dicāt simul hoiez eē asinū. **T**ūc pbatur sophisma a sorte enūciatū ē verū et a platone enūciatū ē verū. ergo ab vtroqz istorū enūciatū est verū. **I**mprobatur sic. ab vtroqz istorū enūciatū ē verū. sed hoiez eē asinū ē enūciatū ab vtroqz istorū. ergo hoiez eē asinū ē verū. **C**lūsio est falsa ergo aliq pmissa. non minor ergo maior. **U**ñ auctor soluēdo pdictū sophisma dicit ipm eē simplr verū eo qz ē vna ppō vīs affirmatiua cuius dictoria ē ista. ab altero istorū nullū enūciatū ē verū. et n̄ ista ab altero istorū enūciatū n̄ ē verū. **I**dz enūciare solui sophisma. vterqz istorum est a quo enūciatum est verum. ergo aliquis a quo enūciatum est verum est alter istorum. et sic probatio. sōp hūc

De distributiōe

matris bene valet. Et improbatio eius peccat pe-
nes fallacia accidentis eo qd in sophismate enū-
ciatū stat pro enūciato in cōi et nō p enūciato in p-
ticulari: ideo est fallacia accitū vt pz in textu. vñ
sicut in hac ppōe oium dñorum eadē est disciplina
locutio redditur vera non p ista disciplina vel illa
pticulari. qz nulla particularis disciplina est oīz
dñoz. sed redditur vera pro disciplina in cōi: et sic
disciplina ibi supponit simplr. ita est sītr cum dici-
tur ab vtroqz istoz enūciatū est verū. enūciatum
stat p enūciato in cōi et nō p enūciato in pticulari
ab vtroqz istoz. vnde esse vep attribuit enūciato
ab vtroqz istoz in cōi: et particulare enūciatum ab
ambobus accidit tali enūciato in cōi. ideo cōmitti-
tur fallacia accidentis.

Secundo sciendū est qd alij dicūt illud so-
phisma esse simplr falsum. et di-
cūt qd enūciatū stat determinate pro particulari
enūciato ab vtroqz: et ideo in pbatione eius est fal-
lacia figure dictionis arguendo a pluribz deñia-
tis ad vnā determinatam ex pte buius termini enū-
ciatū et ēb termini verū. Sed vt habetur in ter-
tu prima solutio est melior et subtilior: scda. Ideo
dicendū est qd ly enūciatū hz supponem determina-
tam in pmissis et in conclusiōe supponē simplices:
nō tñ sic qd nullo mō p inferiori supponat s3 qz nō
stat p inferiori determinato. reddit enī locutiōem
veram pro enūciato in cōi et nō p pticulari et sic p-
batio t3. Altr tamen posset facit rīderi ad improba-
tionē dicendo qd in ista est fallacia figure dictionis
arguēdo a suppōe simplici ad psonale distribu-
tiū eo qd in ista ab vtroqz istoz enūciatū est vep
ibi enūciatū supponit simplr vt dictū ē. sed i mīo-
re cū dīr nībil quod enūciatū est ab vtroqz istoz
est boiem eē esinū: ibi enūciatū supponit confuse
et distributiue. Alij xō dicunt qd i probatio peccat
pene fallaciā cōsequētis arguēdo a suppositione
cōfusa tñ ad supponem cōfusā et distributiūā. Te-
nēdo tñ primā opinionē rīdetur qd non est incōue-
niēns arguere a suppositione psonali ad simplicē
qñ termin⁹ supponit simplr penes secūdū gradū
suppositionis simplicis sicut pz in sophismate.

Tertio sciendū ē qd circa predicta incidunt
alique difficultates. Prima est. vtz
hoc signum vterqz possit addi cuilibz termino cō-
muni. Ad quam dīr qd si addat termino cōmuni si-
ne pnomine demonstratiuo locutio est impropria
de virtute sermonis. Quis de bonitate intelligen-
tis talis locutio possit generare bonum sensū. Est
enī hec impropria vterqz homo currit. Secundo

dīr qd hoc signum vterqz requir qd suo distribuibili
addatur pronome demonstratiuū demonstrans tñ
duo vel tria. et tunc locutio erit ppria vt dicendo
vterqz istoz currit. vterqz illoz abulat. ¶ 2ª ois-
cultas est. vtz ad h qd ppō dīr signo vterqz sit xā
requiratur qd pdicatu diuisim insit cuilibz p quo
subz distribuitur. Pro solutione duo supponim⁹.
Primū ē. qd hoc pnomē istud pōt teneri dupl'r.
Uno? diuisiue. Alio mō collectiue. Dicitur autē
diuisiue teneri qñ ppō i qua ponit equiualeat vni
copulatiue vt hec isti currūt equaleat huic iste cur-
rit. et iste currit. s3 dīr teneri collectiue qñ ppō i qua
ponit equalz vni categorice d copulato extremo
vt hec isti sūt duo equiualeat enim isti ppōni iste et
iste sūt duo. Secundum qd supponitur ē qd a pro-
positione i qua ponitur hoc signū vterqz ad pposi-
tionē in qua ponitur istud pronomen iste diuisiue
sūptū loco eius et ecōtra subiectis sūptis p eis dēz
tunc est bona dñtia vt bene segtur vter qz istoz
currit. ergo isti duo currūt et ecōtra. Quibus sup-
positis rīdetur qd ad hoc qd ppō vltis affirmatiua d
hoc signo vterqz sit xā requiratur qd pdicatum insit
diuisim cuilibz p quo subm distribuit. Ex quo pz
qd hoc sophisma ē falsū vterqz istoz scit totā arif-
meticā demonstratī forte et platone et etiā posito qd
fortes sciat sex conclusiones et plato alias sex et qd
nō sint plures cōclusiones i arismetica neqz sit ali-
quis ali⁹ qui sciat aliqd de arismetica. Unā manife-
ste patz qd si accipiat isti collectiue sic dicendo abo-
bus demonstratis isti sciunt totā arismetica nō va-
le cōsequētia. ergo vterqz istoz scit totāz arismeti-
cā. Et eodē modo dicet de isto sophismate vter-
qz istoz scit septē artes liberales demonstratis for-
te et platone et casu posito fortes sciat quattuor tā-
tum et alter puta plato sciat tres.

Sed cōtra pdicta arguif. Primo sic. vter-
qz pponit de vter et qz. sed non
hz virtutē distribuēdi ab aliquo illoz. ergo nō est
signū distributiū. et sītr pōt argui d neuter ¶ 2^a
arguif sic. oē signūz vlt facit ppositionem vniuer-
sale. sed vterqz non facit propōnem vniuersalē
ergo et c. minor pater qd ista vterqz istoz currit est
singularis sicut ista isti boies currūt. pz qz in vtraqz
ponit pnomē demonstratiuū cum termino cōmuni.
¶ 3ª arguif sic. a b vtroqz istoz enūciatū est vep.
ergo enūciatū ab vtroqz istoz ē verum. cōsequēs
est falsus. ergo et aīs. cñā pz quia nomina et verba
trāspōita idem significāt. ¶ 4ª arguif sic. bñ seg-
tur ab vtroqz istoz enūciatū ē vep. g. vep enūcia-
tū ē ab vtroqz istoz p ouersionē simplicē. cñs ē p3

Tractatus sextus

eo qd nullum verū est enunciatur ab utroq; isto
rum. ergo sophisma est falsum.

Ad rationes Ad p̄maz dī qd vterq; nō
h̄z virtutem distribuendi
terminū ab aliquo istoz diuiz acceptoz. s̄z a du
ob' simul sūptis. qz hoc signūz vterq; tñ valet sic
vn' z vnus. z copulatio addita d̄z cōiungere iter
plura z sic dat intelligere qd sit vn' z vn' vl' dat i
telligere qd sit vn' z alter. ¶ Ad secūdā dī qd vl'
qz reddit p̄pōnē vlem. vn' in ista vterq; istoz cur
rit non solū ip̄ortatur demonstratio sed cū h̄ distri
butio p vtroq; demonstratoz qd non sit in ista isti
boies currūt sed nō ē simile. ¶ Ad tertiā dī negā
do cōiam qz cōmittit fallacia figure dictionis eo qd i
p̄ma enūciatū supponit simplr z i secunda deter
minate. Et s̄z noia z verba transposita idē signifi
cēt de significato p̄ncipali nō tñ eodem modo sup
ponūt i vtroq;. ¶ Ad quartā dī s̄līr qd negat cōia
qz i p̄ma vez supponit simplr. i secūda xō deter
minate. nec ibi est bona conuersio vt prius patuit

Equi de hoc signo neuter qd
s significat idē qd vterq; cū ne
gatiōe sibi p̄posita. vnde sicut
nullus de se h̄z distributiōes z negatio
nē s̄līr z neuter. s̄z neuter ē distributiū
duoz tñ. Itēz q̄rit de hoc sophismate
neutrū oculū habendo tu potes videre
Probatio. dextrū oculū habendo tu
potes videre. sinistrū oculū non habendo
tu potes vidē. q̄ p̄ia ē vera. Cōtra
neutrū oculū h̄ndo tu potes videre. q̄ si
neutrū oculū habes vl' dū neutrū oculū
habes tu potes vidē qd falsū ē. p̄ia p̄z
qz gerundia t̄miata i o. h̄nt resolui p dī
p si vl' p qz. s̄z vtroq; mō ē falsa. q̄ p̄ia
ē falsa. Solutio. p̄ia ē falsa z p̄batio
peccat s̄z fallaciā accidētis qz posse vi
dere cōuenit p̄tib' s̄z se. s̄. put s̄ diuise
s̄z si puenit eis put s̄ vnite i suo toto vn'
hoc p̄z p̄ primā regulā cū ad p̄es seq̄t
totū. vt potestas vidēdi puenit p̄tibus
z non toti. ideo si partes inferantur de
toto ibi est fallacia accidētis z ē.

¶ Circa hūc textūz notandum est p̄mo qd cōn au

cto: mouet vnū sophisma circa hoc signū neuter
z est tale. Neutrū oculū habendo tu potes vide
re. qd sic p̄batur. dextrū oculū nō habendo tu
potes videre z sinistrū oculū nō habēdo tu potes
videre z non sūt plures oculi. ergo neutrū oculūz
habendo tu potes videre. Improbafic. bene seq̄
tur neutrū oculū habēdo tu potes videre. q̄ dum
neutrū oculū habes tu potes videre. vel si neutrū
oculū habes tu potes videre. vl' qz neutrū oculū
habes tu potes videre. cōn ē falsū ergo z aīns qd
est sopisma. tenet cōia qz gerundia t̄miata in do
habēt resolui p si p̄ dum vel p quia. ¶ Ad hoc so
phisma respondet auctor dices. qd ē simplr falsū.
Et ad p̄bationē ei' dicit qd peccat penes fallaciā
accidētis eo qd posse videre attribuitur i antece
dente p̄tibus diuizim sumptis secūdū qd disconue
niūt a toto. i cōsequente vero attribuitur toti earū
p̄rium. vn' p̄es diuizim z suū totū nō sunt penitus
idē. imo aliquid cōuenit p̄tibus put diuise sūt qd
nō cōuenit eis. put sunt vnite in eo. vt p̄z qz posse
videre stat cū hoc qd est non habere sinistrūz ocu
lūz ea rōne qua ista diuizim sumpta differunt ab
illo toto. s̄ab eo qd ē neutrū oculū h̄ndo. idē cū ifer
tur qd posse vidē stat cū illo toto cū q̄ stare n̄ pōt n̄
valz cōia. z sic p̄z qd posse vidē ē attributū. dextrū
vl' sinistrū ē res subiecta neutrū oculū ē accusati
uus qd p̄ti cōuenit z p̄tiz differt ab illis p̄tib'.

Secundo sciendum ē qd circa signa distri
butiua duoz sūt tres difficulta
tes. p̄ima est vtrūz i probatione sopismatis p̄di
cti sit bona cōia. Ad quam dicūt aliq qd nō eo qd est
fallacia figure dictionis arguendo a plurib' deter
minatis ad vnā determinatā. qz illd gerundiū ha
bēdo in antecedente h̄z plures suppositōes deter
minatas z in cōsequente h̄z vnā tñ. Sed hoc so
lutio improbat qz hoc gerundiū habendo h̄z
eandem suppositionēz sicut hoc participiū habēdo
in eo inclusū. sed si resolveretur in participiū dicē
do tu neutrūz oculū habens potes videre: istud
p̄ticipiū habēs supponeret discrete. ergo istud
gerundiūz habendo supponit eodē modo z non
determinate. z sic male dī qd in p̄batione arguit a
pluribus d̄terminatis ad vnā determinatā. mi
nor p̄z qz hoc participiū habens ē terminus ad
iectiuus cōstructus cū termino discrete supponē
te discrete. ergo h̄z eandē suppositionē. Secūdo
sic. i hoc antecedēte additur h̄ p̄noīē tu qd facit
istud p̄ticipiū habens semp teneri p eodē suppo
sito. ergo quis h̄ p̄ticipiū habens supponeret det
minate. tñ nō argueretur a plurib' d̄terminatis

De distributione

ad vnam determinatam. tenet consequentia qz se
per verificaretur pro eodem z nuqua p diuersis.

Tertio Sciendū est qz sedā difficultas est
vtrū aliq. ppōsit vera in qua ponit
hoc signū vterqz i recto a pte pdicati. Ad quā rñ/
detur qz quis aliq. ppositio i qua ponit hoc signū
ois a pte pdicati possit eē vera si ē minus cōis cui
addit nō habeat nisi vñū suppositū tamē ista i qua
ponitur vterqz i recto a pte pdicati nunq. pōt eē
vera. Et rō ē qz p talē ppōnē semper significatur
qz vñū sit duo. sed hoc ē falsū ergo rē. maior p3. qz
i istis ppōnibz vterqz istoz est vterqz istoz. signifi
cat qz iste ē vterqz istoz. z sic vñū eēt duo qd est
icōueniens. Et qz ista sit falsa p3. qz contraria ei est
vera sez bec. neuter istoz ē vterqz istoz. z etiaz ei
contradictoria. s. bec alē istoz nō ē vterqz istoz. Et si
quis arguat sic. bene seq. iste istoz ē iste istozum z
iste istoz ē iste istozum. ergo vterqz istoz ē vterqz
istoz. Ad hoc rñdetur negādo cōtā qz ibi cōmit/
titur fallacia cōtis eo qz nō bñ iduci. debet enī in
iducētibus z i toto i qzitate seu i ducta manere
idē pdicatus. Debz enī sic iduci. iste istoz ē vterqz
istoz z iste istoz ē vterqz istoz. ergo vterqz istoz
ē vterqz istoz. z sic cōtā ē bona. s. sicut cōis ē f m
ita z aīis qz singulares sūt falsē. **Tertia diffi/
cultas** ē de veritate hui? sopbisimatis vterqz isto/
rum ē hō vel asin? de mōstratis forte z brunello.
Ad hoc sopbisima breuiter rñdet qz ē dissiguēdū
penes ppositionē vel diuisionem eo qz ppō seu so
pbisima pōt eē ppō categorica de distincto pdica
to z tūc ē vey. qd pba? qz iste ē homo vel asin? de
mōstrato forte. z iste ē hō vel asinus de mōstrato
brunello. ergo vterqz istoz est homo vel asinus.
tenet psequētia p locū a partibz totū i qzitate ad
suū totū. Si vero sopbisima sit ppositio disti/
ctiua sic est falsū z eius sēsus ē. vterqz istoz ē hō
vel asinus. ergo vterqz istoz ē homo vel vterqz
istoz est asin? z sic ē vna distinctiua cuius que
libz pars est falsa ergo sopbisima ē falsum.

Sed cōtra predicta arguit. pmo sic. hō
potest videre per aliud qz per
vtrūqz oculū. ergo neutz oculū hñdo pōt homo
videre. aīis p3. qz homo potest uidere se videre.
s. nō videt suū actū p oculū. ergo rē. **Secdo** ar
guit sic. i pbatōe sopbisimatis arguit a ptribz to/
ti i qzitate i sufficiēter enumeratis ad suū totum
ergo illa pbatō ē sufficiēs. **3o** arguit sic. lapidē
hñdo tu pres vidē. sed lapis ē neutz oculus. g? neu
trū oculū hñdo tu potes vidē. mior p3 qz lapis nō ē
alē ocul? g? lapis ē neutz oculus. cōtā p3 p capollē

tiam. **4o** arguit sic. in hac ppōne vterqz istoz
ē vterqz istoz pdicat idē de se. g? ipa ē vā.

Ad rōnes Ad pma dñ qz hō pōt vidē suū
actū vidēdi p aliū sen sū qz p
visū. s. p sēsū cōez. s. hñdo pōt eē nisi qñ vidz p sen
sū pteclare. iō neutz oculū hñdo nihil pōt videre
Ad fam dñ qz anq. valcat loca ptribz totū i qz
titate ad suū totū qz oēs singlares sint xē p co
dē tpe s. sic nō ē i pposito. qñ enīz bec ē vera. de x
trū oculū nō hñdo tu potes uidē bec ē falsa sinistz
oculū nō hñdo tu potes uidere. **Ad 3am** dñ qz
ibi nō bñ deludī eo qz neutz pōt a pte pdicati ē
ps pdicati. pōtū vñō a pte subī nō ē ps i bi z sic ma
le deludītoz. n. sic deludi. g? aliqd qd ē neutz oclz
hñdo tu potes uidē. **Ad 4am** negē aīis vñū hoc
totū vterqz istoz pdicatur. s. hñ totūz vterqz istoz
nō subīcīt cū vterqz sit signū distributiū z dictio.

Alito de signis distributiis

b partiū subiectiua: psequēter
querit vtrū negatio habeat vi
distribuedi sine pfūdendi. Et videt qz
sic. qz Aristoteles in primo peryarime
nias dicit qz ille ptradicit. hō est iustus
nō homo est iustus. ergo altera est vni
uersalis cū subīciatur tminus p mūis
sed nō nisi hic nō hō ē iustus. ergo ille
terminus hō distribuitur. sed nō ē ibi
aliquid a quo distribuit nisi negatio.
ergo distribuatur a negatiōe. Contra.
si negatio habeat vim pfūdēdi. ergo si
cūt ista ē icōgrua omnis sortes currit.
similiter bec. nō sortes currit quod est
falsū. quia quāuis signū distributiū
nō possit addi termino singulari. tamē
negatio bñ potest addi. Item vbicūqz
est distributio ibi est terminus cōmu
nis sumptus vniuersaliter. ergo opoz
ret qz ibi sit dictio significans quoniam
vniuersaliter. sed signum vniuersale si
gnificat quoniam vniuersaliter tantū
modo. negatio vero non. ergo non ha
bet vim distribuēdi quod concedim?
dicentes qz negatio nō confundit sed

Tractatus sextus

negat hoc qd post se inuenit. vñ cū adiūgit r̄mino cōi negat ip̄s. s̄z ad negatōez supioris sequit̄ negatio cuiuslibz iserioris. eoq̄ d̄structo supiori destruit̄ qd libet eius inferius. & negatio nō cōfundit̄ s̄z negat qd post se inuenit siue s̄r̄yle siue p̄ticulare. Solutio at̄ patz ad hoc qd obijciť. qz q̄ hec ē v̄lis nō hō ē iust⁹ hoc nō ē p̄p̄t̄ naturā distributiōis ex̄ntis in negatōe. s̄z hoc ē qz negat̄ hō i cōi quo remoto remouet̄ qd libet eius iserius. Itē solet poni quedā distributio aptitudinis vt ois hō timet in mari. hic aptus natus est timere in mari. Itē solet pōi distributio accōmoda vt celū tegit oia p̄ter seip̄s. & d̄s creauit oia alia a se. s̄z ista duo ḡna distributiōis nō sūt ita p̄pria sicut alia.

¶ Circa hūc textū notandū est p̄mo q̄ postq̄ auctor definit̄ signis distributiuis partiū subiectiuaz. p̄sequēter definit̄ de negatione & de distributiōe que sit p̄ ipsū. Et pōt assignari duplex cā quare tractādo de p̄dictis signis s̄i tractat de negatōe. p̄ima ē qz negatio eodē mō distribuit & facit distributiōem p̄ partibus subiectiuis s̄z ex p̄sequēti sicut & signa de q̄bus definit̄. Alia causa pōt eē qz signa negatiua sicut nullus nihil neuter hñt vim distribuēdi rōne negatōis addite signo p̄ticulari ideo post signa negatiua p̄mo vidēduz ē de negatōe q̄ de signis distributiuis p̄ partibus integralibus. ¶ Pro quo est aduertendū q̄ negatio pōt capi dupl̄r. Uno mō. p̄ oīone negatiua i qua. s̄z negat̄ aliqd de aliq̄ & hoc mō est sp̄s enūciatōis & nō sumit̄ sic i p̄posito. Alio mō sumit̄ p̄ instrumēto negādi siue p̄ signo negatiuo sicut ē hoc aduerbiū nō. & hoc ē adhuc dupl̄r. vno modo ifinitāter quādo addit̄ r̄mino p̄ p̄positionē sic q̄ facit distributiōez cum termino cōi cui adiungit̄ vt nō hō nō currit. Alio mō sumitur negatio negāter & sic solū addit̄ termino per appositionē. & de ista negatione est hic solū ad p̄positus.

Secundo Sciendū ē q̄ de negatione negante auctor mouet talē dubitationē. vtrū scz negatio habeat virtutē distribuēdi terminū cui addit̄. Et videt̄ q̄ sic qz ille sūt contradictorie hō ē iust⁹. nō hō ē iustus. ergo oportet

alterā ipsaz eē v̄lez. sed nō ē ibi aliqd a quo distribuitur subm̄ nisi negatio. ergo negatio h̄z virtutē distribuēdi. In oppositū arguit̄ duabus rōnibus. p̄ria ē. si negatio h̄ret virtutē distribuēdi tūc sicut ista ē icōgrua ois sortes. ita eēt etiā ista n̄ sortes. s̄z hoc ē falsū ergo illud ex quo sequitur. ¶ Scda rō ē. vbi cūq̄ ē distributio ibi ē termin⁹ cōis sumptus vniuersalr̄. sed hoc non h̄z fieri nisi p̄ signū vniuersale eo q̄ solū signū v̄le significat quoniā vniuersaliter. sed negatio nō est signū v̄le. ergo nō habet vim distribuēdi terminū cōmunē. ¶ Ad dubiū rñdet auctor q̄ negatio nō h̄z virtutē distribuēdi terminū per se cui additur. & hoc bene p̄bant due rōnes adducte. Sed h̄z vim distribuēdi per accidens terminū cōmunē qz negat formā termini cōis cui adiungit̄. s̄z ad negationē termini cōis seu superioris sequitur negatio cuiuscūq̄ iserioris. Et q̄ patet q̄ negatio addita r̄mino cōi p̄ accidēs distribuit ip̄m p̄ partibus subiectiuis. Et ad illud q̄ arguitur de isto. nō hō est iustus. vñ q̄ non hō est v̄lis eo q̄ negatio nō p̄mo distribuit. s̄z solū ex cōiti qz negatio supiori negant̄ oia iseriora ei⁹.

Tertio Sciendū ē q̄ alij dicunt negatiōez habere virtutē distribuēdi terminū cui additur. Quod p̄batur sic. qz hec p̄positio nō hō est iust⁹ equiualeat huic nullus hō ē iustus per regulā equipollentiaz. s̄z ibi ē distributio & non nisi virtute negatōis ergo negatio distribuit. Scdo sic q̄ qd h̄z virtutē ampliādi terminū cōmunē ad sua iseriora illud habet virtutem distribuēdi s̄z sic ē de negatione. vt dicendo nullus hō est iustus ergo r̄. minor patz qz sub hoc p̄dicato asinus pōt fieri descensus copulatiue ad sua inferiora quod non esset nisi multiplicaretur per negationem & distribuētur pro suis inferioribus. Pro ista opinione est aduertendū q̄ dupliciter potest intelligi negationem habere virtutem distribuēdi. Uno modo per se primo & sic sibi non cōuenit sicut dictum est sed ei cōuenit negare. Alio mō. per accidens & ex consequenti & sic dicitur q̄ negationi bene cōuenit distribuere. nā sicut dictū est ad negationem superioris sequitur negatio omnium iseriorum. quando eniz negatur aliquid de aliquo negant̄ quēcunq̄ continent̄ sub eo de eodem. & ita sub tali termino licz fieri descensus ad omnia supposita talis termini. & per consequens ad negationem sequitur distributio: habet enim primo virtutem negandi & ex consequenti virtutem distribuēdi. ¶ Consequenter ponit duas species distributionis que non sunt multum v̄le

De distributiōe

tate. Prima ē que ē distributio aptitudinis. et est quando verbum respectu cuius sit distributio non accipitur ut significat actum. sed ut aptitudinem importat ut cum dicitur omnis homo timet in mari. nullus homo timet in mari. posito casu quod nullus sit homo ibi. et tunc sensus illius propositionis est iste. omnis homo est aptus natus timere in mari et non timeat. Et non dicitur distributio aptitudinis respectu subiecti eo quod subiectum aptum natus sit distribui. sed magis eo quod signum distribuit subiectum in ordine ad predicatum quod dicitur summi quantum dicitur aptitudinem sicut verba que in definitionibus ponuntur. idem hoc distributio non differt ab alijs supradictis ex parte subiecti sed tantum ex ordine ad predicatum respectu cuius distribuitur. Alia ē distributio accidentum. que ē quando signum non distribuit terminum eodem cui adiungitur per oibis suis suppositis sed ab illa propositione fit exceptio alicuius suppositi. ut si dicatur. celus regit omnia. et sensus. celus regit omnia alia corpora a se. Sicut cum dicitur. deus creauit omnia. sensus ē. deus creauit. omnia alia a se.

Sed contra ^{predeā arguitur.} primo sic. si signum nullum habet vim distribuenti ratione negationis quam includit. sed negatio non potest distribuere. ergo neque illud signum nullum. **Secundo** arguitur sic. quicquid potest facere propositionem ylem habet virtutem distribuendi. sed negatio est huiusmodi. ut si dicatur. non quidam homo currit. et cetera. **Tercio** arguitur sic. vni rei vnicus est actus sed actus negationis proprius ē negare. ergo negatio non habet virtutem distribuendi. **Quarto** arguitur sic. signum yle additum termino communi distribuitur ipse ut per se suis suppositis nisi prius distribuat aut restringatur per aliquam restrictionem. sed cum dicitur. celus regit omnia etia. ibi etia non distribuit. quia non ē distributio accommodata.

Ad rationes ^{Ad primam dicitur quod patet solutio ex predictis.} et similiter ad secundam. **Ad tertiam** dicitur quod vnius rei est tantum unus actus proprius primo et per se sibi conueniens. possunt tamen esse plures adinuicem subordinati cuiusmodi sunt negare et distribuere ratione negationis. **Ad quartam** dicitur quod in hac propositione. celus regit omnia. ibi predicatum non restringitur per aliquod sibi explicate additum. tamen virtute translationis importat per verbum restringit ad statum per alios a subiecto. et distributio accommodata solus sit distributio virtute intellectus accipietis terminus eo modo quo locutio potest verificari de ipso.

Equi de hoc signo totum quod
s ^{est distributiuum primum integra-}
 lū ut hic totus sortes est albus.

est enim sensus sortes secundum quolibet sui partem est albus. Unde ad istam totus sortes est albus immediate sequitur ista sortes secundum quolibet sui partem est albus. ad quam sequitur quolibet pars sortis ē alba. Probatio in hac. totus sortes ē albus sortes subijciat albedini secundum se et partes eius non secundum se. sed prout sunt in suo toto siue sub forma totius. ergo non subijciunt albedini nisi per totum et sic per prius sequitur hec sortes secundum quolibet partes sui ē albus. et postea illa quolibet pars sortis est alba. Item in hac totus sortes est albus totus subijciat albedini in rectitudine. presertim in obliquitate. quia in eo quod ē totum partes intelligunt in obliquis. et in eo quo dicitur est pars totum sumit obliquum. quod pars per diuisionem eius quod ē totum. ut domus est ex pietate tecto et fundamentis. et sortes est ex partibus. ergo illud quod est totum dat intelligere partes obliquis. et ad hanc totus sortes ē albus immediate sequitur hec sortes secundum quolibet sui partem est albus. et mediate sequitur ista quolibet pars sortis est alba. Item ad idem. illud quod est pars non habet esse nisi ab eo quod ē totum quod non habet perfectionem nisi ab eo. et non subijciat alicui nisi per totum. ergo totum prius subijciat. ergo ad hanc totus sortes ē albus immediate sequitur sortes secundum quolibet sui partem est albus. et immediate quolibet pars sortis est alba. Secundum predicta arguitur de hoc sophismate. totus sortes est minor sorte. Probatio. quolibet pars sortis ē minor sorte. et sortes secundum quolibet sui partes ē minor sorte. ergo totus sortes est minor sorte. Contra. totus sortes est minor sorte. ergo sortes est minor sorte. Solutio. prima est vera scilicet hec totus sortes ē minor sorte. Et probatio

Tractatus sextus

peccat s3 accñs. qz i ista tot9 sortel e mi
nor sorte. pñcatñ attribuit pñb9 quib9
vere puenit. sortel atñ si puenit. z iò hec e
simplr falsa sortes e mior sorte. z iò si
ptes iferat eē miorē sorte d toto sine
de sorte erit fallacia accñtis perynā re-
gulā supradictā vñ totus sortes est res
subiecta z sortes accidit ei z eē mior sor-
te assignat vñ riqz in eē. Etia iprobatio
peccat s3 quid ad simplr. qz ista totus
sortes e mior sorte nō ponit sortē s3 se
s3 fm suas partes z iò ponit sortē scd3
quid eē miorē sorte. ita cū simplr iferat
g sortes e mior sorte peccat scd3 qd ad
simplr sicut sortes s3 pedē e mior sor-
te. g sortel e mior sorte. Itē i qbusdā se
quū totus sortes. g sortes. vt totus sor-
tes e albus. g sortes e albus. z i qbusdā
ñ. Querit i qb9 e z i qb9 si dicēdū e qz
qdā accñtia q idifferēnt pueniūt pñ z
totivt alb9 niger calidū fm augeri mi-
nui. z in talibus bñ seqt totus sortes g
sortes. alia sñ accñtia que pueniūt pñb9
z nō totivt ecōuerso toti z nō partibus
vt totalitas mioritas paruitas. z i tali-
bus nō sequit totus sortes g sortes.
C Circa hunc textū notādū ē primo qz auctor
sequēter determinat de hoc signo totus quod ē
distributuum termini p partibus integralib9. vt
si dicatur totus sortes e albus. ibi totus distribuit
pro partibus integralibus sortis. Et ratio ordinis
pōt assignari. qz ptes subiectiue sub suo gñe disse-
runt numero z fm suū esse. s3 ptes integrales nō dis-
serunt fm suū eē. s3 fm numerū cū fm numerum
verior sit multiplicatio termini q cōuenit partib9
integralibus qñ multiplicat minus in ptes sub-
iectiuas. ergo distributio q fit p partib9 subiecti-
uis est verior z pfectior distributione q fit p parti-
bus integralib9. Et sic determinādo de hoc signo to-
tus ostēdit pmo qz in eo includit minus distribui-
bilis z etiā signū vñ distribuēs i obliquo z non in
recto ita qz sit sensus totus sortes est mior sorte.
sortes fm quālibet sui ptes est mior sorte. Scdō
sic. i hac ppōne totus sorte sē albus sortes subijci-

tur albedini fm se. ptes autē subijciuntur p ipsū z nō
ē sic qz partes prio subijciuntur albedini z qz ex se
quēti totū. ergo ista tot9 sortes ē albus ifert istas
duas. sortes fm quālibet sui ptem ē albus. z istam
quālibet pars sortis ē alba. s3 primo iferat istam. sor-
tes fm quālibet sui ptem ē albus. Ex quo patz qz
hoc signū tot9 includit i se signū distributiuū z emi-
num siue distributōis. C Unde ē aduertendū qz
circa hoc signū tot9 mouet auctor tale sōphisma.
Totus sortes ē mior sorte. pprobatur sic. bene
seqt quēlibet ps sortis. est mior sorte. ergo sortes
fm quālibet sui ptem ē mior sorte. z per conse-
quens tot9 sortes ē mior sorte. Improbatur sic. to-
tus sortes ē mior sorte. g2 sortes ē mior sorte.
sed sequēs est falsū ergo z antecedēs quod ē so-
phisma. C Ad hoc sōphisma rñdet auctor dicēs
ipsū eē vñ. Et ad pbationē dñ qz cōmittitur falla-
cia accñtis eo qz ppter partialē identitatē partiū
cū toto q tamē differūt ab illo ifert eē miorē sor-
te que tamē nō cōuenit s3 puenit pñb9 diuisim sū-
ptis. Scdō dic qz cōmittit fallacia fm quid ad sim-
plr. qz ista totus sortes ē mior sorte nō ponit eē
miorē simplr sed solū fm quid scz fm suas ptes
z iō est fallacia scdōm qd ad simplr. vt si argueret
sic sortes fm pedes est mior sorte. g2 sortes ē mi-
nor sorte. C Est tñ aduertēdū qz si tot9 capiat ca-
thegorematicē. i. significatiue tūc sensus ē. tot9
sortes ē mior sorte. i. sortes bñs partes vel pfe-
sectus sortes ē mior sorte. hoc enī modo totus z
perfectū idē sunt. Si vero tot9 capiat sincathego-
reumaticē put. i. significat dispōnem subiecti di-
stribuibilis i partes integrales ad pñcatū hoc mō
sōphisma dñ esse vñ z sic capiat in textu. C Tñ
est notādū vt aliq dicunt qz duplices sunt partes
integrales. qdā enī sūt eēntiales vt materia z for-
ma. alie sūt quantitatiue vt pes man9 brachium z
similia. Ex quo inferunt qz si totus distribuat pro
omnibus suis partibus integralibus tam eēn-
tialibus qz quantitatiuis tūc sōphisma est sim-
pliciter falsum eo qz vna pars puta anima vel ma-
teria non est mior neqz maior sorte. Si vero di-
stribuat pro partibus integralibus quantitatiuis
concedunt ipsum esse verum. Sed melius vide-
tur esse dicēdū cum auctore scilicet qz non ē di-
stinguendum imo cōcedendū z eius sensus ē. sor-
tes fm quālibet partem integram est mior sor-
te. modo fm cum pars integralis est pars quanti-
tatiua que cum alia parte quantitatiua constituit
aliquod totum quantum. nec vna illarū ptiū est
pfectibilis per aliam. ideo ptes eēntiales s3 cū nō

De distributione

debēt dici ptes integrales. nec tot^{us} pōt distribuere p pti^{bus} cēntialib^{us}. Ex quo p^{er} q^{uod} iste p^{ro}pōs sūt false. tot^{us} sortes ē tot^{us} sortes et siles q^{uod} ista equalz huic sortes sūm q^{uod}libet sui partem ē tot^{us} sortes. Sitr bec ē falsa. tot^{us} sortes ē sortes. S^{ed} ista ē h^{ab}et et debz cēdi. tot^{us} sortes ē pars sortis. et sic de sitib^{us}.

Secundo sci^{endum} dū est q^{uod} auctor soluit vna^m obiectōez que possēt fieri p^{oss}et eni sic argui. bene sequit^{ur} tot^{us} sortes ē alb^{us} ergo sortes ē alb^{us}. q^{uod} etiā bene sequit^{ur}. tot^{us} sortes ē minor sorte. ergo sortes ē minor sorte. cui^{us} opp^{ositum} dēz est. Ad hāc obiectōez rīdet auctor dicēs q^{uod} duplicia sunt accītia. quēdam enī sunt q^{uod} indifferentē possunt inesse toti et partibus vt albū et nigrū et sic de alijs. et in talib^{us} bene sequit^{ur}. tot^{us} sortes. q^{uod} sortes Alia sunt q^{uod} conueniūt pti^{bus} et nō toti vt minoritas et paruitas. et in talib^{us} nō sequitur. Et tūc pōt rīderi negando cōiam eo q^{uod} esse album potest inesse oib^{us} pti^{bus} sortis tam diuisim q^{uod} diuisim sūp^{er}is. s^{ed} q^{uod}uis esse minorē sorte in sit partib^{us} diuisim sūm^{is} pti^{bus} non tamē iuncti. et ideo nō est simile. Et si q^{uod} querat cui^{us} q^{uod}titatis est ista. totus sortes est minor sorte. Ad hoc respondent aliqui dicentes ipsam eē vlem. p^{ro} quo supponunt q^{uod} iste termin^{us} sortes non distribuitur eminum cui adiūg^{itur}. sed solum eminū in eo inclusum. sic scz q^{uod} tot^{us} mⁱⁿor valet sic q^{uod} pars et sic iste terminus pars distribuitur et equal^{iter} hoc sophisma huic p^{ro}positioni quelibet pars sortis est minor sorte et sic de alijs. Sed videtur dicē dum cū auctore q^{uod} ē singularis et equal^{iter} isti. sortes sūm q^{uod}libet sui partē est minor sorte. nec equal^{iter} huic. quelibz pars sortis est minor sorte vt satis pbatur in textu. Et sūm hanc opiniōez ista cōia ē bona. totus sortes est minor sorte. ergo totus hō est minor sorte. p^{er} q^{uod} bec est bona consequentia. sortes sūm q^{uod}libet sui partē est minor sorte. q^{uod} hō ēz q^{uod}libz sui partē est minor sorte q^{uod} arguitur ibi ab inferiori ad superius affirmatiue. Ex quo vlt^{er}ius isertur q^{uod} ista cōia non valet. totus homo est minor sorte. ergo quelibz pars hoīs est minor sorte. q^{uod} antecedens pōt eē v^{er}z et sequēte exite falso eo q^{uod} arguitur a sup^{er}pōne determinata ad sup^{er}pōne cōfusā et distributiua ex parte huius termini hō. Et si quis arguat auctor cēdit similit^{udinem} consequentia. s^{ed} istam. totus sortes est minor sorte. ergo quelibet pars sortis est minor sorte. Respondetur q^{uod} illa cēditur eo q^{uod} non refert p^{re}ponere et postponere signū vniuersale termino singulari cum non possit distribui. non autē sic est de termino cōi.

Tertio sciendum est q^{uod} circa predicta ē alia qua difficultas. vtrum hoc signū tot^{us} semp distribuat p^{ro} partib^{us} integralibus rei significare per terminū cui adiungitur. p^{ro} solutiōne h^{ab}et sup^{er}pōnēda est vna distictio p^{ro}us posita d^{icitur} hoc signo tot^{us}. q^{uod} aliquando ē signū distributiū et sic capitur sine categor^{ie}umatiue. aliqui ēt capis categor^{ie}umatiue et sic nō est signū distributiū nec refert q^{uod}truz ad xitātē vel falsitātē habere ipz vel nō habere terminū habēti ptes vt idēz est dicē. sortes ē sortes et tot^{us} sortes est sortes. Ex quo p^{er} q^{uod} hoc mō d^{icitur} accipi totū in hac propōe. oē totum est maius sua parte que est h^{ab}et intelligendo eaz de toto integrali q^{uod}titatiū et finito. et d^{icitur} si totum capis categor^{ie}umatiue hoc sophisma est cōcedē dum. totū quod est i mundo est in oculo meo. Si mīr^{is} bec p^{ro}pō d^{icitur} concedi. tota distictiua ē h^{ab}et est al^{ia} tera pars est falsa. et hoc primo de celo et mundo. cū d^{icitur} omne totū et perfectū idē sūt. Alio mō sumitur sine categor^{ie}umatiue vt p^{ro}us patuit. et i isto sē su acci^{pi}endo sine categor^{ie}umatiue totum p^{ro}positiones p^{ro}cedē sunt false et nullo mōdo concedende Sed iste debēt cōcedi. tot^{us} brunellus ē sortis. posito casu q^{uod} sortes habeat vnu^m asinū qui vocetur brunellus cuius quelibet pars sit p^{ro} sorte. Sed nō valet inferri ista cōia. s^{ed} caput brunelli ē sortis. ergo caput sortis h^{ab}et auriculā asini vel caput brunelli h^{ab}et auriculas asini. et sitr os brunelli comedit sorte dormiēte. os brunelli est sortis. ergo os sortis comedit sorte dormiēte. Sed nō valet inferri ista cōia. caput brunelli est sortis. ergo caput sortis h^{ab}et aures asini. Vel os brunelli est sortis. ergo os sortis comedit sorte dormiēte. Sed d^{icitur} sic inferri. ergo caput quod est sortis h^{ab}et aures asini. et os quod est sortis comedit sorte dormiēte.

Sed contra p^{re}dicā arguit^{ur} primo sic. totum integrale actualiter includit oēs suas partes. q^{uod} nō d^{icitur} pōere signū distributiū p^{ro} partib^{us} integralib^{us}. Sēdo arguit^{ur} sic. bñ sequit^{ur}. tot^{us} sortes ē minor sorte. tot^{us} sortes est sortes. q^{uod} sortes ē minor sorte. ē est falsa. ergo aliqua p^{ro}missa. nō minor. q^{uod} maior q^{uod} ē sophisma. T^{er}tio arguit^{ur} sic. bñ sequitur. tot^{us} sortes ē minor sorte. ergo tot^{us} hō ē minor sorte. et vltra. tot^{us} hō est minor sorte. q^{uod} quelz pars hoīs ē minor sorte. sed hoc ē falsum posito q^{uod} sortes sit minor platōe in aliq^{uod} q^{uod}titate. Q^uarto arguit^{ur} sic. conuertena. sophismatis est falsa. s^{ed} aliq^{uod} minus sorte ē sortes. ergo sophisma est falsum.

Tractatus sextus

Ad rationes

Ad primā dī q̄ totū integra
res q̄tū ad eē s̄z nō ponit oēs in actu q̄tū ad h̄ qd
ē stare sub predicato. iō cū hoc signū tor⁹ sit dictio
respectu pōr distribuere ē minū p suis pnb⁹ inte
gralib⁹ respēū p̄dicari qd ouenit vni z nō alteri v̄t
qd ouenit oib⁹ p̄tib⁹ seu plurib⁹ z nō toti. ¶ Ad
secundā dī q̄ si capiatur totū sineat begorcumati
ce minor ē falsa. z nō valet cōia. ¶ Ad terciā dī q̄
hec cōia. q̄libz pars fortis ē minor forte. ergo q̄ls
psbois ē minor forte. nō valet. s̄lt̄ nec ista. tor⁹ for
tes ē minor forte. q̄ tor⁹ bō ē minor forte. Uel dicē
dū est sicut vult auctor q̄ tor⁹ m̄ valet sicut fm q̄
libz ptem ei⁹ vt p̄us paruit z tūc b̄r̄vz cōia. ¶ Ad
q̄rtā dī q̄ illa nō est conuertens sophismatis sed
ista aliquid minus forte ē pars fortis.

Equit de signis distributiuis
accidentiu iter que primo dicē
dum est de signis distributis
qualitatis. Dī aut signū distributiuum
qualitatis quod distribuit res se habē
tes p modū qualitatis. vt qualelibz eu
ius p̄ticulare est aliquilibz. Sed tunc
obijciē q̄ si accētis multiplicet multipli
cato subo. q̄ cum signa distributia sub
stantie distribuāt siue multiplicet sub
iectū. oz q̄ multiplicent siue distribu
ant ip̄m accidens. ergo signa distribu
tiua accētium supfluūt. Ad hoc dicen
dum est q̄ duplex est multiplicatio ac
cidētis. qz quedaz est multiplicatio ac
cidētis fm numerum. z hec fit per si
gnum distributiuum substantie. vt oīs
homo albus currit. Alia est multipli
catio s̄z spēm. z hec fit per signa distri
butia accētis. vt qualelibz currit. i. res
habens qualemq̄z qualitatez currit
Circā p̄cedā querit de hoc sophisma
te. quodlibz qualelibz de quolibet tali
scit ip̄sum esse tale quale ip̄m est. posī
to q̄ sortes sciat grāmaticam logicam
rethoricam. z plato z cicero s̄lt̄ z sci
ant se habere eas. z sint alij tres homi

nes quorum vnus sciat logicam alter
grāmaticā. z alius rethoricam. z isti
nesciant habere eas. z de alijs nihil sci
ant. z alij sciant de se z de istis. z non
sunt plures homines neqz plures qua
litates. Probatio. hoc qualelibz de quō
libz tali scit ip̄m esse tale quale ip̄m est
z sic de secundo z tercio. z non s̄t plu
ra qualelibz. ergo quodlibet qualelibz
de quolibz tali scit ip̄m cē tale q̄le ip̄z ē
Contra. quodlibet qualelibz z ē. q̄ qd
libz grāmaticū de quolibz tali scit ip̄m
esse tale quale ip̄m est. Solo. prima ē
vera z improbatio peccat fm fallaciā
p̄ntis ab inferiori ad supius euz distri
butione supioris. qz qualelibz sup̄pōit
tm̄ pro tribus. s̄. pro tribus primis. s̄z
grāmaticus supponit pro eisdē z etiaz
pro aliquo qui habz grāmaticā tm̄. z
ita grāmaticū est in plus q̄z qualelibz.
Vnde si apponat signum v̄lc distribu
tiuum sic. quodlibz qualelibz z ē. q̄ qd
libet grāmaticum fit p̄ns. vt hic. oīs
homo. ergo omne animal. z similiter
in vltimo. vt de quolibz qualelibz. er
go de quolibet grāmatico cum dicit
de quolibet tali.

¶ Circa hunc textū norandum est primo q̄ con
sequenter auctor determinat de signis distribut
iuis accidentium. Vnde signum distributiuū ac
cidentis est quod distribuit res se habentes per
modū accidentis siue per modum alteri adiacē
tis. Et inter ista primo determinat de signis distri
butiuis qualitatis. z sunt illa que distribuunt res
se habentes per modum qualitatis. Et accipitur
hic qualitas generaliter pro omni illo quod habz
modos qualificantis siue determinantis siue illō
sit substantia siue accidens. Et diuiduntur hec qz
quedam accētia sunt qualitates z quedam quan
titates. z s̄t plura accētia tamen magis ista d̄
terminantur per signa distributiuā qualitatis et
q̄titatis q̄z per alia. eo q̄ ista accidentia sunt prin
cipaliora in quib⁹ cetera accētia fundantur. z q̄

De distributione

etiā habent modos pdicandi absolutos. Ex quo p3 quare ponūt tñ duo signa distributia accētis.

¶ Alterius aduertendū q̄ auctor soluit ynam obiectionē que 3 hoc posset fieri. 7 talis ē. Accētis multiplicatur ad multiplicationē subī. ergo cū si gna distributia substantie multiplicēt 7 distribuāt subī o3 etiā q̄ multiplicēt accētis 7 per oīs nō sūt ponēda signa distributia accētis. Ad hoc rīdet auctor q̄ quīs aliqñ multiplicatio accētis f3 numerū fiat per signa distributia substantie. non tam multiplicatio accētis fm spēs. sed talis multiplicatio h3 fieri per signa distributia accētis. Un auctor determinando de signis distributivis q̄litaris mouet hoc sophisma. Quodlibz qualelibet de quolibet tali scit ipm eē tale q̄le ipm ē. Posito casu q̄ sortes sciat grāmaticā rethoricā 7 logicā. sūt plato 7 cicero simul sciat illas 7 cū hoc sciat se habere illas. 7 sint alij tres homines quoz vn⁹ sciat vnā 7 alius aliā. 7 tertius aliā. 7 illi tres nesciāt se habere illas nec aliquid sciant de alijs hoib⁹ hñtibus illas. sed alij bene sciant de se 7 de ipīs. Hoc posito pbatur sophisma hoc. qualelibz de quolibet tali scit ipm eē tale quale ipm est 7 sic de secūdo 7 tertio. 7 nō sūt plura qualelibet. ergo sophisma ē vep. Improbatur sic. quodlibz qualelibz de quolibz tali scit ipm eē tale quale ipm ē. q̄ quodlibz grāmaticū de quolibz tali scit ipm eē tale q̄le ipm ē. hoc at est falsū vt p3 casū positū. ergo zc. Ad sophisma rīdet auctor dicēdo ipm eē verum simplr. 7 improbatio peccat fm accētis vel penes fallaciā cñtis arguēdo ab inferiori ad supius cū distributione superioris. Un in casu posito q̄lelibet est inferi⁹ ad grāmaticū eo q̄ oē qualelibz ē grāmaticū. sed nō ecōtra. qualelibz enī supponit rātū p trib⁹. vt p3 per casū positū. sed grāmaticū sup pōit p eis dē. 7 cū hoc p illo solo quibz grāmaticā iō cum additur distributio cuiuslibet non v3 oīa.

Secundo sciendū ē q̄ fm pdcā signa sūt aliquē difficultate. p3ia ē. vtz h3 signa distributia accētis distribuāt terminuz cui immediate adiungūt. Ad quā p dī q̄ talia signa nō distribuūt terminū ex se positū sed itra se q̄cludunt terminū sue distributionis. Un q̄lelibet idē ē q̄ de qualibz spē qualitatis aliquā qualitatē hñs. Ex quo seq̄ q̄ termini q̄b⁹ addunt hñmōi si gna si nō ipediātur supponūt cōfute tñ vlt simplr. p3. q̄ immediate sequunt signuz vlt affirmatiuuz. 7 dī q̄ in oī termino adiectiuo substantiuato in neutro genere includit iste termin⁹ ens vlt res. iō aliqñ in talib⁹ signis distributivis includunt duo

termini distribuibiles quoz vnus distribuitur 7 alter nō. 7 sic talis o3o in qua signū est substantiuatū in neutro genere ē distinguenda. q̄ fm q̄ alter illoz terminoz pcedit signū 7 sic nō distribuitur 7 supponit determinate. vel sequit signū 7 sic supponit confute tñ vel simplr. 7 hoc p3 in hoc signo q̄le libet. vnde qualelibz tñ valet sicut ens vel res habēs aliquā qualitatē. 7 sic qualitas est illud qd distribuit. 7 vltra includit subm illi⁹ qualitatis qd ē ipa res habens qualitatē. Et q̄ illud subm pcedit virtutem signi distributivi 7 h3 eius supponem exponere. idco nō distribuitur p signū. 7 sic rōe illius subī nō distributi potest illi signo qualelibet addi aliud signum distributiuū. c⁹ distributio cadat s tale subiectū. vt sic dicēdo qualelibz quodlibet. Si vero illud subiectū sequitur signum nō distribuit. sed stat cōfute tñ. 7 posset eē sensus qd libet qualelibet. i. de qualibet specie q̄litaris ens habens qualitatem. sed illud subiectum perfect⁹ intelligitur pcedere q̄ sequi. ex quo patet respōsio ad difficultatem.

Tertio sciendum est q̄ est alia difficultas. vtz. i. signa distributia accētium distribuāt p oib⁹ indiuiduis vel pro oibus spēbus accētis. ¶ pro c⁹ solutione supponit q̄ sicut dī cū est qualelibz equialet hñc o3ōni. de qualibz spē qualitatis ens habens aliquā qualitatē. vel isti. ens habens de qualibz spē qualitatis aliquāz qualitatē. 7 idē dicere tñ de signis distributivis q̄litaris. vt q̄tuncūq̄ quodcūq̄. iō ad vītātē h⁹ q̄lelibet homo currit nō regitur q̄ bō hñs oēs qualitatē currat s3 sufficit q̄ de qualibet spē qualitatis hō habens aliquā particulare q̄litaris currat. Ex quo p3 q̄ signa distributia accētis distribuunt pro spēbus 7 non p indiuiduis. Et si q̄s q̄rat quō vāda est aliqua dīctio in talib⁹ ppōnib⁹ vel dīctas. Rīdetur q̄ ppōes in quibus talia signa ponunt debēt resolui. vt bec. qualelibz currit. resoluēda ē in istā. de qualibz spē qualitatis ens habens aliquā qualitatē currit. 7 cī⁹ dīctia est ista. de nulla spē qualitatis ens habens aliquā qualitatē currit. vel ista. de qualibz spē qualitatis nullum ens habēs aliquā qualitatē currit. sed cī⁹ dīctoria ē ista. de qualibz spē qualitatis nullū ens hñs aliquā q̄litarē currit. vel ista nō de qualibz spē q̄litaris ens habens aliquā qualitatē currit. Sed tñ si iste termin⁹ ens inclusus in isto signo pcedat distributionē in resolutione termini illa ppō non habz dīctiam eo q̄ est indefinita. dīctoria vero ei⁹ ē ista nullū ens de qualibz spē qualitatis currit.

Tractatus sextus

Sed contra p̄dca arguit p̄ sic. signūz di-
stributiū ē dispō subī i or-
dine ad p̄dicatū. sed accētis v̄l adiectiūz adiectie
tētū nō pōt eē subīz p̄pōnis. q̄ nullū ē signūz distri-
butiū accētis accepti per modū accētis. vel per
modū alteri inherētis. ¶ 2. arguitur sic. dicēdo
oē coloratū. ibi distribuit accētis sub mō accētis. 7
tū oē est signūz distributiū substantie. q̄ d̄ diffinitio
nē signi distributiū accētis. ¶ 3. arguitur sic. oē
signūz distributiū d̄z reddere p̄pōez v̄lem. s̄z q̄le-
libz nō est bonū. mōi q̄z bec ē indefinita. q̄lelibz cur-
rit. v̄t p̄z per ei⁹ expositionē. q̄ zc. ¶ 4. arguitur
sic. nullū signūz v̄le pōt alteri signo distributio cō-
pari eo q̄ nō esset debita p̄pōtio distribuentis 7
distribuibilis. ergo ista ē icōgrua. quodlibz quale
libet. 7 sic cum verum presupponat congruū illō
sophisma non potest esse verum.

Ad rationes Ad p̄mā d̄r q̄ adiectiūz
adiectie tētūz nō pōt eē
p̄ncipale subīz enūciatōis. tū p̄t pōi i i hō p̄ modū
denotatiū i respectū p̄ncipalis subī. ¶ Ad secūda
d̄r q̄ dicēdo oē coloratū ibi illō adiectiūz i h̄lātī
natur in neutro ḡnē. iō distribuit p̄ suppositis 7 p̄
modū substantie 7 nō sub mō accētis. ¶ Ad 3^{am}
d̄r q̄ ista qualelibz currit ex p̄te subī locutōis est
indefinita si subī p̄cedat signūz distributiū. s̄z ex
p̄te subī distributionis ē v̄lēs. v̄t p̄z in expōe ei⁹.
¶ Ad quartā d̄r q̄ huic signo qualelibz nō addi-
tur aliud signūz rōe ei⁹ sit distributiū. sed inquantūz
includit terminum sue distributionis ideo nulla
est ibi icongruitas.

Equit de signis distributiuis
q̄titatis 7 sūt illa que distribu-
unt res se habētes per modūz
q̄titatis. v̄t quotiescūqz quātuscūqz.
7 fin hoc querit de hoc sophismate.
quotiescūqz fuisti parisius toties fuisti
hō. Probatio. vna vice fuisti parisius
7 illa vice fuisti hō. alia vice fuisti pari-
sius 7 illa vice fuisti homo. 7 sic de ali-
is. ergo quotiescūqz fuisti parisius
totiens fuisti homo. Improbatio. quotiescūqz fuisti parisius toties
fuisti homo. sed bis fuisti parisius. er-
go bis fuisti homo. q̄d falsū est q̄z bec
dictio bis importat interruptionē eius

cui adiungitur. sed actus essendi homi-
nem non fuit interruptus in te. Solutio
prima est falsa. ad probationē autē re-
spondendū est per iteremptionē q̄z se-
cūda pars copulatiōis est falsa. s. illa vice
fuisti hō. q̄z adhuc nulla vice fuisti hō.
eo q̄ nōdū vita fuit terminata v̄t iterūz
iciperes viuere 7 postea t̄minaret q̄d
tū requirit ad hoc q̄ bis fuisses hō. sic
bis icipit cursus 7 bis terminat ad hoc
q̄ aliqz bis currat. Et nota q̄ bis non
importat interruptionē tēporis s̄z tū act⁹
illi⁹ cui adiungitur. Ad terminū at seq̄t
interruptio. si at formaret sic palogism⁹
quandocūqz fuisti parisius fuisti ho-
mo. s̄z bis p̄sius fuisti. q̄ bis fuisti hō.
prima est vera. 7 improbatio peccat se-
cundum fallaciam figure dictionis ex-
mutatione predicamenti. q̄z quādoqz
ē in p̄dicamēto q̄n. 7 bis in predicamē-
to q̄titatis. q̄z ē d̄ ḡnē q̄titatis discrete

¶ Circa hūc textū notādū ē p̄ q̄z auctor de-
miat de signis distributis q̄titatis. Et l̄z via ḡnā
tōis q̄titas p̄cedat qualitatē t̄n via p̄fectionis est
ecōuerio. iō p̄us determinat de signis distributis
q̄titatis. Et q̄z hoc nomē i finitū pertinet ad q̄tita-
tē saltē dū capit distributie. iō auctor post de t̄mi-
nationē illoz q̄ distribuit directe q̄titatē de t̄mi-
nat de hoc noīe i finitū quod distribuit rē sub mō
q̄titatis. ¶ Pro quo ē aduertēdū q̄ signa distri-
butia q̄titatis sūt illa q̄ distribuit rē se h̄ntē per
modū q̄titatis siue per modū mensure. v̄t q̄tun-
cūqz quotiescūqz 7 sic de alijs. Et sicut dictū ē q̄
istud signūz q̄lelibz includit terminū sue distribu-
tionis. ita ē signa distributia q̄titatis. cui enī d̄r
q̄tūlibz currit. sensus est. res h̄ns oēz q̄titatē cur-
rit. Et q̄z ista signa q̄titatis nō distribuunt p̄ sup-
positis sicut signa distributia substantie s̄z distri-
buit p̄ sp̄ebus. v̄t dictū est. iō nō faciūt propositi-
onem simpl̄ v̄lem q̄trum ad subī locutionis. red-
dunt enī p̄pōnē v̄lem solū quātū ad subī distribu-
tionis. Unde signa distributia quantitatis con-
uenienter distribuuntur sicut 7 illa quoz sunt di-
stributiva. Et q̄z illa quantitas diuiditur per quā

De distributione

titatē pmanētem vt linea superficies corp⁹ ⁊ locus:
⁊ p quātitatē successiuā sicut ē tpe. ideo signoz di
stributioꝝ q̄tatis q̄dā distribuit q̄tātē pma
nentē vt quātūcūq. quedā ⁊o successiuā vt q̄tū
q̄ quōtiēscūq. Et sicut q̄tatis pmanēs diuidit p
continua ⁊ discretā ita diuiditur signa q̄ quedam
distribuit quātitatē pmanentes sub mō q̄tatis
continue. quedā ⁊o distribuit quātitatē pmanente
sub mō q̄tatis discrete. Et est aduertendum q̄
tpe ē ens simpliciter continuū cū sit mensura rei ori
nue puta mor⁹ ⁊ tū mēsurat motū sub modo indi
uilibili sū prius ⁊ poster⁹. ideo tēpus pōt considera
ri sub rōne continui ⁊ sub rōne discreti. iō aliq̄ signa
distribuit tpe sub rōne continui sicut quātūcūq. alia
⁊o sub rōne discreti vt quōtiēscūq.

Secundo Sciēdū ē q̄ circa hoc signum
quōtiēscūq. mouet auctor hoc
sophisma i textu. Quōtiēscūq. fuisti pariss
bō. Qd sic pbat: vna vice fuisti parissus ⁊ illa vice
fuisti bō. alia vice fuisti pariss⁹ ⁊ illa vice fuisti bō ⁊
sic de alijs. g. quōtiēscūq. fuisti pariss⁹ toties fui
sti bō. Improbabilē. bñ segtur quōtiēscūq. fuisti
pariss⁹ toties fuisti bō. ⁊ bis fuisti pariss⁹. ergo bis
fuisti bō. cōis est falsū. ergo illud ex quo segtur. p̄
cōia. q̄ bis iporat iterruptionē act⁹ cēndi boiem.
tal⁹ aut act⁹ non fuit iterrupt⁹ illa vice. ergo segtur
q̄ sophisma ē falsū. Ad sophisma rīdet auctor di
cens q̄ ē simplr falsū. ⁊ pbatio ei⁹ n̄ valet. q̄ scda
ps copulatiue i qualibet pmissa ē falsa. ergo cuz
dī ⁊ illa vice fuisti bō illd ponit iterruptionē effēdi
boiez. ⁊ q̄ ille act⁹ nō fuit iterrupt⁹ pma vice qua
fuisti pariss⁹ nec posset iterrupt⁹. ⁊ illud iporat
cū dī ⁊ alia vice fuisti bō. ideo nō valet cōia. Et q̄
uis bec aduerbia bis ter q̄ter nō iporat iterrupti
onē act⁹ tpe tū iporat iterruptionē act⁹ verbi cui
adiungunt ad quē cōinu segtur iterruptio.

Tertio Sciēdū ē q̄ sicut dicit auctor i ter
tu si in hoc sophismate ponere hoc
sine cathogoreuma quātūcūq. ⁊ dicere quātūcū
q̄ fuisti parissus ⁊c. tūc sophisma cēt vep eo q̄ b
aduerbiū quātūcūq. nō distribuit terminū p tem
porib⁹ mēsurantib⁹ actū iterruptū s̄ p tēporibus
mēsurantibus actū cōtinuū. ⁊ tūc ibac cōsequētia
quādociūq. fuisti pariss⁹ fuisti homo. bis fuisti p̄ss⁹.
ergo bis fuisti bō. est fallacia figure dictiōis eo q̄
mutat spēs vni⁹ p̄dicamētū in aliā. quātūcūq. enī
iporat quātitatē continuā. bis vero iporat q̄tātē
discretā. Aliq̄ tamē ad p̄dictū sophisma rīdent q̄
sicut iacet i textu est simplr verū eo q̄ quōtiēscū
q̄ nō cadit i terminū buius qd est fuisse boiez sed

bui⁹ qd ē fuisse pariss⁹. ⁊ iō sū ipos sensus sophis
maris ē ille. quōtiēscūq. fuisti pariss⁹ tu toties eri
ssēs pariss⁹ fuisti bō. ⁊ illud videt ē verū vt dicūt.
S̄ ista respōsio nō ē vera q̄ illud aduerbiū toties
dicit iterruptionē act⁹ cēndi boiez vt notū est. Ex
quo patet q̄ est simpliciter falsus.

Sed cōtra p̄dicta arguit. p̄rio sic. signa
distributia substantie sufficiūt
ad distribuendū oēs spēs substantie sic q̄ possunt
facere distributōes in qualz spē de genere substantie.
ergo sū in genere q̄tatis illud signum debz
sufficere ad distribuendū p oibus speciebus q̄tatis.
ergo male diuidunt signa distributia q̄tatis.
¶ Scdo arguit sic. hoc signū quōtiēscūq. est
distributiū numeri q̄ est q̄tatis pmanēs. ergo n̄
ē distributiū tpe qd est q̄tatis successiuā. ¶ 3o
arguitur sic. oē signum distributiū est dispositio
subiecti i ordine ad p̄dicatū. sed nullū subiectum
p̄pōis significat per modū tēporis quia hoc soli
verbo ouenit. modo verbū bz rationē p̄dicati. er
go quōtiēscūq. ē didistributiū tpe. ¶ Quarto
arguit. cōtradictoria sophismatis ē falsa: g. sophis
ma ē vep. p̄z q̄ bec ē cōtradictoria aliquotiens fui
sti p̄ss⁹ ⁊ nō fuisti bō. illa enī ē falsa.

Ad rōnes Ad p̄mā dicitur q̄ oēs species
substantie cōueniūt in hoc q̄ est
significare p modū per se stāis. iō aliq̄ signū po
test distribuere p oibus idiuuis cuiuslibet spēi
Sed nō oēs quātitates habēt silem modū conue
niendi vel denominādi. iō ponūtur diuersa distri
butia p diuersis spēbus quātitati. ⁊ sic non ē sile
¶ Ad 2am dī q̄ hoc signū quōtiēscūq. directe
distribuit p tēpore accepto p modū successiuū ⁊
ex cōiti p numero iquantū tale tēpus diuisibile ē
in pri⁹ ⁊ poster⁹. ¶ Ad tertiā dī q̄ signa distribu
tina substantie q̄ distribuit respectu suppositoꝝ
semp sūt dispōes subiecti. s̄ nō oportet de signis
distributivis accētiū. q̄ q̄q̄ possūt dicere dispō
nem p modū act⁹. ¶ Ad 4am dī q̄ illa nō est sua
cōdictoria. ⁊ illa. quōtiēscūq. fuisti p̄ss⁹ nō toties
fuisti bō. vel illa. nō quōtiēscūq. fuisti parissus to
tiens fuisti homo.

Equit de infinito qd quīqz mōis
s dī. p̄rio mō dī infinitū qd n̄ p̄
trāsiri vt vor dī inuisibil q̄tū ad visū q̄ ē
inuisibil eo q̄ n̄ ē apta nata vidēi. alio mō
dī i finū qd bz trāsitiū ipfēz eo q̄ nōdū ē ē
mīatū tū aprū natū ē cōiari. vt dū aliq̄

Tractatus sextus

trāsit spaciū z nōdū puenit ad suū finem. Tercio inō dī infinitū fm appositionē. vt numerus augmētabilis est in infinitū appōne unitatis vel alteri⁹ nūeri. Quarto modo dī infinitū fm diuisionem. vt continuum. omne at continuum diuisibile ē in infinitū. vnde sic difinit ab aristotele in quarto physicoz. continuum est diuisibile in semper diuisibilia. Alio modo dī infinitum vtroqz modo. s. per appositionem z diuisionem vt tempus. cum enī tps sit continuum est diuisibile in infinitum in diuisione. z cū post vnum tēpus veniat aliud tempus. sic per appōez vnus tēporis ad aliud ē finitū. Et quo ad has tres vltimas significaciones diffinitur sic infinitum. Infinitum est cuius q̄ritatem accipientibus seper est extra sumere. vt si post vltimam partem linee accipiatur alia. z post alteram tertia. z nunq̄ possit attingi terminus eius. ideo linea dicitur infinita. Solet atqz poni q̄ infinitum quandoqz sumitur pro termino cōi. z tunc ista propositio infinita sunt finita. equiualeat huic. aliqua infinita sunt finita. quandoqz sumitur pro signo distributio z tunc illa equi pollet huic quo ad distributionē quolibet plura sunt infinita. z probatur sic vno plura sūt finita. duobus plura sūt finita. tribus plura sunt finita z sic de alijs. ergo quolibz plura sunt finita. z sic dicit facere inter scalarem distributionē vel interruptā. vel disiectiuam qz hec dictio plura in prima ppositiōe supponit pro duobus. z deinceps ī secunda pro tribus z sic gradatim z scalariter ascendēdo. z sic ista oratio quolibz plura facit distributionē inter scala-

rem qz pro alijs supponit hoc q̄ dico quolibz z pro alijs hoc dico plura fini numerū ascendēdo vt dictum est. Circa predicta querit̄ d̄ hoc sophismare. in finita sunt finita. Probatio. duo sunt finita. tria sunt finita z sic in īnitū. q̄ ī finita sūt finita. Improbatio. ibi p̄dicat oppositum de opposito q̄ locutio est ī possibilis. Pōt etiā sic p̄bari. quolibz plura sūt finita ergo infinita sunt finita. Solutio quidā distinguūt eo q̄ finitū est equiuocum ad infinitū quo ad nos z ad infinitum simpliciter. vnde si sumat infinitum quo ad nos prima potest esse vera z non predicat oppositū de opposito qz infinita quo ad nos sūt st̄le z arene maris q̄ nō sūt īfinite simplr. si atqz sumat īnitū simplr est simplr falsa z predicat oppositum de opposito. Alij autē distinguunt eo q̄ infinitū potest esse finitus communis. z sic pria est falsa. vel pōt esse dictio sine arthegoreumatica importās in se distributionem sicut dictum est. z sic ponunt eaz esse veram. S̄ neutra istarum solutio num valet. quia si remoueat vtraqz distinctio z sumat infinitum simpliciter sed q̄ est terminus communis adhuc remanet p̄batio z improbatio huius sophismatis. vñ dicēdū est q̄ prima simpliciter est falsa z probatio peccat secundum quid ad simpliciter. quia infinitum appositione est infinitum quodammodo z non simpliciter. Vnde cum accipit partes numeri secundum appositionem vt duo z tria non accipit infinitum simpliciter sed quodammodo siue secundum quid. et ideo nō potest ex his inferri infinitū simplr.

¶ Circa hūc textū notādū ē primo q̄ sequenter

De distributione

auctor determinat de hoc nomine infinitum. unde infinitum dicitur quod non finitur per negationem finis et terminum. Et quod habere finem vel terminum pertinet ad quantitatem quod finitur et infinitum soli quantitati conveniunt. Idem cum signis distributivis quantitatis convenienter determinatur de infinito per convenientiam quas habet cum ipsis. cum enim infinitum est distributivum semper distribuitur per partes quantitatis continue vel discrete. Et quod omne multiplex idivisum parit confusionem. idem ponit distinctionem modorum infiniti dicentes quod infinitum dicitur quod non habet modum. Primo modo negative quod nullo modo potest transiri eo quod non habet quantitatem vel punctum vel unitatem etc. et hoc modo dicitur infinitum quo ad visum quod non est apta nata videri. Secundo modo dicitur infinitum quod nondum est determinatum tamen apertum natum est determinari. sicut linea si per impossibile ab ipsa eadem semota puncta ipsas determinata. vel sicut lignum ita quod cum difficultate eorum pertransibile. et similiter profunditas maris quod quis sit pertransibilis. tamen per causam extrinsecam. scilicet propter aquam ibi existentem non potest transiri. Tercio dicitur infinitum per appositionem sicut numerus potest augmentari in infinitum addendo unitatem unitati. Quarto modo dicitur infinitum secundum divisionem. vel continuum dicitur esse divisibile in infinitum in potentia divisionis. Quinto modo dicitur infinitum secundum utrumque. scilicet per appositionem et divisionem sicut tempus. Et horum modorum sic habetur sufficientia. quod omne infinitum est impertransibile. vel ergo nullum habet transitum nec apertum natum est transiri et sic est primus modus. vel habet transitum secundum aptitudinem et non secundum actum. et hoc dupliciter. quod vel ille transitus potest per secrete terminari et sic est secundus modus secundum quem dicitur infinitum quo ad nos. vel solus imperfecte et hoc tripliciter. quod vel hoc attribuitur per appositionem solum et sic est tertius modus. vel secundum divisionem solum et sic est quartus modus. vel secundum utrumque et sic est quintus modus.

Secundo Sciendum est quod infinitum secundum quod accipitur per tribus ultimis modis est infinitum in potentia cuius diffinitio est. Infinitum est calculus quantitate accipientibus semper est aliquid extra sumere. vel si linea dividatur in duas medietates potest iterum dividi medietas in duas et sic de alijs partibus igitur illa divisione attingit aliquid accipere semper preter partes prius acceptas. Et huius ratio potest assignari quia omne quod divisio cadat vel supra punctum extremum vel supra punctum medium. non super punctum extremum quod sic nihil auferretur de linea per divisionem quod semper cadit sibi aliquid punctum quod est medium inter quod et ultimum punctum necessario est linea. quod in quodlibet duo puncta est linea media. et est quod in linea sunt infinite partes. idem habet dividi in se per divisibilia et sic bene diffinitur continuus quod

est divisibile in semper divisibilia.

Tertio sciendum est quod circa hoc signum infinitum auctor movet hoc sophisma. infinita sunt finita. probatur sic. duo sunt finita. tria sunt finita. et sic in infinitum. ergo infinita sunt finita. Im probatur sic. ibi predicatur oppositum de opposito. ergo sophisma est falsum. Ad hoc sophisma respondent aliqui per distinctionem dicentes quod si infinitum capiatur per infinito quo ad nos sic sophisma est verum et non predicatur oppositum de opposito eo quod infinita quo ad nos sunt simpliciter finita ut numerus stellarum est finitus. et tamen est infinitus quo ad nos. Si vero accipiat per infinito simpliciter siue secundum naturam sic est simpliciter falsum et ibi predicatur oppositum de opposito. Alii vero ponunt aliam distinctionem dicentes quod si infinitum capiatur cathegoreumatice sic sophisma est falsum. Si vero accipiat sine cathegoreumatice ipsum est verum. Istas tamen solutiones reprobat auctor in textu dicentes. quod cum istis distinctionibus remanent probatio et improbatio sophismatis. et sic non bene solvitur. idem aliter respondet dicentes illud sophisma esse simpliciter falsum. Et ad probationem dicit quod in ea committitur fallacia secundum quod ad simpliciter cuius procedatur ab infinito secundum appositionem quod est infinitum secundum quod ad inferendum infinitum simpliciter. Unde ut dicitur in textu infinitum potest capi dupliciter. uno modo cathegoreumatice. idem significative. et tunc est terminus cuius et potest esse subiectum vel predicatum propositionis et tamen verum sic res infinita. et hoc modo facit propositionem indefinitam et sensus habet propositionis infinita sunt finita est iste. res infinite sunt finite. Alio modo sumitur sine cathegoreumatice et sic est significum vel includens terminum sue distributionis. et hoc modo facit propositionem veram. ideo sensus huius propositionis infinita sunt finita est iste. quilibet plura sunt finita. Et debet sic probari. uno plura sunt finita. duo bus plura sunt finita et sic de alijs. igitur infinita sunt finita vel quelibet plura sunt finita.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. omne finitum per continuum ablationem finiti tandem consumitur. ergo in continuo non contingit percedere in infinitum per divisionem. igitur male ponunt modum infiniti. C. Secundo arguitur sic. tempus capit extensionem a motu et motus a mobili. sed nullum mobile est infinitum per appositionem. ergo tempus non potest esse infinitum per appositionem. C. 3. arguitur sic. bene sequitur omne signum distributivum facit propositionem veram. sed infinitum non est huiusmodi quod non est signum distributivum quantitatis. minor patet quia hec non est verum infinitum. boia currunt. C. Quarto arguitur sic. in probatione sophismatis arguitur a prius totius in quantitate ad suum totum cum infinitum possit facere propositionem veram. ergo in probatione non

Tractatus septimus

committitur aliqua fallacia.

Ad rationes Ad p^{ma} dicit^r q^d diuident^r do cōtinuū per ptes equales oē cōtinuū p ablationē partīs finite tandē cōsumitur. s^z diuident^r p ptes integrales z in partes euidē pportōis: hoc modo nō pōt cōsumi. ¶ Ad sc^{da} d^r q^d quantū ad pres extensionis quas h^z accidēs in sub^o tempus capit extēsiōē a motu z motus a mobili: sed quātū ad tēpus terminatōis mor^z tēps non capiunt extēsiōē a mobili sed magis ex applicatione cōtinua vel ex reiteratōe mobilis supra idē spaciū z illa pōt eē infinita. ¶ Ad tertīā d^r q^d īfinitū capū sine cathegorematicē includēs terminū sue distributionis facit ppōnem vlem s^z nō cathegorematicē sū^r tū. ¶ Ad 4^{am} d^r q^d ī pbatōe sophismatis pres nō pōt sufficiēter enūcerari q^d sub h^o q^d ē īfinitū īfinite pres deberēt accipi: mō oēs q^d sūt acceptē z pnt eē acceptē sūt finite. Et hoc de sexto tractatu dicta sufficiāt.

Sequit^r tractat^r septim^o de expōne.

propositio exponibilis ē ppō habēs obscur^z sēsu expōne idigētē pp^r aliq^d sine cathegoremata i ea iplicite v^l explicite positiū i aliqua dictōe vt i hac tū hō ē aīal. sortes icipit eē alb^o. īfinita ē linea z sic d^r alijs. Pro quo sciēdū ē q^d ea q^d faciūt p pōne exponibilē sūt ī multipli^c differentia. Quia quedā sūt si^gna exclusiua vt tantum solū. quedam exceptiua vt p^rter nisi. quedam reduplicatiua vt in quātū s^z q^d. q^dā vero ipoztāt īceptōz v^l definitōez vt icipit d^r finit. q^dā ipoztāt priuatōz finis vt īfinitū. q^dā ipoztāt excessū vt p^rparitiū z sup^rlatini grad^o. q^dā vero distinctōz vt differt aliq^d ab z sic d^r alijs. quedā vero ipoztāt speciale modū distributōis vt tot^o q^dlibz z sic d^r alijs. Unde pp^r illa ppō reddit obscura sic q^d idiget expōe. z ideo dicunt^r facere ppōez expōibile q^dre de ipīs vidēdū ē p ordinē. z p^rio d^r exclusiuis. ¶ Itē ē septim^o tractat^r paruoz logicalium magistri Petri hispani qui postq^d determinauit de

quadā pprietate finiri scilicet de distributōe. hic d^rter determinat de ppōnibus exponibilib^o. Quis ordinis rō est q^d distributio ē pprietas z seq^{ns} significatiōē actualē distribuibilium. expō vero cōcernit significatiōē virtualē vt parebit i seq^{nt}ibus. Vel ex alio sumit^r ordo. q^d sup^rpō relatio ampliatio z sic de alijs sūt p^rterates terminoz ī complexoz. expositio vero ē pprietas finiri complexi q^d tamē sibi ouenit ab aliquo īcomplexo puta ab aliq^d sine cathegoremate i eo clusio. iō ouenienter post alios sex tractat^r d^rminat de exponibilibus. q^d sicut īcomplexū fm naturā pcedit complexū. sic passio īcomplexū pcedit passionem complexi.

Primo Sciendū ē q^d sicut termin^o sub^ractione distribuibilitatis ē subiectū pcedētis tractat^r. sic ppō sub^rōne exponibilitatis est sub^rist^r tractat^r. Quod pbat^r q^d ppositiōi exponibili ouenit d^rationes subiecti attributōis. est enī q^d dā v^l non quidē reale s^z intentionale z h^z partes. s. ppōnez cathegoricā ypotheticāz vlem p^rticulare īdefinitā z singularē. Et ei^o passio est expositio. Et si q^s dicat ppositio exponibilis est q^d complexū ergo non ē subiectū. Itē ppō exponibilis includit subiectū z passiones. ergo non d^r d^r subiectū cū subiectū alicui^o scie debeat esse vnus. Ad hoc respōdetur q^d l^z ppositio exponibilis sit quid complexū q^d ad significatū p^rui: tamē quantum ad significatū circūlocutū est quid īcomplexū z illud totū circūloquitur aliquā itētiōē fm quam expositio ē passio. Et cum ppō non possit eē subiectus eo q^d trāscēdit metas hui^o tractat^r. nec similit^r exponibilitas est subiectū cū sit passio eius. tamē hoc totū ppō exponibilis circūloquit nobis p^rui subiectum hui^o tractat^r. Unde expō potest capi dupl^r. vno mō p quadā manifestatione sensu alia qua sumit^r sū^r expositiōi. z tūc solet sic diffiniri. Expō ē manifestatio quedā ad sensū accipiēs aliq^d duo vni z eidē ouenire z alteri discōuenire īferens illa iter se ouenire vel discōuenire. Et hoc modo nō sumitur i pposito sed est vna spēs argumentationis reduciue contenta sub sillogismo l^z nō sit ver^o sū^r l^z z nō est ī mō alicui^o figure. Alio mō sumitur expō vt ē manifestatio p^rtere et clare expli^cas significatiōē alicui^o ppōnis habētis sensum obscurū. z illo mō sumit^r i pposito. ¶ Et si q^s dicat de tali ppōne exponibili non est scientia ergo hic non d^r determinari de eius expositione. anteceden^s patet. quia scientia est ens reale ergo debet esse de ente reali. modo ppositio exponibilis nō est ens reale ergo de ipā nō est scia. Ad hoc rōndē

De expositione

¶ **I**z omnis scia quidditatie sit ens reale tñ dñomi-
natione facta ab obiecto aliqua est rōnalis. ideo nō
o3 q omne illud de quo habetur scia sit ens reale
sed sufficit q habeat fundamētum in re. 7 passio-
nes p eius rationem formalem demonstrabiles.

Secundo sciendū q cñr auctor dñssinit p
positionem exponibilem dicēns.
Propositio exponibilis est propositio habens sen-
sum obscurū que indiget expositione pp aliquod
sincathegoreuma explicite vel implicite in ipa posi-
tum vt tñ hō currit. In qua dñssinitione ponitur
ppositio loco generis nō q sit verum genus q se-
cunde intentiones nō sunt i aliquo genere predi-
camentali ideo in ipis non sunt vera genera nec
vere species. Et totum residuūz ponitur loco dis-
ferentie q per hoc differt ab alijs sex proprietati-
bus terminoz. 7 a ppositione non exponibili que
h3 sensum lucidum 7 clarum. Et qz talis sēsus ob-
scurus puenit ex parte alicuius sincathegoreūa/
matis posset aliquis querere vtruz oē sincathego-
reuma faciat ppositionem exponibilem. Pro cuius
solutione ē aduertendum q sincathegoreumata
sunt in multiplici dñia. sunt enim quedam que im-
portant affirmationem tñ vt oīs qlibz 7 sic d alijs
quedam vero important negationem tñ vt nullus
nihil 7 sic d similibus. quedā vero sunt q includūt
affirmationem 7 negationem vt sunt dictiones ex-
clusiue exceptiue 7 sic de alijs. Et ita respōdetur
q nō omne sincathegoreūa facit ppōnē expōibilem
sed solum illa que includunt affirmationem 7 ne-
gationem vt clare videbitur in sequētibz.

Tertio sciendum ē q signa que faciunt p/
positionem exponibilem sic diuidū-
tur. qz quedam sunt signa exclusiua vt tantum so-
lus. 7 quedā sunt exceptiua vt potest nisi rē. que-
dam reduplicatiua vt in quantum vel secundum
q ipm. quedam dñssinitionem vel inceptionem si-
gnificantia vt incipit dñssinit. 7 quedam priuatio-
nem finis importantia vt infinitum. quedā excel-
sum importantia vt cōparatiui 7 superlatiui gra-
dus. alia sunt que important differentiam siue di-
stinctionem vt differt aliud ab rē. 7 quedā impor-
tant specialem modum distributionis vt totus qli-
bet 7 sic de alijs. Et istorum sic pōt haberi sufficiē-
tia. quia omne illud qō facit ppositionem expo-
nibilem in suo significato importat diuersitatem
seu differentiam vel non. si primum sic sūt ea que
important distinctionem vt differt aliud ab rē. Si
secundum hoc est dupliciter. quia vel important
specialem modum distribuendi aut non. si primum

hoc est dupliciter. quia vel importat speciales mo-
dū distributionis virtute ppria vt totus 7 quale
libet rē. vel ipis conuenit ratione negationis que
in ipis includitur 7 sic sūt gradus comparatiui vt
superlatiui quia important cum excessu quandāz
distributionem ratiōe negationis quā quidem di-
tributionem significant. Aut non important spe-
cialem modum distributionis 7 hoc duplr. qz vel
dicunt rē in fieri 7 sic sūt ea que important icepti-
onem. 7 quia vnū oppositorum dat intelligere reli-
quum per ista intelliguntur illa que important dñs-
initionem. Vel dicunt rē in facto esse 7 hoc dupli-
citer. quia aut carent fine. 7 sic sunt ea que priuati-
onem finis important vt infinitum. Aut nō carēt
fine 7 hoc dupliciter. quia vel illa dñssignantur i ali-
quo coniungi puta in cōmuni 7 sic sunt reduplica-
tiua. vel non 7 hoc est dupliciter. quia vel se exclu-
dunt ab aliquo actu 7 sic sūt exceptiua. aut exclu-
dunt aliqua contenta pluribus distributionibus
distributa 7 sic sunt signa exclusiua.

Sed contra pdicta arguitur primo sic.
Expositio est quedāz speci-
es argumentationis de qua sufficienter determi-
natū est in noua logica ergo hic male determina-
tur. ¶ **Secundo** arguitur sic. nulla est ppositio ex-
ponibilis. ergo male sit specialis tractatus d ppo-
sitione exponibili. añs p3 qz exponibile est quedā
pprietas termini seu expositio. 7 terminus ē in quē
resoluit. ppō vt habetur pmo prioz. ergo sequitur
q nō est passio ppōnis. ¶ **Tertio** arguitur sic. ali-
que sūt ppōnes exponibiles i quibz nō pōitur sin-
cathegoreuma. ergo male pōitur illa pñcula i dñs-
initione propositionis expōibil. ¶ **Quarto** argui-
tur sic. oīs bona diuissio o3 esse binembris. sed di-
uissio eoz que faciūt ppōnem exponibilem non ē
binembris. ergo non est sufficiens.

Ad rationes Ad pñmaz dñ q non sumi-
tur hic expositio vt est. Ipe-
ties argumentationis s3 aliter vt patuit in pmo no-
tabili. ¶ **Ad secundam** dñ q similr nō accipit ex-
positio. put attribuitur terminis qz propositio est
id qō exponit. sed sumitur eo mō quo dictum est
prius. ¶ **Ad tertiam** dñ q nulle sunt propositio-
nes exponibiles si non sint aliqua sincathegoreu-
mata i ipis formalit vel virtualiter. rñ forsan ali-
que habeant sensum obscurū 7 hoc non pueniat
ex sincathegoreūate tales nō dñbēt dici ppōnes ex-
pōibiles. ¶ **Ad qrtaz** dñ q diuissio gñris o3 ē bi-
nembris nñ tñ diuissio mltiplicis equoci. vt dñ q illa
diuissio reducibil ē ad binembris vt patuit i sufficiētia.

Tractatus septimus

Equit de signis exclusiuis. vñ
I signa exclusiua sūt q̄ ex sua cōsi-
 gnificatōe exclusionē iporāt z
 a quib⁹ reddūt ppositio exclusiua vt sūt
 iste dictōes. sol⁹ vnicus tm̄ tātūmō dū-
 taxat z sic de alijs. hec sūt signa q̄siqz ex-
 cludunt gr̄a alietatis z quādoqz gratia
 pl̄alitat̄is. z quādoqz ponunt in oratio-
 ne sine negatōe. z quādoqz cū negatōe
 pcedere aut seq̄nte. De istis sūt tales dā-
 tur regle. Prima est q̄ ppō exclusiua
 sine negatōe exponit pvnā copulatiuā
 affirmatiuā cui⁹ priā ps ē preiacens ex-
 clusiue z scda ps ē negatiua iporās ne-
 gationē p̄dicatī d̄ oib⁹ alijs a subiecto
 vt tātū hō currit idest hō currit z nihil
 aliud ab hōie currit. vel tm̄ aplī dei sūt
 duodeci. i. aplī dī sūt duodeci z nī p̄les
 q̄ duodeci. Secunda regula est q̄ p-
 positio exclusiua hui⁹ gn̄is ifert copula-
 tiuā ppositā ex duabus exponētibus si-
 ue pponētibus. z q̄libz ear⁹ seorsū z nō
 ecōtra. vt tm̄ hō currit. q̄ hō currit. z ni-
 hil ali⁹ ab hōie currit. Tertia reglā est
 q̄ ab exclusiua affirmatiua ad vlez d̄ ter-
 minis trāspōsitisē bōa p̄na si fiat exclu-
 sio gr̄a alietatis z nī ecōtra. vt tm̄ aial ē
 hō. q̄ oīs hō ē aial. Quarta reglā est q̄
 exclusiua p̄radictoria prioris expōit p
 distīctiuā affirmatiuā d̄ p̄trib⁹ p̄radi-
 cētib⁹ prioris exclusiue. vt ista nī tm̄ hō
 currit. i. nullus hō currit v̄l aliqd ab ho-
 mine currit. p̄ ex virtute p̄radictōis qz
 vtrob⁹qz suat oppō p̄radictōis. ex hoc
 ēt p̄ q̄līt i eis valeat p̄na. Quinta reglā ē
 exclusiua i q̄ pōit vna negatio seq̄ns ex-
 clusiue expōit pvnā copulatiuā affirma-
 tiuā c⁹ priā ps ē negatiua p̄iacēs. alia ē af-
 firmatiua i q̄ p̄dicatū affirmatiue enūciat
 d̄ quolz alio. vt tm̄ accēs nī ē s̄ba. i. acci-

dēs nō est substantia. z oē aliud ab accē-
 te ē substantia. z p hoc p̄z qualiter con-
 tradictio eius est exponenda z qualiter
 valet cōsequētia in exclusiuis.

Circa hūc textū notandū ē primo q̄ postq̄ au-
 ctor determinauit de ppōne exponibili. in cōmu-
 ni. sequenter in hac pte determinat de signis ex-
 clusiuis p̄ sic diffinies ipsa. Signa exclusiua sunt
 illa q̄ exclusionē iporāt z a quib⁹ ppositio reddūt
 exclusiua. vt sūt ille dictiones tātū solus dūtaxat
 z sic de alijs. Et notāter dī que exclusionē iporāt
 qz vt postea videbūt. signa exclusiua non dicuntur
 exclusiua eo q̄ significēt exclusionē. qz vt p̄batur
 ibi nulla dictio significat actū quē exercet. sed dicitur
 exclusiua eo q̄ exclusionē exercent. Unde il-
 le dictōes tantū solus dūtaxat dictiones exclusiue ab
 exclusionē exercita z non signata. sicut securis ex-
 ercet id qd est scindere. ita hoc idem probatur de
 signis exclusiuis supponendo q̄ exclusio capitur
 dupl̄r. vno mō vt cōcepta. alio mō vt exercita. vñ
 de hoc nomē exclusio significat exclusionem. sed
 ista sineathegoreumata tantū solus exercēt illam
 exclusionē sicut egtatio vt cōcepta significatur p
 hoc nomē egtatio. sed per equū exercetur egtatio
 Ex quo patet q̄ dictio exclusiua nō significat ex-
 clusionē sed exercet eaz. Et posset sic formari rō.
 qz si significaret exclusionē aut significaret eam
 vt conceptā vel vt exercitam. non vt conceptam
 quia significaret eam per modū substantie z hoc
 conuenit huic nomini exclusio. nec vt exercitam
 quia illo modo significatur p hoc verbū excludo.
 Ex quo patet q̄ dictio exclusiua tantum exercet
 exclusionē. Et sic pōt diffiniri. ppositio exclusiua
 ē illa i qua ponit dictio exclusiua dūtaxat illa di-
 ctio teneatur exclusiue z seraf ad copulaz p̄inci-
 palem. si vero non feratur ad copulam p̄incipa-
 lem tunc non esset proprie ppositio exclusiua. s̄
 de subiecto exclusio vel p̄dicato.

Secundo Sciendū ē q̄ vt patet in textu
 signa exclusiua quādoqz exclu-
 dunt gratia alietatis vt tantum homo est risibilis
 que sic exponitur homo est risibilis z nihil ali⁹ ab
 homine est risibile. Quādoqz vero excludunt gra-
 tia pluralitatis vt hec. tantum decem sunt p̄dica-
 mēta q̄ sic exponit. decē sūt p̄dicamēta z nō sunt
 pl̄a q̄ decē. Qñqz hō ponunt sine negatōe vt tm̄
 hō ē aial. Qñqz hō cū negatōe pcedente vt nō tm̄
 aial ē hō. Qñqz hō cū negatōe seq̄nte signū exclu-
 siuū vt tm̄ hō nō ē suba. Et qñqz cū negatōe p̄posi-

De expositiōe

ta et postposita sit ut non tñ animal nō est substan-
tia que dicit illi in qua tñ postponit. Et illa in q
pponitur negatio tñ dicit illi in qua pōit sine ne-
gatōe pcedente et sequēte. Et iuxta hāc diuisionē
ponit diuerse regule de mō exponēdi tales ppo-
siciones fm q negatio pcedit vel seqt. Un de pro-
pōib⁹ exclusiuis in quib⁹ dictio exclusiua cadit s
totā ppōez sine negatione talis dat regula. ois p
pō exclusiua affirmatiua bz exponi p vnā copula-
tiua cuius prima pars affirmat pdicatū de subo.
et illa dī eē pēiacēs ipius. Secūda xō negat ipz
a quolibz alio a subiecto ut tñ hō est aial. expōit
sic. homo est aial et nihil aliud ab hōie ē aial. vel fz
alios homo ē aial. et null⁹ n hō est aial. Un pīacēs
ppōis exclusiue est ppō sumpta sine dictione ex-
clusiua cui tñ pōt addi signū exclusiui. vt ista. hō
currit dī eē pēiacēs huic tñ homo currit. Et ad
maiorē notitiā hōz habendā est aduertēdū q vt
videbitur in sīncatib⁹ gōz cumatib⁹ ad exclusionēz
quatuor requirunt. p regit⁹ excludens et illud est
duplex. s. pncipale vt intellect⁹. et instrumētale vt
ē signū exclusiui. 2^m est exclusiū. s. aliud a subo
a quo fit exclusio. 3^m est id a quo fit exclusio. et il-
lud est subm. 4^m est illud respcū cuius fit exclu-
sio. Et vltra est aduertēdū q ppō exclusiua affir-
matiua infert copulatiua ex duab⁹ exponentib⁹ et
qlibet eaz seorsuz vt bñ seqt. tñ aial currit. ergo
aial currit et nihil aliud ab aiali currit. et sñr infert
qlibet eaz seorsū. Et vt habet in textu ab exclusi-
ua affirmatiua ad vlem affirmatiua de terminis
transpositis est bona cōia et cō. vt bñ sequitur. tñ
aial est homo. ergo omnis homo est aial. ois hō ē
aial. ergo tantum animal est homo.

Tertio sciendū est q ppō exclusiua dīctio-
ria pōis. s. illa in qua ponit negatio
precedens dictionē exclusiua habz exponi p vnāz
disiunctiuam affirmatiua de partibus contradicē-
tib⁹ partib⁹ pōis negatiue copulatiue. vt ista. nō
tñ hō currit. sic exponitur. null⁹ hō currit vel aliqd
aliud ab hōie currit. Un partes copulatiue affir-
matiue contradicunt partibus disiunctiue affir-
matiue. puta iste due. hō currit. et nihil aliqd ab hō-
mine currit. et null⁹ homo currit. vel aliqd aliqd ab
hōie currit. quod pz qz sūt de partib⁹ dīcētibus
s. de ppōib⁹ in quib⁹ ponit negatio ad copulam
Sed d. ppōib⁹ i quib⁹ ponit negatio ad copulā se-
quēs signū exclusiui talis datur regula. ois ppō
exclusiua in qua ponitur sola negatio sequēs ex-
clusionē exponit per vnā copulatiua cōpma ps ē
pīacens et negatiua. secūda xō est affirmatiua in q

pdicatū affirmatiue dī de quolibz alio a subo. vt h
tñ accēs non est substantia. exponitur sic. accēs nō
est substantia et oē aliud ab accēte est suba. s. p
sua dīctoria ponitur talis regula. ois ppō exclu-
siua in qua pponitur et postponitur negatio signo
exclusiue expōit per vnā disiunctiuā de partibus
dīcentibus ptrib⁹ pōis copulatiue. vt ista. nō tñ
accēs nō est substantia sic expōitur. oē accēs ē sub-
stantia vel aliqd aliud ab accēte nō est suba. Et eo-
dē mō diceret de istis. nō tñ hō non ē non hō. non
tñ equ⁹ nō est nō equ⁹. Et vltērius aduertēdū q
regule pde sūt intelligēde quādo dictio exclu-
siua ppe accipitur. Et intelligitur de istis dīctiōi-
bus solū dīstāt et sībibus et non de illis q spālem
modū excludēdi ipōtant sic sūt vniuoce pceise
et sic de similibus.

Sed contra pdeā arguitur p sic. p signa
exclusiua nō intelligitur ex-
clusio exercita. q male dī q signa exclusiua exclu-
sionē exercēt. anis pz. qz exclusio exercita nō signi-
ficatur p illa signa q nō intelligitur. qz significare
ē intellectū dare siue cōstituire. ¶ 2^a arguitur sic
illud qd exponitur gfa alietatis exponit gfa plu-
ralitatis aut exponi pōt. ergo male dī q signa ex-
clusiua qnz excludūt gfa alietatis et qnz gfa pīali-
tatis. ¶ 3ª arguitur sic. ppō nō ē vlem in qua sig^m
vle negetur. q illa nō ē exclusiua in q dictio exclu-
siua negatur. ¶ 4ª arguitur sic. nō seqt. tñ aialia
sunt sēsibilia. ergo oia sēsibilia sūt aialia. qz anis ē
vex et cōis ē falsū. qd pbatur qz lapides sūt sēsibi-
les et tñ nō sūt aialia. ergo arguendo ab exclusiua
ad vlem de terminis trāspōitis nō v3 cōia.

Ad rationes Ad pma dī q ad hoc q
aliqua dictio det aliqd i-
telligere nō oz q illd exerceat nec ecōira. puta si
exerceat nō oz q significet. modo signa exclusiua
bene significant exclusionē et dāt intelligere eaz.
¶ Ad secūda dī q lz aliquādo illd qd exponitur
gfa alietatis possit expōi gfa pluralitatis. vt ista.
tñ sunt quinqz predicabilia. nō tñ semp pōt expo-
ni gfa pluralitatis. vt ista sola spēs immediate p-
dicatur de pluribus indiuiduis. iō rō non bñ assu-
mebat. ¶ Ad tertiā negetur cōia qz non ē sile. qz
qstas est accēs propositionis et sic potest negari
per negationem adueniētē. sed exclusio ē de cōn-
tia ppōis exclusiue. iō non pōt mutari p aduen-
tū alie negationis. Alij solūt aliter cōcedēdo q
illa non ē exclusiua in qua negetur exclusio eo q
dictio exclusiua per negationē impedit ne tenea-
tur exclusiue sicut ppō copulatiua in qua neget

Tractatus septimus

dictio nō ppe dī copulatiua sed disiunctiua, sed p
ma solo dī melior. ¶ Ad qrtā dī q si sensibile te
neat vniuoce in ābab⁹ tūc dīa ē bona. si xō sēibile
teneat equoce. s. in exclusiua p sensibili actie dco
zin alia vli de terminis trāspōitis p sēibili passi
ue dicto sic nō valet dīa. Et regula intelligenda
est dū termini teneant vniuoce in ambab⁹ z dum
fiat exclusio gratia alicuius.

Equit de dictionibus excepti
uis. dicit^r āt dictiōes exceptie
que significāt exceptionē alicu
ius pnti sub aliquo distributo cuius
modi sūt pter pterq^z z sic de alijs.
De quibus dant tales regle. Prima ē
q ois exceptio sit a toto in qritate seu
a fīmo sūpto sub signovli. est autē to
tū in quātitate terminus cōis cōiter sū
ptus cū signovli vt ois hō pter sortē
currit. Secūda regula est q dictio ex
ceptiua nō ipedita facit terminū cōem
supra quez cadit imediate supponere
simplr. vt cē aial pter hoīem ē irrōa
le. ibi hoīem supponit simplr. Tertia
regula ē q vlis affirmatiua exceptiua
expōit copulatiue p tres categoricas
exponentes. quaz prima affirmat pdi
catum de subo sūpto cū aliud z ab. se
cunda affirmat pdicatū de termino ex
cepto. tertia ē negatiua in q pdicatū ne
gat de fīmo excepto. vt oē aial pter
hoīem ē irrōale. ista exponit sic. oē ani
mal aliud ab hoīe ē irrōale. hō ē aial. z
hō nō ē irrōnalis. Quarta regula ē q
vlis negatiua exceptiua exponit copu
latiue p tres propōes. in quarū prima
pdicatū negat de subo sūpto cū aliud
z ab. in scda affirmat subm de fīmo
excepto. in tertia affirmat vli pdicatū
de termino excepto. vt hic. nullū aial p
terq^z hō est risibile. exponit sic. nullus
aial aliud ab hoīe est risibile. hō ē aial
z ois hō ē risibilis. ex his pz qualr sue

peradictorie sunt expōnende z quali
ter valeat consequentia in ipis.

Circa hūc textū notādū ē p q nīr auctor de
minat de dictionib⁹ exceptis ponēdo talē diffini
tiōē. Dictiōes exceptiue sūt ille q ipōitāt excepti
onē alic⁹ contēti sub aliquo distributo respē illi⁹
i quo sit exceptio vt ille dictiōes pter pterq^z
z sic de alijs. In q diffōe ponitur hoc relatiuū q lo
co gnīs eo q dat itelligere suū aīis quod ē dictio
sincathegoreumatica. Et totū residuū ponitur ad
dīas alioz sincathegoreumatū reddētū. ppōnē
exponibīle quoz nullū importat exceptionē alic⁹
cōtēti sū aliquo distributo. Et dī codē mō itelligi
q dictiones exceptiue exercēt exceptionē z nō si
gnificāt eā sicut dictū est de signis exclusiuis. Dif
ferūt tū adinuicē in hoc q dictio exclusiua sepat
totum a parte vt cū dī. tū sortēs currit ibi signifi
catur q null⁹ ali⁹ a sorte currit. Sed dictio exce
ptiua sepat partē a toto respē alic⁹ pdicati. Cum
enī dī. ois homo pter sortē currit. pter sepat sortē
ab hoīe respē cur sus z sic exceptio est sepatio p
tis a toto respē alicuius predicati. Et quo pz q
dictio exceptiua nō dī exceptiua ab exceptione si
gnificata eo q significet exceptionē. sed ab exce
ptione exercita eo q. s. est illd quo exceptio exer
cet. vt bec dictio pter ē instrumētū intellct^r q sit
exercitatio exceptionis sortis ab hoīe distributo
respē alicuius predicati vt dicēdo ois hō pter
sortē currit. Et si dicatur q pter nō semp exer
cet exceptionē. g male dī q dictio exceptiua exer
cet exceptionē. aīis pz. q. d. cēdo tu debes cētū
frācos pter vigiti scuta. ibi pter nō exercet exce
ptionē. z sensus illi⁹ ē. tu debes cētū frācos cū vi
giti scutis. Pro solōne ē aduertendū q vt videbi
tur i sincathegoreumatibus pter sumitur duptr.
vno⁹ ppe z sic est dictio exceptiua faciēs. ppōm
exceptiua. alio⁹ sumitur ipope z hoc triplr. vno⁹
adiectie z tūc significat associationem vt cum dī
sortēs dī centū scuta pter expēsas. i. cū expēsis
z hoc mō sumit in argumēto pdcō. Alio⁹ sumitur
negatie. vt tu fecisti hoc pter me. i. sine me. alio
mō sumit diminutie. vt hic decē pter gnqz sūt gn
qz. i. decē sūtractis gnqz ab ipis remanēt gnqz. z
istis modis nō facit propositionē exceptiuam nec
est ad propositum de ipō nec de alijs. Et sūt dice
retur de hac dictione nisi. accipit enī qz exceptie
z sic facit ppōez exceptiua z tantū valet sicut pre
ter. vt si dicatur. nullus homo nisi sortēs ē albus.
alio modo sumitur consecutine z sic nō facit pro

De expositione

positionem exceptiuam sed ypotheticam conditionalem ut si dicatur nisi homo esset sensitivus homo non esset animal. sensus enim est si homo non esset sensitivus homo non esset animal.

Secundo sciendum est quod ut dicitur in textu exceptio proprie habet fieri a toto in quantitate. et huius ratio est quia quod illud quod vere excipitur sit prius secundum actum et actualiter contineatur in illo a quo excipitur. Et quia sole partes totius in quantitate sunt actualiter contente in toto suo et non partes aliorum totorum nisi habeant reductionem ad totum in quantitate. ideo exceptio sit a toto in quantitate et non in alijs. Et si dicatur quod pars integralis actualiter continetur in suo toto. ergo ab eo potest accipi et excipi. et pars a toto in integrali potest fieri exceptio. Ad hoc respondetur negando. nam quia non sufficit ad exceptionem quod partes actualiter contineantur in suo toto. sed cum hoc requiritur quod illud a quo dicitur fieri exceptio predicetur de excepto. modo totum integrale non potest predicari de sua parte. **¶** Unde ad hoc quod proprie aliqua propositio dicatur exceptiva quatuor requiruntur. primo enim requiritur quod illud a quo fit exceptio sit terminus communis habens plura supposita. idem non est. propria forte propter platonem currit. si propter teneatur exceptivae quod pars quod illud quod excipitur dicitur actualiter contineri sub eo a quo excipitur. ergo si terminus non habeat supposita nihil ab eo potest excipi. Secundo requiritur quod illud a quo fit exceptio predicetur de excepto in recto. idem non est. propria omnis homo preter asinum currit. quod pars quod illud quod excipitur debet actualiter contineri sub eo a quo fit exceptio ut visum est in prima conditione. sed sic non est hic ergo etc. Secundo pars quod illud a quo fit exceptio debet predicari de excepto per se eundam conditionem sed sic non est hic. igitur etc. Tertio requiritur quod illud a quo fit exceptio verificetur de aliquo alio quam de excepto et hoc propositio affirmativa quia nisi sit. tot supposita acciperetur quot supposita exciperetur. sed hoc est falsum. ut patebit in sincathgoreumatibus. igitur etc. Quarto requiritur quod subiectum a quo fit exceptio accipiat cum signo vel ideo hoc non est propria homo preter sortem currit.

Tertio sciendum est quod propositio exceptivae continetur affirmationem et negationem sicut dictum est de signis exclusivis. quod enim est simpliciter affirmativa in qua nulla ponitur negatio preter illam quod includitur in signo exceptio. ut si. omnis animal preter hominem est irrationalis. alia est in qua ponitur negatio dictio exceptivae et talis est deinde propositio. ut si. non omnis animal preter hominem est irrationalis. alia est in qua ponitur negatio dictio exceptivae. ut omnis animal pre-

ter hominem non est irrationalis. alia est in qua ponitur et post ponitur negatio signo exceptivo. ut si. non omnis animal preter hominem non est irrationalis. et talis est deinde propositio. Et de istis datur aliqua regule. **¶** Prima est. omnis propositio exceptiva velis affirmativa exponitur per unam copulativam habentem tres partes in quibus prima affirmativa predicatur vel de eo a quo excipitur super eo cum aliud ab antecedente illud quod excipitur. et in secunda affirmatur subiectum de eo quod excipitur. in tertia vero remouetur predicatum vel ab eo quod excipitur. ut ista. omnis animal preter hominem est irrationalis. sic exponitur. omnis animal aliud ab homine est irrationalis. omnis homo est animal. et nullus homo est irrationalis. Et dicitur intelligi ista regula si terminus exceptivus sit compositus quia si est singularis due exponentes scilicet cent singulares. ut pars in ista. omnis homo preter sortem est albus. Et posset sic per bar regulam quia ad veritatem exceptivae affirmativae requiritur quod predicatum non insit excepto et quod insit cuilibet contento sub subiecto alio ab excepto. et quod exceptus contineatur sub eo a quo fit exceptio. ergo regula est vera. **¶** Secunda regula est quod omnis propositio exceptiva velis negativa qua dicitur exceptiva non negatur et exponitur per unam copulativam habentem tres partes. in quarum prima negatur vel predicatum de eo a quo fit exceptio cum hoc aliud ab antecedente dictione exceptivae. in secunda affirmatur vel illud a quo fit exceptio. in tertia affirmatur vel predicatum de excepto. ut hic nullum animal preter hominem est rationale. sic exponitur. nullum animal aliud ab homine est rationale. et omnis homo est animal. et omnis homo est rationalis. **¶** Tertia regula. omnis propositio exceptiva in qua dicitur exceptiva negatur exponitur distinctivae per unam distinctivam oppositam ex tribus categoriis compositis tradicentibus partibus copulativae per quam exponitur sua distinctiva. ut ista si. omnis animal preter hominem est irrationalis sic exponitur. aliquid animal aliud ab homine non est irrationalis. vel hoc non est animal. vel hoc est irrationalis. Et eodem modo exponitur illa propositio exceptiva in qua ponitur et post ponitur negatio signo exceptio. scilicet per unam distinctivam ex tribus categoriis oppositam partibus copulativae distinctivae ut facile est videre per exempla.

Sed contra dicta arguitur primo sic. in hac propositio. nullum animal preter hominem est irrationalis. dictio exceptiva negatur. ergo est exceptiva negativa et sic non debet exponi sicut dictum est. **¶** Secundo arguitur sic. propositio velis est illa que omni aut nulli esse significat. sed dictio exceptiva ut hic omnis homo preter sortem currit non significat predicatum in esse omni aut nulli sed alicui et alicui non. ergo non est velis. **¶** Tertio arguitur sic. exceptio sit a toto veli ut dicitur in textu quod exceptio in se sit a toto in quantitate. **¶** Quarto arguitur sic. ista est bona propositio affirmativa exceptiva homo preter al-

Tractatus septimus

num currit. et tñ illud qđ excipitur non continetur secundum actum in eo a quo excipitur. ergo ille conditiones sunt male posite:

Ad rationes

Ad primā dñ qđ negatur añs qđ illa negatio inclusa i tali signo non negat dictionē exceptiuā vt pz in equalenti. equalit enim huic oē aial pter hominem nō est rōnale. est enī vna regula generalis qđ negatio explicita nō pōt negare dictionē exceptiuam. ¶ Ad secundā dñ qđ negat minor qđ subm istius ē hoc totū oīs hō pter sortem. qđ tñ valz sicut aliđ a sorte vel hō qui nō ē sortis. mō pđicatū iest cui libz supposito illius subiecti: ad hēni qđ ppō vti sit xā non oīs qđ pđicatum insit cuilibet supposito subiecti. s; sufficit qđ pđicatū insit p illis suppositis ad que restringitur. mō in illa ppōne hō restringit ad standū pro alio a sorte. ¶ Ad tertiam dñ qđ ibi non est vera exceptio sed abusiva: ¶ Ad quar- tam dñ qđ ibi non est ppō exceptiuā a pte rei lz sit fm modū enūciandi. ad hēni qđ aliqua sit xā exceptio requiruntur cōditiones prius enumerate quarum altera ibi deficit.

Ecquē de dictiōibus reduplicatiuis. dicunt aut dictiōes reduplicatiue que iporāt rōnez pz quā aliquid alteri attribuit. vt iquā tū fm qđ ea rōne qua et sic de alijs. De quibz dant tales regule. Prima ē qđ dictio reduplicatiua p̄suppōit aliqđ p̄dicatū inesse alicui subiecto et denotat illđ supra qđ cadit immediate esse cām inherētie illius. Secūda ē qđ dictio reduplicatiua sēper ferē ad p̄dicatū et nū quā reduplicat ipm. Tertia ē qđ ppō reduplicatiua affirmatiua exponit p qua tuor exponētes affirmatiuas q̄rū p̄ia affirmat p̄dicatū p̄cipale de subo. secūda aut affirmat reduplicatū d subo. tertia vero affirmat p̄dicatū p̄cipale de reduplicato. q̄rta ē vna cālis i cuius antecedēte ponit dictio supra quā cadit reduplicatio de aliquo trāscēdente et i cōsequēte p̄dicatū p̄cipale affirmat de relatiuo illius trāscēdētis vt hic. hō

inquantū rōnalis ē flebilis idest hō ē flebilis et hō ē rōnalis et oē rōnale ē flebile et qđ aliquid ē rōnale et illud ē flebile. Quarta regula ē qđ ppō reduplicatiua i qua ponit negatio post dictionē reduplicatiuā exponit copulatiue p q̄tuor exponētes quāz prima negat p̄dicatū de subo. secūda affirmat reduplicatū de subo. tertia negat vlr p̄dicatū p̄cipale de reduplicato. q̄rta ē vna causal i cuius antecedente ponit reduplicatio de suo trāscēdente. et i p̄sequēte negat p̄dicatū de relatiuo illius trāscēdētis vt hic nullus hō iquantū rōnalis ē rudibilis idest nullus hō ē rudibilis. oīs hō ē rationalis. et nullū rationale est rudibile. et qđ aliquid est rationale ipm non est rudibile. ex quo pz p lege cōradictoriarū q̄lit sunt exponēde p̄radictorie istarū et q̄liter valeat p̄ia in ipis.

¶ Circa hūc textū notandū ē p qđ auctor de ēminatō signis reduplicatiuis p̄mo ponendo talē diffinitionē. Dictiones reduplicatiue sūt q̄ important rationem secundū quā alteri aliquid attribuitur vt inquantum et secundū qđ. et sic de similibus. In qua diffinitione vt in p̄cedentibus p̄ illud relatiuum que subintelligit genus diffinitū. et ē sensus diffinitionis. Dictiones reduplicatiue sūt sicut begozumata que iporant rōnem et. Et totū residuum ponit ad differētiā illorū sicut begozumatū quoz nulli cōperit attribuere aliqđ alteri vt pz inductiue. Dictiōes enī exclusiue et exceptiue iporāt separationē vel remotionē aliquoz ex aliqbz. Dictiones vero reduplicatiue denotāt attributionē qđ ostendunt modū inherēdi p̄dicatū cum subo. Unde dictiones reduplicatiue sūt aduerbiū vel aggregatū ex p̄positione euz suo casuali vt sunt iste dictiones iquantū fm qđ ea rōne et. et ab istis dictionibus p̄positio dicitur reduplicatiua. vnde vt dñ in textu dictio reduplicatiua p̄supponit aliqđ p̄dicatū in eē alicui subo et denotat illud supra qđ cadit esse cām illius inherētie p̄dicati cum subo. Unde reduplicatio cōmuniter sic describit qđ est enūciatio iterata supra extremum p̄positionis denotans causalitē p̄dicati cū sub

De expositione

iecto. et propositio reduplicativa est illa in qua ponitur signum reduplicativum quo exercetur talis reduplicatio. Pro quo est advertendum quod in qualibet propositione reduplicativa quatuor reperiuntur. Primum est subiectum. secundum est predicatum. tertium est signum reduplicativum. quartum vero dicitur terminus reduplicativus et ille supra quod cadit signum reduplicativum. et hoc patet in hac propositione. omnis homo in quantum rationalis est risibilis. ibi enim ponitur signum reduplicativum quod importat rationem quare aliter aliquid igitur. Pro quo tamen est advertendum quod in quantum potest sumi tripliciter. uno modo ut est adverbium quantitatis et sic tamen valet sicut quantum. ut si dicatur fortiter scribitur potest. sensus est. fortiter scribitur quantum potest. Alio modo sumitur negativum et sic requiritur quod predicatum sit subiecti tales. propositiones sint affirmativae et quod non sit aliqua causa quare predicatum est subiecti ut si dicatur homo in quantum homo est rationalis. Alio modo tenetur positum et hoc dupliciter. quod quicquid tenetur significativum et denotat predicatum in eo in subiecto sub speciali modo essendi in. ut si dicatur in corpus in quantum mobile est subiectum per se. aliquid vero tenetur reduplicativum et hoc potest variari. quod vel dicitur reduplicativum onem causae vel duplicationem concomitantie. si causa tunc variatur secundum divisionem causarum. quod vel dicitur reduplicativum causae efficientis vel formalis vel finalis et sic de alijs. et hoc modo sumitur hic. et hoc diversus est modus exponendi. propositiones reduplicativas in quibus ponitur tale signum.

Secundo sciendum est quod ut dicit albertus reduplicatio et distributio ex opposito distinguuntur. quod distributio est proprietates incipiens a subiecto et terminata in predicatum seu in receptione predicati. sed reduplicatio est proprietates inherens predicato et terminata in subiectum. Unde dictio reduplicativa ut dicit textus semper ad predicatum et nunquam reduplicat ipsam ut patet dicendo omnis animal est substantia in quantum animal. **¶** Alterius est advertendum quod dictiones reduplicativae multipliciter variantur secundum affirmativam et negationem ut patuit de exceptionibus et exclusionibus. ideo de expositione illarum possunt poni quedam regule. Quarum prima est. omnis dictio reduplicativa affirmativa in qua nulla negatio ponitur exponitur per unam copulativam compositam ex tribus categoriis et una hypothetica. in quantum prima affirmatur principale predicatum de subiecto. et in secunda reduplicatum de subiecto. et in tertia predicatum principale de reduplicato. et quarta est una causalis in cuius antecedente affirmatur reduplicatum de aliquo transcendente. in consequente vero predicatum principale de relativo denuitatis substantie referente illud transcendens

ut hic omnis homo in quantum rationalis est risibilis sic exponitur. omnis homo est risibilis. omnis homo est rationalis. et omne rationale est risibile. et quia aliquid est rationale illud est risibile. Et debet intelligi regula si fiat reduplicatio causalitatis. quod si fieret reduplicatio concomitantie quarta exponens deberet esse conditionalis ideo reducendo gratia concomitantie hec est regula. omne risibile in quantum rationale est homo. et sic exponitur omne risibile est homo. omne risibile est rationale et omne rationale est homo. et si aliquid est risibile illud est homo. **Sed** si reduplicaret causam in illa propositione tunc propositio esset falsa. **¶** Secunda regula est. omnis reduplicativa in qua reduplicatio negatur exponenda est per unam copulativam habentem quatuor partes in quarum prima negatur predicatum principale de subiecto. in secunda affirmatur reduplicatum de subiecto. in tertia negatur vel predicatum de reduplicato. et quarta est una causalis vel conditionalis in cuius antecedente affirmatur reduplicatum de aliquo transcendente. et in consequente negatur predicatum principale de relativo illius transcendetis. ut ista nullus homo in quantum rationalis est risibilis sic exponitur. nullus homo est risibilis. omnis homo est rationalis. nullum rationale est risibile. et quod aliquid est rationale illud non est risibile. vel si aliquid est rationale illud non est risibile. ex quo patet quod illa est falsa quod ei exponeret se false

Tertio sciendum est quod sicut propositio reduplicativa affirmativa habet exponi per quatuor propositiones affirmativas et negativas in qua ponitur negatio per quatuor propositiones negativas. ita propositiones reduplicativae eis contradictorie exponuntur disjunctivae per quatuor propositiones de partibus contra dicentibus. propositionibus exponentibus affirmativas vel negativam. sic enim ista non omnis homo est animal in quantum sensitivum. que contradicit isti affirmativae omnis homo est animal in quantum sensitivum exponitur. omnis homo est animal vel non omne sensitivum est animal vel homo non est sensitivus. vel quod aliquid non est sensitivum. illud non est animal. Et similiter diceretur de contradictoria reduplicativa in qua negatio ponitur post dictionem reduplicativam ut posset faciliter per exempla videri.

Sed contra predicta arguitur. per se nulla propositio est reduplicativa ergo hic male diffinitur. antecedens patet quod reduplicatio semper reduplicat subiectum et sic deberet dici de reduplicato extremo et nunquam reduplicativa propositio. **¶** Secundo arguitur sic. in ista propositione cognosco fortiter in quantum homo ponitur dictio reduplicativa et tamen non est propositio reduplicativa quod male dicitur quod propositio reduplicativa est illa in qua ponitur dictio reduplicativa. **¶** 3° arguitur sic. hec est reduplicativa homo est animal in quantum

Tractatus septimus

tum hō. et tñ homo supra quem cadit reduplicatio nō est cā inherētie p̄dicati. qz homo nō ē cā ani/malis sed magis econtra. ergo reduplicatiua nō dicit causam inherētie. ¶ Quarto arguitur sic. dicendo sortes scribit inquantū pōt. ibi bec dictio reduplicatiua inquantū pōt ēē non causa inherētie p̄dicati ad subiectū. ergo male hic dī qz reduplicatio denotat cām inherētie p̄dicati ad subz.

Ad rationes Ad primam dicitur qz l3 omnis reduplicatio reduplicet subm p̄p quod videt qz p̄pō illa sit reduplicato subo. nūlomin⁹ tñ talis reduplicat io fertur supra p̄dicatum in ordīne ad subm. ideo tota p̄positio dī reduplicatiua. ¶ Ad secundam dicitur qz ly inquantum non tenetur reduplicatiue s3 magis specificatiue et sensus est. cognosco sortem inquantum homo idest ea ratione qua est homo. ¶ Ad tertiam dicitur qz illud supra qd cadit reduplicatio non dī ēē cā p̄dicari. sed dī qz est causa inherētie p̄dicati cum subo. mō l3 homo non sit cā animalis quantum ad esse. est tñ cā inherētie animalis ad ipm quantum ad modum. ¶ Ad q̄rtam dī qz ibi inquantum non est dictio reduplicatiua. sed ē aduerbium quantitatis vt dictum est.

Equit de incipit et desinit. pro quorū expositione notandū ē qz rerum quedā sūt quaz totū esse in instanti et simul acquiritur. vt hō vel biarius siue sit mediāte aliqua mutatione successiua precedente vt in productione naturali siue nulla mutatiōe precedente vt in creatione angeli. Alia vero sunt quarum esse acquiritur successiue et ps postpartē. vt sunt res nature permanentis vt album et nigrum quarū denominatio dependet a domino supra cōtrarium. sicut albū nigrum et calidū. et etiam res nature successiue vt motus et tempus. et similiter aliq̄rum rerum quarum esse deperditur totum simul et in instanti. aliquarum aut̄ quarum esse deperditur successiue. Et fm̄ has dictiōes ponunt quatuor regule. Prima est qz p̄positiones de incipit rerum quarū esse totum simul acquiri

tur exponunt p̄ vnā copulatiuam cuius prima ps est affirmatiua de presenti. secūda negatiua de preterito vt hic hō incipit ēē idest homo non est et immediate ante non fuit. Secūda regula est qz p̄pōnes de incipit rerum quarum ēē acquirit successiue exponunt p̄ vnā copulatiuaz cui⁹ prima ps ē negatiua de presenti. et secūda affirmatiua de futuro. vt hic sortes incipit ēē albus idest sortes nūc nō est albus et immediate post hoc erit albus. vel sic mor⁹ incipit esse id ē motus non est et immediate post hoc erit. Tertia regula ē qz p̄positiones de desinit rerū quarū ēē acquirit totum simul exponunt p̄ vnā copulatiuam cuius prima ps est affirmatiua de p̄senti. et secūda negatiua de futuro vt sortes desinit esse hō idest sortes ē homo et immediate post hoc non erit hō. Quarta regula est qz p̄positiones de desinit rerum quarum esse deperdit successiue exponuntur copulatiue p̄ vnā negatiuā de p̄senti et aliam affirmatiuā de p̄terito. vt hic sortes desinit ēē albus idest sortes nūc nō est albus et immediate ante hoc fuit albus. Ex predictis p̄ qualiter contradictorie istarum sūt exponende et qualiter valeat p̄na i ip̄is. ¶ Circa hūc textū notandū est p̄ qz auctor d̄ terminat i textu de expositione p̄pōnū i quib⁹ ponitur incipit aut desinit. Rōne cui⁹ ponit qdā distictio q̄ tal est. duplices sūt res. qz qdā sūt q̄rū ēē acquirūt totū sit et iste sūt p̄manētes. alie sūt quaz ēē acquirūt successiue et ps post p̄ez vt mor⁹ et tēp⁹. Et sic res p̄manētes sūt ille qd nō repugnat habere oēs p̄es sit. S3 res dicunt successiue quo ad fieri q̄ sūt successiue sic qz repugnat eis habē oēs suas p̄es suas sūt fieri. sic sūt suscipiētes magis et min⁹ et multa alia. Ille aut̄ dicuntur res simpliciter successiue que sunt successiue quo ad ēē et fieri sicut temp⁹ et motus. Unde res p̄manentes et successiue differūt adinuicem quatuor modis. Primo qz ēē

De expositione

rerū pmanētū est totū simul. et eē res successiuay non ē totū simul sed i quadā successione. Secūdo differūt qz ptes rez pmanētūz sūt simul. ptes xō rez successiuay nō sūt sūt s3 vna post aliā. Tercio differūt sicut cā z effectus. pmanētia enī sūt cā successiuay z pōra fm naturā. successiua xō posteri ora. Quarto differūt qz res pmanētes sūt de se o terminate. s3 res successiue non hnt in se terminos suos aut motus fm ppriū eē successiū s3 terminatur ad res pmanētes vt alteratio ad qualitātē augumētatio ad quantitātē. Et s3 sint multe alie distinctiones eay rez nī iste ad pns sufficiūt. Unī res nature pmanētis ē illa qī fieri aut cōseruari nō dependet a re successiua z i tali re dabile ē pīmū instās sui esse quo ad inceptiōē. sicut verū est dicere ista res est z imēdiate ante hoc non fuit. Rei xō nature successiue datur vltimū instās sui nō eē quo ad inceptiōē. vnde vltimū instās sui non esse ē illud in quo verū est dicere hec res nūc nō est z imēdiate post hoc erit. Pro quo ē aduertēdū qz illa duo verba incipit z desinit dicūt inceptiōē z desitiōē. s3 desitiō z inceptiō nō sūt nisi i terminis initialibus z finalibus rez. qz post finū finalē nihil ē dē nec anī finūz initialē aliqd ē ire eo qz res tota i fra suos terminos claudīt. iō h verbū dē finit qd dicit terminationē finalē pus dat itelligere pns z cōn puationē futuri. z h itelligēdū ē in rebz pmanētibz. s3 i successiuis dicit puationē pns z pteritū terminatū ad pns. Sed incipit dicit incia alē terminū rei z dat itelligere pns z puationēz pteriti z h rebus pmanētibus. sed in successiuis prius ponit futurum terminum ad pns z post pns puationē pns. ex quo pz qz illa verba quādo adūgunt rebus pmanētibus z successiuis q spē differūt habēt rōnes specie differentes eo qz dicūt motū qui capit specie a suis terminis z potissime a tmino ad quē. z qz ē alia z alia ratio ipoz cum pmanētibus z successiuis ideo diuerse ponuntur regule de expositione propositionūz in quibus ponuntur

Secundo Sciendū ē qz pro expōne ppo sitionum de icipit z desinit ponunt aliqz regule. Quaz pma est. Vis ppo af firmatiua de icipit i rebz pmanētibz exponitur p vna copulatiua cui pma pars ē affirmatiua o pnti. scda xō negatiua de pterito. Et rō regule ē qz tales res pmanētes habēt pīmū instās sui esse. vt pz i ista sortes incipit eē que sic exponit. sortes nūc ē z imēdiate anī hoc nō fuit. Scda regula est. Vis ppo affirmatiua de icipit in rebz successiuis

exponit per vna copulatiua cuius pma pars est negatiua de pnti scda vero affirmatiua de futuro eo qz tales res nō habēt pīmū instās sui eē. vt hic. mor^o incipit eē sic exponit. mor^o nūc nō ē z imēdiate post h erit. Exēplū text^o vt hō incipit eē alb^o sic exponit. homo nūc non ē alb^o z imēdiate post hoc erit alb^o Quāvis aliter dicat in sncatbegoreumaticis sic enī illa ibi exponit. sortes nūc ē alb^o z imēdiate ante hoc nō fuit albus. Et ratio huius assignatur qz in multis talibz rebz quaz eē successiue acquiri tur reperitur intensio z remissio quia ille sunt intensibiles z remissibiles. tamē in illis dabile ē pīmū instās sui esse eo qz sunt res verē pmanētes z sic debent exponi per vnam affirmatiua de pnti z vnam negatiua de pterito. S3 forte sumi tur illd exēplū p rebz pure successiuis. z sic habet veritātē. Tertia regula est. omnis ppo af firmatiua de desinit in rebz pmanētibus siue successiuis dz exponi p negatiua de pnti z affirmatiua de pterito. eo qz nullū rei dabile est ē vltimū instās sui eē vt pz hic. sortes desinit eē exponit sic. sortes nūc nō est z imēdiate ante hoc fuit. Sed p quarta regula supponit qz duplices sūt pponēs negatiue de incipit z desinit. quedā sūt in qbz ponitur negatio post h bū. vt ista. sortes desinit nō esse z in talibz semp negatiua de desinit equaliter vni affirmatiue de icipit. Et s3 negatiua de incipit equaliter vni affirmatiue de desinit. vt hec. sortes desinit nō eē equaliter huic. sortes incipit eē. z hec. sortes incipit nō eē equaliter huic. sortes desinit esse. Alie sūt negatiue in quibz negatio ponit anī h bū incipit z desinit. vt iste. sortes nō incipit esse. sortes nō desinit eē. Qua diuisione posita ponit talis regula. Omnis ppo de incipit aut desinit i qua negatio postponitur dz eodem modo exponi sicut ppo cui equiualet. Sed omnis propositio in qua ponitur negatio ante verbum principale dz exponi per vnam disunctiuam compositam ex partibus contradicentibus partibus copulatiue per quam exponitur sua contradictoria.

Tercio sciendum ē qz pro declaratiōe pdi ctarū regularū ponūt tres regule. Quaz pma ē. Si ppo sit de icipit aut desinit z sit de subo singulari aut de subo cōi distributo n re grī qz fiat aliqua additiō ad subiectum in aliqua exponente. Sed si sit de subiecto communi non distributo requiritur qz in illa exponente addat relatiuum identitatis. quia nūc sic hec esset concedenda. aliquid incipit esse deus. eo qz ambe exponentes eius essent vere.

Tractatus septimus

¶ Secunda regula est quod ambe propositiones exponentes debent esse eiusdem quantitatis cum his propositionibus que exponuntur per duas vias et singulares particulares et sic de alijs. **¶** Tertia regula est si hoc habu incipit et desinit ponatur cum habu infinitiui presentis temporis tunc propositio est exponenda secundum regulas premissas datus modo exponendi propositiones de incipit et desinit. Si habu fuerit preteriti temporis tunc ubi ponitur nunc illa de presenti oportebit ponere in aliquo instanti de preterito. et si in futuro oportebit ponere in aliquo instanti de futuro. Si etiam habu infinitiui modi non sit presentis temporis oportebit illud mutare in aliquod equalis principio eiusdem temporis. ut in istis sortes incipit et sic exponit sortes in aliquo instanti futuro erit. et immediate ante illud istans non erit. et hec sortes incipit fuisse sic exponit. sortes in aliquo instanti preterito fuit et immediate ante illud istans non fuit. et eodem modo dicendum est de alijs.

Sed contra predicta arguitur. Primo sic. **¶** Primo motus celi est causa istorum inferiorum que in pluribus sunt permanentia ergo permanentia non sunt causa successiuorum sed e contra. quidem non est causa et effectus respectu eiusdem. **¶** Secundo arguitur sic. Cuiuslibet rei est terminus extrinsecus. ergo male dicitur quod res successiue non habent se terminos ad quos terminantur. **¶** Tercio arguitur sic. Incipit et desinit sunt eiusdem rationis in permanentibus et successiuis. ergo eodem modo debent exponi propositiones de incipit et desinit. **¶** 4. arguitur sic. Permanentia non differunt a successiuis. ergo eodem modo debent exponi propositiones de incipit et desinit in ipsis. Quis patet quod albus et niger sunt entia permanentia eo quod postquam facta sunt remanent in esse et tamen sunt successiua quia esse eorum acquiritur successiue.

Ad rationes **¶** Ad primam dicitur quod si aliqua successiua sint causa permanentium sicut arguitur de motu celi quod est causa permanentium hic inferiorum extrinsecum. tamen simpliciter loquendo et a toto genere permanentia sunt causa successiuorum. **¶** Ad secundam dicitur quod si cuiuslibet rei sit terminus intrinsecus finem entia. tamen ut in pluribus non est terminus intrinsecus sed est sicut motus secundum se successiuus non videtur habere terminum qui habeat eum successiuum. sed tamen habet terminum qui habeat eum permanentem. sicut per de motu quod est alteratio et terminatur ad qualitates. Et capit hic successiuum prout distinguitur contra quodlibet permanentem spiritualiter capturn. **¶** Ad tertiam dicitur quod si incipit et desinit sunt eiusdem rationis generalis in permanentibus et successiuis quia semper destinationem aut receptionem significant non tamen sunt eiusdem rationis specialis sicut tactum est in principio. quare ex

ponuntur aliter propositiones de incipit et desinit in permanentibus. et successiuis. **¶** Ad quartam dicitur quod successiuum est quod quando est et non factum est non est. et nihil idem est successiuum et per se anes. sed si capiat successiuum per illo est successiue regressum sic aliquid posset esse successiuum et permanens sicut dictum est per.

¶ Equit de nomine infinito cuius so-

let assignari quedam distinctiones.

¶ Prima est quod infinitum quandoque tenebatur negatiue. et illud quod non est finitum neque aptum natum est finitari. ut deus. Alio modo potest priuatiue capi et est illud quod non est finitum. tamen est aptum natum finitari ut motus nondum perfectus est infinitus. et illud est triplex. scilicet infinitum per appositionem ut in numeris. Aliud per dictionem tantum. ut in primum. Aliud per utrumque. ut tempus. **¶** Secunda distinctio est de infinito quod potest distinguere quilibet modorum precedentium quia aliud dicitur infinitum in actu quod est quantum non terminatum. Aliud est infinitum in potentia. ut sunt prima. Aliud est infinitum quo ad nos et non secundum res. **¶** Tertia distinctio est quod infinitum uno modo capit categorice prout est quantitas rei subiecte vel predicare. ut cum dicitur mundus est infinitus. Alio modo sine categorice prout prout dicitur qualitatem rei sed qualiter se habet subiectum in ordine ad predicatum. et sic est distributio subiecti et signum distributivum. et de his dantur quedam regule. **¶** Prima est quod infinitum sine categorice capturn positum in subiecto facit finitum communem sequentem stare confuse tantum. ut hic. Infiniti homines currunt. ibi homines supponit confuse non tamen mobile. **¶** Secunda regula est quod propositio de infinito sine categorice capto exponitur per unam copulatiuam cuius

De expositione

prima pars affirmat predicatū de subiecto sumpto sub aliqua quantitate continua vel discretā. et secunda negat predicatū inesse tali subiecto secundum debitā quantitatē ut ista infiniti homines currunt que sic exponitur aliqui homines currunt et non tot quin plures duobus vel tribus. vel sic. homines aliqui currunt. et non quilibet plures. Tertia regula est quod propositio de infinito capto categorice exponitur per ynam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitatē de subiecto. et secunda negat terminū illius quantitatis. ut hic linea est infinita. id est linea est quanta et non habet terminū sue quantitatis. et hoc si infinitū sit in predicato. sicut in subiecto prima affirmat predicatū de subiecto quantū. et secunda negat terminū illius quantitatis. ut hic. aliqd corpus infinitū est albiū id est aliqd corpus quantū est albiū. et idē corpus non habet terminū sue quantitatis. Et nota quod oportet negare terminum illius quantitatis secundum quē dicitur infinitum ita quod si sit infinitū in actu negandus est terminus illius quantitatis. et si sit in potentia ita quod sit infinitū secundum quantitatem potentialem et non secundum actualē negandus est terminus quantitatis potentialis et non quantitatis actualis siue sit infinitū secundum appositionem vel dictionē.

Circa hūc textum notādū est primo quod postquam auctor determinauit de incipit et desinit inter determinat in hac parte de hoc nomine infinitus. Et ratio ordinis potest assignari. quia desinit ostendit positivē finē rei eo quod significat desitionē ei⁹. Infinitū vero priuatī finē rei ostendit quia significat carentiā finis sicut patet per expositionē nominis. Dicitur enī infinitū ab in quod est non et finitū quasi non finitū. id est sine fine. Et quia habetur pcedit per rationē ideo per ordo. Sed quia infinitū significat negationē ideo communiter ponuntur plures distinctōes. quia ut habet tertio physicorum et reductiue in fine tractat⁹ pcedētis infinitum de quibus modis. Uno modo negatiue scilicet quod aptū natū non est trāsiiri vel finiri et hoc modo vox dicitur inuisibilis. Alio modo sumitur

puatiue pro eo quod non est finitū tamē aptū natū est finiri. Et illud est triplex scilicet per appositionem ut numerus. per diuisionem ut continuū. per vtrūque ut tempus. et de his acceptōibus et de alijs dictū est sufficēter in fine tractat⁹ pcedentis.

Secundo Sciēdū est quod auctor in textu re ducit illos quinque modos ad duos. Et primus est quod infinitū yno modo sumitur negatiue et est illud quod nec est finitū nec aptū natū est finiri ut est punctus. Alio modo sumitur priuatīue. et est illud quod nec est finitū et in aptū natū est finiri ut mot⁹ nondū pfectus. Et illud subdividit in tria mēbra ut prius dictū est. Si aliquid dicitur infinitū in actu quod scilicet non est actu terminatū ut magnitudo carens termino dicitur infinita in actu. Aliud est infinitum in potentia ut continuū et numer⁹. Aliud est infinitū quo ad nos ut profunditas maris que licet de se sit pertransibilis tamē propter impedimentū est nobis impertransibilis. C Sed de infinito ut hic est ad propositū dicitur quod potest sumi duobus modis. Uno modo categorice. id est significatiue. et idē est quod res infinita siue res sine fine aut sine termino. et hoc modo significat quantitatē rei subiecte aut predicare. Alio modo sumitur categorice et tūc significat disponē subiecti ad predicatū. nec est termin⁹ communis significatō rem subieibilem aut predicabilem imo est signū distributiū includēs in se terminū sue distributiōis. Et quia possunt propositiōes de infinito variari penes affirmationē et negationē. ideo de expositione talium propositiōnū diuerse ponuntur regule.

Tertio Sciēdū est quod propositiōes affirmatiue de infinito sine categorice sumptis exponuntur per ynam copulatiuā cuius prima pars affirmat predicatū de subiecto sumpto sub aliqua quantitate continua vel discretā. secunda vero negat predicatū inesse tali subiecto secundum determinatā quantitatem. ut in ista infiniti homines currunt. exponitur sic. aliqui homines currunt et non tot quin plures. Et eodē modo diceretur de propositiōe negatiua in qua tamen infinitum non negatur. puta ista infiniti homines non currunt. sic exponitur. aliquot homines non currunt et non tot quin plures. Idem etiam diceretur de propositiōibus de pterito et futuro variando tempus. ut ista infiniti homines fuerunt. sic exponitur aliquot homines sunt vel fuerunt. et non sunt vel fuerunt tot quin plures. C Secunda regula est quod propositiōes de infinito categorice sumptis exponuntur per ynam copulatiuā cuius prima pars affirmat quantitatē de subiecto. secunda vero negat terminū sue quantitatis. ut bec linea est infinita sic exponitur. li.

Tractatus septimus

nea ē tanta ⁊ nō bz terminū sue q̄ritatis. Et h̄ in-
telligendū est si infinitū ponat a pre predicatū. Sz
si sit in subo exponitur sic p̄vā copulatiuā cui⁹ p
ma ps affirmat predicatū de subo quanto. ⁊ scda
ngat terminū illi⁹ q̄ritatis. vt hec infinitū corpus
ē albū sic exponitur. q̄ritū corpus ē albū. ⁊ illud nō
bz terminū sue q̄ritatis. ⁊ sic oz negare terminū
illi⁹ q̄ritatis ita q̄ si sit infinitū in actu termin⁹ ac-
tualis quantitatis est negandus. Et si infinitū i po-
tentia sit. negand⁹ ē termin⁹ q̄ritatis potentialis
Ex quo ps q̄ siue capiatur cathegozeumatice si
ue sine cathegozeumatice infinitū tñ reddit ppōez
exponibilē. Et si quis arguat infinitū cathegozeu-
matice sūptū nō est sine cathegozeuma. q̄ nō reddit
ppōem exponibilem. vt ps per diffōez ppōis ex-
ponibilis. Ad hoc ridetur q̄ lz infinitū cathegozeu-
matice sūptū non sit sine cathegozeuma tñ sepicu-
dit sine cathegozeuma eo q̄ semper includit nega-
tionē rōe cuius facit ppōem obscurā que pz sen-
sū obscur⁹ per alias ppōes est declarāda. Pz in
super quatr ppōes dīctorie de infinito sūt expo-
nēde per ea que supra dicta sunt. debēt enī semp
sic exponi per vnam dīstīctiuā ppositā ex tribus
contradictoriis illis propositionibus exponen-
tibus suas contradictorias.

Sed contra

p̄cā arguitur p̄ sic. oē h̄is
positionē in continuo est si
nitū. sed pūctus est habens positionē in continuo.
ergo pūctus ē finit⁹. ⁊ sic male dī q̄ ē aliq̄d infini-
tū actu sicut punctus. ¶ Secūdo arguitur sic. p
pō exponibilis est apprehensibilis ab intellectu ex-
ponēte. sed p̄positio de infinito nō est apprehē-
sibilis ab intellectu qz intellectus abhorret infini-
tum. ergo p̄positio de infinito non exponitur.
¶ Tertio arguitur sic. Ista ē de infinito. q̄ritas
est infinita ⁊ tñ non est exponibilis. ergo nō oīs p
positio de infinito est exponibilis. añs pz quia in
finitum est passio quantitatis. modo posito subie-
cto ponitur eius passio seu p̄p̄etas eo q̄ in seq̄
ipm conuertibiliter. ergo posita quantitate ponit
infinitum quod est eius passio. ¶ Quarto argui-
tur sic. omnis terminus priuatiuus debet expōi
per aptitudinem illius cuius priuationē ip̄ortat.
sz infinitū n̄ sic exponit. q̄ nō sufficienter exponitur

Ad rationes

Ad primā dicit q̄ oē h̄is
positionē in continuo tā
q̄ pars quantitatiua est finitum actu ⁊ infinitum
in potentia. qz illud est continuum. sed non oz de
illo quod habet positionem in continuo tanq̄ p̄n-
cipium cuiusmodi est punctus: Ad secundam di-

citur q̄ lz natura ⁊ intellectus abhorreant infini-
tum actu. non tamen infinitum in potentia. ⁊ lz in
finitum actu non possit apprehendi ab intellectu
tanq̄ ens posituum apprehenditur tamen positi-
ue tanq̄ apprehensionem finiti ⁊ hoc sufficit ad h̄
q̄ intellectus exponat propositionem de infinito
ab eo cognito. ¶ Ad tertiam dicitur q̄ lz posito
subiecto. ponatur eius passio tamen subiectum
non dat intelligere suam passionem cum sit pri-
us. ⁊ prius non dat intelligere suum posterius. q̄
re illa p̄positio dicitur de infinito. ¶ Ad quar-
tam dicitur q̄ hic non accipitur infinitum prout
ip̄ortat p̄uationē. sz vt ē sig^m distributiū q̄ritatis

Equit de p̄p̄atiuis ⁊ suplati- uis de quibus dant tales re- gle. Prima ē q̄ p̄p̄o habēs

p̄p̄atiū proprie captrū ⁊ nō abusiue ex-
ponit copulatiue per tres exponētes.
qz prima affirmat posituum de re ex-
cedēte. Scda affirmat eundē de re ex-
cessa. ⁊ tertia affirmat excessū de re ex-
cedēte respectū rei excessē. vt hic. sortes
ē albi⁹ asino. exponit sic. sortes est al-
bus. asinus ē albus ⁊ sortes ē magis al-
bus q̄ asinus. Vel negādo eq̄litate for-
me in eē excessō respectu excedentis. vt
hic. sortes ē albus asinus ē albus. sz asi-
nus nō ē eq̄ albus sicut sortes. Secun-
da reglā ē q̄ suplatiuus distribuit fini-
tū eōdem sequentē qui signat rem exces-
sū. vt leo est fortissimus aialū ibi aia-
lium distribuit. Tertia regula ē q̄ sup-
latiuus proprie tentus vult genitiuum
significantes rez excessā cū re rei exce-
dēti. patet qz hec est ip̄opria locutio.
leo est fortissimus lincū. qz lincū de leo-
ne oīo nō verificat. Quarta regula ē q̄
p̄p̄o de suplatiuo proprie capto ex-
ponit copulatiue p tres exponentes q̄
rū priā affirmat posituum de re exceden-
te. ⁊ scda affirmat eundē de re excessa
⁊ tertia negat vlr excessū de re excessa

De expositione

Respectu ad re excedentē. ut hic rosa ē pulcherrimus flos floz. id est rosa ē pulchra. et ois flos ē pulcher. et null⁹ flos ē pulchrior rosa. Si vero superlativus teneat affirmatine etia exponens debet eē affirmatia affirmas excessū d re excedēte p respectū ad re excessā acceptivū ut dicēdo rosa ē plchrior oī flore et oīs ppōes d maxio et minio et sic d alijs superlativis his duob⁹ mōis pnt expōi dūmō pōat gēitiv⁹ iportās re excessā et si n pōitur ille gēitiv⁹ dōmitti scda exponēs ut h fortes ē fortissim⁹. i. fortes ē fortis. et null⁹ ē fortior ipo. Et p rarie istaz dōbēt expōi p distinctivas d pib⁹ p radicētib⁹

Circa hūc textū notandū ē pmo qd cōsequēter auctor determinat de comparativis et superlativis. Unde comparativus et superlativus possūt teneri duplīr. Uno mō pprie. Alio mō abusive. Proprie. scz qñ illud qd cōparatur et illud cui cōparatur participant pprietatē aliquā in qua cōparant. ut plato est fortior hoīe. vel plato ē fortissimus hominū ibi plato et homo picipāt i fortitudine. Alio modo abusive siue iproprie tenent quādo illd qd cōparatur non picipat cū illo cui cōparatur scdm aliquā pprietatē fm quā sit cōparatio. Et hoc fit triplīr. pmo modo qñ ponitur cōparativus loco positivi ut dicēdo iste ē senior. nō addēdo illud respectu cui⁹ ē senior. tātū valet sicut senex. et sic nō facit ppositionē exponibilē. Vel qñ ponitur illd cui cōparatur cu3 forma iportante excessū sine eo cui cōparatur. ut dicēdo nichola⁹ est sacerrimus. Scdo mō quādo ponitur illud cui cōparatur et nō picipat formā compatio nis ut dicēdo de⁹ ē melior diabolo ibi melior tene tur abusive. Tertio mō quādo compativus et superlativus includūt cū hoc adverbio magis vel min⁹ positiviū oppositiū suo pprio positivo. ut dicēdo furtū est meli⁹ homicidio et fornicatio ē melior ad ulterio. sēsus enī est. furtū ē minus malus q̄ homicidiū et fornicatio ē min⁹ mala q̄ adulteriu3. Pro quo ē aduertēdū qd i excessu compationis impo rante p compativum et superlativum quatuor requi runtur. Primū est excedens siue illd qd compaf Scdm est excessū siue illud cui cōparatur. Tertium est illud in q cōpar siue illd in quo fit cōparatio. Quar tus est excessus siue illud i quo excedēs siue id qd

cōparatur excedit excessus siue illud cui cōparatur. Verbi grā fortes ē fortissimus hominū. fortes est excedēs siue illud qd cōparatur. et ly hominū ē excessū siue id cui cōparatur fortes. et iste superlativ⁹ fortissim⁹ ē illd i quo fit compatio. et dicit excessū fortitudinis. quia fortes habet fortitudinem in excessu respectu aliorum hominū.

Secundo Sciēdū est qd ppositio de com parativo pprie dicto et nō abusive exponitur pprie et copulativē p tres exponē tes. et hoc itelligēdo de compativo pprie dicto et nō abusive. Quaz pma affirmat positiviū de ex ce dente. scda affirmat eundē positiviū de re excessa Et etia affirmat excessū id est formā fm quā sit cō paratio cū excessu. ut fortes est albior asino sic ex ponitur. fortes ē albus. asin⁹ est albus. et fortes est magis alb⁹ q̄ asinus. Et hoc itelligēdo si ille com parativus albior teneat affirmativē: qd si teneret negativē deberet sic exponi negādo quātitatez i excessu respectu excedētis ut dicēdo sic. fortes ē alb⁹. asinus ē alb⁹. s3 asin⁹ nō ē ita alb⁹ sicut fortes. Et sic pnt exponi ppōes de compativis affirma tivis supris sic gñaliter. ut dicēdo fortes ē albior platōe. i. fortes ē magis alb⁹ q̄ plato et sic de sitib⁹

C Est tñ aduertēdū qd semp i expōne ē minus nō distribuit i expōita si distribuat i expōnētib⁹. Un ē aduertēdū qd termin⁹ significās rem excessā se quēs superlativiū suppoit distributivē si tñ sit distri buibilis. ut dicēdo fortes ē fortissim⁹ aialium. ly aialium ibi distribuit ut videbit i exponentibus. Habet enī superlativi et compativi grad⁹ virtutē di stribuēdi ēminū seqntē se. Et ad hoc cognoscēdū ponunt due regle. Pma ē. ēmin⁹ cōmunis seqns ēminū compativi gradus si sit ablativi casus et re gal ablativi modi cōparativo nec ipedia: p illud in cathegoreuma iplicite vel explicite positū suppo nit cōfuse et distributivē. Et notāter dē sequēs qd si pcederet nō acciperet suā suppone3 a compativo Dicif enī ablativi casus qd si poneret termin⁹ altē ri casus nō distribueret ab illo compativo. ut p3 hic fortes ē fortior hō platōe. ibi hō non distribuit. Dicif enī si nō ipediat qd si supadderetur aliqd sin cathegoreuma distributiviū tūc nō distribueretur pp duo distributia sine cathegoreumata cadētia sui pip3. Jō cū dī fortes ē fortior oī hoīe: ibi hoīe nō di stribuitur. s3 supponit dēfmiatē. et sēsus est. fortes est aliquo hoīe fortior. et ista fortes ē fortior hoīe equivalet huic fortes ē omni hoīe fortior. **C** Se cunda regula talis ē qd genitivus singularis si sit terminus cōis sequens terminū superlativi gra

Tractatus septimus

dius rect^{us} ab eo dñi nō ipediatur supponit^{ur} a se et oī
sribut^{ur} et hec regula eodē mō exponitur sic pre
cedēs. Ex quo sequitur q^{uod} termini opatiui et super
latini grad^{us} distribuunt^{ur} terminū sequēte se ab eis
rectū. Qñs enī isti termini eodē mō supponūt sic
in alijs ppōib^{us}. Est et aduertēdū q^{uod} ppōnes de hīs
dictōibus eodē mō ouertūt^{ur} sicut alie. hec enī
fortes ē fortior oī aiali ouertitur sic. q^{uod} ē forti^{us} oī
aiali est fortes. et hec. leo est fortissim^{us} aialium. q^{uod}
est fortissim^{us} animalium est leo.

Tertio sciendū ē q^{uod} ppōes de suplatiuo im
prope sup^{er}to sic debent exponi. ubi
grā. vt dicendo hō ē sanctissim^{us}. i. valde factus
Et de bñdī expōe nō ponūt^{ur} aliq^{uod} regule q^{uod} non
requirūt^{ur} plures exponētes. Si hō sumatur sup
latiu^{us} p^{er} hoc ē dupl^{ix}. vel sumitur cū genitio ab
eo recto. vt dicēdo. fortes ē fortissim^{us} hoīus. vel si
ne genitio. vt dicēdo fortes ē fortissim^{us}. Si hō iu
matur cū genitio pōt^{est} exponi dupl^{ix}. s. affirmatie
et negatiue. Pro c^{uius} expōe ponitur hec regula. oīs
ppō de suplatiuo p^{er} capto exponitur copulati
ue p^{er} tres exponētes. q^{uod} p^{ri}ma affirmat positium
de re excedēte. scdā affirmat eūdē de re excessa.
et tertia negat vlt^{imum} excessū de re excessa p^{er} resp^{ectum}
ad re excedētem et hoc si expenatur negatie. vt
h. rosa ē pulcherrim^{us} floz. sic exponitur. rosa est
pulchra et oīs flos ē pulcher et null^{us} flos ē pulch^{er}
ior rosa. Et of ille suplatiu^{us} teneri negatie nō q^{uod} s
ipm feratur negatio: vt dicendo nō ē pulcherrim^{us}
sz ex eo q^{uod} excessus seu forma opatiōis de re exces
sa negatur resp^{ectum} rei excedentis. Et sz hāc expo
sitionē negatiuā solet dici q^{uod} decē sūt gñā gñālis
sima. vt. s. gñālistimū exponitur q^{uod} ē gñāle et q^{uod} nō
ē eo gñālius. Si at suplatiu^{us} exponatur affirma
tie et exponi p^{er} tres exponētes. q^{uod} p^{ri}ma affirmat
positiuū de re excedēte. scdā affirmat eūdē de re
excessa. et tertia affirmat excessū de re excedente
p^{er} resp^{ectum} ad re excessa vlt^{imum} capta. vt illa ppō. rosa
ē pulcherrim^{us} floz. sic exponitur affirmatie. rosa
ē pulchra. et oīs flos ē pulcher. et rosa ē oī flore p^{er}
chrior. vel rosa ē ira pulchra sic ali^{us} flos. Et tam
aduertēdū q^{uod} si genitiu^{us} sequitur suplatiuū cum si
gno vlt^{imum} tē i tertia exponēte si sit affirmatia et ēt
ablatiu^{us} cū signo sequi opatiuū et scdā exponens
et ē p^{er}icularis affirmatia. si hō expōatur nega
tie tūc tertia exponēs et ē p^{er}icularis negatie vt
hec rosa ē pulcherrim^{us} oīum floz. si ē affirmatia
sic exponitur. rosa ē pulchra. alio flos ē pulcher
et rosa ē pulchrior oī alio flore. Si at genitiu^{us} pre
cedat tūc et fieri tertia exponēs fm exigētiā illi^{us}

termini. Qñ ēt ponitur genitiu^{us} post suplatiuū
tūc nominatiuus illi^{us} genitiui et affirmari de sb
iecto vt ad hoc q^{uod} hec sit vera. rosa ē pulcherrim^{us}
floz requiritur q^{uod} rosa sit flos. et ideo hec nō ē fa.
leo ē fortissim^{us} linchū. Si hō superlatiu^{us} ponat^{ur}
ne genitiuo tūc exponēdo et obmitti secunda ex
ponēs. vt ista fortes ē fortissim^{us} sic exponit^{ur}. fortes
est fortis et nullus ē ita fortis sicut fortes. Et dco
rie ppōnum et de opatiuo q^{uod} superlatiuo debēt
exponi per diuinctionas de partibus contradicē
tibus sicut dictum est de affirmatiuis.

Sed contra p^{ri}ma arguitur p^{er} sic. Lōpati
uus et suplatiuus sūt dicti
ones cathegorematices. ergo nō reddūt^{ur} p^{er} pōnes
exponibiles. et etia per diffinitionem propositionis
exponibiles. ¶ Secundo arguitur sic. Ista ē de
opatiuo. fornicatio est melior adulterio. et tamen
nō exponitur copulatiue per tres exponētes. q^{uod}
exponētes eēt false. et tamen exposita eēt vera.
ergo et secūda in regulā de copatiuo posita. ¶ 3°
arguitur sic. In ista ppōe. fortes est fortior q^{uod} nō.
ibi hō distribuitur eo q^{uod} illa equalit^{er} hūic. fortes ē
fortior hoīe et tamē ibi homo nō ē ablatiu^{us} casus.
ergo comparatiuus nō soluz distribuit ablatiuū
ab eo rectuz. ¶ 4° arguitur sic. Ista ē de superla
tiuō leo est fortissim^{us} linchū et tū nō exponitur
fm predictam regulā. ergo ipa non est bñ posita.

Ad rōnes ad p^{ri}ma d^{icitur} q^{uod} sz opatiu^{us} et supra
latiuus sint termini significatiui
equalit^{er} tñ sncat^{ur} hōzumaribus rōne alie^{us} p^{er}petu
tis in ipis incluse. ¶ Ad secūdam dicitur q^{uod} ille
opatiuus non tenet^{ur} p^{ri}nc^{ipalis} sed abusiue. De cuius
expositione dictum est superius. ¶ Ad tertiam
d^{icitur} q^{uod} homo ibi distribuitur sed hoc non est de vir
tute comparatiui sed virtute bui^{us} n^{on} sncat^{ur} hōzreu
matis q^{uod}. distributio enī opatiui nunq^{uam} cadit nū
supra terminū ablatiu^{us} casus. et si ponere^{nt} ibi hō si
ne additione huius sncat^{ur} hōzreu^{us} matis q^{uod} nō di
stribueretur. vt p^{er} dicendo fortes est fortior hō.
¶ Ad quartā dicitur q^{uod} ista ē de superlatiuo abu
siue capto de quo hic nō intenditur. q^{uod} abusiue p^{er}
positiones non conceduntur a grāmatico nec a
logico. Uel dicitur sicut dictum est in vltimo no
tabili q^{uod} ad p^{ro}positionem de superlatiuo regitur
q^{uod} nominatiuus illius genitiui possit affirmari de
subiecto principali.

Et q^{uod} d^{icitur} differt aliō ab d^{icitur} q^{uod} b^{on} ta
les dat^{ur} regle. p^{ri}ma ē q^{uod} differt
aliō ab et diuēsi p^{er}uenit tñ etib^{us}

De expositione

ut dicitur quarto metaphisice nec non ens
enti nec ens non enti. est idē vel diuer-
sum. Secūda regula ē q̄ ablatiuus re-
ctus ab istis dictionibus mediāre a vel
ab distribuī sicut distribuibilis nisi ha-
beat aliud impedimētū. Tertia regula est
q̄ ppō de differt affirmatiua exponit
p̄ tres exponētes affirmatiuas. i. quarū
prima affirmat hoc verbum ē de eo qd
differt. In secunda affirmatur idem
de eodē a quo differt. tertia negat unū
illorum de alio. ut hō differt ab asino.
idest hō ē et asinus ē. et hō nō est asinus
Quarta regula ē q̄ ppō negatiua d̄ dif-
fert d̄ exponi p̄ vna disunctiuā de p̄ti-
bus cōtradictōribus. ut sortes non dif-
fert ab asino. idest sortes non est vel asi-
nus nō ē. vel sortes ē asinus. Et valent
p̄ne in istis sicut i. precedentibus.

Eq̄ d̄ hoc signo tot⁹ p̄ quo sci-
edū est q̄ hoc syncategoreūa
totus pōt capi cōmuniter pro
oī illo qd h̄ p̄tes vnde cōponit. Alio
mō capī magis pp̄ie p̄ oī illo qd ex
oībus suis p̄tib⁹ ē p̄fectū sicut dom⁹
d̄ tota qn̄ ē cōpleta. et his duobus mō-
dis totus tenet significatiue. tertio mō
capī syncategoreumatice put̄ includit
signū distributiuū. ut hic totus sortes ē
albus. et sic nō dicit quale sit subm̄ sed
q̄liter se h̄ ad p̄dicatum. et hoc mō red-
dit ppōnes exponibilē. De quo dātur
due regule. Prima ē q̄ totus distribuit
terminū cui adiungit̄ pro q̄libz p̄te inte-
grali eius. ut totus sortes ē albus. idest
q̄libz ps sortis est alba. Secūda regu-
la est q̄ ppō affirmatiua de toto expo-
nit̄ p̄ vnam categoricā trāsumēdo ly
totus in hoc qd ē s̄z q̄libz sui p̄te. ut
totus sortes ē minor sorte. i. sortes fm̄

q̄libz sui p̄te est minor sorte. Preter-
rea notadū ē q̄ hec signa q̄libz. quātū n-
libz. non pp̄ie faciūt p̄positiōes ex-
ponibiles. s̄z faciūt distributionē abso-
lutā s̄z modū reliquorū signorū. sic
sūt ista oīs quilibz. s̄z p̄trahūt ad deter-
minatū genus p̄dicamentale. ut quātū li-
bz distinguit pro quātitate continua. et
etiā valet sicut h̄ns oēs quātitatē conti-
nuā. et q̄libz pro oī q̄litate. et valet sicut
h̄ns oēs q̄litate. et sic dicunt̄ metalic cō-
plexa. quorū ppōnes sunt p̄ cōpōsitiō-
nē. et hec d̄ expōibilibus dicta sufficiāt

Circabūc textū notandū est primo q̄ d̄r al-
tor in hac pte determinat de istis dictionibus dif-
fert aliud et diuersū et similr de hoc signo totus. s̄z
q̄ ppōnū quedam sunt affirmatiue et quedā sunt
negatiue. quedā de p̄senti quedā de p̄terito et que-
dā de futuro. Et similiter ablatiu⁹ rectus ab istis
dictionib⁹ mediāre a vel ab aliq̄ ē terminus sin-
gularis et aliq̄ terminus cōmunis sumptus line si-
gno vti. ideo tales p̄positiōes sunt aliq̄ vles ali-
q̄ p̄ticulares aliquādo indefinite et singulares.
Et de expositione talium p̄positionū diuerse re-
gule ponunt̄. anteq̄ tñ ponātur est aduertendum
q̄ ad ppōnes de differt siue sint affirmatiue siue
negatiue siue vles siue p̄ticulares tria regunt̄. sc̄.
illud qd differt et illud a quo differt et verbū deno-
tans d̄ram inter illa. ut ista hō differt ab asino. hō ē
illud qd differt. asinus est illud a quo differt. et hoc
verbū differt denorat d̄ram inter illa. **E**t pro
expositiōe illaz p̄positionū ponitur p̄mo talis re-
gula. Oīs p̄positiō affirmatiua de differt aut alia
simili dictiōe si sit de p̄nti exponit̄ copulatiue per
tres categoricas. Quaz prima affirmat h̄ verbū
ē secūdum adiacens de eo qd differt. et secūda
affirmat idem de eo a quo differt. et tertia est nega-
tiua i qua negatur id a quo differt de eo quod dif-
fert. ut sunt iste sortes differt ab hōic. sic expōitur
sortes est. et hō est. et sortes non est hō. Ex quo p̄z q̄
p̄positiō est falsa cuius altera exponentium est fal-
sa. nec tñ ē vera sortes differt ab homine i ista sit
bene vera sortes differt ab oī homine q̄ sue expo-
nētes sunt vere. sic enī exponitur. sortes est et oīs
hō est. et sortes n̄ ē oīs homo. Ex quo seq̄r q̄ hec
est falsa sortes albus differt a sorte nigro. suppoſit

Tractatus septimus

to q' fortes capiatur vniuocē eo q' due prime exponentes non possunt simul ēē vere. ¶ Circa hoc tñ obseruandū ē q' ablatiu' rectus ab illis dictionibus habeat eandē suppositionē z i exponēte z i exposita. idco hec fortes ab hoīe differt nō exponitur p istā fortes nō est hō. q' ibi distribuere hō qñ distribuere in exposita. iō z hec d' sic exponi fortes homo nō ē vel fortes aliquis hō nō est vt nūc p'us expositū ē. Et simil'r hec fortes ab oī homine differt nō exponit p istas fortes non ē oīa hō. sed p istā fortes oīs homo nō ē. fortes nullus hō ē. aut p istā fortes nō ē hō. q' iste tres cōuertibil'r equalēt.

Secundo sciendū ē q' ppōnes affirmatiue de futuro de p'dictis dictionib' exponūtur copulatiue p tres exponētes. In quarum p'ma affirmatur h' verbū erit de eo qd differt. i secūda affirmatur idē h' b' mediāte h' aduerbio tunc aut aliquo sibi equiualente de eo a quo differt. z i tertia negatur id a quo differt de eo qd differt mediāte copula de futuro. z de eodem aduerbio. ¶ Est tñ aduertēdū q' si subm' sit termin' cōmunis nō distributus tūc i tertia exponēte d' ad di' subo relatiuū idēritatis substantie. vt hic hō differt a platone sic exponit hō erit. z plato tūc erit idem hō tūc nō erit plato. Et posset poni simil'r talis regula de alijs ppōnibus de p'terito. S'z de ppōnibus negatiuis de p'dictis dictionib' ponit tal' regula. ppōnes negatiue de differt v' de similib' s'z exponēde p ppōnē disunctiuā cōpositā ex p'tib' cōtradictōib' p'tib' copulatiue exponētib' suā cōtradictōiā. vt hec fortes nō differt ab hoīe. expōit sic fortes nō ē. vel hō nō ē. v' fortes ē hō. Ex quo p'z q' ista copulatiua est h'a. tu differs ab oī hoīe z tñ tu non differs ab hoīe. Et l'z multe alie regule possint poni ille tñ p'zō p'senti sufficiunt.

Tertio sciendū ē q' n'r auctor determinat d' h' signo totus. Vñ totus pōt capi du p'lr. vno mō generāl'r vt idē ē q' cōpositū ex p'tib' siue h'is p'tes. z sic oē h'is p'tes est totum. Alio mō sumitur p'prie vt idē ē qd cōpletū z p'fectū ex oībus suis p'tibus z sic dom' d'r totū qñ h'z totas suas p'tes. z h'is duob' modis totū n' facit ppōnē exponibilē eo q' nō ē sincathegoreuma nec reddit sē sū ppōnis obscurū. Alio mō sumit totus sincathegoreumatice z sic ē signū distributiū p'tiū itegraliū includēs i se signū v'le cui'z hoc termin' p's q' ē terminus sue distributionis z f'z h'ac acceptionē facit ppōnē exponibiles. p'ter tñ istos duos modos addunt aliqui tertū videlz q' totus aliqui sumitur p'

tim sincathegoreumatice z p'ti cathegoreumatice z hoc cōtingit qñ alicui nō habenti p'tes attribuit vt cū dicit p'hs tot' p'ctus tangit totū punctū. et tota aīa intellectiua est in toto z tota in qualibz p'te. ¶ Et s'm p'dictam distinctionē distinguēde sunt iste ppōnes totus fortes est minor forte. totus fortes ē ps fortis. totū qd est in mundo ē in oculo fortis. Nā sicut dictū est in tractu de distributionibus si totū accipiat sincathegoreumatice due p'me sūt v'e z tertia falsa. Si hō cathegoreumatice cōtra. Si ergo accipiat totū cathegoreumatice tunc ppōnes in quib' ponunt nō idigēt expositionē s'z demonstrando sensū eaz loco hui' dictionis totus l'z accipiens habens p'tes z ens cōplexū z p'fectū vt p'z in istis totus fortes est hō. sensus enim ē. fortes habens partes est homo. vel fortes p'fectus ex omnib' suis p'tibus est homo. Proposition' hō d' toto accepto p'tin cathegoreumatice z p'ti sincathegoreumatice exponitur p hūc terminū ps. sed affirmatiua. s. p vñ copulatiuā cuius p'ma ps affirmat p'dicatum in eē subo. secūda hō negat aliquid eē illius s'bi de quo nō affirmetur p'dicatum. vt hec tota aīa intellectiua est in qualibz p'te corporis idēst aīa intellectiua ē in qualibz parte corporis z nihil est eius quin illud sit in qualibz p'te corporis. Sed hoc signū tot' sincathegoreumatice sumptū distribuit terminū cui adiungitur p p'tibus subiectiuis. iō qñlibz ppō in qua ponitur ē v'le vt p'z in ista totus fortes ē albus que equalē illi. fortes f'z quālibet sui p'tem ē albus vel s'm alios equiualeat huic. quēlibz ps fortis ē alba. Et p expositionē h'az ppōnum pōitur talis regula. q' propositiones de toto sincathegoreumatice sūpro exponuntur per vnam copulatiuam in qua mutatur hoc signum totus in hoc qd ē f'z quālibet sui p'tem. v' i hoc qd est qñlibet ps. vt si dicat totus fortes ē albus sic exponitur fortes s'm quālibz sui p'tez est albus. Alij hō exponūt p vnam copulatiuam mutādo hoc signum totus i hoc qd ē qñlibet ps vt hec totus fortes est albus z sic exponitur. quēlibet pars fortis est alba. z nulla est pars fortis que non sit alba. Ex quo p'z satis qualiter debent exponi propositiones negatiue in quibus totus non negatur vt hic totus fortes non est albus. z etiam in quibus negatur vt non totus fortes est albus.

Sed contra predicta arguit p'mo sic. differt aliud ab z diuersū cōueniunt nō entibus. ergo male d'r q' tales ppōsitiōes debēt exponi per cathegoricas in quibus

De expositiōe

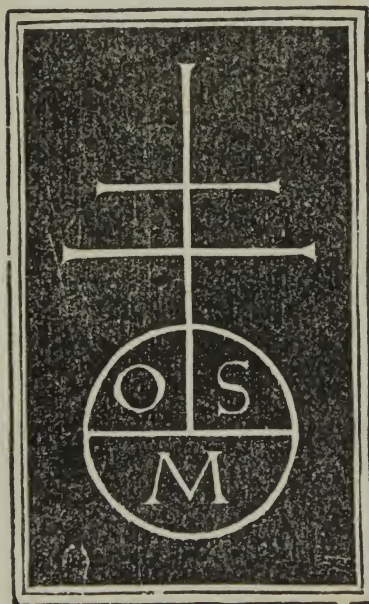
predicatum ē secūdu adiacēs. añs p3. nam chime
ra ē aliud a mōre aureo cum chimera habeat aliō
ēē in ymaginatione q̄ mōs aureus. ⁊ chimera et
mons aureus sūt nō entia de quibus non pōt p̄di
cari h̄ verbis ē. ¶ Secūdo arguitur sic. frustra sit p
plura qd̄ pōt fieri p pauciora. s3. ppōnes de differt
affirmatiue sufficiēter possūt exponi p cathegori
cam negatiuāz vt ista bō differt ab asino sufficiē
ter exponit p illā homo nō ē asinus ergo ⁊c. ¶ 3.
arguitur sic. nulle sūt negatiue ppōnes de differt
q̄ maxime cēt ista bō nō differt a rationali. sed
h̄ nō q̄ bene sequitur p locū ab equalenti ergo bō n̄
est idē cū rōnali. ¶ Quarto arguitur sic. mā for
tis nō ē mior sorte. ergo illa tor? sortes ē mior sor/
te male expōit p illā q̄libz ps fortis est mior sorte.

Ad rationes ad p̄nam dicitur q̄ l3 in
non entibus ad se inuicē
comparatis reperiatur idē vel diuersum secūdu
ymaginationē eo q̄ n̄ entia imaginant. tamē i nō
entibus non reperiuntur idē vel diuersū p̄p̄e nec
inter se nec in comparatione ad entia q̄ non ens
non dicitur idem vel diuersum enti nec econtra.
¶ Ad secundam dicitur q̄ non oēs negatiue de
tertio adiacente inferunt formaliter affirmatiuā
de differt l3 materialiter inferre possint vt patet i
p̄nti argumēto. nō. n. sequitur sortes nō est chime
ra ergo sortes differt a chimera. ¶ Ad tertiā dicit
tur q̄ l3 oēs negatiue de differt virtualit̄ sint affir/
matiue de eodē: sūt tamē formalit̄ de differt nega
tiue. ¶ Ad quartā dī q̄ tot? distribuit p p̄tib? ite
gralib? ⁊ non p partibus cēntialib? cuiusmodi est
materia respectu fortis. Et hec de exponibilib?
⁊ p sequēs de toto tractatu sūmulaz.

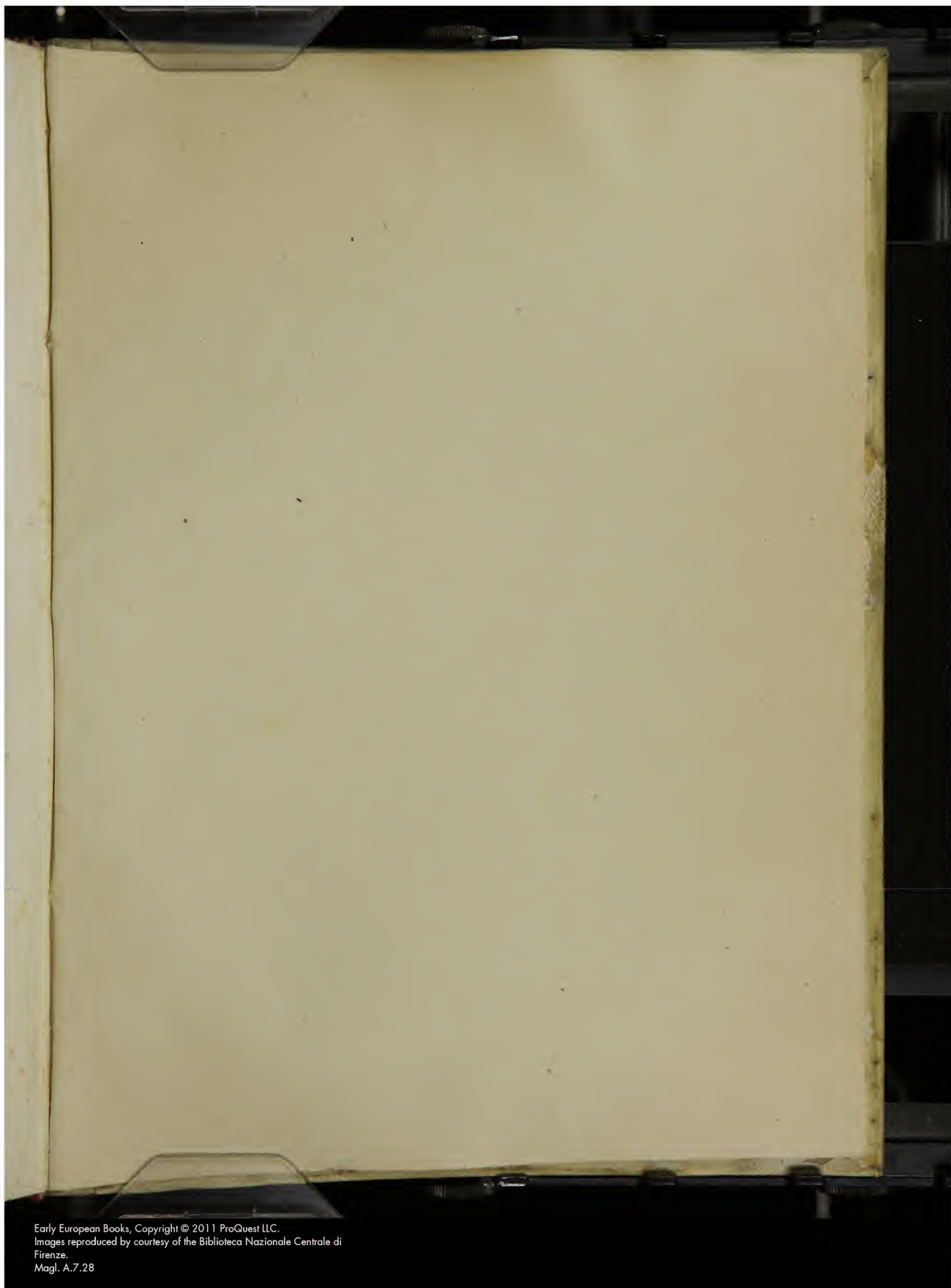
Clarissimi bonarum artū ac philoso
phie monarche Parisiensis: magistri
Johānis de magis sūmularū: Petri
hyspani glosule exactissime ad mentes
doctoris subtilis felici sydere finiunt:
Mandato ⁊ impensa Mobilis viri:
Octauiani scoti: cinis modoetiensis.
Venetijs ipresse Anno salutis nostre
Millesimo quatercentesimo nonage/
simo: die nono septembris.

Registrum

aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.bb.ii.kk.ll.mm.nn.oo.pp.
qq.rr.ss.tt.vv.xx. Omnes sunt quaterni p̄ter
xx. qui est ouernus.

Esemplare completo, di cc. 164.

Ottobre 1921

5